

Katɔti Ōku Kedee

Lelemi 1995 Edition

© Ghana Institute of
Linguistics, Literacy
and Bible Translation in
cooperation with
Wycliffe Bible Transla-
tors, Inc.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: © Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Translation in cooperation with Wycliffe Bible Translators, Inc.
Last Updated: 2023-10-20
ID: 0d130abe-10df-474a-ae82-05fc83ff8da5
ISO: lef
ISBN:

MATEO	4
MARKO	29
LUKA	46
YOHANE	74
BATALANE KABLA	95
ROMAFUD	121
1 KORINTOFUD	133
2 KORINTOFUD	145
GALATIFUD	153
EFESEFUD	158
FILIPIFUD	162
KOLOSEFUD	165
1 TESALONIKAFUD	168
2 TESALONIKAFUD	171
1 TIMOTEO	173
2 TIMOTEO	177
TITO	180
FILEMON	182
HEBRIFUD	183
YAKOBO	192
1 PETRO	195
2 PETRO	199
1 YOHANE	202
2 YOHANE	205
3 YOHANE	206
YUDA	207
BUDIE TAATINA	209

MATEO

1 Om̄eni ndi Yesu Kristo kaba kemo bekyuli anyi. Na kási Dawid kaba kani nále kási Abraham kemo.

² Na ósi Abraham lél ubalé Dga Dawid lél ni, kaba kamm̄ kemo bati anyi at̄o asia ndi ameni. Abraham, Isak, Jakob, ³ Yuda ku nwuna banwani bananabi, Peres ku Sera bani uni ndi Tamar, Hesron, Ram, ⁴ Aminadab, Nahson, ⁵ Salmon, Boas oni uni ndi Rahab, Obed oni uni ndi Rut, Yisai, Dga Dawid. ⁶ Na ósi Dawid lél ubalé uwi oni na Babilonfu bífie Israelfu bésienku bana kal lél ni, kaba kamm̄ kemo bati anyi ndi ameni. Dawid, Salomo oni uni ndi uleku oni na Uria úti dii, ⁷ Rehabeam, Abia, Asa, ⁸ Yehosafat, Yoram, Usia, ⁹ Yotam, Ahas, Hiskia, ¹⁰ Manase, Amon, Yosia, ¹¹ Yekonia ku nwuna banwani bananabi. ¹² Ósi uwi oni na Israelfu bási Babilon bébo ubalé uwi oni na báwo Yesu ni, kaba kamm̄ kemo bati anyi ndi ameni. Yekonia, Sealtiel, Serubabel, ¹³ Abihud, Eliakim, Asor, ¹⁴ Sadok, Akim, Elihud, ¹⁵ Eleasar, Matan, ¹⁶ Jakob, Yosef oni néti Maria oni náwo Yesu oni baal banii Ukyuli Dfunadi. ¹⁷ Anwuosu ósi Abraham lél ubalé Dawid lél ni, d̄i kaba leevu-ine. Na ósi Dawid lél ubalé uwi oni na Babilonfu bífie Israelfu bésienku bana kal lél len̄o d̄i kaba leevu-ine. Na óso ósi uwi om̄ kemo ubalé uwi oni báwo Ukyuli Dfunadi om̄ len̄o d̄i kaba leevu-ine. ¹⁸ Om̄eni ndi kalé na óbla asa na badubwo Yesu Kristo. Bévele Maria béte Yosef, nsu asa na badubuti lél ni, Maria ónu óti ka d̄a kaf̄o. Kat̄ti Koyu cyikun náya na úbo úte leni. ¹⁹ Yosef d̄i ukyuli oni nse siin na Kat̄ti anumi. Nsu ka útaȳo ka uuwi Maria anumi kal na kadi ak̄o j̄su ni, óbla kasusu onii k̄onyonu-nwu kpoo. ²⁰ Ka óbla k̄ya kasusu kameni na útate ni, Kat̄ti ot̄u d̄i údie lél ótina-nwu na k̄na kemo, na ósu-nwu onini, "Yosef, Dawid kaba kemo ubi, tayia ka eti Maria aani f̄ulekudi kalé. Osika kaf̄o kani na d̄a meni ni, Kat̄ti Koyu cyikun kemo na ósi. ²¹ Na d̄ubwo k̄nanabi. Na aw̄o Yosef asia-nwu lenyi anii Yesu, osika anwu ndubudie nwuna bekyuli ol̄eku bana ekpidi kemo." ²² Maria lél etemila ameni ále leni kalé na ala ani na Kat̄ti ósu úse k̄e nwuna kenye udiene lél ebo ete leni k̄o. Ósu onii, ²³ "Adagya d̄i d̄ubwo kaf̄o na k̄o ubi k̄nanabi. Na bekyuli badubwo-nwu banii Imanuel." Na nwuna kal budie ndi Kat̄ti ulieku-bu. ²⁴ Anwuosu uwi oni na Yosef ógyinya ni, úti Maria óbla ulekudi aani kalé na Kat̄ti ot̄u om̄ ósu-nwu. ²⁵ Nsu ni, Yosef ku Maria baaagyí lél aani k̄nana ku uleku kalé út̄edu uwi

oni na ówo ubidi k̄nanabi om̄. Na Yosef ósia-nwu lenyi onii Yesu.

2 Uwi oni na Herode k̄d̄i léga ni, báwo Yesu na k̄ma oni baal Betlehem na Yudea kal lél. Na uwi om̄ kani kemo ni, benengu bani k̄m̄teya ala ani k̄m̄lé na ayabi lél taati badi bási k̄f̄e katuko bébo Yerusalem. ² Na béye banini, "W̄e na báwo ubi oni ndubwo léga na Yuda fu kal lél? Bónu nwuna leyabi na k̄f̄e katuko. Na búbo k̄onii bubemwi-nwu." ³ Uwi oni na Dga Herode únu litemi l̄emeni ni, k̄f̄e óda anwu ku bekyuli bani nkya Yerusalem mm̄ fui geen. ⁴ Anwuosu ól̄o Kat̄ti bakpane benengu bam̄o fui ku d̄a bubo ala batinane ósala na úye-ma onini, "W̄e na badubwo Ukyuli Dfunadi om̄?" ⁵ Amu na básu-nwu banini, "Betlehem na badubwo-nwu na Yudea kal lél, osika leni na Kat̄ti kenye udiene d̄i únweni onii, ⁶ 'Aw̄o Betlehem, bekyuli baasu ka adi k̄ma ubliidi na Yuda kal lél. Nsu uuuse leni! Osika fula kemo na ot̄onkune ubendi d̄i d̄ubwo j̄si na wat̄onku mina kadi bekyuli Israelfu.' " ⁷ Anwuosu Herode ól̄o baf̄o bani nási k̄f̄e katuko mm̄ úsienku k̄f̄e, na úye-ma únu uwi oni geen bánu ka leyabi l̄em̄o léle. ⁸ Amu na údie-ma ulu onii beteesie Betlehem. Na ósu-ma onini, "Bisie na bitáwia k̄namu om̄ kadue. Na si benu-nwu ni, bes̄o binwini bibasu-mi na ami len̄o ntémwi-nwu." ⁹ - ¹⁰ Amu na baf̄o bam̄o báyu ulu. Na ka bésela ni, bás̄o bánu leyabi leni kani na bánu na k̄f̄e katuko mm̄. Na ka bánu-ni ni, ebiti áda-ma geen. Osika leyabi l̄em̄o lét̄onku-ma lít̄edi línye kesii kani na ubi om̄ ot̄e. ¹¹ Na ka b̄eduo ot̄o om̄ kemo na bánu ubi om̄ ku uni Maria ni, bál̄e ak̄onko na bémwi-nwu. Na báf̄enimi bana k̄vumi na béte-nwu ala abuni adi ani ndi sika ugyiedi ku olofui ku k̄lobo. ¹² Nwuna kama ni, Kat̄ti óle-ma na k̄na kemo onii bas̄o batasia Herode kud̄o. Anwuosu básia ulu k̄bambadi lél bésie bana kal lél. ¹³ Ka baf̄o bam̄o b̄at̄o kama ni, Kat̄ti ot̄u d̄i údie lél ótina Yosef na k̄na kemo. Na ósu-nwu onini, "Herode d̄ubwoya na bawia ubi om̄ kama ulu na badu-nwu. Anwuosu ta, na eti ubi om̄ ku uni na bikeli bisie Egipte kal lél. Na bitélie mm̄ ut̄edu uwi oni na masu-k̄ onii, 'S̄o nwini bo.' " ¹⁴ Usien om̄ kani na Yosef út̄iku ubi om̄ ku uni na b̄ekeli bésie Egipte. ¹⁵ Na b̄elie mm̄ ut̄edu uwi oni na Herode úkpi. Kalé na b̄ákya mm̄ óya na ala ani na Kat̄ti ósu úse k̄e nwuna kenye bediene lél ébo éte leni onii,

"Lélá mina Ubi lésiku Egipte." ¹⁶ Uwi zni na Herode úti-nwu ka bafá bani nási zfé katuko mmá bátá-á-nwu ni, úti konyi geen. Anwuusu zya na nwuna bekpone básie Betlehem ku amadó mmá fui. Na bátádu bebi bananabi bani náafá akwa anyá ku bani nétedu tó leni aani kale na bafá bammá bėti bátina ka leyabi lemmá léle kenye. ¹⁷ Banamu bameni bádu bóya na lala leni na Katóti Kenye Udiene Yeremia úsu úse líbo líte leni zázá zni, ¹⁸ "Bekyuli bénu káku kádi na Rama ka beewulo momoomo. Rahel bawá beewulo bana bebi. Na belenu kónu kásia, zsika bebi bammá békpi." ¹⁹ Ka Herode úkpi ni, Katóti ztu zdi údie lélá ztina Yosef na kóna kemo na Egipte. ²⁰ Na úsu-nwu zni, "Ta, na eti ubi zmmá ku uni na asá enwini esie Israel kal lélá. Bekyuli bani náwia ka badu ubi zmmá béekpi." ²¹ Anwuusu Yosef zta na úti ubi zmmá ku uni na bátá-á básie Israel kal lélá. ²² Nsu uwi zni na Yosef únu zni Arkelao zni ndi Herode ubidi nébo úbelie zti kenye aani Yudea zga ni, zya mmá busie. Na ka Katóti ztu zdi úbo-nwu zda na kóna kemo zni utesie mmá ni, údeyi úsie Galilea kal lélá. ²³ Na ka úduo mmá ni, útélie zma zni baal banii Nasaret. Na bana mmá bulie zya na Katóti kenye udiene litemi leni na úsu úse zni, "Bekyuli badubá-á-nwu banii Nasareni," úbo úte leni zázá.

3 Uwi zmmá kama ni, Ntu zkpilane Yohane úsie ketele kani nkya Yudea kal lélá, na úse kal káá lésa ² zni, "Binwini kama bekya bina ekpidi, zsika uwi zni na Katóti zdi léga na bula káyi kemo úude." ³ Yohane zmeni ndi ukyuli zni lélá na Katóti Kenye Udiene Yesaia úsu úse zni, "Ukyuli zdi zva na ketele kemo zni, 'Binye kagyumana bite Bláti. Beklibi bina lélá bise kadue bite nwuna bubo.' " ⁴ Na awu zni na Yohane zkyá ni, zflumu linwini na bėti bédi-nwu. Na ebuo zku kabuli kada-nwu kevobi. Na nwuna adila ani na zdi ndi uwa ku baalá bani muubile edula. ⁵ Na bekyuli básia Yerusalem ku Yudea kaleke ku Yordan ketu amadó fui bébo-nwu kudá. ⁶ Bédie bana ala ekpidi kal na Yohane zkpila-ma ntu na Yordan ketu kemo. ⁷ Uwi zni na Yohane znu Farisifá ku Sadukifá pii ka badubo na zkpila-ma ntu ni, úsu-ma zni, "Amii bani mbo likyulikpi aani balakpi! Bitatá lélá benii si bákpi-mii ntu kani ni, zsa na béle Katóti ztu kóni na zduwá bekyuli bekpidi kemo. ⁸ Betina na bina zbladu kemo ka bínwini kama békya bina alaekpidi. ⁹ Na bitakali ka Abraham kaba kemo bebi bédí zsu ni, Katóti zduwá-mii ztu kóni. Mázsu-mii nni Katóti zkana udie kaba zsi atakpe ameni kemo ute Abraham. ¹⁰ Bénu ka bada kadadi benye kugyii lélá na bada-ku ku ligyii. Kugyii biala naanwu ebi buni ni, badubá-á-ku bakya legyavonku kemo. ¹¹ "Ami zkpila-mii ntu taatina ka bínwini kayi na bédá ekpidi kábla béya. Nsu ukyuli zni nkpe-mi kama zduwá ni, anwu ndubuti Katóti zkyu ku ogya zkpila-mii. Ukyuli zmmá utulo-mi, na ztamanku ka lélá kabla lite-nwu muedi. ¹² Zda nwuna kále kóni

na zduwá nwuna edula udie na uti uwi unwu kemo. Nsu zduwá afafa ku lemu y lekladi na ogya zni naaadubo buni kudii kemo!" ¹³ Na uwi zmmá kemo ni, Yesu zsi Galilea úbo Yohane kudá na Yordan ketu ztu zni Yohane zkpila-nwu ntu. ¹⁴ Nsu ka Yohane zya ka Yesu zvana nwuna kasusu kammá zsu ni, zsu Yesu zni, "Ami mmomu na zléka libo-z kudá, na zduwá na zléka ebo-mi kudá anii nkpi-a ntu!" ¹⁵ Nsu Yesu údie kenye zni, "Awá nu kal na kábla-nwu leni zfeni asa. Zsika zmeni ndubá na kábla Katóti léfá." Anwuusu Yohane únu kal. ¹⁶ Amu ka Yohane zkpila Yesu ntu na zya zle ntu zmmá kemo kani na katá kálemi na Katóti zkyu kósi kákyu aani abloduma kale, na kúbelie-nwu lélá. ¹⁷ Na bénu Katóti lédí ka lési katá leni, "Zmeni ndi mina Ubi zny zni zmmá zmi anu geen."

4 Amu na Katóti zkyu kútiku Yesu kúsienu ketele kemo kesii kani na ukisine zmmá ukpoku-nwu znu. ² Na ka Yesu úlie káka usien ku zfé emeyi aavlene kama ni, káka kúbo káda-nwu. ³ Amu na ukisine zmmá úbo-nwu kudá na zsu-nwu zni, "Si Katóti ubidi na adi ni, su atabi ameni na enwini adila." ⁴ Mmá na Yesu údie kenye zni, "Bunweni Kedee zku zsu zni, 'Adila leti éléte ngba. Mmomu Katóti litemi biala lélá kádi muute ngba geen.' " ⁵ Amu na ukisine zmmá zkpáku Yesu úsienu Yuda fá zma unengudi kemo. Na úti-nwu útyene Yuda fá kápaká likpo leni náku lító fui. ⁶ Amu na zsu-nwu zni, "Si Katóti Ubidi na adi ni, na aba légyu eténe kal. Zsika Bunweni Kedee zku zsu zni, 'Katóti zduwá nwuna batu na bagyu-z bada enu kemo zni na fúla zgba muedi uletulo atabi adi.' " ⁷ Yesu údie kenye zni, "Nsu Bunweni Kedee zku zmmá zni, 'Tasá fúla Unwoti Katóti anu.' " ⁸ Amu na ukisine zmmá úti Yesu úsienu kábi kangyaa kádi lili. Mmá na ztina-nwu kayawi agala ku ana bukeye fui. ⁹ Na zsu Yesu zni, "Si ále akáka na émwi-mi ni, ndubuti ala ameni fui lite-z." ¹⁰ Amu na Yesu údie kenye zni, "Satan, gyu-mi lélá! Bunweni Kedee zku zsu zni, 'Fúla Unwoti Katóti kani na zléka alé akáka emwi.' " ¹¹ Amu na ukisine zmmá zduwá Yesu kudá, na Katóti batu bébo bébunku-nwu. ¹² Uwi zni na Yesu únu ka bífie Yohane bákya ztu ni, ztu úsie Galilea. ¹³ Útelie Nasaret, mmomu úsie útélie Kapernaum, zma zni na uwi Galilea zpu kudá na Sebulon ku Naftali kal lélá. ¹⁴ Úlie mmá kale na Katóti Kenye Udiene Yesaia kenye kani na zsu úse kebo kete leni zni, ¹⁵ - ¹⁶ "Sebulon ku Naftali bekyuli bani nli lédisa kemo na zpu ulu lélá na Yordan ketu zvi ku Galilea kesii kani na bekyuli bani naadi Yuda fá leni belie ni, badubá-á bukeye. Na bani na belie kúpi zgbankpi kemo ni, Katóti bukeye zduwá-ma lélá." ¹⁷ Zsi uwi zni na Yesu útélie Kapernaum ni, úse kal káá lésa zni, "Binwini kama bekya bina ekpidi, zsika uwi zni na Katóti zdi léga na bula káyi kemo úude." ¹⁸ Na ka Yesu zke Galilea zpu ztu ni, znu banwani inyo badi bani ndi asawu bewine.

Ama ndi Simon ɔni baab Petro ku ɔnwani Andrea ka bada asawu beedie lena na Ɔpu ɔmm kemo. ¹⁹ Yesu Ɔsu-ma ɔnini, "Ɔsi ɔfeni ni, besiaku-mi na letina-mii kale na beedie bekyuli teete Katɔti." ²⁰ Mm ɔkani na bȳda bana lesawu bȳwi na bȳsiaku-nwu kama. ²¹ Amu ka Ɔsie blii ni, Ɔsu Ɔnu banwani inyɔ badi bani baab Yakobo ku Yohane bani ndi Sebedeo bebi. Ama ku bana ɔti Sebedeo ɔmeni bakya ɔkɔ kemo baaklibi bana lesawu asa na Yesu Ɔb-ma. ²² Mm ɔkani na bȳda bana ɔti bȳkya ɔkɔ ɔmm kemo na ama lenɔ bȳsiaku-nwu kama. ²³ Yesu Ɔvi Galilea kab leɔ fui na Ɔtina ala na Yudaɔu kasalakɔ. Na Ɔkɔ lesa na Katɔti legadi litemi buni leɔ. Na Ɔbwi bekyuli bani muu fi lele lidu lidu fui. ²⁴ Nwuna leɔ litemi lĩgingya na Siria kab leɔ fui. Anwuɔsu bekyuli bȳkpanku balene bani na lele lidu lidu li ikpȳku-ma bȳboku. Na badi ni, ayu ekpidi elie-ma leɔ eekpȳku-ma. Na badi beefi kale teebo. Badi lenɔ leɔ kake kȳpi-ma. Na Yesu Ɔbwi-ma fui. ²⁵ Bekyuli pii bȳsi Galilea ku lema linengudi leevu ledi kemo ku Yerusalem ku Yudea kab ku Yordan ketu ɔvi fui bȳbasiaku Yesu kama.

5 Na ka Yesu Ɔnu bekyuli pii bani nsiaku-nwu ni, Ɔsie ɔkɔi kɔdi lili na Ɔlie kab. Mm na nwuna basiakune bȳkpe bȳde-nwu. ² Na Ɔse kab ɔktina bekyuli bammo fui ala ɔnini, ³ "Leɔ litaayɔ bekyuli bani nȳnu bȳti ka Katɔti leti leɔ na basia anu. Ama ndubuduo Katɔti Lega Kadikɔ. ⁴ Leɔ litaayɔ bekyuli bani muuwulo ɔnyana. Katɔti ɔdubɔsia-ma ɔkɔ. ⁵ Leɔ litaayɔ bekyuli bani muuboku leɔ kab. Ama badubɔdi kayawi leɔ ala aani kale na Katɔti Ɔsu Ɔse. ⁶ Leɔ litaayɔ bekyuli bani na anumi eegye-ma ka belie siin na Katɔti anumi. Badubɔke lela leni mayɔ-ma kafɔ. ⁷ Leɔ litaayɔ bekyuli bani ɔkɔnu bana bekyulikpana ɔnyana. Katɔti ɔdubɔnu-ma ɔnyana. ⁸ Leɔ litaayɔ bekyuli bani kayi kemo nse nwaa. Ama ndubunye Katɔti anumi. ⁹ Leɔ litaayɔ bekyuli bani ɔkɔklibi bekyuli ntȳ. Katɔti ɔdubɔma ɔnii nwuna bebi geen. ¹⁰ Leɔ litaayɔ ama bani na bekyuli beekpȳku ka belie siin na Katɔti anumi ɔsu. Ama ndubuduo Katɔti Lega Kadikɔ. ¹¹ "Leɔ litaayɔ-mii si bekyuli beedumi-mii na beekpȳku-mii na baanyi ɔkɔ taasia-mii ka besiaku-mi ɔsu. ¹² Ebiti ada-mii na leɔ lenɔ leyɔ-mii, ɔsika bibo leyufɔla bonwu na katɔ. Leni kani na bȳkpoku Katɔti kenye bediene bani nȳgyu batɔ-mii. ¹³ "Amii nse aani mma bite bekyuli fui. Nsu si mma ɔkɔmm emini ȳsa ni, ulu ɔdi uuubo ɔni na basɔ bakya-mu emini. Na ka ɔksia ɔkɔdi kuuubo-mu leɔ ɔsu ni, beebȳ-mu teewiakun na bekyuli banya-mu bavi. ¹⁴ "Amii nse aani bukeye bite kayawi fui. Ɔma ɔni nsia ɔkɔi lili ni, ulabȳ. ¹⁵ Ukyuli biala ulȳtu asogya teebi-nwu ala. Mmomu uuti taafala katɔ kale na ɔdi biala nȳdu mm ɔnu bukeye. ¹⁶ Leni kani na ɔdi ka bina ablala ekeye aani asogya ute bekyuli. Na banu bina ala abuni aani beɔbla bati kale na bemwi bina Katɔti. ¹⁷ "Bitakali benii lĩbo nni mbada Mose ɔda bubo ku ala ani na Katɔti

kenye bediene bȳtina lidie. Ntebo nni mbada-nya lidie munu munu. Mmomu ni, lĩbo kale na ala ani bȳtina mm ebo ete leni. ¹⁸ Na ɔkɔyȳ na beti geen ka ni, na katɔ ku kab anumi ni, balada lela linwi ina de na lise blii suȳ muedi beledie na ɔda bubo ɔkɔmm kemo wetȳdu ka ala ani na ɔda bubo ɔkɔmm ɔkɔktina bȳbo bȳte leni. ¹⁹ Anwuɔsu si ukyuli ɔdi Ɔta unye ɔda bubo ɔkɔmeni leɔ na Ɔtina bekyuli bamba lenɔ ɔnii babla leni ni, balabu-nwu na Katɔ Ɔga Ɔma. Nsu ukyuli ɔni madi ɔda bubo ɔkɔmeni leɔ na watina bekyuli bamba lenɔ ɔnii babla leni ni, badubɔbu-nwu geen na Katɔ Ɔga Ɔma. ²⁰ Anwuɔsu ɔkɔsu-mii nwaa nni asa na be-dubɔkana na biduo Katɔ Ɔga Ɔma ni, ɔdi ka bilie siin kale na Katɔti ɔkɔwia bitulo ɔda bubo ala batinane ku Farisifɔ. ²¹ "Kuuku ni, bĩnu ka bȳsu bekyuli banii, 'Tadu ukyuli.' Na ukyuli ɔni mabla leni ni, ɔleka bateku-nwu litemi. ²² Nsu ɔfeni ni, ami ɔkɔsu-mii nni ukyuli ɔni meti ɔkɔnyi makya ɔnwani ni, badubɔteku-nwu litemi. Na ukyuli ɔni lenɔ masu ɔnwani ɔnii, 'Aadi ukyuli ɔdi' ni, badubɔkɔ-nwu benengu anumi. Na ukyuli ɔni masu ɔnwani ɔnii, 'Ɔkɔkɔdi na adi' ni, Katɔti ɔdubɔni-nwu ɔkɔtu na legyavonku lemmo kemo. ²³ Anwuɔsu si anii eeti etela esienku Katɔti na nwuna lekpa bi leɔ na ȳnyimo ka fȳnwani ɔda-a kafɔ ni, ²⁴ da etela ammo se lekpa bi lemmo anumi na esie ɔkɔnakunwi na awɔ ku fȳnwani biwi kenye ntu asa na ebo ebeti etela ammo akpa ete Katɔti. ²⁵ "Si ukyuli ɔdi ɔnii uuti-ɔ usienku litemi katekɔ ni, wia uwi na awɔ ku-nwu beka-ni ɔkɔklibi. Si ɔkɔdi leni asa na bȳsie bȳtȳdu litemi katekɔ mm ni, ukyuli ɔmeni ɔdubuti-ɔ ute litemi ɔtȳne. Na anwu lenɔ ɔdubuti-ɔ ute befiene na bakya-a ɔkɔ. ²⁶ Na ɔkɔsu-ɔ nwaa nni adubɔkya mm utȳle uwi ɔni na ȳfɔ kayu kani na ada fui ȳkɔwȳ. ²⁷ "Bĩnu ka bȳsu banii, 'Bagya ku bele batadi ɔkɔkɔ.' ²⁸ Na ami ɔkɔsu-mii nni ɔnana ɔni manu uleku ɔbambadi na wada-nwu ɔkɔwe ni, ɔbla likpidi na nwuna kayi kemo. ²⁹ Anwuɔsu si fula ɔkɔdianu lenimi leȳyȳ na aabla likpidi ni, die-ni vaakun. Ɔdia ute-ɔ ka fula leɔ kake kadi kayi utulo si Katɔti ȳti awɔ ukyuli umodi ɔmm fui ȳkya legyavonku kemo. ³⁰ Na si fula ɔkɔdianu ɔkɔ ɔkɔyȳ-a na aabla likpidi ni, kulo-ku vaakun. Ɔdia ute-ɔ ka fula leɔ kake kadi kayi utulo si Katɔti ȳti awɔ ukyuli umodi ɔmm fui ȳkya legyavonku kemo. ³¹ "Bȳsu banii, 'Ɔnana biala ɔni manyonu ulekudi ni, ute-nwu ɔku ka ɔnyonu-nwu.' ³² Nsu ami ɔkɔsu-mii nni si ɔnana ɔdi ɔnyonu ulekudi ɔni na ɔkɔkɔ na ɔdi ni, ɔnana ɔmm nȳya na ɔdi ɔkɔkɔ. Na ɔnana ɔni meti uleku ɔmm lenɔ ɔdi ɔkɔkɔ. ³³ "Kuuku ni, bĩnu lenɔ ka bȳsu bekyuli banii, 'Bitȳle kenye kani bȳse kama. Na bebla besia kenye kani na bȳse bite Blɔti leɔ.' ³⁴ Nsu ɔfeni ni, ami ɔkɔsu-mii nni bitakpali ala si biȳse kenye kadi. Bitakpali ala bitab katɔ, ɔsika mm ndi Katɔti legaboku. ³⁵ Bitakpali ala bitab kab, ɔsika aka ndi Katɔti legba kanyakɔ. Na bitakpali ala bitab Yerusalem, ɔsika mm ndi Katɔ Ɔga Ɔyikune fui ɔma.

³⁶ Na bitakpali ala na belɔ bina lili, ɔsika biiibo ɔyikun na beya na bina lili linwini lefuwala iye lenwu. ³⁷ Beya na bina ɛɛn obla ɛɛn, na bina oowo obla oowo. Si bítí lɛla bamba bíbunku ɔmeni lɛlɔ ni, na ɔmmɔ ɔdi ukisine ɔm-ɔm ablala. ³⁸ "Binu ka básu banii, 'Si ábwe fula ukyulikpana lenumi ni, babwe awɔ ledi lenɔ. Na si áfe fula ukyulikpana lenyi ni, bafe awɔ ledi lenɔ.' ³⁹ Nsu ɔfeni ni, ami mɔɔsu-mii nnini, bitedie bina bakpana ekpídi ani na bábla-mii kasi. Si ukyuli ɔdi ɔfiemi-ɔ kɔdianu ɔtugya ni, nwini ɔmii ɔdi lenɔ te-nwu. ⁴⁰ Na si ukyuli ɔdi ɔkwia-a kate ɔni ɔɔfɔ fula awu ɔɔɔɔ ni, die ɔni na akya ewinwu lɛlɔ lenɔ te-nwu. ⁴¹ Na si bekpone akɔ ɔdi únye-ɔ lɛlɔ ɔnii tikunwu etila na bisie liluku linwi ni, awɔ sie anyɔ. ⁴² Si ukyuli ɔdi úye-ɔ lɛla ledi ni, te-nwu. Na si kevok na ɔdi lenɔ uye-ɔ ni, na ete-nwu. ⁴³ "Bínu ka básu banii, 'Beyɔ bina bekyulikpana na bini bina bekisine!' ⁴⁴ Nsu ɔfeni ni, ami mɔɔsu-mii nnii beyɔ bina bekisine na bekpali katɔ bite bekyuli bani muukpóku-mii. ⁴⁵ Na bedubunwini Katɔti ɔni nkya katɔ bebi geen. ɔsika ɔɔɔ na nwuna ɔfe ɔklé teewi bekyuli bekpídi ku babuni fui lɛlɔ likeke. Na ɔnantu lenɔ ɔɔna teete bekyuli bani mɔɔɔbla ala abuni ku bani mɔɔɔbla ekpídi. ⁴⁶ Si bekyuli bani mɔɔɔɔ-mii kani na amii lenɔ beeyɔ ni, Katɔti ɔɔɔ-dubo-mii kayu kadi ɔɔɔ. Leni kani na kuyi bafɔne lenɔ baabla. ⁴⁷ Na si bina bakpana leti na biigyele ni, bítabla lɛla ledi bítagya. Ama bani naaadi bafɔtaadine muedi ni, baabla leni. ⁴⁸ Bɛbla seen aani kale na bina ɔti ɔni nkya katɔ use seen.

6 "Benú kadue kale na bilabla leɔbuni benii bekyuli banu-mii. ɔsika si bébla leni ni, Katɔti ulafɔ-mii kayu kadi na Katɔ ɔga ɔma. ² Anwuɔsu si éte ukyuli lɛla ledi ni, tebo-ni kudu aani kale na anumi lɛlɔ bekyuli baabla. Ama beebó kudu na kasalakɔ ku ɔmankemo kale na bekyuli bemwi-ma. Na mɔɔsu-mii geen nnii báake bana leyufɔla na kayawi kameni kemo. ³ Anwuɔsu si eebunku ukyuli ɔdi ni, bunku-nwu kale na fula ɔkpana ɔbuni fui muedi uláti lɛla leni na ábla. ⁴ Na fula Katɔti ɔni mɔɔɔnu ala abuni ani na bekyuli bátanu uwi ɔni na aabla-nya ni, ɔdubɔfɔ-ɔ kayu. ⁵ "Na si beekpali katɔ ni, bitabla ala aani anumi lɛlɔ bekyuli kale. Ama baayɔ ka bata benye Yudaɔu kasalakɔ ku ɔmankemo ekpo ekpo asa bakpali katɔ kale na bekyuli fui banu-ma. Mɔɔsu-mii geen nnii báake bana leyufɔla biala fui. ⁶ Na si aakpali katɔ ni, duo fula katɔma na akale ɔɔɔ, na akpali fɔti ɔni na balanu. Na anwu ɔni mɔɔɔnu-ɔ uwi ɔni na bekyuli bamba balánu-ɔ ni, ɔdubɔfɔ-ɔ kayu. ⁷ "Na si beekpali katɔ ni, bitasu etemila keeke bitasia kama aani kale na ama bani naaadi bafɔtaadine baabla. Ama baakali banii bana butemi pii ɔdubɔɔya na bake lɛla leni na baawia. ⁸ Bitale-ma, ɔsika bina Katɔti ɔgyi ala ani na beewia asa na biiye-nwu. ⁹ Anwuɔsu leni na ɔleka bekpali katɔ besu benii, 'Bula ɔti ɔni nkya katɔ, balɔ-ɔ lenyi buni. ¹⁰ Fula lega kadikɔ kebo-bu akɔ. Babla fula lefɔɔy na kalɔ lɛlɔ aani kale na use na

katɔ. ¹¹ Te-bu bula ɔmwi limeyi adila. ¹² Na eti bula ekpídi akyie-bu aani kale na buuti taakyie bani mɔɔɔfiɔ-bu. ¹³ Taya na buduo bukɔpoku taanu kemo, na edie-bu aleku alaekpídi akɔ. ɔsika lega ɔɔdi ku ɔyikun ku buk-eye ɔɔdi awɔ ɔdi uwi fui. ɔsia leni.' ¹⁴ "Na si bítí bina bekyulikpana ɔɔfɔ bekyie-ma ni, bina Katɔti lenɔ ɔdubuti bina ɔdi ɔkyie amii lenɔ. ¹⁵ Nsu si bítetí bina bekyulikpana ɔɔfɔ bitakyie-ma ni, bina Katɔti lenɔ uletí bina ɔɔfɔ ulakyie-mii. ¹⁶ "Na si biilie ɔkɔka ni, bitabla anumi nyanyaanya aani anumi lɛlɔ bekyuli kale. Baanyina anumi kale na ukyuli biala ɔnu-ma ɔti ka beelie ɔkɔka ɔɔɔ. Mɔɔsu-mii nwaa nnii báafɔ bana leyufɔla fui báawɔ. ¹⁷ Si biilie ɔkɔka ni, beɔfɔ anumi na bigyeli lili. ¹⁸ ɔmeni ɔdubɔɔya na bekyuli baláti banii biilie ɔkɔka. Mmomu fɔti ɔni nkya kesii biala ndubɔti. Na anwu ɔni mɔɔɔnu ala ani na bekyuli balánu ni, anwu kani ndubɔfɔ-mii kayu. ¹⁹ "Bitate akela bitesie bitete lɛlɔ na kayawi kameni kemo. Kayawi meni ni, kubweyi ɔdububile-nya na etili, na beyune lenɔ beduo beyu-nya. ²⁰ Mmomu ni, bɛbla ala abuni ani menwini leyufɔla mete-mii na katɔ. Mmɔ ni, kubweyi kulebile-nya na eletili, na beyune lenɔ beleduo beletéyu-nya. ²¹ ɔsika kesii kani na fula akela ese ni, mmɔ na aasia lenu. ²² "Anumi ese aani asogya ute ɔɔɔna. Na si fula anumi aanu nwaa ni, bukeye ɔdubɔfɔ awɔ ukyuli umodi ɔm-ɔm fui. ²³ Nsu si fula anumi alánu nwaa ni, ledisa le-ɔdubɔfɔ-ɔ lɛlɔ fui. Anwuɔsu si fula bukeye búnwini ledisa ni, na ɔdubɔɔbla-a suu geen. ²⁴ "Ukyuli biala ulákana na wabla benwoti inyo kabla. ɔdubukisi unwi na ɔyɔ ɔkladi litemi. Na ɔdubɔdi unwi etemila lɛlɔ, na ɔta unye ɔkladi etemila lɛlɔ. Alakana Katɔti ku lɛlake kabla ɔɔsala. ²⁵ Anwuɔsu mɔɔsu-mii nnii biteti kasusu pii na ɔɔdi ku ɔɔni iye bina adala lɛlɔ. ɔsika ngba ɔɔfɔ kuye butulo adila. Na ɔɔna lenɔ ɔfɔ kuye utulo adala. ²⁶ Benú baase ka balátuma na baláklíbi edula teese teete lɛlɔ na linwu kemo, nsu bina Katɔti ɔɔnu-ma lɛlɔ. Na ɔdubɔɔnu amii lɛlɔ utulo-ma, ɔsika béfɔ kuye bitulo-ma. ²⁷ Ukyuli ɔdi ulakana na wabla na wakuku webu ka uuti ɔkɔkuku ɔmmɔ kasusu pii ɔsu. ²⁸ "Anwuɔsu beɔ biteti kasusu pii na adala lɛlɔ. Benú kale na egyii anwula aalé lili. Alábla kabla kadi na beledi adi lenɔ teete lɛlɔ. ²⁹ Nsu mɔɔsu-mii nnii ɔga Salomo ku nwuna lɛlake muedi ni, nwuna adala átadia ɔɔnu aani anwula ameni kemo ɔdi. ³⁰ Katɔti muute eveteli ameni ɔɔdia leni. Na eveteli ameni ni, ɔkɔkana ɔɔnu ɔmwi. Na ɔkɔnaadi asɔ eeebo, ɔsika bákyula-nya na ogya kemo. Katɔti ɔdubɔɔsia-mii anu na ute-mii adala utulo eveteli ameni. Bina ɔɔfɔtaadi ɔɔɔ. ³¹ "Anwuɔsu beɔ biteti kasusu benii, 'We na ɔdubɔkɛ lɛla ledi ɔɔdi iye ledi ɔɔni iye ledi ɔkya.' ³² Ala ameni lɛlɔ na ama bani naaadi bafɔtaadine beeti kasusu pii. Bina ɔti ɔni nkya katɔ ɔgyi ka beeyaki ala ameni fui. ³³ Mmomu anumi egyie-mii na Katɔ ɔga ala lɛlɔ na kale na bɛbla lɛlɔ siin utulo. Na Katɔti wabla ala abambadi fui lenɔ wete-mii. ³⁴ Anwuɔ-

su biteti kasusu pii na kadi kani nétegye tɔ lɛlɔ. Limeyi lemmɔ alatidi ledanku nina etila. Útaleka biti etila bamba bibunku limeyi lemmɔ adi lɛlɔ.

7 "Bitateku bekyuli litemi kale na Katɔti leno ulateku-mii litemi. ² Ɔsika Katɔti ɔdubɔteku-mii litemi aani kale kani na amii leno beeteke bekyuli litemi. Na ulu ɔni lɛlɔ bésia bétéku-ma litemi ni, ulu ɔmmɔ kani lɛlɔ na ɔdubɔsia ɔteku amii leno litemi. ³ "Anwuɔsu ni, tanu alakpi ani nkyá fula ɔnwani anumi. Mmomu ka ligyuku leni nkyá-a anumi ɔnwani asa. ⁴ Tasu fula ɔnwani anii, 'Ya na lidie-ɔ alakpi lenumi' na uwi ɔni na ligyuku lɛkyá awɔ ɔlati lenumi. ⁵ Awɔ, anumi lɛlɔ ukyuli, ka ligyuku leni nkyá-a lenumi budie na ɔbla-a nwaá. Na anu edie alakpi ani nkyá fula ɔnwani lenumi. ⁶ "Bitebo ala ani nse kedee bitewi befiebuo. Si bíti bíte-ma ni, badubɔta bebefie-mii. Bitebo bina asɛɛ ebi ani náƒɔ kuye bitewi baplakuo, ɔsika badubɔnya-nya bakya aba. Katɔti muuti ala abuni teete bekyuli bani muuvele-nwu ala ammɔ. ⁷ "Bivele Katɔti ala, na ɔdubuti-nya ute-mii. Bewia nwuna ala, na ɔdubɔya na beke-nya. Bibo Katɔti kegbuta ɔnwani na ɔdubɔlɛmi ute-mii. ⁸ Ɔsika ukyuli biala ɔni muuvele Katɔti ala ni, ɔdubute-nwu. Na ukyuli biala ɔni muuɔwia ni, ɔkɔkɛ. Na ukyuli biala ɔni muubó Katɔti kegbuta ɔnwani ni, ɔkɔlɛmi teete-nwu. ⁹ "Ubi ɔni ɔdi uleti lɛtabi ulete ubidi si úye-nwu bodobodo. ¹⁰ Na uleti ɔlakpi ulete-nwu si úye-nwu kabɛ. ¹¹ Ina ka bɛdi alaekpidi bablane muedi ni, begyi kale na biti ala abuni bite bina bebi. Anwuɔsu geen ni, Katɔti ɔni nse kedee ɔgyi kale na uti ala abuni ute bekyuli bani muuvele-nwu utulo. ¹² Ala ani na aayó ka bekyuli bamba babla bete-ɔni, bla-nya te ama leno leni kani. Ɔmeni ndi Mose ɔda bubo ku Katɔti kenye bediene ala ani bátina kalɔ budie. ¹³ "Besia kayakun kani nse blii suɛ mmɔ biduo. Ɔsika si bésia kayakun kani nábebe na ake ulu ɔni nse buɛɛ lɛlɔ ni, adubuduo legyavonku kemo. Na nwuna lɛlɔ na bekyuli pii bakɛ. ¹⁴ Nsu kayakun kani ulu nte késela ngba ɔbɔni nɔɔ naaadubo ɔbɔsa kudii kemo ni, kese blii suɛ. Na ulu ɔni nte úsela mmɔ uude busie. Na bani ɔnwani ulu ɔmmɔ beemomo. ¹⁵ "Benu kaduɛ na ɔkɔ banyine bani nábla lɛlɔ aani Katɔti kenye bediene. Beebo-mii kudɔ aani baƒonu bani nse buɛɛ. Nsu na bana lɛlɔ kemo geen ni, badi begiti. ¹⁶ Bana udu na be-dubuti beti-ma. Lenye ɔkɔbuli kulánwu atoo. Na liyu kugyii kulánwu kɔyaka ebi. ¹⁷ Kugyii ɔni nédie evete kaduɛ ni, ɔkɔnwu ebi abuni. Na kugyii ɔni nátakana evete budie ni, ɔkɔnwu ebi ekpidi. ¹⁸ Kugyii ɔkɔbuli kulánwu ebi ekpidi, na kugyii kukpidi kulánwu ebi abuni. ¹⁹ Kugyii ɔni biala na kulánwu ebi abuni ni, baadá-ku na beeti-ku taakya ogya. ²⁰ Anwuɔsu ni, ala ani na ɔkɔ banyine bani nábla lɛlɔ aani Katɔti kenye bediene baabla ndubɔya na beti-ma. ²¹ "Ɔkɔkɔ ukyuli biala ɔni ɔkɔkɔ-mi ɔnii, 'Blɔti, Blɔti,' ndubuduo Katɔti Lega Kadikɔ. Mmomu bekyuli bani ɔkɔkɔ mina Ɔti ɔni nkyá katɔ leyɔla ndubuduo mmɔ. ²² Na Katɔti litemi ɔte

limeyi ni, bekyuli pii badubɔsu-mi banii, 'Blɔti! Bósu fula kenye na bógya ayu ekpidi na fula lenyi kemo. Na bóbla akɔla budie taatina lidu lidu leno na fula lenyi kemo.' ²³ Mmɔ na ndubɔsu-ma nnii, 'Lɛɛgyi-mii kula kula! Betɔlɔ-mi kudɔ, amii bekyuli bekpidi.' ²⁴ "Anwuɔsu ni, ukyuli ɔni muunú mina etemila ameni na ɔkɔdi-nya lɛlɔ ni, ɔdi ɔnwani. Use aani ukyuli ɔni nátu nwuna ɔni na lɛtakpe lɛlɔ. ²⁵ Ɔnantu ɔna na ntukpa búyi, na ɔƒɛƒɛ úkpo momoomo ɔsiaku ɔni ɔmmɔ. Nsu útaƒɛ, ɔsika ɔtu-nwu ɔlɛ lɛtakpe lɛlɔ. ²⁶ Nsu ukyuli ɔni muunú mina etemila na uládi-nya lɛlɔ ni, ɔdi ɔkɔkɔ. Use aani ukyuli ɔni nátu nwuna ɔni na ɔkɔwinimi lɛlɔ. ²⁷ Ɔnantu ɔna na ntukpa búyi, na ɔƒɛƒɛ úkpo momoomo ɔsiaku ɔni ɔmmɔ, na ɔƒɛ butu butu." ²⁸ Ka Yesu ɔsu ala ameni fui ɔnwani ni, nwuna ala ɔbɔtina bóbla-ma deye deye. ²⁹ Kale na ɔtina ala uuuse aani ɔda bubo ala batinane bani na ɔteya na bátɛya-nya kale. Mmomu ɔtina ala ku ɔyikun aani ukyuli ɔni ndanku litemi lemmɔ úboku kale.

8 Uwi ɔni na Yesu ɔsi ɔyu ɔkɔ ɔmmɔ lɛlɔ ni, bekyuli pii básia-nya kama. ² Amu na ɔnana ɔdi muufi ɔlegyié úbo úbalɛ akɔkɔ na nwuna anumi na ɔsu-nwu ɔnini, "Blɔti! Si aayó ni, akana na abla-mi sɛɛn." ³ Yesu únene ɔnwani útuku-nwu, na ɔsu-nwu ɔnini, "Mmɔ. Lɛlɔ lɛbla-a sɛɛn." Mmɔ kani ni, ɔlɛ ɔmmɔ ɔba ɔnana ɔmmɔ. ⁴ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Nu kaduɛ, na tasu ukyuli ɔdi lɛla lɛdi. Mmomu teesie na eti lɛlɔ atátina Katɔti ɔkpane, na udie-ɔ kenye. Na ete akpala ani na Mose ɔda bubo ɔbɔtina. Na ukyuli biala ɔni ɔni ka ɔlɛ ɔmmɔ ɔba-a ɔkɔkɔ." ⁵ Nwuna kama ka Yesu úduo Kaper-naum ni, Roma ƒɔ bekpone unengu ɔdi úbo úbevele-nwu ɔnini, ⁶ "Blɔti! Mina kabla ɔblane uuƒi kpakplaa na ɔte kaduli ɔni na ulakana ɔbɔta." ⁷ Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Ndubusie ntábwi-nwu." ⁸ Bekpone unengu ɔmmɔ údie kenye ɔnini, "Blɔti, oowo! Ntamanku ka ebo mina kaduli. Nsu su litemi lɛdi kani na mina kabla ɔblane ɔmmɔ ɔlɛ ɔdubɔba-nwu. ⁹ Ami leno ndi ukyuli ɔni nkyá benengu badi kalɔ, na bekpone badi leno bakya-mii kalɔ. Si lésu ɔni nnii, 'Teesie' ni, uusié. Na si lésu ɔni leno nnii ubo ni, uubo. Na si lésu mina kabla ɔblane nnii, 'Bla ɔmeni' ni, ɔkɔkɔ." ¹⁰ Ka Yesu únu ɔmeni ni, ɔbla-nwu kale kadi na ɔsu bekyuli bani nsia-nya mmɔ ɔnini, "Mmɔsu-mii geen ka na Israelfuɔ akɔ muedi ni, rítanu tɔ ɔkɔkɔtaadi ɔkɔkɔ ɔni udu. ¹¹ Mmɔsu-mii geen ka bekyuli pii badubɔsi ɔƒɛ katuko ku kanuko bebo Katɔ Ɔga Ɔma limeyi kadikɔ. Badubulie kalɔ na badi ku Abraham ku Isak ku Jakob na mmɔ. ¹² Nsu Katɔti ɔdubɔkɔku Yuda ƒɔ badi bani nka badi bagadine mmɔ utákya kasu-udikɔ. Mmɔ na badubuwulo na badu bana anumi." ¹³ Amu na Yesu ɔsu bekpone unengu ɔmmɔ ɔnini, "Teesie kaduli. Kale na áƒɔ ádi ni, ɔdububo ute-ɔ leni." Na bekpone unengu kabla ɔblane ɔmmɔ ɔlɛ ɔba-nwu uwi ɔmmɔ kemo kani. ¹⁴ Ka Yesu úsie Petro kaduli ni, ɔnu ka Petro uleni ɔte uuƒi kpakplaa ɔni na lɛlɔ léƒɔ-nwu ogya. ¹⁵ Amu na Yesu úƒie-nwu ɔnwani ɔda na ɔlɛ

amam ɔba-nwu konakunwi, na ɔta na ɔbla-nwu lefa. ¹⁶ Na useyi uwi ni, beti bekyuli pii bani na ayu ekpidi eekpoku-ma beboku Yesu. Na ɔsu lelakpa linwi na ɔbaku-nya ɔleku-ma lel kemo. Na ɔbwi bani muufi mm fui. ¹⁷ ɔbla kmeni kale na kenye kani na Katoti Kenye Udiene Yesaia ɔsu use ubo ute leni kmeni, "Anwu ɔlati ɔbwi-bu lele leni na buufi fui." ¹⁸ Uwi kmeni na Yesu ɔnu bekyuli pii bani nnye-nwu kudɔ ni, ɔsu nwuna bateyane bamm kmeni baya na beteesie epu amm kmeni. ¹⁹ Epu kmeni mm ni, ɔda bubo ala ɔtinane ɔdi ubo-nwu kudɔ. Na ɔsu Yesu kmeni, "Ala ɔtinane, kesii biala na adubusie ni, ndubusiaku-k kama." ²⁰ Amu na Yesu ɔsu-nwu kmeni, "Befiebuo bebo libu leni kemo na baate, na baase bebo ayu. Nsu Ukyuli ɔyawine Ubi ni, anwu uu-ubo katenko muedi." ²¹ Na ukyuli bamba ɔdi ɔsu kmeni, "Bloti, masiaku-k. Nsu ya na leka busie ntava mina ɔti." ²² Yesu ɔdie kenye kmeni, "Siaku-mi kama. Na aya na bani nli aani bekpine ka bafafɔ batadi ɔsu bataava bana bekpine." ²³ Yesu ɔduo kɔkɔ ɔdi kemo na nwuna bateyane lenkɔ basiaku-nwu kama. ²⁴ Konakunwi ni, ɔfefee kpakplaa ɔdi use kalɔ ukpo na epu amm lel. Na uubɔ ntu teewi kɔkɔ amm kemo, na ɔkyɔ kmeni. Nsu uwi amm fui ni, na Yesu anwu ɔte ɔle. ²⁵ Bateyane bamm batagyila-nwu na basu banii, "Bloti, fɔ-bu! Bɔdaku bukpi!" ²⁶ Mm na Yesu ɔye-ma kmeni, "Bi ɔsu na bibo lifu leni? Bina ɔfɔtaadi kɔkɔ." Amu na ɔta na ɔbaku ɔfefee ku ntu kmeni konakunwane lel mm kmeni kɔda kɔya. Na mm fui kabla kpoo. ²⁷ Amu na ɔbla ukyuli biala kale kadi. Na beye lel banini, "Bi? Bɔtanu ukyuli kmeni udu kudii! ɔfefee ku ntu kmeni konakunwane lel muedi buun-nwu litemi!" ²⁸ Ka Yesu ɔteduo Gadara kaleke na epu kmeni ni, nkyuli inyɔ badi na ayu ekpidi eekpoku-ma basi bekyuli kavako mm babasiaku-nwu. Na ka bana lel leeda lifu geen ɔsu ni, ukyuli ɔdi ulasia ulu amm lel. ²⁹ Konakunwi ni, bava ku ledi momoomo na beye-nwu banii, "Bi na awɔ Katoti Ubidi aawia-bu kudɔ kmeni? Ebo anii abaka-bu kɔtu kmeni asa na uwi kmeni na Katoti ɔdubɔteku-bu litemi wedu?" ³⁰ Amu na amado mm ni, baplakuo pii badi benye baadi. ³¹ Mm na ayu ekpidi amm evele Yesu anini, "Si anii aabaku-bu aleku ni, na abaku-bu atakya baplakuo pii bamm kemo." ³² Mm ni, Yesu ɔbaku-ma kmeni, "Bevi bele-ma kemo." Anwu ɔsu bale-ma kemo beteduo baplakuo bamm kemo. Na baplakuo bamm bekeli bayu kɔbi kamm lel batanu beduo epu amm kemo na bekpɔ. ³³ ɔmm ɔsu ni, baplakuo lel banune bamm bekeli batɔkɔ besie kma kemo. Na batasu ala ani fui na aleku baplakuo bamm ku bekyuli bani na ayu ekpidi eekpoku mm lel. ³⁴ Anwu ɔsu kma amm bekyuli fui besie banii batasiaku Yesu. Na ka banu-nwu ni, bevele-nwu ka ɔkɔ bana kalɔ lel.

9 Yesu ɔduo kɔkɔ kemo na benwini basia epu kmeni lel besie nwuna kma. ² Mm na beti kmana ɔdi na ɔfa uwi kalɔ bava letala lel, na beti-nwu beboku-

nwu kudɔ. Ka Yesu ɔnu ka bafɔ bɔdi geen ɔsu ni, ɔsu ɔlene amm kmeni, "Ubi, ke kayi. Liti fula ekpidi lekyie-k." ³ Amu na ɔda bubo ala batinane badi bakya baasu lel banii, "Ukyuli kmeni kɔkɔ kɔkɔ na uutemi enyekpi." ⁴ Yesu ɔnu bana kasusu kmeni ɔti na ɔye-ma kmeni, "Bi ɔsu na biiti kasusu kekpidi kmeni udu?" ⁵ Na kmani kɔsu nse kpete kpete ntulo ka lesu nnii, 'Liti fula ekpidi lekyie-k' munuu ka lesu nnii, 'Ta, na esie?' ⁶ Ndubodie letina-mii ka Ukyuli ɔyawine Ubi ubo ɔyikun na uti ekpidi ɔkyie na kayawi kmeni." Anwu ɔsu ukyuli kmeni nafɔ uwi kalɔ amm kmeni, "Ta nye, na eti fula atela na eteesie kaduli." ⁷ Amu na kmana amm ɔta na uti nwuna letela na ɔkɔkɔ usie kaduli. ⁸ Uwi kmeni na bekyuli bamm banu kmeni ni, lifu leda-ma na bemwi Katoti ka uti ɔyikun kmeni udu ute ukyuli. ⁹ Amu ka Yesu ɔsi mm usela ni, ɔnu kuyi ɔkɔkɔ ɔdi na baalɔ banii Mateo ka ɔkyia nwuna kabla kablakɔ. Na ɔsu-nwu kmeni, "Siaku-mi kama." Mm kmeni na Mateo ɔta na ɔsiaku-nwu kama. ¹⁰ Uwi kmeni na Yesu ulie kɔkɔ na Mateo kaduli ni, kuyi bafɔkɔ pii ku alaekpidi bablane babambadi bebo babadiku Yesu ku nwuna bateyane na mm. ¹¹ Amu na Farisifuo bani nanu kmeni ni, beye nwuna bateyane banii, "Bi ɔsu na bina ala ɔtinane ku bekyuli bamenii udu baadi?" ¹² Yesu unu lela leni na basu na ɔdie kenye kmeni, "Balene mɔkɔkia ɔbwine, na kɔkɔ bani na belɔfi. ¹³ Bitawia lela leni nkya Bunweni Kedee ɔku kemo kalɔ binu ka ni, 'Lefɔndia na Katoti kɔkɔ, na kɔkɔ bebue buti taakpa.' Ntebo nnii mbawia bekyuli babuni, mmomu bekyuli bekpidi ɔsu na libo." ¹⁴ Amu na Ntu ɔkpi-lane Yohane basiakune bebo bebeye Yesu banini, "Bi ɔsu na abu ku Farisifuo buulie kɔka uwi uwi, na fula bateyane ama belemonku kɔka bulie?" ¹⁵ Yesu ɔdie kenye kmeni, "Befɔ taadi ka bekyuli bani na balɔ beboku uleku ketiko badubo konyana buteewulo na uwi kmeni na uleku ɔgya amm ɔkyia-ma kudɔ? Ulebo ulete leni kudii! Nsu limeyi ledi ledububo kmeni na badubuti uleku ɔgya amm na bana kudɔ. Na uwi kmeni na badubulie kɔka. ¹⁶ "Ukyuli biala ulɔti lediku lewɔdi taaka taada lekukudi lel. ɔsika lediku lewɔdi lemme ledubuduli kɔkɔkudi kamm na kya na lifi lemme libo-mo libu. ¹⁷ Leni kmeni na beleti nte kɔkɔdi teewi ɔku kofo kɔkɔkudi kmeni kemo beewi nte dii. Si kɔkɔ leni ni, ɔku kofo kɔkɔkudi kamm kɔdubɔkwe na nte kamm lenkɔ kɔdubuwia-kun. Nsu beeti nte kɔkɔdi beewi ɔku kofo kɔkɔdi kemo. Na bana anyɔ fui badubɔdia." ¹⁸ Uwi kmeni na Yesu kɔtemiku-ma ni, Yuda fuo kasalako lel kmeni ɔdi ubo-nwu kudɔ na ɔle akɔkɔ ɔvele-nwu kmeni, "Mina ubi ulekubi ukpi ɔfaani, nsu bo na eti fula enu asia-nwu lel na ɔdubɔta." ¹⁹ Anwu ɔsu Yesu ɔta ɔsiaku-nwu ku nwuna bateyane lenkɔ. ²⁰ Na ka Yesu usela ni, uleku ɔdi kmeni na ubugya uuwi akwa leevu-anyɔ ubasia Yesu kama na utuku-nwu awu kɔtu. ²¹ ɔbla leni ɔsi-ka ɔfa ɔdi ka si ɔnya utuku-nwu awu kɔtu ni, ɔle amm ɔdubɔba-nwu. ²² Yesu unwini na ɔnu uleku amm na ɔ-

su-nwu ɔnini, "Ƙe kayi, mina ubi ulekubi! Fula ɔɔɔɔaa-di bɔɔɔɔwi-ɔ." Mmɔ kani ɔɔ ɔmmɔ ɔba-nwu. ²³ Amu na Yesu ɔtɔduo Yudaƒuɔ kasalako lɛɔ ɔnune ɔmmɔ kaduli kemo, na ɔnu lɛkwanu bediene ku bani muuwulo. ²⁴ Na ɔsu-ma ɔnini, "Ukyuli biala ɔɔ keyi. Ulekubi ɔmmɔ ɔteƒpi, mmomu ɔɔɔɔ kani ɔɔa." Amu na bɛse kalɔ baamá-nwu. ²⁵ Amu ka bágya bekyuli bammɔ báɔku ni, Yesu ɔduo ulekubi ɔmmɔ ɔɔ kemo, na ɔda-nwu ɔɔnu. Na ɔta ulie. ²⁶ Litemi lɛmeni lígyingya na kalɔ kammɔ lɛɔ kesi kesii. ²⁷ Amu ka Yesu ɔsi mmɔ ɔsela ni, banumbwene inyɔ badi báta básiaku-nwu kama ku ɔvanu banii, "Ɔga Dawid uwɔ! Nu-bu ɔnyana." ²⁸ Amu uwi ɔni na Yesu ɔtɔduo kaduli kemo ni, banumbwene inyɔ bammɔ bɛbo-nwu kudɔ. Na Yesu ɔye-ma ɔnini, "Bɛɔɔɔ taadi ka ndubɔkana-mii ɔɔɔwi?" Mmɔ na bɛdie kenye banii, "Bɔɔɔ bɔɔdi!" ²⁹ Amu na Yesu ɔtuku bana anumi na ɔsu-ma ɔnini, "Ubo ute-mii kalɔ kani na bɛɔɔ bɛdi." ³⁰ Mmɔ kani na anumi áɔemi-ma. Na Yesu ɔbo-ma ɔɔa kɔakplaa ɔnini, "Bitasu ukyuli ɔɔi lɛla lɛmeni." ³¹ Nsu ka bási mmɔ ni, bɛbo litemi lɛmeni kudu na kalɔke kammɔ lɛɔ fui ɔsi Yesu lɛɔ. ³² Uwi ɔni na banana bási baalɛ ni, bekyuli badi bɛti ɔnana ɔɔi ɔni na ɔɔyɔ kukpidi kɔya na ulakana butemi bɛboku Yesu kudɔ. ³³ Na Yesu ɔgya ɔɔyɔ kukpidi ɔmmɔ ɔɔlɛku-nwu lɛɔ kemo. Mmɔ kani na ukyuli ɔmmɔ ɔse kalɔ uutemi. Ɔmeni ɔbla bekyuli bani nnye mmɔ kalɔ kadi, na básu banii, "Bútanu ɔmeni udu kudii na Israel kalɔ lɛɔ!" ³⁴ Nsu ƒarisiƒuɔ badi básu banii, "Ayu ekpidi ɔga néti-nwu ɔyikun ɔni na ɔɔa ɔɔgyá ayu ekpidi ammɔ." ³⁵ Yesu ɔsie ɔvi lɛma ku akpakɔ ani nkya amadɔ mmɔ kemo. Ɔtina ala na Yudaƒuɔ ɔsako. Na ɔkɔ litemi buni lɛsa lɛni nkɛnku Katɔti lɛga kadikɔ lɛɔ. Na ɔbwi lɛɔ lidu lidu. ³⁶ Na ka ɔnu bekyuli esu esu ammɔ ni, bákywi-nwu kaƒɔ ɔsika bɛɔfu na beeebo bebunkune. Na bese aani baƒonu bani neeebo ɔdane. ³⁷ Anwuɔsu ɔnwini na ɔbo nwuna batɛyane bammɔ lɛgba ɔnini, "Edula ani néedu ka baƒɛ ni, emomo. Nsu bekyuli bani maƒɛ-nya beemomo. ³⁸ Anwuɔsu bivele edula ɔlati ɔmmɔ na uti kabla bablane badi ubebunku kabla kammɔ kemo."

10 Yesu ɔɔ nwuna batɛyane leevu-inyɔ bammɔ ɔsala na ɔte-ma ɔyikun kalɔ na bagya ayu ekpidi baɔku bekyuli lɛɔ na babwi lɛɔ lidu lidu lɛɔ. ² Bata-lane bammɔ anyi ndi ameni. Simon ɔni basɔ baalɔ Petro ku ɔnwani Andrea ku Yakobo ku ɔnwani Yohane bani ndi Sebedeo bebi ³ ku Filipino ku Bartolomeo ku Toma ku kuyi ɔɔne Mateo ku Yakobo ɔni ndi Alfeo ubidi ku Tadeo ⁴ ku Simon ɔni nási Kana ku Yuda Iskariot ɔni ndubo Yesu kanya ɔkya. ⁵ Yesu ɔtala banana leevu-inyɔ bamɛni na ɔbo-ma ɔɔa ɔnini, "Bitesie bekyuli bani naaadi Yudaƒuɔ kalɔ lɛɔ. Na bitesie Samariaƒuɔ ɔma ɔɔi lɛɔ kemo. ⁶ Mmomu bisie Israelƒuɔ bani nse aani baƒonu bani náyii ulu mmɔ kudɔ. ⁷ Bisie na bitáɔ lɛsa benii, 'Uwi ɔni na Katɔti ɔɔi lɛga na bula ɔɔyɔ kemo ɔude.' ⁸ Bɛbwi balene na begyi-

la bekpine. Bɛbwi bani muuƒi ɔɔgyie, na begya ayu ekpidi. Bɛteye ɔyikun ɔmeni na mina kudɔ, anwuɔsu amii lɛɔ biteti bitadi kuye. ⁹ Biteti egulabi adi biala bitada. ¹⁰ Na ɔɔi biala uteti kɔfo utada aani ala bevelene kalɔ. Biteti awu iye lɛgbanvuo lɛbambadi lɛdi iye ugyii ɔɔadi. Kabla ɔɔlane biala ni, nwuna kabla kemo na ɔdubɔɔdi. ¹¹ "Si biduo ɔma iye lɛkpakɔ lɛdi kemo ni, bewia ukyuli ɔbuni ɔni ɔɔɔɔ ka ɔɔɔ-mii. Na biduo-nwu kudɔ na bekyu mmɔ ɔtɔdu uwi ɔni na bɛdubɔɔɔ. ¹² Na si biduo kaduli kadi kemo ni, bigyele-ma benii, 'Keyi kayɔku-mii.' ¹³ Si báɔɔ-mii ku kaƒɔ faa ni, keyi buɛɛ kegye kammɔ kadubɔɔɔ kaduli kammɔ fui. Na si bátaɔɔ-mii ni, keyi buɛɛ kegye kammɔ kaaadubulieku-ma. ¹⁴ Na si ama iye ɔma ɔmmɔ bekyuli bátaɔɔ-mii iye bɛni bina litemi ni, bɛɔɔ na biveli bina lɛgba kalɔ ɔtumu biwi-ma. ¹⁵ Mmɔsu-mii geen ka limeyi lɛni na Katɔti ɔdubɔteku bayawine litemi ni, ɔdubɔnu lɛma likpidi aani Sodom ku Gomora ɔnyana utulo ɔma ɔmmɔ kalɔ. ¹⁶ "Benu! Mmɔtala-mii aani baƒonu lɛkya begiti akɔ. Binye kagyumana aani balakpi kalɔ, nsu beda lɛɔ aani babloduma. ¹⁷ Bɛsia lɛɔ anu, ɔsika bekyuli badubudie-mii bete na beƒie-mii besienku litemi katekɔ. Na badubɔ-mii bubo lɛɔ na Yudaƒuɔ ɔsako. ¹⁸ Na ka bɛdi mina batɛyane ɔsu ni, badubɔteku-mii litemi na kalɔ kammɔ lɛɔ badi-ne ku бага anumi. Na bɛsu ama bani naaadi Yudaƒuɔ litemi buni lɛmmɔ. ¹⁹ Si bɛti-mii bɛsienku litemi katekɔ ni, biteti kasusu na lɛla lɛni bɛdubɔsu lɛɔ. ²⁰ Ɔsika Katɔti ndubute-mii etemila ani na bɛdubɔsu. Katɔti ƒyɔ ɔdubɔteki ɔsiaku-mii lɛɔ. ²¹ "Na uwi ɔmmɔ kemo ni, bekyuli badi badubuti bana banwa alati bete na badu na ami ɔsu. Na bebi bati badi lɛɔ badubɔɔla lɛni na bana bebi lɛɔ. Bebi badubɔta benye bana bawɔne lɛɔ na bakya-ma kanya kalɔ na badu-ma. ²² Ukyuli biala ɔdubukisi-mii na ami ɔsu. Nsu si bínye bina ɔɔɔɔtaadi kemo kɔakplaa bitɔdu kawɔkɔ ni, Katɔti ɔdubɔɔ-mii ngba. ²³ Si beekpɔku-mii na ɔma unwi kemo ni, bikeli bisie ɔbambadi kemo. Na mmɔsu-mii geen ka bilawɔ bina kabla na Israel lɛma fui kemo asa na ami, Ukyuli ƒyawine Ubi, masɔ mebo. ²⁴ "Ɔtinane ɔɔɔ lɛnyi ɔtulo nwuna ɔteyane. Na ukyuli ɔni ɔmmɔ ukyuli lɛɔ lɛɔ ni, ɔtulo ukyuli ɔni lɛɔ na ɔɔɔi. ²⁵ Anwuɔsu ni, ɔteyane biala ɔɔla ka ɔɔɔ nwuna ala ɔtinane kalɔ. Na ukyuli ɔni na baadi lɛɔ lɛɔ ni, ɔɔla ka ɔɔɔ Unwoti. Na si bekyuli beedumi ɔɔlati ɔɔi banii ayu ekpidi ɔɔnkune ɔɔi ni, na badubɔɔ kaduli kammɔ bekyuli fui anyikpi betulo ɔɔlati ɔmmɔ. ²⁶ "Anwuɔsu bitayia bekyuli, ɔsika lɛla lɛni na bɛti ala bɛbi iye bábla bábe ni, Katɔti ɔdubudie-ni keyi. ²⁷ Na ala ani fui na bínu bɛsiku ami ɔlati kudɔ ni, bidie-nya keyi. Na lɛla biala na lɛsu-mii kabɛse ni, beɔnyanya lɛsa. ²⁸ Bitayia bekyuli bani na ɔɔna kani na badubɔkana ɔɔdu na balakana ukyuli ɔɔyɔ aku ɔɔdu. Mmomu beyia Katɔti ɔni ndubɔkana na ɔdu ukyuli ɔɔyɔ ku ɔɔna na lɛgyavonku kemo. ²⁹ Baase wele wele bani na akana eye bana inyɔ ku kapɔ unwi muedi ni, ɔɔi

ulekpi na Katōti kama. ³⁰ Na amii bina lili linwini muedi ni, Katōti ogyi nwuna bumomo fui. ³¹ Anwuosu bitayia, osika béfō kuye bitulo baase pii. ³² "Si ukyuli cōdi udie lēl kenye na kadi anumi ka cōdi mina cōdi ni, ami leno ndubudie-nwu kenye na mina Ōti anumi na katō. ³³ Nsu si ukyuli cōdi ūni-mi na kadi anumi ni, ami leno ndubuni-nwu na mina Ōti anumi. ³⁴ "Bitakali benii mina bubo búti keyi kayōdi búboku kayawi. Oowo! Bekyuli badubōkō na ami cōsu! ³⁵ Bebi bananabi badubōta benye bana bati lēl. Na bebi belekubi badubōta benye bana beni lēl. Na bebile badubōta benye bana begyieni lēl. ³⁶ Na ukyuli ukisine geen ni, cōdubōsi anwu cōlati nwuna kaduli kemo. ³⁷ "Na ukyuli biala cōni mayō cōti iye uni teetulo-mi ni, útamanku ka cōbla mina cōteyane. Leni kani na ukyuli cōni mayō ubidi cōnanabi iye ulekubi teetulo-mi leno ni, útamanku ka cōbla mina cōteyane. ³⁸ Ukyuli biala na ulayō ka cōsiaku-mi kama na ubo abi aani ami kalē ni, útamanku ka cōbla mina cōteyane. ³⁹ Na ukyuli biala cōni mōkōwia ka ulie ngba ute nwuna lēl ni, cōdubōyila-mu. Na ukyuli cōni nányonu nwuna ngba na cōsiaku-mi kama ni, cōdubōke ngba geen. ⁴⁰ "Ukyuli biala cōni mafō-mii ni, ōfō ami leno. Na ukyuli biala mafō-mi ni, ōfō Katōti cōni náta-mi leno. ⁴¹ Ukyuli biala cōni mafō Katōti kenye udiene ka cōdi kenye udiene ute Katōti cōsu ni, anwu ku kenye udiene cōmmō badubōkē lēyufōla linwi na Katōti kudō. Na ukyuli cōni mafō ukyuli cōni nse siin ka use siin cōsu ni, anwu ku ukyuli cōmmō badubōkē lēyufōla linwi na Katōti kudō. ⁴² Benu cōmeni kaduē ka ukyuli biala meti ntu cōfēē mete mina basiakune bamēni akō ubliidi fui ka cōsiaku-mi cōsu ni, nwuna lēyufōla lilabō-nwu."

11 Uwi cōni Yesu ūdie nwuna bateyane leevu-inyō bammō ulu cōkōwō ni, ōta mmō na ūsie utātina ala na utākō lēsa ute lēma leni nkya amadō mmō. ² Na uwi cōmmō kemo ni, Ntu Ōkpilane Yohane cōte aban cōkō. Ūnu kabla kani na Kristo cōkōbla, na ōtala nwuna bateyane badi ōkya Yesu. ³ Na bētēye Yesu banii, "Awo ndi ukyuli cōni na Katōti ōsu ūse ka cōdubo, munuu butaanu ukyuli bamba ulu?" ⁴ Amu na Yesu ūdie kenye cōnini, "Binwini bisie na bitāsu Yohane ala ani na biinū ku ani na bēenu ka mōkōbla. ⁵ Banumbwene baanu, na bani náfē bewi kalō beesié. Ama bani muufi cōlēgyie lēl lēbla sēen na batutine beenū. Bekpine baata na mōkōkō litemi buni lēmmō lēsa teete bawabane. ⁶ Lēl litaayō bekyuli bani na bana kasusu kalabla inyō inyō na mina ala ani mōkōbla cōsu." ⁷ Uwi cōni na Yohane bateyane bammō báatōkō mmō ni, Yesu ōsu Yohane lēl litemi ōtina bekyuli bammō cōnini, "Ka bisie ketele kemo ni, bītesie benii bitānu evete ani na cōfēfēē uubō taavinku. ⁸ Bītesie benii bitānu cōnana cōni nkya lēwu leni mōkōdia cōkōnu. Bekyuli bammō udu ni, cōga kesii na beelie. ⁹ Bēsu-mi ukyuli cōni udu na bīsie bitānu! Katōti kenye udiene cōdi munuu dē? Eēn, na cōkō na cōdi. Nsu mōkōsu-mii ka bēnu ukyuli cōni ntulo kenye udiene muedi. ¹⁰ Yohane cōmenii

ndi cōtu cōni lēl na Bunweni Kedee Ōku cōmmō ōsu ōsiku uwi cōni na Katōti ōsu Ubidi cōnini, 'Ndubōtala cōtu cōdi na cōgyu cōkō na cōklibi bekyuli ute fula bubo.' ¹¹ Na mōkōsu-mii geen ka Ntu Ōkpilane Yohane ōfō kuye utulo ukyuli cōni nēlie kayawi kameni ūbavi. Nsu ni, ukyuli cōni nátafō lenyi na Katō Ōga Ōma muedi ni, ōfō kuye útulo Yohane cōmmō. ¹² Na ōsi Ntu Ōkpilane Yohane uwi ūbale cōmwi ni, bekyuli pii báta ku lenungyie batāwia Katō Ōga Ōma cōmmō beduo. Nsu bekyuli bani anumi egyie-ma geen lēti na baanwanē lēl ni, ama ndubuduo mmō. ¹³ Na Mose cōda bubo ku Katōti kenye bediene bāsu Katōti litemi ūbale Yohane uwi lēl. ¹⁴ Na si bēeyō ka bēfō bana litemi bēdi ni, Yohane ndi Elia cōni na bāsu bēse ka webo. ¹⁵ Si bēekana ni, biti lēla leni lēsu menii. ¹⁶ "Ōfēni ni, bi na ndubuti cōmwi kadi bekyuli lēkōku? Bese aani banamu bani mōkōfia na kuye. Na bana bakpana baakpali-ma taasū banii, ¹⁷ 'Būdīe uleku buti agya búte-mii, nsu bitatō. Būdīe lēkwanu búte-mii, nsu bitewulo.' ¹⁸ Osika uwi cōni na Yohane ūbo ni, ūlie kōka na útani nte. Na ukyuli biala ōsu cōnii uukpi libuo. ¹⁹ Nsu uwi cōni na ami cōni ndi Ukyuli Ōyawine Ubi líbo ni, lēdi na lēni. Na ukyuli biala ōsu cōnii, 'Bēnu cōdivone cōmeni! Uukpi nte! Anwu ku kuyi bafōne ku bekyuli bekpidi muusié.' Nsu takpete-ma. Katōti lenunda ledubudie lēl keyi na lēla leni na ukyuli cōkōbla kemo." ²⁰ Na lēma leni kemo na Yesu ōbla akōla pii ni, bekyuli bammō bētenwini kama bātakya bana ekpidi. Anwuosu ūse kalō na cōkōnkō-ma. ²¹ ōsu cōnini, "Bōkōwe muute awo Korasin! Na bōkōwe muute awo Betsaida! Si lēma likpidi Tiro ku Sidon na nka lēbla akōla budie taatina ani lēbla na bina akō ni, badubōda adala ani mōkōtina ka bēni bana ekpidi. ²² Na mōkōsu-mii geen ka limeyi leni na Katōti cōdubōtēku bayawine litemi ni, cōdubōnu Tiro ku Sidon lēma kōnyana utulo amii. ²³ Na awo Kapernaum ni, aakali ka Katōti cōdubōtalaku-cō katō? Oowo! Katōti cōdubōyulaku-cō kalō besienku lēgyavonku kemo. Osika akōla budie taatina ani lēbla na bina akō ni, si Sodom na lēbla-nya ni, nka cōmua cōdi cōma ūbale cōmwi. ²⁴ Benu cōmeni beti geen ka limeyi leni na Katōti cōdubōtēku bayawine litemi ni, cōdubōnu Sodom kōnyana utulo awo." ²⁵ Uwi cōmmō kemo ni, Yesu ōsu ōkpali katō cōnini, "Ati, katō ku kalō Unwoti, mōkōgyā-a enu. Éti ala amēni ábela banundane ku bakutine, na édie-nya átina bani nētesie anumi na lelati ledi kemo. ²⁶ Sōkō Ati, leni na aayō ka cōkē." ²⁷ Na cōkō ōsu cōnini, "Mina Ōti úti ala fui úte-mii. Na anwu lēti ngyi ukyuli cōni udu na ndi. Na ami lēti ngyi ukyuli cōni na mina cōti leno cōdi. Na mōkōfu-na bekyuli badi bani na medie-nwu matina. ²⁸ "Amii bani nti etila bonwu na lēl líitu-mii ni, bibo-mi kudō na ndubōya na benwuna. ²⁹ Bibo kōda kōda, na bēteya bēsiaku-mi kudō. Nse buēē na muuboku lēl kalō, na bēdubōkē cōkōnwuna. ³⁰ Osika kabla kani na mete-cō ni, keeēbo cōkplu. Na mina etila leno ese faa faa."

12 Uwi zdi kama ni, Yesu ku nwuna bateyane básí baaví kemo kadi na lenwunameyi lél. Ka kóka kóda nwuna bateyane bammo kósu ni, bése kalb baafé edula adi ani nse aani anta taavumi taakun. ² Farisifú badi bánu kómeni na básu Yesu banii, "Fula bateyane báabla lèla leni na kóda bubo kómmo bútile kufi ka babla na lenwunameyi lél." ³ Mmo na Yesu údie kenye na úye-ma kónini, "Bítaka Bunweni Kedee Óku kemo ala bítenu lèla leni na Dawid óbla uwi kóni na kóka kóda anwu ku nwuna bekyuli?" ⁴ Útéduo Katóti kó kemo na úti adila ani na bétí bákpa béte Katóti úboku na bádi. Óbla leni ina ka bakpane leti pé na kóleka badi adila ammo. ⁵ Ngyi ka béka leno na kóda bubo kóku kemo ka ina ka bulabla kabla kadi na lenwunameyi lél ni, bakpane bani nkya Katóti kakpakó mmo beeti bebúo taakpa. Na baladu-ma kóto. ⁶ Na kóosu-mii ka ni, lèla leni náfo kuye ntulo Katóti kakpakó lékya bina ako meni. ⁷ Bunweni Kedee Óku kósu kónii, "Kónyana kónu na ami Katóti kókwia, na kóodi ka bití bebúo bekpa. Si biinú ala ameni kalb ni, nka biládu bekyuli bani na bátafio-mii kóto. ⁸ Ósika Ukyuli Óyawine Ubi zdi lenwunameyi Unwoti." ⁹ Amu na Yesu ótókó úsie Yudafo kasalakó kadi. ¹⁰ Mmo na útánu kónana kóni na kónu kunwi kógogolonwu. Bekyuli badi bakya mmo bani nkya kókwia ka bakýwe Yesu kakpágye kalé na kófo kóda bubo kómmo. Anwuosu béye-nwu banini, "Óda bubo buute kufi ka babwi kóle na lenwunameyi lél?" ¹¹ Yesu leno úye-ma kónini, "Si úbo úte ka bina zdi ubo kófonu kódi na kútánu ubu na lenwunameyi lél ni, ulésie uledie-ku? ¹² Ukyuli ófo kuye útulo kófonu. Anwuosu kóda bubo buute kufi ka kónu kónyana na lenwunameyi lél." ¹³ Amu na ósu kónana kóni na kónu kógogolonwu mmo kónini, "Nene fula kónu." Na únene-ku. Kónakunwi ni, kónu kómmo kókw kóbla aani kalé na kunyódi kómmo kuse. ¹⁴ Amu na Farisifú bani nkya mmo bátókó na bátábla kasusu ka badu Yesu. ¹⁵ Uwi kóni na Yesu únu ka Farisifú beeti-nwu lél kasusu kekpidi ni, kótókó-ma kudó mmo, na bekyuli pii badi básíaku-nwu. Óbwi bani muufi fui na bana ako. ¹⁶ Na óbala-ma kónii betedie-nwu keyi. ¹⁷ Ósu leni kalé na lèla leni na Katóti ósu úse kókenku nwuna Kenye Udiene Yesaia lél ebo ete leni kóto. Ósu kónini, ¹⁸ "Ómeni ndi mina kabla kóblane kóni na léfuna, na mókóy-nwu. Na mina kayi kasia-nwu lél geen. Ndubuti mina Kóyu lékya-nwu lél kemo na wedie litemi kóte siin keyi watina kadi fui. ¹⁹ Ulablaku ukyuli zdi unyefi iye kóvanku ukyuli zdi. Na ukyuli zdi ulénu-nwu lèdi na kuyeya ulu lél. ²⁰ Ódubóda ama bani beebó lélkplu buéé, na ulakpáinku bani na enu áfé-ma. Mmomu kódbunye kóakplaa utédu ka litemi kóte siin wadi lél geen. ²¹ Na kadi bekyuli fui badubókósia anwu leti anu." ²² Amu na bekyuli badi bétí kónana kódi kóni na kóyu kúkpídi kúkpóku-nwu na ulákana kónu iye ulétemi béboku Yesu kudó. Na Yesu ókóku kóyu kómmo na kólene kómmo ókana na uutemi na kónu leno. ²³ Ómeni

óbla bekyuli bammo kalé kadi. Na béye banii, "Óga Dawid Uwo Ófunadi kómmo na kódi meni?" ²⁴ Amu na uwi kóni na Farisifú benu kómeni ni, básu banini, "Ókenku ayu ekpidi unengu Beelsebul lél na ukyuli kómeni kógyá ayu ekpidi taaléku bekyuli lél kemo." ²⁵ Na Yesu óti bana kasusu na ósu-ma kónini, "Léga kadikó kani néle lél akpa akpa ni, kelénye. Na kóma iye kaduli kani muule lél akpa akpa na beekpóku lél ni, kaabwe. ²⁶ Na si lékpa linwi liikpóku lékpa linyódi na Satan léga kadikó kemo ni, na kóktina ka léga kadikó kámmo kéle lél na kadubókówe. ²⁷ Na bi kósu na béesu benii Beelsebul kóyikun kemo na mókógyá ayu ekpidi taaléku bekyuli lél kemo? Si use leni ni, béekali ka nwuna kóyikun kemo na bina basiakune ama beeti taagya ayu ekpidi taaléku bekyuli lél kemo? Oowo! Ala ani na bina basiakune baabla kóktina ka bina kakali kaaadia! ²⁸ Kóodi Beelsebul kóyikun na kódi. Mmomu Katóti Kóyu néte-mi kóyikun kóni na muuti taagya ayu ekpidi taaléku bekyuli lél kemo. Na kómeni kóktina ka Katóti léga kadikó kéébo-mii ako. ²⁹ "Mbo kóyikun ntulo Satan, kósa ukyuli zdi ulakana na wabwe weduo kóyikune zdi kódule weti-nwu ala ntu si ókana-nwu bufíe bunyimi asa na wakana-nwu kaduli buduo. ³⁰ "Ukyuli kóni naaasiaku-mi ni, óta únye-mi lél. Na ukyuli kóni naaani teede-mi ni, na uukeli-mi. ³¹ Ómeni kósu ni, mókósu-mii nnii Katóti kódbuti alaekpidi biala na bekyuli bábla ku anyikpi biala ani na bálk Katóti fui kókyie-ma. Nsu anyikpi ani na ukyuli zdi kódule Katóti Kóyu ni, Katóti uleti ulakýie-nwu. ³² Na ukyuli kóni ndubókó Ukyuli Óyawine Ubi anyikpi adi ni, Katóti kódbuti kókyie-nwu. Nsu uleti anyikpi ani na ukyuli zdi kódule Katóti Kóyu ulakýie-nwu na ngba kómeni kemo iye kóni ndububo kemo leno. ³³ "Ódi ka beti ka kugyii kókbuni kókw nwu ebi abuni, na kugyii kóni naaadia kókw nwu ebi ani naaadia. Kugyii biala ebi na beeti taanu kugyii kómmo udu taati. ³⁴ Bédi bekyuli bekpídi geen aani balakpi! Na ala abuni adi alalé-mii kenye! Ala ani nkya ukyuli kasusu kemo kani na uudie keyi. ³⁵ Ukyuli kókbuni ni, ala abuni ani nse-nwu na uudie taaléku keyi. Na ukyuli ukpídi leno ni, alaekpidi ani nse-nwu na uudie taaléku keyi. ³⁶ Mókógyá na kóbla-mii nwaa ka litemi kóte limeyi ni, ukyuli biala kódbudie lél kenye na etemila keeke biala nále-nwu kenye lél. ³⁷ Na amii alati etemila na Katóti kódbuti kóteku-mii litemi na kódu-mii kóto iye ute-mii ubo." ³⁸ Amu na kóda bubo ala bati-na ku Farisifú badi básu Yesu banii, "Ala kótinane, kókwia ka abla akóla budie taatina adi atina-bu kalé na kófo-kódi." ³⁹ Mmo na Yesu údie kenye kónini, "Benu kalé na kówi limeyi kaba bekyuli bebo likyulikpi na balayia Katóti. Béewia benii mbla akóla budie taatina adi, nsu lééedubo kóbla. Akóla budie taatina ani kani na be-dubókó ndi ani ndaku Katóti Kenye Udiene Yona. ⁴⁰ Kalé na Yona ókya kabé kebendi kafó kemo emeyi até usien ku kófo ni, leni kani na Ukyuli Óyawine Ubi leno kódbókya kalb kemo emeyi até usien ku kófo. ⁴¹ Na lite-

mi bote limeyi lemmu lelu ni, Niniwe fuo badubota be-bebo-mii lenimi enwu, osika benwini kama bakya bana ekpidi uwi oni na Yona oko lesa ute-ma. Na moko-mii ka ukyuli odi okya-mii ako meni na utulo Yona. ⁴² Na litemi bote limeyi lemmu lelu ni, Uleku Oga oni nasi kada kake leno odubota unye na ubo-mii lenimi enwu, osika osi ogyu kakaaka na usie Oga Salomo kudo utenu-nwu lenunda ala botina. Na moko-mii geen ka ukyuli odi ntulo Salomo okya meni. ⁴³ "Moko-mii ka uwi oni na bagya koyu kupididi baleku ukyuli lelu kemo ni, kuusie taavi kesii kani nakwi taawia kelieko. Na si utake kadi ni, ⁴⁴ moko lelu konii, 'Nduboko linwini nteesie mina kaduli kakukudi kammu.' Na moko teesie taatanu ka lela ledi liiibo oko kemo, nsu bakpala mmu na ledi biala lise seen. ⁴⁵ Omeni osu ni, moko teenwini teesie na utakpanku ayu ekpidi maate ani ntulo-nwu, na bebo bebelie mmu. Na kawoko ni, ukyuli kumu ablala eebie teetulo kale na ese kudeedi muedi. Omeni ndububo kaba kupididi kamenu lelu." ⁴⁶ Uwi oni na Yesu okya ustemiku bekyuli bammu ni, nwuna banwani ku uni bebo bebenye komado banii baawia ka batemikunwu. ⁴⁷ Amu na bekyuli bani nnye mmu ako unwi utasu Yesu onii, "Nu, f^ini ku fula banwani benye komado ngye baawia ka batemiku-o." ⁴⁸ Yesu udie kenye onini, "Oma ndi mina uni na oma bene ndi mina banwani?" ⁴⁹ Amu na okywe konu otina nwuna bateyane na osu onini, "Beenu mina uni ku mina banwani! ⁵⁰ Na ukyuli oni moko bla mina Oti oni nkyu kato leyola ni, anwu ndi mina onwani onanabi ku onwani uleku ku mina uni."

13 Limeyi lemmu kani ni, Yesu otoko kaduli kammu na usie epu koto. Na ulie kalu na use kalu kotina ala. ² Bekyuli pii bani naka bamana-nwu bebomo osu ni, uteduo koku odi kemo. Na bekyuli bammu ama benye epu koto mmu. ³ Mmu na otina-ma ala pii na agba kemo onini, "Uwi odi nebo ubavi ni, ukyuli odi usie utagya edula. ⁴ Uwi oni na okgya edula ammu ni, adi ewi ulu koto na baase bala badi. ⁵ Edula ammu adi leno ewi atakpe lelu, kesii kani na leti liiibo kadue. Eyile bokwe, osika leti lemmu liteduo kalu litesie ogyu. ⁶ Anwuwu uwi oni na ofe ole ni, ana fui ayeye na ekpi, osika ana lidu litanyi kalu. ⁷ Edula ammu adi leno ewi liyu livo ako. Na ka akwe ni, alakpi ammu atu ebi-nya lelu fui. ⁸ Na edula ammu adi ewi kalu kabuni lelu na anwu ebi. Adi anwu ebi eti anyo. Adi leno anwu liti ku leevu, na adi leno anwu aavlate." ⁹ Na Yesu osu-ma onini, "Biti bina lenunda beewia omeni kalu binu!" ¹⁰ Amu na bateyane bammu bebo Yesu kudo na bebeye-nwu banii, "Bi osu na aatina bekyuli bammu ala na agba kemo?" ¹¹ Yesu osu-ma onini, "Amii na Katoti udie Kato Oga Oma lenunda abela otina, na koku ama. ¹² Osika ukyuli oni mbo ala ammu udu ni, Katoti odubute-nwu ubu na oko utulo kale na okwia. Nsu ukyuli oni neebo ala ammu adi ni, libliidi leni nse-nwu muedi ni, Katoti oduboko-ni osikunwu kudo. ¹³ Lela leni osu na mokotina-ma ala na agba

kemo ndi ka baanu nsu balanu taati. Na leni kani na beenu nsu belenu kalu. ¹⁴ Omeni osu Kenye Udiene Yesaia lesuse libo lite leni na bana lelu onini, 'Bedubunu bodi, nsu bilenu kalu! Na bedubunu bodi, nsu bilanu bilati. ¹⁵ Osika bekyuli bamenu balabu lili kemo taanu. Na betile atu na bebile bana anumi. Si koku leni ni, nka bana anumi adubunu nwa. Na bana atu leno adubunu na benu kalu na benwini bebo ami Katoti kudo na lebi-ma!' ¹⁶ Nsu amii ni, lelu litaayo-mii geen ka bina anumi aanu na bina atu leno enu osu. ¹⁷ Osika moko-mii geen nnii Katoti kenye bediene ku bekyuli pii bani nse siin bawia kpakplaa ka banu lela leni na beenu meni, nsu batanu. Na bawia kpakplaa ka benu lela leni na binu meni, nsu betenu." ¹⁸ Yesu osu nwuna bateyane onini, "Ofeni ni, binu lela leni na edula ogyane legba lemeni kalu letina. ¹⁹ Bekyuli bani muunu Kato Oga Oma lelu litemi nsu belenu-ni kalu ni, bese aani edula ani newi ulu koto na ukisine ammu uubo teebedie litemi lemmu taaleku-ma kasusu kemo. ²⁰ Edula ani newi atakpe lelu ni, anya ndi bekyuli bani muunu litemi lemmu na baafu-ni ku ebiti konakunwi. ²¹ Nsu ka litemi lemmu lifafu-ma lelu kemo osu ni, lililie-ma kemo teetu uwi odi. Anwuwu si lebibu iye bukpoku bodi bubo-ma lelu na litemi lemmu osu ni, enu aafe-ma konakunwi. ²² Na edula ani neduo akya liyu livo ako ni, anya ndi bekyuli bani muunu litemi lemmu. Nsu ka beti kasusu pii basia kayawi kamenu ala lelu ku lelake osu ni, litemi lemmu lifafu bana lelu kemo na babla ala abuni. ²³ Na edula ani newi kalu kabuni ndi bekyuli bani muunu litemi lemmu na beenu-ni kalu. Na ebi adi aanwu eti anyo, adi liti ku leevu, na adi leno aavlate." ²⁴ Yesu ubo-ma legba lebambadi onini, "Katoti lega bodi litemi buggingya buse aani omeni. Ukyuli odi ogya edula abuni na nwuna kemo. ²⁵ Na usien odi ka bekyuli fui baate ni, nwuna ukisine odi utagya livo likpidi ebi okya edula ammu kemo na ogyu otoko. ²⁶ Na uwi oni na edula ammu ale lili na ese kalu aanwu ni, alakpi ekpidi ani na ukisine ammu ogya okya edula ammu kemo leno akwe. ²⁷ "Amu na kemo otati ammu kabla bablane besie-nwu kudo na beteye-nwu banini, 'Ati, konu ka edula abuni na agya na fula kemo. Na we na livo likpidi lemeni ani lesi?' ²⁸ "Kemo otati ammu udie kenye onii, 'Ukisine odi nabla omeni.' "Amu na beye-nwu banii, 'Aawia ka busie butagyu-nya budie?' ²⁹ "Osu-ma onini, 'Oowo. Ofeni kale si beegyulivo lemmu ni, beduboko-gyu edula ammu adi leno besalaku livo lemmu. ³⁰ Beya na nwuna akpa anyo fui eteenye utale edula ofewi. Na uwi ammu na ndubuwu edula bafene bammu nnii beka livo lemmu bogyu na binyimi-ni esu esu na bekyula-ni. Na edula ammu ni, befe-nya na biti-nya biwi mina unwu kemo.' " ³¹ Yesu osu ubo-ma legba ledi onini, "Katoti lega bodi litemi buggingya buse aani edula kebi blii sue kani na ukyuli odi uti utava na nwuna kemo. ³² Odi edula kebi kani nse blii sue ntulo na ebi ammu fui ako. Nsu si ok-

we na ʒle lili ni, uubómo teetulo kemo kammɔ edula akladi fui. Na uugyingya teebi kalɔ kammɔ, na baase beebo taabatu ayu na kuna kɔgba akɔ." ³³ Yesu ʒsu ʒbo-ma legba leɓambadi ɔnini, "Katɔti legba ɓɔdi litemi bugyingya buse aani ɔmeni. Uleku ɔdi ʒti ɓɔnyii ʒsalaku ɔlaafɔ kofo kunwi na ʒnwu ʒsala ʒtɛdu uwi ɔni na ɓɔnyii ɓɔmmɔ ɓɔfɔ ɔlaafɔ ɔmmɔ fui na ʒfu." ³⁴ Agba kemo na Yesu ʒti ʒsu bekyuli bammɔ ala ameni fui. ʒtetemi ʒtete-ma ɔni na ɔɔɔdi legba na ʒbo. ³⁵ ʒbla leni kale na lela leni na Katɔti kenye udiene ʒsu ʒse libo lite leni uwi ɔni na ʒsu ɔnini, "Ndubutemi lite-ma na agba kemo. Na ndubudie ala ani na baaagyi ʒsi kayawi kalɔ kesieɔ fui letina-ma." ³⁶ Yesu ʒtɔɔ bekyuli bammɔ kudɔ na ʒsie kaduli. Amu na nwuna bateyane bammɔ bɛbo-nwu kudɔ na bɔsu-nwu banini, "Die legba leni na ɛbo na livo leni na bɔgya bɔkya edula kemo leɔ mmm te-bu." ³⁷ Yesu ʒdie kalɔ ɔnini, "Ukyuli ɔni nɔkya edula abuni ammɔ ndi ami ɔni ndi Ukyuli ɔyawine Ubi. ³⁸ Na kemo kammɔ ndi kayawi. Na ebi abuni ammɔ ndi Katɔ ɔga ɔma bekyuli. Livo lemɔ ndi bekyuli bani ndi ukisine ɔmmɔ badi. ³⁹ Na ukisine ɔni nɔgya livo lemɔ ndi ɔɔɔnsamu. Na edula ɔfɛ uwi ndi kayawi kawɔkɔ. Na edula ɔafɛne bammɔ ndi Katɔti batu. ⁴⁰ "Na kale na baasala livo na baakyula-ni ni, leni kani na ɔdubo buse na kayawi kawɔkɔ. ⁴¹ Ami, Ukyuli ɔyawine Ubi, ndubutala mina batu na bedie ala ani ɔɔɔyɔ na ɓɔɔɔla ekpidi ku ekpidi bablane fui bedie Katɔti legba kadikɔ. ⁴² Badubuti anya ku-ma fui batɔkya legyavonku kemo. Mmɔ na keku ku animi ɓɔdu ɓɔkya! ⁴³ Na Katɔti bekyuli ama badubukeye aani ɔfɛ na bana Katɔti ɔma. Si ɓɛɛyɔ ni, biti lela leni lesu meni! ⁴⁴ "Katɔti legba ɓɔdi ɓɔfɔ kuye aani lelake libendi ledi. Uwi ɔdi kemo ni, ukyuli ɔdi ʒtɔke lelake ledi na bɛti bɔbala na kemo kadi. Mmɔ na ʒɔku ala ʒbi lelake lemɔ leɔ. Na ana kubiti ɔsu ni, ʒsie ʒtɛti nwuna ala ani fui na ʒbo ʒye, na ʒnwini ʒsie ʒtɛye kemo kammɔ." ⁴⁵ Yesu ʒsu ɔnini, "Katɔti legba ɓɔdi buse aani lela leni nɔfɔ kuye geen. Uwi ɔdi ni, uyedine ɔdi ɔɔwɔ asɛɛ ebi ani nɔfɔ kuye geen. ⁴⁶ Na ka ʒtɔke ɔni ntulo ana fui ni, ʒti ala ani fui nse-nwu ʒye na ʒtɛye ɔɔɛ kebi kammɔ. ⁴⁷ "Amu na Katɔti legba ɓɔdi buse aani kale na asawu bewine badi baabla. Asawu bewine badi bɛwi asawu na ɛpu ɔdi kemo na bɛdie ketu kemo lena lidu lidu. ⁴⁸ Na ka asawu ɔmmɔ ʒyi ku lena ni, bɔni asawu ɔmmɔ bɛboku ɛpu ɔtu na bɛlie kalɔ na baafuna lena lemɔ. Beeti lena leɓuni lemɔ teewi ɔgyigyɛ kemo na beebɔ leni naadia teewiakun. ⁴⁹ Leni kani na kayawi kawɔkɔ kadubo buse. Katɔti batu badubɔfuna bekyuli babuni balɛku bekpidi akɔ. ⁵⁰ Na bebo bekpidi bammɔ bakya legyavonku kemo. Mmɔ na keku ku animi ɓɔdu ɓɔkya." ⁵¹ Yesu ʒye-ma ɔnini, "Bɔnu ala ani fui na lesu-mii meni kalɔ?" Na ama lenɔ bɛdie kenye banii, "ɛɛn." ⁵² Na Yesu ʒsu-ma ɔnii, "Amu ni, ala ɔtinane biala ɔni ɔɔɔɔya Katɔti legba ɓɔdi leɔ ala ni, use aani ɔɔɔlati ɔni mbo ala awɔdi ku ala

akukudi lenɔ. Na uudie-nya keyi." ⁵³ Amu ka Yesu ʒbo agba ameni fui ɔkɔɔ ni, ʒtɔɔ mmm. ⁵⁴ Na ʒsie ʒtɛdu nwuna ɔma. Mmɔ na ʒtina ala na bana kasalakɔ. Na bekyuli bani nɛnu ala ani na ʒtina ni, ʒbla-ma deye deye. Amu na bɛye leɔ banini, "We na ʒke nwuna lelati lemeni ʒsiku? Na we na ʒke ɔyikun ɔni na ɔɔa ɔɔɔla akɔla budie taatina ameni udu?" ⁵⁵ ɔɔɔɔ ɔnwine ɔmeni kani ubidi na ɔdi yoo? Na ɔɔɔɔ uni lenɔ ndi Maria, na nwuna banwani bananabi lenɔ ndi Yakobo ku Yosef ku Simon ku Yuda, na nwuna banwani belekubi lenɔ nkya-bu akɔ meni yoo? ⁵⁶ Na ɔma nɛte-nwu lelati ku ɔyikun ɔmeni udu?" ⁵⁷ Na ʒyu-ma ɔkplu ka ɔafɔ-nwu, anwuɔsu bɛni-nwu. Amu na Yesu ʒsu-ma ɔnini, "Katɔti kenye udiene ni, ubo ɔbu na kesi kesii ntu nwuna ɔma ku nwuna kadi bekyuli akɔ kani." ⁵⁸ Na ka ɔtafɔ Yesu ɔtafɔ ɔsu ni, ʒtabla akɔla budie taatina pii na Nasaret.

14 Lebo lemɔ kemo ni, Herode ɔni ɔɔɔdi legba na Galilea ʒnu Yesu leɔ litemi. ² Na ʒsu nwuna badi ɔnini, "Ukyuli ɔmeni ɔdi Ntu ɔkpilane Yohane ɔni nɔɔ ʒnwini ʒbo ʒlie ngba. ɔmeni ɔsu na ubo ɔyikun ɔni na ɔɔɔla akɔla budie taatina leni." ³ ʒsu leni ɔsika Herode ɔmeni nɔya na bɛfie Yohane na ʒya bɛnyimi-nwu na bɛti-nwu bɔkya aban ɔɔɔ. Herode ʒbla ɔmeni na ɔnwani Filipo ulekudi Herodia ɔsu. ⁴ ɔsika Ntu ɔkpilane Yohane ʒsu Herode ɔnini, "Katɔti ɔɔa bubo bulɛte ku fi ka nka eti fula ɔnwani ulekudi Herodia." ⁵ Anwuɔsu Herode ʒyɔ ka badu Yohane. Nsu ʒya bekyuli pii bani fui nɛnu-nwu ala ɔtina, ɔsika bana fui baabu Yohane aani Katɔti kenye udiene. ⁶ Limeyi ledi ni, Herode ɔɔdi nwuna lewɔmeyɔ na ʒɔ bekyuli pii. Na Herodia ubidi ulekubi ʒbatɔ na bekyuli bammɔ anumi. ɔmeni ʒda Herode ebiti geen. ⁷ Na ʒkpali ala ʒɔ Katɔti ɔnini, "Mɔsu-ɔ ka ndubute-ɔ lela biala na ɛye." ⁸ Amu na uni ʒkya ugblebi ɔmmɔ kakwe na lela leni na uye leɔ. Anwuɔsu ʒtɛye ɔnini, "Mɔwɔ Ntu ɔkpilane Yohane lili ka eti-ni akya lekyami kemo ete-mi meni kani." ⁹ Lela leni na ulekubi ɔmeni ʒye ʒbla Herode ɔnyana. Nsu ʒsi kenye kani na ʒse na benengu bammɔ fui anumi ɔsu ni, ʒsu ka babla ugblebi ɔmmɔ leɔɔla bete-nwu. ¹⁰ ɔmeni ɔsu ʒtala ukyuli ɔdi na ʒtɛkulo Yohane lili na aban ɔɔ katenkɔ mmm. ¹¹ ʒti lili lemɔ ʒkya lekyami ledi kemo ʒboku ugblebi ɔmmɔ na anwu lenɔ ʒti-ni ʒsienku uni. ¹² Yohane bateyane bɛbo bɛbeti nwuna ukpine ɔmmɔ bɔtɔva, na bɛsie bɔtɔsu Yesu. ¹³ Uwi ɔni na Yesu ʒnu ka badu Yohane ni, ʒti ɔkɔɔ na ʒtɔɔ ʒsie kesii kani nɔbe. Nsu ka bekyuli bɛnu kesii kani na ɔkya ni, bana pii bɔsi bana lema kemo bake legba bɔtasiaku-nwu na mmm. ¹⁴ Amu na Yesu ʒle ɔkɔɔ ɔmmɔ kemo. Na uwi ɔni na ʒnu bekyuli pii bammɔ ni, bana leɔ lekywi-nwu ka fɔ na ʒbwi bani muufi. ¹⁵ Uwi ɔni na useyi uwi ʒdu ni, nwuna bateyane bɔkpe bɛde-nwu na bɔsu-nwu banini, "Kadi kɔasa kɔkɔ, na meni lenɔ kɔgyunku ɔma. Anwuɔsu die bekyuli bameni ulu pla na beteesie akpakɔ kemo na bake lela ledi beye badi." ¹⁶ Yesu ʒdie kenye

ɔnii, "Utaleka batɔkɔ. Amii alati bite-ma lela leɗi na ba-di." ¹⁷ Bateyane bammɔ b́asu-nwu banini, "Adila ani bubo kani ndi bodobodo elɔ ku kɔkpaku inyc." ¹⁸ Amu na Yesu ́su-ma ɔnini, "Biti-nya biboku-mi meni." ¹⁹ Na ́su bekyuli bammɔ fui ɔnii belie kalɔ na livo lemɔmɔ leɓ mɔmɔ. Amu na ́ti bodobodo elɔ ku kɔkpaku inyc bɔm-mɔ na ́talaku anumi ́nu katɔ na ́gya Katɔti enu. Na ́bwe bodobodo ɔmmɔ kɔke kɔke ́te nwuna bateyane. Na bateyane bammɔ lenɔ b́ti b́te bekyuli bammɔ. ²⁰ Na bana fui b́di na b́mo. Na nwuna bateyane b́sala kɔke wele wele kɔni b́di b́bu na ́yi kɔgyigyɛ leevu inyc. ²¹ Na bekyuli bani ńdi adila ammɔ babla aani banana mpimu elɔ. Nsu b́taka beleku ku banamu. ²² Mmɔ kani na Yesu ́ya na nwuna bateyane b́ko b́duo kɔkɔ kemo ɔnii bataatɔ beteesie epu ɔmmɔ ɔvi ɔni ngye. Na anwu ́fɔ leɓ ́kya kama uudie bekyuli bammɔ ulu. ²³ ɔmeni kama ni, anwu leti ́k ́sie kɔbi lili na ́tákpali katɔ. Na usien ɔmmɔ fui ni, anwu leti pɛ kani nkya mmɔ. ²⁴ Na uwi ɔmeni kemo ni, na kɔkɔ ɔm-mɔ ́usie ɔgyu. Na ́fɛfɛ ubendi ɔni muukpó taasi-aku-nwu ɔsu ni, ntu bɔmmɔ buubó kɔkɔ ɔmmɔ taavinku. ²⁵ Na leɗigye aani leɗɔ ete ku leɗɔ eku nte ni, Yesu ́sie ntu anumi na ́bo nwuna bateyane bammɔ kudɔ. ²⁶ Uwi ɔni na b́nu ka ɔke ntu anumi mmɔ ni, ́gyu-ma ɔtɔtɔ na banii, "Ukpine na ɔdi!" Anwuɔsu b́se kalɔ baava momoomo! ²⁷ Nsu Yesu ́temiku-ma kɔ-nakunwi ɔnii, "Beke kayi! Ami na ɔdi! Bitayia!" ²⁸ Amu na Petro ́su ɔnini, "Si awɔ geen na ɔdi ni, su-mi anii ami lenɔ nsie ntu bɔmmɔ anumi na libo-ɔ kudɔ." ²⁹ Amu na Yesu ́su-nwu ɔnini, "Bo!" Na Petro ́le kɔkɔ ɔmmɔ kemo na ɔke ntu bɔmmɔ anumi ́sela Yesu kudɔ. ³⁰ Nsu ni, ka ́nu ́fɛfɛ ɔni muukpó momoomo ni, lifu léda-nwu na ́se kalɔ ɔnyí ntu bɔmmɔ kemo. Amu na Petro ́va ́su ɔnini, "Blɔti, die-mi!" ³¹ Kɔnakunwi Yesu ́nine kɔnu ́da-nwu na ́su-nwu ɔnini, "Fula bɔfɔtaadi na mina leɓ bútedu! Bi ɔsu na fula kasusu kaabla inyc inyc?" ³² Na bana inyc fui b́tédúo kɔkɔ ɔmmɔ kemo, na ́fɛfɛ ɔmmɔ ́da bukpo ́ya. ³³ Amu na bateyane bammɔ b́bu-nwu geen. Na b́su-nwu banini, "Katɔti Ubidi geen na adi!" ³⁴ Ka b́tédú epu ɔmmɔ ɔvi ngye ni, b́táyu na Genesaret kalɔ leɓ. ³⁵ Mmɔ ni, bekyuli bammɔ b́nu Yesu b́ti. Na b́bo-nwu kudu kaduɛ. Anwuɔsu bekyuli pii b́tétiku balene bani nkya amadɔ mmɔ fui b́boku Yesu kudɔ. ³⁶ Na balene bammɔ bévele-nwu banii cya na betuku nwuna awu kɔtu. Na bani fui nétuku-nwu awu kɔtu ni, bana lele léba-ma.

15 Amu na Farisifuɔ badi ku ɔda bubo ala batinane badi b́si Yerusalem b́bo Yesu kudɔ na bébeye-nwu banii, ² "Bi ɔsu na fula bateyane balásiaku bula bati kuuku ɔda bubo kama? Baláɔ bana enu kale na bula ɔdi ɔtina asa na baadi." ³ Yesu ́die kenye ɔnini, "Na bi ɔsu na biini na biládi Katɔti ɔda bubo leɓ na besia ku bina bati kuuku ala bɔtina kama?" ⁴ Katɔti ɔnini, "Bu fula ɔti ku fula uni. Na ukyuli ɔni kɔkɔ ɔti iye uni

lenyikpi leɗi ni, ɔleka badu-nwu kukpi kɔkɔ.' ⁵ Nsu beɛti-na ka ukyuli ɔdi ɔni mbo lela leni na ɔkana na uti ubunku ɔti iye uni nsu ́su ɔnii, 'Líti lela lemeni líse kenye lite Katɔti' ni, ⁶ ́ke kenye kɔ kale na uni na ulabu na ulebunku nwuna bawɔne lenɔ. Ulu ɔmeni leɓ na beɛsia teeni Katɔti ɔda bubo kale na besia bina bati bammɔ ala bɔtina kama. ⁷ Amii anumi leɓ bekyuli! Lela leni na Katɔti Kenye Udiene Yesaia ́su ́se líbo líte leni na bina leɓ geen. ⁸ Katɔti ɔnini, 'Bekyuli bameni bada bana kenye kani baabu-mi, nsu balayɔ-mi na bana kayi kemo. ⁹ Keeke kani na baabla-mi kabla. Baatina kayawi leɓ ala aani si mina ɔda bubo bɔdi.' " ¹⁰ Amu na Yesu ́l bekyuli pii bammɔ ́boku nwuna kudɔ na ́su-ma ɔnini, "Bise atu na binu ɔmeni biti beteya lela. ¹¹ Adila ani muuduo ukyuli kafɔ ni, kɔkɔdi anya mɔkɔyá na uusé leɓ. Mmomu etemila ani mɔklé taasi-nwu kenye kemo mɔkɔyá na uusé leɓ." ¹² Amu na nwuna bateyane bammɔ bébo-nwu kudɔ na b́basu-nwu banini, "Agyi ka ala ani na ́su meni éduo Farisifuɔ bammɔ geen?" ¹³ Yesu ́die kenye ɔnini, "Mina ɔti ɔni nkya katɔ ɔduɔgyu kugyii biala na ́tale ɔvaakun. ¹⁴ Anwuɔsu bitakpete-ma. Bese aani banumbwene bani mɔkɔtɔnku banumbwene bamba. Na si ɔnambwene ɔtɔnku nwuna ɔkpana ɔnambwene ni, bana inyc fui badubɔnu beduo ubu kemo." ¹⁵ Petro ́su-nwu ɔnini, "Die adila ani muusé leɓ legba lemeni kalɔ tina-bu." ¹⁶ Na Yesu ́su-ma ɔnini, "ɔmua use amii lenɔ susuusu aani bana kale kani?" ¹⁷ Binu ɔmeni kalɔ ka ni, lela ndi lela leni muuduo ukyuli kenye kemo ni, liiduo kafɔ kemo. Na kama ni, uudie-ni teewiakun. ¹⁸ Nsu ni, etemila ani mɔklé kenye kemo ni, ási kayi kemo. Na anya mɔkɔyá na ukyuli uusé leɓ. ¹⁹ Na kasusu kekpidi kani mɔkɔyá na bekyuli baadú bekyuli, na baadi kɔkɔ, na baabla leyale ala, na beeyú, na baadá bekyuli kenye, na baalɔ bekyuli anyikpi ni, ana fui aasí kayi kemo. ²⁰ Ala ameni udu mɔkɔyá na ukyuli uusé leɓ. Nsu si ukyuli ɔdi ́taɔ kɔnu aani kale na Farisifuɔ baatina kale asa na ́di ni, ɔmmɔ ulaya na uusé leɓ." ²¹ Yesu ́si mmɔ na ́sie kaleke kani nde lema linengudi leni ndi Tiro ku Sidon. ²² Mmɔ ni, kaleke kam-mɔ uleku ́bo Yesu kudɔ. Na ́vele-nwu ɔnini, "Blɔti, ɔga Dawid Uwɔ, nu-mi kɔnyana! Kɔyu kukpidi kɔdi kuukpóku mina ubi ulekubi na uubó abi geen!" ²³ Nsu Yesu ́takpete-nwu. Amu na nwuna bateyane bébo b́basu-nwu banini, "Bɔku-nwu, ɔsika ɔsiaku-bu uutile-bu atu." ²⁴ Amu na Yesu ́die kenye ɔnini, "Israelfuɔ bese aani ba fonu bani náyii kale. Na bana kudɔ kani na Katɔti ́tala-mi." ²⁵ Mmɔ na uleku ɔmeni ́le-nwu akɔkɔ kalɔ na ́vele-nwu ɔnini, "Ati, bunku-mi." ²⁶ Yesu ́die kenye ɔnini, "Kɔkɔdia ka beti bebi adila bebo bewi bana bakpewe." ²⁷ Uleku ɔmmɔ ́die kenye ɔnini, "Ati, kɔkɔ na ɔdi. Nsu bakpewe lenɔ baadi adila kɔke kɔni mɔkɔsí bana unwoti kadikɔ teewi kalɔ." ²⁸ Mmɔ na Yesu ́die kenye ́su-nwu ɔnini, "Adi uleku ɔni náɔ ́di geen! Áke lela leni na aawia." Anwuɔsu uwi ɔmmɔ kemo kani

ni, ubidi ulekubi ɔmmɔ ɔɛ ɔba-nwu. ²⁹ Yesu ɔtɔɔ mmo na ɔke Galilea ɛpu ɔmmɔ ɔtu ɔtáko ɛbinkpo ɛdi na ɔyu ɔlie kalɔ. ³⁰ Bekyuli pii bébo-nwu kudɔ na badanku balene bani ndi bekyuli bani náɛ béwi kalɔ ku bani na ɛlɔ ekpo átasa-ma ku banumbwene ku bamumu ku bani muufi ɛɛ bamba fui bébewi Yesu anumi na ɔb-wi-ma. ³¹ ɔni na bekyuli bammɔ bánu ka bamumu beetemi, na bani na ɛlɔ ekpo átasa-ma ása-ma, na bani náɛ bewi kalɔ beesié, na banumbwene ɛno baanu ni, ɔbla-ma kale kadi. Na bémwi Israel Katɔti. ³² Yesu ɔlɔ nwuna bateyane ɔboku nwuna kudɔ na ɔsu-ma ɔnini, "Kaɔ kaakywí-mi teete bekyuli bameni, ɔsika báakya-mi kudɔ emeyi atɛ ɔɔn. Na ɔfaani ni, basɔ beeebo ɛɛ ɛdi na badi. Naaayɔ nnii muudie-ma ulu ku ɔka. Anumi adubɔvinku-ma si baka ulu." ³³ Nwuna bateyane béye-nwu banini, "Wɛ na bɔdubɔke adila na ketele kemo mení bute bekyuli pii bameni na udu-ma?" ³⁴ Yesu ɔye-ma ɔnii, "Adila adi ese?" Na básu-nwu banii, "Bodobodo maate ku ɔkɔpaku blii suɛ kani nse." ³⁵ Amu na Yesu ɔsu bana fui ɔnii basɔ belie kalɔ. ³⁶ Na ɔti bodobodo maate ku ɔkɔpaku ɔmmɔ na ɔgya Katɔti enu, na ɔbwe ɔdi biala ɔke ɔke na ɔti ɔte nwuna bateyane. Na ama ɛno béle-nwu béte bekyuli bammɔ. ³⁷ Na bana fui bádi na bémó. Amu na bateyane bameni básala adila ɔke ɔni na bádi bébu fui na kúyi ɔgyigyɛ maate. ³⁸ Na banana bani nádi adila ammo bumomo bɔdubɔbla mpimu ine. Nsu bátaka beleku ku banamu. ³⁹ Amu na Yesu ɔdie bekyuli bammɔ ulu na ɔduo ɔkɔɔ kemo na ɔtɔɔ ɔsie Magadan kaleke ɛɛ.

16 Farisifuɔ ku Sadukifuɔ badi bésie Yesu kudɔ banii betéwi-nwu kenye benu. Anwuɔsu básu-nwu banii, "Bla akɔla adi na bɔnu bɔti nwaa ka Katɔti kudɔ na ási ɔɔn." ² Nsu Yesu ɔdie kenye ɔnini, "Si ɔɛ ɔsela kanukɔ na kayaa kégyie ni, bɛesu benii kadi kadubo bɔdia ɔnaadi. ³ Na ɔtanta tutuutu si ɔɛ ɔtu ɔdubo na kadi kese suu ni, bɛesu benii ɔnantu ɔdubo bɔna. Bɛekana na bɛetí kale na kadi kadubo buse si bénu kayaa. Nsu bilákana na benu ala ani ɔɔtina uwi ɔni na Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ ɔdububo beti! ⁴ Amii, ɔmwi limeyi bekyuli bekpidi bani ɔkɔlé Katɔti kama ni, bɛewia ka ɛbla akɔla budie taatina na benu. Nsu naaabla! Akɔla budie taatina ani kani na bedubɔnu ndi ani náɛ na Yona ɛɛ." Anwuɔsu ɔgyu ɔtɔɔ-ma kudɔ. ⁵ Amu na bateyane bammɔ ku Yesu béti ɔkɔɔ ɔdi na bávia bésie ɛpu ɔmmɔ ɔvi. Ka bédu mmo ni, bánu ka báyifla na béteti adila adi baaada. ⁶ Mmo na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Benu kadue na Farisifuɔ ku Sadukifuɔ bɔnyii bɔni baakya ala kemo na uufu ɛɛ." ⁷ Amu na bése kalɔ beeye ɛɛ banii, "ɔni na bútetí adila adi ɔkɔɔda ɔsu na ɔsu ɔmeni?" ⁸ Na ka Yesu ɔti ɛɛ ɛni baasu ɔsu ni, ɔye-ma ɔnini, "Bi ɔsu na bɛetɛmiku ɛɛ ɔsi adila ani na bɛɛɛda ɔsu? Bina ɔɔfɔtaadi na mina ɛɛ ɔkɔɔ. Útabla-mii ɔ nwaa? ⁹ Bilényimo kale na líti bodobodo ɛlɔ líte banana mpimu ɛlɔ na bádi bémó ku ɔgyigyɛ

ɛɛ ɔni na ɔke ɔmmɔ kúyi? ¹⁰ Na bodobodo maate ɔni na líti líte banana mpimu ine ɔkɔɔ? Bilényimo ɔgyigyɛ ɛɛ ɔni na ɔke ɔmmɔ kúyi? ¹¹ De na ɔbla na bilenu kalɔ benii ɔkɔɔdi adila ɛɛ litemi na ɔkɔsu uwi ɔni na ɛsu nnii, 'Benu kadue na Farisifuɔ ku Sadukifuɔ bɔnyii bɔni baakya ala kemo na uufu ɛɛ?'" ¹² Mmo asa na ɔbla batalane bammɔ nwaa ka ɔkɔɔdi bɔnyii bɔni baakya ala kemo na uufu ɛɛ ɔda na uubó-ma. Mmo-mu ni, ala ani na Farisifuɔ ku Sadukifuɔ baatina na ɔda. ¹³ Yesu ku nwuna bateyane bésie kaleke kani nde Kaesarea Filipi amadɔ. Mmo na ɔye nwuna bateyane ɔnini, "ɔma na bekyuli baasu banii ami Ukyuli ɔyawine Ubi ndi?" ¹⁴ Bédie kenye banii, "Badi banii awo ndi Ntu ɔkpilane Yohane. Na badi ɛno banii awo ndi Katɔti Kenye Udiene Elia. Na babambadi ɛno baasu banii awo ndi Yeremia iye Katɔti kenye bediene bammɔ akɔ ɔbambadi ɔdi." ¹⁵ Amu na Yesu ɔye-ma ɔnini, "Na amii ɔkɔɔ? ɔma na bɛesu ka ami ndi?" ¹⁶ Mmo na Simon Petro ɔdie kenye ɔnini, "Awo ndi Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ. Na adi Katɔti ɔni nli ngba uwi fui Ubidi." ¹⁷ Amu na Yesu ɔdie kenye ɔnini, "ɛɛ litaayɔ awo, Simon, Yona ubidi. ɔsika ɔkɔɔdi ɔyawine nédie litemi geen ɛmeni ɔtina-a. ¹⁸ Anwuɔsu ɔkɔsu-ɔ ka awo ndi Petro ɔni kalɔ ndi ɛtakpe. Na ɛtakpe ɛmeni ɛɛ na ndubuti mina baɔtaadine ɛtu linyine aani ɔɔ kale. Na kukpi ɔyikun muedi ulakana-ma ɛɛ ɔkɔdi. ¹⁹ Na ndubuti Katɔti ɛga ɔkɔdi ɔyikun lite-ɔ. Na ɛɛ ɛni na bedubɔfenimi na kalɔ ɛɛ ni, Katɔti ɔdubɔsia-ni ɔkɔni. Na ɛɛ ɛni na bedubɔnyonu na kalɔ ɛɛ ni, Katɔti ɔdubɔsia ani ɛno ɔkɔni." ²⁰ Amu na Yesu ɔbo nwuna bateyane ɔda ɔnii, "Bitasu ukyuli ɔdi benii ami ndi Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ." ²¹ ɔsi uwi ɔmmɔ kemo ni, Yesu ɔse kalɔ ɔsu nwuna bateyane bammɔ nwaa ɔnii, "ɔleka lisie Yerusalem na ntébo abi na kadi benengu ku bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane enu kemo. Badubɔdu-mi. Nsu limeyi ɛɛ ɛɛ ni, Katɔti ɔdubɔgyila-mi ɔleku kekpine na nɔɔ mbelie ngba." ²² Petro ɔda-nwu ɔsienku ɔmadɔ na ɔdɔnku-nwu. Na ɔsu-nwu ɔnini, "Pɛ kuse Blɔti! Tuo lisuo ɛmmɔ wiakun! ɔmmɔ utebo-ɔ ɛɛ kudii!" ²³ Yesu ɔnwini ɔnakunwi ɔsu Petro ɔnini, "Satan! Gyu ɔkɔ-mi ɛɛ! Éti ɛɛ eenwini ukisine na mina ɛɛ. Aayɔ akpanku-mi atákya likpidi kemo! Kasusu kani na éti mení kátasi Katɔti kudɔ. Mmomu bekyuli kasusu kadi." ²⁴ Amu na Yesu ɔsu nwuna bateyane ɔnini, "Si ukyuli ɔdi ɔkɔɔka ka ɔsiaku-mi kama ni, ɔleka udie nwuna ɛɛ ɛtu na ubo abi na ɔsiaku-mi kama. ²⁵ Ukyuli biala ɔni ɔkɔɔka ka ɔkɔ nwuna lili ngba ute ɛɛ ni, ɔdubɔgyila-mu. Na ukyuli biala ɔni nányonu nwuna ngba ka ɔsiaku-mi kama ni, ɔdubɔke ngba geen. ²⁶ Bi ɔkɔsia na ukyuli ɔdubɔke si ɔke kayawi ala fui na ɔyila ngba geen ɔmmɔ. Munuu bi na ukyuli ubo na uti ɔvumana na ɔke ngba geen ɔmmɔ? ²⁷ ɔsika ami ɔni ndi Ukyuli ɔyawine Ubi ndububo ku Katɔti batu na Katɔti ɔyikun kemo. Na ndubɔfɔ

ukyuli biala kayu na nwuna kabla kenye. ²⁸ Mkwesu-mii nwaa ka ni, bekyuli badi bakya meni zni na belekpi watále uwi zni na bánu ka Ukyuli Dyawine Ubi úbo aani zga kale."

17 Emeyi aku kama ni, Yesu útiku Petro ku Yakobo ku znwani Yohane úsienku kabi kodi nákuu lili. Na bátákya mmz ama leti. ² Zfeni ka baanu ni, kavu-mana kadi kébo Yesu lel. Nwuna anumi eekeye aani zfe, na nwuna adala lenz eekeye na aatu anumi. ³ Amu na bateyane ete bameni bánu Mose ku Elia ka baatemiku Yesu. ⁴ Na Petro úsu Yesu zni, "Bloti, zdia si bázka bakya meni! Si átuna ni, ndubztu nvo ete. Fula kadi kenwi ku Mose kadi kenwi ku Elia lenz kadi kenwi." ⁵ Uwi zni na kwz zmeni ni, uykz zni muukeye úbewi-ma lel. Na bénu Katzti ledi na uykz zmmz kemo na lésu lenini, "Zmeni ndi mina ubi zykne unwi pz zni mzkz-mi anu geen. Binu-nwu litemi." ⁶ Uwi zni na bateyane ete bameni bénu ledi lameni ni, lifu léda-ma geen na báyu bébi kal. ⁷ Yesu úbo-ma kudz na úbetuku-ma na úsu-ma zni, "Beta binye. Besz bitayia." ⁸ Amu ka bákzliku anumi katz ni, bátanu ukyuli zdi ntu Yesu kani. ⁹ Na ka básu baayu kabi kmmz lel ni, Yesu úbo-ma zdi zni, "Bitasu ukyuli zdi lela leni bénu meni wetédu uwi zni na ami Ukyuli Dyawine Ubi mata male bekpine akz." ¹⁰ Amu na bateyane bammz béye Yesu banii, "Bi zsu na zdi bubo ala batinane baasu banii zle-ka Elia zka bubo asa na ala ameni abale?" ¹¹ Yesu údie kenye zni, "Szka na zdi ka Elia zka bubo na ubaklibi lela biala use. ¹² Nsu mkwesu-mii nnii Elia úubo, nsu bekyuli bátanu-nwu bátati. Na bábla-nwu kalala kale na baayz. Leni kani na badubzbla ami Ukyuli Dyawine Ubi lenz kalala." ¹³ Mmz na bateyane bammz báti ka Ntu Zkpilane Yohane na zdi. ¹⁴ Uwi zni na Yesu ku nwuna bateyane báyu bébo bekyuli pii bammz kudz ni, znana zdi úbo Yesu kudz na úbale-nwu akzkal. ¹⁵ Na úsu-nwu zni, "Ati, nu mina ubi znanabi zmeni kznyana. Uu fi kalzteebo na uubó abi geen. Uwi pii ni, uubuli teeduo zgya kemo ku ntu kemo lenz. ¹⁶ Liti-nwu líboku fula bateyane, nsu bátakana na babwi-nwu." ¹⁷ Amu na Yesu údie kenye zni, "Amii, zmw limeyi bekyuli, bi zsu na bilafz-mi taadi na bezyu atu zkplu? Uwi ele zkn na ndubzkeku-mii kayi? Naaakana na makya-mii kudz uwi biala! Biti znamu zmmz biboku-mi meni!" ¹⁸ Amu na Yesu zbkz kzy kukpidi zni nli znamu zmmz lel kemo na kóle! Na zle zmmz zba-nwu knakunwi. ¹⁹ Amu na bateyane bammz bébo Yesu kudz na bébeye-nwu banii, "Bi zsu na bútakana kzy kukpidi kmmz zbkz zleku?" ²⁰ Yesu údie kenye zni, "Bina zkfztaadi na mina lel zbz. Mkwesu-mii nwaa nnii si banii bibo zkfztaadi zni nse aani edula kebi kebliidi fui ni, nka bedubzkana na besu kabi zmeni benii, 'Gyu meni, ténye ngye!' Na kdubusie. Lela biala liiibo na bilakana zbla! ²¹ Nsu amu ntu aakpali katz na elie kaka asa na adubzkana na abzku kzy kukpidi zmeni udu

aleku." ²² Uwi zni na bateyane bammz fui bábasa na Galilea ni, Yesu úsu-ma zni, "Badubo ami Ukyuli Dyawine Ubi buti zky bekyuli enu kemo, ²³ na badumi. Na emeyi ate kama ni, Katzti zdubzgyila-mi zsi bekpine akz." Mmz ni, bateyane bammz enu áfe-ma. ²⁴ Uwi zni na Yesu ku nwuna bateyane bébo bébeduo Kapernaum ni, Yuda fuo kakpakz kuyi bazne bébeye Petro banii, "Bina ala ztinane lenz uuyi kakpakz kuyi kmmz?" ²⁵ Petro údie kenye zni, "Uuyi nii!" Amu ka Petro útéduo bana kaduli ni, mmz kani na Yesu zkanwu buye zni, "Simon, bi ndi fula kasusu? Zma bene na zleka baz kuyi bete бага na kayawi kamenti? Kal kammz bekyuli munuu baz?" ²⁶ Na Petro údie kenye zni, "Baz." Amu na Yesu údie kenye zni, "Zmeni zktina ka kal kammz bekyuli ama útaleka baz zdi. ²⁷ Nsu ka bulayz zni zfiú ukyuli zdi zsu ni, teesie epu ztu na atátu zdaa. Na kabz kedeedi kani na adubzka aleku ni, adubzka ligulabi ledi na nwuna kenye leni ndubudu ami ku-z kakpakz kuyi baz. Die-ni, na atáfz-ma bula kuyi kayu."

18 Uwi klukui zdi kama ni, bateyane bammz bébo Yesu kudz na bébeye-nwu banii, "Zma náfz kuye utulo na Katz Zga Zma?" ² Amu na Yesu zkl znamu blii sue zdi úbenyene-ma anumi. ³ Na úsu-ma zni, "Mkwesu-mii nnii si bitavumana udu na binwini aani banamu ni, bileduo Katz Zga Zma kudii. ⁴ Ukyuli zni náfz kuye utulo fui na Katz Zga Zma ni, anwu ndi ukyuli zni néboku lel kal na únwini aani znamu zmeni udu. ⁵ "Na ukyuli zni mafz znamu blii sue aani zmeni udu na mina lenyi kemo ni, zfz ami lenz. ⁶ Nsu si ukyuli zdi zya na banamu bameni akz zdi únwini kama zky nwuna zkfztaadi na mina lel ni, Katzti zdubzka-nwu ztu geen utulo si béti kuz bonwu báfala-nwu zkwe na bátányina-nwu epu kemo. ⁷ "Bzwe muute kayawi zsi-ka ala adi akya-ka kemo ani ndubzka na bekyuli benwini kama bakya bana zkfztaadi na mina lel. Ala ammz udu adubo zky uwi biala zdi. Nsu ukyuli zni lel na ala ameni adubzka eduo bekyuli akz ni, zbwz ndi anwu zdi. ⁸ Anwuzsu si fula zku iye fula zgba mkyá na aabla likpidi ni, kulo-ku vaakun. Zdia ute-z si ebo zku kunwi iye zgba unwi na áke ngba fui utulo ka ebo enu ku legba na Katzti uti-z kya legyavonku kemo. ⁹ Na si fula lenumi mkyá-a na aabla likpidi ni, die-ni vaakun. Zdia ute-z si ebo lenumi linwi na áke ngba fui kemo utulo ka Katzti uti-z utáky legyavonku kemo. ¹⁰ "Benu kadue kale na bilanu banamu wele wele bameni zdi benii zkdidi lela ledi na bina akz. Zsi-ka mkwesu-mii nwaa nnii bebo Katzti batu bani nnye mina Zti anumi na katz uwi biala. ¹¹ Zsi-ka Ukyuli Dyawine Ubi úbo zni ubafz bekyuli bani náyii ngba geen ulu zmmz. ¹² "Si ukyuli zdi ubo baz fonu eti anyz na kunwi kyyi ni, lela leni na zdubo zbla ndi ka zdubzka liti ku aavlene-yaalenwi bammz unyene kabi kafz na mmz na bataadi. Na usie utáwia unwi zni náyii mmz. ¹³ Na mkwesu-mii nnii si znu-

ku ni, lebl ledubwag-nwu na kuna lebl utulo bafonu liti ku aavlene-yaalenwi bani natayii mm lebl. ¹⁴ Leni kani na bina cti cni nkya katc ulawia ka banamu wele wele bameni cdi cyii. ¹⁵ "Si cfctaadine ckpana cfjw-ck ni, sienwu kudc na etédie atina-nwu ka cfjw-ck. Na ya na cmeni cbla bina inyc nte leti kcte. Si unu kalb ni, awc ku-nwu besc bilie kcnwa ku kcnwa. ¹⁶ Nsu si utenu lebl kalb ni, ya na ukyuli unwi iye ele benuku-ck litemi lemme aani kale na benweni na Bunweni Kedee Cku kemo ka ake nkyuli inyc iye ete na benye-ck litemi kama. ¹⁷ Na si mmc leno utenu kalb ni, ya na bafctaadine lekpa lemme bati. Na si mmc leno utenu lebl kalb ni, die-nwu atu aani ukyuli cni na utafu utadi iye likpidi cblane cni na utenwini kayi. ¹⁸ "Anwuwsu mckwu bina fui nnii lela leni lebl na bitile ku fi na kayawi meni ni, Katcti cdubcsia-ni kncu. Na lela leni lebl na bite ku fi na kayawi meni ni, Katcti cdubcsia-ni kncu leno. ¹⁹ "Na nsc mckwu-mii leno nnii si bina inyc bebla kenye kenwi na kayawi meni na besala bivele lela ledi ni, mina cti cni nkya katc cdubcbla-ni ute-mii. ²⁰ Csika kesii kani na nkyuli inyc iye ete basa na mina lenyi kemo ni, ami leno nkya-ma akc." ²¹ Amu na Petro ckpe ude Yesu na uye-nwu cnini, "Blcti, si mina cfctaadine ckpana ccfiw-mii ni, kale na cdi ka liti lekyie-nwu? Liti lekyie-nwu laa maate?" ²² Yesu csu-nwu cnini, "Cckdi maate kani! Mmomu liti ku aavlanyc akpa maate na cka eti akyie-nwu. ²³ "Cmeni csu na Katcti lega bcdi buse aani cga cni nawia ka cbuku nwuna bekyuli bani mckwbla-nwu kabla akunta. ²⁴ Uwi cni na use kalb kani na beti cnana cdi cni nda-nwu lelake bonwu kayu beboku. ²⁵ Na ka cnana cmmc uuubo lela leni na ckana kayu kammc kcfw csu ni, cga cmmc udie ledi cnii beti anwu ku ulekudi ku nwuna bebi ku ala ani fui na ubo beye na bafw kayu kammc. ²⁶ "Mmc na cnana cmeni ole cga cmmc akckw kalb na uvele-nwu cnini, 'Keku-mi kayi na ndubcfw-ck kana fui!' ²⁷ Cnana cmmc lebl lekywi cga cmmc kafw, anwuwsu uti kayu kammc fui ckyie-nwu na cnyonu-nwu na ctw. ²⁸ "Amu ka cnana cmeni ole ni, utanu nwuna cblane ckpana cni nda-nwu abuli ate leyufwla. Amu na cfjie-nwu na cda-nwu limo cmana momomo na csu-nwu cnini, 'Cw-mi kayu kani na ada-mi!' ²⁹ "Na nwuna ckpana cmmc uvele-nwu cnini, 'Keku-mi kayi na ndubcfw-ck kana fui!' ³⁰ "Nsu ubulo na cya na bakya-nwu ckw watale uwi cni na wakana kayu kammc fui ccfw. ³¹ Na ka nwuna kabla bablane bakpana banu lela leni nale ni, kasusu kekpoku-ma na besie batasu cga cmmc ala ani fui nebo. ³² "Anwuwsu cga cmmc ctala na batalb kabla cblane cmmc beboku na csu-nwu cnini, 'Ukyuli ukpidi na adi. Ka evele-mi anii nti nkyie-ck ni, liti lela ledi biala lekyie-ck. ³³ Leni kani na cdi ka awc leno anu fula ckpana konyana aani kale na lenu-ck konyana.' ³⁴ Na cga cmmc ole konyi geen na uti-nwu ute cnii bakya-nwu ckw na bani-nwu ckw utedu uwi cni na wafw kayu kammc fui." ³⁵ Amu na Yesu cwkw kcte kmmc cnini, "Leni kani

na mina Cti cni nkya katc cdubcbla bina akc cdi biala si bileti taakyie bina bafctaadine bakpana csi bina kayi kemo fui."

19 Ka Yesu csu ala ameni fui cwkw ni, ctw Galilea na usie Yudea kaleke na Yordan ketu cwi. ² Na bekyuli pii badi basiaku-nwu kama na cbwi-ma lele na mmc. ³ Amu na Farisifuo badi besie-nwu kudc banii betewi-nwu kenye benu. Na beye-nwu banini, "Mose cda bubo ute ku fi ka cnana csia kasusu biala lebl na cnyonu ulekudi?" ⁴ Yesu udie kenye cnini, "Bitaka na Bunweni Kedee Cku kemo ka kalb keseko ni, Katcti udie cnana ku uleku?" ⁵ Na Katcti csu cnini, 'Cmeni csu ni, cnana cdubcda cti ku uni use na uti lebl utamana ulekudi na bana inyc babla ckna unwi.' ⁶ Cmeni csu ni, basc baaadi nkyuli inyc. Mmomu benwini ukyuli unwi. Anwuwsu utaleka ukyuli ugyingya lela leni na Katcti uti csala." ⁷ Mmc na Farisifuo bammc basu-nwu banii, "Amu na bi csu na Mose ute ku fi cnii cnana ute uleku-di cku ka cnyonu-nwu na udie-nwu ulu?" ⁸ Yesu udie kenye cnini, "Mose ute-mii ku fi cnii benyonu bina beleku na bina atu ckplu csu. Nsu csi kalb keseko ni, na uuuse leni. ⁹ Na cfeni ni, mckwu-mii nnii si cnana cdi cnyonu ulekudi na cckdi ckckw na cdi asa na uteti uleku cbambadi ni, cdi ckckw." ¹⁰ Amu na Yesu bateyane basu-nwu banini, "Si leni na kgya ku kule litemi lise ni, si cnana uteti uleku muedi ni, na cdi utulo." ¹¹ Na Yesu csu-ma cnini, "Cckdi ukyuli biala ndubckana na cbla ala ani na besu meni, amu ntu bekyuli bani na Katcti ute-ma kani. ¹² Csika lela leni csu na banana beleti beleku ledanku kasusu lidu lidu. Badi ni, leni na bawc-ma. Na badi ama ni, bekyuli nabla-ma leni. Na badi leno ni, beleti beleku csika baawia ka belie ngba bataabla Katcti lega bcdi kabla csu. Si bekana ni, bitaabla lela leni na lesu meni." ¹³ Bekyuli badi beti banamu beboku Yesu kudc banii uti enu csia-ma lebl na ckpali katc ute-ma. Nsu ni, nwuna bateyane badcknu bekyuli bammc. ¹⁴ Amu na Yesu csu bateyane bammc cnini, "Beya na banamu bammc bebo-mi kudc na bitetile-ma ku fi. Csika Katcti lega kadiko kese kete bekyuli bani neboku lebl kalb aani banamu bameni udu kale." ¹⁵ Yesu uti nwuna enu csia-ma lebl na ckpali katc ute-ma. Nwuna kama ni, ctw. ¹⁶ Na uwi bamba kemo ni, oklofu cdi ubo Yesu kudc na uye-nwu cnini, "Ctinane, bi ndia na cka lebla asa na Katcti ute-mi ngba cni nsc naaadubo ckw kudii?" ¹⁷ Amu na Yesu udie kenye cnini, "Lela leni ndia na cka babla lebl litemi na eeye-mi? Katcti leti pe ndia. Na si aayc anii Katcti ute-ck ngba ckni nsc naaadubo ckw kudii ni, di nwuna cda bubo cmmc lebl." ¹⁸ Mmc na cnana cmmc uye-nwu cnini, "Cda bubo ckmani?" Yesu csu-nwu cnini, "Tadu ukyuli, tadi ckckw, teyu, tada fula ukyulikpana kenye, ¹⁹ bu fula cti ku fula uni, na ayc fula ukyulikpana aani fula lebl kale." ²⁰ Amu na oklofu cmeni udie kenye cnini, "Lededi cmmc fui lebl. Bi leno nasc ebu na lebla?"

²¹ Yesu ósu-nwu ònini, "Si aayó anii aabla sèen awòkò fui ni, sie na etéti ala ani fui na ébo eye. Na eti egulabi ammo ete bawabane, na adubòkè leyufòla na katò. Òmmo kama asa na ebo abasiaku-mi kama." ²² Nsu ka oklofu òmmo únu lèla lèmeni ni, ebite átada-nwu na ógyu ótòkò, ósika ubo egulabi pii. ²³ Amu na Yesu ósu nwuna bateyane ònini, "Mòkòsu-mii nwaá nnii òdubògyu balakene òkplu asa na beduo Katòti lèga kadikò. ²⁴ Nsò mòkòsia kama lèsu-mii nnii úsè ubo òlakene òkplu geen asa na wakana na weduo Katòti lèga kadikò utulo kalè na ebuo òni nébomo utulo fui òvi udila lifi." ²⁵ Uwi òni na bateyane bammo bénu òmèni ni, óbla-ma dèye dèye. Anwuòsu béye banii, "Amu si use lèni ni, òma ndubòkàna na òkè ngba òkòni nsò naaadubo òkòsa kudii?" ²⁶ Amu na Yesu ónu-ma anumi na ósu-ma ònini, "Óyawine biala ulakana òmèni òkòbla. Nsu Katòti anwu ni, òkòkana lèla biala òkòbla." ²⁷ Amu na Petro ósu-nwu ònini, "Nu! Bóda lèla lèdi biala búse na òkòsiaku-ò kama. Bi na òkòdubo òkòkè?" ²⁸ Yesu ósu-ma ònini, "Amii bèkè kayi. Uwi òni na ami Ukyuli Óyawine Ubi mebo na mina lèlòkò kemo na nlie mina lègaboku lèlò na kayawi kawòdi kammo kemo ni, bina leevu-inyò bani nsiaku-mi lèno bèdubulie agaboku lèlò na bèdi Israelfuò adukpa leevu-inyò lèlò. ²⁹ Na ukyuli biala òni néni nwuna kaduli iye banwani bananabi iye banwani belekubi iye uni iye bebi iye imo ka òsiaku-mi òsu ni, òdubòkè-nya akpa eti anyò utulo. Na Katòti òdubute-nwu ngba òkòni nsò naaadubo òkòsa kudii. ³⁰ Nsu ni, bekyuli pii bani ntò òfèni ni, badubòvi bakpè kama. Na bani nkpè kama òfèni ni, badubòvi batò."

20 "Katòti lèga òkòdi buse aani òmèni kalè. Uwi òdi ni, ukyuli òdi óta òtanta tutuutu ònii útawia bekyuli badi na batuma nwuna kemo bete-nwu na limeyi leyufòla kenye. ² Kemo òlati ku kabla bablane bénu lèlò kalò ka badubòkò limeyi leyufòla, na bátòkò bésie-nwu kemo. ³ "Uwi òni na úbo lèdò yaalenwi ni, ònana òmmo ókò ósìe kuyeya na útánu banana badi ka benye ukpludi. ⁴ Anwuòsu ósu-ma ònini, 'Amii lèno biteesie mina kemo bitátuma na ndubòkò-mii kayu kani námanku bina kabla kammo.' ⁵ Anwuòsu bésie kemo kammo. "Na ókò ósìe kuyeya mmò útábla lèni kani lèdò leevu-inyò ku lèdò ètè kemo. ⁶ Uwi òni na lèdò èlò líbo ni, ókò ósìe kuyeya mmò na útánu banana babambadi ka bénye mmò. Na úye-ma ònini, 'Bi nébo òsu na amii bilie mèni òmwi limeyi limodi na bitábla kabla kadì?' ⁷ "Bédie kenye banii, 'Ukyuli òdi útete-bu kabla kadì ònii òkòbla.' "Anwuòsu ósu-ma ònini, 'Amu biteesie mina kemo.' ⁸ "Amu uwi òni na lèdò èku líbo ni, kemo òlati òmmo ósu batumane bammo lèlò ònune ònini, 'Lò batumane bammo fui na afò-ma kayu. Na ese kalò asi bekyuli bekplodi lèlò atáè bedeedi lèlò.' ⁹ "Amu na báfò limeyi leyufòla kayu bète bekyuli bani nébo useyi lèdò èlò kemo. ¹⁰ Na uwi òni na údu bani néesie òtanta lèdò èku lèlò ni, básusu banii ama badubòkè betulo bana

bakpana. Nsu ama lèno òdi biala ókè limeyi kenye leyufòla. ¹¹ Na ka báfò egulabi ammo ni, bése kalò baadònkò kemo òlati òmmo banii, ¹² 'Bekyuli bani nábla kabla òkòdi unwi ku abu bani nénye òfè lèlò limeyi limodi fui òfòkò leyufòla linwi!' ¹³ "Amu na kemo òlati òmmo ósu-ma ònini, 'Bakpana, binu kalò. Ntáfò-mii. Ami kumii fui búnu kalò òkòni limeyi kenye kayu ndi bina leyufòla. ¹⁴ Anwuòsu bèfò bina leyufòla na biteesie kaduli. Mòkòkò ka lite bekyuli bekplodi bamèni leyufòla lèni kani na líte-mii. ¹⁵ Mbo kufi na lèblaku mina egulabi kalè na mòkòkò. Anwuòsu òfè utada-mii na mina lèfòndia lèlò.' " ¹⁶ Amu na Yesu ówòkò ònini, "Lèni geen na bekyuli bani ntò badubòvi bakpè kama, na bani nkpè kama bavi batò." ¹⁷ Uwi òni na Yesu ku nwuna bateyane bákò bésela Yerusalem ni, úti-ma úsienku òfèlè. ¹⁸ Na ósu-ma ònini, "Binu, búselà Yerusalem kesi kani na badubuti ami Ukyuli Óyawine Ubi bakya bakpane benengu ku òda bubo ala batinane enu kemo. Na badubòdu-mi kukpi òkòkò. ¹⁹ Na ama bani naadi Yuda fuò badubuti-mi babla lèmalà, na bebo-mi, na bakana-mi bamana ugyii lèlò na likpi. Nsu emeyi ate kama ni, Katòti òdubògyila-mi òlèku bekpine akò." ²⁰ Amu na Sebedeo ulekudi útiku nwuna bebi inyò úsienku Yesu kudò ònii útevele-nwu kebunku. ²¹ Na Yesu úye-ma ònini, "Bi na aawia?" Amu na uleku òmmo údie kenye ònini, "Mòkòwia ka ese-mi kayi na si éduo fùla lèga kadikò na ete kufi na mina bebi bananabi inyò bamèni belie fùla kòdianu kake ku fùla kòmii kake." ²² Yesu ósu-ma ònini, "Bèègyi lèla lèni geen na biiye. Lèbibo lèni ndubo buti ni, amii lèno bèdubòkàna-nya buti?" Amu na bedie kenye banii, "Èen, òkòdubòkàna." ²³ Mmò na Yesu ósu-ma ònini, "Ókòkò na òdi ka bèdubòkàna-nya buti. Nsu líiibo kufi ka lidie ukyuli òdi nnii ulie-mi kòdianu ku kòmii. Kuliekò kòmèni kuse kute bekyuli bani na mina òti óklibi-ku úsè." ²⁴ Amu uwi òni na bateyane leevu bakladi bénu ka banwani bammo baayó ka badi-ma lèlò ni, bétì kònyi geen! ²⁵ Anwuòsu Yesu ólò-ma ósala na ósu-ma ònini, "Bègyi ka lèlò badi-bani mòkòdi bekyuli bani nátafò bátadi lèlò ni, bebo òyikun biala na bana lèlò. ²⁶ Nsu mòkòdi lèni na òlèka use na amii bafòtaadine akò. Si bina akò òdi òkòkò ka òfò lenyi ku òbu ni, òlèka unwini kabla òkòkò ute bakladi. ²⁷ Na si bina akò òdi òkòkò ka òkòkò udeedi ni, òlèka òkòkò lèlò aani ukyuli uyedi ute bakladi fui. ²⁸ Lèni na ami Ukyuli Óyawine Ubi lèbla. Ntèbo nnii babla mina kabla. Mmomu líbo mbabla kabla na liti mina ngba lèfò bekyuli pii lili kayu." ²⁹ Uwi òni na Yesu ku nwuna bateyane bátòkò Yeriko ni, bekyuli pii badi basiaku-ma. ³⁰ Na banumbwene inyò badi belie ulu kudò na bénu ka Yesu ósi kòkò. Amu na bése kalò baava banii, "Blòti, Óga Dawid Uwò! Nu-bu kònyana!" ³¹ Bekyuli bammo básu banumbwene bammo banii baba lèse. Nsu ni, báva momoomo bébu banii, "Blòti, Óga Dawid Uwò! Nu-bu kònyana!" ³² Yesu údi únye na ólò-ma úboku na úye-ma

ɔnini, "Bi na beewia benii mbla nte-mii?" ³³ Amu na bédie kenye banini, "Ati, ɔɔɔy ka aya na butaanu." ³⁴ Amu na Yesu ɔnu-ma kɔnyana na útuku bana anumi. Na kɔnakunwi ni, bákana na baanu, na básia-ku-nwu kama.

21 Uwi ɔni na Yesu ku nwuna bateyane bákpe béde Yerusalem na bétédu Betfage na Inɔ Egyii Kɔbi lɛlɔ ni, Yesu ɔtala nwuna bateyane inyc na batɔ anumi. ² Na ɔsu-ma ɔnini, "Biteesie lekpa-klɔ lɛni nte-mii lɛtɔtɔ mmɔ kemo. Mmɔ ni, bedubɔnu ebuo utine ɔni na bákya-nwu kabuli na ubidi unye-nwu kudɔ. Bidie-nwu kabuli na biti-ma biboku-mi. ³ Na si ukyuli ɔdi úye-mii lɛla lɛdi ni, besu-nwu benii, 'Blɔti mɔɔwia-ma.' Na badubɔnyonu-ma bete-mii kɔnakunwi." ⁴ ɔmeni ɔle lɛni aani kale na Katɔti kenye udiene ɔdi ɔsu úse ɔnii, ⁵ "Besu Sion bekyuli benii, 'Benu! Bina ɔga ɔdubo-mii kudɔ. Úboku lɛlɔ kalɔ na ulie ebuo ala utine ubi lɛlɔ ɔdubo.'" ⁶ Anwuɔsu bateyane inyc bammɔ bésie na bátábla aani kale na Yesu ɔtala-ma ɔnii batábla. ⁷ Na bėti ebuo utine ɔmmɔ ku ubi békoku, na bėti bana adi béwi-ma lɛlɔ, na Yesu ɔka úlie ubi ɔmmɔ lɛlɔ. ⁸ Na bekyuli bammɔ beete yiidu na bėti bana adi béwi ulu lɛlɔ. Na badi lɛnɔ békulo kuke béwi ulu ɔmmɔ lɛlɔ. ⁹ Amu na bekyuli bani ntɔ ku bani nkpe fui bése kalɔ baava taasu banii, "Yiidu! ɔga Dawid Uwa ɔmmɔ ɔsi ɔdubo o-o! Bimwi anwu ɔni ndubo na Blɔti lenyi kemo! Hosiana!" ¹⁰ Uwi ɔni na Yesu úduo Yerusalem ni, nwuna lɛlɔ litemi léfɔ ɔma ɔmmɔ fui. Na bekyuli béye lɛlɔ banii, "ɔma na ɔdi?" ¹¹ Na bekyuli bamba bédie kenye banini, "ɔmeni ndi Katɔti Kenye Udiene Yesu ɔni nási Nasaret na Galilea kalɔ lɛlɔ!" ¹² Yesu úsie útédúo Katɔti kakpakɔ na ɔgya bekyuli bani nkya mɔɔdi kuye na mmɔ ɔléku kaduli kammɔ kemo. Údi kasiakɔ kani lɛlɔ na bekyuli bani mɔɔvumana kalɔ bamba egulabi teete bekyuli mmɔ úbo. Na údi bani muuyé babloduma lɛnɔ eboku úbo. ¹³ Na ɔsu-ma ɔnini, "Bénweni na Bunweni Kedee ɔku kemo ka Katɔti ɔsu ɔnini, 'Badubɔlɔ mina kaduli banii kesii kani na badubɔkpali katɔ.' Nsu amii bíti-ka bínwini beyune kabekɔ!" ¹⁴ Amu na badi bėti banumbwene ku bani naakana busie kadue békoku kakpakɔ kaduli mmɔ, na Yesu ɔbwi-ma. ¹⁵ Na ka bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane bánu akɔla ani na Yesu ɔdaku bɔbla ku banamu bani mɔɔva taasu banii, "Bimwi ɔga Dawid Uwa" mmɔ ni, bėti kɔnyi geen. ¹⁶ Anwuɔsu béye Yesu banii, "Eenú lɛla lɛni na banamu bammɔ baasu meni?" Na Yesu údie kenye ɔnini, "Muunú. Na ngyi lɛnɔ ka béka ɔmeni na Bunweni Kedee ɔku kemo ka ni, 'Ábla banamu ku bebiwɔ anii beti bumwi ɔni náfɔ kuye geen bete-ɔ.'" ¹⁷ ɔmmɔ kama ni, Yesu ɔtɔlɔ bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane bammɔ kudɔ na úsie útédúo Betania útáte. ¹⁸ Na kadi kégye ɔtanta ɔni na ɔsu únwini ɔdubo ni, kɔka kubo kɔɔda-nwu. ¹⁹ Na ka ɔnu kɔdingyii kɔdi na ulu kudɔ mmɔ ni, údeyi úsie mmɔ. Nsu útanu lɛla lɛdi útétulo kuna evete. Anwuɔsu

ɔsu kugyii kɔmmɔ ɔnini, "Asɔ alanwu ebi adi kudii lɛnɔ." Kɔnakunwi ni, kɔdingyii kɔmmɔ kúse kalɔ kɔɔyɛ. ²⁰ Ka bateyane bammɔ bánu lɛni ni, kasusu kéfu-ma. Na béye banini, "Bi náya na kɔdingyii kɔmeni kúkpɔ kɔnakunwi lɛni?" ²¹ Amu na Yesu údie kenye ɔnini, "Mɔɔsu-mii geen nnii si béfɔ bédi na bina kasusu keeese inyc inyc ni, bedubɔkana lɛla lɛni na lɛbla kɔdingyii kɔmeni bɔbla. Nsu kɔɔdi ɔmeni leti. Mmomu ni, bedubɔkana na besu kɔbi kɔmeni muedi benii, 'Gyu meni tédúo epu kemo,' na ɔdubɔlɛ lɛni. ²² Na lɛla biala lɛni na bedubuye Katɔti na bɔfɔtaadi kemo ni, bedubɔke-ni." ²³ Amu na Yesu únwini úbo Katɔti kakpakɔ mmɔ. Na ka ɔtina ala ni, Katɔti bakpane benengu ku Yuda fɔɔ benengu bammɔ békoye-nwu banii, "Kenyekɔ kamani na ebo asa na aabla ala ameni udu? Na ɔma néte-ɔ kenyekɔ kammɔ?" ²⁴ Mmɔ na Yesu údie kenye ɔnini, "Beya na liye-mii lɛla lɛdi linu. Na si bídie kenye kadue ni, asa masu-mii kenyekɔ kani na mbo asa na mɔɔbla ala ameni. ²⁵ We na Yohane ɔke kenyekɔ kani na ubo asa na ɔkpila bekyuli ntu ɔsiku? Katɔti kudɔ na kási munuu ukyuli kudɔ na kási?" Amu na bése kalɔ beeye lɛlɔ teenu banii, "Bi na ɔleka bɔsu? Si bɔsu ɔnii kási Katɔti kudɔ ni, ɔdubuye-bu ɔnii, 'Bi ɔsu na bítafɔ Yohane bítadi?' ²⁶ Nsu si bɔsu ɔnii ukyuli kudɔ na ɔkeka ɔsiku ni, kɔɔyia ka bekyuli badubɔbla-bu lɛla lɛdi, ɔsika bana fui báfɔ bádi banii Katɔti kenye udiene na ɔdi." ²⁷ Anwuɔsu na bédie kenye banini, "Bɔɔɔgyi kesii kani na ɔke kenyekɔ kammɔ ɔsiku." Mmɔ na Yesu lɛnɔ ɔsu-ma ɔnini, "Lɛni kani na ami lɛnɔ lɛɛedubo-mii bɔsu kenyekɔ kani mbo asa na mɔɔbla ala ameni udu." ²⁸ "De na beekali taasiku litemi lɛmeni lɛlɔ? ɔnana ɔdi ɔkya na ubo bebi bananabi inyc. ɔsu unengudi ɔnini, 'Ubi, teesie tátuma na mina kemo ɔmwi.'" ²⁹ "Amu na ubi ɔmmɔ údie ɔti ɔda ɔnii, 'Lɛɛedubo busie.' Nsu kama ni, ɔvumana kasusu na úsie. ³⁰ "Amu na ɔti úsie útásu ubidi unycdi lɛnɔ lɛni kani. Na anwu ɔtuna, nsu útesie. ³¹ "Bana kemo ɔmani nábla ɔti ɔmmɔ leyɔla?" Bédie kenye banii, "Ubi unengudi ɔmmɔ." Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Mɔɔsu-mii nwaa nnii beyune ku bayale baaví-mii teeduo Katɔ ɔga ɔma! ³² Ntu ɔkpilane Yohane úbo úbatina-mii ulu buni ɔni lɛlɔ na besia, nsu bítafɔ-nwu bítadi. Nsu beyune ku bayale ama báfɔ bádi. Na ina ka bėnu ɔmeni muedi ni, bítavumana bina kasusu na befɔ-nwu bedi. ³³ "Binu lɛgba lɛbambadi lɛdi. Ukyuli ɔdi ɔkya dii ɔni mbo adingyii kemo kani na ɔtu awodu ɔmana. ɔbla nte kebulokɔ na ɔtu ggyumanane keliekɔ. Amu na úti kemo kamani úte bekyuli badi ɔnii bataanu-ka lɛlɔ, na ɔtɔlɔ úsie ulu. ³⁴ Uwi ɔni na egyiibi ammɔ édu bude ni, kemo ɔlati ɔmeni ɔtala nwuna kabla bablane ɔnii batáfɔ nwuna kadikɔ beboku-nwu. ³⁵ "Kemo lɛlɔ banune bamani bėfie kabla bablane bamani na bébo unwi na bádu unwi, na bébo unwi lɛnɔ atabi bádu. ³⁶ Amu na kemo ɔlati ɔmmɔ ɔsu ɔtala kabla bablane babambadi bani mmomo ntulo bedee-

di. Na bábla ama leno aani kale na bábla bedeedi bam-m. ³⁷ Kawakwaka ni, ʔtala ubidi clati ʔkya-ma. Na ʔsu onii, 'Léfo lédi ka badubobu mina ubidi anwu.' ³⁸ "Nsu uwi onii na lel banune bameni bánu ubidi oneni ni, bá-su lel banini, 'Aanu kemo clati ubidi onii ndi nwuna ala odine. Beya na bodu-nwu na bufie nwuna ala bofo.' ³⁹ Anwuosu befie-nwu na bebo baleku kemo kamm kemo, na bádu-nwu." ⁴⁰ Amu na Yesu úye-ma onini, "Ofoeni ni, bi na beebu ka kemo clati omm odubo kemo lel banune bammo bobla si ʔsi úbo?" ⁴¹ Bédie kenye banini, "Odubodu bekyuli bekpidi bammo ulikplu kemo na uti kemo kamm ute lel banune babambadi bani ndubuti edula beboku-nwu si údu edula ofewi." ⁴² Na Yesu ʔsu-ma onini, "Bínu na Bunweni Kedee Oku kemo ka ni, 'Letabi leni na batune béni báva banii leedia ni, ani mmomu nébenwini letabi leni náfo kuye litulo na atabi fui ako. Katoti nábla lela bonwu lemeni. Na léfo-bu anu geen!" ⁴³ Amu na Yesu ʔsu-ma onini, "Anwuosu mmom-mii nnii Katoti odubofu nwuna lega kadiko kamm na bina kud bileduo-ka! Na odubuti ute bekyuli bamba bani ndubobla nwuna leyoka. ⁴⁴ Na ukyuli biala onii mebuli mayu letabi leni béni báva mmo lel ni, odubodu lel. Na si letabi lemmo leno léle líbo odi lel ni, ledubutu-nwu lebwe kpete kpete." ⁴⁵ Na ka bakpane benengu ku Farisifuo bénu Yesu agba ameni ni, báti ka ama na oda. ⁴⁶ Anwuosu báwia ka befie-nwu. Nsu baayia bekyuli pii bammo, osika bana fui baabu Yesu aani Katoti kenye udiene.

22 Yesu ʔsu ʔtina bekyuli ala na agba kemo onii, ² "Katoti lega bodi buse aani oneni. Uwi odi ni, oga odi ʔdi uleku buti limeyi ledi úte ubidi. ³ ʔtala nwuna kabla bablane onii batásu bekyuli bani na ʔlo onii bebo limeyi kadiko mmo na bebo. Nsu béni na banii belebo. ⁴ "Anwuosu ʔtala kabla bablane babambadi onii batásu bekyuli bammo banii, 'Limeyi leni odubo bodi lídu! Bódu bebua bani fui na odubuti bútaanu-mii kama. Na báaklibi lela biala bése. Anwuosu biteebo uleku ketiko!' ⁵ "Nsu bana odi biala útabu nwuna kolo kamm. Mmomu bátalo bésie kesii kani na odi biala oky. Odi ʔtalo ʔsie nwuna kemo. Na odi leno ʔsie kuye kadiko. ⁶ Na babambadi leno befie kabla bablane bammo na bébo-ma na bádu-ma. ⁷ Oga omm ʔke oknyi geen, na ʔtala nwuna bekpone na bátadu bekyuli badune bammo fui na bákyula bana oma. ⁸ "Amu na ʔlo nwuna kabla bablane na ʔsu-ma onini, 'Mina ubi uleku buti limeyi lemmo bodi uwi údu. Nsu bekyuli bani na lélo liboku limeyi lemmo kadiko ni, bátamanku bétete limeyi lemmo. ⁹ Anwuosu biteesie kuye ekpo ekpo fui na bitálo bekyuli bani na beduboko fui benii bebo limeyi kadiko meni.' ¹⁰ Amu na kabla bablane bammo bésie kuye ekpo ekpo fui bátalo ukyuli biala na bánu beboku. Bekyuli bekpidi ku babuni fui béyi odo omm. ¹¹ "Na ka oga omm úduo ʔsie utánu bekyuli bani nlie kadiko mmo ni, ʔnu onana onii naakya uleku

ketiko limeyi bodi awu. ¹² Na oga omm úye-nwu onini, 'Okpana, de na ʔbla asa na ébo meni na aaakya uleku ketiko limeyi bodi awu?' Nsu útakana kenye budie.

¹³ "Amu na ʔsu nwuna bagyumanane mmo onini, 'Bibo kogba beda-nwu enu ku legba, na bibo-nwu beleku bitákyá kasuudiko. Mmo na keku ku animi bodu odubokya.' " ¹⁴ Na Yesu ʔkwo legba lemeni onini, "Katoti kolo bekyuli pii ka bofo-nwu badi, nsu elee kani na ofu-na údie-ma ako." ¹⁵ Farisifuo badi bátása na bábla kasusu banii betéwi Yesu kenye benu na bawia-nwu lite-mi. ¹⁶ Anwuosu bátala bana bateyane badi ku bekyuli bani nsiaku Herode kama bákyá Yesu. Na ka bésie ni, básu-nwu banini, "Ala otinane, bogyi ka ese siin na aatina Katoti bofootaadi ulu omm geen, osika alánu ukyuli anumi taabla lela ledi. Na alákpote bekyuli asula leno. ¹⁷ Anwuosu, su-bu fula kasusu. Bula oda bubo buute kufo ka butaafu kuyi teete Roma fuo Oga Unengudi munuu útaleka butaafu?" ¹⁸ Nsu Yesu oknu bana lekwe likpidi ʔti osu na ʔsu-ma onini, "Amii anumi lel bekyuli! Bi osu na bewia-mi lite-mi? ¹⁹ Betina-mi kaple kani na biiti taafo kuyi kamm na oknu." Amu na bėti odi beboku-nwu. ²⁰ Mmo na Yesu úye-ma onini, "Oma na báta básia meni, na oma lenyi nsia meni?" ²¹ Amu na bédie kenye banini, "Oga Unengudi Kaesare na odi." Anwuosu Yesu ʔsu-ma onini, "Biti lela leni ndi Kaesare ledi bite Kaesare. Na biti lela leni ndi Katoti ledi bite Katoti." ²² Ka bénu oneni ni, kasusu kéfu-ma na bátalo-nwu kud. ²³ Na limeyi lemmo kani lel ni, Sadukifuo bani mmomu banii bekpine baso baláta bébo Yesu kud. ²⁴ Na bébeye-nwu banini, "Ala otinane, Mose ʔsu-bu onii si onana odi úkpi na ʔda ulekudi úse na beebobo bebi ni, na onana omm onwani onanabi uti ukpinele omm. Na anwu ku-nwu bawo bebi. Na beti bebi bammo babla aani onana onii nso neebobo mmo bebi. ²⁵ Amu na uwi odi ni, banwani bananabi maate badi bákyá meni. Onanabi unengudi úti uleku, na bátawo asa na onanabi omm úkpi. Na nwuna onwani onanabi onii nsia-nwu kama úti ukpinele omm. ²⁶ Na onanabi unyodi ku otedi útále maatedi lel fui bėti uleku omm onii anwu ku bana kemo odi bátawo asa na kékpi. ²⁷ Na kawakwaka ni, uleku omm leno úbekpi. ²⁸ Na ofeni ni, limeyi leni lel na bekpine baduboko bata ni, bana ako okmani ulekudi na uleku omm wenwini ka bana fui bėti-nwu dii?" ²⁹ Yesu údie kenye onini, "Béyii ulu omm geen! Osika bilenu Bunweni Kedee Oku omm kalo, na beegyí lela ledi na Katoti oyikun lel. ³⁰ Na si bekpine baso báta belie ngba ni, badubobla aani Katoti batu na beleti beleku na belelie agya leno. ³¹ Bitaka lela leni na Katoti ʔsu-mii ʔsi kale na bekyuli baduboko bata lel? Katoti ʔsu ʔsiku bina bati kuuku lel onini, ³² 'Ami ndi Abraham Katoti ku Isak Katoti ku Yakob Katoti!' Oneni oktina ka ama bani néekpi ni, bamua beli ngba. Anwuosu odi ama leno Katoti." ³³ Na ka bekyuli pii bammo bénu ala ameni ni, bana kasusu kábla kale kadi na ala ani na Yesu ʔtina

ɔsu. ³⁴ Uwi ɔni na Farisifuɔ bamm ɔ bénu ka Yesu ala kenye budie bóya na Sadukifuɔ bamm ɔ bás ɔ batakana na beye lela ledi ni, bábasala. ³⁵ Na bana kemo unwi ɔni ndi ɔda bubo ala ɔtinane ɔwia ɔnii uuye Yesu litemi ledi na uti ɔkywe-nwu kakpɔgye. ɔsu ɔnini, ³⁶ "Ala ɔtinane, ɔda bubo ɔmani ndi bunengudi fui na ɔda bubo ɔmm ɔ fui ɔka?" ³⁷ Yesu údie kenye ɔnini, "ɔleka beye Unwoti ɔni ndi bina Katɔti ku bina kayi fui ku bina kyɔy fui ku bina kasusu fui. ³⁸ Na ɔmeni ndi ɔda bubo bunengudi fui. Na ɔdi uuutulo ɔmeni. ³⁹ Na ɔni nso nsia lenɔ use aani udeedi ɔmm ɔ kale. ɔy fula ukyulik-pana aani fula leɔ kale. ⁴⁰ ɔda bubo inyɔ ɔmeni leɔ na Mose ɔda bubo ku Katɔti kenye bediene ala ɔtina fui ɔnsia." ⁴¹ Ka Farisifuɔ badi bása lisu ni, Yesu úye-ma litemi ledi ɔnini, ⁴² "Bi na beekali taasiku Ukyuli ɔfunadi ɔmm ɔ leɔ? Na ɔma kaba kemo ubi na ɔdi?" Bédie kenye banii, "ɔga Dawid kaba kemo ubi na ɔdi." ⁴³ Amu na Yesu úye-ma ɔnini, "Si use leni ni, de na ɔbla asa na Dawid ɔkenku Katɔti Kyɔy ɔyikun leɔ na ɔkɔ-nwu ɔnii ɔti? Na Dawid ɔmm ɔlati ɔsu ɔnini, ⁴⁴ 'Katɔti ɔsu mina ɔti ɔnini, "ɔ lie-mi ɔkɔdianu kake wetédu uwi ɔni na maya na akɔliku fula legba anya fula bekisine leɔ." ' ⁴⁵ Na si Dawid ɔkɔ Ukyuli ɔfunadi ɔmm ɔnii ɔti ni, de na ɔbla na ɔsɔ ɔdi Dawid ɔmm ɔkaba kemo ubi?" ⁴⁶ Bana ɔka ɔdi útakana na udie Yesu litemi lemm ɔ kenye. Na ɔsi limeyi lemm ɔ leɔ ni, ɔdi ɔsɔ útakana na use kayi uye Yesu litemi leɔbambadi ledi.

23 ɔmeni kama ni, Yesu ɔtemiku bekyuli lisu lemm ɔ ku nwuna bateyane. ² ɔsu ɔnini, "ɔda bubo ala batinane ku Farisifuɔ ama ni, benye Mose kenye na bebo ku fi ɔni na bedie Katɔti ɔda bubo ɔmm ɔ kalɔ. ³ Anwuɔsu ɔleka beɔla lela biala na básu-mii kadue. Nsu ni, bitasiaku ala ani na baabla kama, ɔsika baládi ala ani baasu mm ɔ leɔ. ⁴ Kale na beedie ɔda bubo ɔmm ɔ kalɔ ni, ubo bekyuli ɔkplu geen ka badi-mu leɔ aani kale na baate etila ku unu taasie bekyuli lili. Na balayɔ ka bakyaku-ma ɔkonu na akɔsi-ma bude. ⁵ "Baabla lela biala kale na bekyuli banu-ma aani Katɔti kabla bablane geen. Benu ala ani na bébo báda bana atente ku enuɔ na Bunweni Kedee etemila asia-nya leɔ, ku kale na bákyá-nya na ébomo. Na benu kakpakɔ ala ani na báta bámana ala abuni lidu leni bákyá mm ɔ leɔ. ⁶ Baayɔ kulieko ɔkɔbuni bulie na emeyi kadiko ku kulieko kunengudi bulie na Yuda fuɔ ɔkɔsako. ⁷ Baayɔ banii bekyuli beteebo kalɔ tegeyele-ma na kuyeya na bataal-ma banii Ala ɔtinane. ⁸ "Na ɔkɔfɔtaadi ulu leɔ ni, bitaya na bekyuli balɔ-mii Unwoti, ɔsika banwa na bedi bite leɔ. Na Unwoti unwi pe kani na bibo. ⁹ Na bina ɔka ni, bitalɔ ukyuli ɔdi na kayawi meni benii Blɔti, ɔsika Blɔti unwi pe na bibo. Na ɔkyá katɔ. ¹⁰ Na bitalɔ ɔdi benii ɔtinane, ɔsika bina ɔtinane unwi pe ɔni kani na bibo ndi Ukyuli ɔfunadi ɔmm. ¹¹ Bina kemo ɔni ɔmm ɔwia ɔnii ɔfɔ lenyi ku ɔbu ni, ɔleka ɔbla aani kabla ɔblane. ¹² Na ukyuli ɔni na ɔtalaku leɔ katɔ ni, Katɔti

ɔdubɔyula-nwu kalɔ. Na ukyuli ɔni muuboku leɔ kalɔ ni, Katɔti ɔdubɔtalaku-nwu katɔ. ¹³ "Bɔbwe muute amii Katɔti ɔda bubo ala batinane ku Farisifuɔ! Anumi leɔ bekyuli bedi! Békale Katɔ ɔga ɔma ulu béda bekyuli. Na amii alati biléduo, na biléte bekyuli bamba bani mm ɔkyá ɔkplu lenɔ ulu na beduo. ¹⁴ Bɔbwe muute amii Katɔti ɔda bubo ala batinane ku Farisifuɔ! Anumi leɔ bekyuli bedi! Biisié bekpinele kudɔ ka bitébunku-ma, nsu beɔtɔl-ma taaɔ-ma ala. Na beekpali katɔ gyɔkɔ taabu-ma ɔkɔkɔ. ɔmeni ɔsu ni, bina ɔktu ɔkɔni ɔdubɔkɔ katɔ bubu! ¹⁵ "Bɔbwe muute amii Katɔti ɔda bubo ala batinane ku Farisifuɔ! Anumi leɔ bekyuli be-di! Beke kayawi ekpo ekpo fui biitú leɔ kale na beke ina ɔfɔtaadine unwi bite Katɔti. Na si béke ɔdi ni, beɔtinanwu kale na ubie na uduo legyavonku lemm ɔ kemo utulo amii alati fui! ¹⁶ "Bɔbwe muute amii banumbwene ulu batinane bani anumi nábwe! Beɔtina benii, 'Si ukyuli ɔkpali ala ɔlɔ Katɔti kakpakɔ úse kenye kadi ni, linyese lemm ɔliiibo ɔkplu. Nsu si ɔkpali ala ɔlɔ sika ugyiedi ani nsia Katɔti kakpakɔ mm ɔ úse kenye kadi ni, linyese lemm ɔledubɔyɔ ɔkplu geen.' ¹⁷ Banumbwene badɔkɔdi! Bi náɔ kuye útulo, sika ugyiedi ɔmm ɔmunuu Katɔti kakpakɔ kani mm ɔyá na sika ugyiedi ɔmm ɔkɔkɔ kedee? ¹⁸ Beɔtina lenɔ benii, 'Si ukyuli ɔdi ɔkpali ala ɔlɔ Katɔti lekpabi úse kenye kadi ni, linyese lemm ɔliiibo ɔkplu. Nsu si ɔkpali ala ɔlɔ ala ani na béti básia lekpabi lemm ɔ leɔ úse kenye ni, linyese lemm ɔledubɔyɔ ɔkplu geen.' ¹⁹ Banumbwene geen na bedi! Bi náɔ kuye útulo, ala ani nsia lekpabi lemm ɔ leɔ munuu lekpabi leni mm ɔyá na ala amm ɔaabla kedee? ²⁰ Anwuɔsu ni, si ukyuli ɔdi ɔkpali ala ɔlɔ lekpabi úse kenye ni, na linyese lemm ɔledanku lekpabi lemm ɔ ku ala ani nsia-ni leɔ fui. ²¹ Na si ɔkpali ala ɔlɔ Katɔti kakpakɔ úse kenye ni, na linyese lemm ɔledanku kakpakɔ kamm ɔ ku Katɔti ɔni kelieko ndi kakpakɔ kamm. ²² Na si ukyuli ɔkpali ala ɔlɔ katɔ úse kenye ni, nwuna linyese lemm ɔledanku Katɔti legaboku ku Katɔti ɔlati ɔni nlie legaboku lemm ɔ leɔ. ²³ "Bɔbwe muute amii Katɔti ɔda bubo ala batinane ku Farisifuɔ! Anumi leɔ bekyuli bedi! Biiti kevoma kutu akyala fefe ani bébla muedi lekpaleevudi teete Katɔti, nsu bíni na biládi ɔda bubo ɔkɔni náɔ kuye geen butulo leɔ. Na muna leɔ ɔkɔndi ndi kale na bilanu bekyuli anumi bilabla lela ledi. Na benu bekyuli ɔkɔnyana. Na bedi lela biala ulu leɔ bite bekyuli. Ala ameni lenɔ na ɔleka beɔla, na bitada ɔdi bite. ²⁴ Batɔnkune banumbwene beɔsia bina ɔdi anu na beɔtimi alɔkɔ blii sue na nte anumi. Nsu bina ablala aatina ka biibweli kubweyi ɔkɔni ntulo balɔkɔ bamm ɔ fui! ²⁵ "Bɔbwe muute amii Katɔti ɔda bubo ala batinane ku Farisifuɔ! Anumi leɔ bekyuli bedi! Beɔfɔ bina leɔfeɔ ku akyami kama na eekeye, nsu ana kemo eesé leɔ aani kale na bíyi ku ɔdivo ku ami leti leke. ²⁶ Awo Farisini ɔnumbwene! Ka fula ɔkɔfeɔ kemo ɔkɔfɔ, na nwuna kama lenɔ kadubueye. ²⁷ "Bɔbwe muute amii Katɔti ɔda

bubo ala batinane ku Farisi fu! Anumi lel bekyuli bedi! Bise aani kofjot koni na bakwa-ku kama na kodia boku. Nsu nwuna kemo ddi ukpine zni nebie na ubu ekubi ekubi. ²⁸ Leni kani na bebla lel aani bekyuli babuni na bekyuli anumi, nsu biyi ku kenwini ku ekpidi lidu. ²⁹ "Bokwe muute amii Katoti oda bubo ala batinane ku Farisi fu! Anumi lel bekyuli bedi! Bietu kofjot kobuni teete Katoti kenye bediene bani nele siin, na beekliki-ku kadue. ³⁰ Na beesu ka, 'Si bula bati kuuku uwi na bulie ni, nka abu bulasiaku-ma kama na boku Katoti kenye bediene bamm. ³¹ Nsu bina ala ani bebla maktina geen ka bekyuli bani nadi Katoti kenye bediene bamm kaba bebi na bedi. ³² Anwusu ni, bisie anumi na bewok lela leni na bina bati kuuku beke kal. ³³ "Bekyuli bekpidi bedi! Bise aani balakpi ku bana bebi! Anwusu ni, beeduboko kana na bikeli Katoti kotu koni na kuboni-mii na legyavonku kemo! ³⁴ Omeni zsu ni, ndubotala Katoti kenye bediene ku banundane ku Katoti oda bubo ala batinane lekya-mii ako. Na ka biiki-ma zsu ni, bedubokana badi bokmana ugyii lel na beki, na bibo badi kugyiimi na kasalak, na beko badi leno besiku zma unwi bisienku zma unyodi kemo. ³⁵ Na bekyuli bani nse siin ubugya zni na biwiakun osi Habel lel utale Barakia ubidi Sakaria zni na bina bati badi-nwu na kakpak ku lekpa ni nte mm ni, ubugya zmm kubosi bina kadi bekyuli fui lel. ³⁶ Na maktina-mii geen ka ubugya buwiakun bokmeni bosia amii bani nlie ngba meni lel. ³⁷ "Yerusalem, Yerusalem! Awo muuboko Katoti kenye bediene ku bekyuli bani na Katoti otala okya-mii atabi taadu. Kole kole zkon meni na libimi mina enu nnii maktina-mii aani kale na akoko uledi uuti nwuna awi teebi nwuna bebi lel, nsu etenu kal!

³⁸ Omeni zsu ni, Katoti kubudie zma zmeni atu na zyii udu. ³⁹ Na maktina-mii geen ka ni, osi zfaani ni, beso beeduboko-mi zkonu wetedu ka beduboko znenii, 'Bimwi anwu zni ndubo na Boti lenyi kemo! "

24 Ka Yesu ole osi Katoti kakpak mmo koto ni, nwuna bateyane bebo-nwu kud na bakya baati-na-nwu kakpak leto lemme. ² Na osu-ma zni, "Besiani anumi kadue. Osika maktina-mii nnii badubofe leto lemeni fui, zni na letabi ledi lilebu lilasia lekpanadi lel muedi. Badubugyingya ana fui bewi kal." ³ Uwi zni na Yesu osie utalie Ino Egyii kabi lel ni, nwuna bateyane bebo-nwu kud na basu-nwu banii ktina-ma uwi zni na ala ameni aduboke ku ala abambadi ani leno nduboke na watina ka kawok kani na kuboko ubo uwi udu. ⁴ Yesu osu-ma zni, "Bise anu kadue na ukyuli odi ulatoko-mii. ⁵ Bekyuli pii badubuti mina lenyi bebo babasu-mii banini, 'Ami ndi Ukyuli Ofunadi mmo' na batoko bekyuli pii. ⁶ Bedubunu kekpo ku kekpo etemila. Nsu bitaya na kotoko zgyu-mii. Odi ka ala ameni fui udu ale, nsu ulatina ka kawok kamm keedu. ⁷ Kal kadi bekyuli badubota na bekpoko babambadi. Na lega kadiko kadubokpoko kabambadi. Na koka kububo

na ekpo ekpo. Na kal leno kadubo butaakunku na ekpo ekpo. ⁸ Ala ameni ndubuse kal aani kale na kawok keese uleku kal ku boku. ⁹ "Bina bekisine baduboya na befi-mii bete zma benengu na bateku-mii litemi. Na bani-mii kotu na badu-mii. Kadi fui bekyuli badubukisi-mii, osika bedi mina bateyane. ¹⁰ Bekyuli bani nafok-mi badi pii badubunwini kama bakya-mi uwi mmo kemo. Na badubokya bana bakpana kanya na beteekisi lel. ¹¹ Bekyuli pii badubota banyii zko banii ama ndi Katoti kenye bediene na batoko bekyuli pii. ¹² Likpidi bokla ledubo bumomo na bafok-taadine pii baso balayo lel. ¹³ Na ukyuli zni ndubokya okplu utale kawok kani, Katoti kubute-nwu ngba fui. ¹⁴ Na bekyuli baduboko Katoti lega boki litemi buni lemme lesa na kayawi fui kale na ukyuli biala zke ku fi ununi asa na kawok kamm kedu. ¹⁵ "Na beduboko lela leni na Katoti ukisi na liise lel ka unye nwuna likpo kedee kale na Katoti Kenye Udiene Daniel unweni use. Na amii bani maktina zko mmo ni, biduo-nwu kemo kadue na binu-nwu kal. ¹⁶ Uwi mmo ni, amii bani nkya Yudea ni, odi ka bikeli bisie abi lel. ¹⁷ Na ukyuli zni nnye nwuna lesa lili ni, utayu utebo kal zni ubedie nwuna ala na zko kemo. ¹⁸ Na ukyuli zni nkya kemo zko utenwini utesie kaduli zni uteti nwuna kodi. ¹⁹ Na bafondane ku bebi beni bani nda bebi bani maktina ni, bana lel ledubokla znyana geen. ²⁰ Bivele Katoti benii bukeli bokmeni butebo na koyo uwi iye lenwunameyi ledi lel. ²¹ Osika kayawi kal keseko ni, lebibu libendi lemeni udu litebo to kudii. Na nina udu odi leno zko ulebo kudii. ²² Nsu ni, Katoti kofana emeyi amm. Si kodi leni ni, ukyuli odi zko uuubo ngba. Nsu bekyuli bani na Katoti ofuna use zsu na kubokofana emeyi amm. ²³ Anwusu si ukyuli odi osu zni, 'Nu! Ukyuli Ofunadi okya meni, iye si badi basu banii, 'Okya ngye' ni, bitafok-nwu bitadi. ²⁴ Osika bekyuli badubota banyii zko banii ama ndi Ukyuli Ofunadi mmo, na badi leno basu banii Katoti kenye bediene badi. Na badubokla akola budie ktina ebendi lidu lidu, kale na si nka bakana ni, beti batoko bekyuli bani na Katoti ofuna use muedi. ²⁵ Binu! Maktina-mii lise asa na uwi mmo udu. ²⁶ "Si bekyuli basu-mii banii, 'Okya ketele kemo' ni, bitesie bitatano. Na si basu-mii banii, 'Okya zko meni' ni, bitafok bitadi. ²⁷ Osika ami Ukyuli Dyawine Ubi ndubudie mina lel keyi aani kale na znanu kuboko zko bukeye taasi kayaa na zke katoko taatale kanuko. ²⁸ Anwusu bitayifla ka kesii kani na lela ledi likpi lete ni, mmo na begbini baasa. ²⁹ "Na lebibu emeyi amm kama ni, zke kubokla suu, na kobuli koko kulekeye leno, na ayabi aduboko asi katoko, na kayaa zykun fui kubokunku. ³⁰ "Ala adi aduboke na kayaa ani maktina ka Ukyuli Dyawine Ubi kuboko. Na kayawi bekyuli fui badubuwulo na bana ekpidi zsu uwi zni na kuboko ka Ukyuli Dyawine Ubi zke ukoko kemo zyu osi kayaa kuboko na bukeye bonwu ku zykun kemo. ³¹ Badubokwii kakpae.

Na Ukyuli Dyawine Ubi ɔdubɔtala nwuna batu na basi katɔ betédie bekyuli bafunadi fui basiku kayawi kesii biala. ³² "Beteya lela ledi besiku kɔdingyii leɓ. Si uwi ɔni na benu ka kɔdingyii kɔmmɔ kɔgba kúmo ntu na kuse kalɔ kuudie evete awɔdi ni, na ɔktina ka ketudi údu. ³³ Leni kani na si benu ala ameni fui ni, beti ka uwi ɔni na Ukyuli Dyawine Ubi funadi ɔmmɔ ubo úde, na unye kayakun. ³⁴ Mɔksu-mii geen ka ala ameni fui adubɔɛ asa na bina ako badi na meni bedubɔsa bukpi. ³⁵ Katɔ ku kalɔ kadubɔvi, nsu mina etemila anya aaadubo ɔvi kudii. ³⁶ "Ukyuli ɔdi ɔkɔgyi limeyi iye uwi ɔni kemo na ami, Ukyuli Dyawine Ubi, nsu ndubo. Katɔti batu baaagyi, na ami lenɔ lɛɛgyi. Ati leti kani ngyi. ³⁷ Ami, Ukyuli Dyawine Ubi, ndubo buse aani kalɛ na ɔle na Noa uwi. ³⁸ Uwi ɔmmɔ asa na ɔnantu wana wafɔ kalɔ leɓ fui ni, bekyuli bákyá bátaadi taani. Na banana ku beleku beeti leɓ útále limeyi leni na Noa útédúo ɔkɔ ɔmmɔ kemo. ³⁹ Nsu bátati lela leni mɔklé úti útédúo uwi ɔni na ɔnantu ɔna ɔgbala-ma fui. Leni kani na Ukyuli Dyawine Ubi bubo lenɔ ɔdubɔɓla. ⁴⁰ Na banana inyɔ badubunye kemo na, Katɔti ɔdubɔɓɔ unwi na ɔda unwi use. ⁴¹ Na beleku inyɔ badubɔkyá ɔlaafɔ kakɔkɔ, na Katɔti ɔdubɔɓɔ unwi na ɔda unwi use. ⁴² "Anwuɔsu bilie kagyumana, ɔsika bɛɛgyi limeyi leni na bina Unwoti ɔdububo. ⁴³ Si kaduli ɔlati ɔgyi uwi ɔni na uyune ɔdububo ni, nka ɔdubulie kagyumana. Na uláya na uyune ɔmmɔ wabwɛ weduo-nwu ɔkɔ kemo. ⁴⁴ Leni kani na ɔleka amii lenɔ bilie kagyumana, ɔsika ami Ukyuli Dyawine Ubi ndububo mbeyu-mii letu. ⁴⁵ "Kabla ɔblane ɔni náda anu na ɔkɔla ala ulu leɓ ni, anwu na nwuna unwoti uuti teenye kabla bablane bakladi kenye. Na uunye-ma kenye teete-ma adila na uwi ɔbuni kemo. ⁴⁶ Kubiti geen ndubo kabla ɔblane ɔmmɔ si nwuna unwoti ɔsi úbo úbanu ka ɔkɔla lela leni na ɔsu. ⁴⁷ Mɔksu-mii geen ka unwoti ɔmeni ɔdubuti kabla ɔblane ɔmmɔ ɔbla nwuna ala fui leɓ ɔnune. ⁴⁸ Nsu si ɔdi kabla ɔblane ukpidi ni, ɔdubɔsu na nwuna kayi kemo ɔnini, 'Mina unwoti ɔdubutu uwi geen!' ⁴⁹ Anwuɔsu ɔdubuse kalɔ uteebo nwuna kabla ɔblane bakpana bammɔ. Na anwu ku nte bekpine bataadi na bataani. ⁵⁰ Na unwoti ɔmmɔ ɔdububo uwi ɔni na kabla ɔblane ɔmeni ulásia-nwu anu ku uwi ɔni leɓ na ɔkɔgyi uuuse. ⁵¹ Na unwoti ɔmmɔ ɔdubɔni kabla ɔblane ɔmmɔ ɔktu geen. Na nwuna ɔktu ɔkɔni ɔdubɔyɔ ɔkplu aani anumi leɓ bekyuli ɔkɔdi kalɛ! Mmɔ na keku ku animi ɔkɔdu ɔdubɔkyá!"

25 "Na uwi ɔni na ami Ukyuli Dyawine Ubi ndububo ni, Katɔti lega ɔkɔdi buse aani ɔmeni. Uwi ɔdi kemo ni, belekubi leevu badi bėti bana lesogya banii batákpánu uleku ɔgya ku ulekudi besienku kaduli. ² Bana kemo elɔ badi badɔkɔdi, na elɔ bakladi lenɔ badi banundane. ³ Badɔkɔdi bammɔ bėti bana lesogya, nsu béteti inɔmii ɔkɔdi bétébunku-ni. ⁴ Na banundane bammɔ ama bėti inɔmii bétébunku bana lesogya báda. ⁵ Ka uleku ɔgya ɔmmɔ ɔkɔpɛ kama ku bubo ɔsu ni, lele líbo

lele beglebi bammɔ na báleɛ. ⁶ "ɔbla usiente asa bėnu kɔvanu ka ni, 'Bɛenu uleku ɔgya ɔmmɔ o-o! Bɛta bele bibo na butásiaku-nwu!' ⁷ "Amu na beglebi leevu bammɔ báta na bátu bana lesogya. ⁸ Na badɔkɔdi bammɔ básu banundane bammɔ banii, 'Bite-bu bina inɔmii ɔkɔmmɔ ɔkɔdi, ɔsika bula lesogya ledaku buni.' ⁹ "Na banundane bammɔ básu-ma banini, 'Bula inɔmii bulédu abu ku-mii, anwuɔsu biteesie beyene kudɔ na bitéye bina ɔkɔdi.' ¹⁰ "Ka bánya bátɔkɔ kani na uleku ɔgya ɔmmɔ úbeduo. Na beglebi elɔ bani náda leɓ bése mmɔ básia-aku-nwu bédúo uleku ketikɔ mmɔ, na bákale ɔkɔ. ¹¹ "Kama ni, beglebi bakladi bammɔ lenɔ bėbo na básu banii, 'Ati, ati! Ya na buduo!' ¹² "Na uleku ɔgya ɔmmɔ ɔsu-ma ɔnini, 'Kudi kudii! Lɛɛgyi-mii.' " ¹³ Amu na Yesu ɔwɔkɔ legba lemmɔ ɔnini, 'Anwuɔsu bilie kagyumana, ɔsika bɛɛgyi limeyi iye uwi ɔni na masɔ mebo." ¹⁴ "Na uwi ɔni na Ukyuli Dyawine Ubi ɔdubo ni, Katɔti lega ɔkɔdi ɔdubuse aani ɔmeni lenɔ. Uwi ɔdi kemo ni, unengu ɔdi ɔta na ɔbla kasusu ka usie ulu ɔdi. ɔkɔ nwuna kabla bablane na úti nwuna ala ɔkyá-ma lekɔkɔ. ¹⁵ Úte ɔdi biala lela leni na wakana ɔkɔda. Unwi ni, úte-nwu egulabi afɔ alɔ. Na ɔbambadi ni, úte-nwu afɔ anyɔ. Na ɔkla-di ni, úte-nwu kofo kunwi. Na ɔkɔkɔ úsie ulu. ¹⁶ Kabla ɔblane ɔni náfɔ afɔ alɔ ameni úsie kalɔ kɔnakunwi na útébo egulabi ammɔ únwini na ɔkɔ ɔke afɔ alɔ ɔsia. ¹⁷ Leni kani na kabla ɔblane ɔni náfɔ afɔ anyɔ lenɔ úbo nwuna ɔdi únwini na ɔkɔ ɔke afɔ anyɔ abambadi ɔsia. ¹⁸ Nsu kabla ɔblane ɔni náfɔ egulabi kofo kunwi anwu úsie útégýeli kalɔ na úti nwuna unwoti egulabi ɔbala mmɔ. ¹⁹ "Na emeyi pii adi kama ni, kabla bablane bameni unwoti ɔmmɔ únwini úbo na anwu ku-ma bábu akunta. ²⁰ Kabla ɔblane ɔni náfɔ egulabi afɔ alɔ úti afɔ alɔ bamba ɔsia úboku na ɔsu ɔnii, 'Ati, éte-mi egulabi afɔ alɔ na léke alɔ líbunku.' ²¹ "Nwuna unwoti ɔmmɔ ɔsu-nwu ɔnii, 'Kabla ɔblane ɔbuni, ábla lela biala ulu leɓ geen! Ka ásia ala blii sue ameni anu kadue ɔsu ni, ndubuti-ɔ linyene ala enengudi kenye. Bo butaadi na butaani na butaake ebiti!' ²² "Kabla ɔblane ɔni náfɔ egulabi afɔ anyɔ lenɔ úbo na ɔsu ɔnini, 'Ati, éte-mi egulabi afɔ anyɔ na léke afɔ anyɔ bamba líbunku.' ²³ "Nwuna unwoti ɔmmɔ ɔsu-nwu ɔnii, 'Kabla ɔblane ɔbuni, ábla lela biala ulu leɓ geen! Ka ásia ala blii sue ameni anu kadue ɔsu ni, ndubuti-ɔ linyene ala enengudi kenye. Bo butaadi na butaani na butaake ebiti!' ²⁴ "Amu na kabla ɔblane ɔni náfɔ egulabi kofo kunwi úbo na ɔsu ɔnini, 'Ati, ngyi ka adi ukyuli ɔni na fula litemi libo ɔkplu na eedé edula na kesii kani na átava adi. Na aafɛ edula kesii kani na átagya adi. ²⁵ Na ka mɔkɔyia ɔsu ni, líti fula egulabi ammɔ ntéku lékyá kalɔ. Anwuɔsu aanu fula egulabi fui meni.' ²⁶ "Nwuna unwoti ɔmmɔ ɔsu-nwu ɔnini, 'Kabla ɔblane ukpidi ku ɔkɔkɔne na adi. Agyi ka muudé edula na kesii kani na átava adi, na mɔkɔfɛ edula kesii kani na átagya lela ledi. ²⁷ Amu bi ɔsu na éteti mina egulabi étetése egulabi kesekɔ, na si líbo ni,

na mbafo mina egulabi ku kuvonsia?' ²⁸ "Amu na un-woti amm ́su kabla oblane bamba onini, 'Befo egulabi amm na nwuna kud na biti-nya bite ukyuli oni nda afo leevu mm.' ²⁹ "Osika ukyuli oni mbo lela ledi ni, anwu kani na baso badubo bute na oso ke ubu. Na ukyuli oni neeebo odi anwu ni, ubliidi oni nse-nwu muedi ni, badubofa baleku-nwu lekaka. ³⁰ Na kabla oblane oni na nwuna lel liiibo kosia kodi meni anwu ni, bibo-nwu beleku bitakya kasuudiko. Mm na keku ku animi bodu bodbokya. ³¹ "Uwi oni na Ukyuli Dyawine Ubi amm odububo na nwuna lega bodi kemo ni, Katoti batu bana fui baduboka bamana-nwu. Na odubo ubelie nwuna legaboku lel. ³² Na kadi fui bekyuli badubosala bebenye-nwu anumi. Mm na odubule-ma kemo aani kale na bafonu lel onune kofuna bafonu taaleku bese aka. ³³ Oduboya na bekyuli babuni bebenye-nwu kud. Na oduboya na bekyuli bekpidi bamm besie kama. ³⁴ "Na Oga amm odubosu bekyuli bani nnye-nwu kud onini, 'Amii ndi bekyuli bani na Katoti oni ndi mina Oti oya na lel ledubokya-mii kadue. Anwuosu bibo na bibeduo lega kadiko kani na Katoti oklibi use ute-mii osi kayawi kal keseko fui. ³⁵ Mmofa-mii kayu kameni osika uwi oni na koka koda-mi ni, bite-mi adila. Ka utukwe o-da-mi ni, bite-mi ntu. Ka ndi ofa ni, bigyingya enu befo-mi na rbeduo-mii kud. ³⁶ Na ka nke kasongya ni, bite-mi adala. Na uwi oni na muofi ni, benu-mi lel. Ka bakya-mi ot ni, bibo bibanu-mii.' ³⁷ "Mm ni, bekyuli babuni bameni badubuye-nwu banini, 'Ati, uwi omani na bonu-ka ka koka koda-a na bite-ka adila, iye utukwe koda-a bite-ka ntu? ³⁸ Uwi omani na adi ofa ebuduo-bu na bfo-ka, iye ake kasongya na bite-ka adala? ³⁹ Na uwi omani na bonu ka eefi iye bakya-a ot na bubo bubanu-ka? ⁴⁰ "Amu na Oga amm odubodie kenye onini, 'Mmosu-mii nnii uwi oni na bibunku ukyuli oni na bilabu fui na mina badi aka ni, ami na bebla bite.' ⁴¹ "Amu na odubosu bani na oya na besie kama onini, 'Bekpe bele-mi lel, amii bani na Katoti uwida! Biteesie legyavonku leni neeeni kudii na Katoti oklibi use ute ukisine amm ku nwuna ayu ekpidi kemo! ⁴² Koka koda-mi na bitete-mi adila na ledi. Utukwe o-da-mi na bitete-mi ntu na leni. ⁴³ Ndi ofa rbeduo-mii na bitafami. Nke kasongya na bitete-mi adala. Lifi na bakya-mi ot, nsu bitabanu-mi.' ⁴⁴ "Amu na ama leno badubuye-nwu banini, 'Ati, uwi omani na bonu ka koka koda-a, iye utukwe koda-a, iye adi ofa, iye ake kasongya, iye eefi, iye bakya-a ot na bubebo na bubunku-ka? ⁴⁵ "Mm na Oga amm odubosu-ma onini, 'Mmosu-mii ka ni, uwi oni na bitabla lebuni bitete ukyuli oni na balabu fui na mina badi aka ni, ami na bitabla bitete!' ⁴⁶ Yesu owaka onini, "Bekyuli bameni na badubuti batakya lebibo leni naaadubo kosu kudii kemo. Na bekyuli babuni bamm baduboke ngba koni naaadubo kosu kudii."

26 Uwi oni na Yesu owaka ala ameni fui botina ni, osu nwuna bateyane onini, ² "Begy ka kebu emeyi

anyo na bodi limeyi leni kaka Kukpi Lili Bovia Limeyi. Na badubuti ami, Ukyuli Dyawine Ubi, bete na bakana-mi bamana ugyi lel." ³ Amu na bakpane benengu ku oma benengu batasa na Okpane Unengudi Kaiafa kaduli. ⁴ Na beti kasusu kale na befie Yesu na kobe kemo na badu-nwu. ⁵ Nsu basu leno banii, "Bulefie-nwu na limeyi bodi kemo, osika bekyuli badubota babakyaku-bu unyefi." ⁶ Na uwi amm kemo ni, Yesu okya Betania na onana odi baal Simon oni na ufi olegye kesii. ⁷ Uwi oni na Yesu ulie kodi ni, uleku odi ubo-nwu kud mm. Oda inomii ku osii odi. Na buunwenyi fefee na bfo kuye geen. Na uwilimi-mu uwi Yesu lili lel. ⁸ Ka nwuna bateyane banu omeni ni, utayo-ma kafa. Beye lel banii, "Bi osu na uubile inomii omeni leni? ⁹ Odubokana na uti inomii omeni uye kuye bonwu na uti egulabi amm ute bawabane." ¹⁰ Ka Yesu unu lela leni na badaku kosu ni, osu-ma onini, "Bi osu na bilaya na uleku omeni ke atu keseko? Obla lela lebuni ute-mi. ¹¹ Bawabane bakya-mii aka uwi biala. Nsu ami ni, kodi uwi biala na ndubokya-mii kud. ¹² Uleku omeni uti inomii amm owi-mi lel use ute mino. ¹³ Na mosu-mii geen ka ni, kesi kesii na baduboko litemi buni lemeni lel lesa na kayawi meni ni, badubuti lela leni na uleku omeni obla meni basu batina na beti benyimo-nwu." ¹⁴ Amu na basiakune leevu-inyo bamm aka unwi oni baal Yuda Iskariot usie bakpane benengu kud. ¹⁵ Na uye-ma onini, "Bi na bedubute-mi si lekya Yesu kakya na lidie-nwu lite-mii?" Mm ni, batuna ka badubute-nwu sika ofualadi ebi aavlate. ¹⁶ Na osi uwi amm lel usela ni, use kal okya owia uwi obuni oni lel na osia na udie Yesu ute-ma. ¹⁷ Amu na limeyi lideedi leni lel na baadi bodobodo oni nefu ni, bateyane bamm bebo Yesu kud banii, "We na aay ka butaklibi Kukpi Lili Bovia Limeyi bodi adila bute-ka?" ¹⁸ Ojala-ma onana odi kud na osu-ma onini, "Bisie omankemo na bitasu-nwu benii, 'Ala otinane onii, 'Mina uwi udu. Na fula kesii na ami ku mina bateyane bodbodi Kukpi Lili Bovia adila amm.' " ¹⁹ Anwuosu bateyane bameni babla kale na Yesu osu-ma na batanwa Kukpi Lili Bovia Limeyi bodi adila ameni bebo. ²⁰ Na ka useyi uwi udu ni, Yesu ku nwuna bateyane leevu-inyo bamm bebo bebelie kal. ²¹ Na uwi oni na belie baadi ni, Yesu osu-ma onini, "Mmosu-mii ka ni, bina kemo unwi odubokya-mi kakya." ²² Lite-mi lemeni leyu bateyane bameni oleg geen na besie kal beeye-nwu unwi unwi banii, "Boti, kodi ami na ada, ntu?" ²³ Yesu udie kenye onii, "Ukyuli oni na ami kunwu konu nkya lekyami kemo ndubokya-mi kakya. ²⁴ Ami Ukyuli Dyawine Ubi ndubokpi aani kale na Bunweni Kedee Oku osu. Nsu ni, kobwe muute ukyuli oni na ndubokya-mi kakya. Si nka batawo-nwu muedi ni, na nka odia-nwu utulo." ²⁵ Amu na Yuda, oni ndubokya-nwu kakya mm osu onini, "Ala otinane, kodi ami na ada, ntu?" Na Yesu udie kenye onii, "Kosu na ada."

²⁶ Uwi zoni na Yesu ku nwuna bateyane belie baadi ni, úti bodobodo. Na ka ógya Katóti enu ni, óbwe-nwu kóke kóke na úle-ku úte-ma. Ósu zónini, "Befó zomeni na bedi. Zomeni ndi mina kóna." ²⁷ Amu na úti kófée zodi, na ka ógya Katóti enu ni, úti úte-ma. Na ósu-ma zónini, "Bina fui bení. ²⁸ Zomeni ndi mina ubugya zoni na líti muusé kenye kani na Katóti únyimi ku nwuna bekyuli likpo. Na ndubuti-nwu liwi kaló na bekyuli pii lili, kale na Katóti uti ekpídi ókyie-ma. ²⁹ Na mósu-mii geen ka ni, nsó léeedubo nte bóméni udu bódí bóni ntu limeyi leni na ami ku-mii bódubóni nte bókodi na Katóti léga kadikó." ³⁰ Amu na bátu zonu zodi bétí bemwi Katóti, na bávi bále bésie Inó Egyii Kóbi léló. ³¹ Mmó na Yesu ósu nwuna bateyane zónini, "Bina fui bedubukeli-mi kudó, na kebu ami leti. Ósika Bunweni Kedee Óku kósu zónini, 'Katóti zódubódu bafonu zóane zómó na nwuna bafonu begyingya.' ³² Nsu na mina kósu bótá bósí bekpine akó ni, ndubógyu létó-mii na Galilea." ³³ Amu na Petro ósu Yesu zónini, "Si ina bakladi fui béní-zó muedi ni, ami léeedubó-zó kama bóké kudii!" ³⁴ Amu na Yesu ósu Petro zónini, "Mósu-zó ka usien zomeni asa na akókó wete kenye muedi ni, adubósu kóte fui ka aaagyi-mi." ³⁵ Petro údie kenye zónini, "Si ina zléka badu ami ku-zó muedi ni, léeedubó kósu nnii léeegyí-zó." Na leni kani na nwuna bateyane bammó fui básu. ³⁶ Amu na Yesu ku nwuna bateyane bammó bésie kesii kani baaló Getsemane, na ósu-ma zónini, "Beso bilie meni na lisie ngye ntákpali kató." ³⁷ Úti ku Petro ku Sebedeo bebi ingyó bammó óda. Na ka báke ni, kóyó kúwi-nwu na léfeda léfó-zó léló kemo. ³⁸ Na ósu-ma zónini, "Muunú zlé na mina kóyú kemo geen aani si bukpi nda. Besó binye meni na bitaagyumana ku-mi." ³⁹ Amu ka úsie létó zó blii ni, óyú úbi kaló na ókpali kató zónini, "Mina zóti, si wadia ni, na afó lébibo kófée zomeni na mina kudó. Nsu ni, tabla mina leyóla, mmomu bla fula ledi." ⁴⁰ Ka ósu únwini úsie bateyane éte bammó kudó ni, ónu ka baalé. Na úye Petro zónini, "Bítakana na binyeku-mi kagyumana zó unwi pé? ⁴¹ Besó bilie kagyumana na bekpali kató kale na bileduo bukpokú taanu kpakplaa kemo. Kóyú kóyó ka kóbla, nsu kóna use kpeté kpeté." ⁴² Amu na Yesu ósu únwini úsie kunyódi na ókpali zónini, "Mina zóti, si lébibo leni ndubo buti meni líláví-mi léló na zódi-zó léfóyó ka líti-ni ni, ya na zlé leni." ⁴³ Ka Yesu ósu únwini úbo ni, úbanu ka lélé litulo bateyane éte bammó na bítakana bana anumi muedi bubimi. ⁴⁴ Yesu óda-ma úse na ósu úsie kótedi na ókpali kató kale na ókpali úbavi. ⁴⁵ Amu na ósu úbo bateyane bammó kudó na ósu-ma zónini, "Ósu bóté na bémua beté beenwuna leni? Ófeni na uwi zómó údu ka beti Ukyuli Óyawine Ubi zómó bakya bekyuli bekpídi enu kemo. ⁴⁶ Béta na buteesie. Benu, kakyá kókyane zómó úude." ⁴⁷ Yesu zómua unye zótemiku-ma asa na Yuda zóni ndi leevu- ingyó bammó akó unwi óda úbalé. Ódanku bekyuli lisu leni na bakpane benengu ku batónkune bédie. Na bada léké ku

ligyii. ⁴⁸ Kakyá kókyane zómó óya na báti bése zónini, "Ukyuli zóni na makya kógbu ni, anwu ndi ukyuli zóni na beewia. Bífie-nwu." ⁴⁹ Ka Yuda ónya ónu Yesu kani na úsie-nwu kudó na ósu-nwu zónini, "Ala ztinane, keyi bué kasiaku-zó." Amu na ókyá-nwu kógbu. ⁵⁰ Yesu údie kenye zónini, "Ókpana, bi na aawia meni?" Amu na bekyuli bammó bébo Yesu kudó na béfie-nwu na báda-nwu kpakplaa. ⁵¹ Na bani nsiaku Yesu mmó kemo unwi óni nwuna kóke ókpa na úbeyi kópane unengudi kabla zóblane kótu úkulo. ⁵² Amu na Yesu ósu-nwu zónini, "Ti fula kóke kya nwuna kakyakó. Bekyuli bani zómógyu-mana léló ku léké ni, léké kenye na beekpi. ⁵³ Munuu aaagyi anii lékana na livele mina zóti na ubebunku-mi? Na mmó kani zódubuti Katóti batu bekpone limomo leni ntulo akpa leevu- ingyó umene-mi! ⁵⁴ Nsu si bébo na békpo bété-mi ni, na Bunweni Kedee Óku etemila amó elebo aani kale na Katóti ósu úse leni na zódi ka zlé." ⁵⁵ Zomeni kama ni, Yesu úye bekyuli lisu lémmó zónini, "Bi zósu na zléka biti ligyii ku léké bibo benii bibéfie-mi aani si léta línye aban léló? Létina bekyuli ala limeyi biala na Katóti kákpakó na bítefie-mi. ⁵⁶ Nsu ala ameni fui ále leni kale na ala ani na básu bése na Bunweni Kedee Óku kemo ébo éte leni." Amu na nwuna bateyane fui békeli bátó-zó-nwu kudó. ⁵⁷ Amu na ama bani néfie Yesu mmó bétiku-nwu bésienku Ókpane Unengudi Kaiafa kaduli, kesii kani na bakpane benengu ku zóma benengu ku zóda bubo ala batinane bása belie. ⁵⁸ Petro anwu kóke kama bué na úbavi útédúo kaduli kammó kemo. Útélie kaló na bagyumanane bammó kudó na zónu kale na litemi lémmó ledubókó. ⁵⁹ Bakpane benengu baméni ku litemi batene bani nlie mmó fui báyó ka bawiaku Yesu litemi ledi leni léló na basia na baké-nwu badu. ⁶⁰ Nsu ina ka bekyuli pii bébo bábada-nwu kenye muedi ni, bítake lélá ledi. Nkyuli ingyó badi bébo ⁶¹ na básu banii, "Ukyuli zómeni ósu zónini, 'Ndubókó Katóti kákpakó. Na emeyi até kama ni, ndubókó-ka létu.' " ⁶² Ókpane unengudi zóta unye na úye Yesu zónini, "Eenú etemila ani na baasu na fula léló meni? Bi na ebo na adubósu?" ⁶³ Nsu Yesu úbile kenye na útasu lélá ledi. Ókpane unengudi zósu ósu-nwu zónini, "Lékpali Katóti kókyá-a nnii su-bu si awó ndi Ukyuli Ófunadi zóni ndi Katóti Ubidi zómó." ⁶⁴ Amu na Yesu údie kenye zónini, "Een. Awó násu, na use leni zósu. Na mósu-mii nnii uwi klukui kemo ni, bedubónu Ukyuli Óyawine Ubi zómó ka ulie Kató Óyikune fui kódiánu. Na bedubónu ka zósi kató zódu na uyókó kemo!" ⁶⁵ Uwi zóni na kópane unengudi únó zómeni ni, óni nwuna awu óbwe na óva zónini, "Binu enyekpi ani na zótemi! Bókó buláwía kenye bediene badi lenó! ⁶⁶ Bi ndi bana kasusu?" Bana fui bédie kenye banii, "Zléka badu-nwu kukpi kótu!" ⁶⁷ Amu na bétuo lisu béli-nwu anumi na bébo-nwu. Na badi lenó báfiemi-nwu létugya. ⁶⁸ Na béye-nwu banii, "Ukyuli Ófunadi zómó na adi? Su-bu ukyuli zóni nébo-zó!" ⁶⁹ Amu na Petro zómua ulie keyi

mm̄ asa na ɔkpane unengudi kabla ɔblane ɔni ndi ulekubi úbo mm̄ na ɔsu-nwu ɔnini, "Awo leno ásiaku Yesu ɔni nási Galilea kalɔ lelo." ⁷⁰ Nsu Petro ɔtuala na bekyuli bammo fui anumi ɔnii, "Ntenu lela leni na aasu meni kalɔ." ⁷¹ Na ɔtɔ ɔtɔ mm̄ úténye kaduli kammo kayakun. Ulekubi kabla ɔblane ɔbambadi leno ɔnu Petro na ɔsu bani nnye mm̄ ɔnii, "Anwu leno ɔsiaku Yesu Nasareni ɔmm̄." ⁷² Amu na Petro ɔsɔ ɔtuala na ɔkpali ala ɔnini, "Lɛɛgyi ukyuli ɔmm̄!" ⁷³ Uwi útetu asa na bani nnye mm̄ bébo bábasu Petro banii, "Útaleka eni anii aaadi-ma ako unwi. ɔsika fula butemi buudie-ɔ keyi nwa." ⁷⁴ Amu na Petro ɔsɔ ɔkpali ala momoomo ɔnini, "Katɔti ɔni-mi ɔtu si ɔka na mm̄ ɔnii lɛɛgyi ukyuli ɔmm̄." ɔnakunwi ni, akɔka úte kenye. ⁷⁵ Na Petro únyimo lela leni Yesu ɔsu ɔnini, "Asa na akɔka ɔdubute kenye ni, adubɔsu ɔte ɔka ka aaagy-mi." Anwu ɔsu ɔle keyi na útɛwulo geen.

27 Ka kadi kégye ni, bakpane benengu ku ɔma benengu bále ugyii ka badubɔdu Yesu. ² Bébo-nwu ɔkɔba na bɛti-nwu bátákya Romafu aban unengu Pilato enu kemo. ³ Uwi ɔni na Yuda ɔni nákyá-nwu kákyá únu ka bádu Yesu kukpi ɔtu ni, ɔyu-nwu ɔle geen. Na úti sika afualadi ebi aavlatɛ ammo úsienku bakpane benengu ku ɔma benengu bammo. ⁴ Na ɔsu-ma ɔnini, "Lébla likpidi ka lékyá ukyuli ɔni nátafɔ ɔmm̄ kákyá nni badu-nwu." Na bédie kenye banini, "ɔmeni anwu ɔka-ɔbu. Fula litemi na ledi!" ⁵ Amu na Yuda úbo egulabi ammo úwi Katɔti kakpakɔ mm̄, na úsie útákya lelo ɔbuli. ⁶ Na bakpane benengu bammo bábuma egulabi ammo na básu banii, "Utaleka buti egulabi ameni ɔsalaku ani nkya Katɔti kakpakɔ kuyi kavumi kemo, ɔsika ukyuli ubugya egulabi na adi. Na bula ɔda bubo buutile ɔmeni kufi." ⁷ Na ka básala eli ni, bále-nwu ugyii banii badubuti egulabi ameni betéye kalɔ kani baalɔ banii ɔwone kalɔ, na bataava bafo na mm̄. ⁸ ɔmeni ɔsu ni, baalɔ kalɔ kammo banii Ubugya kalɔ úbalɛ ɔmwi. ⁹ Amu na lela leni na Katɔti Kenye Udiene Yeremia ɔsu úse úbo úte leni ɔka ɔnii, "Béti sika afualadi ebi aavlatɛ ani na Israelfu bátuna ka bafo na nwuna lili ¹⁰ betéye ɔwone kalɔ aani kalɛ na Unwoti ɔsumi." ¹¹ Na bɛti Yesu bényene Romafu aban unengu Pilato anumi. Na úye-nwu ɔnini, "Awo ndi Yudafu ɔga?" Yesu údie kenye ɔnini, "Awo ɔka." ¹² Nsu ina ka bakpane benengu ku ɔma benengu bammo benye baadá-nwu kenye muedi ni, Yesu útakpete-ma. ¹³ Amu na Pilato úye-nwu ɔnini, "Etemila ani na baasu na fula lelo meni aaké-ɔ yoo?" ¹⁴ Nsu ɔbla aban unengu ɔmm̄ kalɛ kadi geen ka Yesu útakya-nwu kenye muedi. ¹⁵ Na Yudafu emeyi ammo ɔbdi biala kemo ni, Romafu aban unengu ɔmeni ɔnyonu Yudafu ɔtɔntɛne unwi ɔni lili na kadi bébevele. ¹⁶ Na uwi ɔmeni kemo ni, na ɔtɔntɛne ɔdi ɔkyá ɔni na bekyuli beenú-nwu ɔku, na baalɔ-nwu banii Baraba. ¹⁷ Amu na uwi ɔni na bekyuli pii bameni bábasu ni, Pilato úye-ma ɔnini, "ɔma na

bégyé benii nnyonu nte-mii? Baraba munuu Yesu ɔni na bekyuli baalɔ-nwu Ukyuli ɔfunadi ɔmm̄?" ¹⁸ ɔbla leni ɔsika ɔgyi ka lenungyie ɔsu na Yudafu benengu bammo bédie-nwu bété. ¹⁹ Na uwi ɔni na Pilato ɔkyá ɔte litemi ni, ulekudi ɔtala ɔtu ɔkyá-nwu ɔnii, "Die enu na ukyuli ɔni nátafɔ ɔmeni litemi kemo. ɔsika kamaadi usien lígye ɔka na nwuna lelo ɔni náya na lifu lédami geen!" ²⁰ Na bakpane benengu ku ɔma benengu bammo bédie bekyuli lisu lem̄ ɔtu ka beye Pilato na ɔnyonu Baraba na badu Yesu. ²¹ Amu na Pilato úye bekyuli lisu lem̄ ɔnini, "Nkyuli inyo bameni kemo ɔmani na bégyé benii nnyonu nte-mii?" Bédie kenye banii, "Baraba!" ²² Na Pilato ɔsɔ úye-ma ɔnini. "Bi na mbla Yesu ɔni na baalɔ-nwu banii Ukyuli ɔfunadi ɔmm̄ ɔfeni?" Bana fui bédie kenye banii, "Kana-nwu mana ugyii lelo!" ²³ Nsu Pilato ɔsɔ úye-ma ɔnini, "Na bi likpidi na ɔbla?" Mmo ni, bése kalɔ baava momoomo banii, "Kana-nwu mana ugyii lelo!" ²⁴ Uwi ɔni na Pilato ɔnu ka ɔsɔ ulakana lela ledi ɔbla, na mm̄ unyefi ɔkɔplaa ndubo ɔle ni, úti ntu na ɔfo enu na bekyuli bammo anumi na ɔsu-ma ɔnini, "Ukyuli ɔmeni kukpi ɔka-ɔmi lelo! Bina litemi na ledi." ²⁵ Amu na bekyuli lisu lem̄ fui bédie kenye banii, "Nwuna kukpi ɔka abu ku bula bebi lili!" ²⁶ Amu na Pilato ɔnyonu Baraba úte-ma. Na ka ɔya na bɛti ɔbuli ɔni na bélii básala na bébo Yesu kaduɛ ni, ɔnyonu-nwu úte aban bekpone ɔnii bakana-nwu bamana ugyii lelo. ²⁷ Amu na nwuna bekpone bammo bɛti Yesu bésienku Pilato kaduli na bekpone bani nkya mm̄ fui báka bámana-nwu. ²⁸ Bédie nwuna awu na bɛti awu ugyiedi ɔdi bákyá-nwu. ²⁹ Na bédi liyu kabwa bébi-nwu lili asa na bɛti ugyii bákyá-nwu ɔdianu lelo. Bábla-nwu ala ameni fui aani ɔga kalɛ. Na bále akɔka na nwuna anumi, na baamá-nwu taasu banii, "Yidu! Yudafu ɔga ulie ngba gyi!" ³⁰ Bétuo lisuo béwi-nwu lelo na báfo ugyii ɔmm̄ báfiemi-nwu lili. ³¹ Uwi ɔni na báma-nwu leni báwɔ ni, bédie-nwu awu ugyiedi ɔmm̄ na básku nwuna lewu bákyá-nwu. Amu na bétiku-nwu bátɔku banii bátákana-nwu bamana ugyii lelo. ³² Uwi ɔni na básu ɔmankemo báké bésela ni, básu ɔnana ɔdi ɔni nási Kirene na baalɔ-nwu banii Simon. Bekpone bammo báfie-nwu banii ɔleka ubunku Yesu ugyii ɔmm̄ buti. ³³ Na bɛti Yesu bésienku kataku kadi baalɔ Golgota ɔni kalɔ budie ndi Opokuo. ³⁴ Béte Yesu nte ɔni na básala ku kuvo ɔni mbo ɔdu kati kati banii ɔni. Nsu ka útu-mu ɔni, útani. ³⁵ Amu na bekpone bammo báka-nwu bámana ugyii lelo na bátu egulabi asa na bɛti nwuna lewu béle bété lelo. ³⁶ Nwuna kama ni, básu béli kalɔ na bágyumana-nwu. ³⁷ Na bébo kegyi kadi bámana-nwu eli. Na bɛnweni lela leni ɔsu na bádu-nwu básu-ka lelo banii, "Yesu, Yudafu ɔga, meni." ³⁸ Báka beyune inyo badi leno bámana ligyii lelo bébunku Yesu. Unwi ɔma-nwu ɔdianu kake na unwi leno ɔma-nwu ɔmii kake. ³⁹ Bekyuli bani návi mm̄ fui

bákunku bana eli na bédumi Yesu. ⁴⁰ Básu banii, "Awo násu ka adubɔfɛ Katɔti kakpakɔ na asɔku-ka atu emeyi ate kama! Si adi Katɔti Ubidi ni, yu na aƒɔ lɛɔ asiku kukpi enu kemo." ⁴¹ Leni kani na bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane ku ɔma benengu bammɔ lenɔ báma-nwu banini, ⁴² "Úbunku badi, nsu ulákana na ubunku lɛɔ. Ɔɔɔdi anwu ndi Yudaƒɔ Ɔga ɔmmɔ? Ɔyu ɔsi ugyii ɔmmɔ lɛɔ na bɔnu na bɔƒɔ-nwu bɔdi!" ⁴³ Ɔsia Katɔti anu, na ɔɔɔ lɛɔ ɔnii Katɔti Ubidi. Na si Katɔti ɔɔɔ ni, ɔdubɔƒɔ-nwu ɔƒɛni kani bɔnu!" ⁴⁴ Leni kani na beyune bani na bákana-ma ligyii lɛɔ bébunku Yesu lɛɔ mɔ bédumi-nwu. ⁴⁵ Amu na kalɔ kammɔ fui kábla suu ɔsi lɛɔ leevu-inyɔ uwi útale lɛɔ ɛte kemo. ⁴⁶ Na ɔɔɔ ɔɔɔdi ɔmeni kemo ni, Yesu ɔva momoomo ɔsu ɔnini, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Ɔni kalɔ ndi, "Mina Ɔti, mina Ɔti! Bi ɔsu na áda-mi ányonu?" ⁴⁷ Na ka bekyuli badi bani nnye mɔ bénu leni ni, básu banii, "Ɔɔɔkɔpali Elia!" ⁴⁸ Bana akɔ unwi úkeli útéti unwo ɔni na bétí bákya nte bɔni nányí kemo na úti ɔtu ugyii ɔdi lɛɔ úboku-nwu ɔnii ɔni. ⁴⁹ Nsu bekyuli bakladi básu banii, "Ɔɔ nyé! Bɛya na bɔnu si Elia ɔdubo ubamami-nwu ugyii ɔmeni lɛɔ." ⁵⁰ Yesu ɔɔɔ ɔva momoomo na ɔyula. ⁵¹ Ɔɔnakunwi na Katɔti kakpakɔ na ɔma kemo ni, ɔɔdi ɔni na bétí béle Kakpakɔ mɔ ɔbwe kemo inyɔ ɔsi katɔ úbedu kalɔ. Na kalɔ kammɔ fui kákunku, na atakɔre ábwe. ⁵² Na ɔɔɔdi kúbimi, na bekyuli kedee bani nékpi báta bále bekpine akɔ. ⁵³ Na ka bávi bále bana ɔɔɔdi kemo na Yesu bɔɔ bɔta kama ni, bésie Yudaƒɔ ɔma unengudi ɔmmɔ kemo, na bédie bana lɛɔ keyi bátina bekyuli pii. ⁵⁴ Na uwi ɔni na bekpone unengu ku bekpone bani nnye ɔɔgyumana Yesu bánu kalɔ na kalɔ kákunku ku ala ani nále fui na mɔ ni, ɔɔɔdi ɔgyu-ma na lifu léda-ma geen! Na básu banii, "Ɔɔɔ na ukyuli ɔmeni ɔdi Katɔti Ubidi." ⁵⁵ Amu na beleku pii bani nási Galilea na badi Yesu bebunkune bákya mɔ. Na benye ɔgyu baanu ala ani nále. ⁵⁶ Bana badi ndi Maria Magdalene, ku Maria ɔni ndi Yakobo ku Yosef uni, ku Yohane ku Yakobo uni. ⁵⁷ Uwi ɔni na useyi uwi údu ni, ɔnana ɔlakene ɔdi baalɔ Yosef na ɔdi Yesu ɔteyane ɔsi Arimatea úbo. ⁵⁸ Úsie Pilato kudɔ na útéye-nwu ɔnii uti Yesu ukpine ute-nwu. Pilato úte kufi ka beti ukpine ɔmmɔ bete-nwu. ⁵⁹ Amu na Yosef úti ɔɔdi ɔɔɔɔladi ɔdi na úti únyimi ukpine ɔmmɔ. ⁶⁰ Na úti-nwu útáva letakɔre ubu ka ɔɔɔdi kani na ɔya na béku bétenu kemo. Na ɔya na bémínime letakɔre lɛdi bétile-ka kenye na ɔɔɔ. ⁶¹ Na Maria Magdalene ku Maria unyɔdi básɔ bélie ka ɔɔɔdi anumi mɔ. ⁶² Na kadi kégye ɔni ndi lenwunameyi ni, bakpane benengu ku ƒarisifɔ bésie Pilato kudɔ. ⁶³ Na básu-nwu banini, "Unengu, uwi ɔni na ɔɔɔ ɔnyine ɔmmɔ úlie ngba ni, ɔsu ɔnini, 'Si líkpi ni, nsɔ ndubɔta lɛle bekpine akɔ emeyi ate kama.'" ⁶⁴ Anwuɔsu su kpakplaa anii bagyumanane banu ka ɔɔɔdi kammɔ kadue útale limeyi letédi lɛmmɔ lɛɔ kalɔ na

nwuna bateyane bammɔ beléyu ukpine ɔmmɔ na basu banii ɔta ɔle bekpine akɔ. Ɔsika buláwia ka katɔɔ kani masia ketulo kedeedi." ⁶⁵ Amu na Pilato ɔsu-ma ɔnini, "Biti bekpone bisienku na bitágyumana ka ɔɔɔdi kammɔ kalɔ biala bédubɔkana." ⁶⁶ Amu na bésie bátábala letakɔre lɛmmɔ kenye na bése-ni líkpo kalɔ na si ukyuli ɔdi útuku-ka na banu bati. Na báda bekpone bése mɔ na baagyumana ka ɔɔɔdi kammɔ.

28

Ka kadi kégye Kwasida ɔtanta ni, Maria Magdalene ku Maria ɔkladi ɔmmɔ bésie banii batánu Yesu ka ɔɔɔdi kammɔ. ² Ɔɔnakunwi ni, kalɔ kákunku momoomo geen. Na Katɔti ɔtu ɔdi ɔyu ɔsi katɔ úbo na úbeminime letakɔre lɛmmɔ, na úlie-ni lɛɔ. ³ Nwuna lɛɔ liikeye aani ɔfɛ na nwuna awu use fututuutu. ⁴ Lifu léda bagyumanane bammɔ na lɛɔ létɔ-ma geen, na básini báté aani bekpine. ⁵ Amu na Katɔti ɔtu ɔmmɔ útemiku beleku bammɔ na ɔsu-ma ɔnini, "Bitayia. Ngyi ka bɛɛwia Yesu ɔni na bákana bámana ugyii lɛɔ mɔ. ⁶ Uuubo meni. Ɔta úlie ngba aani kalɔ na ɔsu úse. Bibo na bibanu líkpo leni na báva-nwu. ⁷ Bisie pla na bitásu nwuna bateyane benii ɔta ɔle bekpine akɔ ulie ngba, na ɔɔ-mii anumi úsela Galilea. Mɔ na bédubɔnu-nwu. Ɔmeni ɔsu nke." ⁸ Anwuɔsu bábabla bátɔɔ ka ɔɔɔdi kammɔ kudɔ. Na ina ka lifu léda-ma muedi ni, bétí ebiti békeli bésie banii batásu Yesu bateyane kenye kammɔ. ⁹ Ɔɔnakunwi ni, ama ku Yesu bása na ulu lɛɔ. Na ɔsu-ma ɔnini, "Lígyele-mii." Mɔ na bákɔre bédenu na bédoku lɛɔ kalɔ báda-nwu legba na bémwi-nwu. ¹⁰ Na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Bitayia. Biteesie na bitásu mina banwa benii beteesie Galilea. Mɔ na badubɔnu-mi." ¹¹ Uwi ɔni na beleku bammɔ bénwini bésela ni, bekpone bammɔ badi bésie ɔma kemo na bátásu Yudaƒɔ bakpane benengu bammɔ ala ani nále mɔ fui. ¹² Amu na bakpane benengu bammɔ ku ɔma benengu bátása banii beeti kasusu. Béte bekpone bammɔ egulabi pii adi, ¹³ na básu-ma banini, "Bɛsu benii usien uwi ɔni na bɛɛɛ ni, nwuna bateyane bébo na bébeyu ukpine ɔmmɔ bátɔɔku. ¹⁴ Na si Romaƒɔ aban unengu únu litemi lɛmeni ni, bɔdubɔya na unu kalɔ geen ka ɔɔɔdi bina ɔɔɔ." ¹⁵ Bagyumanane bammɔ báƒɔ egulabi amɔ na bábla aani kalɔ na básu-ma. Na Yudaƒɔ bammɔ bégýingya Yesu ukpine buyu litemi lɛmmɔ na bana akɔ úbalɛ ɔmwi. ¹⁶ Na bateyane leevu-unwi bammɔ bákɔ bésie Galilea lɛbinkpo leni lɛɔ na Yesu ɔsu-ma úse. ¹⁷ Na ka bánu-nwu ni, bana badi bémwi-nwu. Nsu badi lenɔ kasusu kábla-ma inyɔ inyɔ. ¹⁸ Amu na Yesu ɔkɔre úde-ma na ɔsu-ma ɔnini, "Katɔti úti katɔ ku kalɔ ɔyikun fui úte-mi. ¹⁹ Anwuɔsu biteesie kayawi kadi biala bekyuli akɔ na bétina-ma ala kalɔ na benwini mina bateyane. Na bekpila-ma ntu na Ati ku Ubi ku Katɔti Kɔyu lenyi kemo. ²⁰ Na bétina-ma benii badi ala ani fui na létina-mii lɛɔ. Na ndubɔkya-mii akɔ uwi fui útale kayawi kawɔɔkɔ."

MARKO

1 Ɔmeni ndi litemi buni leni nkenku Yesu Kristo lel Ɔni ndi KatƆti Ɔlati ubidi. ² Kukuuku ni, KatƆti Kenye Udiene Yesaia únweni úse ka KatƆti Ɔsu Ubidi Ɔnini, "NdubƆtala Ɔtu Ɔdi na wagyu watƆ-Ɔ, kale na Ɔklibi bekyuli ute fula bubo. ³ Adubunu ka ukyuli Ɔmeni Ɔke ƆƆva na ketele kemo taasu Ɔnini, 'Binye kagyumana bite BlƆti. Beklibi bina lel kaduƆ bite nwuna bubo!' "

⁴ Ɔtu Ɔmeni ndi Yohane. Anwu nébo úbelie ketele kemo, kesii kani na ƆƆkpila bekyuli ntu na ketu kemo aani kale na YudaƆu baabla kale. Na ƆƆƆ lesa ka Ɔleka bekyuli benwini kayi na bada ekpidi Ɔbla baya na baƆƆ ntu ƆƆkpila Ɔdi ƆmmƆ, na KatƆti Ɔdubuti bana alaekpidi ƆkyiƆma. ⁵ Bekyuli pii bási Yudea kal lel ku bana Ɔma unengudi Ɔni baab Yerusalem bésie ketele kameni kemo béténu Yohane litemi. Bédie bana ekpidi kal béte KatƆti, na Yohane Ɔkpila-ma ntu na ketu kani baab Yordan kemo. ⁶ Uwi Ɔmeni kemo ni, Yohane Ɔkya Ɔflumu linwini awu, na úti ebuo Ɔku kabuli Ɔda kevobi. Nwuna adila ani na ƆƆdi ndi uwƆ ku baab ƆlƆlani muubile edula. ⁷ Nwuna linyesia leni lel na ƆƆƆ lesa ndi Ɔnii, "Ukyuli Ɔni nkpe-mi kama Ɔdubo ni, anwu utulo-mi fui. Ntedu ka lebla kabla kadi lite-nwu muedi. ⁸ Ami ni, ntu na muuti taabla bula ƆƆkpila Ɔdi. Nsu anwu ndubuti KatƆti Ɔkyu Ɔkpila-mii." ⁹ Uwi útetu asa na Yesu Ɔsi Ɔma Ɔni baab Nasaret na Galilea kal lel úbo, na ƆƆ Yohane ntu ƆƆkpila Ɔdi na Yordan kemo. ¹⁰ Ka Yesu Ɔnya Ɔle ntu ƆmmƆ kemo ni, Ɔnu ka katƆ kébimi na KatƆti Ɔkyu Ɔsi Ɔkyu-nwu lel aani aase. ¹¹ Na ledi ledi lési katƆ leesu lenii, "AwƆ ndi mina ubi Ɔni náƆƆ-mi kuye, na kubiti ƆƆƆda-mi fula lel." ¹² Ɔnakunwi ni, KatƆti Ɔkyu ƆƆkpanku Yesu kúsienu ketele kemo, kesii kani na befiebuo bakya. ¹³ Anwu leti úlie mmƆ emeyi aavlene. Uwi ƆmmƆ kemo na Satan úkpoku Yesu Ɔnu si wasiaku-nwu. Ɔmeni kama ni, KatƆti batu bébo bébunku-nwu na bákyu-nwu Ɔkplu. ¹⁴ Uwi Ɔni na bífie Yohane Ɔni ƆmmƆ ntu ƆƆkpila Ɔdi bákyu Ɔtu ni, Yesu ƆlƆlani úsie Galilea na útásu KatƆti litemi buni mmƆ. ¹⁵ Ɔkya ƆƆƆ Ɔnini, "Uwi Ɔbuni ƆmmƆ údu. KatƆti lega ƆƆdi uwi úde. Binwini kama bekya bina ekpidi na bífie litemi buni lemene bedi!" ¹⁶ Ka Yesu Ɔke ƆƆvi na epu Ɔdi kudƆ na Galilea kal lel ni, Ɔnu asawu bewine inyƆ badi bani ndi Simon ku Ɔnwani Andrea ka bakya beewi asawu. ¹⁷ Amu na Yesu Ɔsu-ma Ɔnii, "Bibasiaku-mi, na matina-mii kale na bidie bekyuli biboku KatƆti kudƆ." ¹⁸ Na Ɔnakunwi ni, báda bana lesawu béwi na báta

básiaku-nwu. ¹⁹ Úsie anumi blii úbu na Ɔnu banwani inyƆ badi bani ndi Sebedeo bebie Yakobo ku Yohane. Na belie bana ƆƆƆ kemo baaklibi bana lesawu. ²⁰ Ka Yesu Ɔnu-ma kani na ƆlƆlani-ma. Ama lenƆ báta Ɔnakunwi na báda bana Ɔti Sebedeo ku nwuna kabla bablane leti pe bákyu ƆƆƆ kemo, na básiaku Yesu. ²¹ Yesu ku nwuna basiakune bameni bésie bétéduo Ɔma Ɔni baab Kaper-naum. Na lenwunameyi leni nébo na bana mmƆ busie kama ni, Yesu úsie bana kasalakƆ na úsie Ɔkya ƆƆƆ litemi buni. ²² Ɔbla bekyuli bani nénu nwuna ala Ɔtina kale kadi, Ɔsika uuuse aani ama bani baatina Ɔda bubo. Mmomu ni, Ɔtina ala ku Ɔyikun taasiku nwuna kayi kemo. ²³ Uwi ƆmmƆ kani kemo ni, Ɔnana Ɔdi Ɔni na Ɔkyu kukpidi kulie-nwu lel Ɔkya kasalakƆ mmƆ na Ɔva moomo Ɔnini, ²⁴ "Yesu Nasareni, bi na aawia asiku bula kudƆ? Bubo na ébo anii abakyula-bu? Ngyi ukyuli Ɔni na adi. AwƆ ndi KatƆti Ɔtalane Kedee!" ²⁵ Yesu Ɔbala Ɔkyu ƆmmƆ Ɔnini, "Da Ɔtemi ya! Na avi ale Ɔnana ƆmmƆ kemo." ²⁶ Ɔkyu Ɔmeni kóƆkunku Ɔnana Ɔmeni moomo na kóya-nwu Ɔva asa na kóvi kóle-nwu lel kemo. ²⁷ Ɔbla bekyuli bani nnye fui yaa na béye lel banii, "Bi litemi ledi meni? Bi Ɔkpa ƆƆƆƆ udu na Ɔmeni Ɔdi? Ukyuli Ɔmeni ubo Ɔyikun Ɔni na Ɔtemi ku ayu ekpidi na eenú-nwu litemi!" ²⁸ Anwu Ɔsu Yesu lel litemi lígyingya na Galilea kal lel fui. ²⁹ Yesu ku nwuna bateyane ku Yakobo ku Yohane bále kasalakƆ mmƆ, na báƆlani bésie Simon ku Andrea kaduli. ³⁰ Ka bétéduo mmƆ ni, bekyuli badi básu Yesu ka Simon ulekudi uni uufi Ɔte Ɔni na lel lebi-nwu. ³¹ Anwu Ɔsu Yesu úsie útéduo-nwu kudƆ, na úfie-nwu Ɔnu Ɔda na Ɔtala-nwu únyene. Ɔnakunwi na nwuna le Ɔda-nwu Ɔya, na Ɔta na úte-ma adila. ³² Ka useyi uwi údu ni, bekyuli bėti balene pii ku bekyuli bani na ayu ekpidi asiaku-ma béboku Yesu banii Ɔbwi-ma. ³³ Na Ɔma ƆmmƆ bekyuli fui bébenye kayakun mmƆ baanu. ³⁴ Yesu Ɔbwi bekyuli pii bani muufi lele lidu lidu na Ɔgya ayu ekpidi pii lenƆ Ɔleku bekyuli bani na ayu ekpidi asiaku-ma lel. Ka Yesu Ɔgyi Ɔnii ayu ameni agyi ukyuli Ɔni na Ɔdi Ɔsu ni, útatuna ka ayu ammu asu lela ledi asiku nwuna lel. ³⁵ Ɔtanta tutuutu asa na kadi kadubƆda ni, Yesu Ɔta Ɔle kaduli mmƆ. Na Ɔle Ɔma ƆmmƆ kemo úsie kesii kani na ukyuli Ɔdi biala uuude, na útáƆpali katƆ. ³⁶ Kama ni, Simon ku nwuna bakpana bésie bakya baawia Yesu. ³⁷ Na uwi Ɔni bánu-nwu ni, básu-nwu banini, "Bekyuli pii bakya baawia-a!" ³⁸ Nsu Yesu Ɔsu-ma Ɔnini, "Beya na

busie lema le bambadi leno. O leka lesu ama leno litemi buni lemeni, osika omeni ndi mina kabla kani na libo mabla na kayawi kemo.”³⁹ Anwuosu usie ovi Galilea kal kesii biala. Oke kosu litemi buni na kasalako, na kogya ayu ekpidi taaleku bekyuli lel leno.⁴⁰ Onana odi oni muufi olegye ubo Yesu kud. O le akoko, na uvele-nwu onii ubunku-nwu. O su Yesu onii, “Si aay o ni, akana na abwi-mi na lel lebla-mi seen.”⁴¹ Nwuna lel lekywi Yesu kaf, anwuosu unene konu na utuku-nwu. Amu na osu-nwu onini, “Moko. Lel lebla-a seen fui!”⁴² Konakunwi ole ommoko o ba-nwu.⁴³ Mmo kani na Yesu osu-nwu ka otoko mmo, na ubo-nwu o da kpakplaa onini,⁴⁴ “Tedi tenye ulu lel na asu bekyuli lela leni nebo. Mmomu teesie na eti lel atatina o kpane. Na ete akpala ani na Mose o da bubo otina. Na omeni odubotina bakpane bammo ka ole ommoko o ba-a na abla seen.”⁴⁵ Nsu ka ukyuli omeni usela ni, use kal kosva taasu kale na Yesu obwi-nwu. Na omeni osu ni, Yesu utakana na uduo o da o di kemo, osika bekyuli pii bebo-nwu kud. Omeni osu Yesu ofo lel o kya alakpi ako. Nsu bekyuli baso basi ekpo ekpo bebo-nwu kud mmo.

2 Emeyi adi kama ni, unwini usie Kapernaum na nwuna kosko bubo lel kote kubeyi o da ommoko kemo uwi klukui kemo.² Uwi utetu asa na bekyuli bebeyi kesii kani na uduo mmo na kaduli ku keyi fui. Na o kya kosu-ma litemi buni lemmo.³ Mmo na nkyuli ine beti olene o di nafu uwi kal beboku-nwu.⁴ Na ka batake kavinko na kayakun osi bekyuli bumomo osu ni, batoko otoko kato na bayula olene ommoko ku nwuna atela bava Yesu anumi.⁵ Ka Yesu onu kale na bafoko badi kpakplaa ka odubokana olene omeni kobwi osu ni, Yesu osu olene omeni onii, “Ubi, liti fula ekpidi lekyie-o.”⁶ Nsu o da bubo ala batinane bani nkya mmo beeti kasusu na bana kayi kemo banii,⁷ “Bi osu na kotemi leni? Katoti leti mokkana ekpidi buti taakyie!”⁸ Yesu onu bana kasusu kemo oti na osu-ma onii, “Bi osu na omeni ukpoko-mii?”⁹ Ukyuli biala okana osu onii, ‘Liti fula ekpidi lekyie-o.’ Nsu ubo okplu utulo si osu onini, ‘Ta, na eti fula letala na eteesie.’¹⁰ Anwuosu kale na befo bedi ka ami oni ndi Ukyuli Oyawine Ubi mbo kufi ka liti ekpidi lekyie bekyuli na kayawi kamani kemo osu ni, benu!”¹¹ Mmo ni, Yesu osu unwini anumi otina olene ommoko na osu-nwu onini, “Ta, na eti fula letala na eteesie kaduli.”¹² Na onana omeni ota konakunwi na uti nwuna letala na usie ovi bekyuli bani nnye mmo ako, na otoko usie nwuna kesii. Omeni obla bekyuli bani nnye mmo fui kale kadi. Na batakosi Katoti bumwi. Bana fui basu banii batanu lela lemeni udu kudii!¹³ Amu na Yesu osu otoko usie Galilea epu kud na bekyuli bammo fui bebo nwuna kud mmo, na osu-ma litemi buni.¹⁴ Ka uti usela epu kud mmo ni, utanu Lewi oni ndi Alfeo ubidi ka obla kelieko kadi na ulie mmo kokofu kuyi. Amu na Yesu osu-nwu onini, “Bo basiaku-mi kama.” Amu na Lewi umii ota konakunwi na osiaku-nwu.¹⁵ Useyi uwi

ommo ni, Yesu ku nwuna bateyane ku bekyuli pii bani nsiaku-nwu bebo Lewi kesii banii babadiku-nwu. Na basiakune bammo ako ni, badi badi kuyi bafone ku alaekpidi bablane. Amu na o da bubo ala batinane bani nkya Yuda fuo lekpa linwi leni baal Farisifuo kemo leno bebo mmo.¹⁶ Anwuosu uwi oni na o da bubo ala batinane bani nasi Farisifuo lekpa lemmo kemo banu ka Yesu ulie o di ku bekyuli bani lel neebo o bu meni ni, beye nwuna bateyane banii, “De na obla na anwu ku bekyuli bamani udu nlie mokodi?”¹⁷ Ka Yesu onu litemi leni na badaku kosu ni, osu-ma onini, “Balene mokwia kuvo oblane, na kokodi bekyuli bani mbo lel okplu. Ntebo nii mbal bekyuli babuni na benwini kayi, mmomu libo na bekyuli bani ngyi ka alaekpidi bablane badi osu.”¹⁸ Amu uwi o di ka Yohane ku nwuna bateyane ku Farisifuo beelie oko na bana kato kokpali osu ni, bekyuli badi bebo Yesu kud bebeye-nwu banii, “Bi osu na fula bateyane ama belolie oko aani kale na Yohane badi ku Farisifuo beelie oko?”¹⁹ Yesu udie kenye na ubo-ma legba onii, “Uleku ogya bakpana beeni adila na uleku ketiko? Munuu utaleka ebite ada-ma ka uleku ogya o kya-ma ako?”²⁰ Nsu limeyi ledi ni, badubuti-nwu botokoku nwuna bakpana kud na bakpana bammo badubunyimi kenye ku konyana.²¹ Ukyuli o di ulatile okodi kokukudi lifi ku lediku lewodi. Lediku lewodi lemmo leduboni kokukudi ommoko kugyingya si bafoko-ku. Na oduboya na lifi lekukudi lemmo liibomo litulo kale na lise kudeedi.²² Na leno ni, beloti nte kosko teewi oku kofo kokukudi koni kemo beewi nte dii. Nte kosko otoko odubufufo na ogya oku kofo kokukudi ommoko kobwe na nte ku kofo leno kulale kosia. Mmomu ni, nte kosko beeti teewi oku kofo kosko kemo.”²³ Uwi o di ka Yesu ku nwuna bateyane basi baavi anta kemo kadi kemo na lenwunameyi lel ni, bafu anta amani adi na baakun.²⁴ Anwuosu Farisifuo badi basu Yesu banii, “Bi osu na fula bateyane baabla leni? Bula o da bubo utete kufi ka babla leni na lenwunameyi lel.”²⁵ - ²⁶ Mmo ni, Yesu uye-ma onini, “Bitaka Katoti Bunweni Kedee Oku kemo bitenu lela leni na Oga Dawid obla? Uwi oni na oko kosko anwu ku nwuna bakpana ni, Dawid usie uteduo Katoti kampak na lebo leni na ukyuli oni baal Abiatar o di o kpane unengudi. Udie bodobodo kedee oni nse nte bakpane leti pe na kampak mmo o di, na uti o di leno ute nwuna bakpana na badi. Omeni leno na nka o da bubo otete kufi, nsu batasu-ma lela ledi.”²⁷ Na Yesu osu-ma onini, “Katoti use lenwunameyi ute ukyuli lebuni. Na kokodi ukyuli na use ute lenwunameyi.”²⁸ Anwuosu ami Ukyuli Oyawine Ubi ndi lenwunameyi leno Unwoti.”

3 Nwuna kama ni, Yesu osu otoko usie Yuda fuo kasalako. Na mmo ni, utanu ukyuli oni na konu kunwi kogogolo-nwu.² Uwi ommoko ni, Farisifuo badi bakya kasalako kammoko. Na benye baanu si odubokwi onana ommoko na lenwunameyi lel na bawia-nwu litemi.

³ Yesu ́l ́nana ́ni na ́nunu kunwi ḱogogolo-nwu mm ́nii ubenye bekyuli fui anumi. ⁴ Amu na únwini anumi ́tina bekyuli bamm ́na úye-ma ́nini, “́Dia ka ukyuli ́bla ĺbuni na lenwunameyi ĺl? Munuu lenwunameyi ́di limeyi leni ĺl na ukyuli ubile ĺla? ́di limeyi leni ĺl baaf́ ngba, munuu ́di limeyi leni ĺl na beebile ngba?” Nsu b́atakana-nwu ĺla ĺdi b́su. ⁵ Yesu únwini ́nu bana fui na ́nyi kemo, ́sika livo lífi-nwu na bana ukyulikpana kebunku tete ́su. Amu na ́su ́lene ́meni ́nii, “Nene ́nu boku.” Únene ́nu. Na ́nakunwi ni, nwuna ́nu ḱba-nwu. ⁶ Amu na Farisifu bamm ́bát ́l na b́tása ku Herode ĺkpa badi na b́susu Yesu b́du ĺl. ^{7 - 8} Amu na Yesu ku nwuna bateyane b́sie Galilea ́pu kud ́. Na bekyuli lisu pim bani nási Galilea ku Yudea ku Yerusalem ku Idumea ku bani nási Yordan ketu ́vi ku bani nási Tiro ku Sidon len ́ b́siaku-ma. ́sika nwuna aḱla b́bla búsie ́gyu kakaaka fui, na bekyuli pii baaý ka beti anumi babanu-nwu. ^{9 - 10} Lebo lem ́ ka Yesu ́bwi bekyuli pii ́su ni, balene pii baanwane ĺl ka bebetuku-nwu na ĺl leyuma ́kplu. Anwu ́su Yesu ́su nwuna bateyane ́nii bawia ́k ́l ́di bebese ketud ́ kale na si bekyuli bamm ́ beemomo taavili ni, na ́k uduo-nwu kemo. ¹¹ Bekyuli badi bakya bani na ayu ekpidi eli-ma ĺl. Si b́nya b́nu Yesu ni, b́boku ĺl kal na baava taasu banii, “Aw ́ ndi Kat ́ti Ubi!” ¹² Nsu Yesu ́bala-ma ka bataya bekyuli bati ukyuli ́ni na ́di. ¹³ Nwuna kama ni, Yesu úsie ́bi ́di ĺl. Na mm ́ ni, ́l nwuna basiakune bani na ́wia. ¹⁴ Bekyuli bameni b́bo-nwu kud na údie leevu-iny ́ na bana ak ́, na úte-ma lenyi ́nii batalane. ́su-ma ́nii, “Lídie-mii nnii besiaaku-mi uwi biala. Na ndub ́tala-mii na bitátaasu litemi buni. ¹⁵ Bédub ́gya ayu ekpidi b́leku bekyuli ĺl kemo.” ^{16 - 19} Nkyuli leevu-iny ́ bani na údie meni anyi ndi Simon ́ni na Yesu ́sia lenyi ́nii Petro ku Yakobo ku ́nwan ́namudi Yohane bani ndi Sebedeo bebi ́ni na Yesu úte-ma lenyi ́nii Boanerges ́ni kal ndi ́nii beetemi ku ́yikun aani kale na kayaa kabwe ogya ku ́ku bonwu. Na bakladi ndi Andrea ku Filipino ku Bartolomeo ku Mateo ku Toma ku Yakobo ́ni ndi Alfeo ubidi ku Tadeo ku Simon ́ni nási Kana na nka ́ta únye aban ĺl ku Yuda Iskariot ́ni ndub ́kya Yesu kakya. ²⁰ Ka Yesu ́si mm ́ ni, ́t ́l úbo kaduli kadi. Na bekyuli pii badi b́s b́bo-ma kud ́ mm ́. Anwu ́su ́yu Yesu ku nwuna bateyane ́kplu ka b́ke ku fi badi muedi. ²¹ Ka nwuna ĺl bekyuli b́nu ́meni ni, b́sie banii batáku-panku-nwu besienku kaduli, ́sika b́su banii, “Kuli kemo muubie-nwu!” ²² Na ́da bubo ala batinane bani nási Yerusalem b́su banii, “K ́y kukpidi ́kya Yesu ĺl kemo. Na ayu ekpidi ́nkune Beelsebul néte-nwu ́yikun asa na ́kana ayu amm ́ ́kku taaleku bekyuli ĺl kemo!” ²³ Anwu ́su Yesu ́l-ma na ́temiku-ma na legba kemo ́nini, “De na wabla asa na Satan wab ́ku anwu ́lati waleku ukyuli ĺl kemo? ²⁴ Si legba

kadiko kadi kéle ĺl akpa akpa na akpa amm ́ eekpóku ĺl ni, legba kadiko kamm ́ kalakana bunye. ²⁵ Si ́ ́ ́di bekyuli b́le ĺl ati ati na beekpóku ĺl ni, ́ ́ mm ́ ulakana bunye. ²⁶ Anwu ́su si Satan ́ta unye uukpóku ĺl na nwuna legba kadiko kéle ĺl akpa akpa ni, legba kadiko kamm ́ kadub ́we, na nwuna legba b́di bubo kaw ́k. ²⁷ “Na ́ ́ geen ni, ukyuli ́di ulakana na wéduo ukyuli ́ni mbo ́yikun ́ ́ kemo na uti nwuna ala ́kku. Amu ntu ́ka ́yikune ́meni bufie bunyimi asa na wakana-nwu ́ ́ kemo buduo buti nwuna ala. ²⁸ “M ́su-mii geen ka Kat ́ti ́dubuti alaekpidi biala na bekyuli b́bla ku anyikpi biala ani na b́l Kat ́ti ́kyie-ma. ²⁹ Nsu anyikpi ani na ukyuli ́di ́dub ́l Kat ́ti K ́y ni, Kat ́ti uleti ulakyie-nwu kudi kudii. ́sika ́dubuti likpidi ĺmeni aani likpidi leni na ulayifla kudii.” ³⁰ Yesu ́su ́meni ́sika bekyuli bamm ́ b́su banii k ́y kukpidi ́kya anwu Yesu ĺl kemo. ³¹ Uwi ́ mm ́ ni, Yesu banwani ku nwuna uni b́bo mm ́. Kale bekyuli bemomo mm ́ ́su ni, b́tala ́tu na nwuna kud ́ ka baawia-nwu. ³² Amu na bekyuli bani náka b́mana-nwu mm ́ b́su Yesu banini, “Nu, f^ini ku fula banwani benye keyi baawia-a banii bo!” ³³ Amu na Yesu úye-ma ́nini, “́ma ndi mina uni? ́ma bene ndi mina banwani?” ³⁴ Amu na únwini ́nu bekyuli bani nlie b́mana-nwu mm ́ na ́su ́nii, “Benu, bameni ndi mina uni iye mina banwani! ³⁵ Ukyuli biala ́ni mm ́bla Kat ́ti ĺf ́y ni, anwu ndi mina ́nwan ́nanabi iye mina ́nwan ́ ulekubi iye mina uni.”

4 Yesu ́s ́sie Galilea ́pu kud ́ na úsie ́tina litemi buni lem ́. Na bekyuli pii bani nábaka b́mana-nwu bumomo ́su ni, úduo ́k kemo na úlie ́k ́ni nsia ntu anumi. Na bekyuli bamm ́ b́benye utublii ka Yesu ́temiku-ma. ² Uwi pii na nwuna ala ́tina kemo ni, agba na uubó teeti teedie ĺla leni na ́y ́ ka ́su kal taatina-ma. Ala ani na ́tina-ma ndi ameni. ³ ́su-ma ́nini, “Binu! Uwi ́di ni, ́nana ́di úsie kemo ́nii utágya edula adi. ⁴ Ka ́kya ́gya edula ameni ni, adi ále ébo kulud ́, na baase b́bo na b́lanya b́di. ⁵ Adi ále ébo atabi ĺl, kesii kani na ĺti liiibo pii. Anwu ́su edula ameni ákwe pla. ⁶ Nsu ka ́fe ́sia ni, áyeyé na ékpi. ́sika ana lidu lítake adila ́si atabi amm ́ ́su. ⁷ Edula amm ́ adi ále ébo liyu ak ́. Na liyu lem ́ líyi ĺda-nya na átake ĺl. Anwu ́su átama bebi. ⁸ Na adi ále ébo kal kabuni ĺl. Na ákwe, na ádia, na áma bebi. Na adi ánu ebi liti ku leevu, na adi len ́ ánu ebi eti any ́.” ⁹ Kaw ́k ni, Yesu ́su-ma ́nii, “Anwu ́su, si bibo atu ni, na binu kadue!” ¹⁰ Uwi ́ni na Yesu ĺti ulie ni, bekyuli bani nénu nwuna legba lem ́ badi ku nwuna leevu-iny ́ bamm ́ b́bo-nwu kud ́ na b́ye-nwu banii udie legba lem ́ kal ute-ma. ¹¹ Amu na Yesu ́su-ma ́nini, “Kat ́ti úti nwuna legba b́di abela ani na bekyuli pii baaagyi ́tina-mii. Na bakladi bani nkya kama ni, ama agba kemo kani na badubunu etemila. ¹² Anwu ́su úbo aani kale na Kat ́ti kenye udi-

ene cdi únweni úse cni, “Badubo bɔnu, nsu balanu baláti. Badubo bunu, nsu belénu kalɔ. Cɔsika ina ka beenú na baanú ni, belénu kalɔ na benwini anumi besienku Katɔti kudɔ na uti bana alaekpidi kyɛma.”¹³ Amu na Yesu úye-ma cni, “Bilenu legba lemɛni kalɔ? Dɛ na bedubɔbla asa na binu legba leɔbambadi biala kalɔ?”¹⁴ Ala cgyane cmeni cɔgya Katɔti litemi.¹⁵ Bekyuli badi bese aani ebi ani nále ébo na kuludɔ. Ka bánya bénu kani na Satan óda-ni údie-ma kuli kemo ótɔkɔku.¹⁶ Bekyuli babambadi lenɔ bese aani ebi ani nále ébo atabi akɔ. Na si uwi cni na beenú-ni ni, ebiti aada-ma.¹⁷ Nsu litemi lemɔ lidu lítada kalɔ kadue. Báɔ bádi uwi blii sue kani. Nsu si leɛ leɛ lɛdi iye bukpoku bɔdi búbo-ma leɔ na litemi lemɛni leɔ cɔsu ni, badubunwini baasɔ teesie kama.¹⁸ “Na bekyuli badi lenɔ bese aani ebi ani nále ébo liyu akɔ. Na ama ndi bekyuli bani nénu litemi buni lemɛni,¹⁹ nsu kayawi lifu bɔda ku le-nungyie likpidi na sika leɔ ku cɔna cɔkwe adala akya-ma kayi kemo. Ala ameni ényimi litemi lemɔ na litanwu ebi.²⁰ “Na bekyuli badi lenɔ bénu Katɔti litemi aani egyiibi ani nále ébo kalɔ kabuni leɔ. Bekyuli bamɔ báɔ-ni ku kayi kemo fui. Na uwi ndi uwi ni, baalé lili na baanwu kɔyu kemo ebi. Badi bese aani edula ani nánwu ebi aavlate, iye liti ku leevu, iye eti anyɔ.”²¹ Yesu óɔ úye-ma úsienku anumi cni, “Ukyuli cdi cɔtu asogya taakya kagyigyɛ iye nwuna atela kalɔ? Cɔcɔdi asogya kasiakɔ na beeti asogya taasia?”²² Lela biala leni na bekyuli bɛti babala leɔdubɔle keyi, na Katɔti cɔdububimi lela biala na bébi-ni ala.²³ Anwuɔsu si bibo atu ni, na binu kadue!”²⁴ Amu na Yesu óɔ ósu-ma cni, “Bise atu kadue na lela leni biinú leɔ! Cɔsika kale na aakóku bekyuli bamba taanu ni, leni kani na Katɔti cɔdubɔkɔku-cɔ bɔnu, utulo muedi!”²⁵ Leni básu bése ka ukyuli cni mbo lela lɛdi ni, anwu na Katɔti cɔcɔ cɔdubute ubunkunwu. Na ukyuli cni neeebo lela lɛdi na ute ni, ubliidi cni na ubo muedi ni, Katɔti cɔdubɔɔ nwuna fui cɔsiku-nwu kudɔ.”²⁶ Yesu óɔ ósu-ma cni, “Katɔti lega kadikɔ kese aani cɔnana cni nágya egyiibi.²⁷ Cɔte taata emeyi biala, na ebi amɔ aakwé na aalé lili. Nsu cɔcɔyi kale na óbla asa na úbo leni.²⁸ Kalɔ kani leɔ na báva ala kani mɔctumini ebi amɔ leni. Kudeedi, si kókwe ni, cɔdubudie lili asa na nwuna kugyii cɔle. Na si kɔlé lili ni, na kɔcɔnwu ebi pii.²⁹ Si ebi amɔ ábi leɔ ni, na béede-nya. Cɔsika na edula udewi úudu.”³⁰ Yesu úye cni, “Bi na ndubuti Katɔti lega kadikɔ kɔkɔku? Bi legba na meti medie-ni kalɔ?”³¹ Use aani si ukyuli úti kegyiibi kebliidi fui na kayawi útáva.³² Uwi uletu asa na kaakwé na kaabla kugyii. Na kugyii cɔmeni muubómo teetulo na leku egyii fui akɔ. Kɔcɔta kɔgba pii na kɔcɔbla cyuli. Na baase baabla ayu taakya kugyii cɔmmɔ lili.”³³ Yesu ósu-ma etemila buni na agba ameni udu kemo kale na baakana kalɔ bunu.³⁴ Útetemi útete-ma cni na útebo agba. Nsu si uwi cni na anwu ku nwuna bateyane leti belie ni, na uddie-nya kalɔ taatina-ma.³⁵ Limeyi lemɔ

kani useyi uwi ni, Yesu óɔ nwuna bateyane cni, “Beya na busie epu cmeni cni cni ngye.”³⁶ Anwuɔsu bátɔkɔ bekyuli lisu lemɛni kudɔ na bétédúo cɔkɔ cdi cni kemo na Yesu úduo úlie kalɔ kemo, na bétiku-nwu báviaku. Lɛkɔ leɔbambadi lenɔ lise mɔ.³⁷ Kɔnakunwi ni, cɔɔɔ ubendi cdi úse kalɔ uukpó, na uubó ntu teewi cɔkɔ leɔ na buudu-nwu kemo cni na ubu blii na nka cɔkɔ cmmɔ uyi na cny.³⁸ Uwi cmmɔ na Yesu ulie cɔkɔ kama na úti lili ósia cɔsiadi leɔ cɔle. Amu na nwuna bakpana bágyila-nwu na básu-nwu banini, “Ala cɔt-nane, ulekpoku-cɔ ka bɔdaku bukpí?”³⁹ Yesu óta únye na údie lɛdi na ósu cni, “Cɔɔɔ, da bukpó ya!” Na ósu ósu ntu lenɔ cni, “Ntu, bla buɛ.” Amu na cɔɔɔ óda bukpó óya, na ntu anumi fui bɔbla kpo.⁴⁰ Amu na Yesu uye nwuna bateyane cni, “Bi cɔsu na bibo lifu leni? Bitake tɔ bɔcɔtaadi?”⁴¹ Nsu lifu leni mɔcɔda-ma cɔsu ni, bakya beeye leɔ banii, “Cɔma geen na ukyuli cmeni cdi? Na ntu ku cɔɔɔ fui beenú-nwu litemi!”

5 Cmeni kama ni, Yesu ku nwuna bateyane bamɔ bétédúo Galilea Epu cni cni ngye na Gerasefu kalɔ leɔ.² Amu ka Yesu ónya óle cɔkɔ kemo ni, ukyuli cdi na kɔyu kukpidi kɔsiaku-nwu ni, úbasiaku-ma.³ Cnana cmeni ósi bekyuli kavakɔ kadi nde mɔ, cɔsika mɔ na uli.⁴ Uwi cni návi ni, bekyuli fui balákana-nwu lekpú bubo. Uwi pii ni, baakana na benyimi-nwu enu ku legba. Nsu uukúlo kɔgba kɔni bébo-nwu mɔ. Ukyuli cmeni ubo cɔplu geen cni na ukyuli biala ulákana-nwu bɔda.⁵ Usien ku cɔɔ fui na cɔle cɔví bekyuli kavakɔ mɔ ku abi leɔ, na cɔle cɔva taavi na cɔda atabi uukúlo leɔ.⁶ Ukyuli cmeni unye cgyu asa na ónu Yesu. Anwuɔsu úkeli úbalɛ akɔcɔ na Yesu anumi.⁷ Na óva momomo ósu cni, “Yesu, katɔ ku kalɔ Cyikune Fui Ubi! Buvele, su-mi se ka aláni-mi kɔtu!”⁸ Ósu leni cɔsika únu ka Yesu cɔsu cni, “Kɔyu kukpidi, vi le cɔnana cmeni kemo!”⁹ Amu na Yesu úye-nwu cni, “Dɛ baalɔ-cɔ?” Mɔ na kɔyu cɔmeni kósu cni, “Ami baalɔ Lisu, cɔsika abu bani nkya cɔnana cmeni kemo ni, bumom!”¹⁰ Na kɔyu cmmɔ kósia kama kúvele Yesu ka utabɔku ayu ameni utaleku kalɔ kammɔ kemo.¹¹ Uwi cmmɔ kemo ni, baplakuo pii badi benye baadi na kataku kadi leɔ.¹² Amu na ayu ameni évele Yesu anii, “Bɔku-bu tákya baplakuo bani nnye ngye akɔ na butédúo-ma kemo.”¹³ Amu na úte-ma ku fui, na ayu ameni ále cɔnana cmeni leɔ kemo na étédúo baplakuo bamɔ leɔ kemo. Amu na baplakuo bameni fui, bani mabla aani mpimu inyɔ békeli báyu kataku kammɔ leɔ, na bétédúo epu kemo na bana fui békpi.¹⁴ Amu na bekyuli bani mɔcɔnu-ma leɔ mɔ békeli bésie cmanke-mo ku amadɔ mɔ, na bátásu bekyuli fui lela leni nébo.¹⁵ Bekyuli békeli bésie mɔ banii batánu lela leni nébo. Na ka bésie Yesu kudɔ ni, bánu ukyuli cni na nka ayu ekpidi pii akya-nwu leɔ kemo mɔ. Na ulie kalɔ, na ubi kɔdi leɔ, na nwuna kasusu kese nwaa. Na lifu leɔda bana fui!¹⁶ Bekyuli bani nánú-nwu kudeedi ni, bá-

su lela leni nále fui na onana ommu ku baplakuo bam-
mu lela. ¹⁷ Anwuosu bévele Yesu banii oloko na bana kalb
lela. ¹⁸ Ka Yesu utéduo oloko kemo ni, onana oni na nka
ayu ekpidi akya-nwu lela kemo meni úvele-nwu onini,
"Ya-mi libo buteesie!" ¹⁹ Nsu Yesu útatuna. Mmomu ó-
su-nwu onini, "So teesie fula lela bekyuli kudú na atásu-
ma kale na Unwoti úbunku-o ku kale na ónu-o
konnyana." ²⁰ Anwuosu onana omeni óloko na útávi lema
leevu kemo, na ósu bekyuli bammu lela leni fui na Yesu
óbla úte-nwu. Na óbla bani nénu fui kale kadi. ²¹ Yesu
óko únwini úse epu ommu ovi oni ngye. Ka údu ketudu
mmu ni, bekyuli pii badi bábaka bámana-nwu. ²² Na
ukyuli oni baalb Yairo na kya ommu kasalako
batonkune ako ni, úbo mmo. Ka ónu Yesu ni, úboku lela
kalb. ²³ Na úvele-nwu kpakplaa onini, "Muvele nda-a!
Mina ubi ulekubi blii odi uufi geen. Anwuosu bo na
ebeti fula enu asia-nwu lela kale na wake oloko pflu na
welie ngba." ²⁴ Amu na Yesu óta na ósiaku-nwu. Bekyuli
bani nsiaku Yesu bemomo oju ni, báka-nwu bakya nte
uwi oni na úsela. ²⁵ Na uleku odi kya-ma ako oni na
ubugya uwi-nwu lela akwa leevu-anyo ommu, ina ka
bevone baabla-nwu evo. ²⁶ Úubile nwuna egulabi fui
na oloko omeni oloko oju, nsu oloko ommu ulába-nwu.
Mmomu katú kani na oloko. ²⁷ Ónu Yesu lela litemi, an-
wuosu úbasiaku bekyuli bani nkpe Yesu kama. ²⁸ Na o-
su nwuna lela ka, "Si oloko makana-nwu awu butuku
ni, nka lela leduboko-mi." ²⁹ Amu ka útuku Yesu awu ni,
nwuna ubugya buwi ommu kenye kékulo konakunwi!
Na ófo ódi na nwuna lela kemo ka nwuna oloko óba-nwu
na óle nwuna lelibo kemo. ³⁰ Konakunwi ni, Yesu óti ka
oyikun odi óle-nwu lela kemo. Anwuosu ótu únwini na
úye bekyuli bani nsiaku-nwu onii, "Oma nétuku mina
awu?" ³¹ Nwuna bateyane básu-nwu banini, "Aanu kale
na bekyuli bameni báka bámana-bu. Bi oju na eeye
anii ommu nétuku-o?" ³² Nsu Yesu ómua unye oloko anu
onu si wanu ukyuli oni nétuku-nwu. ³³ Uleku ommu ónu
óti lela leni nábla-nwu óti. Anwuosu na lifu ku lela oloko
kemo ni, úbale akonko na Yesu legba ako. Na ósu-nwu
lela leni nébo nwa. ³⁴ Yesu ósu-nwu onini, "Mina ubi
ulekubi, fula oloko taadi oloko. Teesie ku keyi bue. Na
fula lelibo lemmu leso lilebo-o lela." ³⁵ Uwi oni na
Yesu ommu omeni ni, batu badi básu Yairo kesii bébo
bábasu-nwu banini, "Fubidi úukpi. Bi oju na áso
aakya ala otinane omeni oloko leno?" ³⁶ Yesu útakpete
litemi leni na básu mmo. Mmomu ósu Yairo onini,
"Tayia, awu oloko di kani!" ³⁷ Amu na Yesu útiku Petro ku
Yakobo ku onwani Yohane leti pe na oloko bésie mmo.
³⁸ Na ka bédu Yairo kaduli na Yesu ónu kale na benye
baabla lela ku keku kani na benye beewulo ni, ³⁹ úduo
úsie-ma kudú na úye-ma onini, "Bi néboku lese lemeni?
Bi oju na biiwulo? Onamu omeni útekpí. Oloko na oloko!"
⁴⁰ Ka ósu leni ni, bekyuli bani nnye mmo bakya baamá-
nwu. Anwuosu Yesu óya bana fui bávi bale, na óya na
ubi oti ku uni ku nwuna bateyane ete bammu béduo

bésie kesii kani na onamu ommu ete. ⁴¹ Yesu úfie-nwu
konu óda na ósu-nwu onini, "Talita Koumu." Na nwuna
kalb na ledi lemmu kemo ndi onii, "Ulekubi blii, ommu-
onii ta nye!" ⁴² Konakunwi ulekubi oni náfo akwa lee-
vu-anyo meni óta unye na oloko uusié taavi. Ka lela
lemeni líbo leni ni, óbla bana fui yaa! ⁴³ Nsu Yesu úbo-
ma oloko kpakplaa ka batasu ukyuli odi biala. Na óso ósu-
ma onini, "Bite-nwu lela ledi na odi."

6 Yesu óloko mmo na anwu ku nwuna bateyane
ooloko bésie ommu oni kemo na Yesu ósi. ² Na lenwu-
nameyi lela ni, úsie kya ommu litemi buni na kasalako
mmo. Amu ka nwuna ommu bekyuli pii bésie bétenu-
nwu ala otina ni, óbla-ma kale kadi. Beeye lela banii,
"We na óteya omeni udu ósiku? Bi lelati udu béte-nwu
asa na oloko akola ameni udu oloko?" ³ Oloko anwu ndi
Maria ubidi oni ndi ligyii onwine? Munuu oloko Yakobo
ku Yose ku Yuda ku Simon banwani na odi? Na nwuna
banwani belekubi leno nkye meni!" Anwuosu bekyuli
bameni béni-nwu. ⁴ Yesu ósu-ma onini, "Katoti kenye
udiene ubo oju na kesi kesii. Nsu na nwuna ommu ku
nwuna lela bekyuli ku nwuna kaduli bekyuli anumi ni,
uuubo oju." ⁵ - ⁶ Ka nwuna ommu bekyuli bátafo-nwu
oatadi oju ni, litemi lemmu líkpoku Yesu. Ókenku ommu
oju ni, útakana akola pii adi oloko na mmo, ntu oni na
úti nwuna enu ósia balene badi lela na oloko óba-ma.
Nwuna kama leno ni, Yesu útávi akpaklo ani nkye
amadú mmo, na oloko otina-ma litemi buni. ⁷ Na ólo
nwuna bateyane leevu-inyo bammu úbasala, na ótala-
ma nkyuli inyo inyo. Úte-ma oyikun na ayu ekpidi lela.
⁸ Na óbala-ma onii, "Odi uteti lela ledi utada na nwuna
ulu busie kemo, ntu ugyii odadi leti pe. Biteti adila iye
kofo aani kale na ala bevelene baada. Bitada egulabi
na bina afo kemo. ⁹ Bekya bina agbanvuo, nsu biteti
awu obambadi odi bitada bitebunku oni bekya." ¹⁰ Óso
ósu-ma onini, "Si kesi kesii na báfo-mii ni, bilie mmo
kani bitédu uwi oni beduboko. ¹¹ Si bídu ommu odi na
bekyuli bammu bátafo-mii iye banii belenu bina litemi
ni, betoko na biveli bina legba kalb otumu bíwi-ma.
Omeni odubotina ka ommu bekyuli béni-mii. An-
wuosu lela ledi biala mebo ni, bana litemi ledi." ¹² Amu
na bateyane bammu ooloko bésie bake baavi taasu lite-
mi buni kale na ukyuli biala unwini kama kya alaekpi-
di oloko. ¹³ Báoko ayu ekpidi pii baleku bekyuli lela ke-
mo. Na báwe balene pii onomii na oloko-ma. ¹⁴ Lebo
lemeni ni, Oga Herode uunú ameni bene fui, osika
Yesu lenyi liigyingya kesi kesii. Bekyuli badi baasu ka,
"Yohane oni ndi ntu okpilane náso úbo uli ngba! An-
wuosu na úbo oyikun oni na oloko akola!" ¹⁵ Badi leno
baasu banii, "Anwu ndi Elia." Babambadi leno básu ka,
"Kenye udiene na odi, use aani Katoti kenye bediene
bakukudi bammu kemo unwi." ¹⁶ Nsu uwi oni na
Herode ónu etemila ameni ni, anwu leno ósu onini,
"Yohane oni kuli na léya na békulo ni, anwu náso óta
úbo uli ngba!" ¹⁷ Herode olati náya na bífie Yohane, na

ýya na bényimi-nwu na bėti-nwu bákyá aban ๓๓. Herode ýbla ๓mení na Herodia ๓ni na úti ๓su, ๓sika nka ๓nwani Filipino ulekudi na ๓di. ¹⁸ Yohane útaasu Herode ๓nini, “๓๓๓dia ka éti f ๓๓nwani ulekudi.” ¹⁹ Anwu๓su Yohane le๓ litemi líteekpoku Herodia, na uukisi-nwu. Na ýwia ka ๓du-nwu. ²⁰ Nsu ulákana na Herode ๓su. ๓sika Herode útaayia Yohane, na ๓gyi ka Yohane ๓di ukyuli ๓ni nse siin na use kedee. Anwu๓su útaagyu-mana-nwu. ๓y ๓ka uteenu-nwu ala ๓tina uwi ndi uwi ina ka nwuna litemi líteekpoku-nwu kayi si únu-ni. ²¹ Kama kama ni, Herodia úbake nwuna ku fi. Limeyi lemm ๓edi Herode lew๓meyí. Herode ๓๓ bekyuli be-nengudi na nwuna bagadine ak๓ ku bekpone bat๓nkune ku Galilea kal๓ le๓ bat๓nkune na kadik๓. ²² Herode ubidi ugblebi úbat๓ na ๓kya Herode ku nwuna bakpana ebiti na kadik๓ mmm. Anwu๓su Herode úye ugblebi ๓mení ๓nini, “Bi na aay ๓ka lite-๓?” ²³ Na ๓su-nwu len๓ ๓nini, “Leka ku mina legaboku ka ndubute-๓ lela biala leni na adubuye-mi, ina mina lega kadik๓ kake muedi!” ²⁴ Anwu๓su ugblebi ๓mení ๓ta ๓le na útéye uni ๓nini, “Bi na liye?” Amu na uni ๓su-nwu ๓nini, “Ye-nwu Ntu ๓kpilane Yohane kuli.” ²⁵ Ugblebi ๓mení ๓babla útéduo ๓๓ kemo na ๓su Herode ๓nini, “M๓wia ka eti Ntu ๓kpilane Yohane kuli akya lekyami kemo ete-mi ๓feni kani!” ²⁶ ๓mení ๓bla ๓ga Herode k๓nyana, nsu ulakana ๓da budie na ala ani na ๓kpali na bekyuli be-nengudi bameni anumi ๓su. ²⁷ Anwu๓su ๓tala nwuna eli ukulone ๓di k๓nakunwi, na úte-nwu ๓yikun ๓nii usie na utékulo Yohane kuli uboku. Amu na Eli ukulone ๓mení ๓๓๓ na úsie aban ๓๓ kemo mmm útéculo Yohane lili. ²⁸ Kama ni, úti kuli k๓mm ๓kya lekyami kemo na úti úboku ulekubi ๓mm. Na anwu len๓ úti-ku úte uni. ²⁹ Uwi ๓ni na Yohane bateyane bénu litemi lemeni ni, básie bététi nwuna ukpine ๓mm na bátáva-nwu. ³⁰ Batalane bani na Yesu ๓tala na bátávi amad๓ mmm ni, bás๓ bénwini bébo na básu-nwu ala ani fui na bátábla ku ala ani na bátátina na bana ulu ๓ni na básie kemo. ³¹ Nsu likpo leni na Yesu ku ama belie ni, bekyuli bani muuduo-ma kud๓ mmm taale bemomo. Na Yesu ku nwuna bateyane balake uwi ๓ni na beti badi munu munu. Anwu๓su Yesu ๓su-ma ๓nini, “Beya na abu leti buteesie kesii kani nse kpoo na butélie mmm ๓๓nwuna blii.” ³² Amu na básie bétéduo ๓๓๓ kemo banii be-teesie kesi kani na bekyuli beeebo. ³³ Nsu uwi ๓ni na básela ni, bekyuli babambadi pii bánu-ma báti, na békeli bake legba bat๓ na bétéduo asa na Yesu ku nwuna bateyane bébedu mmm. ³⁴ ๓ni na Yesu ๓y ๓๓๓ kemo ni, ๓nu bekyuli lisu lemeni na bana le๓ lékywi-nwu ka f๓, ๓sika bese aani ba fonu bani neeebo le๓ ๓nune. Anwu๓su úse kal๓ ๓tina-ma ala pii taasiku Kat๓ti litemi le๓. ³⁵ Uwi ๓ni na useyi uwi úudu ni, nwuna bateyane bákpe béde-nwu na básu-nwu banini, “Kadi káasa káw๓. Na kale na meni kese ๓su ni, baláke lela ledi baladi. Anwu๓su ya na bana fui beteesie. ³⁶ Na

si bédu lema ku akpak๓ ani nde meni ni, na bake lela ledi beye badi.” ³⁷ Yesu ๓su-ma ๓nini, “Amii bite-ma lela ledi na badi.” Amu na básu-nwu banini, “๓mm ๓dub๓ f๓ aani ukyuli abuli maane leyuf๓! Aay ๓ka bu-bile ๓mení na bodobodo leti pe le๓ bute bana ๓di?” ³⁸ Amu na Yesu úye-ma ๓nini, “Bodobodo ele nkyamii ala ak๓? Bisie bitánu.” Amu ka básie bátánu ni, básu-nwu ka, “Bodobodo ele ku k๓kpaku iny๓ leti pe nse.” ³⁹ Yesu ๓su nwuna bateyane ๓nii baya na bekyuli bameni fui belie kal๓ esu esu na livo le๓ mmm. ⁴⁰ Anwu๓su bekyuli bameni fui bélie kal๓ esu esu. Na esu adi ábla aani eti any๓, na adi len๓ ábla aani liti. ⁴¹ Amu na Yesu úti bodobodo ku k๓kpaku ๓mení na ka ๓nu kat๓ laa ni, ๓gya Kat๓ti enu na ๓bwe bodobodo ku k๓kpaku ๓mení. Na úti úte nwuna bateyane ๓nii bele bete esu esu amm๓ fui. ⁴² Bana ak๓ ๓di biala ๓di na úmo, ๓sika Yesu ๓ya adila ameni émomo ébu. ⁴³ Na ka nwuna bateyane bála adila ani nébu básala ni, úyi k๓gyigyee leevu-iny๓. ⁴⁴ Na ama bani nádi adila ameni ni, banana leti pe bumomo ๓di nkyuli mpimu ele. ⁴⁵ K๓nakunwi ni, Yesu ๓ya na nwuna bateyane báka béduo ๓๓๓ kemo ๓nii bataat๓ ๓ma ๓ni baal๓ Betsaida na epu ๓mm ๓vi ngye kemo. Na anwu ๓ya na bekyuli pii bameni len๓ bégyingya. ⁴⁶ ๓mení kama ni, anwu len๓ ๓๓๓ úsie k๓bi k๓di lili útákpali kat๓. ⁴⁷ Ka useyi údu ni, ๓๓๓ ๓mm ๓du epu ๓mm nte, na Yesu leti pe unye ๓vi ๓mení. ⁴⁸ ๓nu ka nwuna bekyuli benye beebó abi na bana ๓๓๓ ๓mm ๓ka le๓, ๓sika ๓fefe uukpó taasiaku-ma. Anwu๓su asa na ๓tanta le๓ ele libo ni, Yesu ๓ke ntu anumi na úbo-ma kud๓. Ka ๓kpe úde-ma ni, ⁴⁹ báva básu banini, “Ukpine na ๓di!” ⁵⁰ ๓gyu bana fui ๓๓๓ ka bánu-nwu na ntu ๓mení anumi. Nsu Yesu útemiku-ma k๓nakunwi ๓nini, “Bitayia! Ami mmm. Beke kayi!” ⁵¹ Amu na ๓ka úduo-ma kud๓ na ๓๓๓ ๓mm kemo, na ๓fefe ๓mení ๓da bukpo ๓ya. ๓mení ๓bla nwuna bateyane deye deye! ⁵² ๓sika bátati kale geen na ๓bla asa na úte nkyuli mpimu ele bameni adila na bádi bébu. Bana kasusu kátabla-ma nwaa na ๓mení le๓ ka báta f๓ bátadi ๓su. ⁵³ Ka bétédu epu ๓mm ๓vi ngye ni, bátáyu na Genesaret. Na mmm na bényimi bana ๓๓๓ bényene. ⁵⁴ Ka báyu na bana ๓๓๓ ๓mm kemo kani ni, bekyuli bánu Yesu báti. ⁵⁵ Anwu๓su bekyuli bammm békeli bámana bana kal๓ kammm le๓ batásu ukyuli biala. Na kesi kesii kani na bénu ka Yesu ๓kya ni, bėti balene béboku-nwu. ⁵⁶ Na ekpo ani fui na Yesu úsie ni, ๓ma na ๓di o-o, lekpak๓ na ledi o-o ni, bekyuli beeti balene teesienku kuyeya na beevele-nwu ka ๓ya na betuku nwuna awu k๓tu. Na bani nétuku-nwu ni, le๓ léyu-ma ๓kplu.

7 Farisifu ๓ ku ๓da bubo ala batinane badi básí Yerusalem bébo bábaka bámana Yesu. ² Bánú ka nwuna bateyane belie baadi, na badi báta f๓ bana enu aani kale na ama Farisifu ๓ baatina bekyuli ka bataa f๓. ³ Bánú ๓mení báti ๓sika Farisifu ๓ ku Yuda fu ๓ babam-

badi fui baasiaku bana bati kuuku cdi ala bɔbla bɔni na báda bése-ma. Amu ntu báƒɔ bana enu kale na bátina-ma asa badi. ⁴ Na si béye lela ledi básiku kuye lenɔ ni, ɔleka baƒɔ bana enu asa na badi. Na baasiaku cda bubo pii lenɔ leni na bále lili bábanu aani kale na baafɔ leɛfɛɛ ku kutubwi ku ebwi. ⁵ Anwuɔsu Farisifuɔ ku ala batinane bammɔ béye Yesu banini, “Bi ɔsu na fula basiakune balásiaku bula bati kuuku cdi ala bɔbla kama? Na ama baadi si bátaƒɔ enu muedi!” ⁶ Yesu údie kenye ɔnini, “Anumi lelb bekyuli bedi! Yesaia únweni ɔsu ala ɔsiku-mii lelb na úbo leni ɔɔɔ! ɔsu-bu ka Katɔti ɔsu ɔnii, “Bekyuli bameni bada bana kenye kani baabumi, nsu balayɔ-mi na bana kayi kemo. ⁷ Keeke kani na baabla-mi kabla. Baatina kayawi lelb ala aani si mina cda bubo bɔdi.’ ⁸ ɔɔtina ka béda Katɔti cda bubo béva, na bíti bayawine cda bubo ɔni bátina-mii beda.” ⁹ Yesu ɔsu ɔsu-ma ɔnini, “Bibo kakwe kani lelb beesia taanyonu Katɔti cda bubo taava kale na besiaaku bina bati kuuku cdi ala bɔbla kama. ¹⁰ Mose únweni úse ɔnii, ‘Bu f^ɔti ku f^ini. Na ukyuli ɔni muudumi ɔti iye uni ni, ɔleka badu-nwu.’ ¹¹ Nsu beesu ka, si ukyuli cdi ubo lela ledi leni na ɔkana na uti ubunku nwuna bawɔne ni, ɔkana ɔsu ka úse lela lemeni kenye ɔni kalɔ ndi ukyuli ɔmeni ɔda litela lemmɔ úse ka uti ɔkpa ute Katɔti. ¹² Na bíte-nwu ulu ka ɔka litela lemeni buti bubunku nwuna bawɔne muedi! ¹³ Leni na biiti bina bati kuuku cdi ala bɔbla teebile Katɔti cda bubo bammɔ. Na beɛbla ala abambadi pii lenɔ aani ɔmeni udu.” ¹⁴ ɔmmɔ kama ni, Yesu ɔsu ɔsu bekyuli lisu lemmɔ ɔnii bakpe bede-nwu. Amu na ɔsu-ma ɔnini, “Bina fui bise atu na binu. ¹⁵ Lela biala leni na ukyuli ɔdi na líduo-nwu lelb kemo ni, lilaya na uusé lelb na Katɔti anumi. ¹⁶ Mmomu ni, lela leni nále-nwu kayi kemo ni, ani ndi lela leni mɔɔyá na uusé lelb.” ¹⁷ Nwuna kama uwi ɔni na ɔtɔɔ bana kudɔ na úsie kaduli ni, nwuna bateyane béye-nwu banii udie litemi lemmɔ kalɔ ɔtina-ma. ¹⁸ Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Si bítenu litemi lemeni kalɔ ni, na bina kasusu kalákana ala bufie! Use nwa ka lela biala leni muuduo ukyuli lelb kemo ni, lilaya na ukyuli uusé lelb. ɔsika líteduo-nwu kayi kemo. ¹⁹ Mmomu nwuna kaƒɔ kemo na líduo, na leɛɔ taale-nwu ɔkɔna kemo aani lela leni nébie.” Na lela leni na Yesu ɔsu menii ni, ɔtina ka adila biala adia éte bɔdi. ²⁰ Na ɔsu úsie anumi na ɔsu ɔnini, “Lela leni nále ukyuli kayi kemo ni, ani mɔɔyá na uusé lelb. ²¹ ɔsika ukyuli kayi kemo na kasusu kekpidi kaasí, na aka mɔɔyá na ɔkɔla ala ani naaadia. Na ala ammɔ ndi leyale bɔbla ku kuyu ku ukyuli bɔdu ku ɔkɔkɔ bɔdi ku ²² ɔdivo ku kasusu kekpidi buti ku ɔkɔ ɔkɔnyí ku ɔkɔla ala ɔkwe bɔda bɔni muukpó kaƒa ku lenungyie na bekyuli bambala ala lelb ku linyeda ku lelb bɔtina ku kɔɔɔ. ²³ Ala ekpidi ameni fui ási ukyuli lelb kemo na aayá na uusé lelb.” ²⁴ ɔmeni kama ni, Yesu ɔtɔɔ úsie kalɔ kani nde ɔma ɔni baalɔ Tiro kemo. Úsie kaduli kadi na útayɔ ka ukyuli cdi ɔti ka ɔkya mmm, nsu útakana bɔɔ. ²⁵ Mmɔ

ka uleku cdi na ɔkyu kukpidi ɔsiaku ubidi únu ɔnii Yesu ɔkya mmm ni, úbo-nwu kudɔ na úbale akɔkɔ na nwuna anumi. Uleku ɔmeni cdi ɔƒɔ ɔni na Yudaƒɔ balayɔ. Báwɔ-nwu na ɔma ɔni baalɔ Foinike na Siria kalɔ lelb. ²⁶ Na úvele Yesu ɔnii ɔkɔkɔ ɔkyu ɔmmɔ ɔleku ubidi lelb kemo. ²⁷ Nsu Yesu údie kenye ɔnini, “Ya ɔka banamu adila bute asa. ɔkɔkɔka ka buti banamu adila bubo buwi bana bakpewe.” ²⁸ Mmɔ na uleku ɔmeni lenɔ údie kenye ɔnini, “Ao, Ati, bakpewe bani mbi kalɔ na kadikɔ mmm ni, bebo kuƒi ka badi adila ani na banamu baadi teewi kalɔ.” ²⁹ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Na fula kenye kani nédie menii ɔsu ni, teesie kaduli. Na adubɔnu ka ɔkyu ɔmmɔ kɔtɔkɔ f^ubidi lelb!” ³⁰ Amu na uleku ɔmeni úsie kaduli. Na mmm ni, útánu ka ubidi ɔte nwuna katenkɔ na ɔkyu kukpidi ɔmmɔ ɔkɔ kuuulie-nwu lelb. ³¹ Yesu ɔtɔɔ Tiro amado mmm, na ɔke Sidon ɔvi úsie Galilea Epu kudɔ na ɔvi ɔni nésie lema leevu kake mmm. ³² Na mmm ni, bekyuli badi bétii ukyuli ɔni na atu éti-nwu na ulakana butemi lenɔ béboku-nwu, na bévele-nwu ka uti enu ɔsia-nwu lelb. ³³ Anwuɔsu Yesu ɔkpanku-nwu úsienku kaƒe kesii kani na bekyuli beeebo, na úti nwuna animi ɔkya-nwu atuƒi kemo. Útuɔ lisuo na útuku ɔnana ɔmmɔ unyemi. ³⁴ Amu na Yesu ɔtalaku anumi ɔnu katɔ na úduɔ geen, na ɔsu ɔnana ɔmmɔ ɔnini, “He ƒata,” ɔni kalɔ ndi “Lemi!” ³⁵ ɔkɔnakunwi ni, ɔnana ɔmeni atu álemi, na nwuna unyemi kabuli lenɔ káƒenimi-nwu na ɔkana butemi! ³⁶ Yesu ɔbala bekyuli bani nnye mmm ka batasu ukyuli cdi lela ledi batasiku lela leni na bánu menii lelb. Nsu ɔbala-ma keeke, ɔsika bana fui bake baasu lela lemeni taavi. ³⁷ Na bekyuli bani fui nénu ala ammɔ ni, ɔbla-ma yaa! Na básu lelb banini, “ɔkɔla ala ani fui kadue ɔkɔ! ɔyá na bamumu baatemii, na batutine lenɔ beenú!”

8

Uwi útetu asa na bekyuli pii badi bábasa mmm. Na ka lela ledi lítebu-ma na badi ɔsu ni, Yesu ɔlɔ nwuna bateyane úboku nwuna kudɔ na ɔsu-ma ɔnini, ² “Bekyuli bameni lelb lekywí-mi kaƒɔ, ɔsika báakya-mi kudɔ emeyi ate ɔkɔ. Na ɔƒeni ni, balake lela ledi badi. ³ Si lényonu-ma na bátɔɔ ni, badubusie batátaayila na ulu. ɔsika bana badi básii kesii kani nágyu.” ⁴ Amu na nwuna bateyane béye-nwu banini, “Ketele kemo menii ni, we na ukyuli cdi ɔdubɔke adila bute bekyuli bameni na badi bemo?” ⁵ Mmɔ na Yesu úye-ma ɔnini, “Bodobodo eɛ na beda?” Básu-nwu banini, “Bodobodo maate na bɔda.” ⁶ Yesu ɔsu bana fui ɔnii basɔ belie kalɔ. Amu na úti bodobodo maate ɔmmɔ, na ɔgya Katɔti enu, na ɔbwe-nwu ɔke ɔke, na úti úte nwuna bateyane ɔnii beti bete bekyuli bameni fui. Ama lenɔ bétii béle bétéma. ⁷ Ka bánu banii kɔkpaku blii kɔdi lenɔ kuse ni, Yesu úti aku lenɔ na ɔgya enu. Na úti-ku úte nwuna bateyane ɔnii bele aku lenɔ bete-ma. ⁸ - ⁹ Bekyuli bameni fui bádi na bémó. Na banana leti bumomo bɔdubɔbla mpimu ine. Amu ka bádi báwɔ ni, bateyane bameni bála bodobodo ɔke ɔni nébu fui na kúyi ɔ-

gyigyε maate. Nwuna kama ni, Yesu údie bekyuli bameni fui ulu na bátob. ¹⁰ Amu na Yesu ku nwuna bateyane béduo káok kemo na bátob bésie Dalmanuta kalb lelb. ¹¹ Farisifuo badi bébo Yesu kudá na bakya be-eye-nwu etemila taakku-nwu taanu. Anwuosu básu-nwu banii kbla akola adi na banu ka Katáti kudá na ósi. ¹² Nsu Yesu údumo geen, na úye-ma onini, "Bi ósu geen na ómwi bekyuli baawia akola bataanu? Oowo, mawosu-mii ka lexedubo akola ani udu na beewia meni bokla boktina-mii!" ¹³ Amu na ótob-ma kudá, na ósu úteduo káok kemo na óvia úsie epu ómm óvi óni ngye. ¹⁴ Nwuna bateyane bameni báyifla bodobodo ódi bokwia bokda, anwuosu bodobodo unwi pε na bada na káok kemo mm. ¹⁵ Amu na Yesu ósu-ma onini, "Binye kagyumana na benu kadue na Óga Herode ku Farisifuo boknyii bokni na baakya bodobodo kemo na uufu lelb." ¹⁶ Amu na ama leti bákyá bátaatemiku lelb taas banini, "Óni na bokkoda bodobodo pii ódi ósu na ósu ómeni yoo?" ¹⁷ Nsu ka Yesu óti litemi leni na baasu ósu ni, úye-ma onini, "Bi ósu na beetemi taasiku bodobodo tada lelb? Ku ófeni ni, bilánu na bilenu tó kalb? Bina atu ebo káplu bokdi!" ¹⁸ Bibo anumi, nsu bilánu! Bibo atu, nsu bilenu! ¹⁹ Bítanu uwi óni na léfε bodobodo εb líte nkyuli mpimu εb na bádi? Kogyigyε εε na kóke wele wele kóni nébu kúyi?" Básu-nwu banii, "Kogyigyε leevu-iny." ²⁰ Yesu ósu úye-ma onini, "Na uwi óni na léfε bodobodo maate líte nkyuli mpimu ine ni, kóke wele wele kóni nébu ni, kogyigyε εε na kúyi?" Básu-nwu banii, "Maate." ²¹ Amu na úye-ma onini, "Asa na bítenu tó ukyuli óni na ndi kalb?" ²² Ka bésie bétédu Betsaida ni, bekyuli badi bėti ónumbwene ódi békoku Yesu na bévele-nwu banii utuku-nwu. ²³ Yesu óda ukyuli ómm kónu na útiku-nwu óléku óma kemo. Ka útuó lisuo úwi ukyuli ómm anumi lelb na úti enu ósia-nwu lelb ni, úye-nwu onini, "Aanu lela ledi?" ²⁴ Amu na ukyuli ómeni ótalaku anumi ónu kató na ósu onini, "Een, mawonu bekyuli, nsu bese aani egyii. Nsu akε eesie taavi." ²⁵ Amu na Yesu ósu útuku-nwu anumi. Uwi onyódi ómeni kemo ni, ukyuli ómm úbimi anumi kadue na nwuna anumi ábla-nwu nwaa na ónu lela biala kadue! ²⁶ Amu na Yesu údie-nwu ulu onii uteesie kaduli, nsu ósu utavi óma óni kemo na bási bébo mm. ²⁷ Ómm kama ni, Yesu ku nwuna bateyane bátob mm na bésie akpakb ani nkya Kaesarea Jilipi kudá. Na ka báke ulu ni, Yesu úye-ma onini, "Besu-mi ukyuli óni na bekyuli baasu ka ndi?" ²⁸ Básu-nwu banini, "Badi baasu banii awó ndi Ntu Ókpilane Yohane. Na badi lenó baasu banii awó ndi Elia. Na babambadi lenó baasu banii adi Katáti kenye bediene bamm kemo unwi." ²⁹ Amu na Yesu ósu úye-ma onini, "Na amii kó? Óma na beekali ka ami ndi?" Petro ósu-nwu onini, "Awó ndi Kristo ómm." ³⁰ Amu na Yesu úbo-ma óda ka batasu ukyuli ódi biala lela leni bagyi básiku-nwu lelb meni. ³¹ Amu na Yesu úse kalb boktina nwuna bateyane ala adi. Ósu-ma onini, "Óle-

ka Ukyuli Óyawine Ubi ubo abi pii na óma benengu ku bakpane benengu ku óda bubo ala batinane enu kemo na bedumi-nwu. Badubódu-nwu, nsu na limeyi letedi lelb ni, ódubóta ulie ngba." ³² Ósu-ma ómeni nwaa, na bénu kalb. Amu na Petro ókpanku-nwu úsienku kófεε na ódónku-nwu. ³³ Nsu ka Yesu úbo únwini na ónu nwuna bateyane ni, ódónku Petro onini, "Satan, gyu legba na mina kudá!" Ósu ósu onini, "Aláwia ala ani na Katáti kókwia, mmomu aawia bayawine ayóla kani!" ³⁴ Amu ka Yesu ól bekyuli lisu lemmu ku nwuna bateyane úboku nwuna kudá ni, ósu-ma onini, "Si ukyuli ódi kóyó ka ósiaku-mi kama ósu ni, óléka udie nwuna lelb atu, na ubo abi na ósiaku-mi kama. ³⁵ Ósika ukyuli biala óni mawókwa ka ófó nwuna lili ngba ute lelb ni, ódubóyila-mu. Na ukyuli biala óni nányonu nwuna ngba na ami ósu ku litemi buni lemeni ósu ni, ódubókε ngba geen. ³⁶ Bi kósia na ukyuli ódubókε si óke kayawi ala fui na óyila ngba geen kómm? ³⁷ Munuu bi na ukyuli ubo uti óvumana na óke ngba geen kómm? ³⁸ Ófeni ni, bekyuli pii baabla ekpídi na beenwini kama taakya Katáti. Anwuosu si ami ku mina ala ani boktina fui ékpo ukyuli ódi kófa ni, anwu lenó ódubókpo ami Ukyuli Óyawine Ubi kófa uwi óni na mebo ku Katáti batu kedee na Katáti ómm bukeye fui kemo."

9 Amu na Yesu ósu ósu-ma onini, "Mawosu-mii geen ka bina akó badi bilekpi tó wetédu ka bénu ka Katáti léga bokdi búbo ku óyikun." ² Emeyi aku kama ni, Yesu útiku Petro ku Yakobo ku Yohane úsienku kóbi kódi lili. Na ama leti pε bésie bakya. Ka bateyane bamm baanu ni, kavumana kadi kébo Yesu lelb! ³ Na nwuna awu uukeye na ófuala fututuutu óni na uukeye teetulo kalε na ukyuli óyawine ódubókana lela ledi kófó na ntu kemo na ukeye. ⁴ Amu na nwuna bateyane εε bameni bánu ka Mose ku Elia báda báε na baatemiku Yesu. ⁵ - ⁶ Lifu léda Petro ku bakladi bamm óni na bátati lela leni na basu. Amu na Petro ósu Yesu onini, "Ala ótinane, bula meni bubo bokdia geen! Ya boktu nvo εε. Kenwi kadi fula kadi, na kenwi kadi Mose kadi, na kenwi lenó kadi Elia kadi." ⁷ Amu na ukyuli ódi úbewi bana fui lelb, na ledi ledi lésu lenini, "Ómeni ndi mina ubi óyone. Bise atu na binu-nwu litemi!" ⁸ Báte anu bámana, nsu bátanu ukyuli ódi ntu Yesu óni nnye-ma kudá kani. ⁹ Ka báyu kóbi lelb bási mm bébo ni, Yesu úbo-ma óda onini, "Bitasu ukyuli ódi biala lela leni na bénu meni wetédu ka ami Ukyuli Óyawine Ubi léta léle bekpine akó." ¹⁰ Bábala etemila ameni na bana akó, nsu si ama leti belie ni, na beeye bana lelb banii, "Kekpine bokta taasi kómm kalb ndi de?" ¹¹ Amu na béye Yesu banini, "Bi ósu na óda bubo ala batinane básu ka Elia na óléka óka Kristo bubo?" ¹² Yesu ósu-ma onii, "Ósu na básu. Elia na óléka óka bubo kalε na wabaklibi lela biala wese. Nsu Bunweni Kedee Óku lenó ósu ka Ukyuli Óyawine Ubi ódububo abi pii na badubudumi-nwu. De beekali ka ómeni lenó kalb kaatina? ¹³ Mawosu-mii ka Elia ómm

úubo. Nsu bekyuli bátabu-nwu kadue. Mmomu bábla-nwu kale na ama baayú. Lela lemeni líbale aani kale na Katóti kenye bediene bénweni bése na Bunweni Kedee Óku kemo básiku-nwu lelb." ¹⁴ Uwi óni na Yesu ku Petro bene bénwini bébo bateyane bakladi kudó ni, bábanu ka bekyuli pii badi benye bámana-ma, na ama ku óda bubo ala batinane badi benye baaní litemi ledi teenene. ¹⁵ Ka bekyuli bammó fui bánu ka Yesu ódubo ni, óbla-ma yaa, na békeli bátasiaku-nwu na bakya-nwu kenye. ¹⁶ Yesu úye nwuna bateyane ónini, "Bi lese lelb na amii ku-ma binye beení?" ¹⁷ Amu na ónana ódi unye bekyuli bammó ako na ósu Yesu ónini, "Ala ótinane, líti mina ubi líboku-ó, ósika óyú kukpidi ódi ósiaku-nwu na kóya na ulakana butemi. ¹⁸ Uwi biala si óyú ókómeni kuukpóku-nwu ni, na kuubó-nwu óva kalb, na avlóvó aalé-nwu kenye, na ókdu anyi, na nwuna lelb fui leesinsi. Amu na líti-nwu líboku fula bateyane nnii babwi-nwu, nsu bátakana." ¹⁹ Amu na Yesu ósu-ma ónini, "Eei! Ómwi keyi kaméni bekyuli, bina ófótaadi bóó! Uwi éle na óleka lékya-mii kudó ntédu asa na befo bedi? Munuu uwi ómani na ndubóda-mii asa na binu ala kalb? Biti ónamu ómmó biboku-mi!" ²⁰ Amu na bétinwu béboku Yesu. Na ka óyú ókómeni kónya kónu Yesu ni, kókunku ónamu ómmó na kóya na úbuli óte kalb uubó teeminime, na avlóvó aalé-nwu kenye. ²¹ Amu na Yesu úye ódi ómmó ónini, "Ka úse kalb ókbla-nwu leni ni, uwi úutu?" Ónana ómmó ósu-nwu ónini, "Úse kalb úti ósi uwi óni na ódi ónamu. ²² Uwi pii óyú ókómeni kókyá ókplu ka nka kódu-nwu. Si úbo leni ni, kókyá na uubuli teeduo ogya iye ntu kemo. Buvele, nu-bu kónyana na ebunku-bu si ódi lela leni na akana ókbla!" ²³ Yesu ósu-nwu ónini, "Bi ósu na aasu-mi anii si makana? Lela ledi líiibo ókplu líite ukyuli óni náfo-mi ódi." ²⁴ Ónakunwi ni, ubi ódi ómmó óva momoomo ósu ónini, "Mbo ófótaadi, nsu buuumomo. Bunku-mi na leke ófótaadi libu!" ²⁵ Amu na uwi óni na Yesu ónu ka bekyuli pii bammó baaní teede-ma ni, útemi úte óyú ókómeni ónini, "Óyú kukpidi óni neeenu na kulétemi, mmmó-ó ka vi le ónamu ókómeni lelb kemo, na ó teduo-nwu lelb kemo kudi kudii lena!" ²⁶ Óyú ókómeni kónya momoomo, na kúdi ónamu ókómeni kúbo kalb na kóle-nwu lelb kemo kótó. Ónamu ókómeni óte mmó aani si bukpi na úkpi. Na ukyuli biala óni nnye mmó ókósu ónini, "Úkpi!" ²⁷ Nsu Yesu óda ónamu ókómeni óknu na óta únye. ²⁸ Nwuna kama uwi óni na Yesu útéduo kaduli ni, nwuna bateyane béye-nwu bué banini, "Bi ósu na abu bútakana óyú ókómeni ókóku óléku ónamu ómmó lelb kemo?" ²⁹ Amu na Yesu ósu-ma ónini, "Ntu ukyuli óni mmmókpali kató uwi ndi uwi na uulie kóka kani ndubókana óyú ókómeni udu ókóku óléku ukyuli lelb kemo." ³⁰ Yesu ku nwuna bakpana bátóvó mmó na bátávi Galílea. Yesu útayó ka ukyuli ódi óti kesii kani na ókya, ³¹ ósika ókya óktina nwuna bateyane ala. Ósu-ma ónini, "Ukyuli ódi ódubo Ukyuli Óyawine Ubi kakyá ókya na uti-nwu ute bekyuli

na badu-nwu. Na limeyi letédi lelb ni, ók ódubóta na ulie ngba." ³² Nsu bétenu lela leni na ókósu-ma mení kalb, na baayia ka beye-nwu litemi lemeni kalb benu. ³³ Amu ka bésie bétédu Kapernaum ni, bétéduo kaduli kadi kemo. Mmmó ni, Yesu úye nwuna bateyane ónini, "Bi litemi na beéni teenene bina ako ka ódubo?" ³⁴ Nsu bátaka kenye budie. Ósika óni badubo ni, baké baaní lese ka bati ukyuli óni ntulo fui na bana ako. ³⁵ Amu na Yesu úlie kalb na óklu nwuna bateyane leevu-inyó bammó, na ósu-ma ónini, "Bina ako ukyuli óni mmmóka ka bakladi bete-nwu óbu ni, óleka uti lelb ókbla aani si uuubo kenyekó biala na bina fui ako na ókbla bina ako fui kabla." ³⁶ Amu na óya na ónamu ódi úbenye bana anumí. Na ógyu ónamu ókómeni ósia nwuna légba lelb na ósu-ma ónini, ³⁷ "Ukyuli biala óni mmmófo ónamu na ami ósu ni, ami na ófo. Na ukyuli biala óni mmmófo-mi ni, mmmódi ami leti na ófo. Mmomu ófo óni náta-la-mi lena." ³⁸ Nwuna kama ni, óteyane óni baalb Yohane ósu Yesu ónini, "Ala ótinane, bónu ka ukyuli ódi ókya ókóku ayu ekpidi na fula lenyi kemo. Na bósu-nwu ókni óda óya, ósika uuubo-bu ako." ³⁹ Yesu ósu-ma ónini, "Bitetile-nwu kufi, ósika ukyuli óni mmmóbla akóla budie taatina na mina lenyi kemo ni, ulásu lela líkpidi taasiku-mi lelb. ⁴⁰ Na ukyuli óni nétenye útetile-bu ni, abu ku-nwu ókdi benwi. ⁴¹ "Na muute-mii óti ka ukyuli biala óni ndubute-mii ntu óni bení ka mina badi na beéni ósu ni, Katóti ódubófo-nwu kayu. ⁴² "Nsu si ukyuli ódi óya na banamu bani náfo bádi mení ódi únwini kama ókya nwuna ófótaadi ni, ódububo abi geen! Si bétí kabuli bényimi báda letabi bonwu ledi na bétí báfalannwu limó, na bébo-nwu bákyá epu kemo ni, ódia-nwu utulo. ⁴³ - ⁴⁴ "Anwuósu si fula óknu kunwi kuubile fula ófótaadi ni, tuna na ekulo-ku edie! Ódia ka ebo óknu kunwi pé na eli ngba uwi óni fui utulo ka ebo enu anyó na Katóti ódububo-ó óvaaku na kebu kani na baakyula ala ani naaadia kemo. ⁴⁵ - ⁴⁶ Na si fula ógba muubile fula ófótaadi ni, óleka ekulo ógba mmmó edie. Ódia si ebo ógba unwi na áke ngba fui utulo si ebo légba inyó na bébo-ó bátákyá ogya kemo. ⁴⁷ Na si fula lenumi lékpanku-ó taatákyá líkpidi kemo ni, da-ni die. Ódia si ebo lenumi linwi na éduo Katóti léga kadikó utulo si ebo anumí anyó na bébo-ó bátákyá kebu ⁴⁸ kani kemo básu banii, " 'Beklubi bani muubile ala na mmmó ni, belekpi kudii! Na ogya óni mmmókyula ala na mmmó ni, uleni kudii.' ⁴⁹ Ósika kale na beéti mma taakya adila kemo ni, leni kani na Katóti ódubóya na ama bani meduo ogya mmmó kemo bebo abi. ⁵⁰ "Mma ódia. Nsu si buuubo emini ni, alakana-mu emini ókó ókya lena. Anwuósu ni, binye lebibó biala kenye kpakplaa. Na bilieku lelb na óyó kemo."

10 Amu na Yesu ótóbó mmmó úsie Yudea kalb lelb, na útávia Yordan Ketu. Bekyuli pii básó bébo bába-ka bámana-nwu mmmó lena, na ókya óktina-ma litemi buní aani kale na óyó ókbla kale. ² Farisifuo badi bébo-

nwu kudɔ na nka báyo ka bakywe-nwu kakpagyue. Béye Yesu banini, "Katɔti ɔda bubo uute ku fi ka ɔnana ɔnyonu ulekudi?"³ Amu na Yesu lenɔ údie kenye na úye-ma ɔnini, "Bi ɔda bubo na Mose úte-mii?"⁴ Bédie kenye banini, "Mose úte ku fi ka ɔnana ɔni nɔ naaayo ulekudi unweni ɔku na uti ute ɔti asa na ɔnyonu-nwu."⁵ Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Mose únweni ɔmeni úte-mii leni ɔsika biidé ala ɔtina." ⁶ Na kalɔ kesekɔ na kayawi budie kemo ni, Katɔti údie ɔnana ku uleku. ⁷ Bunweni Kedee ɔku ɔku ɔnini, 'Na ɔmeni ɔsu ni, ɔnana ɔdubɔ-mami ɔsiku ɔti ku uni lelɔ, na anwu ku ulekudi belie basala. ⁸ Na bana inyo badubɔbla unwi.' Na Katɔti anumi ni, ukyuli unwi na ɔku. Na ɔku inyo! ⁹ Anwu ɔsu bekyuli bani na Katɔti úti ɔsala ni, ukyuli ɔyawine biala utegyingya-ma nte!" ¹⁰ Kama, uwi ɔni na básie kaduli ni, nwuna bateyane béye-nwu etemila básiku lela leni na ɔsu na ɔda bubo ɔmmɔ lelɔ. ¹¹ Yesu údie kalɔ ɔnini, "ɔnana ɔni nányonu ulekudi na ɔsu úti ɔbambadi ni, ɔdi ɔku ɔfi ulekudi ɔkukudi ɔmmɔ. ¹² Leni kani si uleku ɔnyonu ɔgyani na ɔsu útelie ɔgya ɔbambadi lenɔ ni, anwu lenɔ ɔdi ɔku ɔgyani ɔkukudi ɔmmɔ." ¹³ Uwi ɔmmɔ kani ni, bekyuli badi béti bana bebi béboku Yesu banii uti nwuna enu ɔsia-ma lelɔ. Nsu nwuna bateyane báɔnku-ma. ¹⁴ Ka Yesu ɔnu leni ni, úbeti ɔnyo na ɔsu nwuna bateyane ɔnini, "Beya na banamu bebo-mi kudɔ, na bitetile-ma ku fi. ɔsika Katɔti lega kadiko kese kete bekyuli bani néboku lelɔ kalɔ aani banamu wele wele bameni udu kale. ¹⁵ Mmɔ-mii geen ka ukyuli ɔni naaadubo Katɔti lega ɔdi ɔku aani kale na ɔnamu blii sue uuboku lelɔ kalɔ ni, uleduo Katɔti lega kadiko kudii." ¹⁶ Amu na ɔsala banamu bani nnye mmɔ lisu na úti nwuna enu ɔsia-ma lelɔ na ɔsu-ma ɔnii, "Kuse kuse." ¹⁷ Ka Yesu ɔta ɔnii ɔku uteesie ulu ni, ɔnana ɔdi ɔku usi úbo-nwu kudɔ úbale ɔku na nwuna anumi, na úye-nwu ɔnini, "Ala ɔtinane buni, bi na ɔleka lebla asa make ngba ɔni naaadubo ɔsa kudii?" ¹⁸ Yesu úye-nwu ɔnini, "Agyi lela leni ɔsu na aalɔ-mi ɔbuni? Ukyuli ɔdi biala ɔku ntu Katɔti leti pe. ¹⁹ Agyi Katɔti ɔda bubo ɔmmɔ fui. Tadu ukyuli, tadi ɔku, teyu, tada ukyuli ɔdi kenye, tatɔku ukyuli na afo-nwu ala, bu fo ku fo." ²⁰ ɔnana ɔmeni ɔsu ɔsu-nwu ɔnini, "Ala ɔtinane, ka ɔsi uwi ɔni na nse ɔnamu úbedu ɔmwi ni, mmɔ ɔda bubo ɔmeni fui lelɔ." ²¹ Yesu ɔnu-nwu ku ɔku na ɔsu-nwu ɔnini, "Lelakpa linwi kani nébu-ɔ ɔbla. Teesie na etéti ala ani na ebo fui eye na eti egulabi ammɔ ete bawabane, na adubunwini ɔlakene na katɔ. ɔmeni kama ni, na ebo abasiaku-mi kama fui!" ²² Ka ɔnana ɔmeni únu litemi lemeni ni, enu áfo-nwu na ɔku ku ɔnyo, ɔsika ubo ala pii. ²³ Yesu únwini ɔnu nwuna bateyane ɔmana na ɔsu-ma ɔnini, "Ubo ɔkplu geen asa na balakene badubɔkana na beduo Katɔti lega ɔdi kemo." ²⁴ Litemi lemeni lébla nwuna bateyane bameni kasusu deye deye. Nsu Yesu ɔsu ɔsu-ma ɔnini, "Mina banamu, benu kale na ubo ɔkplu ute balakene

ka bake ku fi na Katɔti lega kadiko! ²⁵ Bana mmɔ buduo ubo ɔkplu utulo kale na ebuo ala utine ubendi fui ɔni udila lifi!" ²⁶ Ka ɔsu-ma litemi lemeni ni, ɔya na bana kasusu káku kábla kale kadi kébu! Na bakya beeye bana lelɔ banini, "Na ɔma geen ndubɔke ɔku?" ²⁷ Amu na Yesu údie ɔmeni kalɔ ɔnini, "ɔyawine biala ulakana ɔmeni ɔbla. Nsu Katɔti anwu ni, ɔku lela biala ɔbla." ²⁸ Amu na Petro ɔsu ɔnini, "Nu, ɔda bula lela biala búse na ɔke ɔsiaku-ɔ. ɔdubɔke ɔku?" ²⁹ Amu na Yesu ɔsu ɔnini, "Mmɔ-mii geen ka bedubɔke ala ani ntulo ani béda bíse. ɔsika ukyuli biala ɔni náda nwuna ɔma úse, iye banwani bananabi ku belekubi, iye uni, iye ɔti, iye nwuna banamu, iye kemo na mina ɔsiaku ku litemi buni lemeni bugyingya ɔsu ni, ³⁰ ɔdubɔke ala ammɔ akpa eti anyo ɔsia kama na kalɔ lelɔ meni. ɔdubɔke letɔ ku banwani bananabi ku banwani belekubi ku beni ku bebi ku imo. Nsu ni, bekyuli badubo-nwu bukroku lenɔ. Na ɔmeni kama ni, ɔdubɔke ngba ɔni nɔ naaadubo ɔsa kudii na kayawi kawodi kani ndububo kemo. ³¹ Nsu bekyuli pii bani ntu ɔfo ni, badubɔke bakpe kama. Na bani nkpe kama ɔfo ni, badubɔke batɔ." ³² Uwi ɔni na báke ulu lelɔ básela Yerusalem ni, Yesu ɔku asa na nwuna bateyane basia. Na ɔku ɔgya bateyane bammɔ, na lifu leeda bekyuli bani nsiaku-ma lenɔ. Yesu ɔku ɔnu nwuna bateyane úsienku ɔfo na ɔsu-ma ala ani ndubo ɔleku-nwu. ³³ ɔsu-ma ɔnini, "Binu! Búse Yerusalem kesii kani na badubuti ami, ɔni ndi Ukyuli ɔyawine Ubi, bakya bakpane benengudi ku ɔda bubo ala batinane enu kemo. Badubɔdu-mi kukpi ɔku na beti-mi bakya Roma fu lekaku. ³⁴ Na ama lenɔ badubuwi-mi anumi kalɔ, na betuo lisuo bewi-mi, na bebo-mi, na badu-mi. Nsu limeyi letéti lelɔ ni, nɔ ndubɔta mbelie ngba." ³⁵ Amu na Sebedeo bebi bani ndi Yakobo ku Yohane bébo Yesu kudɔ na básu-nwu banini, "Ala ɔtinane, lela ledi lekya na ɔku ka abla ete-bu." ³⁶ Yesu úye-ma ɔnini, "Bi na ɔdi?" ³⁷ Básu-nwu banini, "Si ésie Katɔ ɔma etélie lega ɔdi liboku lelɔ ni, abu lenɔ ɔku ka bubelie-ɔ kudɔ na mmɔ. Na bula ako unwi ulie-ɔ ɔkianu kake, na unwi lenɔ ulie-ɔ ɔmiinu kake." ³⁸ Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Bee gyi lela leni na biye! Béfo bédi ka bedubɔkana na beni lebibu ɔku na mmɔ? Na bedubɔkana na befo ɔku ɔni na mmɔ na kayawi meni?" ³⁹ Amu na bédie kenye banini, "Bɔdubɔkana." Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Een, bedubɔke ɔku ukpidi ɔni udu na mmɔ, na bedubɔke ɔku ɔni udu na mmɔ meni. ⁴⁰ Nsu liibo ku fi ka lidie ukyuli ɔni ndubulie-mi ɔmiinu iye ɔkianu. Mina ɔti ndubuti ute bekyuli bani na ɔklibi mmɔ úse úte." ⁴¹ Ka bateyane leevu bakladi bénu etemila ameni ni, béti ɔnyo bakya Yakobo ku Yohane. ⁴² Anwu ɔsu ɔku bana fui ɔsala lisu na ɔsu-ma ɔnini, "Bi na fui begyi ka aban lelɔ badine benengudi bebo ɔyikun na kalɔ bamba bekyuli lelɔ. Na lelɔ badine benengudi bammɔ baanya-ma taamana na bana lelɔ ɔtina

kemo. ⁴³ Nsu útaleka use leni na bina ako. Si bina ako cdi cwyk ka cbla ctknkune ni, cłeka uti lcl cbla bakladi fui kabla cblane. ⁴⁴ Na si bina ako cdi cwyk ka cfc lenyi ni, cłeka uti lcl cbla aani ukyuli cni neeebo kenyeke biala na bakladi fui ako. ⁴⁵ Csika Ukyuli Cyawine Ubi muedi útebo cnii babla-nwu kabla. Bubo na anwu clati-di úbo ubabla kabla ute bekyuli na uti nwuna ngba ute na cfc kayu na bekyuli pii ekpidi lili." ⁴⁶ Cmm kama ni, Yesu ku nwuna bateyane bésie bétéduo Yeriko. Na cni na baatcłcma cmm ni, bekyuli pii badi básiaku-ma. Amu ka báke ulu ni, bávi cnumbwene cdi baal Bar-timeo cni kal ndi Timeo ubidi. Na ulie uvele ala. ⁴⁷ Ka únu cnii Yesu Nasareni mcwí ni, óva ósu cnini, "Yesu! Dawid kaba kemo ubi! Nu-mi kcnyana!" ⁴⁸ Bekyuli pii bani mcwí mm bábcku-nwu banii cba lsc. Nsu cfceni geen na ócwa momoomo taasu cnini, "Dawid kaba kemo ubi! Nu-mi kcnyana!" ⁴⁹ Amu ka Yesu únu-nwu butemi ni, údi únye na ósu cnini, "Bcl-nwu bite-mi." Anwuosu bál cnumbwene cmeni banini, "Ke kubiti! Ta pla, csika ckc-c." ⁵⁰ Kcnakunwi ni, údie nwuna kcđi úwi na óba legyú úsie Yesu kudc. ⁵¹ Yesu úye-nwu cnini, "Bi na aawia ka lebla lite-c?" Cnumbwene cmeni ósu-nwu cnini, "Unwoti, ya mina anumi ałemi na ntaanu!" ⁵² Amu na Yesu ósu-nwu cnini, "Teesie. Fula cfcłtaadi bóbwi-c." Na cknakunwi ni, nwuna anumi ébimi na úse kal ckc. Amu na ósiaku Yesu, na bana fui bātcl bésie bana ulu.

11 Uwi cni na bákpe béde Yerusalem na bétédu Betfage ku Betania amad cmm ni, bébedu kbi kcni baal Ino Egyii Kbi kudc. Na mm ni, Yesu ótala nwuna bateyane inyc cnii ama bataatc. ² Na ósu-ma cnini, "Si bitédu cma udeedi cni bedubcda cłe kemo ni, bedubcnu ka bakya ebuo ala utine ubi cdi kabuli bényene mm cni na ukyuli cdi útelie-nwu kama kudii. Bidie-nwu kabuli na biti-nwu biboku-mi. ³ Na si ukyuli cdi úye-mii cnii, 'Bi bæeka-nwu?' ni, besu-nwu ka bina Unwoti mcwí-nwu, na biti-nwu biboku meni cfaani." ⁴ Anwuosu nkyuli inyc bameni bésie na bātánu ka bakya ebuo ala utine ubi cdi kabuli bényene ukyuli cdi kayakun. Na uwi cni beedie-nwu na kabuli kemo ni, ⁵ bekyuli bani nnye mm badi béye-ma banini, "Bi biidie-nwu kabuli bebla?" ⁶ Básu kale na Yesu ósu-ma. Amu na ama lenc béte-ma ku fi na bédie-nwu. ⁷ Ka bėti ebuo cmeni békoku Yesu ni, bébimi bana adi béwi ebuo cmm lcl, na Yesu ók ulie-nwu kama. ⁸ Bekyuli pii lenc bébimi bana adi béwi kal, na badi lenc békulo evete ku like béwi ulu cni lcl na cdubo cwi. ⁹ Bekyuli bani ntcl ku bani nkpe fui baava taasu banini, "Hosiana! Bimwi anwu cni ndubo na Bloti lenyi kemo!" ¹⁰ Biti bumwi bite Cga Dawid lega kadikc kani ndubo! Hosiana ute Katcti na katc fui!" ¹¹ Cni na úduo Yerusalem ni, Yesu úsie Yuda fuo kakpakc. Na ónu mm ku lcla biala ómana. Nsu ka kadi káayu csu ni, ótclc úsie Betania ku nwuna bateyane na bātáte mm.

¹² Kadi kégye uwi cni na bávia Betania badubo ni, cka kúbo kcda Yesu. ¹³ Ónu cgyu ka cđingyii kcđi kunye kcni lcl na evete asia pii. Anwuosu úsie cnii útánu si ebi adi asia-ku lili. Nsu ka údu kugyii cmm kal ni, ónu ka kútanwu ebi. Evete kani nsia-ku lili. Na uwi cni na kcwa kcnu lenc útedu c. ¹⁴ Amu na Yesu ósu kugyii cmm cnini, "Ukyuli cdi uleti fula kegyiibi ulakya kenye kudii lenc!" Na nwuna bateyane bénu ka ósu leni. ¹⁵ Ka bétéduo Yerusalem ni, Yesu úsie Yuda fuo kakpakc na cky cgyá bekyuli bani nkya mcđi kuye na mm taaleku kaduli kamm. Údi egulabi bavumanane ala kasiakc úbo. Na údi bani nlie beeyé babloduma lenc eboku úbo. ¹⁶ Na útatuna cnii ukyuli cdi uti lcla ledi cvinku útéye na kakpakc kaduli mm. ¹⁷ Amu na ótina bekyuli bamm ala na ósu-ma cnini, "Bénweni na Bnweni Kedee Cku kemo ka Katcti ósu cnii, 'Badubcl mi-na kesii banii kaduli kani kemo na bayawine fui baakpali katc.' Nsu amii bíti-ka bínwini beyune kabekc!" ¹⁸ Bakpane benengudi ku cda bubo ala batinane bani nkya mm bénu etemila ani na Yesu ósu. Anwuosu bávia ulu cni lcl na nka basia na badu-nwu. Nsu baayia-nwu ósi kale na lcl lccyó bekyuli fui na nwuna ala bctina csu. ¹⁹ Cni na useyi uwi údu ni, Yesu ku nwuna bateyane bātcl na cma cmm kemo. ²⁰ Kadi kégye ctanta uwi cni na báke ulu lcl bésela ni, bánu ka kcđingyii cmm kúkpi ku lidu. ²¹ Petro ókali lcla leni nébo, na ósu Yesu cnini, "Ala ctinane, nu kugyii kcni na éwida mm kúkpi!" ²² Yesu ósu-ma cnini, "Bcfc Katcti bedi. ²³ Mcwsu-mii geen ka ukyuli biala cni ndubcsu kbi cnii kgyu na kutéduo epu kemo, na nwuna kayi kététilenwu ulu mmomu ófc ódi ni, cdububo ute leni. ²⁴ Anwuosu mcwsu-mii nnii lcla biala leni na bedubuye Katcti na uwi cni na bæekpali katc ni, bæfc bedi benii bedubcłe-ni. Na Katcti cdubcbla lcla lemme ute-mii. ²⁵ Na si bíboku eli kal benii bæekpali katc na bénu ka ukyuli cdi ófc-mii ni, cłeka biti bekyie-nwu kale na bina Ati cni nkya katc lenc weti bina ekpidi wakyie-mii. ²⁶ Nsu si bíteti bítakye-nwu ni, bina Ati cni nkya katc lenc uleti bina ekpidi ulakye-mii." ²⁷ Amu na Yesu ku nwuna bateyane bás bésie Yerusalem. Cni na Yesu úsie útéduo kakpakc mm ni, bakpane benengu ku cda bubo ala batinane ku cma benengu badi bébo-nwu kudc. ²⁸ Na bébeye-nwu banini, "Cma cyikun na aabla ala ameni? Na cma lenc néte-c ulu?" ²⁹ Yesu údie kenye cni ni, "Kudeedi ni, ndubuye-mii litemi linwi pe. Na si bídie-ni kenye ni, ndubcsu-mii ukyuli cni cyikun nda mcwbla ala ameni. ³⁰ Besu-mi we na Yohane ófc cyikun ósiku asa na ókpi bekyuli ntu na ketu kemo? Cyikun cmm ósi Katcti kudc, munuu ukyuli cyawine néte-nwu ulu?" ³¹ Bése kal baaní lcla lemni teenene na bana akc, na beeye lcl banini, "Bi na cłeka cwsu? Si bósu kcni cyikun cmm ósi Katcti kudc ni, cdubuye cnii, 'Si use leni ni, bi csu na bitafc Yohane bitadi?' ³² Nsu si bósu-nwu kcni ukyuli cyawine nátała-nwu ni, cmeni lenc ckc-

dia!" Baayia ka basu leni leno, osika bekyuli bani nnye mm̄o c̄di biala ʒf̄c̄ ʒdi ka Yohane c̄di Kat̄c̄ti kenye udi-ene. ³³ Anwūosu básu Yesu banini, "B̄c̄c̄c̄gyi." Amu na Yesu ʒsu-ma c̄nini, "Ami leno l̄ēēdubo-mii cyikun c̄ni mbo c̄su m̄c̄kana ala ameni b̄c̄bla b̄c̄su!"

12 Amu na Yesu úbo-ma l̄egba c̄nini, "Dii ni, c̄nana c̄di úse k̄odingyii kemo kadi. Na ʒgyi c̄ba ʒmana-ka. Na úku ubu na kal̄ kamm̄o nte kesii kani na c̄dubo ebi amm̄o ntu butaamana teewi. Na ʒtu kesii kani nákuu kal̄e na benye mm̄o bataagyumana kemo kam-m̄o. Amu na úti kemo kamm̄o úte kabla bablane badi c̄nii bataanu-ka l̄el̄, na anwu ku-ma beti l̄ela leni báke mm̄o bele. Amu na ʒc̄c̄c̄ ʒsie ulu. ² Ka uwi údu na béde ebi amm̄o ni, c̄nana c̄meni ʒtala c̄tu c̄di ʒkya-ma c̄nii si béede ebi amm̄o ni, na beti nwuna kake bete c̄nana c̄mm̄o na uboku-nwu. ³ Nsu nwuna kabla bablane bameni béfie c̄tu c̄meni bébo na bágya-nwu, na ʒc̄c̄c̄ ku enukplu. ⁴ Amu na c̄nana c̄meni ʒc̄c̄ ʒtala c̄tu c̄bam-badi. Na ka ʒsie ni, kabla bablane bameni bébo-nwu na ʒf̄c̄ ʒle lili, na béwi-nwu anumi kal̄ geen. ⁵ Amu na c̄nana c̄meni ʒc̄c̄ ʒtala c̄tu c̄bambadi leno, na bébo anwu leno na bádu-nwu. ʒc̄c̄ ʒtala babambadi pii. Na bébo badi na bádu bakladi. ⁶ "Ukyuli c̄ni násc̄ úbu na c̄dubotala-nwu ndi c̄nana c̄meni ubidi c̄yckne. Kawc̄c̄c̄ ni, ʒtala ubidi c̄yckne c̄meni. Na ʒsu l̄el̄ c̄nini, 'M̄c̄c̄f̄c̄ taadi ka badubute mina ubi anwu c̄bu.' ⁷ "Nsu kabla bablane bamm̄o básu l̄el̄ banini, 'C̄meni ndi bula un-woti ala c̄dine. Bibo na beya b̄c̄du-nwu, na buti nwuna kadik̄o b̄c̄bla bula kadi!' ⁸ Anwūosu béfie c̄namu c̄meni. Na ka bádu-nwu ni, bébo-nwu báva kemo kamm̄o c̄ba kama." ⁹ Amu na Yesu úye benengu bamm̄o c̄nini, "Bi na b̄eekali ka c̄nana c̄meni c̄duboc̄bla? Ndubo-mii b̄c̄su! C̄dubusie mm̄o utádu kabla bablane bamm̄o na uti ke-mo kameni c̄kya bekyuli bamba l̄ek̄c̄c̄. ¹⁰ Ngyi ka béka Bunweni Kedee C̄ku kemo kesii kani na ʒsu c̄nii, 'Letabi leni na batune béni báva banii l̄ēēedia ni, ani mm̄omu nébenwini letabi leni náfc̄ kuye litulo na atabi fui ako. ¹¹ Kat̄c̄ti nábla l̄ela bonwu l̄emeni. Na l̄éfc̄-bu anu geen!' " ¹² Amu ka bénu l̄ela l̄emeni ni, Yudaƒuc̄ benengu bákyá c̄kplu ka nka befie Yesu. Osika bagyi ka úbo l̄eg-ba l̄emm̄o ʒsia-ma l̄el̄. Nsu báya bekyuli lisu leni nnye mm̄o. Anwūosu bágyu l̄egba bátal̄c̄-nwu kud̄. ¹³ Kama ni, bátala ƒarisiƒuc̄ badi ku Herode kama basiakune badi, na básie Yesu kud̄ banii beesié na betéwi-nwu kenye benu. ¹⁴ Ka b̄etédu-nwu kud̄ ni, básu-nwu banini, "Ala c̄tinane, b̄c̄gyi ka aasu litemi geen uwi biala. Na alávumana fula etemila na ʒsi kal̄e bekyuli baakali taasiku-c̄ l̄el̄ c̄su. Alánu anii c̄meni c̄di ukyuli ubendi iye c̄meni c̄di ukyuli ubliidi. Nsu aatina ukyuli biala Kat̄c̄ti kud̄ ulu na ulu geen l̄el̄. Anwūosu su-bu si c̄dia ka butaaf̄c̄ kuyi teete Romaƒuc̄ C̄ga Unengudi. ¹⁵ C̄leka b̄c̄c̄, munuu butaf̄c̄?" Nsu Yesu ʒti ka anumi l̄el̄ bekyuli badi, na úye-ma c̄nini, "Bi c̄su na b̄eeȳc̄ ka b̄eky-w̄-mi kakpagyue? Biti kaple kadi bite-mi na lenu."

¹⁶ Béti béte-nwu. Amu na úye-ma c̄nini, "C̄ma lili ku lenyi bávc̄ básia meni?" M̄m̄o na b̄édie kenye banini, "Romaƒuc̄ C̄ga Unengudi Kaesare na c̄di." ¹⁷ Amu na Yesu ʒsu-ma c̄nini, "Amu ni, biti l̄ela leni ndi Kaesare l̄e-di bite-nwu. Na biti l̄ela leni ndi Kat̄c̄ti l̄edi bite Kat̄c̄ti." C̄meni c̄su ni, b̄ébimi bana inye b̄éwi, osika ʒbla-ma d̄eye d̄eye. ¹⁸ Amu na Sadukiƒuc̄ bani m̄c̄c̄su ka si ukyuli úkpi ni, c̄c̄ uláta teelie ngba badi bébo Yesu kud̄, na b̄ébeye-nwu litemi l̄edi. ¹⁹ Béye-nwu banini, "Ala c̄tinane, Mose únweni úse-bu ka si c̄nana c̄di úkpi na ʒda ulekudi úse c̄ni na bátawc̄ bebi ni, c̄leka c̄nwani c̄nanabi uti ukpinele c̄meni kal̄e na si bávc̄ bebi ni, na baduboc̄bu-ma ka c̄gya udeedi c̄mm̄o bebi badi. ²⁰ Amu na dii ni, banwani maate badi b̄élie. Udeedi úti uleku c̄di na úkpi c̄ni na bátawc̄ ubi c̄di. ²¹ Amu na unȳc̄di leno úti-nwu, na anwu leno úkpi c̄ni na anwu ku uleku c̄meni bátawc̄ ubi c̄di. C̄nwani c̄tedi leno úbeti uleku c̄meni, na anwu leno úbekpi c̄ni na bátawc̄ ubi c̄di. ²² Leni kani na bana maate bamm̄o fui b̄éti uleku unwi c̄meni bása. Nsu bana fui b̄ékpi c̄ni na ama ku uleku c̄meni bátawc̄ bebi badi. Na kawc̄c̄c̄ ni, uleku c̄meni leno úkpi. ²³ Na uwi c̄ni na bekpine fui baduboc̄ta b̄c̄si kekpine bebelie ngba ni, bana ako c̄mani nduboc̄bla uleku c̄meni c̄gya ka bana nkyuli maate bameni fui b̄éti-nwu dii?" ²⁴ Amu na Yesu údie kal̄e ka, "Uuuse leni munu munu. M̄c̄c̄nu ka bilenu litemi l̄emeni kal̄e, osika b̄ēēgyi Bunweni Kedee C̄ku kemo etemila iye Kat̄c̄ti cyikun. Anwūosu na b̄ēēfīc̄-nwu. ²⁵ Uwi c̄ni na bekpine baduboc̄ta ni, badubuse aani Kat̄c̄ti batu kal̄e, na beleti beleku. ²⁶ Nsu na bekpine b̄c̄c̄ taata litemi l̄el̄ ni, Mose únweni l̄ela l̄edi na Bunweni Kedee C̄ku kemo ʒsiku kugyii blii c̄ni m̄c̄c̄kywí l̄el̄. Munuu bilenyimo? M̄m̄o na únweni ka Kat̄c̄ti ʒsu-nwu c̄nini, 'Ami ndi Abraham Kat̄c̄ti ku Isak Kat̄c̄ti ku Yakob leno Kat̄c̄ti.' ²⁷ C̄meni kal̄e ndi c̄nii bekyuli bani néekpi bamua beli ngba, na c̄di ama leno Kat̄c̄ti. Nsu amii ni, b̄éyii ulu c̄mm̄o geen!" ²⁸ Amu na c̄da bubo ala c̄tinane c̄ni nnye mm̄o únu c̄te k̄c̄ni badaku. Na únu ka Yesu údie l̄ela l̄emeni kemo kadue. Anwūosu ʒni úde Yesu na úye-nwu c̄nini, "C̄da bubo b̄c̄mani ndi bunengudi fui na c̄da bubo fui ako?" ²⁹ M̄m̄o na Yesu ʒsu-nwu c̄nini, "B̄énweni c̄da bubo b̄c̄ni ntulo fui básu banini, 'Israelƒuc̄, binu kadue! Unwoti ndi bula Kat̄c̄ti, na anwu leti p̄e nkyá. ³⁰ Anwūosu c̄leka b̄eyc̄ Unwoti c̄ni ndi bina Kat̄c̄ti ku bina kayi fui ku bina k̄yú fui ku bina kasusu fui ku bina cyikun fui.' ³¹ Na c̄da bubo b̄c̄ni n̄sc̄ nsia c̄meni kama ndi ka, 'C̄y fula ukyulikpana aani fula l̄el̄ kal̄e.' C̄da bubo b̄c̄bambadi b̄c̄c̄ buuubo b̄c̄ni ntulo c̄da bubo b̄c̄meni." ³² Amu na c̄nana c̄mm̄o údie kenye c̄nini, "Ala c̄tinane, ásu kadue! C̄c̄c̄ na c̄di aani kal̄e na áasu ka Unwoti leti p̄e ndi Kat̄c̄ti, na Kat̄c̄ti c̄bambadi c̄c̄c̄ uuubo ntu anwu leti p̄e. ³³ Na c̄leka ukyuli c̄y Kat̄c̄ti ʒsiku nwuna kayi kemo fui ku nwuna kasusu kemo fui ku nwuna cyikun kemo fui. Na c̄leka c̄y nwuna ukyulikpana aani kal̄e na c̄c̄c̄"

anwu ɔlatidi nwuna leɓ kale. Ɔdia ka ukyuli ɔsia ɔda bubo bɔmeni kama utulo si úti bebuo ku akpala abambadi útákpa Katɔti.”³⁴ Ka Yesu únu lenunda ala ani kalb na ɔnana ɔmeni údie ni, ɔsu-nwu ɔnini, “Awo ni, kébu blii asa na eduo Katɔti leɓa bɔdi kemo.” Ɔmeni kama ni, ukyuli ɔdi ɔɔ útese kayi ɔnii uuye Yesu lela ledi lenɔ.³⁵ Ka Yesu ɔkya ɔɔtina litemi buni na Yudaƒuɔ kakpakɔ ni, úye litemi ledi ɔnini, “Ɖe na ɔbla asa na ɔda bubo ala batinane baasu ka Ukyuli Ɖfunadi ɔdi Ɖga Dawid kaba kemo ubi?”³⁶ Dawid ɔmmɔ ɔlati nkenku Katɔti Kɔyu leɓ na únweni úse ɔnini, “Katɔti ɔsu mina Ɖti ɔnini, “Ɖɔ lie-mi ƙɔdianu kake wetédu uwi ɔni na maya na akɔliku fula leɓba anya fula bekisine leɓ.”³⁷ Na meni ni, Dawid ɔlatidi ɔɔ Ukyuli Ɖfunadi ɔnii nwuna ɔti. Anwuɔsu ɔe na ɔbla na anwu ɔmmɔ ɔɔbla Dawid kaba kemo ubi?” Na bekyuli pii badi benye beenú ala ani na Yesu unye ɔɔsu ku kubití.³⁸ Ka Yesu ɔdaku bekyuli bameni ala ɔɔtina ni, ɔsu-ma ɔnini, “Benu kadue na ɔda bubo ala batinane leɓ. Ama ɔmmɔkya lewu libendi na baayɔ busie taavi kuyeya kale na bekyuli bataakya-ma kenye ku ɔbu.³⁹ Ama ɔmmɔwia ka belie kuliekɔ kunengudi na kasalakɔ ku emeyi kadikɔ.⁴⁰ Beedie bekpinele ɔkɔpana. Na kama ni, beɔfie-ma bana ala fui taafɔ. Na beetile Katɔti atu si baakpali katɔ, ɔsika baatemí gyɔɔkɔ teeti taatina leɓ. Bana ƙɔtu ɔkɔni ɔɔdubo bumomo butulo bekyuli bakladi ɔɔdi fui!”⁴¹ Amu na Yesu ɔyu úlie kalb na kakpakɔ mmɔ na egulabi kesekɔ kudɔ, na ulie ɔɔnu kale na bekyuli baaví teetéte bana etela. Balakene pii bététe egulabi bonwu banii beeti batina leɓ.⁴² Na ukpinele ɔwabane ɔdi lenɔ úbavi na úti kaple inyɔ útéyi.⁴³ Amu na Yesu ɔɔ nwuna bateyane ɔsala lisu na ɔsu-ma ɔnini, “Mmmɔsu-mii geen ka na Katɔti anumi ni, ukpinele ɔwabane ɔmeni néte egulabi útulo na bekyuli bameni fui akɔ.⁴⁴ Ɖɔɔ ni, bekyuli bameni ama bana lelake kenye na bake bébo beete etela ameni. Nsu ni, basɔ bebo egulabi abambadi pii. Na uleku ɔmeni anwu ni, ina ka ɔwabane na ɔdi ni, úti lela leni nse-nwu fui úbete. Lela leni na ɔdubuti uye nwuna leɓila ni, ani na úti úbete meni.”

13 Ka Yesu ɔsi ɔɔlé Yudaƒuɔ kakpakɔ mmɔ ni, nwuna bateyane akɔ unwi ɔsu-nwu ɔnini, “Ala ɔtinane, nu atabi abuni ani bėti bátu letɔ libendi lemeni ku kale na bátu-ni! Ɖɔɔdia ɔkɔnu!”² Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Nu letɔ libendi lemeni kadue, ɔsika atabi ani bėti bátu-ni kemo linwi pɛ lilébu lilasia ledi leɓ! Letɔ lemeni fui leɓubɔɔfɛ na atabi ammɔ fui adubugyingya ewi kalb.”³ Yesu úsie ulie ɔkɔbi ɔkɔni leɓ na inɔ egyii akya mmɔ leɓ. Na mmɔ ni, ɔɔnu kakpakɔ ɔɔ ɔvi ɔni ngye. Amu na Petro ku Yakobo ku Yohane ku Andrea leti bébo-nwu kudɔ na béye-nwu banini,⁴ “Blɔti, uwi ɔmani na letɔ lemmɔ leɓubɔɔfɛ? Su-bu lela leni mebo asa na ɔɔdubɔɔnu ɔkɔni ka uwi ɔmmɔ údu ka ala ameni ale.”⁵ Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Binye kagyumana, na bitaya na ukyuli ɔdi ɔɔɔɔ-mii.⁶ Bekyuli pii badubuti leɓ bakɔku-

mi na basu-mii banini, ‘Ami meni!’ na batɔɔ bekyuli pii.⁷ Na utabla-mii kale kadi si biinú kekpo ɔkɔku na bina kudɔ iye na ɔgyu kakaaka. Ɖleka ala ameni udu ebo. Nsu ulátina ka kayawi kawɔkɔkɔ nédu.⁸ Kalb kadubukpoku kalb bamba leɓ. Na leɓa kadikɔ kadubukpoku leɓa kadikɔ. Kalb kadubukpoku kesii biala, na ɔkɔka ɔɔdububo. Ala ameni ese aani kawɔɔɔ ɔɔɔdu kalb kesekɔ.⁹ “Ɖleka amii alati binye kagyumana. Badubufie-mii na beti-mii besienku litemi katekɔ. Badububo-mii na kasalakɔ. Na ami ɔsu ni, beɓubunye бага ku leɓ badine anumi, na beɓubunye-ma Katɔti lite-mi buni lemeni.¹⁰ Nsu asa na kawɔkɔkɔ kadububo ni, ɔleka basu kadi fui Katɔti litemi buni lemeni.¹¹ Na si uwi ɔni na bétíe-mii na bėti-mii bésienku litemi katekɔ ni, biteti kasusu bitasiku lela leni na beɓubunye leɓ. Si uwi ɔmmɔ údu ni, na besu litemi biala leni na Katɔti Kɔyu ɔɔdubute-mii. Ɖsika ɔɔɔdi amii alati kasusu kemo litemi na beɓubutemi. Mmomu Katɔti Kɔyu ɔɔdubunye na bitemi ku nwuna kasusu.¹² “Bekyuli badubuti ama alati banwani bete banii badu. Na bebi bati lenɔ badubɔɔbla bana bebi leni kani. Bebi badubɔɔta benye bana bawɔne leɓ na bakya-ma kakya kale na badu-ma.¹³ Ukyuli biala ɔdubukisi-mii, ɔsika beeyɔ-mi ɔsu. Nsu ukyuli biala ɔni ndubunye kpakplaa na nwuna ɔɔɔtaadi kemo wetédu nwuna nɓa bulie kawɔkɔkɔ ni, Katɔti ɔdubɔɔda-nwu udie ɔkɔtu ɔkɔni nse nte ekpidi bablane fui kemo.¹⁴ “Na meni ni, bise atu kadue na binu kalb. Si bénu ala ani udu na Katɔti ukisi ka ále na nwuna kakpakɔ kedee ni, bekyuli bani nkya Yuda beke-li besie batáɛ na abi leɓ.¹⁵ Ukyuli ɔni nnye nwuna ɔɔ lili iye lesa lili ni, ɔɔ uteti kasusu ɔnii ɔgyu ubo kalb ubeti lela ledi ɔsiku nwuna ɔɔ kemo ɔnii uuti ɔda.¹⁶ Ukyuli ɔni nkya kemo ɔɔ utasi utebo kaduli ɔnii ubeti nwuna awu.¹⁷ Uwi ɔmmɔ ɔdubo ɔkplu ɔgyu bute beleku bani nda ƙafɔ ku bani muute bebi lenyi.¹⁸ Bivele Katɔti na uwi ɔmmɔ utebo na ɔgyu uwi!¹⁹ Ɖsika leɓibo leni ndubo uwi ɔmmɔ kemo ni, leɓubo bubomo butulo ledi biala leni udu na kayawi kameni káanu dii ɔsi kana kalb kesekɔ úti úbedu ɔmwi limeyi. Na leɓibo lemeni udu ledi leɓɔ lilebo lenɔ kudii.²⁰ Nsu Unwoti ɔsu úse ka ɔdubɔɔfana emeyi ammɔ. Ɖsika si ɔɔɔdi leni ni, ukyuli ɔdi biala ulébu. Nsu na nwuna bekyuli bani na ɔɔfuna ɔsu ni, ɔdubɔɔfana emeyi ameni.²¹ “Na si ukyuli ɔdi ɔsu-ɔnii, ‘Nu! Aanu Kristo meni!’ iye ‘Aanu-nwu ngye!’ ni, tafɔ-nwu tadi!²² Ɖsika ama bani ndubɔɔbla leɓ aani Kristo ku Katɔti kenye bediene kedee pii badubudie leɓ keyi. Badubɔɔbla akɔla ku ayiala pii kale na si bakana ni, na batɔɔ Katɔti bekyuli bani na ɔɔfuna lenɔ.²³ Anwuɔsu binye kagyumana! Lésu-mii lela biala líse asa na uwi ɔmmɔ wedu.²⁴ “Na emeyi ani ndububo na leɓibo lemeni kama ni, ɔɔfɛ ulekeye kadue, na ɔkɔbuli lenɔ kulekeye.²⁵ Ayabi adubɔɔbla aani si ɔkɔnu na ada taasiku katɔ, na katɔ ala fui adubɔɔkunku.”²⁶ “Amu na bekyuli badubunye ami, ɔni ndi Ukyuli Ɖyawine Ubi, ka

ndubwda lele kayaa na uyo kemo. Na ndububo ku Katoti ziyikun ku bukeye bonwu. ²⁷ Na ndubotala mina katot batu na kayawi lefenyi ine lemmw lelb na basala mina bekyuli bani na lefuna lise mmw basiku kalb kawokw kamani utedu kawokw kani ngye. ²⁸ "Binyimo lela leni na bete ya besiku kodingyii lelb. Si uwi on na be nu ka kugyii kmmw kodaku evete boti ni, na beduboti ka ketudi keede. ²⁹ Leni kani si uwi on na be nu ka ala ani na lesu meni adaku bole ni, na beduboti ka kawokw kamani keedu na keebo kénye bina kegbuta kama geen! ³⁰ Mkw-mii geen ka ala ameni fui adubwle asa na bina kadi bekyuli fui badubukpi basa. ³¹ Katot ku kalb fui kadubwumana boti, nsu mina litemi lilavumana kudii. ³² "Nsu ni, ukyuli biala kwgyi limeyi iye lebo leni na kawokw kamani kadubudu ina Katoti batu ku Katoti Ubidi muedi baaadubo boti, ntu Katoti leti pe ngyi. ³³ Besia anu na binye kagyumana, wsika beegy limeyi leni na uwi kmmw wedu. ³⁴ Ddubuse aani onana on nata lele oma onii usela ulu wdi, na da nwuna kabla bablane kyka kaduli. Ute wdi biala nwuna kabla kani na wdubo bbla. Na nwuna kama ni, usu ukyuli on nnye nwuna kayakun kenye onii wgyumana kayakun kammw kadue. ³⁵ "Leni kani na wleka amii leno binye kagyumana. Wsika beegy lebo leni na bina Unwoti webeduo. Wkana na wla useyi uwi, iye usiente, iye uwi on na bakw bete kenye, iye wntanta. ³⁶ Si da ubale k-nakunwi ni, utaleka ubanu ka bilie beele. ³⁷ Lela leni mkw-mii meni ni, ani kani ndaku bekyuli fui wksu. Na ani ndi ka binye kagyumana."

14 Kebu emeyi anyo asa na Yuda fuo badi bana emeyi kedee ani baal Kukpi Lili Bwvia Limeyi ku Bodobodo Oni Nete fu Boti Emeyi. Na bakpane benengu ku wda bubo ala batinane badi bakya baawia ulu on lelb basia na wbe kemo na befie Yesu na badu-nwu. ² Basu lelb banii, "Utaleka bbla lela lemeni na emeyi ameni boti kemo. Wsika si wwdi leni ni, bekyuli badubwle konyi na bata benye-bu lelb." ³ Yesu kyka Betania na Simon on nefi wlegyie dii kesii. Uwi on na Yesu ulie wdku boti ni, uleku wdi ubo mmw na wda letabi suele suele wsii on baal alabasta. Na wsii kmmw kemo ni, inkwii wkon muunwenyi wfefe boti buwi. Na baal inkwii wkon nard, na bfw kuye geen. Uleku wmeni wlemi wsii na uti inkwii wmmw uwi Yesu lili lelb. ⁴ Wmeni wkpoku bekyuli bani nnye mmw. Na beti wkon basu banini, "Bi wsu na uubile inkwii wkon udu leni? ⁵ Wkana na nka uti-mu uye na wke aani lekwa limodi kabla leyufwla na uti kmmw ute bekyuli bani neebo lela ledi." Na wmeni wsu ni, badwku-nwu momoomo. ⁶ Nsu Yesu usu-ma onini, "Benyonu-nwu! Bi wsu na bilaya na wke wku wky? Wbla lela lebuni ute-mi. ⁷ Bawabane bakya-mii ako uwi biala. Na uwi biala na amii beeyo ni, bekana na bibunku-ma. Na ami ni, wwdi uwi biala na ndubwky-mii kudw. ⁸ Uleku wmeni wbla lela leni na wakana. Uti inkwii wkon uwi-mi lelb use ute mina

kukpi asa na bava-mi. ⁹ Na muute-mii woti wkw ka kesi kesii na badubwle lela na Katoti litemi buni lelb na kayawi kamani fui ni, badubuti lela leni na uleku wmeni wbla meni basu batina na beti beteenyimo-nwu."

¹⁰ Amu na Yuda Iskariot on ndi Yesu batalane leevu-inyoko ako unwi ni, wkwle usie bakpane benengu kudw onii utakya Yesu kakya na uti-nwu wky-ma enu kemo.

¹¹ Kubiti wda-ma geen na etemila ani na ubasu-ma wsu, na ama leno basu ka badubute-nwu egulabi. Anwuusu Yuda wky wkwia ulu wboni on lelb na wdubwbia na udie-nwu ute-ma. ¹² Na limeyi lideedi na Bodobodo Boti Emeyi kemo na limeyi leni lelb na baadu Kukpi Lili Bwvia kofonubi bakpa na bana wdi kenye ni, Yesu bateyane beye-nwu banini, "We na aayoko ka butaklibi bula limeyi lemeni boti buse bute-w?" ¹³ Amu na Yesu wfuna bana ako inyoko na usu-ma onini, "Bisie wankemo na bedubwsiaku ukyuli wdi ka uti ntu ku ketubwi. Besiaku-nwu na biteduo kaduli kani kemo na weteduo.

¹⁴ Na besu kaduli wlati benini, 'Ala wntane onii tina-bu wdi on kemo na anwu ku nwuna bateyane badubo babadi bana Kukpi Lili Bwvia Limeyi adila.' ¹⁵ Mkw ni, wdubwtina-mii wdi ubendi wdi na wdi katot on kemo na baklibi ala beke-bu kadue. Benwa limeyi buni lemeni adila bise mmw." ¹⁶ Bateyane bamani batwle na besie wankemo, na batanu ka lela biala lise aani kale na Yesu usu-ma. Na banwa Kukpi Lili Bwvia Limeyi lemeni adila beke. ¹⁷ Ka useyi uwi wdu ni, Yesu ku nwuna bateyane leevu-inyoko bammw besie beteduo mmw. ¹⁸ Na uwi on na belie badaku boti ni, Yesu usu onini, "Mkw-mii geen ka bina ako unwi on na ami ku-nwu bulie wwdi meni wdubwky-mi kakya." ¹⁹ Litemi lemeni lebla-ma wkwenu, na bakya beeye-nwu unwi unwi banini, "Geen ni, ngyi ka wwdi ami na ada, munuu ami?" ²⁰ Yesu wdie kenye onini, "Bina leevu-inyoko bamani kemo unwi na wdi. Na ami ku-nwu mwkya wkon lekya mi kemo meni.

²¹ Ami, on ndi Ukyuli Wyawine Ubi, lisele nteki aani kale na Bunweni Kedee Wku wtina kale. Nsu ulese buwe ulete ukyuli on ndubwky-mi kakya. Si batawo ukyuli wmmw muedi ni, nka wdia-nwu utulo!" ²² Uwi on na badaku boti ni, Yesu uti bodobodo wdi. Na ka wgya Katoti enu wkwle ni, wbe-nwu wke wke na ule ute nwuna bateyane. Na usu-ma onini, "Befi wkon na bedi. Wmeni ndi mina wkon." ²³ Amu na uti wfw wdi, na ka wgya Katoti enu ni, uti ute-ma na bani. ²⁴ Na usu-ma onini, "Wmeni ndi mina ubugya on na ndubuti liwiakun na bekyuli pii lili, na wdi wdi bunyimi wkw wdi na bayawine ku Katoti nte. ²⁵ Na wkw ni, wkw leedubo nte wkon udu boti wkon leno, ntu leni nte wkw wdi udu na Katoti lega kadiko." ²⁶ Amu na batu wku wdi bete Katoti bumwi na bawi bale besie Ink Eyyi Wkon lelb. ²⁷ Mkw ni, Yesu usu nwuna bateyane onini, "Bina fui bedubukeli mi. Wsika Katoti usu na Bunweni Kedee Wku kemo onini, 'Ndubwdu ba fonu wdane, na nwuna ba fonu badubugyingya.' ²⁸ Nsu na mina wkw wdi wkw kekpine kama

ni, ndubwgyu letw-mii na Galilea." ²⁹ Amu na Petro ósu-nwu onini, "Ami ni, lxxedubo-ko bukeli kudii, si ina bakladi fui badubukeli-ko!" ³⁰ Yesu ósu Petro onini, "Mwosu-ko geen ka asa na akwako adubute kenye kunyodi mwilidigye l'emeni ni, awo clati adubusu kwete fui ka aaagymi." ³¹ Petro ósu ósu-nwu kpakplaa útulo udeedi ka, "Si ina c'leka badu ami ku-ko fui ni, lxxedubo b'osu ka lxxegy-ko." Na nwuna bateyane bameni fui básu leni kani. ³² Omw kama ni, básie b'étédu kesii kani baal banii Getsemane. Na Yesu ósu nwuna bateyane onini, "Beso bilie kalb meni na ami lisie ntákpali katw." ³³ Amu na útikú Petro ku Yakobo ku Yohane óda. Na ka kayi keekpóku-nwu na l'ela leni ndubo-nwu lel'w ósu ni, ³⁴ únwini na ósu-ma onini, "Muunú c'le na mina kwyu kemo geen aani si bukpi nda. Beso binye meni na bitaagyumana." ³⁵ Ka úsie anumi blii ni, ósu úbi kalb na úvele Oti onii, "Si nka wadia ni, na l'ebibo uwi w'emeni w'vi-mi lel'w." ³⁶ Amu na ósu onini, "Ati, mina Oti! Akana na abla l'ela biala. Si átuna ni, na af'w l'ebibo kwf'ee w'emeni na mina kudw. Nsu ni, tabla mina l'eywako, mmomu bla fula ledi." ³⁷ Amu na únwini úbo nwuna bateyane ete bammw kudw, na úbanu ka bate baal'ee. Na ósu Simon Petro onini, "Simon, b'olee beda? Bitakana bulie bwgyumana budu w'odw unwi p'e?" ³⁸ Amu na ósu-ma len'w onini, "Bilie bitaagyumana na bitaakpali katw kale na bileduo buk'poku taanu kpakplaa kemo. Kwyu kw'w'yo ka kw'bla, nsu w'ol'na use kwete kwete." ³⁹ Ósu ósu-ko úsie kama utákpali katw aani kudeedi kale kani. ⁴⁰ Na ósu únwini úbo nwuna bateyane kudw na ósu úbanu ka b'ate baal'ee. B'atakana bana anumi bubimi. Na b'atati l'ela leni basu-nwu. ⁴¹ Ka ósu únwini úbo kw'etedi kw'emeni ni, úye-ma onini, "B'ote na b'ete b'eenwuna, na b'edaku b'olee? Ódia, b'egyinya! Uwi w'emmw úudu! Kakya kw'yane úuti ami, onni ndi Ukyuli Oyawine Ubi, kwya bekyuli bekw'pidi enu kemo. B'eenu-ma ka b'ási badubo. ⁴² B'eta na buteesie but'ásiaku-ma. B'eenu ukyuli onni nákyami kakya ka w'ot'wku-ma." ⁴³ Yesu ómua únye-ma kudw mmw na w'daku b'wtemi asa na Yuda onni ndi nwuna bateyane leevu-iny'w bammw kemo unwi úbo. Na bekyuli lisu leni nási bakpane benengu ku w'da bubo ala batinane ku w'ma benengu kudw b'ásiaku-nwu badubo. Bada l'igyii ku l'ek'ee. ⁴⁴ Kakya kw'yane w'emeni ósu bekyuli bameni úse onini, "Ukyuli onni na b'edub'wku ka w'kw'kye kw'gbu ni, anwu mmw. B'if'ie-nwu na b'eda-nwu kpakplaa b'et'wku." ⁴⁵ Uwi onni na Yuda óda óle Yesu kudw p'e ni, ósu-ko onini, "Unwoti!" Ka óni úde-nwu ni, ókye-nwu kw'gbu. ⁴⁶ Anwu ósu b'ef'ie Yesu na b'ada-nwu kpakplaa. ⁴⁷ Nsu bani nnye mmw ku Yesu badi kemo unwi óni nwuna kw'ee ókpa na úbeyi kw'pane unengudi kabla w'blane kw'w. ⁴⁸ Amu na Yesu ósu-ma onini, "Bi w'ku na w'leka bita l'igyii ku l'ek'ee beda asa bibo b'ennii bibe f'ie-mi aani si uyune w'di na ndi? ⁴⁹ Limeyi biala ami ku-mii kw'kye kw'kw'w, na nkye w'kw'tina litemi buni mmw na b'ite f'ie-mi. Nsu aani kale na Kat'wti Bunweni Kedee Oku ósu ni, ubo leni."

⁵⁰ Amu na nwuna bateyane fui b'ekeli b'at'wku-nwu kudw. ⁵¹ Na uwi w'emeni kemo ni, oklofu w'di mbi kw'di blii kw'di lel'w kani nke nsiaku-nwu na w'wku ala ameni. B'ef'iene bammw b'awia ka nka b'ef'ie oklofu w'emeni. Nsu nwuna kw'di kani b'ada. Ónwane lel'w ófu, ⁵² na óle-ma enu kemo. Na úkeli ó'wku ku kas'wgya. Na w'da nwuna kw'di ókyama kudw. ⁵³ Amu na b'etiku Yesu b'ésienku kw'pane unengudi kesii. Mmw na bakpane benengu ku w'ma benengu ku w'da bubo ala batinane b'ása belie. ⁵⁴ Petro anwu kw'p'e kama bu'ee na úbavi útéduo kaduli kammw. Na ósu úlie bagyumanane bammw kudw, na w'waa ogya. ⁵⁵ Bakpane benengu bameni ku litemi batene bani nlie mmw fui b'áyo ka nka bawia Yesu litemi ledi leni lel'w basia na b'ak'e-nwu badu. Nsu b'atakana l'ela l'edi w'wku b'osiku-nwu lel'w. ⁵⁶ Bekyuli pii b'ébo b'ébetemi b'ásiku-nwu lel'w, nsu bana fui inye b'óvumanaku lel'w. ⁵⁷ Amu na badi b'ata b'ada-nwu kenye na básu banini, ⁵⁸ "B'únu ka ósu onini, 'Ndubw'f'e kw'kw'w kani na b'atu meni. Na emeyi at'e kama ni, nsu ndubw'wku kabambadi kani na w'w'w'w bekyuli bayawine nátu-ka.'" ⁵⁹ Nsu ama len'w, bana butemi b'útabla unwi ku bana bakpana w'di. ⁶⁰ Kw'pane unengudi óta únye bana fui anumi na úye Yesu onini, "Eenú etemila ani na baasu? Elebimi kenye? Bi na ebo na asu?" ⁶¹ Nsu Yesu úbile kenye na útasu l'ela ledi. Kw'pane w'emeni ósu úye-nwu onini, "Awo ndi Kristo onni na Kat'wti ó'funa úse? Awo ndi Unwoti Kedee Ubidi?" ⁶² Yesu ósu-nwu onini, "Ami mmw. Na b'edub'wku Ukyuli Oyawine Ubi ka ulie keliekw' kenengudi kani nsiaku Kat'wti Oyikune Fui kadi. Na b'edub'wku ka ósi katw w'dubo na uy'wku kemo!" ⁶³ Mmw ni, kw'pane unengudi w'emeni w'lati óni nwuna awu ób'w'e na kw'ny'i kemo na óva onini, "Anii bi? B'w'w bul'awia litemi kama benyene badi len'w! ⁶⁴ Ótemi enyekpi na Kat'wti lel'w! De na b'enu?" Amu na bana fui b'áyuli banii badu-nwu kw'kw'w. ⁶⁵ Bana ako badi b'ése kalb beetuo lisuo teewi Yesu. Na b'ényimi-nwu anumi, na badaku-nwu bubo ku bana enu. Na bakya baasu-nwu banini, "Ka agyi ala fui ni, su-bu ukyuli onni nébo-ko!" Amu na bagyumanane badi b'etiku Yesu b'at'wku, na b'étébo-nwu. ⁶⁶ Petro ófu lel'w ulie kaduli mmw asa na kaduli ulekubi onni nlie kw'pane unengudi kudw úbo. ⁶⁷ Uwi onni na ónu Petro ka uli w'waa ogya ni, ósu-nwu onini, "Awo len'w nka asiaku Yesu Nasareni w'emmw!" ⁶⁸ Amu na Petro úni na ósu onini, "Bi? N'tenu l'ela leni na aasu meni kalb!" Amu na óta óle úsie kayakun. Ka uudu kayakun kani na akw'w'w úte kenye. ⁶⁹ Ulekubi w'emeni ósu úbanu-nwu mmw, na ósu w'daku bekyuli bani nnye mmw b'osu onini, "W'di bana ako unwi!" ⁷⁰ Nsu Petro ósu úni. Uwi útetu asa na bani nnye mmw baasu-nwu banini, "Útaleka eni anii aaadi-ma ako unwi, kw'sika awo len'w ási Galilea." ⁷¹ Amu na Petro óva onini, "Leka ka Kat'wti onni-mi kw'w si kw'w na ndaku w'ny'i! L'ee gyi ukyuli onni lel'w na biitemi meni!" ⁷² Kw'nakunwi ni, akw'w'w ósu úte kenye kunyodi, na Petro ún'yimo ka Yesu ósu-nwu onini, "Asa na akw'w'w adubute kenye kunyodi ni,

adubɔsu kɔtɛ fui ka aaagyi-mi." Ka úbenu nwuna lɛlɔ kalɔ ni, kɔyɔ kúwi Petro na óda lɛdi údie na uuwulo.

15 Otanta tutuutu ni, bakpane benengu bátása ku Yudaƒuɔ benengu ku ɔda bubo ala batinane ku litemi batene fui. Ka bétí litemi lɛmeni lɛlɔ kasusu ku kale na badubɔbla-ni ni, bényimi Yesu na bétiku-nwu bátɔkɔku bésienku aban unengu ɔni baalɔ Pilato kudɔ. ² Mmɔ ni, Pilato úye Yesu ɔnini, "Awo ndi Yudaƒuɔ Ɖga?" Yesu ósu-nwu ɔnini, "Eɛn, lɛni na use aani kale na adaku ɔɔsu." ³ Bakpane benengu bétí etemila pii básia Yesu lili. ⁴ Anwuɔsu Pilato óɔ úye-nwu ɔnini, "Alasu lɛla lɛdi? Se kɔtu na enu etemila ani na badaku ɔɔsu taasiku-ɔ lɛlɔ!" ⁵ Nsu Yesu óɔ útebimi kenye, na óbla Pilato deye deye! ⁶ Na limeyi lɛmeni ɔdi biala uwi ni, Pilato úti ósia lɛlɔ ka ɔdubɔnyonu ukyuli unwi na bekyuli bekpidi bani bɛfíe bákyá ɔtɔ akɔ ɔni lili na badubuvelɛ betɛ. ⁷ Uwi ɔmení kemo ni, bɛfíe ɔnana ɔdi baalɔ Baraba bákyá ɔtɔ. Anwu náɔnku bekyuli bani náta bényɛ Romaƒuɔ Ɖga lɛlɔ. Na bana lɛsɛ lɛni na bákyá ɔsu ni, bɛfíe anwu ku nwuna basiakune na bádu-ma kukpi kɔtɔ na bekyuli ɔɔsu. ⁸ Amu na uwi ɔni na bekyuli pii bamɛni bábasa ni, béyɛ Pilato banii ɔkali nwuna ɔtɔ batɛnɛ kɔnyana ɔɔnu aani kale na ɔɔbla uwi ndi uwi mmɔ. ⁹ Úyɛ-ma ɔnini, "Bɛɛyɔ ka lenyonu Yudaƒuɔ Ɖga lite-mii?" ¹⁰ Pilato úyɛ-ma ɔmení ɔsika óti ka lenungyíe ɔsu na bakpane benengu bamɛni bétí Yesu bɛboku-nwu. ¹¹ Nsu bakpane benengu bammɔ bɛnwini bekyuli lisu lɛmeni kasusu kale na Pilato ɔnyonu Baraba mmo-mu uti ute-ma. ¹² Pilato óɔ útemi úte bekyuli lisu lɛmeni na úyɛ-ma ɔnini, "Bi na bɛɛwia ka lɛbla ku ukyuli ɔni na bɛɛlɔ Yudaƒuɔ Ɖga mɛni?" ¹³ Amu na báva básu-nwu banini, "Kana-nwu mana ugyii lɛlɔ!" ¹⁴ Pilato úyɛ-ma ɔnini, "Bi ɔsu? Bi ɔɔfiɔ na ófiɔ?" Nsu bana fui básɔ báva momoomo básu banini, "Kana-nwu mana ugyii lɛlɔ!" ¹⁵ Ka Pilato ɔɔyɔ ka ebítí ada-ma ɔsu ni, ónyonu Baraba úte-ma. Na óya na bébo Yesu kaduɛ ku kɔbuli kɔni na bélii básala, na úti-nwu úte bekpone ɔnii batákana-nwu bamana ugyii lɛlɔ. ¹⁶ Bekpone bammɔ bétiku Yesu na bétédúo aban unengu ɔmmɔ kaduli na bálɔ bekpone bakladi banii bebo. ¹⁷ Amu na bétí awu ugyiedi ɔdi bákyá Yesu aani ɔga kale, na bédí liyu kabwa kadi bébi-nwu aani kagabwa. ¹⁸ Na bakya beewi-nwu anumi kalɔ banini, "Yiidu! Yudaƒuɔ Ɖga ulie ngba gyɔkɔkɔ!" ¹⁹ Bétí kegyiimi bébo-nwu kuli na bétúo lisu bɛwí-nwu lɛlɔ. Amu na bálɛ akɔnko na nwuna anumi na bɛboku eli kalɔ béte-nwu. ²⁰ Uwi ɔni na báma-nwu báwɔkɔ ni, bédíɛ nwuna awu ugyiedi ɔmmɔ na basɔku nwuna lɛwu geen bakya-nwu. Amu na bétiku-nwu bátɔkɔku banii batákana-nwu bamana ugyii lɛlɔ. ²¹ Uwi ɔni na baka bésela ni, básiaku ɔnana ɔni baalɔ Simon ka ósi lɛkpaklɔ ɔdubo Yerusalem. Amu na bekpone bammɔ básu-nwu banii ɔlɛka ubunku Yesu ugyii ɔmmɔ buti. Na Simon ɔmení ósi Sireni, na nwuna bebi ndi Aleksandra ku Rufo. ²² Bétí Yesu bésienku kataku kadi

baalɔ Golgota ɔni kalɔ ndi kesii kani náɛ ukyuli kuli. ²³ Mmɔ na béte-nwu nte ɔni na básala ku kuvo kɔni mbo ɔdu kati kati banii ɔni, nsu Yesu útani. ²⁴ Amu na bekpone bammɔ bákana-nwu bámana ugyii lɛlɔ mmɔ. Na bátu egulabi bánu asa na bétí nwuna lɛwu béte béte lɛlɔ kale na bati ɔdi biala ku nwuna lɛla. ²⁵ Bákana-nwu bámana ugyii lɛlɔ na otanta lɛɔ yaalenwi. ²⁶ Na bébo kegyiike kadi bámana-nwu eli na bɛnwɛni lɛla lɛni ɔsu na bádu-nwu básia-ka lɛlɔ banini, "Ɖmení ndi Yudaƒuɔ Ɖga." ²⁷ Na bákana beyune inyɔ lɛnɔ bámana ligyii lɛlɔ mmɔ bɛbunku Yesu. Unwi óma-nwu kɔdianu kake, na unwi lɛnɔ óma-nwu kɔmiinu kake. ²⁸ Ɖmení úbo úte lɛni kale na bɛnwɛni bése na Bunweni Kedee Ɖku kemo banini, "Bádu-nwu bɛbunku ekpidi bablane." ²⁹ Bekyuli bani návi fui bákunku bana eli na bédumi Yesu básu banini, "Ehɛɛn! Awo násu ka adubɔfɛ bula kakpakɔ kenengudi na asɔ atu-ka emeyi atɛ kama! ³⁰ Yu na afɔ lɛlɔ asiku kukpi enu kemo na ɔɔnu!" ³¹ Lɛni kani na bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane bammɔ lɛnɔ báma-nwu básu lɛlɔ banini, "Úbunku badi, nsu ulákana nwuna lɛlɔ bubunku! ³² Si anwu ɔni baalɔ Yudaƒuɔ Ɖga mɛni ndi Kristo ɔni na Katɔti ófuna úse ɔɔɔ ni, ɔkyá ɔkplu na ɔyɔ ósi ugyii lɛlɔ ubo kalɔ na ɔɔfɔ-nwu ɔdi!" Nkyuli inyɔ bani na bákana bámana ligyii lɛlɔ bɛbunku Yesu mɛni ni, ama lɛnɔ bédumi-nwu. ³³ Ɖfii uwi ni, kalɔ kammɔ fui kábla suu. Na ɔmení óbla lɛni laa útédú lɛɔ etɛ kemo. ³⁴ Na lɛɔ etɛ ɔmmɔ kemo ni, Yesu óva momoomo ósu ɔnini, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Bɔtemi ɔmení kalɔ ndi ɔnii, "Mina Ati, mina Ati, bi ɔsu na áda-mi ányonu?" ³⁵ Bekyuli bani nnye mmɔ badi bénu lɛla lɛni na ósu na badaku lɛlɔ ɔɔsu banini, "Binu! Ɖkɔpali Elia." ³⁶ Bana ako ɔdi úkeli útétí unwo ɔni na bétí bákyá nte ɔni nányí kemo na úti ótu kegyiimi kadi lɛlɔ úboku Yesu ɔnii ɔni. Amu na ósu bakladi ɔnini, "Bɛya na ɔɔnu si Elia ɔdubo ubamami-nwu ɔsiku ugyii ɔmení lɛlɔ!" ³⁷ Nsu Yesu óva momoomo na óyula. ³⁸ Kɔnakunwi ni, kɔdi kubendi kɔni nfa Yudaƒuɔ kakpakɔ na bétí bábala Katɔti katɔma kedee kayakun mmɔ kóbwe kemo inyɔ kósi katɔ kúbewi kalɔ. ³⁹ Na ka bekpone unengu ɔni nnye ugyii ɔmení anumi únu Yesu ɔɔva na ónu kale na úkpi ni, ósu ɔnini, "Sɔɔ na ukyuli ɔmení ɔdi Katɔti Ubi-di." ⁴⁰ Beleku badi lɛnɔ benye ɔgyu na baanu. Bana ako badi ndi Maria Magdalene ku Salome ku Maria ɔni bebi ndi Yakobo ɔnamudi ku Yose. ⁴¹ Uwi ɔni na Yesu ókyá Galilea ni, ama nátaasiaku-nwu na béteebunku-nwu. Beleku babambadi pii bani násiaku-nwu bébo Yerusalem lɛnɔ benye mmɔ. ⁴² Ala amení fui áɛ na limeyi lɛni ntɔ lenwunamɛyi lɛlɔ. Na ka ɔdaku useyi uwi budu ni, ⁴³ Yudaƒuɔ litemi batɛnɛ kemo unwi ɔni baalɔ Yosef na ósi Arimatea ni, úse kayi na úsie utánu Pilato. Yosef ɔmení ɔlati ɔdi ukyuli ɔni nnye mɔɔsia anu na Katɔti lɛga kadikɔ bubo lɛlɔ. Ka útédú Pilato kudɔ ni, úvele-nwu ɔnii ute-nwu ulu na ɔfami Yesu ukpine

omeni utáva asa na lenwunameyi lidu. ⁴⁴ Omēni óbla Pilato kalē kadi ka únu onii Yesu úkpi pla leni. Anwuosu ól bekpone unengudi on nnye ablala ameni kenye mm, na úye-nwu únu si Yesu úukpi sowa. ⁴⁵ Na ka unengu omēni ósu-nwu ka sowa na odi ni, Pilato úte Yosef ku fi onii utáfami ukpine omm. ⁴⁶ Amu na Yosef úse utáfami Yesu ukpine na únyimi-nwu ókya lediku lewodi leni na úye kemo. Na úti-nwu utákya letakpe kafict kani béku bése na kóbi kodi kafona. Amu na óya na béminime letakpe ledi bėti bétile kafict kameni kenye. ⁴⁷ Na uwi omēni kemo ni, Maria Magdalene ku Maria oni ndi Yosef uni bébo mm bébenye bánu kesii kani na bėti Yesu ukpine bátákya.

16 Kadi kégye useyi uwi oni na lenwunameyi kadi káyu ni, Maria Magdalene ku Maria oni ndi Yakobo uni ku Salome bétéye klobo banii batáwee Yesu ukpine. ² Amu ka kadi kégye Kwasida otanta ni, báta bésie kafict kamm kud. ^{3 - 4} Uwi oni na bake bésela ni, béye lel banini, “Oma na koduboke na uminime letakpe lemme udie na kafict kamm kenye utebu?” Béye lel omēni osika letakpe lemme libomo geen. Nsu ka bédu mm ni, bánu ka ukyuli odi úuminime letakpe lemme údie. ⁵ Anwuosu ka béduo kafict kamm kemo ni, bánu oklofu odi ka ulie kodianu kake. Na oda ala afualadi sowa. ⁶ Amu na oklofu omēni ósu-ma onini, “Bitayia. Ngyi ka Yesu Nasareni na beewia, anwu oni na bákana bámana ugyii lel. Uuubomeni! Óta uli ngba! Benu! Meni ndi likpo leni na bēti-nwu bákya. ⁷ Anwuosu biteesie na bitásu nwuna bateyane ku Petro leno benii, ‘Yesu ot-mii na Galilea. Mm na bedubonu-nwu aani kalē na ósu-mii úse.’” ⁸ Omēni óbla beleku bamēni kalē kadi, na balē kafict kameni kemo ku lel kod, na bēkeli bátok. Oni bake ulu

bésela ni, bátasu ukyuli biala lela ledi, osika lifu leeda-ma. ⁹ Ka Yesu óta óle kafict kemo na Kwasida omēni ledigye ni, óka lel budie botina Maria Magdalene oni lel kemo na óboku ayu ekpidi maate óleku dii. ¹⁰ Anwu nésie utásu Yesu bakpana ka Yesu óta uwi oni kemo na ama bakya beewulo konyana na nwuna kukpi osu. ¹¹ Na ka Maria ósu-ma onii Yesu óta uli ngba na ónu-nwu ni, bátaf-onwu bátadi. ¹² Omēni kama ni, Yesu údie lel ótina bateyane inyo ka bake ulu. Bātanu-nwu bátati na kal kesek. ¹³ Nsu kama ka bábati ni, básó bēnwini bátásu bakladi. Nsu bakladi bamme bátafoma bátadi. ¹⁴ Kukplodi ni, Yesu údie lel ótina nwuna bateyane leevu-unwi uwi oni na belie baadi. Nsu ódonku-ma osika beeebo kofotaadi, na bábla atu okplu bágya, na bátaf bekyuli bani nānu-nwu ka óta óso úbo uli ngba bátadi. ¹⁵ Ósu-ma onini, “Biteesie kayawi fui na biták Katoti litemi buni lemēni lesa na bekyuli fui ako. ¹⁶ Ukyuli oni náfo litemi buni lemēni ódi na ófo ntu kópila ni, Katoti odubodie-nwu okleku ekpidi kotu kōni kemo. Na ukyuli oni nátafo útadi ni, Katoti odubodu-nwu kōk. ¹⁷ Na Katoti odubute bafotaadine oyikun na babla akola lidu lidu. Badubogya ayu ekpidi na mina lenyi kemo. Badubutemi adi lidu lidu. ¹⁸ Na si bēfie kolakpi báda iye bāni ugyulo ukpidi odi biala ni, ulabla-ma lela ledi. Si bėti bana enu básia balene lel ni, baduboke lel okplu.” ¹⁹ Uwi oni na Bloti Yesu ótemiku-ma mm kama ni, Katoti úti-nwu úsienku kato na útēlie kelieko kenengudi kani nsiaku Oti kadi. ²⁰ Nwuna basi-akune leno bávi kayawi fui na básu litemi buni lemēni. Na Bloti ókenku-ma lel na údie ótina ka nwuna litemi ledi litemi geen ósi akola lidu lidu leni na bátaabla na nwuna oyikun kemo osu.

LUKA

1 Ati Tiofilo, bekyuli pii bákyá ɔkplu na bábla kale na bakana bɔbla na bɛnweni ala ani fui nále na bula ako bése. 2 Bɛnweni-nya aani kale na bekyuli bani nánu ala ameni ʒsi nyana kalɔ keseko básu-bu na báko-nya lesa lenɔ. 3 Anwuɔsu ni, ɔbune Tiofilo, ka ami líwi leɔ léteya ala ameni fui ʒsi kalɔ keseko ɔsu ni, lébla kasusu ka ɔdia ka línweni kale na ala ameni ále nwaa lite-ɔ. 4 Mɔɔbla ɔmeni kale na anu litemi geen lemɔɔ ati fui ʒsi ala ani na bátina-a leɔ. 5 Uwi ɔni na Herode ɔɔdi le- ga na Yudea kalɔ leɔ ni, Katɔti ɔkpane ɔdi ɔkya ɔni baalɔ Sakaria. ʒsi ɔkpane ɔɔdi ulu ɔni nke ɔkpane ɔni baalɔ Abia ulu leɔ. Sakaria ɔmeni ulekudi baalɔ Elisabet na anwu lenɔ ʒsi Katɔti ɔkpane ɔni baalɔ Aaron kaba kemo. 6 ɔgya ku ule bameni bélie ngba ɔɔbuni na Katɔti anumi. Na bádi nwuna ɔda bubo fui leɔ kadue. 7 Bekyuli bameni beeebo bebi badi, ɔsika Elisabet ɔdi udinkɔ. Na bana inyɔ lenɔ báabi leɔ. 8 Limeyi ledi ni, Sakaria ɔkya Yudaɔɔ kakpakɔ ɔɔbla nwuna ɔkpane kabla ɔsika nwuna leɔ na údu. 9 ɔsika na bana bakpane ɔdi ɔɔbla kemo ni, bátu egulabi bánu na Sakaria ɔmmɔ ɔdi nɛnwini úwi. Anwuɔsu anwu na báfuna ka ɔkyula olofui ute Katɔti na nwuna lekpaɔ leɔ. Amu na úduo ʒsie Yudaɔɔ kakpakɔ ɔmmɔ. 10 Na uwi ɔni na ɔkya ɔkyula olofui ɔmmɔ ni, bekyuli bakladi bewi keyi baakpali katɔ. 11 Amu na Katɔti ɔtu ɔdi údie leɔ ʒtina- nwu na unye use kesii kani na olofui ɔmmɔ ɔkywí ɔ- dianu kake. 12 Na ɔni na Sakaria ʒnu-nwu ni, lifu léda- nwu geen. 13 Nsu Katɔti ɔtu ɔmmɔ ʒsu-nwu ɔnini, “Sakaria, tayia! Katɔti ʒnu fula ɔɔkpali, na fula ulekudi Elisabet ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔte-ɔ. Na adubɔsia-nwu lenyi anii Yohane. 14 Si báɔɔ-nwu ni, adubɔke kubiti geen. Leni kani na bekyuli pii lenɔ badubɔke kubiti. 15 ɔdubo ukyuli ubendi ɔɔbla na Katɔti anumi. Útalɛka ɔni nte kpakplaa iye ɔɔbambadi ɔɔdi udu lenɔ. Na ʒsi nwuna ɔɔɔ uwi ni, Katɔti ɔkyu ɔɔdubɔɔɔ-nwu leɔ kemo. 16 Na anwu ndubo Israel bekyuli pii ɔɔɔku buboku bana Unwoti Katɔti kudɔ. 17 Anwu ndubɔka Blɔti bubo na ɔyikun ku kayi buse kemo aani kale na Katɔti Kenye Udiene Elia ʒse kale. Na anwu ndubo bebi ku bati ɔɔɔku ɔɔsala. Na ɔdubunwini batuɔkplune kasusu ʒboku kasusu kedee ɔɔbla leɔ. ɔmeni ndubɔya na Blɔti bekyuli benye kagyumana bete-nwu.” 18 Amu na Sakaria ʒye ɔtu ɔmeni ɔnini, “Bi ndubɔya na leɔ ɔmeni ledi? ɔsika léɛbla unengu na mina ulekudi lenɔ ɔɔbi.” 19 Amu na ɔtu ɔmeni údie kenye ɔnini, “Ami ndi Gabriel ɔni muun-

ye Katɔti anumi. Anwu náta-la-mi ɔnii mbasu-ɔ kenye kabuni kameni. 20 Nsu átaɔɔ-mi kenye kameni átaɔdi. Ina ka átaɔɔ-ka átaɔdi ni, kadubo ɔɔle na uwi ɔni na Katɔti ʒse-ka ʒse leɔ. Na ɔmeni ɔsu adububo limu wetédu limeyi leni na kenye kameni kébo kéte leni ɔɔɔ.” 21 Uwi ɔni na ala ameni fui aalé ni, ʒbla bekyuli bani nnye bagya Sakaria na keyi mmɔ kale kadi, ɔsika balati lela leni ɔsu na uutuu uwi na Yudaɔɔ kakpakɔ mmɔ leni. 22 Ka ʒle ʒbo ni, ɔɔ ulákana-ma butemiku. Anwuɔsu bánu báti ka ʒnu budie ɔɔtina ɔɔdi na Yudaɔɔ kakpakɔ mmɔ. Na ka ulákana butemi ɔsu ni, enu kani na uddie taatemiku-ma ala. 23 Na uwi ɔni na nwuna lekpa kabla kása na Yudaɔɔ kakpakɔ mmɔ ni, Sakaria ʒtɔɔ ʒsie kaduli. 24 Na ɔmeni kama ni, Elisabet ʒbada kaɔɔ ɔni na ɔɔ ulale. Na ʒbela leɔ abuli alɔ ɔɔɔ. 25 Amu na Elisabet ʒsu ɔnini, “ɔfeni ni, Katɔti ʒbla ɔmeni úte-mi, na ʒtala mina kaɔɔa na kadi anumi.” 26 Na Elisabet kaɔɔ ɔɔda ɔɔbuli ɔɔkundi kemo ni, Katɔti ʒtala nwuna ɔtu Gabriel ɔnii ʒsie ɔma ɔni baalɔ Nasaret na Galilea kalɔ leɔ. 27 ɔtu ɔmeni úti kenye ʒsienku ulekubi ɔni na bévele béte ɔnana ɔni baalɔ banii Yosef na ʒsi ɔga Dawid kaba kemo. Ulekubi ɔmmɔ lenyi ndi Maria. 28 ɔtu ɔmmɔ ʒbo Maria kudɔ na ʒsu-nwu ɔnini, “Mɔɔɔ- ɔ leɔ buɛɛ! Blɔti ɔsiaku-ɔ na úte-ɔ kuse kuse.” 29 ɔtu ɔmeni kenye kani na ʒsu ʒya na Maria kasusu kéfu, ɔsika útenu kenye kammɔ kalɔ. 30 Amu na ɔtu ɔmmɔ ʒsu-nwu ɔnini, “Maria, tayia. Fula leɔ léda Katɔti kubiti geen. 31 Adubo kaɔɔ ɔɔda na aɔɔ ɔnanabi, na adubɔsia-nwu lenyi anii Yesu. 32 ɔdubo lenyi anii ɔɔɔ geen na badubɔɔ-nwu banii Katɔti ɔni ndi ɔyikune fui ɔlati Ubidi. Na Unwoti Katɔti ɔdubɔya na ubi ɔmmɔ ɔdi leɔga aani nwuna Nana Dawid kale. 33 Na ɔdubo leɔga ɔɔdi na Yakob kaba kemo uwi fui. Na nwuna leɔga kadikɔ kalása kudii.” 34 Amu na Maria ʒye-nwu ɔnini, “De na ɔmeni webo wete leni ka adagyaa na ndi?” 35 Mmɔ na ɔtu ɔmmɔ údie kenye ɔnini, “ɔyikune fui ɔmmɔ ɔkyu ɔdubo-ɔ leɔ na nwuna ɔyikun ɔɔɔ-ɔ leɔ kemo. Anwuɔsu ubi kedee ɔni na adubo ɔɔɔ ni, badubɔɔ-nwu banii Katɔti Ubidi. 36 ɔfeni mɔɔɔá-a na ati ka ni, fula ɔɔ kemo uleku ɔni ndi Elisabet na baalɔ-nwu udinkɔ ni, ɔɔda kaɔɔ ina ka nwuna akwa éesie letɔɔɔ geen. Na nwuna ɔɔbuli ɔɔkundi kemo na ɔkya meni. 37 ɔsika lela ledi liiibo Katɔti ɔkplu.” 38 Amu na Maria ʒsu-nwu ɔnini, “Nu, Blɔti kabla ɔɔblane na ndi. ɔbla ute-mi aani kale na ásu.” Amu na Katɔti ɔtu ɔmmɔ ɔɔɔ. 39 - 40 Uwi ɔmmɔ kemo

kani na Maria úmi óta na óbabla úsie Sakaria kesii na abi lèlè na Yudea kalè lèlè onii utégyele Elisabet. ⁴¹ Na ka Elisabet únu Maria kegye ni, ubi onii nkya-nwu kafò kemo úkpo, na Katòti Koyu kófò Elisabet lèlè kemo fui. ⁴² Mmò na ósu ku lèdi momoomo onini, "Béte-k kuse kuse na beleku fui akò, na béte fula kafò ubi lenò kuse kuse!" ⁴³ Óma na ndi ósu na Blòti unii kókò-mi lèlè? ⁴⁴ Uwi onii kani na fula kegye kánya kéduo-mi atu kemo ni, mmò kani na ubi onii nkya-mi kafò kemo úkpo na lèlèyò kemo. ⁴⁵ Na lèlè litaayò-ò geen, ósika áfò ádi ka kenye kani na Katòti ósu ósiku-ò lèlè kadububo kete leni."

⁴⁶ Amu na Maria ósu onini, "Mina kayi keemwi Blòti. ⁴⁷ Na lèlè lèyò mina koyu na Katòti onii ndi mina òfòne lèlè. ⁴⁸ Ósika únyimo ami, nwuna kabla óblane onii naaadi lèlè lèdi. Na ósi òfèni úsela ni, kaba fui badubo-mi bókò banii ukyuli onii na lèlè lèyò-mi. ⁴⁹ Ósika òyikune fui nábla ala ebendi ameni úte-mi, na nwuna lenyi nse kedee. ⁵⁰ Nwuna konyana bókò kuse kute kaba fui bekyuli banii móbò-nwu. ⁵¹ Údie nwuna òyikun keyi, na úgyingya bekyuli banii móbòtalaku lèlè katò. ⁵² Úboku бага benengudi fui kalè, na ókòliku banii néboku lèlè kalè katò. ⁵³ Óya na bekyuli banii na kòka kòkòda fui bémo ku ala abuni kòkò, na balakene bènwinii ku enukplu. ⁵⁴ Nwuna anumi asia kenye kani na ósu bula bati kuuku úse lèlè, na úbo onii ubebunku Israel kadi bekyuli fui. ⁵⁵ Únyimo ka uti konyana bókò ute Abraham ku nwuna bawò úsela fui!" ⁵⁶ Amu na Maria ósu ókya Elisabet kudò aani abuli atè kòkò asa na ósu únwinii úsie óma. ⁵⁷ Uwi úbedu Elisabet ka ókò. Na ókò onanabi. ⁵⁸ Na Elisabet beketene ku banwa fui bénu akòla ebendi ani na Katòti óbla úte-nwu. Na bana fui bákekò-nwu ebiti kadue. ⁵⁹ Ka ónamu ómmò ófò emeyi maane ni, bébo banii bebekulo-nwu lego na báwia ka basia-nwu òti lenyi banii Sakaria. ⁶⁰ Nsu unii útaturaku ma na ósu-ma onini, "Besia-nwu lenyi benii Yohane." ⁶¹ Amu na bákyaku-nwu unyefi banii, "Na ka balálè fula òkò kemo ukyuli òdi banii Yohane kòkò?" ⁶² Amu na bébo òti enu béye-nwu bénu lenyi leni na kòwia ka basia ubidi. ⁶³ Mmò na Sakaria ófò lèlè leni lèlè na beenweni ala taasia na únweni onii, "Nwuna lenyi ndi Yohane." Na óbla bana fui òye òye. ⁶⁴ Mmò kani na Sakaria úse kalè ku butemi na uumwi Katòti. ⁶⁵ Lifu bonwu lèdi léda nwuna beketene onii náya na litemi lèmeni lígyingya lékya lèma leni nkya Yudea abi lèlè fui kemo. ⁶⁶ Bekyuli banii fui nénu ala ameni bétii kasusu kadi na béye lèlè banii, "Bi ukyuli udu na ónamu ómenii òdubo bunwini geen òkò?" Béye lèlè leni ósika use nwaa ka Katòti òyikun ósiaku-nwu. ⁶⁷ Mmò na Katòti Koyu kófò ubi ómmò òti Sakaria lèlè kemo na ósu úse onini, ⁶⁸ "Beya na bumwi Blòti, Israel Unwoti, ósika úbo úbebunku nwuna kadi na òfò-ò na bákè bókònwuna. ⁶⁹ Úti òfòne òyikune òdi úte-bu onii na òdi anwu òlati kabla óblane Dawid kaba kemo ubi. ⁷⁰ Úse kenye kameni úse kukuuku ókè nwuna kenye bediene kedee lèlè ka ni,

⁷¹ òdubudie-bu òléku ekpìdi bablane ku ama bani na muukisi-bu fui enu kemo. ⁷² Ósu ka òdubókò bula bati kuuku konyana na wenyimo bunyimi kedee bókò nkya ama ku-nwu nte. ⁷³ Na ósu bula òti Abraham kenye kpakplaa kameni úse ka ni, ⁷⁴ òdubudie-bu na bula bekisine enu kemo, na òdubókò na bókòla-nwu kabla na lifu lèlè lèyòdubo-bu bókòda. ⁷⁵ Na òdubókòla-bu kedee na buse siin na nwuna anumi na bula ngba emeyi kemo fui. ⁷⁶ Na awò, mina ubi ni, badubókò-ò banii Katòti Onii Ntulo Fui Kenye Udiene. Awò ndubo bókògye bókò na Blòti lèlèlè kalè na aklibi ulu ese ete nwuna bubo. ⁷⁷ Na aya nwuna bekyuli bati ka badubókò òkòfò na bana ekpìdi buti taakyie ósu. ⁷⁸ Bula Katòti use buèè, na kòkò konyana. òdubókòlala òfòne ókya-bu onii muukeye aani kalè na òfò kòkò. ⁷⁹ Na óya na bukeye bókòmeni bókò katò buwi bekyuli banii nli kasuudikò na kukpi lifu lèyòda-ma kalè na ókpanku-bu óvinku keyi buèè ulu lèlè." ⁸⁰ Amu na ubi ómmò ólé lili na kayi kasia Katòti lèlè kpakplaa. Na ketele nte kani na úlie úti útédu uwi onii na óda ólé Israel kadi anumi.

2 Na uwi ómmò kemo ni, Óga Unengudi Kaesare Augusto úte òyikun onii benweni bekyuli banii fui nkya Roma legò bókò kalè anyi. ² Na bekyuli anyi bunweni budeedi bókòmeni kemo ni, aban unenguni onii baalò banii Kirenio móbòdi Siria kalè lèlè. ³ Anwuósu ukyuli biala úsie nwuna óma úténweni lenyi. ⁴ Amu na Yosef lenò óta ósi Nasaret óma na Galilea kalè lèlè úsie Betlehem na Yudea kalè lèlè kesii kani na báwò Óga Dawid. Yosef úsie mmò ósika òdi Dawid kaba kemo ubi. ⁵ Útiku Maria onii na bévele béte-nwu na óda kafò lenò. ⁶ Na uwi onii na bakya Betlehem mmò ni, uwi úbedu Maria ka ókò. ⁷ Ókò nwuna ubi onanabi udeedi na òkò kake kani na bebuo batè. Na únyimi-nwu ókya kòdi kemo, na úti-nwu óva lèlè leni kemo na bebuo bamòkò baadi, ósika kakyakò kadi kasò keeèbo na bafò ke-òduokò. ⁸ Amu na líkpo lèmmò na kalè kamòkò lèlè ni, bafònu badane badi bakya baanu bana bebuo lèlè usien fui. ⁹ Katòti òkò òdi óda ólé-ma lèlè na Unwoti bukeye bókò búkeye búbewi-ma lèlè. Ómenii ósu báya geen, ¹⁰ nsu Katòti òkò ómmò ósu-ma onini, "Bitayia. Líboku-mii linyesia lèbuni leni ndubuti lèlèyò ku ebiti geen ute bekyuli fui. ¹¹ Na ómwi limeyi lèmeni kani lèlè ni, báwò òfòne onii ndi Blòti Kristo béte-mii na Óga Dawid óma kemo. ¹² Na lèlè leni na bédubuti benu beti ni, ani ndi ka bédubókò ubi ókò onii bényimi bákyà kòdi kemo na òkò bebuo kadikò." ¹³ Kònakunwi ni, Katòti batu lèkpa bonwu lèdi lési kayaa léda léle-ma lèlè na líbebunku òkò ómenii na bakya beemwi Katòti banii, ¹⁴ "Óbu ku bumwi ute Katòti na katò kakaaka fui, na keyi buèè kasiaku bayawine fui banii na Katòti kòkò!" ¹⁵ Na uwi onii na Katòti batu bamèni bákòkò-ma kudò na báso bènwinii bésie katò ni, bafònu badane bamèni básu lèlè banii, "Beya na busie Betlehem butánu ala ani nále na Unwoti údie ótina-bu menii." ¹⁶ Amu na bábabla

bésie na bátánu Maria ku Yosef ku ubiwo ɔni nte be-
buo kadiko mmɔ. ¹⁷ Na ka bánu-nwu leni ni, básu ala
ani fui na Katɔti ɔtu ɔmmɔ ɔsu-ma ɔsi ubi ɔmmɔ lelɔ.
¹⁸ Amu na bekyuli bani fui nénu bafonu badane
baméni etemila ni, ɔbla-ma kale kadi. ¹⁹ Nsu Maria úny-
imo ala améni fui, na úti-nya lelɔ kasusu úsie ɔgyu.
²⁰ Amu na bafonu badane bammɔ básɔ bénwini na
beemwi Katɔti na ala ani fui na bánu ku ani bénu lenɔ
lelɔ, ɔsika ana fui ese pɛpɛpɛ kale kani na Katɔti ɔtu
ɔmmɔ ɔsu-ma. ²¹ Na emeyi maane kama ka uwi úbedu
ka bekulo ubi ɔmmɔ lego ni, básia-nwu lenyi banii Yesu
aani kale kani na Katɔti ɔtu ɔmmɔ ɔsu úse asa na
badubɔda-nwu kafɔ. ²² Amu na uwi úbedu ka Yosef ku
Maria babla lelɔ bɔbla sɛɛn ɔdi aani kale na Mose ɔda
bubo bɔɔtina kenye. Na bétí ubiwo ɔmmɔ lenɔ
bésienku Yerusalem banii beeti-nwu bete Unwoti.
²³ Leni na bénweni bákyá Katɔti ɔda bubo ɔku kemo
banii, “Ɔnanabi udeedi biala ku ebuo ɔgyani udeedi
biala ni, ɔdi ka bedie-nwu bese bete Unwoti.” ²⁴ Na
bésie bátábla akpala bété Unwoti, ɔsika ɔda bubo bɔm-
mɔ bɔtina ka beti babloduma inyc iye bamangbɛ inyc
bakpa bete-nwu. ²⁵ Na uwi ɔmmɔ kemo ni, ɔnana ɔdi
baal banii Simeon ɔkyá Yerusalem. Na ɔdi ukyuli
ɔbuni ɔni na ɔɔyia Katɔti na unye ɔɔnu ulu ute Israel
bɔfɔ. Na Katɔti Ɔɔyú Ɔsɔsiaku-nwu ²⁶ na kúse-nwu kayi
ka ulekpi wetédu lebo leni na ɔnu ka báwɔ Ukyuli Ɔfu-
nadi ɔni kenye na Katɔti ɔsu úse. ²⁷ Amu na Ɔɔyú Ɔm-
mɔ Ɔótɔnku Simon kúsienku Yudaɔu kakpakɔ mmɔ.
Na ka bawɔne baméni bétí Yesu ubiwo béboku banii
bababla ala ani fui na ɔdi ka babla bete-nwu na ɔda
bubo bɔmmɔ kenye ni, ²⁸ Simon ɔfɔ ubiwo ɔmmɔ ɔda,
na ɔgya Katɔti enu ɔnini, ²⁹ “Unwoti, ɔfɛni ni, ka ásia
fula linyese anu ɔsu ni, akana na edie ami, fula kabla
ɔblane, ulu na nteesie ku keyi buɛɛ. ³⁰ Ami ɔlati mina
anumi ánu Ɔfɔne ³¹ ɔni na áya na úbo na kadi bekyuli
fui anumi. ³² Ɔdi bukeye bɔni ndubudie fula leyɔla keyi
ute bekyuli bani naaadi Yudaɔu. Na ɔdubuti ɔbu
uboku fula kadi bekyuli Israelɔu ako.” ³³ Ala ani na Si-
mon ɔsu mení áya na ɔbla Yosef ku Maria deye deye.
³⁴ Na Simon úte-ma kuse kuse na ɔsu Maria ɔnini, “Ubi
ɔmení ɔdi Katɔti Ukyuli Ɔfunadi. Na ɔdi bɔfɔ iye bɔyíi
ute Israelɔu pii na kale na báfɔ-nwu kenye. Ɔdi bɔnu
bɔti bɔni nási Katɔti kudɔ na bekyuli pii badubɔta
benye-nwu lelɔ. ³⁵ Na ɔdubo bekyuli baméni kasusu
kani nábe keyi budie. Na ɔke ɔmení ɔsu ni, adubunu ɔle
aani kale na kewii kaatu ukyuli kayi.” ³⁶ - ³⁷ Amu na
uleku ɔdi ɔni ndi Katɔti kenye udiene ɔkyá mmɔ na
baal-nwu banii Hana. Na nwuna ɔti Fanuel ɔsi Aser
kaba kemo. Akwa maate kani na úlie Ɔɔgya asa na
ɔgyani úkpi. Na ɔdi ukpinele ɔni na ɔɔbi lelɔ geen. Ɔbla
akwa liti ku aavlate-ine ɔɔn mení. Uusié Yudaɔu kak-
pakɔ mmɔ uwi ndi uwi teetémwi Katɔti usien ku ɔfɛ na
ɔɔkpali katɔ na uulie Ɔɔka lenɔ. ³⁸ Uwi ɔmmɔ kani kemo
ni, anwu lenɔ úbo na úti linugya úte Katɔti, na útemi

ɔsiku ubi ɔmmɔ lelɔ úte bekyuli bani fui nnye baanu
Katɔti ulu ka wafɔ Yerusalem. ³⁹ Na ka Yosef ku Maria
báwɔ bana ɔdi bɔbla aani kale na Katɔti ɔda bubo ɔku
ɔtina kale ni, bénwini bésie bana ɔma Nasaret na
Galilea kalɔ lelɔ. ⁴⁰ Ubi ɔmmɔ ɔle lili na ɔke lelɔ ɔkplu, na
ɔda anu geen. Na nwuna lelɔ léda Katɔti kubiti. ⁴¹ Lek-
wa ndi lekwa ni, Yesu bawɔne beesie Yerusalem taatá-
di limeyi leni baal banii Kukpi Lili Bɔvia Limeyi. ⁴² Amu
ka Yesu ɔfɔ akwa leevu-anyɔ ni, básɔ bésie Yerusalem
aani kale na baabla kukuuku kale. ⁴³ Na ka limeyi lem-
mɔ bɔdi lésa na básɔ bénwini bésela ɔma ni, Yesu an-
wu ɔɔ ɔkyá kama na Yerusalem mmɔ. Na nwuna
bawɔne bátati leni. ⁴⁴ Ama bábu banii ɔkyá bekyuli
bammɔ ako ɔsu bésie ɔfɛ umodi ulu asa na bése kalɔ
baawia-nwu na bakpana ku nwuna lelɔ bekyuli ako.
⁴⁵ Na ka bátanu-nwu ɔsu ni, básɔ bénwini bésie
Yerusalem baka baawia-nwu. ⁴⁶ Na limeyi letɛdi lelɔ ni,
bátánu-nwu na Yudaɔu kakpakɔ ka anwu ku Yudaɔu
ala batinane badi belie. Mmɔ na ɔkyá uunú bana ala
ani na baasu na uuye-ma etemila ekpo ekpo teenu.
⁴⁷ Na bani nénu-nwu ala kenye budie ni, ɔbla-ma deye
deye na lelati bonwu leni udu na ɔda uudie ala ani be-
eye-nwu kenye ɔsu. ⁴⁸ Ɔɔɔ ɔgyu nwuna bawɔne ka
bánu-nwu leni. Na uni úye-nwu ɔnini, “Ubi, bi ɔsu na
ábla-bu leméni udu? Ami ku fula ɔti fui búduo leyɛda
kemo na bɔke bɔɔví taawia-a.” ⁴⁹ Amu na Yesu údie
kenye ɔnini, “Bi ɔsu na beke beɛwia-mi taavi? Beɛgyi
benii mina Ɔti kesii na ɔleka lekya yoo?” ⁵⁰ Nsu ama
bétenu lela leni na ɔsu-ma mení kalɔ. ⁵¹ Amu na Yesu
ɔsiaku-ma na bátɔlɔ bésie Nasaret, na úboku lelɔ kalɔ
úte-ma. Na ala améni fui éduo uni kasusu kemo úsie
ɔgyu. ⁵² Na Yesu úbalɛ lili na lenunda ku ɔɔna kemo, na
ɔfɔ lenyi na bekyuli ku Katɔti fui anumi.

3 - ² Na lekwa leevu-lelɔndi leni na Ɔga Unengudi
Kaesare Tiberio ɔɔdi lega ni, Kenye Udiene Yohane
ɔni ndi Sakaria ubidi ɔke linyesia ledi ɔsiku Katɔti kudɔ
uwi ɔni na uli ketele kemo. Na Pontio Pilato ɔɔnku
aban na Yudea kalɔ lelɔ. Na Herode ɔɔdi Galilea kalɔ
lelɔ. Na uwi ɔmmɔ kani kemo ni, Herode ɔnwani Filipino
lenɔ ɔɔdi kalɔ kani baal Iturea ku Trakoniti kaleke lelɔ.
Na lelɔ Ɔdine Lisania lenɔ ɔɔdi Abilene kalɔ lelɔ. Na uwi
ɔmení kemo ni, Hana ku Kaiafa badi Katɔti bakpane
benengudi. ³ Amu na Yohane ɔke ɔɔví Yordan utuvi ku
kaleke mmɔ bene fui ɔɔsu Katɔti litemi ɔnii, “Binwini
kama bekya bina ekpídi na beɔfɔ ntu ɔɔkpila ɔdi kale na
Katɔti uti bina ekpídi ɔkyíe-mii.” ⁴ Na Katɔti Kenye Udi-
ene Yesaia ɔku kemo ni, leni na bénweni bákyá banini,
“Ukyuli ɔdi ɔɔna na ketele kemo ɔnini, ‘Binye kagy-
mana bite Blɔti. Beklibi bina lelɔ kadue bite nwuna
bubo. ⁵ Biyile leɔbonga na beɔwe abi ku abinkpo fui na
ate kalɔ. Na binyene lili leni nábu. Na kesii kani nse
kpukplo kpukplo ni, beɔla-nwu suele suele. ⁶ Mmɔ na
bekyuli fui badubɔnu Ɔfɔne ɔni na ɔtala!’” ⁷ Bekyuli pii
bále bébo banii Yohane ɔkpila-ma ntu. Nsu Yohane ɔ-

su-ma onini, "Bibo likyulikpi aani balakpi! Bitatolol lelo benii si bakpila-mii ntu kani ni, usa na bele Katoti kotu kani na aduboni bekyuli bekpidi kemo. ⁸ Betina na bina abladu kemo ka binwini kama bekyia bina alaekpidi. Na bitakali ka Abraham kaba kemo bebi bedi osu ni, Katoti aduboni-mii kotu kani. Mawasu-mii nii Katoti kana udie kaba osiku atakpe ameni kemo ute Abraham. ⁹ Benu ka bada kadadi benye kugyii lelo na bada-ku ku ligyitu. Kugyii biala naanwu ebi buni ni, badubonene-ku bakya legyavonku kemo!" ¹⁰ Amu na bekyuli bammo beye-nwu banii, "Na bi na oleka bokla ofeni?" ¹¹ Amu na udie kenye osu-ma onini, "Awo oni mbo awu kyadi na udu iny ni, ti unwi te ukyuli oni neebo ddi. Na ukyuli oni mbo adila leni ni, na ule-nya leni kani." ¹² Kuyi bafone badi leni bebo banii kpile-ma ntu. Ama beye-nwu banini, "Ala tinane, bi na oleka bokla?" ¹³ Amu na Yohane osu-ma onini, "Bitafone kuyi bitetulo lela leni na ada bubo bute ulu kow." ¹⁴ Bekpone badi leni beye-nwu banini, "Na abu kow? Bi na oleka bokla?" Amu na osu ama leni onini, "Beya na bina leyofala leda-mii ebiti. Na besa bitasia oneni kama bitanya ukyuli ddi bitamana na befonwu egulabi adi iye bitadu ukyuli ddi kadi na ulu ukpidi lelo." ¹⁵ Bekyuli bameni lenunsia leko kato libu na bakali ka Yohane ndi Ukyuli ofunadi oni na benye bagya. ¹⁶ Anwosu Yohane osu bana fui onini, "Ntu na ami liti mawakpila-mii. Nsu ukyuli ddi osia-mi kama adubo oni na utulo-mi fui! Ntedu ka lebla kabla kadi lite-nwu muedi. Na ukyuli oneni ndubuti Katoti Koyu ku ogya kpile-mii. ¹⁷ Ada nwuna koke kani na adubofe nwuna edula udie na uti uwi unwu kemo. Nsu adubokyula afafa ku lemuyi lekladi na ogya oni naadubo buni kudii!" ¹⁸ Na Yohane osu Katoti litemi na lili pii lelo ute bekyuli, na osu-ma geen ka bavumana udu ku bana ngba bulie. ¹⁹ Na ka aban lega odine Herode ofie onwani ulekudi oni baalo Herodia ofone ku udunkpi ala bamba pii ani na obla osu ni, Yohane adonku-nwu. ²⁰ Oneni osu Herode koke obla lela leni navi ntu litulo fui oni na oya na beti Yohane batakya koto kemo. ²¹ Ka Yohane kpile bekyuli fui ntu kow ni, kpile Yesu leni ntu. Na uwi oni na Yesu kya kkpali kato ni, kato kalemi. ²² Na Katoti Koyu koyu kubo kubelie-nwu lelo aani abloduma kale. Amu na benu Katoti ledi ka lesi kato lenini, "Awo ndi mina Ubi ofone. Afone-mi anu geen." ²³ Yesu ofone aani akwa aavlate uwi oni na use nwuna kabla kal. Bekyuli kasusu kaatina-ma ka nwuna oneni ndi Yosef oni ndi Eli ²⁴ oni ddi Mattat oni ddi Lewi oni ddi Melki oni ddi Yanai oni ddi Yosef ²⁵ oni ddi Matatia oni ddi Amos oni ddi Nahum oni ddi Hesli oni ddi Nagai ²⁶ oni ddi Mahat oni ddi Matatia oni ddi Semein oni ddi Yosek oni ddi Yoda ²⁷ oni ddi Yohanan oni ddi Resa oni ddi Sorobabel oni ddi Sealtiel oni ddi Neri ²⁸ oni ddi Melki oni ddi Adi oni ddi Kosam oni ddi Elmadam oni ddi Er ²⁹ oni ddi Yesu oni

oni ddi Elieser oni ddi Yorim oni ddi Matat oni ddi Lewi ³⁰ oni ddi Simeon oni ddi Yuda oni ddi Yosef oni ddi Yonam oni ddi Eliakim ³¹ oni ddi Melea oni ddi Mena oni ddi Matata oni ddi Natan oni ddi Dawid ³² oni ddi Yisai oni ddi Obed oni ddi Boas oni ddi Sala oni ddi Nahson ³³ oni ddi Aminadab oni ddi Admin oni ddi Arni oni ddi Hesron oni ddi Peres oni ddi Yuda ³⁴ oni ddi Yakob oni ddi Isak oni ddi Abraham oni ddi Tera oni ddi Nahor ³⁵ oni ddi Serug oni ddi Reu oni ddi Peleg oni ddi Eber oni ddi Sala ³⁶ oni ddi Kainan oni ddi Arfaksad oni ddi Sem oni ddi Noa oni ddi Lamek ³⁷ oni ddi Metusala oni ddi Henok oni ddi Yared oni ddi Mahaleel oni ddi Kainan ³⁸ oni ddi Enos oni ddi Set oni ddi Adam oni ddi Katoti.

4 Oni na Katoti Koyu kofone-nwu lelo kemo fui ni, Yesu unwini osi Yordan mmo. Na Koyu kommo kotonku-nwu kusienku ketele kemo. ² Mmo na Satan utekpokunwu onu emeyi aavlene koto. Na uwi oneni kemo fui ni, Yesu utadi lela ledi osu kaka kubo koda-nwu na kawokalo. ³ Amu na Satan osu-nwu onini, "Si Katoti ubi na adi ni, na asu letabi lemeni na linwini adila." ⁴ Nsu Yesu osu-nwu onini, "Bunweni Kedee ofu osu onii koto ledi leti pe muute ukyuli ngba geen." ⁵ Mmo kama ni, Satan koto utiku-nwu utenyene kesii kani nakuku. Na otina-nwu kayawi ala ku kana lega kadiko fui. ⁶ Na osu-nwu onini, "Ndubuti kayawi fui oyikun oneni ku kana akela ameni fui lite-ko, osika beti-nya bete-mi, na lekana liti-nya lite ukyuli oni kommo." ⁷ Anwosu ala ameni fui adubunwini awodi si akya lili kal ete-mi." ⁸ Amu na Yesu osu-nwu onini, "Bunweni Kedee ofu koso ka ni, 'Unwoti Katoti leti pe kani na ukyuli adubumwi na obla-nwu kabla.'" ⁹ Nwuna kama ni, Satan utiku Yesu usienku Yerusalem na Yudafo kakpak koto kato fui, na osu-nwu onini, "Si Katoti ubi na adi ni, da lelo nyonu siku meni na atafemi kal. ¹⁰ Osika Bunweni Kedee ofu koso onii, 'Katoti aduboya na nwuna batu benye-ko kagyumana.'" ¹¹ 'Badubukeyi-ko oni na eleti lelo alafemi letabi ledi muedi.'" ¹² Nsu Yesu osu-nwu onini, "Bunweni Kedee ofu kommo koso ka ni, 'Takko Unwoti Katoti aanu.'" ¹³ Ka Satan ukpokun Yesu onu leni kow ni, ofu kotokolo-nwu kudo na oda-nwu unyene mmo asa. ¹⁴ Amu na Yesu koto unwini usie Galilea na Katoti Koyu oyikun kemo. Na nwuna lelo kote kugyingya koya mmo ku amado mmo fui. ¹⁵ Otina ala na Yudafo kosako na ukyuli biala umwi-nwu ala botina. ¹⁶ Mmo kama ni, Yesu usie Nasaret kesii kani na batumini-nwu osi lenamu uwi. Na lenwunameyi lelo ni, usie Yudafo kasalako aani kale kani na kofone bokla. Na ofa unye utaaka Bunweni Kedee ofu kemo ala. ¹⁷ Amu na beti Katoti Kenye Udiene Yesaia ko bete-nwu. Ofenimi ko kommo na oka kesii kani na benwini banii, ¹⁸ "Katoti Koyu kofone-mi lelo kemo fui, osika Katoti nafuna-mi onii nti litemi buni

lemeni mboku bawabane. Na ʔtala-mi ʔnii nko lesa nte bekyuli bani na béfie kale na baka ʔonwuna. Na bani na anumi ábwε-ma ni, bataanu. Na bekyuli bani na baanya taakya ku lebibu ni, baka ʔonwuna. ¹⁹ Na leya bati ka Katʔti uwi ʔni na weti wa fʔ nwuna bekyuli údu." ²⁰ Na Yesu únyimi kakunke kammʔ na ʔsʔku-nwu úte ala ammʔ leɓ ʔnune, na ʔyu úlie kalɓ. Bekyuli bam-mʔ fui béti anumi bále-nwu leɓ, na benye baanu-nwu kpoo. ²¹ Na ʔsu-ma ʔnini, "Bunweni Kedee likpo leni na bínu ka léka meni ni, líbo líte leni ʔmwi kadi." ²² Na nwuna etemila ani na ʔʔsu áda-ma kayi geen, na kale na unyemi lenɓ ʔʔta-nwu útakʔsi na ʔbla-ma deye deye. Na béye leɓ banini, "ʔʔʔdi Yosef ubidi ʔmmʔ na ʔdi meni yoo?" ²³ Na Yesu ʔsu-ma ʔnini, "Ngyi ka bedubomi legba lemeni bunyimene benii, 'Uvone, bwi awo ʔlati fula leɓ.' Na besʔ bedubomi ʔʔsu lenɓ benii, 'Ala ani udu na búnu ka ábla na Kapernaum ni, bla-nya na awo ʔlati fula ʔma.'" ²⁴ Na Yesu ʔʔs ʔsu-ma ʔnini, "Nsu ʔʔʔsu-mii ka ni, balábu Katʔti kenye udiene ʔdi na anwu ʔlati nwuna ʔma. ²⁵ ʔdi litemi geen ka bekpinele pii bákyá Israel kalɓ leɓ na lebo leni na Elia ʔkyá. Na ʔnantu úbada akwa ate ku kake. Na kʔka bonwu ʔdi kúbo kalɓ kammʔ fui leɓ. ²⁶ Nsu ni, Katʔti útatala Elia ʔnii utébunku Israel ukpinele ʔdi. Mmomu ʔtala-nwu ʔkyá ukpinele ʔdi na Sarep na Sidon kalɓ leɓ. ²⁷ Lenɓ ni, bekyuli pii bákyá bétee fi ʔlegyie na Israel kalɓ na Katʔti Kenye Udiene Elisa uwi. Nsu ʔʔʔdi bana ako ʔdi na bábwi, amu ntu Naeman ʔni nási Siria kalɓ leɓ leti pe." ²⁸ Ka bekyuli bani nkyá kasalako mmʔ bénu ʔmeni ni, béti ʔnyii geen. ²⁹ Na báta bénye na bátákpe Yesu báleku ʔma ʔmmʔ kemo bétényene ʔyue ʔdi ʔtu ku kasusu ka bebo-nwu batákya ʔyue kemo. ³⁰ Nsu Yesu úsie ʔvi-ma nte na ʔtala. ³¹ ʔmmʔ kama ni, Yesu ʔtala úsie Kapernaum ʔmankemo na Galilea kalɓ leɓ. Mmʔ ni, úse kalɓ ʔtina bekyuli ala na lenwunameyi leɓ. ³² Na nwuna butemi ku ʔyikun ʔsu ni, nwuna ala ʔtina bóbla bekyuli bammʔ deye deye. ³³ Amu na ukyuli ʔdi ʔkyá Yuda fuɓ kasalako mmʔ ʔni leɓ na ʔyuu kukpidi kulie. Na ʔva ku leɓi momoomo ʔsu ʔnini, ³⁴ "Ao! Bi na aawia-bu kudʔ meni, Yesu Nasareni? Bubo na ébo meni anii abakyula-bu? Ngyi ukyuli ʔni na adi! Awo ndi Katʔti ʔtalane Kedee!" ³⁵ Amu na Yesu ʔbaku ʔyuu ʔm-mʔ ʔnini, "Ba lese! Na avi ale ukyuli ʔmmʔ leɓ kemo!" Amu na ʔyuu kukpidi ʔmmʔ kúfwimi ukyuli ʔmmʔ ʔfiemi kalɓ na bana anumi, na kóvi kóle-nwu leɓ kemo kʔtala. Nsu ukyuli ʔmmʔ úta fʔ ʔle ʔdi. ³⁶ ʔbla bekyuli bammʔ fui yaa na béye leɓ banii, "Bi etemila udu na adi meni? Ukyuli ʔmeni ubo kufi na uuti ʔyikun taabaku ayu ekpidi na aaví taale bekyuli leɓ kemo." ³⁷ Na ala ani baasu taasiku Yesu leɓ meni égyingya ákyá ekpo ani fui na amadʔ mmʔ. ³⁸ Yesu ʔle Yuda fuɓ kasalako mmʔ na ʔtala úsie Simon kesii. Na Simon ʔmeni uleni ʔte ʔle ʔni na leɓ léfʔ ogya geen. Na báya na Yesu ʔti. ³⁹ Amu na úsie uténye-nwu kudʔ na kesii

kani na ʔte, na ʔbaku ʔle ʔmmʔ. Na ʔonakunwi ni, ʔle ʔmmʔ ʔba-nwu na ʔta únye na úsie kalɓ ʔonwá teete-ma. ⁴⁰ Na ka kadi kábla buε ni, bekyuli bani fui na leɓ lidu lidu leɓa bana bakpana ni, béti-ma béboku Yesu kudʔ. Na úti enu ʔsia-ma leɓ unwi unwi na ʔbwi-ma fui. ⁴¹ Ayu ekpidi lidu pii lenɓ lévi léle bekyuli kemo na baava taasii banii, "Awo ndi Katʔti Ubidi!" Nsu Yesu ʔbala ayu ekpidi ammʔ na útete-ma ulu ka basu lela le-di, ʔsika báti ka anwu ndi Ukyuli ʔfunadi ʔmmʔ. ⁴² Kadi kégye ni, Yesu ʔtala ʔma ʔmmʔ kemo úsie kesii kani nábe. Amu na bekyuli bammʔ bése kalɓ baawia-nwu taavi. Na ka bánu-nwu ni, bákyá ʔkplu ka betile-nwu kufi kale na ulatala. ⁴³ Nsu ʔsu-ma ʔnini, "ʔleka lisie ntásu Katʔti lega ʔdi litemi buni lemeni na lema bam-ba lenɓ kemo, ʔsika ʔmeni na Katʔti ʔtala-mi ʔnii mbabla." ⁴⁴ Anwu ʔsu Katʔti litemi na Yuda fuɓ ʔsakak fui na kalɓ kammʔ kemo.

5 Limeyi leɓi ni, Yesu unye epu ʔni baalɓ banii Genesaret ʔtu, na bekyuli baanwane leɓ kale na bakpe bede-nwu na benu Katʔti litemi leni na ʔʔsu. ² Yesu ʔnu ka lekalɓ inyɓ linye epu ʔtu mmʔ na lesawu bewine bammʔ bátala bésie baa fʔ bana lesawu. ³ Amu na Yesu ʔka úduo unwi kemo ʔni ndi Simon ʔdi, na ʔsu-nwu ʔnii udi ʔkalɓ ʔmmʔ usienku ntu anumi blii. ʔkalɓ kemo mmʔ na úlie ʔtina bekyuli bammʔ ala. ⁴ Ka ʔtina-ma ala ʔkalɓ ni, Yesu ʔsu Simon ʔnini, "Di ʔkalɓ ʔmmʔ sienku kesii kani na ntu ʔmmʔ bóggyu blii, na awo ku fula bakpana biwi bina lesawu na bidie lena." ⁵ Na Simon údie kenye ʔnini, "Ati, usien umodi ʔmeni bóbla kabla ku lenungyie na bútedie lela leɓi. Nsu ni, ndubɓya na buwi lesawu lemmʔ aani kale na ásu." ⁶ Béwi lesawu lemmʔ na bédie lena pii ʔni náya na bana lesawu líse kalɓ liikúlo. ⁷ ʔmeni ʔsu ni, bébo bana bakpana enu na ʔkalɓ unyɓdi kemo banii bebo bebebunku-ma. Bébo na bédie lena béwi lekalɓ inyɓ lemeni kemo tetete ʔni blii nébu na lekalɓ lemmʔ lenyi ntu kemo. ⁸ Ka Simon Petro ʔnu lela leni nále meni ni, ʔle akonko na Yesu anumi na ʔsu-nwu ʔnini, "Bloti, takpe tede-mi, ʔsika alaekpidi ʔblane na ndi." ⁹ Lena pii leni na bédie meni ʔsu ni, ʔbla anwu ku nwuna badi kale kadi. ¹⁰ Leni kani na ʔbla Simon bakpana Yakobo ku Yohane bani ndi Sebedeo bebi lenɓ. Amu na Yesu ʔsu Simon ʔnini, "Tayia. ʔsi ʔfeni úsela ni, bedubuteedie bekyuli teete Katʔti." ¹¹ ʔmmʔ kama ni, báni lekalɓ lemmʔ fui bétéwi utublíi na bányonu lela biala béwi na bésie bátásiaku Yesu kama. ¹² Uwi ʔdi ni, Yesu úsie ʔma ʔdi kemo ʔni na ukyuli ʔdi ʔkyá útee fi ʔlegyie. Amu ka ukyuli ʔmeni ʔnu Yesu ni, ʔyu ʔte kalɓ na Yesu anumi na úvele-nwu ʔnii, "Ati, si aayɓ ni, akana na aya na ʔle ʔmeni ʔba-mi." ¹³ Yesu únene kʔnu útuku-nwu. Na ʔsu ʔnana ʔmmʔ ʔnini, "Mmʔ ʔni leni. Anwu ʔsu ʔle ʔmeni ʔba-a." Mmʔ kani ni, ʔle ʔmmʔ ʔba-nwu. ¹⁴ Amu na Yesu úbo-nwu ʔda ʔnini, "Tasu ukyuli ʔdi lela leɓi. Mmomu teesie siin na eti leɓ atátina Katʔti ʔkpane. Na ʔdubonku-ʔ kadue na wedie-ʔ

kenye wete ukyuli biala ka ɔɔɔ ni, ɔɔ ɔmm ɔba-a. Na abla akpala aani kale na Mose ɔda bubo ɔɔɔɔtina.”¹⁵ Nsu Yesu leɔ ɔte kuugyingya teesie ɔgyu kakaaka. Na bekyuli pii beebo kale na benu-nwu ala ɔɔɔtina na ɔbwi-ma lele leni nda-ma.¹⁶ Nsu uwi ndi uwi ni, ɔɔɔ teesie kesii kani nabe taatakpali katɔ.¹⁷ Limeyi leɔi ka Yesu ɔkya ɔɔɔtina ala ni, Yudaɔu lekpa leni baalɔ Farisifɔu ku ɔda bubo ala batinane badi basi Galilea ku Yudea kal leɔ ekpo ekpo fui bebo belie mmo. Na Katɔti ɔyikun ɔni Yesu uti ɔbwi balene leno ɔkya-nwu leɔ kemo.¹⁸ Na mmo ni, bekyuli badi beti ukyuli ɔni na leɔ kake kenwi keki-nwu beboku. Na bawia ulu ɔni na beti-nwu beduoku ɔto kemo na beti-nwu batava Yesu anumi.¹⁹ Nsu bekyuli bumomo ɔsu ni, batakana ulu ɔkae. ɔmeni ɔsu beti-nwu bakoliku lesa. Na batu lifi na kugyiike ako mmo na bayula-nwu ku nwuna atela batava Yesu anumi na bekyuli bammo ntente na ɔto kemo mmo.²⁰ Na ka Yesu ɔnu bana ɔɔɔɔtaadi ɔsu ni, ɔsu ukyuli ɔmm ɔnini, “ɔnana, ake fula ekpidi buti taakyie!”²¹ Amu na Farisifɔu ku ɔda bubo ala batinane bakya anumi ku leɔ buye banii, “ɔma na ɔdi meni na uti leɔ ɔɔkoku Katɔti leni! Katɔti leti pe kani ndubokana na uti ukyuli ekpidi kyie-nwu!”²² Amu ka Yesu ɔnu-ma kasusu ɔti ɔsu ni, uye-ma ɔnini, “Bi ɔsu na beekali ala ameni udu?”²³ ɔmani ɔsu mbo ɔkplu ntulo na ameni kemo, “Ake fula ekpidi buti taakyie” munuu ‘Ta nye na esie?’²⁴ Ndubudie letina-mii ka Ukyuli ɔyawine Ubi ubo ku fi na kayawi kameni leɔ na uti ekpidi kyie.” Anwu-su unwini na ɔsu leɔ kake kenwi ukpine ɔmeni ɔnini, “Mmo-ɔ nnii ta na eti fula atela na eteesie kaduli!”²⁵ Mmo kani ni, ɔnana ɔmm ɔta uye bekyuli bammo anumi na uti nwuna atela ani leɔ na ɔte na ɔɔɔ ɔsie kaduli na uumwi Katɔti.²⁶ ɔmeni ɔbla bekyuli bammo fui deye deye! Na ka lifu leɔ-ma leɔ kemo fui ɔsu ni, bemwi Katɔti na basu banii, “Bi akola budie taatina adi na bonu meni ɔmwi?”²⁷ ɔmmo kama ni, Yesu ɔvi ɔle ɔto ɔmm kemo na utanu kuyi ɔɔne ɔdi baalɔ banii Lewi ka ɔkya nwuna kabla kablakɔ. Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Ta, na asiaku-mi.”²⁸ Lewi ɔta na ɔsiaku-nwu na ɔda lela biala uwi.²⁹ Lewi ɔya na banwa adila abuni ɔnii uuti ɔkya Yesu kubiti na nwuna kaduli. Na bekyuli pii bebo mmo ku kuyi ɔɔne bamba leno.³⁰ Farisifɔu ku ɔda bubo ala batinane bani nkya kasalakɔ mmo bakyakua Yesu basiakune unye fi banii, “Bi ɔsu na beedi na beeni ku kuyi ɔɔne ku alaekpidi bablane babambadi bameni?”³¹ Amu na Yesu ɔdie kenye ɔnini, “Bekyuli bani mbo leɔ ɔkplu balawia uvone, amu ntu balene leti.³² ɔɔɔ bekyuli bani nse siin na libo mbalɔ nnii benwini kayi, mmomu alaekpidi bablane.”³³ Bekyuli badi beye Yesu banii, “De na ɔbla na Yohane basiakune beetele ɔka bulie bulie na baakpali katɔ, na Farisifɔu basiakune leno baabla leni, nsu fula badi ama ɔdi kani na baadi na baani?”³⁴ Amu na Yesu ɔdie kenye ɔnini, “Beekali ka bekyuli bani na bal beboku

uleku ketiko badubulie ɔka lebo leni na uleku ɔgya ɔmm ɔmua ɔkya-ma kudɔ? Kudi kudii! Ulakana bubo bute leni!³⁵ Nsu ni, limeyi leɔi leɔdubo leni na badubuti uleku ɔgya ɔmm batokoku-ma kudɔ. Na mmo ni, ɔɔɔ ukyuli ɔdi ɔno ndubo-ma ɔsu asa na badubulie ɔka.”³⁶ ɔmmo kama ni, Yesu ɔɔ ɔbo-ma leɔba lemeni ɔnini, “Ukyuli ɔdi ulabwe awu awodi taaka taada ɔkukudi lifi. Si ɔdi ɔbla leni ni, agyi anii ubile awu ɔɔɔ ɔmm. Na ɔkukudi ɔmm leno ku ɔɔɔ ɔmm ulamanku leɔ.”³⁷ Na beleti nte ɔɔɔ teewi ɔku kofo ɔkukudi ɔni kemo beewi nte dii. Si ɔɔɔ leni ni, nte ɔɔɔ ɔmm ɔɔɔ ɔdubufuɔ na ɔya ɔku kofo ɔkukudi ɔmm ɔɔwe, na nte ɔmm leno buwiakun.³⁸ Nsu beeti nte ɔɔɔ beewi ɔku kofo ɔɔɔ kemo.³⁹ Na ɔfeni leno ni, ukyuli ɔdi ɔɔ ulawia nte ɔɔɔ si ɔni ɔkukudi umo. Si ɔɔɔ leni ni, ɔsu na ɔdubusu ɔnii, ‘Budeedi ɔdia butulo ɔmeni!’ ”

6 Na lenwunameyi leɔi leɔ ni, Yesu ku nwuna basiakune baka ulu ɔni nte ɔvi edula kemo kadi. Amu na basiakune bammo bakya baafɔ edula ammo taavumi taakun.² Amu na Farisifɔu badi beye-ma banini, “Bi ɔsu na beebila lela leni na bula ɔda bubo butete-bu ku fi ka ɔbla na lenwunameyi leɔ?”³ Mmo na Yesu ɔdie kenye na uye-ma ɔnini, “Bitaka Bunweni Kedee ɔku kemo ala bitenu lela leni na Dawid ɔbla uwi ɔni na ɔka ɔɔda anwu ku nwuna bekyuli?”⁴ Dawid uteduo Katɔti ɔto kemo na uteti adila ani na beti bakpa bete Katɔti ɔdi. Na ute nwuna badi leno na badi ɔdi ina ka ɔdi ɔɔni na bula ɔda bubo kenye ka ukyuli bamba ɔdi adila ammo. Amu ntu Katɔti ɔkpane leti pe.”⁵ Amu na kawokoko ni, Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Ukyuli ɔyawine Ubi ni, anwu ndi Unwoti ute lenwunameyi.”⁶ Na lenwunameyi leɔ bamba-di leɔ ni, Yesu ɔsie Yudaɔu kasalakɔ na utatina ala. Na mmo ni, ukyuli ɔdi ɔkya ɔni na nwuna ɔdianu ɔgogolo-nwu.⁷ Na ka ɔda bubo ala batinane ku Farisifɔu badi baawia ulu ɔni leɔ na basia na bada Yesu kenye ka ɔɔni ɔda bubo ɔmm ɔsu ni, basia-nwu anumi kadue banii baanu si wabwi ɔle na lenwunameyi leɔ.⁸ Nsu ka Yesu ɔnu bana kasusu ɔti ɔsu ni, ɔsu ɔnana ɔmm ɔnini, “Ta nye, na ale ebo anumi meni.” Na ɔnana ɔmm ɔta ubenye-ma anumi.⁹ Amu na Yesu uye-ma ɔnini, “Bi na bula ɔda bubo bute-bu ulu ka ɔbla na lenwunameyi leɔ? ɔdia ka ɔbla leɔ buni na lenwunameyi leɔ munuu ka ɔbla likpidi? Iye ni, ɔdia ka ɔɔni bekyuli ngaba munuu ɔyila-mu?”¹⁰ Yesu ɔte anu ɔmana-ma na ɔsu ɔnana ɔmm ɔnini, “Nene fula ɔnu.” Unene-ku, na mmo kani ni, nwuna ɔnu ɔɔ ɔbla-nwu kadue.¹¹ ɔnyo ɔka bana fui ɔsu beke kal beeti kasusu na lela leni na badubokana Yesu ɔbla leɔ.¹² Uwi ɔmm kemo ni, Yesu ɔɔ ɔsie ɔɔ leɔ. Na ɔkya ɔkpalɔ katɔ usien ɔmm fui.¹³ Ka kadi kegye ni, ɔni ɔnwuna basiakune fui ubasala nwuna kudɔ na ɔfuna leeu-inyo bani na ɔsia-ma lenyi ɔnii nwuna batalane.¹⁴ Ama ndi Simon ɔni na ɔsia lenyi ɔnii Petro ku ɔnwani Andrea ku

Yakobo ku Yohane ku Filipino ku Bartolomeo ¹⁵ ku Mateo ku Toma ku Alfeo ubidi Yakobo ku Simon zni bátaal banii ukyuli zni mawu nwuna zma ¹⁶ ku Yakobo ubidi Yuda ku Yuda Iskariot zni nébenwini kakya zkyane. ¹⁷ Uwi zni na Yesu ku nwuna basiakune báyu bási kóbi kómó lél ni, bébo bébenye kesii kani na nse fiaa. Na nwuna basiakune pii badi bakya mmó ku bekyuli lisu bonwu leni nási Yudea kalé lél fui ku Yerusalem ku lēma leni nde epu kótu leni ndi Tiro ku Sidon. ¹⁸ Bébo banii bebenu ala ani na Yesu zktina na zkwima lél lidu leni na beefi. Bekyuli bani na ayu ekpidi eekpóku leno bébo na zkwima. ¹⁹ Bekyuli bammo fui bákyá zkpulu ka betuku Yesu na bana lél lēba-ma, zsika zyikun zdi udu útaale Yesu lél kemo na zkwima bekyuli fui. ²⁰ Yesu zsia nwuna basiakune anu na zsu-ma ztini, "Lél litaayo amii bawabane, zsika Katóti léga kadiko kadi bina zdi! ²¹ Lél litaayo amii bani na kaka kóda zfeni, zsika amii ndubumo! Lél litaayo amii bani muuwulo zfeni, zsika beduboma! ²² Lél litaayo-mii si bekyuli beekisi-mii na beeni-mii na beedumi-mii na baasu-mii banii bibo likyulikpi na ami Ukyuli Zyawine Ubi zsu! ²³ "Béke ebite si ameni fui aalé na beto ku ebite, zsika Katóti zduubute-mii leyufala bonwu na kató. Zsika ala ameni udu na béli bábla Katóti kenye bediene bani nákyá fui. ²⁴ "Nsu zkwé muute amii balakene, zsika bééke bina ngba ebite meni! ²⁵ Zkwé muute amii bani némo zfeni, zsika kaka kódubo-mii kóda! Zkwé muute amii bani mawu zfeni, zsika bedubo konyana ku keku buwulo! ²⁶ Zkwé muute amii bani na bekyuli fui beemwi zfeni, zsika leni kani na bana bati kuuku bémwi bekyuli bani nákwé bekyuli ka badi Katóti kenye bediene. ²⁷ "Nsu amii bani muunú-mi butemi ni, mawu-mii nni beyo bina bekisine na zébla lēbuni bite-ma. ²⁸ Na bekyuli bani mawupali ala taakya-mii ni, bite-ma kuse kuse. Na bekyuli bani mawubla-mii kalala ni, bekpali kató na bana lili. ²⁹ Na si zdi zfiemi-z kótu ztugya unwi ni, ya na zfiemi-z ztugya unyódi leno. Na si ukyuli zdi úti fula awu zni na aakya taasia zkwé lél ni, ya na uti zkwé leno si zkwé. ³⁰ Ukyuli biala zni mevele-z lēla lēdi ni, te-nwu. Na si zdi úti-z lēla lēdi ni, tasu anii aasia-ni kama. ³¹ Lēla leni na aayó anii babla bete-z ni, ani kani na awo leno zléka abla ete bekyuli. ³² "Si bekyuli bani mawu-z kani na awo leno aayó ni, bi zsu na zléka bemwi-z? Alaekpidi bablane muedi ni, baayó bekyuli bani mawu-ma. ³³ Na si bekyuli bani nábla-a lēbuni kani na awo leno aabla lēbuni teete ni, bi zsu na zléka bemwi-z? Alaekpidi bablane leno baabla leni. ³⁴ Na si bekyuli bani na masoku mete-z leti pē na eevó fula ala teete ni, bi zsu na aawia ka bemwi-z? Alaekpidi bablane leno beevó teete bana bakpana kalé basoku bete-ma! ³⁵ Mmomu ni, beyo bina bekisine na zébla-ma lēbuni. Bivo ala bite-ma, na bina anu atasia ka badubókoku bete-mii kokooko. Si zébla leni ni, bedubóke leyufala bonwu. Na bedubókó-mi banii Katóti zni Ntulo fui bebi.

Zsika Katóti ubo kafó buni ute bani ala alafó-ma anu ku belikplune leno muedi. ³⁶ Bitaanu konyana aani kalé kani na bina Katóti zkwé konyana. ³⁷ "Bitababla bitateku bekyuli litemi, na Katóti leno ulateku-mii litemi. Bitadu bekyuli kótu, na Katóti leno uládu-mii kótu. Biti bekyie bekyuli, na Katóti leno weti wakyie-mii. ³⁸ Bite bekyuli ala, na Katóti leno wete-mii ala. Geen ni, Katóti zduubuyile-mii kóvumi tetete na nwuna léfandia kenye. Keyile kani udu na ákoku éte ukyuli ni, kana udu kani na Katóti zduubókoku ute-z." ³⁹ Amu na Yesu úbo-ma légba ztini, "Znumbwene ulakana znumbwene zkpána zkwéku. Si zkwé leni ni, bana inyó fui badubókó beduo ubu kemo. ⁴⁰ Ala zteyane biala uletulo nwuna ztinane. Nsu si uwi zni na zteyane zmmó zkwé ala zkwéya ni, zkwé aani nwuna ala ztinane kalé. ⁴¹ "Bi zsu na aanu lēlakpi leni nkya fula zkwé lenumi na alánu kegyiike kani nsia-a lenumi ani? ⁴² De na zbla na aasu fula ukyulikpana anii, 'Buvele, ya na lidie-z lēlakpi lenumi.' Na átakana na anu kegyiike kani nsia-a lenumi? Anumi lél ukyuli na adi! Ka kegyiike kani nsia-a lenumi zkwémi asa na anu nwa na edie fánkwani lēlakpi lenumi. ⁴³ "Kugyii kóbuni kulánwu ebi ekpidi, na kugyii kukpidi leno kulanwu ebi buni. ⁴⁴ Kugyii biala ni, kuna ebi lél na baanuku taati. Belede kóngyie ebi na liyu kugyii lél, na belede atoo na lenye kóbuli leno lél. ⁴⁵ Ukyuli zkwé ni, ala abuni na uodie taaleku nwuna akela abuni ani nkya nwuna kayi kemo. Na ukyuli ukpidi leno uuboku akela ekpidi ani nkya-nwu kayi kemo. Zsika ala ani néyi ukyuli kayi kemo ni, anyá na nwuna kenye kaasú. ⁴⁶ "Bi zsu na zéle-mi benii Blóti, nsu bilábla taasiaku lēla leni na lésu-mii lél? ⁴⁷ Ukyuli biala zni muubo-mi kudó na uubo teebenu lēla leni mawu na zkwé taasiaku-ni lél ni, ndubókó-mii kalé na ukyuli zmmó use. ⁴⁸ Use aani ukyuli zni zkwé zkwé na zka awodu libu budie, na zkwé leti ku atabi kpakplaa úti zkyá letakpé lél asa na ztu zkwé zsia-nwu lél. Ka ketu kéyi na kágba kávi awodu ammó kalé ni, zkwé zmmó útabla lēla lēdi, zsika zkwé kenye kó kabuni. ⁴⁹ Nsu ukyuli biala zni muunú-mi litemi na uletini taada ni, use aani ukyuli zni zkwé zkwé na zkwé kalé katayú zkwé. Zsu si uwi zni na ketu kéyi na kágba kávi zkwé zmmó kalé ni, zkwé teewi kalé ku kóku bonwu!"

7 Ka Yesu zsu bekyuli baméni ala ameni fui zkwé ni, zkwé zkwé Kapernaum. ² Mmó ni, Roma fuo bekpone unengu zdi zkyá zni na mbo kabla zkwé zni na zkwé geen. Kabla zkwé zkwéni úbo uufi kpakplaa zni na zkwé ukpi muedi. ³ Amu ka unengu zkwéni únu Yesu kóku ni, zkwé Yuda fuo benengu badi zkwé batásu-nwu na ubo, na ubabwi nwuna kabla zkwé zkwéni ute-nwu. ⁴ Bébo Yesu kudó na bébevele-nwu kpakplaa banii, "Ukyuli zkwéni zkwéni ka ete-nwu kebunku, ⁵ zkwé zkwé bula kadi. Na anwu zkwé zkwé Yuda fuo kasalako úte-bu." ⁶ Zkwéni zsu Yesu zkwé zkwéni-ma. Yesu útagyunku kaduli kammó pii zdi asa unengu zkwéni zkwéni

la nwuna bakpana onii batásu-nwu banii, "Ati, so tebo abi. Ami ni, ntamanku ka awo ebo-mi kudo na mina kaduli. ⁷ Na ntamanku leno ka ami leda lele-o anumi. Anwuosu su fula kenye litemi kani, na mina kabla oblane lelo leyukplu. ⁸ Ami leno ndi unengu odo onni na nso nkye benengu betulone bamba oyikun kal. Na mbo bekpone na bakya-mi kal. Moko odo nnii, 'Sie meni' na uusié. Na moko obambadi leno nnii, 'Bo meni' na uubo. Na moko mina kabla oblane nnii, 'Bla leni' na obla." ⁹ Ka osu leni ni, obla Yesu kale kadi. Amu na unwini na osu bekyuli lisu leni nsiaku-nwu onini, "Mokya-mii beti ka ni, ntanu obfoaadi bomeni udu na Israelfuo ako muedi dii!" ¹⁰ Amu na bekyuli bani na batala mmo baso benwini besie kaduli na batanu ka kabla oblane ommo ole oba-nwu. ¹¹ Ommo kama ni, Yesu usie omo onni baalo Nain kemo, na nwuna basiakune ku bekyuli pii badi bako basiaku-nwu. ¹² Uwi onni na udu omo ommo kabanye ni, osiaku kekwa bablane otogyi odo ka osi akle. Ukpinele odo ubi onanabi unwi pe ndi ukpine onni na beti beselaku. Na omo ommo bekyuli pii baka bamana ukpinele omeni. ¹³ Ka Yesu onu uleku omeni ni, nwuna lelo lebla-nwu onyana. Amu na osu-nwu onini, "Da buwulo ya." ¹⁴ Amu na Yesu usie ovi-ma nte na utetuku ukpine adaka ommo. Amu na bekyuli bani nti ukpine ommo bedi benye. Mmo na Yesu osu onini, "Oklofu! Moko-o nnii ta nye!" ¹⁵ Na ukpine ommo ota ulie na use kal ku butemi. Amu na Yesu uti-nwu ute uni. ¹⁶ Bekyuli bammo fui bayia geen, na bemwi Katoti. Omeni osu basu banini, "Katoti kenye udiene onni nako kuye geen odo ole-bu ako! Katoti oyuo ubo onni ubedie nwuna bekyuli!" ¹⁷ Yesu lelo litemi lemeni leku levi Yudea kal kamma ku amado fui. ¹⁸ Amu uwi onni na Yohane basiakune basu Yohane ala ameni ni, olo bana ako inyo badi, ¹⁹ na otala-ma okya Bloti onni beteye-nwu banini, "Awo ndi ukyuli onni mebo munuu butaasia ukyuli bamba anu?" ²⁰ Amu ka bebo Yesu kudo ni, basu banini, "Ntu Okpilane Yohane natala-bu onni bubeye-o onni, 'Awo ndi ukyuli onni na ndububo munuu butaanu ukyuli bamba ulu?" ²¹ Na uwi ommo kani kemo ni, Yesu obwi bekyuli pii lele na ogya ayu ekpidi, na oya na banumbwene pii banu. ²² Amu na udie kenye na osu Yohane batalane onni, "Beso binwini na bitasu Yohane ala ani na benu na binu benii banumbwene baan, bani na bafe bewi kal beesié, olegyie befine lele leba-ma, batutine beenu, bekpine baata teelie ngba, na moko bawabane Katoti litemi buni. ²³ Lele leduboyo ukyuli onni natalu linyeyola ledi na mina lelo." ²⁴ Ka Yohane batu batolo kama ni, Yesu use kal uutemi taasiku Yohane lelo teete kasalako bekyuli bammo onni, "Uwi onni na bele bisie Yohane kudo na ketele kemo ni, bi na besia anu ka bedubo onnu? Ukyuli onni nse aani livete leni na ofofoe uubo taavinku? ²⁵ Bi geen ndi lela leni na bele bisie bitanu? Ukyuli onni nale kokpi ku adala? Bekyuli bani na bada lelo leni na belie ebiti ke-

mo ni, bagadine legbanya na beelie. ²⁶ Besu-mi lela leni na bisie bitanu! Katoti kenye udiene odo onnu na bisie? So so na odo, na moko-mii nnii utulo Katoti kenye udiene. ²⁷ Osika Yohane lelo litemi na Bunweni Kedee Oku osu onni, 'Ndubotala odo odo na fula letolo, na odubogyu odo-o onni nduboklibi ulu use ute-o.' " ²⁸ Yesu osu osu-ma onni, "Yohane utulo ukyuli biala onni na bawo na kayawi kamani kemo. Nsu ukyuli onni na uubo lenyi ledi muedi na Katoti Oga Omo ni, utulo Yohane." ²⁹ Bekyuli bammo fui benu Yohane litemi buni osu, na ama ku kuyi bafone muedi bafolo lela leni na Katoti okwia taasiku-ma kudo ku bana koyi kemo, na okpila-ma ntu. ³⁰ Nsu Farisifuo ku odo bubo ala batinane beni lela leni ndi Katoti leyola, na batatuna ka Yohane okpila-ma ntu. ³¹ Yesu usie anumi ku nwuna butemi na osu-ma onni, "Ofeni ni, bi na oleka liti omwi limeyi bekyuli lekoko geen to? De na bese? ³² Bese aani banamu wele wele bani moko fia na kuyeya. Badi baava taasiku bakpanadi banini, 'Bodie uleku buti lenu buite-mii, nsu bitato! Bodie lekwanu buite-mii, na bitewulo.' ³³ Ntu Okpilane Yohane ubo na anwu ulie okka, na nte leno butetuku-nwu kenye, nsu benii, 'Koyu kukpidi kosiaku-nwu!' ³⁴ Na Ukyuli Oyawine Ubi ubo leno na anwu odi na oni nte. Na benii, 'Beni odivone ku ntekpine omeni! Odo kuyi bafone ku alaekpidi bamba lidu bablane okpana!' ³⁵ Nsu bekyuli bani fui nsiaku Katoti lenunda kama ni, beedie taatina ka ledi lenunda geen." ³⁶ Farisini odo olo Yesu onni ubadi na nwuna kesii. Na Yesu usie na otadi. ³⁷ Uleku oyale odo okya omo ommo kemo. Amu ka unu banii Yesu ubo Farisini ommo kesii onni ubadi ni, uti osii ku inomii fefee badi uboku. ³⁸ Ubenye Yesu kudo na uuwulo teewi-nwu legba lelo. Na uleku ommo uti nwuna lili linwini uni imii onni newi Yesu legba mmo, na otada-nwu legba. Na uti inomii ommo uwi Yesu legba leno. ³⁹ Ka Farisini onni nale Yesu badi onnu omeni ni, obla kasusu onni, "Si ukyuli omeni odo Katoti kenye udiene geen ni, nka oleka onni odo uleku onni udu nebo uutuku-nwu meni, na oti leyale ngba onni leno na ulie!" ⁴⁰ Amu na Yesu udie ole-nwu na osu-nwu onni, "Simon, mbo lela ledi na ndubo-o onnu." Amu na Simon onni, "Ala otinane, taasiku-mi lela lemmo." ⁴¹ Amu na Yesu use kal na osu-nwu onni, "Ukyuli odo okya onni muuvu egulabi teete bekyuli, na nkyuli inyo badi bada-nwu kayu. Unwi odo egulabi bumomo onni mabla aani kobuli kunwi leyufola kayu. Na unyodi odo abuli leevu leyufola kayu. ⁴² Bekyuli bamani fui odo otakana na okfo-nwu kayu kamani. Anwuosu uti kayu ommo fui okyie-ma. Na nkyuli inyo bamani kemo ni, omani na aabu anii oduboyo olakene omeni utulo?" ⁴³ Amu na Simon onni, "Mokbu nnii ukyuli onni na uti kayu kenengudi okyie." Amu na Yesu osu-nwu onni, "Asu na ote." ⁴⁴ Mmo na Yesu unwini otanu uleku ommo na osu Simon onni, "Aanu uleku omeni? Ka libo-o kudo ni, etete-mi ntu anii nfo legba. Nsu uleku omeni uti nwuna imii ofo-mi leg-

ba, na úti nwuna lili linwini úni-ni. ⁴⁵ Áta fɔ-mi ku kubiti na akya-mi kɔgbu. Nsu ósi uwi ɔni mbeduo ni, anwu útada tɔ mina legba bɔdada útaya. ⁴⁶ Awo étete-mi in-ɔmii bɔdi anii nkyá lili. Nsu anwu úti inɔmii fɛfɛé úwi-mi legba fui. ⁴⁷ Anwu ɔsu mɔɔsu-ɔ ka ni, na bɔɔ ɔbɔni na údie ɔtina-mi ɔsu ni, ɔke nwuna ekpidi pii ani na ɔbla fui buti taakyie. Na ukyuli ɔni na blii na béti bákyie-nwu ni, nwuna bɔɔ ɔbɔni buse blii." ⁴⁸ Amu na Yesu ɔsu uleku ɔmmɔ ɔnini, "Áke fula ekpidi buti taakyie." ⁴⁹ Ka bekyuli bani lenɔ nlie kadiko mmo bénu Yesu lela leni na ɔsu ni, béye lɛlɛ banii, "ɔma na ɔdi meni ɔni mɔɔkana na uuti bekyuli ekpidi muedi taakyie-ma?" ⁵⁰ Amu na Yesu ɔsu uleku ɔmmɔ ɔnini, "Fula bɔfɔtaadi búdie-ɔ, ɔsu teesie ku keyi buɛɛ."

8 Na uwi ɔdi kama ni, Yesu ɔvi ɔgbami úsie lɛma ku akpaklɛ kemo. Na ɔke ɔsu litemi buni taasiku Katɔti legba kadiko lɛlɛ. Leevu-inyɔ banii na ɔfuna lenɔ basiaku-nwu. ² Beleku bani na Yesu ɔbwi na bana lɛlɛ lidu ku bani na ɔgya ayu ekpidi ɔleku-ma lɛlɛ kemo badi lenɔ basiaku-nwu. Na bana akɔ ɔdi ndi Maria ɔni bátaalɛ banii Magdalene ɔni lɛlɛ kemo na Yesu ɔgya ayu ekpidi maate ɔleku. ³ Uleku ɔbambadi lenɔ ɔkyá-ma akɔ ɔni baalɛ banii Yohana na ɔgyani baalɛ Kusa na útaabla kabla na ɔga Herode litemi katekɔ aani ɔkutine unengu ɔdi kalɛ. Beleku bamba pii ku ɔni baalɛ Susana lenɔ básiaaku Yesu na béteeti bana akela teebunku anwu ku nwuna bateyane. ⁴ Bekyuli pii bátaasi lɛma bun bun teebo Yesu kudɔ. Na uwi ɔni na bekyuli pii bábasala ni, Yesu úbo-ma legba lɛmeni ɔnini, ⁵ "Edula ɔkyane ɔdi úsie utágya edula. Amu ka ɔgya edula ameni teewi kemo ni, adi ále ébo ulu kudɔ na bekyuli bánya-nya, na baase bála bádi. ⁶ Adi ále ébo atakpɛ lɛlɛ. Na ka ákwɛ ni, átake ntu ku lɛti buni. Anwu ɔsu ákwɛ na ékpi. ⁷ Edu-la ammɔ adi éduo liyu livo akɔ. Na livo létu libi edula ammɔ lɛlɛ, na ényimi-nya fui. ⁸ Na akladi anya ále ébo kalɛ buni lɛlɛ. Na ka ákwɛ ni, ánwu ebi eti anyɔ anyɔ." Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Bibimi atu, na binu kaduɛ!" ⁹ Yesu basiakune béye-nwu legba lɛmeni kalɛ bénu. ¹⁰ Amu na ɔsu-ma ɔnini, "Katɔti úti nwuna legba bɔdi lɛnunda abela ɔtina-mii. Nsu bekyuli bakladi ama ni, agba na muubó-ma kalɛ na 'si ina baanu ni, balanu baláti. Na ina beenú ni, belénu kalɛ." ¹¹ "Legba leni na líbo kalɛ bunu ndi ɔmeni. Edula ammɔ ndi Katɔti litemi. ¹² Na edula ani nále ébo ulu ɔtu ese aani bekyuli bani muunú, nsu ukisine uubo taabada litemi lɛmmɔ teedie-ma kayi kemo. Na ɔya-ma na balakana bɔfɔ bɔdi na Katɔti ɔfɔ-ma ngba. ¹³ Na ani nále ébo atakpɛ lɛlɛ ni, ese aani bekyuli bani na bénu litemi lɛmmɔ na báfɔ-ni ku ebiti mmo kani, nsu líteduo-ma lɛlɛ kemo geen. Anwu ɔsu baa fɔ taadi uwi klukui kemo kani. Na si uwi ɔni na bukpu taanu bɔdi búbo ni, baayue. ¹⁴ Edula ani nále ébo liyu livo akɔ ni, ese aani bekyuli bani muunú litemi lɛmmɔ, nsu kayawi lɛfɛda ku lɛlake ku kayawi kamani ebiti aatú taabali-ma, na alaya na ebi ammɔ

egyie na bafɛ-nya. ¹⁵ Na edula ani nále ébo kalɛ kabuni lɛlɛ ni, ese aani bekyuli bani muunú litemi lɛmmɔ teeti-ni taada ku kayi nwa. Na beeboku lɛlɛ kalɛ na beenye momoomo teetédu kawɔkawɔ kalɛ na banwu ebi pii. ¹⁶ "Ukyuli ɔdi ulátu asogya teebi-nwu ala iye uti-nwu utábela ɔkyá lɛlɛ lɛdi kalɛ. Mmomu ɔkɔkɔliku asogya ɔmmɔ taasía katɔ likpo leni maya na wekeye wewi kesii biala. Na ukyuli biala ɔni muuduo ɔtu ɔmmɔ kemo ɔnu nwa. ¹⁷ Lela biala leni na bábala bákyá kesii biala ni, lɛdubɔda lɛlɛ keyi. Na lela leni na bébi ala ni, badubudie-ni beboku bukeye kemo. ¹⁸ "Bénu lɛlɛ kemo kaduɛ na kalɛ na biinú etemila lɛlɛ. Na ukyuli ɔni muunú na únu kalɛ ni, ɔdubunu kalɛ ubu. Na ukyuli ɔni neese atu ni, libliidi leni na ɔbu ɔnii únu muedi ni, badubɔfɔ-ni na nwuna kudɔ." ¹⁹ Yesu banwani ku bana uni bébo-nwu kudɔ, nsu bátakana Yesu bɔkpe bude ɔkenku bekyuli bammɔ bumomo ɔsu. ²⁰ Amu na ukyuli ɔdi utásu Yesu ɔnii, "Fula uni ku fula banwani benye keyi baawia-a." ²¹ Amu na Yesu ɔsu bana fui ɔnini, "Mina uni ku mina banwani ndi bekyuli bani muunú Katɔti litemi na baadi-ni lɛlɛ." ²² Limeyi lɛdi ni, Yesu úduo ɔkɔkɔ kemo ku nwuna bateyane. Amu na ɔsu-ma ɔnini, "Beya na ɔvia busie epu ɔvi ɔni ngye." Anwu ɔsu ama lenɔ bése kalɛ ku ɔkɔkɔ ɔmmɔ buku. ²³ Ka bake ntu anumi bésele ni, Yesu ɔlɛɛ. Na ɔkonakunwi ni, ɔfɛfɛɛ kpakplaa ɔdi úbo uukpó na ntu anumi mmo ɔni na ɔkɔkɔ ɔmmɔ kemo fui kadaku ntu bɔfɔ ɔsu bakya kukpi ku ngba nte. ²⁴ Bateyane bammɔ bésele na bátágyila Yesu na básu-nwu banini, "Ati! Bɔdaku bukpi!" Amu na Yesu ɔta únye na údie lɛdi ɔbɔku ɔfɛfɛɛ ku ntu ɔbɔni mɔɔkwanɛ lɛlɛ mmo, na ana fui kenye káɔ na ɔbla buɛɛ. ²⁵ Na úye bateyane bammɔ ɔnini, "Bi ɔsu na biiibo bɔfɔtaadi?" Nsu bunye kani na benye yaa, na lifu lenɔ léda-ma. Na béye lɛlɛ banini, "Ukyuli ɔmani na ɔdi meni bɔdi? ɔkɔtemi teete ɔfɛfɛɛ ku epu ntu ɔbɔni mɔɔkwanɛ lɛlɛ na beenú-nwu litemi!" ²⁶ Amu na Yesu ku nwuna bateyane bávia bésele bétédu kalɛ kani baalɛ Gerase na epu ɔvi si ási Galilea. ²⁷ Ka Yesu ɔsi ɔkɔkɔ kemo kani na ukyuli ɔdi na ayu ekpidi eli-nwu lɛlɛ úsie úbasiaku-nwu. Na ɔdi ukyuli ɔni na ɔsi ɔma ɔmmɔ kemo. ɔbla uwi pii ɔdi meni ni, kasɔngya kani na ukyuli ɔmeni ɔkɛ. Na ulátuna ɔnii uulie nwuna kaduli amu ntu bekyuli ɔfɔkɔ akɔ. ²⁸ Uwi ɔni na ɔnu Yesu ni, ɔva momoomo na úfwimi lɛlɛ ɔva kalɛ na Yesu legba kudɔ. Na ɔsu-nwu ɔnini, "Yesu, Katɔti ɔni Ntulo Fui Ubi! Bi na aawia mina kudɔ meni? Muuvele nda-a, tani-mi ɔtu." ²⁹ Ukyuli ɔmmɔ ɔsu ɔmeni, ɔsika Yesu ɔbɔku ɔkyu ɔbɔni nlie-nwu lɛlɛ mmo, na ɔsu-ku ɔnii, "Vi lɛ-nwu lɛlɛ kemo!" Uwi pii ɔkyu ɔmmɔ ɔkɔkɔ ukyuli ɔmmɔ lɛlɛ ɔni na si ina bényimi-nwu enu na bébo-nwu ɔgba muedi ni, ɔkɛ abuala ammɔ na ɔkyu ɔmmɔ kuukeliku-nwu taatákyá ketele kemo. ³⁰ Yesu úye-nwu ɔnini, "De na baalɛ-ɔ lenyi?" Amu na údie kenye ɔnini, "Ami baalɛ banii Lisu." ɔsu leni ɔsika ayu ekpidi pii néduo akya-nwu lɛlɛ kemo.

³¹ Amu na ayu ammu évele Yesu anii utabɔku-ma utatákyá ayu ekpidi abi kebokɔ. ³² Mmu ni, baplakuo pii badi bake kataku kadi lel baadi. Amu na ayu ekpidi ammu évele Yesu anii cya na betéduo baplakuo bammɔ lel kemo. Amu na Yesu úte-ma ku fi. ³³ Anwuɔsu bávi bále onana cmmɔ lel kemo betéduo baplakuo bammɔ kemo. Na bana fui békeli báyu kataku kammɔ lel na bátányina lel bákyá epu kemo na báyii ku udu. ³⁴ Ka bekyuli bani mɔɔnu baplakuo bammɔ lel bánu ala ani nále ni, békeli bésie cmankekemo na bátásu bekyuli bávi ku akpaklɔ lenɔ fui. ³⁵ Na bekyuli bammɔ bále bésie banii batánu lɛla leni nále. Amu ka bébedu Yesu kudɔ ni, bánu onana cni lel kemo na Yesu óbɔku ayu ekpidi óleku mmu ka ulie Yesu legba akɔ ku kasusu seen na cda adala na ulie kpoo. Amu na bana fui báyia. ³⁶ Na bekyuli bani nánu kalɛ na ala ammu ále ni, básu bakladi kalɛ na ukyuli cni lel na ayu ekpidi ameni élie lel lébla nwaá. ³⁷ Cmeni cɔsu Gerase kalɔ kammɔ ku kana amadɔ bekyuli básu Yesu banii kɔɔɔ bana kalɔ lel, cɔsika baayia. Anwuɔsu Yesu úduo kɔɔ kemo ka kɔɔ. ³⁸ Amu na ukyuli cni na Yesu óbwi meni úvele Yesu cni, "Ya na lesiaku-c." Nsu Yesu útatuna na ósu-nwu cni, ³⁹ "Teesie kaduli na atásu lɛla leni na Katɔti óbla úte-c." Amu na ukyuli cmeni úsie útávi cmankekemo na ósu óvi fui lɛla leni na Yesu óbla úte-nwu. ⁴⁰ Uwi cni na Yesu óɔ únwini úsie epu cni ngye ni, bekyuli bammɔ báfɔ-nwu kadue, cɔsika bana fui benye bagya-nwu. ⁴¹ Amu na onana cni baalɔ Yairo na cdi Yudaɔu kasalako benengu akɔ unwi óda úbalɛ. Na óyu óte Yesu legba kalɔ na úvele-nwu cni cɔsiaku-nwu na besie nwuna kaduli, ⁴² cɔsika ubidi ulekubi unwi cni na cɔɔɔɔ aani akwa leevu-anyɔ ni, cte cɔle cɔdaku bukpi. Ka Yesu cke úsela ni, leni na bekyuli baanwanɛ lel ka bani bede-nwu. ⁴³ Na bekyuli bameni akɔ ni, uleku cni na ubugya uuwi na cɔla akwa leevu-anyɔ cɔɔ lenɔ ókyá-ma akɔ. Uleku cmeni úubile nwuna egulabi fui cni cɔɔɔ cɔle cmmɔ, nsu útutuku cɔ. ⁴⁴ Amu na cke buɛɛ útávi Yesu kama na bekyuli akɔ na útuku-nwu awu kɔtu. Mmu kani ni, ubugya cmmɔ kenye kékulo. ⁴⁵ Amu na Yesu úye cni, "Cma nétuku-mi?" Nsu ukyuli biala úni. Amu na Petro ósu-nwu cni, "Ati, nu kalɛ na bekyuli fui bémua basiaku-c!" ⁴⁶ Nsu Yesu ósu cni, "Léti ka ukyuli cdi útuku-mi, cɔsika cɔyikun cdi óvi óle-mi lel kemo." ⁴⁷ Ka uleku cmmɔ ónu óti ka ulakana cɔɔ cɔsu ni, lel lɛɔɔ-nwu na óyu óte Yesu legba kalɔ. Amu na óɔɔ lɛla biala kalɔ údie na bekyuli bammɔ fui anumi. Na údie ósu lɛla leni cɔsu na útuku-nwu awu ku kalɛ na cɔle cmmɔ óba-nwu kɔnakunwi. ⁴⁸ Cmeni cɔsu Yesu ósu-nwu cni, "Mina ubi uleku, fula kɔɔtaadi bóbwi-c. Teesie ku keyi buɛɛ." ⁴⁹ Uwi cni na Yesu cɔmua cɔdaku litemi lɛmeni cɔsu ni, anwu kani na cɔtu cdi óda úbalɛ na ósi Yudaɔu kasalako unengu cni baalɔ Yairo mmu kesii. Na úbasu-nwu kenye cni, "F^ubidi ulekubi cmmɔ úukpi cɔsu da ala ctinane cmmɔ kɔɔ ya." ⁵⁰ Nsu Yesu

únu litemi lɛmmɔ na ósu Yairo cni, "Tayia. Awɔ cɔ di ka ubi cmmɔ lel lɛɔɔɔ cɔplu." ⁵¹ Uwi cni na betéduo Yairo kaduli mmu ni, útete ku fi na ukyuli cdi uduo cɔ kemo ntu Petro ku Yohane ku Yakobo ku ulekubi cmmɔ cti ku uni kani. ⁵² Na bekyuli pii benye mmu beewulo konyana ku keku na ubi cmmɔ cɔsu. Amu na Yesu ósu-ma cni, "Besɔ bitewulo. Ubi cmmɔ útekpɔ. Bɔle na cda." ⁵³ Amu na bana fui bétí-nwu báma, cɔsika ama bagyi ka úkpi. ⁵⁴ Amu na Yesu úfie-nwu kɔnu óda na ókpali-nwu cni, "Ubi, ta nye!" ⁵⁵ Ulekubi cmmɔ óɔ únwini úbo ngba na óta kɔnakunwi. Amu na Yesu ósu-ma cni bawia lɛla lɛdi bete ulekubi cmmɔ na cdi. ⁵⁶ Ala ameni fui ábla nwuna bawone deye deye, nsu Yesu úbo-ma cda cni batasu ukyuli cdi lɛla leni nále meni.

9 Cmmɔ kama ni, Yesu óle nwuna bateyane leevu-inyɔ bammɔ ósala na úte-ma ku fi ku cɔyikun cni na beti bagya ayu ekpidi fui na babwi lɛle lidu lenɔ. ² Amu na ótala-ma cni beteese na batásu Katɔti legá kadiko etemila bete bekyuli na babwi balene. ³ Asa na badubɔgyu ni, Yesu ósu-ma cni, "Biteti lɛla lɛdi bitada na bina ulu busie kemo aani ugyii cɔdadi iye ala bevelene kofo iye adila iye egulabi. Na awu cɔbambadi muedi ni, bitasu benii biiti cdi. ⁴ Kesii biala na báfɔ-mii ni, besɔ bekyá kaduli kammɔ kemo utédu uwi cni na cɔleka betɔɔ cma cmmɔ kemo. ⁵ Na kesii kani na bátafɔ-mii ni, betɔɔ cma cmmɔ kemo na bivelɔ bina legba kalɔ cɔtumu muedi biwi cma cmmɔ kemo aani Katɔti kɔtu cɔni kati bute." ⁶ Amu na bateyane bammɔ bátɔɔ na bátávi akpaklɔ ani fui kemo na baasu Katɔti litemi buni na baabwi balene lenɔ. ⁷ Ka Herode cni mɔɔdi Galilea lel únu ala ani fui kɔɔlé meni ni, úbefu cɔsika bekyuli badi baasu ka Ntu Cɔkpilane Yohane náɔ óta úbo uli ngba. ⁸ Na babambadi lenɔ baasu banii Elia náɔ únwini úbo. Na badi lenɔ banii Katɔti kenye bediene bakukudi bammɔ akɔ unwi náɔ úbo uli ngba. ⁹ Amu na Herode ósu cni, "Léya na békulo Yohane lili, na cma na cdi nɔ nke mɔɔɔ ala ameni na muunú-nwu kɔku?" Anwuɔsu Herode ckyá cɔwɔ ulu cni na cɔsia na cnu Yesu. ¹⁰ Bateyane bammɔ bɛnwini bébo na bábasu Yesu ala ani fui na bábla. Amu na útiku-ma na bátɔɔ bésie cma cni baalɔ banii Betsaida kake. ¹¹ Ka bekyuli pii bénu leni ni, básia-nwu kama bésie mmu. Yesu lenɔ ófɔ-ma na ótemi úte-ma ósi Katɔti legá kadiko ala lel, na óbwi bani na cɔle cda. ¹² Lebo leni na cɔle úsela cɔnu ni, Bateyane leevu-inyɔ bammɔ bébo Yesu kudɔ na básu-nwu banini, "Ya na bekyuli bameni batɔɔ na beteese akpaklɔ ani nde amadɔ meni kemo, kalɛ na bake adila ku keduokɔ, cɔsika meni cdi ketele nte." ¹³ Amu na Yesu ósu-ma cni, "Amii alati bite-ma lɛla lɛdi na badi." Mmu na básu-nwu banii, "Adila ani fui na cɔda meni ndi bodobodo elɔ ku kɔɔ inyɔ. Aawia ka busie butéye adila bute bekyuli pii bameni?" ¹⁴ Na banana bammɔ babla mpimu elɔ na mmu. Amu na Yesu ósu nwuna bateyane cni, "Beya na bekyuli bammɔ belie esu esu

aani nkyuli liti liti." ¹⁵ Na ka bateyane bábla leni ni, ¹⁶ Yesu úti bodobodo el ku kabe inyo kómme na ókóliku anumi ónu kató. Amu na ógya Katóti enu úte-ma, na óbwe-nwu kóke kóke na úti úte nwuna bateyane onii beti bele bete bekyuli bammó. ¹⁷ Na bana fui bádi bémó na bateyane bammó básala kóke wéle wéle kóni nébu na kúyi kógyigyé leevu-inyo. ¹⁸ Ka Yesu leti kya kókpali kató limeyi ledi ni, nwuna bateyane bébo-nwu kudó. Amu na úye-ma onini, "Óma na bekyuli baasu banii anwu na ndi?" ¹⁹ Amu na bédie kenye banii, "Badi baasu banii awó ndi Ntu Ókpilane Yohane. Na badi lenó banii awó ndi Elia. Na badi lenó baasu taatina banii Katóti kenye bediene bakukudi bammó akó unwi náso únwini úbo uli ngba." ²⁰ Amu na úye-ma onini, "Na amii kó? Óma na beesu ka anwu na ndi?" Mmó na Petro údie kenye onii, "Awó ndi Katóti Ukyuli Ófunadi kómme." ²¹ Amu na Yesu úbo-ma óda kpakplaa onii batasu ukyuli ódi kenye kaméni. ²² Yesu óso ósu-ma onii, "Óléka ami, Ukyuli Óyawine Ubi, libo abi geen na kadi benengu ku bakpane benengu ku óda bubo ala batinane enu kemo na beni-mi, na badu-mi. Nsu na emeyi até kama ni, Katóti ódubógyila-mi óléku bekpine akó mbelie ngba." ²³ Amu na ósu-ma onii, "Si ukyuli ódi kówia ka ósi-aku-mi ni, óléka udie léló atu na ubo abi limeyi ndi limeyi na ósiaku-mi kama. ²⁴ Ósika ukyuli biala óni mókówia ka ófó nwuna lili ngba ute léló ni, ódubógyilamu. Na ukyuli biala óni nányonu nwuna ngba ka ósi-aku-mi ósu ni, ódubóké ngba geen. ²⁵ Bi kósia na ukyuli ódubóké si óké kayawi ala fui na óyila ngba geen kómme? ²⁶ Si ami ku mina ala ani mókótina fui ékpo ukyuli ódi kófa ni, anwu lenó ódubukpo ami Ukyuli Óyawine Ubi kófa uwi óni na mebo na mina bukeye ku Katóti ku nwuna batu kedee fui bukeye kemo. ²⁷ Mókósu-mii geen nnii bina akó badi na méní ni, belekpi wetédu uwi óni na Katóti wedie nwuna léga bókó óyikun keyi na limeyi likplodi lémme léló." ²⁸ Óbla aani Kwasida unwi óni na Yesu ósu ala améni kama ni, útiku Petro ku Yohane ku Yakobo na báko bésie kóbi lili batákpali kató. ²⁹ Ka ódaku kató kókpali ni, nwuna anumi kónu bóvumana na nwuna adala eekeye na aatu anumi. ³⁰ Na kónakunwi ni, banana inyo badi bébenye-nwu kudó bani ndi Mose ku Elia na baatemi. ³¹ Báda bále na Kató Óga Óma bukeye kemo na bátémi ku Yesu na ulu óni léló na ódubósia na kókó léló leni na Katóti kówia na nwuna kukpi na Yerusalem kemo. ³² Petro ku nwuna bakpana bédúo lélé kemo geen, nsu bágyinya bábanu lélókó bukeye kóni kemo na Yesu kya ku bekyuli inyo bani nnye-nwu kudó. ³³ Ka bekyuli bammó baagyú ni, Petro ósu Yesu onini, "Ati, bula méní bubo bókódia geen! Ya bókó nvo éte na méní. Kenwi kadi fula kadi, kenwi kadi Mose kadi, na kenwi kadi Elia lenó kadi." Na ala ani na kósu méní fui ni, tati tati kemo na ósu-nya. ³⁴ Lebo leni na ómua unye kótémi ni, uykó ódi óyu úbewi-ma léló. Na bateyane bammó báyia uwi óni na uykó

ómení óda ólé-ma léló. ³⁵ Amu na bénu Katóti ledi na uykó kómme kemo ka léesu lenini, "Ómení ndi mina Ubi Ófunadi. Binu-nwu litemi!" ³⁶ Amu ka ledi lémme léda bótémi léya ni, bánu ka Yesu leti nébu unye. Amu na bateyane bammó bėti ala ani na bánu mmó bábala, na bátasu-nya ukyuli ódi uwi kómme. ³⁷ Ka kadi kégye ni, Yesu ku nwuna bateyane éte bammó básí báyu kóbi kómme léló. Na bábasia ku bekyuli pii badi. ³⁸ Mmó na onana ódi óva momoomo ósu onini, "Ala ótinane! Muuvele nda-a, nu mina ubi! Anwu kani ndi-mi ubi!" ³⁹ Kóyu kukpidi kódi kuukpóku-nwu na kókó na kóva momoomo kónakunwi. Ósinsi léló na uuti léló taafíemi kaló na avkókó aalé-nwu kenye. Leni na kókóla-nwu laa ókplu kemo asa na kóyu kómme kónnyonu-nwu. ⁴⁰ Lívele fula bateyane nnii bagya kóyu kukpidi kómme bete-mi, nsu bátákana-ku kógya." ⁴¹ Amu na Yesu ósu-ma onini, "Amii, kómi limeyi bekyuli, bi ósu na bila fómí taadi na beesu atu ókplu? Uwi éle kókó na ndubókéku-mii kayi? Na uwi ómani na ndubókóda-mii ntále?" Amu na ósu onana kómme onini, "Ti f^ubidi boku méní." ⁴² Ka ónamu kómme ósi ódubo ni, anwu kani na kóyu kómme kúbo-nwu kóva kaló na ósinsi. Amu na Yesu óbókó kóyu kukpidi kómme na óbwi ónamu kómme, na ósókó-nwu úte óti. ⁴³ Katóti óyikun bonwu ómení óbla bekyuli bammó fui deye deye. Yesu ala kókóla átakósi na aabla-ma deye deye uwi óni na Yesu ósu nwuna bateyane onini, ⁴⁴ "Bitayífla léló leni na líse kaló ndakumii bókó! Badubo Ukyuli Óyawine Ubi buti kókyá bekyuli enu kemo." ⁴⁵ Nsu bateyane bammó bétenu ómení kaló. Ódi léló leni na bėti bábala-ma, nsu baayianwu léló ledi buye kósi ku litemi lémme léló. ⁴⁶ Unyefi ódi úbeduo bateyane bammó nte óni ndi bana akó óni náfó kuye utulo léló. ⁴⁷ Amu ka Yesu óti-ma kásusu ósu ni, úti ónamu ódi úbenyene-ma anumi na nwuna kudó. ⁴⁸ Mmó na ósu-ma onii, "Ukyuli óni náfó ónamu ómení na mina lenyi kemo ni, ófó ami lenó. Na ukyuli óni mókófó-mi ni, ófó ukyuli óni nákala-mi. Ósika ukyuli óni néboku léló kaló fui na bina akó ni, anwu ndi ukyuli óni náfó kuye utulo fui." ⁴⁹ Amu na Yohane ósu-nwu onini, "Ati, bókó ka ukyuli ódi kya kókó ayu ekpidi na fula lenyi kemo na bókó-nwu kónii óda óya, ósika kókó bula akó unwi." ⁵⁰ Amu na Yesu ósu nwuna bateyane onini, "Bitabala-nwu. Ósika si ukyuli ódi útata útenye-mii léló ni, beti benii unye-mii kama." ⁵¹ Amu ka uwi óni na óléka Katóti uti Yesu usienku kató ódaku budu ni, ólé ugyii ka uteesie Yerusalem. ⁵² Ótala batu badi onii bagyu bató lékplóló ledi kemo na Samaria na batáklíbi léló biala bese bete-nwu. ⁵³ Nsu ka óma kómme bekyuli báti ka kóvi na óvi úsela Yerusalem ósu ni, bétenu kaló. ⁵⁴ Amu na ka bateyane bani ndi Yohane ku Yakobo bánu leni ni, béye Yesu banii, "Ati, aawia ka kókpali ogya kósi kató bubewi-ma léló na kóyula-ma?" ⁵⁵ Mmó na Yesu únwini na ódókó-ma, na ósu onini, "Bilenu Kóyu kóni mókódi-mii léló kaló! Ami, Ukyuli Óyawine Ubi,

ńtebo nnii mbakyula bekyuli, mmomu líbo nnii mbafo-
ma ngba.”⁵⁶ Na anwu ku bateyane bammwó bébo bávi
bésie lekpakl bamba.⁵⁷ Ka baxe bésela ni, onana cdi ó-
su Yesu onini, “Ndubwosiaku-c kesii biala na ésele.”

⁵⁸ Amu na Yesu ósu-nwu onini, “Befiebuo bebo libu leni
kemo na baate, na baase leno bebo ayu. Nsu Ukyuli
Oyawine Ubi ni, anwu uuubo katenkó muedi.”⁵⁹ Na

Yesu ósu ukyuli bamba onini, “Siaku-mi.” Nsu ukyuli
ommwó onini, “Ati, ya na leka mina cti busie butáva asa.”

⁶⁰ Amu na Yesu ósu-nwu onini, “Ya na ama bani neeboo
Katcti ngba geen bommwó bataava bana bekpine. Na
awo eteesie na atásu Katcti lega bcdi litemi.”⁶¹ Ukyuli
bamba leno onii, “Blcti, masiaku-c. Nsu ya-mi leka mina
lelo bekyuli busie butákada asa.”⁶² Amu na Yesu ósu-
nwu onini, “Ukyuli cni naaabla nwuna kabla ku kayi fui
ni, útamanku Katc Oga Oma.”

10 Omenni kama ni, Blcti ófuna banana liti ku
aavlanyc-inyc babambadi na ótala-ma inyc inyc
onii besie lema ku akpakl ani kemo na nka cleka usie.
² Na ósu-ma onini, “Edula pii éedu bcfé, nsu nkyuli elée
badi kani nnye kabla kameni lelo. Bekpali katc na bivele
kemo clati na umene bekyuli bani mafé-nya masala.

³ Biteesie! Mccwó-tala-mii aani bafonu na begiti akó. ⁴ Na
biteti egulabi kavumi iye kofo iye legbanvuo, na bitedi
bitenye ulu benii biigyele ukyuli cdi. ⁵ “Kaduli biala na
bitéduo ni, beka bcsu benii, ‘Keyi buée kasiaku kaduli
kameni bekyuli.’ ⁶ Na si ukyuli cni mccwó keyi buée cdi
ckya mmwó ni, beya na bina keyi buée kasiaku-nwu. Nsu
si cdi uuubo ni, besóku bina keyi buée kegye betóku.

⁷ Besó bekya kaduli kani kemo na báfo-mii. Na lela
biala leni na badubuti bete-mii ni, bedi na beni-ni. Csi-
ka kabla oblane biala ni, cleka bete-nwu nwuna
leyufóla. Bitatáka bitamana ósi kaduli kani úsie kani.
⁸ “Na cma biala cni kemo na báfo-mii ni, bedi lela biala
na báke béte-mii. ⁹ Bebwi balene na cma ommwó kemo.
Na besu cma ommwó bekyuli benii, ‘Uwi cni na Katcti cdi
lega na bula kcyi kemo cckpe úde.’ ¹⁰ Nsu si bísie cma
cdi kemo na bátafo-mii ni, bele bisie kuyeya na besu
benii, ¹¹ ‘Bina cma ctumu cni mma-bu legba kaló muedi
ni, búveli búwi-mii. Nsu binyimo ka uwi cni na Katcti
cdi lega na bina kcyi kemo cckpe úde-mii!’ ¹² Na mccsu-
mii kede kede nnii na litemi bcte limeyi ni, Katcti
cdubcnu Sodom cma konyana utulo cma ommwó!

¹³ “Bcbwe muute amii Korasin! Na bcbwe muute amii
Betsaida! Si Tiro ku Sidon lema likpidi kemo na lébla
akóla budie taatina ani lébla na bina akó ni, nka
badubcnyu belie kaló kukuuku na beti afo ekuku bada
lelo na bawee ntc cni mccwó-tina ka béni bana ekpidi!

¹⁴ Katcti cdubcnu Tiro ku Sidon lema konyana butulo
amii na litemi bcte limeyi. ¹⁵ Na awó Kapernaum ni,
bckali na beda benii bedubcckliku lelo bitédu katc?
Badubcnyula-mii na beyii udu!” ¹⁶ Amu na Yesu ósu nwu-
na bateyane onini, “Ukyuli biala cni muunú bina litemi
ni, cwtina ka uunú ami leno litemi. Na ukyuli biala cni

muuní-mii ni, cwtina ka uuní ami leno. Na ukyuli biala
cni muuní-mi ni, cwtina ka uuní Katcti cni ná-tala-mi
leno.”¹⁷ Nkyuli liti ku aavlanyc-inyc bammwó básó bcnwi-
ni bébo ku ebiti. Na bábasu-nwu banii, “Blcti, ayu ekpi-
di muedi énu-bu litemi cni bóbcku-ma na fula lenyi ke-
mo.”¹⁸ Amu na Yesu ósu-ma onini, “Lénu Satan ka ósi
katc úbanu aani ogya bctu kale. ¹⁹ Binu kadue! Líte-mii
cyikun cni na bekana na beko benya balakpi ku batam-
lukpa lelo. Na bekana bedi ukisine ommwó cyikun fui lelo
cni na lela ledi lilabla-mii. ²⁰ Nsu ni, lelo litayc-mii ka ayu
ekpidi eenú-mii litemi csu. Mmomu ebiti ada-mii ka
Katcti únweni-mii anyi ókya Katc Oga Oma.”²¹ Uwi om-
mwó lelo ni, Katcti Kcyu ebiti áfo Yesu lelo kemo fui na ó-
su onini, “Ati, katc ku kaló Unwoti, mccwó-gyá-a enu csika
lela leni na éti ábela bakutine ku banundane ni, ani na
éti átina bekyuli bani na baaagyi leku ku badóku. Csó
na cdi, Ati, leni geen na aayó anii cke.”²² Amu na csó ósu
onini, “Mina Cti úti ala fui úte-mi. Cdi biala mccwó-gyi
ukyuli cni na Katcti Ubi ommwó cdi, ntu Katcti leti pe. Na
cdi leno mccwó-gyi ukyuli cni na Katcti ommwó leno cdi,
ntu Ubidi ommwó leti pe ku bekyuli bani na Ubi ommwó ófuna
ka udie Cti ommwó ctina kani.”²³ Amu na Yesu únwini
útánu nwuna bateyane bammwó na ósu-ma na bobe ke-
mo onini, “Lele litaayc-mii geen ka beenu ala ani na be-
daku bctnu meni! ²⁴ Mccsu-mii ka ni, Katcti kenye bedi-
ene pii ku baga leno báwia ka banu lela leni beenu
cweni, nsu bctanu. Na báwia ka benu lela leni na amii
biinú meni, nsu bétenu.”²⁵ Mmwó na cda bubo ala cti-
nane cdi úbo ku kasusu ka cckku Yesu cnu. Na úye-
nwu onini, “Ala ctinane, bi na cleka lebla asa leke ngba
fui?”²⁶ Amu na Yesu údie kenye na úye-nwu onini, “Bi
na Bunweni Kedee Cku ccsu? Na de na awó eenú litemi
lemmwó kaló?”²⁷ Mmwó na onana ommwó údie kenye onii,
“Cwó Unwoti Katcti ku fula kayi fui, ku fula kcyu fui ku
fula cyikun fui ku fula kasusu fui leno, na ayó fula
ukyulikpana aani fula lelo kale.”²⁸ Amu na Yesu ósu-
nwu onini, “Ásu na óte. Bla leni na adubcké ngba fui.”

²⁹ Nsu ka cda bubo ala ctinane omenni cckwia ka ute lelo
ubo csu ni, csó úye Yesu onini, “Cma ndi mina ukyulik-
pana?”³⁰ Amu na Yesu údie kenye onini, “Dii ni, onana
cdi ókya cni nási Yerusalem úsela Yeriko, na beyune
bátáda-nwu ulu. Na bébo-nwu na bédie-nwu lelo ala
na bányonu-nwu báva na ccyó ukpi. ³¹ Úbebo úte ka
Katcti ckpane cdi úbo cckwi ulu ommwó lelo. Nsu ka ónu
ukyuli omenni na kuludó ni, ósia óvi ccbambadi óctó.

³² Leni kani na Lewini cdi leno úbo cckwi. Na ka ónu
onana ommwó ni, anwu leno ósia óvi ccbambadi óctó.
³³ Nsu Samaritani cdi cni nábasia mmwó úsela ulu cdi ni,
úbasiaku ukyuli ommwó. Na ka ónu-nwu ni, kafó kákywi-
nwu. ³⁴ Amu na úsie útédu-nwu kudó na úti incmii ku
nte úwi-nwu lele lemmwó kemo na únyimi-ni fui. Na ó-
gyu onana ommwó útásia anwu clati ebuo lelo. Na úti-
nwu úsienku bafó keduokó na ónu-nwu lelo. ³⁵ Kadi ké-
gye ni, údie egulabi adi úte keduokó lelo onune ommwó

ɔnii, 'Taanu-nwu lɛɓ. Na si lɛsi líbo ɔɔwí mení ni, ndubɔɔɔɔɔɔ ebile na nwuna lɛɓ.' " 36 Amu na Yesu úye ɔda bubo ala ɔtinane ɔmmɔ ɔnini, "Na fula kasusu kenye ni, nkyuli ete bameni ako ɔmani náatina lɛɓ aani ukyulikpana na ukyuli ɔni néduo beyune enu kemo mení lɛɓ?" 37 Mmɔ na ɔda bubo ala ɔtinane ɔmmɔ údie kenye ɔnini, "Ukyuli ɔni nánu-nwu ɔnyana." Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Awo lɛɔ teesie na atábla leni." 38 Amu na ɔni na Yesu ku nwuna bateyane básia bana ulu bátɔɓ bésela ni, bébedu ɔma ɔdi. Mmɔ na uleku ɔdi baalɔ Marta ɔɔɔ-nwu úsienku nwuna kaduli. 39 Marta ɔmeni ubo ɔnwani ulekubi ɔni baalɔ Maria. Anwu ɔyu úlie Yesu kudɔ na uunú-nwu ala ani na ɔtina. 40 Kaduli ablala ani nsia Marta leti pɛ lɛɓ ékpoku-nwu kayi. ɔmeni ɔsu úbo na úbasu Yesu ɔnini, "Blɔti, ulábla-a lɛla lɛdi ka mina ɔnwani ulekubi ɔda kaduli ablala ameni fui ɔsia-mi lɛɓ? Su-nwu na ubo ubebunku-mi!" 41 Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Marta! Nu kalɛ na eekpóku lɛɓ na ala pii lɛɓ. 42 Nsu lɛlakpa linwi kani námanku baawia. Na lɛbuni lɛmmɔ na Maria ɔɔuna. Na basɔ baláɔɔ-ni na nwuna kudɔ."

11 Limeyi lɛdi ni, Yesu ɔkya likpo lɛdi ɔɔkpali katɔ. Ka ɔwɔɔ ni, nwuna bateyane ako unwi ɔdi úbo-nwu kudɔ, na ɔsu-nwu ɔnini, "Ati, tina-bu kalɛ na bu-taakpali katɔ aani kalɛ na Yohane ɔtina nwuna bateyane." 2 Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Si beekpali katɔ ni, na besu benii, 'Ati, balɔ-ɔ lenyi buni. Fula lɛga kadikɔ kebo-bu ako. Babla fula lɛɔɔɔ na kalɔ lɛɓ aani kalɛ na use na katɔ. 3 Te-bu bula limeyi adila limeyi ndi limeyi. 4 Na eti bula alaekpidi akyie-bu, ɔsika abu lɛɔ buuti taakyie ukyuli biala ɔni ɔɔɔɔɔ-bu. Na taya na buduo bukpoku taanu kemo. na edie-bu alɛku alaekpidi ako.' " 5 Amu na Yesu ɔsu nwuna bateyane ɔnini, "Si banii bina ako ɔdi úsie nwuna ɔkpana ɔdi kudɔ usien nte útásu-nwu ɔnii, 'ɔkpana, vo-mi bodobodo ete ɔdi, 6 ɔsika mina ɔkpana ɔdi ɔsi ulu úbeduo-mi ɔfeni kani. Na liiibo lɛdila lɛdi na lite-nwu!' 7 "Na banii fula ɔkpana ɔmmɔ ɔsu-ɔ ɔnii, 'Tebete-mi lɛfɛda lɛdi! Ami ku mina bebi bɔɔɔ na bɔkalɛ ɔɔ. Nsɔ lɛɛɛdubo bɔkana bɔta ɔfeni bubete-ɔ lɛla lɛdi.' 8 Si úbo úte leni ni, bi na adubo bɔbla? Mmɔsu-mii nnii si nka ɔkpana kenye leti ɔsu ni, ulata. Nsu kalɛ na enye eevele-nwu taasia kama ɔsu ni, ɔdubɔta na ute-ɔ lɛla biala leni na aawia. 9 "Anwuɔsu mmɔsu-mii nnii bivele Katɔti na ɔdubuti ute-mii, bewia na bedubɔke, bibo ɔknu kegbuta na ɔdubɔlɛmi ute-mii. 10 ɔsika ukyuli biala ɔni muuvele Katɔti ni, uute-nwu. Na ukyuli biala ɔni ɔmmɔwía lɛla lɛdi ni, ɔɔkɛ-ni. Na ukyuli biala ɔni muubó ɔknu kegbuta ni, Katɔti ɔlɛmi teete-nwu. 11 "Na amii bani ndi bebi bati ni, bute na ɔdi ɔdubuti ɔlɛkpi ute ubidi si úye-nwu kabɛ? 12 Munuu, katamlukpa na adubuti ete-nwu si úye-nwu akɔkɔ lɛ-vala? 13 Ina ka bedi alaekpidi bablane ni, begyi kalɛ na biti ala abuni bite bina bebi. Amu na Ati ɔni nkya katɔ ɔɔɔ? Bi ɔsu na uleti nwuna ɔkyu ulete bekyuli bani

muuvele-nwu?" 14 Uwi ɔdi ni, Yesu ɔkya ɔɔgyá ɔkyu ɔdi na kulákana butemi. Amu ka ɔkyu ɔmmɔ kóvi kóle ukyuli ɔmmɔ lɛɓ kemo ni, ukyuli ɔmmɔ úse kalɔ ku butemi. ɔmeni ɔbla bekyuli bani nnye mmɔ deye deye. 15 Nsu bana ako badi básu banini, "Ayu ekpidi fui unengu ɔni baalɔ banii Beelsebul muute-nwu ɔyikun ɔmmɔ ɔnii utaagya-ma taaleku." 16 Na babambadi lɛɔ báyɔ ka bakwyɛ Yesu kakpagyue ɔsu básu-nwu banii ɔbla akɔla adi na uti udie ɔtina ka Katɔti náɔuna-nwu. 17 Nsu Yesu ɔti lɛla leni na badanku na bana kasusu kemo. Anwuɔsu ɔsu-ma ɔnini, "Kalɔ kani muule lɛɓ akpa akpa na beenye teekpoku lɛɓ ni, kalɔ kammɔ kelétu uwi. Na kaduli kenwi bekyuli bani muule lɛɓ na beekpóku lɛɓ ni, bugyingya na beegyingya. 18 Anwuɔsu si Satan lɛga kadikɔ kebo akpa akpa ani muukpóku lɛɓ ni, de na lɛga kadikɔ kammɔ kadubunye? Beesu ka ɔmmɔgyá ayu ekpidi taaleku ka Beelsebul uute-mi ɔyikun ɔnii mbla leni ɔsu. 19 Na si Beelsebul lɛɓ na ɔmmɔgyá-ma ni, ɔma lɛɓ na bina basiakune ama basia taagya ayu ekpidi taaleku bekyuli lɛɓ kemo? Amii alati bina basiakune muudie taatina-mii ka beenyi ɔkɔ. 20 Oowo! Katɔti ɔyikun kemo mmomu na ɔmmɔgyá ayu ekpidi taaleku. Na ɔmeni uudie taatina-mii nwaa ka ni, Katɔti lɛga kadikɔ kébo kébeduo-mii kudɔ. 21 "Si ɔyikune ɔdi ɔklibi nwuna ekpola na unye ɔɔgyumana nwuna kaduli ni, agyi anii nwuna akɛla adi alayi. 22 Nsu si ukyuli ɔni mbo ɔkplu utulo-nwu úbo úbekpoku-nwu na ɔdi-nwu lɛɓ ni, uufie nwuna ekpola ani lɛɓ ɔsia anu taafɔ na anwu ku nwuna bakpana beti ukyuli ɔmmɔ akɛla ani na béyu bele. 23 "Ukyuli ɔni neeenyeku-mi ni, agyi anii ɔta únye-mi lɛɓ geen. Na ukyuli ɔni neebunku-mi na bɔsala ni, agyi anii bugyingya na uugyingya. 24 "Si ɔkyu kukpidi kóvi kóle ukyuli lɛɓ kemo ni, ɔkɔke taavi ekpo ekpo ani nákwí taawia kesii kani na kulie. Na si útakɛ kadi ni, ɔsu lɛɓ ɔnii, 'Ndubɔɔɔ linwini lisie mina kaduli kani na létɔɔ mmɔ.' 25 Anwuɔsu ɔkɔ teesie taatánu ka bákpala ɔɔ ɔmmɔ kemo seɛn na béni ala fui. 26 ɔmmɔ ɔsu ni, ɔkɔ teenwini teesie na utákpanku ayu ekpidi maate ani mbo kalala ntulo-nwu na bebo bebelie mmɔ. Na kawɔkɔ ni, ukyuli ɔmmɔ ablala eebie teetulo kalɛ na úse kudeedi muedi." 27 Uwi ɔni na Yesu ɔsu ala ameni ni, uleku ɔdi ɔva ku lɛdi momoomo na bekyuli ako mmɔ na ɔsu ɔnini, "Lɛɓ lɛyɔ uleku ɔni náwɔ-ɔ na úte-ɔ lenyi na ányimi!" 28 Amu na Yesu údie kenye ɔnini, "Bekyuli bani muunú Katɔti litemi na baabla taasiakuni lɛɓ mmomu na lɛɓ lɛyɔ!" 29 Amu ka bekyuli bammm beemomo Yesu kudɔ teebu ni, úsie anumi na ɔsu-ma ɔnini, "Benu kalɛ na ɔmwi limeyi bekyuli bebo likyulikpi! Akɔla budie bɔtina na baawia banu, nsu balanu budie bɔtina bɔdi uti utulo Yona bɔdi. 30 Kalɛ kani na Katɔti Kenye Udiene Yona ɔdi likposela ute Niniwefuɔ ni, leni kani na Ukyuli ɔyawine Ubi lɛɔ wenwini likposela wete ɔmwi limeyi bekyuli. 31 Na litemi bɔte limeyi ni, Uleku ɔga ɔni nási kada kake ɔdubɔta unye na ubo-mii

lenimi enwu, ṣika ṣta ṣsi nwuna kalb úsie ṣgyu kakaa-ka ṣnii úténu Ḑga Salomo lenunda ala bṓtina. Nsu mṓṣu-mii nnii ukyuli ṣni ntulo Salomo ṓkya mení. ³² Niniwefuṣ badubṓta benye na bebo-mii lenimi enwu na litemi bṓte limeyi. Ḑsika uwi ṣni na Yona ṣsu-ma Katṓti litemi ni, bávumana udu na bénwini bana ekpidi kudṓ. Nsu mṓṣu-mii geen ka ni, ukyuli ṓdi ṓkya-mii akṓ mení na utulo Yona! ³³ “Ukyuli ṓdi ulátu asogya na uuti taabela iye ubi-nwu ala. Mmomu buti na uuti taasia likpo leni na bekyuli bani muuduo mmṓ banu nwa. ³⁴ Buse na ukyuli anumi ese aani asogya ute nwuna ṓkṓna. Si anumi aanu-ṓ kadue ni, awṓ ukyuli umodi ṓm-ṓ ni, use-ṓ nwa ṓka ṓmana. Nsu si fula anumi aadia ni, agyi anii awṓ ukyuli ṓmmṓ akya ledisa kemo. ³⁵ Anwṓṣu sia lelṓ anu na ati ka bukeye ṓṓni na bṓkya-a lelṓ kemo bṓṓṓdi ledisa. ³⁶ Si bukeye bṓṓṓ-ṓ lelṓ fui na fula kake kadi kaaakya ledisa kemo ni, agyi anii kesii biala kadubo bukeye kale kani na si asogya ṓṓda na nwuna bekeye buwi-ṓ na use kale.” ³⁷ Uwi ṓni na Yesu ṓṓṓ butemi ni, Farisini ṓdi ṓṓṓ-nwu bṓdi na nwuna kaduli. Amu na úsie útélie kalb na ṓṓ kemo na baadi. ³⁸ ṓṓṓ Farisini ṓmmṓ deye deye ka ṓnu ka Yesu útafṓ ṓṓṓ kale na ṓdi ṓmmṓ ṓṓṓna asa na úse kalb ku bṓdi. ³⁹ Anwṓṣu Blṓti ṓsu-nwu ṓnini, “Ḑfaani ni, amii Farisifṓ bṓṓṓ bina akyami ku lṓṓṓ kama, nsu bina lelṓ kemo geen anwu ni, likyulikpi ku kalala bṓṓṓ bṓṓṓ-ṓ fui. ⁴⁰ Badṓṓṓ! Ḑṓṓṓ Katṓti ṓmmṓ kani na ábla ala fui kemo ku kama yoo? ⁴¹ Biti ala ani fui nky a bina akyami ku lṓṓṓ kemo mmṓ bite bawabane kale na bina lela biala lebla sṓen. ⁴² “Bṓṓṓ muute amii Farisifṓ! Biiti bina edula lṓkpa leevudi ku kevoma kutu akyala fṓṓṓ aani evete lidu lidu teete Katṓti. Nsu biini ka utaleka benu bekyuli anumi bebla ala, na bilayṓ Katṓti lenṓ. Amení na ṓdi ka bebla bibunku ala ani na bedaku, na ṓṓṓ ka beda ṓdi bise. ⁴³ “Bṓṓṓ muute amii Farisifṓ! Ḑsika bṓṓṓ ka bilie kulieṓ kunengudi na bina kasalako. Na bṓṓṓ ka bekyuli bataakya-mii kenye ku ṓbu na kuyeya. ⁴⁴ “Bṓṓṓ muute-mii, ṓsika bise aani ṓṓṓ ṓṓṓ na bṓṓṓ-ku likpo, na bekyuli beesié taavi-ku lelṓ ṓsika baaagyi.” ⁴⁵ Amu na ṓda bubo ala batinane akṓ unwi ṓsu-nwu ṓnini, “Ala ṓtinane, si ásu ṓmeni ni, eedumi abu lenṓ.” ⁴⁶ Mmṓ na Yesu údie kenye ṓsu-nwu ṓnini, “Bṓṓṓ muute amii ṓda bubo ala batinane lenṓ. Etila ani na bekyuli balakana buti ni, anya bṓṓṓ taasia bekyuli kama. Na bilábla kasusu benii biibunku-ma na bakana etila ammṓ buti. ⁴⁷ “Bṓṓṓ muute-mii geen, ṓsika bṓṓṓ ṓṓṓ ṓṓṓ teete Katṓti kenye bediene. Nsu Katṓti kenye bediene bam-ṓ geen na bina bati kuuku bádu. ⁴⁸ Na amii alati bṓṓṓ ṓmeni enu ka lela leni na bina bati bamṓṓ bábbla ledia-mii. Ama bádu Katṓti kenye bediene na amii bṓtu bana ṓṓṓ. ⁴⁹ Ḑmeni ṓsu na Katṓti lenunda lṓsu lenii, ‘Ndubṓtala Katṓti kenye bediene ku batu lṓkya-ma na badubṓdu badi na badubukpoku bakladi.’ ⁵⁰ Anwṓṣu

ṓmwi limeyi bekyuli fui ni, badubo-ma ṓṓṓ na Katṓti kenye bediene bani fui na bádu ṓsi kayawi kameni kalb keseko fui ṓsu. ⁵¹ ṓsi ṓni bádu Abel úbedu Sakaria ṓni na bádu na lṓkpabi ku kesii kani na baalṓ banii likpo kedee nte. Leni geen mṓṓṓ-mii ka ni, Katṓti ṓdubo ṓmwi limeyi bekyuli ṓṓṓ na bana fui ṓsu! ⁵² “Bṓṓṓ muute amii ṓda bubo ala batinane! Ḑsika ṓṓ ṓni kemo na lenunda lṓkya ni, bṓkale kayakun kammṓ bṓse. Nsu amii alati bini benii bileduo. Na biitile bekyuli bamba bani mṓṓṓ beduo lenṓ ku fi.” ⁵³ Ka Yesu ṓṓṓ likpo lenṓ ni, Farisifṓ ku ṓda bubo ala batinane bese kalb ku Yesu litemi lenṓṓ lelṓ ṓṓṓ buti, na beedie-ni ṓṓṓ taasu ala lidu lidu. ⁵⁴ Na bakya baawia ulu ṓni lelṓ na basia bakya-nwu litemi kenye na ṓṓṓ likpidi ledi.

12 Ka bekyuli mpimu mpimu badi bábasa mmṓ ṓni na baanya lelṓ muedi ni, Yesu ṓka nwuna bateyane ṓṓṓ ṓnini, “Binye kagyumana kadue na Farisifṓ ṓṓṓ ablala ani muufṓ bekyuli mmṓ lelṓ. ² Ala ani fui na bekyuli bábba bábṓ ni, adubo ṓṓṓ ṓṓṓ keyi nwa. ³ Anwṓṣu lela biala na bṓsu na kasuudiko ni, ṓdubṓṓ keyi. Na kabṓṓ iye katṓma ṓṓṓ biala na bṓsu ni, ṓṓ katṓ na badubo-ku lesa ṓṓṓ. ⁴ “Bakpana, mṓṓṓ-mii ka ni, bitayia bekyuli bani na ṓṓṓ kani na badubṓkana ṓṓṓ na ṓmmṓ kama na basṓ balakana lela ledi ṓṓṓ. ⁵ Ukyuli ṓni na ṓṓṓ beyia ni, ndubo-mii bṓṓṓ. Beyia Katṓti ṓni na si ṓdu-ṓ ṓṓṓ ni, na ṓṓ ubo cyikun na uti-ṓ ubo ṓkya legyavonku leni mṓṓṓ uwi fui kemo. Bṓṓṓ-mi bedi ka ni, anwu ndi ukyuli ṓni na ṓṓṓ beyia. ⁶ ṓṓṓṓ kaple inyṓ kani na beeyé baase wele wele elṓ? Nsu Katṓti anu alávia ṓdi lelṓ. ⁷ Bula lili linwini muedi ni, Katṓti ṓgyi-ni bumomo. Anwṓṣu ni, beda ṓṓṓ beyia ṓsika bṓṓṓ kuye bitulo baase pii. ⁸ “Mṓṓṓ-mii nwa ka ni, ukyuli ṓni masu na kadi anumi ka ṓdi mina ṓdi ni, Ukyuli Ḑyawine Ubi lenṓ ṓdubṓṓ leni kani na Katṓti batu anumi na nwuna lelṓ. ⁹ Nsu ukyuli ṓni meni-mi na kadi anumi ni, Ukyuli Ḑyawine Ubi lenṓ weni-nwu na Katṓti batu fui anumi. ¹⁰ Na ukyuli biala ṓni masu lela ledi na wata wenye Ukyuli Ḑyawine Ubi lelṓ ni, Katṓti ṓdubuti ṓkyiṓ-nwu. Nsu ukyuli ṓni matemí enyekpi Katṓti Ḑyṓṓ lelṓ ni, Katṓti uleti ulakyiṓ-nwu. ¹¹ “Si bákpanku-mii bṓsienku Yudaṓṓ ṓṓṓṓ iye batṓnkune iye bagadine anumi banii baateku-mii litemi ni, ṓṓṓ utada-mii benii bi na bedubo ṓṓṓ iye de na bedubudie lelṓ kenye. ¹² Ḑsika Katṓti Ḑyṓṓ ṓṓṓṓṓṓ-mii na uwi ṓmmṓ kani lelṓ lela leni na bedubo ṓṓṓ.” ¹³ Ukyuli ṓdi ṓkya bekyuli akṓ mmṓ na ṓsu Yesu ṓnini, “Ala ṓtinane, su mina ṓṓṓ na ule bula ṓṓ kadiko kani na ṓda úse-bu ute-mi.” ¹⁴ Amu na Yesu údie kenye ṓnini, “Ḑnana, ṓma néte-mi kufi ṓnii nle ala iye nte litemi na bina inyṓ nte?” ¹⁵ Amu na ṓsu bana fui ṓnini, “Besia lelṓ anu na binye lelṓ kagyumana na ṓdivo udu biala ṓṓṓ lelṓ, ṓsika ukyuli ngba geen bṓṓṓṓṓṓ ala ani nse-nwu lelṓ ina de na ṓdi ṓlakene.” ¹⁶ Amu na Yesu úbo-ma

legba lemeni onini, "Olakene cdi okya dii on na ubo kalb buni kani naya na nwuna edula adia geen. ¹⁷ Oneni cju obla kasusu onii, 'Ka liiibo kesii kani makya mina edula ameni ni, bi na cleda lebla?' ¹⁸ " 'Lela leni ndubobla ndi onii ndubugyingya mina edula kakyako kakukudi na lebla kawodi kani na kebomo ketulo kameni. Mmo na nduboke kesii kani na makya mina edula fui. ¹⁹ Na ndubocsu lel nnii kuli kodiamii. Ala buni ani fui asa-mi ute akwa pii. Ndubocnwuna, na ledi, na leni, na lekya lel ebitei.' ²⁰ "Nsu Katoti anwu osu-nwu onini, 'Awocdclodi! Usien oneni kani na adubo fula ngba boda buse. Na cma ndubodi ala ani na awia ese ete lel meni?'"

²¹ Amu na Yesu okoc nwuna kote onini, "Leni na use ute bekyuli bani kocwia akela bate bese lel, na beebobo lela ledi na Katoti anumi." ²² Mmo na Yesu osu nwuna bateyane onini, "Anwocsu na kocsu-mii nnii bitekpoku lel na lela leni na bedi bilie ngba lel iye cna adala lel. ²³ Ngba bofc kuye butulo adila, na cna leno ofc kuye utulo adala. ²⁴ Benu baase na kayaa ka balagya na balafe edula leno. Beebo linwu iye edula kakyako. Nsu Katoti uute-ma bodi! Na amii befc kuye bitulo baase kukuuku. ²⁵ Beekali ka cdi wakana ngba bulie gycoc butulo nwuna uwi ina blii sue na nwuna lel bukpoku cju? ²⁶ Na si beedubobo lela ledi bokana bokla na ala wele wele ameni lel ni, bi cju na biikpoku lel na ala bamba leno lel. ²⁷ "Benu kale na anwula ani kocdia onnu aale lili. Balabla kabla kadi iye beledi adi teete lel. Nsu kocsu-mii nnii Oga Salomo muedi ku nwuna leke fui ni, utake adala ani ndia edu anwula ameni. ²⁸ Katoti muute livo lemeni bodia kocmeni udu. Livo lemeni linye cmi na uwi bamba na bekulo-ni bakya ogya na bakyula-ni na livongu kemo. Bute na Katoti cmmoc ulete-mii adala uletulo livo lemmoc? Bi cju na bina bofcotaadi buse blii sue leni? ²⁹ Anwocsu bitayia na anumi eteegyie-mii na biteeye benii bi na bodbodi iye bi na bodbodi. ³⁰ Csika bekyuli bani natafc Katoti batadi ni, ama kocsia ala ameni anu uwi ndi uwi. Bina cti cgyi ka ala ameni fui adi ala ani na bewia. ³¹ Mmomu ni, biteeti kasusu na Katoti lega kadiko lel na cdubuti ala ameni fui ute-mii. ³² "Mina basiakune lisu libliidi, bitayia. Csika cdi Katoti lefcyc ka ute-mii nwuna lega kadiko. ³³ Biti bina lel ala biye na bile egulabi ammo bite bawabane. Na bewia egulabi kocumi kocni na begyi ka kulato bise kat bite lel. Mmo na bina akela adubuse kpoo na alafana kudii. Csika uyune cdi ulakana mmo buduo, na kubweyi kocni muubile ala leno kulakana-nya bubile. ³⁴ Csika kesii kani na bina akela ese ni, mmo na bina kyci leno kodbocya. ³⁵ "Beklibi lel bise bite lela biala mebo, na betu akpagya. Na bina likpo liteni. ³⁶ Na binye leni aani kabla bablane bani nnye bagya bana Unwoti ka csi uleku ketiko cda ubale. Na si ubo na uuboc onnu kegbuta ni, na balemi betenwu kocnakunwi. ³⁷ Kabla bablane bammo baduboke ebite geen si bana Unwoti ubanu-ma ka benye kagyu-

mana bete nwuna kocobubo! Mocosu-mii ka ni, cduboc-abla kodi lel use, na cya na belie kalb na anwu alati ute-ma adila na badi. ³⁸ Na ina usiente iye kadi fulu fulu na webo na wabanu-ma ka benye kagyumana ni, nu ebite ani udu na wabla-ma! ³⁹ Cfeni ni, bedubocnu beti ka si boci na kaduli clati wati uwi na uyune webeyunwu ni, nka ulete-nwu kufi na wabwe weduo-nwu cto. ⁴⁰ Anwocsu na cleda amii leno binye kagyumana, csika ami Ukyuli Oyawine Ubi ndububo mbeyu-mii letu." ⁴¹ Amu na Petro uye Yesu onini, "Bloti, abu na legba lemeni ledanku, munuu ukyuli biala na ada?" ⁴² Mmo na Yesu udie kenye onini, "Kabla cblane cni nada anu na cocbla ulu lel ni, anwu na nwuna Unwoti uuti teenyene kabla bablane bakladi kenye. Na anwu ndubute kabla bablane bakladi bana ledila kale na omanku na uwi cbuni kemo. ⁴³ Nu, si kabla cblane cmmoc okana na cocbla kocmeni kadue asa na nwuna Unwoti ubo ni, cdubocbla ebite bonwu geen ute kabla cblane cmmoc! ⁴⁴ Geen geen ni, kocsu-mii nnii Unwoti cmmoc cdubuti kabla cblane cmmoc unyene nwuna ala fui kenye. ⁴⁵ Nsu si kabla cblane cmmoc osu onii, 'Mina Unwoti usela utakya ulu na uwi utu,' cju na use kalb kodi na coci nte teekpi na uuboc kabla bablane bakladi bani ndi banana ku beleku fui na cocbla-ma kalala ni, ⁴⁶ nwuna Unwoti cdububo ubeyu-nwu cto cni na cocgyi uuuse. Mmo ni, Unwoti cmmoc cdubocni-nwu cto kpakplaa kocni namanku batocoplune bammo udu. ⁴⁷ "Kabla cblane cni ngyi lela leni na nwuna Unwoti kocwia ka nka cbla ute-nwu nsu uuni-ni bokla ka utada lel utese cju ni, bubo na badubo-nwu bubo na ebola eduo-nwu lel. ⁴⁸ Nsu kabla cblane cni naaagyie lela leni na nwuna Unwoti kocwia ka cbla nsu obla lela leni na bani-nwu cto ni, nwuna cto kocni bokla blii sue. Si ukyuli cni na bete-c ala pii ni, leni kani na cleda abla ala pii. Na ukyuli cni na bete-c ala pii betulo ni, leni kani na cleda abla kabla pii etulo. ⁴⁹ "Liti Katoti cto kocni liboku bekyuli ako cni nse aani ogya kale. Na kocwia geen ka nka ogya cmmoc use kalb cduko boda. ⁵⁰ Lefeda bonwu ledi ledubo-mi lel aani kale na ketu keeti ukyuli. Na liiibo kocnwuna bodi uti utedu uwi cni na lefeda lemeni libo libavi. ⁵¹ Bokali beda benii keyi bue na liti liboku kayawi? Oowo! Codi keyi buee, mmomu lel bugyinyaku na bodi. ⁵² Na osi cfeni usela ni, kaduli kani kemo na nkyuli el bakya ni, badubo lel bule. Inyo bata benye ete lel. ⁵³ Ubi cti wata wenye bananabi lel, na bananabi bata benye bana cti lel. Bebi beni badubota benye bana belekubi lel, na belekubi leno bata benye bana beni lel. Na begyieni badubota benye bana bebi bele lel, na bebi bata benye bana begyieni lel." ⁵⁴ Yesu osu bekyuli bammo leno onini, "Si benu ka uycoc uminime lel osi cfe kanuko na kayaa ni, beesu kocnakunwi ka onantu cdubo kocna. Na cocle leni. ⁵⁵ Na si benu beti ka kada kake cfecee uukpo ni, beesu ka liwulu ledubo. Na cocle leni. ⁵⁶ Anumi lel bekyuli, ka beenu

kalɔ ku kayaa na bɛtí uwi taatina ni, bi ɔsu na bilenu uwi ɔmeni anwu kalɔ? ⁵⁷ "Bi ɔsu na bileduo ala kemo taanu lɛbuni leni na ɔlɛka bebla bɛti? ⁵⁸ Si ukyuli ɔdi ɔlɔ-ɔ katɛ na litemi katɛkɔ ka awɔ ku-nwu bɛkɛ lɛla lɛdi ni, sia ulu biala lɛlɔ na beklibi litemi lɛmmɔ asa na biduo litemi katɛkɔ. Si ɔɔɔdi leni ni, ɔdubuti-ɔ ute litemi batene ku befiene na bakya-a ɔɔ. ⁵⁹ Na mɔɔyá-a na ati ka mmɔ na adubo bɔkya wetédu uwi ɔni na áfɔ fula ɔktu bɔni kayu étédu kawɔkɔkɔ."

13 Lebo lɛmmɔ ni, bekyuli badi bakya mmɔ bani násu Yesu kalɛ na Pilato ɔdu Galileaƴuɔ badi uwi ɔni na bákyá bátaabla akpala teete Katɔti. ² Amu na Yesu úye-ma ɔnini, "Bɛɛbu benii ka bádu Galileaƴuɔ bammmɔ leni ɔsu ni, ama ndi alaekpidi bablane benengudi ntulo Galileaƴuɔ bakladi fui? ³ Oowo, ɔɔɔdi leni kudii! Nsu bɔsu nda-mii nnii si bítada bina ala ekpidi bɔbla bítaya ni, leni kani na amii lenɔ bɛdubo bukpí. ⁴ Na nkyuli leevu-maane bani na Siloa ɔɔ ubendi ɔmmɔ ɔfɛ úbo na békpi ɔɔ? Bɛɛkali ka ɔmeni ɔsu ama ndi bekyuli bekpídi ntulo ama bani nli Yerusalem mmɔ fui? ⁵ Oowo, ɔɔɔdi leni kudii! Mɔɔsu-mii ka si bítavumana udu ni, leni kani na bina fui bɛdubo bukpí aani ama kalɛ." ⁶ Amu na Yesu úbo-ma lɛgba lɛmeni ɔnini, "Uwi ɔdi kemo ni, ɔnana ɔdi ɔkya ɔni na ubo ɔdingyii ɔkɔdi na nwuna kemo. Úsie ɔnii utáwía kugyii ɔmeni ebi, nsu útakɛ adi. ⁷ Amu na ɔsu nwuna kemo kammɔ lɛlɔ ɔnune ɔnii, 'Nu! Akwa atɛ ɔɔɔni mení ka muubo mení taabawía kugyii ɔmeni ebi taanɔ. Da-ku va kalɔ, ɔsika kuuubo lɛblakula na kalɔ kani lɛlɔ na kunye mmɔ.' ⁸ "Nsu kemo lɛlɔ ɔnune ɔmmɔ údie kenye ɔnini, 'Ati, nyonu-ku na ɔɔɔni kunye lɛkwa linwi pɛ ɔnunu. Ndubuku-ku kalɔ na lɛkya-ku ala ani ndubɔya na kalɔ kammɔ kelie lɛmwi na ɔnunu. ⁹ Na si kókana ebi bonwu ni, ɔdia. Nsu si útakana ɔnunu ni, akana na ada-ku ava kalɔ.'" ¹⁰ Na lɛnwunameyi lɛdi lɛlɔ ni, Yesu ɔkya ɔɔtina ala na Yudaƴuɔ kasalakɔ kadi. ¹¹ Na uleku ɔdi lenɔ ɔkya mmɔ ɔni na ɔkyu kukpidi ɔkɔdi kuukpóku akwa leevu-maane ɔɔɔni. ɔkyu ɔmmɔ kóya na kalɔ kani na uleku ɔmmɔ úbo ɔkɛ uwi biala ɔni na ulakana na unye ligeen. ¹² Uwi ɔni na Yesu ɔnu-nwu ni, ɔkpali-nwu na ɔsu-nwu ɔnini, "Uleku, fula ɔlɛ ɔba-a!" ¹³ Na Yesu úti nwuna enu ɔsia uleku ɔmmɔ lɛlɔ. Na ɔkɔna kunwi ni, uleku ɔmmɔ ɔta únye ligeen na úmwi Katɔti. ¹⁴ Yudaƴuɔ kasalakɔ kammɔ lɛlɔ ɔnune úti ɔknyi geen ɔɔɔni na ɔni na Yesu ɔbwi ɔlɛne na lɛnwunameyi lɛlɔ ɔsu. Anwuɔsu ɔsu bekyuli bammmɔ fui ɔnini, "Bubo emeyi aku ani buti bɔbla bula kabla. Anwuɔsu bibo na emeyi ameni kemo si lɛla lɛdi lɛda bina akɔ ɔdi na babwi-nwu, na ɔɔɔdi lɛnwunameyi lɛlɔ!" ¹⁵ Mmɔ na Blɔti údie kenye na ɔsu-nwu ɔnini, "Amii, anumi lɛlɔ bekyuli, biidie bebuo bani mɔɔɔbla-mii kabla iye beeti-mii ala lɛbuli na bɛɛkpanku-ma teesienku ntu kanikɔ. ¹⁶ Na ɔfɛni ni, bɛɛnu Abraham kaba kemo ubi nnye mení ɔni na Satan úbo lɛkpu akwa leevu-maane ɔɔɔni mení. ɔɔɔdi ka baƴɛnini-nwu abuli

ammɔ na lɛnwunameyi lɛlɔ?" ¹⁷ Kenye kani na Yesu údie mení ɔya na ɔkɔfa kúkpo nwuna bekisine, na bekyuli bakladi báke ebite na akɔla budie taatina ani fui na ɔbla ɔsu. ¹⁸ Amu na Yesu úye-ma ɔnini, "Bɛgyi kalɛ na Katɔti lɛga bɔɔdi litemi bugyingya buse? Na bi na ɔlɛka buti-mu ɔmanku? ¹⁹ Benu! ɔnana ɔdi úti edula kebi blii sue kadi útáva nwuna kemo. Ka edula kebi kameni kákwe ni, kébenwini kugyii bonwu na baase bábatu ayu bákyá-ku ɔkɔba akɔ." ²⁰ Yesu ɔsu úbo-ma lɛgba lɛbambadi ɔnini, "Katɔti lɛga bɔɔdi litemi bugyingya buse aani ɔmeni. ²¹ Uleku ɔdi úti ɔknyi ɔsalaku ɔlaafɔ kofɔ kunwi, na ɔnwu ɔsala útédu uwi ɔni na ɔknyi ɔmmɔ ɔlɔfɔ ɔlaafɔ ɔmmɔ fui na úfu." ²² Yesu úsie ɔvi lɛma ku akpaklɔ kemo na ɔtina bekyuli ala uwi ɔni na úsela Yerusalem. ²³ Mmɔ na ukyuli ɔdi úye-nwu ɔnini, "Ati, bekyuli bani na ndubɔkɛ ɔkɔfɔ ni, baaadubo bumomo yoo?" Amu na Yesu údie kenye ɔnini, ²⁴ "Kya ɔkplu na asia kayakun kani nse blii sue kemo eduo. ɔsika bekyuli pii badubɔwía geen banii baasia mmɔ beduo, nsu balakana. ²⁵ Uwi ɔdubo ubedu ɔni na Unwoti ɔmmɔ ɔdubɔta na ɔkalɛ kayakun kammɔ. Na amii bani nébu binye keyi bɛdubo ɔnunu kayakun buteebo benii, 'Ati, lɛmi-bu!' "Nsu Unwoti ɔmmɔ ɔdubudie kenye ɔnii, 'Lɛɛgyi-mii!' ²⁶ "Na bɛdubɔsu benii, 'Abu ku-ɔ nádi na bóni, na átina ala na bula ɔma!' ²⁷ "Nsu anwu ɔdubɔkɔ udie kenye ɔnii, 'Lɛɛgyi-mii! Bɛkɛ bisie-mii lɛlɔ, amii bekyuli bekpídi.' ²⁸ "Mmɔ na keku ku animi ɔɔdu ɔdubɔkɔya uwi ɔni na bɛdubɔnu Abraham ku Isak ku Yakob ku Katɔti kenye bediene fui na Katɔ ɔga ɔma uwi ɔni kemo na Katɔti ɔgya-mii ɔnii biteduo. ²⁹ Bekyuli badubɔsi ɔfɛ katukɔ ku kanukɔ bebo. Na basi katɔ kake ku kada kake babasala na badi na bani na Katɔ ɔga ɔma. ³⁰ Na bekyuli bani ndi beklodi ni, badubunwini bedeedi. Na bani ndi bedeedi ni, badubunwini beklodi." ³¹ Na uwi ɔmmɔ kemo ni, Farisifɔ badi bébo Yesu kudɔ na bábasu-nwu banii, "Babla na avi alɛ mení ɔnaku-nwi eteesie likpo bamba, ɔsika ɔga Herode ɔkɔwía ka ɔdu-ɔ." ³² Mmɔ na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Bisie na bitásu ufukutu ɔmmɔ ka lɛsu lenii, 'ɔmwi ni, ndubo ayu ekpidi ɔkgya na lɛbwi bekyuli lɛlɛ leni na beefi utále ɔnaadi. Na limeyi lɛtɛdi lɛlɔ ni, ndubɔkɔwía mina kabla.' ³³ Anwuɔsu ɔbla bi ɔbla de ni, ndubusie anumi ɔmwi utále ɔnaadi ku keegye. ɔsika útálɛka badu Katɔti kenye udiene ɔdi na likpo bamba si ɔɔɔdi Yerusalem ɔma kemo. ³⁴ "Yerusalem, Yerusalem! Awa ɔkɔɔdi Katɔti kenye bediene, na awa muubó Katɔti batalane bani na ɔtala ɔkya-a atabi. Kɔlɛ kɔlɛ ɔɔɔni mení ka líbimi mina enu nnii mɔɔsála-mii aani kalɛ na akɔkɔ uledi uuti nwuna avwi teebi nwuna bebi lɛlɔ, nsu étenu kalɔ. ³⁵ ɔmeni ɔsu ni, Katɔti ɔdubudie ɔma ɔmeni atu. Na mɔɔsu-mii geen ka ni, bɛɔ ɔbɛɛdubo-mi ɔnunu wetédu uwi ɔni na bɛdubɔsu benii, 'Bimwi anwu ɔni ndubo na Blɔti lenyi kemo!' "

14 Na lenwunameyi ledi lel ni, Yesu úsie Farisifu benengu ako unwi cdi kesii likpo leni na bálb-nwu banii ubadi. Na bekyuli bakya baatú-nwu kpakplaa. ² Mmọ na onana cdi na legba ku enu ee fu-nwu úbo-nwu kudọ. ³ Amu na Yesu úye cda bubo ala batinane ku Farisifu bammo onini, "Bula cda bubo bútebu ulu ka bóbwi ukyuli na lenwunameyi lel, munuu bútebu ulu?" ⁴ Nsu bátakana kenye bubimi bọsu lela ledi. Mmọ na Yesu ókpe ukyuli cmeni úsienku kọfele na óbwi-nwu na óya-nwu na ótọ. ⁵ Amu na ósu-ma onini, "Si bina cdi ubo ubi iye ebuo cni muuti ala na ónu libio ledi kemo na lenwunameyi lel ni, beedubọ-nwu budie na lenwunameyi lemme lel kónakunwi?" ⁶ Nsu bátakana-nwu kenye budie. ⁷ Ka Yesu ónu óti kale na bekyuli bani na bálb-ma béboku likpo ledi bakya baanwané kulieko kóni na kófọ kuye ni, úbo-ma legba ledi onini, ⁸ "Si ukyuli cdi ól-ónii bo-nwu uleku ketiko ni, tetélie likpo leni na léfọ kuye litulo. Osika cfeni kale ól ukyuli cni náfọ kuye utulo-óni leni na mmọ. ⁹ Na ukyuli cni nálb bina inyo fui úboku mmọ ulasu-ónii, 'Ya na ukyuli cmeni ubelie mmọ.' Na alata eletélie likpo leni nátafọ kuye ku kọfa. ¹⁰ Mmomu si bálb-óni bésienku likpo ledi ni, sie télie likpo leni nátafọ kuye. Na si ukyuli cni nálb-óni úboku mmọ úbo ni, na ubasu-ónii, 'Okpana, ta mmọ na ebelie likpo leni náfọ kuye meni.' Na cmeni cđubokólíku-óni katọ na bekyuli bakladi bani na bálb béboku mmọ fui anumi. ¹¹ Osika ukyuli biala cni maklıi lel katọ ni, Katọti cđububoku-nwu kalb. Na ukyuli biala cni meboku lel kalb ni, Katọti cđubokólíku-nwu katọ." ¹² Amu na Yesu ósu ukyuli cni nálb-nwu onii ubo kadiko mmọ onini, "Si ál bekyuli anii bebo na babadi na fula kesii ni, talb bakpana iye fula banwani iye lel bekyuli iye fula beketene bani ndi balakene. Osika ama leni badubokólíku-óni leni kani banii bo na abadi. Na si úbo leni ni, agyi anii lela leni na ábla éte-ma leyfọla na básoku beete-óni mmọ. ¹³ Mmomu si aadi limeyi lemni udu ni, lb bawabane ku bekyuli bani naaakana busie kadue ku bani náfe bewi kalb ku bani na anumi ábwe-ma. ¹⁴ Cmeni cđuboya na Katọti ute-óni kuse kuse. Osika bekyuli bammo baaadubọ-óni kayu kadi bókana bọfọ. Katọti ndubokólíku-óni kayu na limeyi leni lel na bekyuli babuni badubokólíku-óni bata básí bekpine ako." ¹⁵ Ka bekyuli bani nlie kadiko mmọ ako unwi únu litemi lemni ni, ósu Yesu onini, "Kubiti geen nduboda bekyuli bani ndubo babadi Katọ Óga Óma." ¹⁶ Amu na Yesu ósu-nwu onini, "Dii ni, onana cdi ól bekyuli pii badi na limeyi libendi ledi kadiko. ¹⁷ Ka uwi údu ka bese bodi ku bóni kalb ni, ótala nwuna kabla bablane onii batásu nwuna bekyuli bani fui na ól na bebo. Osika lela biala léesadi! ¹⁸ "Nsu bana fui bése kalb atọ asia ku kufi buvele. Ukyuli udeedi ósu kabla cblane cmmọ onii, 'Líye kalb kadi na cdi ka lisie ntánu-ka. Anwuosu su-nwu anii, "Buvele, naaakana bubo." ' ¹⁹ "Obambadi leni onii, 'Líye smante bakọ leevu bani mebunku-mi na kemo. Na ulu

ndaku bọyu ntábla-ma lenu kale na badubo bókana bótuma. Cmeni ósu ni, su-nwu anii, "Buvele, naaakana bubo." ' ²⁰ "Obambadi leni onii, 'Ófeni kani na búti lel na bawee-bu cgya ku ule, anwuosu naaakana bubo.' ²¹ "Kabla cblane cmmọ ósu únwini úsie útásu nwuna Unwoti ala ameni fui. Mmọ ni, Unwoti cmmọ úti konyi geen na ósu nwuna kabla cblane cmmọ onini, 'Babla na esie lilu lel ku ekpo ani fui na akpanku bawabane ku bekyuli bani naaakana busie kadue ku bani na anumi ábwe-ma ku bani fui náfe bewi kalb eboku.' ²² "Amu na kabla cblane cmmọ úsie útábla leni. Na ósu únwini úbasu nwuna Unwoti ka ól-ma, nsu kulieko pii kós kúbu. ²³ "Amu na Unwoti cmmọ ósu-nwu onini, 'Sie na asia umolu ku akpaklı lilu na akya akplu na akpanku bekyuli fui eboku kale na mina cđ cmmọ kemo fui keyi. ²⁴ Na mmọsu-óni nwaa nnii bekyuli bani fui na lélb nnii bebo kadiko ni, cdi biala ulétuku mina adila ameni kenye ulanu!' " ²⁵ Uwi cdi ka bekyuli pii badi basiaku Yesu ni, únwini na ósu-ma onini, ²⁶ "Ukyuli biala cni muubo-mi kudọ ni, ulakana-mi bótaya si ulay-óni teetulo cdi ku uni ku ulekudi ku bebi ku nwuna banwani bananabi ku belekubi ku anwu olati lel muedi. ²⁷ Si ukyuli cni naaadubo bókana na ubo abi aani ami kale na ósiaku-mi kama ni, ulakana-mi bótaya. ²⁸ "Si ukyuli cdi ckwia ka ctu cđ bonwu cdi ni, cka kalb bulie na ckb atula ammo fui kuye taanu si ubo egulabi ammo udu cyikun kale na wakana cđ cmmọ kókwa asa na use kalb. ²⁹ Na si útakana cmeni bókla ni, ulakana cđ cmmọ kókwa, ina ónwu leti ku atabi kpakplaa óya awodu kalb kókwa. Na si bekyuli bani nnye amado bánu cmeni báti ni, badubo-nwu butaama banii, ³⁰ "Ukyuli cmeni úse cđ cđtu kalb, nsu útakana kókwa.' ³¹ "Si óga cdi óta kekpo ku nwuna bekpone mpimu leevu na útásiaku óga obambadi cni mbo bekpone mpimu aavlanyo ni, ckwaku lili kemo taabu kadue si nwuna cyikun cni na ubo cđuboya na unye ósiaku nwuna ukisine cmmọ. ³² Na si ónu ka uuubo cyikun cmmọ udu ni, cđubótala nwuna batu na besie batásiaku óga cmmọ na bevele-nwu na baso beléko na benwini bakpana mmomu asa na óga cmmọ cda olé muedi." ³³ Amu na Yesu ósu nwuna kote ósu-ma onini, "Leni kani na bina ako cdi ulakana-mi bótaya si útada atu útedie lela biala lel. ³⁴ "Mma bubo emini. Nsu si emini ása mma kemo ni, ulu cdi biala ckw uuubo na bakya-mu emini leni. ³⁵ Ckw cdi lela leni na beti bakya kalb lemwi na útamanku kebu muedi. Buwiakun na beewiakun-mu. "Anwuosu bibimi atu na binu-mi kalb kadue!"

15 Limeyi ledi ni, kuyi bafone pii ku alaekpidi bablane babambadi bébo Yesu kudọ banii bebe-nwu litemi. ² Mmọ na Farisifu ku cda bubo ala batinane bése kalb beetemi teewi-nwu na bana lel kemo banii, "Ukyuli cmeni kófọ alaekpidi bablane na anwu ku-ma baadi muedi!" ³ Anwuosu Yesu úbo-ma legba lemni onini, ⁴ "Si banii bina ako cdi ubo bafonu eti

anyo na bana ako unwi ýyii ni, bi na adubo kɔbla? Adubɔda liti ku aavlene-yaalenwi bammɔ enyene kadiko mmɔ na atásia kɔni náyi mmɔ kama wetédu uwi kɔni nánú-ku. ⁵ Na si ánu-ku ni, adubɔkɛ kubiti geen, na agyu-ku asia amangba. ⁶ Na eti-ku eboku kaduli. Na adubɔkɔ fula bakpana ku bekutene na asu-ma anii, 'Ebiti aada-mi geen, ɔsika lénu mina kɔfonu kɔni náyii ɔsu bekeku-mi ebiti!' ⁷ Na mmɔsu-mii ka ni, leni na ebiti enengudi adubɔda Katɔ ɔga ɔma badi fui na alaekpidi ɔblane unwi pɛ kɔni nénwini kayi ɔsu utulo ebiti ani bebo na nkyuli liti ku aavlene-yaalenwi babuni bani naaawia kayi bunwini. ⁸ "Na si uleku ɔdi ubo sika ɔfual-adi ebi leevu ani ndubɔkɔ nkyuli leevu limeyi kayu na ýyila unwi ni, bi na ɔdubo kɔbla? ɔdubɔtu asogya na ɔkpala nwuna ɔkɔ kemo fui na ɔwia lekɔkɔ lemmɔ fui kaduɛ wetédu uwi kɔni na ɔnu sika ubi mmɔ. ⁹ Na si ɔnu-nwu ni, ɔdubɔkɔ nwuna bakpana ku bekutene ɔsala, na ɔsu-ma kɔnii, 'Ebiti aada-mi geen, ɔsika lénu mina sika ubi kɔni náyii ɔsu bekeku-mi ebiti.' ¹⁰ Na mmɔsu-mii geen ka ni, leni kani na Katɔti batu lenɔ baaké ebiti na alaekpidi ɔblane unwi kɔni nénwini kayi ɔsu." ¹¹ Yesu úsie anumi na ɔsu-ma kɔnini, "ɔnana ɔdi ɔkya kɔni mbo bebi bananabi inyo. ¹² Amu na ɔnamudi ɔsu ɔti kɔnini, 'Ati, ti mina kadiko kani na adubo-mi bute te-mi gyɔkɔ.' ɔmenɔ ɔsu kɔnana mmɔ úti ala ammɔ úle akpa anyo úte nwuna bebi inyo bammɔ. ¹³ "Na emeyi alɛɛ adi kama ni, ɔnamudi mmɔ úti nwuna ala ammɔ fui úye na úti egulabi ammɔ na ɔtɔkɔ úsie ɔkgyu kakaaka kesii kani na útélie ngba basa basa na úbile egulabi ammɔ fui. ¹⁴ ɔdi lɛla biala leni na ɔda ɔwɔkɔ. Na mmɔ kama ni, kɔka kubendi kɔdi kúbo na kalɔ kammɔ lɛlɔ fui ɔsu kɔka kúbo kɔkɔda-nwu na ɔsu uuubo lɛla lɛdi na ɔdi. ¹⁵ ɔmenɔ ɔsu úti lɛlɔ útése ɔkpa úte kɔnana ɔdi kɔnii utaabla kabla udu biala na wake ute-nwu. Na kɔnana mmɔ lenɔ úti-nwu útákya nwuna baplakuo kanyuɛkɔ na nwuna lekpa kɔ lɛdi. ¹⁶ Kɔka ɔsu ni, ɔyɔ ka nka ɔkɛ baplakuo adila ani na beete-ma mmɔ adi ɔdi, ɔsika ɔnu aani bekyuli lenɔ bakana-nya kɔdi, nsu ukyuli ɔdi útete-nwu adi. ¹⁷ "Kawɔkɔkɔ ni, ɔsu ɔnwini úbo lɛlɔ kemo na ɔsu lɛlɔ kɔnii, 'Bekyuli bani nése lɛlɔ ɔkpa béte mina ɔti na baabla nwuna kabla ni, baaké adila taadi na eebú muedi. Na ami nlie menɔ na kɔka ɔdubo-mi kɔdu! ¹⁸ Ndubo kɔta na lɛsɔ linwini nteesie mina ɔti kudɔ, na ntásu-nwu nnii, "Ati, lɛbla likpidi na lɛfɔkɔ Katɔti ku awɔ lenɔ. ¹⁹ Nsɔ ntamanku ka alɔ-mi anii fula ubi. Mmomu bla-mi aani bekyuli bani néti lɛlɔ bése ɔkpa béte-ɔ ako ɔdi." ²⁰ Amu na ɔta kɔnakunwi na úti ala na ɔyu ulu úsela ɔti kudɔ. "Ka ɔti ɔnu-nwu ɔti kɔni na ubidi ɔmenɔ ɔmua ɔkɛ ɔgyu ɔdubo ni, ubidi lɛlɔ lɛbla-nwu kɔnyana, na úkeli útátu ɔda-nwu ku kubiti. ²¹ "Mmɔ na ubidi ɔsu-nwu kɔnini, 'Ati, lɛbla likpidi lɛfɔkɔ Katɔti, na lɛfɔkɔ awɔ lenɔ. Na nsɔ ntamanku ka alɔ-mi anii ubi lenɔ!' ²² "Nsu ni, ɔti ɔkpali nwuna kabla bablane kɔnii, 'Bebabla na biti adala abuni bibakya-nwu. Na biti asɛɛ ku legbanvuo

lɛbuni lenɔ bekya-nwu enu ku legba. ²³ ɔmenɔ kama ni, bisie na bité fie ebuo kɔni nélie lɛmwi kaduɛ na bedu-nwu. Na beya na kɔdi limeyi. ²⁴ ɔsika mina ubi kɔmenɔ ni, búti-nwu kɔnii úkpi. Nsu ɔsu ɔnwini úbo ngba. Ýyii na ɔsu ɔnwini-nwu.' ɔmenɔ ɔsu bése kalɔ ku limeyi kɔdi. ²⁵ "Amu na uwi kɔmenɔ kemo fui ni, ubidi unengudi úsie ɔkɔvɔ taanu bana imo. Ka ɔsi ɔdubo na ɔkɔpɛ uudé kaduli ni, únu kɔgya ku katɔ kani nda. ²⁶ Amu na ɔkpali kabla bablane bammɔ ako unwi na úye-nwu kɔnini, 'Bi kɔkɔlé kaduli?' ²⁷ Mmɔ na kabla ɔblane mmɔ údie kenye kɔnini, 'F^akɔnwani násu ɔnwini úbo kɔma na f^akɔtɔ ýya na bádu ebuo kɔni nélie lɛmwi, ɔsika ɔsu ɔnwini úbo úbeduo kɔni na lɛla lɛdi lɛɛɛda-nwu.' ²⁸ "ɔmenɔ ýya na livo lífi kɔnwani unengudi mmɔ kaduɛ kɔni na úni kɔnii ɔsu uleduo kaduli muedi. ɔmenɔ ɔsu ɔti ɔvɔ ɔle úbo-nwu kudɔ mmɔ, na úbevele-nwu kɔnii ubo ubeduo kaduli. ²⁹ Nsu ubidi mmɔ ɔnwini na ɔsu ɔti kɔnakunwi kɔnii, 'Bi ɔsu na nnye mmɔ kabla akwa pii amenɔ kemo teete-ɔ aani fula kabla ɔblane na ntata nténye fula ɔda bubo ɔdi lɛlɔ kudii, na étete-mi lɛla lɛdi ina ese muedi étete-mi anii ndi limeyi ku mina bakpana. ³⁰ Nsu ka f^ubidi kɔni nébile fula lɛkɛ na ɔkɛ ɔsiaku bayalɛ menɔ ɔsu ɔnwini úbo kɔma ni, ádu ebuo kɔni nélie lɛmwi éte-nwu!' ³¹ "Mmɔ na ɔti ɔsu-nwu kɔnini, 'Mina ubi, awɔ akya-mi kudɔ uwi biala na ala ani na mbo fui ni, awɔ adi na adi. ³² Nsu ni, ɔlɛka kɔdi limeyi na kɔkɛ ebiti, ɔsika búti-nwu kɔnii bukpi na f^akɔnwani úkpi na ɔsu ɔnwini úbo ngba. Bɔyii na ýyii na ɔsu ɔnwini-nwu.' "

16 Yesu ɔsu nwuna bateyane kɔnini, "Dii ni, ɔlakene ɔdi ɔkya kɔni mbo kabla ɔblane kɔni mmɔnwu-nwu ala lɛlɔ. Amu na bábasu ɔlakene mmɔ ka nwuna ala lɛlɔ kɔnune kɔmenɔ uubile-nwu egulabi. ² ɔmenɔ ɔsu ɔlakene mmɔ kɔlɔ nwuna ala lɛlɔ kɔnune kɔmenɔ na ɔsu-nwu kɔnini, 'Bi ndi lɛla leni udu na línu lésiku-ɔ lɛlɔ menɔ? Bu akunta na kalɛ na éti aanu mina ala lɛlɔ fui boku-mi, ɔsika asɔ alakana mina ala lɛlɔ kɔkɔ kɔnɔ lenɔ.' ³ "Mmɔ na kabla ɔblane mmɔ ɔsu lɛlɔ kɔnii, 'Mina Unwoti ɔdubo-mi kɔgya na mina kabla kemo. Bi na ndubo kɔbla? Liiibo ɔyikun na makana kalɔ bubeyi. Na ala buvele lenɔ buukpó-mi kɔfa. ⁴ Eheen! Léti lɛla leni mabla! Na si mina kabla kálɛ-mi enu kemo muedi ni, na mina bakpana baɔk-mi na banu-mi lɛlɔ na bana kɔduli.' ⁵ "ɔmenɔ ɔsu kɔlɔ bekyuli bani nda nwuna Unwoti kayu unwi unwi. Úye udeedi kɔnini, 'Éle kayu na ada mi-na Unwoti?' ⁶ "ɔyune mmɔ údie kenye kɔnini, 'Inɔ kutubwi bonwu eti anyo.' "Amu na ala lɛlɔ kɔnune mmɔ ɔsu-nwu kɔnini, 'Aanu fula kayu kɔku menɔ. Sɔ lie kalɔ na enweni liti kani ese.' ⁷ "Leni kani na úye ɔyune ɔbambadi kɔnii, 'Awɔ kɔkɔ? Éle kayu na ada?' "ɔyune mmɔ lenɔ kɔnini, 'ɔbla aani antabi aɔkɔ apimu unwi.' "Mmɔ na ala lɛlɔ kɔnune kɔmenɔ ɔsu-nwu kɔnini, 'Aanu fula kayu kɔku menɔ. Nweni eti leevu-maane se.' ⁸ "ɔmenɔ ɔsu ni, Unwoti mmɔ úmwi kabla ɔblane mmɔ na lekwe leni na ɔbla mmɔ ɔsu. Sɔkɔ ni, bekyuli bani nli nte kayawi

kameni lelɔ ala ni, baasia anu taabla bana lelɔ ala tee-tulo ama bani mmɔsia Katɔti lega kadiko anu." ⁹ Mmɔ na Yesu úse anumi na ósu-ma onini, "Biti bina kayawi lelake bibunku bekyuli. Na si leke lemmɔ lésa ni, na Katɔti wafɔ-mii wakya nwuna oma kemo. ¹⁰ "Ukyuli onni mmɔda ala ani nse blii sue na ulu lelɔ ni, ɔdubɔda ala enengudi lenɔ na ulu lelɔ. Na ukyuli onni naaasia ulu lelɔ ku ala ani nse blii sue ni, ulasia ulu lelɔ ku ala enengudi lenɔ. ¹¹ ɔmmɔ ɔsu si bitada kayawi kameni kemo lelake na ulu lelɔ ni, de na wabla asa na ukyuli wafɔ-mii wadi ka bedubɔda kɔyu kemo lelake leni ndi Katɔti etela na ulu lelɔ? ¹² Na si átanu ukyuli bamba ala ani nse-ɔ kudo lelɔ na ulu lelɔ ni, de wabla asa na banyonu awɔ ɔlati adi bete-ɔ? ¹³ "Kabla ɔblane ɔdi ulakana benwoti inyɔ kabla ɔbɔla. Si ɔkɔki leni ni, ɔdubɔkɔy unwi na ukisi ɔkladidi. Lenɔ ni, ɔdubunu unwi litemi na weni ɔkladidi. Bilakana Katɔti ɔsɔsiaku na besɔ besɔsiaku lelake lenɔ." ¹⁴ Uwi onni na Farisifuɔ bénu ala ani na Yesu ósu ni, báma-nwu ɔsika baayɔ egulabi geen. ¹⁵ Amu na Yesu ósu-ma onini, "Amii ndi bekyuli bani mmɔtina lelɔ aani bekyuli babuni na bakladi anumi. Nsu Katɔti ɔgyi bina fui kayi kemo. ɔsika ala ani náfɔ kuye na bekyuli anumi ni, aaadi lela ledi na Katɔti anumi. ¹⁶ "Mose ɔda bubo ɔku ku Katɔti kenye bediene ala ani na bɛnweni bése ni, ábla kabla ábawɔ Ntu ɔkpilane Yohane lebo. Na ósi uwi ɔmmɔ lelɔ ni, biinú ka baasu litemi buni leni nkɛnku Katɔti lega kadiko lelɔ. Na ukyuli biala ɔkɔnwane lelɔ ka ɔke nwuna ulu uduo Katɔti lega kadiko kammɔ kemo. ¹⁷ Nsu ni, use kpɛte kpɛte ka katɔ ku kayawi kakana na kavi utulo onni na bada ɔda bubo ɔkɔmeni litemi blii sue ledi muedi bedie. ¹⁸ "Onana biala onni manyonu uleku na weti ɔbambadi ni, anwu lenɔ ɔdi ɔkɔkɔkɔ. Na onana onni meti uleku onni na bányonu ni, ɔdi ɔkɔkɔkɔ. ¹⁹ "Dii ni, onana ɔlakene ɔdi ɔkya onni mmɔda adala ani náfɔ kuye, na ebite kemo ɔkɔkɔ na ókya nwuna ngba emeyi kemo fui. ²⁰ Na ɔwabane ɔdi na baalɔ banii Lasaro lenɔ ókya. Alebi áfɔ ɔwabane ɔmeni lelɔ fui onni na béteeti-nwu taabava ɔlakene ɔmmɔ ɔkɔ kayakun. ²¹ Ubo lenunsia ka si ɔlakene ɔmmɔ ɔkɔki ni, ɔke wele wele ɔkɔni muuwi kalɔ ɔdubudu-nwu na óla ɔdi. Bakpewe muedi beebo taabayale-nwu alebi ammu. ²² "ɔwabane ɔmmɔ úbekpi na Katɔti batu bébetiku-nwu bétésie Abraham kudɔ, na baadi limeyi na katɔ. ɔlakene ɔmmɔ lenɔ úbekpi na báva-nwu. ²³ Na kekpine mmɔ ni, ónu ka ɔkya abi kebokɔ. Mmɔ ka ɔtalaku anumi katɔ ni, ónu Abraham na katɔ kakaaka ka Lasaro ulie-nwu kudɔ. ²⁴ Amu na ókpali nnii, 'Ati Abraham! Numi ɔkɔnyana na aya na Lasaro uti lenimi ɔkya ntu ɔkɔdi kemo na udu ubo-mi unyemi lelɔ na lelɔ lebla-mi buɛɛ. ɔsika lelɔ lekywí-mi na ogya ɔmeni kemo!' ²⁵ "Nsu Abraham ósu-nwu onini, 'Ubi, nyimo ka na fula ngba ɔkɔni na élie kemo ni, ala abuni ɔkɔkɔ na áfɔ. Na Lasaro anwu ni, ala ekpidi ɔkɔkɔ na ófɔ. Nsu ɔfeni ni, ɔkɔké ebite na awɔ eebó abi. ²⁶ Na onni mbunku ɔmmɔ ni, ubu bon-

wu ɔdi ɔkya abu ku-ɔ nte. Na si ukyuli ɔdi ɔkɔwia ka ɔvia ubo mmɔ ni, ulakana. Na leni kani na ɔdi lenɔ ulakana ɔkɔvia ɔkɔsi mmɔ bubo bula kudɔ meni.' ²⁷ "Mmɔ ni, ɔlakene ɔmmɔ ósu-nwu onini, 'Ati Abraham, muuvele nda-a nnii tala Lasaro na usie mina ɔti kesii. ²⁸ Mmɔ ni, mbo banwani bananabi ɛlɔ. Ya na utébo-ma ɔda kadue kale na ama belebo likpo leni na lebibɔ lekyia meni.' ²⁹ "Amu na Abraham ósu-nwu onini, 'Fula banwani bebɔ ala ani na Mose ku Katɔti kenye bediene bɛnweni bése. Na ɔdi ka benu na badi-nya lelɔ.' ³⁰ "Mmɔ na ɔlakene ɔmmɔ údie kenye onini, 'Ati Abraham, belénu-ma litemi! Nsu si banii ukyuli ɔdi ósi kekpine meni úsie-ma kudɔ ni, badubunu-nwu litemi na benwini kama bakya bana ekpidi.' ³¹ "Nsu Abraham ósu-nwu onini, 'Si bétenu Mose ku Katɔti kenye bediene litemi ni, si ina ukyuli ɔdi óta ósi kekpine meni úsie-ma kudɔ muedi ni, baláfɔ-nwu litemi!'"

17 Yesu ósu nwuna bateyane onini, "Ala ani mmɔyá na ukyuli ɔkɔkɔ likpidi ni, adubo ɔkɔkya. Nsu ɔkɔwe muute ukyuli onni lelɔ na ala ameni adubɔsia asa na eduo bekyuli akɔ! ² Si bėti kuko bonwu ɔkɔdi báfala-nwu ɔkwe na bányina-nwu bákyia epu kemo muedi ni, ɔdianwu utulo ɔkɔkɔni na Katɔti ɔdubɔkɔni anwu onni maya na likpidi lesia-nwu lelɔ liduo mina banamu akɔ. ³ Anwu ɔsu besia ala ani na beɛbla anu. "Na si fula ɔkɔpana ɔbla-a likpidi ledi ni, ɔkɔkɔ-nwu. Na si úkpi ɔkɔkɔ ni, na eti akyie-nwu. ⁴ Si ɔbla lela ledi ófɔ-ɔ maate na limeyi linwi kemo na ɔsu únwini úbo ubekpi-ɔ ɔkɔkɔ maate ɔmmɔ ni, ti kyie-nwu." ⁵ Yesu batalane bévele Yesu banii, "Blɔti, ya na bula ɔkɔfɔtaadi bumomo bubu." ⁶ Amu na Blɔti ósu-ma onini, "Si bibo ɔkɔfɔtaadi na búdu aani lela ledi kebi kani nse blii sue ntulo fui ni, nka bedubɔkana na besu kugyii ɔkɔmeni benii, 'Gyu likpo lemeni na etéduo epu kemo ngye.' Na ɔdubɔkɔla leni kani. ⁷ "Bebu ɔmeni benu. Si bina ɔdi ubo kabla ɔblane onni mmɔtuma kemo teete-nwu iye ɔkɔkɔ-ɔ bafonu lelɔ na ósi kemo úbeduo ni, ɔkɔsu na adubɔsu-nwu anii ɔkɔkɔ na utélie kalɔ utaadi nwuna adila? ⁸ Oowo! Mmomu adubɔsu-nwu anii, 'Klibi lelɔ na asabla ɔkɔdi, na anwa, na eti mina adila ese-mi na ledi lewɔ asa na awɔ lenɔ adi.' ⁹ Útaleka agya-nwu enu ka ɔbla nwuna kabla ɔblane kabla ɔsu. ¹⁰ Leni kani na use ute amii lenɔ. Si bébla ala ani fui na lésu-mii nnii bebla ni, besu benii, 'Kabla bablane kani na ɔkɔdi. Na ɔbóla lela leni kani na ɔdi ka ɔkɔkɔ.' ¹¹ Amu ka Yesu ɔke úsela Yerusalem ni, óvi Samaria ku Galilea ɔmii lelɔ. ¹² Na ka ɔdaku lekpaklɔ ledi buduo ni, banana leevu badi na beefi ɔlegyie bábasiaaku-nwu. Balene bameni bénye ogyu. ¹³ Na báva ku ledi momomo banii, "Ati Yesu, nu-bu ɔkɔnyana!" ¹⁴ Yesu ónu-ma na ósu-ma onini, "Biteesie na biti bina lelɔ bitátina Katɔti bakpane na banu-mii kadue." Ka bake bésela ni, bánu báti ka bana ɔle ɔba-ma. ¹⁵ Nsu ka bana unwi ónu óti ka nwuna ɔle ɔba-nwu ni, ósu únwini na uumwi Katɔti ku ledi momomo. ¹⁶ Na úbo úbale akɔkɔ na

Yesu anumi na ógya-nwu enu. Na onana omkomi ndi Samariani. ¹⁷ Mm na Yesu úye onini, "Okwadi banana leevu na íébwí yoo? We na yaalenwí bakladi básia? ¹⁸ De na óbla asa na ukyuli oní naaadi Yudani omeni kani náso únwini úbo onii ubagya Katóti enu?" ¹⁹ Amu na Yesu ósu-nwu onini, "Ta nye, na eteesie. Fula okwadi náya na fula ólé óba-a." ²⁰ Amu na Farisifuo badi béye Yesu banii baawia bati uwi oní geen na Katóti léga kadikó kadububo. Mm na Yesu údie kenye onini, "Katóti léga kadikó kelebo na ulu oní lél na bekyuli bakana-ka onnu. ²¹ Odi ulasu onii, 'Benu! Aanu-ka meni!' iye 'Aanu-ka ngye'. Osika Katóti léga kadikó kammó kakya bina akó." ²² Amu na Yesu ósu nwuna bateyane onini, "Uwi ndi odubo oní na bedubowia benii beenu limeyi leni na ami, Ukyuli Oyawine Ubi, mebo. Nsu bilanu! ²³ Bekyuli badi badubo-mii akó okya bani ndubosu-mii banii, 'Benu-nwu ngye!' iye 'Benu-nwu meni!' Nsu bitesie bitatáwíamí mm. ²⁴ Osika kale na kayaa kaabwe ogya taasi okwefenyi unwi teesie okladi ni, leni geen na Ukyuli Oyawine Ubi limeyi lemmó ledubo buse. ²⁵ Nsu ni, ólaka léka abi bubo geen na omwi limeyi bekyuli beni-mi. ²⁶ "Ala ani nále na Noa uwi ni, anya kani na ndubo oké na uwi oní na ami, Ukyuli Oyawine Ubi, masó mebo. ²⁷ Bekyuli baadi na baaní. Na banana ku beleku beeti lél úti útedu limeyi leni lél na Noa úduo okwá ubendi omkó kemo. Na onantu óna na ntukpa búyi okwá kal fui na ódu bekyuli fui. ²⁸ "Leni na odubo buse aani kale na úse na Lot uwi lenó. Bekyuli baadi na baaní, na baadi kuye lenó. Badi benye baakya edula, na badi benye baatú letó. ²⁹ Na limeyi leni na Lot óvi ólé Sodom ni, ogya ku agyabi ani muunwenyi ku onyi gbagbangba ási kató ébewi óma omkó kemo na ókyula-ma fui. ³⁰ "Leni kani na odubo buse na limeyi leni lél na ami Ukyuli Oyawine Ubi nduboká léle. ³¹ Limeyi lemmó lél ni, ukyuli oní nnye nwuna okwé lesa ni, okwé utayu onii úteduo okwé kemo uti nwuna ala adi. Leni kani si kemo na ndi okya ni, okwé utasu onii uunwíni usie kaduli. ³² Binyimo lela leni náleku Lot ulekudi! ³³ Ukyuli biala oní okwawia ka okwé nwuna lili ngba ute lél ni, odubowíla-mu. Na ukyuli biala oní nányonu nwuna ngba ni, odubowíla-mu. ³⁴ Na usien omkó ni, nkyuli inyo baduboké letala linwí lél, na Katóti odubuti unwí na óda okladi óva. ³⁵ Beleku inyo badubunye bataakwé okwé na kuko lél. Na Katóti odubuti unwí na óda okladi unyene. ³⁶ Banana inyo badubunye bataatuma na okpanku unwí okwé na onyonu okladi unyene." ³⁷ Mm na bateyane bammó béye Yesu banini, "Blóti, na we?" Amu na Yesu údie kenye onini, "Kesii kani na lela líkpi léte ni, mm na begbini baasa."

18 Yesu úbo nwuna bateyane légbá ledi ótina-ma onii okwé bataakpali kató uwi biala na okwé ka enu okwé-ma. ² Ósu onini, "Litemi okwé ndi ókya óma ndi kemo oní na uláyia Katóti na uláfale ukyuli lenó. ³ Na óma omkó kani kemo ni, ukpinele ndi ókya oní muusíé

teebo-nwu kudó teebevele-nwu onii, 'Bunku-mi na mi-na ukisine ósu.' ⁴ "Okwé uwi pii ni, litemi okwé omkó úní na útabla lela ledi na litemi lemmó lél. Nsu kawokwó ni, ósu nwuna lél onini, 'Ina ka naaayia Katóti na naafale ukyuli ni, ⁵ na léfeda leni na ukpinele omeni uute-mi ósu ni, ndubonnu ka líkpo nwuna ukisine líte-nwu. Si okwé leni ni, ulada bubo uláyia na ulete-mi onnu-wuna.' " ⁶ Mm na Blóti úsie anumi na ósu-ma onini, "Binu lela leni na litemi okwé ukpídi omkó ósu. ⁷ Na okwé ni, okwé na Katóti ulaté litemi uledie nwuna bekyuli bani muuwulo taakpali-nwu usien ku okwé banii ubunku-ma? Munuu beekali benii odubokwé kama ku bana okwé? ⁸ Mm ósu-mii geen onii Katóti odubokwé litemi na ute-ma ubo okwé onnu. Nsu ni, si Ukyuli Oyawine Ubi úbo ni, odubonnu bekyuli bani mbo okwé okwé okwé?" ⁹ Yesu úbo légbá lemeni úte bekyuli bani omkó banii ama bana udu kani ndia na basó balánu ukyuli bamba ndi aani bana kale. ¹⁰ Na ósu onii, "Uwi ndi kemo ni, nkyuli inyo badi bésie Katóti kakpakwé banii batákpali kató. Unwí ndi Farisini na okladi ndi kuyi okwé. ¹¹ Farisini omkó ótu anwu leti na útakpali kató onini, 'Katóti okwé ógyá-a enu, ósika líiibo egulabi lenungyie, na líiibo líkpi, na naaadi okwé aani bekyuli bakladi kale. Na okwé ógyá-a enu lenó, ósika líiise aani kuyi okwé oní ngye lenó kale. ¹² Muulie okwé emeyi anyo na Kwasida unwí kemo. Na muuti mina léké lékpa leevudi teeboku-ó.' ¹³ "Nsu kuyi okwé omkó anwu únnye okwé ógyu ógyu na uláwí onii okwé onnu nwuna lili muedi kató. Nsu úti nwuna enu úwí kayi na ósu onini, 'Katóti, nu ami alaekpídi okwé onnu!' " ¹⁴ Mm na Yesu ósu-ma onini, "Okwé ósu-mii onii ka básó benwini bésie kaduli ni, kuyi okwé omkó óbla ósen na Katóti anumi na okwé Farisini omkó. Osika ukyuli biala oní na óbla nwuna lél ukyuli ubendi ni, Katóti odububoku-nwu kaló. Na ukyuli biala oní na weboku lél kaló ni, Katóti odubokwé onnu kató." ¹⁵ Bekyuli badi béti bana bebi béboku Yesu banii uti nwuna enu ósia-ma eli. Ka Yesu batalane bánu omeni ni, bádokwé bekyuli bammó na omkó ósu. ¹⁶ Nsu Yesu ól banamu bammó úboku na ósu onini, "Beya na banamu bebo-mi kudó na bitetile-ma kufi. Osika Katóti léga kadikó kесе kete bekyuli bani néboku lél kaló aani banamu bameni udu kale. ¹⁷ Na binyimo omeni benii ukyuli biala oní naaadubo Katóti léga kadikó okwé aani onamu blii kale ni, uleduo-ka kemo kudi kudii." ¹⁸ Yudani okwé ndi úye Yesu onini, "Ala ótinane buni, bi na okwé lebla asa na léké ngba onni okwé naaadubo ósa kudii?" ¹⁹ Amu na Yesu úye-nwu onini, "Bi ósu na aaló-mi aani okwé? Ukyuli biala ndi okwé ndi Katóti leti pé. ²⁰ Ngyi ka agyi óda bubo onni okwé onni, 'Tadi okwé, tadu ukyuli, teyu, tada fula ukyulikpana kenye, na abu fula okwé ku fula uní.' " ²¹ Amu na ukyuli omkó údie kenye onini, "Ósi mina lenamu uwi fui ni, okwé óda bubo okwé fui lél kadu." ²² Ka Yesu únu-nwu litemi lemmó ni, ósu-nwu onini, "Lela linwí léso líbu-ó na abla.

Ti ala ani nse-ƙ fui ye, na eti egulabi amma ete bawabane. Ɗmeni ndubɔya-a na ake akela ese ete leɓ na katɔ. Ɗmma kama na ebo abasiaku-mi." ²³ Nsu uwi ɔni na ɔnana ɔmma ɔnu lela lemeni ni, leɓ léyue-nwu ɔsika ubo lelake geen. ²⁴ Yesu ɔnu kale na leɓ léyue-nwu na ɔsu ɔnini, "Ubo ɔlakene ɔkplu asa na weduo Katɔti lega kadiko! ²⁵ Na kale na ɔlakene uduo Katɔti lega kadiko ni, ubo ɔkplu utulo kale na ebuo ɔni nébomo utulo fui ɔvili udila lifi." ²⁶ Mma na bekyuli bani nénu lela lemeni béye Yesu banii, "Na ɔma geen ndubɔke ɔƙɔ?" ²⁷ Amu na Yesu údie kenye ɔnini, "Lela leni na ukyuli ulakana ɔɔbla kudii ni, lise Katɔti anwu kpete kpete ka ɔbla-ni." ²⁸ Mma na Petro ɔsu Yesu ɔnini, "Nu, abu ɔɔda bula ƙɔduli ala fui búwi na búbo ɔsiaku-ƙ." ²⁹ Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Sɔɔɔ na ɔdi. Na mɔɔɔá-mii beti benii ukyuli biala ɔni náda nwuna kaduli úwi iye ɔda ulekudi iye banwani bananabi iye nwuna bawɔne iye bebi úwi na Katɔti lega kadiko ɔsu ni, ³⁰ ɔdubɔke ala amma udu ɔsia kama na ngba ɔɔmeni kemo ku ngba ɔɔni nɔɔ naaadubo ɔɔsa kudii na uwi ɔni mebo lenɔ kemo." ³¹ Yesu útiku bateyane leevu-inyɔ bamma úsienku ƙɔmadɔ na ɔsu-ma ɔnini, "Binu! Búsela Yerusalem, kesii kani na ala ani na Katɔti kenye bediene bénweni básiku ami, Ukyuli Ɗyawine Ubi, leɓ adububo ete leni. ³² Bekyuli badubuti-mi bakya bekyuli bani naaadi Yudaƙu enu kemo na beti-mi babla lemala. Badubo-mi budumi na betuo lisuo bewi-mi leɓ. ³³ Badubo-mi bubo na badu-mi. Nsu na emeyi ate kama ni, ndubɔɔɔ leta lesi bekpine aka." ³⁴ Na ala ameni fui ni, bateyane bamma bétenu-nya kalɔ. Etemila ameni kalɔ bunu lenɔ ɔdi lela leni nábe-ma. Na bétenu lela leni na Yesu ɔsu-ma mma kalɔ. ³⁵ Uwi ɔni na Yesu ɔkpe úde Yeriko ni, ɔnumwene ɔdi ulie ulu ƙɔtu mma uwele ala. ³⁶ Ka ɔnu bekyuli pii bani mɔɔvɔ ƙɔku ni, úye ɔnii, "Bi na ɔdi mɔɔlé?" ³⁷ Amu na básu-nwu banii, "Yesu Nasareni nási ɔvɔ." ³⁸ Mma na ɔva momoomo ɔnii, "Yesu, Ɗga Dawid Uwa! Nu-mi ƙɔnyana!" ³⁹ Amu na bekyuli bani ntɔ letɔɔ báɔɔnku-nwu banii ɔba ku lese. Nsu ƙfeni geen na ɔɔɔ ɔtalaku leɔi katɔ úbu ɔnii, "Dawid Uwa, nu-mi ƙɔnyana!" ⁴⁰ Ɗmma ɔsu Yesu údi únye na ɔsu ɔnii bakpanku ɔnumwene ɔmma beboku-nwu kudɔ. Ka úbedu-nwu kudɔ ni, Yesu úye-nwu ɔnini, ⁴¹ "Bi na aawia-mi anii mbla nte-ƙ?" Ɗnumwene ɔmma údie kenye ɔnini, "Ati, mɔɔɔ ƙa lese ntaanu." ⁴² Mma na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Amu ɔ taanu! Fula ƙɔƙtaadi ɔɔbwi-ƙ." ⁴³ Ƙɔnakunwi ni, ɔɔɔ ɔkana na ɔɔnu na ɔsiaku Yesu na ƙe uumwi Katɔti. Na ka bekyuli pii bamma bánu ɔmeni ni, bana fui bémwɔ Katɔti.

19 Yesu úsie útédúo Yeriko, na ɔsia ɔma ɔmma kemo úsela. ² Mma na kuyi baƙɔne unengu ɔdi baalɔ banii Sakeo ɔkya, na ubo egulabi geen. ³ Ƙya útaawia ulu ɔni leɓ na ɔsia na ɔnu ukyuli ɔni geen na Yesu ɔdi. Nsu ka anwu ɔlati ɔdi ukyuli klukui ɔsu ni, útakana na ƙe ulu ɔdi ka bekyuli bemomo ɔsu. ⁴ An-

wuɔsu úkeli ɔɔ bekyuli bamma letɔɔ na útáƙo kugyii ƙɔni náƙuku kale na ɔnu Yesu, ɔsika ɔgyi ɔnii ɔdubo ubasia mma. ⁵ Ka Yesu úbedu kugyii ɔmma kalɔ ni, údi únye na ɔɔɔluku anumi katɔ na ɔsu Sakeo ɔnini, "Sakeo, babla na ayu ebo kalɔ, ɔsika fula kudɔ na ndubo buduo ɔmwɔ." ⁶ Sakeo ɔbabla ɔyu úbo kalɔ na úte Yesu eduo ku ebiti geen. ⁷ Bekyuli bamma fui bése kalɔ beetemi-nwu na Yesu leɓ kalɔ kalɔ banii, "Ɗnana ɔmeni úsela utédúo ukyuli ɔni ndi alaekpidi ɔɔlane ɔmeni kudɔ." ⁸ Amu na Sakeo ɔta únye na ɔsu Blɔti ɔnini, "Ati! Buwele, nu! Ndubuti mina leke kake kenwi fui lite bawabane. Na bekyuli bani fui na líti lenungyie kemo léƙ-ma ala litulo kale na ɔdi ka leƙ ni, ndubɔɔ-ma kayu kamma akpa ene." ⁹ Mma na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Ɗmwɔ ni, ngba ƙɔƙ búbo búbedu kaduli kameni kemo. Ƙsika ukyuli ɔmeni lenɔ ɔdi Abraham kaba kemo ubi. ¹⁰ Na ami, Ukyuli Ɗyawine Ubi, líbo nnii mbedie bekyuli bani fui náyii ulu geen ɔmma." ¹¹ Amu na bekyuli bamma bake beenú ala ani na Yesu ƙe ɔɔsu-ma. Na úsie anumi na úbo-ma leɔba leɔi, ɔsika ɔkpe úde Yerusalem na báƙali banii Katɔti lega kadiko kamma kéede geen ƙfeni. ¹² Na ɔsu-ma ɔnini, "Dii ni, ɔnana ɔbune ɔdi ɔkya ɔni náta úsie kalɔ ɔgyu kakaaka ɔdi kemo kale na betése-nwu lega. Na ɔbla kasusu ka ɔmma kama ni, ɔdubɔɔ unwini ubo ɔma. ¹³ Asa na watɔɔ ni, ɔɔɔ nwuna kabla bablane leevu ɔsala. Na úte ɔdi biala egulabi kofo kunwi. Amu na ɔsu-ma ɔnini, 'Biti egulabi amma bedi kuye na ɔɔnu ƙɔsia ƙɔni na ɔdi biala wake.' ¹⁴ "Nsu ɔnana ɔmeni ɔma bekyuli béteekisi-nwu, anwuɔsu bátala batu badi na básia-nwu kama banii batásu Ɗga Unengudi banii, 'Bulayɔ ka ɔnana ɔmeni unwini-bu ɔga.' ¹⁵ "Nsu Ɗga Unengudi úse ɔnana ɔmma lega na ɔɔ ɔnwini úbo ɔma. Ƙɔnakunwi ni, ɔya na báɔɔ nwuna kabla bablane bábasala na nwuna anumi ɔnii uunú ƙɔsia ƙɔni na báke. ¹⁶ "Kabla ɔɔlane udeedi úbo na ɔsu-nwu ɔnini, 'Ati, léke egulabi afo leevu lésia unwi ɔni na éte-mi mma leɓ.' ¹⁷ "Mma na Unwoti ɔmma úte-nwu mbo ɔnii, 'Ábla-nwu kadue! Kabla ɔɔlane ɔɔbuni na adi! Ka áda kabla blii sue kameni ulu leɓ ɔsu ni, ndubuti-ƙ linyene lema linengudi leevu kenye.' ¹⁸ "Kabla ɔɔlane unyɔdi lenɔ úbo na úbasu-nwu ɔnini, 'Ati, léke egulabi afo alɔ lésia unwi ɔni néte-mi leɓ!' ¹⁹ "Amu na Unwoti ɔmma ɔsu kabla ɔɔlane ɔmma lenɔ ɔnini, 'Awa adubunye lema elɔ kenye!' ²⁰ "Kabla ɔɔlane ɔɔbambadi úbo na anwu ɔnini, 'Ati, aanu fula egulabi kofo kunwi ƙɔni néte-mi. Líti-ku lébela na mina leɔi kemo. ²¹ Mɔɔɔya-a ɔsika fula udu ubo ɔkplu. Na eeti lela leni naaadi awɔ leɔi teenwini awɔ leɔi. Na edula ani na átakya muedi aafɔ-nya.' ²² "Mma na Unwoti ɔmma ɔsu-nwu ɔnini, 'Kabla ɔɔlane ukpidi na adi! Awa ɔlati fula kenye etemila na ndubuti ledu-ƙ ƙɔɔ! Agyi ka udu ubo-mi ɔkplu. Na muuti lela leni naaadi ami leɔi teenwini ami leɔi. Na mɔɔɔ edula ani na átakya. ²³ Na si agyi leni ni, bi ɔsu na éteti mina egulabi átatáƙya egulabi keseko? Mma

ni, ngyi ka nka ndubokwe kwia lesia-nwu lel si lesi líbo.'
²⁴ "Amu na ósu bekyuli bani nnye mmwónii, 'Beda egulabi ammwé fónwu kud bite kabla wblane wni mbo egulabi afo leevu.'
²⁵ "Nsu bekyuli bammwé básu-nwu banini, 'Ati, kabla wblane wmmwé anwu ubo egulabi afo leevu use!'
²⁶ "Amu na Unwoti wmmwé údie kenye wnini, 'Mwksu-mii geen ka ni, ukyuli wni mbo lela ledi ni, anwu na Katwoti wdbute kwia. Na ukyuli wni neeebo lela ledi ni, libliidi leni na úbo muedi ni, Katwoti wdbufón-ni na nwuna kud. ²⁷ Na wfeni ni, mina bekisine bani na banii nka baláwía ka bese-mi lega ni, bekpanku-ma biboku meni na bedu-ma na mina anumi.'"
²⁸ Ka Yesu ósu-ma ala ameni kwákwá ni, ógyu ów-ma Yerusalem. ²⁹ Uwi wni na ókpe uude Betfage ku Betania na Inwó Egyii Kwbi kud ni, ótala nwuna bateyane inwó wni bataat. ³⁰ Mmwé na ósu-ma wnini, "Biteesie wma wni nkya-mii letwé wmmwé kemo. Na si biiduo-nwu kemo ni, bedubwónu ebuo ala utine ubi wdi ka bébo-nwu báda wmmwé. Na ukyuli wdi útelie-nwu lel kudii. Befenimi-nwu na biti-nwu biboku meni. ³¹ Si ukyuli wdi úye-mii lela leni wsu na befenimi-nwu ni, besu-nwu benii, 'Bloti mwkwia-nwu.'"
³² Bateyane bammwé báyu ulu bésie na bátánu lela biala aani kale kani na Yesu ósu-ma. ³³ Na uwi wni na benye baa fenimi ebuo wmmwé ni, ebuo wmmwé balati béye-ma banii, "Bi wsu na befenimi-nwu?"
³⁴ Amu na bateyane bammwé bédie kenye banii, "Bloti mwkwia-nwu." ³⁵ Na bėti ebuo wmmwé béboku Yesu. Mmwé na bėti bana adi béwi ebuo wmmwé kama na bébunku Yesu na ókwá ulie-nwu kama. ³⁶ Ka ulie-nwu lel na bésela ni, bekyuli badi bėti bana adi béwi kal na ulu lel. ³⁷ Uwi wni na Yesu ókpe úde Yerusalem na likpo leni na ulu wmmwé úti óyu Inwó Egyii Kwbi lel ni, nwuna bateyane pii bammwé bése kal baagyá Katwoti enu na beete yiidu ku kwánu momomo na ala ebendi ani na bánu wsu. ³⁸ Na básu banii, "Bimwi Wga wni nási wdbu na Bloti lenyi kemo! Na keyi buéé kafwó Katwó Wga Wma fui! Hosiana!"
³⁹ Mmwé na Farisifwó bani nkya otogyi wmmwé kemo básu Yesu banini, "Ala wtinane, kwku fula bateyane na baba ku lesé!"
⁴⁰ Amu na Yesu údie kenye wnini, "Mwksu-mii geen nnii si bába lesé ni, atabi ameni alati adubuse kal ataava." ⁴¹ Wni na Yesu óni úde Yerusalem úbu na ónu wma wmmwé ni, úwulo na nwuna lili. ⁴² Na ósu wnini, "Mwkwé geen ka nka wenu beti wmwé limeyi lemeni lel lela leni námanku-mii asa beke keyi buéé! Nsu ku wfeni ni, bilánu taati!"
⁴³ Uwi wdi wdbu wni na bina bekisine badubwóka-mii bakya ekpo ekpo fui. Na badubutite efi fui na lela biala lesó lilakana buduo iye lele keyi. ⁴⁴ Bekyuli badubo wma wmenii wnyila ku udu na badu bekyuli bani nkya-nwu kemo fui. Na letabi ledi muedi lesó lilése nina keliekw. Kwika bíni na bítanu bítati uwi wni na Katwoti úbo wni ubedie-mii!"
⁴⁵ Yesu úsie útéduo Katwoti kwkwé na úse kal kwgyá beyedine bani nkya wmmwé taaleku. ⁴⁶ Na ósu-ma wnini, "Benweni bákyá Bunweni Kedee Wku kemo ka Katwoti ósu wnini, 'Mina kaduli

ni, bekyuli badubwóka-ka banii kaduli kani bekyuli baakpali katwó.' Na amii bíti wmmwé bínwini beyune kabekw!"
⁴⁷ Limeyi ndi limeyi ni, Yesu ótina ala na Katwoti kwkwé wmmwé. Katwoti bakpane benengu ku wda bubo ala batinane ku bekyuli batwónkune báwía ka badu-nwu. ⁴⁸ Nsu bátaké ulu wni lel na basia, kwika bekyuli pii bakya wmmwé na bana atu asia nwuna etemila ammwé lel kwkwé plaa.

20 Limeyi ledi ka Yesu kwákwá bekyuli ala na Katwoti kwkwé na kwksu-ma litemi buni ala ni, bakpane benengu ku wda bubo ala batinane ku wma benengu bébo wmmwé. ² Amu na bábasu-nwu banini, "Su-bu kenyekw kani na ebo asa na aabla ala ameni udu? Na wma néte-w kenyekw kammwé?"
³ Amu na Yesu údie kenye wnini, "Beya na liye-mii lela ledi linu na besu-mi. ⁴ Kenyekw kani na Yohane óké asa na óbla ntu kwkwé wdi úte bekyuli ni, Katwoti kud na kási munuu ukyuli kud na kási?"
⁵ Mmwé na bese kal ku unyefi kwkyá ama alati bana akw banii, "Bi na kwéka kwksu? Si básu wknii Katwoti kud na óké kenyekw kammwé ósiku ni, wdbu-ye-bu wni, 'Bi wsu na bítafwó Yohane bítadi?'
⁶ Na si básu wknii ukyuli kud na óké-ka ósiku ni, kasalako bekyuli bameni fui badubo-bu atabi bubo, kwika bana fui báfwó bádi ka Katwoti kenye udiene na Yohane wdi."
⁷ Wmmwé wsu bédie kenye banii, "Bwkwgyi kesii kani na óké kenyekw kammwé ósiku."
⁸ Mmwé na Yesu lenwó ósu-ma wnini, "Leni kani na ami lenwó leéedubo-mii kwksu kenyekw kani mbo asa na mwkwé ala ameni udu."
⁹ Amu na Yesu úbo bekyuli bammwé legba lemeni wnini, "Dii ni, wna wdi óbla adingyii kemo kadi. Ka úsela ulu wdi utákyá na uwi utu wsu ni, úti-ka kwá bekyuli badi enu wni bataanu-ka lel teete-nwu. ¹⁰ Ka uwi údu ka bese kal ku ebi ammwé bude ni, ótala nwuna kabla wblane wdi wni usie na utáfwó nwuna kadikw na kemo kammwé lel banune kud uboku. Nsu kemo lel banune bammwé bébo kabla wblane wmmwé na bábwku-nwu, na bétete-nwu lela ledi. ¹¹ Wmmwé wsu ótala kabla wblane wdbambadi. Nsu kemo lel banune bammwé bébo anwu lenwó na béwi-nwu anumi kal, na bėti-nwu bémene, na bétete-nwu lela ledi. ¹² Ótala kabla wblane wtedi. Na kemo lel banune bammwé bébo-nwu na bákyá-nwu kwé lel na bábwku-nwu báleku wmmwé. ¹³ "Mmwé na kemo wlati wmmwé úye lel wni, 'Bi na kwéka lebla? Ndwókwála mina ubidi wnyé na léfwó lédi ka badubwófwé-nwu.'"
¹⁴ "Nsu ka kemo lel banune bammwé bánu ubi wmmwé ni, básu lel banii, 'Aanu kemo wlati wmmwé ubi geen meni. Beya na kwdu-nwu na nwuna ala ameni fui enwini abu adi!' ¹⁵ Anwuwksu báni-nwu báleku kwá wmmwé kemo na bádu-nwu." Mmwé na Yesu úye-ma wnini, "Bi na kemo wlati wmmwé wdbu kemo lel banune bammwé kwkwé? ¹⁶ Mwkwé na beti ka wdbu ubadu kemo lel banune bammwé fui na uti kemo kammwé kwá lel banune babambadi lekwé." Ka bekyuli bammwé bénu leni ni, básu banii, "Oowo! Utebo leni!"
¹⁷ Yesu wte anu ónu-ma na úye-ma

onini, "Bi na Bunweni Kedee bɔmɛni kalɔ bɔɔtina bɔni mɔɔsu bɔnii, 'Letabi leni na batune bɛni báva banii lɛɛ-dia ni, ani mmomu nébenwini letabi leni náɔ kuye litulo na atabi fui akɔ?' ¹⁸ Ukyuli biala onni mebuli mebo letabi lɛmmɔ lɛlɔ ni, ɔdubo-nwu bukulo eku eku. Na si letabi lɛmmɔ lɛnɔ lɛlɛ libo ɔdi lɛlɔ ni, lɛdubo-nwu bɔbwe kpetɛ kpetɛ." ¹⁹ ɔda bubo ala batinane ku Katɔti bakpane benengu bákyá ɔkplu banii beefie Yesu na mmɔ, ɔsika bánu báti ka bana lɛlɔ geen ɔsu na úbo lɛgba lɛmmɔ. Nsu baayia bekyuli bammɔ. ²⁰ ɔmmɔ ɔsu ni, báwia ulu ɔbambadi onni lɛlɔ basia na befie-nwu. Béte bekyuli badi ala na bɔbɛ kemo. Na bása ku-ma lili banii besie Yesu kudɔ. Na babla lɛlɔ aani si litemi lɛmmɔ geen na ama alati baawia bati bete lɛlɔ. Na bátala-ma banii batákywe Yesu kakpagywe ku etemila adi. Na bake ulu onni na beti-nwu bakya Roma aban unengu enu kemo. ²¹ ɔmeni ɔsu kenye bewine bameni bésie Yesu kudɔ. Na béye-nwu banini, "ɔtinane, bɔgyi ka ala ani na aasu ku ani na aatina fui adi etemila geen. Na bɔgyi lɛnɔ ka alánu ukyuli anumi taabla ala. Mmomu aatina litemi geen leni na Katɔti ɔkɔy ka bekyuli babla. ²² ɔmeni ɔsu bɔɔwia ka bɔti si ɔdia ka buteeyi kuyi teete Roma fɔɔ ɔga Unengudi iye ɔɔɔɔɔɔ?" ²³ Nsu Yesu ɔɔnu bana lɛkwe likpidi ɔti na ɔsu-ma onini, ²⁴ "Biti sika ɔfual-adi ubi mmɔ betina-mi. ɔma bɔtaɔ ku lenyi nsia meni?" ²⁵ Amu na bédie kenye banini, "ɔga Unengudi Kaesare ɔdi na ɔdi." Mmɔ na Yesu ɔsu-ma onini, "Bɛɔ lɛla biala leni ndi ɔga Unengudi ɔdi bite ɔga Unengudi. Na bɛɔ lɛla biala leni ndi Katɔti lɛdi bite Katɔti." ²⁶ Na bekyuli anumi mmɔ ni, bátakana na befie-nwu na lɛla lɛdi lɛlɔ. Bana kenye kékpi-ma na bábla yaa na kenye kani na Yesu údie ɔsu. ²⁷ Amu na Sadukifɔɔ bani mɔɔsu banii ukpine ɔɔ ɔɔɔɔɔɔ bɔta ni, bébo Yesu kudɔ na bábasu-nwu banini, ²⁸ "Ala ɔtinane, Mose únweni ɔda bubo bɔmɛni úte-bu onini, 'Si onana ɔdi úkpi na ɔda ulekudi úse na beeebo bebi ni, na onana mmɔ onwani uti uleku mmɔ. Na anwu ku ukpinele mmɔ bawɔ. Na bebi bammɔ ni, bekyuli badubɔnu-ma aani onana onni nɔ neebo mmɔ bebi.' ²⁹ Na uwi ɔdi ni, banwani banana maate bákyá. Onanabi unengudi úbeti uleku na úbekpi na anwu ku ulekudi bátawɔ. ³⁰ Onwani unyɔdi lɛnɔ úbeti ukpinele mmɔ. ³¹ ɔtɛdi lɛnɔ leni kani. Na lɛla lɛmmɔ kani náleku banwani maate bameni fui. Bana fui békpi onni na ɔdi útawɔ. ³² Kawɔkɔ fui ni, uleku mmɔ ɔlati úbekpi. ³³ Na ɔfeni ni, limeyi leni lɛlɔ na bekpine badubɔɔɔ bata ni, ɔmani uleku na uleku mmɔ wadi wenwini ka bana fui bɛti-nwu dii?" ³⁴ Yesu údie kenye onini, "Ngba bɔmɛni kemo kani na banana ku beleku beeti lɛlɔ. ³⁵ Nsu banana ku beleku fui bani námanku ka bata basi bekpine akɔ na ngba bɔni nɔ naaadubo bɔsa kudii kemo ni, basɔ beleti lɛlɔ. ³⁶ Badubuse aani kalɛ na Katɔti batu bese, na basɔ belekpi lɛnɔ. Badi Katɔti bebi ɔsika báta bále kekpine. ³⁷ ɔmmɔ kalɛ geen na Mose údie na Bunweni Kedee

ɔku kemo ka bekpine basɔ baata teelie ngba. ɔsika uwi onni na unye kugyii kɔni mɔɔɔɔ anumi ni, ɔlɔ Katɔti aani Abraham Katɔti ku Isak Katɔti ku Yakobo lɛnɔ Katɔti. ³⁸ ɔmeni ɔɔtina ka ama bani néekpi ni, bamua beli ngba. Anwuɔsu ɔdi ama lɛnɔ Katɔti." ³⁹ Mmɔ ni, ɔda bubo ala batinane bammɔ badi bédie kenye banini, "Ala ɔtinane, édie kenye kammɔ geen!" ⁴⁰ ɔmmɔ kama ni, ɔdi ɔɔ útese kayi na uye lɛla bamba lɛdi lɛnɔ. ⁴¹ Yesu úye-ma onini, "De na ɔbla asa na bekyuli básu banii Ukyuli ɔfunadi mmɔ ɔdubɔsi Dawid kaba kemo?" ⁴² Na Dawid mmɔ ɔlati ɔsu na kɔgya ɔku kemo onini, 'Unwoti ɔsu mina ɔti onii, "ɔ lie-mi kɔdianu kake ⁴³ wetédu uwi onni na meti fula bekisine makya-a lɛgba kalɔ." ' ⁴⁴ Na si Dawid ɔlɔ-nwu onii ɔti ni, de na ɔbla na Ukyuli ɔfunadi mmɔ ɔkɔbla Dawid kaba kemo ubi?" ⁴⁵ Uwi onni na bekyuli fui benye beenú ala ani na Yesu ɔɔsu ni, ɔsu nwuna bateyane onini, ⁴⁶ "Binye kagyumana bite lɛlɔ kadue na ɔda bubo ala batinane lɛlɔ. Bekyuli bameni baayɔ busie taavi na bakya bana lewu bonwu bonwu. Na baayɔ ka bekyuli beteeboku kalɔ te-egyele-ma na kuyeya. Ama mɔɔkɔ kulieko kunengudi bulie na Yuda fɔɔ kasalako ku kulieko kɔbuni na emeyi kadiko. ⁴⁷ Beesié bekpinele kudɔ ka betébunku-ma, nsu baatɔlɔ-ma taaɔ-ma ala. Na baakpali katɔ kɔkɔ taabu bekyuli kɔkɔ. Anwuɔsu bana kɔtu bɔni bɔdubɔkɔ katɔ butulo fui!"

21 Na kakpako mmɔ ni, Yesu ɔtalaku anumi na ɔnu kalɛ na balakene beeti bana etela taabakya kakpako kavumi kemo. ² Na ɔnu lɛnɔ kalɛ na ukpinele ɔwabane ɔdi úti kɔple inyɔ bɔdi úbakya kavumi kammɔ kemo. ³ Na ɔsu onini, "Mɔɔsu-mii nnii ukpinele ɔwabane ɔmeni ni, úte lɛla útulo bakladi fui. ⁴ ɔsika bakladi ama ni, lɛla leni kani na baayɔ na bana lɛkɛ kemo kani na bété. Nsu uleku mmɔ ku nwuna kɔwaba ni, lɛla leni fui na nse-nwu na nka wadi ni, ani na úti úte meni." ⁵ Uwi ɔmeni ni, bateyane badi bakya baatemí taasiku Katɔti kakpako lɛlɔ. Na básu kalɛ na kakpako kammɔ kaadia bɔnu ku kalɛ na atabi ammɔ aadia bɔnu ku etela ani na bekyuli bɛti báklibi Katɔti kakpako kammɔ. Mmɔ na Yesu ɔsu-ma onini, ⁶ "Ala ani fui na beenu meni ni, uwi ɔdi ɔdubo onni na letabi lɛdi lɛɔ lɛɛedubobuse nina kelieko. Mmomu bekyuli badubobu ɔdi biala buggingya búwi kalɔ." ⁷ Amu na béye-nwu banini, "Ala ɔtinane, uwi ɔmani na ɔdubɔle leni? Na bi na bɔdubuti bɔnu bɔti bɔnii uwi onni na ala ameni alɛ údu?" ⁸ Yesu ɔsu-ma onini, "Binye kagyumana na ukyuli ɔdi utatɔlɔ-mii. Bekyuli pii bani mɔɔsu banii ami mina kenye na beedie ni, badubobu na bábasu banii, 'Ami na ɔdi,' na 'Uwi mmɔ úudu'. Nsu bitasiaku-ma kama. ⁹ Bitayia si biinú kekpo kɔku ku bekyuli lɛlɔ bɔta bunye. Ala ameni udu adubɔka bɔle, nsu ɔkɔki nwuna kalɔ ndi onii kawɔkɔ kéede." ¹⁰ Yesu ɔɔ úsie anumi na ɔsu onini, "Kɔkɔ kɔdubukpoku lɛlɔ, na lɛga kɔdikɔ kɔdubukpoku lɛlɔ. ¹¹ Kalɔ bɔkunku kpakplaa bɔdubɔkya. Na kɔka bon-

wu leno kɔdubo bɔkya. Na lele lidu lidu leno ledubɔfɔ ekpo ekpo fui. Na lifu ala adubo butaale na kayaa. ¹² “Na asa na ala ameni adububo abale ni, bekyuli badubo-mii bu fie na bekpoku-mii. Bekyuli badubuti-mii bete na bateku litemi na Yuda fuɔ kasalako na bakya-mii ɔɔ. Na badubo-mii buti buboku бага ku leɔ badine anumi na bateku-mii litemi na ami ɔsu. ¹³ Na uwi ɔmeni kemo geen na ulu ɔlemi ɔte-mii ka besu Katɔti litemi buni lemmɔ. ¹⁴ Beklibi leɔ bise kale na bilɛkpoku leɔ na ulu ɔni leɔ na bedubuti bidie bina leɔ ɔsu. ¹⁵ ɔsika ndubuti kenye ogya etemila ku lenunda lite-mii kale na bina bekisine badi balakana bunye ɔsisi-aku-mii iye batemi bedie-mii kudii. ¹⁶ Bina bawɔne ku banwani bananabi ku bina leɔ bekyuli ku bina bakpana ndubo-mii buti bute. Na badubɔdu bina badi. ¹⁷ Ukyuli biala ɔdubo-mii bukisi na ami ɔsu. ¹⁸ Nsu alɔɔ muedi ulelie ɔdi leɔ. ¹⁹ Binye kpakplaa, na bedubɔke ngba ɔɔni nɔɔ naaadubo ɔɔsa kudii. ²⁰ “Si uwi ɔni na beɔnu ka bekpone ba ka bama Yerusalemi ni, bedubɔti ka ɔma ɔmmɔ ɔbwe uwi ɔdu. ²¹ Uwi ɔmmɔ ni, bekyuli bani fui nkya Yudea ni, ɔdi ka bekeli besie abi leɔ. Na bekyuli bani fui nkya ɔma bonwu ɔmmɔ kemo ni, ɔdi ka batɔɔ. Na bekyuli bani fui nkya akpakɔ ku lema leni na amadɔ ni, betesie ɔma bonwu ɔmmɔ kemo. ²² ɔsika uwi ɔmmɔ kemo ndi ɔtu ɔɔni emeyi ani na lele ka ebo aani kale na Bunweni Kedee ɔku kemo etemila atina kale. ²³ ɔdubɔyɔ ɔkplu geen ute beleku bani nda ka fu ku bebi beni bani muute bebi lenyi. Le bibe bonwu ledi ledubo kalɔ kameni leɔ. Na Katɔti ɔtu ɔɔni ɔdubo bekyuli bameni leɔ. ²⁴ Badubo badi ɔdu ku kewii. Na badubo badi bu fie ɔɔɔɔku busienku ɔɔɔɔ bamba leɔ fui. Na bekyuli bani naadi Yuda fuɔ badubɔdi Yerusalemi leɔ ɔti ɔtedu uwi ɔni na Katɔti ɔtunaku-ma. ²⁵ “Akɔla ala budie taatina adubo butaale na ɔfe ku ɔɔbuli ku ayabi anumi. Na kalɔ leɔ bekyuli fui badubɔyila lenunsia biala. Na ɔyia bonwu ɔdubɔkya bekyuli leɔ kemo na kale na epu uddie ledi na uukpoku leɔ ɔsu. ²⁶ Bekyuli badubo butaayila na lifu ɔsu uwi ɔni na beti benye bagya lela leni ndubɔleku kayawi kemodi kammɔ leɔ. ɔsika ala ani nkya kayaa asɔ elenye ana kenyeke, na lela biala ɔbladɔ ɔvumana. ²⁷ ɔmmɔ kama ni, ami Ukyuli ɔyawine Ubi ndubɔda lele kayaa na uɔɔku kemo na mina ɔyikun bonwu ku bukeye kemo. ²⁸ Si uwi ɔni na ala ameni eɔe kalɔ aale ni, beklibi leɔ na bitaasia anu, ɔsika bina ɔɔfu uwi ɔude.” ²⁹ Amu na Yesu ɔbo-ma legba ledi ɔnini, “Bebu ɔdingyii ku egyii abambadi leɔ beɔnu. ³⁰ Si beɔnu ka evete awɔdi eɔe kalɔ aale ni, begyi benii ketudi keede. ³¹ Leni kani na si beɔnu ka ala ameni aale ni, begyi benii Katɔti lega kadiko kammɔ bubo uwi ɔdu. ³² “Mɔɔsu-mii geen ka ala ameni fui adubɔle asa na bina akɔ badi na meni bedubɔsa bukpi. ³³ Katɔ ku kalɔ kadubɔvi, nsu mina etemila anya aadubo ɔvi kudii. ³⁴ “Beɔnu kadue na biletɔ bina uwi biletɔ ɔdi ku ɔni ebitɔ ɔɔɔ. Na ɔdi ulɛteekpoku nwu-

na leɔ na kayawi kameni ala leɔ. Si ɔɔdi leni ni, limeyi lemmɔ ledubo-mii buyu ɔtu. ³⁵ Na ɔdubɔbla aani kale na kakpagyɛ keedie ebuo. Na ukyuli biala ulale-nwu kemo. ³⁶ Anwuɔsu binye kagyumana na bitaakpali katɔ uwi biala kale na beke ɔyikun na be le seen na ala ani fui ndubɔle meni kemo ku kale na bekana ami, Ukyuli ɔyawine Ubi, litemi ɔte kenye bunye.” ³⁷ Na emeyi amɔ kemo fui ni, Yesu ɔti ɔtaatina bekyuli bammɔ ala na Katɔti kakpakɔ. Na useyi uwi ni, ɔɔɔ teesie Inɔ Egyii Kɔbi leɔ. ³⁸ Na ɔdigyewi biala ni, bekyuli bammɔ baata teesie kakpakɔ teetenu-nwu ala ɔtina.

22 Uwi ɔdu ka Yuda fuɔ badi bodobodo ɔni neɔefu na limeyi leni baalɔ Kukpi Lili ɔɔvia Limeyi leɔ.

² Nsu ka Katɔti bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane baayia bekyuli bammɔ ɔsu ni, baɔaawia ulu ɔni leɔ na basia badu Yesu na ɔɔe kemo. ³ Amu na Satan ɔduo Yuda ɔni baalɔ leno banii Iskariot leɔ kemo. Na ɔdi Yesu bateyane leevu-inyɔ bammɔ akɔ unwi. ⁴ Anwuɔsu Yuda ɔsie Katɔti bakpane benengu ku Katɔti kakpakɔ leɔ banune benengu kudɔ. Na batemi basiku ulu ɔni leɔ na ɔdubɔvi asa na be fie Yesu leɔ. ⁵ Ebitɔ ada-ma, na basu-nwu ka badubɔfu-nwu kayu kadi. ⁶ Na Yuda leno unu kalɔ leni. Anwuɔsu use kalɔ ɔɔwia uwi ɔbuni ɔni leɔ na weti Yesu wakya-ma enu. ⁷ ɔmmɔ kama ni, limeyi leni na badu ba fonu bebi bete Kukpi Lili ɔɔvia Limeyi libedu na bodobodo ɔni neɔefu emeyi ɔdi kemo. ⁸ Na Yesu ɔtala Petro ku Yohane ku kenye kameni ɔnini, “Bisie na bitaklibi Kukpi Lili ɔɔvia adila bise kale na ɔdi.” ⁹ Mmɔ na beye-nwu banini, “We na aayɔ ka ɔklibi-nya buse?” ¹⁰ Amu na ɔdie kenye ɔnini, “Si biiduo Yerusalemi ɔma ɔmmɔ kemo ni, ɔnana ɔdi ɔdubo-mii ɔsisiaku ɔni nti ntu ku ketubwi. Besiaku-nwu na bitɔduo kaduli kani kemo na weduo. ¹¹ Na besu ɔɔlati ɔmmɔ benii, ‘Ala ɔtinane ɔnii buye-ɔɔni, ‘ɔɔɔ ɔmani kemo na ami ku mina bateyane ɔdubo Kukpi Lili ɔɔvia adila ɔdi?’” ¹² ɔdubɔtina-mii katu taasia legbanya ledi ka baklibi-nwu na beɔe kulieko beɔe-nwu kemo. Beklibi adila ammɔ bise mmɔ.” ¹³ Amu na bayu ulu na besie batanu lela biala ɔɔɔɔɔ aani kale na Yesu ɔsu-ma. Na baklibi Kukpi Lili ɔɔvia adila ammɔ beɔe mmɔ. ¹⁴ Ka uwi ɔmmɔ ɔdu ni, Yesu ku nwuna batalane besie betɛlie kalɔ kale na badi. ¹⁵ Na ɔsu-ma ɔnini, “ɔdi-mi ɔyɔ ɔsi kukuuku fui ka lediku-mii Kukpi Lili ɔɔvia adila ameni asa na libo abi. ¹⁶ Na mɔɔsu-mii kede kede nnii nɔɔ leedubɔ-nya ɔdi ɔti ɔtedu uwi ɔni na lela leni na adila ameni ɔdi ɔdanku ledubɔle na Katɔti lega kadiko.” ¹⁷ ɔmmɔ kama ni, Yesu ɔti ɔɔfe na ɔgya Katɔti enu. Na ɔsu ɔnini, “Be fu ɔmeni na beni bite leɔ. ¹⁸ Mɔɔsu-mii nnii ɔsi ɔfeni ɔsela ni, nɔɔ leedubɔ nte ɔmeni udu ɔni amu ntu uwi ɔni na Katɔti lega kadiko kammɔ kebo.” ¹⁹ Amu na ɔti bodobodo ɔdi na ɔgya Katɔti enu. Na ɔbwe-nwu ɔke ɔke na ɔti ɔte-ma. Na ɔsu-ma ɔnini, “ɔmeni ndi mina ɔɔɔ ɔni na ndubuti lekpa lite Katɔti na bina lili. Beɔla ɔmeni na biti

bitaakali-mi.”²⁰ Leni kani na úti ƙƙƣƣ ɔni kemo na nte buwi úte-ma na adila ammƙ kama na ɔsu-ma ɔnini, “Ƙƙƣƣ ɔmeni ndi Katɔti bunyimi bɔwɔdi bɔni na úse likpo ku mina ubugya ɔni ndubuwi kalɔ na amii ɔsu.”²¹ Nsu ni, benu beti benii ukyuli ɔni ndubuti-mi ute badu ni, ulie ƙƙdiku-mi na kadikɔ meni. ²² Na ami, Ukyuli ɔyawine Ubi, ndubo bukpi aani kalɔ na Katɔti ɔle ugyii úse. Nsu ni, bɔbwe muute ukyuli ɔni makya-mi kakya.”²³ Mmƙ na bese kalɔ ku lelɔ buye teenu bana akɔ ɔni geen ndubo udu ɔmeni bɔbla. ²⁴ Unyefi ɔdi úbeduo bateyane bammƙ akɔ ɔsi bana akɔ ɔni baakali banii anwu ntulo fui lelɔ. ²⁵ Mmƙ na Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Bekyuli bani naaadi Yudaƙu ni, bana бага bebo ɔyikun na bana bekyuli lelɔ. Na lelɔ badine bameni bebo lenyi leni na baayɔ ka bekyuli bammƙ bataalɔ-ma leni ndi Bekyuli Bakpana. ²⁶ Nsu ƙƙdi leni na ɔleka use na bina akɔ. Mmomu ukyuli ɔni ntulo fui na bina akɔ ni, ɔleka ɔbla lelɔ ubliidi fui na bakladi akɔ. Na ɔdi ka ɔɔnkune unwini kabla ɔblane. ²⁷ ɔma ndi ukyuli ɔni ntulo, ukyuli ɔni nlie kalɔ ƙƙdi, munuu ukyuli ɔni néti adila úse-nwu? Use nwaɔ ka ukyuli ɔni nlie kalɔ ƙƙdi ntulo. Nsu ami nkya-mii akɔ aani ukyuli ɔni mmƙbla-mii kabla. ²⁸ Bíise kayi bésiaku-mi na mina uwi kpakplaa fui kemo. ²⁹ Na aani kalɔ na mina ɔti úte-mi kenyeƙo ka ledi bekyuli lelɔ ni, leni kani na ndubo-mii kenyeƙo kammƙ udu bute. ³⁰ Bedubɔdi na beni na mina adila kadikɔ na mina lega kadikɔ. Na bedubulie bagaboku lelɔ na bedi Israel kaba leevu-inyɔ ƙmmƙ lelɔ.”³¹ Mmƙ na Yesu ɔsu Simon Petro ɔnini, “Simon, Simon! Se atu! Katɔti úte Satan kuƙfi ka ɔƙƙu-mii ɔnu na ule bani ndia ku bani naaadia nte aani kalɔ umonsene ƙƙfé kamu ebi taaleku ligyɔ kemo. ³² Nsu ni, Simon, léƙpali katɔ na fula lili kalɔ na fula ƙƙƙtaadi bulayue. Na uwi ɔni na adubunwini ebo-mi kudɔ ni, na akya fula banwani ɔkplu.”³³ Mmƙ na Petro ɔsu-nwu ɔnini, “Blɔti, nnye kagyumana ka ami ku awɔ fui bɔte ɔɔ, na bukpi muedi!”³⁴ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Petro, mmƙsu-ƙ nnii usien ɔmeni asa na akɔƙo wete kenye ni, adubɔsu ƙte fui ka aaagyi-mi.”³⁵ Amu na Yesu úye nwuna bateyane ɔnini, “Uwi ɔdi návi ka létala-mii na beeeda kavumi iye kofo iye legbanvuo ledi ni, béyaki lela ledi?” Amu na bédie kenye banii, “Bútayaki ina lelakpa linwi muedi.”³⁶ Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Nsu ƙƙeni ni, ukyuli ɔni mbo kavumi kadi iye kofo ƙƙdi ni, uti ɔda. Na ukyuli ɔni neeebo kewii kadi ni, ɔdi ka uti nwuna awu ɔni na ɔkya taasia ɔɔdi lelɔ uye, na usie utéye kewii kadi. ³⁷ Na mmƙsu-mii nnii Bunweni Kedee ɔku kemo litemi leni mmƙsu lenii, ‘Baka-nwu bákyá bekyuli bekpidi akɔ’ ni, ɔleka libo-nwu kemo leni na mina lelɔ. ɔsika lela leni na bénweni básiku-mi lelɔ ni, ɔleka ubo-nwu kemo leni ɔɔɔ.”³⁸ Mmƙ na bateyane bammƙ básu-nwu banini, “Blɔti, nu! Aanu kuwii inyɔ meni!” Amu na údie kenye ɔnini, “ɔmmƙ ƙɔ.”³⁹ Yesu ɔvi ɔle ɔma ɔmmƙ kemo na ɔɔɔ úsie Ino Egyii ƙɔbi lelɔ aani kalɔ na ƙƙyɔ bɔbla. Na

bateyane bammƙ lenɔ básiaaku-nwu. ⁴⁰ Ka údu likpo lemƙ ni, Yesu ɔsu nwuna bateyane ɔnini, “Bitaakpali katɔ kalɔ na bileduo bukpoƙu taanu kemo.”⁴¹ Amu na ɔda-ma úse na ɔkpe ɔle-ma kudɔ úsie sesese na útále akɔƙo na ɔkpali katɔ. ⁴² Na ɔsu ɔnini, “Ati, si átuna ni, na aƙ ɔlebibo ƙƙƣƣ ɔmeni na mina kudɔ. Nsu ni, tabla mina leyɔla, mmommu bla fula ledi.”⁴³ Mmƙ na Katɔti ɔtu ɔdi ɔsi katɔ ɔda ɔle-nwu anumi na ɔkya-nwu ɔyikun. ⁴⁴ Na ɔɔ ɔkpali katɔ úbu kpakplaa ɔni na únu ɔle geen. Na ewulu ani nátuku-nwu ese aani ubugya na eedú teewi kalɔ. ⁴⁵ Ka Yesu ɔta na kesii kani na ɔƙƙpali katɔ mmƙ ni, únwini úsie bateyane bammƙ kudɔ. Na útánu ka bate baalee na ƙɔnyana ƙɔni néfie-ma ɔsu. ⁴⁶ Amu na ɔsu-ma ɔnini, “Bi ɔsu na bete belee? Beta na bitaakpali katɔ kalɔ na bileduo bukpoƙu taanu kemo.”⁴⁷ Uwi ɔni na Yesu ɔmua unye ɔƙtemi ni, bekyuli pii badi bábalɔ-nwu lelɔ. Na Yuda ɔni ndi bateyane leevu-inyɔ bammƙ akɔ unwi ntɔƙu-ma. Úsie úbo Yesu kudɔ na ɔkya-nwu ƙɔgbu. ⁴⁸ Nsu Yesu ɔsu Yuda ɔnini, “Yuda, ƙɔgbu na ébo aakya ami, Ukyuli ɔyawine Ubi, na eti-mi akya bekyuli enu kemo?”⁴⁹ Uwi ɔni na bateyane bani nkya mmƙ ku Yesu bánu lela leni ndubo bɔle ni, béye Yesu banini, “Blɔti, buteebeyi-ma ku bula kuwii?”⁵⁰ Amu na bateyane bammƙ akɔ unwi úbeyi ɔkpane unengudi kabla ɔblane ƙɔdianu ƙtu úkulo. ⁵¹ Nsu Yesu ɔbala-ma ɔnini, “ɔdi ɔɔ utabla lela ledi na ɔmmƙ kama.” Amu na útuku kabla ɔblane ɔmmƙ ƙtu na nwuna ƙtu ƙɔɔ kúnwini kúbese kalɔ kani na kuse. ⁵² Amu na Yesu ɔsu bakpane benengu ku ƙƙpako lelɔ banune benengu ku kadi benengu bani nébo mmƙ banii bebe fie-nwu ɔnini, “Bi ɔsu na ɔleka biti ligyii ku leƙe bibo aani si ɔkantankpine na ndi?”⁵³ Lékyá-mii kudɔ na Yudaƙu ƙƙpako limeyi ndi limeyi na bitákyá ɔkplu benii bii fie-mi. Nsu ni, Katɔti néte-mii kuƙfi ƙɔmeni. Na Satan ɔyikun ɔdi lelɔ ƙƙaani.”⁵⁴ Bakpane benengu ku lelɔ badine bammƙ béfie Yesu, na bėti-nwu básienku ɔkpane unengudi kaduli. Na Petro lenɔ ɔsiaku-ma na kama kama. ⁵⁵ Bekyuli badi básula ogya ɔdi na kaduli kammƙ kemo, na Petro lenɔ úsie unye ɔƙwaaku-ma. ⁵⁶ Ka beleku kabla bablane bammƙ akɔ unwi ɔnu Petro ka ulie mmƙ ni, ɔkywe-nwu lenimi ƙɔnakunwi na ɔsu ɔnini, “Ukyuli ɔmeni lenɔ ɔsiaku Yesu.”⁵⁷ Nsu Petro úni ɔmeni na ɔsu ɔnini, “Uleku leegyí-nwu muedi!”⁵⁸ Na uwi klukui ɔdi kama ni, ɔnana ɔdi lenɔ ɔnu Petro ɔti na ɔsu-nwu ɔnini, “Awo lenɔ bana akɔ unwi na adi?” Nsu Petro ɔɔ ɔdie kenye ɔnini, “ɔnana, ƙƙdi ami na ɔdi!”⁵⁹ Amu na ɔbla aani ɔɔ unwi bubo kama ni, ɔnana ɔbambadi ɔdi lenɔ ɔɔ úbo unye ɔɔsu kpakplaa ɔnii, “Unyefi ɔdi biala uuubo ɔmeni kemo banii ɔnana ɔmeni lenɔ ɔsiaku Yesu, ɔsika Galileani na ɔdi!”⁶⁰ Nsu Petro údie kenye ɔnini, “ɔnana, leegyí lela leni na aasu meni kula kula!” ƙɔnakunwi ni, ɔni na ɔmua unye ɔƙtemi ni, akɔƙo úte kenye. ⁶¹ Mmƙ na Blɔti únwini na ɔnu Petro ɔnuse. Amu na Petro únyimo ka Blɔti ɔsu-nwu ɔnini, “Asa na akɔƙo

wete kenye usien ɔmeni ni, adubɔsu kɔte fui ka aaagiyimi." ⁶² Mmɔ na Petro ɔvi ɔle na ɔtɛwulo momoomo. ⁶³ Bekyuli bani mɔɔgyumana Yesu na mmɔ ni, bákya-nwu lɛl lɛma na bébo-nwu. ⁶⁴ Bényimi-nwu anumi na bébo-nwu, na béye-nwu banini, "Su-bu ukyuli ɔni nébo-ɔ." ⁶⁵ Na bédumi-nwu na lilu bamba pii lɛnɔ lɛl. ⁶⁶ Uwi ɔni na kadi káda ni, kadi benengu ku Katɔti bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane bábasa lisu. Na bėti Yesu békoku bana anumi. ⁶⁷ Amu na kasalako bekyuli bammɔ béye Yesu banini, "Su-bu si awɔ ndi Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ." Amu na ɔdie kenye ɔnini, "Si ina lésu-mii lɛla lɛdi ni, bɛɛɛdubo bɔfɔ bɔdi. ⁶⁸ Na si líye-mii litemi lɛdi ni, bɛɛɛdubo kenye budie bɔsu-mi lɛla lɛdi. ⁶⁹ Nsu ɔsi ɔfɛni úsela ni, Katɔti ɔdubuse ami, Ukyuli ɔyawine Ubi, liboku na nwuna kɔdianu." ⁷⁰ Amu na bana fui béye-nwu banini, "Amu ni, Katɔti Ubidi na adi?" Amu na ɔdie kenye ɔnini, "Amii alati mɔɔsu benii anwu na ndi." ⁷¹ Amu na básu banini, "Bɔɔ buláwia ka ukyuli bamba ɔdi udie kenye kadi na ɔmeni lɛl. Abu alati búnu ala ani na ɔsu!"

23 Amu na bana fui báta na bétiku Yesu bésienku Pilato kudɔ. ² Mmɔ na bése baadá-nwu kenye banini, "Búfie ukyuli ɔmeni ka ɔkpanku bula kadi ɔɔvínku ulu ukpidi lɛl. Na ɔɔsu-ma ɔnii basɔ batafɔ kuyi betete Roma fɔɔ ɔga Unengudi. Na ɔsu lɛnɔ ɔnii anwu ndi Katɔti Ukyuli ɔfunadi na ɔnii ɔdi ɔga lɛnɔ." ³ Amu na Pilato úye-nwu ɔnini, "Awɔ ndi Yuda fɔɔ ɔga?" Na Yesu ɔdie kenye ɔnini, "Awɔ mɔɔsu." ⁴ Mmɔ na Pilato ɔsu bakpane benengu ku bekyuli bammɔ ɔnini, "Ntanu lɛla lɛdi na ukyuli ɔmeni lɛl kale na lɛdu-nwu kɔɔ kɔdi." ⁵ Nsu bénye kpakplaa bébu na básu banii, "Nwuna ala ani na ɔɔtina éti lɛse éboku Yudea bekyuli fui akɔ. Úse ɔmeni kalɔ na Galilea, na úbo úbedu meni lɛnɔ." ⁶ Uwi ɔni na Pilato únu litemi lɛmeni ni, úyema ɔnini, "Galileani na ukyuli ɔmeni ɔdi?" ⁷ Anwuɔsu ka ɔti ka Yesu ɔsi Galilea kaleke kani lɛl na Herode ɔɔdi ɔsu ni, úti-nwu úmene Herode. Na Herode ɔmeni úsie ɔkya Yerusalem uwi ɔmmɔ kemo. ⁸ Ebiti áda Herode geen uwi ɔni na ɔnu Yesu, ɔsika úunu-nwu kɔku na ɔɔwia ka ɔnu-nwu ɔsi kukuuku fui. Na ubo lɛnunsia ka ɔdubɔnu Yesu na ɔbla akɔla budie taatina bɔdi. ⁹ Anwuɔsu Herode úye Yesu etemila pii, nsu Yesu ɔtedie lɛdi kenye. ¹⁰ Mmɔ na bakpane benengu ku ɔda bubo ala batinane bále bébo animi na báda kenye bonwu bonwu básia Yesu. ¹¹ Herode ku nwuna bekpone báma Yesu na bédumi-nwu. Na bėti awu gyɔkɔkɔ buni ɔdi bákya-nwu aani ɔga kale, na básɔku-nwu bémene Pilato. ¹² Limeyi lɛmmɔ kani na Herode ku Pilato bɛnwini bakpana, na nka badi bekisine. ¹³ Pilato ɔlɔ bakpane benengu ku batɔnkune ku bekyuli bammɔ ɔsala. ¹⁴ Na ɔsu-ma ɔnini, "Békpanku ukyuli ɔmeni biboku-mi benii ɔkpanku bekyuli taavinku ulu ukpidi lɛl. Na ɔfɛni ni, líye-nwu ala na amii alati anumi. Na ntanu lɛla likpidi lɛdi na nwuna lɛl aani kale na amii bédá-nwu kenye.

¹⁵ Na Herode lɛnɔ útanu lɛla likpidi lɛdi na nwuna lɛl, ɔsika na ɔsɔku-nwu úmene-bu. Ukyuli ɔmeni útabla lɛla lɛni na bɔdu-nwu kukpi kɔɔ. ¹⁶ Anwuɔsu ndubɔya na bebo-nwu kugyiimi na lɛda-nwu lɛnyonu." ¹⁷ Na Kukpi Lili Bɔvia bɔdi emeyi biala kemo ni, ɔdi Pilato kabla ka ɔnyonu ɔɔ batene akɔ unwi ute-ma. ¹⁸ Amu na bana fui báva momoomo banii, "Du-nwu! Na anyonu Baraba ete-bu!" ¹⁹ Na Baraba ɔmeni ni, bákya-nwu ɔɔ na lɛse lɛdi na ɔkya na ɔma unengudi ɔmmɔ kemo ku ukyuli bɔdu ɔsu. ²⁰ Na ka Pilato ɔyɔ ka ɔnyonu Yesu ɔsu ni, ɔɔ útemi úte bekyuli bammɔ. ²¹ Nsu ama báva básialaku-nwu litemi lɛl banii, "Kana-nwu mana ugyii lɛl! Kana-nwu mana ugyii lɛl!" ²² Mmɔ na Pilato ɔsu ɔsu-ma kɔtɛdi ɔnini, "Na bi likpidi na ɔbla? Ntanu lɛla lɛni na ɔbla na mɔɔdú-nwu kukpi kɔɔ! Ndubɔya na bebo-nwu kugyiimi na lɛnyonu-nwu." ²³ Nsu bunye kani na benye baava momoomo banii, "ɔdi ka aya na bɔkana Yesu bɔmana ugyii lɛl." Na kawɔkɔ ni, bádi lɛl. ²⁴ Anwuɔsu Pilato úkulo litemi lɛmmɔ kemo kale na bekyuli bammɔ baawia. ²⁵ Na ɔnyonu ukyuli ɔni na baayɔ úte-ma. Na ɔdi ukyuli ɔni na litemi batene bákya ɔɔ na lɛse ku ukyuli bɔdu ɔsu. Na ɔnyonu Yesu ɔkya-ma enu kemo na batáblaku-nwu kale na baayɔ. ²⁶ Bekpone bákpanku Yesu bátɔlɔku. Na ɔni bake ulu bésela ni, bátásiaku Kireneni ɔdi baalɔ Simon ka ɔsi lek-paklɔ lɛdi ɔdubo Yerusalem. Bédi-nwu bényene na bénye-nwu lɛl banii uti ɔfɔ ugyii ɔni na Yesu uti mmɔ na ɔsiaku-nwu kama. ²⁷ Bekyuli pii badi basiaku Yesu kama. Na beleku badi bakya bana akɔ bani nke muuwulo teete-nwu. ²⁸ Amu na Yesu únwini na ɔsu-ma ɔnini, "Yerusalem beleku, bitewulo bitete-mi. Mmomu biteewulo na amii ku bina bebi lili. ²⁹ ɔsika uwi ɔdi ɔdubo ɔni na bekyuli badubɔsu banii, 'Lɛl litaayɔ be-dinkɔ ku kafɔ kani kemo na ubi útalɛ tɔ kudii ku anyi ani na bátanyimi kudii!' ³⁰ Uwi ɔmmɔ ndi uwi ɔni na bekyuli badubɔsu abi banii, 'Fɛ beewi-bu lɛl!' Na badubɔsu abinkpo banii, 'Bela-bu!' ³¹ ɔsika si bákana na báni ukyuli ɔni na útabla lɛla lɛdi kɔtu lɛni ni, beti benii bekyuli bekpidi kɔtu bɔni bɔdubutulo ɔmeni fui." ³² Uwi ɔmmɔ ni, bekpone bétiku banana bekpidi inyɔ badi bésela batádu ku Yesu. ³³ Ka bédudu likpo lɛni baalɔ banii Opokuo ni, bákana Yesu bámana ugyii lɛl mmɔ. Na banana bekpidi inyɔ bammɔ lɛnɔ ni, bákana-ma bámana ligyii lɛl na Yesu kɔmii ku kɔdianu kake. ³⁴ Mmɔ na Yesu ɔsu ɔnini, "Ati, ti kyie-ma, ɔsika baaagyi lɛla lɛni na baabla." ɔmmɔ kama ni, bekpone bammɔ béle Yesu adala aani kale na ɔdi biala egulabi ani na ɔtu ádi kale. ³⁵ Na uwi ɔmmɔ ni, bekyuli bammɔ fui benye mmɔ baanu. Na Yuda fɔɔ batɔnkune bammɔ benye baamá Yesu taasu banini, "ɔfɔ bekyuli bamba ngba, anwuɔsu ɔlɛka ɔfɔ anwu ɔlati bɔdi lɛnɔ si anwu ndi Ukyuli ɔfunadi ɔni na Katɔti úse likpo úse na bɔnu e-ɛ!" ³⁶ Lɛni kani na bekpone bammɔ lɛnɔ báma Yesu. Na bésie-nwu kudɔ na bėti nte bɔni nányi bété-nwu

banii ɔni. ³⁷ Na básu-nwu banini, “Si Yuda fɔɔ ɔga na adi ni, na ekpo aƒɔ lɛlɔ!” ³⁸ Na nwuna eli kake ni, bunweni bɔɔdi bɔɔsia na bɔɔɔsu bɔɔnii, “Ɔmeni ndi Yuda fɔɔ Ɔga.” ³⁹ Bekyuli bekpidi bani lenɔ na bákana bámana ligyii lɛlɔ mmɔ akɔ unwi ɔkya uudumi Yesu ɔnini, “Ɔɔɔɔ awɔ ndi Ukyuli Ɔfunadi ɔmmɔ? Kpo die lɛlɔ, na edie abu lenɔ!” ⁴⁰ Mmɔ na ukyuli unyɔɔdi ɔɔɔnku-nwu ɔnini, “Awo aláya Katɔti yoo? Kɔtu bɔɔni bunwi pɛ na bekpone bėti béte awɔ ku anwu fui. ⁴¹ Na abu bula kɔtu bɔɔni ni, bɔɔdi ulu lɛlɔ. Ɔsika lɛla leni námanku-bu ni, ani na bėti béte-bu. Nsu anwu útabla lɛla likpidi lɛdi.” ⁴² Amu na ɔsu Yesu ɔnini, “Yesu, nyimo-mi si éduo fula lɛga kadikɔ.” ⁴³ Mmɔ na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Mɔɔɔsu-ɔ geen nnii ɔmwi ɔmeni kani ni, ami ku awɔ fui bɔɔdubo buduo Paradiso kemo.” ⁴⁴ Uwi ɔmmɔ ka ɔbla aani ɔfiiwi lɛɔɔ leevu-inyɔ ni, ɔfɛ ɔɔda bɔlɛ ɔya na kadi kábla suu na kalɔ kammɔ fui lɛlɔ úti útédu lɛɔɔ ete kemo. ⁴⁵ Na Katɔti kakpakɔ kɔɔdi kɔni nfa mmɔ kóbwɛ na kúle akpa anyɔ. ⁴⁶ Na Yesu ɔva ku lɛdi momoomo ɔnini, “Ati, líti mina kɔyɔ lɛkya-a enu kemo.” Ka ɔsu ɔmeni ni, ɔyula. ⁴⁷ Bekpone ɔɔɔnkune ɔmmɔ ɔnu lɛla leni nále na úmwi Katɔti ɔsu ɔnini, “Ɔɔɔɔ geen na ɔɔdi ka ukyuli ɔmeni ɔdi ukyuli ɔbuni.” ⁴⁸ Ka bekyuli bani nébo banii babanu ala ani mɔɔlɛ bánu lɛla leni nále ni, bɛnwini bésie kɔɔɔdu li na bėti enu béwi lili. ⁴⁹ Na bekyuli bani fui ngyi Yesu ku beleku bani nsiaku-nwu básí Galilea ni, bédi bénye ɔgyɔ sɛsɛɛ baanu ala ameni. ⁵⁰ Ɔnana ɔdi ɔkya ɔni baalɔ Yosef na ɔsi Arimatea na Yudea kalɔ lɛlɔ. Ɔdi ukyuli ɔbuni ɔni na bekyuli baabu geen. Na unye ɔgya uwi ɔni na Katɔti lɛga kadikɔ kadububo. ⁵¹ Ina ka ɔkya Yuda fɔɔ litemi batɛne bammɔ akɔ ni, útatunaku-ma na lɛla leni na bále ugyii ku lɛla leni na bábla lɛlɔ. ⁵² Úsie Pilato anumi na útévele-nwu Yesu ukpine. ⁵³ Amu na ɔfami ukpine ɔmmɔ na úti kɔɔdi kɔfualadi únyimi-nwu lɛlɔ fui. Na úti-nwu útáva letabi ubu kaƒɔɔɔ ɔdi kemo ɔni bátáva ukyuli ɔdi nwuna kemo kudii. ⁵⁴ Limeyi lɛmmɔ lɛdi limeyi leni na baaklibi lɛlɔ asa na lenwunameyi kadi kegye. ⁵⁵ Na beleku bani nsiaku Yesu ɔsi Galilea ni, básíaku Yosef bésie kaƒɔɔɔ kudu kesii kani na báva Yesu ukpine ɔmmɔ. ⁵⁶ Na básɔ bɛnwini bésie kaduli na bátákɔ ala fɛfɛɛ ɔni na beeti taawɛɛ ukpine lɛlɔ bése. Amu na lenwunameyi lɛlɔ ni, bánwuna aani kalɛ na ɔɔa bubo bɔmmɔ ɔɔɔɔtina.

24 Na Kwasiɔ ɔtanta tutuutu ni, beleku bammɔ bésie kaƒɔɔɔ kɔtu na bada ala ani fui na báklibi bése. ² Mmɔ ni, bánu ka kaƒɔɔɔ kammɔ kenye kewi na letabi bonwu leni na bėti bákale mmɔ lɛlɛ kɔmadɔ. ³ Anwuɔsu bédúo bésie kaƒɔɔɔ kammɔ kemo, nsu bátanu Blɔti Yesu ukpine ɔmmɔ. ⁴ Ɔmeni ɔbla-ma deye deye. Na kɔnakunwi ni, nkyuli inyɔ badi báda bále-ma lɛlɔ. Na bakya lɛwu leni muukeye na lɛɛtu anumi. ⁵ Lifu lédama geen ɔni na béboku lɛlɔ kalɔ béte bekyuli bammɔ. Na bekyuli bammɔ béye-ma banini, “Bi ɔsu na bɛɛwia ukyuli ɔni nli ngba na bekpine akɔ? ⁶ Uuubo meni.

Katɔti ɔgyila-nwu! Binyimo lɛla leni na ɔsu-mii uwi ɔni na ɔkya Galilea ɔnii ⁷ ɔlɛka bekyuli beti Ukyuli Ɔyawine Ubi bakya bekyuli bekpidi enu kemo. Na bakana-nwu bamana ugyii lɛlɔ. Na emeyi atɛ kama ni, ɔɔɔubɔɔɔ ɔɔta ɔlɛ bekpine akɔ.” ⁸ Mmɔ ni, beleku bammɔ bényimo nwuna etemila ammm. ⁹ Na básɔ bɛnwini básí kaƒɔɔɔ kammɔ kudu na bátásu batalane leevu-unwi bammɔ ku bakladi fui lenɔ ala ameni. ¹⁰ Beleku bammɔ ndi Maria Magdalene ku Yohana ku Maria ɔni ndi Yakobo uni. Ama ku beleku babambadi násu batalane bammɔ ala ameni. ¹¹ Nsu batalane bammɔ bákali banii ala ani na beleku bammɔ básu-ma adi kɔɔɔlɔ etemila. Na bátáƒɔ bátadi. ¹² Nsu Petro ɔta na úkeli úsie kaƒɔɔɔ kudu mmɔ. Na ka úbo kalɔ ɔnu kaƒɔɔɔ kammɔ kemo ni, ɔnu ukpine kɔɔvadi, nsu ɔɔɔ útanu lɛla lɛdi. Na ɔɔɔ únwini ɔni na ɔbla-nwu deye deye na ala ani nále ɔsu. ¹³ Na limeyi lɛmmɔ kani lɛlɔ ni, Yesu basiakune inyɔ badi bake ulu bésela lɛkpaklɔ lɛdi baalɔ banii Emaus kemo. Na ɔɔubɔɔla aani eluku maate ɔsi mmɔ útédu Yerusalem. ¹⁴ Na bakya baatemiku lɛlɔ na ala ani fui nále lɛlɔ. ¹⁵ Ka bake baatemi na bédúo atɛ ameni kemo ni, Yesu ɔlati úsie útásiaku-ma na anwu ku-ma bake. ¹⁶ Bánú-nwu, nsu bátati banii anwu na ɔdi. ¹⁷ Amu na Yesu úye-ma ɔnini, “Bi na beke bɛɛsu na ulu?” Na bédi bénye. Na bana anumi aatina ka bana lɛlɔ lɛkɛywi kaƒɔ. ¹⁸ Na bana akɔ unwi ɔni baalɔ banii Kleopa úye Yesu ɔnini, “Awo leti pɛ ndi ɔƒɔ na Yerusalem na átati ala ani nátaale mmɔ emeyi klukui ameni kemo yoo?” ¹⁹ Amu na Yesu úye-ma ɔnini, “Bi ala?” Na bédie kenye banii, “Ala ani náleku Yesu Nasareni. Ukyuli ɔmeni ɔdi Katɔti kenye udiene ɔni na Katɔti ku bekyuli fui bánu ka ubo ɔyikun geen na nwuna ablala ku ala ani na ɔsu fui kemo. ²⁰ Yuda fɔɔ Katɔti bakpane benengu ku bula lɛlɔ badine bėti-nwu bákya Roma aban unengu enu kemo na ɔɔɔdu-nwu kukpi kɔɔɔ na bákana-nwu bámana ugyii lɛlɔ. ²¹ Nsu abu bókya bútaasia anu bɔnii anwu ndi ukyuli ɔni ndubɔɔƒɔ Israel bekyuli fui. Na ɔmmɔ kama ni, ɔmwi ndi limeyi letɛdi ka ala ameni ále. ²² Bula lɛkpa lɛmeni akɔ beleku badi báya na bula kayi kábla kalɛ kadi. Ɔsika bésie nwuna kaƒɔɔɔ kammɔ kudu ɔtanta tutuutu ɔmeni. ²³ Nsu bátatánu ukpine ɔmmɔ. Na bɛnwini básasu-bu banii Katɔti batu badi bédie lɛlɔ bátina-ma. Na básu-ma banii Yesu uli ngba. ²⁴ Bula badi akɔ badi bésie kaƒɔɔɔ kudu mmɔ na bátánu kalɛ na beleku bammɔ básu pɛpɛpɛ, nsu bátanu-nwu.” ²⁵ Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Bédɔɔlɔ! Na bina bɔƒɔɔtaadi na ala ani na Katɔti kenye bediene básu-mii lɛlɔ bɔba! ²⁶ Bɛɛɛgyi benii ɔlɛka Ukyuli Ɔfunadi ɔmmɔ ubo abi ameni udu asa na uduo nwuna lɛga bɔɔdi bukeye kemo?” ²⁷ Na Yesu údie ala ammm kalɔ úte-ma ɔsi ala ani na bɛnwini bákya Bunweni Kedee Ɔku kemo ɔsi Mose ɔku ku ala ani fui na Katɔti kenye bediene bɛnwini ɔkɛnku anwu Yesu ɔmmɔ lɛlɔ. ²⁸ Ka badaku lɛkpaklɔ lɛmmɔ budu ni, Yesu ɔbla aani si ɔvi úsela anumi. ²⁹ Nsu bábala-nwu

básu banini, “Kadi káasa ɔsu ni, ɔ kya-bu kudɔ mɛni.” Anwuɔsu úsie útédúo-ma kudɔ mmɔ. ³⁰ Úlie kalɔ ɔnii ɔɔdiku-ma. Na úti bodobodo na ɔgya Katɔti enu, na ɔb-wɛ-nwu kemo na úti úte-ma. ³¹ Mmɔ na bana anumi ébimi na bánu-nwu báti. Nsu ɔyii-ma anumi. ³² Amu na básu lɛlɔ banii, “Uwi ɔni na ɔkya ɔɔtemiku-bu na uudie Bunweni Kedee ɔku etemila kalɔ teete-bu na ulu lɛlɔ ni, ebiti adi udu áda-bu kayi kemo.” ³³ Mmɔ na báta ɔ-nakunwi na básu bɛnwini bésie Yerusalem. Na bátánu batalane leevu-unwi bammmɔ ka básala lɛlɔ ku bekyuli bamba lɛnɔ. ³⁴ Na básu-ma banini, “Blɔti ɔta ɔle kekpine ɔɔɔ, na údie lɛlɔ ɔtina Simon.” ³⁵ Amu na nkyuli inyɔ bammmɔ lɛnɔ bédie kalɔ básu-ma ala ani nále na ulu lɛlɔ ku kale na bánu-nwu báti uwi ɔni na ɔb-wɛ bodobodo ɔmmɔ úte-ma. ³⁶ Ka nkyuli inyɔ bamɛni badaku bana litemi ɔɔsu ni, ɔnakunwi Yesu úbo úbenye-ma ntɛ. Na ɔsu-ma ɔnini, “Keyi buɛɛ kasiaku-mii.” ³⁷ Lifu lédá-ma geen, na básu banii ukpine ɔkyu na baanú. ³⁸ Nsu ɔsu-ma ɔnini, “Lifu litada-mii lɛni! Na bina kasusu lɛnɔ kete fu. ³⁹ Bɛnu-mi enu ku lɛgba. Na bituku-mi na bɛnu beti ka ami na ɔdi. ɔsika ukpine ɔkyu kuuubo ɔɔna ku ekubi aani kale na bɛnu-mi ka mbo mɛni.” ⁴⁰ Ka ɔsu lɛni ni, úti nwuna enu ku lɛgba ɔtina-ma. ⁴¹ Ebiti áda-ma geen na ɔbla-ma kale kadi ɔni na bátati kale bafɔ badi muedi! Mmɔ na Yesu úye-ma ɔnini, “Adila adi

ese?” ⁴² Amu na bėti kakpaku ke fidi kadi bète-nwu. ⁴³ Na ɔfɔ-ka ɔkun na bana anumi. ⁴⁴ Amu na ɔsu-ma ɔnini, “Ala amɛni lɛlɔ ɔɔte geen na létémi-mii ɔni na lékya-mii kudɔ. Ala ani fui na bɛnweni na Mose ɔda bubo ɔku kemo ku Katɔti kenye bediene ala ani bɛnweni ku ɔgya ɔku kemo ni, ɔleka ebo-nwu kemo lɛni.” ⁴⁵ Mmɔ na ɔlɛmi-ma kasusu kale na benu Bunweni Kedee ɔku kemo etemila ammmɔ kalɔ. ⁴⁶ Na ɔsu-ma ɔnini, “Lɛni na bɛnweni banii Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ ɔdububo abi na ɔdubɔta ɔle bekpine ako limeyi lɛtɛdi lɛlɔ. ⁴⁷ Na nwuna basiakune badubɔkɔ lɛsa na nwuna lɛnyi kemo bete kalɔ fui bekyuli banii bɛnwini kayi kale na Katɔti uti bana ekpidi ɔkyiɛ-ma. Na lɛsa ɔɔka ɔmmɔ ɔdubuse kalɔ ɔɔsi Yerusalem. ⁴⁸ Amii na ɔleka bidie litemi lɛmɛni kenye kesii biala. ⁴⁹ Na ami ɔlati ndubuti lɛla lɛni na Katɔti ɔsu-mii úse limene-mii. Nsu ɔleka binye bɛgya Katɔti ɔyikun ɔmɛni na Yerusalem wetédu uwi ɔni na ɔyikun ɔmmɔ ɔsi katɔ ubeduo-mii lɛlɔ kemo.” ⁵⁰ Amu na ɔtɔnkú-ma na bále Yerusalem ɔmanke-mo bésie Betania. Mmɔ na ɔkɔliku nwuna enu katɔ na úte-ma kuse kuse. ⁵¹ Na uwi ɔni kani na uute-ma kuse kuse mɛni ni, ɔtɔnkú-ma kudɔ na Katɔti úti-nwu úsienku katɔ. ⁵² Amu na bémwi-nwu na bɛnwini bésie Yerusalem ku ebiti ɔɔna. ⁵³ Na beésié Katɔti kakpako busie busie taatágya Katɔti enu uwi biala.

YOHANE

1 Kalb keseko fui ni, Anwu zoni ndi Katzoti Litemi mmo kya. Na Litemi lemehi ku Katzoti nky. Na Litemi lemehi llati ku Katzoti badi unwi. Na zsi kalb keseko ni, ² Anwu ku Katzoti nli uwi fui. ³ Zke Anwu zmm z lzl na Katzoti zsia zdie lala biala. Na lala ladi liiibo zni na zczdi nwuna lzl na Katzoti zsia zdie-ni. ⁴ Na Litemi lem-mo kemo na ngba geen bzczsi. Na ngba bzcmehi muute bekyuli Katzoti bukeye geen. ⁵ Bukeye bzcmehi muukeye na bzczyila ledisa. Na ledisa litakana na linye bukeye bzcmehi kenye. ⁶ Na uwi zmm kemo ni, Katzoti ztala ukyuli zdi aani kenye udiene kale, na baal-nwu banii Yohane. ⁷ Ubo zonii ubedie kenye na ukyuli zoni ndi bukeye bzcmehi lzl kale na ukyuli biala unu linyesia lemehi na zcz ukyuli zoni ndi bukeye mmo zdi. ⁸ Zczdi Yohane zcmehi ndi bukeye bzcmehi. Mmomu kenye kani na zbo ubedie na bukeye bzcmehi lzl. ⁹ Na uwi zmm kemo ni, bukeye geen bzoni muuti bukeye teete ukyuli biala zsi zdubo kayawi. ¹⁰ Nsu geen ni, kya kayawi. Na ina ka nwuna lzl na Katzoti zke asa na zdie kayawi ni, bekyuli batanu-nwu batati. ¹¹ Ubo anwu badi ako, nsu betegy-ingya enu batazcz-nwu. ¹² Nsu elz badi bazcz-nwu. Na bani fui nazcz-nwu mmo aani Katzoti Ukyuli Zfunadi zmm ni, zte-ma zykun zoni naya na benwini Katzoti bebi. ¹³ Na ubi bzdi bzcmehi bzczkzku kaba kemo kcz lzl. Na bzczdi zchana ku uleku kcz kemo na bzsi. Na bz-tasi zchana ubi bzczwia kasusu kemo lcz. Mmomu ni, Katzoti ubi bunwini bzcmehi bzsi Katzoti llati kud. ¹⁴ Na Katzoti Litemi lemehi libo aani ukyuli zyawine, na ulie kalb lzl mehni na bula ako. Na Katzoti lzfzndia ku litemi geen lzfz-nwu lzl kemo fui. Na abu bznu kale na uuk-eye ka zdi Katzoti ubidi unwi pz zsu. ¹⁵ Yohane zdie-nwu ztina bekyuli uwi zoni na zcz lza zte kasalako fui zoni, "Zmehi ndi ukyuli zoni lzl na ztaatemii taasiku zoni lzs nni ukyuli zdi kczmi kama zdubo zoni ntulo-mi fui, zchika kya kukuuku asa na bazcz-mi." ¹⁶ Na Katzoti lzfzndia ku litemi geen leni nazcz-nwu lzl kemo fui zsu ni, zbla bula fui lzfzndia zsia kama. ¹⁷ Zchika kudeedi ni, Katzoti zke Mose lzl zte-bu nwuna zda bubo. Nsu zke Yesu Kristo lzl zte-bu lzfzndia lemehi ku litemi geen. ¹⁸ Ukyuli zdi ztanu Katzoti nwaa dii. Nsu Katzoti ubidi un-wi pz zoni mma-nwu lzl ni, anwu nedie-nwu nwaa ztina bekyuli. ¹⁹ Yohane zdie kenye kadi zte Yudafuz batzknkune bani natala bakpane ku bana bebunkune basiku Yerusalem bakya-nwu. Bebo bebeye-nwu banini, "Zma geen na aasu anii adi zcz?" ²⁰ Amu na Yohane

zdie ala kalb zte-ma mmo kani zoni, "Lzedi Katzoti Ukyuli Zfunadi zoni na basu beze ka webo." ²¹ Bakpane bammo bazcz beye-nwu banini, "Amu zma na adi? Katzoti Kenye Udiene Elia na adi?" Zdie kenye zoni, "Zczdi anwu na ndi." Beye-nwu banii, "Na awo ndi Kenye Udiene zoni basu beze ka zdubo?" Na zcz zsu-ma zoni, "Oowo." ²² Anwuzsu basu-nwu banini, "Su-bu lala ladi kale na bzchana kenye budie bute bekyuli bani natala-bu! Zma na adi? Bi na aasu taasiku fula lzl?" ²³ Zdie kenye zsu-ma aani kale na Kenye Udiene Yesaia unweni zse zoni, "Ami ndi ukyuli zoni mmo na ketele kemo nni bzklibi ulu bise bite Blzti bubo." ²⁴ Na bekyuli bani na batala mehni ni, basi Yudafuz lekpa leni baal banii Farisifuz kemo. ²⁵ Anwuzsu beye-nwu banini, "Si aadi bekyuli bani na Katzoti zsu zse ka badubo ako unwi aani Ukyuli Zfunadi, iye Elia, iye Kenye Udiene zmm ni, bi zsu na aabla ketu kemo ntu bzcpila zdi zcmehi?" ²⁶ Yohane zsu-ma zoni, "Ntu kani na muuti taabla bzcpila zdi zcmehi. Nsu ukyuli zdi kya bina ako na bzegy-nwu." ²⁷ Anwu ndi ukyuli zoni nkpe-mi kama zdubo, na ami ztedu ka lzlba kabla kadi lite-nwu muedi." ²⁸ Lala lemehi lzl na zma zoni baal banii Betania na Yordan Ketu zvi. Mmo na Yohane ztaabla ketu kemo ntu bzcpila zdi zcmehi. ²⁹ Kadi kezge ni, Yohane znu ka Yesu zsi zdubo. Amu na zsu bani nnye-nwu kud zmm zoni, "Benu! Zmehi ndi Katzoti Lekpa Kofonu Ubi zoni ndubo bayawine ekpiddi buni budie-ma lzl." ³⁰ Anwu ndi ukyuli zoni lzl na ztaatemii taasiku uwi zoni na lzs nni ukyuli zdi kczmi kama zdubo zoni ntulo-mii fui, zchika kya kukuuku asa na bazcz-mi. ³¹ Ami lcz lzegyi nni anwu ndi ukyuli zmm. Nsu nwuna bubo zsu na libo mmo bzcpila zdi zcmehi kale na lidie-nwu letina bula kadi bekyuli Israelfuz." ³² Amu na Yohane zcz zdie kenye zoni, "Lenu ka Katzoti Kzyu kzyu kzi katz aani kale na abloduma zczy, na kubelie-nwu lzl." ³³ Kudeedi ni, ztati-nwu. Nsu uwi zoni na Katzoti ztala-mi zonii ntaabla bzcpila zdi zcmehi ni, zsu-mi zoni, 'Si anu ka mina Kzyu kzyu kuulie ukyuli zdi lzl ni, adubznu ati ka anwu ndi ukyuli zoni muuti Katzoti Kzyu taabla bzcpila zdi zmm.' ³⁴ Na lenu ka zle leni na ukyuli zcmehi lzl. Na mmo-mii geen ka anwu ndi Katzoti Ubidi zmm." ³⁵ Limeyi leni nsz nsia ni, ka Yohane ku nwuna basiakune iny benye ni, ³⁶ Yesu zsie zbavi. Amu ka Yohane znu-nwu ni, zsu zoni, "Benu! Zmehi ndi Katzoti Lekpa Kofonu Ubi!" ³⁷ Ka benu zcmehi ni, Yohane basiakune iny bammo batu benwini na

básiaku-nwu. Yesu únwini ónu ka basiaku-nwu, na úyema ònini, "Bi na bæwíawia?"³⁸ Mmò na bédie kenye banini, "Rabi," òni kalò ndi ala òtinane, "Buvele, wè na eli?"³⁹ Ósu-ma ònini, "Bibo na bibanu." Anwuòsu anwu kuma bake bétèdu kesii kani na ókya, na bélie-nwu kudò useyi uwi òmmò fúì ósi lèdò ine.⁴⁰ Na bekyuli bamèni akò unwí òdi Andrea òni ndi Simon Petro ònwani.⁴¹ Lèlè lidèedi leni na Andrea óbla ndi ka úsie útáwíawia ònwani Simon na ósu-nwu ònini, "Abu bónu Mesia òmmò!" iye Kristo. Na anyi ammmò kalò budie ndi Ukyuli Ófunadi.⁴² Na Andrea ótònkú Simon úsienku Yesu kudò. Na ka Yesu ónu Simon ni, ósu-nwu ònini, "Awò ndi Yohane ubidi Simon, nsu bekyuli badubòkòkò banii Kefas," iye Petro. Na anyi ammmò kalò budie ndi lètakpè.⁴³ Kadi kégye ni, Yesu óbla kasusu ka uteesie kalò kani baalò banii Galilea. Na ka ókè ulu ni, ónu ukyuli òni baalò Filipo, na ósu-nwu ònini, "Bo, na abasiaku-mi."⁴⁴ Na Filipo lèkò ósi Betsaida òni ndi Andrea ku Simon óma.⁴⁵ Ófèni ni, Filipo ógyu ótòkò útáwíawia Natanael. Na ósu-nwu ònini, "Abu bónu ukyuli òni geen lèlè na Mose ku kenye bediene bènweni ala básiku-nwu lèlè bése na Bunweni Kedee Óku kemo! Anwu ndi Yosef ubidi Yesu òni nási Nasaret!"⁴⁶ Natanael údie kenye ònini, "Dè! Bòsi na lèlè lèbuni lèdi lèdubòsi Nasaret ntu?" Filipo ósu-nwu ònini, "Awò bo, na abanu!"⁴⁷ Ka bákpè beedé na Yesu ónu ka Natanael ódubò ni, ósu-nwu lèlè kòtè ònini, "Bèenu ka ukyuli òdi ódubò na ulatòkò bekyuli. Ódi Israelni geen!"⁴⁸ Natanael úyè-nwu ònini, "Dè na ábla na agyi ukyuli òni udu na ndi?" Yesu údie kenye ònini, "Mòkòkò-kò kukuuku na kòdingyii kòni kalò na eli asa na Filipo úbò úbalòkò."⁴⁹ Natanael ósu-nwu ònini, "Rabi, awò ndi Katòti Ubidi. Awò ndi Israel fúò Óga."⁵⁰ Amu na Yesu úyè-nwu ònini, "Áfò ala amèni fúì ádi ósika lésu-ò nnii lénu-ò na kòdingyii kòmmò kalò ósu? Adubòkò budie bótina bunengudi butulo bòkèni.⁵¹ Litemi geen na mòkòsu-ò ka ni, adubòkò ka katò kálèmi na Katòti batu baakó teesie katò taayu teebo ami Ukyuli Óyawine Ubi lèlè."

2 Na limeyi lètèdi leni nsia ni, bekyuli badi baawè uleku òdi na óma òni baalò Kana na Galilea kalò lèlè. Mmò ni, Yesu uni Maria lèkò ókya bebunkune bammmò akò.² Na bálò Yesu ku nwuna bateyane lèkò banii bebo uleku ketikò mmò.³ Uwi òni na nte bòni básala bósa ni, Yesu uni úbò Yesu kudò úbasu-nwu lèlè leni mòkélé menì ònini, "Nte bòmmò bútedu."⁴ Amu na Yesu ósu-nwu ònini, "Uleku, kòkò awò masu-mi lèlè leni mabla. Uwi òni na mete kebunku útedu ò."⁵ Mmò na Yesu uni ósu kabla bablane bani nnye mmò ònini, "Binye kagyumana na bæbla lèlè leni na wasu-mii ònii bæbla."⁶ Uwi òmmò ni, atabi kutubwi bonwu aku ale mmò. Na kadi biala kadubòkòfò aani abkumbwi ene iye aku. Aku na Yuda fúò béteeti taabla bana lèlè kòkòfò òdi.⁷ Amu na Yesu ósu kabla bablane bammmò ònii bedu ntu bewi-ku kemo. Anwuòsu bédù ntu béyile-ku tètètè

utèdu atu.⁸ Amu na ósu-ma ònini, "Bidu bòdi bisienku ukyuli òni muubo nte óda." Na bédù-mu bésienku-nwu.⁹ Ka unengu òmèni útu ntu bòni nénwini nte menì ónu ni, útati kesii kani na nte bòkmmò bósi. Nsu kabla bablane bani nédù ntu bòkmmò ama báti. Anwuòsu unengu òmmò lèlè uleku ógya,¹⁰ na ósu-nwu ònini, "Bi na ábla menì? Nte bòbuni na bekyuli pii beeti teese kalò na si uwi òni na báani na búdu-ma ókè asa beeti bukpidi teeboku. Nsu awò ni, ófèni édie nte bòbuni keyi!"¹¹ Lèlè leni nále na Kana na Galilea menì ni, ani ndi akòla budie taatina edeedi ani na Yesu óbla. Na ka údie nwuna óyikun ótina leni ni, nwuna bateyane báfò-nwu bádi.¹² Na uleku buti kama ni, Yesu ku uni ku Yesu banwani ku bateyane bammmò bátòkò bésie óma òni baalò banii Kapernaum. Na bélie mmò emeyi alèè adi.¹³ Lebo lèmmò ni, uwi ódaku budu ka badi Yuda fúò Kukpi Lili Bòvia Limeyi, na Yesu lèkò úsie Yerusalem.¹⁴ Ka údu Katòti kakpakò òkò anumi ni, ónu ka beyedine belie beeyé ómante bakò ku ba fonu ku babloduma bete lèkpa. Na egulabi bavumanane lèkò belie bana egulabi kasiakò.¹⁵ Anwuòsu Yesu úlii kòbuli kòdi ósala na óbòku-ma ku ba fonu ku ómante bakò bammmò ólèku mmò. Amu na úgyingya egulabi ammmò úwi kalò na únwini bana ala kasiakò úbi kalò.¹⁶ Amu na úsie bekyuli bani muuyé babloduma kudò na óbòku-ma ònini, "Bèda ala amèni bidie menì, na biteti mina Óti òkò bitenwini kuye kadikò!"¹⁷ Mmò ni, nwuna bateyane bényimo lèlè leni nkya Bunweni Kedee Óku kemo ka Ukyuli Ófunadi ósu Katòti ònini, "Fula òkò lèlè bònu anumi adubò-mi bogyie na óya na bekyuli bekpoku-mi."¹⁸ Na òmèni ósu ni, Yuda fúò batònkune báònkú Yesu banini, "Óma nátalaa lèlè lèmenì udu bòkò? Akòla budie bótina bòkèni na adubòkò na eti atina-bu kenye kòkò kani na ebo ósu na aabla leni?"¹⁹ Yesu údie kenye ònini, "Bèfè Katòti òkò òmèni, na ndubòtalaku-nwu linyene limeyi lètèdi lèlè!"²⁰ Amu na báva básu banini, "Bi na aasu? Bábla kabla akwa aavlene-aku ókòkò asa na bátu òkò òmèni! Na awò aasu anii adubòtalaku-nwu enyene emeyi atè kemo?"²¹ Nsu bátati ka Yesu ótèmi ósiku nwuna ókòna lèlè aani Katòti kakpakò òkò òmmò.²² Kama fúì ka Katòti ógyilannwu ólèku bekpine akò úboku ngba ni, asa na nwuna bateyane bényimo ka ósu leni. Anwuòsu báfò ala ani na bènweni na Bunweni Kedee Óku kemo ku ala ani na Yesu ósu mmò bádi.²³ Uwi òni na Yesu ókya Yerusalem na Kukpi Lili Bòvia uwi kemo ni, bekyuli pii bánu akòla lidu lidu leni na óbla na báfò-nwu bádi ka ubò Katòti óyikun.²⁴ Nsu Yesu útanyonu lèlè útete bekyuli bammmò, ósika ógyi bekyuli fúì.²⁵ Anwuòsu uláwíawia ka ukyuli òdi ótina-nwu lèlè lèdi na ukyuli lèlè, ósika anwu ólati ógyi ukyuli óyawine udu geen.

3 Uwi òmmò kemo ni, Yuda fúò batònkune òdi ókya òni nkya lèkpa leni baalò Farisifúò, na baalò-nwu banii Nikodemo.² Óbè úbò Yesu kudò usien na úbeyenwu ònini, "Ala òtinane, buvele, bula fúì bóggyi ka awò

nási Katṭi kudṭ ébo abatina-bu ala, ṡsika ukyuli biala ṡdi ulakana akṡla budie bṡtina bṡṡmeni udu bṡbla amu ntu Katṭi uliku-nwu.”³ Amu na Yesu údie kenye ṡnini, “Mṡṡsu-ṡ geen ka ni, si bátasṡku ukyuli bátawo ni, Katṭi ulakana lega bṡdi na nwuna kayi kemo.”⁴ Amu na Nikodemo úye-nwu ṡnini, “Bi na aasu? De na ukyuli ṡni náabi lelṡ wasṡ wetéduo uni kafṡ kemo na basṡku-nwu bawṡ?”⁵ Amu na Yesu úsu-nwu ṡnini, “Mṡṡsu-ṡ geen ka ni, si bátawo ukyuli bátaleku ntu ku kṡyu kemo ni, ulakana Katṭi lega kadikṡ mṡṡ buduo.”⁶ ṡsika ukyuli ṡni na ṡṡna kemo na básia báwṡ-nwu ni, ṡdi ṡṡ na kani. Nsu Katṭi Kṡyu kṡdubṡṡ kṡyu kemo bekyuli.⁷ Anwuṡsu utabla-a deye deye si mṡṡsu nnii ṡleka basṡku-mii bawṡ.⁸ ṡfεfεε uukpṡ teesie kesii kani na ṡṡy. Nsu alakana bṡti kesii kani ṡṡi iye kesii kani na úsela ina ka eenú-nwu ṡṡku. Leni kani na aláti kale na Kṡyu kemo kabla keeti ngba bṡṡṡdi teete ukyuli.”⁹ Amu na Nikodemo úye-nwu ṡnini, “De na ṡṡṡni udu ṡṡlé?”¹⁰ Yesu úsu-nwu ṡnini, “Adi bula kadi Israelfuṡ ala ṡtinane kemo ṡdi. Bi ṡsu na elenu ala ameni kalṡ?”¹¹ Mṡṡsu-ṡ geen ka bṡṡṡmi taasiku ala ani na bṡgyi lelṡ, na buudie ani na bṡnu kenye teete-mii. Nsu bila fṡ ala ani kenye na buudie teete-mii taadi.¹² Na si mṡṡsu-mii ala ani mṡṡlé bina ako na kalṡ lelṡ ṡṡni na bila fṡ-mi taadi ni, de na bedubṡkana na be fṡ-mi bedi si lésu-mii lela leni mṡṡlé na katṡ?¹³ Ukyuli ṡdi útesie katṡ utáwia ala ameni udu ntu ami Ukyuli ṡyawine Ubi kani. Na ami kani nási katṡ líbo kayawi kameni lelṡ.¹⁴ “Bínu na Mose ṡku kale na úkana kṡlakpi ṡṡni bávu ku lebuala úmana ugyii lelṡ, na úṡṡliku-ku katṡ na ketele kukuuku kale na bekyuli bamṡṡ bake ngba. Leni kani na ṡleka bakṡliku ami Ukyuli ṡyawine Ubi katṡ,¹⁵ kale na ukyuli biala ṡni mafṡ-mi madi ni, ṡke ngba bṡṡni nṡṡ naaadubo bṡsa kudii.”¹⁶ “Ka Katṭi ṡṡy bayawine geen ṡsu ni, úti Ubidi unwi pe ṡṡṡṡ úte. Na ukyuli biala ṡni mṡṡṡṡ-nwu taadi ni, ulayii. Mmomu ṡdubṡke ngba bṡṡni nṡṡ naaadubo bṡsa kudii.”¹⁷ ṡsika Katṭi útatala Ubidi ṡnii ubadu bekyuli bayawine ṡṡṡ. Mmomu ṡkenku Ubidi ṡṡṡṡ lelṡ ni, ubedie-ma na bake bṡ fṡ.¹⁸ “Bekyuli bani mṡṡṡṡ-nwu taadi ni, Katṭi uládu-ma ṡṡṡ. Nsu bekyuli bani naaadubo-nwu bṡ fṡ bṡdi ni, Katṭi úṡteku-ma litemi kukuuku na ṡṡdu-ma ṡṡṡ ka bátafṡ Katṭi Ubidi unwi pe bátadi ṡsu.”¹⁹ Lela leni ṡsu na údu-ma ṡṡṡ ndi ka bukeye bṡsi katṡ búbo kayawi, nsu bekyuli báyu ledisa bétulo bukeye bṡṡṡṡ. ṡsika bana ablala adi likyulikpi ala.²⁰ Ukyuli biala ṡni mṡṡṡṡ likyulikpi ala ni, ukisi bukeye na ulakpe teede-mu. ṡsika ṡṡyia ka nwuna ablala adubṡle keyi na Katṭi ṡdubṡni-nwu ṡṡṡ.²¹ Nsu ukyuli biala ṡni nda nwuna ngba na ulu lelṡ geen ni, ṡṡṡṡ teede bukeye. ṡsika ṡṡwia ka bukeye bṡṡṡṡ budie nwuna Katṭi bṡsiaku ablala atina.”²² ṡṡṡṡ kama ni, Yesu ku nwuna bateyane bátṡṡṡ Yerusalem básie likpo bamba na Yudea kaleke lelṡ bátákyá emeyi aléé adi. Na bákyá mṡṡ baabla ketu ke-

mo ntu bṡṡpila ṡdi teete bekyuli.²³ Na uwi ṡṡṡṡ kemo ni, Yohane lenṡ ṡkyá ṡṡṡpila bekyuli ntu na Aion na Salim kudṡ, ṡsika ntu bṡṡkyá mṡṡ kadue, na bekyuli pii beesié-nwu kudṡ ka ṡṡpila-ma ntu.²⁴ Uwi ṡṡṡṡ kemo ni, útedu ṡṡ ka kalṡ kammṡ ṡṡa úfje Yohane úkyá aban ṡṡṡ.²⁵ Limeyi linwi ledi ni, Yohane bateyane ku Yudani ṡdi bése kalṡ baakya unye fi na ntu bṡṡkpi ṡdi lelṡ.²⁶ Anwuṡsu bébo Yohane kudṡ na béye-nwu banini, “Ala ṡṡtinane, buvele, ukyuli ṡni na átina-bu na Yordan ketu ṡvi ngye na édie-nwu kenye ni, anwu lenṡ ṡṡṡṡ ketu kemo ntu bṡṡpila ṡdi ṡṡṡṡ. ṡṡṡṡ kale na bula bekyuli fui békeli básela-nwu kudṡ ṡṡṡṡ?”²⁷ Yohane údie kenye ṡnini, “Ukyuli biala ulake lela ledi si ṡṡṡṡ Katṭi néte-nwu lela lemṡṡṡ.²⁸ Amii alati bedubudie-mi kenye ka lésu-mii nwaa nnii ṡṡṡṡ ami ndi Ukyuli ṡfunadi ṡṡṡṡ. Nsu Katṭi útala-mi ka legyu letṡ-nwu.”²⁹ Na ṡfṡni ni, anwu ṡni ndi uleku ṡṡṡṡ mṡṡ mbo uleku. Na uleku ṡṡṡṡ ṡṡṡṡṡṡ ṡni nnye uleku buti kabla kameni kenye ni, si uwi ṡni na uleku ṡṡṡṡ ku uleku ṡṡṡṡ bása baatemi bana lelṡṡṡ ate ni, uunye teenu-nya ku ebiti. Leni kani na ami lenṡ ebiti aada-mi geen aani uleku ṡṡṡṡ ṡṡṡṡṡṡ ṡṡṡṡ.³⁰ Nwuna lenyi ṡleka leṡṡ katṡ, na mina ledi leyii lekyá.³¹ “Ukyuli ṡfunadi ṡni na katṡ na úsi ni, utulo ukyuli biala. Na ukyuli ṡni nási kalṡ lenṡ ni, kalṡ ukyuli kani na ṡdi. Na ṡṡṡṡṡṡ ala taasiku kalṡ lelṡ. Anwu ṡni nási Katṡ ṡṡa ṡma ni, utulo ukyuli biala.”³² Na anwu muudie ala ani na únu ku ani na únu mṡṡ kalṡ. Nsu eléé kani mṡṡṡṡ-nwu taadi.³³ Bani mṡṡṡṡ-nwu taadi ni, beedie taatina nwaa ka ala ani na Katṭi ṡṡsu ni, anya ndi litemi geen.³⁴ Ukyuli ṡfunadi ṡni na Katṭi útala ni, anwu mṡṡsu Katṭi etemila. ṡsika Katṭi útala nwuna Kṡyu ṡnii kubelie ukyuli ṡṡṡṡṡṡ lelṡ ku kuna ṡyikun fui.³⁵ Katṭi ṡṡy Ubidi na úti lela biala úkyá nwuna enu kemo.³⁶ “Na ukyuli biala ṡni mṡṡṡṡ Ubidi ṡṡṡṡṡṡ taadi ni, ubo ngba bṡṡni nṡṡ naaadubo bṡsa kudii. Na ukyuli ṡni muuní ka ṡdi Ubidi litemi lelṡ ni, uláke ngba bṡṡṡṡṡṡ. Mmomu Katṭi kṡnyí kṡdubo butaasiaku-nwu.”

4 Na uwi ṡṡṡṡ ni, Farisifuṡ bénu ka Yesu útaabla ntu bṡṡpila ṡdi teete bekyuli na ṡṡké basiakune pii teetulo Yohane² ina ka ṡṡṡṡ anwu ṡlati nátaabla ntu bṡṡpila ṡdi ṡṡṡṡ, mmomu nwuna bateyane nátaablamu.³ Ka Yesu úti ka Farisifuṡ bénu ṡṡṡṡṡṡ ni, ṡṡṡṡṡṡ Yudea kalṡ lelṡ únwini úsie Galilea.⁴ Na nwuna ulu busie kemo ni, ṡleka ṡsia Samaria kalṡ lelṡ.⁵ Amu na úkpe úde ṡṡṡṡ baalṡ banii Sikar ṡni nde kemo kani na bana Nana Yakob úte ubidi Yosef.⁶ Libib ledi lekyá mṡṡ leni na Yakob úku. Na ka lelṡ lítu Yesu ṡfjiwi ṡṡṡṡṡṡ na ulu busie gṡṡṡṡ kemo ṡsu ni, úyu úlie kalṡ na libib lemeni kudṡ.⁷⁻⁸ Na uwi klukui kemo ka nwuna basiakune básie ṡmankemo banii betéye adila adi ni, Samariani uleku ṡdi úbo ṡnii ubedu ntu. Amu na Yesu úvele-nwu ṡnini, “Te-mi ntu leni.”⁹ Uleku ṡṡṡṡṡṡ úye-nwu ṡnini, “Bi ṡsu na awṡ Yudani eevele ami Samariani ntu?” ṡsu ṡṡṡṡṡṡ ṡsika Yuda fuṡ balákyá Samaria fuṡ

unengu ɔmeni ku nwuna kaduli bekyuli fui báƒɔ Yesu bádi. ⁵⁴ Ɖmeni ndi akɔla budie bɔtina kunyɔdi bɔni na Yesu ɔbla na Galilea ka ɔsi Yudea kalɔ lɛlɔ.

5 Ɖmmɔ kama ni, Yesu ɔsu únwini úsie Yerusalem na Yudaƒuɔ limeyi lɛdi bɔdi ɔsu. ² Na ɔma ɔmmɔ kemo kesii kani nde likpo leni baalɔ Baƒonu Kayakun kudɔ ni, lɛba blii lɛdi lékya mmo leni baalɔ Betesda na Hebri butemi kemo. Bábla kɔgbakɛ ɛlɔ báka bamana lɛba lɛmmɔ. ³ Mmɔ na balɛne pii badi bátaate bani ndi banumbwene ku bekpulone ku lɛlɔ kake kenwi bekpine. Na béteenyɛ mmo taagya ntu bɔmmɔ bɔkunku bɔdi udu. ⁴ Ɖsika Katɔti ɔtu ɔdi uubo uwi uwi teebewiile ntu bɔmmɔ. Na ɔlɛne udeedi ɔni néduo ntu bɔmmɔ kemo na muna bubwiile kama ni, ɔlɛ ɔni na uuƒi mmo ɔkɔba-nwu. ⁵ Ukyuli ɔdi ɔtɛ mmo ɔni náate ɔlɛ akwa aavlatɛ-maane ɔkɔkɔ. ⁶ Na ka Yesu ɔnu-nwu ka ɔtɛ mmo na ɔti ka úƒi akwa pii ni, úye-nwu ɔnini, “Aayɔ ka ƒula ɔlɛ ɔba-a?” ⁷ Ɖlɛne ɔmeni údie kenye ɔnini, “Ati, liii-bo ukyuli ɔni mebunku-mi na liduo lɛba lɛmmɔ kemo si uwi ɔni na ntu bɔmmɔ ɔkɔkunku. Si uwi ɔni na mmo ɔkɔkya ɔkplu ka liduo ni, ukyuli ɔdi ɔkɔka ɔkgyu ɔkɔtɛ butéduo kukuuku.” ⁸ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Ta nye! Ti ƒula lɛtala na eteesie.” ⁹ Mmɔ mmo ni, ukyuli ɔmeni ɔlɛ ɔba-nwu! Na úti nwuna lɛtala na úsie. Na limeyi leni na ala ameni álɛ ni, ɔdi lenwunameyi. ¹⁰ Anwuɔsu ka Yudaƒuɔ benengu bánu ɔnana ɔmeni ku nwuna lɛtala ni, básu-nwu banini, “Ɖkɔkɔdi ulu ka agyu ƒula atɛla eti leni na ɔmwi lenwunameyi lɛlɔ. Áta énye bula ɔda bubo lɛlɔ!” ¹¹ Nsu ɔnana ɔmeni údie kenye ɔnini, “Leni na ukyuli ɔni nábwɛ-mi ɔsu-mi ɔnii, ‘Ti ƒula lɛtala na eteesie.’” ¹² Amu na béye-nwu banini, “Ɖma ndi ukyuli ɔni násu-ɔ ɔnii ɔlɛka eti-ni na esie?” ¹³ Nsu ɔnana ɔmmɔ útati lɛla lɛdi útásu na Yesu lɛlɔ. Na Yesu lenɔ ɔyɛii ɔkya bekyuli bammo akɔ. ¹⁴ Ɖmmɔ kama ni, Yesu ɔnu-nwu na Katɔti kɔkɔkɔ na ɔsu-nwu ɔnini, “Nu! Ɖfɛni lɛlɔ léɔ ɔléyu-ɔ ɔkplu. Na tasɔ telie ataabla likpidi! Si ɔkɔkɔdi leni ni, lɛla leni ntulo lɛmeni lɛdubo-ɔ ɔkɔkɔ!” ¹⁵ Amu na ukyuli ɔmeni úsie útánu Yudaƒuɔ benengu na ɔsu-ma ka Yesu ndi ukyuli ɔni nábwɛ-nwu. ¹⁶ Anwuɔsu bése kalɔ ku Yesu bukpoku, ɔsika lenwunameyi lɛlɔ na ɔbwɛ-nwu. ¹⁷ Nsu Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Mina Ɖti uubunku bekyuli limeyi ndi limeyi, na ɔlɛka ami lenɔ lɛbla leni kani.” ¹⁸ Ɖmeni ɔsu ɔsu ni, Yudaƒuɔ benengu básɔ báwia ulu bébu ka badu-nwu. Ɖsika na lenwunameyi ɔda bubo lɛlɔ tadi kama ni, ɔsu ɔtɛmi ɔsiku Katɔti lɛlɔ aani Ɖti kalɛ. Na ɔmeni ɔkɔtina ka anwu ku Katɔti bese likeke. ¹⁹ Mmɔ na Yesu údie kenye ɔnini, “Mmo ɔsu-mii geen nnii ami Katɔti Ubidi naaakana lɛla lɛdi ɔkɔkɔ na ami ɔlati ɔyikun kemo. Mmomu lɛla leni na mmo ɔni ka mina Ɖti ɔkɔkɔ ni, ani kani na ami lenɔ ɔkɔkɔ. Anwuɔsu mina Ɖti ablala kama na ami Ubi lenɔ nsia. ²⁰ Ɖsika Ati ɔkɔkɔ ami Ubidi na ɔkɔtina-mi lɛla biala leni na ɔkɔkɔ. Na ɔdubɔtina-mi ala ani na lɛbla litulo ɔmeni na ɔdubo-mii ɔkɔkɔ kalɛ kadi. ²¹ Ɖsika kalɛ na mina Ɖti ɔkɔkɔ bekpine na beelie

ngba ni, leni kani na ami Ubidi lenɔ muuti ngba teete bani na mmo ɔkɔkɔ ka lite ngba. ²² Na lenɔ ni, mina Ɖti ɔlati ulateku ukyuli ɔdi litemi. Mmomu ɔkɔnyonu likpidi biala litemi ɔtɛ úte ami Ubidi, ²³ kalɛ na ukyuli biala utaabu Ubidi aani kalɛ kani na baabu Ɖti. Nsu si bíni na bilábu ami Katɔti Ubidi ɔni na ɔtala ɔkya-mii ni, bilábu Ɖti lenɔ. ²⁴ “Na mmo ɔsu-mii geen ka ni, ukyuli ɔni muunú-mi litemi na ɔkɔkɔ Katɔti ɔni nákala-mi taadi ni, uli ngba ɔkɔkɔ nso naaadubo ɔkɔkɔ kudii. Na Katɔti uládu-nwu ɔkɔkɔ na nwuna ekpidi ɔsu. Mmomu ɔkɔvia kukpi ntu úduo ngba ɔkɔkɔ kemo. ²⁵ Na mmo ɔsu-mii geen ka uwi ɔdubo na úduo lenɔ ɔni na bekyuli bani nékpi ni, badubunu Katɔti Ubi lɛdi. Na bekyuli bani ndubunu-ni na báƒɔ litemi lɛmmɔ ni, badubulie ngba geen. ²⁶ Kalɛ na ngba fui ɔkɔkɔ mína Ɖti kudɔ ni, leni kani na ɔya na ngba fui ɔkɔkɔ ami Ubidi lenɔ kudɔ. ²⁷ Na úte-mi ɔyikun ɔni na lɛtɛku kayawi fui litemi, ɔsika ami ndi Ukyuli Ɖyawine Ubi. ²⁸ “Ɖmeni utabla-mii kalɛ kadi. Ɖsika uwi ɔdubo ɔni na bekyuli bani nékpi fui badubunu-mi lɛdi. ²⁹ Na bana fui badubo ɔkɔkɔ bale bana ka ƒiɔkɔ kemo. Na bani nábla lɛbuni ni, badubɔta bebelie ngba. Na bani nábla likpidi ni, badubɔta bebeduo ɔkɔkɔ ɔkɔkɔ kemo. ³⁰ “Lɛɛɛ-dubo lɛla lɛdi ɔkɔkɔ na ami ɔlati ɔyikun kemo. Mmomu ndubɔtɛku bekyuli litemi aani kalɛ na mina Ɖti ɔsu-mi. Anwuɔsu mina litemi ɔtɛ buse siin, ɔsika naaaba mina lɛƒɔkɔ. Mmomu Katɔti ɔni nákala-mi ni, nwuna lɛƒɔkɔ na ɔkɔkɔ. ³¹ “Si muudie mina lɛlɔ kenye ni, begyi benii kenye budie bɔmmɔ buuubo ɔkplu. ³² Nsu ukyuli ɔdi lenɔ ɔkɔkɔ ɔni muudie-mi kenye, na ngyi ka lɛla leni na ɔkɔkɔ libo ɔkplu. ³³ “Bétala bekyuli benii betéye Yohane ala basiku-mi lɛlɔ, na ɔsu-ma lɛla leni ndi litemi geen lɛmmɔ. ³⁴ Nsu útálɛka ukyuli ɔyawine udie-mi kenye. Mmomu mmo ɔsu-mii ɔmeni kalɛ na beƒɔ-mi bedi na beke ngba ɔkɔkɔ. ³⁵ Yohane úkeye aani ogya ɔni ɔkɔkɔ. Na nwuna bukeye ɔmmɔ ɔkɔkɔ-mii ebiti uwi klukui ɔdi kemo. ³⁶ “Nsu kenye kani na mbo na medie ni, ketulo Yohane ɔdi fui. Kabla lidu leni na Ati úte-mi ka mbawɔkɔ na kana lɛlɔ na nnye ni, aka muudie taatina ka Anwu nákala-mi. ³⁷ Na mina Ɖti ɔni nákala-mi lenɔ údie kenye ɔtina-mii ɔsi mina lɛlɔ ina ka bítenu-nwu lɛdi iye útedie lɛlɔ útatina-mii anumi ku anumi. ³⁸ Nsu biláda-nwu litemi kadue, ɔsika bíni na bítaƒɔ bítadi ka ami ndi ukyuli ɔni na ɔtala ɔkya-mii. ³⁹ Bɛɛɛya Bunweni Kedee Ɖku kemo ala uwi biala ku kakali ka si bébla leni ni, bedubɔkɛ ngba ɔkɔkɔ nso naaadu ɔkɔkɔ kudii. Na ɔku ɔmmɔ geen muudie kenye taasiku-mi lɛlɔ. ⁴⁰ Nsu biini ka bibo-mi kudɔ na lɛya na beke ngba ɔkɔkɔ. ⁴¹ “Naaawia bekyuli bayawine bumwi. ⁴² Ɖsika ngyi-mii kadue ka bilayɔ Katɔti. ⁴³ Ngyi ɔmeni ɔsika líbo-mii kudɔ nnye na mina Ɖti kenye, nsu bítegyingya enu bítaƒɔ-mi. Na binye kagyumana ka beƒɔ ukyuli ɔni nnye anwu ɔlati kenye mmomu. ⁴⁴ De na ɔdubɔkɔ asa na beƒɔ-mi bedi ka bilie bɛɛwia bumwi taasiku bina lɛlɔ kudɔ, na biláwia ka Anwu ɔni

leti pe ndi Katcti umwi-mii? ⁴⁵ “Nsu bitakali benii ami ndubo-mii kctk bctdu na mina Ctí kudct! Mose cni cda bubo lelb na bibo katc busie lenunsia ni, anwu mmomu ndubo-mii kctk bctdu! ⁴⁶ Si bcfct na bcfct Mose bctdi ni, nka bedubctfct-mi bedi! Ctíka únweni ala ctíku-mi lelb. ⁴⁷ Nsu ka bilafct ala ani na únweni taadi ni, de be-dubctkana na bcfct lela leni mctcsu-mii bedi?”

6 Na cmmc kama ni, Yesu ctívia epu cni baalb banii Galilea Epu na básct baalb-nwu Tiberia Epu ctívie nwuna cni unyctdi. ² Na bekyuli pii badi basiaku-nwu, ctíka bánu akccla budie bctina bctni na Yesu ctíbla na uwi cni na ctíbwi balene ctí. ³ Amu na Yesu ku nwuna bateyane bákc bctíe abi lelb na bátáyu bctíe kalc na mcm. ⁴ Uwi cmmc ni, Yuda fct Kukpi Lili Bctívia Limeyi bctdi uwi ctaku budu. ⁵ Amu ka Yesu ctíala anumi na ctínu bekyuli lisu leni ndubo-nwu kudct mcm ni, ctíve Filipo cni, “We na bctdubo adila bctke buye bute bekyuli bameni na badi?” ⁶ Nsu Yesu ctíve Filipo kenye kammc cni uuti kctku-nwu cni ina ka anwu Yesu cgyi lela leni na anwu ctlati ctubo bctbla. ⁷ Amu na Filipo ctídie kenye cni, “Nkyuli eti ene limeyi leyufctla muedi nwuna bodobodo uledu na bekyuli bameni fui bakte badi blii blii!” ⁸ Amu na Yesu bateyane akc unwi cni ndi Andrea na cdi Simon Petro cniwani ctísu-nwu cni, ⁹ “Oklo fct cdi ulie meni na cda kakpa bodobodo elb ku kctkpaku inyct. Nsu bi na cmeni ctubctbla bekyuli pii bameni?” ¹⁰ Amu na Yesu ctísu nwuna bateyane cni, “Beya na bekyuli bammc bayu belie kalc.” Na livo pii li-wi mcm, na bana fui báyu bctíe kalc. Na banana leti bumomo bctbla aani mpimu elb. ¹¹ Amu na Yesu ctí bodobodo cmmc na ka ctígya Katcti enu ni, ctíve-nwu ctíve bani fui nlie kalc mcm. Leni kani na ctí kctkpaku lenct ctíve ctíve ma kale na baawia na bádi bctmo. ¹² Ka bádi bctmo bákc ni, Yesu ctísu nwuna bateyane cni, “Besala kctke cctni ctíbu lisu kale na cdi ulebie.” ¹³ Anwu ctísu básala kakpa bodobodo kctke cmmc fui na ctíyí kctgyi-gye leevu-inyct. ¹⁴ Amu ka bekyuli bammc bánu akccla budie taatina bctmeni ni, básu banini, “Cctct anwu ndi Katcti Kenye Udiene cni mebo kayawi.” ¹⁵ Na ka Yesu ctínu ctí ka báyc ka becfie-nwu cktplu bctdi besie lega ctí ni, ctí ctí kctpe ctíve ma akc ctíve abi lelb anwu leti. ¹⁶ Na useyi uwi cmmc ni, nwuna bateyane báyu bctíe epu ctct. ¹⁷ Na bákc bctduo kctk kemo, na bávia bctíe Kapernaum, ctíka kadi kctsa na Yesu ctívebo ma ctí kudct. ¹⁸ Uwi cmmc ni, cctíve kctkplaa cdi ctíbo uukpct cni ctíva na epu cmmc uukpctle. ¹⁹ Uwi cni na bctíe cgyi na ntu bctmmc anumi aani eluku atc iye ene ni, bánu ka Yesu ctíve ctíve ntu anumi na ctí kctpe ctíve kctk cmmc. Cmeni ctí ctí ctí ctígyi ma! ²⁰ Nsu ctísu ma cni, “Bitayia! Ami na cdi.” ²¹ Amu na lelb ctíve ma! Na ka Yesu ctí ctí ctí kctk kemo ni, bánu ka bctduo likpo leni bctíe kctnakunwi. ²² Ka kadi kctgye ni, bekyuli bani ctí ctí lelb báte epu cni cmmc ni, bánu ka nka kctk unwi pe nte epu ctct mcm. Na uwi cni na Yesu bateyane

bammc bctduo kctk cmmc kemo na baavia ketu ni, nka Yesu cctísiaku ma. ²³ Uwi cmmc kemo ni, lelb bamba leni ctí Tiberia ctí bctdi ctíve ma kudct na ke-sii kani na Yesu ctí bodobodo ctíve ma na bádi mcm uwi cni na Bcti ctígya Katcti enu ctí kemo. ²⁴ Anwu ctí ka bekyuli bammc bánu ka Yesu iye nwuna bateyane beeenye mcm ctí ni, ama alati bákc bctduo lelb lemmc kemo na bctct bctíe Kapernaum batctíe Yesu. ²⁵ Ka bánu Yesu na epu cni cmmc ni, ctíve-nwu banini, “Ala ctíne, uwi cmani na ctíve meni?” ²⁶ Amu na Yesu ctídie kenye cni, “Mctísu-mii geen ka ni, bodobodo cni na bctíe bctdi ctímo ctí na bctíve ma. Na cctdi cni na ctínu akccla budie taatina ani na ctíve kalc ctí. ²⁷ Bctekpoku lelb bitawia adila ani muubie kama ulu. Mmomu bctíve adila ani neebie na ese ctíve uwi fui. Adila ammct udu na ami Ukyuli Ctíve Ubi ndubo-mii bute. Ctíka ami na Katcti ctíve cctíve ctíve.” ²⁸ Mcm na bekyuli bammc ctíve Yesu banini, “Bi na ctíve kctbla si bctni kctbla kabla kani na Katcti ctíve?” ²⁹ Amu na Yesu ctídie kenye cni, “Lela leni na Katcti ctíve ka bctbla ndi ka bctct ukyuli cni na ctíve bctdi.” ³⁰ Amu na básu ctíve-nwu banini, “Kctcla budie taatina bctmani na adubctina-bu kale na bctct ctíve? Bi na aakana bctbla? ³¹ Bula bati kuuku bádi adila ani baalb banii mana na ketele kemo aani kale na ctíve Bunweni Kctíve Cku kemo banii, ‘Ctíve ma adila ctíve katc na bádi.’” ³² Mcm na Yesu ctíve ma cni, “Mctísu-mii geen nctíve cctíve Mose ctíve-mii adila ani ctíve katc. Mmomu ctíve ni, anwu muute adila geen ani ctíve katc ctíve. ³³ Ctíka Katcti adila geen ani na uute bekyuli ndi ami cni cctíve na bekyuli beelie ngba.” ³⁴ Anwu ctíve básu-nwu banini, “Ati, teete-bu adila cmeni uwi bctla.” ³⁵ Mcm na Yesu ctíve ma cni, “Ami ndi adila ani cctíve na bekyuli beelie ngba. Na ukyuli cni muubo-mi kudct ni, kctk kctk kulada-nwu. Na ukyuli cni cctíve-mi taadi ni, utukwe ctíve ulada-nwu kudi kudii. ³⁶ Nsu ctíve-mii nctíve ina ka bctíve-mi ni, bctíve-mi taadi. ³⁷ Bekyuli bani fui na Ati ctíve-mi ni, badubo-mi kudct. Na bani muubo-mi kudct mcm ni, leebctíve ma buni. ³⁸ Ctíka ctíve katc ctíve nctíve nctíve kctbla ami ctlati lefctíve. Mmomu ctíve nctíve mbabla anwu cni ctíve ctíve lefctíve. ³⁹ Na ukyuli cni ctíve-mi lefctíve ndi ka bekyuli bani fui na ctíve-mi ni, naaayila bana akc cdi, mmomu kale na lefctíve ma na bana fui basct bata be-belie ngba na limeyi likplodi lelb. ⁴⁰ Ctíka lela leni na ctíve ni ctíve ndi ka ukyuli bctla cni muuti anu taasia ami Katcti Ubidi lelb na ctíve-mi ctíve ni, ctíve kctke ngba bctni ctíve naaadubo bctsa kudii na lefctíve-nwu na limeyi likplodi lemmc lelb na ctíve ubelie ngba.” ⁴¹ Amu na Yuda fct bammc bctíve kalc baatctíve teewi-nwu, ctíka ctíve cni, “Ami ndi adila ani ctíve katc ctíve” ctíve. ⁴² Anwu ctíve ctíve banii, “Cctíve Yesu cmeni ndi Yosef ubidi yoo? Bctíve ctíve ku uni. De na ctíve na ctíve cni, ‘Kctc na ctíve ctíve?’” ⁴³ Amu na Yesu ctídie kenye cni, “Bctda bctct na bctna lelb kemo beya. ⁴⁴ Ukyuli cdi ulakana-mi kudct

bubo si ƙƙƙdi Ati ƙni náƙala-mi náya na ƙni úde-mi. Na ndubugyila-nwu na limeyi likplodi lɛlɛ. ⁴⁵ Katɔti kenye udiene ɔdi únweni ƙnii, 'Katɔti ndubɔtina bana fui ala.' Anwuɔsu ukyuli biala ƙni nénu na ɔtɛya ala ɔsiku Ati kudɔ ni, anwu muubo-mi kudɔ. ⁴⁶ Ɔmeni ulátina ka ukyuli ɔdi ƙƙƙni Ati ƙmmɔ. Mmomu ami ƙni leti nási Katɔti kudɔ ni, ami leti náanu-nwu. ⁴⁷ Mɔɔsu-mii geen ka ukyuli ƙni ƙƙƙfɔ-mi taadi ni, uulie ngba ƙni nɔ naaadubo ƙɔɔa kudii. ⁴⁸ Ami ndi adila ani muute ngba. ⁴⁹ Bina bati kuuku bádi adila ani baalɔ banii mana na ketele kemo, nsu békpi. ⁵⁰ Nsu adila ani nási katɔ áyu ébo ni, adi adila ani udu na ukyuli biala ƙni madi-nya ni, ulekpi. ⁵¹ Ami ndi adila ani muute ngba. Na lési katɔ léyu líbo. Ukyuli biala ƙni ƙƙƙdi adila ameni adi ni, ɔdubo ngba bulie uwi fui. Na adila ani ndubute bekyuli ni, anya ndi mina ƙɔɔa." ⁵² Ɔmeni ɔsu Yudaƙuɔ bammɔ básie kalɔ baakya unyefi kpakplaa na ama alati akɔ banini, "Ɖɛ na ukyuli ƙmeni wakana-bu nwuna ƙɔɔa buti bute ƙnii ƙɔɔa?" ⁵³ Amu na Yesu ɔsu-ma ƙnini, "Mɔɔsu-mii geen ka ni, si bíƙadi ami Ukyuli Ɖyawine Ubi ƙɔɔa na beni mina ubugya ni, biiibo ngba ƙɔɔa na bina lɛlɛ kemo. ⁵⁴ Ukyuli ƙni ƙƙƙdi mina ƙɔɔa na ƙƙƙni mina ubugya ni, anwu muulie ngba ƙni nɔ naaadubo ƙɔɔa kudii. Na ndubugyila-nwu na limeyi likplodi lɛlɛ. ⁵⁵ Ɔsika mina ƙɔɔa ɔdi adila geen na mina ubugya lɛnɔ ɔdi lɛla lenidi geen. ⁵⁶ Ukyuli ƙni ƙƙƙdi mina ƙɔɔa na ƙƙƙni mina ubugya ni, ƙɔɔa ku-mi unwi, na ami lɛnɔ ƙɔɔa ku-nwu unwi. ⁵⁷ Kalɛ na Ati ƙni nli ngba ɔtala-mi na ƙɔɔa anwu ɔsu na nli ngba ni, leni kani na ukyuli ƙni ƙƙƙdi mina ƙɔɔa lɛnɔ welie ngba ƙɔɔa ami ɔsu. ⁵⁸ Anwuɔsu ƙmeni ndi adila ani nási katɔ áyu ébo. Na aaadi ani udu na bina bati kuuku bádi nsu békpi. Ukyuli ƙni madi adila ani ƙƙƙni meni ni, ɔdubulie ngba uwi fui." ⁵⁹ Ala ameni na Yesu ɔtina-ma na Yudaƙuɔ kasalako na Kapernaum. ⁶⁰ Ka nwuna basiakune pii bénu ƙmeni ni, básu banii, "Litemi lɛmeni kalɔ bunu bubo ƙkplu geen, énu! Ɖma ndubɔkana na use atu unu lɛmeni?" ⁶¹ Nsu ina ka ukyuli ɔdi útasu Yesu lɛla lɛdi ni, únu ka baadɔ na bana lɛlɛ kemo na úye-ma ƙnini, "Lɛla lɛmeni letu-mii atu? ⁶² Amu ɔɛ na wabla-mii si banii bénu ka ami Ukyuli Ɖyawine Ubi léƙa líselá katɔ kesii kani na nka nli? ⁶³ Katɔti Ƙɔyu muute ngba. Na ukyuli ƙɔɔa ƙƙƙdi lɛla lɛdi. Ala ani fui na ƙƙƙni-mii ni, ndanku Katɔti Ƙɔyu ƙni muute ngba úboku-mii. ⁶⁴ Nsu bina akɔ badi balaƙ-mi taadi." Yesu ɔsu ƙmeni ɔsika ɔsi kalɔ keseko fui ni, ɔti bekyuli bani naaadubo-nwu ƙƙƙdi ku ukyuli ƙni ndububo-nwu kakya ƙɔɔa. ⁶⁵ Amu na ɔsu ƙnini, "Ɖmeni ɔsu na lésu-mii nnii ukyuli ɔdi ulakana-mi kudɔ bubo si ƙƙƙdi Ati náya na ɔke ulu ƙmmɔ." ⁶⁶ Na ƙmeni kama ni, nwuna basiakune pii bénwini kama na básɔ bátasiaku-nwu. ⁶⁷ Amu na Yesu úye nwuna batalane leevu-inyɔ bammɔ ƙnini, "Amii lɛnɔ beɛwia ka beɔɔ binwini yoo?" ⁶⁸ Amu na Simon Petro údie kenye ƙnini, "Blɔti, ɔma kudɔ na búnwini búselá? Awɔ nda ngba

ƙni nɔ naaadubo ƙɔɔa kudii etemila. ⁶⁹ Na abu ƙƙƙdi ƙɔɔa na bɔɔni bóti ka awɔ ndi Katɔti Ubidi Kedee ƙmmɔ." ⁷⁰ Amu na Yesu údie kenye ƙnini, "Ami náfuna bina leevu-inyɔ bameni ina ka bina akɔ unwi ɔdi ukisine." ⁷¹ Yesu ɔsu ƙmeni ɔsiku Yuda ƙni ndi Simon Iskariot ubidi lɛlɛ. Ɖsika na bana leevu-inyɔ akɔ ni, anwu ndubonwu kakya ƙɔɔa.

7 Na ƙmeni kama ni, Yesu útaavi na Galilea kalɔ lɛlɛ na útayɔ ka usie Yudea kalɔ lɛlɛ ka Yudaƙuɔ bakya baawia ulu ƙni lɛlɛ na basia na badu-nwu ɔsu. ² Na uwi ƙmmɔ kemo ni, Yudaƙuɔ ketele kemo kevo emeyi ƙɔɔa uwi údu. ³ Anwuɔsu Yesu banwani básu-nwu banini, "Ɖɔɔa meni teesie Yudea kesii kani na fula basiakune badubɔni fula ablala. ⁴ Ɖsika ukyuli ƙni ƙƙƙni ka bati-nwu ni, ulabe taabla lɛla lɛdi. Ka aakana ala ameni udu ƙɔɔa ni, ya na kayawi bekyuli fui banu fula ablala bati!" ⁵ Básu-nwu leni ɔsika nwuna banwani muedi bátaƙ-nwu bátadi. ⁶ Amu na Yesu ɔsu-ma ƙnini, "Mina uwi útedu ƙ. Nsu amii ni, uwi biala use ute-mii. ⁷ Kayawi kalakana amii bukisi. Nsu keekisi ami, ɔsika muudie taasuu kede kede ka bayawine ablala adi likpidi. ⁸ Amii biteesie bina limeyi lɛmmɔ kadikɔ. Ami ntesela emeyi ammu kadikɔ, ɔsika mina uwi útedu ƙ fui." ⁹ Ka ɔsu leni ɔsu ni, ɔƙ lɛlɛ ɔkya Galilea mmo. ¹⁰ Nsu uwi ƙni na nwuna banwani bátɔɔa básie emeyi ammu kadikɔ kama fui ni, anwu lɛnɔ úbesie na ƙɔɔa kemo. ¹¹ Na Yudaƙuɔ básu beeteeye-nwu lili banii, "Anwu ƙƙƙ, anwu ƙƙƙ?" ¹² Na leni kani na nwuna lɛlɛ ate ada na bana akɔ mmo. Badi baasu banii, "Ukyuli ƙni na ɔdi." Na babambadi lɛnɔ banini, "Oowo! Bekyuli na uufú taakya!" ¹³ Nsu Yudaƙuɔ ƙɔɔa ɔsu ni, ukyuli ɔdi útakana na ɔsu lɛla lɛdi ɔleku fui na nwuna lɛlɛ. ¹⁴ Ka emeyi ani baadi mmo éle nte ni, Yesu úsie úteduo Yudaƙuɔ ƙƙƙni na ɔtina ala. ¹⁵ Ala ƙɔɔa ƙmeni bóbla Yudaƙuɔ bammɔ deye deye, na baasu banii, "We na kebi kamani kásiku lɛlati lɛmeni udu ka útesie ala katɛyakɔ kadi?" ¹⁶ Amu na Yesu údie kenye na ɔsu-ma ƙnini, "Mina ala ƙɔɔa ƙƙƙdi ami alati ƙɔɔa. Mmomu ukyuli ƙni náƙala-mi ala ƙɔɔa na ƙɔɔa. ¹⁷ Ukyuli ƙni ƙƙƙni ka ƙɔɔa lɛla leni na Katɔti ƙƙƙni ni, ɔdubɔti si ala ani na ƙɔɔa ási Katɔti kudɔ iye ami lɛlati ƙyikun kemo na muutemi. ¹⁸ Na ukyuli ƙni ƙƙƙni na anwu lɛlati ƙyikun kemo ni, nwuna lɛlɛ bumwi na ƙƙƙni. Nsu ukyuli ƙni ƙƙƙni ka umwi ukyuli ƙni náƙala-nwu ni, ƙɔɔa ala ulu lɛlɛ na ulányi ƙɔɔa. ¹⁹ ƙƙƙni Mose néte-mii ɔda bubo ƙmmɔ yoo? Nsu bina akɔ ɔdi uládi ɔda bubo ƙmmɔ lɛlɛ. Bi ɔsu na beɛwia ka beɔ-mi?" ²⁰ Mmo na bekyuli bammɔ bédie kenye básu-nwu banini, "Ƙɔyu ƙƙƙni ƙsiaku-ƙ! Ɖma ƙƙƙni ka ƙdu-ƙ?" ²¹ Amu na Yesu údie kenye ƙnini, "Lɛla linwi pɛ na lébla, na ɔbla bina fui kalɛ kadi. ²² Mose úbo-mii ɔda ƙnii bikulo bina bebi ago. Nsu ƙƙƙni anwu ƙmmɔ lɛlɛ na ago bukulo búse kalɔ bósi. Mmomu ɔsi bati kuuku uwi fui. Na bi-ikúlo ago na lenwunameyi muedi lɛlɛ. ²³ Na si bakana

bekulo ukyuli lego na lenwunameyi lelb na bátata bétenye cda bubo bómme lelb ni, cdi bɔfi si ami lébwi ukyuli cdi na lelb fui léyu-nwu cɔplu? ²⁴ Bitate litemi anumi lelb! Mmomu bete litemi na ulu geen lelb.” ²⁵ Amu na bekyuli badi básí Yerusalem cma na béye banii, “Cɔcɔdi ukyuli cmeni na Yuda fuɔ batɔnkune baawia badu yoo? ²⁶ Na aanu-nwu! Unye meni cɔtemi na kadi anumi! Na balakana-nwu lela ledi bɔsu! Munuu bɔti na báti geen ka anwu ndi Ukyuli ɔfunadi cmmɔ? ²⁷ Si Ukyuli ɔfunadi cmmɔ úbo ni, ukyuli cdi uláti kesii kani na ɔsi. Nsu ukyuli cmeni anwu ni, bɔgyi kesii kani na ɔsi.” ²⁸ Na uwi cni na Yesu cɔtina ala na kakpakɔ mmo ni, úye-ma ku ledi momoomo cni, “Beebu benii begyi-mi ku kesii kani na lési? Ntebo meni na ami clati cyikun kemo! Ukyuli cni náatala-mi ni, ulányi cɔkɔ. Na amii beegy-nwu. ²⁹ Nsu ami ngyi-nwu. Cɔsika anwu náatala-mii, na nwuna kudɔ na lési.” ³⁰ Cmeni cɔsu ni, báwia ka befie-nwu. Nsu ukyuli cdi útakana-nwu butuku, cɔsika nwuna uwi útedu tɔ. ³¹ Nsu bana akɔ pii báɔɔ-nwu bádi na béye banii, “Na si Ukyuli ɔfunadi cmmɔ úbo ni, cɔdubɔbla akɔla budie bɔtina butulo ani na ukyuli cmeni cɔɔbla?” ³² Amu ka Yuda fuɔ lekpa leni baalb bani Farisifuɔ bénu ka nwuna lelb atɛ ada bekyuli bammɔ akɔ leni cɔsu ni, ama ku bakpane benengu bása lili na bátala kakpakɔ bagyumanane badi banii beté fie Yesu. ³³ Amu na Yesu ɔsu-ma cni, “Ndubɔɔ lekyamii kudɔ libu uwi klukui cdi kani na letɔɔ nteesie Anwu cni náatala-mi kudɔ. ³⁴ Bedubo-mi bɔwia na bilanu-mi. Cɔsika kesii kani na ndubɔkya ni, bilakana mmo bubo.” ³⁵ Amu na Yuda fuɔ bammɔ béye lelb banini, “We na ukyuli cmeni úsela tɔ cɔsu na bulanu-nwu? Munuu cɔkali ka usie Helafuɔ lema kesii kani na bula kadi bekyuli badi bégyingya bakya na utátina-ma ala na mmo? ³⁶ Bi na cɔdanku cni na cɔsu cnii, ‘Bedubo-mi bɔwia na bilanu-mi,’ na ‘Kesii kani na ndubɔkya ni, bilakana mmo bubo?’” ³⁷ Na limeyi likplodi lelb na emeyi ammo bɔdi kemo cni ndi limeyi linengudi ni, Yesu ɔta únye na ɔsu na ledi momoomo cni, “Si utukwe cɔda ukyuli cdi ni, ukyuli cmmɔ cɔkɔ ubo-mi kudɔ na ubani ntu. ³⁸ Leni na Bunweni Kedee ɔku ɔsu ɔsiku ukyuli cni cɔcɔfɔ-mi taadi lelb cni, ‘Abiɔ ani naaakwi na aayá na ukyuli uulie ngba ntu bɔdubo butaagba taasiku-nwu kayi kemo.’” ³⁹ Meni ni, Kɔyu kɔni ndubɔɔ bekyuli bani náɔɔ-nwu bádi lelb kemo litemi na cɔsu. Cɔsika úti úbedu cɔfeni ni, Katɔti útatala tɔ Kɔyu cmmɔ cnii kutáɔ-ma lelb kemo. Cɔsika Yesu úteduo tɔ nwuna lega bɔdi bukeye kemo. ⁴⁰ Ka bénu etemila ameni ni, bana badi básu banii, “Cɔcɔ ukyuli cmeni ndi Katɔti Kenye Udiene cmmɔ.” ⁴¹ Na babambadi lenɔ banini, “Cmeni ndi Ukyuli ɔfunadi.” Nsu badi ama ni, béye banini, “Ukyuli ɔfunadi cmmɔ ni, Galilea na cɔdubo bɔsu? ⁴² Cɔcɔdi cɔsu na Bunweni Kedee ɔku ɔsu ka Ukyuli ɔfunadi cmmɔ wasi ɔga Dawid kaba kemo na Betlehem cma kesii kani na Dawid ɔsi yoo?” ⁴³ Ckenku Yesu cɔsu ni, bekyuli bammɔ fui béle

lelb. ⁴⁴ Badi báɔ ka befie-nwu, nsu cdi útakana-nwu butuku. ⁴⁵ Ka kakpakɔ bagyumanane bani na bátala bɛnwini básie Farisifuɔ ku bakpane benengu bammɔ kudɔ ni, béye-ma banini, “Bi cɔsu na bitakpanku-nwu bíteboku?” ⁴⁶ Amu na ama bédie kenye banini, “Bútenu ka ukyuli cdi ctemi aani ukyuli cmeni kudii!” ⁴⁷ Amu na Farisifuɔ bammɔ béye-ma banini, “Amii lenɔ ukyuli cmeni úfu-mii kasusu? ⁴⁸ Bíinu dii si benengu badi iye Farisifuɔ badi báɔ-nwu bádi? ⁴⁹ Kudii! Nsu otogyi bekyuli bameni fui baaagyi cda bubo bómme. Anwu-cɔsu na ewida asiaku-ma!” ⁵⁰ Amu na Nikodemo cni ndi benengu bammɔ akɔ unwi na úsue Yesu kudɔ uwi cdi ni, úye-ma cni, ⁵¹ “Bula cda bubo búte-bu ulu ka bɔdu ukyuli cɔkɔ si bútenu-nwu kenye litemi na bɔti lela leni na cɔdanku iye cɔɔbla?” ⁵² Nsu bédie kenye béye-nwu banini, “Awo lenɔ Galilea na ási yoo? Duo leku kemo na anu ati ka Katɔti kenye udiene cdi ulási Galilea.” ⁵³ Mmo ni, ukyuli biala ɔtɔ úsie kaduli.

8 Nsu Yesu anwu ɔtɔ úsie kɔbi kɔni baalb Inɔ Egyii kɔbi lelb. ² Kadi kégye cɔanta tutuutu ni, ɔcɔ únwini úsie Yuda fuɔ kakpakɔ. Na bekyuli bammɔ fui báka bámana-nwu, na anwu úlie-ma nte na úsie kalɔ cɔtina-ma ala. ³ Amu na cda bubo ala batinane ku Farisifuɔ bákpanku uleku cdi befie kɔnu ku kɔnu na kɔcɔ kadiko béboku. Amu na báya na ɔcɔ únye bana fui anumi. ⁴ Amu na béye Yesu banini, “Ala cɔtinane, uleku cmeni ni, befie-nwu kɔnu ku kɔnu ka cɔcɔ kɔcɔ. ⁵ ɔfeni na bula cda bubo kenye aani kale na Mose ɔtina ni, cɔleka bubo-nwu atabi bɔdu. Na de na awo aasu?” ⁶ Béye-nwu cmeni banii beti bakywe-nwu kakpagyue kale na si ɔnu-ka kemo ni, na bake kasiakɔ na befie-nwu. Nsu Yesu ɔyu ɔfa na únweni ala na cɔtumu akɔ ku nwuna lenimi. ⁷ Amu ka básɔ benye mmo beeye-nwu etemila ni, ɔtalaku lelb na ɔsu-ma cni, “Bina akɔ cni nátabla likpidi ledi kudii ni, anwu cka-nwu letabi bubo.” ⁸ Amu na anwu ɔcɔ ɔyu ɔfa na únweni ala ɔsia kalɔ ku lenimi. ⁹ Ka benengu bammɔ bénu leni ni, bágyu bátɔɔ unwi unwi ɔsi unengudi lelb. Na báda Yesu ku uleku cmmɔ leti bényene bekyuli bammɔ nte. ¹⁰ Amu na Yesu ɔtalaku lelb na úye uleku cmmɔ cni, “Uleku, ntele-ma? Cdi biala útadu-cɔkɔ?” ¹¹ Amu na uleku cmmɔ cni, “Oowo, Ati.” Anwu-cɔsu Yesu ɔsu-nwu cni, “Leni kani na ami lenɔ naaadu-cɔkɔ. Anwu-cɔsu teesie. Mmomu tasɔ telie ataabla likpidi.” ¹² Cmmɔ kama ni, Yesu ɔcɔ ɔtemiku bekyuli bammɔ na ɔsu-ma cni, “Ami ndi kayawi kameni bukeye. Na ukyuli cni nsiaku-mi kama ni, cɔdubɔke bukeye bɔni muute ukyuli ngba geen, na ulese ulávi ledisa kemo kudii.” ¹³ Amu na Farisifuɔ básu-nwu banini, “Awo clati muudie fula lelb kenye. Anwu-cɔsu fula kenye budie buuubo unu.” ¹⁴ Amu na Yesu ɔsu-ma cni, “Si ina muudie lelb kenye ni, mina kenye budie bubo unu, cɔsika ngyi kesii kani na lési, na ngyi kesii kani na lísela. Nsu amii beegyi kesii kani na lési iye kesii kani na lísela. ¹⁵ Kayawi kasusu kemo na beete

litemi. Nsu ami ni, naaateku c̄di litemi. ¹⁶ Si banii b̄c̄te na nte litemi muedi ni, nka mina litemi b̄c̄te b̄c̄ke ulu lel̄. C̄sika c̄c̄c̄di ami leti c̄c̄c̄te litemi lem̄m̄. Mmomu Kat̄c̄ti c̄ni n̄átala-mii unye-mi kama. ¹⁷ Na bina c̄da bubo kemo ni, b̄énweni banii nkyuli inȳc̄ lela kenye budie bubo unu. ¹⁸ Na ami ndi bana ak̄ unwi c̄ni muudie lel̄ kenye. Na Ati c̄ni n̄átala-mi ndi unȳc̄di." ¹⁹ Amu na béye-nwu banini, "N̄tele f̄^c̄ti c̄m̄c̄?" Yesu údie kenye na ósu-ma c̄nini, "B̄eegyi-mi iye mina C̄ti. C̄sika si b̄c̄gyi na b̄egyi-mi ni, nka bedub̄c̄ti mina C̄ti len̄c̄." ²⁰ Kenye kameni na ósu-ma na kesii kani nde egulabi kesek̄ na kakpak̄ kemo mm̄. Nsu ukyuli c̄di útakana-nwu buf̄ie, c̄sika nwuna uwi c̄m̄c̄ útedu t̄. ²¹ Yesu c̄s̄ ósu-ma c̄nini, "Ndubo b̄c̄c̄ na bedubo-mi b̄c̄wia na bikpi b̄ekya bina ekp̄idi kemo. Na kesii kani l̄sela ni, bilakana mm̄ bubo." ²² Amu na Yuda f̄uc̄ bamm̄c̄ béye lel̄ banini, "B̄c̄du na c̄dubo lel̄ ka ósu c̄nii, 'Kesii kani na l̄sela ni, bilakana bubo?'" ²³ Amu na ósu-ma c̄nini, "Amii ni, kal̄c̄ meni na b̄ési. Na ami ni, l̄ési kat̄c̄. Kayawi kameni c̄di na bedi. Na ami ni, c̄c̄c̄di kayawi kameni c̄di na ndi. ²⁴ L̄ésu-mii ka bedubo bukpi b̄c̄kya bina ekp̄idi kemo. Na si bíta f̄c̄ bíta di ka ami ndi Anwu c̄m̄c̄ ni, bedubo bukpi b̄c̄kya bina ekp̄idi kemo s̄c̄c̄." ²⁵ Amu na béye-nwu banini, "Aw̄c̄ ndi c̄ma?" Amu na údie kenye ósu-ma c̄nini, "L̄ela leni na l̄ésu-mii ósi kal̄c̄ kesek̄ kani na ndi. ²⁶ Mbo ala pii na lesu lesiku-mii lel̄ na led̄u-mii c̄c̄c̄ na bina obl̄adu c̄su. Nsu ukyuli c̄ni n̄átala-mi ni, ulányi c̄c̄c̄. Na ala ani na l̄ínu l̄ésiku-nwu kud̄c̄ ni, anya muuti taasu kayawi bekyuli." ²⁷ Mm̄c̄ ni, b̄étenu kal̄c̄ banii C̄ti lel̄ na c̄c̄temi taasiku. ²⁸ Anwu c̄su Yesu ósu-ma c̄nini, "Si uwi c̄ni na b̄ék̄liku Ukyuli Dyaw̄ine Ubi kat̄c̄ ni, mm̄c̄ na bedub̄c̄ti ka ami ndi Anwu c̄m̄c̄. Na naaaba l̄ela ledi na ami cl̄ati cyikun kemo. Mmomu c̄m̄c̄temi kal̄e kani na mina C̄ti ótina-mi. ²⁹ Na anwu c̄ni n̄átala-mi ni, unyeku-mi. Na útada-mi útese, c̄sika mm̄c̄bla l̄ela leni mm̄c̄c̄-nwu ka f̄c̄ uwi biala." ³⁰ Na ka ótemi leni ni, bekyuli pii bá f̄c̄-nwu bádi. ³¹ Amu na Yesu ósu Yuda f̄uc̄ bani ná f̄c̄-nwu bádi mm̄c̄ c̄nini, "Si b̄ebla taasiaku mina ala ani na l̄étina-mii lel̄ ni, na b̄edi mina basiakune s̄c̄c̄. ³² Na bedub̄c̄ti litemi geen, na litemi lem̄m̄ leȳa na b̄eke b̄c̄nwuna." ³³ Amu na Yuda f̄uc̄ bamm̄c̄ básu-nwu banini, "Abraham kaba bebi na b̄c̄di, na c̄c̄c̄kya ukyuli c̄di kal̄c̄! De na óbla na aasu anii b̄c̄dub̄c̄ke b̄c̄nwuna?" ³⁴ Amu na Yesu ósu-ma c̄nini, "Mm̄c̄su-mii geen ka ni, ukyuli biala c̄ni mm̄c̄bla likp̄idi ni, c̄kya likp̄idi kal̄c̄. ³⁵ Na ukyuli c̄ni mm̄c̄bla ukyuli bamb̄a kabla ni, ulénwini kaduli kamm̄c̄ ala c̄dine geen. Mmomu ubi c̄ni na c̄cl̄ati ów̄ na kaduli kamm̄c̄ kemo geen ni, anwu mm̄c̄di kaduli kamm̄c̄ ala uwi f̄ui. ³⁶ Anwu c̄su si ami Kat̄c̄ti Ubidi léya na áke b̄c̄nwuna ni, na ebo b̄c̄nwuna geen s̄c̄c̄. ³⁷ Ngyi ka Abraham kaba bebi na bedi. Nsu b̄eewia ka bedu-mi, c̄sika bila f̄c̄ mina ala ani na mm̄c̄tina-mii taadi. ³⁸ L̄ela leni na mina C̄ti ótina-mi ni, ani na mm̄c̄su. Na amii len̄c̄ b̄ebla l̄ela leni na

b̄ínu b̄ésiku bina c̄ti kud̄c̄." ³⁹ Amu na Yuda f̄uc̄ bamm̄c̄ básu-nwu banini, "Abraham ndi bula c̄ti." Mm̄c̄ na Yesu ósu-ma c̄nini, "Si Abraham bebi na bedi geen ni, b̄e-dub̄c̄bla ala ani na Abraham óbla. ⁴⁰ Nsu ami c̄ni mm̄c̄su-mii litemi geen leni na l̄ínu l̄ésiku Kat̄c̄ti kud̄c̄ ni, ami mmomu na b̄eewia bedu. C̄c̄c̄di c̄meni udu na Abraham óbla. ⁴¹ Ala ani na ukyuli c̄ni ndi bina c̄ti óbla ni, anya na b̄ebla." Amu na básu-nwu banini, "C̄c̄c̄di c̄c̄c̄ bebi na b̄c̄di! C̄ti unwi na bubo, na anwu ndi Kat̄c̄ti!" ⁴² Amu na Yesu ósu-ma c̄nini, "Si Kat̄c̄ti ndi bina c̄ti ni, b̄e-dub̄c̄c̄ȳc̄-mi. C̄sika Kat̄c̄ti c̄m̄c̄ kud̄c̄ geen na l̄ési líbo meni. N̄tebo na ami cl̄ati c̄c̄ȳc̄ kemo. Mmomu anwu c̄m̄c̄ n̄átala-mi. ⁴³ Bi c̄su na bilenu-mi kal̄c̄? Ngyi ka bilátuna benii biise atu na binu l̄ela leni na mm̄c̄su. ⁴⁴ Bi-na c̄ti ndi ukisine c̄m̄c̄, na bewia ka b̄ebla nwuna l̄ef̄c̄ȳc̄. Bekyuli c̄dune kani na c̄di ósi kal̄c̄ kesek̄ f̄ui. Na ulaȳc̄ litemi geen lem̄m̄c̄, c̄sika ulasu l̄ela siin ledi kudii. Si ónyi c̄c̄c̄ ni, nwuna udu na uddie taatina na b̄c̄temi kemo. C̄sika c̄c̄c̄ nyine na c̄di, na anwu ndi c̄c̄c̄ nyi f̄ui c̄ti. ⁴⁵ Nsu ka mm̄c̄su-mii litemi geen lem̄eni c̄su ni, bila f̄c̄-mi taadi. ⁴⁶ Bina ak̄ c̄mani na madu-mi likp̄idi ledi c̄c̄c̄? Si mm̄c̄su-mii litemi geen ni, bi c̄su na bila f̄c̄-mi taadi. ⁴⁷ Ukyuli c̄ni ndi Kat̄c̄ti c̄di ni, anwu muunú ala ani na Kat̄c̄ti c̄c̄su. Na l̄ela leni c̄su na bilabla taasiaku mina litemi lel̄c̄ ndi ka b̄eedi Kat̄c̄ti c̄di." ⁴⁸ Mm̄c̄ na Yuda f̄uc̄ básu Yesu banini, "C̄di litemi geen ka b̄ósu-c̄ ka Samariani ukp̄idi na adi, na k̄yu kukp̄idi k̄siaku-c̄!" ⁴⁹ Amu na Yesu údie kenye c̄nini, "K̄yu kukp̄idi k̄di k̄c̄c̄siaku-mi. Ami mm̄c̄talaku mina C̄ti lenyi kat̄c̄, nsu amii biibile-mi lenyi. ⁵⁰ Naaawia lenyi teete lel̄. Nsu ukyuli c̄ni mm̄c̄wia ka bekyuli bak̄liku-mi lenyi kat̄c̄ ni, anwu c̄kya. Na anwu mm̄c̄te litemi ulu lel̄c̄. ⁵¹ Mm̄c̄su-mii geen nnii ukyuli c̄ni madi ala ani na mm̄c̄tina meni lel̄c̄ ni, ulekpi kudi kudii!" ⁵² Mm̄c̄ na Yuda f̄uc̄ bamm̄c̄ básu-nwu banini, "C̄ f̄eni na b̄c̄ti nwaa ka k̄yu kukp̄idi k̄siaku-c̄! Abraham úkpi, na Kat̄c̄ti kenye bediene len̄c̄ b̄ékpi, nsu aw̄c̄ aasu ka ukyuli biala c̄ni madi fula ala ani na aatina lel̄c̄ ulekpi kudi kudii!" ⁵³ Bula f̄c̄ taadi ka b̄c̄su na ada anii etulo bula c̄ti Abraham, munuu leni na aasu? Anwu úkpi, na Kat̄c̄ti kenye bediene len̄c̄ b̄ékpi. C̄ma na aabu ka adi t̄c̄?" ⁵⁴ Amu na Yesu údie kenye c̄nini, "Si banii mina lel̄c̄ na muumwi ni, nka bumwi mm̄c̄c̄di l̄ela ledi. Nsu ukyuli c̄ni muumwi-mi ni, anwu ndi mina c̄ti. Anwu ndi c̄ni na benii anwu ndi bina Kat̄c̄ti. ⁵⁵ Amii b̄eegyi-nwu. Nsu ami ngyi-nwu. Na ndubunwini c̄c̄c̄ nyine bina kal̄e si l̄íni c̄meni. C̄sika ngyi-nwu geen, na mm̄c̄di nwuna etemila lel̄c̄. ⁵⁶ Ebiti áda bina c̄ti Abraham ka óti ka ndubo. Anwu c̄su úti anu ósia mina bubo ku lel̄c̄ȳc̄." ⁵⁷ Mm̄c̄ na Yuda f̄uc̄ bamm̄c̄ básu-nwu banini, "Aw̄c̄ áta f̄c̄ t̄ ina akwa liti, na anii áanu Abraham?" ⁵⁸ Amu na Yesu ósu-ma c̄nini, "Mm̄c̄su-mii geen nnii asa badub̄c̄w̄c̄ Abraham ni, Ami nli." ⁵⁹ Mm̄c̄ ka ósu leni ni, bála atabi banii beebó-nwu, nsu Yesu óbala lel̄c̄ na óvi óle-ma ak̄ na kakpak̄c̄ mm̄c̄.

9 Ka Yesu ƙƙe ƙƙi ni, útánu ɔnana ɔdi na anumi ábwe ɔsi uwi ɔni na báwɔ-nwu fui. ² Mmɔ na nwuna basiakune béye-nwu banini, “Ala ɔtinane, ɔma ekpidi náya na ɔnana ɔmeni anumi ábwe asa na báwɔ-nwu? Anwu ɔlati ekpidi ɔsu, munuu nwuna bawɔne ekpidi ɔsu?” ³ Amu na Yesu údie kenye ɔnini, “Ɔnana ɔmeni anumi ani nábwɛ-nwu ni, aadanku nwuna ekpidi iye nwuna bawɔne ekpidi ani na bábla ɔsu. Mmomu anumi ábwe-nwu kale na bekyuli banu Katɔti ɔyikun bati na ukyuli ɔmeni leɓ. ⁴ Si uwi ɔni na kadi kátasa ɔ ni, ɔdi ka butaabla Katɔti ɔni náƙala-mi kabla. Ɔƙe ɔdubo bɔsa ɔni na ukyuli biala ɔsu ulakana leɓi biala ɔkɔbla. ⁵ Na lebo leni kemo na nkya bayawine akɔ ni, ami ndi bana bukeye.” ⁶ Ka Yesu ɔsu leni ɔwɔ ni, útuo lisuo úwi kalɔ na úti ɔsala ku leti, na úti-ni úsusu ɔnana ɔmmɔ anumi. ⁷ Na ɔsu-nwu ɔnini, “Teesie na atáƙ anumi na leba blii leni baalɔ bani Siloa kemo.” Na Siloa kalɔ ndi báƙala-nwu. Anwu ɔsu ɔnana ɔmmɔ úsie na útáƙ nwuna anumi. Na nwuna anumi álemi na ɔnu, na ɔsu únwini úbo kaduli. ⁸ Amu na nwuna bakpana ku bekyuli bani fui nánu-nwu uwi ɔni na úteevele ala béye leɓ banini, “Ɔƙɔdi ɔnana ɔmeni néteele meni teevele ala mmɔ, iye?” ⁹ Badi banii anwu na ɔdi. Nsu babambadi ama banii, “Oowo, ɔƙɔdi anwu na ɔdi. Bɔle kani na ɔle-nwu.” Amu na ukyuli ɔmmɔ ɔlati ɔnini, “Ami na ɔdi!” ¹⁰ Mmɔ na béye-nwu banini, “De na ɔbla asa na aakana ɔnu?” ¹¹ Amu na údie kenye ɔnini, “Ukyuli ɔni baalɔ Yesu ni, anwu nábla aba úsusu-mi anumi. Na ɔsu-mi ɔnii ntésie na ntáƙ mina anumi na Siloa leba kemo. Anwu ɔsu lísie. Na ka lénya léƙ anumi léwɔ kani na líse kalɔ mmɔ.” ¹² Mmɔ ni, béye-nwu banii, “Nteele ukyuli ɔmmɔ?” Amu na údie kenye ɔnini, “Leeegyí.” ¹³ Ɔmmɔ kama ni, bekyuli bammmɔ béti ukyuli ɔni na nka anumi ábwe-nwu mmɔ básienku Farisifua kudɔ. ¹⁴ Na limeyi leni leɓ na Yesu úti aba úsusu ɔnana ɔmmɔ anumi na ɔbwi-nwu ni, ɔdi lenwunameyi. ¹⁵ Mmɔ na Farisifua bammmɔ lenɔ básɔ béye-nwu kale na ɔbla asa na ɔsu ɔkana na ɔnu. Na ɔnana ɔmmɔ ɔsu-ma ɔnini, “Ukyuli ɔmmɔ úti aba adi úsusu-mi anumi. Na léƙ mina anumi. Na ɔfeni ni, mmɔkana mmɔ.” ¹⁶ Amu na Farisifua bammmɔ badi básu banini, “Ukyuli ɔni nábla lela lemeni ni, ɔƙɔdi Katɔti náƙala-nwu! Ɔsika uládi lenwunameyi ɔda ɔni na Katɔti úbo-bu leɓ.” Na babambadi ama banini, “De na ukyuli ɔni na ɔdi alaekpidi ɔblane wakana na wabla akɔla budie taatina ameni udu?” Mmɔ ni, bekyuli bammmɔ béle leɓ akpa anyɔ. ¹⁷ Amu na Farisifua bammmɔ básɔ béye ɔnana ɔmmɔ banini, “Ka aasu anii anwu nábwɔ-ɔ lenumbwe ni, bi na awɔ ɔlati aasu taasiku ukyuli ɔmmɔ leɓ?” Amu na ɔnana ɔmmɔ údie kenye ɔnini, “Katɔti kenye udiene na ɔdi.” ¹⁸ Ina amu ni, Yuda fua bammmɔ báƙaƙ bátadi ka ɔsu na ɔdi ka ɔnana ɔmmɔ anumi ábwe-nwu asa na ɔsu ɔkana na ɔnu úti útédu uwi ɔni balɔ nwuna bawɔne. ¹⁹ Mmɔ na béye-ma banini, “Bina ubi na ɔdi meni? Na ka beesu benii béwɔ-

nwu na ɔdi ɔnumbwene ni, de na ɔbla asa na ɔkana ɔnu ɔfeni?” ²⁰ Amu na nwuna bawɔne bédie kenye banini, “Bɔgyi ka bula ubi na ɔdi. Na bɔgyi lenɔ ka ɔni na ɔwɔ-nwu ni, ulánu. ²¹ Nsu kale na ɔbla asa na ɔkana na ɔnu ni, bulákana ɔdi. Na ɔwɔgyi ukyuli ɔni nábwɔ-nwu lenumbwe lemmɔ lenɔ. Biye-nwu na anwu ɔlati ɔdubudie leɓ kenye, ɔsika ɔɔbi leɓ kanaale!” ²² Nwuna bawɔne básu ɔmeni, ɔsika bátaayia Yuda fua benengu bammmɔ. Ɔsika benengu bammmɔ báale ugyii bése ka ukyuli biala ɔni medie kenye ka Yesu ndi Ukyuli Ɔfunadi ɔmmɔ ni, badubudie-nwu bana akɔ na Yuda fua kasalako. ²³ Ɔmmɔ ɔsu na nwuna bawɔne básu banii, “Ɔɔbi leɓ kanaale, ɔsu biye-nwu!” ²⁴ Benengu bammmɔ básɔ balɔ ɔnana ɔni na nka anumi ábwe-nwu mmɔ, na básu-nwu banini, “Yia Katɔti, na asu-bu litemi geen lemmɔ! Abu bɔgyi ka ukyuli ɔmmɔ ɔdi alaekpidi ɔblane!” ²⁵ Amu na ɔnana ɔmmɔ údie kenye ɔnini, “Ami leegyí si ɔdi alaekpidi ɔblane iye ɔƙɔdi. Lela linwi leni kani na ngyi ndi ka anumi ábwe-mi dii. Nsu ɔfeni ni, mmɔnu!” ²⁶ Mmɔ na benengu bammmɔ béye-nwu banini, “Bi na ɔbla-a, na de na ɔbwi fula lenumbwe lemmɔ?” ²⁷ Amu na ɔnana ɔmmɔ údie kenye ɔnini, “Léesu-mii mbavi, nsu bilayɔ ka binu. Na bi ɔsu na besɔ beesyɔ binu ɔfeni? Beewia ka binwini nwuna basiakune lenɔ?” ²⁸ Mmɔ na benengu bammmɔ báɔku-nwu banii, “Awo ndi ukyuli ɔmmɔ kama ɔsiakune. Abu Mose basiakune na ɔdi. ²⁹ Bɔgyi ka Katɔti ɔtemiku Mose. Na ukyuli ɔmmɔ anwu ni, ɔwɔgyi kesii kani na ɔsi muedii!” ³⁰ Amu na ɔnana ɔmmɔ ɔnini, “Bi litemi leɓi meni? Bɔsu beda benii beesyɔ kesii kani na ɔsi, nsu anwu nábwɔ-mi lenumbwe!” ³¹ Bɔgyi ka Katɔti ulenu alaekpidi bablane katɔ ɔkɔpali. Na bekyuli babuni bani mmɔbu-nwu na baabla nwuna leƙɔ mmomu katɔ ɔkɔpali na uunú. ³² Na ɔsi kayawi kalɔ keseko fui ni, ɔma nénu ka ukyuli ɔdi ɔya na ɔnumbwene ɔni na báwɔ-nwu leni ɔkana ɔnu?” ³³ Na si ɔƙɔdi Katɔti kudɔ na ukyuli ɔmeni ɔsi ni, nka ulakana lela leɓi ɔkɔbla.” ³⁴ Amu na benengu bammmɔ banini, “Awo ɔni na likpidi kemo na báwɔ-ɔ bákyá na leni kani na éti ábi leɓ ni, awɔ mmɔwía ka atina-bu ala?” Mmɔ ni, báɔku-nwu bédie Yuda fua kasalako mmɔ. ³⁵ Ka Yesu únu ka báɔku-nwu bédie mmɔ ni, ɔwía ɔnana ɔmmɔ ɔnu. Na úye-nwu ɔnini, “Áƙ Ukyuli Ɔyawine Ubi ádi?” ³⁶ Mmɔ na ɔnana ɔmmɔ ɔnini, “Ati, tina-mi ukyuli ɔmmɔ na makana-nwu ɔƙɔ ɔdi.” ³⁷ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Áanu ukyuli ɔmmɔ ábavi. Na ami ɔmmɔ ndi ukyuli ɔni ɔmmɔtemiku-ɔ ɔfeni.” ³⁸ Mmɔ kani na ɔnana ɔmmɔ ɔsu ɔnini, “Blɔti, léƙ lédi!” Na ɔle akɔkɔ na Yesu anumi na úmwi-nwu. ³⁹ Amu na Yesu ɔsu ɔnini, “Líbo kayawi kameni mbateku bekyuli litemi kale na banumbwene bataanu, na bani mmɔnu ni, anumi abwe-ma.” ⁴⁰ Ka Farisifua bani nkya-ma akɔ bénu lela leni na Yesu ɔsu ni, béye-nwu banini, “Bi na aasu? Abu lenɔ banumbwene na ɔdi?” ⁴¹ Mmɔ na Yesu ɔsu-ma ɔnini,

"Si banii anumi nábwε-mii ni, nka bítafɔ. Nsu ka amii alati benii beenu ɔsu ni, ɔmeni ɔɔtina ka béfɔ."

10 Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Mɔɔsu-mii geen ka ni, ukyuli ɔni naaadubo kayakun kammɔ kenye ɔɔsia buduo ɛfonuyu ɛmmɔ kemo mmomu ɔba kama na ɔdubɔɔ uduo ni, ɔdi uyune ku ala ubilene. ² Na ukyuli ɔni ɔɔɔsia kayakun kammɔ teeduo ɔba kemo ni, anwu ndi bafonu ɔdane ɔbuni ɔmmɔ. ³ Kayakun kenye ɔgyu-manane ɔɔlemi kayakun kammɔ teete anwu. Na bafonu bammɔ beenú-nwu ɛdi si ɔɔkɔpali-ma kalɛ na ɔɔsia-ma anyi na ɔɔɔɔnku-ma taaleku. ⁴ Na si ɔkpanku-ma ɔleku ni, ɔɔɔɔ-ma ɛtɔɔ na bafonu bammɔ baasi-aku-nwu kama ɔsika bagyi-nwu ɛdi. ⁵ Baaadubo ukyuli bamba ɔɔsiaku. Mmomu badubukeli batɔɔ ukyuli ɔbambadi kudɔ, ɔsika baaagyi-nwu ɛdi." ⁶ Yesu úbo-ma ɛgba ɛmeni, nsu bétenu lela leni na ɔsu-ma kalɔ. ⁷ ɔmeni ɔsu ni, Yesu ɔɔ ɔsu-ma ɔnini, "Mɔɔsu-mii geen ka ni, ami ndi ɔba kayakun ute bafonu bammɔ. ⁸ Bekyuli bani fui nágyu bátɔ-mi ɛtɔɔ na bébo aani si ami na ɔdi ni, badi beyune ku ala bebilene. Nsu bafonu bammɔ bétenu-ma litemi. ⁹ Ami ndi kayakun kammɔ. Na ukyuli biala ɔni ɔɔɔɔ-mi ɛlɔ teeduo ɔba ɔmmɔ kemo ni, ndubɔɔ-nwu ngba. ɔdubuduo mmɔ taale na utaake adila abuni taadi. ¹⁰ Buyu kani na uyune uubo teebezu na ɔdu bebuo na ubile ala ɛnɔ. Na ami ni, líbo kalɛ na ɛya na bekyuli belie ngba geen na baɛ ɔnɔwuna fui. ¹¹ "Ami ndi bafonu ɔdane ɔbuni ɔni náɔtuna ka ukpi na bafonu bammɔ lili. ¹² Ukyuli ɔni na kayu kenye na béti-nwu na úbo ɔɔɔɔ kabla ni, uukeli si ɔnu ka kegiti ɔdubuo. Na ɔda bafonu bammɔ unyene. ɔsika ɔɔɔdi bafonu ɔdane. Na bafonu bammɔ ɛnɔ baaadi nwuna badi. Anwu ɔsu kegiti ɔmmɔ ku-ufie bafonu bammɔ na kugyingya-ma fui. ¹³ Ukyuli ɔmeni uukeli, ɔsika kayu kenye na béti-nwu na úbo ɔɔɔɔ kabla. Na ɔɔɔdaku bafonu bammɔ ɛda. ¹⁴ - ¹⁵ "Ami ndi bafonu ɔdane ɔbuni. Na aani kalɛ na Ati ɔgyi-mi na ami ɛnɔ ngyi-nwu ni, leni kani na ngyi mina bafonu, na ama ɛnɔ bagyi-mi. Na létuna ka likpi na bana lili. ¹⁶ Mbo bafonu babambadi na beeebo ɛfonuyu ɛmeni kemo ɔ. Na ɔleka ɛkpanku ama ɛnɔ liboku. Na badubunu-mi ɛdi. Na bana fui badubunwini bafonu lisu linwi na bafonu ɔdane unwi kalɔ. ¹⁷ Na Ati ɔɔɔ-mi, ɔsika létuna ka likpi na bana lili. ɔmmɔ kama na ɛɔɔ linwini libo mbelie ngba. ¹⁸ ɔɔɔdi ukyuli ɔdi ndubo-mi ɔkɔna ɔɔdu. Mmomu ami ɔlati nénu kalɔ ka likpi. Mbo ɔyikun na ɛkana likpi leni. Na mbo ɔyikun ɛnɔ na ɛkana na ɛɔɔ linwini libo mbelie ngba. ɔmeni ndi lela leni na Ati úbo-mi ɔda ka mbabla." ¹⁹ Na Yesu etemila ameni ɔsu ni, bule ɔɔɔ ɔbúduo Yudaɔu bammɔ fui nte. ²⁰ Na bana akɔ pii básu banini, "Kɔyu kukpidi ɔsiaku ukyuli ɔmeni, na uukpi libuo! Bi ɔsu na ɔleka binye biteenu ala ani na ɔsu?" ²¹ Nsu babambadi ɛnɔ básu banini, "Ukyuli ɔni na kɔyu kukpidi ɔsiaku ni, ulakana na wetemi leni! De na kɔyu kukpidi ɔdubɔɔ

na ɔnumbwene ɔɔ ɔtaanu?" ²² Na uwi ɔmmɔ kemo ni, ɔdi ɔkɔ uwi ɔni na Yudaɔu baadi bana limeyi leni baalɔ Kakpakɔ ɔɔɔku Teete Katɔti Limeyi. ²³ Na Yesu ɔke uusié taavi na kakpakɔ kaduli mmɔ kesii kani baalɔ Salomo ɛgbanya. ²⁴ Mmɔ na Yudaɔu bammɔ bábaka bámana-nwu, na béye-nwu banini, "Uwi ɛɛ geen na adubunye etédu asa na asu-bu nwaa si awɔ ndi Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ?" ²⁵ Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Léesu-mii ɔmeni mbavi, nsu bila ɔ-mi taadi. Na ala ani ɔmmɔ ɔkenku mina ɔti ɔyikun ɛlɔ muudie-mi kenye. ²⁶ Nsu bila ɔ taadi, ɔsika beedi mina bafonu bammɔ akɔ badi. ²⁷ Mina bafonu beenú-mi lela leni ɔɔsu-ma. Na ngyi-ma. Na ama ɛnɔ basiaku-mi. ²⁸ Mɔɔyá na beelie ngba ɔni nɔ naaadubo ɔsa kudii, na balayii ku udu. Na ukyuli biala ulakana-ma bu fie ɔɔɔ na mina ɔnu kemo. ²⁹ Katɔti ɔni néti-ma úte-mi ni, úbomo útu-lo lela biala na ukyuli biala ulakana-ma bu fie ɔɔɔ na nwuna ɔnu kemo kudii. ³⁰ Ati ku ami fui ni, bekyuli benwi na ɔdi." ³¹ Mmɔ na Yudaɔu bammɔ básu bála atabi banii beebó Yesu. ³² Amu na Yesu úye-ma ɔnini, "Lébla kabla kabuni pii na bina akɔ, na amii alati bénu na adi kabla kani na Ati úti ɔkya-mi enu kemo ka mbabla. Na ala ameni akɔ ɔmani lili ɔsu na beewia ka bibo-mi atabi?" ³³ Mmɔ na Yudaɔu bammɔ básu banini, "ɔɔdi ala abuni adi ɔsu na ɔɔɔɔ ka buubɔ-ɔ atabi. Mmomu ɔni na eedumi Katɔti ɔsu! Ukyuli kani na adi, nsu aawia ka eti ɛlɔ enwini Katɔti!" ³⁴ Amu na Yesu údie kenye ɔnini, "Bénweni na Bunweni Kedee ɔku kemo ka Katɔti ɔsu ɔnini, 'Bise aani Katɔti.'" ³⁵ Na ɔgyi ka lela leni na bénweni bákyá Bunweni Kedee ɔku kemo ni, ɛdi litemi geen leni nse lísela uwi fui. Na mmɔ na Katɔti ɔlɔ bekyuli bani na ɔya básu nwuna litemi buni ɔnii, 'Bise aani Katɔti.' ³⁶ Nsu ami ni, ɔɔfuna na Ati ɔfu-na-mi ka libo kayawi kameni kemo. Na bi ɔsu na beesu beni muudumi Katɔti ka lésu nnii ami ndi Katɔti Ubidi ɔsu? ³⁷ Na si ɔɔdi mina ɔti kabla na ɔmmɔ ni, bita ɔ-mi bitadi. ³⁸ Nsu si anya na ɔmmɔ ɔdi ni, si ina bila ɔ ami ɔlati taadi ni, ɔdi ka be ɔ ala ani na ɔmmɔ anya bedi. Na si bébla leni ni, beɔdubɔɔ ɔti ɔnakunwi ka Katɔti uliku-mi na ami ɛnɔ nliku-nwu." ³⁹ Meni ɛnɔ ni, Yudaɔu bammɔ básu báyɔ ka be fie-nwu, nsu ɔɔ ɔle-ma enu kemo. ⁴⁰ Ka Yesu ɔɔɔ-ma kudɔ ni, ɔɔ ɔvia Yor-dan ketu na úsie útélie kesii kani na Yohane ɔkya útaakpila bekyuli ntu dii. ⁴¹ Na bekyuli pii bébo-nwu kudɔ. Na básu ɛlɔ banini, "Yohane útabla akɔla budie taatina ɔdi. Nsu lela biala na Yohane ɔsu na ukyuli ɔmeni ɛlɔ ni, líbo-nwu kemo leni." ⁴² Na bekyuli pii báfɔ Yesu bádi.

11 Na ɔma ɔni baalɔ Betania kemo ni, ɔnana ɔdi ɔkya na baalɔ-nwu Lasaro. ɔnana ɔmeni úbo uu fi. Na banwani belekubi inyɔ bani ndi Maria ku Marta ɛnɔ bákyá ɔma ɔmmɔ. ² Maria ɔmeni ndi ɔni nébeti inɔmii ɔni muunwenyi fie úwi Bloti Yesu ɛgba na ɔda nwuna lili linwini úni-nwu ɛgba. Na ɔnwani ndi

Lasaro ɔni nébo uuƒi litemi na ɔkɔsu ɔfaani. ³ Lasaro banwani belekubi bamɛni básia Yesu kenye banini, “Blɔti ɔkɔpana ɔyɔne uuƒi.” ⁴ Ka Yesu únu kenye kamɛni ni, ɔsu ɔnini, “Ɖɛ ɔni na Lasaro uuƒi menɛni ni, ɔkɔdi kukpi ndubɔdi-nwu kawɔkɔkɔ.” ⁵ Mmomu ɔmenɛni úbo úte lenɛni kalɛ na Katɔti udie nwuna ɔyikun ɔtina. Na ɔkenku ɔmmɔ kani lɛlɛ na bekyuli bemwi ami Katɔti Ubidi.” Yesu ɔyɔ Lasaro ku Marta ku ɔnwani geen. ⁶ Nsu ɔni na kenye kamɛni kédu-nwu ni, ɔƒɔ lɛlɛ ɔkya mmɔ emeyi anyɔ úbu. ⁷ Ɖmmɔ kama ni, ɔsu nwuna bateyane ɔnini, “Beya na ɔkɔsu bunwini busie Yudea.” ⁸ Amu na bédie kenye banini, “Nsu ala ɔtinane, uwi klukui ɔdi kani návi menɛni ka bekyuli bani nkya mmɔ báwia ka bebo-ɔ atabi! Amu na asɔ aakali ka ɔkɔsu busie kama?” ⁹ Mmɔ na Yesu údie kenye ɔnini, “Si kadi kégye ni, limeyi lɛdanku uwi akpa akpa leevu-inyɔ, munuu ɔkɔkɔkɔ? Anwuɔsu kadi bukeye ɔmmɔ ɔsu ni, ukyuli ɔni nke ni, uletulo.” ¹⁰ Nsu si usien na ɔke ɔkɔdi ni, ɔdubo butulo ɔsika bukeye ɔkɔdi buuubo.” ¹¹ Ka Yesu ɔsu ɔmenɛni ni, ɔsu ɔsu úbunku ɔnini, “Bula ɔkɔpana Lasaro ɔlɛɛ, nsu muusíé ntágyila-nwu.” ¹² Ka bateyane bamɔ bénu lenɛni ni, básu Yesu banini, “Blɔti, si ɔkɔlɛ na ɔnya ɔda ni, ɔlɛ ɔmmɔ ɔdubɔsa-nwu.” ¹³ Nsu ɔkɔsu na Yesu ɔda ɔnii Lasaro úkpi, nsu nwuna bateyane bákali ka lɛlɛɛ geen na ɔkɔlɛɛ. ¹⁴ Anwuɔsu ɔsu-ma nwaa ɔnini, “Lasaro úkpi. ¹⁵ Nsu amii ɔsu ni, ɔdia-mi ka liiibo mmɔ asa na úkpi kalɛ na ɔkenku ɔmenɛni lɛlɛ ni, na beƒɔ-mi be-di. Anwuɔsu beya na buteesie-nwu kudɔ mmɔ.” ¹⁶ Amu na Toma ɔni baalɔ Nta Ubi mmɔ ɔsu nwuna banwani bateyane bakladi ɔnini, “Beya na bula fui ɔkɔsiaku ala ɔtinane kalɛ na abu lenɔ bukpi ku-nwu!” ¹⁷ Uwi ɔni na Yesu útédu mmɔ ni, únu ka báava Lasaro na limeyi lɛmmɔ ndi limeyi linedi. ¹⁸ Ɖfɛni ɔsi Yerusalem úsie Betania mmɔ ni, ɔbla eluku anyɔ. ¹⁹ Na Yudaƒuɔ pii bésie mmɔ bátásia Maria ku Marta kɔnu ka bana ɔnwani úkpi ɔsu. ²⁰ Ka Marta únu ka Yesu ɔsi ɔdubo ni, úsie útásiaku-nwu. Na Maria anwu ɔkya ɔkɔ. ²¹ Mmɔ na Marta ɔsu Yesu ɔnini, “Blɔti, si ɔkɔkya na akya menɛni ni, nka mina ɔnwani útekpi! ²² Nsu ngyi ka ina ɔfɛni muedi ni, Katɔti ɔdubɔbla lɛla biala na évele-nwu ute-ɔ.” ²³ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “ƒɔnwani ɔdubɔta ulie ngba.” ²⁴ Mmɔ ni, Marta údie kenye ɔnini, “Ngyi ka ɔdubɔta uwi ɔni na bekpine badubɔkɔ bata na limeyi likplodi lɛlɛ.” ²⁵ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, “Ami ɔkɔyá na bekyuli basɔ baata teebelie ngba. Ukyuli biala ɔni ɔkɔƒɔ-mi taadi ɔdubulie ngba si ina úkpi muedi. ²⁶ Na ukyuli ɔni nli ngba si ɔƒɔ-mi ɔdi ni, ulekpi kudii. Áƒɔ ɔmenɛni ádi?” ²⁷ Ka Yesu úye-nwu lenɛni ni, Marta údie kenye ɔnini, “Eɛn, Blɔti, lɛƒɔ-ɔ lɛdi ka awɔ ndi Ukyuli Ɖfunadi ɔni ndi Katɔti Ubidi ɔni na básu bése ka ɔdubo kayawi.” ²⁸ Mmɔ ka Marta ɔsu lenɛni ɔkɔkɔ ni, únwini úsie na útálɔ ɔnwani Maria úsienku kɔmadɔ na ɔsu-nwu ɔnini, “Ala ɔtinane ɔmmɔ úbo menɛni na uuƒe-ɔ lili.” ²⁹ Ka Maria únu ɔmenɛni ni, ɔbabla ɔlɛ úsie útásiaku-nwu.

³⁰ Uwi ɔmmɔ ni, Yesu úteduo ɔkɔma ɔmmɔ. Mmomu ɔmua unye likpo lenɛni na Marta úbasiaku-nwu mmɔ. ³¹ Na Yudaƒuɔ bani nlie Maria kudɔ baasia-nwu kɔnu ni, ama lenɔ báta básia ku Maria kama uwi ɔni na ɔbabala ɔlɛ mmɔ. Ɖsika bábu ka kaƒiɔkɔ kamɔ kudɔ na ɔsu úsela utéteewulo. ³² Uwi ɔmenɛni lɛlɛ ni, Maria úbo úbedu Yesu kudɔ. Na uwi ɔni na ɔnu Yesu ni, mmɔ kani na ɔyu úwi Yesu lɛgba akɔ na ɔsu-nwu ɔnini, “Blɔti, si ɔkɔkya na akya menɛni ni, nka mina ɔnwani útekpi.” ³³ Yesu ɔnu kalɛ na Maria uuwulo na bekyuli bani nsiaku-nwu lenɔ beewulo. Nwuna kayi kékpoku-nwu na údumo. Na úye bekyuli bamɔ ɔnini, ³⁴ “Wɛ na béva-nwu?” Amu na bédie kenye banini, “Blɔti, bo, na abanu.” ³⁵ Mmɔ ni, Yesu úwulo. ³⁶ Amu na bekyuli bamɔ básu lɛlɛ banini, “Benu kalɛ na ɔkɔyɔ-nwu!” ³⁷ Nsu bádi básu lɛlɛ banini, “Ɖbwi banumbwene na básu baanu. Nsu bi ɔsu na waya na Lasaro wekpi?” ³⁸ Yesu ɔsu údumo geen, na úsie utédu kaƒiɔkɔ kamɔ kudɔ. Kaƒiɔkɔ kamɔ kadi letabi ubu ɔni na bétɛ letabi bamba bábalá-nwu kenye. ³⁹ Amu na Yesu ɔsu bekyuli bamɔ ɔnini, “Biliiku letabi lɛmmɔ bidie ubu ɔmmɔ kenye.” Mmɔ ni, Lasaro ɔmmɔ ɔnwani Marta ɔsu Yesu ɔnini, “Blɔti, ɔdubo buteenwenyi ɔfɛni, ɔsika ɔkwi limeyi linedi ka báva-nwu!” ⁴⁰ Amu na Yesu ɔsu Marta ɔnini, “Ntasu-ɔ nnii si áƒɔ-mi ádi ni, adubɔnu ɔyikun ɔni na Katɔti ubo ati?” ⁴¹ Amu na Bekyuli bamɔ béliiku letabi lɛmmɔ bédie ubu ɔmmɔ kenye. Na Yesu ɔnu katɔ na ɔsu ɔnini, “Ati, ɔkɔgyá-a enu, ɔsika aatuna teete-mi si lékpali-ɔ. ⁴² Na ngyi ka aatuna teete-mi uwi biala kemo. Nsu bekyuli bani nnye menɛni ɔsu na ɔkɔ ɔkɔsu ɔmenɛni kalɛ na baƒɔ badi ka awɔ nátala-mi.” ⁴³ Ka ɔkɔpali katɔ ɔwɔkɔ lenɛni ni, ɔva ɔkɔpali ɔnini, “Lasaro, lɛ bo menɛni!” ⁴⁴ Na ukpine ɔmmɔ ɔta úsie úbo-ma kudɔ mmɔ, na ukpine ɔkɔkɔdi ɔmmɔ kúnyimi ɔkɔda-nwu enu ku lɛgba. Na béeti kɔdi kɔdi bényimi-nwu anumi. Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, “Beƒɛnɛni adi amɔ fui na nwuna lɛlɛ.” ⁴⁵ Ɖmenɛni ɔsu ka Yudaƒuɔ pii bani nébo Maria kudɔ mmɔ bánu lɛla lenɛni na Yesu ɔbla ni, báƒɔ-nwu bádi. ⁴⁶ Nsu badi bɛnwini bésie ƒarisifɔ kudɔ, na bátásu-ma lɛla lenɛni na Yesu ɔbla. ⁴⁷ Anwuɔsu ƒarisifɔ ku bakpane benengu bása ku Yudaƒuɔ batɔnkune bamɔ na béye lɛlɛ banini, “Bi na ɔlɛka ɔkɔbla? Benu akɔla budie taatina ani udu na ukyuli ɔmenɛni ɔdaku ɔkɔbla!” ⁴⁸ Si bunye ɔkɔnu-nwu na ɔdaku ɔmenɛni lenɛni ni, ukyuli biala ɔdubo-nwu ɔkɔƒɔ ɔkɔdi. Na Romaƒuɔ lɛlɛ badine badubɔta na bebebo bula kakpakɔ kamɛni babwɛ na bekpɔ bula kalɔ fui.” ⁴⁹ Amu na bana akɔ unwi ɔni ndi ɔkpane unengudi na lɛkwa lɛmmɔ kemo na baalɔ-nwu Kaiafa ni, ɔsu-ma ɔnini, “Amii beɛgyi lɛla lenɛni ɔkɔlé menɛni kalɔ!” ⁵⁰ Beɛgyi bɛnii ɔdia ka ukyuli unwi ukpi na kadi fui lili utulo ka kadi fui bekyuli bayii ku udu?” ⁵¹ Nsu geen ni, ɔkɔkɔdi anwu ɔlati kasusu nwaa kemo na ɔsu lɛla lɛmmɔ. Mmomu ni, ka anwu ndi ɔkpane unengudi na lɛkwa lɛmmɔ kemo ɔsu ni, Katɔti ɔke-nwu lɛlɛ

na ́ya na ́wsu lela leni ndubo libale use ka ni, Yesu ndubo ubekpi na Yudaƒuƒ fui lili. ⁵² Na ́wsu ama leti. Mmomu ku kale na ́sala Katɔti bekyuli bani négyingya bakya kayawi ekpo ekpo fui lela na ́bla-ma unwi. ⁵³ Amu na ́si limeyi lemme lela ni, Yudaƒuƒ batɔnkune bammɔ bése kalɔ baawia lilu leni lela na befie Yesu na badu-nwu. ⁵⁴ ɔmeni ́su ni, Yesu ́su ulavi ́gbami na Yudaƒuƒ aka. Mmomu ́tɔ ́sie utélie ́ma blii ́di nde ketele na baalɔ-nwu banii Efraim. Na anwu ku nwuna batɔyane bákyá mmɔ. ⁵⁵ Uwi ́mmɔ kemo ni, Yudaƒuƒ Kukpi Lili ́vía Limeyi ́di ́kpe úde. Na bekyuli pii bási kalɔ kammɔ ekpo fui bésie Yerusalem bátátaabla lela ́k ́di ́mmɔ batáklibi lela bete limeyi lemme ́di. ⁵⁶ Na bekyuli bammɔ bákyá bátáate Yesu anu kpakplaa na kakpak ́mmɔ ́ni na bábasa. Na beeye lela banini, “De na awa aakali? Ami ngyi ka ulakana limeyi lemeni kalɔ bubo. Munuu de?” ⁵⁷ Na uwi ́mmɔ ni, bakpane benengu ku Farisifun béte ́ti ka si ́di ́gyi kesii kani na Yesu ́kyá ni, na ubo ubasu-ma kale na besie betéƒie-nwu.

12 Ka kébu emeyi aku na badi Kukpi Lili ́vía Limeyi ni, Yesu ́sie Betania na kesii kani na Lasaro ́ni na ́gyila ́leku kekpine ́kyá. ² Mmɔ ni, bánwa Yesu ebite ́kyá adila na anwu ku nwuna badi bádi. Na Marta néti adila ammɔ útése-ma. Lasaro lenɔ ́kyá Yesu ku bani ́wsu mmɔ aka. ³ Amu na Maria úti inɔmii ́fɛfɛ ́di ́ni náƒɔ kuye geen na baalɔ-mu nard úwi Yesu legba, na ́da nwuna lili linwini úni-nwu legba. Na ́nyi ́fɛfɛ ́k ́k ́mmɔ fui kemo. ⁴ Mmɔ ni, Yesu batɔyane aka unwi ́ni ndi Yuda Iskariot ́ni ndubɔkyá Yesu kakya ni, útayɔ-nwu kafɔ na úye ́nini, ⁵ “Bi ́su na nka bútetɔ inɔmii ́menɔ búteye na ́ke aani nkyuli eti aku limeyi leyufɔla na buti egulabi ammɔ bute bawa-bane?” ⁶ Nsu ́wsu ́ni na bawaba baakywí-nwu kafɔ ́su na úye ́meni. Mmomu ka ́di uyune na anwu kani ́wsu bana kavumi, na ́k ka nka utaaƒana egulabi ammɔ adi teedie taabla nwuna lela ala ́su. ⁷ Amu na Yesu ́su-nwu ́nini, “Nwuna lela biala litekpoku-ɔ. Ya na ́bla lela leni na ubo use ute mina kukpi. ⁸ Bawa-bane bammɔ bakya-mii kudɔ uwi biala. Nsu ami leɛɛ-dubo-mii kudɔ ́kyá uwi biala.” ⁹ Ka Yudaƒuƒ pii bénu ka Yesu ́sie ́kyá Betania ni, bésie mmɔ. Na ́wsu Yesu leti pe ́su. Mmomu kale na banu Lasaro ́ni na Yesu ́gyila ́siku kekpine lenɔ ́su. ¹⁰ Anwuɔsu bakpane benengu bábla kasusu ka badu Lasaro lenɔ. ¹¹ ́sika ́kenku-nwu lela ́su na Yudaƒuƒ pii baalé bakpane benengu bammɔ kama na basiaku Yesu ka báƒɔ-nwu bádi ́su. ¹² Limeyi leni nsia ni, bekyuli lisu bonwu leni nébo Kukpi Lili ́vía Limeyi kadikɔ ni, bénu ka Yesu ́si ́dubo Yerusalem. ¹³ Anwuɔsu béti kuke na bale bésie bátásiaku-nwu. Na baava taasuu banini, “Hosiana! Bimwi anwu ́ni ndubo na Blɔti lenyi kemo! Bimwi Israel fun ́ga!” ¹⁴ Na Yesu ́nu ebuo ala utine ubi ́di na ulie-nwu lela aani kale na Bunweni Kedee ́ku ́su ́ni-

ni, ¹⁵ “Amii, Sion bekyuli, bitayia lela ledi! Beenu bina ́ga ka ulie ebuo ala utine ubi lela ́dubo!” ¹⁶ Na nka Yesu batɔyane bétenu lela lemeni kalɔ kudeedi. Nsu uwi ́ni na Katɔti ́gyila-nwu ́siku kekpine na úte-nwu ́bu ni, mmɔ na bényimo ka Bunweni Kedee ́ku ́su ́meni ́siku-nwu lela ka bekyuli bábla ala ameni fui béte-nwu. ¹⁷ Bekyuli bani nnye baanu uwi ́ni na Yesu ́kpali Lasaro na kafɔ ́k kemo na ́gyila-nwu ́leku kekpine ni, bésie bátásu lela leni nále mmɔ bávi. ¹⁸ ɔmmɔ ́su na bekyuli pii bammɔ bésie bátásiaku-nwu, ́si-ka bénu akɔla budie taatina ́ni na ́bla. ¹⁹ Mmɔ na Farisifun bammɔ básu lela banini, “Benu ka bekyuli bammɔ bale-bu kama! Kayawi bekyuli fui bétiku lela bésie basiaku-nwu kama!” ²⁰ Hela fun badi bakya bekyuli bani nésie Yerusalem batákpa na limeyi lemme ́di kemo. ²¹ Amu na bésie Filipino kudɔ ́ni nási Betsaida na Galilea kalɔ lela. Na básu-nwu banini, “Ati, ́wsu ka ́ni Yesu.” ²² Mmɔ na Filipino ́sie útasu Andrea, na bana inyo baka bésie bátásu Yesu. ²³ Amu na Yesu údie kenye ́nini, “Uwi údu ka Katɔti ́klɔku ami nwuna Ubi-di lenyi katɔ na bekyuli anumi. ²⁴ Na ́wsu-mii geen ka ni, lentabi lilemomo teetulo linwi leni kani na ledi, amuntu béti-ni bákyá kalɔ na libu. Na si líbu leni ni, uwi ́mmɔ kama asa na liimomo teenwini antabi pii. ²⁵ Ukyuli ́ni na nwuna ́di leti pe na ulie ute na ngba ́menɔ kemo ni, ́dubɔyila lela biala. Nsu ukyuli ́ni néni anwu ́lati leke na uulie ngba taawia bekyuli bamba ́di ni, ́ké ngba ́mmɔ uwi fui. ²⁶ Ukyuli biala ́ni ́wsu ka ́bla-mi kabla ni, ́di ka ́siaku-mi. Na kesii kani na nlie ni, mmɔ na mina kabla ́blane ́mmɔ lenɔ welie. Na ukyuli biala ́ni ́wsu kabla ni, mina ́ti ́dubute-nwu ́bu. ²⁷ “ɔfeni ni, kayi keekpóku-mi. Nsu bi na ́le-ka lesu? ́su na lesu nnii, ‘Ati, taya na lebibu lemeni udu lesiaku-mi?’ Oowo! ́mmɔ ́su geen na líbo kalɔ kameni lela kale na libo abi ameni udu. ²⁸ Anwuɔsu ́wsu nnii, ‘Ati, ya na bekyuli bakɔku ́la lenyi katɔ.’” Mmɔ ni, bénu butemi ́di ́siku kayaa ka ́wsu ́ni- ni, “Leɛyá na bekyuli báklɔku mina lenyi katɔ. Na nso ndubo ́kyá na bakɔku-mi lenyi katɔ bebu.” ²⁹ Ka bekyuli bani nnye mmɔ bénu ledi lemme ni, básu ka ́nantu muudu. Na babambadi banini, “Katɔti ́tu ́di násu-nwu lela ledi.” ³⁰ Amu na Yesu ́su-ma ́nini, “ɔk- di ami ́su na ledi lemme leke, mmomu amii ́su. ³¹ “ɔfeni na uwi údu ka Katɔti ́du kayawi kameni bekyuli ́kɔ. Na Katɔti ́dubɔkɔku kayawi kameni lela ́dine ́leku nwuna lega kadikɔ. ³² Na si uwi ́ni na bekyuli báklɔku-mi katɔ ni, ndubɔkyá na bekyuli fui bebo-mi kudɔ.” ³³ Ka Yesu ́su ́meni ni, ́tina ka badubonwu katɔ bakɔku na ugyii lela na ukpi. ³⁴ Amu na bekyuli lisu lemme básu banini, “Na Bunweni Kedee ́ku kemo ni, básu ka Ukyuli ́funadi ́mmɔ ́dubɔkɔkyá ngba uwi fui. Na de na ́bla na aasu ka bekyuli badubɔklɔku Ukyuli ́yawine Ubi ́mmɔ katɔ leni? ́ma ndi Ukyuli ́yawine Ubi ́mmɔ?” ³⁵ Mmɔ ni, Yesu údie

kenye ɔnini, "Uwi klukui ɔdi kani na bedubɔɔ benu Katɔti bukeye ɔmmɔ. Anwuɔsu ni, uwi ɔni na kadi kammɔ kamua keekeye ni, bekya ɔkplu na bisie anumi kale na kadi kalása kalakya-mii. ɔsika ukyuli ɔni nke na ledisa kemo ni, ɔɔgyi kesii kani na úsela. 36 Anwuɔsu ni, biti bina anu fui besia bukeye ɔmmɔ lel uwi ɔni na bémua bɛenu bukeye. Na ɔmmɔ ndubɔya na binwini bukeye ɔmmɔ bekyuli." Ka Yesu ɔsu-ma ɔmeni ɔkɔɔ ni, ɔgyi ɔɔɔɔ-ma kudɔ. Na ɔbela lel na básɔ bá-tanu-nwu. 37 Na ina ka Yesu ɔbla akɔla budie taatina ameni fui na bana anumi ni, bátafɔ-nwu bátadi. 38 Nsu ɔmeni ɔle leni kale na Katɔti Kenye Udiene Yesaia lela leni na ɔsu ka ledubɔle libo-nwu kemo leni ɔnini, "Blɔti, ka búdie fula kenye kammɔ ni, ɔma náfɔ-bu ɔdi? Na ɔma bene na Blɔti údie nwuna ɔyikun ɔtina?" 39 ɔmmɔ ɔsu na báta kana bɔfɔ bɔdi, ɔsika Yesaia ɔsu ɔsu ɔnini, 40 "Ami Katɔti lébala-ma anumi kale na balanu lela ledi balati. Na léya na báɔɔ kale na belénu ala kalɔ. ɔmmɔ ɔsu belénwini belebo-mii kudɔ kale na lebwima." 41 Yesaia ɔnu ɔti Yesu kenye ku ɔbu. Anwuɔsu na ɔsu lela lemeni ɔsiku-nwu lel ka badubuni-nwu. 42 Nsu ina ka use leni ni, Yuda fɔɔ batɔnkune pii báfɔ Yesu bádi. Mmomu ka baayia lela leni na Farisifɔɔ baduboma ɔɔɔla ɔsu ni, báta kana na basu ɔmeni nwaa. ɔsika badubɔgya-ma baleku bana kasala kemo. 43 Na baayɔ ɔbu ɔni nási bekyuli kudɔ teetulo ɔni nási Katɔti kudɔ. 44 Amu na Yesu ɔsu ku ledi momoomo ɔnini, "Ukyuli ɔni ɔkɔɔ-mi taadi ni, ɔkɔɔdi ami leti na ɔfɔ ɔdi. Mmomu ɔfɔ anwu ɔni náta-mi lenɔ ɔdi. 45 Na ukyuli ɔni ɔkɔɔmi ni, ɔkɔɔni anwu ɔni náta-mi. 46 Libo kayawi kameni kemo aani ukyuli ɔni ɔkɔɔyá na bekyuli baanu bukeye kale na ukyuli biala ɔni náfɔ-mi ɔdi ni, uláfɔ lel ulakya ledisa kemo. 47 "Si ukyuli ɔdi uunú litemi leni na ɔkɔɔsu nsu uládi-ni lel ni, leɛedubo-nwu ɔkɔɔ ɔkɔɔdu. ɔsika ɔtebo nnii mbadu kayawi bekyuli ɔkɔɔ. Mmomu libo nnii mba fɔ-ma ngba. 48 Ukyuli biala ɔni muuní-mi ni, na ulafɔ mina litemi taadi ni, lela leni madu-nwu ɔkɔɔ linye legya-nwu. Na etemila ani na lésu anya ndubo-nwu ɔkɔɔ ɔkɔɔdu na limeyi likplodi lemmɔ lel. 49 ɔsika ɔkɔɔdi ami ɔlati ɔyikun kemo na létemi. Mmomu mina ɔti ɔni náta-mi náta-mi lela leni na ɔdi ka lesu ku kale na lesu-ni. 50 Na ngyi ka lela leni na ɔtala-mi ka mbasu mmɔ ni, ani ɔkɔɔyá na bekyuli beelie ngba ɔkɔɔni nsɔ naaadubo ɔkɔɔ kudii. Anwuɔsu lela leni na Ati ɔsu-mi ka masu ni, ani kani na ɔkɔɔsu."

13 Amu na limeyi leni na kadi kégye ndi Kukpi Lili ɔvia Limeyi lemmɔ ni, Yesu ɔti ka uwi údu ka ɔkɔɔ kayawi kameni lel uteesie ɔti kudɔ. Na ka ɔkɔɔyá ama bani náfɔ-nwu bádi fui na kayawi kameni lel ɔsu ni, ɔkɔɔka ka ɔtina-ma kale na ɔkɔɔyá-ma geen. 2 Na useyi ɔmmɔ ka Yesu ku nwuna bateyane bésie belie kadiko badaku ɔkɔɔni ni, ukisine ɔmmɔ ɔkɔɔya na kasusu kekpidi kéduo Yuda ɔni ndi Simon Iskariot ubidi lili kemo kale na ɔkya Yesu kakya. 3 Yesu ɔgyi nwaa ka ɔti úti ɔyikun

úte-nwu ka ɔdi ala fui lel. Na ɔgyi ka Katɔti ɔmmɔ kudɔ na ɔsi, na nwuna kudɔ kani na ɔkɔɔɔ unwini usie. 4 Anwuɔsu ɔta únye na kadiko mmɔ, na údie nwuna awu ɔkɔɔ ɔmmɔ úwi, na úti ɔsa ɔsabra kevobi. 5 Na údu ntu ɔkɔɔdi úwi lekpibwi ledi kemo, na úse kalɔ ɔkɔɔ nwuna bateyane bammmɔ legba, na uuni-ma ku ɔsa ɔni ɔsabra mmɔ. 6 Ka Yesu úbo úbedu Simon Petro kudɔ ni, Petro úye-nwu ɔnini, "Blɔti, ɔkɔɔ na adubo-mi legba?" 7 Amu na Yesu údie kenye na ɔsu-nwu ɔnini, "Elénu ɔt lela leni na mmɔɔla ɔfeni meni kalɔ. Nsu kama ni, adubunu-ni kalɔ." 8 Mmɔ ni, Petro úni na ɔsu ɔnini, "Kudii! Leɛedubo kalɔ bunu na afɔ-mi legba uwi ɔdi." Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Si étenu kalɔ na lefɔ-ɔ legba ni, agyi anii ɔkɔɔ buuubo ɔkɔɔni ɔkɔɔdi." 9 Lela lemmɔ légyu Petro ɔkɔɔ! Anwuɔsu ɔsu Yesu ɔnini, "Blɔti, si use leni ni, ɔkɔɔdi mina legba leti! Mmomu adubɔfɔ mina enu ku lili lenɔ!" 10 Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Ukyuli ɔni náakpi ntu ni, ɔle ɔkɔɔpi. Anwuɔsu legba kani na ɔleka ɔkɔɔ. Bina fui béle ɔkɔɔpi, amu ntu ukyuli unwi pe kani." 11 Yesu ɔsu ɔmeni ɔsika ɔkɔɔdi ukyuli ɔni ndubo-nwu kakya ɔkɔɔya. Anwuɔsu na ɔsu ɔnini, "Bina fui béle ɔkɔɔpi, amu ntu ukyuli unwi pe kani." 12 Ka Yesu ɔfɔ-ma legba ɔkɔɔni, ɔkɔɔku nwuna awu ɔmmɔ ɔkya, na ɔsu únwini úsie útélie kalɔ. Amu na úye nwuna basiakune ɔnini, "Bínu lela leni na lébla meni kalɔ? 13 Bele-mi benii ala ɔtinane ku Blɔti, na ɔdi leni ɔkɔɔ. ɔsika ukyuli ɔmmɔ na ndi. 14 Na ami ɔni ndi Blɔti ku ala ɔtinane ni, ami náfɔ-mii legba ɔfeni kani. Amii lenɔ leni na ɔdi ka be fɔ bina bakpana legba. 15 Lela leni na benu beteya na bitaabra lenɔ ni, ani na lébla létina-mii meni. 16 Mmɔsu-mii geen ka ni, kabla ɔkɔɔ ɔdi biala uletulo nwuna unwoti. Leni kani na ukyuli ɔni báta uletulo ukyuli ɔni náta-nwu. 17 Ka béti litemi geen lemeni ɔfaani ɔsu ni, lel ledubɔgya-mii si bébla ala ameni. 18 "ɔkɔɔdi bina fui litemi na ndaku ɔkɔɔ ɔfaani. Ngyi bina akɔ bani na léfuna. Nsu ɔleka Bunweni Kedee ɔku kemo etemila ebo-nwu kemo leni kale na bénweni bése banini, 'Ukyuli ɔni nákyá ku-mi ɔkɔɔni lekyami kemo na bɔdi ni, anwu nénwini únye-mi lel.' 19 "Na ɔkɔɔsu-mii ɔmeni lise asa ubo ubale, kale na si úbo ubale leni ɔkɔɔni, na beti ka ami ndi Anwu ɔni nkya ɔsi kalɔ kesekɔ. 20 Mmɔsu-mii geen nnii ukyuli biala ɔni muugyingya enu taafɔ ukyuli ɔni na létala ni, ami na ɔfɔ. Na ukyuli ɔni megyingya enu na wafɔ-mi ni, anwu ɔni náta-mi lenɔ na ɔfɔ." 21 Uwi ɔni na Yesu ɔsu ɔmeni ɔkɔɔni, kayi kékpoku-nwu geen. Amu na ɔsu-ma nwaa ɔnini, "Mmɔsu-mii geen ka bina akɔ unwi ɔkɔɔkya-mi kakya." 22 Mmɔ ni, Yesu basiakune bammmɔ bénwini bánu lel anumi na béfu, ɔsika baaagyi ukyuli ɔni na Yesu ɔkɔɔ. 23 Na bateyane bammmɔ akɔ unwi ɔni na Yesu ɔkɔɔni, úlie ude Yesu. 24 ɔmmɔ ɔsu Simon Petro ɔsu ɔteyane ɔmmɔ kabese kemo ɔnini, "Ye-nwu ukyuli ɔni na ɔkɔɔ." 25 Anwuɔsu anwu lenɔ ɔbu úsie Yesu kudɔ na úye-nwu ɔnini, "Blɔti, ɔma na ɔdi?" 26 Amu na Yesu údie kenye ɔnini,

“Ukyuli zoni na ndubuti bodobodo zdi litu kutu lite ni, anwu na zdi.” Anwu zsu Yesu zbwε bodobodo blii zdi utu kutu na uti ute Yuda zoni ndi Simon Iskariot ubidi. ²⁷ Na zoni kani na Yuda z f z bodobodo zmm z ni, m z kani na Satan z f z-nwu lε z kemo fui. Amu na Yesu zsu-nwu z zini, “Babla ku lε la leni na aay z ka abla.” ²⁸ Nsu bakladi bani nlie kadik z mm z bεtenu kal z lε la leni z su na Yesu zsu Yuda leni. ²⁹ Na ka Yuda z zeni nda bana kavumi z su ni, bateyane bamm z badi b kali ka b z su na Yesu z zsu-nwu z zii utεye ala ani na badubuti badi limeyi uboku iye utεte bawabane ala adi. ³⁰ Amu ka Yuda z f z bodobodo zmm z ni, zvi z lε z knakunwi. Na kadi k z asa uwi zmm z. ³¹ Uwi zoni na Yuda z z z kama ni, Yesu zsu-ma z zini, “z f zeni na Kat zti z dub z kluku Ukyuli z yawine Ubi lenyi kat z. Na z kenku Ubidi zmm z len z lε z ni, bekyuli badub z kluku zti zmm z lenyi kat z. ³² Na si z kenku Ubi lε z na bekyuli b k kluku zti lenyi kat z ni, Kat zti len z dub z ya na bekyuli bak kluku Ubi zmm z kat z na nwuna anumi. Na z dub z ya na babla leni z knakunwi. ³³ “Mina bebi, uwi blii zdi kani nεbu na lεky z-mii kud z. Bεdubo-mi z kwia, nsu zmm z-mii lε la leni na lεsu Yuda fuz benengu z zii, ‘Kesii kani na lεsela ni, bilakana mm z bubo.’ ³⁴ “Na z f zeni ni, muub z-mii z da zkw z. Bey z lε z! Na kalε na ami lεy z-mii ni, leni kani na z lεka amii len z bey z lε z. ³⁵ Na si bεy z lε z leni ni, ukyuli biala z dub z zni zti ka mina bateyane na bedi.” ³⁶ M z na Simon Petro zye-nwu z zini, “Bl zti, wε na εsela?” Amu na Yesu zdie kenye z zini, “Kesii kani na lεsela ni, alakana-mi z zsiaku z faani. Nsu nwuna kama ni, adub z sia-mi kama ebo mm z.” ³⁷ Amu na Petro zye-nwu z zini, “Bl zti, bi z su na naaakana-a z zsiaku z faani? Nnye kagyumana ka likpi na fula lili!” ³⁸ M z ni, Yesu zdie kenye z zini, “Aaf z taadi geen ka enye kagyumana ka ekpi na mina lili? M z su z litemi geen z zii asa na ak z wete kenye ni, adub z su z kte z z z anii aaagyi-mi.”

14 Amu na Yesu zsu-ma z zini, “Bεda kayi kemo bukpoku beya. Kalε kani na bεf z Kat zti taadi ni, bεf z ami len z bedi. ² Kuduoko pii z ky z mina zti kesii. Na lεsela nt klibi kuduoko zmm z lise-mii. Na si buse na uuuse leni ni, nka naaasu z zeni. ³ Anwu z su si lεsle nt klibi-ku lεw z ni, ndub z zni linwini libo na mbakpanku-mii ntεsie mina kud z na amii len z bilie mm z. ⁴ Bεgyi ulu zoni lε z na baasia teesie kesii kani na lεsela.” ⁵ Amu na Toma zsu-nwu z zini, “Bl zti, z z z ky kesii kani na εsela. Anwu z su bulati ulu zoni lε z na z dub z sia asa na bubo z kud z.” ⁶ Amu na Yesu zdie kenye z zini, “Ami ndi ulu zmm z ku litemi geen lεmm z ku ngba zmm z. Na zdi ulakana Kat zti kud z buduo, amu ntu mina lε z na z sia. ⁷ Na si begyi-mi z z z ni, bedub zti mina zti len z. Anwu z su z f zeni ni, begyi Kat zti zmm z na bεenu-nwu len z.” ⁸ Amu na Filipino zsu Yesu z zini, “Bl zti, lε la leni kani na z kwia ndi ka edie f z z zmm z atina-bu.” ⁹ M z na Yesu zdie kenye na zye-nwu z zini, “z si uwi gy z z z zni fui na lεky z-mii kud z zeni ni, z su na amua ada anii

aaagyi-mi? Filipino, ukyuli zoni n zanu-mi dii ni, z znu Ati len z. Na bi z su na as z aasu-mi anii, ‘Tina-bu Ati zmm z?’ ¹⁰ z f z atadi ka ami nliku Kat zti, na anwu len z uliku-mi? Ala ani fui na lεsu-mii ni, aaadi ami z lati etemila kani na adi. Mmomu adi Kat zti zoni nliku-mi na z zbla nwuna kabla zdi. ¹¹ Bεf z-mi bedi si lεsu-mii z zii ami nliku Kat zti, na anwu len z uliku-mi. Si alakana z zeni z zbla ni, z lεka bεf z mina ala ani na m z zbla leti bedi. ¹² M z su-mii geen z zii ukyuli biala zoni zmm z f z-mi taadi ni, z dub z bla ala ani na m z zbla. Na z dub z bla-nya utulo kalε na lεbla. z sika z z z z nda nteesie mina zti kud z. ¹³ Na lεla biala na bivele si bεkpali-mi lenyi ni, ndub z bla-ni lite-mii. z zeni ndub z ya na z kenku-mi lε z ni, bekyuli badub z kluku mina zti lenyi kat z. ¹⁴ Bεkpali-mi lenyi bivele lε la biala, na ndub z bla-ni lite-mii. ¹⁵ “Si bεy z-mi ni, bedub zdi mina z da bubo lε z. ¹⁶ Na ndubu-vele mina zti na ute-mii Ubunkune z bambadi zoni ndubuli-mii kud z uwi fui. ¹⁷ Anwu ndi K z yu z zni muudie litemi geen leni ndanku Kat zti lε z taatina. Nsu kayawi bekyuli balakana enu bugyingya z z z-nwu. z si ka balanu-nwu balati. Nsu amii ni, K z yu zmm z kuliku-mii na z dub z f z-mii lε z kemo fui. ¹⁸ Si lε z z z-mii kud z ni, naaada-mii neese aani bekpinebi. Mmomu ndub z zni linwini libo-mii kud z. ¹⁹ Kεbu blii na kayawi bekyuli bas z balanu-mi. Nsu amii bedubo-mi z znu. Na ka ni ngba z su ni, amii len z bedubulie ngba. ²⁰ Si limeyi lεmm z lεdu ni, bedub zti ka ami nliku mina zti, na amii biliku-mi aani kalε na ami len z nliku-mii. ²¹ “Ukyuli biala zoni zmm zdi mina z da bubo lε z ni, anwu zmm z z-mi. Na mina zti z dub z yu z ukyuli zoni zmm z z-mi. Na ami len z ndub z yu z-nwu na lidie lε z letina-nwu na znu-mi.” ²² Amu na Yuda zoni naaadi Iskariot ubidi zmm z zye Yesu z zini, “Bl zti, dε na z dub z bla na abu kani na adubudie lε z atina, na bayawine balanu z z?” ²³ M z na Yesu zdie kenye z zini, “Ukyuli biala zoni zmm z z-mi ni, z dub zdi mina ala ani zmm z zina lε z. Na mina zti z dub z yu z-nwu. Na ami ku mina zti z dub z bubo-nwu kud z na abu ku-nwu z z z bulie. ²⁴ Na ukyuli zoni naaay z-mi ni, uladi mina ala ani zmm z zina lε z. Na ala ani b n u ka lεsu z zeni ni, z z zdi ami z lati kani n zta zmm z-nya. Mmomu mina zti zoni n z tala-mi kud z na z si. ²⁵ “Ala ameni fui na lεsu-mii uwi zoni na nkya-mii kud z. ²⁶ Kat zti K z yu z zni ndi Ubunkune zoni na Kat zti z dub z tala z ky z-mii na mina lenyi kemo ni, anwu ndub z zina-mii lε la biala. Na z dub z ya na binyimo ala ani fui na lεsu-mii. ²⁷ “Keyi buεε na lεda muusε-mii. Na mina keyi buεε na liti muute-mii. z z zdi aani kalε na bayawine beete ukyuli keyi buεε kalε. Kayi ku kasusu ketekpoku-mii na ala ani ndubo z lε lε z. Na bitayia. ²⁸ B n u ka lεsu-mii z zii, ‘z z z z nda bina kud z, na ndub z zni linwini libo-mii kud z.’ Si begyi ka bεy z-mi geen ni, kubiti z dub z da-mii ka lεsela Ati kud z. z sika anwu utulo-mi. ²⁹ Na lεsu-mii z zeni lεse asa na ala am z ebo abalε kalε na si uwi zoni na z lε z z z ni, na bεf z bedi. ³⁰ N z naaakana-mii

bɔtemiku ɔyɔkɔ. Ɔsika ukyuli ɔni mɔkɔdi kayawi kameni leɓɔ ni, ɔsi ɔdubo. Na uuubo ɔyikun ɔdi na mina leɓɔ.

³¹ Nsu ɔleka bayawine bati ka mɔkɔyɔ Ati, na mɔkɔbla lela biala kale kani na ɔbo-mii ɔda. "Amu bibo, na bɔgyu."

15 Ami ndi kɔdingyii kɔbuni, na mina Ɖti ndi kugyii kɔmeni leɓ ɔnune. ² Ɖkɔmɛnɛ kagba biala kani naaakana bɔnwu teedie kɔgba kɔkladi aka. Na ɔɔfiala kɔgba kɔni mɔkɔnwu leɓ kemo kale na kuna aka kɔbla nwaa na kɔkana kutaanwu kaduɛ. ³ Leni kani na léya na amii leɓ bébla seɛn ɔkenku ala ani na lésu-mii ɔsu. ⁴ Bɛsɔ biliku-mi, na ami leɓ ndubuliku-mii. Kugyii kagba kadi kalate sesɛɛ taanwu ebi aka leti. Ɖleka kada kugyii kɔmmɔ leɓ. Leni kani na amii leɓ bilakana ebi adi bɔnwu, amu ntu bɛsɔ biliku-mi. ⁵ "Ami ndi kɔdingyii kɔmmɔ, na amii ndi kuna kɔgba. Ukyuli ɔni nliku-mi na ami leɓ nliku-nwu ni, ɔkɔnwu ebi pii. Ɖsika bilakana lela leɓi bɔbla si liiibo-mii kemo. ⁶ Ukyuli biala ɔni neeliku-mi ni, use aani kugyii kagba kani békulo bávaakun na kákwi. Na kɔgba kɔmmɔ udu ni, bɔsala na baasála-ku taakya ogya na kɔkywi. ⁷ Si biliku-mi na mina etemila áke kelieko na bina leɓ kemo ni, bivele lela biala na bɛɛwia, na ndubute-mii. ⁸ Na si bɛnwu ebi pii ni, ɔmeni ɔɔyá na bekyuli baakɔliku mina Ɖti lenyi katɔ. Na ɔmmɔ ɔɔtina leɓ ka bedi mina bateyane. ⁹ Mɔkɔyɔ-mii kale kani na mina Ɖti ɔkɔyɔ-mi. Anwuɔsu bɛsɔ biliku-mii na ntaayɔ-mii uwi biala. ¹⁰ Si bɛɛdi mina ɔda bubo leɓ ni, bedubulieku-mi na ndubɔyɔ-mii uwi fui. Leni kani na lédi mina Ɖti ɔda bubo leɓ na nliku-nwu, na ɔkɔyɔ-mi uwi fui. ¹¹ "Léesu-mii ala ameni fui kale na ebite ani na mɔkɔké ni, amii leɓ beke-nya na edu awɔkɔ. ¹² Na ɔda ɔni na líbo-mii ndi ɔmeni. Bɛyɔ leɓ aani kale kani na ntaayɔ-mii. ¹³ Na bɔyɔ bunengudi bɔni kani na ukyuli ɔdubɔkana na ɔyɔ nwuna bakpana ndi ka uti nwuna ngba ute na bana lili. ¹⁴ Na amii ndi mina bakpana si bɛɛdi mina ɔda ɔni na líbo-mii leɓ. ¹⁵ Nsɔ naaakɔ-mii mi na kabla bablane ɔfɛni, ɔsika ukyuli ɔni mɔkɔbla ukyuli bamba kabla ni, ɔkɔgyi lela leni na nwuna unwoti ɔkɔbla. Mmomu mɔkɔkɔ-mii nnii bakpana. Ɖsika lela biala na línu lési ku mina Ɖti kudɔ ni, ani na lésu-mii. ¹⁶ Ɖkɔkɔdi amii náfuna-mi. Mmomu ami náfuna-mii. Na léfuna-mii lise ka bisie bitátaabla kabla kabuni kani ndi ebi pii ani na bedubɔnwu. Na abla ebi ani ndubutu uwi na elebie. Ɖmeni ɔsu ni, Katɔti ɔdubute-mii lela biala na bivele-nwu si békpali-mi lenyi. ¹⁷ Anwuɔsu ɔda ɔni muubo-mi ndi ɔmeni. Bɛyɔ leɓ. ¹⁸ "Si kayawi bekyuli beekisi-mii ni, beti kɔnakunwi ka ami na báka bukisi leni. ¹⁹ Si bébla unwi ku kayawi bekyuli na bana ablala kemo ni, badubɔyɔ-mii aani bana badi. Nsu ami léfuna-mii léleku kayawi bekyuli bammo aka, na bɛsɔ bɛɛɛdi bana badi. Ɖmmɔ ɔsu na beekisi-mii. ²⁰ Binyimo ka lésu-mii nnii, 'Ukyuli ɔni mɔkɔbla ukyuli bamba kabla ni, uletulo nwuna unwoti.' Si bekyuli békpoku-mi ni, beti ka badubo amii leɓ bukpu. Si bádi ala ani na létina-ma leɓ ni, badubɔdi amii adi leɓ leɓ. ²¹ Nsu kayawi

bekyuli badubo-mii bukpu, ɔsika binye na mina lenyi kemo. Na baaagyí anwu ɔni nátaala-mi leɓ. ²² Si bubo na ntebo ntabasu-ma lela leɓi ni, nka ukyuli ɔdi uládu-ma kɔkɔ ka bábla likpidi leɓi. Nsu ɔfɛni ni, bɔsɔ balakana bɔsu banii bátati asa na bábla likpidi. ²³ Na ukyuli biala ɔni muukisi-mi ni, uukisi mina Ɖti leɓ. ²⁴ Na si bubo na ntebo ntababla ala ani udu na ɔdi útabla kudii na bana aka ni, nka ukyuli ɔdi uládu-ma kɔkɔ ka bábla likpidi leɓi. Nsu ɔfɛni ni, bánu ala ani na lébla, nsu beekisi ami ku mina Ɖti. ²⁵ Na ala ameni fui ni, ɔleka ebo-nwu kemo leni kale kani na bɛnweni bése na Bunweni Kedee Ɖku kemo banini, 'Beekisi-mi keeke.' ²⁶ "Katɔti Kɔyɔ kɔni ndi Ubunkune ɔsi Katɔti kudɔ ɔdubo. Na anwu muudie litemi geen leni ndanku Katɔti leɓ taatina. Ami ndubɔtala-nwu lési ku Katɔti kudɔ lékyamii. Na ɔdubɔsu-mii ala ɔsi ku-mi leɓ. ²⁷ Na amii leɓ bɛsu bekyuli ala bɛsi ku-mi leɓ, ɔsika béesi-aku-mi kama ɔsi kal keseko fui."

16 "Léesu-mii ɔmeni kale na enu alafe-mii na bina bɔfɔtaadi kemo. ² Badubo-mii bɔgya bɔleku Yuda fɔtu kasalako. Na uwi ɔdi leɓ ɔdubo ubedu ɔni na bekyuli badubɔdu-mii. Na bani ndubɔbla leni ni, badubɔkali banii Katɔti kabla na baabla. ³ Bekyuli badubo-mii ɔmeni bɔkɔbla, ɔsika baaagyí ami iye Katɔti. ⁴ Mmomu lésu-mii ɔmeni kale na si uwi ɔni na bábla ala ameni údu ni, na binyimo lela leni na lésu-mii. "Ntasu-mii ala ameni ntasiku kal keseko, ɔsika nkya-mii kudɔ uwi ɔmmɔ. ⁵ Nsu ɔfaani ni, ɔkɔkɔ na nda. Lisela mina Ɖti ɔni nátaala-mi kudɔ. Nsu bina ɔdi úteye-mi ɔnii, 'We na ésele?' ⁶ Na ka léya na bɛti ɔmeni ɔsu ni, bina leɓ lébla-mii konyana. ⁷ Nsu mɔkɔsu-mii geen ka ni, si létɔkɔ-mii kudɔ ni, ɔdia-mii utulo. Ɖsika si ntaakɔ ni, Ubunkune ɔmmɔ ulebo-mii kudɔ. Nsu si létɔkɔ ni, ndubɔtala-nwu lékyamii. ⁸ Na si úbo ni, ɔdubo ubedie ɔtina kayawi bekyuli fui nwaa ka baabla likpidi, na baaasiaku ulu siin ɔmmɔ leɓ, na benye Katɔti anumi kale na ɔteku-ma litemi. ⁹ Na badubɔnu ka baabla likpidi, ɔsika bátafɔ-mi bátadi. ¹⁰ Na badubɔnu ka baaasiaku ulu siin ɔmmɔ leɓ, ɔsika lisela mina Ɖti kudɔ na bɛsɔ bɛɛɛdubo-mi bɔnu. ¹¹ Na badubɔnu ka Katɔti ɔteku bekyuli litemi, ɔsika Katɔti ɔteku ukyuli ɔni mɔkɔdi kayawi kameni leɓ litemi kukuuku na ɔkɔdu-nwu kɔkɔ. ¹² "Mbo ala pii na lésu-mii. Nsu adubo bumomo butulo-mii ɔfɛni. ¹³ Nsu si uwi ɔni na Katɔti Kɔyɔ kɔni muudie litemi geen leni ndanku Katɔti leɓ mmo úbo ni, ɔdubo-mii ɔkɔkɔni kale na benu litemi geen lemmɔ fui beti. Na ulatemi na anwu ɔlati ɔyikun kemo. Mmomu lela leni na únu ni, ɔdubo-mii bɔsu na ɔsu-mii ala ani ndubo bɔle. ¹⁴ Ɖdubɔya na bekyuli bakɔliku-mi lenyi katɔ, ɔsika lela leni na masu-nwu ni, ani na ɔdubuti ubasu-mii. ¹⁵ Ala ani fui nse Katɔti ni, adi ami adi. Anwuɔsu na lésu nnii ala ani nse-mi ni, Katɔti Kɔyɔ kɔdubuti-nya ɔtina-mii. ¹⁶ "Kébu uwi blii ɔdi na bɛsɔ bilanu-mi. Na ɔmmɔ kama blii leɓ ni, bedubɔsu benu-

mi.”¹⁷ Amu na nwuna bateyane badi béye lelb banini, “Lela leni na ɔɔsu kalɔ ndi bi? Ɔnii kébu uwi blii ɔdi na bɔɔsu bulanu-nwu. Na ɔmani kama blii lenɔ ɔɔndubɔɔsu bɔɔnɔ-nwu? Na ɔsu ɔsu-bu lenɔ ɔnii, ‘Ɔsika lísela mina Ɔti kudɔ.’¹⁸ Lela leni na ɔsu ɔnii kébu uwi blii kalɔ ndi bi? Ɔɔɔɔgyi lela leni lelb na ɔɔtemi taasiku!”¹⁹ Yesu ɔti ka nwuna bateyane bammɔ baayɔ beye-nwu lela leɔi basi-aku ɔmeni lelb. Anwuɔsu na úye-ma ɔnini, “Lésu nnii kébu uwi blii ɔdi na bɔɔsu bilanu-mi. Na ɔmmɔ kama blii lenɔ na beɔdubɔɔsu beɔnu-mi. Ɔmeni lelb litemi na biye lelb teenu?”²⁰ Mɔɔsu-mii geen nnii beɔdubo ɔɔnyana buwulo na biwulo keku. Nsu kayawi bekyuli badubo ebite bɔke mmomu. Na amii ni, beɔdubɔɔbla ɔnyana, nsu bina ɔnyana ɔɔdubunwini lelbɔyɔ. ²¹ Si uleku ɔɔyɔ ɔɔni, ubo ɔnyana, ɔsika uwi ɔni na uubo abi údu. Nsu si uwi ɔni na ɔwɔ ubi ɔmmɔ ɔwɔni, ɔɔyifla abi ani na úbo. Ɔsika ɔɔké ebite ka ɔwɔ ubi ɔkyá kayawi.²² Leni geen na use ute amii lenɔ. Ɔfaani ni, bina lelb libo ɔnyana. Nsu ndubɔɔsu mbanu-mii. Na mmɔ ni, lelbɔyɔ leɔdubɔɔɔɔ-mii kayi kemo fui. Leɔyɔ leɔmeni udu na ukyuli ɔdi biala ulakana bɔɔɔ ɔɔsiku-mii kudɔ kudii!²³ “Si uwi ɔni na limeyi lemmɔ líbo líbedu ni, bileye-mi lela leɔi. Ɔsika mɔɔsu-mii geen ka lela biala na beɔdubɔɔkɔpali-mi lenyi bivele mina Ɔti ni, ɔdubute-mii.²⁴ Úti úbedu uwi ɔmeni kemo ni, bítakpali-mi lenyi bítevele ɔ Katɔti lela leɔi. Bivele-nwu na ɔdubute-mii, na bina ebite adubudu awɔɔ. ²⁵ “Agba kemo ɔɔnɔ na lésu-mii ala ameni fui. Nsu uwi ɔdubo ɔni na nɔ ɔɔɔɔdubo agba bubo. Mmomu ndubo-mii bɔtemiku nwaabɔsiku mina Ɔti lelb. ²⁶ Na si limeyi lemmɔ lídu ni, beɔdubo-mi lenyi bɔkɔpali bivele-nwu ala. Naaasu nnii ami ndubo-nwu ala buvele bute-mii.²⁷ Ɔsika Ati ɔlati ɔɔyɔ-mii. Ɔyɔ-mii ɔsika amii lenɔ beɔyɔ-mi, na béɔ bédi ka Katɔti kudɔ na lési líbo.²⁸ Ɔɔɔɔ na ɔdi ka Ati kudɔ na lési líbo kayawi. Na ɔfeni mɔɔɔɔ kayawi kameni kemo nteesie Ati kudɔ.”²⁹ Mmɔ na Yesu bateyane bammɔ básu-nwu banini, “Ɔfeni na aatemi nwaab, na asɔ elebo leɔgba.³⁰ Na ɔfeni na bóti ka agyi lela biala, na ɔsu útaleka ukyuli ɔdi uye-ɔ litemi leɔi. Ɔmeni leti pe ɔya na bóti ka Katɔti kudɔ na ási ébo.”³¹ Amu na Yesu úye-ma ɔnini, “Béɔ bédi ɔfeni kani?”³² Uwi ɔdubo, na úudu lenɔ ɔni na beɔdubo bogyingya beɔɔɔ-mi kudɔ, na ɔdi biala uteesie nwuna kaduli na beɔa ami leti binyene. Nsu geen ni, ɔɔɔdi ami leti nnye. Ɔsika mina Ɔti unye-mi kudɔ.³³ Ala ameni na lésu-mii kale na kayi kasɔ kelékpoku-mii si biliku-mi. Kayawi bekyuli badubo bɔya na bibo abi. Nsu binye kpakplaa! Ɔsika léedi kayawi kameni lebibu biala lelb.”

17 Ka Yesu ɔsu-ma ala ameni ɔwɔni ni, ɔkɔliku anu-mi ɔnu katɔ na ɔsu ɔnini, “Ati, uwi ɔmmɔ údu. Ɔkɔliku ami f^ubidi katɔ kale na ami lenɔ lékɔliku fula lenyi katɔ.² Ɔsika éti ɔyikun unengudi éte-mi na kayawi bekyuli fui akɔ kale na leya na bani fui na éti éte-mi ni, belie ngba bɔni nɔ naaadubo bɔsa kudii.³ Na ngba

bɔni nɔ naaadubo bɔsa kudii meni kalɔ ndi ka bekyuli bameni bati awɔ, na bati ka awɔ leti pe ndi Katɔti geen ɔmmɔ, na bati ami Yesu Kristo ɔni na átaɔa.⁴ Léɔliku fula lenyi katɔ na bekyuli akɔ na kalɔ lelb. Na léwɔɔ kabla kani na éte-mi ka mbabla.⁵ Ɔfeni ni, Ati, ɔ kɔliku mina lenyi katɔ na fula anumi aani kale na nse ɔni na lékyá-a kudɔ asa na édie kayawi.⁶ “Léeya na bekyuli bani na áfuna áleku kayawi bekyuli akɔ éte-mi báti-ɔ. Awɔ ɔdi na badi, na éti-ma éte-mi. Bádi fula etemila fui lelb.⁷ Na bagyi ɔfeni ka lela biala na éte-mi ni, fula kudɔ na lési.⁸ Kenye kani na ásu-mi ka mabasuma ni, bégyingya enu báɔ-ka. Na bagyi ka ɔɔɔ na ɔdi ka fula kudɔ na lési, na awɔ nátaɔa-mi.⁹ Mɔkɔpali katɔ na bana lili, na ɔɔɔdi kayawi bekyuli fui lili. Mmomu ɔdi bani na éti éte-mi lili, ɔsika awɔ ɔdi na badi.¹⁰ “Bani fui na mbo ni, awɔ badi na badi. Na bani fui na ebo ni, ami badi na badi. Na bekyuli baakɔliku-mi lenyi katɔ ɔkenku ama ɔsu.¹¹ Na ɔfeni ni, létɔɔ ndubo-ɔ kudɔ. Na nɔ ɔɔɔkyá kayawi kameni kemo. Nsu ama bamua bakya kayawi. Ati Kedee, gyumana-ma ɔkenku ɔyikun ala ani mɔkɔlé si bákpali-ɔ lenyi. Na lenyi lemmɔ kani na éti éte-mi. Ɔmeni ndubɔya na babla unwi aani kale na ami ku awɔ bɔdi benwi.¹² Uwi ɔni na nkya-ma kudɔ ni, léda-ma ɔkɔkɔ na legyumana-ma ɔkenku ɔyikun ɔni nkya lenyi leni na éte-mi kemo. Ntayila bana akɔ ɔdi, amu ntu anwu ɔni muusié na ayila-nwu udu. Ɔmeni ndubɔya na Bunweni Kedee Ɔku kemo etemila ebo-nwu kemo kale na básu.¹³ “Na ɔfaani ni, létɔɔ ndubo-ɔ kudɔ na muuvele-ɔ ɔmeni lite-ma na kayawi kale na mina ebite afɔ-ma kayi kemo fui na edu awɔɔ.¹⁴ Líboku-ma fula linyesia na kayawi bekyuli békisi-ma, ɔsika ɔɔɔdi kayawi kameni ɔdi na badi kale kani na ami lenɔ leɔedi kayawi kameni ɔdi.¹⁵ “Na ɔɔɔdi buvele na nda-a nnii da-ma die kayawi kameni kemo. Mmomu buvele na nda-a ka agyumana-ma aleku ukisine ɔmmɔ enu kemo.¹⁶ Kale kani na leɔedi kayawi kameni ɔdi ni, leni kani na ama lenɔ baaadi kayawi kameni badi.¹⁷ Bla-ma kedee te fula lelb ɔkenku fula etemila geen ani na bénu lelb. Ɔsika fula litemi leɔi litemi geen.¹⁸ Létaɔa-ma mɔkɔkyá kayawi bekyuli aani kale kani na átaɔa-mi ákyá kayawi bekyuli.¹⁹ Na ama ɔsu ni, lébla lelb kedee lite-ɔ kale na akana abla ama lenɔ kedee.²⁰ “Ɔɔɔdi ama leti lili na mɔkɔpali-ɔ teevele lela leɔi. Mmomu ku bekyuli bani fui ndubɔɔɔ-mi badi ɔkenku fula litemi buni leni badubɔɔsu-ma kemo lili lenɔ na muuvele.²¹ Ati, muuvele ka aya na bana fui babla unwi aani kale kani na awɔ eliku-mi na ami lenɔ nliku-ɔ. Ya na belieku-bu kale na kayawi bekyuli baɔɔ badi ka awɔ nátaɔa-mi.²² “Lite-ma lenyi buni leni na éte-mi kale na bana fui babla unwi kale kani na ami ku-ɔ bɔdi unwi.²³ Ami nliku-ma, na awɔ eliku-mi. Ya na babla unwi bawɔɔ kale na kayawi bekyuli banu bati ka awɔ nátaɔa-mi, na aayɔ-ma kale kani na aayɔ-mi.²⁴ “Ati, awɔ néti-ma éte-mi. Na mɔkɔwia ka belie-mi kudɔ na kesii kani na nkya

kale na banu kale na ákòliku-mi lenyi katò. Omèni ndi lenyi leni na éte-mi. Osika aayó-mii kukuuku asa na édie kayawi ku kana lèla biala. ²⁵ "Ati, ese siin. Na kayawi bekyuli baaagyi-ò, nsu ami ngyi-ò. Na fula badi lenò bagyi ka awò nátala-mi. ²⁶ Lídie-ò létina-ma. Na ndubo butaabla leni kale na bagyi ka aayó-ma aani kale na aayó-mi, na bagyi ka nliku-ma."

18 Ka Yesu ókpali katò leni ówòkò ni, anwu ku nwuna na bateyane bátòkò mmo. Na bávia Kedron Obonka bétèdu inò egyii kemo kadi. Na Yesu ku nwuna bateyane bédúo kemo kammò kemo. ² Na uwi ómmò kemo ni, kakya ókyane Yuda Iskariot ógyi líkpo lemò. Osika mmo na Yesu ku nwuna bateyane bátaayo ósa ósa. ³ Anwuosu Yuda lenò útiku Romafuò bekpone ku kakpakò bagyumanane bani na bakpane benengu ku Farisifuò bátala. Bekyuli bamèni bada lèlò ku ekpola ku lesogya ku líkpo. ⁴ Na ka Yesu óti ala ani ndubo-nwu bòlèku ósu ni, ólè úbo anumi na úye-ma ónini, "Óma na bèewia?" ⁵ Amu na bédie kenye banini, "Yesu Nasareni bókòwia." Mmo ni, Yesu údie kenye ónini, "Bèenu-mi menì." Na kakya ókyane Yuda lenò unye-ma akò. ⁶ Na uwi óni na Yesu údie kenye ónini, "Bèenu-mi menì" ni, bédì bésie kama na bébùli. ⁷ Amu na Yesu ósu úye-ma kunyòdi ónini, "Óma na bèewia?" Na ama lenò básò bédie kenye banini, "Yesu Nasareni." ⁸ Amu na Yesu ósu-ma ónini, "Léesu-mii nnii bèenu-mi menì." Na Yesu ósu ósu-ma ónini, "Si ami na bèewia bòdi ni, bèya na bekyuli bakladi bamèni batòkò." ⁹ Na Yesu ósu ómèni kale na ala ani na ósu úbavi ebo ete leni uwi óni na ósu ónii, "Ati, bekyuli bani fui na éte-mi ni, rítayila bana akò ódi." ¹⁰ Na mmo ni, Simon Petro óda kewii kadi. Amu na óni-ka ókpa livuo kemo, na ónwi ókpane unengudi kabla óblane kòdianu kòtu úkulo. Na kabla óblane ómmò baalò Malkus. ¹¹ Nsu Yesu ósu Petro ónini, "Sòku fula kewii kya livuo kemo! Aakali anii lèbibo kòfèè óni na mina óti úte-mi ónii nni ni, naaani-nwu?" ¹² Ómmò kama ni, Romafuò bekpone ku bana ótònkune ku Yuda fuò bagyumanane badi béfie Yesu, na bényimi-nwu. ¹³ Na báka-nwu buti busienku Hana kudò. Na Hana ómèni ódi Kaiafa ulekudi óti. Na Kaiafa ómèni mókòkò ókpane unengudi kabla na lèkwa lemò kemo. ¹⁴ Na Kaiafa ndi anwu óni násu Yuda fuò batònkune bammò ka ódia ka ukyuli unwi ukpi na kadi fui lili. ¹⁵ Simon Petro ku óteyane óbambadi básia ku Yesu kama. Na óteyane óbambadi ómmò ni, ókpane unengudi ómmò ógyi-nwu, anwuosu na ósiaku Yesu na bétèduo ókpane unengudi ómmò kaduli. ¹⁶ Nsu uwi ómmò ni, Petro anwu ósu unye kayakun. Amu na óteyane ómmò ósu ónwini úbo úbatèmiku ulekubi óni nnye óba kenye mmo, na óya na Petro lenò uduo kaduli kammò. ¹⁷ Mmo na ulekubi ómmò úye Petro ónini, "Ókòdi ónana ómmò bateyane akò unwi na adi?" Amu na Petro údie kenye ónini, "Oowo, lèèedi bana akò ódi." ¹⁸ Ófèni ni, ka kòyo kòkòda-ma ósu ni, kabla bablane bammò ku bagyu-

manane bammò básala ogya ódi na benye baawaa. Na Petro lenò ógyu úsie unye-ma kudò mmo ókòkò ogya ómmò. ¹⁹ Uwi ómmò ni, ókpane unengudi ókya uuye Yesu ala taasiku nwuna basiakune ku ala ani na ótina lèlò. ²⁰ Amu na Yesu údie kenye ónini, "Létina ukyuli biala ala na kadi fui anumi uwi biala kemo. Na ala ani na létina mmo lenò ni, Yuda fuò kòsako na létina-nya na Yuda fuò kakpakò uwi óni na bana fui bábasà. Na rítasu lèla lèdi na bókò kemo. ²¹ Na bi ósu na eeye-mi lèla lèdi na ómèni lèlò? Ye bekyuli bani nenu-mi. Ama ngyi ala ani na lésu-ma." ²² Ka Yesu ósu-nwu lèla lemèni ówòkò ni, bagyumanane bammò akò unwi úbo-nwu kònu ótugya na úye Yesu ónini, "Ókpane Unengudi na eedie kenye leni?" ²³ Amu na Yesu úye-nwu ónini, "Si lé-su lèla leni naaadia ni, su ukyuli biala na menì lèla lemò. Na si rítasu lèla líkpidi lèdi bòdi ni, bi ósu na ébo-mi kònu ótugya?" ²⁴ Mmo na Hana úti Yesu óni na bámuà bényimi bada úmene Ókpane Unengudi Kaiafa. ²⁵ Uwi ómmò ni, Simon Petro ómuà unye ogya kudò mmo ókòkò ogya. Mmo na bekyuli bammò béye-nwu banini, "Ókòdi awò ndi ónana ómmò kama basiakune akò unwi iye?" Mmo ni, Petro ótuala ónini, "Oowo, lèèedi bana akò ódi!" ²⁶ Amu na ókpane unengudi nwuna kabla óblane ódi óni na ónwani ndi oklofu óni kòtu na Petro ónwi ómami ni, úye Petro ónini, "Ókòdi awò na lénu na inò egyii kemo mmo ka enye-nwu kudò iye?" ²⁷ Menì lenò ni, Petro ósu ótuala ónini, "Oowo!" Na mmo mmo ni, akòkò úte kenye. ²⁸ Amu na ótanta tutuutu ni, bákpanku Yesu básiku Kaiafa kudò mmo, na bétì-nwu bésienku Romafuò aban unengudi kaduli. Nsu Yuda fuò bammò bétèduo mmo, ósika na bana óda bubo kenye ni, bátayo ka beduo mmo na óya bana lèlò lise lèlò ka badubo Kukpi Lili Bókòvia Limeyi bòdi ósu. ²⁹ Ómmò ósu Pilato ólè úbo-ma kudò na óba kenye mmo, na úye-ma ónini, "Líkpidi lemèni na óbla?" ³⁰ Amu na bédie kenye banini, "Si ókòdi líkpidi bonwu lèdi na óbla ni, nka bulakpanku-nwu buleboku fula kudò." ³¹ Anwuosu Pilato ósu-ma ónini, "Amu na amii alati bitiku-nwu na bitátèku-nwu litemi ókenku bina óda bubo lèlò." Mmo na Yuda fuò bammò bédie kenye banini, "Roma aban útete-bu kufi ka abu alati bòdu ukyuli kukpi kòkò." ³² Na ala amèni álè leni kale na litemi leni na Yesu ósu ósiku kukpi kòni udu na ódubo bukpi lèlò ubo ute leni ókò. ³³ Amu na Pilato ónwini útèduo kaduli mmo, na ólò Yesu na úye-nwu ónini, "Awò ndi Yuda fuò Óga?" ³⁴ Mmo ni, Yesu ónwini na úye-nwu ónini, "Awò ólati muuye-mi kenye kamèni, munuu bekyuli bamba násu-ò banii yemi nu?" ³⁵ Amu na Pilato údie kenye ónini, "Aabu anii Yudani na ndi? Awò ólati fula kadi bekyuli ku bakpane benengu néti-ò abakya-mi kònu. Bi na ábla?" ³⁶ Mmo na Yesu ósu-nwu ónini, "Mina lèga bòdi búyasi kalò kamèni lèlò. Si banii kalò kamèni lèlò lèga bòdi na lèdi ni, nka mina basiakune badubukpo betè-mi kale na needuo Yuda fuò benengu enu kemo. Nsu ni, ókòdi leni na use."

Mina lęga bōdi lęsi kesii bamba.”³⁷ Ka ńsu-nwu leni ni, Pilato ńye-nwu ńnini, “Anwuńsu ńga na adi?” Amu na Yesu ńsu-nwu ńnini, “Ańw mńńsu ka ńga na ndi. Na ńmeni ńsu geen na bńw-mi. Na lńbo kalń kameni lęb kale na mbedie litemi geen lętina. Na ukyuli biala ńni nķenķu litemi geen lemń ni, uunń lęla leni na mńńsu.”³⁸ Mń ni, Pilato ńye-nwu ńnini, “Bi ndi litemi geen?” Mń kani na Pilato ńń ńnwini ńsie keyi na Yudańu bammń kudń na ńńsu-ma ńnini, “Naaanu likpidi leni ńsu na lędu ukyuli ńmeni ńń. ³⁹ Nsu na bina ńda bubo bńni na bibo kenye ni, si ńdu Kukpi Lili Bńvia Limeyi bńdi uwi ni, uwi biala mńńnyonu batńntene akń unwi. Anwuńsu ni, bęęwia ka lenyonu Yudańu ńga?”⁴⁰ Amu na bana fui bńva bńsu banini, “Oowo! ńńń anwu, mńmumu Baraba!” Na Baraba ńmeni ńdi bekyuli ńdune.

19 Anwuńsu ni, Pilato ńya na bagyumanane bęti ńbuli ńni na bęlii bńsala na bębo Yesu kadę. ² Na bekpone bammń bęti liyu kagba będi kabwa na bęti bębi-nwu lili. Na bęti awu ugyiedi gyńńń ńdi aani ńga kale bńky-nwu. ³ Na beesię teebo-nwu kudń taabasunwu banini, “Yiidu! Yudańu ńga ńsi ńdubo o-o!” Na si bńsu-nwu leni ni, na bębo-nwu ńnu ńtugya. ⁴ ńmmń kama ni, Pilato ńń ńle ńbo bekyuli lisu lemń kudń ńbasu-ma ńnini, “Benu! Ndubo-nwu bńķpanķu buboku bina anumi na mbatina-mi ka ńtanu likpidi lędi na nwuna lęb kale na lędu-nwu kukpi ńń.” ⁵ Anwuńsu Yesu ńle ńbo keyi mń, na liyu kabwa kammń kebi-nwu lili na ńky awu ugyiedi gyńńń mń. Mń ni, Pilato ńsu ńnini, “Benu! Ukyuli ńmmń na ńdi meni!” ⁶ Amu na uwi ńni na bakpane benengu ku Yudańu benengu bammń bńnu-nwu ni, bńva bńsu banini, “Kana-nwu mana ugyii lęb! Kana-nwu mana ugyii lęb!” Mń ni, Pilato ńsu-ma ńnini, “Amii biti-nwu na bitńkana-nwu bęmana ugyii lęb. Ami ńtanu likpidi lędi na nwuna lęb kale na lędu-nwu ńń.” ⁷ Amu na bekyuli lisu lemń bńsu banini, “Bubo ńda bubo bńni mńńtina ka ńķeka ukpi. ńsika ńsu ńnii ńdi Katńti Ubidi.” ⁸ Uwi ńni na Pilato ńnu-ma kenye kameni ni, lifu lęń lęda-nwu libu. ⁹ ńmmń ńsu ni, ńń ńnwini ńńduo kaduli mń na ńye Yesu ńnini, “Wę na ńsi?” Nsu Yesu ńtedie kenye kadi. ¹⁰ Amu na Pilato ńye-nwu ńnini, “Eledie lęla lędi kenye alasu-mi? Aaagy i ka mbo kenyeķ na lenyonu-ń, na mbo kenyeķ na leya na bakana-a bamana ugyii lęb?” ¹¹ Mń ni, Yesu ńdie kenye ńnini, “Nka alńke ńyikun ńdi na mina lęb si ńńńdi Katńti nęte-ń ku fi ńmmń. Anwuńsu ukyuli ńni nęti-mi ńky-a ńnu kemo ni, ńbla likpidi ńńulo-ń.” ¹² Ka Pilato ńnu lęla lemęni ni, ńwia ulu ńni lęb na ńsia na ńnyonu Yesu. Nsu bekyuli bammń bakya baava taa-sunwu banini, “Si ńnyonu-nwu ni, ańń aaadi ńga Unengudi Kaesare kabla ńblane! Na ukyuli biala ńni meti lęb mabla ńga ni, ńta ńnye Kaesare ńmmń lęb!” ¹³ ńmmń ńsu ka Pilato ńnu etemila amęni ni, ńķpanķu Yesu ńķęku na ńńlie litemi bńte liboku lęb kesii kani baalń banii Atabi Kasalakń. Na Hebri lędi kemo banii Gabata. ¹⁴ Uwi

ńmmń ńbla aani ńfiwi. Na lędi limeyi leni kadi kegye ndi Kukpi Lili Bńvia Limeyi lemń. Na Pilato ńsu bekyuli bammń ńnini, “Bęęnu bina ńga!”¹⁵ Amu na bńva bńsu banini, “Gyunku-nwu! Gyunku-nwu! Kana-nwu mana ugyii lęb!” Mń na Pilato ńye-ma ńnini, “Bńkana na nkana bina ńga mmana ugyii lęb?” Amu na bakpane benengu bammń bńsu-nwu banini, “Buuubo ńga ńdi buuutulo Romańu ńga Unengudi Kaesare!”¹⁶ Ka bńsu leni ni, Pilato ńti Yesu ńte-ma ńnii batńkana-nwu bamana ugyii lęb. ¹⁷ Anwuńsu bekpone bammń bńķpanķu Yesu bńńķķu. Na bńya na anwu ńlati uti ugyii ńni lęb na badubo-nwu bńķana bńmana mń. Na bńyu ulu bęsie kesii kani baalń banii Opokuo kalń. Na Hebri lędi kemo ndi Golgota. ¹⁸ Mń na bńkana-nwu bńmana ugyii lęb. Na mń lenń ni, bńkana nkyuli inyń bamba badi bńmana ligyii lęb na Yesu ńmmi ku ńńdianu. ¹⁹ Pilato ńya na bęnweni ala adi bńsia kaleķ kadi lęb na ńti-ka ńmana Yesu ugyii ńmmń lęb. Na etemila amń ndi amęni. Yesu Nasareni, Yudańu ńga. ²⁰ Yudańu pii bńka ala amęni, ńsika kesii kani na bńkana Yesu bńmana ugyii lęb mń ude ńma unengudi ńmmń. Na Pilato ńnweni ala amń lenń na Hebri ku Roma ku Griki lędi kemo. ²¹ Lęla lemęni lńtayń Yudańu bakpane benengu bammń ka fń. Anwuńsu bńńsu Pilato banini, “ńńaleķa enweni anii Yudańu ńga, mńmumu ukyuli ńmeni ńsu ńnii ńdi Yudańu ńga.” ²² Amu na Pilato ńdie kenye ńnini, “Lęla leni na lńnweni ni, lńnweni lęńń.” ²³ Uwi ńni na bekpone bammń bńkana Yesu bńmana ugyii lęb bńńń ni, bęti nwuna adala na bęle-ńya akpa ene. Na ńdi biala ńti lęķpa linwi. Na Yesu awu gyńńń ńmmń ni, bętele-nwu. Na awu ńmmń ni, bńtaka-nwu kesii kadi, mńmumu budi ńńń na będi-nwu ńsi limń ńńdu lęgba. ²⁴ Na bekpone bammń bńsu lęb banini, “Bulńni awu ńmeni bulabwę. Mńmumu beya na bńtu egulabi ńnu bula akń ńni menwini mewi na buti awu ńmmń bute-nwu.” Na ńķenķu ńmeni ńsu ni, Bunweni Kedę ńku kemo etemila ębo ęte leni ńńń uwi ńni na bńsu bęse banii, “Bęle-mi lęb ala bęte lęb. Na bńtu egulabi na mina awu lęb.” Na leni geen lenń na bekpone bammń bńbla. ²⁵ Na Yesu ugyii ńmmń kalń ni, Yesu uni ku uni ńnwani ulekubi ku Kłopa ulekudi Maria ku Maria Magdalene benye. ²⁶ Yesu ńnu uni ku nwuna ńteyane ńni na ńńń geen ka benye. Anwuńsu ńsu uni ńnini, “Nna, aanu fńubidi.” ²⁷ Amu na ńsu ńteyane ńmmń lenń ńnini, “Aanu fńini.” Anwuńsu ńsi uwi ńmmń ni, ńteyane ńmmń ńfń-nwu ńsienķu kaduli na ńńnu-nwu lęb. ²⁸ Yesu ńti ka ńfaani ni, ńńń lęla biala na ńķeka ńbla. Na kale na Bunweni Kedę ńku kemo ala ani bęnweni bęse ebo ete leni ńsu ni, Yesu ńsu ńnini, “Utukwe ńńda-mi.” ²⁹ Amu na kesii kani na ala amęni aalę mń ni, kalaku bonwu kadi kese na nte ńni nńnyi buwi. Anwuńsu bęti unwo bńtu ugyii ńdi baalń banii hisope lęb na bńnwu bńky nte ńmmń kemo, na bńķķliķu bńtu-nwu kenye. ³⁰ Ka Yesu ńni nte ńmmń ńńń ni, ńsu ńni-

ni, “Ɔfeni kani ́sa!” Ka ́su leni ́waw ni, ́kya lili kalb na ́yula. ³¹ Amu na YudaƆu benengu bammw ́basu Pilato banii ute-ma kufi na bekyuli bani na ́akana ́amana ugyii lelb mmo ni, na bebo-ma legba ekubi bafe na bafami-ma na ugyii lelb mmo. YudaƆu bammw ́awia ka babla ameni ́sika limeyi lemme ledi Fida. Na ́atayo ka bekyuli bammw ́akana ́fa ligyii lelb mmo utedu kadi kegye kani ndi bana lenwunameyi. Na lenwunameyi leni ndubo mmo leno ledi limeyi linengudi geen leni nse kedee fui lite-ma. ³² Ɔmmo ́su bekpone bammw ́besie na nkyuli inyo bani na ́akana ́amana ugyii lelb bebunku Yesu mmo ni, bebo-ma legba bafe. ³³ Nsu ka bebedu Yesu kudw ni, ́anu ka ́ukpi. Anwu ́su anwu ni, ́atafe-nwu legba. ³⁴ Mmomu ukpone unwi ́tu-nwu ́fenyi ́fuala ku nwuna letula. Na mmo mmo ni, ubugya ku ntu ́ole. ³⁵ Ukyuli ́ni nanu ala ameni ni, anwu muunweni-nya kale na amii leno befo bedi. Na lela leni na ́su leno ni, ́aw na ́di. Na ́gyi nwa ka litemi geen na ́su. ³⁶ ́abla ala ameni fui kale na Bunweni Kedee Ɔku kemo etemila ebo ete leni ́ni na ́nweni banini, “Nwuna likubi linwi muedi balafe-ni.” ³⁷ Na ́nweni lela bamba leno banini, “Bekyuli badubonu anwu ́ni na ́atu-nwu letula ́fenyi mmo.” ³⁸ Ɔmmo kama ni, Yosef ́ni nasi ́ma ́ni baalb banii Arimatea ni, ́vele Pilato ́nii ́nyonu Yesu ukpine ute-nwu. Na Yosef ameni ́di Yesu kama basiakune ako unwi. Nsu ́tabla na bekyuli bati, ́sika ́yia YudaƆu benengu bammw ́su. Na ka Pilato ́tuna ni, ́bo ́bafw ukpine ́mmo ́tawku. ³⁹ Na Nikodemo ́ni nabe ́tanu Yesu usien ́di ni, anwu leno ́siaku Yosef ameni. Na evogyii ani na beeti taaklibi ukpine ni, Nikodemo ́ya na ́eti-nya pii geen basiakuma. ⁴⁰ Amu na nkyuli inyo bameni ́eti Yesu ukpine ammo na ́atawe-nwu evogyii ammo fui na ́eti adi afualadi abuni ́enyimi bada-nwu lelb fui aani kale na YudaƆu baaklibi ukpine asa na baava-nwu. ⁴¹ Na kesii kani na ́adu Yesu mmo ni, likpo blii ledi lekya mmo. Na mmo ni, beku kafiw kawadi kadi beše na ́atava to ukyuli kana kemo kudii. ⁴² Ɔfeni ka kadi kegye kani ndi lenwunameyi na kafiw kammw leno kede mmo ́su ni, ́eti Yesu ́atava mmo.

20 Na Kwasida ́tanta tutuutu uwi ́ni kemo na kadi ́atabla to nwa ni, Maria Magdalene ́sie kafiw kammw kudw na ́tanu ka letabi leni na ́eti bebi ubu ammo kenye leso liibi. ² Anwu ́su ́keli ́sie Simon Petro ku ́eyane ́ni na Yesu ́y mmo kudw. Na ́tasu-ma ́nini, “Bekyuli badi ́etdie Bloti na kafiw kammw kemo ́atawku. Na ́awgyi kesii kani na ́eti-nwu ́etese!” ³ Amu na Petro ku ́eyane ́bambadi ammo ́ataw ́esie kafiw mmo. ⁴ Bana inyo fui bake beekeli usi, nsu ́eyane ́bambadi ammo ́vi Petro na ́ka-nwu kafiw kudw mmo budu. ⁵ ́bo kalb na ́nu adi afualadi abuni ammo, nsu ́teduo kafiw to ammo kemo. ⁶ Simon Petro ́ni nkpe kama leno ́bo ́beduo, na anwu ́vi ́duo kafiw kammw kemo na ́nu adi

afualadi ammo ka ewi. ⁷ Na kadi ́ni na ́eti bamana Yesu lili leno kate mmo. Nsu kawte adi afualadi ammo kudw. Mmomu bafe aku leti ́ava kowadw. ⁸ Mmo ni, ́eyane ́bambadi ́ni naka bukeli butedu kafiw kammo koto leno ́duo to ammo kemo. Na ́tanu ala ammo leni kani, na ́fw ́di. ⁹ Nsu ́ti ́beduku uwi ammo lelb ni, ́etenu to kalb ka Yesu ́dubota ́le kekpine aani kale na ́nweni na Bunweni Kedee Ɔku kemo. ¹⁰ Amu na bateyane bammw ́nweni ́esie kaduli. ¹¹ Nsu Maria ́bo unye kafiw kammw anumi na uuwulo. Nsu uwi ́ni na unye uuwulo ni, ́aw ́bo kalb ́nu kafiw kammw kemo. ¹² Mmo ni, ́nu Katoti batu inyo badi ka bakya lewu lefualadi belie mmo. Unwi ulie kesii kani na Yesu ́te lili kake, na ́kladi leno ulie ́sie legba kake. ¹³ Amu na ́ye-nwu banini, “Uleku, bi ́su na eewulo?” Mmo ni, Maria leno ́die kenye ́nini, “Bekyuli badi ́beti mina Ati ́atawku. Na leegyii kesii kani na ́eti-nwu ́sienku!” ¹⁴ Amu ka ́tu ́nweni ni, ́nu ka Yesu unye. Nsu Maria ́tati ́nii Yesu na ́di. ¹⁵ Amu na Yesu leno ́ye-nwu ́nini, “Uleku, bi ́su na eewulo? Ɔma na aawia?” Nsu Maria ́kali ́nii anwu mmo kafiw kammw lelb. Anwu ́su na ́su-nwu ́nini, “Ati, buvele, si awo ́die-nwu ́atawku menii ni, na atina-mi kesii kani na ́eti-nwu ́tese, na lisie ́eti-nwu mmo.” ¹⁶ Amu na Yesu ́kali-nwu ́nini, “Maria!” Mmo ni, Maria ́nweni ́nu-nwu, na ́su na Hebri ledi kemo ́nini, “Rabuni!” Na nwuna kalb ndi Ala Ɔtinane. ¹⁷ Mmo ni, Yesu ́su-nwu ́nini, “Tatu tada-mi, ́sika ́tenwini to ́tesie Katoti kudw. Mmomu teesie mina banwani kudw na ́tasu-ma anii ́nweni ́sela mina Ɔti ́ni ndi Katoti kudw. Na anwu ndi amii leno Ɔti ku bina Katoti.” ¹⁸ Anwu ́su ni, Maria Magdalene ́sie na ́tasu bateyane bammw ka anwu ́nu Bloti. Na lela leni na Yesu ́su-nwu ni, ́awku-ni ́su bateyane bammw. ¹⁹ Na Kwasida kadi kammw useyi ni, bateyane bammw ́asala na ́akale lelb ́akya to kemo ka baayia YudaƆu benengu bammw ́su. Amu na Yesu ́bo ́benye-ma nte, na ́su-ma ́nini, “Keyi bue kasiaku-mii.” ²⁰ Ka ́su-ma ameni ́waw ni, Yesu ́ti nwuna enu ku ́fenyi ́tina-ma. Na lelb ́eyo bateyane bammw ka ́anu Bloti ́su. ²¹ Ɔmmo kama ni, Yesu ́aw ́su-ma ́nini, “Keyi bue kasiaku-mii. Kale na Ati ́tala-mi ni, leni kani na ami leno mmo ́tala-mii.” ²² Mmo ni, ́nwuna ́wi-ma na ́su-ma ́nini, “Befw Katoti Koyu. ²³ Na si ́iti bekyuli ekpidi ́kyie-ma ni, ́tina ka Katoti leno ́ti ́kyie-ma. Nsu si ́iteti ́itakyie-ma ni, ́tina ka Katoti leno ́teti ́itakyie-ma.” ²⁴ Uwi ́ni na Yesu ́bo-ma kudw mmo ni, bateyane leevu-inyo bammw ako unwi ́ni baalb Toma na baso baalb-nwu Nta Ubi ni, uuubo-ma ako. ²⁵ Anwu ́su ka ́bebo ni, bateyane bakladi bammw ́asu-nwu banini, “Abu ́awku Bloti!” Amu na Toma ́su-ma ́nini, “Si ́tanu kowe efi letaala na nwuna enu na liti mina lenimi lekya-nya kemo na liti mina kono lekya-nwu ́fenyi ni, leedubo ́fw ́di.” ²⁶ Amu na Kwasida unwi kama ni, bateyane

bammɔ básɔ bása belie ɔtɔ kemo, na Toma lenɔ ɔkya-ma akɔ. Básɔ básale ɔtɔ ɔmmɔ leni kani. Nsu Yesu úbo na úbenye-ma nte, na ɔsu-ma ɔnini, "Keyi buɛe kasi-aku-mii." ²⁷ Amu na ɔsu Toma ɔnini, "Bo, na ebeti fula lenimi akya meni. Na anu mina enu. Na eti fula ɔkonu akya-mi ɔfenyi. Na ada fula tafɔ tadi aya. Na afɔ adi ɔfeni kani!" ²⁸ Ka Yesu ɔsu-nwu leni ni, Toma údie kenye ɔnini, "Mina Ati ku Katɔti!" ²⁹ Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Áfɔ ádi ka ánu-mi ɔsu. Bekyuli bani náfɔ bádi asa na bánu-mi ni, badubɔke lebyɔ teetulo!" ³⁰ Yesu ɔbla akɔla budie taatina pii na nwuna bateyane anumi. Nsu ntenweni-nya ntakya ɔku ɔmeni kemo. ³¹ Na ameni kani na línweni líse kale na beɔɔ bɛdi ka Yesu ndi Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ. Na anwu ndi Katɔti Ubidi ɔni na si béfɔ-nwu bɛdi ni, na ɔya na bilie ngba na nwuna ɔyikun kemo.

21 ɔmmɔ kama ni, Yesu ɔsɔ údie leɔ ɔtina nwuna bateyane kunwi na Tiberia Epu kudɔ. Na kale na úbale na ndubo bɔsu meni. ² Limeyi ledi ni, Simon Petro ku Toma ɔni baalɔ Nta Ubi ku Natanael ɔni nási Kana na Galilea kalɔ leɔ ku Sebedeo bebi ku Yesu bateyane inyɔ babambadi badi benye. ³ Amu na Simon Petro ɔsu-ma ɔnini, "Lísela ntédie kɔbe." Mmɔ kani na ama lenɔ básu-nwu banini, "Abu lenɔ ɔɔdubɔ-ɔ ɔɔsi-aku." Anwuɔsu bana fui béduo ɔkɔ kemo na bátɔkɔ. Nsu usien umodi ɔmmɔ ni, bétedie kɔbe kɔdi. ⁴ Amu uwi ɔni na ɔfe ɔtu ɔdubo ni, bateyane bammɔ bánu ukyuli ɔdi ka unye epu ɔkɔtu. Nsu bátati banii Yesu na ɔdi. ⁵ Amu na ɔkpali-ma ɔnini, "Baklofu, bítedie kɔbe kɔdi?" Mmɔ na ama bédie kenye banii, "Oowo!" ⁶ Amu na ɔsu-ma ɔnini, "Biwi bina asawu ɔmmɔ na ɔkɔ ɔmmɔ ɔkɔdianu kake. Na beɔdubɔke lela ledi." Anwuɔsu béwi asawu ɔmmɔ. Na bátakana-nwu ɔkɔni ɔkɔleku, ɔsika bédie kɔbe pii. ⁷ Amu na ɔteyane ɔni na Yesu ɔkɔyɔ mmɔ ɔsu Petro ɔnini, "Blɔti na ɔdi!" Ka Simon Petro únu ka ɔteyane ɔmmɔ ɔsu ɔnii Blɔti na ɔdi ni, Petro úti nwuna awu gyɔkɔ ɔbala leɔ, ɔsika ɔda-nwu údie. Na ɔfulu úduo ntu ɔmmɔ kemo, na úti úsela Blɔti kudɔ. ⁸ Na bateyane bakladi béti ɔkɔ ɔmmɔ na básia ntu leɔ bébedu epu ɔkɔtu. Na báni asawu ku kɔbe ɔmmɔ béboku. Na ɔsi kesii kani na bédie kɔbe ɔmmɔ útédu epu ɔkɔtu ni, útagyu. ɔbla aani leɔgba budie eti anyɔ. ⁹ Ka báyu ɔkɔ kemo bébo kalɔ ni, bánu afɛ ogya ɔdi na ɔdaku ɔkɔda. Na kɔbe kɔdi ɔkɔsia ogya ɔmmɔ leɔ, na bodobodo ɔdi lenɔ use mmɔ. ¹⁰ Amu na Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Biti bina kɔbe ɔkɔni na bídie ɔfaani mmɔ kɔdi biboku." ¹¹ Amu na Simon Petro ɔkɔ úduo ɔkɔ ɔmmɔ kemo, na ɔda asawu ɔmmɔ na ɔni úbewi epu ɔkɔtu. Na kɔbe kubendi kúyi-nwu kemo tetɛtetɛ. Na kɔbe ɔmmɔ fui bumomo ɔkɔbla eti ate ku etɛ. Nsu ina ka kɔbe ɔmm-

ɔmmɔ kúmmomo leni ni, asawu ɔmmɔ útabwe. ¹² ɔmmɔ kama ni, Yesu ɔsu-ma ɔnini, "Bibo bibadi." Nsu ɔni na ala ameni fui aalé ni, ɔdi útakana kayi buse na uye-nwu ɔnii, "ɔma na adi?" ɔsika báti ka Blɔti na ɔdi. ¹³ Na ka Yesu ɔlɔ-ma ɔnii babadi ni, ɔkpe úde adila ammmɔ na úti bodobodo ɔmmɔ na úti úte-ma. Leni kani na ɔbla kabe kammɔ lenɔ. ¹⁴ Na ɔmeni ndi ɔkɔtɛdi ɔkɔni na Yesu údie leɔ ɔtina nwuna bateyane ɔni na ɔta ɔle kekpine. ¹⁵ Uwi ɔni na bádi báwɔkɔ ni, Yesu úye Simon Petro ɔnini, "Simon, Yohane ubi, aayɔ-mi geen teetulo bateyane bakladi bameni?" Amu na údie kenye ɔnini, "Blɔti, ɛn! Awo ɔlati agyi ka ɔkɔyɔ-ɔ." Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Taanu mina bafonubi leɔ." ¹⁶ ɔmmɔ kama ni, Yesu ɔsɔ úye-nwu ɔnini, "Simon, Yohane ubidi, aayɔ-mi geen?" Na Petro lenɔ ɔsɔ údie kenye ɔnini, "Blɔti, agyi ka ɔkɔyɔ-ɔ." Mmɔ ni, Yesu ɔsɔ ɔsu-nwu ɔnini, "Taanu mina bafonu leɔ." ¹⁷ ɔkɔtɛdi ni, Yesu ɔsɔ úye Petro ɔnini, "Simon, Yohane ubidi, aayɔ-mi?" Amu ka Yesu ɔsɔ úye-nwu ɔkɔtɛdi ɔnii, "Aayɔ-mi?" ɔsu ni, Petro leɔ lébla anwu ɔlati ɔkɔnyana, na ɔsu Yesu ɔnini, "Blɔti, agyi lela biala. Na agyi lenɔ ka ɔkɔyɔ-ɔ!" Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Taanu mina bafonu leɔ." ¹⁸ Mmɔ ɔkɔyɔ-ɔ litemi geen ka ni, uwi ɔni kemo na adi ɔnamu ni, aata na aklibi leɔ na esie kesii biala na aayɔ. Nsu si uwi ɔni na ábi leɔ ni, adubo enu bunene na ukyuli bamba maklibi-ɔ na ɔkpanku-ɔ usienku kesii kani na alawia ka esie." ¹⁹ Lela leni na Yesu ɔsu-nwu meni ni, ɔtina na ɔda Petro kukpi ɔkɔni udu na ɔdubo bukpi na uti ɔkɔliku Katɔti lenyi katɔ. Amu na Yesu ɔsu-nwu ɔnini, "Taasiaku-mi." ²⁰ Amu ka Petro ɔtu únwini ni, ɔnu ɔteyane ɔni na Yesu ɔkɔyɔ mmɔ. Anwu ndi ɔteyane ɔni nábu úsie Yesu kudɔ uwi ɔdi návi ɔni na baadiku-nwu adila ekplodi na úye Yesu ɔnini, "Blɔti, ɔma ndubo-ɔ kakya ɔkɔya?" ²¹ Anwuɔsu uwi ɔni na Petro ɔnu-nwu ni, úye Yesu ɔnini, "Blɔti, na bi ndubo fula ɔteyane ɔmeni anwu ɔkɔleku?" ²² Amu na Yesu údie kenye na úye-nwu ɔnini, "Si ɔkɔyɔ nnii anwu ɔkɔ kya ngba wetédu uwi ɔni na masɔ mebo ni, bi nke-ɔ? Awo ni, taasiaku-mi." ²³ ɔmmɔ ɔsu ni, litemi lemeni lígyingya lévi Yesu basiakune fui akɔ ka ɔnii ɔteyane ɔmeni anwu ulekpi. Nsu ɔkɔdi ɔkɔsu na Yesu ɔsu ɔnii ulekpi. Mmomu ɔkɔsu na ɔsu ɔnini, "Si ɔkɔyɔ nnii anwu ɔkɔ kya ngba wetédu uwi ɔni na masɔ mebo ni, bi nke-ɔ?" ²⁴ ɔteyane ɔni leɔ litemi na ɔkɔsu meni ndi ami ɔni násu ala ameni. Na línweni-nya líse lenɔ. Na bafɔtaadine fui bagyi ka ala ani kenye na muudie meni adi litemi geen. ²⁵ Na ala pii abambadi akya ani na Yesu ɔbla. Na si banii bénweni ala ani fui na ɔbla bése unwi unwi ni, nka kayawi bekyuli baláke leku lemmɔ kesekɔ.

BATALANE KABLA

1 - ² Onwa Tio filo, na mina c̄ku udeedi kemo ni, línweni lésu ala ani fui na Yesu óbla na ótina úti ósi uwi c̄ni na úse nwuna kabla kalc̄ úti útédu uwi c̄ni na Katc̄ti úti-nwu úsienku katc̄. Asa na c̄dubuti-nwu usienku katc̄ ni, Yesu c̄ke Katc̄ti Kc̄yu c̄yikun lclb ótina nwuna batalane ala. ³ Na emeyi aavlene kemo na nwuna kukpi kama ni, údie lclb ótina-ma kc̄le kc̄le c̄ni na óti-na geen ka ókya ngba. Ama bani nánu-nwu ni, ótemiku-ma ósiku nwuna C̄ti lclga kadikc̄ ala lclb. ⁴ Uwi c̄ni na bábasu lisu ni, úbo-ma c̄da c̄nini, "Bitatc̄l Yerusalemu, mmomu binnye begya Katc̄ti Kc̄yu bubo b̄c̄ni lclb na lésu-mii lésiku ka mina C̄ti ósu úse ka wetemii. ⁵ C̄sika Yohane anwu ni, ntu na úti óbla Katc̄ti ntu b̄c̄kpila c̄di c̄mm̄c̄ úte bekyuli. Nsu na emeyi klukui adi kemo ni, Katc̄ti c̄dubuti nwuna Kc̄yu c̄kpila-mii." ⁶ C̄meni c̄su ka batalane bameni ku Yesu básu bása ni, béye-nwu banini, "Unwoti, c̄faani na aawia ka as̄ku Israel lclga kadikc̄ ese yoo?" ⁷ Na Yesu ósu-ma c̄nini, "Útalclka beti uwi iye emeyi ani na mina C̄ti ósu úse ka lclla ledi ledubclle. ⁸ Nsu si uwi c̄ni na Katc̄ti Kc̄yu kúbo-mii kudc̄ ni, kc̄dubc̄f̄c̄-mii lclb kemo fui na kc̄dubc̄kya-mii c̄yikun na b̄edubc̄su-mi lclb litemi na Yerusalemu ku Yudea ku Samaria wetéduku kalc̄ kawc̄k." ⁹ Na c̄meni b̄ósu kama ni, Katc̄ti úti-nwu ókcliku katc̄ na benye baanu-nwu útédu ka úduo uykc̄l kemo na óyii-ma anumi. ¹⁰ Na c̄ni benye baanu kayaa ni, kc̄nakunwi nkyuli inyc̄ badi bani nnyimi ala af̄ualadi b̄edie lclb bátina-ma, ¹¹ na básu-ma banini, "Galileaf̄u, bi c̄su na binnye b̄eenu katc̄ leni? Yesu c̄ni na Katc̄ti úti ósiku-mii kudc̄ úsienku katc̄ meni ni, c̄su c̄dubc̄si katc̄ ubo-mii kudc̄ aani kalcl na b̄enu ka ósi bina kudc̄ úsie katc̄ kalcl kani." ¹² Nwuna kama ni, batalane bamm̄c̄ b̄enwini básu kc̄bi kc̄ni baal In̄c̄ Egyii Kc̄bi lclb mm̄c̄, b̄esie Yerusalemu c̄mankemo. Na ósi mm̄c̄ útédu c̄mankemo mm̄c̄ ni, wabla liluku linwi. ¹³ Ka b̄etéduo c̄mankemo ni, b̄esie b̄etéduo bana kakyakc̄. Na bekyuli bani nli mm̄c̄ ndi Petro ku Yohane ku Yakobo ku Andrea ku Filipo ku Toma ku Bartolomeo ku Mateo ku Yakobo c̄ni ndi Alfeo ubidi ku Simon c̄ni bas̄ baal Selote ku Yakobo ubidi Yuda. ¹⁴ Bekyuli bameni bátaasala lclb taakpali katc̄ uwi biala ku beleku badi ku Yesu uni Maria ku Yesu banwani bananabi. ¹⁵ Amu na emeyi amm̄c̄ kemo kani ni, ama bani náf̄c̄ bádi mm̄c̄ bábasu, na bana bumomo b̄c̄bla aani nkyuli eti anyc̄ ku aavlanyc̄. Na mm̄c̄ Petro óta únye na ósu-ma c̄nini, ¹⁶ "Mina banwani, lclla

leni na b̄enwini na Bunweni Kedee C̄ku kemo ni, c̄lclka libo-nwu kemo aani kalcl na Katc̄ti Kc̄yu kókenku Dawid lclb kútemi kósi ku Yuda c̄ni nátc̄nku bekyuli bani néf̄ie Yesu lclb. ¹⁷ Yuda c̄di bula lclka lclmeni kemo unwi, na Bl̄c̄ti óf̄una-nwu ka nka wabla batalane kabla. ¹⁸ "Nsu óbla likpidi na óf̄c̄ egulabi ani na b̄éti b̄étye kalc̄ kani lclb na útékp̄i. Mm̄c̄ ka úbuli ni, óbwe na nwuna af̄c̄la fui ále éwi keyi. ¹⁹ Nwuna kukpi kc̄meni litemi líbegy-ingya na Yerusalemu, na ukyuli biala únu nwuna kukpi kc̄meni lclb litemi. Anwu c̄su ni, kesii kani na úkp̄i mm̄c̄ na baal Hakeldamak c̄ni kalc̄ ndi Ubugya Leku."

²⁰ Amu na Petro ósu len̄c̄ c̄nini, "B̄enwini na Dawid kc̄gya c̄ku kemo banini, 'Besia nwuna liku mm̄c̄ kc̄nu bise, na c̄di biala utelie mm̄c̄.' Básu b̄enwini banii, 'Beya na ukyuli bamba unye nwuna kalabla kenye.' ²¹ - ²² Anwu c̄su ni, c̄lclka ukyuli c̄di uduo-bu akc̄ aani litemi kama unyene kalcl ute Bl̄c̄ti Yesu b̄c̄ta b̄c̄le bekp̄ine akc̄. Na c̄lclka c̄bla ukyuli c̄ni nákyu bula lclka lclmeni kemo na uwi c̄ni kemo fui na abu ku Yesu b̄c̄ke, na ósi uwi c̄ni na Yohane óku lclsa na Katc̄ti ntu b̄c̄kpila c̄di lclb útédu uwi c̄ni na Katc̄ti úti Yesu úsienku katc̄." ²³ Anwu c̄su b̄edie nkyuli inyc̄ bani ndi Matia ku Yosef c̄ni baal Barsaba na bas̄ baal-nwu Yusto. ²⁴ - ²⁵ Na b̄ákpali katc̄ banini, "Bl̄c̄ti, awc̄ ngyi ukyuli biala kasusu kemo. Anwu c̄su tina-bu nkyuli inyc̄ bameni akc̄ unwi c̄ni na af̄una, ka unye c̄talane kenyekc̄ kani na Yuda óda úse na ótc̄l úsie kesii kani néduku-nwu." ²⁶ Na ka bátu egulabi bánu na nkyuli inyc̄ bameni lclb ni, Matia c̄di n̄enwini úwi na b̄éti-nwu b̄ebunku nkyuli leevu-unwi bamm̄c̄.

2 Amu ka limeyi leni baal Pentekoste limeyi lídu ni, baf̄c̄taadine bamm̄c̄ fui bátása na likpo linwi p̄e. ² Kc̄nakunwi ni, b̄enu kc̄ku kc̄di aani c̄f̄ef̄e ubendi c̄di muukp̄ó. Na kc̄ku kc̄meni kúbeyi c̄tc̄ c̄ni kemo na bákyu mm̄c̄. ³ Na lclla ledi lígyingya aani agyakpabi kalcl, na líbelie-ma lclb. ⁴ Na Katc̄ti Kc̄yu kóf̄c̄-ma lclb kemo fui, na b̄ese kalc̄ baasu bumwi etemila na adi lidu kemo aani kalcl na kúte-ma kalcl. ⁵ Amu na uwi c̄meni kemo kani ni, Yuda f̄u bani nási kayawi ekpo fui ni, b̄ebo bakya Yerusalemu. ⁶ Amu ka b̄enu kc̄ku bonwu kc̄meni ni, bekyuli pii b̄ekeli b̄esie mm̄c̄. Na ka b̄enu ka baf̄c̄taadine bameni benye beetemi kadi biala c̄ma ledi c̄su ni, óbla-ma d̄eye d̄eye! ⁷ C̄meni c̄su ni, c̄tc̄l ógyu-ma, na b̄éfu na b̄ese kalc̄ beeye lclb banini, "Bekyuli bameni fui ni, kc̄c̄di Galileaf̄u badi yoo?" ⁸ Na d̄e na

9 ɔbla na buunú bana butemi na bula kɔkɔ adi kemo? 10 Abu bɔdi Partifɔɔ ku Mediafɔɔ ku Elamfɔɔ ku bani nási Mesopotamia ku Yudea ku Kapadokia ku Ponto ku Asia ku Frigia ku Pamfília ku Egiypte ku Libia ɔvi ɔni nkya Kirene ku bafɔɔ bani nási Roma na badi Yuda fɔɔ ku bekyuli bani néduo Yuda fɔɔ lɛkpa kemo 11 ku Kreta fɔɔ ku Arabifɔɔ. Na bula fui buunú ka beebó Blɔti ablala ebendi kudu na bula adi kemo." 12 Amu ka béfu benye mmɔ ni, bakya beeye lɛlɛ banini, "Bi litemi, lɛdi mení?" 13 Amu na ama bani nnye mmɔ badi básu banini, "Nte mmɔda-ma, ɔɔɔdi lɛla lɛdi biala lɛdi." 14 Mmɔ na Petro ɔta únye na bana leevu-unwi bammɔ akɔ na ɔtalaku lɛdi katɔ ɔnini, "Amii Yuda fɔɔ ku amii bani nli Yerusalem fui, mmɔyɔ ka lidie ala ameni fui kalɔ, anwuɔsu binu kadue. 15 ɔɔɔdi nte mmɔda bekyuli bameni. Amii ɔlati bæenu ka ɔtanta lɛdɔ yaalenwi kemo kani bɔkya mení. 16 Mmomu lɛla lɛni na bæenu mení ni, ani ndi lɛla lɛni na Katɔti Kenye Udiene Yoel ɔsu úse kukuuku. 17 ɔsu ɔnini, 'Unwoti ɔsu ɔnii, "' "Na emeyi ekplodi kemo ni, Ndubɔtala mina Kɔyu na kɔfɔɔ mina bekyuli fui lɛlɛ kemo. Na bina bebi badubudie-mi kenye, na bina baklofu badubɔnu katɔ abɛla, na bina benengu lɛnɔ badubo ana buteegyɛ. 18 ɔɔɔ ni, mina Kɔyu kɔdubɔfɔɔ bina kɔduli beleku ku banana fui lɛlɛ kemo. Na emeyi ammɔ kemo ni, badubudie-mi kenye. 19 Na ndubɔya akɔla budie taatina ataale na kayaa ku kalɔ lɛlɛ fui. Bedubɔnu ubugya ku ogya ku uyi pii. 20 ɔfɛ ɔdubɔbla suu, na kɔbuli anumi adubugyi aani ubugya, asa na Katɔ ɔyikune limeyi bonwu lɛmmɔ lɛdubo. 21 Uwi ɔmmɔ kemo ni, ukyuli biala ɔni makpali Blɔti na wevele-nwu kɔnyana bɔnu ni, ɔdubɔke ngba." ' " 22 "Ati bene biinú? Yesu Nasareni ɔdi Ukyuli ɔfunadi ɔni lɛlɛ na Katɔti ɔke údie nwuna ɔyikun ku akɔla bɔbla keyi ɔtina-mii aani kalɛ na amii alati lɛnɔ bægyi. 23 Nsu na ɔti bɔyɔ ku kakali kemo ni, ɔnyonu-nwu úte-mii na béke ekpidi bablane lɛlɛ na bédu-nwu uwi ɔni na békana-nwu bémana ugyii lɛlɛ. 24 Nsu Katɔti ɔɔ ɔgyilawu ɔléku bekpine akɔ na ɔlé kukpi enu kemo, ɔsika kukpi kulakana-nwu lɛkpu bubo buse. 25 Na ɔga Dawid ɔsu úse ɔsiku-nwu lɛlɛ ɔnini, 'Lénu ka Unwoti unye-mi anumi uwi fui. Na ka unye-mi kɔdianu aani mina lɛkpa kalɛ ɔsu ni, lɛɛɛdubo bɔgbanta. 26 ɔmení ɔsu ni, mina kayi kemo kéyi ku lɛlɛyɔ, na ndubuti kenye nteemwinwu uwi fui! Ina ka ɔkɔna ndi muedi ni, ndubulie na lɛnunsia kemo. 27 Na alanyonu mina kɔyu alakya kekpine. Na lɛnɔ ni, alaya fula Ubi Kedee ɔkɔna webu. 28 Átina-mi fula ngba lilu, na fula kudɔ bɔkya bɔya na mmɔké ebite geen.' 29 "Anwuɔsu ni, banwa, mmɔsu-mii nwaa ka ni, bula Nana Dawid úkpi, na báva-nwu, na nwuna kafɔɔ kamua kakya bula akɔ mení ɔmwi ɔmwi. 30 Nsu ɔdi Katɔti kenye udiene. Na Unwoti ɔlé ugyii úse ka wabla Dawid kaba kemo ubi na wadi lɛga aani Dawid ɔmmɔ kalɛ kani. 31 Ka Dawid ɔgyi ɔmení ɔsu ni, ɔsu úse ka ni, Kristo ɔdubɔta ɔlé bekpine akɔ. ɔsu ɔnii bala-

da-nwu balakya kekpine, na nwuna ɔkɔna lɛnɔ ulebu na kafɔɔ kemo. 32 Yesu ɔmení na Katɔti ɔgyila ɔléku bekpine akɔ, na litemi geen lɛmení lɛlɛ ɔsu na bɔdi kenye bediene. 33 Na ɔfaani ni, Katɔti úte-nwu kenyeke kenengudi na nwuna kɔdianu, na úti nwuna Kɔyu úte-nwu aani kalɛ na ɔsu úse. Lɛni na anwu lɛnɔ ɔtala-ku ɔkya-bu. Anwuɔsu na bæenu na biinú lɛla lɛni mmɔlé mení. 34 - 35 ɔɔɔdi Dawid náta úsie katɔ mmɔ. Mmomu ni, ɔsu ɔnini, 'Unwoti ɔsu mina Unwoti ɔnii, "ɔkɔ lie-mi kɔdianu kake wetédu uwi ɔni na meti fula bekisine makya-a lɛgba kalɔ." ' 36 Anwuɔsu mmɔyá na amii Israelfɔɔ beti ka ni, Katɔti nábla Yesu ɔni na amii bédu mení ɔnii unwini Blɔti ku Ukyuli ɔfunadi." 37 Amu ka bekyuli bameni bénu Petro etemila ameni ni, ékpokuma na kayi kemo. Anwuɔsu béye-nwu ku batalane bakladi banii, "Banwa, bi na ɔléka bɔbla?" 38 Amu na Petro ɔsu-ma ɔnini, "ɔléka bina akɔ ɔdi biala ɔda ekpidi bɔbla ɔya na unwini ubo Blɔti kudɔ, na ɔfɔɔ ntu bɔkpila ɔdi na Yesu Kristo lɛnyi kemo kalɛ na Katɔti uti nwuna ekpidi ɔkyie-nwu, na ukyuli ɔmmɔ wake Katɔti Kɔyu aani kalɛ na Blɔti ɔsu úse. 39 ɔsika linyese lɛmení lise lite amii ku bina bebi ku bani nási ɔgyu ku bekyuli bani fui na Katɔti walɔ weboku nwuna kudɔ." 40 Amu na Petro ɔtemiku-ma laa na ɔlé-ma ɔsu ɔnini, "Bɛda lɛlɛ bidie kɔtu bɔni bɔmení kemo, bɔni mebo bekyuli bekpidi bameni ɔnwa lɛlɛ." 41 ɔmení ɔsu ni, bana akɔ pii báfɔɔ Petro litemi bádi, na bákpi-la-ma ntu na Yesu lɛnyi kemo, na bana bumomo bɔbla aani nkyuli mpimu ete. Na ama lɛnɔ béti lɛlɛ bebunku bafɔɔtaadine bammɔ limeyi lɛmmɔ. 42 Amu na béti bana uwi fui béte batalane bammɔ, na baatina-ma ala, na baakpali katɔ, na baadi taasala lɛnɔ. 43 Amu na ka batalane bammɔ bábla akɔla budie taatina pii ɔsu ni, ɔbla bekyuli bammɔ fui yaa na béti ɔbu béte Unwoti. 44 Na bafɔɔtaadine bameni bátaasa uwi ndi uwi na beele bana lɛlɛ ala. 45 Na si béti bana lɛlɛ ala adi béye ni, beeti egulabi ammɔ teele kalɛ na ɔdi biala ɔkɔwia. 46 Na béteesie Katɔti kakpakɔ limeyi ndi limeyi, na bátaasa esu esu lɛnɔ taadi na bana kɔduli na kubiti ku lɛlɛyɔ kemo. 47 Na baagyá Blɔti enu na beemwi-nwu lɛnɔ. Na bekyuli fui baabu-ma. Na limeyi biala ni, Unwoti uuti bekyuli babambadi bani na ɔɔfɔ teebunku-ma lɛlɛ.

3 Limeyi lɛdi ni, Petro ku Yohane básie Katɔti kakpakɔ uwi ɔni na Yuda fɔɔ beesie taatákpali katɔ. ɔbla aani lɛdɔ ete kemo. 2 Ka bédu kakpakɔ mmɔ na kayakun kani baalɔ banii Kayakun Buni kenye ni, mmɔ na bánu ɔnana ɔdi, ɔni náfe uwi kalɔ ɔsi nwuna ɔkɔw. Na nwuna bekyuli beeti-nwu taabava mmɔ limeyi ndi limeyi kalɛ na utevele bekyuli bani muusie mmɔ egulabi. 3 ɔni na Petro ku Yohane básie baavi ni, úye-ma ɔnii bete-nwu egulabi adi. 4 Amu na bédi bénye na bánu-nwu kpoo, na Petro ɔsu-nwu ɔnini, "Nu mení!" 5 Amu na ukyuli ɔmmɔ ɔtalaku anumi ɔkɔnu-ma, na ɔbla kasusu ka badubo-nwu lɛla lɛdi bute. 6 Amu na Petro ɔsu-

nwu ɔnini, "Ami liiibo egulabi adi na mete-ɔ! Nsu ni, ndubute-ɔ leleni nse-mi! Mɔɔsu-ɔ na Yesu Kristo Nasareni lenyi kemo ka ni, ta na esie!"⁷ Na Petro ɔda ukyuli ɔmeni ɔɔdianu na ɔya na ɔta ɔnye. Amu na nwu-na legba ku kasoma ekubi fui ɔyu ɔkplu!⁸ Na ɔba leggyu ɔka katɔ na ɔbenye legba lelɔ. Na ɔse kalɔ uusié taavi na ɔɔba agyu na uumwi Blɔti. Na ɔsiaku-ma ɔtédudo kakpakɔ mmɔ.⁹ Na bekyuli bani nkya mmɔ ni, bánu-nwu na bénu kale na ɔkya uumwi Unwoti.¹⁰ Ka bábanu-nwu báti ka anwu ɔmɔɔy Kayakun Buni kudɔ bulie mmɔ ni, ɔtakɔsi na ɔbla-ma deye deye.¹¹ Amu na bekyuli pii békeli bésie-ma kudɔ na kesii kani baalb banii ɔga Salomo legbanya kemo na Katɔti kakpakɔ mmɔ. Bébo bábanu ka ukyuli ɔmmɔ ɔtu ɔda Petro ku Yohane kpakplaa na nwuna ɔɔbwi ɔbɔbla-ma kale kadi!¹² Amu ka Petro ɔnu bekyuli bammɔ ni, ɔsu-ma ɔnini, "Israelfuɔ, bi ɔmɔɔbla-mii deye deye pii taasiku lela lemeni lelɔ leni? Na bi ɔsu na beɛnu-bu aani bekyuli kedee badi na ɔɔdi. Bitakali benii abu alati ɔyikun kemo na búti ɔbɔwi ukyuli ɔmeni!¹³ ɔsika Unwoti ɔti ɔbu ɔte Ubidi Yesu. Na Unwoti ɔmeni ndi Abraham ku Isak ku Yakob lenɔ ɔti. Na anwu kani ndi bula bati kuuku lenɔ Unwoti. Ubidi Yesu ɔmmɔ na amii bíti bíte benii badu. Na bíni-nwu na Pilato anumi benii beɛegy-nwu ina ka Pilato ɔyɔ ka ɔnyonu-nwu.¹⁴ Bíni ukyuli ɔbuni mmomu, na bétuna benii ɔnyonu bekyuli ɔdune na ukyuli ɔbuni ɔmmɔ kenye.¹⁵ Amii béya na bádu ukyuli ɔni muute bekyuli ngba. Nsu Unwoti ɔsɔ ɔgyila-nwu ɔleku bekpine akɔ! Na abu alati ɔnɔnu-nwu ku bula anumi!¹⁶ ɔkenku Yesu lenyi kemo ɔsu na ɔnana ɔni na begyi na beɛnu meni ɔke lelɔkplu. Na ka ɔɔɔ Yesu ɔdi ɔsu ni, Blɔti ɔbwi-nwu na bina anumi."¹⁷ "Banwa, ngyi ka tati tati ɔsu na amii ku bina benengu bébla lela lemeni udu.¹⁸ Nsu ni, Unwoti ɔsu ka nwuna Ukyuli ɔfunadi webo abi leni. Na ɔmeni ndi kale na ɔya na nwuna kenye bediene linyese líbo líte.¹⁹ -²⁰ Anwuɔsu ni, binwini kama bekya ekpidi ɔɔbla na biti anumi besia Unwoti lelɔ, kale na waɔɔ bina ekpidi wedie-mii lelɔ na beke ɔɔnwuna buɛɛ na Blɔti kudɔ, kale watala Kristo Yesu wakya-mii aani bina ɔɔɔne kale.²¹ ɔleka Yesu ɔɔɔ lelɔ ɔkya katɔ mmɔ wetédu uwi ɔni na ɔti wasɔku lela biala webese ligeen aani kale na nwuna kenye bediene básu bése.²² ɔsika Mose ɔsu ɔnini, 'Bina Unwoti Katɔti ɔdubudie kenye udiene ɔdi ɔleku bina akɔ aani ami kale. Anwuɔsu binu litemi biala leni na wasu-mii.²³ Na ukyuli biala ɔni naaadubo nwuna litemi bunu ni, ɔdubukulo ɔna ɔni nkya anwu ku Blɔti bekyuli nte.'²⁴ "ɔsɔsɔ geen ni, Katɔti kenye bediene fui ɔsi Samuel úsela ni, básu ala ani ɔmɔɔlé ɔmwi meni bése kukuuku.²⁵ Unwoti nényimi kenye kaméni ku bina bati ɔke nwuna kenye bediene lelɔ. Na amii ndi bunyimi ɔɔmeni ala badine. ɔsu Abraham ɔnii ɔke nwuna kaba kemo ni, ɔdubute kayawi fui ɔɔnwuna.²⁶ Anwuɔsu ka Katɔti ɔgyila Ubidi ni, ɔtala-nwu ɔnii ɔka-mii kudɔ bubo bube-

bunku-mii kale na bekana kama bunwini ɔkya bina ekpidi."

4 Amu uwi ɔni na Petro ku Yohane benye baatemi ku bekyuli bammɔ ni, Yudaɔu bakpane badi ku kakpakɔ bagyumanane benengu ku Sadukiɔu lenɔ bébo mmɔ.² Ka bénu ka Petro ku Yohane bakya baasu ala taasiku Yesu ɔta lelɔ ɔni ɔmɔɔtina ka ukpine ɔdubo ɔta bulie ngba ni, béti ɔnyii geen!³ Anwuɔsu béfiema. Na ka kadi káɔɔyu ɔsu ni, bákyama-ɔta ɔtédudo ledigye.⁴ Nsu bekyuli pii bani nénu bana etemila ameni kemo ni, báɔɔ litemi buni lemeni bádi. Na bana bumomo ɔɔbla aani banana mpimu elɔ.⁵ Amu ka kadi kégye ni, ɔbebo ɔte ka Yudaɔu kadi lelɔ badine ku kadi benengu ku ɔda bubo ala batinane badi bása na Yerusalem.⁶ Bábasala ku ɔkpane Unengudi Hana ku Kaiafa ku Yohane ku Aleksandro ku ɔkpane Unengudi lelɔ bekyuli badi lenɔ.⁷ Na bédie batalane baméni béboku bana anumi mmɔ. Na béye-ma banini, "Ulu ɔmani lelɔ na bébla ɔmeni? ɔma lenyi ku ɔyikun kemo na bébla ala ameni udu?"⁸ Mmɔ kani ni, Petro ɔta na Katɔti ɔyiku kemo na ɔsu-ma ɔnini, "Bula batɔnkune ku ɔma benengu,⁹ si beɛwia kenye budie na lela lemeni leni na ɔbɔbla búte ukyuli ɔni náfe uwi kalɔ meni ku kale na búti ɔbɔwi-nwu ni,¹⁰ bite-mi kuɔi na lesu amii ku Israel kalɔ lelɔ bekyuli fui lela ledi. ɔke Yesu Kristo ɔni nási Nasaret lenyi kemo ɔni na amii béya na bákana bámana ugyii lelɔ na Unwoti ɔsɔ ɔgyila-nwu ɔleku kekpine ɔsu na ukyuli ɔmeni lelɔ léyu ɔkplu.¹¹ Na Yesu ɔmmɔ lelɔ na Bunweni Kedee ɔɔsu taasiku ɔnii, 'Letabi leni na amii batune bíni béva ni, ani nébo líbenwini letabi leni náɔɔ kuye lítulo na atabi fui akɔ.'¹² Anwu leti ndi bekyuli ɔɔɔne, ɔsika anwu kani na Unwoti ɔte lenyi ku ɔyikun na bekyuli fui akɔ ɔni makana waɔɔ-bu ngba."¹³ Ka lelɔ badine ku benengu bammɔ bánu kale na Petro ku Yohane bábla kayi ku ɔta ku kale na lekpakɔ bekyuli badi na beeebo kenyekɔ kadi lenɔ na kadi akɔ ɔsu ni, ɔbla-ma kale kadi. Na bánu báti ka ama ku Yesu ni, bavinkpana na badi.¹⁴ Nsu ka bánu ukyuli ɔni na báɔwi na bana anumi mmɔ ɔsu ni, bátakana lela ledi ɔsu.¹⁵ Amu na bádamá bédie kasalakɔ mmɔ, na ama leti leti bakya beeye lelɔ kasusu.¹⁶ Badi béye banii, "Bi na ɔleka ɔɔbla ku bekyuli baméni? Bulakana buni ɔnii lela leni na bábla meni leɛedi akɔla budie taatina, ɔsika ukyuli biala na Yerusalem ɔgyi na únu litemi lemeni.¹⁷ Mmomu beya bubo-ma ɔda na bada litemi lemeni bugyingya baya kale na basɔ balasu ukyuli ɔdi litemi ledi na Yesu lenyi kemo."¹⁸ Na báɔɔ báɔ-ma béboku bana kasalakɔ mmɔ na bábala-ma ka ɔsi ɔfeni ni, basɔ batasu ukyuli ɔdi litemi na Yesu lenyi kemo.¹⁹ Amu na Petro ku Yohane bédie kenye banini, "Amii alati bebu beɛnu. Bi mada Unwoti kubiti? Si bunu bina ɔda bubo munuu Unwoti ɔdi? ²⁰ Lela leni na ɔnɔnu na búnu ni, bulakana kenye bubile na ɔsɔ bulie kpoo."²¹ Amu na kasalakɔ benengu

bammɔ bádɔnku-ma kadue na báda-ma bányonu. Na ka bekyuli bammɔ fui bakya beemwi Unwoti na nwuna ablala ɔsu ni, bátake lekwe leni lel basia bani-ma kɔtu. ²² Na ukyuli ɔni na bábwi mmɔ ɔdubɔɔ utulo akwa aavlene. ²³ Uwi ɔni na bánya báda-ma bányonu ni, Petro ku Yohane bésie bana badi bammɔ kudɔ na básu-ma kale na kasalakɔ kammɔ bekyuli básu-ma. ²⁴ Amu na bafɔtaadine bameni fui bása lisu na bákpali Unwoti banii, “O Ati, awɔ nédie katɔ ku kalɔ ku epu ku ala ani fui nkya-nya kemo. ²⁵ Akenku Katɔti Kɔyu lelɔ na étemi ásiaku fula kabla ɔblane Dawid lelɔ anini, ‘Bi ɔsu na bayawine baakya lese, na bekyuli baasa lili kekeke?’ ²⁶ Kayawi бага bábla unwi na benye beekpóku awɔ ku fula Ukyuli ɔfunadi.’ ²⁷ ɔdi litemi geen ka Herode ku Pontio Pilato ku Israelfuɔ ku bani naaadi Israelfuɔ básala lelɔ na ɔma ɔmeni kemo, na báta bénye f^ubidi Yesu ɔni ndi Ukyuli ɔfunadi Kedee ɔmmɔ lelɔ. ²⁸ Nsu, awɔ, na fula ɔyikun ku lenunda kemo ni, énye ánu na básala bábla ala ani na ásu ése. ²⁹ Na ɔfaani ni, O Ati, nu lifu leni na badaku-bu bɔkya, na ete abu, fula kabla bablane, kayi buse na bɔkana litemi buni lemeni bɔsu. ³⁰ Tuku bekyuli na abwi-ma, na abla akɔla pii ebu na f^ubidi Yesu Kedee lenyi kemo.” ³¹ Ka bévele Unwoti ɔmeni bawɔkɔ ni, ɔɔ ɔni kemo na bakya mmɔ ɔkunku na Katɔti Kɔyu kɔɔɔ bana fui lelɔ kemo, na bése kalɔ baasu litemi buni lemeni ku kayi buse. ³² Na emeyi ameni kemo ni, bafɔtaadine bameni fui bábla unwi na udu ku kasusu kemo, na bana akɔ ɔdi biala útasusu anwu leti leke. Mmomu ni, bana lela biala ledi bana fui ledi. ³³ Na batalane bameni bákɔ Unwoti litemi lesa ku kayi geen básiku Blti Yesu bɔta bɔle bekpine akɔ lelɔ. Na Unwoti keyi buεε ku kuse kuse ɔkya-ma akɔ. ³⁴ Na ɔdi biala ɔɔɔdi ɔwabane, ɔsika ama bani mbo letɔ ku kɔkɔ ni, bėti ala ameni béye. ³⁵ Na bėti egulabi ameni bátákya batalane bammɔ lekɔkɔ na béle-nya béte bana akɔ ɔdi biala kale na ɔkwia. ³⁶ Amu na ɔnana ɔdi ɔkya ɔni baalɔ Yosef na ɔsi Lewi kaba kemo na Kipro kalɔ lelɔ. Na batalane bameni básia-nwu lenyi banii Barnaba ɔni kalɔ ndi Ogya ɔkyane. ³⁷ Anwu lenɔ úti nwuna kalɔ úye na úti egulabi ammu úboku batalane bammɔ.

5 Amu na ɔnana ɔdi lenɔ ɔkya ɔni baalɔ Anania, na ulekudi ndi Safira. Ama lenɔ bėti bana kalɔ kadi béye. ² Na bėti egulabi ammu adi bábala, na bėti akladi béboku batalane bammɔ. Na ulekudi Safira lenɔ ɔgyi, na ɔtuna ka babla leni. Na Anania úti egulabi ameni úboku úbakya batalane lekɔkɔ. ³ Amu na Petro ɔsu-nwu ɔnini, “Anania, bi ɔsu na áya na Satan ɔdi-ɔ lelɔ, na ɔya-a na aanyi ɔkɔ taatɔkɔ Katɔti Kɔyu? Na ébu fula kalɔ kani na éti éye mmɔ egulabi adi ése éte lelɔ? ⁴ Awɔ mbo kalɔ kammɔ asa nėti-ka éye, na egulabi ani na báfɔ-ɔ kayu mmɔ lenɔ adi f^adi. Bi náya-a na ábla kakali kekpidi kameni udu? ɔɔɔdi abu bekyuli na ányi ɔkɔ átina, mmomu Katɔti!” ⁵ Amu ka Anania ɔnya únu litemi lemeni ni, anwu kani na úbuli ɔte kalɔ, na úkpi!

Na ɔmeni ɔda bekyuli bani nánu fui lifu. ⁶ Amu na baklofu bani nkya-ma akɔ mmɔ bėti kɔdi bébi-nwu lelɔ na bágyu-nwu bátáva. ⁷ Amu na uwi klukui ɔdi kama ni, ulekudi lenɔ ɔda úbale mmɔ ɔni na anwu ɔɔɔgyi lela leni nále. ⁸ Amu na Petro úye-nwu ɔnini, “ɔni na awɔ ku f^ɔgyani bíti bina kalɔ bíye ni, egulabi ani na báfɔ-mii kayu fui na adi meni?” Amu na uleku ɔmmɔ údie kenye ɔnini, “Een, ana fui mmɔ.” ⁹ Petro ɔsu-nwu ɔnini, “Bi ɔsu na awɔ ku f^ɔgyani békana bésa kenye benii beeso Blti Kɔyu benu? Aanu baklofu bani nėti f^ɔgyani bátáva. Ama kani ndubo-ɔ bɔgyu bɔleku.” ¹⁰ Kɔnakunwi ni, anwu lenɔ úbuli ɔte kalɔ, na úkpi. Amu ka baklofu bammɔ bébo bábanu ka úkpi ɔte ni, bágyu anwu lenɔ báleku bátáva ɔgyani kudɔ mmɔ kani. ¹¹ Anwuɔsu lifu líduo bafɔtaadine bammɔ ku bekyuli bani nénu lela leni nále na mmɔ fui akɔ. ¹² Amu na uwi ɔmeni fui ni, batalane bameni bátaabla akɔla pii na bekyuli bammɔ akɔ. Bafɔtaadine bameni fui baasa na Yuda fuɔ kakpakɔ na kesii kani baalɔ banii Salomo legbanya kemo. ¹³ Nsu anumi lelɔ bafɔtaadine babambadi bátakana-ma kudɔ bɔkpe bude, ina ka baabu bafɔtaadine bammɔ. ¹⁴ Na bekyuli pii, banana ku beleku, bénwini kama bákya bana alaekpidi bɔbla na báfɔ Blti lenyi bádi. ¹⁵ Na bana badi bėti balene bátáva atala lelɔ na keyi, kesii kani na báfɔ bádi ka si Petro ɔsi ɔɔví na nwuna kɔyu kúwi balene bameni lelɔ ni, ɔle ɔni beefi waba-ma! ¹⁶ Amu na bėti balene ku bekyuli bani na ayu ekpidi eekpóku-ma fui básiku lema leni nkya Yerusalem amado béboku-ma kudɔ na bábwi-ma fui. ¹⁷ Amu na Yuda fuɔ ɔkpane unengudi ku nwuna lelɔ bekyuli bani nási lekpa leni baalɔ banii Saduki fuɔ kemo ni, bése kalɔ beekpóku batalane bammɔ kogyulo. ¹⁸ ɔmeni ɔsu ni, bэфie-ma na bėti-ma bátákya ɔɔ. ¹⁹ Nsu usiente ni, Katɔti ɔtu ɔdi úbalemi ɔɔ ɔmmɔ kayakun na ɔda-ma údie. ²⁰ Amu na ɔsu-ma ɔnini, “Biteesie Yuda fuɔ kakpakɔ na bitátaasu etemila taasiku ngba bɔwɔɔdi bɔkmeni lelɔ!” ²¹ Amu ka kadi kégye ni, bésie bétéduo kakpakɔ mmɔ na bése kalɔ ku ala bɔtina. Anwuɔsu uwi ɔmmɔ kemo ni, ɔkpane unengudi ku nwuna babune bálɔ lelɔ ku Yuda fuɔ kadi benengu fui básala, na bátala bagyumanane banii betédie batalane bammɔ na ɔɔ katenkɔ beboku. ²² Nsu uwi ɔni na bésie mmɔ ni, bátatánu-ma! Anwuɔsu básɔ bénwini bábasu-ma banini, ²³ “Ka búsie ni, bábala ɔɔ ɔmmɔ bényene, na bagyumanane benye kayakun. Nsu ka bálemi ni, ukyuli biala ɔdi uuubo ɔɔ ɔmmɔ kemo!” ²⁴ Uwi ɔni na kakpakɔ bagyumanane unengu ku bakpane benengu bameni benu litemi lemeni ni, ɔfe ɔda-ma geen ɔɔɔ, ɔsika baaagyí lela leni nɔ mebo. ²⁵ Amu na ukyuli ɔdi ɔsi úbo na ɔsu-ma ɔnini, “Bekyuli bani na bэфie bákya ɔɔ ni, aanu-ma nkya kakpakɔ baatina ala.” ²⁶ Mmɔ mmɔ na bagyumanane unengu ku nwuna badi báta bésie kakpakɔ mmɔ bétéfie-ma béboku. Nsu ka baayia ka bekyuli badubo-ma atabi bubo ɔsu ni, bátani-ma ku ɔkplu. ²⁷ Amu ka bėti bata-

lane bammō bébenyene-ma anumi ni, ²⁸ ɔkpane unengudi úye-ma ɔnini, “Bútasu-mii bɔnii bɛsɔ bitasu litemi lɛdi bitasiku Yesu ɔmeni lɛlɔ iye? Nsu bíígyingya etemila ameni bíyile Yerusalem fui. Na bɛɛwia ka biti nwuna kukpi kɔtu bɔni bɛsia-bu lɛlɔ!” ²⁹ Mmɔ na Petro ku batalane bammō bédie kenye banini, “Ɖlɛka bɔka Unwoti bɔbu asa bɔbu bekyuli bayawine. ³⁰ Yesu ɔni na amii béya na bákana bámana ugýii lɛlɔ na úkpi ni, bula bati kuuku Katɔti ɔgyila-nwu ɔlɛku kekpine na ɔsɔ úbo uli ngba. ³¹ Katɔti úte-nwu kenye kɔ kenengudi na nwuna kɔdianu. Na úti-nwu ɔbla Ɖgadine ku Ɖfɔne kalɛ na Israel fɔ bɛke kufi benwini bana kɔyi, na bɛke ekpidi butitaakyiɛ. ³² Na abu ku Katɔti Kɔyu kɔni na Katɔti uutiteete bekyuli bani mmɔbu-nwu ni, abu ndi ala ameni kenye bediene.” ³³ Ka bénu kenye kameni ni, ɔya na básɔ bákɛ kɔnyi geen, na bábla kasusu ka badu batalane bammō. ³⁴ Nsu Farisifɔ bammō kemo unwi ɔni na baalɔ Gamaliel ɔbala-ma. Baafalɛ ukyuli ɔmeni kaduɛ, ɔsika ɔdi Mose ɔda bubo ala ɔtinane. Anwu náta únye na ɔsu ɔnii bada-ma bedie mmɔ asa na ama bakladi bataatemi. ³⁵ Anwuɔsu ɔtemi úte-ma ɔnini, “Israel fɔ, bɛnu kaduɛ na ala ani na bɛɛyɔ ka bɛbla bekyuli bameni lɛlɔ! ³⁶ Uwi ɔdi nábavi ni, ɔnana ɔdi ɔkya ɔni na baalɔ Teuda ɔni nábla lɛlɔ aani si ukyuli unengudi ɔdi na ɔdi. Nkyuli eti maane básiakunwu kama. Amu ka bádu-nwu ni, nwuna kama basiakune bameni bégyingya na nwuna kasala kammō káyii udu. ³⁷ Ɖmmɔ kama ni, na bekyuli bɔka lebo ni, Yuda ɔni nási Galilea ɔkpanku bekyuli badi úbunku lɛlɔ aani nwuna kama basiakune. Na anwu lɛnɔ úbekpi na nwuna kama basiakune bameni bégyingya. ³⁸ Anwuɔsu lɛla leni na ami mmɔsu-mii ndi ka ni, bɛnyonu bekyuli bameni. Si ala ani baatina ku ala ani baabla adi ama ɔlati adi ni, uwi uletu asa na ala ameni adubugyingya. ³⁹ Nsu si Katɔti ablala na adi ni, bulakana-ma bɔbala. Si ɔkɔdi leni ni, diɛdi bɛdubɔnu ka bunye buukpóku Katɔti ɔlati!” ⁴⁰ Na kasalako bekyuli bammō báfɔ Gamaliel litemi lɛmeni. Anwuɔsu ni, bálɔ batalane bameni béboku bana akɔ, na béboma. Na básu-ma banii basɔ batasu litemi biala batasiku Yesu lɛlɔ kudii. Amu na bányonu-ma. ⁴¹ Na ka bésela ni, kubiti kóda-ma kaduɛ, ɔsika bánu ka Katɔti ɔka-ma ɔkya bekyuli bani muubó abi ku kɔfa na Yesu ɔsu. ⁴² Na ɔmeni kama ni, limeyi biala bátaasu ka Yesu ndi Ukyuli Ɖfunadi na Yuda fɔ kakpakɔ ku bekyuli kɔduli.

6 Na uwi ɔmmɔ kemo ɔni na batɛyane bameni beemomo teebu ni, unyefi úbebo Yuda fɔ bani na beetemi Griki lɛdi ku Yuda fɔ bammō geen nte. Ɖsi ka si béle adila ni, eledu Griki fɔ bekpinele. ² Ɖmeni ɔsu leevu-inyɔ bammō bálɔ batɛyane bammō fui na básu-ma banini, “Ɖlɛka buti bula uwi bute litemi buni bɔsu, na ɔkɔdi adila bɔdi etemila lɛlɔ. ³ - ⁴ Na ɔfaani ni, banwa, bɛnu bɛmana na bidie nkyuli maate bani náda anu na Katɔti Kɔyu kófɔ-ma lɛlɔ kemo fui. Na bɔdubu-

ti-ma buse kabla kameni kenye kalɛ na abu bɔkɛ uwi bute Katɔti bɔkpali ku litemi buni bɔsu ku ala bɔtina.”

⁵ Litemi lɛmeni lédia bana fui bunu, anwuɔsu bédie Stefano ɔni ndi ukyuli ɔni mbo bɔfɔtaadi na Katɔti Kɔyu kófɔ-nwu lɛlɔ kemo fui. Na bédie Filipino ku Prokoro ku Nikanor ku Timon ku Parmena ku ɔfɔ ɔni nɛnwi-ni Yudani ɔni baalɔ Nikolao ɔni nási Antiokia lɛnɔ bébunku-nwu. ⁶ Nkyuli maate bameni na bédie bátina batalane bameni. Na ama lɛnɔ bákpali katɔ na bana lili. Na bétii enu básia-ma lɛlɔ bévele keyi buɛɛ béte-ma. ⁷ Amu na bekyuli pii báfɔ Katɔti litemi buni. Na bafɔtaadine lɛnɔ bémomo na Yerusalem bébu. Na Yuda fɔ bakpane pii badi lɛnɔ bɛnwini basiaku bɔfɔtaadi bɔmmɔ kama. ⁸ Amu na Stefano ɔni na Katɔti Kɔyu ɔyikun ɔfɔ-nwu lɛlɔ kemo fui meni ni, ɔbla akɔla budie taatina pii na bekyuli akɔ. ⁹ Amu na Yuda fɔ bani nále bekyuli bamba kabla bɔbla kalɔ na básii Kirene ku Aleksandria ku bani nási Kilikia ku Asia bákya ku Stefano unyefi. ¹⁰ Nsu bana akɔ ɔdi biala útakana-nwu kenye bunye ɔsi nwuna lɛnunda ku litela leni na Katɔti Kɔyu kúte-nwu ɔsu. ¹¹ Anwuɔsu bátása lili ku bekyuli badi banii babanyi ɔkɔ basia-nwu basu banii, “Búnu ka Stefano uutemi taata teenye Mose ku Katɔti lɛnɔ muedi lɛlɔ.” ¹² Linyeda lɛmeni léya na bekyuli bameni bébeti kɔnyi geen. Na ɔmeni ɔsu Yuda fɔ batɔnkune bɛfjie-nwu na bétii-nwu bésienku bana kasalako. ¹³ Amu na bekyuli bani náda-nwu kenye meni básɔ bábada Stefano kenye ka ni, “Uutemi teewi kakpakɔ kameni uwi biala ku Mose ɔda bubo lɛlɔ. ¹⁴ Na búnu ka ɔsu lɛnɔ ɔnii ukyuli ɔni nási Nasaret na baalɔ-nwu banii Yesu mmɔ ni, ɔdubɔfɛ Katɔti ɔtu ɔmeni na wavumana Mose ɔda bubo bɔni na úte-bu.” ¹⁵ Na uwi ɔmmɔ ni, bekyuli bani nnye mmɔ bánu ka Stefano anumi eekeye aani Katɔti ɔtu ɔdi kalɛ.

7 Amu na ɔkpane unengudi úye Stefano ɔnini, “Ala ani na básu básiku-ɔ lɛlɔ meni ni, ɔkɔ na adi?”

² Amu na Stefano údie kenye ɔnini, “Ati bene ku mina banwa, binu kaduɛ ka ni, Katɔti údie lɛlɔ ɔtina bula Nana Abraham na Mesopotamia kalɔ lɛlɔ asa na ɔta mmɔ úsie kalɔ kani baalɔ Haran lɛlɔ. ³ Mmɔ na ɔsu-nwu ɔnini, ‘Ta na atɔkɔ fula bekyuli akɔ ku fula kalɔ lɛlɔ na eteesie kesii kani na matina-a!’ ⁴ “Anwuɔsu ɔta ɔlɛ Kaldea kalɔ lɛlɔ na úsie útélie Haran útédu uwi ɔni na ɔti úkpi. Amu na Katɔti útiku-nwu úboku kesii kani bilie ɔmwi meni. ⁵ Katɔti útete Abraham kadikɔ kadi mmɔ, ina kalɔ blii sue muedi. Nsu ni, ɔsu-nwu úse ka kalɔ kammō kadubɔbla anwu ku nwuna bawɔ bawɔ kadi diɛdi, ina ka útawɔ tɔ ubi ɔdi úti úbedu ku uwi ɔmmɔ kemo! ⁶ Leni na Katɔti ɔsɔ ɔsu-nwu úse ka ni, nwuna bawɔ fui badubo bafɔ bunwini na bekyuli badi kalɔ lɛlɔ, ɔni na badubunwini bekyuli bammō kabla bablane na bakya-ma kalɔ na lɛbibo kemo akwa eti maane ɔkɔkɔ. ⁷ Na ɔsɔ ɔsu-nwu ɔnini, ‘Ndubɔteku bekyuli bani kalɔ na bakya baabla-ma kabla mmɔ litemi. Na nwuna

kama ni, badubɔɛ kalɔ kammɔ kemo na badubɔkpa-mi na kalɔ kani bulie meni leɔ.' ⁸ Amu na Katɔti úti lego bukulo linyese úte Abraham uwi ɔmmɔ kemo aani lela leni makya anwu Katɔti ku Abraham bawɔ nte. Na Abraham úbawɔ Isak na úkulo-nwu lego uwi ɔni na ɔfɔ emeyi maane. Isak lenɔ úbawɔ Jakob, na Jakob lenɔ ɔwɔ bebi leevu-inyɔ bani nábawɔ Yuda fɔɔ adua leevu-anyn ɔmmɔ fui. ⁹ "Jakob bebi bameni anumi égyie na bana ɔnwani Yosef leɔ. Na béfie-nwu béye béte bekyuli bani néti-nwu básienku Egipte kalɔ leɔ. Nsu ni, Katɔti ɔsiaku-nwu, ¹⁰ na únyeku-nwu na ɔda-nwu údie nwuna lebibɔ ku kɔnyana buwulo kemo. Katɔti úte-nwu lenunda bonwu. Anwuɔsu Egipte ɔga Farao ɔyɔ-nwu litemi na úti-nwu ɔbla Egipte kalɔ fui leɔ ɔnune ku nwuna kaduli fui ala leɔ ɔnune lenɔ. ¹¹ "Uwi ɔdi kemo ni, kɔka kubendi kɔdi kókya na Egipte ku Kanaan kalɔ leɔ fui, na kɔnyana buwulo geen búbo bula bati bene leɔ. ¹² Uwi ɔni na bana adila áasa fui ni, Jakob únu ka adila adi akya Egipte, anwuɔsu ɔtala nwuna bebi ɔnii besie betéye adi beboku-nwu. ¹³ Na ka Jakob bebi básɔ básie mmɔ kunyɔdi banii betéye adila ni, Yosef údie nwuna leɔ ɔtina-ma, na údie-ma ɔtina ɔga Farao. ¹⁴ Amu na Yosef ɔkada-ma ɔnii si básie ni, na betiku ɔti Jakob ku Yosef banwani fui ku bana leɔ bekyuli beboku Egipte. Na uwi ɔmmɔ kemo ni, bana fui bumomo ɔɔbla liti ku aavlanyn-ɛɔ. ¹⁵ Anwuɔsu Jakob ɔɔɔ úsie Egipte na úlie mmɔ útédu uwi ɔni na úkpi. Na nwuna bebi bananabi lenɔ bélie mmɔ bétédu uwi ɔni na békpi. ¹⁶ Na básɔku bana fui básienku ɔma ɔni baalɔ Sekem. Na bátáva-ma mmɔ na kafɔɔ kani na Abraham úye ɔsiku Hamor kaba kudɔ kemo. ¹⁷ "Uwi ɔni na linyese leni na Katɔti úse úte Abraham leɔdaku budu ni, bula kadi bekyuli béemomo na Egipte. ¹⁸ Úbebo lenɔ ka ɔga Farao ɔwɔɔ ɔni ɔmmɔ Egipte leɔ ni, ɔwɔyɔ Yosef. ¹⁹ Farao ɔmeni ɔbla bula kadi bekyuli bameni kalala na únye-ma leɔ na beeti bana bebiwɔ teetévaakun na beekpi. ²⁰ "Uwi ɔmmɔ kemo kani na báwɔ Mose. Na bánu ka ɔdi ubi ɔni ndia geen. ɔmeni ɔsu ni, nwuna bawɔne béti-nwu bábala na kaduli abuli ate ɔwɔ. ²¹ Na uwi ɔni na basɔ balákana-nwu ɔɔbala ni, ɔleka bada-nwu bedie bana kudɔ. Amu na Farao ubidi ulekubi útáɛ-nwu na úti-nwu ɔbla aani nwuna kafɔ ubi. ²² ɔda-nwu na ɔtina-nwu Egipte fɔɔ ala ɔɔbla ku bana kɔkwe fui, na ɔle lili úbabla ukyuli geen na butemi ku kabla lidu pii kemo. ²³ "Na ka ɔfɔ akwa aavlene ni, úbo-nwu kasusu kemo ka ɔleka usie utégyele nwuna banwani Israelfɔ. ²⁴ Amu na uwi ɔni na úsie mmɔ ni, ɔnu Egipteni ɔdi ka ɔkya ɔɔbla Israelni ɔdi kalala. Na Mose ɔdu Egipteni ɔmeni. ²⁵ Mose ɔkali ka nwuna banwani badubɔkali banii Katɔti nájala-nwu ɔni ubebunku-ma, nsu bátakali leni. ²⁶ Amu ka kadi kégye ni, ɔwɔ úsie-ma kudɔ na útánu Israelfɔ inyɔ ka bakya beekpó. Úsie útáda-ma na ɔsu-ma ɔnini, 'Ati bene, banwani na bedi, anwuɔsu útaleka biteekpoku leɔ.' ²⁷ "Nsu

ukyuli ɔni náfiɔ na nkyuli inyɔ bameni kemo ni, údi Mose na ɔsu-nwu ɔnini, 'Taateku awɔ leɔ! ɔma nédie-ɔ bula leɔ ɔdine ku bula litemi ɔtene?' ²⁸ Munuu aayɔ ka adu-mi aani kale na ádu Egipteni ɔni kamaadi kale?' ²⁹ Ka Mose únu litemi lemeni ni, lifu léda-nwu geen. Anwuɔsu úkeli útáɛ na Midian kalɔ leɔ. Na mmɔ na ɔwɔ nwuna bebi bananabi inyɔ. ³⁰ "Akwa aavlene kama ni, Katɔti ɔtu ɔdi údie leɔ ɔtina-nwu na ogya ɔni ɔmmɔ na liyu kugyii blii kɔdi leɔ na Sinai Kɔbi ketele kemo. ³¹ Ka Mose ɔnu ɔmeni ni, útati lela leni na leɔ. Na uwi ɔni na úsela ɔnii útánu lela leni leɔ ni, Unwoti ɔɔ-nwu na ɔsu-nwu ɔnini, ³² 'Ami ndi fula bati kuuku Abraham ku Isak ku Jakob bene Unwoti.' Amu na leɔ léɔ Mose ku ɔyia ɔni na ɔwɔ útakana mmɔ ɔwɔ. ³³ "Amu na Unwoti ɔsu-nwu ɔnini, 'Da fula legbanvuo die! ɔsika kalɔ kedee leɔ na enye. ³⁴ ɔwɔ ni, lénu lebibɔ leni kemo na mina bekyuli bakya na Egipte kalɔ leɔ. Na muunú bana keku kani na beewulo taakpali-mi. Anwuɔsu léyu líbo nnii medie-ma. Bo, na letala-a Egipte.' ³⁵ "Mose ɔmeni ndi ukyuli ɔni na bátu kenye banii, 'ɔma nédie-ɔ bula leɔ ɔdine ku bula litemi ɔtene?' Anwu Mose ɔmmɔ kani na Katɔti ɔtala ɔnii usie na útábla bana leɔ ɔdine ku bana ɔfɔne ɔkenku Katɔti ɔtu ɔni na ɔnu na ketele kemo mmɔ kebunku leɔ. ³⁶ Anwu nédie-ma na Egipte ɔke akɔla budie taatina pii kemo ani na ɔbla na Egipte mmɔ ku Epu Ugyiedi kɔtu ku uwi ɔni na baka ketele kemo akwa aavlene ɔwɔ. ³⁷ "Mose ɔmmɔ ɔlatidi násu Israelfɔ ɔnini, 'Katɔti ɔdubudie kenye udiene ɔdi aani ami kale, na ɔdubudie-nwu ɔleku bina kaba kemo.' ³⁸ Mose ndi ukyuli ɔni nájala bula bati kuuku uwi ɔni na Israelfɔ bákyá ketele mmɔ. Na anwu ndi ukyuli ɔni na Katɔti ɔtu ɔtemiku na Sinai Kɔbi leɔ. Na anwu náfɔ Unwoti litemi leni muute ngba úboku-bu. ³⁹ "Nsu ni, bula bati bénwini kama bákyá Mose ɔni na báyɔ ka basɔ benwini beteesie Egipte kalɔ leɔ. ⁴⁰ Amu na bana fui básu Mose ɔnwani Aaron banini, 'Bla ba fiɔ bani matɔnku-bu te-bu, ɔsika ɔwɔyɔ lela leni náleku Mose ɔni nákpanku-bu ɔsiku Egipte.' ⁴¹ Anwuɔsu bábla ba fiɔ badi aani akɔ ubi, na baakpá-nwu, na bádi limeyi ku ebiti na lela leni na bábla meni ɔsu. ⁴² ɔmeni ɔsu na Katɔti únwini kama ɔkyá-ma, na ɔnyonu-ma. Na bákyá bátaakpa ɔfɔ ku ɔɔbuli ku ayabi. ɔmeni ndi lela leni na Katɔti kenye bediene bénweni bákyá Bunweni Kedee ɔku kemo banini, 'Israelfɔ, ɔwɔdi ami na bíti bebúo ku ba fonu bébla akpala bíte akwa aavlene ani na békyá ketele kemo mmɔ. ⁴³ Mmomu bíti Molok lebi ku Rom fa ayabi ani ndi ba fiɔ bani na béwɔ bíse benii bitaakpa. Anwuɔsu ndubɔya na be fie-mii besienku ɔgyu kakaaka na Babilon kama ngye fui.' ⁴⁴ "Bula bati kuuku bágyu Katɔti kevo béti na ɔtɔnku-ma na ketele kemo. Bátu ɔtu ɔmeni aani kale na Katɔti údie ɔtina Mose mmɔ kale περερε. ⁴⁵ Na akwa pii kama ni, Yosua ɔtɔnku bula bati bani nágyu kevo kameni béti na bétékpo-ku bekyuli bani na Katɔti ɔɔku ɔleku kɔɔ ɔwɔ ɔmeni leɔ. Mmɔ na ke-

vo kameni káƒɔ lɛl kése úti útédu ɔga Dawid uwi.
⁴⁶ Katɔti úbunku Dawid kadue. Anwuɔsu Dawid úye Unwoti onii nka ute-nwu kufi na ɔtu kelieko geen use ute anwu onni ndi Yakob Katɔti. ⁴⁷ Nsu ni, Salomo geen nátu kelieko kammɔ. ⁴⁸ "Nsu Katɔti ulélie ɔɔ onni na bekyuli bayawine bátu kemo. Unwoti ókenku nwuna kenye bediene lɛl ósu onini, ⁴⁹ Katɔ ndi mina legaboku, na kalɔ ndi mina legba kanyakɔ. Na bi ɔɔ udu na bedubɔkana-mi bɔtu bute, munuu mɔɔyaki kelieko kadi? ⁵⁰ ɔɔɔɔ ami nédie ala ameni fui yoo?" ⁵¹ Amu na Stefano ɔsu ɔsu-ma onini, "Batuɔkplune geen bedi! Amii lenɔ beɛda atu teedie Katɔti litemi lɛl aani kale na bina bati bábla kale. Uwi ndi uwi beɛta teenye Katɔti Kɔyu lɛl. ⁵² Katɔti kenye udiene ɔmani na bina bati kuuku bátawia ka badu? Bádu Katɔti kenye bediene bani muedi násu ka Ukyuli ɔfunadi onni nse siin webɔ. Na Ukyuli ɔfunadi ɔmmɔ lenɔ bídie-nwu bíte na bádu. ⁵³ ɔɔɔ na ɔdi ka begyi fui na bíni Katɔti ɔda bubo bɔni na béƒɔ bésiku Unwoti ɔtu enu kemo." ⁵⁴ Ka bénu etemila ani na Stefano ɔsu ɔsiku-ma lɛl ni, ɔƒɛ ɔda-ma geen na óya bákyá baadu anyi ku kɔnyi. ⁵⁵ Nsu ka Katɔti Kɔyu kóƒɔ Stefano lɛl kemo fui ɔsu ni, ɔtalaku anumi ónu katɔ laa, na ónu Katɔti bukeye ku Yesu onni nnye-nwu kodi-anu. ⁵⁶ Amu na ɔsu-ma onini, "Benu! Mɔɔnu ka katɔ kébimi na Ukyuli ɔyawine Ubi unye Katɔti kɔdianu!" ⁵⁷ Amu na báyoli momoomo na bétile bana atufi, na békeli bétéƒie-nwu. ⁵⁸ Na bákɔɔ-nwu báleku ɔma ɔmmɔ kemo, na bákyá-nwu anumi ku atabi bubo. Na bekyuli bani náɔɔ-nwu báleku ni, bédie bana lewu bėti béli oklofu ɔkɔdi onni baalɔ Saulo legba lɛl. ⁵⁹ Na uwi onni na bakya beebó-nwu atabi ni, Stefano ɔkpali katɔ ɔsu onini, "Blɔti Yesu, ƒɔ mina kɔyu." ⁶⁰ Amu na ɔle akɔkɔ na ɔsu ɔkpali katɔ ɔsu onini, "Unwoti, teti bɔƒɔ bɔmeneni tete-ma, énu!" Na ka útemi ɔsu leni ɔwɔkɔ ni, ɔle úbo kalɔ na óyula.

8 Na uwi onni na bakya baadú Stefano ni, Saulo ɔkyá-ma ogya. Na ɔsi limeyi lɛmmɔ lɛl ni, bése kalɔ beekpóku bafɔtaadine bameni na Yerusalem. Amu na bana fui békeli bésie Yudea ku Samaria. Nsu batalane ama bébu bakya mɔɔ. ² Amu na Yesu basi-akune badi bėti Stefano bátáva ku keku. ³ Amu na Saulo úti ɔsia lɛl na uukpóku bafɔtaadine bammɔ na ɔke kɔduli uufie banana ku beleku taavinku-ma taatákya ɔɔ. ⁴ Nsu bafɔtaadine bani nékeli básí Yerusalem mení ni, bake baaví kesii biala taasú Blɔti litemi buni. ⁵ Na Filipino anwu ni, úsie Samaria útásu bekyuli litemi buni lɛmmɔ ɔsiku Ukyuli ɔfunadi lɛl. ⁶ Na bekyuli pii bénu etemila ani na ɔsu ɔsi akɔla budie taatina pii ani na ɔbla na bánu ɔsu. ⁷ ɔbɔku ayu ekpídi pii ɔleku bekyuli lɛl kemo, na ayu ekpídi ameni áva momoomo asa na ávi ále-ma lɛl kemo. Amu na ɔsu ɔbwi bani na lɛl kake kenwi kékpí-ma ku ama bani náƒɛ bewi kalɔ lenɔ. ⁸ ɔmení ɔsu ni, kubiti kókya Samaria ɔma ɔmení kemo geen! ⁹ Onana ɔdi ɔkyá

Samaria onni baalɔ Simon, na ɔdi ukyuli onni mɔɔƒɛ evo. Na nwuna evo bɔbla útaabla bekyuli kale kadi. Na úteeƒu onni ɔdi ukyuli ɔdi na nwuna ala bɔnu taasú ɔsu. ¹⁰ Samaria ƒuɔ banana ku beleku fui baabu-nwu ɔsi nwuna lɛl bɔtina kabla kameni ɔsu. Anwuɔsu básu básiku-nwu lɛl banini, "Anwu ndi katɔ ɔyikun onni baalɔ banii ɔyikun Unengudi." ¹¹ Amu ka nwuna evo bɔbla áƒɔ-ma anu ɔsu ni, béteenu-nwu litemi. ¹² Nsu ɔƒaani ni, báƒɔ Filipino kenye bɔsu mmomu bádi ɔsi Katɔti lega kadiko ku Yesu lɛl. Na banana ku beleku pii báƒɔ ntu bɔkpila ɔdi na Blɔti Yesu Kristo lenyi kemo. ¹³ Amu na Simon ɔmení ɔlati lenɔ ɔƒɔ ɔdi. Na ka ɔƒɔ ntu bɔkpila ɔdi ɔmení ni, útaasiaku Filipino kesii biala na úsela. Na ɔkenku akɔla budie taatina ani na ɔbla ɔsu ni, ɔbla-nwu deye deye! ¹⁴ Amu na uwi onni na batalane bani nkya Yerusalem bénu ka Samaria ƒuɔ báƒɔ Katɔti litemi bádi ni, bátala Petro ku Yohane na bana kudɔ. ¹⁵ Ka bétéduo ni, bákpali katɔ béte Kristo ƒuɔ bawɔdi bameni kale na bafɔ Katɔti Kɔyu. ¹⁶ ɔsika úbalɛ uwi ɔmmɔ ni, bátafɔ ɔɔ Katɔti Kɔyu. Na ntu kani na bákpila-ma na Blɔti Yesu lenyi kemo. ¹⁷ ɔmení ɔsu ni, Petro ku Yohane bėti enu básia-ma eli, na ama lenɔ báƒɔ Katɔti Kɔyu. ¹⁸ Ka Simon ónu ka si batalane bameni bėti enu básia-ma eli na baafɔ Katɔti Kɔyu ni, úti egulabi onni uute batalane bameni na ɔsu-ma onini, ¹⁹ "Beya na ami lenɔ leke ɔyikun ɔmení ɔdi kale na si líti enu lésia ɔdi biala lɛl ni, na ɔƒɔ Katɔti Kɔyu." ²⁰ Amu na Petro ɔsu-nwu onini, "Awo ku fula egulabi fui bedubɔnuku-ni. Takali anii adubɔkana Unwoti litela buye ku egulabi. ²¹ Alakana kalabla kameni kemo bɔkyá, ɔsika fula kayi keese siin na Katɔti anumi. ²² Da anumi die kasusu kekpídi kameni lɛl na akpali katɔ. ɔƒaale Katɔti ɔdubuti fula likpídi ɔkyie-ɔ na fula kasusu kekpídi kameni lɛl. ²³ ɔsika ni, mɔɔnu ka ebo lenungyie likpídi, na likpídi bɔbla lenɔ lédi-ɔ lɛl!" ²⁴ Amu na Simon ɔsu-nwu onini, "Biveleku-mi kale na ɔgbankpi ubendi ɔmení udu uláleku-mi." ²⁵ Amu uwi onni na Petro ku Yohane bédie Unwoti kenye na básu-ma litemi buni lɛmmɔ na Samaria ni, básu bɛnwini bésie Yerusalem, na bake beedí teenye na lema leni nde Samaria kemo taasú-ma litemi buni. ²⁶ Nsu Filipino anwu ni, Katɔti ɔtu ɔdi úbasu-nwu onini, "Teesie na atásia ketele ulu onni nási Yerusalem óyu úsie Gasa mɔɔ." ²⁷ Na ɔta útásia ulu ɔmmɔ lɛl. Ka úsela ni, útásiaku ukyuli ɔdi ka ɔsi ɔdubo. Ukyuli ɔmení ndi egulabi lɛl ɔnune unengudi na Etiopia Uleku ɔga onni baalɔ Kandake lega kadiko. Unengu ɔmení ɔsi Yerusalem kesii kani na útákpali katɔ. ²⁸ Na únwini ɔdubo na ɔkɔkɔ keeke kemo, na ɔke ɔkáká Bunweni Kedee ɔku onni na Katɔti Kenye Udiene Yesaia únweni. ²⁹ Amu na Katɔti Kɔyu kósu Filipino onini, "Teesie na atásiaku ɔkɔkɔ keeke ɔmení." ³⁰ Filipino úkeli úsie-nwu kudɔ na uunú ka unengu ɔmmɔ ɔkáká Yesaia ɔku. Amu na úye-nwu onini, "Eenú lela leni na aaká mení kalɔ?" ³¹ Amu na unengu ɔmení údie kenye onini,

“Oowo, de na mabla asa na menu kalb ka ukyuli cdi uu-ubo na udie kalb ctina-mi?” Amu na úvele Filipino cnii ubeduo keeke kemo na csc ulie-nwu kudc. ³² Na etemi-la ani na ckya cká na Bunweni Kedee Cku kemo ndi cnii, “Báda-nwu béselaku aani kofonu kóni bėti batá-du. Na cke aani kofonu kóni naaadaku-ni si beekúlo-ku linwini, na útebimi kenye lenk. ³³ Bákyá-nwu kcfá na útake ukyuli cni náfc-nwu kenye. Údie kaba kadi? Bi na óbla úse asa baadú-nwu na kayawi kameni kemo?”

³⁴ Amu na unengu cmmk úye Filipino cnini, “Yesaia ni, anwu clati lelb na uutemi taasiku, munuu ukyuli bambá cdi lelb na uutemi taasiku?” ³⁵ Amu na Filipino úse kalb na úti Bunweni Kedee Cku cmmk na uudie litemi buni lemmk kalb taatina-nwu úsi Yesu lelb. ³⁶ - ³⁷ Amu na uwi cni na bake bésela ni, bátánu ntu bcdi ka bunye likpo ledi na ulu kudc mmm. Na unengu cmmk úsu Filipino cnini, “Aanu ntu bcdi. Bi csu na naakana Katcti ntu bckpila cdi cmmk kcf?” Amu na Filipino úsu-nwu cnini, “Si áfc ádi ku fula kayi fui ni, adubckana.” ³⁸ Amu na unengu cmeni úsu cnini, “Léfc lédi ka Yesu Kristo ndi Katcti Ubi-di.” Na óya na bédicckckc keeke cmeni bényene na báyu bétéduo ntu bckmeni kemo, na Filipino ókpila-nwu ntu na Yesu Kristo lenyi kemo. ³⁹ Amu na uwi cni na bávi bále ntu bckmeni kemo ni, Katcti Kcyu kúti Filipino kctckcku, na unengu cmeni csc útanu-nwu. Na anwu leti ctckck ku kubiti. ⁴⁰ Cmeni kama ni, Filipino ónu óti ka unye Asoto cmankemo. Na úsu litemi buni lemeni na mmm bene ku lema leni nkya ulu lelb fui. Na úsie laa útédu Kaesarea cma lenk.

9 Lebo lemmk kemo fui ni, Saulo óbi ósiaku Blti basiakune bammk ku lenungyie cnii cckdú-ma. Na ctckck úsie Yuda fuc ckpane unengudi kudc. ² Mmm na úvele-nwu cnii ute-nwu cku na uti usienku Yuda fuc kcsako na Damasko kale na cke cyikun na ufie banana ku beleku bani fui nsiakú bcfctaaadi bckckckc mmm usienku Yerusalem. ³ Amu na uwi cni na ókpe uude Damasko na kasusu kameni lelb ni, ckcnkunwi bukeye bcdi búkeye bósi katc na búbewi-nwu lelb. ⁴ Na óle úbo kalb na únu ka ledi ledi léesu-nwu lenini, “Saulo, Saulo, bi csu na eekpóku-mi leni?” ⁵ Amu na Saulo úye cnini, “Ati, cma na adi?” Amu na ledi lemeni lídie kenye cnini, “Ami ndi Yesu cni na eekpóku kpakplaa. ⁶ Cfaani ni, ta na eteesie cmankemo. Badubcsu-c lela leni na cckca abla.” ⁷ Amu na bekyuli bani na ama ku Saulo bake mmm bágyini. Bénu butemi bckmeni, nsu bátánu ukyuli cdi. ⁸ Amu ka Saulo óta únye na úbimi anumi ni, csc ulanu. Amu na bákpanku-nwu bétéduoku Damasko cmankemo. ⁹ Na úlie mmm emeyi ate cni na ulánu, ulá-di na ulani lenk. ¹⁰ Amu na uwi cmmk kemo ni, cfcctaa-dine cdi ckya Damasko cni baalb Anania. Na Blti údie lelb ctina-nwu na ctckck-nwu cnii, “Anania!” Amu na ctuná-nwu cnini, “Ati, ami meni!” ¹¹ Amu na Blti úsu-nwu cnini, “Ta, na asia ulu cni baalb banii Ligeen lelb, na esie Yuda kesii na etéye Tarsoni cni baalb Saulo lelb. Ckya

mmk ckcpali katc teevele-mi. ¹² Ckika lídie létina-nwu ka ukyuli cni baalb Anania cckubo ubeti enu csia-nwu lelb na csc utaanu.” ¹³ Mmm na Anania údie kenye cnini, “Blti, línu na kesii biala kalala kani udu na ukyuli cmeni cckbla bafctaadine na Yerusalem! ¹⁴ Na búunu ka ófc cku ósiku ckpane unengudi kudc banii ubefie bafctaadine bani nkya Damasko fui!” ¹⁵ Nsu Blti úsu-nwu cnini, “Teesie, na atábla kale na lésu-c. Ckika ami léefuna Saulo aani mina ukyuli cni meti mina litemi buni lemeni mesienku ama bani naaadi Israelfuc ku baga anumi ku Israelfuc fui kudc. ¹⁶ Na ndubctina-nwu kale na cckca ubo abi na ami csu.” ¹⁷ Anwu csu Anania úsie na ctánu Saulo na úti enu ósia-nwu lelb, na ósu-nwu cnini, “Cnwa Saulo, Blti Yesu cni nédie lelb óti-na-a na ulu lelb ni, anwu nácala-mi ókya-a kale na asc ataanu na Katcti Kcyu kcf-c lelb kemo fui.” ¹⁸ Cckcnkunwi ni, óbla Saulo aani si akpa adi ámami ási nwu-na anumi lelb na csc cknu. Na óta na óya na bákpila-nwu ntu. ¹⁹ Na ka ódi adila adi ni, csc óke cyikun. Amu na Saulo úlie bafctaadine bani nkya Damasko mmm kudc emeyi adi. ²⁰ Na uwi cmmk kani na úsie Yuda fuc kcsako ctánu Yesu lelb litemi ka Katcti Ubi-di na cdi. ²¹ Amu na bekyuli bani fui nénu-nwu litemi lemeni ni, óbla-ma deye deye. Na béye lelb banini, “Cckck ukyuli cmeni nke mckdú Yesu kama basiakune na Yerusalem uwi cni yoo? Na búnu lenk ka nka bafctaadine na úbo úbefie úsienku bakpane benengu.” ²² Amu na Saulo úsie anumi geen na nwuna litemi bcsu kemo. Na Yuda fuc bani nkya Damasko mmm cdi biala ctakana lela ledi bcsu. Na údie kalb ctina-ma ka Yesu ndi Kristo. ²³ Emeyi adi kama ni, Yuda fuc bása na bábla kasusu ka badubadu-nwu. ²⁴ Nsu bekyuli badi bábasu Saulo ka baawia-nwu badu. Cmeni csu bekisine bameni baagyu-mana kcyakun ckni baasia taale na beeduo cma cmmk kemo kale na bake-nwu badu. ²⁵ Amu na nwuna badi bani ndi bafctaadine mmm bėti-nwu bákyá kagyigyé kemo na báyula-nwu básiku kowodu lifi na óle cma cmmk kemo usiente! ²⁶ Amu na cni na ctéduo Yerusalem ni, ówia ka nka uduo bafctaadine bani nkya mmm akc. Nsu ama lenk báya-nwu. Bábu ka ctckck na cda-ma. ²⁷ Amu na Barnaba ctiku-nwu úsienku batalane bameni kudc na ósu-ma kale na Saulo ónu Blti cni na úsela Damasko. Ósu-ma litemi leni na Blti úsu-nwu ku litemi buni leni na ósu ku kayi buse na Yesu lenyi kemo na Damasko. ²⁸ Amu na báfc-nwu bákyá bana akc. Na ósi uwi cmmk kemo ni, ókya-ma akc uwi biala na ccsu Blti lelb litemi na Yerusalem. ²⁹ Amu na Yuda fuc banii muutemi Griki na baalb-ma banii Hela fuc badi ku Saulo bákyá unye fi cdi na báyc ka badu-nwu. ³⁰ Amu na uwi cni na bafctaadine bameni badi bénu ka bekyuli bameni baawia-nwu badu ni, bétiku-nwu bésienku Kaesarea na bávinku-nwu bésienku nwuna cma cni ndi Tarso. ³¹ Cmeni csu ni, bafctaadine bani nkya Yudea ku Galilea ku Samaria kalb lelb ni, báke

bɔnwuna na basɔ balayia. Báke kayi buse ku ɔkplu bɔkya ɔkenku Katɔti Kɔyu ɔyikun lɛɔ. Na bémomo bébu na béteeti ɔbu teete Blɔti. ³² Amu ka Petro ɔke ɔkɔvi taatánu Kristofuɔ bani fui na nwuna bɔvi kemo ni, úsie útánu bafɔtaadine bani nkya ɔma ɔni baalɔ Lida. ³³ Amu na útánu ɔnana ɔdi na ɔma ɔmmɔ kemo ɔni baalɔ Enea ka ɔfe uwi kalɔ akwa maane ɔkɔn. ³⁴ Na ka Petro ɔnu-nwu ni, ɔsu-nwu ɔnini, “Enea, nu! Yesu Kristo ɔbwi-ɔ! Ta nye! Na abuma fula atela.” Na mmɔ kani na ɔta únye ku ɔkɔkplu. ³⁵ Na ka bánu ka Enea ɔke uusié taavi ɔsu ni, Lida ku Saron lɛma kemo bekyuli fui bėti lɛɔ béte Blɔti. ³⁶ ɔmeni kama ni, uleku ɔdi ɔkya Yopa ɔni baalɔ Tabita. Na Griki lɛdi kemo ni, anwu baalɔ banii Dorka na nwuna kalɔ ndi kafɛ. ɔdi ɔfɔtaadine ɔni na útaabla lɛfɔndia teete nwuna bakpana uwi pii. ³⁷ Amu na ɔle úbebo-nwu na úkpi. Amu na nwuna bakpana bákpila-nwu na báklibi-nwu bėti bétése katu taasia ɔkɔkɔdi ɔdi kemo. ³⁸ Amu na uwi ɔni na bénu ka Petro úbo ɔkya Lida ni, na ka Lida ude Yopa ɔsu ni, bá-tala nkyuli inyɔ badi banii betévele-nwu na ɔsiaku-ma lɛgba lɛgba na ubo Yopa. ³⁹ Amu na anwu lɛnɔ ɔta ɔsiaku-ma, na ka ɔnya úbeduo ni, bétiku-nwu bésienku kesii kani na Dorka ɔtɛ. Na bekpinele bani nkya mmɔ fui bábaka bámana-nwu na beewulo. Na bada lewu lɛni na Dorka ɔka úte-ma baatina Petro. ⁴⁰ Amu na Petro ɔsu bana fui ɔnii bavi balɛ ɔkɔkmmɔ kemo, na ɔle akɔkɔ na ɔkpali katɔ. Amu na únwini anumi ɔtina Dorka na ɔsu-nwu ɔnini, “Dorka, ta!” Mmɔ kani na úbimi anumi. Na ka ɔnya ɔnu Petro ni, ɔta úlie. ⁴¹ Amu na Petro úte-nwu ɔkɔnu na anwu lɛnɔ úfie-ku ɔda na ɔta únye. Amu na Petro ɔsu ɔlɔ bafɔtaadine ku bekpinele bammmɔ fui úboku. Na úti-nwu ɔkya-ma lɛkɔkɔ. ⁴² Amu na litemi lɛmeni lígyingya lɛkya ɔmankemo fui, na bekyuli pii báfɔ Blɔti bádi. ⁴³ ɔmmɔ kama ni, Petro úlie Yopa ɔma ɔmeni kemo útu uwi na Simon ɔni mmɔbɔla bebuo lɛku lɛɔ kabla mmɔ kudɔ.

10 Lebo lɛmmɔ ni, ɔnana ɔdi úlie Kaesarea ɔma kemo ɔni baalɔ banii Kornelio. ɔdi unengu úte Roma fuɔ bekpone. ² ɔdi ukyuli ɔbuni, na anwu ku nwuna kaduli bekyuli fui beeti ɔbu teete Katɔti. Ukyuli ɔmeni úteete bekyuli ala ku nwuna kayi fui, na ɔkɔyɔ katɔ ɔkɔkɔpali lɛnɔ. ³ Limeyi lɛdi ɔfjiiwi lɛdɔ ɛtɛ kemo ni, ɔnu budie ɔtina ɔkɔdi. Na budie taatina ɔkɔmeni kemo ni, ɔnu ka Katɔti ɔtu ɔdi ɔsi úbo-nwu kudɔ. Na ɔlɔ-nwu ɔnini, “Kornelio.” ⁴ Amu ka Kornelio ɔnu-nwu ni, lifu lɛda-nwu geen. Amu na úye-nwu ɔnini, “Ati, bi na aawia?” Amu na Katɔti ɔtu ɔmeni ɔsu-nwu ɔnini, “Fula bekyuli ala bute ku fula katɔ ɔkɔkɔpali ni, búduo Katɔti kudɔ. ⁵ Tala bekyuli badi na besie Yopa na batákpanku ɔnana ɔni baalɔ Simon Petro beboku. ⁶ Uli Simon ɔni nli epu kudɔ na ɔkɔkɔla bebuo lɛku lɛɔ kabla mmɔ kudɔ.” ⁷ Amu ka Katɔti ɔtu ɔmeni ɔkɔkɔ ni, Kornelio ɔlɔ nwuna kaduli nkyuli inyɔ ku bekpone bani mmɔkgyumana-nwu mmɔ akɔ unwi ɔni lɛnɔ ndi ukyuli ɔbuni. ⁸ Na ɔsu-ma lɛla lɛni

nále, na ɔtala-ma ɔnii beteesie Yopa. ⁹ Amu ka kadi kégye na bákɛ bésela na badaku ɔma ɔmeni ɔkɔkɔpali bude ni, Petro ɔkɔ úsie nwuna lɛsa lili ɔnii utákpali katɔ ɔfjiiwi. ¹⁰ Kɔka kúbo ɔkɔkɔda-nwu, nsu uwi ɔmmɔ na benye baanwá adila. Amu na ɔbla aani lɛlɛ kemo na úduo. ¹¹ Mmɔ na ɔnu ka kayaa kébimi, na ɔnu ɔkɔdi bonwu ɔkɔdi ka bada kuna ekpo ene ani fui na kósi ɔkɔyɔ kalɔ. ¹² Na ɔkɔdi ɔkɔmeni kemo ni, bebuo lidu lidu pii ku balakpi ku baase lɛnɔ bakya. ¹³ Amu na únu ka lɛdi lɛdi lɛsu-nwu lɛnini, “Petro, ta, na adu akun.” ¹⁴ Amu na Petro ɔsu ɔnini, “Oowo! Kudi kudii! Blɔti, ɔteti bebuo bani abu Yuda fuɔ bukisi ɔtetuku kenye kudii!” ¹⁵ Lɛdi lɛmeni lɛsɔ lɛsu-nwu lɛnini, “Lɛla lɛni lɛɔ na Katɔti úveli ɔbla kede kede ni, tasu anii liisé lɛlɔ!” ¹⁶ ɔnu búdie ɔtina ɔkɔmeni ɔkɔtɛ ɔkɔn. Na ɔkɔtɛdi ɔkɔmeni kama ni, bėti ɔkɔdi ɔkɔmeni bésienku katɔ. ¹⁷ Amu na uwi ɔmmɔ ni, lɛla lɛmeni lɛkya lɛɛbla Petro deye deye, na úye lɛɔ ɔnii, “Bi na ɔmeni ɔkɔtina?” Mmɔ kani na bekyuli bani na Kornelio ɔtala mmɔ bébeduo ɔma ɔmeni kemo. Na ka bánu kaduli kani baawia ni, bébo bébenye kayakun. ¹⁸ Na benye beeye kesii kani na Simon Petro uli. ¹⁹ Amu na ɔni na Petro ulie ɔkɔkɔli nwuna budie ɔtina ɔkɔmeni lɛɔ na ulati lɛla lɛni na lɛdi ni, Katɔti Kɔyu kósu-nwu ɔkɔnini, “Nkyuli ɛtɛ bébo baawia-a. ²⁰ Ta, na esie atánu-ma. Tayia ka asiaku-ma eteesie. Ami ná-tala-ma.” ²¹ Amu na Petro úsie útánu-ma na ɔsu-ma ɔnini, “Ami ndi ukyuli ɔni na beɛwia. Bi nébo?” ²² Amu na básu-nwu banini, “Batu na ɔkɔdi, bósi Kornelio ɔni ndi Roma fuɔ kekpo unengu kudɔ. ɔdi ukyuli ɔbuni na ɔkɔbu Katɔti. Na Yuda fuɔ fui baayɔ-nwu litemi geen. Katɔti ɔtu ɔdi násu-nwu ɔnii ɔtala na babalɔ-ɔ na unu fula kenye kemo litemi.” ²³ Anwu ɔsu Petro ɔya bébeduo-nwu kudɔ na ɔfɔk-ma aani nwuna bafɔ kalɛ. Ka kadi kégye ni, anwu ku bafɔtaadine badi bani nási Yopa básia-ku-ma bátɔkɔ. ²⁴ Amu na bétéduo Kaesarea limeyi lɛmmɔ kadi kegye. Amu na uwi ɔmeni ni, Kornelio ɔsala nwuna kaduli bekyuli lisu ku nwuna bakpana badi na belie bagya Petro bubo. ²⁵ Amu ka Petro ɔnya úbeduo nwuna kaduli ni, Kornelio ɔle akɔkɔ na Petro anumi na úboku lili kalɔ. ²⁶ Amu na Petro ɔsu-nwu ɔnini, “Ta nye! Ami lɛnɔ ukyuli na ndi.” ²⁷ Na ɔmeni ɔsu ni, ɔta únye. Na ka bátemi blii ni, Kornelio útiku-nwu úsienku kesii kani na bekyuli bakladi bása belie. ²⁸ Na Petro ɔsu-ma ɔnini, “Begyí ka bula Yuda fuɔ ɔda bubo útete-mi ku fi ka nka liduo ukyuli ɔni naaadi bula kadi ukyuli ɔdi kesii iye liti lɛɔ lɛmana-nwu lɛɔ. Nsu Katɔti údie ɔtina-mi ka ntanu ukyuli ɔdi aani ukyuli keeke. ²⁹ Anwu ɔsu ka bánya bábalɔ-mi kani na lɛta líbo. Na bi ɔsu na beɛwia-mi?” ³⁰ Na ɔmeni ɔsu ni, Kornelio ɔsu-nwu ɔnini, “ɔbla emeyi ene meni aani uwi ɔmeni kemo ka nkya mmɔkɔkɔpali katɔ ɔfjiiwi aani kalɛ na mmɔkɔyɔ ɔkɔkɔla uwi ndi uwi. Na ɔkɔnaku ni, ɔnana ɔdi ɔsi úbenye-mi anumi, na ɔkya awu ɔni muukeye na ɔkɔtu anumi! ³¹ - ³² ɔsu-mi ɔnini, ‘Kornelio, fula lɛfɔndia ku fula katɔ ɔkɔkɔpali fui uduú

Katōti kudō! Na ɔfaani ni, tala bekyuli badi na besie Yopa na batábl Simon Petro ɔni nli Simon ɔni mɔɔbbla bebuo leku kabla na uli epu kudō.'³³ Ɔmeni ɔsu na léta-la leni babalɔ-ɔ, na awɔ lenɔ ábla kadue ka áta legba legba ébo. Anwuɔsu na bulie bɔgya-a na Unwoti anumi ka abasu-bu litemi leni na ɔsu-ɔ ɔnii su-bu."³⁴ Amu na Petro ɔsu-nwu ɔnini, "Lénu léti nwa ka Bloti ulánu bekyuli anumi.³⁵ Mmomu kal biala lel ukyuli ɔni muuboku lel kal teete-nwu na ɔɔbbla nwuna leyɔla ni, anwu na ɔɔfɔ.³⁶ Léfɔ lédi ka bínu litemi buni leni na básu béte Israelfuɔ ka ni, ɔke Yesu Kristo lel ni, badubɔke keyi buε. Na anwu ndi Ukyuli Ɔfunadi ɔni lenɔ ndi bayawine fui Ɔti.³⁷ Na begyi ala enengudi ani nále na Yudea kal lel fui ani nése kal ási Galilea kal lel uwi ɔni na Yohane ɔkɔ lesa ɔsi ntu ɔɔkpila ɔdi lel kama.³⁸ Na bínu lenɔ kale na Katōti ɔfuna Yesu ɔni nási Nasaret ɔni na úti nwuna Kɔyu úse-nwu likpo na úti ɔyikun lenɔ úte-nwu. Na ɔke útaavi taabla lebuni na útaabwi bani fui na ayu ekpidi eekpóku, ɔsika Katōti ɔsiaku-nwu.³⁹ Abu muudie kenye na ala ani na úbabla na Israel ku Yerusalem. Mmɔ na bádu-nwu na ugyii lel.⁴⁰ Nsu ni, Katōti ɔsu ɔya na ɔta ɔsi kekpine na limeyi letedi lel, na ɔya na bekyuli bánu-nwu.⁴¹ Nsu ni, ɔɔɔdi bekyuli fui nánu-nwu. Mmomu abu bani na ɔfuna ni, abu bónu-nwu. Na bódi na bóniku-nwu lenɔ na nwuna ɔɔɔ ɔɔta kama.⁴² Na abu na ɔtala ɔnii ɔɔsu litemi buni lemeni na kesi kesii. Na budie kenye ka ni, Katōti néti Yesu ɔbla bekpine ku bayawine fui litemi ɔtene.⁴³ Na Katōti kenye bediene bénweni básiku-nwu lel ka ukyuli biala ɔni mafɔ-nwu madi ni, Katōti ɔdubɔɔ nwuna ekpidi udie-nwu lel na anwu Yesu lenyi kemo."⁴⁴ Amu na uwi ɔni na Petro unye ɔɔsu etemila ameni ni, Katōti Kɔyu kóyu na kóɔɔ bani nlie muunú Petro litemi mmɔ fui lel kemo!⁴⁵ Yudaɔuɔ bafɔtaadine bani násiaku Petro bébo mmɔ ni, litemi lemeni lítakɔsi na lébla-ma deye deye! Ɔsika Katōti Kɔyu kóyu kubo bani naaadi Yudaɔuɔ lenɔ lel.⁴⁶ Nsu balakana ɔkɔ ɔɔsia, ɔsika beenú ka beetemi adi lidu lidu na beemwi Bloti. Amu na Petro úye ɔnini,⁴⁷ "Ka báɔɔ Katōti Kɔyu aani kale na abu lenɔ ɔbóɔ ni, bulakana buni ɔɔnii bulakpila-ma ntu."⁴⁸ Anwuɔsu ɔya na bákpila-ma ntu na Yesu Kristo lenyi kemo. Ɔmeni kama ni, bévele Petro banii ulie-ma kudɔ emeyi adi.

11 Uwi útetu asa na batalane ku bafɔtaadine bakladi na Yudea bénu ka kadi bamba bani naaadi Yudaɔuɔ lenɔ báɔɔ Bloti litemi lemme.² Anwuɔsu ka Petro únwini úsie Yerusalem ni, Yudaɔuɔ bafɔtaadine bani nkya mmɔ bátatunaku-nwu, na básu-nwu banini,³ "Awɔ ábla unwi ku bafɔɔ bani naaasiaku Yudaɔuɔ ala ɔbtina, na békyia ɔnɔu bédi na lékyami linwi kemo!"⁴ Amu na Petro údie etemila ameni fui kal ɔtina-ma na ɔsu ɔnini,⁵ "Uwi ɔni na nkya Yopa na mɔɔkpali katɔ ni, lénu ala budie ɔbtina ɔɔdi. Mmɔ na lénu ɔdi bonwu ɔdi ka báda kuna ekpo ene na kósi katɔ kúbayu.⁶ Be-

buo lidu lidu fui bakya ɔdi bonwu ɔmenii kemo, bebuo bani mbo agyobi ku bebuo bani mɔɔkpé kal ku baase bekpidi lenɔ.⁷ Na línu ka ledi ledi léesu-mi lenii, 'Petro! Du bana akɔ ɔdi biala na akun.'⁸ Amu na lídie kenye nnini, 'Oowo! Kudi kudii! Ntakun lela leni na Yudaɔuɔ bukisi kudii.'⁹ Nsu ledi lemeni lésu lésu lenini, 'Lela leni na Katōti úveli ɔbla kede kede ni, tasu anii liisé lel.'¹⁰ Ɔmeni ɔle ɔke ɔɔɔ. Na nwuna kama ni, ɔdi bonwu ɔmenii ku bebuo bani nkya-ku kemo mmɔ fui báta báɔɔ katɔ na bátáyii bákyia na kayaa.¹¹ Na uwi ɔmmɔ lel kani ni, nkylu ete bani bátala banii bebetiku-mi besienku Kaesarea mmɔ bébeduo kaduli kani kemo na nli.¹² Amu na Katōti Kɔyu kósu-mi ɔnii nsiaku-ma nteesie, na ntafia. Mina banwani eku bameni básiakumi, na búsie búteduo ɔnana ɔni náta batu ɔkya-mi menii kudɔ.¹³ Anwu lenɔ ɔsu-bu kale na Katōti ɔtu ɔdi údie lel ɔtina-nwu na ɔsu-nwu ɔnini, 'Wia Simon Petro.¹⁴ Na anwu matina kale na wabla na awɔ ku fula kaduli bekyuli fui bedubɔke ɔɔɔ.'¹⁵ Na ɔmeni kama ni, líse kal mɔɔsu-ma litemi buni lemeni. Nsu asa na meduo litemi buni lemeni ɔlati kemo ni, Katōti Kɔyu kúbo na kóɔɔ-ma lel kemo fui aani kale na kóɔɔ abu lenɔ lel kemo fui na kal kesekɔ!¹⁶ Amu na líti kasusu lísienu uwi ɔni na Bloti ɔsu ɔnini, 'Ɔɔɔ ni, Yohane úti ntu ɔkpila bekyuli. Nsu ni, Katōti ɔdubuti nwuna Kɔyu ɔkpila-mii.'¹⁷ Na ka Unwoti néte bekyuli bani naaadi Yudaɔuɔ litela lemeni aani kale na úti úte-bu uwi ɔni na bóɔɔ Bloti Yesu Kristo bódi ni, naaakana Katōti ulu butile."¹⁸ Uwi ɔni na bénu etemila ameni ni, báda bana unye fi báya na bése kal beemwi Unwoti. Na básu banini, "Ɔɔɔ ni, Katōti úte bekyuli bamba lenɔ ku fi ka benwini bebo-nwu kudɔ na bake ngba."¹⁹ Na uwi ɔni na ala ameni aalé ni, bafɔtaadine bani nékeli na lebibu leni nébo-ma lel na Stefano ɔɔdu ɔsu ni, bésie bétédu Ɔoinike ku Kipro ku Antiokia lema kemo. Na bake baasu litemi buni lemme, nsu ɔɔɔdi bekyuli fui, mmomu Yudaɔuɔ leti.²⁰ Nsu ni, bafɔtaadine bani nási Kipro ku Kirene bésie Antiokia bátásu Bloti Yesu lel litemi béte Grikiɔuɔ.²¹ Na ka Bloti ɔyikun ɔkya-ma akɔ ɔsu ni, bafɔtaadine bamme bémomomo bébu.²² Uwi ɔni na bafɔtaadine bani nkya Yerusalem bénu lela leni nébo na mmɔ ni, bátala Barnaba banii uteesie Antiokia.²³ Ka úteduo mmɔ na ɔnu kale na Katōti úbunku-ma ni, ebiti ádanwu geen na ɔkya-ma ogya úbu ɔnii benye Bloti kama kpakplaa ku bana kayi fui.²⁴ Barnaba ɔdi ukyuli ɔbuni ɔni mbo ɔɔɔtaadi, na Katōti Kɔyu kóɔɔ-nwu lel kemo fui. Nwuna kebunku ɔsu ni, bafɔtaadine bamme bémomomo bébu.²⁵ Amu na Barnaba úsie Tarso ɔnii utáwia Saulo na mmɔ.²⁶ Uwi ɔni na ɔnu-nwu ni, úti-nwu úboku Antiokia na bana inyɔ fui bélie mmɔ lekwa limodi. Mmɔ na bakya baatina bekyuli pii ala. Amu na Antiokia mmɔ ni, bése kal baal bafɔtaadine banii Kristoɔuɔ.²⁷ Uwi ɔmeni kani kemo ni, Katōti kenye bediene badi básii Yerusalem bébo Antiokia.²⁸ Amu na bana akɔ

unwi zni baal Agabo ni, zta únye na Katzti Kzyu zyikun kemo na zsu znii kaka kubendi kodi kdubuo kayawi fui lel. Zmeni úbebo uwi zni na Klaudio zodi lega. ²⁹ Anwuusu bafztaadine bameni bábla kasusu ka beyi ala bemene banwa bani nkya Yudea. Na bana akz zdi biala úte kale na wakana. ³⁰ Ka béyi ala ameni ni, béti-nya béte Barnaba ku Saulo na béti bésienku Yudea bafztaadine benengu bammz.

12 Amu na uwi zmmz kemo ni, Zga Herode úfie bafztaadine badi kale na zdu-ma. ² Amu na zya na békulo Yakobo lili zni ndi Yohane znwani. ³ Na ka znu zti ka ebiti áda Yuda fuo na lela leni na zbla meni zsu ni, úfie Petro lenz na uwi zni kemo na baadi bodobodo zni nétefu. ⁴ Na béti-nwu bákya zt kesii kani na bagyumanane ine akpa ene baavumanaku lel na baagyumana-nwu. Herode kasusu ndi ka nka udie-nwu ute kadi na bana limeyi bamba leni baal Kukpi Lili Bovia Limeyi zodi kama. ⁵ Anwuusu bagyumanane bameni bágyumana-nwu na zt zmmz kemo kadue. Nsu ni, bafztaadine bákpali katz na bévele nwuna lili kpakplaa. ⁶ Amu na uwi zni na Herode zkali ka zdubudie Petro ute kadi si kadi kégye ni, Petro zte zkle na bagyumanane inyz nte. Na bébo-nwu kzgba báda-ma. Na bagyumanane babambadi benye baagyumana kayakun. ⁷ Kznakunwi ni, bukeye zodi búbewi zt mzm. Na Katzti ztu zdi úbenye Petro kudz. Amu na zle-nwu zonu lemangba buze, na zgyila-nwu znini, "Babla, na ata!" Na kzgba kzmmz kále-nwu enu kúwi kal. ⁸ Amu na ztu zmeni zsu-nwu znini, "Ti fula lewu ku legbanvuo kya." Amu na Petro zbla leni. Na ztu zmmz zsz zsu-nwu znini, "Ti kodi bi lel, na asiaku-mi." ⁹ Na Petro zta zsiaku-nwu, na zvi zle zt zmeni kemo. Uwi zmeni fui kemo ni, zkali znii kza na uugyé. ¹⁰ Amu na bávi bale kayakun kedeedi ku kanyzdi lenz. Na ka bétédu lebuala kayakun kenengudi kani nkya késie zma kake ni, aka zlatidi kálemi. Na bávi aka lenz. Na ka bésie anumi blii ni, Katzti ztu zmmz zda-nwu znyonu. ¹¹ Na zmmz kama ni, Petro úbati lela leni nébo. Na zsu lel znini, "Zsz geen na zdi ka ni, Unwoti náta ztu zmeni znii ubedie-mi zsi ku Herode enu kemo ku ala ani na Yuda fuo baasusu ka badubzbla-mi lenz kemo!" ¹² Na ka úti kasusu blii ni, zt zt zúsie Maria zni ndi Yohane Marko uni kesii. Mzm na bafztaadine pii bása bewi baakpali katz. ¹³ Amu ka únye kayakun kani nkya ulu kenye mzm zkpali ni, ulekubi zni baal Rode úbo znii ubalemi. ¹⁴ Na ka unu Petro ledi zti ni, ebiti áda-nwu ávili! Útalemi zt zmmz, mmomu úkeli zúsie nwuna badi akz na útásu-ma ka Petro úbo unye kegbuta kama. ¹⁵ Nsu báta fz bítadi na básu-nwu banini, "Tabatzbu meni!" Amu na zmua unye kpakplaa ka szsz na zdi. Amu na básu lel banini, "Zfaale nwuna ukpine nébo unye mzm." ¹⁶ Amu na uwi zmeni kemo fui ni, Petro zmua unye uubó kegbuta zonu. Na ka bésie bítálemi na bánu-nwu ni, ebiti átakzi na áda-

ma. ¹⁷ Amu na zya na bába lese. Na zsu-ma ala ani nébo ku kale na Unwoti úbedie-nwu zleku zt kemo. Na zsu-ma znii basu Yakobo ku bakladi lela leni nále. Zmeni kama ni, zt zt mzm zúsie kesii bamba. ¹⁸ Amu na kadi bugye kemo ni, owogyo ubendi zdi z fz bagyumanane zt katenkz mzm. Na béye lel banii, "We geen na Petro zvi zfeni?" ¹⁹ Amu uwi zni na Herode zwia Petro bzyii kal na útabla-nwu nwaa ni, zya na bétéfie bagyumanane leevu-eku bammz békoku. Na zteku-ma litemi na zdu-ma kukpi kztz, na bádu-ma. Na zmmz kama ni, Herode zt zt Yudea zúsie Kaesarea útélie mzm uwi zdi. ²⁰ Uwi zmeni kemo ni, Herode úti konyi kati kati kodi zky Tiro ku Sidon fuo. Amu na batu badi bási Tiro ku Sidon mzm bébo-nwu kudz banii babanu-nwu. Amu na békeli bítátua Blasto zni ndi Herode kaduli lel znune banii utévele Herode na zya na unwi bzbla bubo bana lema inyz zzmeni ku Herode nte. Zsika Herode kal lel na baaké bana adila taasiku. ²¹ Amu na limeyi leni na Zga Herode úte-ma ni, zky nwuna agala na útélie nwuna legaboku lel na zse kal ku butemi. ²² Na nwuna butemi kzkz ni, bekyuli bameni bémwi-nwu ku bzva na básu banini, "Unwoti Zykune geen muutemi! Na zkdzi ukyuli zyawine!" ²³ Kznakunwi ni, Katzti ztu zdi úbo Herode zfiemi kal, zsi anwu úteti bumwi útete Katzti. Na beklubi béyi-nwu lel kemo fui, na úkpi. ²⁴ Amu na Blti litemi buni lemeni lígyingya geen, na bafztaadine lenz bémomo bébu. ²⁵ Amu uwi zni na Barnaba ku Saulo báwz bana kabla kani báta-la-ma bzbla ni, bznwini bási Yerusalem na béti Yohane zni zkdzi zt lenyi Marko békunku lel.

13 Na Antiokia ni, Blti kenye bediene ku ala batinane badi bakya bafztaadine lekpa lemzm kemo. Na ama ndi Barnaba ku Simeon zni bátaalz Ukyuli Otondi ku Lukio zni nási Kirene ku Manaen zni ndi Zga Herode zvinkpana zsi lenamu uwi ku Saulo. ² Amu ka bakya beemwi Blti na beelie kza ni, Katzti Kzyu kútemiku-ma na kósu znini, "Bidie Barnaba ku Saulo bise bite kabla kani zsu na léb-ma." ³ Zmeni zsu ka benengu bammz bélie kza na bákpali katz na bana lili ni, bédie-ma ulu. ⁴ Na ka Katzti Kzyu kótina-ma ulu ni, bésie zma zni baal Seleukia. Mzm na béti kzkz bávia bésie ntu nte kal kani baal Kipro. ⁵ Na ka bétéduo zma zni baal Salami kemo ni, bésie Yuda fuo kasalako bításu Blti litemi. Na Marko Yohane lenz zsiaku-ma aani bana ubunkune kale. ⁶ Na zmeni kama ni, bávi bétéduo zma zni baal Pafo. Na mzm bítánu Yudani zni zmmz evo na úti lel zbla kzkz kenye udiene zni baal Bar-Yesu. ⁷ Na uvone zmeni ku aban zgadine znnz-dane zni baal Sergio Paulo badi bakpana. Na zgadine zmeni zbz Barnaba ku Saulo znii bebo babanu-nwu, zsi-ka zzwia ka unu Blti litemi. ⁸ Nsu ka bésie ni, uvone zmmz zni na baal lenz banii Elima na Griki ledi kemo ni, zkyaku-ma unyefi. Na zwia ka unwini zgadine zmeni kasusu udie litemi leni na Saulo ku Barnaba baa-

su lela. ⁹ - ¹⁰ Nsu Saulo zni leno baala banii Paulo ni, znu uvone zmeni ku livofa, na udie ledi zkyanwu ku Katzti Koyu zykun zni, "Awo Satan ubidi, eyi ku katoko ku lekwenkpi, na ekisi lelbuni bokla, na aatu Bloti litemi teenwini. Adubonuku-ni!" ¹¹ Unwoti zduzoya na anumi abwe-z, na aso alanu zfe weti wetedu uwi zdi!" Mmo kani na nwuna anumi abla suu, na zso ulanu. Na use kal zka taamana mmo, na uvele bekyuli zni badanwu znu. ¹² Uwi zni na aban zgadine zmeni znu lela lemeni ni, zbla-nwu kale kadi, na zfo Bloti litemi lemeni zdi. ¹³ Zmmo kama ni, Paulo ku bani nsiaku-nwu beduo zko kemo na batoko Pafo besie Perge zni nkya Pamfilia. Mmo na Marko Yohane zda-ma znyonu, na zso unwini usie Yerusalem. ¹⁴ Ka basi Perge ni, batoko besie Antiokia na Pisidia zmi lela. Na lenwunameyi lela ni, besie Yudafo kasalako na betelie kal na bekyuli bammo ako. ¹⁵ Na uwi zni na baka ala basiku Mose zda bubo zku ku Katzti Kenye bediene bunweni kemo bawoko ni, kasalako batonkune bammo basu banini, "Banwa, si bina ako zdi ubo litemi leni moko zklpu na wasu ni, na ubo ubasu." ¹⁶ Amu na Paulo zta na ztalaku znu na zsu-ma zni baba lese, na zsu-ma zni, "Israelfo ku amii bani naaadi Israelfo fui na benii beebu Katzti ni, bise atu na binu!" ¹⁷ Katzti zni na Israelfo baabu ni, zfunu bula bati kuuku na ute-ma kuse kuse. Na anwu zlati ztonku-ma zleku bekyuli kal bokya kemo na Egipte ku nwuna zykun. ¹⁸ Na znu-ma lela na ketele kemo zni na baka baavi laa na akwa aavlene kemo. ¹⁹ Na zkyula ko akpa maate bekyuli na Kanaan, na uti bana ko zmeni ute Israelfo aani bana kadiko. ²⁰ Na ala ameni fui ale na akwa eti yaalenwi kemo. "Na nwuna kama ni, Katzti ute-ma litemi batene bani nadi-ma lela ztedu Kenye Udiene Samuel uwi. ²¹ Amu na bebele-nwu banii use zga ute-ma. Na Katzti ute-ma Kis ubidi Saul zni nasi Benyamin kaba kemo, na zdi lega akwa aavlene. ²² Nsu Katzti zda-nwu udie liboku lela na uti Dawid use legaboku lemmo lela. Dawid zmeni zdi ukyuli zni lela na Katzti zsu zni, "Yese ubidi Dawid zdi ukyuli zni na mina kayi kaay, zika anwu zduzbu-mi." ²³ "Na zsi Dawid kaba kemo ni, Katzti udie zfone zni ndi Yesu ute Israelfo aani kale na use-bu kenye. ²⁴ Na asa na Yesu webo ni, Ntu Zkpilane Yohane ubo ubasu ukyuli biala ka unwini kama zkyanwu ekpidi na uti anumi zsia Katzti lela na bakpila-nwu ntu. ²⁵ Uwi zni na Yohane kabla kadaku kawoko budu ni, uye zni, "Beebu ka ami ndi Ukyuli zfunadi zmo? Oowo! Nsu ni, kpe-mi kama zdubo, na ami ntedu ka lela kabla kadi lite-nwu muedi." ²⁶ "Banwa, amii bani ndi Abraham bebi ku amii bani naaadi Yudafo nsu beebu Katzti ni, zko zmeni buse bute bula fui!" ²⁷ Bekyuli bani nkya Yerusalem ku bana benengu batanu Yesu batati banii anwu ndi zfone zmo. Nsu na nwuna zdu kemo ni, baya na Katzti kenye bediene linyese leni na baaka na lenwunameyi biala lela libo

leni. ²⁸ Batanu zko zdi batasiku-nwu lela, nsu basu Pilato bani zya na badu-nwu. ²⁹ Uwi zni na abla ala ani na Katzti Bunweni Kedee Zku zsu na nwuna kukpi lela bawoko ni, bamami-nwu basiku uyi lela batava na kafiko kemo. ³⁰ Nsu Katzti zgyila-nwu zleku kekpine na zso ubo uli ngba. ³¹ Emeyi amm kemo ni, bekyuli bani na anwu ku-ma basi Galilea besie Yerusalem ni, banu-nwu uwi pii. Na ama ndi bekyuli bani muudie-nwu kenye na Israelfo anumi. ³² - ³³ "Na ni, abu bubo meni zni buuti litemi buni lemeni buboku-mii, ka ni, Katzti kenye kani na zsu use na bula banana bene uwi ni, kebo kepe leni na bula uwi lela. Na aka ndi zni na Katzti zya na Yesu zso zta ubo uli ngba. Zmeni ndi lela leni lela na Dawid unweni na nwuna koga kunyodi kemo. Mmo ni, Katzti zso taasiku Yesu lela zni, 'Awo ndi mina ubi. Na zmi ni, linwini-zti.'" ³⁴ Na Katzti use kenye use zni wagiya-nwu wasiku kekpine na waso webelie ngba na zso ulekpikudii. Benweni zmeni bakya Bunweni Kedee Zku kemo na kesii kani na Katzti zsu zni, 'Ndubute-z kuse kuse kedee zni na lese kenye ka mete Dawid.' ³⁵ Na zso zsu na Dawid koga kobambadi kemo leno zni, 'Alaya na fula ukyuli kedee zmeni webu na kafiko kemo.' ³⁶ "Litemi lemeni leedanku Dawid, zika ulie zbla Unwoti kabla na nwuna ngba bulie uwi fui aani kale na Katzti zlati zko, na ubekpi na bava-nwu na ubu leno. ³⁷ Nsu ukyuli zni na Katzti zgyila zsi kekpine anwu ni, nwuna zko utebu. ³⁸ "Banwa, binu! Na Yesu zmeni lenyi kemo ni, Katzti zdubuti bina ekpidi zkye-mii. ³⁹ Ukyuli biala zni nafo Yesu zdi ni, Katzti zdubute-nwu ubo. Zmeni ndi lela leni na Mose zda bubo butakana bokla kudii. ⁴⁰ Anwuzu benu kadue! Bitaya na Katzti kenye bediene etemila ani basu aleku-mii. ⁴¹ Zika Katzti zsu zni, 'Amii bani naaaba mina litemi ni, benu kadue! Zika ndubo lela lela lela na bina uwi leni na si ina binu ka baasu-ni muedi ni, bilaf biladi.'" ⁴² Uwi zni na basi baale kasalako mmo ni, bekyuli bameni basu Paulo ku Barnaba banii si ko na baso bebo bebetemi bete-ma na lenwunameyi leni nsia lela. ⁴³ Na ka begyingya ni, Yudafo pii ku bani nenwini Yudafo na baaya Katzti na kasalako mmo basiaku Paulo ku Barnaba, na baka beenu batalane bameni ko ka benye lefonda leni na Katzti uti uute-ma meni kemo kpakplaa. ⁴⁴ Lenwunameyi leni nsia lemmo kama ni, kebu blii nka zma zmo kemo bekyuli fui besie kasalako mmo betenu Bloti litemi leni na baasu. ⁴⁵ Na uwi zni na Yudafo benengu banu bekyuli lisu leni nebo kasalako mmo ni, anumi egyie-ma, na bakya Paulo unyefi na bedumi-nwu. ⁴⁶ Amu na Paulo ku Barnaba bese kayi na basu-ma banini, "Zleka zso Katzti litemi buni lemeni buti bute Yudafo kudeedi. Na ka bini litemi lemeni na besu benii bilayo ngba zko zmeni zsu ni, buti-ni buselaku bani naaadi Yudafo. ⁴⁷ Zmeni ndi bokada zni na Katzti uti ute-bu zni, 'Lebla-mii aani bukeye lite bani naaadi Yudafo kale na

biti ɓɓɓɓ biboku kayawi ɓɓɓɓ biala.' " 48 Amu ka bani naaadi Yudaɓɓ bénu lela leni básu mmo ni, kubiti kó-da-ma, na bémwi Katɓɓti. Na bani fui na Katɓɓti ɓɓɓɓa úte ngba ɓɓɓɓ ni, bémwini baɓɓɓaadine. 49 Na Katɓɓti litemi lígyingya lékya kalb kammɓɓ leɓɓ fui. 50 Amu na Yudaɓɓ batɓnkune bémwini bekyuli badi kasusu na Paulo ku Barnaba leɓɓ. Na beleku bani leɓɓ mbo ɓɓɓɓ ku ɓɓɓa benengu fui bétiku otogyi na báta békɓɓu-ma na bágya-ma báleku ɓɓɓa ɓɓɓɓ kemo. 51 Nsu uwi ɓɓɓi na baalé ɓɓɓa ɓɓɓeni kemo ni, béveli bana leɓɓa kalb ɓɓɓumu béwi ɓɓɓa ɓɓɓɓ bétí bátina ka ɓɓɓa ɓɓɓɓ bekyuli bémí-ma. ɓɓɓeni kama ni, bátɓɓɓ bésie Ikonion. 52 Na bana kama basiakune ama ni, báke leɓɓɓɓ básiku Katɓɓti Kɓɓu kudɓ geen!

14 Amu ka bédu Ikonion lenɓ ni, Paulo ku Barnaba bésie kasalakɓ mmo. Na ka básu Yudaɓɓ ku Grikiɓɓ litemi buni lemɓ ni, bana akɓ pii báɓɓ bádi. 2 Amu na Yudaɓɓ bani nátaɓɓ Blɓti litemi lemɓeni báta-di ni, bétí unyefi ɓɓɓi bákyá bani naaadi Yudaɓɓ ku Paulo ku Barnaba nte. 3 Nsu batalane bammɓɓ bákyá ɓɓɓa ɓɓɓeni kemo bétu uwi básu litemi buni lemɓeni ku ogya. Na Blɓti lenɓ údie nwuna ɓɓɓɓ ɓɓɓina geen na akɓla pii ani na bábla kemo. 4 Amu na ɓɓɓa ɓɓɓɓ kemo bekyuli béle akpa anyɓ, na badi básia ku Yudaɓɓ kama, na badi lenɓ básia ku batalane bammɓɓ kama. 5 - 6 Uwi ɓɓɓi na ɓɓɓa ɓɓɓɓ bekyuli badi ku Yudaɓɓ ku bana batɓnkune fui báta banii bebebo-ma atabi ni, batalane bammɓɓ bénu na békeli bátɓɓɓ bésie Listra ku Derbe ku lema leni nkyá amadɓ mmo. 7 Na básu litemi buni mmo. 8 Ka bésie Listra ni, bátánu ɓɓɓana ɓɓɓi náɓe uwi kalb ɓɓɓi uwi ɓɓɓi na báwɓ-nwu. Na útata útesie kudii. 9 Úlie mmo uunú litemi buni leni na Paulo unye ɓɓɓu. Na ka Paulo ɓɓɓu-nwu ɓɓɓi kadue ka ɓɓɓɓ ɓɓɓi ka nwuna ɓɓɓe ɓɓɓɓɓɓ-nwu ɓɓɓu ni, 10 Paulo ɓɓɓu-nwu ɓɓɓini, "Ta nye fula leɓɓa leɓɓ!" Na ɓɓɓana ɓɓɓeni úmi ɓɓɓa na úse kalb ɓɓɓe uusié. 11 Ka bekyuli bani nnye beenú litemi mení bánu lela leni na Paulo ɓɓɓa ni, báva momoomo na Likaonia ledi kemo básu banini, "Bafɓɓ badi! Bébo-bu kudɓ aani bekyuli kale!" 12 Anwuɓɓu básia Barnaba lenyi banii Seus. Na básia Paulo lenɓ banii Herme, ɓɓɓika anwu nnye muutemi. 13 Amu na Seus ɓɓɓpane ɓɓɓi kofiodu nde kabanye mmo ni, úti ɓɓɓante bakɓ ku anwula úboku ɓɓɓi anwu ku kadi baakpá bete batalane bammɓɓ. 14 Na uwi ɓɓɓi na Paulo ku Barnaba bénu lela leni na báyy ka babla ni, báni bana lewu bábwɓ, ɓɓɓika bátayɓ ka bekyuli bammɓɓ babla leni. Anwuɓɓu békeli bédúo bekyuli bammɓɓ akɓ. Mmo na báva 15 básu banini, "Ati bene, bi na bɓɓɓa mení? Abu lenɓ bekyuli bayawine kani na ɓɓɓi aani amii kale. Búbo mení ɓɓɓi buuti litemi buni lemɓeni buboku-mii. Bɓɓa ala keeke ameni udu kama ɓɓɓiaku beya na binwini biteemwi Blɓti ɓɓɓi mbo ngba. Anwu nédie katɓ ku kalb ku epu ku ala ani nkyanya kemo fui! 16 Kukuuku ni, údie bayawine fui atu na baabla lela leni na baayɓ. 17 Nsu úteedie leɓɓ taatina-bu

na nwuna ala abuni ɓɓɓɓa ani mmoɓɓina ka ɓɓɓa ɓɓɓɓ. Na uwi ndi uwi ni, ubo lela leni muunyimene-bu na nwuna ala abuni leɓɓ. Uute-bu ɓɓɓantu uwi ndi uwi ku edula abuni ku adila ku ebiti lenɓ." 18 Na ina ka básu ala ameni fui ni, úde bekyuli bamɓeni asa báda bana akpala ameni buti ɓɓɓɓa bute-ma báya. 19 Na Yudaɓɓ badi básí Antiokia na Pisidia ɓɓɓi leɓɓ ku Ikonion bébo báɓavumana bekyuli bamɓeni kasusu, na báya bébo Paulo atabi na bákpɓ-nwu kalb báleku ɓɓɓa ɓɓɓɓ kemo, na bákali banii úkpi. 20 Nsu ka baɓɓaadine bani nkyá mmo bátáka bámana-nwu mmo ni, ɓɓɓa na ɓɓɓɓ únwini úbeduo ɓɓɓa ɓɓɓɓ kemo. Na ka kadi kégye ni, anwu ku Barnaba bátɓɓɓ bésie Derbe. 21 Amu na bátásu litemi buni lemɓeni na Derbe. Na ka báke baɓɓaadine badi na mmo ni, básɓ bémwini bésie Listra ku Ikonion ku Antiokia. 22 Mmo na bákyá baɓɓaadine bani nkyá mmo ɓɓɓɓu banii benye kpakplaa na bana ɓɓɓaadi kemo. Na básu-ma lenɓ banini, "Dleka bubo abi pii asa na ɓɓɓe leɓɓɓɓ na Blɓti leɓɓa ɓɓɓi kemo." 23 Amu na Paulo ku Barnaba lenɓ bédie batɓnkune bété baɓɓaadine akpa akpa fui, na bákpali katɓ na béliɓe kɓka na bétí-ma bákyá Blɓti ɓɓɓi na báɓɓ bádi leɓɓɓ. 24 Na ka básí lema leni nkyá Pisidia ni, básɓ bébo Pamɓilia kalb leɓɓ. 25 Na básu litemi buni na Perge asa na bávi bésie Atalia. 26 Mmo na básia ntu anumi bávi bésie Antiokia, na bétí-ma bákyá Blɓti leɓɓɓɓ ute kabla kani na bábla báawɓɓ. 27 Ka bánya bétédúo Antiokia ni, bálɓ baɓɓaadine bani nkyá mmo fui básala lisu na bédie bana ulu busie kemo bátina-ma. Na básu-ma ala ani fui na Blɓti ɓɓɓe-ma leɓɓ ɓɓɓa ku kale na ɓɓɓe leɓɓaadi ulu úte bani naaadi Yudaɓɓ. 28 Amu na béliɓe Antiokia baɓɓaadine bamɓeni kudɓ bétu uwi.

15 Uwi ɓɓɓi na Paulo ku Barnaba bakya Antiokia ni, bekyuli badi básí Yudea bébo na bátina baɓɓaadine bani nkyá mmo ala básu banini, "Amu ntu ukyuli biala ɓɓɓɓ lego bukulo ɓɓɓi aani kale na Mose ɓɓɓa bubo ɓɓɓɓina asa na wake ɓɓɓɓ." 2 Nsu Paulo ku Barnaba ku bekyuli bamɓeni báni litemi lemɓeni bémene kadue. ɓɓɓeni ɓɓɓu ni, báya na baɓɓaadine badi básia ku-ma na bésie Yerusalem kale na ama ku baɓɓaadine bani nkyá Yerusalem mmo batátemi basiku ɓɓɓa bukulo kɓte kɓɓeni leɓɓ. 3 Anwuɓɓu ka baɓɓaadine bamɓeni fui bésie-ma ulu bétédúo kabanye ni, bátɓɓɓ bésie Foinike ku Samaria lema kemo na bátávi baɓɓaadine bani nkyá mmo leɓɓ. Na básu-ma ka ɓɓɓaani ni, ama bani naaadi Yudaɓɓ lenɓ bétí leɓɓ bété Blɓti. Na litemi lemɓeni léya na bana fui báke ebiti geen. 4 Amu ka bétédúo Yerusalem ni, baɓɓaadine ku batalane ku bana benengu fui báɓɓ-ma kadue. Na Paulo ku Barnaba bétí bana ulu busie litemi báva-ma anumi ɓɓɓi ala ani fui na Katɓɓti ɓɓɓa ɓɓɓenku-ma leɓɓ. 5 Nsu ni, Farisiɓɓ leɓɓa leni nénwini kayi mmo badi báta bémene-ma akɓ na básu banii, "Dleka banwa bani naaadi Yudaɓɓ na bakya-bu akɓ mení lenɓ bekulo lego na basiaku Mose ɓɓɓa bubo

kama.”⁶ Anwuosu bana benengu ku batalane bátásala lisu na béti litemi lèmeni lèl kasusu.⁷ Na kasalako kamèni kalò ni, uwi òni na báatèmi na ala pii lèl ni, Petro óta únye na ósu-ma ònini, “Banwa, amii alati be-gyi ka Katòti náfunami ósiku bina ako ònii mbasu bekyuli bani naaadi Yuda fúò lèno litemi buni lèmeni kalè na ama lèno bafò badi.”⁸ Na Katòti òni ngyi bekyuli kòyi kemo ni, údie ótina ka ófò-ma na úte-ma nwuna Kòyu aani kalè na úti úte abu lèno.⁹ Útakya kavumana kadi na abu ku-ma nte, ósika ófò-ma na bana bafòtaadi ósu. Na úti bana ekspidi ókyie-ma aani abu kalè.¹⁰ Na ófaani ni, bi ósu na beekóku Blòti lèni? Abu ku bula bati kuuku bútakana etila ameni udu buti! Bi ósu na biitinya taasia bafòtaadine bamèni lèl? ¹¹ Oowo! Bafò bònò na bófò bódì ósu na Katòti úti Blòti Yesu kònyana bònò ófò-bu ngba aani kalè kani na ama lèno báfò bádì.”¹² Amu na bana fúì báda butemi báya na bélie beenú akòla ani na Paulo ku Barnaba baasu ka Blòti óke bana lèl óbla úte ama bani naaadi Yuda fúò.¹³ Uwi òni na ama báwòkò ni, Yakobo lèno óta únye na ósu ònini, “Banwa, bekywe atu na binu.”¹⁴ Simon Petro únyimenebu kudeedi kòni na Katòti údie nwuna bòyo ótina bekyuli bani naaadi Yuda fúò na ófuna bana ako badi.¹⁵ Na litemi lèni na nwuna kenye bediene básu bése líbo lèni aani kalè na bènweni ka Unwoti ósu ònini,¹⁶ ‘Nwuna kama ni, ndubòkò libo na mbasòku Dawid lèga kadikò lise na lèklibi ala ani néebie mmò, na asò ate kadue.¹⁷ Mmò asa na bekyuli bani nébu ku ama bani naaadi Yuda fúò fúì bani na lèl aani mina badi badubòwia-mi kama ulu. Lèni na Unwoti òni mmòkòla ala ameni fúì ósu úse.¹⁸ Katòti ógyi nwuna ablala ósi kalò kesekò fúì.’¹⁹ “Anwuosu ami Yakobo mmòsu-mii ka bekyuli bani naaadi Yuda fúò menì na béti lèl béte Katòti ni, utalèka butile-ma ala bògya.²⁰ Mmòmu beya bunweni-ma óku na bada ala aani béti bákpa béte bafò na aayá na beesé lèl bòkòla baya ku kòkòkò bòdi ku bebuo bani bélii-ma amò bádu bòkòkò ku ubugya bònò baya.²¹ Ósika ósi kuuku ni, ala ani na Mose únweni úse menì ni, anya na baaká na baasu na Yuda fúò kasalako na lènwunamèyi biala na lèma biala kemo.”²² Amu na batalane ku benengu bani nábasu mmò fúì bátuna, na bédie bekyuli badi banii basiaku Paulo ku Barnaba na besie Antiokia. Nkyuli inyo bani na bédie mmò badi bafòtaadine bammmò benengu inyo. Ama ndi Yuda òni na basò baalò Barsaba ku Silas.²³ Na óku òni na bada básienku mmò kemo etemila aasu anii òmenì ósi abu batalane ku benengu ku banwa bani nkya Yerusalem kudò. Bònii buugyele amii banwa bani naaadi Yuda fúò na bési Antiokia ku Siria ku Kilikia.²⁴ Búnú ka bafòtaadine badi básì bula ako menì, na bébo mmò bábakyaku-mii unyefi na bula Yuda fúò ókòla na bukulo ódi lèl. Nsu ni, bútatalla-ma bònii babasumii ala ameni udu.²⁵ - ²⁶ Anwuosu ka básala eli ni, bótalla bula ako benengu inyo bamèni bònii basiaku bula

banwa bayòne Paulo ku Barnaba bani néti bana ngba bákpa béte Blòti Yesu Kristo bònii bebo-mii kudò.²⁷ Yuda ku Silas ni, ama lèno badubòsu-mii ala ani na búnweni menì lèl.²⁸ Ósika ódi Katòti Kòyu lèfòyo ku abu lèno ka utalèka buti Yuda fúò óda bubo etila butile-mii bògya butulo ala ameni.²⁹ Bini ala ani na béti bákpa béte bafò ku ubugya bònò ku bebuo bani na bélii-ma amò bádu bòkòkò ku kòkòkò bòdi. Si bèda lèl lèni ni, keyi kadubòyo-ku-mii. Bèkyà kpoo.³⁰ Anwuosu batu bamèni fúì bátòkò bésie Antiokia. Na bana mmò buduo ni, bálò bafòtaadine bamèni fúì na bábasu. Na béti óku òni bada básiku Yerusalem mmò béte-ma.³¹ Na ama bani nkya mmò fúì báke ebite ósi etemila ani na báka na óku mmò kemo ósu.³² Amu ka Yuda ku Silas fúì badi Katòti kenye bediene ósu ni, bédie ala kalò béte-ma bébu uwi gyòkò, na bákya-ma ogya ku óyikun.³³ Amu ka bélie mmò emeyi alèè adi ni, bédie Yuda ku Silas ulu ka basò benwini besie Yerusalem.³⁴ Nsu Silas ni, anwu ólè ugyi ka ófò lèl ókya mmò.³⁵ Amu na Paulo ku Barnaba básò bákya Antiokia mmò, na ama ku badi pii bakya baatina ala na baasu litemi buni lèmmò.³⁶ Amu na emeyi adi kama ni, Paulo ósu Barnaba ònini, “Ya na bònò butánu bula banwa bani nkya lèma lèni kemo na bósu litemi buni lèmeni bóvi, na bònò kalè na badaku.”³⁷ Barnaba ótuna na ówia ka nka utiku Yohane òni baalò Marko óda.³⁸ Nsu Paulo anwu útayò lèni munu munu! Ósika uwi òni na ama ku-nwu bésie Pamfilia ni, Marko Yohane útáda-ma ónyonu na mmò.³⁹ Amu na bana inyo bamèni báni Marko Yohane lèl litemi lèmeni bènene laa òni náya na bégyingyaku lèl. Barnaba útiku Marko na básia ntu anumi na bátòkò bésie Kipro.⁴⁰ Nsu Paulo anwu útiku Silas, na bafòtaadine bani nkya mmò béti-ma bákya Blòti lèkòkò na bátòkò.⁴¹ Amu na bátásia Siria ku Kilikia na bákya bafòtaadine bani nkya mmò bene ókplu.

16 Amu na Paulo ku Silas bátòkò bésie óma òni baalò Derbe, na báke mmò bávi bésie Listra. Na mmò na bésie bátánu ófòtaadine òni baalò Timoteo. Na unì ódi Yudani, na anwu lèno ófò Kristo ódi. Nsu óti ódi Grikini.² Na bafòtaadine bani fúì nkya Listra ku Ikonion ni, baabu Timoteo kadue.³ Anwu geen na Paulo ówia ka utiku na ósiaku-nwu. Anwuosu óbla-nwu Yuda fúò ókòla bukulo ódi, ósika Yuda fúò bani nkya amadó mmò fúì bagyi ka óti ódi Grikini.⁴ Na ka báta ni, bake baaví lèma lèni fúì kemo, na baasu lèla lèni na Yerusalem benengu básu. Na básu-ma banii badi-nya lèl.⁵ Anwuosu bekyuli bammmò bémomo bébu, na lèni kani na bana bafòtaadi lèno bóyo ókplu búbu.⁶ Na nwuna kama ni, bávi bésie Frigia ku Galatia, ósika Katòti Kòyu kútete-ma ku fúì ka basu litemi buni na Asia kalò lèl.⁷ Na ka bétèdu Misia ni, báwia ka batávi Bitinia kalò lèl. Nsu menì lèno ni, Katòti Kòyu kútatuna ka besie mmò.⁸ Anwuosu básò bènwini básia Misia kalò na bétèdu epu kudò na óma òni baalò Troa.⁹ Usien óm-

ma ni, Paulo ōnu budie bōtina bōdi na kōna kemo. Na kōna kōmeni kemo ni, ōnu kōnana cōdi kōni nāsi Makedonia na unye uuvele-nwu kōnini, "Via bo Makedonia meni na ebebunku-bu o-o!"¹⁰ Amu na budie bōtina bōmeni cōsu ni, bōkliki lēl na bōtō bōsīe Makedonia. Cōsika cōmeni cōtina-bu ka Blōti kōwia ka cōtala-bu na busie butāsu litemi buni lēmeni na mmo.¹¹ Amu na bōtēlie kōkō cōdi kemo na Troa, na bōvia bōsīe Samotrake. Na ka kadi kēgye ni, bōsīe bōtēduo Neapoli.¹² Ka bōsi mmo ni, bōtēduo Filipi cōni ndi Makedonia cōma udeedi. Na mmo lēnō cōdi Romafuō kalekē. Na bōlie mmo emeyi adi.¹³ Amu na lēnwunameyi lēl ni, bōvi bōlē cōma cōmeni kemo na bōsīe ketu kadi kudō na kesii kani na bōkali ka mmo na bekyuli beesiē taatākpali katō. Na bōlie mmo bōsu beleku bani nēbo mmo Blōti litemi.¹⁴ Na bana kemo unwi baalō banii Lidia. Uuyē adi agyiedi na Tiatira, na cōdi ukyuli cōni mōkbu Katōti geen. Na uwi cōni na cōkya uunū bula butemi bōmeni ni, Blōti ūbimi-nwu kasusu na ōfō etemila ani na Paulo ōsu meni fui.¹⁵ Amu ka anwu ku nwuna kaduli bekyuli fui bāfō ntu bōkpila cōdi ni, ūvele-bu cōnini, "Si bētuna benii ndi cōfō-taadine geen nte Blōti ni, na bibeduo-mi kudō." Na ōni litemi lēmeni ūneneku-bu ūtēdu ka bōsīe bōtēduo-nwu kudō.¹⁶ Amu na limeyi lēdi uwi cōni na bōsela butākpali katō ni, bōsiaku ugblebi cōdi cōni lēl na kōyu kukpidi kulie na uubō like. Na cōbla egulabi kaduē teete nwuna benwoti.¹⁷ Amu na ugblebi cōmeni ōsiaku abu ku Paulo kama na cōva taasu cōnini, "Bekyuli bameni badi Katōti kabla bablane, na bēbo meni bani babatina-mii ngba bōfō ulu!"¹⁸ Amu na lēla lēmeni līsīe anumi emeyi pii. Na ka Paulo ōnō kōnu ni, ūnwini na ōsu kōyu kōni nsiaku ugblebi cōmeni cōnini, "Mōkōkōku-cō na Yesu Kristo lēnyi kemo nnii vi lē-nwu lēl!" Na kōnakunwi ni, kōyu kukpidi kōmeni kōvi kōlē-nwu lēl kemo!¹⁹ Amu ka nwuna benwoti bānu ka bana lēlake lēyii cōsu ni, bēfie Paulo ku Silas na bāni-ma bēsienku litemi katekō benengu na kuyentē.²⁰ Na bāsu na kuye mmo banini, "Bekyuli bameni badi Yuda fuō, na bakya beebile bula cōma.²¹ Bakya baatina bekyuli ala ani na muunye teetile Romafuō cōda bubo lēl." ²² Na bekyuli pii bābāka bāmana-ma, na benye beedī Paulo ku Silas teete lēl. Na litemi batene bameni bāya na bāni-ma lēwu bābwē, na bēte ku fi banii bebo-ma kugyiimi.²³ Amu ka ebola ēduo-ma lēl kaduē ni, bēti-ma bātākya aban cōtō. Na bāsu ukyuli cōni mōkōnu ama bani nte cōtō mmo lēl banii cōda Paulo ku Silas kaduē.²⁴ Na ka bēbo-nwu cōda lēni cōsu ni, ūti-ma ūtākya kasuudikō fui na bēbo-ma kōgba.²⁵ Amu na usientē uwi cōni na Paulo ku Silas bakya baakpali katō na beedie lēnu teete Katōti ni, bani nte cōtō mmo bakya beenū.²⁶ Kōnakunwi ni, kalō kākunku momoomo, na cōtō cōmmo fui lēnō ōkunku cōni na cōtō kōyakun fui kōlēmi, na kōgba kōni bēbo bāda batōntene bammō fui kōfē.²⁷ Amu na bana lēl cōnune ūkeyi lēl ōgyinya na ōnu ka cōtō cōmmo kōyakun fui kōlē-

mi kuwi. Na ka ōkali cōnii cōtō batene bammō fui bēkeli cōsu ni, ōkpa nwuna kewii cōnii cōdō lēl.²⁸ Nsu ka Paulo ōnu ōti lēla lēni na ōyō ka bōla lēl cōsu ni, ōkpali-nwu ōsu cōnini, "Tabla! Bula fui bōkya meni."²⁹ Amu na ukyuli cōmeni ōlō cōnii beti ukpo beboku. Na lēl cōtō kemo ni, ūbalē akōnkō na Paulo ku Silas anumi.³⁰ Na ka ōda-ma ūdie cōtō cōmeni kemo ni, ūye-ma cōnini, "Ati bene, bi na cōlēka lēbla asa na lēkē bōfō?"³¹ Amu na bāsu-nwu banini, "Fō Blōti Yesu Kristo di, na adubōkē bōfō, awō ku fu-la kaduli bekyuli fui."³² Na bēsīe bātāsu anwu ku nwuna kaduli bekyuli fui Blōti lēl litemi buni lēmeni.³³ Na usien cōmmo kani na ōmana-ma alēbi ani nsia-ma lēl, na anwu ku nwuna kaduli bekyuli fui bāfō ntu bōkpila cōdi.³⁴ Amu na bēduo cōtō na ūte-ma lēla lēdi bādi. Na nwuna kaduli bekyuli fui bākē ebiti geen, cōsika bāfō Katōti bādi.³⁵ Amu na kadi kēgye ni, cōma cōmmo litemi batene bātala befiene banii bātāsu ukyuli cōni mōkōnu batōntene lēl mmo banii, "Nyonu bafō bammō na be-teesie."³⁶ Amu na bana lēl cōnune cōmeni ōsu Paulo ku Silas cōnini, "Litemi batene banii nnyonu-mii na biteesie. Anwu cōsu biteesie ku keyi buē." ³⁷ Amu na Paulo ōsu befiene bammō cōnini, "Bēbo-bu na bekyuli fui anumi cōni bātateku-bu litemi lēdi asa na bēti-bu bātākya aban cōtō kemo. Nsu ni, Romafuō na bōdi! Na cōfēni na baaw-ia ka bōbē bōtōkō? Kudii! Ya ama alati bebo bebedie-bu!" ³⁸ Amu na befiene bameni bēnwini bēsīe bātāsu litemi batene kenye kamēni. Na ka bēnu ka Paulo ku Silas badi Romafuō ni, lifu lēda-ma geen!³⁹ Cōmeni cōsu bēsīe bētēkpi-ma kōtō, na bākpanku-ma bālēku aban cōtō. Na bēvele-ma banii batōlō cōma cōmmo kemo na be-teesie likpo bamba.⁴⁰ Amu na Silas ku Paulo bātōlō bēsīe Lidia kesii. Na mmo na bātānu bafōtaadine bak-ladi. Na bāso bākya-ma ogya bēbu asa na bātōlō cōma cōmmo kemo.

17 Amu ka bēsīe bātāsia Amfipoli ku Apolonia ni, bētēdu Tesalonika. Na meni na Yuda fuō kasalakō kadi kākya.² Amu na aani kalē na Paulo cōkō bōbla ni, ūsīe mmo cōnii utētemi ute-ma na kasalakō mmo. Na anwunameyi atē cōkō ni, ūtaatina Bunweni Kedee Cōku kemo etemila.³ Na uudie lēbibo lēni na bāsu bēse ka Kristo cōdubo kōnu ku kalē na cōkō cōdubōta na ulie ngba cōni na cōkō ulekpi. Paulo ōsu-ma cōnii, "Ukyuli cōni lēl litemi mōkōsu-mii meni ndi Yesu cōni ndi Ukyuli Cōfunadi cōmmo."⁴ Etemila ani na ūdie kalō ōtina-ma meni ēnwini bekyuli bameni badi kasusu, na bāfō bādi na bāsīaku Paulo ku Silas. Na Griki fuō bani nda lēl na Katōti bōyia kemo pii ku beleku bani lēl mbo cōbu pii lēnō bēnwini kayi na cōma cōmmo kemo.⁵ Nsu anumi ēgyie Yuda fuō batōnkune na bana lēl. Anwu cōsu bātāwia bekyuli basa basa badi na cōmankemo banii bātākya cōma bekyuli ogya. Na bāsala otogyi bākya lēse lēmeni na bēsīe bātāka bāmana Yason kaduli banii betēfie Paulo ku Silas besienku cōma cōmmo kasalakō.⁶ Nsu ka bātānu-ma cōsu ni, bēfie Yason ku bafōtaa-

dine badi na báni-ma bésienku kasalakó. Mmó na baa-va taasú banini, "Bekyuli badi baké baakya lése likpo biala, na bébo mení lenó baakya lése lemmó. ⁷ Na anwu Yason lenó ́fó-ma ́kya nwuna kaduli. Na bekyuli bam-mó báta bénye ́ga Unengudi Kaesare óda bubo léló. Na baatina ka ónana óni baaló Yesu ndi ́ga!" ⁸ Amu ka bénu ómení ni, ́fó óda otogyi ómmó ku óma benengu. ⁹ Na báya na Yason ku nwuna badi báfó kótu óni kayu asa na bányonu-ma. ¹⁰ Nsu usien ómmó kani ni, bafó-taadine bani nkya óma ómmó bétiku Paulo ku Silas békeli bésienku Beroia. Na ka bétéduo mmó ni, bésie Yuda fúó kasalakó batásu litemi buni léméni. ¹¹ Na Beroia fúó ni, bana kasusu kébimi kétulo Tesalonika fúó kadi. Na bése atu na bénu bana butemi. Na limeyi ndi limeyi ni, bátaawia Bunweni Kedee ́ku kemo etemila taanu si Paulo ala ani na ́su adi ówó. ¹² Anwu ósu bana akó pii báfó bádi. Griki fúó beleku bani léló mbo óbu pii b́nwini kayi ku banana pii lenó. ¹³ Nsu uwi óni na Yuda fúó bani nkya Tesalonika bénu ka Paulo ókya ówó litemi buni na Beroia ni, bávi bésie mmó bátákya kadó na óma ómmó kemo. ¹⁴ Nsu bafó-taadine bani nkya mmó ni, báta kónakunwi na bétiku Paulo bésienku epu kudó. Na Silas ku Timoteo báfó léló bákya kama. ¹⁵ Ama bani nsiaku Paulo mmó b́ti-nwu bétédu Atene. Na mmó na ama básó b́nwini na Paulo ́sia-ma kenye ónii batásu Silas ku Timoteo na bekele babasiaku-nwu. ¹⁶ Uwi óni na Paulo ́kya Atene na unye ógya Silas ku Timoteo bene ni, úduo kónyana óni na ́nu kalé na kadi kammó bekyuli b́ti léló béte léfikpa, na óma ómmó úyi ku bafó ala. ¹⁷ Anwu ósu úsie útátémiku Yuda fúó ku bekyuli bamba lenó na bana kasalakó. Na limeyi ndi limeyi ni, útaatémiku bani lenó na ́nu na kuye. ¹⁸ Amu na uwi ódi ni, anwu ku bekyuli lisu lédí bani ndi Epikuro fúó ku Stoa fúó bani nlie nte kayawi lenunda bákya ku Paulo unyefi na básu banini, "Bi na ónana ómení uutemi taasú?" Amu na babambadi lenó básu banini, "Use aani kaló bamba bafó badi léló kóte na ówó." Na bekyuli bammó básu leni ósika bénu ka Paulo ́su litemi buni ́siku Yesu ku nwuna ówó taata léló ówó. ¹⁹ Ómení ósu ni, b́ti-nwu bésienku kesii kani na baaté etemila na Areopago benengu kasalakó, na básu banini, "Ówó óti léló leni na ala awódi ani na aatina mení adanku. ²⁰ Ósika ala ani na aasu ni, eese-bu nwaa. Anwu ósu ówó bunu-nya kaló." ²¹ Na Atene fúó fúí ku bafó bani nkya kaló kammó léló fúí ni, bebo kónu bete kóte keeke ku ala awódi bugyeli. ²² Amu na Paulo ́ta únye kasalakó bekyuli bammó anumi, na ́su-ma ónini, "Na ulu biala léló ni, lénu ka amii Atene fúó ni, beesia lékpa anu geen. ²³ Ósika óni na nké ówó na lénu bina kókpakó ni, lénu lék-patabi lédí léló ka b́nwini básia-ni léló banii, 'Ameni búti buute Bula ́ti óni na ówógyi.' Na Ati óni na beégyi asa na beékpá-nwu mení ni, nwuna léló litemi ówógyi ka lésu-mii ́fóni. ²⁴ 'Ati ómení ndi ala fúí ́ti óni

nédie kató ku kaló ku ala ani nkya-nya kemo fúí. Na ulélie ówó óni na ukyuli óyawine enu ábla kemo. ²⁵ Na ulawia ówó lenó taasiku bayawine enu kabla kadi lenó kemo, ósika anwu ólati muute ukyuli biala ngba ku léké. ²⁶ Údie bayawine fúí ́siku ukyuli unwi léló ónii bulie aani ubugya unwi bebi na kayawi fúí léló. Anwu ólati nése uwi ku kadikó úse úte ódi biala. ²⁷ Na bula ́ti ́bla ómení úte abu bekyuli kalé na ówó-nwu kama ulu na ówó-nwu, ina ka nka utagyunku-bu. ²⁸ Ósika aani kalé na bina agyangba bediene básu ni, 'Anwu nli na buli, na ówó ósiaku-nwu na ówó ówó.' Na básu lenó banini, 'Ówó nwuna kaba.' ²⁹ "Na ka ówó Katóti bebi ósu ni, utaléka ówó ónii Katóti ómení use aani léló leni na abu bayawine néti enu ówó aani sika uggyedi iye ófualadi iye uggyi iye létabi iye ala anwidi lenó kalé. ³⁰ Na ́si kaló kesekó úti úbedu uwi ómení kemo ni, Katóti útani bekyuli kótu ósika bátati-nwu. Nsu ófaani ni, úbo-bu óda ónii ówó anumi budie ala ameni bene léló na bunwini anumi buboku-nwu kudó. ³¹ Ósika anwu údie limeyi lédí úse leni léló na ukyuli óni na ́funa úse wabateku-bu litemi ́si bula óbladú léló. Na údie Ukyuli ́funadi ómení ́tina-bu nwaa ́si óni na ́gyila-nwu ́siku kekpine na ówó úbo úbelie ngba." ³² Nsu uwi óni na bénu ka Paulo ́témí ́siku ówó taata léló ni, bana akó badi báma-nwu. Na badi lenó básu banini, "Ówó ówó ka bunu etemila adi ówó ukyuli ówó taata léló." ³³ Amu ka úbo úte leni ni, Paulo ówó-ma kudó. ³⁴ Nsu bekyuli badi bábasiaku-nwu na b́nwini bafó-taadine. Na bana akó ódi ndi Areopago unengu óni baaló Dionisio ku uleku óni baaló Damari ku badi lenó.

18 Amu na ómmó kama ni, Paulo ówó Atene úsie Korinto. ² Mmó na útánu Yudani óni baaló Akwila, na báwó-nwu na Ponto. Anwu ku ulekudi Priskila básí Italia bébo mmó uwi útétu ówó, ósika kaló kammó léló ódine óni baaló Klaudio ́su ka Yuda fúó fúí balé Roma. Paulo úsie útánu-ma, ³ na ́kya-ma kudó úteebunku-ma na bebúo léku ówó kabla kani na anwu lenó ówó taadi kemo. ⁴ Amu na lenwunaméyi biala ni, Paulo uusié Yuda fúó kasalakó teetédie ala kaló teete Yuda fúó ku Griki fúó fúí kalé benwini kayi. ⁵ Amu na uwi óni na Silas ku Timoteo básí Makedonia bébo ni, Paulo ́ké uwi kadúe úti úte litemi buni ówó ku kaló budie taatina Yuda fúó ka ni, Yesu ndi Ukyuli ́funadi ómmó geen. ⁶ Amu uwi óni na Yuda fúó baméni báta bénye-nwu léló na beetemi enyekpi taasiku Yesu léló ni, Paulo úveli enu úwi-ma, na ́su-ma ónini, "Si b́yí ni, mína kónu, mína ógba uuubo-nwu kemo. ́si ófaani ni, lísela bekyuli bani naaadi Yuda fúó kudó ntásu-ma litemi buni léméni." ⁷ Na ka ́gyu-ma kudó ni, ówó útákya ónana ódi óni naaadi Yudani na baaló-nwu banii Tito Yusto kudó óni mmó Blóti na ulie Yuda fúó kasalakó kudó. ⁸ Amu na kasalakó kammó unengu óni baaló Krispo ku nwuna kaduli bekyuli fúí báfó Blóti bádi, na bákpila-ma ntu. Leni kani na bákpila babambadi bani

náƙ bádi leno ntu na Korinto mmo. ⁹ Amu na limeyi le-di usiente ni, Bloti ósu Paulo na kóna kemo onini, “Tayia! Na tada litemi lemeni boko taya. ¹⁰ Ósika nsiaku-ko, na ukyuli cdi ulákana-a likpidi ledi bokla. Bekyuli pii bakya oma omeni kemo bani ndi mina badi.” ¹¹ Anwu-su Paulo úlie oma omeni kemo lekwa linwi ku kake ósu Bloti litemi lemeni ótina bekyuli. ¹² Nsu uwi oni na bése Galio Roma aban lega na Akaia kal lelo ni, Yudaƙ badi bábla lekpa ledi na bánwi litemi bámana Paulo lelo na béfie-nwu básienku litemi kateko. ¹³ Amu na bá-su oga ommo banini, “Ukyuli omeni uunwíni bekyuli kasusu onii bataakpa Katoti na ulu oni náta únye bula odo bubo lelo.” ¹⁴ Nsu uwi oni kani na Paulo úse kal onii uteedie kenye ni, aban lega odine Galio omeni útemi na ósu Yudaƙ bameni onini, “Amii Yudaƙ binu! Si litemi leni beda bíboku meni ledi bokfo bubendi bokdi ni, nduboke kayi na linu bina litemi. ¹⁵ Nsu ka unyefi ukpludi na bekyu na bina etemila ku odo bubo lelo oju ni, amii alati bitásu-ni. Oodo ami mabla litemi otene mete-mii na ala ameni lelo.” ¹⁶ Anwuosu óboku-ma óleku nwuna litemi kateko mmo. ¹⁷ Amu na bekyuli lisu lemeni béfie Sostene oni ndi bana kasalako kammoko otokune na bétébo-nwu na litemi kateko kameni kudu. Nsu Galio útakpete-ma. ¹⁸ Amu na Paulo úlie Korinto oma omeni kemo emeyi pii. Na nwuna kama ni, ókada bafotaadine bameni na anwu ku Akwila ku Priskila básia ntu anumi básie Siria. Nsu asa na watok ni, Paulo óya na békpeyi-nwu lili na Kenkrea na Yudaƙ odo lelo ósi kenye kani na úse oju. ¹⁹ Ka úbayu na Efeso ni, óda Priskila ku Akwila ókya okoko kemo mmo. Nsu anwu otoko úsie Yudaƙ kasalako onii utéduoku Yudaƙ bammo ala adi kemo. ²⁰ Amu na bévele-nwu banii ulie-ma kudo ubu, nsu onu ka uuubo uwi. ²¹ Omeni oju ka okoko ni, ósu-ma onini, “Si Bloti ótina ni, nduboko linwini libo-mii kudu.” Na ósu utéduo okoko kemo na otoko Efeso. ²² Na ka utéduo Kaesarea ni, otoko úsie Yerusalem na utákya bafotaadine bammo kenye. Na ósu úbavi otoko úsie Antiokia. ²³ Na ka ókya mmo uwi odo ni, ósu otoko úsie útásia Galatia ku Frigia kal lelo. Na uwi omeni fui ni, oke okó taanu bafotaadine bani nkya mmo bene, na okya-ma okplu. ²⁴ Amu na Yudani odo úbo Efeso. Anwu baalo Apolo, na báwo-nwu na Aleksandria. Odi ukyuli oni na kenye káda-nwu, na ogyi Bunweni Kedee Oku kemo etemila leno. ²⁵ Na ina ka únu Bloti lelo litemi na uutemi ku ogya ni, Yohane ntu bokpila lelo ala kani na ogyi. ²⁶ Amu ka unye uutemi ku kayi buse na kasalako mmo na Priskila ku Akwila bénu ni, bákpanku-nwu básienku kaduli na bédie Bloti etemila kemo bátina-nwu kadue bébu. ²⁷ Amu na ka Apolo óbla kasusu ka usie Akaia ni, Efesofu bafotaadine bébebunku-nwu na bénweni oku béte bafotaadine bani nkya Akaia mmo banii si úbeduo mmo ni, na bafu-nwu kadue. Na uwi oni na utéduo mmo ni, úbunku bekyuli pii bani nébenwini kayi na Bloti

konkya bokko oju. ²⁸ Na nwuna etemila ammo ádi Yudaƙ lelo, okika úti Bunweni Kedee Oku kemo etemila údie ótina nwaa ka Yesu ndi Ukyuli Ofunadi ommo.

19 Amu uwi oni na Apolo okya Korinto ni, Paulo leno útávi legba ulu otodi, na útédu Efeso. Mmo na útánu bafotaadine badi. ² Amu na úye-ma onini, “Ósi uwi oni na béfo bédi ni, béfo Katoti Okyu?” Amu bédie kenye banini, “Oowo! Bi ndi Katoti Okyu? Bútenuku to lela ledi.” ³ Amu na ósu úye-ma onini, “Na bina ntu bokpila kal ndi de?” Na básu-nwu banini, “Amu ndi Yohane ntu bokpila lela leni na óka.” ⁴ Amu na Paulo údie kal ótina-ma onini, “Yohane okpila bekyuli bani nénwini kama bakya bana ekpido ntu. Na ósu-ma onii bafu ukyuli oni nduboko anwu Yohane kama badi. Na ukyuli ommo ndi Yesu Kristo.” ⁵ Amu ka bánya bénu litemi lemeni ni, báya na okpila-ma ntu na Bloti Yesu lenyi kemo. ⁶ Na uwi oni na Paulo úti enu ósia-ma lelo ni, Katoti Okyu okfo-ma lelo kemo fui, na básie kal ku adi lidu lidu butemi na bédie Bloti ala kenye. ⁷ Amu na bana bumomo bokla aani banana leevu-inyo. ⁸ Amu na Paulo úteesie Yudaƙ kasalako taatátemi ku ogya abuli ate, na uodie ala kal taatina-ma. Na uunwíni bana kasusu teesienku Bloti lega kadiko ala lelo. ⁹ Nsu badi ama bétenu nwuna litemi buni lemeni, na báta bénye Bloti lili ku ala boktina lelo na kadi fui anumi. Anwuosu Paulo otoko-ma kudu. Na útiku bani náfo bádi úsienku Tirano legbanya kemo. Na mmo na útaatemiku-ma limeyi ndi limeyi. ¹⁰ Amu na akwa anyo kemo ni, leni na ótina-ma ala. Na litemi buni lemeni lígyingya lékya Asia kaleke lelo mmo fui. Na ama bani ndi Yudaƙ ku Helaƙ leno bénu-ni. ¹¹ Amu na Bloti úte Paulo oyikun oni na úti okla akola budie taatina. ¹² Na si béti nwuna adala adi bétuku otene odo muedi ni, aabwi-nwu, na aso aagyá ayu ekpido leno taaleku bekyuli bani kemo na eli. ¹³ Amu na Yudaƙ bevone badi bani nke mmo ekpo ekpo ni, básusu banii beeti Yesu lenyi bataaboku ayu ekpido. Na baasu banii, “Bokoko-ko na Yesu oni lelo na Paulo oke uutemi taasiku bokni vi le ukyuli omeni kemo!” ¹⁴ Amu na bekyuli bani nátaabla udu omeni ndi baklofu maate bani ndi Yudani okpane unengu odo oni baalo Skeva bebi. ¹⁵ Nsu ka bátásu okyu kukpido kodi leni ni, kósu-ma konini, “Ami ngyi Yesu, na ngyi Paulo leno. Nsu amii ni, leegyi-mii! Oma bene bedi?” ¹⁶ Amu na ukyuli oni lelo na okyu kukpido komeni kulie ni, úbo-ma! Na báfo lele geen, na békeli bale kaduli kammoko ku kasongya! ¹⁷ Lela leni nále meni lígyingya na líyi Efeso fui oni na Yudaƙ ku oma ommo bekyuli fui bénu. Omeni oju ni, lifu léda-ma geen, na Bloti Yesu lenyi léso léfo kuye líbu. ¹⁸ Amu na bani nénwini kayi ni, bébo bédie bana lelo kal na bekyuli anumi. ¹⁹ Amu na bana ako bani náfe evo béti bana evo leku ku lesebe békoku na bákyula-nya na bekyuli anumi. Leku lemmo fui kuye kodubokla aani sika ofualadi mpimu liti. ²⁰ Omeni otokina kale na Bloti litemi lígyingya ku oyikun,

na léƙo mmo fui. ²¹ Ɖmeni kama ni, Katoti Koyu kúdie kótina Paulo onii ɔvi usie Makedonia ku Akaia asa na usie Yerusalem. Na Paulo ɔsu onini, "Si líduo mmo ni, ɔléka levi lisie Roma lenɔ." ²² Amu na ɔtala nwuna be-bunkune inɔ, Timoteo ku Erasto, na bágyu batɔ-nwu na Makedonia. Na anwu ɔsu ɔkya kama na Asia mmo uwi blii ɔdi. ²³ Amu na uwi ɔmmo kemo ni, leƙeda bonwu ledi líbebo na Efeso na Kristo ɔɔtaadi ulu ɔmmo kama ɔsiaku ɔsu. ²⁴ Ɖmeni úse kalɔ ɔsi ukyuli ɔni baal Demetrio ɔni muuti sika ɔfualadi taakywe kakpakɔ ala. Na anwu ku nwuna bebunkune beeyé-nya teete bekyuli bani muubo taabakpa bana bafɔɔ bani baal Artemi. Na ala ameni buye eete-ma ɔsia geen. ²⁵ Limeyi ledi ni, Demetrio ɔɔ bakywene bameni fui ɔsala na ɔsu-ma onini, "Banwa, begyi ka ɔkɔkɔ ɔsia geen na bula kabla kameni ɔsu. ²⁶ Na biinú na beenu kede kede kale na Paulo ɔkya uwi bula kabla kameni anumi kalɔ, na uunwíni bekyuli pii kasusu onii bafɔɔ ala ani na ɔkɔkɔ fui aaadi ala ani na bakya lili kalɔ bete! Ɖmeni ɔsu na bula liyedi líbo kalɔ! Na ɔkɔkɔ Efeso meni leti na ɔmeni ɔdaku ɔkɔkɔ. Mmomu ɔkya na Asia kalɔ kameni leɔ fui! ²⁷ Nsu ɔkɔkɔ bula kabla leti ndubɔyii udu! Geen geen ni, bula uni bafɔɔ benengudi Artemi lenyi ku nwuna ɔbu ɔdubɔyii na Asia meni fui!" ²⁸ Amu ka bénu Demetrio butemi ɔkɔkɔ ni, ɔfe ɔda-ma na báke ɔkɔkɔ pii na báva momomo básu banini, "Efesofu Uni Artemi ndi bafɔɔ benengudi fui!" ²⁹ Na ɔvanu ɔkɔkɔ kúgyingya ɔkɔkɔ ɔma ɔmmo fui kemo. Anwu ɔsu bása lisu na bétéƙie Paulo basiakune inɔ badi bani baal Gaio ku Aristarko na básí Makedonia. Na bétí-ma bésienku ɔma ɔmmo kasalako. ³⁰ Amu na Paulo lenɔ ɔyɔ ka nka usie mmo, nsu Kristofu bakladi bá-tatunaku-nwu. ³¹ Amu na kaleke kammɔ benengu bani lenɔ ndi Paulo bakpana ni, bátala ɔtu bákyá-nwu na bévele-nwu banii utakya leɔ mmo munu munu! ³² Na uwi ɔmmo kemo ni, ɔkɔkɔ mmo kemo fui kéyi ku lese. Na bekyuli bani nábasá mmo ni, ɔdi biala ku lela leni na ɔsu. Na bana pii muedi baaagyí lela leni ɔsu na bébo mmo. ³³ Amu na bédí Aleksandro bétényene letɔɔ banii udie lela leni mmo lé meni kalɔ. Amu na Aleksandro ɔkɔkɔ enu katɔ na ɔbala-ma onii baba lese na ɔsu-ma lela ledi. ³⁴ Amu ka bekyuli bameni báti ka Yudani na ɔdi ni, básɔ bése kalɔ baaní lese ku ɔvanu laa na ɔfɔ leɔɔ bubo kunyɔ uwi. Na baasu banini, "Efesofu Uni Artemi ndi bafɔɔ benengudi fui!" ³⁵ Uwi útu asa na aban unengu ɔdi ɔkana-ma ɔkɔkɔ, na ɔtemi ɔsu onini, "Efesofu, bina akɔ ɔdi biala ɔgyi ka Efeso meni ndi bafɔɔ benengudi Artemi kelieko. Na bafɔɔ letabi kedee leni nási katɔ líbayu ni, bula leko ɔka na lekyá. ³⁶ Na ukyuli ɔdi ulakana litemi lemeni ɔkɔ ɔkɔsia. Anwu ɔsu beke kayi buɛ na bitabla lela ledi ku ɔkɔkɔ. ³⁷ Ɖsika bekyuli bani na bíƙie bíboku meni ni, bétéyu bula kakpakɔ lela ledi na bétébile bula Artemi bafɔɔ lenyi lenɔ. ³⁸ Nsu si Demetrio ku nwuna bakywene bánu ka bebo

litemi ledi ku ukyuli ɔdi ni, litemi batene bakya meni. Na bubo emeyi ani leɔ na baate etemila. Bakana bedie bana ɔfɔɔ batina-ma na mmo. Beya na buwi leɔ na ɔksia ulu ɔkɔkɔ leɔ. ³⁹ Nsu si lela bamba na beewia beti ni, beya na ɔkɔkɔ kadi benengu anumi. ⁴⁰ Ɖsika ɔmeni use aani si bóta bunye aban leɔ. Na si Romafu bekpone bébo bábanu ɔmwi limeyi lemeni ablala ni, bulakana kenye budie, na badubɔni-bu ɔkɔkɔ." ⁴¹ Na ka ɔsu ala ameni ni, ɔboku-ma na bana fui bégyingya.

20 Uwi ɔni na lese lemmo líbo kalɔ ni, Paulo ɔɔ bafɔɔtaadine bameni ɔsala. Na ka ɔkya-ma ɔkplu na bana ɔfɔɔtaadi kemo ɔkɔkɔ ni, úye ulu na ɔkada-ma na ɔkɔkɔ usie Makedonia. ² Na nwuna ulu busie kemo ni, Paulo ɔvi ekute ammɔ fui na ɔsu-ma Bloti etemila pii úti ɔkya-ma ogya útédu Akaia. ³ Mmo na ɔkya aani abuli ate. Uwi ɔni na ɔkɔkɔ leɔ ka watɔkɔ wesie Siria ni, ɔnu ɔti ka Yudafu bakya baawia nwuna ngba na ulu ɔdi leɔ. Anwu ɔsu ɔbla nwuna kasusu onii ɔkɔkɔ usie Makedonia. ⁴ Na uwi ɔni na úsela ni, anwu ku bekyuli pii nke. Na bekyuli bameni ndi Sopater ɔni nási Beroia na ɔdi Piro ubidi ku Aristarko ku Sekundo bani nási Tesalonika ku Gaio ɔni nási Derbe ku Tihiko ku Trofimo bani nási Asia kaleke ku Timoteo. ⁵ Ama nágyu báɔ-bu béténye ɔma ɔni baal banii Troa bágya-bu. ⁶ Amu ka Yudafu emeyi ani na ɔkɔkɔ bodobodo ɔni nétefu ávi ni, búti ɔkɔkɔ na Filipi, na búásiaku-ma na Troa emeyi alɔ kama. Na búlie mmo emeyi maate. ⁷ Amu na Kwasida limeyi lideedi leɔ ni, básala leɔ lisu ɔkɔkɔ Bloti adila. Na ka Paulo ɔdubo ɔkɔkɔ kadi kegye ɔsu ni, útemi laa útédu usiente. ⁸ Na bátu likpo pii bése ɔkɔkɔ ɔmmo kemo. ⁹ Amu ka Paulo útemi úsela laa ni, lele líti oklofu ɔni baal Eutiko uwi ɔni na ulie katɔ fansili leɔ. Mmo na ɔfami ɔsi katu taasia ɔkɔkɔ leɔ ɔmmo úbayu kalɔ. Na bani nátasá-nwu kudɔ ni, bánu ka úkpi. ¹⁰ Nsu ka Paulo ɔyɔ úbo kalɔ ni, ɔkpe-nwu uboku leɔ na ɔsu-ma onini, "Bitebo kudu! Ɖkya ngba!" ¹¹ Amu na bana fui básɔ bénwini bésie katɔ mmo bátádi Bloti adila. Na básɔ bátemiku leɔ útédu ledigye asa na Paulo ɔkɔkɔ. ¹² Nsu ka oklofu ɔni na bágyila mmo ɔkɔkɔ ɔkya-ma akɔ ɔsu ni, kayi káyo-ma. ¹³ Amu na Paulo ɔsia legba ulu usie Aso. Nsu abu bani na abu ku-nwu ɔke ni, búti ɔkɔkɔ bógyu bóɔ-nwu kale na butása mmo na buti-nwu aani kale na ɔsu. ¹⁴ Amu ka úbo úbanu-bu na Aso mmo ni, abu ku-nwu fui bóɔkɔ búsie Mitilene. ¹⁵ Na kadi kégye ni, bútédu Kíó. Amu na limeyi leni nɔkɔ nsia lemmo kama ni, bútédu Samo. Amu na limeyi letédi ni, búsie bútédu Mileto. ¹⁶ Paulo ɔya na búbo bóvi Efeso, ɔsika útayɔ ka ɔdi uwi gyɔkɔ ɔdi na Asia kalɔ mmo. Na ɔle ugyii ka si ɔkana ni, na uduo Yerusalem na Pentekoste limeyi leɔ. ¹⁷ Amu ka bútédu Mileto ni, ɔtala batu ɔkya Efesofu bafɔɔtaadine benengu onii bebo babanu-nwu na mmo. ¹⁸ Amu ka bébo ni, ɔsu-ma onini, "Banwa, bina fui begyi ka ɔtala-mii kama kudii ɔsi limeyi lideedi leni na léka Asia

kalɔ lɛl mɛni bubo úti úbedu ɔfaani. ¹⁹ Bénu kale na lésia ku Blɔti na lɛl kalɔ buboku kemo, ina ka líbo abi ku keku ɔsi ɔni na Yudaƒuɔ báwia ka badu-mi ɔsu. ²⁰ Bɛɛnu-mi kaƒɔ. Lɛɛɛdi ulikplune. Na Blɔti ala ani fui ngyi na nwuna lɛl ni, anya na létina-mii, na ńteti ɔdi ńtabla-mii. Létina Blɔti litemi lemɛni na kadi fui anumi ku bina kɔduli. ²¹ Na kesi kesii na lísie ni, lésu Yudaƒuɔ ku Helafuɔ fui kpakplaa ka bada ekpidi bɔbla baya na benwini besie Katɔti kudɔ, na baƒɔ Blɔti Yesu Kristo badi. ²² "Na ɔfaani ni, Katɔti Kɔyu kɔɔsu-mi ka nteesie Yerusalem, ɔni na lɛɛgyi lɛla leni maleku-mi mmɔ. ²³ Nsu na lɛma leni fui kemo na mɔɔvɔ ni, Katɔti Kɔyu kɔɔyá na mɔɔtɔ ka ndubɔtɛ ɔtɔ ku lɛbibo. ²⁴ Nsu ɔmmɔ kɔɔdi-mi lɛla lɛdi. ɔsika si ńtakana na lɛbla lɛla leni na Blɔti Yesu ɔtala-mi ɔnii mbabla ni, mina ngba buuubomi kɔsia kɔdi. Lɛla leni na Yesu ɔtala-mi ɔnii mbabla ndi ka lɛsu bekyuli Blɔti litemi buni ku kale na Katɔti kɔɔnu-bu kɔnyana. ²⁵ "Na ni, amii bani fui nénu mina ala bɔti-na ɔsi Blɔti lɛga kadikɔ ala lɛl ni, kɔɔ bulasa kudii. ²⁶ Anwuɔsu muute-mii bɔti ka ni, si ɔdi ɔyila nwuna ngba ulu ni, beleti ukyuli ɔmmɔ kɔɔtɔ bɔdu balasia-mi lɛl. ²⁷ ɔɔɔ ni, ńteti Katɔti lɛga kadikɔ ulu lɛla lɛdi ńtabla-mii. ²⁸ ɔmɛni ɔsu ni, binye lɛl kagyumana. Katɔti Kɔyu nábla-mii batɔnkune ɔnii beda nwuna bebi bani na Katɔti úti úte-mii bɔda kɔkɔkɔ. Bɛda-ma kadue, ɔsika Katɔti úwi Ubidi ubugya kalɔ úti udie-ma lili. ²⁹ Na ngyi kede kede ka si létɔkɔ-mii kudɔ ni, bekyuli badubo bɔta bukɔpoku-mii na begyingya-mii aani kale na begiti beekpóku baƒonu. ³⁰ Na bina akɔ muedi ni, badi badubo litemi geen lɛmmɔ bɔda bɔnyonu na bakpanku bekyuli pii basiaku bana ɔkɔ ala bɔtina kama. ³¹ Binye kagyumana na bɛkali bɛnu kale na líti keku buwulo lɛlɛ-mii na létina-mii ala usien ku ɔƒɛ na akwa atɛ ani na lɛkya-mii kudɔ kemo. ³² "Na ɔfaani ni, líti-mii mɔkɔkya Blɔti lɛkɔkɔ nnii ɔnu-mii lɛl. Na nwuna litemi leni muubunku bekyuli mɛni lɛkya bina bɔƒɔtaadi ɔkplu kale na wabla-mii katɔ ala badine aani bani na ɔfuna úte nwuna lɛl. ³³ Anumi étegyie-mi na ɔkpanadí sika ugyiedi iye ɔfualadi iye lɛwu lɛl. ³⁴ Amii alati begyi ka mina enu ameni líti lɛbla kabla kani na ńtaadi ku kani na ńteeti taanu bekyuli bani nsiaku-mi lɛl. ³⁵ Lɛbla ala ameni fui líti létina-mii kale na buteebunku bawabane, na binyimo litemi leni na Blɔti Yesu ɔsu ɔnini, 'Bute bɔdia butulo bɔƒɔ.' " ³⁶ Na uwi ɔni na Paulo ɔwɔkɔ butemi bɔmɛni ni, ɔlɛ akɔnkɔ na ama ku-nwu bákpali katɔ. ³⁷ Na bana fui bátu báda-nwu na beewulo ɔsi bana lɛl bɔkada bɔmɛni ɔsu. ³⁸ Na lɛla leni nábla-ma ɔkwenu útulo ndi ɔni na ɔsu-ma ɔnii basɔ baaadubo-nwu bɔnu ɔsu. Amu na básia ku-nwu na bɛti-nwu bɛtɛse ɔkɔl kudɔ na ketu kenye mmɔ.

21 Amu na uwi ɔni na bɔkada lɛl bɔwɔkɔ ni, bútédúo ɔkɔkɔ kemo na bɔvia búsie Ko. Amu na kadi kégye ni, bútédúo Rodo na bɔkɛ mmɔ bɔvi búsie Patara. ² Na mmɔ na bútéti ɔkɔkɔ ɔdi ɔni nésela Foinike,

na bɔtɔkɔ. ³ Amu na bɔnu Kipro kalɔ, na bɔda mmɔ bɔva na búti bɔyu kada kake búsie bútáyu Tiro. Na bútásia kesii kani na badubudie ala ani nkya ɔkɔkɔ ɔmɛni kemo fui. ⁴ Amu na bɔlɛ búsie ɔmankemo bútánu baƒɔtaadine bani nkya mmɔ. Na ka bɔnu-ma ni, búlie-ma kudɔ emeyi maate. Na ka Katɔti Kɔyu kúdie kótina baƒɔtaadine bamɛni lɛla leni mebo Paulo lɛl ni, ama bále Paulo banii ɔkɔ utesie Yerusalem. ⁵ Amu na uwi ɔni na búlie-ma kudɔ bɔwɔkɔ na búsela ni, baƒɔtaadine bamɛni ku bana beleku ku bebi fui bɛti-bu bɛtɛsie epu kɔtu, na bula fui bɔlɛ akɔnkɔ na bɔkpali katɔ. ⁶ Amu na bɔkada lɛl na bɔgyu bútédúo ɔkɔkɔ kemo, na ama lɛnɔ bɛnwini bésie bana kɔduli. ⁷ Amu ka bɔta Tiro ni, bútédúo búnye Ptolemai. Mmɔ na bútégyele baƒɔtaadine bani nkya mmɔ, na búlie-ma kudɔ limeyi linwi. ⁸ Amu ka kadi kégye ni, bɔta mmɔ búsie Kaesarea. Na bútédúo Litemi Buni Lɛsa ɔkɔne Filipo kesii. Anwu ndi be-bunkune maate bani na bɛdie na Yerusalem akɔ unwi. ⁹ Na ubo bebi begblebi ine bani neelie agya na badi Katɔti kenye bediene. ¹⁰ Amu na búlie mmɔ emeyi pii adi. Na uwi ɔni na bɔkya mmɔ ni, Katɔti kenye udiene ɔdi ɔni baalb Agabo ɔsi Yudea úbo mmɔ. ¹¹ Amu ka úbo-bu kudɔ ni, ɔfɛnimi kabuli kani nda Paulo kevobi na únyimi anwu ɔlati enu ku lɛgba na ɔsu ɔnini, "Katɔti Kɔyu kɔɔsu ka leni na Yudaƒuɔ badubunyimi ukyuli ɔni mbo kabuli kamɛni na Yerusalem na beti-nwu bakya ama bani naaadi Yudaƒuɔ lɛl badine enu kemo." ¹² Amu ka búnu etemila ameni ni, abu ku bekyuli bani nkya mmɔ fui búvele Paulo bɔnii utesie Yerusalem. ¹³ Mmɔ na ɔsu-bu ɔnini, "Bi ɔsu na biuwulo na bɛɛƒɛ-mi enu leni? Ami létuna ka benyimi-mi na Yerusalem, na likpi lite Blɔti Yesu lenyi." ¹⁴ Amu na uwi ɔni na bɔnu bɔti ka bulakana-nwu kasusu bunwini ni, bɔda-nwu bɔnyonu na bɔsu bɔnini, "Babla Unwoti lɛƒɔkɔ." ¹⁵ Amu na emeyi adi kama ni, bɔsala bula ala fui lisu na bɔtɔkɔ búsie Yerusalem. ¹⁶ Na Kaesarea baƒɔtaadine badi básia ku-bu. Na bákpanku Kipro ni unengu ɔni baalb banii Mnason bada banii butédúo-nwu kudɔ na mmɔ. Na unengu ɔmɛni ɔdi ɔƒɔtaadine ɔsi kukuuku. ¹⁷ Amu ka búduo Yerusalem ni, baƒɔtaadine bani nkya mmɔ báƒɔ-bu kadue. ¹⁸ Na ka kadi kégye ni, Paulo útiku-bu na búsie bútánu Yakobo ku Yerusalem baƒɔtaadine benengu. ¹⁹ Na ka búgyele-ma bɔwɔkɔ ni, Paulo ɔsu-ma ala ani fui na Katɔti ɔbla ɔkenku-nwu lɛl na bekyuli bani naaadi Yudaƒuɔ akɔ. ²⁰ ɔmɛni ɔsu ni, bana fui bémwi Blɔti. Amu na básu-nwu banini, "ɔnwa ɔyɔne, agyi lɛla leni nále Yerusalem mɛni. Yudaƒuɔ mpimu mpimu badi bakya bani náƒɔ bádi na bada Mose ɔda bubo bɔmmɔ kpakplaa. ²¹ Badi básu-ma ka awɔ nátina Yudaƒuɔ bani nkya ekpo ekpo anii batasiaku Mose ɔda bubo ku bula ɔdi bɔbla kama, na ásu lɛnɔ ka betekulo bana bebi ago lɛnɔ. ²² ɔmɛni ɔsu bi na ɔlɛka bɔbla ɔfaani? Bɔgyi ka badubutiku lɛl na bebo. ɔsika badubunu ka ébo-bu kudɔ mɛni." ²³ Amu na bɛte-nwu

kasusu kadi banini, "Bubo nkyuli ine badi na bula ɔma menɩ, bani nɛse kenye. ²⁴ Ti-ma sienku Yudaƒuɔ kakpakɔ mmɔ na ebunku-ma na bana lili bukpeyi kayu ɔɔɔ. Ɔmeni ndubɔya na ukyuli biala ɔnu ka ɔɔɔ na banyi basia-a, na awɔ lenɔ ada Mose ɔda bubo ɔmmɔ kadue. ²⁵ Na ama bani naaadi Yudaƒuɔ na bɛnwini bafɔtaadine ni, bɛnwini-ma ɔku na bɔsu-ma ka ni, bada ala ani na bɛti bɔkpa bɛte bafɔɔ ɔɔɔdi baya ku ubugya ɔɔni baya, na batakun bebuo bani na bɛlii-ma amɔ bɔdu, na batadi ɔɔɔɔɔ." ²⁶ Anwuɔsu ka kadi kɛgye ni, Paulo ɔtiku banana bammɔ na bɛsie batɔbla lɛɔ buveli ɔɔdi ɔmmɔ. Nwuna kama ɔsie Yudaƒuɔ kakpakɔ na ɔtɛte bakpane ɔɔti emeyi ani kama asa na lɛɔ buveli ɔɔdi ɔmmɔ webo kawɔɔɔɔ kalɛ na beti etela beboku na babla akpala na bana lili. ²⁷ Amu ka kɛbu blii na emeyi maate ammɔ edu ni, Yudaƒuɔ badi bɔsi Asia kalekɛ bɔbanu Paulo na Yudaƒuɔ kakpakɔ mmɔ. Amu na bɔtɔsala bekyuli badi lisu na bɛtɛfɛ-nwu. ²⁸ Na bɔkya baava taasu banini, "Israelfuɔ banana, bibebunku-bu o-o! Ɔnana ɔmeni nke mmɔsu bekyuli fui taavi na kesi kesii ku menɩ lenɔ ɔnii batadi bula Yudaƒuɔ ɔda bubo lɛɔ. Na lenɔ ni, uuti Grikiƒuɔ teeduoku Yudaƒuɔ kakpakɔ ɔni mmɔtina ka bula Yudaƒuɔ kakpakɔ kammɔ keesɛ lɛɔ!" ²⁹ Bɔsu lenɩ ɔsika uwi ɔɔdi kemo ni, bɔnu ka Paulo ku Trofimo ɔni ndi Efesoni bake na Yerusalem. Anwuɔsu bɔkali banii ɔtiku-nwu ɔsienku Yudaƒuɔ kakpakɔ mmɔ. ³⁰ Amu na ɔɔva ɔmmɔ ɔsu ni, bekyuli fui bɛfu na bɔta ku lɛse na bɛkeli bɔtɔsa kakpakɔ mmɔ. Badi bɔni Paulo bɔleku kakpakɔ na bɔkale ɔkyakun fui. ³¹ Amu uwi ɔni na bɔwia ka badu-nwu ni, Romaƒuɔ bekpone unengu ɔɔdi ɔnu ka Yerusalemƒuɔ fui bɔta baakya lɛse. ³² Ɔnakunwi ni, ɔtiku bekpone badi na bɛsie lɛse kanikɔ mmɔ. Amu ka lɛse bakpane bammɔ bɔnu bekpone bamɛni ni, bɔda Paulo bubo bɔya. ³³ Mmɔ kani na bekpone bamɛni unengu ɔya na bɛfɛ Paulo na bɛti ɔkɔba inyɔ bɛbo bɔda-nwu. Amu na ɔye ɔnu ukyuli ɔni na ɔnana ɔmmɔ ɔɔdi ku lɛla lenɩ na ɔbla. ³⁴ Amu na bekyuli bamɛni kemo ɔɔdi biala ɔɔsu litemi bamba. Na ka bekpone unengu ɔmeni ulenu litemi feelee lɛdi ulasiku-ma kudɔ ɔsu ni, ɔya bɛti Paulo batɔkya bekpone ɔɔdi kemo. ³⁵ - ³⁶ Amu ka bɛdu kayakun kakpakɔ ni, ɔbo ɔte ka bekpone bamɛni bagyu Paulo basiku mmɔ na lenungyie lenɩ na otogyi ɔmmɔ ɔti ɔsiaku Paulo ɔsu. Na bakpe-ma kama ku lɛse moomo na baasu banini, "Beyila-nwu udu!" ³⁷ Nsu uwi ɔni na bɔwia ka beti-nwu bakya ɔɔdi kemo ni, Paulo ɔsu bekpone unengu ɔmeni ɔnini, "Mmɔyɔ ka lɛtemiku-ɔ blii." Amu na bekpone unengu ɔmeni ɔye-nwu ɔnini, "Bi! Eenú Griki butemi?" ³⁸ Na ɔsu ɔye-nwu ɔnini, "Ɔɔɔdi awɔ ndi Egipteni ɔni nɛti bekyuli badune mpimu ine bani nɔta bɛnye aban lɛɔ uyelu ɔɔdi menɩ, na bɛkeli bɛsie ketele kemo?" ³⁹ Amu na Paulo ɔdie kenye ɔnini, "Yudani na ndi. Bɔwɔ-mi na Tarso na Kilikia kalɔ lɛɔ. Na ɔma ɔmmɔ ni, ɔɔɔdi ɔma ubliidi na ɔdi. Anwuɔsu, bu-

vele, ya na lɛtemiku bekyuli bammɔ." ⁴⁰ Amu na unengu ɔmeni ɔtuna ɔnii Paulo ɔtemiku-ma. Na Paulo ɔbenye kayakun ubili kakpakɔ mmɔ na ɔɔliku ɔɔnu kato na ɔbala bekyuli lisu lɛmenɩ. Na ka bɔda lɛse bɔya ni, ɔtemi ɔte-ma na Yudaƒuɔ butemi kemo ɔnini,

22 "Ati bene ku banwa, agoo! Bɛya na lidie lɛɔ kenye na binu." ² Amu na uwi ɔni na bɛnu ka Yudaƒuɔ lɛdi kemo na uutemi ni, bɔsu bɔba lɛse bɛbu.

³ Na Paulo ɔsu-ma ɔnini, "Yudani na ndi, na bɔwɔ-mi na Tarso na Kilikia kalɔ lɛɔ. Nsu ni, Yerusalem menɩ na lɛsie sukuu. Gamaliel kalɔ na lɛkya lɛteya ala. Bɔtina-mi bula bati ɔda bubo ala ku bana ɔdi fui kadue geen. Na lɛti mina kayi fui lɛte Katɔti aani kale kani na amii lenɔ bɛɛbla. ⁴ Na ɔsi uwi ɔmmɔ ni, lɛse kalɔ muukpɔku bekyuli bani nsiaku Kristo bafɔtaadine ulu lɛɔ, na mmɔyɔ na baadú-ma. Na lɛfɛ banana ku beleku lɛkya aban ɔɔdi kemo. ⁵ Ɔkpane unengudi ku kasalakɔ unengu biala ɔɔdubudie lɛla lenɩ mmɔsu menɩ kenye, ɔsika bɛteenweni lɛku teete-mi banii ntɔtaabla ala amɛni. Na uwi ɔni na lɛsela Damasko ni, bɛte-mi ɔyikun ka si lɛnu bafɔtaadine bani nkya mmɔ ni, na lifɛ-ma, na linyimi-ma liboku Yerusalem na bani-ma ɔɔtu. ⁶ "Uwi ɔni na nke lɛsela na ɔbu blii na liduo Damasko ni, ɔbla aani ɔfiiwi lɛɔ leevu-inyɔ kemo ni, ɔnakunwi bukeye ɔɔni mbo ɔkplu ɔɔdi bɔsi kato bɔbewi-mi! ⁷ Amu na libuli lɛte kalɔ na lɛnu ka lɛdi lɛdi lɛsu-mi lenɩni, 'Saulo, Saulo, bi ɔsu na eekpɔku-mi lenɩ?' ⁸ "Amu na lɛye nnini, 'Ati, ɔma na adi?' "Na ɔsu ɔsu-mi ɔnini, 'Ami ndi Yesu Nasareni ɔni na eekpɔku kpakplaa.' ⁹ Na bekyuli bani na ami ku-ma ɔke ni, bɔnu bukeye ɔɔmeni, nsu bɛtenu ukyuli ɔni na ami ku-nwu ɔɔtemi mmɔ lɛdi.

¹⁰ "Na lɛye-nwu nnini, 'Blɔti, bi na ɔleka lɛbla?' "Na ɔsu ɔsu-mi ɔnini, 'Ta, na eteesie Damasko. Mmɔ na ndubɔtina-a lɛla lenɩ na lɛfuna lɛte-ɔ ka abla.' ¹¹ Bukeye bubendi ɔɔmeni bɔbwe-mi anumi ɔni na bekyuli bani na ami ku-ma bɔke menɩ nɔda-mi ɔɔnu asa na bɔtɔɔ bɔtɛduo Damasko. ¹² "Na mmɔ ni, ɔnana ɔɔdi ɔkya ɔni baalɔ Anania. Ɔdi ukyuli ɔni mmɔkya lili kalɔ teete Katɔti geen, na ɔsiaku bula ɔda bubo ɔmmɔ lɛɔ lenɔ. Na Yudaƒuɔ bani nkya mmɔ fui baabu-nwu kadue. ¹³ Ukyuli ɔmeni ɔbo ɔbenye-mi kudɔ na ɔsu-mi ɔnini, 'Ɔnwa Saulo, bimi anumi!' Na uwi ɔmmɔ kemo kani ni, mina anumi ɔbla nwaa na lɛnu-nwu! ¹⁴ Amu na ɔsu-mi ɔnini, 'Bula bati kuuku Katɔti nɔfuna-a kale na anu nwuna leyɔla ati, na anu nwuna Ukyuli Ɔfunadi Kedee ɔmmɔ lenɔ ati, na eteenu-nwu lɛdi. ¹⁵ Ɔleka eti linyesia lɛmenɩ esienku kesi kesii na asu bekyuli fui lɛla lenɩ na ɔnu ku ani na ɛnu fui. ¹⁶ Na ɔfaani ni, lɛla lɛdi lɛsu lɛtebu. Ta, na aƒɔ ntu ɔɔkɔpila ɔdi. Na akpali Blɔti lenyi, na ɔɔɔɔɔɔɔ fula ekpidi udie-ɔ lɛɔ.' ¹⁷ "Ɔmeni kama ni, lɛnwini lɛsie Yerusalem. Na ka nkya kakpakɔ mmɔkpali kato ni, ɔbla-mi aani si ɔleɛ na nda, na lɛnu budie taatina ɔɔdi. ¹⁸ Mmɔ na Blɔti ɔlati ɔsu-mi ɔnini, 'Babla na avi alɛ Yerusalem, ɔsi-ka menɩ bekyuli belɛnu-ɔ litemi lenɩ na aasu taasiku-mi

lelɔ.' ¹⁹ "Nsu lídie kenye nnini, 'Blɔti, bana fui bagyi ka ami nteefie ama bani náƵ-Ƶ badi na nteebo-ma. ²⁰ Na uwi ɔni na badubɔdu Stefano ni, ami lenɔ létuna, na bédie bana lewu béte-mi, na nda-nya asa na beebonwu atabi.' ²¹ "Nsu Blɔti ɔsu-mi ɔnini, 'Ta, na eteesie ɔgyu kakaaka na kesii kani mɔɔtala-a na bekyuli bani naaadi YudaƵ akɔ!' " ²² Amu na uwi ɔmeni fui ni, bekyuli bameni benye kpoo beenú-nwu litemi. Nsu uwi ɔni na ɔsu lela likplodi lɛmeni ni, bana fui báva momomo básu banini, "Aa! Beyila-nwu udu! Bɛtɔɔku-nwu fui!" ²³ Amu na báva momomo na bése kalɔ baakuna bana lewu, na beebo ɔtumu lenɔ taakɔliku katɔ na kɔnyi ɔsu. ²⁴ Na bekpone ɔɔnkune ɔmmɔ ɔya na béti-nwu bédúoku ɔɔ kemo ɔnii betébo-nwu na ɔwia ɔti lela leni ɔsu na YudaƵ bameni baakywe-nwu anumi leni. ²⁵ Amu na uwi ɔni na benye beenyimi-nwu ni, Paulo úye RomaƵ bekpone unengu ɔdi ɔnini, "Ulu ɔte ka bebo Romani ubi ɔni na batateku-nwu ɔ litemi?" ²⁶ Amu na unengu ɔmeni úsie bana ɔɔnkune kudɔ na útéye-nwu ɔnini, "Bi ɔdi na beɛbla meni? ɔnana ɔmeni ni, Romani na ɔdi!" ²⁷ Anwuɔsu bekpone ɔɔnkune ɔmeni úsie Paulo kudɔ na útéye-nwu ɔnini, "Anii bi? Romani na adi?" Amu na Paulo údie kenye ɔnini, "Romani geen na ndi!" ²⁸ Amu na ɔɔnkune ɔmeni ɔsu-nwu ɔnini, "Ami lenɔ Romani na ndi. Na ami líbo kayu pim asa na línwini Romani!" Amu na Paulo ɔɔ údie kenye ɔnini, "Ami ni, mina bawɔne fui badi RomaƵ." ²⁹ Mmɔ mmɔ ka bekyuli bani na nka benye kagyumana ka bebonwu meni bénu ka Romani na ɔdi ni, bana fui békeyi lelɔ na bákpe bésie kama. Amu ka bana ɔɔnkune ɔti ka Romani na ɔdi ni, ɔɔɔ ɔgyu-nwu na lifu léda-nwu geen, ɔsika anwu néte kufi na bébo-nwu kɔgba. ³⁰ Amu ka kadi kégye na bekpone ɔɔnkune ɔmeni ɔɔwia ɔti lela leni nébo asa na baadá Paulo kenye ni, ɔlɔ YudaƵ bakpane benengu ku bana litemi batene fui na bábasala lisu. Na ɔya na báfenimi Paulo na bétiku-nwu békoku-ma anumi banii beeduo nwuna litemi kemo.

23 Amu ka Paulo ɔte anu na ɔnu YudaƵ litemi batene bani nása bélie litemi katekɔ mmɔ kpoo ni, ɔsu-ma ɔnini, "Banwa, mina kayi kaladu-mi ɔɔɔ ɔdi na Katɔti anumi úbedu ɔmwi kadi kameni lelɔ." ² Amu ka Anania ɔni ndi YudaƵ ɔkpane unengudi na bana akɔ mmɔ únu Paulo kenye kameni ni, údie ledi úte bani nnye Paulo kudɔ mmɔ na báfiemi-nwu ɔtugya. ³ Mmɔ mmɔ ni, Paulo ɔsu-nwu ɔnini, "Katɔti ɔdubɔfiemi-ɔ ɔsial Atɔnku akwadi na adi! Bi litemi ɔtene udu na adi meni? ɔda bubo ɔni lelɔ na ake áteku-mi litemi ni, amu kani lelɔ na áta enye uwi ɔni na áya na báfiemi-mi kɔnu!" ⁴ Amu na ama bani nnye Paulo kudɔ mmɔ béye-nwu banini, "ɔkpane unengudi na eedumi leni?" ⁵ Anwuɔsu Paulo údie kenye ɔnini, "Banwa, n̄tati nnii anwu ndi ɔkpane unengudi, nka n̄tasu-nwu leni. ɔsika Bunweni Kedee ɔku ɔsu ɔnii, 'Bitetemi lela likpidi ledi na bina

batɔnkune lelɔ.'" ⁶ Amu na Paulo ɔnu ɔti ka ni, bekyuli bani nábasu mmɔ akɔ badi badi lekpa leni baalɔ Sadukifus, na badi lenɔ badi Farisifus. Anwuɔsu ɔva momomo ɔnini, "Banwa, Farisini na ndi! Na Farisini náwɔ-mi! Na baateku-mi litemi meni ɔmwi ɔni na léƵ bekpine ɔɔɔtaata lédi ɔsu!" ⁷ Amu ka Paulo ɔnya ɔsu litemi lɛmeni ni, mmɔ kani na kadɔ kéduo akpa anyɔ ameni nte, na béle lelɔ kemo. ⁸ ɔsika ama Sadukifus baasu banii ukpine ɔɔ ulata, na Katɔti batu beebo, na ayu lenɔ eeebo. Nsu Farisifus ni, ama baaƵ ala ameni fui taadi. ⁹ Meni na owogyo ɔdi úbeduo-ma akɔ. Na ɔda bubo ala batinane bani ndi Farisifus bénye Paulo litemi lɛmmɔ kama banii ledi litemi geen. Na báva momomo básu banini, "Bútanu lela likpidi ledi na nwuna lelɔ! Na si kɔyu ɔdi iye Katɔti ɔtu ɔdi nétemiku-nwu ni, bitaya na bukpoku Katɔti!" ¹⁰ Meni ni, ɔɔwa ɔmeni bɔɔɔ bɔɔɔ katɔ búbu. Na bekyuli bameni fui bada Paulo na baaní-nwu teenene. Na ka bekpone ɔɔnkune ɔmmɔ ɔɔya ka badubɔni-nwu baduli ɔsu ni, ɔsu nwuna bekpone ɔnii beti-nwu beboku aban ɔɔ kemo. ¹¹ Amu na limeyi lɛmmɔ usiente ni, Blɔti úbenye Paulo kudɔ na ɔsu-nwu ɔnini, "Paulo, kya ɔkplu. Kale na ásu mina lelɔ litemi meni na Yerusalem ni, leni kani na adubɔsu-ni na Roma lenɔ." ¹² Amu ka kadi kégye ni, YudaƵ badi bése kenye béte lelɔ ka ama baladi na baláni si bátadu Paulo! ¹³ Na bekyuli bameni badubɔbla aani nkyuli aavlene ku kama. ¹⁴ Amu na básu bésie bakpane benengu ku bana batɔnkune kudɔ na bátásu-ma banini, "Búse kenye ka buladi na buláni si bútuadu Paulo. ¹⁵ Anwuɔsu amii ku litemi batene besu bekpone ɔɔnkune na ɔɔ utédie Paulo uboku kasalako meni. Beɛla aani si beɛwia ka biye-nwu etemila adi bibu. Na si béti-nwu baduboku ni, na ɔɔdubɔdu-nwu na ulu." ¹⁶ Nsu ka Paulo ɔnwani ulekubi ubidi ɔnanabi únu ala ani na básu meni fui ɔsu ni, úkeli úsie aban ɔɔ mmɔ na útásu Paulo lela leni na básu. ¹⁷ Amu na Paulo ɔlɔ bekpone bani nnye mmɔ kemo unwi na ɔsu-nwu ɔnini, "Tiku ɔnamu ɔmeni teesienku bina ɔɔnkune kudɔ. ɔda litemi kpakplaa ledi na ɔsu-nwu." ¹⁸ Anwuɔsu ni, ukpone ɔmmɔ útiku ubi ɔmeni úsienku ɔɔnkune ɔmmɔ kudɔ. Na ɔsu-nwu ɔnini, "Paulo ɔni na bákya ɔɔ meni náɔ-mi na ɔsu-mi ɔnii ntiku ubi ɔmeni mboku-ɔ kudɔ na ubasu-ɔ litemi ledi." ¹⁹ Amu na bekpone ɔɔnkune ɔmeni ɔda ubi ɔmeni kɔnu na útiku-nwu úsienku kɔfele na úye-nwu ɔnini, "Bi na aawia ka asumi?" ²⁰ Amu na ɔsu-nwu ɔnini, "YudaƵ badi bása kenye ku bana benengu banii bebevele-ɔ na biti Paulo biboku kasalako mmɔ kɔnaadi ku kasusu ka beye-nwu etemila adi. ²¹ Nsu tenu-ma litemi, ɔsika ama badi bani ntulo nkyuli aavlene badubɔbe na ulu ɔmmɔ lelɔ bagya-nwu. Bekyuli bameni bése kenye ka badu Paulo asa badi iye bani. Anwuɔsu na baawia fula kebunku. Na béesie bebi ulu kudɔ mmɔ, ɔsika basia anu ka adubɔtuna ete-ma leni ɔsu." ²² Bekpone ɔɔnkune

omeni óbala-nwu onini, "Taya na ukyuli cdi biala ckw unu litemi leni na ásu-mi meni munu munu!" ²³ Na uwi onni na onamu omeni ótók ni, bekpone otónkune omeni ók nwuna bekpone bameni kemo benengu inyo na ósu-ma onini, "Bewia bekpone nkyuli eti ene bani mesie Kaesarea omwi usien ckw yaalenwi kemo. Bewia atula badane leno nkyuli eti ene ku bapónk kama beliene nkyuli liti ku aavlanyo. ²⁴ Bite Paulo okónk cdi na ulienwu kama na bitiku-nwu buεε bisienku Aban Ogadine Felike." ²⁵ Amu na únweni oku cdi úte kalb lel ckwine mmk onini, ²⁶ Oku omeni ósi ami Klaudio Lisia kudw na liti muute awk Ogadine Obune Felike ku kegye. ²⁷ Yudafo bífie ukyuli omeni na nka okdu banii baadúnwu asa na ami léya bekpone bátáfo-nwu, okika línu ka Romani ubi na cdi oku. ²⁸ Amu na líti-nwu lísienku bana kasalak kale na bunu lela leni na óbla. ²⁹ Lénu léti ka ala ani badaku meni adi ama Yudafo cda bubo ala onni na okkdi okfo okni na bakya-nwu ok iye badu-nwu. ³⁰ Na uwi onni na básu-mi ka baabla-nwu lel kasusu ka badubo-nwu okdu ni, lébu lili kemo nnii muuti-nwu liboku-ko na lesu ama bani na anwu ku-ma báke litemi ka beti nwuna okfo beboku-ko anumi. ³¹ Anwuoku usien mmk kani ni, bekpone bameni bétiku Paulo básienku Antipatri. ³² Amu ka kadi kégye ni, bekpone bani nke legba básu bénwini básie aban ok mmk, na báya na bapónk beliene bákpanku Paulo básienku Kaesarea. ³³ Ka bétéduo ni, bėti Paulo ku oku onni na béte-ma mmk fui béte aban ogadine mmk. ³⁴ Amu uwi onni na okká oku omeni ni, úye Paulo kesii kani na ósi. Ka ónu óti ka Paulo ósi Kilikia ósu ni, ³⁵ ósu ósu-nwu onini, "Ndubuduo fula litemi lèmeni kemo na linu-ni kaduε si uwi onni na awk ku bekyuli bani ndaku leεε mmk bébo." Amu na ósu údie ledi ósu nwuna bekpone bani nnye onni beti Paulo bátákya ok onni na Oga Herode ótu kemo na bataagyumana-nwu.

24 Emeyi al kama ni, Okpane Unengudi Anania ku Yudafo batónkune badi ku litemi okene onni baal banii Tertulo básie Kaesarea. Bébo Felike kudw banii bebedie Paulo okfo fui batina. ² Amu ka bákpali Paulo ni, Tertulo úse kalb uddie kenye onni, "Bula Obune, uwi pii na cdi meni ka oké keyi buεε na fula lenunda ku lelati leni na éti atónku-bu oku. Na oknu ka kavumana pii leno kébo bula kalb kemodi kammk fui kemo. ³ Omeni cdi lela leni náfo abu Yudafo fui anu. ⁴ Na muuvele-ko nnii se atu na enu etemila ani na ndubo oku okoku onana omeni lel. ⁵ "Okika oknu-nwu okti ka leεε okyane na cdi, na oké okví uwi ndi uwi uunwini Yudafo kasusu na kesii kesii na kayawi kameni fui onni bataabla basa basa na bata benye aban lel. Na anwu ndi lekpa leni na baal banii Nasarefo otónkune. ⁶ Na oknu leno ka úsie okkbla ala ani okkya bula Yudafo kakpak keesé lel asa na búfie-nwu. Bóyo ka nka okkbla-nwu lela leni néduku nwuna okfo okmmk na bula cda bubo lel. ⁷ Nsu ni, bekpone

otónkune Lisia úbefie-nwu ófo-bu enu kemo ku okplu. ⁸ Na ósu onni ntu Romafo cda bubo na badubuti bateku-nwu litemi na fula anumi. Anwuoku akana na eye-nwu enu si etemila ani na oku meni adi okk." ⁹ Amu na Yudafo bammk fui bása kenye na linyeda lemme lel banii ala ani fui na Tertulo ósu fui adi okk. ¹⁰ Nsu ka aban ogadine mmk okpali Paulo onni oktemi ni, Paulo úse kalb onni, "Ati, ngyi ka awk kani okkε Yu-dafu etemila na akwa pii ameni kemo. Na omeni oku okkda-mi kubiti ka lesu na lidie mina lel kenye na fula anumi. ¹¹ Aduboknu ati ka okkbla aani emeyi leevu-anyo kani meni ka líbo Yerusalem nnii muubo mbakpa na Yudafo kakpak. ¹² Na cdi útanu-mi ka okkkyaku cdi unyefi iye leεε na Yudafo kakpak mmk iye na Yudafo kasalak kadi leno iye ogbami kesi kesii na okmankemo. ¹³ Na bekyuli bameni cdi ulakana lela ledi ugyii okle geen na oknu okti ka etemila ani na básu básiku-mi lel meni ni, okk na adi. ¹⁴ Nsu ni, lelakpa linwi leni na létunaku-ma ndi onni nsiaku okfooktaadi ulu onni na baasu banii cdi lekpa leni náta linye-ma lel. Na léfo Mose cda bubo fui lédi okakplaa ku ala ani na bénweni bákya kenye bediene leku kemo. ¹⁵ Mbo lenunsia aani kale na ama leno bebo lenunsia ka bekyuli babuni ku bekpidi fui básu badubokta okle kekpine. ¹⁶ Na ósi omeni oku ni, okkkyaku okplu ka lebla mina kasusu kemo nwaa na Katoti ku bayawine fui anumi. ¹⁷ "Akwa pii meni ni, liiibo Yerusalem. Na okfeni lísie nnii muuti bawabane etela lite mina badi na lebla okpala leno lite Katoti. ¹⁸ Uwi onni na lebla lel buveli cdi mmk léwól ni, Yudafo badi bábanu-mi na kakpak mmk. Na okkdi ami ku otogyi cdi nke. Na ótakya unyefi cdi leno. ¹⁹ Na nka Yudafo bani nási Asia kalb lel ni, ama na nka okleka bebo fula anumi. Na si ami ku-ma bubo lela ledi ni, na basu. ²⁰ Iye bekyuli bani nlie meni ni, okleka basu lela likpidi leni na lebla uwi onni na Yudafo litemi batene benengu bakya baateku-mi litemi. ²¹ Munuu cdi uwi onni na létala ledi katok lesu nnii, 'Libo kasalak meni nnii mbedie lel kenye lesu ka léfo lédi ka bekpine basu badubokta' oku na beeteku-mi litemi?" ²² Amu na Felike onni ngyi okfooktaadi ulu omeni etemila kaduε ni, ósu Yudafo bameni onni, "Binye begya utédu uwi onni na Lisia webo asa na likulo litemi lèmeni." ²³ Na óya bétiku Paulo bátákya ok. Nsu ósu nwuna lel banune bammk onni bada-nwu buεε, na bete nwuna bakpana ku fi si badi bebo-nwu kudw banii babanu-nwu iye beboku-nwu etela adi. ²⁴ Amu na emeyi klukui adi kama ni, Felike ku ulekudi Drusila onni ndi Yudani bébo na óya-nwu bétédie Paulo béboku, na ósu-ma litemi ósiku Yesu Kristo okfooktaadi lel. ²⁵ Amu na uwi onni na ulie uddie ala kalb taasiku okfooktaadi ngba buni bulie ku lel okti okda ku litemi okte okni ndubo diédi lel ni, lifu geen léda Felike. Na meni na Felike ósu-nwu onni, "Ta, na eteesie. Na si leke oknu kaduε ni, ndubokya na bal-ko bete-mi." ²⁶ Na ka okkali onni Paulo wasu onni okkwa lela

ledi ususu-nwu kenye ɔsu ni, ɔɔtala na baalɔ-nwu uwi ndi uwi na anwu ku-nwu baatemiku leɓ. ²⁷ Amu na akwa anyɔ kama ni, bédie Felike na béti Porkio Festo bébesie-nwu kelieko. Nsu ka Felike ɔɔwia ka Yudaɓu bataayɔ-nwu litemi ɔsu ni, ɔya na Paulo ɔɔ ɔkya ɔɔ katenko mmo.

25 Amu ka Festo útéduo nwuna kaleke kani leɓ na ɔdubo bɔdi emeyi ate kama ni, ɔsi Kaesarea úsie Yerusalem. ² Mmo na bakpane benengu ku Yudaɓu benengu básu-nwu Paulo leɓ litemi. Na bévele-nwu banii ³ utétiku Paulo uboku Yerusalem. Na bana kasusu ndi ka nka betélie-nwu ulu. Na si ɔsi ɔɔvɔ ni, na badu-nwu. ⁴ Nsu Festo ɔsu-ma ɔnini, “ɔɔntene na Paulo ɔdi na Kaesarea. Na ami leno ndubo mmo busie uwi klukui. ⁵ Anwuɔsu beya na bina benengu bebo mmo na bebedie nwuna bɔɔɔ batina.” ⁶ Amu na emeyi maane iye leevu kama ni, Festo únwini úsie Kaesarea. Na limeyi leni na útéduo mmo kadi kégye ni, ɔɓ Paulo litemi lemeni. ⁷ Amu ka Paulo úbeduo litemi kateko mmo ni, Yudaɓu bani nási Yerusalem bébenye bámana na bánwi etemila pii básia-nwu ani kalɔ na bátakana budie. ⁸ Paulo údie nwuna kenye na ɔsu ɔnini, “Ntaɓi Yudaɓu iye Yudaɓu kakpako iye ɔga Unengudi Kaesare ɔda bubo bɔdi leɓ.” ⁹ Amu ka Festo ɔɔwia ka Yudaɓu bataayɔ-nwu litemi ɔsu ni, úye Paulo ɔnini, “Aayɔ ka esie Yerusalem na ntáte ku-ɔ litemi mmo?” ¹⁰ Amu na Paulo ɔsu-nwu ɔnini, “Oowo. Béte-mi kufi ka kalɔ kameni fui leɓ ɔdine ɔlatidi ɔteku-mi litemi. Awo agyi geen ka ntaɓi. ¹¹ Si lébla lela leni na ɔleka badu-mi ni, ndubɔtuna na badu-mi! Nsu si ntaɓi ni, útaɔka awo iye ukyuli bamba uti-mi ute bekyuli bameni ɔnii badu-mi. Anwuɔsu léda mina litemi mmo ɔga ɔga Unengudi Kaesare anumi!” ¹² ɔmeni kama ni, Festo ku nwuna litemi batene bammɔ básu-nwu banini, “Ka éti fula litemi átáva Kaesare anumi ɔsu ni, Kaesare kudɔ na adubusie.” ¹³ Amu na emeyi adi kama ni, ɔga Agripa ku ɔnwani ulekubi ɔni baalɔ Berenike bébo Festo kudɔ na Kaesarea banii babanu-nwu na begyele-nwu. ¹⁴ Bákyá mmo emeyi pii na Festo úti Paulo litemi ɔsu ɔga ɔmeni ɔnini, “ɔnana ɔdi ɔte ɔɔ ɔmeni, na Felike úti nwuna litemi úte-mi. ¹⁵ Ka lísie Yerusalem ni, bakpane benengu ku bana batɔnkune básu-mi etemila básiku-nwu leɓ, na básu-mi ka nte kufi na badu-nwu. ¹⁶ “Na lídie kalɔ létina-ma uwi klukui kemo ka Romaɓu ɔda bubo uléte kufi ka badu ukyuli ɔɔ asa na bateku-nwu litemi. ɔleka bete-nwu kufi na anwu ku bekyuli bani náke litemi basa asa na basu-ni. ¹⁷ Uwi ɔni na bébo ɔmeni na litemi lemeni ɔsu ni, ami leno ntada-ni ntese. Limeyi lemmo kadi kégye kani ni, léya na bétiku ɔnana ɔmeni béboku. ¹⁸ Nsu ni, etemila ani na básu básiku-nwu leɓ ni, ávumanaku ani na lékali ka anya na badubo ɔɔsu. ¹⁹ Ala ani na básu ɔmeni akenku bana ɔkpa leɓ ku ukyuli ɔni baalɔ Yesu na úkpi leɓ, nsu Paulo ɔmua unye ɔɔsu ka uli ngba! ²⁰ ɔbla-mi basaa na ntati kale na likulo litemi

lemeni. Anwuɔsu líye Paulo si ɔɔwia ka litiku-nwu lisienku Yerusalem na utédie etemila ameni kenye na Yerusalem mmo. ²¹ Nsu Paulo ɔnii ɔɔwia ka uti nwuna litemi ute ɔga Unengudi Kaesare.” ²² Amu na ɔga Agripa ɔsu Festo ɔnini, “Mɔɔwia ka ami ɔlati linu nwuna litemi.” Amu na Festo ɔsu-nwu ɔnini, “Adubunu litemi lemeni kɔnaadi!” ²³ Amu ka kadi kégye ni, ɔga Agripa ku Berenike baka legadi kemo bébeduo litemi kateko mmo. Na bekpone benengu ku ɔma ɔmmɔ kemo benengu básiaku-ma kama. Na Festo úte ɔyikun na bédie Paulo béboku. ²⁴ Na Festo ɔsu ɔnini, “ɔga Agripa ku amii bani nábasa ɔmeni ni, ɔnana ɔmeni ndi ukyuli ɔni na Yudaɓu bani nkya Yerusalem ku Kaesarea ɔmeni leno baawia badu! ²⁵ Nsu nka mina kasusu kemo ni, útabla lela leni na ɔleka badu-nwu. Nsu anwu leno ɔnii ɔɔɔ nwuna litemi ute bula ɔga unengudi. Na ami leno ntébulo. ²⁶ Nsu ni, bi na ɔleka linweni lite ɔga unengudi ɔmeni? ɔsika ni, útaɓi geen. Anwuɔsu na líti-nwu líboku-mii ku awo ɔga Agripa geen ka ateku-nwu litemi na atina-mi litemi leni na menweni masiku-nwu leɓ. ²⁷ ɔsika ni, ɔɔɔdia ka liti ɔɔntene ɔdi lisienku kalɔ kameni fui leɓ ɔdine ɔni na ntédie likpidi leni na ɔbla kalɔ ntatina-nwu.”

26 Amu na Agripa ɔsu Paulo ɔnini, “Kuɓi ɔte ka ataasu fula litemi.” Anwuɔsu Paulo ɔgya enu na ɔtemi údie leɓ ɔnini, ² “Bula ɔga ɔbune Agripa, lili lédiami ka ndubo mina litemi ɔda ɔɔva fula anumi na lela leni ɔsu na Yudaɓu báda-mi kenye leɓ. ³ ɔsika ngyi ka awo agyi Yudaɓu ɔda bubo ku bana ɔdi fui kadue. ɔmeni ɔsu ni, nte na awo ɔsu. Ke kayi na enu mina litemi. ⁴ “Yudaɓu fui bagyi kale na léda mina leɓ kadue na mina lenamu uwi na mina ɔma ku Yerusalem leno. ⁵ Leni kani na líti lílie ɔni na si nka budie na badubudie-mi kenye na litemi geen ɔɔsu kemo ni, nka bagyi ka ami ndi Farisini ɔni mmo Yudaɓu ɔda bubo ɔdi leɓ teetulo. ⁶ Na lela leni ɔsu geen na béti etemila ameni baasia-mi lili ndi ɔni na ami nnye mmo ulu ku lenunsia teete kenye kani na Katɔti ɔsu bula bati kuuku úse ɔsu. ⁷ Israelfu kaba kani ndi leevu-inyɔ ɔmeni fui baakya ɔkplu usien ku ɔɔ ka ama leno baka lenunsia leni na ami mbo ɔmeni. Bula ɔga ɔbune, ɔmeni ɔsu na Yudaɓu baadá-mi kenye. ⁸ Bi ɔsu na ɔgyu-mii ɔkplu ka beɔɔ bedi ka Katɔti ɔgyila bekpine? ⁹ “Líti lésia leɓ nnii ntaabla Yesu ɔni ndi Nasareni basiakune kalala. ¹⁰ Yudaɓu bakpane benengu béte-mi ɔyikun na lífie bekyuli kedee pii lékya ɔɔ na Yerusalem. Na bana ako bani na bádu leno ni, ɔdi-mi leɔɔ. ¹¹ Lésiaku-ma na líkpoku-ma leni laa útédu lema bamba na ɔgyu kemo muedi. Na léya na baabla-ma kalala na Yudaɓu ɔsako fui. Na línye-ma leɓ na beetemi ɔkɔ ala taasiku Yesu leɓ. ¹² “Kasusu kameni udu kani leɓ na líti lísela Damasko na ɔyikun ɔni na bakpane benengu béte-mi kenye. ¹³ Bula ɔbune, ɔni na nke ulu ɔfiwi lísela ni, lénu ka bukeye ɔni mukeye teetulo ɔɔ búkeye bósi

katō bómāna ami ku bani nke. ¹⁴ Mmō ka bula fui búbuli ni, línu ledi ledi ka lætēmi na Hebrī ledi kemo taasū lenini, 'Saulo, Saulo, bi cōsu na eekpóku-mi leni? Si aata liyu ni, fula lel kani na aadú.' ¹⁵ "Amu na líye-nwu nnini, 'Ati, cōma na adi?' "Na ledi lemōmō lésu lenini, 'Ami ndi Yesu cōni na eekpóku kpakplaa. ¹⁶ Cōfaani ni, ta nye! Cōsika lídie lel létina-a kalē na meti-cō mabla mina kabla cōblane ku mina kenye udiene. Adubōcōsu kayawi fui lēla leni na ánu meni ku ala ani na ndubo buteedie taatina-a. ¹⁷ Na kesii kani na mōcōtala-a ni, ndubōcōgyumana-a na fula kadi bekyuli akō ku kadi bamba lenō akō. ¹⁸ Na ndubōcōya-a na etébimi-ma anumi na balē Satan cōyikun kemo na kasuudikō mmō bebo Katōti cōyikun ku bukeye kemo. Na Katōti cōdubuti bana ekpīdi cōkyiē-ma na wabla-ma katō ala badine aani bani na cōfuna úte nwu-na lel ka báfcō-mi bádi cōsu. ¹⁹ "Anwucōsu ni, Ati Agripa, ntada atu ntēdie budie bōtina bōcōni na lēnu lésiku katō mmō lel! ²⁰ Léka litemi buni bōcōsu bute Damasko fuc ku Yerusalem fuc ku Yuda fuc fui ku bani naaadi Yuda fuc lenō nnii benwini kama bakya bana ekpīdi na beti anumi besienku Katōti kudō, na bataabla ala ani mōcōtina ka bávumana cōcō. ²¹ Cōmeni cōsu na Yuda fuc bamēni bébefiē-mi na Yuda fuc kakpakō cōni na nnye mōcōsu etemila amēni. Na báwia ka nka badu-mi. ²² Nsu ni, Katōti údie-mi na bana enu kemo. Anwucōsu na mmua nli ngba muudie cōmeni kenye taatina amii benengu ku bekyuli fui lenō. Lēla leni na mōcōsu meni ni, ani kani na Katōti kenye bediene ku Mose bene fui básu ka lē-dubōlē. ²³ Na ani ndi ka Mesia cōni ndi Ukyuli Cōfunadi cōdubo ubebo abi. Na anwu ndubōcōbla ukyuli udeedi cōni maka bōta bōlē bekpine akō, na cōdubuti bukeye uboku Yuda fuc ku bani naaadi Yuda fuc fui." ²⁴ Kōnakunwi ni, Festo óva ósu cōnini, "Paulo, eekpi libuo! Fula ala bōtēya pii búbile-cō lili kemo!" ²⁵ Amu na Paulo údie kenye cōnini, "Festo Cōbune, neekpi libuo. Biteti litemi lemēni bitakya bōfīa. Litemi geen na mōcōsu. ²⁶ Cōcō ni, Cōga Agripa cōgyi etemila ani na mōcōsu meni. Anwucōsu muutemiku-nwu ku kayi faa. Léfcō lēdi kede kede ka bátabla ala amēni bátabē-nwu. ²⁷ Ati Agripa, áfcō Katōti kenye bediene bamēni ádi? Ngyi ka áfcō-ma ádi." ²⁸ Amu na Agripa úye Paulo cōnini, "Aawia ka linwini Kristoni uwi klukui cōmeni kemo?" ²⁹ Amu na Paulo údie kenye cōnini, "Uwi klukui iye uwi gycōkō ni, mōcōkpali katō nnii cōmwi ni, amii bani nkya meni fui binwini aani kalē na ami lenō nse. Nsu cōcōdi aani kalē na kōgba cōmeni kōda-mi kalē!" ³⁰ Amu na cōga cōmeni ku aban cōgadine ku Berenike ku bekyuli bakladi fui báta. ³¹ Na ka bávi bálē mmō ni, bátēmi básiku Paulo litemi lemēni lel básu banini, "Ukyuli cōmeni útabla lēla leni na badu-nwu iye bakya-nwu cōcō." ³² Amu na Agripa ósu Festo cōnini, "Nka bōkana bōcōnyonu-nwu si cōcōdi ka úti litemi lemēni ósi-aku Kaesare lel cōsu."

27 Amu na uwi cōni na balē ugyii ka cōdi ka busie Italia ni, bēti Paulo ku batōntēne bakladi bákyā

bekpone unengu cōni baal Yulio enu kemo. Cōdi aban bagyumanane lēkpa linwi leni baal Cōga Unengudi Bekpone Lēkpa. ² Amu na búti cōkōcō cōni nási Adramitio na úsela Asia kalēkē. Na abu ku Makedoniani cōni baal Aristarko na ósi Tesalonika nlie cōkōcō cōmeni kemo. ³ Amu na nwuna kadi kēgye ni, bútédi búnye Sidon kutudō. Amu na Yulio úte Paulo ku fī ku kafō faa cōnii uteesie cōmankemo na utánu nwuna bakpana kalē na bete-nwu ala ani na weti wesie ulu. ⁴ Na ka bōcō bōta mmō ni, na cōfēfēē cōmmō kenye cōkplu cōsu ni, bōsia Kipro kada kake kesii kani na bōbē cōfēfēē cōmmō. ⁵ Amu ka bōvia mmō ni, bútásia Kilikia ku Pamfīlia kutudō, na bútédi búnye cōma cōni baal Mira na Likia kalēkē lel. ⁶ Meni na cōgyumanane cōni ntōcōku-bu ónu cōkōcō cōdi cōni nási Aleksandria na úsela Italia kalē lel. Na úti bula fui ókya cōkōcō cōmeni kemo. ⁷ Na emeyi pii kemo ni, ulu busie bōcōmmō bōyu-bu cōkplu asa na bōkana Knido cōma kudō budu. Na cōfēfēē kpakplaa cōni muukpō mmō cōsu ni, bútakana na bōvi ligeen. Anwucōsu ka búdu Salmone ni, búdeyi bútávi Kreta cōmadō kesii kani na kalē kammō kētīle cōfēfēē cōmmō kenye cōkplu. ⁸ Na cōkplu kemo na bōkē utublīi kudō kudō búbedu kesii kani baal Cōkōcō Kenyekō cōni na útagyunku cōma cōni baal Lasea. ⁹ Amu ka bōcōdi emeyi pii na bula ulu busie bōcōmeni kemo cōsu ni, Kōka Bulie Uwi óvi. Na ntu lel bōvi na uwi cōmeni kemo cōdubo cōkplu bōcyu. Cōmeni cōsu na Paulo ólē-ma cōnini, ¹⁰ "Ati bene, lēnu lēti ka bula ulu busie ósi cōfēni cōdubo cōkplu bōcyu, cōsika cōkōcō cōmeni cōdubuduo cōgbankpi kemo, na ala pii ku bekyuli lenō badubo bōyii." ¹¹ Nsu bekpone unengu cōmeni cōfcō cōkōcō cōcōnkune ku cōkōcō cōlati bōlē útulo lēla leni na Paulo ósu. ¹² Amu ka kalēlēkō kammō kaaadia bunye gycōkō na cōkōcō uwi cōni ndubo cōsu ni, ulu besiene bamēni ketulodikō bēte kasusu ka besie betēdu Foinike. Mmō na badubōkana bōkya cōkōcō uwi. Cōsika Foinike cōdi cōma na Kreta kalē lel cōni mbo lēkōcō kalēlēkō kani muutile cōfēfēē kenye na cōfē kanukō. ¹³ Amu na uwi cōmmō kemo kani na cōfēfēē cōbuni cōdi úse kalē uukpō ósi kada kake, na óbla aani si ulu busie bōcōmmō cōdubōcōdia. Anwucōsu bálklibi lel na bātōcō bātásia Kreta cōmadō. ¹⁴ Nsu cōnakunwi ni, cōfēfēē ukpīdi cōdi úkpo ósi cōmīi kake óvi Kreta. ¹⁵ Na úbo cōkōcō cōmeni ókōli. Bawia ka nka basō benwini cōkōcō cōmeni anumi besienku kutudō, nsu bātákana. Anwucōsu bányonu-nwu na cōfēfēē cōmmō údi-nwu úsela. ¹⁶ Amu kama kama ni, bútáke kabēkō blii kadi na ntuntē kalē kani baal Klauda kama kake. Na cōkplu kemo asa na bōkana cōkōcō blii cōni bōda na unengudi cōmmō kemo bunyimi bōda lēla ledi lel. ¹⁷ Amu ka bēbo-nwu báda ni, bēti lēbuli báda cōkōcō ubendi lenō, cōsika baayia ka cōfēfēē webō-nwu wesienku cōnwinimi kekpidikō na Libia kutudō. Anwucōsu báyula adi ani nfa cōkōcō cōmmō katō fui. Cōmeni cōsu cōfēfēē cōmmō kani nda-nwu mōcōvínku. ¹⁸ Kadi kēgye ka cōfēfēē cōmmō útada bukpo útaya cōsu ni, bēse kalē

beedie ɔkɔkɔ ɔmeni kemo etila teebo taakya ntu kemo. ¹⁹ Na limeyi letedi leɔl ni, bébo ɔkɔkɔ leɔl ala pii lenɔ bá-vaakun. ²⁰ Amu na ɔfɛfɛɛ bonwu ɔmeni úkpo laa emeyi pii ɔni na básɔ bátanu ɔfɛ iye ayabi kudii. Na bu-la akɔ ɔdi ɔɔ uuubo ngba bɔke lenunsia ledi! ²¹ Amu ka básie liluku gyɔkɔkɔ na bátake uwi bátadi ni, Paulo ɔta únye-ma anumi na ɔsu-ma ɔnini, "Banwa, si búnu na nka bínu-mi litemi ni, nka búтата Kreta na ala ameni fui ataaleku-bu. ²² Na mɔɔsu-mii kede kede ka ni, ɔkɔkɔ ɔmmɔ ɔdubɔyɔii udu bɔdi, nsu bina akɔ ɔdi biala ulekpí! ²³ Ɔsika kamaadi usien ni, Katɔti ɔni mbo-mi na anwu na mɔɔkpá ni, nwuna ɔtu ɔdi úbenye-mi kudɔ. ²⁴ Na ɔsu-mi ɔnini, 'Paulo, ɔɔ tayia. Ɖleka atɛ fula litemi na Kaesare anumi! Katɔti lefɔndia ɔsu ni, únu fula buvele na ɔnu-ɔ kɔnyana ɔnii awɔ ku belusiene bammɔ fui ɔdi ulekpí.' ²⁵ Anwuɔsu banana, beke kayi! Mɔɔfɔ Katɔti taadi ka ni, lela ledi biala ledubo bɔsia aani kale na ɔsu. ²⁶ Nsu ni, ɔfɛfɛɛ ɔdububo-bu utáva ntunte kalɔ kadi leɔl." ²⁷ Amu na ɔfɛfɛɛ bonwu ɔmeni ɔda-bu uubó teesienku teeboku na Adria Epu leɔl emeyi leevu-ene. Na limeyi leevu-linedi usiente ni, bula ɔkɔkɔ leɔl kabla bablane bákali ka báakpe béde kalɔ kadi. ²⁸ Mmɔ na bákɔku ntu bɔmeni bɔgyu bánu, na bánu ka ntu bɔmeni bɔgyu aani leɔba eti anyɔ ku aavlanɔ. Na ka básie anumi blii ni, básɔ bákɔku na bánu ka ntu bɔm-mɔ bɔgyu bɔdi leɔba liti ku aavlene. ²⁹ Amu ka baayia ka ɔfɛfɛɛ webo ɔkɔkɔ ɔmmɔ watáfɛmi atakpe adi leɔl ɔsu ni, báyula abuala ene ani mbo unu geen adi bákya ntu kalɔ na bébo-nya báda ɔkɔkɔ ɔmmɔ kale na udi unye. Na benye baanu anumi kpakplaa ka kadi keyile bugye. ³⁰ Amu ka ɔkɔkɔ ɔmmɔ leɔl kabla bablane báwia ka bekeli ɔsu ni, béti ɔkɔkɔ ubliidi ɔmmɔ na bákya lekwe banii nka batánu ɔkɔkɔ ubendi ɔmmɔ letɔɔ na bakya abuala ku unu ɔmmɔ adi. ³¹ Nsu ni, Paulo ɔsu bekpone ku bana ɔɔnkune ɔnini, "Si bina fui bítasɔ bítakya ɔkɔkɔ ɔmeni kemo ni, bedubukpi." ³² Anwuɔsu bekpone bameni békulo ɔkɔkɔ ubliidi ɔmeni kɔbuli kɔni nda-nwu, na bányonu-nwu bákya ntu bɔmeni kemo. ³³ Amu uwi ɔni na kadi kadaku bugye ni, Paulo úvele bana fui ɔnii badi. Na ɔɔ ɔsu-ma ɔnini, "Emeyi leevu-ene ɔɔn mení ka búduo ɔgbankpi ɔmeni kemo na bina akɔ ɔdi biala útetuku ɔ adila kenye. ³⁴ Ɖmeni ɔsu muuvele nda-mii, beɔi lela ledi na beke ɔyikun kale na bilekpi. Ɖsika alɔl muedi ulelie ɔdi leɔl." ³⁵ Amu na Paulo úti bodobodo ɔdi, na ka ɔgya Katɔti enu na bana fui anumi mmɔ ni, ɔfɛ ɔdi na úti ɔdi. ³⁶ Kɔnakunwi ni, ɔdi biala ɔke kayi na bana fui bése kalɔ baadi. ³⁷ Amu na bekyuli bani nkya ɔkɔkɔ ɔmeni kemo bumomo bɔbla nkyuli eti alɔ ku aavlanɔ-ɛku. ³⁸ Uwi ɔni na bádi báwɔkɔ ni, bekyuli bammɔ básɔ bédie etila akladi fui na ɔkɔkɔ ɔmeni kemo béwi ntu kemo, na ɔkɔkɔ ɔmmɔ ɔbla faafaa. ³⁹ Uwi ɔni na kadi kégye nwaa ni, bátanu epu kɔtu mení bétese likpo. Nsu bánu kaleleka kadi na epu kɔtu mení kesii kani na nka kadia kale na basia mmɔ balɛ. Anwuɔsu

báwia ka nka si ɔdia muedi ni, na beti ɔkɔkɔ ɔmmɔ anumi batákya mmɔ. ⁴⁰ Anwuɔsu békulo abuli ani nda abuala ani bébo báda ɔkɔkɔ ɔmmɔ, na báfemini ugyii ɔni nda ɔkɔkɔ ɔmmɔ kama na ɔɔtina ɔkɔkɔ kavinkɔ. Na bákɔliku ɔkɔkɔ ɔmmɔ adi katɔ kale na ɔfɛfɛɛ ubo-ma usienku epu kɔtu. ⁴¹ Amu ka básela letɔɔ ni, ɔkɔkɔ ɔmmɔ útányi kɔnwinimi kemo ɔni na nwuna anumi léɔɔ lilakana busie. Na ɔfɛfɛɛ lenɔ úbo kama kake úgyingya fui kede kede. ⁴² Ka bekpone bameni bákali bani batɔntene bammɔ badubo bukeli ɔsu ni, bábla kasusu ka bebo-ma badu. ⁴³ Nsu ka bana ɔɔnkune ɔmeni ɔɔwia ka ɔfɔ Paulo ngba ɔsu ni, útatunaku-ma. Anwuɔsu údie ɔsu ɔnii si bani makana ni, baba legyu beduo ntu kemo na bakpi beteesie kutudɔ. ⁴⁴ Na bakladi bani mebu fui lenɔ ni, beti kugyike ku ala abambadi ani meti-ma masia ntu anumi metédu kutudɔ. Ɖmeni ɔsu bétéduo kutudɔ mmɔ, na ɔdi biala útekpí.

28 Na ka bóle ɔgbankpi ɔmmɔ kemo ni, búbati ka mmɔ ndi ntunte kalɔ kani na baalɔ Malta. ² Amu na kalɔ kameni leɔl bekyuli báfɔ-bu kadue. Ka ɔnantu ku kɔɔ uwi na ɔdi ɔsu ni, básala-bu ogya bonwu ɔdi na kutudɔ mmɔ na béte-bu eduo. ³ Amu ka Paulo ɔnii uudie ekyweni adi ɔkya ogya ɔmeni kemo ni, kɔlakpi kɔdi kóvi kóle ekyweni ameni akɔ ɔsi ogya liwulu lemme ɔsu, na kúbakɔ kómana Paulo kɔnu leɔl. ⁴ Amu ka kalɔ kameni leɔl bekyuli bánu ka kɔlakpi ɔmeni kófa-nwu kɔnu leɔl ni, básu leɔl banini, "Bekyuli ɔdune na ukyuli ɔmeni ɔdi. Anwuɔsu bafɔ baláya-nwu wake ngba ina ka úkeli epu kemo kukpi." ⁵ Nsu Paulo úfimi kɔlakpi ɔmeni ɔkya ogya ɔmeni kemo, na kútabla-nwu lela ledi. ⁶ Amu na bekyuli bameni benye baanu, na bákali ka ɔdubufu iye ɔle ubo ukpi kɔnakunwi. Amu ka bénye bánu laa na ɔmeni ɔdi útebo leni ni, bábavumana bana bɔkali na nwuna leɔl na básu banii bafɔ badi. ⁷ Amu na kesii kani na búbenye mení ni, ude kalɔ kammɔ Ɖga Publio kesii. Na ɔga ɔmeni lenɔ ɔfɔ-bu ku kubití, na ɔnu-bu leɔl emeyi atɛ fui. ⁸ Amu uwi ɔmeni kemo kani ni, Publio ɔti uu fi. Na nwuna leɔl léfɔ ogya, na ɔɔnyí káfɔ lenɔ. Na ka Paulo útéduo-nwu kudɔ na ɔkpali katɔ na úti enu ɔsia-nwu leɔl ni, ɔle ɔmmɔ ɔba-nwu. ⁹ Ka bénu ɔle ɔmmɔ bɔbwi ni, balene bani nkya kalɔ kammɔ leɔl fui bále bébo, na Paulo ɔbwi-ma. ¹⁰ Na ablala ameni ɔsu ni, bétete-bu etela pii. Na ɔni na uwi údu ka ɔkɔkɔ mmɔ ni, béti etela ani fui ɔdubuti bɔda ulu békoku-bu. ¹¹ Bókya mmɔ abuli atɛ asa na bótɔl. Na bula ɔkɔkɔ kemo ni, búlie ɔkɔkɔ ɔni baalɔ banii Nta Bafɔ ɔni nási Aleksandria úbenye kalɔ kameni leɔl na kɔɔ uwi ɔmmɔ kemo. ¹² Ka bóta mmɔ ni, ɔma udeedi ɔni búdi búnye ndi Sirakusa. Na búlie mmɔ lenɔ emeyi atɛ. ¹³ Ka bósi mmɔ ni, bótu búnwini bítédu Regio. Na nwuna kadi kégye ni, ɔfɛfɛɛ ɔbuni ɔdi úkpo ɔsi bula kama ɔni nébunku-bu, na útiku-bu na búbeduo Puteoli limeyi linyɔdi leɔl. ¹⁴ Na mmɔ na bútanu bafɔtaadine badi, na bévele-bu banii bulie-ma kudɔ emeyi maate.

Na ɔmeni kama ka bóta mmɔ ni, búteduo Roma. ¹⁵ Na ka banwa banii nkya Roma lenɔ bénu ka bósi bɔdubo ɔsu ni, badi bási ɔgyu bábasiaaku-bu na Apia Kuye. Na badi lenɔ bábasiaaku-bu na likpo leni baalɔ Kuduokɔ Ete. Ka Paulo ɔnu-ma ni, ɔgya Katɔti enu, na ɔɔ ɔke kayi úbu. ¹⁶ Amu na uwi ɔni na búteduo Roma ni, béte Paulo ku fi banii utélie kesii kani na ɔɔyɔ. Na báya na bekpone bameni kemo unwi útaagyumana-nwu. ¹⁷ Amu na emeyi ate kama ni, Paulo ɔlɔ Yuda fuɔ batɔnkune banii nkya mmɔ fui ɔsala. Ka bása ni, ɔsu-ma ɔnini, “Banwa, Yuda fuɔ banii nkya Yerusalem néfjie-mi na béti-mi béte Romafuɔ aban banii ɔteku-mi litemi ina ka ɔta fuɔ ukyuli ɔdi iye bula bati kuuku ɔdi ala bɔbla bɔdi. ¹⁸ Romafuɔ bameni báteku-mi litemi na báwia ka nka banyonu-mi. ɔsika ni, bátanu lɛla leni lɛb benye badu-mi kɔɔ aani kalɛ na Yuda fuɔ batɔnkune banii néfjie-mi báwia. ¹⁹ Na uwi ɔni na Yuda fuɔ bameni bénye bétile lɛla lɛmeni ni, ɔya na lɛsu-ma nnii betiku-mi na lisie ntánu ɔga Unengudi Kaesare ɔlati. ɔsika mmɔwia ka unu-mi lɛla leni mmɔsu kalɔ, na ɔɔɔdi ɔɔɔ na lɛyɔ ka lɛda mina kadi bekyuli kenye. ²⁰ ɔmeni ɔsu na lɛlɔ-mii. ɔsika Ukyuli ɔfunadi ɔni lɛlɔ na Israelfuɔ basia anu ni, nwuna lɛlɔ na mbo bɔɔtaadi ɔsu na kɔgba kɔmeni kɔda-mi leni.” ²¹ Amu na básu-nwu banini, “Abu ni, bútenu ɔ lɛla lɛdi bútasiku-ɔ lɛlɔ. Na búta fuɔ ɔku iye linyesia likpidi lɛdi na fula lɛlɔ bútasiku banwa banii nási Yudea bebo meni ɔdi kudɔ. ²² Nsu mmɔwia ka bunu

lɛla lɛdi bɔsiku lɛla leni na áɔ ádi meni lɛlɔ. ɔsika ɔɔɔ ni, balásu lɛla lɛbuni lɛdi taasiku lɛkpa lɛmeni lɛlɔ na kesi kesii.” ²³ Amu na bése limeyi lɛdi bese, na bekyuli pii bébo-nwu kudɔ. Mmɔ na ɔtemi úte-ma ɔsiku Katɔti lɛga kadiko lɛlɔ. Na ɔlɔ-ma kasusu úsienku kesii kani na Mose ku Katɔti kenye bediene bénweni ala bése básiku Yesu lɛlɔ. Na ɔtemiku-ma ɔsi ɔtanta útédu useyi uwi. ²⁴ Na bana akɔ bekyuli badi báɔ-nwu bádi, nsu badi lenɔ báta fuɔ-nwu bátadi. ²⁵ Amu na etemila ameni ébenwini unyefi na bana akɔ. Na bégyingya uwi ɔni na Paulo ɔsu-ma litemi likplodi lɛmeni ɔnini, “ɔdi litemi geen ka Katɔti Kɔyu kɔsia Yesaia lɛlɔ na ɔsu bula bati kuuku ɔnini, ²⁶ ‘Sie tásu Yuda fuɔ anii, “Bédubunu na bilénu kalɔ, na bédubɔnu na bilanu biláti.” ²⁷ ɔsika bekyuli bameni kɔyi kútile, na bebo atu ɔkplu na bɛbile bana anumi lenɔ. Si ɔɔɔdi leni ni, nka bana anumi adubɔnu, na bana atu lenɔ adubunu, na bana kɔyi lenɔ kɔdubɔbla nwaa na benwini bebo-mi kudɔ na lɛbwi-ma.” ²⁸ - ²⁹ Amu na Paulo ɔwɔlɔ-ma bɔtemiku ɔnini, “ɔlɛka lɛsu-mii na beti ka ni, bekyuli bɔɔ litemi lɛmeni ni, béti-ni béselaku banii naaadi Yuda fuɔ. Na ama ni, badubɔɔ-ni!” ³⁰ Amu na Paulo ɔkya mmɔ akwa anyɔ na kaduli kani na úvo kemo, na úta fuɔ bekyuli banii fui muubo-nwu kudɔ. ³¹ ɔkɔ Katɔti lɛga kadiko lɛsa ku kayi buse úte-ma, na ɔtina-ma ala ani nkenku Yesu Kristo lɛlɔ. Na ukyuli ukyuli útétile-nwu ku fi.

ROMAFUJ

1 Ami Paulo, ɔni ndi Yesu Kristo kabla ɔblane na ndi ɔtalane ɔni na Katɔti ɔfunu ka lɛkɔ-nwu litemi buni lɛsa ni, ami muunweni ɔku ɔmeni. 2 Na Katɔti litemi buni lɛni na ɔsu nwuna kenye bediene ɔse ka ɔdubudie keyi ni, bɛnweni-ni bákya Bunweni Kedee ɔku kemo. 3 Linyese lɛmeni lɛkenku Katɔti Ubidi ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo lɛlɛ. Báwɔ-nwu aani ɔyawine kale na ɔdi Dawid kaba kemo ubi. 4 Na ɔkenku Katɔti Kɔyu lɛlɛ ni, Katɔti ɔdie-nwu ɔtina bekyuli ku ɔyikun bonwu ka ɔdi ubidi ɔni na ɔgyila ɔlɛku bekpine akɔ. 5 Na ɔkenku Kristo lɛlɛ ni, Katɔti ɔnu-bu konyana na ɔti-bu ɔbla batalane ɔte Kristo kale na bɔya na kadi fui bekyuli baƔɔ badi na babla nwuna lɛyɔla. 6 Na amii lɛnɔ ni, Katɔti ɔlɛ-mii ɔnii bibebunku Yesu Kristo badi bammɔ. 7 ɔmeni ɔsu na muunweni ɔku ɔmeni lite amii bani fui nkya Roma na Katɔti ɔkɔɔ-mii, na ɔlɛ-mii ka bɛbla nwuna badi. Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo lɛƔɔndia ku keyi buɛɛ kasiaku-mii. 8 Kudeedi ni, nkenku Yesu Kristo lɛlɛ mɔkɔgyá mina Katɔti enu na bina fui lili, ɔsika kayawi bekyuli fui beenú kale na bɛƔɔ Kristo bɛdi. 9 Katɔti ɔni kabla na mɔkɔbla ku mina kayi fui na litemi buni lɛni lɛsa mɔkɔkɔ ɔkenku ubidi lɛlɛ ni, ani ndubudie-mi kenye ɔsi kale na naaayifla-mii uwi biala kemo si mɔkɔkpali katɔ. 10 Na uwi biala na mɔkɔkpali Katɔti ni, muuvele Katɔti nnii si ɔdi-nwu lɛƔɔyɔ ni, na lɛkɛ kuƔi na libo mbanu-mii uwi ɔmeni kemo. 11 Anumi ɛgyie-mi geen ka libo mbanu-mii na libunku-mii na kɔyu kemo ɔkenku Katɔti konyana bɔnu ɔsu na bɛkɛ ɔkplu. 12 Lɛla lɛni mɔkɔsu mɛni ndi ka bɔdubɔkɔya lɛlɛ ogya na uwi ɔmeni kemo. ɔsika bina bɔƔɔtaadi bɔdubo-mi ogya bɔkɔya, na ami bɔdi lɛnɔ bɔkɔya-mii ogya. 13 Banwa, beti ka lɛbla kasusu uwi pii kemo ka libo-mii kudɔ nka, nsu lɛla lɛdi lítile-mi kuƔi. Mɔkɔyɔ ka lɛya na bekyuli baƔɔ Kristo badi na bina akɔ aani kale na lɛbla na bekyuli bani naaadi YudaƔɔ akɔ. 14 Kabla kamɛni ndi kayu kani nda bekyuli fui, GrikiƔɔ ku bani naaadi GrikiƔɔ ku bekyuli bani náda anu ku bani náɔkɔ. 15 ɔmeni ɔsu na anumi ɛgyie-mi geen ka lɛsu amii bani nkya Roma lɛnɔ litemi buni lɛmeni. 16 Litemi buni lɛmmɔ lilekpo-mi kɔƔa, ɔsika lɛdi Katɔti ɔyikun ɔni mɔkɔyá na ukyuli biala ɔni mɔkɔƔɔ taadi ɔkɛ ngba bɔƔɔ. Na YudaƔɔ ndi beedeedi bani ndubunu asa na bani naaadi YudaƔɔ basia. 17 Na litemi buni lɛmeni muudie ulu siin ɔni mɔkɔyɔ Katɔti kaƔɔ taatina. Na ulu siin ɔmeni ɔkenku bɔƔɔtaadi lɛlɛ ɔsi kalɔ kesekɔ ɔtɛdu kawɔkɔkɔ. Na lɛni na bɛnweni

na Bunweni Kedee ɔku kemo banini, “BɔƔɔtaadi lɛlɛ na bekyuli baasia taabla siin, na Katɔti uute-ma ngba.” 18 Katɔti uudie nwuna konyi keyi taasiku katɔ na ala ani mɔkɔta teenye-nwu lɛlɛ ku likyulikpi ala bɔkɔla bɔni muutile bekyuli kuƔi ka bati Katɔti litemi geen lɛmmɔ. 19 Uuti konyi ɔsika bekyuli baanu Katɔti ala ani na ɔbla fui nwaa. Na Katɔti ɔlati nédie-nya nwaa ɔtina-ma. 20 ɔsika ɔsi uwi ɔni na Katɔti ɔdie kayawi ni, ala ani fui na ɔbla ɔkɔya kayawi lɛlɛ muudie Katɔti ɔni na bulánu ku bula anumi ɔyikun ku nwuna udu keyi. Anwuɔsu ukyuli biala ɔkɔ ulakana bɔsu ɔnii ɔtaƔɔ Katɔti ɔtadi. 21 ɔsika ina ka bekyuli bagyi Katɔti ni, beléte-nwu ɔbu ɔni ná-manku-nwu aani Katɔti kale. Na balagya-nwu enu lɛnɔ. Mmomu bana kasusu kɛƔu na baabla adɔkɔla. Na lɛdisa lɛƔɔ-ma. 22 Na baanu lɛlɛ aani bekyuli bani na báda anu, nsu bɛnwini badɔkɔdi. 23 Na báda Katɔti ɔni nli ngba uwi fui bɔkɔpa báya, na beemwi ala abambadi ani muukpi mmomu. Bábla ala amɛni aani ukyuli iye baase iye bebuo iye bebuo bani mɔkɔkpɛ kalɔ aani balakpi udu. Na bɛse-ma bɛte lɛlɛ aani baƔɔ. 24 Anwuɔsu ni, Katɔti ɔnyonu-ma, na baabla lɛyale ala ani mɔkɔyá na beesé lɛlɛ. Na baabla kɔƔa ala na bana akɔ. 25 Na bávu-mana Katɔti litemi geen lɛmmɔ ku ɔkɔ bɔnyo. Na baakpá ala ani na Katɔti ɔdie. Nsu ɔlɛka bakpa Katɔti ɔlati ɔni námanu bumwi uwi fui. ɔsia lɛni. 26 Ala amɛni bɔkɔla ɔsu na Katɔti ɔnyonu bekyuli, na baabla ala ani mɔkɔda bana ɔkɔna ɔkwe ani muukpó kɔƔa. Na beleku muedi báda banana bɛse na baafɔƔwe lɛlɛ na aƔiankpi kemo. 27 Na lɛni kani na banana lɛnɔ báda beleku bɛse na baabla kɔƔa ala, na beesié lɛlɛ kudɔ aani ɔnana ku uleku kale. Na ɔmeni ɔsu ni, Katɔti ɔni-ma kɔtu kɔni námanu-ma ɔsi bana udu ukpidi ɔni na bábla ɔsu. 28 Na ka bɛse bɛni banii balatɛya lɛla lɛni na ɔdi ka bati ɔsu ni, Katɔti ɔnyonu-ma, na likyulikpi lɛƔɔ-ma kasusu kemo. Na baabla ala ani na utaleka babla. 29 Na likyulikpi ala bɔkɔla bɔƔɔ-ma lɛlɛ kemo fui. Na anya ndi alaekpidi bɔkɔla ku ɔdivo ku kalala. Na lɛnungyie na bekyuli bamba ala lɛlɛ ku ukyuli bɔdu ku kekpo ku ɔkɔ bɔnyo ku lɛlɛ bule ati ati bɔƔɔ-ma lɛlɛ kemo. Na beeti lɛlɛ kasusu kekpidi. Na beekeyi atɛ. 30 Na beetemi enyekpi na bana bakpana lɛlɛ. Badi bekyuli bani muukisi Katɔti. Beedumi lɛlɛ, na baatina lɛlɛ, na baakun lɛmɛnɛ. Na baawia likpidi lilu lɛbambadi pii. Na balábu bana bawɔne. 31 Badi bekyuli bani naagyí lɛbuni ku likpidi kavumana. Na baládi bana ala ani na

básu lél. Na lèla lèdi lilakywi-ma kaf. Na balánu ukyuli konyana. ³² Bagyi ka Katóti úbo-bu cda siin ka bekyuli bani nlie ngba kómeni udu ni, Katóti cúbubudu-ma kukpi kót. Nsu ni, benye momomo na baabla alaekpidi ameni. Na cókdi kómeni leti, mmomu beeti cbu teete bekyuli bani leno móbbla ala ameni.

2 Anwusu ni, si awó cdi aateku ukyuli litemi na aadú-ma kót ni, eeebo kenye kadi na eedie. Na ulu biala lél na ádu fula bakpana kót ni, fula lél na aadú kót. Csiika ala ani na bábla ni, ana udu kani na awó leno aabla. ² Bula fui kógyi ka Katóti leti pè mbo ku fí kóni na cteku bekyuli bani móbbla ala ameni udu litemi. ³ Na si awó aani ukyuli cyawine kani aabla ala ameni udu na aadú bekyuli bamba kót ni, aakali anii adubukeli Katóti litemi kót? ⁴ Munuu bæebu benii keeke na Katóti kóbla-bu kafóbuni na kóké kayi na uuwiku-bu lél? Bèti geen ka ni, Katóti kóbla-bu lèfón-dia lèmeni csika kówia ka ubunku-bu na bunwini kayi. ⁵ Na ka bina atu ebo kóplu na bítenwini kayi csu ni, Katóti cúbubó-mii kót kóni geen na limeyi leni na údie úse lél ka cúbubóteku bayawine fui litemi na nwuna ulu siin lél. ⁶ Na Katóti cúbubó kó ukyuli biala kayu na nwuna kabla kani na óbla kenye. ⁷ Bekyuli bani móbkyia lèbuni kóbla kóplu na basiaku bukeye ku bumwi ku ngba kónii nso naaadubo kósa kudii kama ni, Katóti cúbubóya na bakè ngba fui kómomo. ⁸ Nsu bekyuli bani móbkyia ama leti lèké na beení litemi geen lèmmo na basiaku alaekpidi kóbla kama ni, Katóti cúbubó kónyi kóké na bana lél na kóni-ma kótu geen. ⁹ Bekyuli bani fui móbbla ekpidi ni, badubo abi bubo na baláke kónwuna kódi. Yudafulu ndi bedeedi na kót kóni kómeni kemo, na bani naaadi Yudafulu basia. ¹⁰ Nsu ama bani móbbla ala abuni ni, Katóti cúbubóte-ma bukeye ku cbu ku keyi buè. Yudafulu ndi bedeedi bani ndubóké ala ameni, na bani naaadi Yudafulu basia. ¹¹ Csiika Katóti ulánu anumi lél taate litemi. ¹² Bekyuli bani fui nábla ekpidi na baaagyi Mose cda bubo ni, badubo bukpi kóyii. Nsu Katóti ulateku-ma litemi na cda bubo kómomo lél. Na bani na bakya Mose cda bubo kómeni kaló na bábla ekpidi ni, kókenku cda bubo kómeni lél na Katóti cúbubóteku-ma litemi. ¹³ Csiika kókdi bekyuli bani na bunu kani na beenú cda bubo kómeni ndubókbla siin na Katóti anumi. Mmomu bekyuli bani móbbla taasiaku lèla leni nkya cda bubo kómomo kemo ndubókbla siin. ¹⁴ Cók ni, bekyuli bani naaadi Yudafulu ni, baaagyi Mose cda bubo kómeni. Nsu si kókenku bana kayi kóké kemo na bábla ala ani na Mose cda bubo kóntina ni, bana ablala aatina ka bebo cda bubo bete lél ina ka bétenu Mose cda bubo kómeni lél litemi dii. ¹⁵ Na kóntina ka Katóti úti ala ani nkya Mose cda bubo kómomo kóntina ókya-ma kayi kemo. Na bana kayi leno kaatina-ma geen ka kómeni use leni. Na uwi cdi ni, bana kasusu kaadú-ma kót iye keete-ma ubo. ¹⁶ Na litemi buni leni lèsa na móbók ni, lèetina ka Katóti cúbubóya na Yesu

Kristo cteku bekyuli litemi ósiku ala ani nábe akya-ma kasusu kemo fui lél. ¹⁷ Na amii bani móbso benii bedi Yudafulu ni, bíti lél bíkpo Mose cda bubo lél, na bæekun lèmenè ka bibo kóna ku Katóti. ¹⁸ Bèesu leno benii begyi lèla leni móbók Katóti kaf, na bétèya ala abuni ani na cdi ka bèfuna na cda bubo kómomo kemo. ¹⁹ Na bétó lél bédí ka bedi lenumi bite banumbwene, na bedi bukeye bite bekyuli bani nkya lèdisa kemo. ²⁰ Na bæesu ka amii móbók badókdi, na bæetina banamu bakódi ala. Na bétó bédí geen ka cda bubo kómomo bunye bute lèlati ku litemi geen fui. ²¹ Nsu amii bani móbntina bekyuli bamba ala ni, bæetina bina lél ala amómó? Bèékó Katóti litemi buni lèsa teete bekyuli benii beteyu, nsu amii alati kók? Bileyu? ²² Bèesu bekyuli benii batadi kók, nsu amii alati kók? Biladi kók? Bèeta teenye bafí lél kóakplaa, nsu bileyu bana kakpako kámoma ala? ²³ Beda Katóti cda bubo bæekun lèmenè, nsu bæegyi ka kófa kuukpó Katóti ka biládi cda bubo kómomo lél csu? ²⁴ Na Bunweni Kedee Cku kemo ni, básu banii, "Amii Yudafulu udunkpi náya na bani naaadi Yudafulu baaló Katóti lenyikpi." ²⁵ Na si bæedi cda bubo kómeni lél ni, bina lego bukulo kódi lèla leni na libo kósa. Nsu si biládi cda bubo kómomo lél ni, na lego bukulo cdi kóni na bétla cdi lèla keeke. ²⁶ Na si ukyuli kóni naaadi Yudani na útekulo lego kókdi cda bubo kómeni lél ni, Katóti kónu-nwu aani ukyuli kóni nékulo lego. ²⁷ Ukyuli kóni kókdi cda bubo kómomo lél nsu útekulo lego ni, cúbubó-mii kót ina ka amii na bétè cda bubo kómomo na bíkulo ago leno nsu biládi-mu lél. ²⁸ Cókdi kóna lél na kónu Yudani geen taati. Na lego bukulo geen kómomo ni, buuunye buuute kóna lél kabla kani na bekyuli baanu taati na ukyuli lél kani. ²⁹ Mmomu ukyuli kóni ndi Yudani geen ndi ukyuli kóni móbntina na nwuna ablala kemo ka úti nwuna kayi úte Katóti. Na kókenku kóna kóni na békulo na cda bubo cdi kenye lél. Mmomu kókenku Katóti Kóyu lél. Na kókdi ukyuli cyawine móbókliku ukyuli kómomo lenyi kót, mmomu Katóti.

3 Na si use leni ni, kósa kómani na Yudani kóni na békulo lego ubo utulo bani naaadi Yudafulu? ² Na lilu pii lél ni, cókanku ala abuni. Kudeedi ni, Yudafulu enu kemo na Katóti úti nwuna Bunweni Kedee ókya. ³ Nsu si úbo úte ka badi bátafó bátadi kók? Aafó taadi ka Katóti uladi nwuna etemila lél? ⁴ Kudii! Ina ukyuli biala cdi kók onyine muedi ni, bèya kóti ka Katóti kókdi nwuna litemi lél. Leni na bénweni na Bunweni Kedee Cku kemo banini, "Lèla biala lèetina ka fula kenye etemila adi litemi geen. Na aateku bekyuli fui litemi ulu siin lél." ⁵ Kósu na kóbubósu kónii bula ekpidi ani na kóbbla móbók na bekyuli baanu Katóti lèbuni leni na kóbbla taati? Na kómomo csu ni, kóbubósu kónii Katóti ulábla kadue si kóni-bu kót? Kudii! Nsu leni na badi baakali! ⁶ Na si buse na use aani kalé na baakali ni, bi lél na Katóti cúbubóteku bayawine fui litemi?

⁷ Ukyuli cdi ckana na uye onini, "Nsu si mina ala ani na naaabla ulu lel kwá na Katoti litemi geen lemm kw li-igyingya na beemwi-nwu ni, bi csw na beedú-mi kw ka ukyuli ukpidi na ndi?" ⁸ Si búti-nwu leni ni, bckana bcsu bnii, "Beya na butaabla likpidi kale na lela leebuni lele lesiku-nwu kemo." Bekyuli bani meti-nwu leni ni, bá-manku ka Katoti cdu-ma kw. Nsu leni na bekyuli badi beedumi-bu, na baasu taatina ka abu násu leni. ⁹ Na cfeni ni, bi na bckana bcsu na abu Yudaful lel? Bubo kenyekw kabuni butulo bani naaadi Yudaful? Kudii! Csika léetina mbavi ka likpidi léfj Yudaful ku bani naaadi Yudaful fui leno lel kemo. ¹⁰ Csika leni na bénweni na Bunweni Kedee Oku kemo banii, "Ukyuli cdi uuubo na use siin na Katoti anumi. Ina unwi pe muedi! ¹¹ Ukyuli cdi biala uuubo oni mcknu leebuni taati. Na cdi leno uláwia Katoti kama ulu. ¹² Bekyuli fui bénwini kama bákyá Katoti, na bana fui báfio. Na ukyuli cdi uuubo oni mckbla leebuni. Ina unwi pe muedi! ¹³ Bana inye buse aani kwfkw kóni nálemi kuwi. Na bana linyemi leeta na kw bcknyl lel. Na bana inye bckdú bekyuli aani kólakpi bckdu kale. ¹⁴ Na ewida ku cdu úyi-ma kenye kemo te. ¹⁵ Legba leeta-ma pla pla na bekyuli bckdu lel. ¹⁶ Bana ngba búbie na beebó abi geen. ¹⁷ Na baaagyi lela ledi na keyi buee ngba bulie lel. ¹⁸ Na bana cbladu ulátina ka baayia Katoti." ¹⁹ Cfeni ni, bckgyi ka ala ani fui básu na Mose cda bubo cku kemo adanku bekyuli bani nkya cda bubo bckmeni kal. Na cyawine cdi ulakana kenye kadi budie na Katoti litemi bckte kemo. Csika Katoti cdukwteku kayawi fui litemi. ²⁰ Anwucsu ni, cckdi cda bubo bckmm kama bcksiaku mckwá na ukyuli cbla siin na Katoti anumi. Mmomu ni, cda bubo bckmeni bckwá na bekyuli baatí ka baabla likpidi. ²¹ Nsu ulu oni lel na Katoti údie stina ka bekyuli baasia taabla siin ni, cckckenku cda bubo lel. Na cda bubo bckmm ku kenye bediene bédie cmeni bátina nwaa. ²² Katoti cckwá na bekyuli baabla siin si báfj Yesu Kristo bádi. Cckbla cmeni teete bekyuli bani fui náfj Kristo bádi. Na ulákya kavumana kadi na bekyuli bammm nte. ²³ Bekyuli fui bábla likpidi, na bátamanku ka bckte Katoti legadi bukeye. ²⁴ Nsu ni, Katoti cckenku Kristo Yesu oni náfj bula lili kayu lel óya na bckbla siin na nwuna lefckndia csw. ²⁵ Katoti néti Yesu ókpa na bula ekpidi lili. Na cckenku nwuna ubugya oni na úwi kal csw ni, bekyuli baaké bana ekpidi buti taakyie si báfj Kristo bádi. Katoti óbla cmeni úti stina-bu kale na cckbla ala fui ulu lel. Ókeku-bu kayi na uwi oni návi kemo, na útakpete bula ekpidi. ²⁶ Nsu uwi cmeni kemo ni, cckenku akpala ameni lel na Katoti stina-bu kale na anwu use siin. Na cckbla bani náfj Yesu bádi fui siin. ²⁷ Na bi lel na bckdubckana lemené bckun ka ani na bóbla asa na bóke bckf? Ku lela! Csika ukyuli ulábla siin ka cckdi cda bubo bckmm lel csw. Mmomu cckenku bckfcktaadi lel kani na Katoti ccklibi abu ku-nwu nte. ²⁸ Csika bckgyi nwaa ka ni, cckenku bckfcktaadi lel kani na ukyuli cckbla

siin na Katoti anumi, na cckdi nwuna cda bubo bckmm lel cckdi csw. ²⁹ Munuu ni, Yudaful leti pe cdi na Katoti cdi? Na cckdi bani naaadi Yudaful ama cdi? Een, cdi ama leno cdi. ³⁰ Csika Katoti unwi pe kani nkya na anwu ndubckbla na Yudaful baabla siin cckenku bckfcktaadi lel. Leni kani na cckdubckbla bani naaadi Yudaful leno na babla siin cckenku bckfcktaadi bckmm kani lel. ³¹ Anwucsu bi na cckmeni ccktina? Ccktina ka bódá cda bubo bckmm buse ka bckfcktaadi bófj-mu kenye csw? Kudii! Mmomu lela leni na cda bubo bckmm bckdanku geen na bckckliku katw.

4 Bi ndi lela leni na bckdubcksu ka bula cti kuuku Abraham ónu stí na litemi lemeni lel? ² Si cckenku kabla lel na Katoti ónu ka Abraham use siin ni, na ubo kenyekw ka ckun lemené. Nsu uuubo kenyekw kammku na Katoti anumi, csika cckdi Abraham kabla na ónu. ³ Csika na Bunweni Kedee Oku kemo ni, básu banini, "Abraham ófj Katoti ódi. Cckmm csw na Katoti ónu ka use siin." ⁴ Ukyuli oni mckbla kabla ni, ulábu nwuna leyufckla aani litela, mmomu cdi lela leni námanku-nwu na nwuna kabla kenye. ⁵ Nsu na Katoti kudw ni, ukyuli oni néteti anu útasia nwuna kabla lel mmomu na úti nwuna anu ósia Katoti lefckndia lel ni, Katoti ccknu ukyuli ukpidi cckmm ka use siin. ⁶ Na Cga Dawid ósu leni kani ka lel ledubckw ukyuli oni na Katoti ónu ka use siin. Na cckdanku nwuna kabla kani na óbla csw. Dawid ósu onini, ⁷ "Lel ledubckw bekyuli bani na Katoti úti bana bckfj ókyie-ma na údie ekpidi bana lel. ⁸ Lel ledubckw ukyuli oni ekpidi na Blcti ulabu ulése-nwu kudii." ⁹ Na lelcy leni lel litemi na Dawid ósu meni ni, bani nékulo ago kani ndubcké-ni? Kudii! Ledanku bani nétekulo ago leno, csika Bunweni Kedee Oku cckw onini, "Abraham ófj Katoti ódi csw na Katoti ófj-nwu ka use siin." ¹⁰ Na uwi cckmani na Katoti ónu-nwu ka use siin leni? Uwi oni kemo na Abraham útekulo tw lego munuu uwi oni na úukulo lego? Cckdi uwi oni na úkulo lego. Mmomu asa na wetékulo lego. ¹¹ Lego bukulo cdi oni na Abraham óbla meni ni, anwu ndi likpo buse bckni mcktina ka Katoti ófj-nwu. Csika nwuna bckfcktaadi náya na Katoti ófj-nwu ka use siin asa na úkulo lego. Na bckfcktaadi bckmeni csw ni, Abraham únwini bafcktaadine fui cti. Na Katoti cckenku Abraham lel ófj-ma ka bese siin ina ka bétekulo tw lego muedi. ¹² Abraham cdi cti ute bani na békulo ago leno. Nsu cckdi oni na békulo ago csw, mmomu ka bélie ngba na bckfcktaadi kemo aani kale na bula cti Abraham úlie asa na úkulo lego csw. ¹³ Katoti úse kenye úte Abraham ku nwuna baww ka badubckdi kayawi kameni ala. Nwuna kenye kani na úse meni kaaakenku kale na Abraham ósiaku cda bubo bckdi kama csw. Mmomu ni, úse-nwu kenye kameni cckika ófj Abraham ka use siin cckenku nwuna bckfcktaadi csw. ¹⁴ Na si kayawi kameni ala bckdi linyese lise lite bekyuli bani cckdi cda bubo lel ni, na bckfcktaadi cckdi lela ledi. Na Katoti linyese ledi cckte keeke. ¹⁵ Csika cda

bubo buudie Katṭi kṛnyi taatina-bu. Nsu si cda bubo buuubo ni, ukyuli lēla lēdi lilédie bula bṛfṛ taatina-bu. ¹⁶ Anwuṣu ni, linyese lēmeni lēdanku bṛfṛtaadi, na cdi kama kekpoḵ ute bekyuli na Katṭi kafṛbuni kani na ṣbla bekyuli bani fui ndi Abraham bawḵ. Na cḵḵdi bani na Katṭi úte cda bubo bḵmmḵ leti pē ndi-nwu bawḵ ḵsu. Mmomu bani nsiaku Abraham bṛfṛtaadi bḵmmḵ kama lēnḵ. Ḷsika ni, Abraham cdi bṛfṛtaadine fui cti. ¹⁷ Na lēni na Bunweni Kedee Ḷku ṣsu cḵnini, “Líti-ḵ lēbla kadi bekyuli pii cti.” Na Abraham ndi bula cti cḵni náḵ ṣdi na Katṭi anumi. Katṭi cṛyikun cḵni na úbo ḵsu ni, ṣ-gyila bekpine na básḵ bébo beli ngba. Na cḵkenku cṛyikun cḵmmḵ ḵsu ni, útemi na ala ani náṭakya kudii áda ále! ¹⁸ Kesii kani na lēnunsia liiibo muedi ni, Abraham únye bṛfṛtaadi lēl kpakplaa. Anwuṣu úbabla kadi bekyuli pii cti aani kalē na Bunweni Kedee Ḷku ṣsu cḵnini, “Fula bawḵ lēnḵ badubo bumomo lēni kani.” ¹⁹ Abraham ḵḵḵ aani akwa eti anyḵ. Nsu ni, enu áṭafē-nwu na bṛfṛtaadi kemo ina ka ṣnu ṣti ka kafṛḵḵḵ na unye, na Sara lēnḵ ḵvṛ kḵḵ. ²⁰ Nsu ala amēni áṭafē-nwu enu na nwuna bṛfṛtaadi kemo. Mmomu úḵie Katṭi linyese ṣda kpakplaa, na nwuna bṛfṛtaadi bḵmmḵ bṛkya-nwu cḵplu na úti bumwi úte Katṭi. ²¹ Na cṛgyi nwaa ka Katṭi ubo cṛyikun na cḵbla lēla lēni na ṣsu úse. ²² Na cḵkenku bṛfṛtaadi bḵmmḵ ḵsu na básu banini, “Ḷmmḵ ḵsu na Katṭi ṣnu ka use siin.” ²³ Na cḵḵḵ anwu leti pē lēl bēnweni etemila amēni basiku banii, “Katṭi ṣnu-nwu ka use siin.” ²⁴ Mmomu cḵdanku abu bani lēnḵ na Katṭi cḵdubḵnu ka buse siin cḵkenku kalē na bṛḵḵ Katṭi cḵni nágyila Blṭi Yesu ṣlēku kekpine mmḵ bṛdi lēl. ²⁵ Katṭi úte kufi na bekyuli bádu Kristo ṣsi bula ekpidi ani bṛbla ḵsu. Na Katṭi ṣgyila-nwu ṣlēku bekpine akḵ kalē na Katṭi cḵni ka buse siin.

5 Na cḵfēni ni, ka Katṭi ṣbla-bu siin cḵkenku bula bṛfṛtaadi lēl ḵsu ni, Katṭi úte-bu keyi buē cḵkenku Blṭi Yesu Kristo lēl. ² Na ka bṛḵḵ Kristo bṛdi ḵsu ni, ṣya na bṛḵe Katṭi lēḵndia lēni kemo na bḵkya cḵfēni. Na lēl lēyṣ-bu geen, cḵsika bubo lēnunsia ka bḵdubulie ku Kristo na Katṭi lēgadi bukeye bḵmmḵ kemo. ³ Na lēnḵ ni, lēl lēyṣ-bu si buubó abi, cḵsika bḵgyi ka lēbibo lēmeni udu lēyá na buunye kpakplaa. ⁴ Na bula bunye kpakplaa ni, bḵḵyá na bḵḵé udu cḵbuni. Na cḵmmḵ ndubḵya na bḵḵe lēnunsia. ⁵ Na lēnunsia lēmeni liláya bula anumi ewi kalb. Ḷsika Katṭi cḵkenku nwuna Kṛyḵ cḵni na úte-bu lēl na ṣya na nwuna bḵḵ bṛḵ-bu lēl kemo fui. ⁶ Uwi cḵni na bulakana lēl bubunku ni, Kristo úbekpi na bekyuli bekpidi lili. Na ṣle lēni na uwi cḵni kemo na Katṭi cḵlati ṣle ugyii úse lēl. ⁷ Ubo cḵplu ka ukyuli cḵdi ukpi na ukyuli cḵni nse siin lili. Nsu cḵfaale ukyuli cḵdi cḵkana na use kayi na ukpi na ukyuli cḵbuni lili. ⁸ Nsu Katṭi údie ṣtina-bu kaduē kalē na cḵḵḵ-bu. Ḷsika uwi cḵni na bḵkya bula ekpidi kemo ni, ṣya na Kristo úkpi na bula lili. ⁹ Na si cḵkenku nwuna kukpi cḵmmḵ lēl ḵsu na bṛbla siin na Katṭi anumi ni, kukpi cḵmmḵ k-

dubudie-bu kḵlēku Katṭi kṛnyi bonwu kemo utulo! ¹⁰ Na si Katṭi ṣḵḵku abu ku-nwu nte ṣḵlibi cḵkenku ubidi kukpi lēl na uwi cḵni kemo na nka bḵdi-nwu bekisine mmḵ ni, na uwi cḵni na abu ku-nwu nte bḵdia mēni ni, Katṭi cḵdubḵnu-bu kṛnyana utulo fui na bḵḵe ngba bḵḵ cḵkenku Kristo cḵmmḵ lēl. ¹¹ Na cḵḵḵ cḵmēni leti, mmomu lēl lēyṣ-bu geen na Katṭi lēl cḵkenku Blṭi Yesu Kristo cḵni lēl na Katṭi ṣsia na ṣḵḵku abu ku-nwu nte ṣḵlibi ḵsu. ¹² Likpidi lēsia ukyuli unwi lēl na líbo kayawi, na likpidi lēmmḵ lēdanku kukpi líboku kayawi. Ḷmēni ḵsu kukpi kúbo ukyuli biala lēl. Ḷsika ukyuli biala ṣbla likpidi. ¹³ Likpidi lēkya kayawi kemo asa na Katṭi úte-bu Mose cda bubo. Nsu kesii kani na cda bubo buuubo ni, Katṭi ulábu ukyuli bḵḵḵ teese. ¹⁴ Nsu ṣsi Adam uwi úbalē Mose uwi ni, kukpi kṛdi bayawine fui lēl ku bani na bátabla likpidi lēdi muedi aani kalē na Adam útadi Katṭi cda bubo lēl. Na Adam cḵmēni unye ute ukyuli cḵni mebo. ¹⁵ Nsu ni, bana inyḵ beese unwi. Ḷsika Katṭi lēḵndia lēni na ukyuli cḵmēni cḵdanku liiise aani ala ani na Adam bḵḵḵ cḵmmḵ cḵdanku. Adam cḵdi ukyuli unwi cḵni bḵḵḵ ḵsu na bekyuli pii bēkpi. Nsu Katṭi cḵdubḵya na ngba bḵḵḵ lēḵndia lēni nkenku Yesu unwi cḵmmḵ lēl libo lite bekyuli pii litulo na nwuna kafḵ buni ḵsu. ¹⁶ Nsḵ cḵḵḵsu ka Katṭi lēḵndia lēmmḵ liiise aani ala ani nkenku likpidi lēni na ukyuli unwi cḵmmḵ ṣbla. Ḷsika likpidi lēmmḵ líboku litemi bḵḵe ku cḵḵḵ bḵdu. Nsu bḵḵḵ pii bḵmmḵ kama ni, Yesu lēḵndia lēmmḵ lēya na bekyuli bábla siin. ¹⁷ Ḷkenku ukyuli unwi lēl ḵsu na kukpi kṛdi bekyuli lēl ṣsi ukyuli cḵmmḵ likpidi ḵsu. Anwuṣu cḵkenku Yesu Kristo lēl ni, bekyuli bani fui náḵe Katṭi lēḵndia na ṣbla-ma siin badubuduo ngba bḵḵḵdi cḵmmḵ lēga bḵdi kemo butulo fui. ¹⁸ Anwuṣu ni, kalē kani na cḵḵe likpidi linwi lēl na bekyuli fui báḵe cḵḵḵ bḵdu ni, lēni kani na cḵḵe lēbuni linwi lēl na Katṭi cḵdubute bekyuli fui ubo. ¹⁹ Na cḵkenku kalē na ukyuli unwi cḵmmḵ ṣta únye Katṭi litemi lēl na bekyuli fui bēnwini alaekpidi bablane ni, lēni kani na Katṭi cḵkenku kalē na ukyuli unwi ṣdi nwuna litemi lēl ḵsu na Katṭi cḵdubḵya na bekyuli pii babla siin. ²⁰ Ka cda bubo bḵmmḵ búbo ni, bṛya na bekyuli bánu bana ekpidi báti bēbu. Na si bṛnu bula alaekpidi pii ani na bṛbla bṛti ni, mmḵ kani na bḵdubḵnu Katṭi kṛnyana cḵni na ubo úte-bu lēnḵ bḵti bubu. ²¹ Anwuṣu kalē na likpidi lēya na kukpi kṛdi bekyuli lēl ni, lēni kani na Katṭi lēḵndia lēdubḵya na bḵbla siin na buduo ngba bḵni nsḵ naadubḵsa kudii lēga bḵdi kalb cḵkenku Blṭi Yesu Kristo lēl.

6 Ḷmēni ḵsu ni, bi na cḵdi ka bḵsu? Buusié anumi butaabla likpidi kalē na Katṭi lēḵndia limomo libu? ² Oowo! Kudii! Ḷsika búkpi, na likpidi lēḵ líládi-bu lēl! Na bi ḵsu na ṣḵḵ lēka bulie butaabla ala ekpidi? ³ Uwi cḵni na bákpi-bu ntu cḵkenku Yesu Kristo lēl na abu ku-nwu bṛbla unwi ni, begyi ka ntu bḵni na bákpi-bu mmḵ bṛya na bṛbla ku-nwu unwi útēdu nwuna kukpi

kemo leno. ⁴ Na akenu ntu akpila ammu osu ni, woti na ka abu leno bukpi na bava abu ku-nwu. Na Katoti akenu nwuna bukeye ku ayikun lel ogyila Kristo oleku bekpine ako kale na abu leno wota bubelie ku-nwu ngba wawo ammu. ⁵ Na si abu ku-nwu bobla unwi na nwuna kukpi kemo ni, Katoti aduboya na bokla ku-nwu unwi na nwuna wota kemo. ⁶ Na wogyi ka bula udu akukudi ammu ku Kristo na bakana bamana ugyii lel kale na likyulikpi leyii udu na bula lel, na bula wotla osu ulenye ulataabla likpidi kabla. ⁷ Osika si ukyuli ukpi ni, likpidi lesa liibo ayikun wdi na nwuna lel. ⁸ Na si abu ku Kristo bukpi ni, wawofa taadi ka abu ku-nwu wadubulie ngba. ⁹ Na wogyi ka Katoti ogyila Kristo oleku kekpine wni na osu ulekpi. Na kukpi wotla kuuubo ayikun wdi na nwuna lel. ¹⁰ Kristo kukpi wni na ukpi ni, ukpi kunwi pe na likpidi lesa liladi-nwu lel. Na ngba wni na uli wfeni ni, uli-mu ute Katoti. ¹¹ Na leni kani na wleka amii leno bitaanu lel ka bikpi na likpidi lesa liladi-mii lel. Na wleka bilie ngba bite Katoti na amii ku Kristo Yesu unwi bokla kemo. ¹² Anwusu bitaya na likpidi ledi bina wotla wni ndubukpi meni lel, kale na bilanyonu lel bilete wotla akwe adala ekpidi. ¹³ Iye bitete ku fi na likpidi lefa bina wotla kemo kesii biala na bitaabla likyulikpi. Mmomu biti bina lel bite Katoti aani bekyuli bani na Katoti ogyila oleku kukpi kemo uboku ngba kemo. Na benyonu bina lel ekpo fui bite Katoti aani ala ani nse siin na uti wotla nwuna kabla. ¹⁴ Osika likpidi liibo ayikun na bina lel ka biiibo wda bubo kal osu. Mmomu bekye Katoti lefandia kal. ¹⁵ Na bi na wadubo wos? Ka wawoya wda bubo kal na Katoti lefandia kal mmomu na wkye osu ni, wleka butaabla ekpidi? Oowo. Kudii! ¹⁶ Begyi geen ka ni, si binu lel kal na biti bina lel bekye ukyuli wni kabla na bebla kal ni, na bedi ukyuli ammu kabla bablane. Anwusu bekana binwini kabla bablane bite likpidi leni wawokpanku ukyuli taatkye kukpi kemo. Na bekana binwini kabla bablane bite lebuni leni wawokpanku ukyuli taatkye siin bokla kemo. ¹⁷ Nsu wawogya Katoti enu, osika uwi wdi kemo ni, bedi kabla bablane bite likpidi. Nsu wfeni ni, biti bina kayi fui beedi litemi geen leni letina-mii mmu lel. ¹⁸ Na bele likpidi enu kemo, na binwini kabla bablane bite ala siin bokla. ¹⁹ Mawo ka lesia kale na bekyuli baatem kenye na lidie wmeni kal lite-mii na wotla-mii kpete kpete. Na uwi wni nabavi kemo ni, benyonu lel fui bite alaekpidi bokla ku ala ani muuse lel ku likyulikpi ala bokla. Leni kani na wleka biti lel fui bite siin bokla na bebla kedee. ²⁰ Uwi wni na bedi kabla bablane bite likpidi ni, siin bokla uladi-mii lel. ²¹ Na bi wosia na bele besiku ala ani bebla bevi na eekpo-mii wafa wfeni lel? Ala ammu fui wosia ndi kukpi. ²² Nsu wfeni ni, bele ekpidi enu kemo na bele wnwuna. Na binwini Katoti kabla bablane. Ammu osu wosia wni na beke ndi wni na biti lel bite-nwu fui na bebla kedee kale na beke ngba wni nsa naadubo wosa kudii. ²³ Osika likpidi

leyu wla ndi kukpi. Nsu Katoti lefandia leni na ute-bu ndi ngba wni naadubo wosa kudii akenu abu ku Kristo Yesu wni ndi Bloti unwi bokla osu.

7 Geen ni, banwa, binu lela leni na ndubo wosu meni kal, osika bina fui begyi wda bubo ammu. Wda bubo ammu wotla ukyuli lel uwi wni kemo na ulie ngba kani. ² Muuti wmeni letina-mii. Uleku wni nli wogya ni, wgya ku ule wda bubo bunyimi-nwu wmana wgyani lel uwi wni na wotla ammu uli ngba. Nsu si wotla ammu ukpi ni, uleku ammu ole wda bubo ammu kal. ³ Anwusu si uleku wmeni usie utelieku wotla wambadi uwi wni na wgyani wmu ulie ngba ni, bekyuli badubulie-nwu banii wawadine. Nsu si wgyani wmeni ukpi ni, ole wda bubo ammu kal. Na ubo ku fi ka ulie wgya wambadi wni na wawadine. ⁴ Mina banwa, leni kani na use ute amii leno. Osika na wda bubo ammu kenye ni, wotla aani si bikpi uwi wni na Kristo ukpi. Na bekana bilieku ukyuli bamba. Anwusu binwini ukyuli wni na Katoti ogyila oleku bekpine ako mmu kale na bula kelie kaleku ala abuni keyi ete Katoti. ⁵ Uwi wni kemo na wda bubo wdie bula ukyuli udu akukudi kelie kani ndanku likpidi bokla wotina-bu ni, ablala ammu ako katw ebu. Na ala ani na wleku keyi na kelie kammu kemo adanku kukpi. ⁶ Nsu wfeni ni, ka bukpi na wle ala ani nyimi-bu mmu kal osu ni, wda bubo ammu wotla buladi-bu lel. Ammu osu wotla bulabla lela ledi na ulu akukudi lel. Mmomu ulu wotla wni nkenku Katoti wgyu lel na bokla kabla. ⁷ Na wmeni osu ni, bi na wdi ka wos? Wos na wos wotla Katoti wda bubo wdi likpidi? Kudii! Geen ni, akenu wda bubo wmeni lel na wotla lela leni ndi likpidi. Si wda bubo wmeni wotasu wotla, "Taya na anumi egyie-w ukyuli wdi ala lel" ni, na nka leegyie lela leni ndi lenungyie likpidi. ⁸ Nsu ni, likpidi bokla wle ku fi akenu wda bubo lel na woya na lenungyie lidu lidu leka katw na mina lel kemo. Na si wda bubo wdi buuubo ni, likpidi bokla leno bukpi. ⁹ Ami wlati lilie ngba wmeni udu dii, wni na leegyie wda bubo ammu. Nsu uwi wni na lilo wbanu wda bubo ammu leti ka wle-mi ku fi ka wle ala pii ni, likpidi bokla leno wota bunye-mi anumi na lenu leti ka ndubo bukpi. ¹⁰ Na wda bubo wni na nka woya na leke ngba ni, amu neboku-mi kukpi mmomu. ¹¹ Na akenu wda bubo lel ni, likpidi bokla wle ulu na wotla-mii na wdu-mi. ¹² Wmeni osu ni, wda bubo ammu buse kedee, na ala ani na wotla leno ese kedee, na asia ulu siin lel, na adia. ¹³ Anwusu wotla na wmeni wda wni lela leni ndia neboku-mi kukpi? Kudii! Mmomu kale na wni likpidi bokla wotla ka wdi likpidi osu ni, likpidi bokla akenu lela leni ndia lel na woti kukpi wuboku-mi. Na akenu wda bubo wmeni lel osu ni, likpidi bokla buodie muna udu geen keyi. ¹⁴ Bula fui wogyi ka wda bubo wadanku wgyu kemo ala. Nsu ami nli ngba aani wgyawine, na likpidi bokla wotla-mi lel. ¹⁵ Neeenu ala ani na wotla kal. Osika si lela leni na leka ka woye wle ni, wotla ani na

mmomumu ala ani geen na nkisi ni, anya na mmomumu. ¹⁶ Na si ala ani na naaayy ka lebla na mmomumu ni, na katatina ka letuna ka cda bubo mmomumu. ¹⁷ Mmomu cdu ni, katatina ka cdu ami clati mmomumu lela lemeni, mmomumu likpidi leni nkya-mi kemo mmomumu lela lemmu. ¹⁸ Na ngyi ka na mina lel kemo ni, lela lemeni ledi biala liiibo. Na mmomumu cmeni taasiku mina cdu udu kukudi mmomumu lel. Cdu ka mmomumu geen ka nka lebla lemeni, nsu naaakana-ni mmomumu. ¹⁹ Cdu ka lemeni leni na ley ka lebla ni, cdu ani na mmomumu. Na likpidi leni mmomumu na naaayy ka lebla ni, ani na mmomumu. ²⁰ Anwuusu si mmomumu ala ani na naaayy ka lebla ni, cdu ami clati mmomumu-nya. Mmomu ni, likpidi leni nkya-mi kemo mmomumu-nya. ²¹ Na cdu cdu ni, mmomumu lela leni mmomumu na mina lel kemo taati. Si mmomumu ka lebla lemeni ni, likpidi lesiakumi kpakplaa. ²² Nka na mina kayi kemo geen ni, Katoti cda bubo mmomumu-ami ebite geen. ²³ Nsu mmomumu ka ala bamba ani mmomumu-ami lel kemo eekpoku lela leni na mina kasusu kaatina-mi ka ledi. Na aya na likpidi mmomumu bunyimi-mi na mmomumu-ami aani mmomumu. ²⁴ Mina lel libo mmomumu geen. Na cdu ndubo-mi budie mmomumu udu mmomumu kukudi cdu neti-mi usela kukpi kemo menin? ²⁵ Mmomu Katoti enu, cdu cdu Bleti Yesu Kristo lel ni, nduboke mmomumu! Na cdu ni, na mina kasusu kemo ni, ndi Katoti cda bubo kabla mmomumu. Nsu mina ukyuli udu mmomumu likpidi kabla.

8 Cdu cdu ni, cdu cdu mmomumu buuubo buuute bani nabla unwi ku Kristo Yesu na bana ngba bulie kemo. ² Cdu cdu Kristo Yesu lel ni, cda bubo mmomumu nkenku Katoti Koyu cdu muute bekyuli ngba mmomumu lela lela cda bubo mmomumu ndanku likpidi mmomumu ku kukpi kal. ³ Na lela leni na Katoti cda bubo mmomumu na uti ute Mose butakana mmomumu ka bekyuli mmomumu-ami lela lela cdu ni, Katoti mmomumu-ami. Cdu Ubidi aani ukyuli cdu mmomumu cdu cdu ni na likpidi mmomumu. Ubo mmomumu bekyuli mmomumu lili buvele akpala, na cdu likpidi mmomumu na mmomumu likpidi mmomumu cdu cdu mmomumu-bu lela. ⁴ Katoti mmomumu cdu cdu ute abu bani nli aani kale na Katoti Koyu mmomumu, na cdu kale na mmomumu udu kukudi mmomumu. Cdu ala ameni fui na ulu siin lela aani kale na nwuna cda bubo mmomumu. ⁵ Bekyuli bani nli na bana mmomumu udu kukudi mmomumu kenye ni, bana kasusu kaasiala ala ani na bana mmomumu lela lela. Nsu bani nli cdu cdu Katoti Koyu lela ni, bana kasusu kaasiala lela leni na Katoti Koyu mmomumu lela. ⁶ Ukyuli cdu kasusu mmomumu-ami na ala lela ni, cdu kukpi. Nsu ukyuli cdu kasusu mmomumu-ami Katoti Koyu lela ni, cdu ngba ku keyi bue. ⁷ Na ukyuli cdu kasusu nsia mmomumu ala kani lela ni, cdu ukisine ute Katoti, cdu uladi Katoti cda bubo lela. Na cdu geen ni, ulakana-mu lela lela cdu kdu. ⁸ Bani mmomumu na bana mmomumu-ami lela ni, balakana Katoti lela lela. ⁹ Si Katoti Koyu mmomumu-ami lela lela kemo ni, biilie na bina mmomumu udu kukudi mmomumu kenye, mmomumu kale na Katoti Koyu mmomumu. Na si Kristo Koyu kufu ukyuli cdu lela kemo ni, cdu Kristo cdu. ¹⁰ Ina Kristo mmomumu-ami kemo ni, bina mmomumu

na cdu bukpi na likpidi cdu. Nsu bina mmomumu cdu cdu mmomumu ngba, cdu Katoti mmomumu-ami siin. ¹¹ Na si Katoti Koyu cdu mmomumu Yesu lela bekyuli cdu mmomumu-ami kemo ni, anwu cdu mmomumu Kristo Yesu lela bekyuli cdu mmomumu ndubute bina mmomumu cdu ndubukpi menin ngba cdu mmomumu nwuna Koyu cdu nli-mmomumu lela kemo cdu. ¹² Anwuusu ni, banwa, cdu mmomumu na cdu kayi ka bulie ngba na nwuna cdu adala kenye. ¹³ Si besiauku likyulikpi udu ala mmomumu kama ni, bedubo bukpi. Nsu si bekenku Katoti Koyu lela na lela bina mmomumu udu ukpidi mmomumu ni, beduboke ngba. ¹⁴ Cdu bekyuli bani na Katoti Koyu cdu cdu ni, ama ndi Katoti bebi. ¹⁵ Katoti utete-mmomumu mmomumu na na binwini lifu ala kabla bablane. Mmomu mmomumu-ami Koyu cdu mmomumu na binwini nwuna bebi. Na cdu cdu Koyu mmomumu lela cdu na cdu cdu Katoti mmomumu, "Abba" cdu kal ndi mina Ati. ¹⁶ Katoti Koyu ku bula ayu fui eedie cdu kenye taatina ka cdu Katoti bebi. ¹⁷ Na si cdu nwuna bebi ni, na cdu nwuna ala badine. Na abu ku Kristo cdu cdu Katoti ala mmomumu. Na cdu cdu lela aani nwuna kale si bubo abi aani kale na Kristo ubo abi. ¹⁸ Mmomu taati geen ka abi ani na buubofaani ni, aadi lela ledi na kale na Katoti cdu cdu na bukeye kdu. ¹⁹ Ala ani na Katoti mmomumu fui aanu ulu kpakplaa teete uwi cdu na Katoti cdu cdu nwuna bebi cdu. ²⁰ Na ala ediedi ameni fui ni, eduo lebi kemo. Nsu cdu ala mmomumu alati mmomumu leni, mmomumu Katoti clati nete kufi leni. Na aya na ebo lemmomumu ka ²¹ cdu cdu ala mmomumu fui lela kukpi enu kemo na anwuna, na cdu na ekeye aani nwuna bebi kale. ²² Na mmomumu ka uti ubedu uwi cdu kemo ni, ala ani na Katoti mmomumu fui eedumo geen aani uleku cdu nte cdu. ²³ Na cdu ala mmomumu leti, mmomumu ku abu bani na Katoti mmomumu nwuna Koyu buti bute lela buudumo na bula lela kemo, na mmomumu anu kpakplaa ka Katoti cdu cdu bu-ekpidi lili kayi na mmomumu aani nwuna bebi. ²⁴ Na ka bubo lemmomumu lemeni cdu ni, cdu cdu. Nsu lemmomumu lela leni na mmomumu ku bula anumi ni, lela lemmomumu lemmomumu. Cdu ukyuli cdu cdu ulasia ala ani na cdu anu. ²⁵ Nsu si bula anumi asia ala ani na bula anumi alanu lela ni, na mmomumu kayi bue taanu-nya ulu. ²⁶ Na ulu cdu lela na Katoti Koyu kuute-bu kebunku, cdu buse kpete kpete, na mmomumu kale mmomumu Katoti mmomumu. Nsu nwuna Koyu clati kuuvele na kuummo teete-bu kale cdu na abu bulaka budie mmomumu. ²⁷ Katoti cdu ngyi bekyuli kayi kemo ni, cdu lela leni nkya nwuna Koyu kasusu kemo lela. Cdu Koyu mmomumu kuuvele Katoti na nwuna badi lili kale na Katoti mmomumu. ²⁸ Cdu ka lela biala na Katoti mmomumu ni, ledi lemeni lite bekyuli bani mmomumu-nwu na lela-ami ka babla nwuna kabla. ²⁹ Na bekyuli bani na Katoti cdu use ni, use-ami likpo na aya bale Ubidi kale na Ubidi mmomumu udeedi na nwuna banwa pii mmomumu ak. ³⁰ Anwuusu bani na Katoti use-ami likpo ni, ama na lela. Na bani na lela ni, lela-ami siin. Na bani na lela siin mmomumu ni, cdu mmomumu-ami

lenyi katō. ³¹ Omēni ōsu ni, bi na ōdi ka ōksu? Si Katōti unye-bu kama ni, ōma ndubōkana na ukpoku-bu? ³² Na si Katōti ūtenye ūtada Ubidi mmomu ūti-nwu ōkpa na bula lili ni, bi ōsu na ulete-bu ala fui ku kafō faa ōkenku Ubidi ōmmō lēlō? ³³ Na ōma ndubōwia Katōti bekyuli bafunadi litemi? Katōti ōlati uudie-ma kenye ka ōfjō ōbōdi buuubo-ma lēlō. ³⁴ Na ōma ndubōkana na ōdu-ma ōkō? Kristo Yesu ndi ukyuli ōni nēkpi, na ōni nsō nsia ndi ka Katōti ōgyila-nwu ōlēku bekpine akō na ōkō ūbo uli ngba na ulie Katōti ōkadianu na uuvele-nwu teete-bu. ³⁵ Na ōma ndubōkana na ukulo abu ku Kristo ōkō ōkōni nkya-bu nte kemo? Lēbibo, munuu ōlē bunu, munuu bukpoku, munuu ōkōka, munuu kasōngya, munuu ōgbankpi, munuu kukpi na kewii kenye? ³⁶ ōkya Bunweni Kedee kemo ka ni, "Na awō ōsu ni, ōkōka kukpi ōgbankpi kemo limeyi ndi limeyi. Na baabla-bu aani kalē na baabla bafōnu bani na bēti-ma bēsela batādu." ³⁷ Na ōmēni fui kemo ni, butulo lēlō badine ōkenku Kristo ōni ōkōkō-bu ōsu. ³⁸ - ³⁹ Na use-mi nwaā ka ōkō ōkōni nkya abu ku Katōti nte ōkenku Kristo Yesu ōni ndi Blōti lēlō ni, lēla lēdi biala lilakana-mu bukulo. Ina kukpi iye ngba iye katō batu badi iye ayu ekpidi iye uwi ōmēni iye ōni mebo iye ōyikun ōdi iye ōkōkuku iye ōkōgyu iye lēla biala na bēdie lilakana!

9 Lēla lēni na ndubo-mii ōksu mēni ni, ōkō ōkō ka ōni na mōkōni, ōsika ndi Kristo ōdi. Mina kayi kani lēlō na Katōti ōkyu ōkōdi ōkōtina-mi geen ka naaanyi ōkō. ² Mōkōyā na bēti ka kayi kaakpulu-mi na muunū ōlē geen na mina lēlō kemo. ³ ōsika ōkōkōyā ka libunku mina kadi bekyuli. Si banii nka Katōti ōtuna na ōmami-mi Kristo lēlō na ōvumana mina ōkōfō ōte mina kadi bekyuli ni, nka ndubunu kalō na ōyila-mi udu. ⁴ ōsika badi bekyuli bani na Katōti ōfuna. Na ūti-ma ōbla nwuna bebi. Na ūdie nwuna lēga ōbōdi bukeye ōtina-ma. Na ōtina-ma lēla lēni na ūnyimi. Na ūti nwuna ōda bubo ūte-ma. Ama na Katōti ōtina kalē na ōdi ka bakpa-nwu. Na ama na ūse kenye. ⁵ Ama mbo Israel ōkō efi benengu bani na Katōti ōfuna. Na bana akō na Kristo ōni nēbo aani ukyuli ōyawine ōlē ōsi. Bēya na bumwi Katōti ōni ōkōdi ala fui lēlō ōsi ōfēni ūsela fui. ōsia lēni. ⁶ ōkōdi ōksu na nda nnii Katōti kenye kani na ūse ni, ūtadi-ka lēlō. ōsika ōkōdi Yudafulō fui ndi bekyuli bani na Katōti ōfuna aani nwuna badi. ⁷ Na ulātina ka ni, Abraham kaba fui ndi Katōti bebi. Katōti ōsu Abraham ōnini, "Isak lēlō na ndubōksia na akē bawō bammō." ⁸ Na ōmēni ōkōtina ka ni, ōkōdi Abraham bebi bani fui na ōkō ndi Katōti bebi. Mmomu Katōti bebi ndi bani ōkōfō-nwu linyese lēmmō taadi. Na ama na ōkō aani Abraham bebi geen. ⁹ Na etemila ani na Katōti ōsu na nwuna linyese kemo ndi ōnii, "Ndubunwini libo na uwi ōni nā-manku lēlō. Na Sara ōdubōkō ōnanabi." ¹⁰ Na ōkōdi ōmēni lēti. Nsu Rebeka ōkō nta na badi bananabi ōsiku ōti unwi pē kudō ōni ndi bula Nana Isak. ¹¹ - ¹² Nsu ni, Katōti ubo ulu ōni na ōksia taafuna bekyuli. Na kalē na

ubo-nwu kemo lēni ōsu ni, Katōti ōsu lēla lēdi ūse asa na badubōkō nta bamēni iye asa na nta bammō bati lēbuni ku likpidi. Na ulu ōni lēlō na ōksia mmō ōkōkenku bana kabla kadi lēlō. Mmomu ōsu Rebeka ōnini, "Ubi unengudi ōdubunwini ōnamudi kabla ōblane." ¹³ Use aani kalē na Katōti ōsu na Bunweni Kedee ōku kemo ōnini, "Yakob na lēfuna, na līni Esau." ¹⁴ ōmēni ōsu ni, bi na ōdi ka ōksu ōfēni? ōksu na ōksu ōkōnii Katōti ulābla ala ulu lēlō? Kudii! ōkōdi lēni na use. ¹⁵ Nsu ōsu Mose ōnini, "Ukyuli ōni mōkōyā ka lēnu ōkōnyana ni, ndubōkō-nwu ōkōnyana. Na ukyuli ōni mōkōyā ka nwuna lēlō lēkywi-mi kafō ni, nwuna lēlō lēdubōkywi-mi kafō." ¹⁶ Anwuōsu kalē na Katōti ōkōni ukyuli ōkōnyana ni, ōkōkenku ukyuli ōmmō kabla ōkōbla iye tabla lēlō. Mmomu ni, ōkenku kalē na Katōti ōlati ōkōni ōkōnyana lēlō. ¹⁷ Na Bunweni Kedee ōku kemo ni, Katōti ōsu ōga Farao ōnini, "ōmēni ōsu geen līse-ō lēga kalē na lidie mina ōyikun lētina bekyuli ōkenku fula lēlō, na bebo-mi lenyi kudu bete kayawi bekyuli fui." ¹⁸ Anwuōsu ni, Katōti ōkōni ukyuli ōni na ōkōyā ōkōnyana. Na uudie ōbambadi lēnō atu na ōkōbla atuōkplu. ¹⁹ Bina akō ōdi ōdubōmi buye ōnini, "Si use lēni ni, dē na ōbla na Katōti ōkō uudie ukyuli ōkōfō ōbōdi? ōsika ukyuli ōdi ulakana na wata wenye Katōti lēyōla lēlō." ²⁰ Na awō ndi ōma geen na eetemi asiaku Katōti? Libwi līlēye ukyuli ōni nāvō-ni ōnini, "Bi ōsu na āvō-mi lēni?" ²¹ ōmēni kama ni, ukyuli ōni ōkōkōyā ebwi ubo kufi na ōkōla lēvōti lēmmō kalē biala na ōkōyā. Na ōkana na ōkō ebwi anyō ōlēku lēvōti linwi lēmmō kemo, kalē na uti libwi linwi use ūte limeyi ōbōdi. Na uti libwi linyōdi utaafulō fwe. ²² Na lēni kani na Katōti lēnō ōbla. ōkōyā ka ūdie nwuna ōkōnyā keyi na banu nwuna ōyikun bati. Nsu ōkē kayi geen ūte bani mōkōkya-nwu ōkōnyā ina ka ōkōlē-ma ūgyii ūse ka ōyila-ma udu. ²³ Na lēni kani na ōyō ka ūdie ala abuni ani nkya nwuna buk-eye bonwu kemo keyi ōtina bani na wanu ōkōnyana. Na abu ndi bekyuli bani na ōklībi ūse ka ōdubō bukeye. ²⁴ Anwuōsu na ōfuna abu lēnō, na ōkōdi Yudafulō lēti. Mmomu ku bani naaadi Yudafulō lēnō. ²⁵ Na lēni na Katōti ōsu na Kenye Udiene Hosea ōku kemo ōnini, "Bekyuli bani na nka baaadi mina badi ni, ndubōkō-ma mina bekyuli. Na bekyuli bani na nka baaadi mina bayōne ni, ndubōkō-ma mina bayōne. ²⁶ Na kesii kani geen na lēsu nnii, 'Bēēdi mina bekyuli' ni, mmō na bekyuli badubōkō-ma Katōti ōni Nli Uwi Fui bebi." ²⁷ Katōti Kenye Udiene Yesaia ūbo kudu ūte Yudafulō ōnini, "Si ina Yudafulō bemomo aani epu ōkōwinimi muedi ni, bana akō ēlē badi kani ndubo bubu na bake ōkōfō. ²⁸ ōsika Blōti ōdubōtēku bayawine fui litemi ōkōnakunwi na ōksa." ²⁹ Na ōdubōlē aani kalē na Yesaia ōsu dii ōnini, "Si Blōti ōyikune Fui ūtebu bula bawō badi ūtese kama ni, ōdubō udu ōkōyā aani kalē na Sodom ku Gomora lēma lēyīi udu!" ³⁰ ōmēni ōsu ni, bi na ōdi ka ōksu? Bekyuli bani naaadi Yudafulō na bātasiaku lēlō ōkōbla siin kama ni, bēnwini bekyuli bani nse siin ōfēni

na Katoti anumi ka báfu-nwu bádi jsu. ³¹ Nsu Yuda fuo bani násiaku cda bubo lel bodi kama kpakplaa kale na babla lel siin na Katoti anumi ni, bátakana mmu budu. ³² Na bi jsu na bétedu? Jsika bátasia bafotaadi lel na babla siin, mmomu básia ama alati kabla kama. ³³ Om-mu jsu na bétulo Kristo oni nse aani letabi leni nádamu ulu aani kale na ckyá Bunweni Kedee Oku kemo banini, "Binu! Léfuná letabi ledi na Sion leni nduboya na bekyuli betulo. Na ani kani nduboya na begyiile bebuli. Nsu ukyuli biala oni mafu-nwu madi ni, kafa kulékpoku-nwu kudii."

10 Mina banwa, cdi mina boyo boni nási-mi kayi kemo ku mina katobkपाली kemo ka Yuda fuo bako bafu. ² Nnye-ma kama na mmusu ka ni, anumi eegyie-ma geen na Katoti bosiaku lel. Nsu lenungyie lemmu leekenku lelati lel. ³ Jsika baaagyi ulu oni lel na Katoti ccyá ka ukyuli jsia na obla siin na nwuna anumi. Mmomu ama alati báwia ulu bamba béte lel. Oméni jsu béteboku lel kalé bétete Katoti kale na ctina-ma ulu oni lel na basia na obla-ma siin. ⁴ Jsika Kristo ndi Mose cda bubo bammú fui kawakak. Na ukyuli biala oni mafu Kristo madi ni, óbla siin na Katoti anumi. ⁵ Mose únweni ósiku kale na ukyuli cckbla siin ckenku cda bubo lel onini, "Ukyuli biala oni mmu cda bubo bammú lel ni, cda bubo ulu mmu cdubute-nwu ngba." ⁶ Nsu Bunweni Kedee Oku ósu ósiku kale na ukyuli cckbla siin na Katoti anumi ckenku bafotaadi lel onini, "Teye lel anii, 'Oma ndubusie katob?' " Nwuna kalé ndi, cma makob katob matákpánu Kristo mebokú? ⁷ "Na teye lel anii, 'Oma ndubuduo usie kalé kemo fui?' " Nwuna kalé ndi, cma mesie kekpine matákpánu Kristo mebokú? ⁸ Mmomu lela leni na ctina ndi ka, "Katoti litemi lemmu léni líde-c, na lékyá-a kenye ku fula kayi kemo." Na ani ndi bafotaadi litemi leni lesa na bókob. ⁹ Na si ébimi kenye na ásu anii Yesu ndi Bloti, na áfu ádi na fula kayi kemo ka Katoti nágyila-nwu óleku kekpine ni, Katoti cdubofu-c ngba. ¹⁰ Jsika fula kayi kemo na aafu taadi na aabla siin na Katoti anumi. Na fula kenye kani na éti eedie oméni taatina, na aaké bafu. ¹¹ Jsika leni na Bunweni Kedee Oku ósu onii, "Ukyuli biala oni mafu-nwu madi ni, kafa kulékpó-nwu kudii." ¹² Oméni ctina ka ni, kavumana kadi keeebo Yuda fuo ku bani naaadi Yuda fuo nte. Na Bloti cdi bula fui Oti, na uute bekyuli bani fui mmu kपाली-nwu ala abuni. ¹³ Leni na ckyá Bunweni Kedee Oku kemo onii, "Ukyuli biala oni mmu kपाली Bloti lenyi ni, cduboke bafu." ¹⁴ Nsu ukyuli biala oni na útafu útadi ni, de na cdubokana na kपाली-nwu uvele lela ledi? Na ukyuli oni lel lesa na bátakob bétete-ma kudii ni, de na badubokana na bafu-nwu badi? Na si cdi útatáko lesa lemmu útete-ma dii ni, de na badubunu-ni? ¹⁵ Na si bátatala bekyuli kcb? De na cdubokbla na bakob lesa lemmu? Anwujsu na bénweni banii, "Binu bekyuli bani ndubo babakob litemi buni lemmu lesa kale na bana bubo kcbu kcbda kubiti!"

¹⁶ Nsu ni, ccbdi Yuda fuo fui náfu litemi buni lemmu. Jsika Yesaia ósu onini, "Bloti, cma náfu bula litemi ódi?" ¹⁷ Anwujsu ni, bafotaadi bunye litemi lemmu bunu lel. Na litemi lemmu bunu lekenku Kristo litemi lel. ¹⁸ Nsu lela leni muuye cfeni ndi ka ni, bunu na Yuda fuo bétenu Katoti litemi lemmu? Oowo! Bénu-ni aani kale na Bunweni Kedee Oku ósu onini, "Bénu-ma kcbu na kayawi ekpo fui, na bana etemila égyingya ésie kayawi kawakob fui." ¹⁹ Na nsu muuye nnii na bunu na bétenu-ni kalé? Mose clati ndi ukyuli udeedi oni náka kenye budie na ósu ka Katoti ósu onini, "Nduboya na anumi egyie-mii na bekyuli bani naaadi Yuda fuo lel. Na ndubuti bekyuli bani anumi nétebimi lékyá-mii konyi." ²⁰ Na Yesaia úse kayi na ósu-ma nwaa ka Katoti ósu onini, "Bekyuli bani na nka baláwia-mi ni, cfeni bánu-mi. Na lídie lel létina bekyuli bani néteye-mi lel." ²¹ Nsu na Yuda fuo lel ni, Katoti ósu onini, "Lígyingya enu líse limeyi limodi ka lefu-ma. Nsu bátakpete-mi, jsika badi bekyuli bani naaabu lela ledi na báta bénye-mi lel."

11 Anwujsu muuye cfeni nnii Katoti úni nwuna bekyuli? Oowo. Kudi kudii! Ami clati Yudani na ndi na Abraham kaba kemo, na lési Benyamin ccb kemo. ² Katoti úteni nwuna bekyuli bani na cgyi use. Na begyi lela leni na bénweni bákyá Bunweni Kedee Oku kemo uwi oni na Kenye Udiene Elia úvele Katoti úte Yuda fuo na ósu onini, ³ "Bloti, bekyuli bammú bádu fula kenye bediene na bábwé fula akpabi ammú fui. Na ami leti pe ndi ukyuli oni nébu, na baawia ka badu-mi!" Na kenye kamani na Katoti údie Elia? ⁴ Údie kenye onini, "Lídie bekyuli mpimu maate líse líte lel oni na bátale akonko kalé bétete Baal bafu." ⁵ Leni kani na use cfeni. Nkyuli eléé badi bébu bani na Katoti ófuná úse úte lel ckenku nwuna lefandia jsu. ⁶ Nwuna lefandia lel na cke ófuná-ma, na ccbdi bana lela leni bábla jsu na ófuná-ma. Na si Katoti ccfuna bekyuli na bana kabla bckbla kenye ni, na nwuna lefandia leeedi lefandia geen. ⁷ Geen ni, lela leni na Yuda fuo básia anu kpakplaa ni, bátake-ni. Nsu bani na Katoti ófuná ama báke-ni. Na bakladi báyu atuokplu. ⁸ Leni na Bunweni Kedee Oku ósu onini, "Katoti ónyonu-ma na kcbko kcfu-ma kayi ku kasusu fui. Na úti úbale ku cmwi kadi ni, belenu na balánu lela ledi taati." ⁹ Anwujsu Oga Dawid ósu onini, "Katoti cya na bana limeyi kadikob kenwini kubu kubi-ma lel, na betulo na bebuli beduo cgbankpi kemo. ¹⁰ Na cya na bana anumi abwe na batanu lela le-di batati, na cya na bana lebibu linwini etila asia-ma lel uwi biala." ¹¹ Na muuye leno nnii uwi oni na Yuda fuo bétulo na bébuli ni, báyii ku udu na basob balakana ccbta? Oowo! Kudii! Mmomu ósi bana bcfu jsu ni, ngba bcfu búbedu bekyuli bani naaadi Yuda fuo kale na cya anumi egyie Yuda fuo. ¹² Yuda fuo likpidi jsu na Katoti óya na kayawi fui báke nwuna ala abuni. Na oni na Yuda fuo báyla kcyu kemo ala abuni jsu ni, bani naaadi Yuda fuo bale lili na báke Katoti kuse kuse

geen. Na si bana kɔfio kɔdanku kuse kuse ɔmeni udu búboku kayawi ni, si uwi ɔni na Yuda fuɔ bakladi bábasalaku Katɔti badi fui ni, nwuna kuse kuse ɔmmɔ ɔdubo bumomo geen bubu! ¹³ Na amii bani naadi Yuda fuɔ ni, mɔɔsu-mii nnii uwi ɔni kemo na ami ndi ɔtalane nte-mii meni ni, muubo mina kabla kudu. ¹⁴ Na nsia lenu ɔkenku ɔmeni lel ka ni, anumi adubugyie mina bekyuli, na badi bake ngba kɔfɔ. ¹⁵ Ɔsika uwi ɔni na Katɔti údie-ma atu ni, Katɔti ɔsɔku anwu ku kayawi bekyuli nte ɔklibi. Anwuɔsu bi na ndubo bɔle si uwi ɔni na Katɔti ɔsɔ ɔfɔ-ma? Ɔdubuse aani kale na ukpine ɔɔtaata teebelie ngba. ¹⁶ Ɔsika si bodobodo kake kedeedi kani na bábwɛ bákpa béte Katɔti use kedee ni, na bodobodo ɔkladi lenɔ use kedee. Na si kugyii kɔdi ugyiitu use kedee ni, na kugyii kɔmmɔ kɔgba lenɔ kuse kedee. ¹⁷ Na si kɔgba kɔdi kɔfɛ kɔle kugyii kɔmmɔ lel na békulo-mii aani leku kemo kugyii kagba blii kadi bébenyimi báda kesii kani na kugyii kɔmmɔ ntu ɔɔɔyɔ na ɔkun ɔda ni, beɛní ntu taasiku kugyii kɔmmɔ ligyiitu kudɔ. ¹⁸ Anwuɔsu bitakun lemene na kugyii kɔmmɔ kɔgba kɔni náfɛ kɔle lel. Ɔsika si bébla leni ni, benu beti ka ɔɔɔdi amii nda ligyiitu lemme. Mmomu ligyiitu lemme nda-mii. ¹⁹ Bedubɔkana na besu benii, “Kɔgba kɔmmɔ kɔfɛ kale na beti abu bamana kuna kenye.” ²⁰ Na use leni. Nsu beti ka bana tafɔ tadi ɔsu na bámani. Na amii béke kamakɔ ka béfɔ bédi ɔsu. Nsu ɔmmɔ ulátina ka ɔleka biteefu, mmomu bitaayia. ²¹ Ɔsika si Katɔti útenye útada Yuda fuɔ bani nse aani kugyii kɔmmɔ ɔlati kɔgba kɔfɛ ni, beɛkali ka ɔdubunye ɔda amii amu? ²² Ɔmeni ɔɔtina-bu kale na Katɔti ɔɔnu kɔnyana ku kale na nwuna litemi libo ɔkplu. Ɔyɔ bekyuli bani nébo kalɔ ɔkplu, na ɔdi lefɔndia ute amii si binye kɔfɔtaadi ɔmmɔ lel kɔakplaa uwi fui. Si bítabla leni ni, Katɔti ɔdubukulo-mii udie kugyii kɔmmɔ lel. ²³ Na si Yuda fuɔ lenɔ báda bana tafɔ tadi báya ni, Katɔti ɔdubuti ama lenɔ ubamana kugyii kɔmmɔ lel. Ɔsika Katɔti ɔlati ubo ɔyikun na ɔsɔku kagba ɔmana kugyii lel na ɔkun ɔda. ²⁴ Úse ɔdi lela leni na balakya unyefi ka si bákana na békulo kugyii kɔdi udu basiku leku kemo bábamana kɔni bále ɔmantɛ lel na ɔku ɔda ɔni na nka útamanku ka babla ni, na ɔmantɛ kugyii kɔmmɔ ɔlati kɔgba ni, kɔdubɔkana na kɔkun kɔda kugyii kɔmmɔ lel pla utulo. ²⁵ Banwa, ala abedi adi akya ɔsi kukuuku ani na naaayɔ nnii abɛ-mii fui kale na bilátaakun lemene na bina kasusu kenye. Anwu ndi ka ni, Yuda fuɔ badi atuɔkplu ani baabla ni, ɔɔdubo buse leni uwi fui. Mmomu atuɔkplu ammɔ kenye kadubukulo uwi ɔni na Katɔti ɔsala bumomo kɔni na ɔkɔwía na bani naadi Yuda fuɔ akɔ ɔwɔ. ²⁶ Na ulu ɔmeni lel na Yuda fuɔ fui badubɔke kɔfɔ aani kale na Katɔti ɔsu na Bunweni Kedee Ɔku kemo ɔnini, “Ɔfɔne ɔdubɔsi Sion na ɔdubo ubedie likyulikpi na Yakob kaba kemo. ²⁷ Na bunyimi ɔmmeni ndubɔkya amiku-ma nte si uwi ɔni na lídie ekpídi bana lel.” ²⁸ Yuda fuɔ badi Katɔti bekisine, ɔsika bátafɔ litemi buni

lemmɔ bátadi. Ɔmeni ɔsu ni, amii bani naadi Yuda fuɔ béke kenye. Nsu ka Katɔti ɔfuna-ma ɔsu ni, ɔɔɔ-ma na bana bati kuuku ɔsu. ²⁹ Ɔsika si ɔfuna ukyuli ɔdi iye ɔbla-nwu lefɔndia ledi ni, ulávumana-ni. ³⁰ Na amii bani naadi Yuda fuɔ ni, kale na béfio Katɔti uwi ɔdi náɔɔvavi kemo nsu ɔfɛni Katɔti ɔnu-mii kɔnyana na Yuda fuɔ atuɔkplu ɔsu ni, ³¹ leni kani na ɔkenku kale na Katɔti ɔnu-mii kɔnyana ɔsu na ama lenɔ bɛnwini batuɔkplune kale na Katɔti ɔnu ama lenɔ kɔnyana. ³² Katɔti ɔnyonu bekyuli fui, na bana atuɔkplu ábala-ma aani batɔntene kale na ɔnu bana fui kɔnyana. ³³ Katɔti úbomo geen na ala abuni fui ási-nwu kudɔ. Na geen ni, ɔda anu na ɔgyi ala fui kemo kaduɛ. Ukyuli ɔdi ulénu ulu ɔni lel na ɔɔsia taate litemi kalɔ. Na ukyuli ɔdi ulénu lilu leni lel na ɔɔsia taabla nwuna ala kalɔ. ³⁴ Leni na Bunweni Kedee Ɔku ɔsu ɔnini, “Ɔma náti Bloti kasusu dii? Na ɔma mɔkɔkya-nwu kasusu? ³⁵ Ɔma néte Katɔti lela ledi dii na ɔleka Katɔti ɔfɔ-nwu kayu ɔsia?” ³⁶ Ala ani fui nási Katɔti kudɔ, na anwu ɔlati lel na ɔke údie-nya, na adi anwu adi. Beya na ɔkɔkɔliku-nwu lenyi katɔ ɔsi ɔfɛni úsela fui. Ɔsia leni.

12 Anwuɔsu ni, mina banwa, ka Katɔti ɔbla-bu kafɔ buni geen ɔsu ni, muuvele-mii geen nnii biti bina lel bite Katɔti aani akpala ani nse kedee na aayɔ-nwu kafɔ lenɔ beda na bina ngba bulie kemo meni. Ɔmmɔ ndi bina kɔyɔ kemo akpala kabla. ² Besɔ bitabla unwi ku kayawi kamani lel ala ɔkɔkɔ. Mmomu beya na Katɔti ɔvumana-mii kasusu fui na binwini bekyuli bawɔdi. Ɔmmɔ ndubɔkya na benu lela leni na Katɔti ɔɔyɔ beti, na bebla lela leni ndia na leeyɔ-nwu kafɔ na lise seɛn léwɔ. ³ Na ɔkenku kabla kani na úte-mi na nwuna lefɔndia ɔsu ni, mɔɔsu bina fui nnii bitatalaku lel katɔ bitetuloku kale na bise. Mmomu ni, bina kasusu katina ka bíboku lel kalɔ na ɔdi biala utaakɔku lel taanu na nwuna kɔfɔtaadi kɔni na ubo kenye. ⁴ Kale na bula fui bubo lel ugyii unwi ɔni mbo ɔkɔkɔ ekpo pii ani naaaba kabla kenwi ni, ⁵ leni kani na ɔkɔdi bekyuli pii na Kristo kemo nsu bɔsala bɔbɔla unwi aani lel ugyii unwi ɔni ndanku lel ekpo pii. ⁶ Anwuɔsu ni, beya na buti kɔyɔ kemo etela lidu lidu ani na Katɔti ɔkenku nwuna lefɔndia kemo na úte-bu ɔkɔkɔ kabla. Si ukyuli ɔdi litela ledi Katɔti kenye budie ni, ɔdi ka udie-ni kenye ku kɔfɔtaadi kɔni na ubo. ⁷ Si ukyuli ɔdi litela ledi bekyuli kabla ɔkɔkɔ ni, ɔdi ka utaaba kabla leni kani. Si ɔdi ala ɔtina ni, ɔdi ka ɔtina ala ammɔ leni kani. ⁸ Si ɔdi bekyuli ɔkplu ɔkɔkɔ ni, ɔdi ka ɔkɔkɔ bekyuli ɔkplu. Si bekyuli na ɔdi ka ute ala ni, na ute ku kafɔ faa. Na si bekyuli ɔkɔkɔku lenɔ na ɔdi ni, ɔdi ka uti nwuna anu fui ɔsia kabla kammɔ lel na ɔkɔkɔku-ma. Si kɔnyana kɔni na ɔdi ni, na ɔnu kɔnyana ku kayi fui. ⁹ Beya na bina bekyuli kɔkɔ ɔkɔkɔ bekyuli geen. Bikisi likpídi na bífie lela leɔbuni beda. ¹⁰ Biti kɔkɔ bite lel ku kayi faa aani banwa baɔfɔtaadine. Na bebu bina bakpana bitulo lel. ¹¹ Bitabla ɔkɔkɔ, mmomu beya na Katɔti kɔyɔ kɔfɔ-mii

lel kemo fui na bitaabla Bloti kabla. ¹² Lel litaayo-mii na bina lenunsia kemo. Na binye kpakplaa na lebibu biala kemo. Na bitaakpali katw na ulu lel. ¹³ Bile bina lel ala bite Katoti bekyuli bani neebo lela ledi. Na begyinga enu na befo bafu. ¹⁴ Bekyuli bani muukpoku-mii ni, bite-ma kuse kuse. Bite-ma kuse kuse na bitewida-ma. ¹⁵ Beke leloyo ku bani na lel leeyo. Na biwuloku bani muuwulo. ¹⁶ Bebla unwi ku bina bakpana na bina ngba bulie kemo. Bitatalaku lel katw, mmomu betuna na besala ku bani neebo keneyo kadi na bekyuli anumi. Na bitanu lel bitetulo bakladi. ¹⁷ Biteti likpidi bitafu likpidi kayu. Benu kadue na bitaabla ala ani na ukyuli biala kono ka adia. ¹⁸ Besia ulu biala lel na beya na keyi buxe kakya amii ku bekyuli fui nte. ¹⁹ Banwa, bitedie ukyuli likpidi kasi kudii, mmomu bite Katoti ku fui na cbla nwuna konyi kabla na ukyuli kono lel. Osika ni, Katoti usu na Bunweni Kedee Oku kemo onini, "Ami Unwoti muudie kasi, na ami ndubofu kayu." ²⁰ Mmomu na Bunweni Kedee Oku kemo ni, basu-bu banii, "Si kaka koda fula ukisine ni, te-nwu adila na cdi. Si utukwe koda-nwu ni, te-nwu ntu na cni. Osika si abla leni ni, edie ogya ku agyabi ewi-nwu lili." ²¹ Bitaya na likpidi ledi-mii lel, mmomu biti lebuni bedi likpidi lel.

13 Oka ukyuli biala uti cibu ute kal lel batonkune. Osika ctonkune cdi uuubo cyikun cdi si kodi Katoti kud na osi. Na batonkune bani nli cfeni ni, Katoti neti-ma use mm. ² Si ukyuli cdi eta unye batonkune badi lel ni, Katoti lela leni na use use lel na eta unye. Na bekyuli bani mabla leni ni, baawia litemi bote teete lel. ³ Bekyuli bani mabla lebuni ni, batonkune bammo baaadi leyiala beeete-ma, mmomu bekyuli bekpidi na badi leyiala bete. Si beeyo ka beda ctonkune boyia beya ni, bebla lela biala ulu lel na cdubumwi-mii. ⁴ Osika Katoti kabla cblane na cdi, na cbla kabla kale na cdianku-c. Nsu si beebila likpidi ni, na cdi ka beyia-nwu. Osika kodi keeke csu na bete-nwu cyikun! Katoti kabla cblane na cdi. Na cdi ukyuli cni kono ka abla lela biala ulu lel na cni likpidi cblane biala cto. ⁵ Cmeni csu na cdi ka biboku lel kal bite batonkune. Na kodi Katoti konyi cni mebo-mii lel csu, mmomu ka biinu bina kayi bale csu. ⁶ Cmeni csu leno na cdi ka befo kuyi bite bina kal lel batonkune, osika Katoti kabla na baabla. Na beti bana uwi fui bete ka bataanku bekyuli. ⁷ Anwusu ni, befo bana cdi biala kayu kani na beda-nwu. Si kal kammo egulabi ani na bada bete cdi biala na cdi ni, na befo-ka. Si kuyi kodi ni, na befo aku leno. Si cibu na cdi ka bite ni, na bite. Na si bumwi leno cdi ni, na bimwi. ⁸ Si beda ukyuli cdi kayu ni, biteni-ka cfo. Befo kana fui na kasa. Nsu kayu kani na beduboda na kalasa cfo cdi bina ukyulikpana coyo. Osika ukyuli biala cni na ubo coyo ute nwuna ukyulikpana ni, ctina ka cdi Katoti cda bubo cmm lel. ⁹ Cda cni bebo-bu banii, "Tadi kono, tadu

ukyuli, teyu, taya na anumi egyie-c na ukyuli cdi ala lel," ku cda bubo biala nso nkya cmeni kama ni, cna fui cdanku lelakpa linwi leni ndi, "Yo fula ukyulikpana aani fula lel kale." ¹⁰ Coyo bulabla nwuna ukyulikpana likpidi. Anwusu coyo ndi lela leni na cda bubo cmm fui cdanku. ¹¹ Begyinya! Na besia ulu cmeni lel. Osika begyi uwi cni kemo na ckyo. Uwi cni kemo na Katoti cdubofu-bu uude utulo uwi cni na bfo cdi Kristo bdi kal keseko. ¹² Usien kono cni kono, na kadi ndaku bugye. Anwusu beya na cda ledisa kemo ala cbla cyo, na beya kekpo awu cni namanku bekyuli bani nkyo bukye kemo. ¹³ Beya na cda bula lel kadue aani bekyuli bani nke kono bukye kemo. Na kodi adikpi emeyi cdi ku nte bukpi ku leyale ala ku likyulikpi ala ku lel nte bule ku lenungye. ¹⁴ Mmomu biti Bloti Yesu Kristo beya aani awu, na beda kasusu bidie cblana ala keeke ani koda-mii kwe lel.

14 Bigyinga enu na befo bina bakpana bani cfo-c taadi natayu cto kplu. Bitakyaku-ma unyefi na ala ani lel na amii ku-ma kasusu katabla kenwi lel. ² Ukyuli cdi nwuna cfo-c taadi buute-nwu ku fui ka cdi adila biala. Nsu c bambadi cni na nwuna cfo-c taadi bu- uubo cto kplu ni, adila ani kemo na batakya lena kani na cdi. ³ Na ukyuli cni kodi lela biala meni ni, utanu cni cni kodi ala afunadi ka cno. Na ukyuli cni kodi ala afunadi leno utadu cni kodi lela biala cto. Osika Katoti cfo anwu leno. ⁴ Keneyo kamani na ebo na aateku ukyuli cdi kabla cblane litemi? Nwuna unwoti clati ndubono cto si unye ute-nwu kpakplaa iye uuunye. Na kabla cblane kono leno cdubunye kpakplaa, osika Bloti cdubokana na cya na unye ute-nwu kpakplaa. ⁵ Ukyuli cdi cibu limeyi ledi ka lise kedee litulo bebambadi. Na cdi leno kono emeyi fui ka ese unwi. Lela leni kani namanku ndi ka cdi biala cfo lela leni na cbla cdi kadue. ⁶ Ukyuli cni kono limeyi ledi ni, Bloti na uute cibu. Na ukyuli cni na adila adi leno na cdi ni, Bloti na uute cibu, osika cgya Katoti enu na ana lili. Na ukyuli cni neni na uladi adila adi leno ni, cbla leni teeti taabu Bloti. Na cgya Katoti enu. ⁷ Bula ako cdi uuulie ngba uuute nwuna lel. Na leni kani na bula ako cdi leno ulekepi ulete lel. ⁸ Si buli ngba ni, bulie bute Bloti. Na si bukpi leno ni, bukpi bute Bloti. Anwusu si buli o-o iye bukpi o-o ni, Bloti cdi kani na cdi. ⁹ Osika cmeni csu geen na Kristo ukpi na cno eta ubo uli ngba kale na unwini Bloti ute bekpine ku bayawine fui. ¹⁰ Bi csu na aadu f^cnwani cto? Iye ni, bi csu na aanu f^cnwani aani si cno? Bula fui cdubunye Katoti legaboku lemmo anumi na cteku-bu litemi. ¹¹ Osika benweni banii, "Bloti onini, 'Ka lenya nli ngba meni ni, kono-mii kpakplaa ka cdi biala cdubole-mi akono kal. Na ukyuli biala cdubokliku Katoti lenyi katw.'" ¹² Anwusu ni, bula ako cdi biala cdubobu nwuna ngba nkunta bute Katoti. ¹³ Cmm csu beya na cda lel cto cto cyo. Mmomu bele ugyii ka beedubo lela ledi cbla na lebala cdi

bɔfɔtaadi ulu na wetulo na weduo likpidi kemo. ¹⁴ Ka nliku Blɔti Yesu ɔsu ni, ngyi geen na mina kayi kemo ka adila adi eeebo na eesé lelɔ na anya alati udu kemo. Nsu si ɔdi ɔnu lɛla lɛdi aani lɛla leni muusé lelɔ ni, lɛla lemɔm ɛdubuse-nwu lelɔ. ¹⁵ Si aadi lɛla lɛdi na agyi ka liikpóku fula ukyulikpana ni, ɔɔɔdi ɔɔɔ na eedie taati-na-nwu. Taya na lɛla leni na aadi libile fula ukyulikpana bɔfɔtaadi, ɔsika Kristo úkpi na anwu lenɔ lili. ¹⁶ Na lɛla leni na awɔ aanu ka lɛdia ni, taya na ala ammɔ eti unyefi ákya Katɔti badi ako. ¹⁷ ɔsika Katɔ ɔga ɔma ni, ɔɔɔdanku ɔɔɔdi ku ɔɔni. Mmomu ɔdanku lelɔ ɔɔɔla siin ku keyi buɛɛ ku lelɔɔ na Katɔti Kɔyu kemo. ¹⁸ ɔsika ukyuli ɔni ɔɔɔɔɔla Kristo kabla na ulu ɔmeni lelɔ ni, ɔɔɔ Katɔti kafɔ na bekyuli lenɔ baabu-nwu. ¹⁹ Anwuɔsu beya na ɔkɔya ɔkplu biala na ɔɔɔla lɛla leni muuboku bekyuli keyi buɛɛ na lɛyá na bekyuli baalé lili na kɔyu kemo. ²⁰ Bitebile Katɔti kabla na adila ɔsu. Lɛdila biala lise seen, nsu ɔɔɔɔɔdia si lɛla leni na aadi ɛdubɔya na ukyuli ɔdi utulo na ubuli uduo ɔgbankpi kemo. ²¹ Si aláɔkun lɛna iye alani nte iye aláɔla lɛla leni maya na f^ɔnɔwani weduo ɔgbankpi kemo ni, ɔɔdia. ²² Anwuɔsu si lɛla leni na áfɔ ádi na ala ameni lelɔ ni, ya na asɔ akya awɔ ku Katɔti nte kani. Lelɔ ɛdubɔɔy ukyuli ɔni na nwuna kayi kaladu-nwu ɔɔɔɔ na lɛla leni na ɔɔni ka lɛdia lelɔ. ²³ Nsu si ukyuli ɔdi ɔɔɔdi lɛla lɛdi na nwuna kayi kalátunaku-nwu ni, báadu-nwu ɔɔɔɔ kukuuku, ɔsika uládi lɛla lemɔm na bɔfɔtaadi kemo. Na lɛla biala na ukyuli ɔɔɔla na ɔɔɔkenku bɔfɔtaadi lelɔ ni, ɔdi-nwu likpidi.

15 Abu bani na bula bɔfɔtaadi ɔɔɔy ɔkplu ni, ɔlɛka ɔkɛ kayi bute ala ani na bekyuli bani na bana bɔfɔtaadi bútayɔ ɔɔɔkplu baabla na bubunku-ma. Na ɔɔɔdi ka ɔɔɔla lɛla leni mayɔ-bu kafɔ leti. ² ɔdi ka bula ako ɔdi biala ɔɔla lɛla leni mayɔ nwuna ukyulikpana kafɔ kale na ɔɔdia ute-nwu na ɔya na ɔlɛ lili na kɔyu kemo. ³ ɔsika Kristo muedi ni, ɔɔɔdi lɛla leni mayɔ-nwu kafɔ kani na ɔɔla. Mmomu bénweni ka Kristo ɔmmɔ ɔsu Katɔti ɔnini, “Edumi ani na bekyuli bédumi-ɔ ni, ana fui ébo ábasia-mi lelɔ.” ⁴ Na ala ani fui na bénweni bése uwi ɔni návi kemo ni, bénweni-nya bése kale na batina-bu ala, kale na si búnye lɛbibo biala kenye kpakplaa ɔkenku Bunweni Kedee ogya ɔni na ɔkɔya-bu lelɔ ni, na ɔkɛ lenunsia. ⁵ Muuvele Katɔti ɔni muubunku-bu na ɔɔkɔkana lɛbibo biala kenye bunye kpakplaa na ɔkɔya-bu ogya nnii ɔya na unwi ɔɔla ɔkɔya-mii ako uwi ɔni na bíti bɛsiaku Kristo Yesu meni. ⁶ Na bina fui kayi kasala kabla kenwi ku bina etemila, na bimwi Katɔti ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔti. ⁷ ɔmeni ɔsu bigyingya enu na bɛfɔ lelɔ aani kale kani na Kristo úgyingya enu na ɔfɔ-mii. ɔmeni uuti ɔbu teete Katɔti. ⁸ ɔsika ɔmmɔsu-mii nwaa nnii Kristo únwini Yudafulu ubunkune kale na udie ɔtina ka kenye kani na Katɔti ɔsu Yudafulu ɔɔɔ efɔ benengu úse ni, ɔdi-ka lelɔ na kébo kete leni ɔɔɔ. ⁹ Na Katɔti kenye kammɔ kadubɔya na bekyuli bani naaadi Yudafulu lenɔ bemwi Katɔti na

nwuna ɔkɔnyana ɔɔni ɔsu. Katɔti kenye udiene ɔdi ɔsu Katɔti na Bunweni Kedee ɔku kemo ɔnii, “ɔmeni ɔsu ndubumwi-ɔ na bekyuli bani naaadi Yudafulu ako. Na ndubudie bɔfɔtaadi lenu limwi fula lenyi.” ¹⁰ Na básɔ básɔ banii, “Amii bani naaadi Yudafulu bɛkɛku Katɔti bekyuli ebiti.” ¹¹ Básɔ básɔ lenɔ banii, “Amii bani naaadi Yudafulu fui bimwi Blɔti. Na amii kadi fui bekyuli bidie lenu bimwi-nwu.” ¹² Yesaia lenɔ ɔɔɔ únweni ɔnini, “Yese kugyii ugyiitu ɔdubɔta. Na ɔdi ukyuli ɔni ndubɔta na ɔdi kadi fui bekyuli lelɔ. Na bekyuli bani naaadi Yudafulu fui badubɔkɛ lenunsia na nwuna lelɔ.” ¹³ Muuvele nnii Katɔti ɔni ndi bula lenunsia ɔya na lelɔɔ lɛfɔ-mii lelɔ kemo fui, na bɛkɛ keyi buɛɛ aani kale na bíti bina lelɔ bésia-nwu lelɔ kenye, kale na Katɔti Kɔyu ɔyikun ɔya na bina lenunsia lɛfɔ-mii lelɔ kemo fui. ¹⁴ Banwa, ami ɔlati lɛfɔ lɛdi geen ka ala abuni ɔɔla ɔfɔ-mii lelɔ kemo fui. Na bɛgyi ala fui kale na bitɔ ala ammɔ bɛtina lelɔ. ¹⁵ Lise kayi geen na línweni ɔku na ala adi bene lelɔ aani si bunyimene na nɔɔ nda-mii ala ammɔ ɔkenku lɛfɔndia leni na Katɔti úte-mi kenye. ¹⁶ ɔsika ɔɔla-mi ɔnii nnwini Kristo kabla ɔɔlane nte bekyuli bani naaadi Yudafulu. Na ɔmmɔla ɔkpane kabla kani ndi ka lɛkɔ Katɔti litemi buni lemɔm lɛsa lite bekyuli bani naaadi Yudafulu kale na lekpanku-ma liboku Katɔti aani akpala ani Katɔti Kɔyu kóɔla kedee na adubɔfɔ Katɔti anu. ¹⁷ ɔmeni ɔsu na ɔmmɔkun lemene na lɛla leni na Yesu Kristo ɔɔla ɔkenku kabla kani na ɔmmɔla teete Katɔti ɔsu. ¹⁸ Lɛɛɛdubo ɔyɔii ɔɔsu lɛla lɛdi na lɛla bamba lɛdi lelɔ ntu lɛla leni na Kristo ɔɔla ɔkenku-mi lelɔ kani. ɔya na lɛkpanku bekyuli bani naaadi Yudafulu, kale bebo na badi Katɔti litemi lelɔ ɔkenku lɛla leni na lésu-ma na lɛɔla lenɔ ɔsu. ¹⁹ Na badubɔɔla leni ɔkenku ɔyikun ala ani na bánu ku akɔla budie taatina ani na Katɔti Kɔyu kóya na lɛɔla ɔsu. Anwuɔsu ɔsi Yerusalem ɔkɛ útávi Ilirikiko amadó ni, lɛkɔ Kristo litemi buni lemɔm lɛsa. ²⁰ ɔsi kukuuku fui ni, ɔdi-mi lenungyie ka lɛkɔ litemi buni lemɔm lɛsa na kesii kani na baaagyɔ Kristo. Na ɔɔɔdi banii ntátu lɛsia ɔdi kowodu kalɔ letabi leni na ɔkɔya úse lelɔ. ²¹ Mmomu lɛla leni na bénweni bése na Bunweni Kedee ɔku kemo líbo-nwu kemo leni banii, “Bekyuli bani na bátasu-ma nwuna lelɔ litemi dii ni, badubunu-nwu bati. Na bani lenɔ nétenu lɛla lɛdi dii ni, badubunu kalɔ.” ²² Kabla kamani ndi lɛla leni neeete-mi kufɔ ɔsu na naakana-mii kudɔ bubo. ²³ Nsu ɔfɛni ka kabla kadi kasɔ keeebo-mi meni na kalɛkɛ kamani lelɔ ku ka lɛkya ntaawia ulu akwa pii meni ka lenu-mii ɔsu ni, ²⁴ lɛɔla kasusu ka lɛsia-mii kudɔ si lɛvi lísela Spania. Mmɔwɔ ka lɛsia-mii kudɔ si ɔmmɔni na bibunku-mi na mi-na mmɔ busie kemo si lɛkya-mii kudɔ na ɔkɔya lelɔ ebiti uwi klukui ɔdi. ²⁵ Nsu kudeedi ni, lísela Yerusalem ntáɔla kabla kadi libunku Katɔti bekyuli bani nkya mmɔ. ²⁶ ɔsika ɔyɔ bafɔtaadine bani nkya Makedonia ku Akaia kafɔ ka beyi egulabi adi bete bafɔtaadine bawabane bani nkya Yerusalem mmɔ. ²⁷ ɔyɔ-ma kafɔ

ka babla leni. Na badi-ma bayune ƆƆƆ! Ɔsika si bekyuli bani naaadi YudaƆuƆ báƆe kadiko ku YudaƆuƆ ƆƆƆu ke-mo ala abuni ni, agyi anii ama lenƆ ƆƆeƆa bebunku YudaƆuƆ ku bana akela. ²⁸ AnwuƆsu si lébla kabla kameni léwƆƆ na báƆe ala ani na béyi mmƆ ni, ndubusie Spania na ndubƆsia-mii kudƆ mmƆ si líselá. ²⁹ Ngyi ka Ɔni na ndubo-mii kudƆ ni, ndanku Kristo kuse kuse fui nduboku-mii. ³⁰ Banwa, muuvele-mii kpakplaa na BlƆti Yesu Kristo lenyi kemo ku KatƆti ƆƆƆu ƆƆƆu kemo nnii bibunku-mi na bukpo kekpo kani kenye na nnye na bina KatƆti ƆƆƆpali teete-mi kemo. ³¹ Bekpali katƆ bivele KatƆti na udie-mi na Yudea bekyuli bani nátaƆƆ bátadi enu kemo kalé na mina kabla na Yerusalem mmƆ kaƆƆ KatƆti bekyuli bammƆ anu. ³² Na si KatƆti Ɔtuna ni, ndububo mbeduo-mii kudƆ ku ebite, na bula fui ƆƆe ƆƆwuna. ³³ KatƆti Ɔni muute keyi buƆƆ Ɔsiaku bina fui. Ɔsia leni.

16 Muudie bula Ɔnwani uleku Foibe létina-mii. Ɔdi ubunkune na Kenkrea baƆtaadine akƆ. ² Na muuvele-mii nnii bigyingya enu na beƆƆ-nwu na BlƆti lenyi kemo na ulu Ɔni námanku KatƆti bekyuli léƆ. Bite-nwu kebunku biala na wawia wasiku-mii kudƆ, Ɔsika úte bekyuli pii kebunku ku ami lenƆ. ³ Bigyele Priska ku Akwila bani ndi mina kabla bablane bakpana na Kristo Yesu kemo. ⁴ Bénye kagyumana ka beƆpi na mina lili muedi. Na ƆƆƆdi ami leti mmƆgyá-ma enu, mmomu ku bekyuli bani naaadi YudaƆuƆ baƆtaadine akpa ammuƆ fui. ⁵ Na bigyele baƆtaadine bani mmƆsa na bana kaduli mmƆ lenƆ. Bigyele mina Ɔkpana Epaineto Ɔni náka kayi bunwini ƆƆƆ Kristo na Asia kaléƆe léƆ mmƆ. ⁶ Na bigyele Maria Ɔni nábla kabla kpakplaa úte bina léƆpa lémmƆ. ⁷ Bigyele Androniko ku Yunia bani ndi mina kadi bekyuli bani na ami ku-ma na báƆya aban ƆƆ mmƆ. Bekyuli bagyi-ma geen na batalane bammƆ akƆ. Na ama báƆa-mi Kristo ƆmmƆ ƆƆƆ. ⁸ Bigyele Amplia Ɔni na mmƆyƆ geen na BlƆti lenyi kemo bite-mi. ⁹ Na bigyele Urbana Ɔni ndi bula kabla Ɔblane Ɔkpana na Kristo ke-mo. Na bigyele mina Ɔkpana ƆƆƆne Staki. ¹⁰ Bigyele Apele Ɔni na bƆƆƆku-nwu bƆnu na bƆnu ka Ɔdia na Kristo kemo mmƆ. Na bigyele Aristobulo kaduli bekyuli fui. ¹¹ Bigyele Herodion mina kadi ukyuli bite-mi. Na bigyele Narkiso kaduli bekyuli bani néti léƆ béte BlƆti mmƆ. ¹² Bigyele beleku bani ndi Trifaina ku Trifosa bani nábla kabla na BlƆti kemo. Na bigyele mina Ɔk-

pana ƆƆƆne Persi Ɔni ndi uleku Ɔbambadi Ɔni lenƆ nábla kabla kpakplaa na BlƆti kemo. ¹³ Bigyele Rufo Ɔni náƆƆ lenyi na BlƆti kemo ku uni Ɔni náda ami lenƆ aani mina uni kalé. ¹⁴ Bigyele Asinkrito ku Flegon ku Herme ku Patroba ku Herme ku bana banwa baƆtaadine bani nkyama kudƆ. ¹⁵ Bigyele Filologo ku Yulia ku Nereo ku Ɔnwani uleku ku Olimpa ku KatƆti bekyuli bani nkyama kudƆ. ¹⁶ Bigyele léƆ na beƆya léƆ ƆƆgbu na léƆ Ɔblala kedee kemo. Kristo baƆtaadine akpa ammuƆ fui na Kreta banii beegyele-mii o-o. ¹⁷ Banwa, mmƆle-mii kpakplaa nnii binye kagyumana na bekyuli bani muuti bule taakya bekyuli nte léƆ. Na beeti ala bamba ani náta énye bula ala ani na ƆƆƆtina léƆ teetile-mii kuƆi. Be-da léƆ beƆmami-ma léƆ. ¹⁸ Ɔsika bekyuli bammƆ udu ni, balábla BlƆti Yesu Kristo kabla. Mmomu ama alati bana ayƆla na baabla. Na bada kenye emini ate ku katƆƆ beƆfú bekyuli bani naaagyi léla lédi kasusu. ¹⁹ Ukyuli biala únu kalé na beƆdi litemi buni lémmƆ léƆ, anwuƆsu léƆ léyƆ-mi geen na bina léƆ. Nsu mmƆwia ka beƆda anu na léla leni ndi lébuni léƆ. Na binwini bekyuli bani naaagyi léla lédi na likpidi ani kudƆ. ²⁰ KatƆti Ɔni muute keyi buƆƆ Ɔdubususú ukisine ƆmmƆ kƆte kƆte na Ɔya na beƆdi-nwu léƆ na uwi klukui kemo. BlƆti Yesu Kristo léƆƆndia lesiaku-mii. ²¹ Timoteo Ɔni ndi mina kabla Ɔblane Ɔkpana uugyele-mii. Na leni kani na Lukio lenƆ ku Yason ku Sosipatro bani ndi mina kadi bekyuli beegyele-mii. ²² Ami Tertio Ɔni nénweni Ɔku Ɔmeni líse lenƆ muugyele-mii na BlƆti lenyi kemo. ²³ Gaio Ɔni négyingya enu ƆƆƆ ami ku baƆtaadine léƆpa leni mmƆsa meni fui uugyele-mii. Na Erasto Ɔni ndi Ɔma Ɔmeni egulabi léƆ Ɔnune ku bula Ɔnwani Kwarto banii beegyele-mii. ²⁴ BlƆti Yesu Kristo léƆƆndia lesiaku bina fui. Ɔsia leni. ²⁵ Na Ɔfaani ni, beya bumwi KatƆti. Anwu ndubƆkana na Ɔda-mii na binye kpakplaa aani kalé na mmƆsu na litemi buni leni kudu na muubó kemo Ɔkenku Yesu Kristo léƆ. Litemi buni lémeni nkenku ala abeƆdi ani na KatƆti údie keyi na ábe-bu na akwa pii ani návi kemo. ²⁶ Nsu Ɔfeni ni, bédie ala ammuƆ keyi béte kalƆ fui bekyuli aani kalé na nwuna kenye bediene bénweni bése. KatƆti Ɔni nli ngba úsela fui léƆƆƆ ndi ka ƆeƆa bakƆ litemi buni lémeni lesa na kadi fui baƆƆ-nwu badi na badi nwuna litemi léƆ. ²⁷ KatƆti Ɔni leti ndi Ɔnundane ni, anwu na ƆeƆa bumwi ka Ɔsi Ɔfeni úsela uwi fui na Yesu Kristo lenyi kemo! Ɔsia leni.

1 KORINTOFUJ

1 Ami Paulo ɔni nkenku Katɔti ɛfɔky ɛlɛ ɔsu na ndi Yesu Kristo ɔtalane ku bula ɔnwa Sostene muunweni-mii ɔku ɔmeni. ² Búnweni ɔku ɔmeni buute Korintofuj bafɔtaadine bani na ɔkenku Yesu Kristo ɛlɛ na Katɔti údie úse na ɔlɛ-ma ɔnii babla nwuna bekyuli kedee. ɛni na ɔbla bekyuli bani fui ɛnɔ mɔkɔpali Blɔti Yesu Kristo. Anwu ndi Blɔti ute abu ku-ma fui. ³ Buuvele ɔnii bula Unwoti Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo ɛfɔndia ku keyi buɛ kasiaku-mii. ⁴ Mɔkɔgyá Katɔti enu uwi biala na bina lili ɔkenku ɛfɔndia ɛni na úte-mii ɔsiaku Yesu Kristo ɛlɛ ɔsu. ⁵ ɔni bébla unwi ku Kristo ɔsu ni, bæti litemi buni ɛmmɔ na biidie-ni keyi na bínwini Kɔyu kemo balakene ɛnɔ. ⁶ Yesu Kristo ɛlɛ litemi ɛmeni léke kelieko na bina ako kadue. ⁷ ɔmeni ɔsu ni, bilayaki litela ɛdi ɔni na binye begya ka Katɔti ɔya na Blɔti Yesu Kristo ɔda ɔle. ⁸ Na ɔdubɔgyumana-mii na bæda bina ɔfɔtaadi kadue utédu kawɔkɔ. Anwu ndubɔya na si Blɔti Yesu Kristo úbo ubateku bayawine litemi ni, ɔkɔ ɔkɔdu ɔkɔdi bulebo-mii ɛlɛ. ⁹ Katɔti ɔni nálb-mii ɔnii bæbla unwi ku Ubidi Blɔti Yesu Kristo ni, ɔdi ukyuli ɔni ɛlɛ na bekada bikpo. ¹⁰ Na kenye kani na Blɔti Yesu Kristo úte-mi kenye ni, mɔkɔsu-mii kpakplaa aani mina banwa bafɔtaadine kale nnii bina fui binu ɛlɛ kalɛ kale na ɛlɛ bule ɔkɔdi bulakya-mii ako. Na bæbla unwi na ala ani na bæekali ku ala ani na bewia ɛlɛ. ¹¹ ɔsika ni, banwa, bekyuli badi bási Klo kaduli na básu-mi nwa banii kadɔ kakya-mii nte. ¹² ɛla ɛni mɔkɔtina ndi ka bina ako ɔdi biala ku ɛla ɛni na ɔsu. ɔdi ɔnii, “Ami Paulo kama na nsia.” Na ɔbambadi ɔnii, “Ami Apolo kama na nsia.” Na ɔbambadi ɛnɔ ɔnii, “Ami Petro kama na nsia.” Na ɔbambadi ɛnɔ ɔnii, “Ami Kristo kama na nsia.” ¹³ Muuye-mii nnii Kristo ule ɛlɛ kemo akpa akpa? Munuu ni, Paulo nékpi na uguyii ɛlɛ na bina lili? Iye bákpi ɔdi ntu na Paulo ɛnyi kemo? Oowo! ¹⁴ Mɔkɔgyá Katɔti enu ka ɛtabla ntu ɔkɔpila ɔdi ɔmmɔ ɛtete bina ako ɔdi ntu Krispo ku Gaijo ɛti pɛ. ¹⁵ Anwu-su ukyuli ɔdi ulakana ɔsu ɔnii mina ɛnyi kemo na bákpi-nwu ntu ɔmmɔ. ¹⁶ Línyimo ka Stefana ɛbla ntu ɔkɔpila ɔdi ɔmmɔ líte ku nwuna kaduli bekyuli na nɔ neenyimo si ɛkpi ukyuli ɔbambadi ɔdi ɛnɔ. ¹⁷ Kristo útatala-mi ɔnii mbo mbataabla ntu ɔkɔpila ɔdi teete bekyuli. Mmomu ɔtala-mi ɔnii mbako litemi buni ɛmmɔ ɛsa nte bekyuli. Na naasu-ni na kayawi ɛnunda ulu ɔdi ɛlɛ. ɔsika naayɔ ka ɔyikun ɔni nkenku kale na Yesu Kristo úkpi na uguyii ɛlɛ mmɔ wayi udu na ɔbla

keeke. ¹⁸ Bekyuli bani na bana ɔbladú ɔya na badaku bukpi na kɔyu kemo ni, Kristo kukpi na uguyii ɛlɛ ɔkɔte ɔkɔdi adɔkɔla kute-ma. Nsu abu bani na Katɔti ɔkɔyá na ɔkɔkɛ ɔkɔfɔ ni, ɔkɔgyi ka Katɔti litemi ɛmmɔ ɛdi Katɔti ɔyikun ɔni na úte-bu. ¹⁹ Na Bunweni Kedee ɔku kemo ni, Katɔti ɔsu ɔnini, “Ndubo banundane ɛnunda udu ɔyila. Na lídie létina ka bakutine ɛnunda ɛɛɛdi ɛla ɛdi.” ²⁰ ɔmeni ɔkɔtina ka kayawi kamani banundane ku bakutine ku bekyuli bani mbo kenye ogya fui ɛnunda ɛdi adɔkɔla. ²¹ Katɔti ɔkenku nwuna ɛnunda ɛlɛ na ɔbla bekyuli ɛni kale na balasia bana kayawi ɛnunda ɛlɛ na bati-nwu. Na nwuna litemi ɛni ɛsa na ɔkɔkɔ mɛni ɛdi badi adɔkɔla. Nsu Katɔti ɔkɔsia-ni ɛlɛ na ɔkɔfɔ bekyuli bani na báfɔ bádi ngba. ²² Yudafulɔ baawia akɔla budie taatina. Na Helafulɔ ama kayawi ɛnunda kani na ama baawia bati. ²³ Nsu abu ni, Yesu ɔni na bákana bámana uguyii ɛlɛ litemi na ɔkɔsu. Na litemi ɛmeni ɛɛtu Yudafulɔ kayi. Na bekyuli bani naaadi Yudafulɔ ɛnɔ ni, beenú-ni aani adɔkɔla. ²⁴ Nsu ni, bekyuli bani na Katɔti ɔfuna ɔleku bani ndi Yudafulɔ ku Helafulɔ ako ni, Kristo ɔni ɛlɛ litemi na ɔkɔsu mɛni ɔdi Katɔti ɔyikun ku nwuna ɛnunda. ²⁵ ɔsika ɛla ɛni na bekyuli baanu banii ɔdi Katɔti ɔkɔkɔ ni, ɛdi ɛnunda litulo bekyuli ɛdi. Na Katɔti ɔkɔla kɔpɛ kɔpɛ ni, bubo ɔyikun butulo bekyuli ɛlɛ ɔkplu. ²⁶ Banwa, asa na Katɔti wafuna-mii ni, binyimo kale na bíse na bekyuli anum! Bina pii biiibo ɛnunda ku ɔyikun. Iye bíyasi kaba kani náfɔ kuye kadi kemo. ²⁷ Mmomu Katɔti úse ɔfuna bekyuli badɔkɔdi na bayawine anumi kale na uti-ma ɔkya kayawi kamani banundane ɔkɔfa. Na ɔfuna bekyuli bani neeboo ɔyikun ɔdi na bayawine anumi kale na uti ɔkya kayawi kamani bayikune ɔkɔfa. ²⁸ Katɔti ɔfuna bekyuli bani neeboo kenye kadi na bayawine anumi, na balábuma ɛnɔ taakya ɛla ɛdi kemo kale na uti ɔyila bekyuli bani na bayawine baabu na báfɔ kuye udu. ²⁹ ɔmeni ndubɔya na ukyuli biala ulakana ɛlɛ ɔkɔ ɔkɔtalaku na Katɔti anumi. ³⁰ Katɔti náya na bébla unwi ku Yesu Kristo. Na Kristo ɔmmɔ ndi bula ɛnunda ɛni na Katɔti úti úte-bu. Na ɔkenku Kristo ɔmmɔ ɛlɛ ɔsu na Katɔti ɔkɔnbu ka buse siin. Na búnwini Katɔti bekyuli kedee. Na ɔfɔ-bu lili kayu ɔleku ekpidi kemo. ³¹ ɔmeni ɔsu na Bunweni Kedee ɔku ɔsu ɔnii, “Ukyuli ɔni mɔkɔkun ɛmɛne ni, ɔkun ɛmɛne na ɛla ɛni na Blɔti ɔbla ɛlɛ.”

2 Banwa, uwi ɔni na líbo-mii kudɔ na mbako Katɔti etemila geen abedi ɛsa líte-mii ni, ɔkɔkɔ kenye mini

iye kayawi lelati ledi kemo na líti létemiku-mii. ² Na uwi zni na mbakya-mii kudɔ ni, létemiku-mii na Yesu Kristo zmmɔ leti pe leɓ. Na zni ntulo fui ndi nwuna kukpi na ugyii leɓ. ³ Anwuɔsu ka líbo-mii kudɔ ni, leɓ leɓla-mi kpete kpete. Na lifu léda-mi. Na leɓ lenɔ léto-mi. ⁴ Na bedubɔnu ka mina ala ani na létina fui ni, eeese aani ukyuli zni na kenye káda-nwu na úbo lenunda. Mmomu mina etemila bɔsu búdie bótina geen kale na Katɔti Kɔyu zykun use. ⁵ Zmeni zsu ni, zɔɔdi zyawine lenunda leɓ na bésia béfɔ Kristo bédi, mmomu Katɔti zykun leɓ. ⁶ Nsu ni, mina kenye kani na mɔzsu ni, kadanku bekyuli bani náda anu na béesie anumi na kɔyu kemo ala kalɔ bunu kemo. Na kaaadanku kayawi kameni kemo lenunda iye bayikune bani mɔzɔdi kayawi kameni leɓ na baayii ku udu leɓ. ⁷ Lenunda leni kenye na muudie meni ni, ledi Katɔti lenunda leni nábe bekyuli. Nsu Katɔti zɔfuna-ni úse kukuuku ka lefɔ-bu asa na údie kayawi. ⁸ Kayawi kameni bayikune zdi biala útati lenunda lemeni. Zsika si bɔti na báti-ni ni, nka bá-takana Blɔti bátamana ugyii leɓ. ⁹ Nsu Bunweni Kedee Zku zɔsu znii, “Lela leni na zdi útanu iye útenu, na zdi útakali lenɔ ka ledubɔle ni, ani geen ndi lela leni na Katɔti zklibi úse úte bekyuli bani mɔzɔz-nwu.” ¹⁰ Nsu abu zsu na Katɔti údie nwuna abela ameni keyi zkenku nwuna Kɔyu leɓ. Katɔti Kɔyu zɔzɔwía lela biala kemo zti, na zgyi Katɔti abela muedi. ¹¹ Kale na ukyuli kɔyu zni nkya-nwu leɓ kemo kɔgyi lela biala na nwuna leɓ ni, leni kani na Katɔti Kɔyu kɔgyi lela biala na Katɔti leɓ. ¹² Na abu ni, zɔzɔdi kɔyu zni mɔzɔdi alaekpidi bablane leɓ nkya-bu leɓ kemo. Mmomu Katɔti Kɔyu zni ndubɔya na bɔti etela ani na bókke bósiku-nwu kudɔ ku kafɔ faa ni, aku nkya-bu leɓ kemo. ¹³ Zmeni zsu ni, zɔzɔdi kayawi kammɔ lenunda ala ani bekyuli baatina kemo na búti zɔzɔtemiku-mii. Mmomu buudie ala ameni kalɔ teete-mii aani kale na Katɔti Kɔyu kúdie ala ammɔ kalɔ kótina-bu. ¹⁴ Ukyuli biala zni na Katɔti Kɔyu kɔzmeni kútafɔ-nwu leɓ kemo ni, ulakana na wafɔ etela ani na Katɔti Kɔyu kuute. Na ukyuli zmmɔ lenɔ ulénu ala ammɔ kalɔ, zsika ala ammɔ adi-nwu adɔɔla zɔzɔ. Na Katɔti Kɔyu leɓ kani na ukyuli zduɔzɔsia na znu etela ammɔ zti kale na áfɔ kuye. ¹⁵ Ukyuli zni na Katɔti Kɔyu kófɔ-nwu leɓ kemo ni, zɔzɔkana na zɔzɔnu lela biala taati. Nsu anwu ni, bekyuli balakana-nwu zɔzɔni bɔti. ¹⁶ Bunweni Kedee Zku zɔsu znini, “Ukyuli zdi zɔzɔgyi Katɔti lili kemo. Na zdi lenɔ ulakana-nwu lela ledi bɔtina.” Nsu abu ni, Kristo kakali kakya-bu leɓ kemo.

3 Banwa, na litemi geen bɔsu kenye ni, naaakana na matemiku-mii aani kale na mɔzɔztemiku bekyuli bani na Katɔti Kɔyu kófɔ-ma leɓ kemo. Mmomu ndubɔztemiku-mii aani bekyuli bani na bana anu amua asia kayawi ala leɓ. Na bemua bedi banamu wele wele na Kristo bɔfɔztaadi zmmɔ kemo. ² Mina ala ani matina-mii ni, zleka ese kpete kpete aani kale na lenyintu lé-manku líte ubiɔ. Na zɔzɔdi ala ani kalɔ bunu mbo z-

plu aani kale na ukyuli zni nále lili zɔzɔdi ala ani mbo unu kale. ³ Zsika bemua bilie ngba aani bekyuli bani néti bana kasusu básia kayawi kameni leɓ ala leti pe leɓ. Na si lenungyie lekyamii ako na bæedɔ ni, zmmɔ leti muedi zɔzɔtina ka kayawi kameni leɓ ala na bilie bite. ⁴ Si bina ako zdi zsu znii, “Ami Paulo kama nsia,” na zɔbam-badi lenɔ znii, “Ami Apolo kama nsia” ni, bæebla ala aani bekyuli bani na kayawi kasusu kani náfɔ-ma leɓ kemo. ⁵ Na ameni fui kama ni, zma ndi Apolo? Na zma ndi Paulo? Katɔti kabla bablane kani na bɔdi. Na bula leɓ na bésia béfɔ bédi. Na bula ako zdi biala zduɔzɔdi kabla kani na Katɔti úte-nwu znii zɔzɔ. ⁶ Ami nése kabla kammɔ kalɔ aani kale baavá kugyii kebi. Na Apolo néwi-kantu. Nsu Katɔti náya na kále lili. ⁷ Zmeni zsu ni, ukyuli zni náva ku ukyuli zni néwi ntu ni, bana fui baaadi lela ledi. Na mmomu Katɔti zdi nda, zsika anwu náya na kále lili. ⁸ Kavumana kadi keebo ukyuli zni náva ku zni néwi-kantu kemo. Katɔti kani ndubɔzɔzɔ bana fui kayu na bana kabla kenye. ⁹ Zsika bɔdi bakpana na kabla kenwi kemo. Na bósala zɔzɔzɔka teete Katɔti. Na amii bise aani Katɔti kemo kani leɓ na bunye zɔzɔtuma. Na bise lenɔ aani zɔzɔni na Katɔti ztu. ¹⁰ Na Katɔti lela leni na úte-mi kenye ni, leɓla kabla aani zɔzɔzɔtune zɔzɔni kale. Na lékyamii zɔzɔ kalɔ letabi. Na ukyuli bamba úbo zɔzɔtaasia. Nsu zdi ka zdi biala znu kadue kale na zɔzɔtaasia zɔzɔ zmmɔ leɓ. ¹¹ Zsika Yesu Kristo na Katɔti úti zɔzɔla zɔzɔ kalɔ letabi leni kani leɓ na bekyuli batu zɔzɔ basia. Na zdi zɔzɔ ulakana na wakya letabi leɓambadi ledi kalɔ. ¹² Badi badubuti sika ugyiedi iye zɔzɔfualadi iye atabi ani náfɔ kuye iye ligyii iye livo batu zɔzɔ zmmɔ. ¹³ Nsu si zɔzɔni na zdi biala ztu zɔzɔdi iye zɔzɔzɔni, Kristo limeyi bonwu lemmɔ ndubudie bana kabla bɔtina. Zsika limeyi lemmɔ leɓ ni, ogya ndubo zdi biala kabla keyi budie. Ogya zmeni ndubo kabla biala zɔzɔzɔku zɔzɔnu na znu si kabla kammɔ kadia. ¹⁴ Si lela leni na zdi úti ztu zɔzɔ zɔzɔla zɔzɔ kalɔ letabi lemeni leɓ lékana bunye si ogya zkywi zvi-ni leɓ ni, ztune zmmɔ zduɔzɔzɔ leyu fɔla. ¹⁵ Nsu si zdi atula ani na úti ztu zɔzɔ zmmɔ ákywi ni, uláke leyu fɔla ledi. Nsu anwu zlati zduɔzɔke zɔzɔfɔ aani si úkeli zle ogya zmmɔ kemo. ¹⁶ Beti nwaa ka amii alati ndi Katɔti kakpakɔ. Na Katɔti Kɔyu kɔzkyamii leɓ kemo. ¹⁷ Zsika Katɔti kakpakɔ kese kedee, na amii ndi nwuna kakpakɔ kammɔ. Anwuɔsu si zdi úgyingya Katɔti kakpakɔ kammɔ ni, Katɔti zduɔzɔyila-nwu udu. ¹⁸ Bina ako zdi utatɔzɔ leɓ. Si bina ako zdi zɔzɔni leɓ aani kayawi kameni zɔzɔndane ni, zɔzɔla leɓ zɔzɔzɔdi mmomu na bekyuli anumi kale na wenwini zɔzɔndane geen zɔzɔ na Katɔti anumi. ¹⁹ Zsika lela leni na bayawine baanu aani lenunda na kayawi ni, ani ndi zɔzɔzɔni na Katɔti anumi. Na leni na Bunweni Kedee Zku zsu znini, “Banundane kakwe na Katɔti uuti taakywe ama alati kakpagyue.” ²⁰ Na bás zɔzɔweni banii, “Katɔti zgyi ka banundane bameni kasusu kaaadi lela ledi.” ²¹ Zmeni zsu ni, utaleka ukyuli zdi utaakun lemene na lela leni na bekyuli bakana bɔzɔla leɓ. Zsika

geen geen ni, lela biala lise lite bina bɔdia. ²² Paulo iye Apolo iye Petro iye kayawi kameni o-o iye kukpi ku ngba o-o iye ɔfeni ku uwi ɔni mebo ni, ala ammɔ fui adi amii adi. ²³ Na Kristo ɔdi na bedi. Na Kristo lenɔ ɔdi Katɔti ɔdi.

4 Bitaanu-bu aani Kristo kabla bablane bani mɔɔnu Katɔti etemila geen aani na útedie keyi dii lelɔ. ² Na lelakpa linwi leni kani na unwoti ɔɔwia taasiku nwuna ala lelɔ ɔnune ɔmeni udu kudɔ ndi ka ɔbla kabla kamɔ ulu lelɔ. ³ ɔfeni ni, leɛɛdaku-ni si ɔdi ɔɔteku-mi litemi iye ɔdi ɔkenku kayawi lenunda ledi kenye ɔɔnu ɔnii léfɔ. Naaateku ami ɔlati lelɔ muedi litemi. ⁴ Mina kayi kaladu-mii ɔɔɔdi. Nsu ɔmeni uléte-mi ubo ɔnii léle seen na likpidi ku litemi ɔɔte kemo. ɔsika Blɔti ndubɔteku-mi litemi. ⁵ Anwuɔsu ni, ɔdi utateku ɔkpana-di litemi wetédu ka uwi ɔbuni ɔmmɔ webo. Si uwi ɔni na Blɔti úbo ni, anwu ndubɔteku ukyuli biala litemi na limeyi likplodi lemmɔ lelɔ. Na anwu ndubudie kasu-udikɔ ala abedi keyi na ɔdubudie ala ani na bekyuli kakali kadanku ɔtina. Mmɔ na Katɔti ɔdubumwi ukyuli biala kale na ɔbla nwuna kabla ɔvinku. ⁶ Banwa, kale na binu ala ani na mɔɔsu kalɔ ɔsu na líti ami ku Apolo línwini lela leni na benu beteya. Na beteya ala ani kalɔ na etemila ameni eedie taatina ɔni na bénweni banii, “Bebila ala besiaaku ulu lelɔ.” ɔmeni ɔsu bitatalaku ukyuli ɔdi katɔ bitetulo ɔbambadi. ⁷ ɔma nédie-ɔ na áfɔ kuye étulo fula ɔkpana? Ala ani na ebo fui ni, Katɔti néti-nya úte-ɔ. Na si leni na ɔdi ni, bi ɔsu na aakun lemene aani si ɔɔɔdi Katɔti néte-ɔ ala ani na ébo? ⁸ Bɔsa na ala ani fui na beɛwia áasa-mii? Munuu balakene na biinwíni? Béeta bínwini baga ina ka ɔɔɔdi baga? Awo! Mɔɔɔ si nka banii baga na biinwini. Na abu lenɔ bunwini baga aani bina kale! ⁹ ɔsika use-mi aani si abu batalane ni, kelieko kekplodi na Katɔti úti ute-bu. Na buse aani bekyuli bani na bádu-ma kukpi ɔɔɔ ka badu-ma na kadi anumi. Na kayawi fui ku Katɔti batu benye banu. ¹⁰ ɔdi badɔɔdi na Kristo ɔsu. Nsu amii bedi bannundane ka bébla unwi ku Kristo ɔsu. Abu buse aani bekyuli bani na ekubi eeebo-ma lelɔ kemo. Nsu amii ni, lelɔ lésa-mii. ɔɔɔdi lela ledi na bekyuli anumi. Nsu amii ni, bibo ɔbu. ¹¹ Úti úbale ku ɔfeni ni, ɔke ku ɔka ku utukwe. Na buuubo adala abuni adi. Na bekyuli beebóbu. Na buuubo kelieko kadi. ¹² Na ɔɔɔdi kabla kpakplaa na buutu lelɔ. Si bekyuli béwida-bu ni, abu buute-ma kuse kuse. Ina de na basiaku-bu beekpóku-bu ni, ɔɔkya ɔkplu. ¹³ Si bédumi-bu ni, kayi buɛ etemila na buuti teedie lelɔ kenye. ɔɔɔdi lela ledi buutulo kayawi kameni kebu. Kalɔ kameni alaekpidi kewiakunkɔ na ɔdi úti úbaleku ɔfeni. ¹⁴ ɔɔɔdi ɔɔfa na nnii mɔɔkya-mii ɔsu na muunweni-mii ɔku ɔmeni udu. Mmomu mɔɔle-mii aani mina bebi bayɔne kale. ¹⁵ ɔsika si ina bibo bekyuli mpimu leevu muedi bani mɔɔnu-mii lelɔ na bina ɔɔɔtaadi ngba ɔni na bilie kemo ni, ɔɔɔdi bati pii náwɔ-mii. ɔsika kale na bilie ngba na bébla unwi ku

Kristo ɔsu ni, ami nénwini bina ɔti na ɔni na léka litemi buni lemmɔ buti buboku-mii ɔsu. ¹⁶ Anwuɔsu ni, muuvele-mii nnii besiaaku mina ɔbladɔ kama. ¹⁷ ɔmeni lelɔ geen ɔsu na mɔɔtala Timoteo lékya-mii. ɔdi-mi ubi ɔɔne geen ɔni mɔɔɔla Blɔti kabla ulu lelɔ. ɔdubo ubenyimene-mii Kristo ngba ɔɔɔdi ulu ɔni kama na nsia. Na ɔmmɔ na mɔɔtina baɔɔtaadine fui na kesii biala. ¹⁸ Bina ako badi báta bénwini bekyuli bani mɔɔti-na lelɔ teetulo bakpanadi, ɔsika bákali banii ɔsu leɛɛdubo naaabanu-mii. ¹⁹ Na si Blɔti ɔtuna ni, ndubo mbanu-mii na uwi klukui ɔdi kemo. Na ami ɔlati ndubɔnu ɔyikun ɔni na bekyuli bani mɔɔtina lelɔ meni bebo, na lenu si ɔɔɔdi ate keeke kani na baatem. ²⁰ ɔsika Katɔti léga ɔdi ɔɔɔdanku ate keeke ɔtemi. Mmomu ɔdanku ɔyikun. ²¹ Beɛyɔ ka libo-mii kudɔ na mbani-mii ɔtu, munuu mbo-mii kudɔ ku anumi buɛ na ɔɔɔ kemo?

5 Na ɔfeni ni, bekyuli baasu nwaa ka ni, bina ako badi baadi ɔɔɔni ɔni ntulo ɔsu. Na bekyuli bani naaadi baɔɔtaadine muedi balakana ɔmmɔ udu ɔɔɔla. Básu-mi banii ɔnana ɔdi ku ɔti ulekudi baate! ² Na bi ɔsu na beɛtina lelɔ? ɔleka biteewulo ɔnyana mmomu. Na ukyuli ɔni nábla lela lemene udu ni, ɔdi ka beda-nwu bidie bina baɔɔtaadine ako. ³ Ina ka légyunku-mii na bulánu lelɔ anumi ku anumi muedi ni, nkya-mii kudɔ mmɔ na ɔyu kemo. Na ka nkya-mii ako ɔsu ni, lédu ukyuli ɔni nábla udu ukpidi ɔmeni ɔɔɔdi ⁴ na Blɔti Yesu Kristo ɔyikun kemo. Si bésala lelɔ ni, na ɔɔla-mii ka ami lenɔ nkya-mii ako na ɔyu kemo. Na Blɔti Yesu Kristo ɔyikun ɔdubɔkya-bu ako. ⁵ ɔdi ka benyonu ukyuli ɔmmɔ bite Satan na nwuna ɔyikun ususu-nwu ɔɔɔna. Na ina úkpi muedi ni, ukyuli ɔmmɔ ɔyu ɔke ɔɔɔ na limeyi leni lelɔ na Yesu wateku kayawi bekyuli fui litemi. ⁶ Útaleka bitaatina lelɔ. Beɛgyi benii ɔnyii blii mɔɔsálaku ɔlaa ɔɔni na bánwu na ɔɔyá na ɔna fui uuɔfɔ? ⁷ Beda ɔnyii biala ɔni ndi likpidi bidie bina ako. Na bebla aani ɔlaa ɔɔɔdi ɔni na bánwu, na ɔnyii ɔdi buuubo-nwu kemo aani kale na ngi ka bise ɔɔɔ kale. ɔsika bula Kukpi Lili Bɔvia Limeyi líidu. Na ɔfeni ni, báadu bula Kukpi Lili Bɔvia Léka Kofonu Ubi ɔni ndi Kristo. ⁸ Anwuɔsu ni, bitaya na ɔdi bula Kukpi Lili Bɔvia Limeyi ku bodobodo ɔni kemo na ɔnyii ɔkuku-di ɔni ndi likpidi ku likyulikpi ala ani ɔɔɔla akya. Mmomu ɔɔɔdi limeyi lemene ku bodobodo ɔni kemo na ɔnyii buuubo na ɔɔtina ka ɔɔɔdi anumi lelɔ bekyuli. Mmomu ɔkenku litemi geen lemmɔ. ⁹ Na ɔku ɔni na línweni-mii kemo ni, lésu-mii nnii bitasala lelɔ ku bekyuli bani mɔɔdi ɔɔɔni. ¹⁰ ɔfeni ni, ɔɔɔdi bekyuli bani naaadi baɔɔtaadine na nda. Badi bekyuli bani mɔɔdi ɔɔɔni na bebo lenungyie ku bani muuti bekyuli egulabi taadi, na baakpá baɔɔni lenɔ. Na si benii beɛma-mi-ma lelɔ ɔdi anwu ni, ɔdi ka bevi beɛ kayawi kemodi kammɔ fui kemo. ¹¹ Mmomu lela leni mɔɔtina ndi ka ukyuli ɔni na ɔɔɔ lelɔ ɔni ɔnwa ɔɔɔtaadine nsu ɔɔdi

na bebi balabla kedee. Nsu kale na use ni, Katcti kablabe bebi bameni kedee. ¹⁵ Nsu si ukyuli cni naaadi cfctaa-dine mm kwia ka kctc cni ndi cfctaa-dine mm kud ni, kana na kctc faa. Na ulu cmeni udu lel ni, uleku cfctaa-dine mm iye cna ni, ubo kufi ka cbla lela leni na ccy. Katcti cbl-bu cni bubelie ngba ku keyi buε. ¹⁶ Anwu su awu uleku cfctaa-dine si elieku f^cgyani leni ni, cfaale adubudie-nwu aleku ekpidi kemo. Leni kani na awu cna cfctaa-dine leni ni, si awu ku f^ulekudi bilie leni ni, cfaale adubudie-nwu aleku ekpidi kemo. Lie ngba ku kufi cni na ebo asa na Katcti ute-c fula uleku. ¹⁷ Lela leni na mctina na bafctaa-dine akpa fui ak ni, anwu ndi ka cdi biala usie anumi na ulie ngba na kufi cni na Blcti ute-nwu ckenku nwuna kenyek lelu uwi cni na Katcti cbl-nwu. ¹⁸ Si ekulo lego asa na Katcti cbl-c ni, na eti-nwu leni kani. Na si etekulo t lego asa na Katcti cbl-c ni, awu leni c tasu anii etekulo lego. ¹⁹ Csika si cdi ekulo lego iye etekulo lego ni, mm cda. Mmomu kale na abla lela leni na Katcti csu-bu ka cbla ni, anwu nda. ²⁰ Anwu su kufi cni na ebo na fula kenyek uwi cni na Katcti cbl-c ni, da-nwu leni kani. ²¹ Si ukyuli bamba kabla na aabla asa Katcti cbl-c ni, mm utekpoku-c. Nsu si ake ulu cni na ada ukyuli bamba kabla cbla aya na ake cchwuna ni, sia ulu mm lel. ²² Si aabla ukyuli bamba kabla asa na Blcti cbl-c ni, enwini ukyuli cni na ebo cchwuna na Blcti kud. Na leni kani na si aabla awu clati kabla asa na Blcti cbl-c ni, enwini ukyuli cni mm cbla Blcti kabla. ²³ Na Katcti cf kayu bonwu na bina lili. Anwu su besu bitenwini bekyuli bamba kabla bablane. ²⁴ Banwa, bina ak cdi biala cbl unwi ku Katcti na kufi cni na ebo na fula kenyek kenye asa cbl-c. ²⁵ Cfeni na lela leni na biye na bakinsi lel ni, ntafc cda bubo cdi ntasiku Blcti kud. Nsu ka Blcti cnu-mi cnyana na ndi ukyuli cni na lemanku csu ni, mina kasusu ndi kameni. ²⁶ Si ukyuli abu anu kale na beekpoku bekyuli uwi cmeni kemo ni, mm bu nnii cdi ute cna utulo si cdi cinsi. ²⁷ Na si eti uleku ni, tasu anii aanyonu-nwu. Na si eeti ni, tasu anii atawia uleku cdi eti. ²⁸ Nsu ni, si eti uleku ni, atabla likpidi ledi. Na si uleku cni na nka uuilie cgya ulie cgya ni, utabla likpidi ledi. Nsu mm ka leda-mii lidie abi ani na cgya ku ule beebó na bana ngba kemo. ²⁹ Lela leni na mctu-mii ni, ani ndi ka uwi cs utene. Na csi cfeni usela ni, cdi ka amii beleku bagya bilie ngba aani bakinsi. ³⁰ Na bekyuli bani muuwulo ni, babla aani si bana lel liiibo cnyana. Na bani mm má ni, babla aani si kubiti kuláda-ma. Na bekyuli bani muuyé ala ni, babla aani si ala ani na béye fui aaadi bana cdi. ³¹ Na bani nnye kayawi kameni akela kenye ni, beteti anu batasia-nya lel. Csika kale na cchwu kayawi kameni cfeni ni, ccdi leni na kadubo buse na uwi klukui cdi kama. ³² Mkwia ka beda kasusu bidie lela biala lel. Csika cna ckinsi ni, uuti nwuna kasusu taasia Blcti kabla lel na ckyakplu ka cbla lela leni may

Blcti ka cf. ³³ Nsu cna cni nti uleku anwu ni, nwuna kasusu kaasia kayawi ala lel. Csika kwia ka cbla lela leni may ulekudi ka cf. ³⁴ Mm csu ni, ala mm aaní-nwu teenene cfenyi cni ku cni fui. Na uleku ckinsi iye adagyaa ni, uuti nwuna kasusu taasia Blcti kabla lel. Csika kwia ka uti lel fui ute na ccy ku cna kemo. Na uleku cni na ulie cgya ni, nwuna kasusu kaasia kayawi ala lel, csika kwia ka cbla lela leni may cgyani ka cf. ³⁵ Mkwia ka libunku-mii. Cmeni csu na mctu-mii ala ameni. Neeenyimi-mii ku cda bubo cdi. Mmomu mm ka bilie ngba na ulu geen mm lel. Na bekana na biti lel bite Blcti leti fui kede kede ku bina kayi fui. ³⁶ Na si cna ku uleku cni na bale lel kegye banu ka basu balakana bulie kpoo na betu uwi kale na nka bakali ni, bakana na beti lel. Na cdi likpidi. ³⁷ Nsu cna cni nabla kasusu kpakplaa ka uleti-nwu na wakana na wada lel leni ni, kana na cda-nwu buti cya. Cna cmeni leni cbla kadue. ³⁸ Anwu su ni, cna cni neti uleku mm ni, cbla kadue. Nsu cni neti uleku mm ni, cbla kadue utulo. ³⁹ Uleku cni na ulie cgya ni, uuubo kufi ka ulie cgya bamba na uwi cni na cgyani cmua uli ngba. Na si cgyani mm ukpi ni, mm asa na cdubkana na ulieku cna cbambadi biala na ccy. Nsu cdi ka cna mm cbl cfctaa-dine. ⁴⁰ Na si ckana na cs utelie cgya ni, cdubke ebiti utulo. Cmeni na mina kasusu kaatina-mi, na lefc ledi ka cdi Katcti ccy leni.

8 Na cfeni ni, mm ka lesu-mii lela ledi na adila ani na beti bakpa na bafic abi lel. Cchwu cni bula fui bubo lelati. Nsu cgyi leni ka lelati lemeni leeyá na ukyuli uufu na cctina lel. Nsu lela leni mm ckyabu ogya ni, ani ndi si aayú bekyuli. ² Ukyuli biala cni mm kali cni cgyi lela ledi ni, geen geen ni, mm cgyi-ni kale na leka cti. ³ Nsu ukyuli cni mm ccti ni, Katcti cgyi-nwu. ⁴ Na cmeni ndi lela leni mm mii na adila ani na beti bakpa na bafic abi lel cdi lel. Cgyi ka ala ani na bekyuli babla bése baakpá ni, aaadi lela ledi na kayawi kameni kemo. Csika cgyi ka Katcti unwi pe kani nkya. ⁵ Ina bekyuli baasu banii bafic bakya katc iye kalc meni na ina ka bafic bameni lidu limomo ku kalc benwoti muedi ni, ⁶ abu cgyi ka Katcti unwi pe na bubo. Anwu ndi Ati cni nedie ala ana fui. Na anwu na bulie ngba bute. Na Blcti unwi pe kani nkya, na anwu ndi Yesu Kristo cni lel na Katcti cke údie ala fui. Na cke anwu csu na buli ngba. ⁷ Ccdi ukyuli biala ngyi litemi geen lemeni. Ala ani na bekyuli babla bése baakpá ni, ése áfc badi lel kemo cni na úbedu cmwi kadi si bádi adila ameni udu ni, baabu banii bafic adila na adi. Na bana kasusu kpete kpete kaadú-ma cctc ka adila mm aayá beesé lel. ⁸ Ccdi adila adi cdi ndubcya na abu ku Katcti nte cdi bubu. Na bulayila lela ledi si bútadi. Na leni kani na buláke lela ledi si cdi adila adi. ⁹ Benu kadue na bina kufi cni na bibo lel kale na uleboku ukyuli cni na nwuna cfctaa-di buubo cplu kalc na wabla likpidi le-

di. ¹⁰ Kali nu si ukyuli ɔni na nwuna ɔɔɔtaadi buuubo ɔkplu ɔnu-ɔ aani ukyuli ɔni na fula lenunda lísie anumi ka aadi adila ani bákpa béte bafɔ na nwuna ɔɔ. Anwu lenɔ ɔdubɔke ɔyikun na ɔdi adila ani na béti bákpa béte bafɔ mmm. ¹¹ ɔmmɔ ɔsu ni, fula ɔnwani ɔni ɔsu na Kristo úkpi na nwuna ɔɔɔtaadi buse kpete kpete ɔdubɔyii ku udu na fula lela leni na aanu anii lelati ɔsu. ¹² Si úbo leni ni, na aabla likpidi taafɔ fula bafɔtaadine bakpana. Na áya na bani ɔɔɔtaadi neeebo ɔkplu ɔɔdubo-ma buteekpoku na bana ɔɔyi kemo. Na si úbo leni ni, aabla likpidi taafɔ Kristo. ¹³ Anwuɔsu si adila ani na mɔɔdi adubɔya na mina ɔnwani ɔɔla likpidi ni, nɔɔ leɛɛdubo adila ani na béti bákpa béte bafɔ ɔɔdi kudii kale na mina ɔnwani weduo likpidi kemo.

9 Bɛɛbu benii liiibo ku fi na lebla lela leni mɔɔɔɔ? Munuu leɛɛdi ɔtalane na ɔtanu Blɔti Yesu? Na ɔɔɔɔ di amii ndi mina ebi ani na lénwu na mina kabla kani na lébla líte Blɔti kemo? ² Si ina badi balaɔ-mi aani Blɔti ɔtalane ni, amii béɔɔ-mi leni. Na kale na bébla unwi ku Blɔti ni, ɔmmɔ leti pɛ ɔya na amii alati biidie ɔmeni taatina nwaa ka ndi Blɔti ɔtalane. ³ Na si bekyuli baakyaku-mi ɔmeni leɔ unyefi ni, leni na muudie mina leɔ kenye. ⁴ Bubo ku fi ɔni na bete-bu adila ku ntu na bula kabla kenye. ⁵ Bubo ku fi ka abu lenɔ buti bula beleku ɔɔda aani kale na batalane bakladi ku Blɔti banwani ku Petro lenɔ baabla. ⁶ Munuu ami ku Barnaba leti kani náleka ɔɔnu bula leɔ leɔ? ⁷ Ukpone ɔdi biala uláɔ nwuna lili kayu na bekpone kakyakɔ. Na umonsene biala ni, ubo ku fi ka ɔdi nwuna kemo edula. Na bebulo leɔ ɔnune biala ubo ku fi na uti bebulo bammo anyi ntu ɔɔla ledila. ⁸ Liinye ala ani na abu bekyuli kasusu kaanu taati meni leti pɛ leɔ. Na leni kani na ɔda bubo ɔmmɔ ɔɔsu. ⁹ Bóka na Mose ɔda bubo ɔku kemo ka ni, ebulo ɔni na biiti teesienku katumakɔ ni, tenyimi-nwu kenye si unye kabla leɔ. Nsu ni, ɔɔɔdi bebulo bameni geen leɔ na Katɔti ɔɔtemi taasiku. ¹⁰ Bula leɔ litemi na Katɔti ɔɔsu. Na ɔɔɔ ni, abu ɔsu na bɛnweni litemi lemeni. Ukyuli ɔni mɔɔɔtuma ku ukyuli ɔni mɔɔɔɔ edula ni, ɔdi ka babla kabla kammo ku lenunsia ka ɔdi biala wake edula ammo adi. ¹¹ Bóva ɔɔyu kemo ebi bókyamii akɔ. Na si amii lenɔ bíte-bu ɔɔna leɔ ala ni, úbie? ¹² Si bekyuli bamba bébo ku fi ka bake ɔɔsia ɔɔdi basiku-mii kudɔ ni, na abu bubo ku fi ɔmmɔ udu butulo-ma muedi. Nsu abu bútetɔ ku fi ɔmmɔ bútablaku lela ledi. Mmomu abu búti lela biala bósia leɔ kale na Kristo litemi buni lemmo leke ulu na lifyinga lisie kesii biala. ¹³ Bɛgyi kede kede ka bekyuli bani mɔɔɔla kabla na Katɔti kakpakɔ ni, mmo na baaké bana ledila. Na bekyuli bani muuti akpala taatásia lek-pabi lemmo leɔ ni, beete-ma bana kadikɔ. ¹⁴ Leni kani geen na Blɔti úbo ɔda ɔnii bekyuli bani mɔɔɔɔ litemi buni lemmo lesa teete bekyuli ni, lesa leni baakó kemo na ɔleka badi. ¹⁵ Nsu ɔtablaku ku fi ɔmeni lela ledi. Munuu muunweni-mii ɔku ɔmeni na lewia lela ledi

lesiku-mii kudɔ? Si ɔmmɔ ɔsu ni, si líkpi muedi ɔɔdi-mi utulo. ɔsika naawia nnii lela leni leɔ na mbo ku fi ka lekun lemenɛ ni, ukyuli ɔdi uti-ni unwini etemila keeke. ¹⁶ Liiibo ku fi ɔni na ntaakun lemenɛ ka mɔɔɔɔ litemi buni lemmo lesa ɔsu. Blɔti ɔdubɔni-mi ɔɔtu si ɔntakɔ litemi buni lemmo lesa ɔtete bekyuli! ¹⁷ Si banii ami ɔlati náɔuna kabla kameni na mina ɔɔɔ kenye ni, nka ndubɔsia anu ka bafɔ-mi kayu. Nsu ɔdi kabla kani na Blɔti nnye-mi leɔ ɔnii mbla. ɔsika Katɔti néti-mi únyene-ka kenye. ¹⁸ Na bi kayu baafɔ-mi? Leyuɔla leni na mbo ndi ka lekɔ litemi buni lemmo lesa ku kafɔ faa. Na leɛɛdubo mina kadikɔ fui kama ɔɔsia na litemi buni leni mɔɔsu meni kemo. ¹⁹ Mbo mina leɔ ku fi biala ɔni na leɛɛkya ukyuli bamba ɔdi kalɔ. Nsu lébla leɔ aani ukyuli ɔni mɔɔɔla bekyuli fui kabla kale na leɔ bekyuli pii lite Blɔti. ²⁰ Uwi ɔni na mɔɔɔla kabla na Yudaɔ akɔ ni, lílie ngba aani Yudani kale na lekana leɔ-ma lite Blɔti. Na ina ka leɛɛkya Mose ɔda bubo kalɔ muedi ni, lílie ngba leni ku bani mɔɔɔdi nwuna ɔda bubo ɔmmɔ leɔ uwi ɔni na lékya-ma akɔ kale na lekana na leɔ-ma lite Blɔti. ²¹ Leni kani na mɔɔɔla ku bekyuli bani naaadi Yudaɔ lenɔ. Na lílie-ma akɔ aani ukyuli ɔni naaadi Yudani. Na naaadi Yudaɔ ɔda bubo ɔdi leɔ kale na leɔ-ma lite Blɔti. ɔmeni ulátina ɔnii léta línye Katɔti ɔda bubo leɔ. ɔsika geen ni, Kristo ɔda bubo leɔ na mɔɔdi. ²² Si nkya bani na bana ɔɔtaadi buse kpete kpete akɔ ni, mɔɔɔla leɔ aani ama kani kale na lekana leɔ-ma lite Blɔti. ɔmeni ɔsu lémanu-ma na línwini bekyuli fui ɔkpana kale na lesia ulu biala leɔ na leɔ bekyuli badi lite Blɔti. ²³ Ala ameni fui na mɔɔɔla na litemi buni lemmo ɔsu kale na ami lenɔ leke leɔɔ leni nkenku kabla kammo kemo. ²⁴ Bɛgyi nwaa ka bekyuli pii muusié usi kekelikɔ. Nsu ukyuli unwi pɛ mɔɔdi leɔ taafɔ leyuɔla. Anwuɔsu bikeli usi ɔmmɔ kale na bedi leɔ na beke leyuɔla. ²⁵ Ukyuli biala ɔni mɔɔklɔ leɔ ka úsela utékeli usi ni, uuboku leɔ kalɔ na baatina-nwu ɔkwe ɔna fui kale na ɔɔ leɔ ɔdi kabwa kani neetu uwi asa na keebie. Nsu abu ni, ɔɔsa leɔ bute kabwa kani na keebie kudii. ²⁶ ɔmeni ɔsu na muukeli siin kale na ntékulo kabuli. Na nse aani ukyuli ɔni muukpó levu ɔni na ulébeyi nwuna levu na kayaa ukpludi. ²⁷ Léya na levu lema-mi kale na mina ɔɔna ɔkana na ɔɔ lebibu biala. ɔsika si lékɔ litemi buni lemeni lesa líte bekyuli bamba na búbasa ɔnii mɔɔɔku leɔ ni, naawia ka bada-mi bedie na leyuɔla lemmo kenye!

10 Banwa, mɔɔwia ka binyimo lela leni náleku bula bati kuuku bani násiaku Mose. Uɔɔɔ ɔɔnku-ma, na ɔgyumana-ma fui. Na bávi Epugyie nte. ² Katɔti úti uɔɔku ku Epugyie ɔmmɔ ɔɔla-ma ntu ɔkɔpila ɔdi aani bekyuli bani nsiaku Mose kama. ³ Bana fui bádi ɔɔyu kemo adila enwi pɛ ammo. ⁴ Na báni ɔɔyu kemo ntu bunwi pɛ mmo. Báni ntu básiku ɔɔyu kemo letakpe leni nke nsiaku-ma mmo kemo. Na letakpe lemmo ledi Kristo ɔmmɔ ɔlati. ⁵ Uwi ɔmmɔ muedi kemo ni, leɔ lí-

tayo Katoti na bana ketulodiko obladu lelo. Anwuusu ni, beki ketele kemo. ⁶ Omeni odi ala ani na bonu beteya kale na alaekpidi emini aso alataada-bu kwae aani bana kale, ⁷ iye buti lelo bute lefikpa ala obla aani bana kale. Leni na Bunweni Kedee Oku osu onini, "Bekyuli bammo badi bebua na bani nte na badi adikpi limeyi, na bats bete bafio." ⁸ Utalesa butaabla koso badi ala aani kale na bana badi abla, na nkyuli mpimu aavlanyc ete beki limeyi linwi. ⁹ Na oodi ka bokoku Bloti bonu. Leni na bana badi abla, na balakpi badi ma na beki. ¹⁰ Na oodi ka butaata teenye Katoti lelo aani kale na bana badi abla osu, na Katoti otu oni nda kukpi cyikun okyula-ma. ¹¹ Ala ameni fui aleku-ma kale na abu bonu beteya. Na benweni-nya bese kale na buti-nya bale lelo. Osika bula uwi oni kemo na bokya meni ni, uudu kawokwale. ¹² Odi biala oni mokkali onii unye kpakplaa ni, onu kadue kale na ulebuli. ¹³ Lela biala leni nekpoku-ko leni ni, nina udu leekana na liibo ukyuli biala lelo. Nsu ni, Katoti oodi nwuna linyese lelo. Na odubute-ko cyikun oni na eti enye lela leni mekpoku-ko manu kenye, na liletulo fula cyikun kale na enye kpakplaa ete-nwu. Uwi oni kemo na lela ledi liikpoku-ko taanu ni, Katoti odubute-ko cyikun oni na eti enye ala ammo fui kenye, na otina-a ulu oni lelo na asia na alenwu kemo. ¹⁴ Anwuusu ni, banwa, beda lelo bidie lefikpa biala kemo. ¹⁵ Moktemiku-mii aani bekyuli bani nada anu. Anwuusu bebu ala ani na moksu-mii meni kemo benu. ¹⁶ Ofoe oni na buuti taagya Katoti enu ni, unye ute Bloti ubugya. Na bodobodo oni na bokwe si oodi Bloti adila kedee ni, otina ka abu ku Kristo bokbla unwi. ¹⁷ Na ina ka bumomo ni, oodi bokna unwi pe. Osika bodobodo unwi kani na bula fui oodi. ¹⁸ Bebu benu Israelfu ka ni, bekyuli bani oodi adila ani na beti bakpa bete Katoti ni, ablaku Katoti unwi. Osika anwu na bakpa ala ammo bete na nwuna lekpa lelo. ¹⁹ Na ofeni ni, beekali benii kosu na nda nnii bafio bani bav bete lelo ni, ama leno badi Katoti odi geen? Munuu adila ani na beti bakpa bete ala bamba ameni adi lela geen ledi? ²⁰ Oowo! Lela leni na moksu-mii ni, ani ndi ka ala ani na beti bakpa na akpabi ameni lelo ni, beti-nya bakpa bete ayu ekpidi, na oodi Katoti. Na naawia-mii nnii bebla unwi ku ayu ekpidi ameni. ²¹ Oodi ka ani asiku Bloti ofe kemo na aso atani asiku ayu ekpidi leno ofe kemo. Utalesa adi adila na Bloti kampak na aso atadi adila na ayu ekpidi kampak leno. ²² Munuu beeyo ka Bloti uti nwuna konyi kyabu? Bitaya bokali konii bubo cyikun butulo-nwu. ²³ Bubo le-sugba banii, "Kufi kote na bokla lela biala." Kos na odi. Nsu oodi lela biala ndia. Kufi kote na bokla lela biala, nsu oodi lela biala mbo kosia lite-bu. ²⁴ Ofoadine odi utawia anwu leti oodi, mmomu owia lela leni madia mete nwuna kpana leno. ²⁵ Ebo kufi na eye lena ledi biala na beeyo na kuye na akun. Na oodi ka eye lela ledi enu na ati si lena lemme lise kedee iye liise. ²⁶ Osika

Bunweni Kedee Oku kosu onii, "Kal ku kana ala ani nky-nya kemo fui ni, adi Bloti adi." ²⁷ Si ukyuli oni naaadi ofoadine odi bokla onii baadi ku-nwu na atuna na esie ni, lela biala na ute-ko onii di ni, di na teye lela ledi enu ati si adila ammo ese kedee iye eeese. ²⁸ Mmomu si ukyuli odi osu-ko onii beti adila ammo bakpa bete bafio badi ni, tadi-nya. Omene odubuya na kayi kelokpoku ukyuli omm. ²⁹ Osika oodi awo oni nadi adila ammo na kayi kadubo bukoku. Mmomu ukyuli oni nani osu-ko na kayi kadubo bukoku. Ukyuli odi odubokana na uye onii, "Bi osu na si mbo kufi na lebla lela ledi na ukyuli bamba kayi kani mekpoku-nwu osu na odi ka lada lela lemme bokla leya? ³⁰ Si legya Katoti enu na ledila leni na ute-mi osu ni, bi osu na ukyuli odi onu onii lefi na omene lelo ka legya Katoti enu?" ³¹ Nsu nyimo ka lela biala na odi aabla iye aadi iye anani ni, oleka abla ana fui kale na eti obu ete Katoti. ³² Bitabla lela leni maya na Yuda fuo iye bani naaadi Yuda fuo iye bafotaadine belebo Katoti kud. ³³ Bebla kale kani na mokbla lela biala. Mmosia anu kale na naaata neenye odi lelo. Naaakali taanu mina leke, mmomu lela leni madia mete odi biala kale na bako bok.

11 Benu mina obladu beteya aani kale na ami leno mokko Kristo odi taateya. ² Muumwi-mii osika binu anu asia-mi lelo uwi biala na biinyimo ala ani na letina-mii na bebla taasiaku-nya lelo uwi biala. ³ Nsu mokwia ka binu kal nwaa ka ni, Kristo odi ukyuli biala lili. Na ogya leno odi uleku lili. Na Katoti ndi Kristo lili. ⁴ Anwuusu onana oni mokkopi kat iye kok Katoti lite-mi buni lesa na Katoti kampak na uti lela ledi ubi lili ni, kyaku Kristo kofa. ⁵ Na uleku oni mokkopi kat iye kok Katoti lite-mi buni lesa na kampak na utamana lediku lili ni, kyaku ogyani kofa. Na kavumana kadi keebo anwu ku uleku oni nekpeyi lili na ooda lelo nte. ⁶ Si uleku omm utamana lediku lili ni, na oleka kpe lili linwini. Na ka odi lela leni muuwi uleku anumi kal si ukpeyi lili iye kpe lili osu ni, odi ka onana lediku lili. ⁷ Utalesa onana ubi lela ledi lili, osika Katoti udie onana na nwuna udu kenye. Na uodie Katoti obu keyi. Nsu ulekudi anwu uodie onana obu keyi. ⁸ Osika Katoti utaka onana budie bokleku uleku kemo. Mmomu uleku na udie oku onana kemo. ⁹ Na oodi uleku osu na Katoti udie onana. Mmomu onana osu na Katoti udie uleku. ¹⁰ Na kayaa batu osu ni, oleka uleku onana lediku lili uti otina ka kyaku onana kal. ¹¹ Na bula bafotaadine ngba bulie kemo ni, uleku ulesie taaya onana, na onana leno ulesie taaya uleku. ¹² Osika kale na abla uleku baleku onana kemo ni, leni kani na uleku leno koso onana. Nsu lela biala ni, Katoti kud kani na leesi. ¹³ Amii alati bebu benu si omanku uleku ka unye utaakopi kat oni na utamana lela ledi lili? ¹⁴ Kale na Katoti udie kayawi ala ni, omm leti otina-bu lela ledi. Na utamanku ka onana oda nwuna lili linwini use na liyi line gyokwale. Odi kofa lela. ¹⁵ Nsu si uleku linwini ani line-nwu leni ni, odi-nwu obu. Osika

Katṭi úte-nwu linwini gya ƙƙa ƙƙa aani lela leni nébi-nwu lili. ¹⁶ Nsu si ukyuli ɔɔ ƙƙa unyefi na ɔmeni lela ni, lela leni kani na ami masu-nwu ndi ka abu ku Katṭi bafṭaadine akpa fui ƙƙa buuubo ulu ɔbambadi ɔɔ na bula ɔɔsala ɔmm̄ kemo. ¹⁷ Nsu na ala ani ndubo ɔɔtina meni kemo ni, ɔɔɔdi bumwi na nda-mii. Ɔsika si uwi ɔni na bíbasala ni, ɔɔɔdi leɔbuni ɔmm̄ ɔmm̄ taasiku bina ɔɔsala ɔmm̄ kemo. Mmomu ala muubie teeɔu. ¹⁸ Ɔsika kudeedi ni, línu ka si béɔsala aani bafṭaadine ni, biile lela kemo akpa akpa. Na use-mi ka ɔɔɔ na ɔɔɔ. ¹⁹ Unyefi ɔɔdi uuubo ka ɔɔdi ka kavumana kadi kakya-mii ako uti ɔtina bani ndi bafṭaadine geen ƙale na bekyuli banu-ma bati. ²⁰ Na si béɔsala aani leƙpa ni, ɔɔɔdi Blṭi adila kedee na bíbo bibadi. ²¹ Ɔsika si béedi ni, bilénye taagya lela asa na ɔɔdi biala uti nwuna adila ɔɔdi. Ɔmeni ɔɔɔ na ƙƙa ƙƙa badi na badi ama baaní nte teekpi. ²² Bubo na biiibo ƙɔɔdu ƙɔni kemo na bilie beɔdi na beni? Munuu ɔɔɔ na béɔɔ ƙa biwi leƙpa lemm̄ anumi ƙalɔ na bekyula bafṭaadine bani ɔmm̄ ƙa ala ƙɔfa. Bi na ɔleka lesu-mii? Bumwi na ɔleka limwi-mii na ɔmeni ɔsu? Oowo! ²³ Ɔsika lela leni na léɔ ɔléɔiku Blṭi kudɔ ni, ani kani na léɔtina-mii. Na usien ɔmm̄ asa na badubɔkya-nwu kakya ni, úti bodobodo, ²⁴ na ka ɔgya Katṭi enu ni, ɔɔɔ-nwu kemo na ɔsu ɔnini, “Ɔmeni ndi mina ɔɔɔ ɔni na ndubuti leƙpa lite Katṭi na bina lili. Béɔ ɔbeɔdi na biti biteenyimo-mi.” ²⁵ Leni kani na adila am̄ kama ni, úti ƙɔfɔ na ɔsu ɔnini, “Ɔɔfɔ ɔmeni ndi Katṭi bunyimi ɔmm̄ ɔni na úti mina ubugya úse likpo. Na uwi biala na beɔubɔni-nwu ni, beni na biti biteenyimo-mi.” ²⁶ Ɔmeni ɔɔtina ka uwi biala na béedi iye beeni na ƙɔfɔ ɔmeni kemo ni, biibó Blṭi kukpi kudu wetédu uwi ɔni na wasa webo. ²⁷ Anwuɔsu ukyuli biala madi Blṭi adila ameni iye wani na ƙɔfɔ ɔmeni kemo na ulu ɔni náta-manku lela ni, ɔubɔtina ka ɔbla likpidi ka útabu Blṭi ɔɔɔ ku ubugya ɔmm̄ ɔsu. ²⁸ Ɔmeni ɔsu ni, ɔdi biala ɔka nwuna lela kemo buduo asa na ɔdi bodobodo na ɔni na Blṭi ƙɔfɔ ɔmm̄ kemo. ²⁹ Ɔsika si útanu lela leni na Blṭi ɔɔɔ ɔmeni ɔdanku útati uwi ɔni na ɔɔdi bodobodo ɔmm̄ iye ɔni na ƙɔfɔ ɔmm̄ kemo ni, ɔɔdi na ɔni na uuti litemi ɔte teewi lela. ³⁰ Ɔmm̄ náya na bina ako pii biifi na lela liiibo-mii ƙɔplu. Na pii leno békpi. ³¹ Na si ɔubɔɔsia anu na ɔka lela kemo buduo ɔni ni, nka Katṭi ulateku-bu litemi. ³² Nsu Blṭi ɔteku abu litemi na ɔni-bu ɔtu ƙale na Katṭi ulayila-bu udu ku bekyuli bani nátaɔ bātadi. ³³ Ɔmeni ɔsu ni, banwa, si béɔsala benii béedi Blṭi adila ni, binye begya lela. ³⁴ Na si ɔka ɔmm̄ ɔdi ni, ɔleka ɔdi na nwuna kaduli ƙale na Katṭi ulateku-mii litemi si béɔsala aani leƙpa linwi ƙale. Na etemila akladi anya ni, si líbo mm̄ ni, ɔubɔɔda-nya ɔni.

12 Na ɔfeni ni, na ala ani ndanku Katṭi ƙyuu etela lela ni, banwa, mm̄ ƙa beti litemi geen leni nkyaa-nya kemo. ² Begyi nwaa ka uwi ɔni na béegyi ɔ Katṭi ni, béya na ala ani neebo ngba átaadi-mii lela

na bitaakpa-nya na béyii ulu ɔmm̄. ³ Na ɔdi ka benu beti ka ukyuli biala na Katṭi ƙyuu ɔmm̄-nwu lela ni, ulakana na wasu ɔnii, “Yesu ɔubɔɔnuku-ni.” Leni kani na ukyuli ɔdi leno ulakana na wasu ɔnii, “Yesu ndi Blṭi,” si ɔɔdi Katṭi ƙyuu ɔmm̄-nwu lela. ⁴ Katṭi ƙyuu kuute etela pii, nsu ƙyuu kunwi ɔmm̄ kani na ɔdi. ⁵ Lilu pii leƙya na ɔmm̄ kabla teete Katṭi, nsu Katṭi unwi ɔmm̄ kani na ɔdi. ⁶ Na kabla lidu lidu leno leƙya, nsu Katṭi unwi ɔmm̄ kani ɔmm̄ ɔdi biala nwuna kabla. ⁷ Litela leni na ɔdi biala ubo ni, Katṭi ƙyuu néte-nwu litela lemm̄ ƙale na bekyuli fui bake-nwu lela ƙɔsia. ⁸ Ɔdi anwu ni, Katṭi ƙyuu kúte-nwu litela leni náya na ɔti butemi ku lenunda ɔkenku ƙyuu ɔmm̄ lela. Na ɔdi leno ni, ƙyuu ɔmm̄ kúte-nwu litela leni náya na ɔti butemi ku lelata ɔkenku ƙyuu ɔmm̄ kani lela. ⁹ Na ɔbambadi ubo ɔbafṭaadi ɔkenku ƙyuu ɔmm̄ kani lela. Na ɔdi ni, ubo litela leni na uti ɔbwi ɔle ɔkenku ƙyuu ɔmm̄ kani lela. ¹⁰ Ukyuli bamba ni, ɔkana na ɔmm̄ akla budie taatina. Na ɔdi ni, ƙale na ɔsu Katṭi litemi. Na ɔbambadi ni, ayu lidu ɔni taati. Na ɔdi ni, adi lidu ɔteɔmi. Na ɔbambadi ni, adi lidu ƙalɔ budie. ¹¹ Ala ameni fui ni, adi Katṭi ƙyuu kunwi ɔmm̄ ablala. Na kuule ala am̄ teete ɔdi biala ƙale kani na ɔmm̄. ¹² Kristo use aani ukyuli ugyii ɔni mbo lela ekpo pii. Ɔni na unwi kani na ɔdi ina ka lela ekpo pii náɔsala. ¹³ Leni kani na use na abu bani ndi Yudaɔ ƙu kadi bamba bekyuli ako ku bani ɔmm̄ bekyuli bamba kabla ku bani ɔmm̄ ama alati kabla leno ako. ƙyuu kunwi ɔmm̄ kani na béti bábla-bu ntu ɔkɔpila ɔdi ɔmm̄ na ɔni ɔni unwi. Na ƙyuu kunwi ɔmm̄ na béte bula fui na ɔni. ¹⁴ Ɔsika ɔmm̄ ɔlati ni, ɔɔdi lelakpa linwi kani na leɔdi. Mmomu lela ekpo pii náɔsala ɔbla-nwu unwi. ¹⁵ Si ɔgba ɔsu ɔnii, “Ƙa ami leedi ɔni ɔsu ni, ami leede ɔmm̄ kemo” ni, ɔmm̄ ulátina ka ɔni na anwu ɔmm̄ ɔmm̄ kake kadi. ¹⁶ Na si ɔtu leno ɔnii, “Ƙa ami leedi lenumi ɔsu ni, ami leede ɔmm̄ kemo” ni, ɔmm̄ ulátina ka ɔni na ɔmm̄ ɔmm̄ kake kadi. ¹⁷ Na si ɔmm̄ ɔni ɔdi lenumi kani ni, de na wabla asa na wenu lela leɔdi? Na si ɔtu leti leno na ɔdi ni, de na wabla asa na wenu ɔni? ¹⁸ Nsu si ɔɔsia anumi ni, ɔubɔɔni ka Katṭi úti lela ekpo bun bun ɔbla ɔni umodi ɔmm̄ ƙale na anwu ɔlati ɔmm̄ ƙa use. ¹⁹ Leɔ ugyii ɔdi uuubo si ɔni fui ɔdi likpo linwi! ²⁰ Nsu ƙale na ɔni-nwu ni, ɔdi ekpo pii. Nsu ɔdi lela ugyii unwi. ²¹ Ɔmm̄ ɔsu na lenumi lilakana ɔni ɔni, “Naaawia-a na mina lela leɔdi kemo.” Na leni kani na lili leno lilakana leɔba ɔsu lenii, “Naaawia-a na mina lela leɔdi kemo.” ²² Leɔ ekpo ani nse kpete kpete ntu-lo ni, anya mmomu na si eeebo-bu lela na bulakana lela leɔdi ɔmm̄. ²³ Na ekpo ani na bulábu ni, anya na ɔni ɔni kadu e mmomu. Na ekpo ani naaadia ka budie keyi ni, anya na ɔni bu. ²⁴ Na bulábla ɔmm̄ udu teete ekpo ani na bekyuli baanu uwi biala. Nsu Katṭi náɔsala lela ekpo leni na ɔya na buuti ɔbu teete

ekpo ani mmomu na bɔɔnu ka áta fɔ kuye. ²⁵ Ɖmeni ɔsu bule bɔɔdi buuubo lɛl ekpo nte. Mmomu ekpo ana fui adanku kɔsia ete lɛl. ²⁶ Na si lɛl kake kadi kakya lɛbi-bo kemo ni, ɔɔna ugyii ɔmmɔ fui uunú ɔle na lɛl ekpo akladi lenɔ eebó abi. Na si beemwi kake kadi ni, lɛl ekpo ana fui aaké ebite ammu. ²⁷ Anwuɔsu bina fui ná sala bébla Kristo ɔɔna ugyii ɔmmɔ na bɛdi-nwu lɛl ekpo unwi unwi. ²⁸ Na bafɔtaadine lɛkpa kemo ni, Katɔti úti bula fui úse ekpo ani námanku-bu. Udeedi ni, batalane. Na unyɔɔdi ni, kenye bediene. Na ɔtedi ni, ala batinane, asa na bani mɔɔɔbla akɔla budie taatina. Na bani mbo ɔyikun ɔni na babwi lɛle iye bebunku bekyuli iye banu kabla lɛl iye batemi adi lidu lidu lenɔ basia-ma kama. ²⁹ Ɖɔɔdi bekyuli fui ndi batalane iye kenye bediene iye ala batinane. Na ɔɔdi ɔdi biala mbo ɔyikun ɔni na uti ɔɔla akɔla budie taatina. ³⁰ Na ɔɔdi ɔdi biala mbo ɔyikun ɔni na uti ɔɔwi lɛle iye ɔtemi adi lidu iye udie ala ani básu kalɔ. ³¹ Ɖmeni ɔsu ni, biti bina kayi besia etela ani ná fɔ kuye etulo lɛl. Ala ani ná fɔ kuye etulo fui ndi ani na ndubo-mii bɔtina meni.

13 Si lɛkana na mɔɔtemi adi lidu lidu ani na bekyuli ku Katɔti batu fui bebo na naaɔy bekyuli ni, mina kenye kani mɔɔsu fui kadi lɛse likpludi aani kale na lebomo iye kabontobi kaaku. ² Na si muudie Katɔti kenye na muunú abela ku lɛlati fui kalɔ, na mbo bɔ fɔtaadi ɔni na lɛkana na lɛgyu abi muedi na ana kenyekɔ nsu naaɔy bekyuli ni, lɛɛedi lɛla lɛdi. ³ Na si ina líti mina ala ani nse-mi fui líte bawabane na lɛya na bekyuli muedi bakyula-mi nsu naaɔy bekyuli ni, lɛɛedi lɛla lɛdi. ⁴ Bɔyɔ ɔɔkɛ kayi na ɔɔɔbla ka fɔ buni. Buuubo lenungyie na bulákun lɛmenɛ iye bɔtalaku lɛl katɔ. ⁵ Bɔyɔ bulábla atu ɔkplu na bulánwanɛ ala teete lɛl iye buléti kɔnyi. Na bɔyɔ buléti likpidi taakya kasusu kemo. ⁶ Na lɛl lilay-nwu na likpidi lɛl. Mmomu ɔkɛ lɛl ɔyɔ na lɛbuni lɛl. ⁷ Enu alá fɛ bɔyɔ na nwuna bɔ fɔtaadi ku lenunsia ku nwuna bunye kpakplaa buláyue. ⁸ Bɔyɔ buuubo kawɔkɔ. Katɔti ala kenye budie bɔkya, nsu ɔdubo ɔkɔ ulu. Adi lidu lidu bɔtemi lenɔ bɔkya, nsu anwu lenɔ ɔdubo ulu ɔkɔ. Lɛlati lɛkya bɔdi, nsu nwuna uwi ɔdubo ɔkɔ. ⁹ Ɖsika lɛlati ku kenye budie litela leni na Katɔti úte-bu ni, útedu útawɔkɔ. ¹⁰ Nsu si lɛla leni nédu lɛwɔ lɛda lɛle ni, leni nétedu mmo lɛyii taakya. ¹¹ Uwi ɔni na ndi ɔnamu ni, kale na mɔɔtemi ku kale muunú ala kɔku na mina ɔɔna kemo ku kale na mɔɔɔbla kasusu ni, adi anamula ɔkɔ. Ɖfeni ka línwini ɔnana ni, anamula ammu ɔkɔ eeebo-mi kɔsia kɔdi. ¹² Ala ani na ɔɔnu ɔfeni ni, ese aani kale na baanu lɛla lɛdi flu flu na kanu kemo. Na kama asa na bɔdubɔnu-ni nwaa anumi ku anumi. Na lɛla leni na ngyi ɔfeni ni, lítedu lítawɔkɔ. Nsu kama ni, lɛdubo libedu lɛwɔ na ɔɔla nwaa aani kale kani na Katɔti ɔgyi-mi fui. ¹³ Geen ni, alakpa ate ameni kani ndubɔkya. Na anya ndi bɔ fɔtaadi ku lenunsia ku bɔyɔ. Nsu nwuna unengudi fui ndi bɔyɔ.

14 Anwuɔsu ni, bɔyɔ na ɔdi ka bina fui bewia kpakplaa na beke. Na biti bina anu fui besia kɔyɔ kemo etela lɛl. Na litela leni ntulo fui ndi ka bidie Katɔti litemi kenye. ² Ukyuli ɔni muutemi adi lidu ni, ulátemiku bekyuli, mmomu Katɔti na ɔtemiku. Ɖsika ukyuli ɔdi ulenu-ni kalɔ, na ɔsu na ɔsu ala abedi ɔkenku Katɔti kɔyɔ ɔyikun lɛl. ³ Nsu ukyuli ɔni muudie Katɔti litemi kenye teete bekyuli ni, uubunku-ma na ɔkya-ma ogya na ɔsia-ma kɔnu. ⁴ Ukyuli ɔni mɔɔtemi adi ani kalɔ na bekyuli belenu ni, anwu lɛti pɛ lɛl kani na uubunku. Nsu ukyuli ɔni muudie Katɔti litemi kenye ni, uubunku bafɔtaadine lɛkpa lɛmmɔ fui. ⁵ Mɔɔyɔ si bina fui bɛkɔna na bɛtemi adi lidu. Nsu si bɛkɔna na biidie Katɔti litemi kenye teete bekyuli ni, ɔdia-mi utulo. Ɖsika ukyuli ɔni muudie Katɔti litemi kenye teete bekyuli ni, ubo kɔsia utulo ukyuli ɔni mɔɔtemi adi lidu lidu, amu ntu ukyuli ɔni makana nwuna ala ani na ɔsu kalɔ budie ɔkya-ma akɔ mmo, kale na bafɔtaadine lɛkpa lɛmmɔ lɛke kebunku. ⁶ Ɖmeni ɔsu, banwa, si líbo-mii kudɔ na mɔɔtemi adi lidu leni na ɔdi ulenu kalɔ ni, bi kɔsia na bedubɔke na ɔmmɔ kemo? Biláke kɔsia kɔdi munu munu, amu ntu lídie lɛla lɛdi kalɔ líte-mii ɔsi Katɔti kudɔ, iye lɛya na bɛti lɛla lɛdi, iye lídie Katɔti litemi lɛdi kenye, iye létina-mii ala adi. ⁷ Bekali benu ala ani na ɔkɔgyá ani na ngba bɔdi buuubo-nya kemo aani kakpɛe iye ɔsankuo ani na anya alati alakana lɛnu budie. De na ukyuli ɔdi ɔdubunu na ɔgyi ɔnu ɔni na beedie si ukyuli ɔni mɔɔwii kakpɛe iye ɔkɔgyá ɔsankuo ɔmmɔ ulagya-nwu kadue kale na akana na enu ɔnu ɔmmɔ lɛdi ati nwaa? ⁸ Na si ukyuli ɔni mɔɔwii kakpɛe uláwii-ka taalɔ ala ammu kadue ni, de na wabla asa na bekyuli baklibi lɛl bete kekpo? ⁹ Leni kani na use ka ukyuli ɔni muudie lɛla lɛdi kenye na adi lidu lidu kemo ni, bekyuli belénu lɛla leni na ɔsu mmo kalɔ. Mmomu ɔdubo bunwini ɔ fɛ fɛ na ɔyii kya kayaa. ¹⁰ Adi pii akyá kayawi, na lɛdi lɛdi liiibo leni neebo kalɔ budie. ¹¹ Nsu si ɔdi ulénu lɛdi leni na mɔɔtemi kalɔ ni, na línwini ɔ fɔ na nwuna kudɔ, na anwu lenɔ únwini ɔ fɔ na mina kudɔ. ¹² Ka bina fui anumi égyie ka beke kɔyɔ kemo etela ni, bɛya na anumi égyie-mii na beke etela ani mebunku bafɔtaadine lɛkpa lɛmmɔ lɛtɔɔ busie mmo-mu utulo. ¹³ Na ukyuli ɔni mɔɔtemi na adi lidu lidu kemo ni, uvele Katɔti na ute-nwu litela leni na uti udie ala ani na ɔsu mmo kalɔ. ¹⁴ Ɖsika si lɛsia ulu ɔmeni lɛl lɛk-pali katɔ ni, mina kɔyɔ aku kɔkɔpali katɔ bɔdi, nsu ɔkɔdi ku mina kasusu. ¹⁵ Anwuɔsu bi na ɔdi ka lɛbla? Ndubɔk-pali katɔ ku mina kɔyɔ bɔdi, nsu ndubɔk-pali katɔ ku mina kasusu lenɔ. Na ndubudie lɛnu ku mina kɔyɔ, nsu ndubudie lɛnu ku mina kasusu lenɔ. ¹⁶ Na si enye aagyá Katɔti enu na fula kɔyɔ kemo kani ni, de na wabla asa na ukyuli ɔni nkyá-a kudɔ unu lɛla leni na aasu asa na wasu ɔnii fula katɔ ɔkɔpali ɔsia leni aani kale na aagyá Katɔti enu ka ulenu lɛla leni geen na aasu mmo kalɔ? ¹⁷ Na si ina fula enu ani na aagyá Katɔti

adia muedi ni, bekyuli bamba baláke kɔsia kɔdi munu munu. ¹⁸ Mɔɔgyá Katɔti enu ka mɔɔtemiku-nwu na adi lidu lidu kemo teetulo bina ako ɔdi biala. ¹⁹ Nsu na bula kasalako ni, ndubɔɔy ka lesu etemila ala ani kalɔ na bekyuli badubunu na liti letina bekyuli bamba ala litulo ka ntaasu etemila pii na adi lidu lidu kemo. ²⁰ Banwa, bitabla leɔ aani banamu na bina kasusu kemo. Mmomu bebla leɔ aani benengu si biiti kasusu. Nsu na likpidi lilu leɔ ni, bebla leɔ aani banamu. ²¹ Na Bunweni Kedee ɔku kemo ni, Blɔti ɔsu ɔnini, "Ndubɔtemiku mina kadi bekyuli ɔkenku bekyuli bani mɔɔtemi na adi lidu lidu kemo. Na ndubɔtemi lesiaku baɔ kenye kemo, nsu belénu-mi leɔi." ²² Anwuɔsu ni, adi lidu bɔtemi ɔdi lela leni nse nte bani nátaɔɔ bítadi. Nsu Katɔti litemi kenye budie ni, ɔdi lela leni nse nte baɔtaadine na ɔɔɔdi bani nátaɔɔ bítadi. ²³ ɔmeni ɔsu si baɔtaadine bammɔ fui bása na ɔdi biala úse kalɔ ɔtemi na adi lidu lidu kemo na banii ukyuli bamba ɔdi ɔkya-mii ako iye bekyuli bani naadi baɔtaadine badi bébo-mii ako ni, bilánu ka badubɔsu banii biikpi libuo yoo? ²⁴ Nsu si bina ako ɔdi biala uudie Katɔti litemi kenye na ukyuli keeke iye ukyuli ɔni nátaɔɔ útadi ɔdi úbo-mii ako ni, ɔdubɔnu nwuna likpidi ɔti ɔkenku lela leni na uunú ɔsu. Ala ani na uunú adubɔtina-nwu ka Katɔti ɔteku-nwu litemi. ²⁵ Na anwu ɔlati ndubudie nwuna ala abédi keyi na ɔdubɔy ɔte kalɔ na umwi Katɔti na udie kenye ɔnini, "Sɔɔ ni, Katɔti ɔkya-mii ako!" ²⁶ Banwa, mɔɔwia ka liti lela leɔi libunku ɔmeni na bina ɔsa kemo. Si uwi ɔni na bésa benii beekpali katɔ ni, ɔdi ubo ɔnu ɔni na ɔɔy ka udie, na ɔdi lenɔ ubo lela leɔi na ɔɔy-ka ɔtina. Na ɔdi lenɔ ɔɔy ka udie Katɔti lela leɔi ɔtina. Na ɔdi lenɔ ɔdanku kenye kadi na adi lidu lidu kemo, na ɔdi lenɔ kalɔ na udie ala ammɔ kalɔ. Nsu ɔleka bebla ala ameni fui kalɔ na ute baɔtaadine lekpa lemɔ kebunku. ²⁷ Si ɔdi ubo kenye kadi na ɔɔy ka ɔsu na adi lidu lidu kemo ni, nkyuli aani inyɔ iye ete si bémomo bágya basu bana kenye kani badanku atɔ asia. Na baɔe ukyuli bamba ɔni lenɔ medie ala ani básu mmɔ kalɔ. ²⁸ Na si ɔdi uu-ubo na wedie ala ammɔ kalɔ ɔdi ni, ukyuli ɔni mɔɔtemi na adi lidu lidu kemo mmɔ ɔda ɔya na anwu ku Katɔti kani batemiku leɔ. ²⁹ Nkyuli inyɔ iye ete bani ndanku kenye kadi ɔsi Katɔti kudɔ basu bana kenye na bakladi bawia etemila ammɔ kemo banu kadue. ³⁰ Na si bani nlie kasalako mmɔ ɔdi ɔɔɔ linyesia leɔi ɔsiku Katɔti kudɔ ni, ɔdi ka ukyuli ɔni mɔɔtemi na adi lidu lidu kemo mmɔ ɔda nwuna kenye ɔsu ɔya na ute ukyuli ɔmmɔ kufi. ³¹ Bina fui bekana na besu bina kenye kani beɔa unwi unwi kalɔ na ɔdi biala ɔteya lela leɔi na ɔke ɔyikun ɔkya. ³² Bekyuli bani muudie Katɔti kenye baakana bana leɔ ɔda na kenye kani na baasu kemo. ³³ ɔsika Katɔti ɔkɔwia ka ɔbɔla ala ulu leɔ. Na ɔɔy ka amanku keyi buɔe. Na leni na ɔleka use na Katɔti baɔtaadine akpa fui ako. ³⁴ ɔdi ka beleku baba lese na ɔɔɔdi ka beteetemi na kasalako. Mmomu ɔdi ka beboku

leɔ kalɔ aani kalɔ na Katɔti ɔda bubo ɔɔtina. Na beebobu kufi ka batemi. ³⁵ Na si baawia ka beye lela leɔi kalɔ benu ni, bana bagya na ɔleka beye na kaduli. ɔsika ɔdi ɔɔɔ ka uleku unye utaatemina na baɔtaadine lekpa lemɔ anumi. ³⁶ Munuu ni, ɔsu beɔa benii bina kudɔ na Katɔti litemi lemɔ lékwe lési? Munuu bina kudɔ kani na litemi lemɔ líbedu? ³⁷ Si bina ako ɔdi ɔkɔli ɔnii Katɔti kenye udiene na ɔdi iye ubo ɔkyu kemo litela leɔi ni, ɔdi ka ɔnu ɔti ka lela leni na muunweni-mii leɔi ɔda ɔni na Katɔti úbo. ³⁸ Na si ukyuli ɔmmɔ uunú litemi lemɔ ni, ɔdi ka amii lenɔ bini-nwu. ³⁹ Anwuɔsu ni, banwa, biti bina anu fui besia Katɔti litemi kenye budie leɔ. Nsu bitetile adi lidu bɔtemi ulu. ⁴⁰ Na ɔdi ka bebla lela biala na ulu ɔbuni leɔ.

15 Banwa, ɔfeni ni, mɔɔy ka binyimo litemi buni leni lesa na lékɔ líte-mii. Litemi lemɔ ni na béɔɔ bédi na binye ɔbaɔtaadi ɔmmɔ leɔ kpakplaa. ² Na ani ndi litemi buni lemɔ na nina lesa na lékɔ líte-mii. Litemi lemɔ ndubɔɔ-mii ngba si béda-ni kpakplaa amu ntu ukpludi na benii béɔɔ-ni bédi. ³ Lela leni na léɔ lési ku Blɔti kudɔ ni, ani kani na líti muute-mii. Na ani ndi lela leni náɔ kuye lítulo fui, ka Kristo úkpi úte-bu na bula alaekpidi ɔsu aani kalɔ na bɔnweni bágya Bunweni Kedee ɔku kemo. ⁴ Na báva-nwu, na Katɔti ɔgyila-nwu ɔleku bekpine ako emeyi ate kama, na úbo uli ngba aani kalɔ na ɔkya Bunweni Kedee ɔku kemo. ⁵ Na údie leɔ ɔtina Petro ku batalane leevu-inyɔ bammɔ. ⁶ ɔmmɔ kama ni, údie leɔ ɔtina nwuna basiakune bani ntulo nkyuli eti leevu na mmɔ. Na bana ako badi bamua belie ngba ɔmwi, ina ka badi béekpi. ⁷ Na ɔmmɔ kama údie leɔ ɔtina Yakobo ku batalane bammɔ fui. ⁸ Na kekplokɔ ni, údie leɔ ɔtina ami lenɔ ina ka lele ukyuli ɔni na nwuna ɔkɔ ɔbɔla kekuma. ⁹ ɔsika ami ndi batalane bammɔ ako ubliidi fui. Na ítamanku ka balɔ-mi banii ɔtalane muedi, ɔsika ami líkpoku Katɔti baɔtaadine lekpa lemɔ. ¹⁰ Nsu ɔkenku Katɔti leɔɔndia ɔsu ni, ndi ukyuli ɔni ndi ɔfeni. Na nwuna kaɔɔbuni ala ani na úte-mi ni, ánwu ebi. Na lébla kabla kpakplaa lítulo batalane bakladi ɔni na bekyuli baaasia anu ina ka ɔɔɔdi ami ɔlati ɔyikun kemo na ɔdi. Mmomu Katɔti ɔyikun nke-mi leɔ na lébla ɔmeni. ¹¹ Anwuɔsu si ami násu-mii lela leɔi o-o, iye ama násu-mii o-o ni, lelakpa linwi lemɔ kani na ɔɔɔsu. Na ani na béɔɔ bédi. ¹² ɔfeni ka kenye kani na ɔɔsu ndi ka Katɔti ɔgyila Kristo ɔleku bekpine ako ni, bi ɔsu na bina badi besu benii Katɔti ulágyila bekpine na basɔ bebelie ngba? ¹³ Si ɔsika na use leni ni, na ɔtina ka Katɔti útagyila Kristo útaleku bekpine ako. ¹⁴ Na si Katɔti útagyila Kristo útaleku bekpine ako ɔdi ni, na lesa leɔi líiibo na ɔkɔ bute-mii. Na lela leɔi lenɔ líiibo na beɔɔ beɔi. ¹⁵ Na ɔni nɔ mbo ɔkplu ntulo ndi ka ɔtina ka ɔkɔni ɔkɔ taasia Katɔti ka anwu nágyila Yesu ɔleku bekpine ako. Nsu si ɔsika na ɔdi ka bekpine baláta teelie ngba ni, na útagyila Yesu. ¹⁶ Anwuɔsu si ɔsika na ɔdi ka ulágyila bekpine

taasiku kekpine ni, na begyi benii útagyila Yesu útaleku bekpine ako. ¹⁷ Na si Katóti útagyila Yesu útaleku bekpine ako bɔdi ni, na bina bɔfɔtaadi buuubo kɔsia kɔdi, na bemua bekya bina ekspidi kemo. ¹⁸ Na nwuna kalɔ ndi ka Kristo baɔfɔtaadine bani nékpi lenɔ báyii. ¹⁹ Na si kayawi kameni ngba bulie kani ɔsu na bula anu aasia Kristo lelɔ ni, na bula lelɔ libo kɔnyana litulo bekyuli fui. ²⁰ Nsu litemi geen lemme ndi ka Katóti ógyila Kristo óleku bekpine ako. Na ɔmeni ndi bula kama kekpokɔ ka bani fui nte kekpine badubɔkɔ bɔta. ²¹ Ɔsika kale na kukpi kɔkenku ukyuli lelɔ na kúduo bekyuli ako ni, leni kani na bekpine badubo bɔkɔ bɔta kɔkenku ukyuli kani lelɔ. ²² Kale na bekyuli bani nále básí Adam kemo fui békpi ka báblaku-nwu unwi ɔsu ni, leni kani na Katóti ɔdubɔkɔ gyila bekyuli fui ɔleku kekpine na belie ngba kɔkenku bana unwi bɔbla ku Kristo ɔsu. ²³ Nsu Katóti ɔdubɔgyila ɔdi biala na ulu ɔni na Katóti ɔlati úse úse lelɔ. Na Kristo ndi udeedi. Na uwi ɔni lelɔ na wasɔ webo ni, bani na béti lelɔ béte Kristo ɔmmɔ na ɔdubɔkɔ gyila. ²⁴ Ɔmmɔ kama ni, kawɔkɔ kammɔ kadububo. Na Kristo ɔdubɔgyila bayikune ku kenyeke ku ɔyikun fui udu. Na Kristo ɔdubuti lega kadikɔ kammɔ kyia Katóti ɔni ndi Ɔti enu kemo. ²⁵ Ɔsika Kristo ɔdubo lelɔ butaadi wetédu ka Katóti úti nwuna bekisine fui ókyia Yesu lega kalɔ. ²⁶ Na ukisine ukplodi ɔni udu na ɔdubɔgyila ndi kukpi. ²⁷ Ɔsika Bunweni Kedee Ɔku ósu ɔnini, “Katóti úti ala fui ókyia-nwu lega kalɔ.” Na use nwaa ka si básu banii ala fui ni, ɔmmɔ ulátina ka Katóti ɔni néti ala ammɔ ókyia Kristo lega kalɔ lenɔ ubunku. ²⁸ Na si uwi ɔni na Katóti úti ala fui ókyia Kristo kalɔ ɔkɔ ni, anwu Kristo ɔni ndi Katóti Ubidi ɔmmɔ ɔdubuti lelɔ kyia Katóti ɔmmɔ kalɔ na Katóti ɔmmɔ ɔdi ala fui lelɔ kede kede. ²⁹ Ɔfɛni ni, na bekyuli bani kɔkɔ ntu bɔkpila ɔdi na bekyuli bani nékpi lili ni, bi na ɔbladu ɔmmɔ ɔdanku? Na bi kɔkɔlé taasiku ɔmmɔ kemo. Si ɔkɔ na ɔdi kale na badi baasu banii basɔ balata balále kekpine na bebelie ngba ni, bi ɔsu na baakpila bekyuli bamme ntu na bani nékpi lili? ³⁰ Na abu batalane kɔkɔ? Bi ɔsu na bula ngba bɔkyia ɔgbankpi kemo uwi biala? ³¹ Banwa, kukpi ɔgbankpi ɔsiaku-mi kadi biala megye! Na kɔkɔliku lelɔ katɔ na amii ɔsu kɔkenku kale na bɔbla unwi ku Kristo ɔsu. Anwu ɔsu na muudie ɔmeni keyi nwaa. ³² Nsu si kayawi kameni kasusu kani ɔsu na líkpoku bekyuli bani nse aani befiebuo na Efeso ni, bi kɔsia na léke? Na si bekyuli basɔ balata balále kekpine na bebelie ngba bɔdi ni, na begyi benii ɔleka bɔbla aani kale na lesugba ledi leesu lenii, “Beya bɔdi na bɔni, ɔsika kɔnaadi ɔdubo bukpi.” ³³ Bitabla susuusu. Kɔkpana kukpidi kuubile udu buni. ³⁴ Besɔku kasusu buni bebla, na beda bina ekspidi lili beva. Mɔkɔsu-mii nwaa kale na kɔfa kukpo-mii ka bina badi beegyia Katóti. ³⁵ Ukyuli ɔdi ɔdubuye ɔnii, “De na baasɔ taagyila bekpine na baasɔ tebelie ngba? Na ɔkɔna ɔmani udu ndubo-ma bɔkyia?” ³⁶ Bekyuli susuusu! Si béva edula kebi békyia kalɔ ni,

lilakwe teenwini lela leni mbo ngba si útebu. ³⁷ Na lela leni na bævá ni, edula kebi kani na kadi ɔfaale lentabi na ledi iye edula kebi kabambadi kadi. Na kɔkɔdi kebi kammɔ kugyii na bækyia kalɔ asa na kɔlé lili kama. ³⁸ Katóti muute kebi kammɔ ugyii udu ɔni na kɔkɔ. Uute kebi biala ku kana kugyii udu ɔni námanku-ka. ³⁹ Na ala ani fui nli ngba ni, ɔkɔna kɔkɔdi ɔkɔna udu unwi. Bekyuli bebo bana ɔkɔna bun. Na bebuo lenɔ bebo bana ɔkɔna bun. Baase lenɔ bebo bana ɔkɔna, na kɔbe lenɔ kubo kuna ɔkɔna bun. ⁴⁰ Katɔ ala akya. Na kayawi kameni lelɔ ala lenɔ akya. Katɔ ala bɔdia bɔvumana ku kalɔ lelɔ ɔkɔna bɔdia. ⁴¹ Ɔfɛ ɔdanku nwuna bukeye, na kɔbuli lenɔ ɔdanku bukeye kɔbambadi. Na ayabi lenɔ ana bukeye buse bun. Na ayabi ammɔ ako muedi kavumana kanya ana bukeye kemo. ⁴² Leni kani na ɔdubo buse uwi ɔni na Katóti ɔdubɔgyila bekpine na basɔ bebelie ngba. Si báva ukyuli ɔkɔna ni, ɔdi lela leni muubie taayii udu. Na si bágyila-nwu ni, ɔkɔ ulekpi. ⁴³ Si uwi ɔni na báva-nwu ni, údubie na use kpete kpete. Na si uwi ɔni na bágyila-nwu básiku kekpine ni, ɔdubɔdia kɔnu na ɔyu ɔkplu. ⁴⁴ Uwi ɔni na báva-nwu ni, ɔdi kayawi ɔkɔna ɔni muukpi. Na si bágyila-nwu ni, únwini kɔyu kemo ɔkɔna. Si kayawi ɔkɔna ɔkyia ni, na begyi benii kɔyu kemo ɔkɔna lenɔ ɔkyia. ⁴⁵ Ɔsika kyia Bunweni Kedee Ɔku kemo ka ni, “Ukyuli udeedi ɔni ndi Adam ni, Katóti nédie-nwu na úte-nwu ngba aani ɔyawine.” Na Adam ukplodi ɔmeni anwu ni, ɔdi kɔyu kɔni muute ngba geen. ⁴⁶ Kɔkɔdi kɔyu kemo lela mɔkɔgyú taatɔ. Mmumu ɔkɔna kemo lela kɔkɔ. Kama asa na kɔyu kemo ledi leesia. ⁴⁷ Adam udeedi ɔni na Katóti úti leti ɔkɔ ni, kalɔ lelɔ na ósi. Na Adam unyɔdi ni, katɔ na ósi. ⁴⁸ Na bekyuli bani na kalɔ lelɔ meni na básí ni, bese aani ukyuli ɔni na béti leti báva-nwu. Na bani na katɔ na básí ni, ama lenɔ bese aani ukyuli ɔni nási katɔ. ⁴⁹ Kale kani na bubo ukyuli ɔni nási kalɔ lelɔ meni udu ni, leni kani na ukyuli ɔni nási katɔ ɔdubɔkyia na bɔke nwuna udu. ⁵⁰ Banwa, lela leni kalɔ na muudie ndi ɔmeni. Lela leni ndi ɔkɔna ku ubugya ni, lilakana Katóti lega kadikɔ ala bɔdi. Na lela leni muubie taayii udu ni, lilakana na lekyia kesii kani na lela leni neebie taayii udu. ⁵¹ Binu lebela lemeni. Kɔkɔdi bula fui ndubukpi. Nsu si kakkɛ kekplodi káku ni, Katóti ɔdubo bula fui udu bɔvumana kɔnakunwi. ⁵² Na ɔdubɔkɔla aani kale na beebó anumi. Ɔsika si kakkɛ kammɔ káku ni, Katóti ɔdubɔgyila bekpine ɔni na basɔ belekpi kudii. Na ɔdubo bula fui udu bɔvumana. ⁵³ Ɔsika lela leni muubie taayii udu ni, badubo-ni bɔvumana bunwini lela leni nɔkɔ neebie taayii udu. Na lela leni muukpi lenɔ ni, ɔdubo-ni bɔvumana bunwini lela leni nɔkɔ naadubo bukpi. ⁵⁴ Anwu ɔsu si ala ameni ále na bávumana ala ebiedi na énwini ani nɔkɔ neebie ni, na Bunweni Kedee Ɔku kemo etemila ani mɔkɔsu anii, “Bágyila kukpi udu na bɔdi lelɔ!” ébo éte leni kɔkɔ. ⁵⁵ Na bénweni lenɔ banii, “Kukpi, we na fula lelɔ bɔdi bɔkyia. Na we na fula ɔyikun ɔni kɔkɔta-bu mme ɔkyia?”

⁵⁶ Kukpi ƙƙƙé ɔyikun ɔni na ɔda ɔɔta-bu taasiku likpidi kudɔ. Na likpidi lenɔ lɛkɛ́ nwuna ɔyikun taasiku ɔda bubo kudɔ. ⁵⁷ Nsu ɔɔɔɔ́yá Katɔti enu. Anwu náya na bɔ́-di lɛɔ ɔkenku Blɔti Yesu Kristo lɛɔ! ⁵⁸ Anwɔɔsu ni, banwa, binye kpakplaa na bitagbanta. Na binye Blɔti kabla lɛɔ uwi biala. Ɔsika begyi ka lɛla lɛdi liiibo na be-dubɔɔbla na Blɔti kabla kemo na wabla keeke.

16 Ɔfɛni ni, bínweni lɛla lɛdi bésiku egulabi ani na beeyɔ́ ka biyi besala na biti bibunku Katɔti bekyuli bani nkya Yudea kalɔ lɛɔ. Na ɔdi ka bebla lɛla leni na lésu Galatifuj baƙɔtaadine nnii babla. ² Na Kwāsida limeyi biala ni, ɔdi biala ɔklibi lɛla lɛdi use sesɛ na kalɛ na ɔ́kɛ kenye na ɔklibi-nya use kalɛ na ɔ́sɔ ulabla egulabi adi buyi si líbo-mii kudɔ. ³ Na si líbo r̀mbeduo ni, ndubute bekyuli bani na amii alati béfuna kakunke kani na badubuti bada asa beti bina etela am-ɔ beteésienku Yerusalem. ⁴ Na si ɔ́manku ka ami lenɔ lisiɛ ni, na ɔ́sɔsiaku lɛɔ. ⁵ Ndubɔ́sia Makedonia asa na mebedu-mii kudɔ, ɔsika ɔdi ka lɛka mmɔ ɔ́sɔsia. ⁶ Use-mi aani ndubɔ́di emeyi alɛɛ adi na bina kudɔ mmɔ. Ɔfɛni kalɛ ɔ́ɔyɔ uwi ɔmmɔ fui ni, ndubɔ́kya-mii kudɔ. Na ɔmmɔ kama ni, beɔubudie-mi ulu na lisiɛ kesii biala na ɔ́manku ka lisiɛ. ⁷ Naaawia ka likeli mbavi-mii kudɔ kani. Mmomu mmɔ́yɔ́ ka lɛkya-mii kudɔ na uwi utu blii si Blɔti úte ku fɔ́ ɔmmɔ. ⁸ Ndubo Efeso menɔ ɔ́kya butédu Pentekoste limeyi lɛɔ. ⁹ Ku fɔ́ ɔ́buni ɔ́kya menɔ geen ute kabla kenengudi kani ná fɔ́ kuye geen, ina ka bekyuli bani mmɔ́ta teenye-mi lɛɔ na kabla kani mmɔ́bla na menɔ bemomo. ¹⁰ Si Timoteo úbeduo-mii kudɔ ni, na beƙɔ-nwu kadue. Ɔsika ɔ́ɔbla kabla teete Blɔti aani kalɛ

kani na ami lenɔ mmɔ́bla. ¹¹ Ɔdi biala utanu-nwu anumi klukui. Mmomu bibunku-nwu na usie anumi na nwuna ulu busie kemo ku keyi buɛ kalɛ na wasɔ wenwini webomii kudɔ. Ɔsika mmɔ́nu-nwu anumi ka unwini ubo ku nwuna banwa baƙɔtaadine. ¹² Ɔfɛni na bula ɔ́nwa Apolo litemi lɛɔ ni, lɛ́kya-nwu ogya ɔ́lɛ ɔ́lɛ ka ubo-mii kudɔ ku banwa badi. Nsu útenu ɔ́ kalɔ kadue ka ubo uwi ɔ́menɔ kemo. Nsu lɛ́ fɔ́ lɛ́di ka si ku fɔ́ kóte ni, ɔ́dububo. ¹³ Binye kagyumana na binye kpakplaa na ɔ́ƙɔtaadi ɔ́mmɔ́ kemo. Bise kayi na beyu ɔ́kplu. ¹⁴ Na bebla bina kabla fui na ɔ́ɔyɔ kemo. ¹⁵ Begyi Stefana ku nwuna kaduli bekyuli. Ama ndi bekyuli bedeedi bani nénwini kayi na Akaia kalɛke lɛɔ mmɔ́. Na béti lɛɔ béte ka beteebunku Katɔti bekyuli. Banwa, muuvele-mii nnii, ¹⁶ biti ɔ́bu bite batɔ́nkune bamɛni ku babambadi bani muubunku-ma kabla kammɔ́. ¹⁷ Lɛɔ lɛ́yɔ́-mi ka Stefana ku ƙotunato ku Akaiko bébeduo, na ɔ́bla-mi aani amii na lɛ́nu. ¹⁸ Báya na lɛ́sɔ lɛ́kɛ ɔ́kplu aani kalɛ kani na bákyamii ɔ́kplu. Na bekyuli bamɛni udu bá-manku ka babu-ma geen. ¹⁹ Baƙɔtaadine bani nkya Asia kalɛke lɛɔ fui beegyele-mii o-o! Akwila ku Priskila ku lɛkpa leni mmɔ́sa na bana kaduli beegyele-mii kadue na Blɔti lenyi kemo. ²⁰ Banwa bani nkya menɔ fui beegyele-mii o-o! Bekya lɛɔ ɔ́ɔgbu na bigyele lɛɔ aani banwa kalɛ. ²¹ Ami ɔ́lati mina ɔ́nu na líti muunweni ɔ́menɔ nnii, “Ami Paulo muugyele-mii o-o!” ²² Ukyuli biala na ulayɔ́ Blɔti ni, ɔ́dubɔ́nuku-ni! O Blɔti, bo! ²³ Blɔti Yesu Kristo lɛ́ fɔ́ndia lɛ́siaku-mii. ²⁴ Líti ɔ́ɔyɔ́ geen muute-mii na Yesu Kristo lenyi kemo. Ɔsia leni.

2 KORINTOFUJ

1 Ami Paulo ɔni nkenku Katɔti lɛfɔɔ lɛl na ndi Blɔti Yesu Kristo ɔtalane ni, ami ku ɔnwa Timoteo muunweni ɔku ɔmeni bute amii Korintofuj bani nɛti lɛl bɛte Katɔti ku bekyuli bani fui mɔɔbla Katɔti kabla na Akaia kaleke lɛl mm. ² Buuvele ɔnii Unwoti Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo lɛfɔɔndia ku keyi buɛɛ kasiaku-mii. ³ Beya na ɔɔgya Katɔti ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔti enu. Anwu ndi Ati ɔni ɔnɔnu-bu ɔnyana, na nwuna kudɔ na kebunku kaasi. ⁴ Anwu mɔɔsia-bu ɔnɔnu na bula lɛbi-bo biala kemo, kale na abu lenɔ ɔkɔkana na bubunku bula bekyulikpana na bana lɛbibu biala kemo. Na kale na Katɔti uubunku-bu ni, leni na abu lenɔ buubunku bekyuli. ⁵ ɔsika kale na buubɔ abi geen ani udu na Kristo lenɔ ɔbo na Katɔti ɔsia-nwu ɔnɔnu ni, leni kani na ɔke bula unwi ɔkɔbla ku Kristo na Katɔti lenɔ ɔɔsia-bu ɔnɔnu geen. ⁶ Uwi biala si ami ku mina banwani buubɔ abi ni, ɔkɔkana na ɔkɔya-mii ogya na beke ɔfɔ lenɔ. Katɔti ɔɔsia-bu ɔnɔnu uwi ɔni na buubɔ abi biala. Leni kani na ɔdubɔsia amii lenɔ ɔnɔnu uwi biala kemo na bi-isɛ kayi teebo abi. ⁷ Bubu lenunsia leni naaayue na bina lɛl, ɔsika ɔɔgyi ka kale na biibɔ abi ani udu na abu lenɔ buubɔ meni ni, leni kani na Katɔti ɔdubɔsia-mii ɔnɔnu aani kale na ɔɔsia abu lenɔ ɔnɔnu. ⁸ Banwa, ɔkɔwia ka ɔkɔsu-mii abi ani udu na bɔbo na Asia kaleke lɛl. Lɛbi-bo lɛmmɔ lɛnwini etila lɛte-bu ɔni na ɔkɔ buuubo lɛnunsia lɛdi ɔnii ɔkɔdubɔke ngba muedi. ⁹ ɔbla-bu aani si kukpi ɔkɔ na bɔdu-bu! Nsu ɔmeni ɔbo ɔte leni kale na buti bula anu ɔɔsia Katɔti ɔni mɔɔgyila bekpine na baasɔ teebelie ngba lɛl. ɔkɔdi abu alati bula lɛl na buti anu ɔɔsia. ¹⁰ ɔdie-bu ɔleku kukpi ɔgbankpi ɔmmɔ kemo. Na ɔdubudie-bu lenɔ. ɔkɔ ni, nwuna lɛl na ɔkɔsia anu ka ɔdubo-bu bute lɛnɔ. ¹¹ ɔleka amii lenɔ bibunku-bu na bekpali katɔ bite-bu. ɔsika si bekyuli pii bɔkpali katɔ na Katɔti ɔbunku-bu ni, bekyuli pii badubɔgya Katɔti enu na kale na ɔbunku-bu ɔsu. ¹² Lɛla leni ɔsu na ɔkɔkun lɛmenɛ ndi ka bula kayi kaladu-bu ɔkɔ, ɔsika bɔda bula lɛl kadue na bekyuli fui akɔ. Na abu ku-mii kelie kake Katɔti ulu lɛl, na katɔl keebo-nwu kemo. ɔkɔdi kayawi kamɛni kemo lenunda na bɔti bulieku-mii leni, mmomu Katɔti lɛfɔɔndia ku nwuna ɔyikun lɛl na bɔsia. ¹³ Ala ani na bekana ɔkɔka na binu kalɔ ni, anya leti na buunweni teete-mii. Na lɛfɔ lɛdi ka bedubunu ala amɛni kalɔ fui, ¹⁴ aani kale na binu ekpo adi kalɔ. Na bedubunu kalɔ ka bekana bekun lɛmenɛ na bula lɛl, na abu lenɔ ɔkɔkun

lɛmenɛ na bina lɛl na limeyi leni na Blɔti Yesu Kristo wasɔ webo lɛl. ¹⁵ - ¹⁶ Ka lɛfɔ lɛdi ka bɛfɔ-mi ku kayi fui ɔsu ni, lɛbla kasusu kudeedi ka lɛka-mii kudɔ bubo bubavi na Makedonia asa na linwini libo kale na bi-bunku-mi si lɛsela Yudea. Nka ɔmmɔ ndubɔya na beke ebiti kunyɔ kunyɔ. ¹⁷ Uwi ɔni na lɛbla mina kasusu ka lɛvumana bina kudɔ bubo ni, ɔmmɔ ulatina ɔnii mina ablala eeese siin. Na ɔkɔdi kayawi kamɛni ala kakali kenye na lɛti mɔɔbla mina kasusu kammɔ aani ukyuli ɔni mɔɔbabla taasɔ ɔnii ɛn ku oowo. ¹⁸ Mmomu kale na Katɔti ɔkɔdi nwuna etemila lɛl geen ni, leni kani na lɛla biala na bɔnweni bɔmenɛ-mii lise. Na lɛɛdi kale na ukyuli ɔkɔbabla taasɔ ɔnii ɛn ku oowo na ɔdi.

¹⁹ Katɔti Ubidi Yesu Kristo ɔni lɛl litemi lɛsa na ami ku Silvano ku Timoteo ɔkɔkɔ teete-mii ni, ɔkɔdi ɛn ku oowo ukyuli. Mmomu ɔdi ukyuli ɔni litemi ndi ɛn uwi biala. ²⁰ ɔsika Katɔti kenye biala na ɔse-bu ɔse ni, kɛbo kɛte leni na Yesu Kristo lɛl. ɔmmɔ ɔsu na ɔkɔsu na nwuna lenyi kemo ɔnii, "ɔsia leni." Na buti bumwi bute Katɔti. ²¹ Katɔti ɔya na abu ku-mii fui bɔbla unwi ku Kristo, na anwu ɔlati nɔfuna-bu ɔse ka butaabila nwuna kabla. ²² Anwu nɛse-bu likpo ɔti ɔtina ka anwu mbo-bu uwi ɔni na ɔti nwuna Kɔyu ɔkɔya-bu lɛl kemo. Na kuna lɛl na bɔti bula kama bɔkpo na ala ani fui na ɔklibi ɔse ɔte-bu lɛl. ²³ Katɔti ɔlati ɔgyi ka naaayɔ ka libo mbani-mii ɔkɔtu. Na ɔmeni ɔdubɔya na lɛla lɛdi lɛsɔ lilɛkpoku-mii ka ɔkɔdi ɔmeni ɔsu na lɛbla kasusu nnii neebo Korinto ɔ. ²⁴ ɔkɔdi banii ɔkɔdi-mii lɛl na ala amɛni kemo. ɔgyi geen kale na beda bina ɔfɔtaadi kpakplaa. Anwuɔsu abu ku-mii ɔkɔsala taabla kabla na beke ebiti.

2 ɔmeni ɔsu lɛbla kasusu ka nɔ neebo-mii kudɔ na enu afe-mii. ² ɔsika si lɛya na enu afe-mii ni, ɔdi lenɔ ɔkɔ uuboo na waya na lɛl lɛyɔ-mi, amu ntu amii bani na lɛya na enu afe mmo kani. ³ Na lɛnweni ɔku kpakplaa ɔmmɔ lɛmenɛ-mii ɔsika si bubo na libo-mii kudɔ uwi ɔmmɔ kemo ni, nka bedubɔya na enu afe-mi. Nsu amii ndi bekyuli bani nɔleka beya na lɛl lɛyɔ-mi. Na lɛfɔ lɛdi ka si lɛl lɛyɔ-mi ni, amii lenɔ lɛl lɛdubɔyɔ-mii. ⁴ ɔkɔ ni, ɔku ɔni na lɛnweni-mii mmɔ ni, lɛnweni-nwu na kayi ɔle bunu ku enu fe ku keku buwulo kemo. Na ɔkɔdi ka mɔɔwia nnii amii lenɔ binu ɔle ɔdi, mmomu kale na benu beti ka mɔɔyɔ-mii geen ɔsu. ⁵ Anwuɔsu ukyuli ɔni ɔfɔ lɛl litemi lɛnweni-mii ni, ɔkɔdi ami leti na ɔfɔ. Mmomu ɔkɔkana ɔkɔsu ɔnii ɔfɔ bina

fui. Nsu naaayo ka bɔɔɔnku-nwu bɔɔɔya. ⁶ Ɔsika ukyuli ɔmmɔ ni, ɔɔtu ɔɔni na bina akɔ pii bɛni-nwu mmɔ ni, ɔmmɔ kani ɔɔɔ. ⁷ Na ɔɔfɛni ni, biti bɛkyiɛ-nwu na bɛkya-nwu ɔɔkplu kalɛ na lɛlɛ lɛlayuɛ-nwu na enu aɔɔ-nwu fui. ⁸ Ɔmeni ɔɔsu ni, bise-nwu kayi na bidie bɛtina-nwu ka bɛmua bɛɛɔɔ-nwu. ⁹ Ɔmeni ɔɔsu na lɛnweni-mii ɔɔku na lɛwɛia nnii ɔɔɔɔtɛ kalɛ na binye kpakplaa na bɛda mina ala ani fui na lɛtina-mii kaduɛ uwi biala. ¹⁰ Si bɛti ukyuli ɔmmɔ ɔɔɔɔ bɛkyiɛ-nwu ni, ami lɛnɔ lɛti lɛkyiɛ-nwu. Na si ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ bɔɔkya ɔɔni na ɔɔlɛka liti lɛkyiɛ-nwu ni, lɛti lɛkyiɛ-nwu na Kristo anumi kalɛ na bɛbla unwi. ¹¹ Ɔmeni ndubɔya na butile ukisine ɔmmɔ kufi na ulɛke kasiakɔ kadi na bula lɛlɛ, ɔsika bɔɔgyi-nwu ɔɔkwɛ. ¹² Uwi ɔni na lɛbo mɛbakɔ Kristo litemi buni lɛmmɔ lɛsa na Troas ni, Blɛti ɔɔlɛmi kufi ka lɛbla nwuna kabla na mmɔ. ¹³ Nsu mina kasusu kɛtete-mi ɔɔnɔwuna ɔɔɔɔ, ɔsika nɛtanu mina ɔɔnwani Tito na mmɔ ka lɛnu-mii ɔɔku. Ɔmmɔ ɔsu lɛvele ulu na lɛtɔɔ lɛsie Makedonia. ¹⁴ Nsu ni, bɔɔgya Katɔti enu! Na bula unwi ɔɔɔɔ ku Kristo ni, Katɔti ɔɔɔɔnku-bu uwi biala na ɔɔkɛ bɛkyuli bani muusiɛ taavi na Kristo lɛlɛ ɔɔɔɔ kemo. Na Katɔti ɔɔsia-bu lɛlɛ na udie Kristo ɔtina kayawi fui aani kalɛ na ɔɔnyɛ fɛfɛɛ ɔɔɔɔ lɛkpo lɛdi fui. ¹⁵ Buse bute Katɔti aani ɔɔnyɛ fɛfɛɛ ɔni nɛsi Kristo lɛlɛ. Na ɔɔkɛ ɔɔɔvɛ bɛkyuli bani nke ulu buni lɛlɛ bɛsɛla ngba ɔɔɔɔ fui kemo ku ama bani nke ulu ukpɛdi lɛlɛ bɛsɛla ɔɔnyɛ fui kemo lɛnɔ. ¹⁶ Bɛkyuli bani naaado ɔɔkɛ ngba ɔɔɔɔ ni, ɔnyɛ ɔmeni ɔɔtina ka badubɔyɛii ku udu. Na bɛkyuli bani ndubɔkɛ ngba ɔɔɔɔ ama ni, ɔnyɛ ɔmeni ɔɔtina ka badubɔkɛ ngba fui. Na ɔma geen ndubɔkana na ɔɔɔɔ kabla kamɛni si ɔɔɔɔ kufi na bɛte-ɔ. ¹⁷ Abu buuuse aani bɛkyuli babambadi pii bani nke bada litemi lɛmmɔ baadi kuye. Mmomu Katɔti ɔte-bu kenyeɔ na ɔɔɔɔ litemi lɛmmɔ lɛsa na nwuna anumi aani Kristo kabla bablane kalɛ. Bulatɔ bɛkyuli.

3 Ɔmeni ulɛtina ka buukɔ lɛlɛ aani si ɔɔɔɔ lɛla lɛdi. Buuuse aani bɛkyuli bamba bani ɔɔɔwɛia kakunke kani medie-bu matina-mii. Na lɛni kani na bulawɛia ka ɔɔsu-mii ɔɔnɛni binweni kakunke kadi na bidie-bu bɛtina bɛkyuli bamba badi. ² Ɔsika amii alati ndi bula kakunke kani na Katɔti ɔnweni ɔɔsia-mii kayi lɛlɛ. Na ukyuli biala ɔɔdubɔnɔ bula udu ɔti na bina lɛlɛ. ³ Use nwaa ka Kristo ɔlati ɔɔsia-bu lɛlɛ na ɔya na bɛfɔ bɛdi. Anwuɔsu bise aani ɔku ɔni na ɔnweni. Ɔɔɔɔ unwenigyɛii na ɔti ɔnweni ala ammɔ. Mmomu Katɔti Kɔyu ɔyikun na ɔti na ɔnweni-nya ɔsia. Na ɔɔɔɔ atabi lɛlɛ na ɔnweni ɔsia aani kalɛ na ɔɔɔɔ kukuuku, mmomu bɛkyuli kayi. ⁴ Bɔkɛna ɔɔɔsu ɔmeni na kenyeɔ kani na Katɔti ɔte-bu na Kristo ɔsu. ⁵ Buuubo kenyeɔ kadi na abu alati lɛlɛ ka ɔɔɔɔ kabla kamɛni. Mmomu Katɔti kudɔ na kasi. ⁶ Anwu ɔte-bu kenyeɔ ka ɔtina bɛkyuli kalɛ na badi bunyimi ɔɔɔɔ ɔni na Katɔti ɔnyɛii ku bɛkyuli mɛni lɛlɛ. Na bunyimi ɔɔɔɔ ɔmeni ɔɔɔɔdanku ɔda bubo ɔɔkukudi ɔni na bɛnweni. Mmomu ɔɔdanku Katɔti Kɔyu. Ɔsika

ɔda bubo ɔɔkukudi ɔmmɔ ni, ɔɔɔɔɔ-bu kukpi ɔɔɔ. Nsu Katɔti Kɔyu muute-bu ngba. ⁷ Katɔti ɔda bubo ɔni na bɛnweni kukuuku mmɔ ni, ɔɔɔɔ etemila ani na bɛnweni bamanu atabi lɛlɛ. Na uwi ɔni na bɛti-nya bɛte bɛkyuli ni, Katɔti bukeye ɔɔya na Mose anumi eekeye. Na ina ka bukeye ɔmmɔ ɔɔɔɔ fana na Mose anumi muedi ni, Israelfuɔ batkana na benye bataanu-nwu anumi. Na si ɔda bubo ɔni ɔɔɔɔɔ-bu kukpi ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ uwi ɔmmɔ ku Katɔti bukeye ɔmmɔ udu ni, ⁸ nwuna Kɔyu ablala ɔɔdubɔɔda ɔɔlɛ ku bukeye ɔni ntulo budeedi ɔmmɔ fui! ⁹ Na si ɔda bubo ɔkukudi ɔni muuti ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ teete ukyuli ɔɔdanku bukeye ɔmeni udu ni, ɔlɛka ɔɔti ka litemi buni lɛni ɔɔɔɔɔ-bu siin ni, nina bukeye butulo budeedi fui. ¹⁰ Ɔɔsu ɔmeni ɔsika bukeye bunengudi fui ɔni kemo na ɔkya ɔmwɛ mɛni ni, ɔɔfɔ bukeye ɔkukudi ɔmmɔ fui. ¹¹ Na si lɛla lɛni na nina uwi ɔvɛ lɛkeye lɛni uwi ɔmmɔ kemo ni, bɛgyɛ benii lɛla lɛwɔdi lɛni neeɛbo kawɔkɔ ni, nina bukeye butulo ɔmmɔ fui. ¹² Na ka bubo lɛnunsia na lɛla lɛwɔdi lɛni neeɛbo kawɔkɔ lɛlɛ ɔsu ni, anwuɔsu na buusɛ kayi taas lɛla biala nwaa. ¹³ Na abu buuuse aani Mose ɔni nɛti lɛdiku ɔbi anumi kalɛ na Israelfuɔ balanu balati ka Katɔti bukeye ɔni na nsia-nwu anumi ɔɔɔɔ fana. ¹⁴ Ɔɔɔɔ na ɔdi ka bana kasusu kalɛnɔ ɔmeni taati. Use aani si lɛdiku lɛmmɔ udu kani lɛmua libi-ma kasusu lɛlɛ si baakɔ bunyimi ɔkukudi ɔku ɔmmɔ kemo etemila. Ɔsi-ka lɛla lɛni kani na ndubɔya na lɛdiku lɛmmɔ lɛmami ndi si ukyuli ɔti lɛlɛ ɔmana Kristo. ¹⁵ Ɔɔɔɔ ɔti ɔbedu ku ɔmwɛ ni, si baakɔ Mose ɔda bubo ɔku kemo etemila ammɔ ni, use aani lɛdiku lɛmmɔ lɛmua libi-ma kasusu lɛlɛ na belenu-mu kalɛ. ¹⁶ Nsu ni, aani kalɛ na Bunweni Kedee Ɔku kemo etemila aasu ni, si ukyuli ɔnwɛni ɔbo Blɛti kudɔ ni, lɛdiku lɛmmɔ lɛmami-nwu kasusu lɛlɛ na uunɔ etemila ammɔ kalɛ. ¹⁷ Na ɔɔfɛni ni, Blɛti ɔni na ɔɔɔɔ mɛni ni, anwu ndi Katɔti Kɔyu. Na kesii kani na Katɔti Kɔyu ɔkya ni, lɛla lɛdi lɛɔɔ lɛlɛnyɛii ukyuli. ¹⁸ Na abu bafɔtaadine bani na lɛla lɛdi liibi-bu anumi ni, ɔɔɔnɔ Blɛti bukeye nwaa. Na Blɛti ɔni ndi Katɔti Kɔyu mɛni ni, anwu ɔɔɔvumana-bu udu taabla nwuna udu kalɛ na buteekeye teebu.

4 Katɔti ɔnu-bu ɔnyana na ɔti kabla kamɛni ɔkya-bu enu kemo. Ɔmmɔ ɔsu na enu alɛfɛ-bu. ² Bɔdie abɛla ku ɔɔfa ala ɔɔɔɔ atu. Na bulanyi ɔkɔ taabla kabla kadi na bulatu Katɔti litemi lɛmmɔ teenwɛni. Ɔɔsu litemi buni lɛmmɔ nwaa na Katɔti anumi kalɛ na ukyuli biala ɔdubɔnɔ bula ɔɔɔɔ buni ɔti. ³ Na si litemi buni lɛni lɛsa na ɔɔɔɔ mɛni lɛmua lise bɛkyuli badi suu ni, bɛgyɛ benii bɛkyuli bani ndaku ɔnyɛii na use ute lɛni. ⁴ Na bɛkyuli bamɔ ni, ukisine ɔmmɔ ɔɔbwe ama bani naaafɔ taadi anumi. Na uutile-ma kufi kalɛ na balanu bukeye ɔmmɔ. Na bukeye ɔmeni ɔɔɔɔ litemi buni lɛni nkenku Kristo bukeye ɔni ndi Katɔti ɔmmɔ ɔlati udu geen kemo. ⁵ Bulakɔ abu alati lɛlɛ lɛsa teete-mii, mmomu Yesu Kristo lɛlɛ lɛsa na ɔɔɔɔ teete-mii ka

ɔdi Blɔti. Na abu bɔdi kabla bablane bute-mii na Kristo ɔsu. ⁶ Katɔti n̄asu na kalɔ kesekɔ ɔnii, “Bukeye bɔfɔ ka-suudiko.” Na anwu kani n̄aya na bukeye bɔmmɔ b̄uk-eye na bula kɔyi kemo. Na bukeye bɔmmɔ n̄aya na b̄nu Katɔti bukeye bɔni muukeye na Kristo anumi b̄ti. ⁷ Na abu bani mbo Kɔyu kemo akela enengudi ameni ni, buse aani ebwi avɔdi ani n̄atamanku ala ammɔ bɔkya. Na ammɔ mmɔtina geen ka ɔɔdi bula kudɔ na ɔyikun ɔmmɔ ɔsi, mmomu Katɔti kudɔ na ɔsi. ⁸ Buubó abi uwi ndi uwi, nsu lɛbibo lɛmmɔ lítetulo-bu. Kasusu keekpóku-bu, nsu enu átafɛ-bu. ⁹ Bekisine pii basiaku-bu, nsu Katɔti útedie-bu atu. Ina ka bébo-bu banii baadú-bu muedi ni, bútekpi. ¹⁰ Bɔkya ɔgbankpi kemo uwi biala ka badu-bu aani kalɛ na bádu Yesu. Nsu kalɛ na bɔmua buli ngba meni ni, leni kani na ɔtina ka Yesu lenɔ uli ngba. ¹¹ ɔɔɔ na bula ngba bulie kemo fui ni, bɔkya kukpi ɔgbankpi kemo na Yesu ɔsu. Nsu ɔyikun ɔni na úte-bu na bula ɔɔna kemo ɔsu ni, ɔdubɔya na bekyuli banu nwuna ngba bati. ¹² ɔmeni ɔsu bɔkya ɔgbankpi lɛbibo kemo uwi biala, na amii bɛéké kɔyu kemo ngba. ¹³ Bénweni na Bunweni Kedee ɔku kemo banii, “Léfɔ Katɔti lédí, anwuɔsu na lékɔ-nwu lɛlɛsa.” Na leni kani na abu lenɔ ɔb̄fɔ b̄ódi ɔsu na b̄kɔ́ litemi buni lɛmmɔ lɛsa. ¹⁴ Na bɔgyi ka Katɔti ɔni n̄agyila Yesu ɔlɛku bekpine akɔ ni, leni kani na ɔdubɔgyila abu lenɔ na uti abu ku-mii fui usienku Katɔti anumi. ¹⁵ Bina ka-dia ɔsu na ala ameni fui aalé leni. Na si bekyuli pii baaké bɔfɔ teebu ɔkenku Katɔti lɛfɔndia ɔsu ni, leni kani na badubo-nwu enu lenɔ butaagya teebu si beeti ɔbu teete Katɔti. ¹⁶ Kasusu kameni ɔsu na enu aláfɛ-bu si ina bula ɔɔna ugyii ɔmeni ɔkɔyii udu muedi ni, bɔgyi ka bula kɔyu kemo ngba bulie b̄kɔ́ ɔwɔdi uwi biala. ¹⁷ Na abi blii sue ani na buubó na uwi klukui ɔmeni kemo na kayawi meni ni, adubɔya na b̄kɛ ɔbu ku lɛbɔyɔ bonwu leni n̄ɔ naaadubo b̄kɔ́ kudii na katɔ. Na lɛ-dubutulo abi ani na búbo fui. ¹⁸ ɔsika búti bula anu b̄sɔ́ia ala ani na bula anumi alakana b̄kɔ́ lɛlɛ, na ɔɔdi ala ani na bula anumi aakana b̄kɔ́nu. Na ala ani na bula anumi aakana b̄kɔ́nu ni, uwi klukui ɔdi kani na anya aakya. Na ani na bula anumi alakana b̄kɔ́nu ni, ese éselá uwi fui.

5 Na si bula ɔɔna ɔni nse aani kevo kani kemo bulie na kayawi kameni kemo kébíe ni, bubo ɔɔ na Katɔ ɔga ɔma. Na ɔɔ ɔmmɔ ni, anwu ɔlati néti nwuna enu ɔtu-nwu, na ɔdubunye uwi fui. ² Na uwi ɔni kemo na b̄mua bɔkya kayawi kameni ɔɔna kemo ni, buuubo b̄kɔ́nwuna b̄kɔ́di. Na b̄kɔ́nu ulu kpakplaa ka b̄kɛ Katɔ ɔga ɔma ɔna. ³ Na si b̄kɛ ɔna ɔmmɔ ni, ulabla-bu aani si b̄kɛ kasɔngya. ⁴ Na uwi ɔni b̄mua bulie kayawi kameni ɔɔna kemo ni, b̄kɔ́nu taati ka búmii na buuubo b̄kɔ́nwuna. Na ɔɔdi ka b̄kɔ́wɔ b̄kɔ́nii b̄kɔ́nyonu kayawi ɔna ɔmeni. Mmomu b̄kɔ́wɔ ka bɔkya Katɔ ɔga ɔma ɔna kemo kalɛ na ɔna ɔni n̄ɔ naaadubo bukpi ɔfɔ ɔni muukpi mmɔ fui. ⁵ Katɔti náklibi-bu úse úte ka

b̄kɔ́vumana leni. Na úti nwuna Kɔyu úte-bu aani lɛla leni na buti butaanu ulu bute ala ani fui na ɔklibi úse úte-bu. ⁶ ɔmeni ɔsu na b̄kɔ́kɛ kayi. Na bɔgyi ka si bɔkya ɔɔna ɔmeni kemo ni, na bulanu Blɔti ku anumi. ⁷ Na bula ngba b̄kɔ́ni na bulie meni ni, b̄kɔ́kenku b̄kɔ́fɔtaadi lɛlɛ. Na ɔɔdi lɛla leni na buti bula anumi b̄kɔ́nu b̄kɔ́ti. ⁸ B̄kɔ́kɛ kayi geen na b̄kɔ́yɔ teetulo si b̄kɔ́nyonu ɔna ɔmeni búse na bútánu Blɔti ku anumi mmomu. ⁹ Na lɛla leni na b̄kɔ́wɔ teetulo ndi ka si meni na bɔkya o-o iye Katɔ ɔga ɔma o-o ni, na b̄kɔ́la Blɔti lɛfɔkɔ. ¹⁰ ɔsika bula fui b̄kɔ́dubɔda b̄kɛ Kristo anumi na ɔteku-bu litemi. Na ɔdi biala ɔdubɔfɔ nwuna lɛyufɔla leni n̄amanku nwuna kabla. Lɛbuni lédí o-o iye likpidi o-o, ɔdubɔfɔ nwuna lɛyufɔla ɔkenku ngba b̄kɔ́ni na búlie na kayawi kameni kemo. ¹¹ Ka bɔgyi kalɛ na ɔlɛka b̄kɔ́yia Blɔti ɔsu ni, bunye bekyuli lɛlɛ ka benu-bu kalɔ. Katɔti ɔgyi-bu kede kede na mmɔsia anu ka amii lenɔ b̄ti bula udu kadue. ¹² ɔɔdi banii lɛlɛ na b̄kɔ́ buukú b̄kɔ́tina-mii, mmomu b̄kɔ́wɔ ka b̄kɛ kasusu kabuni na bula lɛlɛ. M̄kɔ́wɔ ka b̄kɛ kenyekɔ kabuni na abu ɔsu kalɛ na bidie kenye b̄tina bekyuli bani mm̄kun lɛmenɛ na bekyuli lɛlɛ, na ɔɔdi ka bánu bana udu buni ɔdi báti ɔsu. ¹³ Si ina b̄kɔ́nu-bu aani bekyuli bani na muukpi libuo na kabla kani na b̄kɔ́la ɔsu ni, Katɔti ɔni na b̄kɔ́yɔ ɔsu na use-bu leni. Nsu si bulékpí libuo ni, ɔdi bina k̄sɔ́ia. ¹⁴ Kristo b̄kɔ́yɔ b̄kɔ́ni na ubo ute-bu mm̄di-bu lɛlɛ. ɔfɛni ka b̄kɔ́nu b̄ti ka ukyuli unwi nékpi na bekyuli fui lili ɔsu ni, ɔmeni ɔtina ka bula fui bútu kukpi ɔmmɔ kenye b̄kɔ́nu. ¹⁵ Kristo nékpi na bekyuli fui lili kalɛ na bekyuli bani nli ngba ni, basɔ beelie ngba beete bana lɛlɛ. Mmomu belie ngba bete Kristo. ɔsika ama ɔsu na Kristo úkpi na Katɔti ɔgyila-nwu ɔlɛku bekpine akɔ. ¹⁶ Na ɔsi ɔmeni kama ni, b̄kɔ́ buláteku ɔdi litemi na kayawi kameni kasusu kenye. Leni na b̄teku Kristo litemi dii. Nsu ɔfɛni ni, b̄kɔ́ bulánu-nwu leni. ¹⁷ Anwuɔsu si ukyuli ɔdi ku Kristo bábla unwi ni, ɔgyi ɔnii únwini ukyuli ɔkɔdi. Na nwuna ukyuli udu ɔkukudi ɔmmɔ ɔvi. Na ɔkɔdi ɔfɔ ɔmmɔ kenye. ¹⁸ Katɔti nábla ala ameni fui. Na údie lɛla leni nébile abu ku-nwu nte kalɛ na b̄kɔ́la ku-nwu unwi ɔkenku Kristo lɛlɛ. Na anwu kani néti kabla kameni ɔkya-bu enu kemo ɔnii b̄kɔ́panku bekyuli bamba buboku na ɔklibi ama ku-nwu nte. ¹⁹ Na lɛsa lɛmeni ndi ka Katɔti ɔkɛ Kristo lɛlɛ na ɔklibi anwu ku bekyuli fui nte. Na údie atu na bana ekpidi fui lɛlɛ. Na kenye kani na ɔda úte-bu ndi ka b̄kɔ́wɔ ka b̄kɔ́su bekyuli fui nte b̄kɔ́libi litemi lɛmeni. ²⁰ Na abu nnye Kristo kenye. Na Katɔti ɔlati nke-bu lɛlɛ na ɔsu-mii lɛla leni geen na b̄kɔ́wɔ taasiku-mii kudɔ. ɔmeni ɔsu bunye Kristo kenyekɔ buuvele-mii b̄kɔ́nii beya na Katɔti ɔklibi amii ku-nwu nte. ²¹ Kristo útabla likpidi lédí. Nsu bula alaekpidi lili ɔsu na Katɔti úti-nwu ɔbla alaekpidi ɔblane. Na ɔmeni maya na abu bani mabla ku-nwu unwi ni, b̄kɔ́la siin na Katɔti anumi.

6 Ka bunye kɔɔɔblaku Katɔti kabla ɔsu ni, buuvelemii bɔɔnii bitebile Katɔti kɔnyana ɔnɔu. ² Ɔsika Katɔti ɔsu ɔnii, “Uwi ɔni nɔmanku ka lenu-mii kɔnyana ni, lɔnu-mii kɔɔkpali. 2 Na ka limeyi leni na lefɔɔ-mii lenɔ lɔdu ni, lɔbunku-mii.” Binu! Mɔɔsu-mii ka ɔfaani ndi uwi ɔni nɔmanku na Katɔti ɔnu-mii kɔnyana. Na ɔmwi ndi limeyi leni na Katɔti ɔfɔɔ-mii. ³ Bulayɔ ka ɔdi udie-bu ɔɔfɔɔ ɔɔɔdi na bula kabla kemo. Ɔmeni ɔsu bulabla lela leni maya na bekyuli belebo Katɔti kudɔ. ⁴ Mmomu ni, lela biala leni na ɔɔɔɔɔ kemo ni, buudie taatina nwaa ka Katɔti kabla bablane na ɔɔɔdi. Bunye kpakplaa na lefɔɔda ku lebibu ku bukɔpoku kemo. ⁵ Bekyuli bɛbo-bu na bɔkyɔ-bu aban ɔɔɔ na bɔyoli-bu. Na bɔɔɔ kabla bɔtulo leɔ, na bɔtate bɔtaleɔ, na ɔka lenɔ kɔɔda-bu. ⁶ Bɔdie leɔ bɔtina ka ɔɔɔdi kabla bablane babuni na kale na ɔɔda leɔ seen ku kale na ɔɔgyi Katɔti litemi buni lemɔ. Buuwi leɔ buɔɔ ku bula ablala na bekyuli akɔ, na ɔɔɔɔ lefɔɔndia. Katɔti Kɔyu kɔɔkyɔ-bu leɔ kemo, na ɔɔɔɔ bekyuli ku kaɔɔ nwaa. ⁷ Bulatɔɔ bekyuli ku bula lesa ɔka. Na Katɔti ɔyikun ɔni nsiaku-bu ɔɔtina lenɔ ka ɔɔdi nwuna kabla bablane. Na bula ngba siin bulie ndi bula lela biala na kabla kamɔni kemo. Buse aani ekpola ani ukpone ɔda ukpɔ. ⁸ Bekyuli badi baabu-bu, na badi lenɔ beewi-bu anumi kab. Badi beedumi-bu na babambadi lenɔ beemwi-bu. Bekyuli baanu-bu aani ɔka banyine, nsu litemi geen lemɔ na ɔɔɔsu. ⁹ Bekyuli balɔkpɔte-bu, nsu bagyi-bu kesii biala. Uwi ndi uwi ɔkyɔ kukpi ɔɔbankpi kemo, nsu benu! Bɔmua buli ngba! Bani-bu kɔtu geen, nsu bɔtekpɔ. ¹⁰ Ina ka bula leɔ leɔkywɔ kaɔɔ ni, leɔ leɔyɔ-bu uwi biala. Baanu-bu aani bawabane, nsu ɔɔɔyɔ na bekyuli beenwɔni Katɔ Ɔga Ɔma balakɔne. Baanu-bu aani bekyuli bani neeɔo lela leɔdi. Nsu geen ni, ala fui ɔsa-bu. ¹¹ Banwa Korintofuj, bɔgyingya enu bɔte-mii. ¹² Ɔɔɔdi abu nɔtedie enu! Mmomu amii nɔmana amangba bɛkyɔ-bu. ¹³ Mɔɔɔtemiku-mii aani kale na ubi ɔti ɔɔtemiku nwuna bebi. Na kale na bugyingya enu teete-mii ni, amii lenɔ bigyingya enu bite-bu leni kani. ¹⁴ Benu ka amii ku bekyuli bani naaadi bafɔtaadine bɔtabla unwi na lela leni naaasia bula ulu leɔ. Ɔsika lela leni nse siin ku lela leni neese siin lɔlɔɔla unwi. Na bukeye ku leɔisa lɔlɔkyɔ liku linwi. ¹⁵ Kristo ku ɔɔɔɔsamu balatunaku leɔ. Leni kani na ɔfɔtaadine ku ukyuli ɔni nɔtaɔɔ utadi beeeɔo kɔna. ¹⁶ Bafɔɔ ku kesii kani na Katɔti uulie ni, katamanku leɔ. Anwuɔsu abu lenɔ bɔtamanku bafɔɔ, ɔsika abu ndi Katɔti ɔni neekpi kelieɔ. Aani kale na Katɔti ɔlati ɔsu ɔnini, “Ndubɔkyama akɔ na lilie ku-ma, na ndubɔɔɔɔ bana Katɔti, na ama lenɔ babla mina bekyuli.” ¹⁷ Anwuɔsu Blɔti ɔɔsu nwuna bekyuli ɔnini, “Bele-ma akɔ, na beɔda leɔ bɔma-mi bekyuli bani mɔɔɔɔ lefɔɔkpa ala leɔ. Bitetuku bana ala ani muusɔ leɔ mɔ, na ndubɔɔɔ-mii. ¹⁸ Na ami ndubɔɔɔ bina Ɔti, na amii lenɔ beɔla mina bebi banana ku belekubi. Leni na Katɔti Ɔyikune fui ɔsu.”

7 Banwa, ka Katɔti ɔse-bu kenye na ala amɔni fui leɔ ɔse ɔsu ni, beya na ɔɔɔla leɔ seen na ɔɔda leɔ budie ala ani fui mɔɔyɔ na bula ɔɔɔna ku kɔyu kuusɔ leɔ kudɔ. Na beya na buti leɔ fui bute Katɔti ka ɔɔɔɔɔnwu na ɔɔɔyia-nwu ɔsu. ² Bigyingya bina enu bite-bu. Bɔtaɔɔ bina akɔ ɔdi, na bɔtakpanku ɔdi lenɔ bɔtavinku ulu ukpɔdi ɔdi leɔ iye ɔnyɔ ɔdi ɔkyɔ. ³ Naaasu ɔmenɔ lɔti lekyɔ-mii kɔfa. Ɔsika leɔsu mɔbavi nnii bɛfɔɔ-bu kuye ɔni na kukpi kemo o-o, ngba kemo o-o ni, lela bamba leɔdi muedi lilakana-bu nte bule. ⁴ Mina anu asia-mii leɔ geen! Na mɔɔtina leɔ na amii ɔsu. Na kaɔɔ kaayɔ-mi ɔsika ina ka buubɔ abi ni, ebite ɔfɔ-mi kayi kemo fui na amii ɔsu. ⁵ Ka bɔbeduo Makedonia muedi ni, bɔtake ɔɔnwuna ɔɔdi. Mmomu ɔɔbankpi ɔɔɔna na bekyuli bada baasiaku-bu kesii biala. Na bekyuli beekpɔku-bu na lifu lekyɔ-bu leɔ kemo. ⁶ Nsu Katɔti ɔni mɔɔɔsia bekyuli bani muuwulo kɔnyana kɔnu ni, ɔya na kaɔɔ kɔyɔ-bu ɔni na Tito ɔsi-mii kudɔ ɔbo. ⁷ Na ɔɔɔdi Tito bubo ɔm-mɔ leti nɔya na bɔke kubite. Mmomu ɔsu-bu ɔnii ala ani nɔyɔ-nwu kaɔɔ ni, anya ndi ka beeyɔ ka bigyingya bina enu na beɔɔ-mi, na bina ɔɔfɔɔ bɔduo-mii, na binye-mi kama kpakplaa. Ɔmmɔ ɔsu na ebite ɔɔɔ ɔda-mi ɔtulo. ⁸ Ɔku ɔni na lɔnweni-mii ni, ukpoku-mii ɔɔɔɔ. Nsu leni kani na ɔdi ka linweni-nwu. Lɔti ka ɔku ɔmmɔ ɔduo-mii, nsu uwi klukuɔ ɔdi kani na ɔdi. ⁹ Kalɔ kesekɔ ni, utayɔ-mi kaɔɔ ka ɔduo-mii leni. Nsu ɔfeni ni, mɔɔkɔ ebite. Ɔɔɔdi ɔni na ɔku ɔmmɔ ɔduo-mii ɔsu, mmomu ka ɔya na bina ɔɔfɔɔ bɔduo-mii na bini-mu ɔɔɔla ɔsu. Ɔsika Katɔti ala leɔ ɔsu na ala amɔ ɔduo-mii leni. Anwuɔsu lela leɔdi lɔtebie na ɔdi leɔ na abu ɔsu. ¹⁰ Na si Katɔti ala leɔ ɔsu na ukyuli alaekpɔdi ani na ɔɔla ɔduo-nwu ni, uunwɔni kama taakya ekpɔdi ɔɔɔla na ɔkɔ ɔfɔɔ ɔni na ɔɔɔ ulenu ɔɔ ɔdi. Nsu si kayawi ala leɔ ɔsu na lela leɔdi liiduo-ɔ ni, ɔyɔ na aayila ngba geen ɔmmɔ. ¹¹ Benu kale binye kpakplaa ka ala amɔ ɔduo-mii na Katɔti ala leɔ ɔsu. Beewia kpakplaa ka bidie leɔ na likpɔdi kemo na bilie seen. Ɔsika ala amɔ eefi-mii livo na ana ɔɔɔla ɔɔɔda-mii lifu. Nu kale na bigyingya enu ka beɔɔ-mi, na binye-mi kama kpakplaa. Na anumi ɔgyie-mii ka beni likpɔdi ɔɔɔɔ ɔmmɔ kɔtu. Na bidie leɔ betina na ulu biala leɔ ka beeeɔenku ɔɔladu ukpɔdi ɔmmɔ. ¹² Ɔmmɔ ɔsu ɔku ɔni na lɔnweni lɔmene-mii ni, ɔɔɔdi ukyuli ɔni nɔfɔɔ leɔ litemi kani na leɔdi iye ukyuli ɔni na bɔfɔɔ leti ɔsu. Mmomu lɔnweni-nwu kale na beti na Katɔti anumi kale na beebu-bu geen. ¹³ Ɔmenɔ fui ɔsu kaɔɔ kaayɔ-bu. Na lela leni nɔya na ebite ɔɔɔ aada-bu geen teetulo ndi lela leni nɔyɔ Tito kaɔɔ. Ɔsika beya na nwuna kasusu kɔɔla-nwu buɔɔ. ¹⁴ Bɔtakya-mi kɔfa na nwuna anumi ka lɔkun lemɔne na bina leɔ. Na ala ani fui na ɔɔɔsu-mii uwi biala kemo ni, adi etemila geen. Na leni kani na lemɔne leni na bɔkun na Tito anumi lenɔ ɔdi ulu leɔ. ¹⁵ Anwuɔsu na ɔyɔ-mii teebu si uunyimo kale bina fui binye kagyumana na binu ala ani na bɔtina-mii ku kale na bɛfɔɔ-nwu na bɔboku leɔ kalɔ bite-nwu

na beebu-nwu jsu. ¹⁶ Lel leeyó-mi jsika jfeni lekana na liti mina anu lesia-mii lel na lela biala kemo.

8 Banwa cleka beti lela leni na Katoti óbla na bafjtaadine akpa ani fui nkyá Makedonia ako na nwu na lefjndia jsu. ² Bédúo bukpoku taanu kpakplaa kemo na lebibó leni nébo-ma lel jsu. Nsu jmeni kemo fui ni, ebíti áda-ma geen na leni kani na béte bekyuli ala pii ku kafj faa ina ka badi bawabane geen. ³ Béte bekyuli ala kale na bakana. Na mawasu-mii geen ka béte bétulo kale bebo muedi na ama alati bawj kemo. ⁴ Ama bévele-bu banii bute-ma ku fii na bebunku bekyuli bani mawabla Katoti kabla na Yudea kal lel. ⁵ Na ala ani na bábla meni ni, étulo ala ani na abu alati bósia anu ka bakana bawbla. Kudeedi ni, bétí lel béte Blóti na bétí lel béte abu lenj aani kale na Katoti kawia. ⁶ Jmeni jsu na búvele Tito jni nése kabla kaméni kal na amii lenj ako bawbaw usie anumi na ubunku-mii na bewana na bewaw bina bawabane ala bute bawbaw kal na bise meni. ⁷ Jfeni ni, betj bekyuli fui na lela biala kemo. Sawj betj na bina bawbawtaadi kemo ku bina bawtemi ku litemi lemaw bawj kemo ku kale na bewaw ka besiaaku Katoti kpakplaa ku kale na beeyó-bu lenj kemo. Nsu cleka bewaw kawplu na betj na bina lefjndia ala bute kemo leni kani. ⁸ Kawjdi kaw na muubó-mii, mmomu líti ogya jni nkyá badi lel kemo kawkawku amii kawdi kale na bawbaw si bina bekyuli bawj lenj kawdi bawj geen. ⁹ Jsika bewaw kale na Blóti Yesu Kristo lefjndia lise. Na ina ka jdi Kawj Óga Ubi muedi ni, ónyonu lela biala na bina kawdia jsu kale na kaw nwuna lewaba kemo na amii bawwini Kawj Óga Óma ala bakene. ¹⁰ Na kawkenku kebunku kani na biite bawabane meni litemi lel ni, mina kasusu kani muute-mii ndi ka kawdia ka bewaw lela leni kal na bise ósi lekwa leni nawí kemo. Amii ndi bekyuli bedeedi bani nawbla jmeni kasusu. Na bise-ni kal lenj. ¹¹ Na kale na bíti bawj bise lela lemeni kal ni, bisie anumi na bewaw-ni aani kale na amii alati bíti-nwu lel kasusu. Na biti lela leni na bibo bewbla jmeni. ¹² Si jdi bina bawj ka bíte bekyuli ala ni, kawbawj Kawj anu kawkenku lela leni nse-mii kenye. Na kawjdi lela leni na biibó. ¹³ Kawjdi etila na liti mawasia-mii lel na letimi adi na bakladi lel, mmomu kale na bewbla likeke. ¹⁴ Na bana bewawki kawmeni kemo ni, bina ala pii ani bibo adubo-ma bubunku. Na uwi bamba bana ala pii lenj adububunku bina bewawki. Jmeni ndubawj na bewbla likeke. ¹⁵ Leni na bawwini bákyá Bunwini Kedee Óku kemo banii, "Ukyuli jni nawsala adila pii ni, uuubonyá utuloku kale na jmanku-nwu. Na ukyuli jni lenj na adi blii sue kani na ósala ni, ulayaki." ¹⁶ Na kawgyá Kawj enu, jsika óya na anumi eegyie Tito lenj ka ubunku-mii aani abu kale. ¹⁷ Na kawj ka ubunku-mii na kawjdi jni na búvele-nwu na únu kal kani jsu, mmomu ka jdi anwu kawlati bawj lenj ka ubunku-mii jsu. Anwujsu na óbla kasusu ka ubo-mii kudj. ¹⁸ Na lenj ni, búti kawjdi jni na baabu geen na bawbawtaadine akpa fui ako ku kale na kawjsu litemi buni lemaw jsu buumene-mii ku

Tito. ¹⁹ Ómmu kama lenj ni, jdi ukyuli jni na bawbawtaadine akpa ammu báfuna ka kawsiaku-bu na bula bawabane ala bute kabla kani na kawbawbla kemo. Kabla kaméni kadubawj na bekyuli badubumwi Blóti Yesu Kristo, na kaatina lenj ka jdi bula bawj ka bute bawbawtaadine bakpana kebunku. ²⁰ Na etela ani na bekyuli béte ku kafj faa meni ni, kawbaw-nya kadue kale na ukyuli jdi ulakyaku-bu unye fii kawjdi jni kawbaw egulabi ammu kawjdi. ²¹ Jsika kawjdi Kawj anumi leti na kawjdi geen ka kawbla lela leni ndia, mmomu ku bekyuli fui anumi. ²² Ómmu jsu ni, búwju búti kawjdi kawbaw bawbawtaadine akpa ammu buumene-mii. Bawkawku-nwu búnu na lili pii lel na búnu búti ka ubo kogyoklo geen. Na ka úti kayi ósia-mii lel leni jsu ni, ósia anu kpakplaa ka ubete-mii kebunku. ²³ Na nkyuli ete baméni kemo ni, Tito ndi mina kawwinkpana jni mawkawblaku-mi kabla teebunku-mii. Na banwa bakladi bani nsiaku-nwu ama ni, bawbawtaadine akpa ammu kenye na benye. Na bana kawbladu uuti bumwi teete Kristo. ²⁴ Bewaw-ma kale na bawbawtaadine bakladi fui banu bati ka kawjdi ni, jdi ulu lel ka kawjdi lemeni na amii jsu.

9 Geen ni, útaleka linweni-mii lela ledi lesiku kale na biibunku Katoti bekyuli bani ndi bawabane na Yudea kal lel. ² Ngyi ka bewawj geen ka bite bekyuli baméni kebunku. Na kawjdi lemeni na jmeni lel uwi biala taatina bawbawtaadine bani nkyá Makedonia. Lésu nnii banwa bani nkyá Akáia kal lel ni, báklíbi lel bése ósi lekweni ka bete kebunku kaméni. Na bina kebunku ogya kawjdi nágyila bana ako pii. ³ Na jfeni ni, líti banwa baméni muumene-mii kale na bula lemeni leni na kawjdi na bina lel ni, lébla kawjdi. Na aani kale na kawjsu uwi biala ni, ngyi ka béklíbi bina ala ani na bití bite kebunku kammú bise. ⁴ Na si nka banwa bani nkyá Makedonia badi básiaku-mi bébo-mii kudj na bábanu ka bítaklíbi lela ledi bítese aani kale na lésu ni, abu ku amii lenj geen anumi adubuwi-bu kal. Na buláwía kawjdi kawdi na kale na búti anu bósia-mii lel jsu. ⁵ Jmeni jsu na lébla kasusu ka banwa baméni bagyu batj-mi bina kudj. Na bebunku-mii na besala etela ani na bésu ka bedubute mmú bise. Na bulawj ka kawbaw aani si ukyuli jdi nénye-mii lel asa na bébla leni. Mmomu jdi kafj faa ala bute. ⁶ Bewaw na kawbaw-mii nwaa ka ni, si ágya edula blii sue ni, adubawj-nya blii sue leni kani. Na si ágya-nya pii ni, adubawj-nya pii lenj. ⁷ Bina ako jdi biala ute lela leni na anwu kawlati óle ugýii ka wete ku lewawj. Na utabla aani si ukyuli jdi nnye-nwu lel asa na uute. Jsika Kawjdi kawjdi ukyuli jni muute ala ku kafj faa. ⁸ Na Kawjdi kawjdi na ute-kaw lela biala kale na aké ala ani fui na aawia uwi biala. Na akana ebunku na kabla kabuni biala kemo kadue. ⁹ Bunwini Kedee Óku ósu na ukyuli jni nse siin lel kawjdi, "Uute bekyuli bani mawwawki ala ku kafj faa, na uláda lewawjdi kawbaw taaya kudii." ¹⁰ Kawjdi jni muute umonsene edula ani na kawgya na uute-nwu adila na kawjdi ni, anwu ndubute-nwu edula

agyadi ani fui na ɔwɔwɔ. Leni kani na ɔdubɔɔya ukyuli si-in ala ani na uute ɔya na nwuna kabla buni kanwu ebi pii na bekyuli akɔ. ¹¹ Katɔti ɔdubɔɔya na beke ala pii na lili pii leɔ kale na amii lenɔ biteete bekyuli bamba ala pii. Na bekyuli bammɔ badubɔɔgya Katɔti enu na bina etela ani na bɔti bɔsienku-ma ɔsu. ¹² Ɔsika kabla kani na bɔɔbla teete bafɔtaadine bani mɔɔyaki ala meni ni, uubunku-ma geen. Nsu ɔɔɔdi ɔmmɔ leti, mmomu ɔdubɔɔya na bekyuli pii bagya Katɔti enu uwi biala. ¹³ Bi-na ka fɔ faa kebunku kani biite bekyuli meni mɔɔtina ka beedi Kristo litemi buni lemɔm leɔ geen. Na kale na biidie bina bɔfɔtaadi keyi ku kale na biile ala ani nse-mii teete leɔ ku bekyuli bamba lenɔ ɔsu ni, bekyuli pii badubuti ɔbu bete Katɔti. ¹⁴ Na badubɔɔkɔpali katɔ na bi-na lili ku ɔɔɔy geen na Katɔti lefɔndia libendi leni na ɔdie ɔtina ɔke bina leɔ ɔsu. ¹⁵ Beya na ɔɔgya Katɔti enu na litela libendi geen leni na ɔti ɔte-bu ɔsu. Bulakana litela lemɔni kalɔ budie.

10 Ɔmeni ɔsu ami Paulo ɔlati liti Kristo kayi buɛ ku leɔ kalɔ buboku muuvele-mii geen nnii bise atu na binu. Muunɔ ka bekyuli badi baasu banii mina leku leni muunweni libo ogya si liiibo-mii kudɔ, nsu leba na mina butemi kemo si nkya-mii kudɔ. ² Muuvele-mii nnii bitaya na libo-mii kudɔ mbatemiku-mii ku ogya. Ɔsika nsia ulu ndubo ku ogya mbadɔnku bina akɔ badi bani mɔɔnɔ-bu anumi banii kayawi kamɔni kasusu na bɔda bɔɔbla ala. ³ Ɔɔɔ na ɔdi ka kayawi kamɔni kemo na bɔkya bɔdi, nsu ɔɔɔdi kayawi kamɔni leɔ kekpo udu na buukpɔ. ⁴ Ɔsika ekpola ani na bɔda buukpɔ ni, aaadi kayawi kamɔni ekpola. Mmomu Katɔti ɔyikun na ɔdi na buti ɔɔɔdi ukisine ɔmmɔ kama kekpokɔ leɔ. ⁵ Ɔɔɔdi unyefi ku lela biala mɔɔtalaku leɔ katɔ na liitile bekyuli ku fi ka bati Katɔti leɔ. Na bufie kasusu biala na kasia Kristo ulu leɔ. ⁶ Na si uwi ɔni na biidie bɛtina ka bedi Kristo etemila leɔ fui ni, ɔmmɔ kama ukyuli biala ɔni mata menye litemi lemɔni leɔ ni, bɔdubɔɔni-nwu ɔtu. ⁷ Ɔɔɔna leɔ kasusu kani na biiti. Si ukyuli ɔdi ɔfɔ leɔ ɔdi ka ɔdi Kristo ɔdi ni, ɔleka ɔnu-bu ɔti aani nwuna leɔ kale ka abu lenɔ bɔdi Katɔti ɔdi. ⁸ Na si lekun lemɔne libu na kenye kani na bubo leɔ ɔsu ni, Katɔti ulale-mi kama. Ɔsika anwu neɛte-bu kenye kamɔni kale na bi-na bɔfɔtaadi bɔka katɔ bubu. Na ɔɔɔdi kani maya na bi-na bɔfɔtaadi bubo kalɔ. ⁹ Naaawia ka bekali benii lifu na mɔɔkya-mii na mina leku leni na muunweni-mii kemo. ¹⁰ Bina akɔ ɔdi ɔdubɔɔsu ɔnii muunweni leku kpakplaa leni etemila mbo unu. Nsu si nkya-mii kudɔ ni, leba na mina etemila eeyile atu. ¹¹ Mɔɔyá na ukyuli ɔmmɔ ɔti ka ni, lela leni na bɔɔsu na leku kemo uwi ɔni na buuubo-mii kudɔ ni, ani kani na bɔɔbla si bɔkya-mii kudɔ lenɔ. ¹² Bulababla taakɔku bula kenye taanu aani bekyuli bani mɔɔnɔ leɔ katɔ katɔ. Bɔɔɔdi bana udu. Ama alati kasusu kenye na bada baanɔ leɔ na ba-na akɔ ka badia. Nsu baaagyɔ lela leɔ. ¹³ Abu bubo ekpo ani na bɔɔkun lemɔne taatáwɔ. Na bula lemɔne

bɔkun bɔɔwɔ ekpo ani na Katɔti ɔkɔku ɔte-bu. Na kesii kani na Katɔti ɔkɔku ɔte-bu kadanku amii lenɔ. ¹⁴ Na ka bekye ekpo ani na Katɔti ɔti ɔte-bu kemo ɔsu ni, bɔtavia bula kenye kɔ. Ɔsika abu náka-mii kudɔ bubo ku Kristo litemi buni lemɔm. ¹⁵ Anwuɔsu buláku lemɔne na ukyuli bamba kabla leɔ ɔni na ɔɔɔdi bula ekpo ani na Katɔti ɔte-bu. Mmomu bula anu asia ka bina bɔfɔtaadi bɔka katɔ bubu kale na bɔkana na bɔbla ala enengudi na bina akɔ na kesii kani na Katɔti ɔte-bu kabla. ¹⁶ Ɔmmɔ kama bɔkana na bɔsu litemi buni lemɔm na ekpo bamba ani nkya bina kama lenɔ kemo. Na bulakun lemɔne na kabla kani na ukyuli bamba ɔdi ɔbla na nwuna kake leɔ. ¹⁷ Leni na bɛnweni bákyá Bunweni Kedee Ɔku kemo banii, “Ukyuli ɔni mɔɔkun lemɔne ni, ɔkun lemɔne na lela leni na Katɔti ɔbla leɔ.” ¹⁸ Ɔsika ukyuli ɔni na Katɔti uumwi ni, anwu ndi lela leɔ, na ɔɔɔdi ukyuli ɔni muumwi leɔ.

11 Mɔɔwɔ ka bigyingya enu na beɔfɔ-mi si ina benu benii leɔ. Buvele na nda-mii! ² Muukpɔ-mii leɔ kogyulo teete Katɔti. Lile-mii lile Kristo aani kale na bevele adagyaa ɔni nse seen teete kɔgya. ³ Nsu mɔɔyia ka ukisine ɔmmɔ ɔdububile-mii kasusu na bɔɔ bilése seen na besiaku Kristo leti kama. Leni na kɔlakpi kɔmmɔ kúti nwuna kɔkwe kukpidi kúbile Eva kasusu na ɔya na ɔbla likpidi. ⁴ Leni na beɛbabla teegyingya enu taafɔ ukyuli biala ɔni muubo taabasumii litemi lebam-badi leni mɔɔvumana Yesu ɔni leɔ lesa na bɔka bɔte-mii udu. Na beɛfɔ kɔyɔ ku litemi leni naaadi Katɔti Kɔyɔ ku bula litemi buni lemɔm taadi. ⁵ Nsu lefɔ leɔ ka lefɔ kuye ntulo bekyuli bani na biigyingya enu taafɔ aani si badi batalane babuni ɔɔɔ. ⁶ Ina kenye kátadamii muedi ni, ɔɔɔdi Katɔti litemi na leɛgyi. Bɔya na ɔmeni ɔbla-mii nwaa na ulu biala leɔ. ⁷ Uwi ɔni na leka litemi buni lemɔm lesa bɔka bɔte-mii ni, ntakya-mii kayu kadi. Mmomu liboku leɔ kalɔ kale na letalaku-mii katɔ. Na ɔni na lebla ɔmeni ɔsu na lebla likpidi leɔ? ⁸ Egulabi ani na bafɔtaadine lekpa bamba béyá básala ni, anya na lefɔ ntáanu mina leɔ uwi ɔni na lekyá-mii kudɔ. Use aani si buyu na líyɔ-ma na liti libunku-mii. ⁹ Uwi ɔni na lekyá-mii kudɔ ni, mina leɔ bɔnu bútasiamii leɔ si mɔɔyaki lela leɔ. Banwa bani nási Makedonia neɛteete-mi kebunku na lela biala kemo. Na nteti etila abambadi ntasia-mii leɔ na leɛedubo adi lenɔ buti bɔsia-mii leɔ kudii. ¹⁰ Nnye Kristo litemi geen lemɔm leɔ mɔɔsu nwaa ka naaayila ku fi kɔni ɔsu na mɔɔkun lemɔne na Akaia kaleke leɔ kudii! ¹¹ Na bi ɔsu na nnii naaafɔ lela leɔ na bina kudɔ? Ɔɔɔdi ɔni na naaay-mii ɔsu. Katɔti ɔlati ogyi ka mɔɔyá-mii. ¹² Ndubusie anumi na naaafɔ bina kebunku. Ɔmeni ɔdubɔɔya na bani mɔɔkun leɔ banii batalane ni, baláke ku fi na bakun lemɔne na basu banii ama lenɔ baabla kabla aani bula kale. ¹³ Bekyuli bammɔ baaadi batalane geen. Ɔka batalane na badi, na baanyi ɔka na bana kabla kemo. Bávumana bana leɔ kale na bekyuli banu-ma aani si

lel. Nsu badi badubo kwsu banii lekwe likpidi na lébla na léke-mii lel kwsia na ulu cdi lel. ¹⁷ Na bekyuli bani na létala lékya-mii lel ni, léke-mii lel kwsia kodi ckenkuma lel? ¹⁸ Lívele Tito na létala-nwu lékya-mii, na létala bula cwa bamba leno nii bebo-mii kud. Bwsu beda benii Tito óke-mii lel kwsia kbambadi kodi na ulu bamba lel? Ckodi kasusu kenwi na ami ku-nwu bda bckbla kabla na bda lel na ulu unwi lel leno yoo? ¹⁹ Bεεbu uwi cmeni fui benii lel kenye na buudie na bina anumi? Oowo! Katoti óbla-bu unwi ku Kristo na bcksu lela biala na nwuna anumi. Banwa, na lela biala na bcksumii ni, kale kani na bina bcfctaaadi bck katububu csu. ²⁰ Mckya ka si líbo mm ni, ndububo mbanu ka bévumana kale na mckwia-mii lenu. Na leni kani na amii leno bedubonu ka lévumana kale na amii leno bεεwia ka benu. Mckya ka ndububo mbanu ka bεεd, na bεεbla lenungyie likpidi, na biiti konyi taakya lel, na bεεwia kale na cdi ute amii leti pe, na biidumi lel, na bεel lel anyikpi, na bεetalaku lel kat, na biifú na ledi biala kemo. ²¹ Mckya ka uwi cni na nso mebo mm ni, mina Katoti cdubuya na enu afe-mi na bina anumi. Na ndubuwo na bekyuli pii lili, csika bétenwini kayi na bana alaekpidi ani na bábla bábavi csu. Bábla ala ani muusé lel, na bádi kck, na baaadaku-ni na ulu biala lel.

13 Cmeni ndi kctedi kni na ndubo-mii kud mbanu-mii. Na Bunweni Kedee Cku kemo ni, bénweni banini, “Cdi ka nkyuli iny ku kama bedie kenye na ukyuli cdi bcf lel asa na badu-nwu kct.” ² Muubó bekyuli bani nábla ekpidi bábavi cda ku babambadi fui leno uwi cni na léekya-mii kud meni. Léesu-mii cmeni mbavi na kunycdi kni na líbo-mii kud. Na nso mcksumii cni na liiibo-mii kud meni nii si lésc líbo-mii kud ni, nduboni bani fui mckbla ekpidi kct. ³ Ka bεεwia benu beti geen ka Kristo nke-mi lel

cktemi ku-mii csu ni, bedubonu lela leni na bεεwia! Ulése buεε ulete-mii si Katoti ckní-mii kct. Na beduboti ka ubo cyikun na bina ak kck. ⁴ Ina ka bákana Yesu bákana uguyi lel na úkpi uwi cni kemo na use kpete kpete ni, Katoti cyikun kemo na csc óta uli ngba. Na ka abu-ku Yesu bóbla unwi csu ni, buse kpete kpete aani kale na anwu leno use kpete kpete. Nsu bubo Katoti cyikun ka bckla lela leni na cka bckla na bina ak, csi-ka abu ku-nwu bulie na nwuna cyikun kemo. ⁵ Amii alati biduo bina lel kemo na bekaku lel benu. Na beti si bekya bcfctaaadi bckmm kemo. Bεεgyi ka Yesu Kristo ckyamii lel kemo? Bεgyi nii! Ntu cnu na bénu bėti ka bina lel bckku bútedu. ⁶ Na léfc lédi ka bedubonu cti ka abu búdu. ⁷ Buuvele Katoti cknii cda-mii na bil- abla likpidi ledi. Na bulévele cmeni kale na buti btina ka abu búdu na bula batalane kabla bckla kemo csu. Mmomu mckwia cmeni kale na amii bitaabla lela leni ndia si ina óle aani abu bútabla bula kabla na kedu. ⁸ Csika bulakana cta bunye litemi geen lemko lel na ulu biala lel, mmomu na bda-ni na lisie letct libu. ⁹ Lel lécyó-bu si bina bcfctaaadi mckyu ckplu, na use aani si bula cyikun ckfana na bina lel. Na lela leni na buuvele ndi ka bele lili bewck. ¹⁰ Muunweni-mii cku cmeni uwi cni na liiibo-mii kud meni, kale na si líbo mbéduo-mii kud ni, na naaani-mii kct kpkplaa na kenyeko kani na Blti úte-mi kenye. Úte-mi kenyeko kameni kale na bina bcfctaaadi bck katububu, na ckdi kani maya na bcyu kal. ¹¹ Banwa, na kawckk meni ni, binye momomo na bele lili bewck. Na binu ala ani fui na lívele-mii na cku cmeni kemo. Bεbla unwi na bilieku lel ku keyi buεε, na Katoti cni mckyc bekyuli na ccyá na keyi kaayóku-ma ni, cdubcsiaku-mii. ¹² Bekya lel kgbu aani banwa kale. ¹³ Katoti bafctaadine fui banii beegyele-mii o-o! ¹⁴ Blti Yesu Kristo léfckndia ku Katoti bcyu ku Katoti Kcyu unwi bckla csiaku bina fui.

GALATIFUO

1 Ami Paulo ɔni ndi Kristo ɔtalane ni, mina ɔɔɔdi ukyuli ɔdi náfuna-mi. Mmomu mina ɔɔɔdi b́si Yesu Kristo ku Katɔti ɔni nágyi-la Yesu ɔmmɔ ɔ́leku bekpine akɔ kudɔ. 2 Ami ɔmmɔ nénweni ɔku ɔmeni na ami ku mina banwa bani nkya meni buugyele amii Katɔti baƒɔtaadine bani fui nkya Galatia. 3 Na buuvele ɔɔnii Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo ɔƒɔndia ku keyi buɛɛ kasiaku-mii. 4 Kristo ɔmmɔ néti ɔlɔ ɔkpa na bula lili kale na udie-bu ɔ́leku bula ekpidi kemo na ɔƒɔ-bu ɔ́leku uwi ukpidi ɔni kemo na ekpidi ɔɔbla ɔ́ɔƒɔ kayawi kemo meni. Na ɔ́ɔƒɔ-bu ɔlɔni ɔkenku Katɔti ɔni ndi bula ɔti ɔƒɔɔyɔ ɔlɔ. 5 Anwuɔsu beya na bumwi Katɔti ɔ́si ɔƒɔni úsela uwi fui! ɔsia ɔlɔni. 6 Bina ɔlɔ ɔ́ɔbla-mi kale kadi geen, ɔsika ɔ́taƒɔ ɔ́tadi nnii be-dubɔle Katɔti ɔni náɔɔ-mii ɔkenku Kristo Yesu kaƒɔ buni kani na ɔ́ɔbla-mii kama na besiaku litemi bamba kama. 7 ɔɔɔɔ na ɔdi ka litemi buni bamba ɔlɔdi liiibo. Nsu ɔmmɔ ɔmeni ɔsika bekyuli badi bakya beɔfú-mii kasusu, na baayɔ ka bavumana Kristo litemi buni ɔlɔmmɔ. 8 Na ɔmmɔ-mii nnii si abu iye kayaa na ɔtu ɔdi ɔ́si ɔ́bo ɔ́basu-mii litemi ɔlɔbambadi ɔlɔdi na ɔlɔɔdi litemi buni ɔlɔni na ɔ́ɔsu-mii ɔmmɔ ni, Katɔti ɔyila-nwu udu fui. 9 ɔ́ɔsu-mii búɔbavi na ɔlɔni kani na ɔmmɔ ɔmmɔ ɔ́ɔni ɔlɔni ka ni, si ukyuli ɔdi ɔmmɔ-mii litemi ɔlɔdi na ɔlɔɔdi litemi buni ɔlɔni bínu na ɔ́ɔƒɔ-ni ɔ́ɔdi ɔmmɔ ni, Katɔti ɔyila ukyuli ɔmmɔ udu fui kede kede. 10 Na kabla kani na ɔmmɔ ɔlɔni meni ni, beekali benii bekyuli bumwi na ɔmmɔwia? Munuu Katɔti bumwi na ɔmmɔwia? Munuu ɔmmɔɔla-ka kale na kaƒɔ kayɔ bekyuli? Na si bekyuli ɔlɔɔla kabla na ɔmmɔ ɔlɔni, nka ɔlɔɔdi Kristo kabla ɔlɔlɔne. 11 Banwa, ɔmmɔ ɔ́ka ɔlɔsu-mii ka ni, litemi ɔlɔni ɔmmɔ ɔlɔni meni ni, ɔlɔtasi ukyuli ɔdi kudɔ. 12 Na ɔmmɔ ɔdi kudɔ ɔlɔni na ɔ́ɔƒɔ-ni ɔ́siku iye ɔdi náɔtina-mi ɔlɔlɔ ɔlɔmmɔ ɔlɔni. Mmomu Yesu Kristo ɔlɔti néɔdie nwuna ablala etemila ammmɔ ɔ́tina-mi. 13 ɔ́si-ka bínu ngba ɔɔni na ɔlɔlɔ ɔ́ɔni uwi ɔni nsiaku Yudaƒɔ ɔkpa ulu kama kpaɔplaa ku kale na ɔlɔti ɔlɔngyie kemo ɔlɔkpoku Katɔti baƒɔtaadine akpa ammmɔ, na ɔ́ɔyɔ ka ɔlɔyila-nya udu muedi. 14 Na anumi ɔ́gyie-mi ɔ́tulo mina ɔlɔgyekpa na ɔntɔ-ma na Yudaƒɔ ɔkpa ulu ɔmmɔ kemo. Na mina bati kuuku ɔdi kama kani na mina kasusu kasia kpaɔplaa ka ɔlɔlɔ. 15 - 16 Nsu na Katɔti ɔknyana ɔɔni ɔsu ni, ɔ́ɔfuna-mi úte nwuna kabla asa na badubɔɔɔ-mi. Ka uwi údu-nwu ni, údie Ubidi ɔmmɔ ɔ́tina-mi kale na ɔlɔkana na ɔlɔkɔ-nwu ɔlɔlɔ ɔlɔsa na amii bani naaadi Yudaƒɔ akɔ. Na ɔ́tataɔdi ɔdi kasusu na ɔmeni ɔlɔni, 17 iye

ɔlɔlɔ Yerusalem ntánu bani ndi batalane asa Katɔti ɔ́ɔɔfuna-mi. Mmomu ɔ́lɔɔlɔ ɔ́sike Arabia ɔkɔnakunwi. Kama asa na ɔlɔnwini ɔ́bo Damasko. 18 Na akwa ɔte kama asa na ɔ́sike Yerusalem ɔ́tánu Petro, na ɔlɔlɔ-nwu kudɔ emeyi leevu-ɔlɔ. 19 ɔmmɔ kama ɔ́sike ɔ́tánu ɔtalane ɔdi ɔlɔni, amu ntu Yakobo ɔni ndi Blɔti ɔnwani kani. 20 Na ɔɔɔ ni, litemi geen na muunweni-mii meni, na Katɔti ɔlɔti ɔgyi ka naaanyi ɔkɔ. 21 ɔmmɔ kama ɔlɔni ni, ɔ́sike Siria ku Kilikia. 22 Uwi ɔmmɔ kemo ni, baƒɔtaadine akpa ani nkya Yudea kalɔ ɔlɔlɔ na Kristo kemo bátanu-mi anumi kudii ɔ. 23 Na ɔlɔlɔ ɔlɔni kani na bénu na mina ɔlɔlɔ ndi ka, "Ukyuli ɔni na nka ɔ́kya úteekpoku-bu ɔmmɔ ni, ɔƒɔni amu ɔkya ɔkɔ ɔ́ɔtaadi ɔɔni na ɔ́yɔ ka nka ubile ɔmmɔ ɔlɔsa." 24 Anwuɔsu beemwi Katɔti ɔkenku ami ɔsu.

2 Na akwa leevu-ene kama ni, ɔ́sike ɔlɔnwini ɔ́sike Yerusalem ku Barnaba. Na ɔlɔti Tito ɔ́ɔdi. 2 ɔ́sike ɔmmɔ ɔsika Katɔti néɔdie ɔ́tina-mi. Na ɔlɔdi ala kalɔ ɔ́tina-ma ɔkenku litemi buni ɔlɔni ɔ́sika na ɔ́kɔ ɔlɔte bani naaadi Yudaƒɔ ɔmmɔ ɔlɔlɔ. Nsu ami ku batɔnkune bani ɔntɔnkun baƒɔtaadine akpa ammmɔ ɔlɔni nása. ɔsika naaayɔ nnii ɔkenku batɔnkune bammmɔ ɔsu na mina kabla kani ɔmmɔ ɔlɔni iye kani na ɔ́ɔbla ɔ́ɔni kabla keeke. 3 Tito ɔni na ɔlɔti nda ni, ina ka ɔdi Grikinini ni, ukyuli ɔdi útenyennwu ɔlɔlɔ ka ukulo lego. 4 Nsu ɔkɔ banyine bani néti ɔlɔlɔ bénwini banwa badi béyɔ béduo-bu akɔ, na bábe baatú-bu kale na bati ɔkɔnwuna ɔɔni na bubo na Kristo Yesu kemo na baya na ɔkɔɔ bunwini kabla bablɔne bute Yudaƒɔ ɔdi ala ɔlɔlɔ. 5 Nsu abu ɔlɔni búteɔte-ma kuƒi ɔdi munu munu kale na litemi geen ɔlɔmmɔ ɔlɔkana-mii akɔ ɔkya ɔsu. 6 Na bekyuli bani na beenu ka ama badi batɔnkune ni, ina ka ami naaanu-ma kavumana kadi ina bi na badi ɔsika Katɔti ulánu ukyuli anumi asa na ɔkɔteku-nwu litemi ni, ama ɔlɔni béteɔte ɔlɔlɔ ɔ́ɔtebunku mina litemi ɔlɔni na ɔmmɔ ɔlɔni ka mbasu-mii. 7 Mmomu bánu báti ka Katɔti néti kabla kaméni ɔ́kya-mi enu kemo ka ɔlɔkɔ litemi buni ɔlɔmmɔ ɔlɔsa lite bani naaadi Yudaƒɔ, aani kale na úti ɔ́kya Petro enu kemo na ɔkɔ litemi buni ɔlɔmmɔ ɔlɔsa ute Yudaƒɔ. 8 Na ɔkenku Katɔti ɔyikun ɔlɔlɔ na ndi ɔtalane nte bani naaadi Yudaƒɔ, aani kale Petro ɔlɔni ɔdi ɔtalane ute Yudaƒɔ. 9 Na ka Yakobo ku Petro ku Yohane bani nnye baƒɔtaadine ɔlɔkpa ɔlɔmmɔ kenye geen aani batɔnkune kale bánu Katɔti kabla kani na úti ɔ́kya-mi enu kemo meni báti ni, bégyingya enu na báɔƒɔ ami ku Barnaba. Na bénu kalɔ ka abu buteesie butásu litemi buni ɔlɔmmɔ

bute bani naaadi YudaƐƐ, na ama leno bataasu-ni teete YudaƐƐ. ¹⁰ Na lela leni básu-bu ndi ka bunyimo na butaanu bawabane konyana. Na emeni ndi lela leni na lésia anu na mawbla geen. ¹¹ Uwi onni na Petro úbo Antiokia ni, léta linye-nwu lel, osika óbla lela leni naaadia. ¹² Osika asa na bekyuli bani na Yakobo ótala bodbubuo bebeduo ni, Petro ku banwa bani naaadi YudaƐƐ básala baadi. Nsu uwi onni kani na ónu batalane bameni ni, óda bodi óya na óta-ma kud. Osika ogyia kasusu kani na bekyuli bani nékulo ago na badi YudaƐƐ mmo badubuti bosiku-nwu lel osu. ¹³ Anwuosu ka YudaƐƐ banwa bani nkyama mawdikuma leno banu lela leni na Petro óbla mmo ni, ama leno básia ku nwuna anumi lel obladu mmo kama. Na Barnaba muedi óbla leni kani. ¹⁴ Amu ka lénu léti ka baaake litemi geen lemme ulu lel osu ni, lésu Petro na bekyuli bammo fui anumi nnii, "Yudani na adi, nsu eelie aani ukyuli onni naaadi Yudani, na oodi aani kale na YudaƐƐ beelie kale. Anwuosu de na obla asa na éti fula obladu eenye bekyuli bani naaadi YudaƐƐ lel ka basia YudaƐƐ odi obla kama? ¹⁵ "Abu bani na báwo-bu na bodi YudaƐƐ ni, buuse aani bekyuli bani naaadi YudaƐƐ na obla-ma ala ekpidi bablane. ¹⁶ Nsu ogyi ka Katoti oosoku anwu ku ukyuli nte taaklibi okenku obfoaadi onni na ukyuli ubo na Yesu Kristo lel kani osu. Na oodi oda bubo obkukudi obmmo lel bodi osu. Abu leno obfo Kristo Yesu bodi osu na Katoti óklibi abu ku-nwu nte okenku bula obfoaadi na Kristo kemo osu. Na oodi onni na obodi oda bubo obkukudi obmmo lel osu. Osika Katoti útaklibi anwu ku ukyuli odi nte na oda bubo obkukudi obmmo lel bodi osu. ¹⁷ "Obwia ka Katoti oklibi abu ku-nwu nte okenku Kristo lel. Nsu si onni na obobla leni badi baanubu aani ala ekpidi bablane ka bulábu oda bubo obmmo lel osu ni, obotina ka Kristo mawkyama likpidi obla ogya? Oowo, kudii! ¹⁸ Si nka ami olati léso ku lela leni na lébwe mmo udu obotú ni, nka obotina ka léta linye oda bubo obmmo lel aani ala ekpidi oblane osu. ¹⁹ Mmomu nse aani ukyuli onni nélie ngba okenku oda bubo obkukudi obmmo lel na úkpi osu oda bubo obmmo leno búkpi kale na lillie ngba lite Katoti. ²⁰ Ami ku Kristo na bákana bámana ugyii lel. Osu oodi ami nli ngba, mmomu Kristo nli ngba na mina kemo. Na ngba onni na nli ofeni ni, nli-mu okenku oyikun onni na léke ka léfo Katoti Ubidi obmmo lédi osu. Anwu néti nwuna ngba ókpa na mina lili, osika obfo-mi. ²¹ Léedubuo Katoti konyana onni na onnu bekyuli kama obke kudii. Osika si oda bubo obkukudi obmmo lel na Katoti oosoku anwu ku ukyuli nte taaklibi ni, na Kristo úkpi keeke."

3 Amii GalatiƐƐ alati bilákali emeni bilanu! Oma néfie-mii kasusu úbo likpo leni? Osika bina anumi na lésu-mii Kristo kukpi na ugyii lel litemi. ² Beya na liye-mii emeni linu. Katoti Koyu onni na úte-mii mmo ni, okenku oda bubo onni lel na beedi osu munuu okenku litemi leni na binu na obfo bédí osu? ³ Bi osu na beebila

ala susuusu leni? Ka bise bina ngba obmeni bulie kal ku Katoti Koyu oyikun ni, beeyo ka bewo ku bayawine oyikun? ⁴ Na abi ani na bíbo ni, beeyo ka abla ukpludi? Nsu nka oodi ukpludi oodi? ⁵ Katoti Koyu onni na úte-mii mmo ku akola lidu lidu ani na óbla na bina ako mmo ni, okenku kale na beedi oda bubo obmmo osu na óbla-nya munuu ka binu litemi buni lemme na obfo-ni bedi osu? ⁶ Benu Abraham. Bénweni banii, "Ka obfo Katoti ódi osu ni, Katoti óbu-nwu aani ukyuli onni nse siin." ⁷ Anwuosu benu beti ka bekyuli bani mbo obfoaadi ni, ama ndi Abraham bebi. ⁸ Na Bunweni Kedee Oku kemo básu bése ka ni, Katoti obobklibi anwu ku bani naaadi YudaƐƐ fui nte okenku bana obfoaadi na Kristo lel osu. Anwuosu Katoti ósu litemi buni lemme úte Abraham kukuuku onni, "Ndubute kadi fui bekyuli kuse kuse okenku awo lel." ⁹ Anwuosu bani mbo obfoaadi ni, Katoti úte ama ku Abraham onni mbo obfoaadi fui kuse kuse. ¹⁰ Na bani na ama bétí bana anu básia oda bubo obkukudi obmmo lel ni, ewida asiaku-ma. Osika benweni bése banii, "Ukyuli biala onni naaadubuo etemila ani fui na benweni bése na Oda Bubo Oku kemo lel bodi ni, ewida adubosia ku-nwu kama." ¹¹ Osu na odi ka Katoti ulaklibi anwu ku odi nte okenku oda bubo lel. Osika benweni banii, "Ukyuli onni nse siin ni, obke ngba okenku nwuna obfoaadi osu." ¹² Nsu oda bubo obkukudi obmmo obfoaadi. Mmomu benweni banii, "Ukyuli biala mmo ala ameni lel ni, ana ebi na obubo bude." ¹³ Na Kristo nébo óbada-bu údie ewida kemo. Na anwu nébenwini ewidala úte-bu. Osika benweni banii, "Ewida asiaku ukyuli onni na badubuti baƐala ugyii lel." ¹⁴ Na Kristo óbla emeni kale na kuse kuse onni na Katoti ósu úse ka wasia ku Abraham mmo osia ku bani naaadi YudaƐƐ leno kama okenku Kristo Yesu lel. Na okenku obfoaadi obmmo lel ni, na abu leno obke Katoti linyese leni ndi nwuna Koyu. ¹⁵ Banwa, lela leni mmo emeni ni, beya na liti lekoku bula limeyi biala ngba bulie. Si nkyuli inyobénu lel kal na lela ledi lel na benyimi ni lel ni, bana kemo odi uuubo kuƐi ka osu unweni iye oda lela ledi udie bunyimi obmmo kemo. Leni kani na use na emeni leno. ¹⁶ Linyese leni na Katoti ósu úse mmo lise lite Abraham ku ubidi. Na Bunweni Kedee Oku oommo kemo ni, Katoti útasu onni, "Abraham ku nwuna bebi." Si ósu onni, "ku nwuna bebi" ni, na obotina ka bebi bammo bemomo. Mmomu osu na ósu onni ku ubidi. Na emeni obotina ka ukyuli unwi pe. Na ukyuli obmmo ndi Kristo. ¹⁷ Lela leni obotina ndi ka Katoti únyimiku Abraham lela ledi. Na ósu ka wadi bunyimi obmmo lel. Na oda bubo onni na Katoti úbete Mose na akwa eti maane ku aavlate kama ni, ulakana na webile Katoti bunyimi na linyese lemme obla kadue. ¹⁸ Na si lela leni na Katoti ósu úse ka wete mmo lekoku oda bubo lel ni, na agyi anii osu oodi linyese. Nsu oodi leni. Mmomu okenku Katoti olati nwuna obfo ndia osu na úti-ni úte Abraham na nwuna linyese osu. ¹⁹ Na bi na oda bubo

bɔmm bɔdanku na? Búbeɓunku na bɔnu likpidi bɔti. Na bɔdubɔkya utédu uwi ɔni na Abraham ubi ɔmm webɔ. Anwuɔsu na Katɔti úse kenye kammɔ. Katɔti batu bėti ɔda bubo ɔmm ɔbɔku-bu ɔkenku ukyuli unwi ɔni nkyá Katɔti ku bekyuli nte. ²⁰ Nsu ka Katɔti ɔlati ɔmm ɔbla lɛla lɛmeni ɔfɛni ɔsu ni, utáwía nte ɔkyane ɔbambadi. ²¹ Bɔtina na ɔmeni ɔda ka ɔda bubo ɔmm ɔbɔta bunye Katɔti linyese lɛmm ɔlɛ? Oowo, kudii! Ɔsika si bėti ɔda bubo ɔmm ɔbète ukyuli kalɛ na ɔke ngba ni, na agyi aani ukyuli ɔdubɔkɔla siin ku Katɔti si ɔdi ɔda bubo ɔmm ɔlɛ. ²² Nsu Bunweni Kedee Ɔku ɔmm ɔsu ka kayawi kemodi kénwini kabla ɔkɔlɛ kété likpidi. Na kenye kani na Katɔti ɔsu úse ka wete bekyuli ɔkenku ɔɔfɔtaadi na Yesu Kristo lɛlɛ kadububɔ kete bani náƆ-nwu bádi. ²³ Asa na ɔɔfɔtaadi ɔmm ɔdububɔ ni, ɔda bubo ɔmm ɔbɔbala-bu aani batɔntɛne kalɛ úti utédu ka bédie ɔɔfɔtaadi ɔmm ɔkeyi. ²⁴ Anwuɔsu ɔda bubo ɔmm ɔmm ɔgyumana-bu kalɛ na ɔɔnku-bu na bɔnu Kristo, kalɛ na Katɔti ɔkɔlibi abu kunnwu nte ɔkenku Kristo ɔɔfɔtaadi ɔmm ɔsu. ²⁵ Na ɔfɛni ɔni na ɔɔfɔtaadi ɔmm ɔbúubo ni, ɔɔɔdi ɔda bubo ɔmm ɔnɔ ɔmm ɔnu-bu lɛlɛ. ²⁶ Ɔkenku Kristo ɔɔfɔtaadi kemo ɔsu na bina fui bɛdi Katɔti bebi. ²⁷ Ɔsika amii bani fui náƆ ntu ɔkɔpila ɔdi ɔmm na Kristo kemo ni, bíti Kristo békya aani awu kalɛ. ²⁸ Anwuɔsu kavumana kadi kasɔ keeɓo Yudani iye Helani iye ukyuli ɔni ɔmm ɔbla ukyuli ɔdi kabla iye ɔni nli nte lɛlɛ iye ɔnana iye uleku ɔdi nte. Ɔsika bina fui békɔla ku Kristo Yesu unwi. ²⁹ Anwuɔsu si bɛdi Kristo ɔdi ni, na bɛdi Abraham kaba bebi, na bɛdi Katɔti linyese lɛmm ala badine.

4 Lɛla lɛni na ɔmm ɔndi ka uwi ɔni na ɔnamu ɔni ɔmm ɔdi ala ɔmua use blii suɛ ni, ɔnamu ɔmm use aani ukyuli ɔni ɔmm ɔbla ukyuli ɔdi kabla. Ina ka anwu mbo lɛla biala. ² Uwi ɔni na ɔmua ɔdi ɔnamu meni ni, ubo bekyuli bani ɔmm ɔnu anwu ku nwuna ala lɛlɛ úti utédu uwi ɔni na ɔti úse úse. ³ Lɛni kani na use abu lɛnɔ uwi ɔni na ɔɔdi banamu. Na ala ani na baatina na kayawi meni nátaadi-bu lɛlɛ. ⁴ Nsu ka uwi ɔni na Katɔti úse ɔmm ɔgeen údu ni, ɔtala Ubidi ɔkya-bu. Na ɔya na uleku ɔdi ɔwɔ-nwu ɔkya kadi kadi akɔ na bana ɔda bubo ɔɔdi-nwu lɛlɛ ⁵ kalɛ na ɔda bani nkyá ɔda bubo ɔmm ɔkalɛ udie na benwini Katɔti bebi geen. ⁶ Ka ɔɔdi Katɔti bebi ɔsu ni, ɔtala Ubi ɔmm ɔkyu ɔkya bula kayi kemo. Na ɔkyu ɔmm ɔmm ɔkɔpali katɔ taalɔ ɔnini, “Abba” ɔni kalɛ ndi mina Ati. ⁷ Anwuɔsu ni, ɔwɔ ɔbɛɛdi bekyuli bani ɔmm ɔbla kabla teete bekyuli badi lɛnɔ. Mmomu bɛdi nwuna bebi. Na ka amii lɛnɔ bɛdi nwuna bebi meni ni, Katɔti ɔbla-mii nwuna ala badine. ⁸ Uwi ɔni návi kemo ni, na nka ɔbɛɛgyi Katɔti. Anwuɔsu ɔyikun ɔni naaadi Katɔti ɔdi nátaadi-mii lɛlɛ. ⁹ Nsu ɔfɛni ɔni na ɔgyi Katɔti meni iye lɛsu nnii Katɔti ɔgyi-mii meni ni, bi ɔsu na ɔwɔ bíti lɛlɛ biite ɔyikun ɔmm ɔbene udu. Munuu ɔbɛyɔ ka ɔda bubo ɔɔdi ɔwɔ butaadi-mii

lɛlɛ? ¹⁰ Na ɔwɔ bínwini kama bísie ɔbɛdi emeyi ku abuli ku uwi ku akwa adi udu lɛlɛ. ¹¹ Lifu lɛɛda-mi na bina lɛlɛ. Na ɔwɔbla-mi aani ka kabla kani na lɛbla líte-mii fui kadi kabla keeke. ¹² Banwa, muuvele-mii nnii ɔbɛya-mi na ɔlɛ-mi. Ɔsika ami lɛnɔ ukyuli ndi aani bina kalɛ. Na ɔdi útabla-mi likpidi lɛdi. ¹³ Binyimo kudeedi ɔni na lɛka litemi buni lɛmm ɔlɛsa ɔwɔ bute-mii ɔmm, ɔsika na lɛlɛ kemo kaaadia-mi. ¹⁴ Ina ka udu ɔni kemo na nkyá na mina ɔlɛ ɔsu ɔdi ɔwɔ taanu ute-mii muedi ni, bítanu-mi kalɛ kadi iye bini-mi. Mmomu ɔbɛfɔ-mi aani kalɛ na ɔdubɔkɔ Katɔti ɔtu, na ɔbɛfɔ-mi lɛnɔ aani kalɛ na ɔdubɔkɔ Kristo Yesu ɔmm ɔlati. ¹⁵ Wɛ na lɛlɛyɔ lɛni náƆ-mii lɛlɛ kemo ɔmm fui lɛvi. Lɛla lɛni lɛlɛ na ami ɔlati muedi lɛkana na lidie-mii kenye ka nka ɔkɔkana ɔkɔpa bina anumi ani na ɔbɛda ɔbɛnu muedi bite-mi. ¹⁶ Munuu línwini-mii ukisine na litemi geen lɛni na lɛsu-mii ɔsu? ¹⁷ Anumi eegyie bekyuli bani muubo-mii kudɔ ka benwini-mii kasusu basia bana lɛlɛ. Nsu ɔɔdi kasusu kabuni na bada. Mmomu kalɛ na bamami-mii bu-la lɛlɛ na baya bina anumi eteegyie bana lɛlɛ ɔsu kani. ¹⁸ Ɔdia ka ukyuli anumi eteegyie na lɛla lɛbuni lɛlɛ. Na ɔdi ka use lɛni uwi biala, na ɔɔdi uwi ɔni na nkyá-mii kudɔ kani. ¹⁹ Mina bebi bayɔne, nɔwɔ muunú-mii lɛlɛ ɔlɛ aani uleku ɔni nte ɔwɔ úti utédu uwi ɔni na manu ka Kristo udu ɔfɔ-mii lɛlɛ kemo fui. ²⁰ Na ɔwɔyɔ geen ka nka lɛkya-mii kudɔ ɔfɛni na liboku mina lɛdi kalɛ, ɔsika bina ablala ese-mi kalɛ kadi! ²¹ Ɔwɔyɔ ka liye amii bani ɔwɔyɔ ka ɔwɔ ɔkya ɔda bubo ɔmm ɔkalɛ nnii lɛla lɛni na ɔda bubo ɔmm ɔdanku ni, biinú-mu kalɛ geen? ²² Ɔsika ɔda bubo ɔmm ɔwɔtina ka ni, Abraham ɔwɔ bebi inyɔ. Na ubi udeedi ni, uleku ɔni ɔmm ɔbla-nwu kaduli kabla náwɔ-nwu úte-nwu. Na ubi unyɔdi anwu ni, nwuna ɔɔduni náwɔ-nwu úte-nwu. ²³ Na ubi ɔni na uleku ɔni ɔmm ɔbla-nwu kaduli kabla ɔwɔ ni, báwɔ-nwu na uwi ɔni kemo na ɔnana ku uleku beelie taawɔ kalɛ kani. Nsu ubi unyɔdi ɔni na ɔɔduni ɔwɔ anwu ni, litɛla na lɛdi lite-ma na Katɔti lɛsuse kenye na uwi ɔni na ɔnana ku uleku basɔ balásia ɔwɔ anu. ²⁴ Ala ameni adi lɛsugba. Na beleku inyɔ bameni benye bete bunyimi ɔwɔkukudi ku ɔwɔɔdi. Na bebi bani na ɔda bubo búnyimi-ma aani bekyuli bani ɔmm ɔbla bekyuli bamba kabla kalɛ ni, badi Hagar bebi. Na ama nnye nte bunyimi ɔni na Katɔti únyimi ku bekyuli na Sinai ɔkɔbi lili. ²⁵ Hagar ɔni nnye nte Sinai ɔkɔbi na Arabia kalɛ lɛlɛ ni, ɔdi lɛgba lɛni ɔwɔtina kalɛ na Yerusalem ɔni nkyá ɔfɛni ku nwuna bebi bakya lɛbibo kemo ɔmwi na bénwini bekyuli bamba kabla bablane. ²⁶ Nsu Yerusalem ɔni nkyá katɔ ni, lɛla lɛdi lɛɛda-nwu, na anwu ndi ɔɔduni ɔni ndi bula uni. ²⁷ Ɔsika bénweni bákyá Bunweni Kedee Ɔku kemo banii, “Lɛlɛ litaayɔ awɔ udinkɔ. Bo kudu momoomo ku lɛlɛyɔ, awɔ ɔni na kawɔfɔ kátadu-ɔ kudii. Ɔsika uleku ɔni na ɔgyani údie-nwu atu ni, anwu ndubɔ ɔwɔ butulo.” ²⁸ Na ɔfɛni ni, mina banwa, amii bílieku Isak na bɛdi Katɔti bebi ɔkenku nwuna linyese

lel. ²⁹ Na uwi kɔmm kemo ni, ubi tɔni na uleku tɔni mɔkɔbla kaduli kabla mm kɔw tɔni, úkpoku ubi tɔni na tɔkenku Katɔti Kɔyu tɔyikun lel na kɔduni kɔw-nwu. Na leni kani na kɔkɔl ɔmwi. ³⁰ Nsu bi na bɛnweni bákyá Bunweni Kedee tɔku kemo? Bɛnweni banii, “Bɔku uleku tɔni mɔkɔbla kaduli kabla mm ku ubidi na batɔkɔ kaduli mm, tɔsika uleku tɔni mɔkɔbla kaduli kabla ubi ku kɔduni ubi balakana bana tɔti ala bule bɔdi.” ³¹ tɔmeni tɔsu ni, mina banwa, abu bɔkɔkɔdi kaduli kabla oblane bebi, mmomu kɔduni bebi na bɔdi.

5 Kristo úte-bu bɔnwuna kale na bɔke bɔnwuna tɔkɔ. Anwuɔsu binye kpakplaa na bɛtɔ bitete kufi na tɔdi unye-mii lel na bitaabla ukyuli tɔdi kabla lenɔ. ² Bise tɔmeni likpo! Ami Paulo mɔkɔsu-mii ka si bíte kufi na békulo-mii ago ni, na Kristo tɔkɔ uuubo kɔsia kɔdi uuute-mii. ³ Na nɔkɔ mɔkɔsu-mii nwaá ka si ukyuli tɔdi tɔya na békulo-nwu lego ni, na únyimi lel ka tɔdi tɔda bubo bɔkukudi bɔmm ku ala ani na adanku-nwu lel fui. ⁴ Na amii bani mɔkɔkali benii amii ku Katɔti nte bɔdubɔdia tɔkenku tɔda bubo bɔmm lel bɔdi tɔsu ni, bɛgyi benii bɛda lel bémami Kristo lel. Na bɛtɔ biláke Katɔti lɛfɔndia. ⁵ Na abu ni, tɔkenku bɔfɔtaadi ku Katɔti tɔyikun lel ni, bɔsia anu kpakplaa ka Katɔti tɔdubɔnɔ-bu aani bekyuli bani nse siin. Na tɔmeni na bunye bɔgya. ⁶ Na si bɔbla unwi ku Kristo ni, lego bukulo ku tekulo tɔkɔ uuubo kɔsia kɔdi. Lela leni bɔkɔwia ndi bɔfɔtaadi bɔni mɔkɔtina kale na bɔkɔy lel. ⁷ Na nka binye kabla kamm lel kadue! Na tɔma náya na bɛda bɛya, na tɔya na bɛda litemi geen lemme lel bɔdi bɛya? ⁸ tɔmm udu útasi Katɔti kudɔ. ⁹ Bɔnyii blii sue mɔkɔyá na tɔlaafɔ tɔni bɔnwu fui uufu. ¹⁰ LéƔ lédí na Bloti lenyi kemo ka bɛtɔ bileti kasusu kabambadi. Na ukyuli tɔni muufú-mii kasusu mm ni, tɔdubɔke nwuna kɔtu bɔni kale na tɔmanku-nwu si ina bi ukyuli na tɔdi. ¹¹ Banwa, na mina kake ni, si bɔsu na mmua mɔkɔsu bekyuli ka tɔleka bekulo ago ni, na nka bi tɔsu na bekyuli beekpóku-mi? Na tɔkɔtina ka nka Kristo kukpi na ugyii lel lɛsa leni mɔkɔkɔ ni, tɔkɔ ulékpoku YudaƔ. ¹² Na bekyuli bani muufú-mii kasusu meni ama ni, ndubɔkɔ ka bɛsie anumi utédu ka bekulo lel bedie bina akɔ fui. ¹³ Banwa, kɔkɔ na Katɔti tɔkɔ-bu tɔni bɔke bɔnwuna. Nsu utaleka buti bɔnwuna bɔke bɔmeni butaabla ala ekpidi. Mmomu tɔleka butimu buteebunku lel na bɔkɔ kemo. ¹⁴ Na tɔda bubo bɔmm fui kab budie bɔdanku lela linwi pɛ. Na ani ndi ka, “tɔ fula ukyulikpana aani fula lel kale.” ¹⁵ Nsu si bɛɛtu lel akpɛle ka bibile lel ni, na beti ka lɛkpa lemme lɛdubo udu bɔyii fui. ¹⁶ Na lela leni mɔkɔsu-mii ndi ka beya na Katɔti Kɔyu kɔtɔnkɔ-mii na bina ngba bulie kemo. Na bitaya na bina kɔkɔ adala adi-mii lel. ¹⁷ Na ala ani na bula kɔkɔ tɔyɔ ni, aata teenye ala ani na Kɔyu kɔkɔy lel. Leni kani na ala ani na Kɔyu lenɔ kɔkɔy aata teenye ala aani na kɔkɔ tɔyɔ lel. Na kɔkɔ ku Kɔyu tɔmeni badi bekisine bete lel. Anwuɔsu bɛtɔ bilakana na bitaabla lela biala mɔkɔda-mii kɔkɔ. ¹⁸ Na si

Kɔyu kɔtɔnkɔ-mii ni, na biiibo tɔda bubo bɔmm kalɔ. ¹⁹ Na ala ani na kɔkɔ kabla ni, aalé keyi nwaá na anya ndi leyale ku kɔkɔ ala kabla ku adɔkɔla kabla ²⁰ ku lɛfɔkpa ku kab bɔkɔdu ku bekyuli bukisi ku kekpo ku bekyuli bani muukpó kogyulo ku kɔnyí buti ku awɔ leti lɛke ku unyefi ku lel bule akpa akpa ²¹ ku lenungyie ku nte bukpi ku adikpi emeyi bɔdi ku ana udu. Na muubó-mii tɔda na ana lel aani kale na lɛsu-mii mbavi ka bekyuli bani mɔkɔbla ala amm udu ni, baladi Katɔ tɔga tɔma ala! ²² Nsu Kɔyu ablala ani nse aani ebi buni kale ni, anya ndi bɔkɔy ku kubiti ku keyi buɛɛ ku kayi bɔke ku lɛfɔndia ku lɛbuni kabla ku ala kabla ulu lel ²³ ku lel buwi buɛɛ ku lel bɔkɔ bɔkɔda. Na tɔda bubo bɔdi bulétile ala ameni kufi. ²⁴ Na bekyuli bani ndi Kristo Yesu badi ni, bákana bana kɔkɔ udu tɔkukudi mɔkɔ ku nwuna kɔkɔ adala ekpidi fui bámana ugyii lel ku Kristo. ²⁵ Na ka tɔkenku Kɔyu kɔmm lel tɔsu na bulie ngba ni, beya na Kɔyu kɔmm kɔtɔnkɔ-bu. ²⁶ Na bitaya na bɔtalaku lel katɔ iye butaakya lel kɔnyí iye buteebpoku lel kogyulo.

6 Banwa, si tɔdi tɔbla likpidi lɛdi ni, amii bani na Katɔti Kɔyu kɔfɔ-mii lel kemo ni, binwini-nwu buɛɛ na tɔda likpidi lemme kabla tɔya. Nsu benu kadue kale na bina akɔ tɔdi uleduo tɔgbankpi mɔkɔ udu kemo. ² Bibunku lel si tɔdi tɔkɔ lɛbibo lɛdi kemo. Na si bɛɛbla tɔmeni ni, na bɛɛdi Kristo tɔda bubo lel. ³ Na si tɔdi tɔkɔnɔ lel ka tɔdi lela lɛdi nsu kɔkɔdi lela biala ni, ukyuli mɔkɔ tɔkɔtɔ lel. ⁴ Ukyuli biala kɔkɔku nwuna lel udu tɔkɔ. Na si tɔni tɔti ka tɔdia ni, na kɔkana na kɔkun lɛmɛnɛ na nwuna ablala lel. Na kɔkɔdi tɔni na uti lel kɔkɔku ukyuli bambá. ⁵ Tɔsika tɔdi ka ukyuli biala uti anwu tɔlati etila. ⁶ Ukyuli tɔni na bɔtina-nwu bɔfɔtaadi kemo etemila ni, anwu lenɔ ule nwuna akɛla ku ukyuli tɔni mɔkɔtina-nwu ala mm. ⁷ Tɔdi utatɔkɔ lel, tɔsika ukyuli tɔdi ulakana na wavi Katɔti kekuma. Tɔsika lela leni na áva ni, ani kani na adubo bude. ⁸ Si aavá ala ani mɔkɔkɔ kɔkɔ kɔkɔ ebi ni, kukpi na adubɔke. Nsu si aavá ala ani mɔkɔkɔ Kɔyu kɔkɔ ebi ni, ngba bɔni nɔkɔ naaadubo bɔsa kudii na adubɔke. ⁹ Bitaya na enu aƔe-bu ku lɛbuni kabla. Tɔsika si enu átaƔe-bu ni, uwi tɔdubo tɔni na bɔdubɔke edula ani na bɔva ebi. ¹⁰ Anwuɔsu uwi biala na kufi kɔte-bu ni, beya na butaabla lɛbuni teete ukyuli biala. Tɔni ntulo ndi ka bɛbla bite banwa bafɔtaadine. ¹¹ Amii alati bɛdubɔnɔ kunweni bonwu bɔni na ami tɔlati líti mina kɔnɔ línweni meni. ¹² Bani nnye-mii lel na baayɔ ka bikulo ago mm ni, ama ndi bekyuli bani mɔkɔkun lɛmɛnɛ na kɔkɔ lel. Baabla tɔmeni kale na bekyuli belékpoku-ma na Kristo kukpi na ugyii lel litemi tɔsu. ¹³ Bani muedi nékulo ago mm ni, baládi tɔda bubo bɔmm lel. Nsu baayɔ ka amii lenɔ bikulo ago na bataakun lɛmɛnɛ na bina kɔkɔ bukulo bɔmm lel. ¹⁴ Ami ni, mina lɛmɛnɛ leni ndubɔkun kani ndi kukpi kɔni na Yesu Kristo úkpi na ugyii lel. Na tɔkenku nwuna kukpi na ugyii lel tɔsu use aani si líkpi na kayawi ala kudɔ aani kale kani na

kayawi ala ékpi na mina anumi. ¹⁵ Na ƙƙdi lego bukulo iye ago tekulo na ƙƙwia, mmomu lɛla lɛni na ƙƙwia ndi ngba ƙƙdi bulie. ¹⁶ Na ama bani ƙƙsia ala amɛni anu na bana ngba bulie kemo ni, keyi buɛɛ ku ƙnyana ƙnu ƙsiaku-ma kama, ama ku Katɔti bekyuli

fui. ¹⁷ Uƙplodi ni, nɔ naaayɔ ka ukyuli ƙdi ƙƙ ute-mi lɛfɛda lɛdi. Ɔsika lɛtaala lɛni mma-mi lɛɔ mɛni ƙƙtina ka ndi Yesu kabla ƙblane. ¹⁸ Banwa, muuvele nnii Blɔti Yesu Kristo lɛfɔndia lɛsiaku-mii na lɛkya bina ƙyɔ ƙplu. Ɔsia lɛni.

EFESOFUJ

1 Ami, Paulo ɔni nkenku Katɔti ɛfɔɔyɔ ɛɛl ɔsu na ndi Kristo Yesu ɔtalane ni, ami muunweni ɔku ɔmeni lite amii Katɔti baƒɔtaadine bani nkyá Efeso na béɛlaku Kristo unwi na béedi nwuna etemila ɛɛl.

2 Muuvele Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo nnii nwuna ɛfɔɔndia ɛɛkya-mii ɔkplu na ute-mii keyi buɛɛ. 3 ɔkɔɔgyá Katɔti ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔti enu. Anwu muute-bu ɔkyu kemo kuse kuse fui ɔsiku katɔ mmɔ ɔkenku Kristo ɛɛl.

4 ɔsika ɔkenku Kristo ɔmmɔ ɛɛl na Katɔti ɔfuna-bu úse asa na údie kayawi kale na ɔɛɛ sɛɛn na nwuna anumi na ɔɔfɔ ɔɔdi bulakya-bu ɛɛl. 5 Katɔti ɔɛ uguyi úse na nwuna kaƒɔ faa ɔkyu kemo ka ɔdubɔsia Yesu Kristo ɛɛl na ɔɔla-bu nwuna bebi. 6 Anwuɔsu beya na bumwi Katɔti na nwuna ɛfɔɔndia libendi leni na ɔɔla úte-bu ɔkenku Ubidi ɔni na ɔkyu geen ɛɛl ɔsu. 7 ɔsika ɔkenku Kristo ubugya ɛɛl na ɔɔke ɔɔfɔ, na ɔmeni ɔtina ka ɔɔke likpidi buti taakyiɛ. Benu Katɔti ɛfɔɔndia bonwu leni na úti úte-bu! 8 ɛfɔɔndia leni neeɛbo ɔkɔku ɔɔdi. ɔkenku nwuna ɛnunda ku kale na nwuna kasusu kagyi lela biala ɔsu ni, 9 kaƒɔ kákyu-nwu ka údie nwuna kasusu kemo abela fui ɔtina-bu. Ani na ɔsu úse ka ɔdubɔɔla ɔkenku Kristo ɛɛl. 10 Na kasusu kammɔ kadububo kete leni na kawɔkɔ uwi ɔni na Katɔti ɔsu úse ɛɛl. ɔdubɔsala ala ani fui nkyá katɔ ku kalɔ na uti-nya ɔkya ɛɛl ɔɔdine unwi ɔni ndi Kristo kalɔ. 11 Katɔti ɔɔla ala fui na nwuna kasusu ku ɔkyu kenye na abu ku Kristo unwi ɔɔla ɔsu. Na Katɔti ɔfuna-bu ka ɔɔla nwuna bebi ɔkenku nwuna kasusu kani na ɔɔla úse kalɔ keseko fui ɛɛl. 12 ɔmeni ɔsu ni, beya na abu bani ndi bekyuli beedei bani náke ɛnunsia na Kristo kemo meni ni, bumwi Katɔti ka ɔɔdia geen ɔsu. 13 Leni kani na bɛti amii ɛnɔ bébunku Kristo badi ɔku ɔkenku litemi geen leni na béfɔ bédi ɔsu. Na litemi buni ɛmmɔ néti ngba ɔɔfɔ búboku-mii. Na ka béfɔ Kristo bédi ɔsu ni, Katɔti úti nwuna ɔkyu ɔni na ɔsu úse ka wete-bu mmɔ úse-bu likpo. 14 Katɔti ɔkyu ɔmeni na úti únyene kama úte ala ani fui na ɔdubɔke wetédu uwi ɔni na wawɔkɔ anwu badi ɔɔfɔ. ɔmeni ɔdubɔya na bemwi nwuna ɛnyɔ bonwu ɛmmɔ. 15 ɔmeni ɔsu ni, ɔsi uwi ɔni na línu kale na béfɔ Blɔti Yesu bédi na béyɔ Katɔti bekyuli ni, 16 ɛtada linugya buti teete Katɔti na bina lili ɛtaya. Na uwi biala na mmɔkpalɔ katɔ ni, muuvele na bina lili. 17 Muuvele nnii Katɔti ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔti na ɔdi bula ɔti Buni geen ute-mii nwuna ɔkyu ɔni ndubɔya na béda anu na udie Katɔti ɔmmɔ ɔtina-mii. Na ɔya na bɛti-nwu

kaduɛ bibu. 18 Na muuvele Katɔti nnii bina kasusu kabla nwaa na benu nwuna bukeye bɛti kale na bitɔ bi-na anu bésia ala ani ɔsu na ɔɔla-mii ku ala bonwu ani na ɔkɔke taadi na nwuna baƒɔtaadine ɔku ɛɛl. 19 Na benu ɛnɔ kale na Katɔti ɔyikun ɔkɔla kabla geen kani neeɛbo ɔkɔku ɔɔdi na nwuna baƒɔtaadine ɔku bɛti. Na ɔyikun ɔni nkyá-bu ɛɛl kemo meni ni, útavumanaku ɔyikun unengudi 20 ɔni na Katɔti úti ɔtalaku Kristo ɔɛku bekpine ɔku na úti-nwu úteɛ nwuna ɔɔdianu na katɔ mmɔ. 21 Mmɔ na Kristo ulie ɔɔdi bayikune ku kenye ɔkɔ biala ku ɔkyu ɔyikun ku bagadine fui ɛɛl. Na nwuna ɛnyɔ litulo ɛga ɔɔdi ɔyikun ɛnyɔ biala na kayawi kamɛni ku kani mebo ɛnɔ fui kemo. 22 Katɔti úti lela biala ɔkya Kristo ɛgba kalɔ na úti-nwu ɔɔla baƒɔtaadine fui lili. 23 Baƒɔtaadine bamɛni badi Kristo ɔɔla na beedi-nwu keyi na ulu biala ɛɛl ka anwu ndi ukyuli ɔni náƒɔ lela biala kemo fui.

2 Uwi ɔdi návi kemo ni, bíse aani bekyuli bani nékpi na ɔkyu kemo, ɔsika bítaabla atuɔkplu ku ekpidi.

2 Na bésiaku kayawi ala ekpidi kama ku ukisine ɔni mmɔdi ayu ekpidi fui ɛɛl na kayaa, na anwu kani mmɔdi batuwɔkplune fui ɛɛl ɔfɛni. 3 Leni geen na abu ɛnɔ búlie ngba aani bana kale na ɔsiaku bula ɔɔla ɔkwe adala kama na ɔɔla ala ani na bula ɔɔla ku kasusu kaayɔ. Na ka bula ukyuli udu útavumanaku bani mmɔla ala ammɔ udu ɔsu ni, ɔmmanku ka Katɔti ɔni abu ɛnɔ ɔni aani bekyuli bakladi kale. 4 Nsu ka Katɔti ɔni-bu ɔnyana pii na nwuna ɔkyu ɔni na ubo úte-bu ɛnɔ bumomo ɔsu ni, 5 uwi ɔni na búkpi na ɔkyu kemo ɔsi bula alaekpidi ɔkɔla ɔsu ni, Katɔti ɔya na ɔkɔ búnyini búbo bulie ngba ku Kristo. Na ɔkenku Katɔti ɛfɔɔndia ɔsu na ɔɔke ngba ɔɔfɔ ɔmeni. 6 Na mmɔ ɔkɔtina ka abu ku Yesu Kristo na Katɔti ɔgyila ɔɛku bekpine ɔku kale na ɔɔdiku-nwu ɛga na katɔ. 7 Katɔti ɔɔla ɔmeni úti ɔtina bekyuli na uwi ɔni ndububo fui kemo kale na banu nwuna ɛfɔɔndia leni na ubo ute-bu ka liiibo ɔkɔku ɔɔdi ɔkenku ɔkyu ɔni na ɔkyu-bu na Yesu Kristo ɔsu. 8 ɔsika Katɔti ɛfɔɔndia ɔsu na béke ngba ɔɔfɔ. Na útasi amii alati kudɔ. Mmomu ɔsi Katɔti ɔɔfɔtaadi litela leni na úte-mii ɔsu. 9 Na útasi bina kabla kadi ɛnɔ kemo kale na ɔdi ɔkun ɛmɛne ɛdi. 10 Katɔti ɔkenku Kristo Yesu ɛɛl na údie-bu kale na ɔɔla ala abuni ani na anwu ɔlati ɔklibi úse úte-bu ka ɔɔla. 11 Binyimo ka uwi ɔdi návi ni, báwɔ-mii aani bekyuli bani naaagyɔ Katɔti. Na Yudaƒuɔ bani nékulo lego ni, baalɔ-mii banii kadi

kani bekyuli nétekulo ago. Nsu geen ni, bani nábla ɔ́-
na bukulo ɔ́di ɔ́meni ni, ɔ́bna leɓ kabla kani na ɔ́di. Na
uuubo kɔ́sia kɔ́di na kɔ́yu kemo na Katɔ́ti anumi.

¹² Binyimo ka uwi ɔ́mm ni, amii ku Kristo beɛɛdi unwi,
na bedi baƒɔ́ bani naaadi Yudaƒuɔ́ bani na Katɔ́ti ɔ́fu-
na. Na biiibunku kenye kani na Katɔ́ti úse úte nwuna
bekyuli na kenye kani na únyimiku-ma kemo. Na biiibo
lenunsia leɓi na ngba bɔ́ni na bilie kemo. Na bítenu
Katɔ́ti lenɔ́ kɔ́ku kudii na bina ngba kemo. ¹³ Nsu ɔ́feni
ni, amii bani na nka bégyunku Kristo Yesu ni, ɔ́kenku
nwuna ubugya ɔ́ni na úti úwi kalɔ́ na bina lili ɔ́su ni,
békpe bíde-nwu. ¹⁴ ɔ́sika Kristo ɔ́lati úte-bu bɔ́nwuna
uwi ɔ́ni na úti Yudaƒuɔ́ ku bani naaadi Yudaƒuɔ́ fui
ɔ́sala. Na údie bukisi bɔ́ni nse anii kowodu na ɔ́kya ba-
na nte. ¹⁵ Úti nwuna ɔ́bna ɔ́kpa úte Katɔ́ti aani ala ani
na beti bakpa bedie ekisila ani na Yudaƒuɔ́ ɔ́da bubo
fui bɔ́danku. Lela leni ɔ́su na úti leɓ ɔ́kpa ndi ka uti ba-
na akpa anyɔ́ bamm ɔ́sala na babla benwi na nwuna
kemo, na keyi buɛɛ kebo-ma akɔ́. ¹⁶ Na lenɔ́ ni, Kristo
kukpi na ugyii leɓ ɔ́klibi bana anyɔ́ fui ku Katɔ́ti nte, na
ɔ́da bukisi ala ani fui ńkya-ma nte údie, na bábla unwi
ku Katɔ́ti. ¹⁷ Anwuɔ́su Kristo úbo úbakɔ́ keyi buɛɛ litemi
buni lemɔ́ lesa úte bekyuli bani nágyunku-nwu ku
bani nákpɛ béde-nwu fui. ¹⁸ ɔ́kenku Kristo leɓ na bula
akpa anyɔ́ fui, Yudaƒuɔ́ ku bani naaadi Yudaƒuɔ́, bɔ́ke
Katɔ́ti Kɔ́yu kunwi leɓ búbo Katɔ́ti anumi. ¹⁹ Anwuɔ́su
amii bani naaadi Yudaƒuɔ́ meni besɔ́ beɛɛdi baƒɔ́ iye
belusiene keeke. Mmomu ɔ́feni ni, bedi Katɔ́ ɔ́ga ɔ́ma
bekyuli akɔ́ badi ku Katɔ́ti bebi geen. ²⁰ Amii lenɔ́ bise
aani kowodu kɔ́ni na bátu bále kpakplaa kɔ́ni na bata-
lane ku kenye bediene bamm bátu. Na Kristo ɔ́lati ndi
kowodu kalɔ́ letabi leni nda kowodu kɔ́mm. ²¹ Na an-
wu ndi ukyuli ɔ́ni náda ɔ́ɔ́ ɔ́ni na bátu mm ɔ́sala na
ɔ́ya na únwini Katɔ́ti kakpakɔ́ kedee. ²² Na Kristo ɔ́mm
kemo na baatú abu lenɔ́ aani ɔ́ɔ́ kale na bunwini ke-
lieko bute Katɔ́ti na kɔ́yu kemo.

3 ɔ́meni ɔ́su ni, ami Paulo ɔ́ni nte aban ɔ́ɔ́ ka
mmɔ́bla Kristo Yesu kabla na bina lili ɔ́su ni, ² léƒɔ́
lédi ka bínu ka Katɔ́ti úti kabla kameni ɔ́kya-mi leɔ́kɔ́
ka leɓla na bina akɔ́ na nwuna leƒɔ́ndia leni na ubo ute-
mii ɔ́su. ³ Línweni ɔ́ku kluɔ́kui ɔ́di límene-mii ɔ́siku kale
na Katɔ́ti údie nwuna ala ani nábe ukyuli ɔ́tina-mi. ⁴ Na
si béka-nwu ni, bedubɔ́nu kale na muunú Kristo abela
ameni kalɔ́. ⁵ Kuuku ni, ɔ́yawine ɔ́di ɔ́kɔ́gyi abela ameni.
Nsu ɔ́feni kani ni, Katɔ́ti ɔ́ya na nwuna Kɔ́yu kúdie ala
ameni keyi ɔ́tina nwuna batalane ku kenye bediene
kedee. ⁶ Na leɓela lemɔ́ ndi ka bani naaadi Yudaƒuɔ́
lenɔ́ benwini Katɔ́ti ala badine aani bekyuli bani na
ɔ́funa kale na babla ɔ́bna ɔ́mm kake kadi. Na ɔ́kenku
Kristo Yesu leɓ ni, badubɔ́ke ala ani na Katɔ́ti ɔ́su nwu-
na bekyuli úse. ⁷ Katɔ́ti ɔ́bla-mi nwuna litemi buni
lemeni kabla ɔ́blane ɔ́kenku litela leni na úti úte-mi ɔ́si-
aku nwuna ɔ́yikun leɓ. ⁸ Ami ɔ́ni ndi Katɔ́ti baƒɔ́taadine
fui akɔ́ ubliidi ni, Katɔ́ti úti litela lemeni úte-mi ka leɔ́

litemi buni lemɔ́ lesa na leƒɔ́ndia bonwu leni na
bekyuli badubɔ́ke ɔ́kenku Kristo leɓ lite bani naaadi Yu-
daƒuɔ́. ⁹ Na leya bekyuli bati kale na Katɔ́ti abela amm
ani na anwu ɔ́ni nédie ala fui úti ɔ́bela bekyuli uwi ɔ́ni
návi kemo adubo kabla bɔ́bla na bekyuli akɔ́. ¹⁰ Na ɔ́ke
nwuna baƒɔ́taadine leɓ ni, bayikune ku kenye biala
kani mbo ɔ́yikun na kayaa bateya Katɔ́ti lenunda bon-
wu leni mmɔ́bla kabla na lili pii leɓ na nwuna baƒɔ́ta-
adine akɔ́. ¹¹ Na ala ameni fui akenku kale na Katɔ́ti ɔ́lati
ɔ́su úse ka ɔ́bla ɔ́siaku Blɔ́ti Yesu Kristo leɓ ɔ́si kalɔ́ ke-
seko. ¹² ɔ́meni ɔ́su na bunye kpakplaa na búti bula kayi
fui bɔ́sia-nwu leɓ ka si bɔ́blaku-nwu unwi na bɔ́ƒɔ́-nwu
bɔ́di ni, na bɔ́ke ulu faa na bɔ́da bɔ́ke Katɔ́ti anumi ku
kayi buse. ¹³ Anwuɔ́su ni, enu atafɛ-mii ka muubó abi
leni na amii ɔ́su. Amii ndubɔ́ke leɓibo lemɔ́ kɔ́sia.
¹⁴ ɔ́meni ɔ́su mmɔ́le akɔ́nkɔ́ teevele Katɔ́ti. ¹⁵ Anwu
mmɔ́yá na lela biala leni nkya katɔ́ ku kalɔ́ fui libo lenyi
na nina udu kenye. ¹⁶ Muuvele Katɔ́ti na nwuna leƒɔ́n-
dia bukeye pii kemo nnii ɔ́kya-mii ɔ́kplu na nwuna Kɔ́yu
kute-mii ɔ́yikun na bina kayi kemo. ¹⁷ Na muuvele nnii
Kristo ɔ́sia bina bɔ́ƒɔ́taadi leɓ na ulie-mii kayi kemo
kale na si bina bɔ́yɔ́ bɔ́ni na bibo búdie litu na bɔ́da
kalɔ́ kpakplaa aani kugyii kale ni, ¹⁸ amii ku Katɔ́ti baƒɔ́-
taadine fui bedubɔ́ti kale na Kristo bɔ́yɔ́ bɔ́bebe na
búne ku kale na bɔ́kuku na bɔ́gyu lenɔ́. ¹⁹ Na benu Kris-
to bɔ́yɔ́ bonwu bɔ́ni kalɔ́ na ukyuli ulakana bunu
bɔ́nkɔ́ meni beti na Katɔ́ti ɔ́ƒɔ́ bina fui leɓ kemo aani
kale kani na anwu ɔ́lati use. ²⁰ Bimwi Katɔ́ti ɔ́ni nda
nwuna ɔ́yikun bɔ́bla kabla teetulo kale na buuvele iye
bɔ́nkali muedi. ²¹ Bimwi-nwu na baƒɔ́taadine akɔ́
ɔ́kenku Kristo Yesu leɓ na kadi bekyuli fui akɔ́ ɔ́si ɔ́feni
úsela uwi fui. ɔ́sia leni.

4 Anwuɔ́su ka mmɔ́bla Blɔ́ti kabla na nte ɔ́ɔ́ na anwu
ɔ́su ni, mmɔ́le-mii nnii bilie ngba bɔ́ni námanku
bɔ́ni bɔ́ni na Katɔ́ti ɔ́b-mii. ² Biteeboku leɓ kalɔ́ uwi
biala kemo na beda leɓ buɛɛ na beyala leko na bitee-
bunku leɓ biti betina ka beɛyó leɓ kɔ́kɔ́. ³ Beɓla lela
biala kale na bekana na bilie na unwi bɔ́bla kemo aani
kale na Katɔ́ti Kɔ́yu kóda-mii kósa na kúte-mii keyi
buɛɛ. ⁴ ɔ́bna unwi pe ku Kɔ́yu kunwi pe nkya aani kale
na Katɔ́ti ɔ́b-bu na bubo lenunsia linwi pe na bɔ́kɔ́
mm kemo. ⁵ Blɔ́ti unwi nkya ku bɔ́ƒɔ́taadi bunwi, na ntu
bɔ́kpila ɔ́di unwi lenɔ́ nkya. ⁶ Leni kani bubo Katɔ́ti unwi
ɔ́ni ndi bula fui ɔ́ti ɔ́ni ndi ala fui Unwoti, na bɔ́bla
kabla na bula kemo, na ulie bula fui kemo. ⁷ Na Kristo
ɔ́ke nwuna leƒɔ́ndia bonwu lemɔ́ kemo úte bula ke-
mo ɔ́di biala litela leni námanku-nwu. ⁸ Aani kale na
Bunweni Kedee ɔ́ku ɔ́tina ɔ́nii, "Uwi ɔ́ni na Kristo ɔ́kɔ́
úsie katɔ́ fui ni, úti bekyuli bani na úkpo ɔ́ƒɔ́ fui
ɔ́tɔ́kɔ́. Na úte bekyuli litela." ⁹ Na si bunweni bɔ́mm
bɔ́tina ka ɔ́kɔ́ úsie katɔ́ ni, bi kalɔ́ na uudie si ɔ́kɔ́
ka na ɔ́ka bɔ́yu bubo kalɔ́ kameni leɓ? ¹⁰ Na anwu ɔ́ni
náyu úbo kalɔ́ ni, anwu kani náɔ́ ɔ́kɔ́ úsie katɔ́ mm
fui kale na ɔ́ƒɔ́ leɓ biala kemo fui na katɔ́ ku kalɔ́.

¹¹ Anwu néti etela úte bekyuli na údie badi ka babla batalane, na badi leno badi kenye bediene, na badi leno badi lesa bakone, na badi leno badi bafotaadine lelo banune ku ala batinane. ¹² Óbla omeni úti óklibi Katoti bekyuli úse kale na beti bebunku bafotaadine na banyue-ma aani Kristo olona unwi pe ommu na ole lili. ¹³ Ulu omeni lelo na bokdubo boksa na boksala bokbla unwi na bokfotaadi kemo na boti Katoti Ubidi ommu. Ommu ndubokya na bokbi lelo budu likpo leni na bekyuli banu kale geen na Kristo use bati fui na bula lelo kemo. ¹⁴ Na bokob bulése aani banamu bani kasusu bada baatu teenwini na ala boktina biala kemo okenku ala ani na oko ala batinane banwi na beeti bekyuli taatákya likpidi kemo oké bana kakwe kekpidi kani na bada osu. ¹⁵ Mmomu si boksu litemi geen na bokyo kemo ni, bokdubole lili aani Kristo oni ndi bula fui lili mmu olati na ulu biala lelo. ¹⁶ Anwu náya na olona ommu oké fui kósala. Na olona umodi ommu odanku lelo na olona ekpo ani násala osu. Anwuosu si olona kake biala kábla kadue kale na omanku ni, olona umodi ommu okyo okplu na bokyo kemo. ¹⁷ Anwuosu mokwe-mii na Bloti lenyi kemo nnii beso bitelie ngba aani bekyuli bani naaagyí Katoti na beeti kasusu kekpludi, ¹⁸ na bana ala kalo bunu bokya ledisa kemo. Na ka baaagyí lela ledi na balayo banii beenú lela ledi leno osu ni, beeebo kadiko kadi na ngba bokni na Katoti uute nwuna bekyuli kemo. ¹⁹ Na ka baaagyí okfa osu ni, olona okwe adala kama kani na basia. Na baabla ala ani fui udu muusé lelo, na ala ammu áfo-ma lelo kemo fui. ²⁰ Na amii ni, okkdi ommu udu na bétéya na Kristo lelo! ²¹ Use nwaa ka begyi Kristo lelo litemi. Na aani nwuna kama basiakune ni, bátina-mii ala geen ani nkya Yesu ommu kemo. ²² Bátina-mii lela ledi na bina ngba bokkudi bulie lelo. Ani ndi ka beda udu okkudi oni mokkdi-mii teesienku olona okwe adala ekpidi kemo mmu beya. ²³ Na beya na Katoti Koyu kokoku-mii kakali okla okkdi. ²⁴ Na biti udu oni moktina ka bise siin beda. Osika Katoti údie-mii ka bebla kedee aani anwu kale. ²⁵ Anwuosu beda okkonnyi beya. Na ukyuli okdi biala osu nwuna okpanadi litemi geen. Osika bula fui okdi Kristo lelo ekpo bute lelo. ²⁶ Si biti konyi ni, bitaya na bina konyi okya na bebla likpidi. Na bitaya na okfe onu okya-mii na bina konyi kemo. ²⁷ Bitete ukisine ommu kufi. ²⁸ Ukyuli oni muuyú ni, okdi buyu oya na uti nwuna enu okla kabla kabuni na oké ala na anwu leno ubunku bawabane. ²⁹ Bitasu etemila ani muusé lelo, mmomu besu etemila ani mokkya ukyuli okplu kale na omanku. Na si bekyuli bénu bina etemila ni, na bako kosa. ³⁰ Na bitaya na Katoti Koyu kúduo konyana kemo. Osika Koyu okmmu nése-mii likpo kúse ka bedi Katoti bekyuli bani ngba na okdubokfo na limeyi likplodi lemme lelo. ³¹ Livo leda-mii bufi leya na bekyuli lelo. Beya na bekyuli ala ada-mii kayi oktu aya. Na beda konyi buti beya. Na beda kadokkdi beya. Na beso bitalo lelo anyikpi. Na beso biteti lelo kasusu biala. ³² Mmomu ni,

bitaanyue lelo, na bina lelo litaakwi-mii okfo. Na biteeti bina bokfo taakyie lelo aani kale na Katoti úti ókyie-mii okenku Kristo lelo.

5 Ka bedi Katoti bebi bani na okyo osu ni, amii leno beya okplu na bele-nwu. ² Na besiaaku Kristo okbladu kama na beyo lelo aani kale na okyo-bu na úti lelo okpa na bula lili aani okpala okfeé úte Katoti. Na adi okpala ani mokkdi Katoti okfo. ³ Ka Katoti bebi bedi osu ni, beda lelo bidie lesokkdi ku leyalé ku lenungyie fui kemo. Osika ala ameni udu atamanku ka balo-nya anyi muedi na Katoti bekyuli kedee ako. ⁴ Leni kani na utaleka bitatemi koyalete, osika ate ekpidi ku adokla na adi. Mmomu biti linugya biteete Katoti. ⁵ Osika amii alati begyi bise ka ukyuli oni mokkdi lenungyie leni ndi lefikpa iye oni mokkdi lesokkdi iye leyalé ni, uuubo kadiko kadi na Kristo ku Katoti legadi kemo. ⁶ Bitaya na ukyuli okdi uti etemila ekpludi adi okkdi-mii. Osika ala ammu udu lelo osu na Katoti konyi kuubo bekyuli bani mbo atokplu mmu lelo. ⁷ Anwuosu amii ku-ma bitadi konwa okdi. ⁸ Osika kudeedi ni, na beya ledisa kemo. Nsu okfeni ka binwini Bloti badi osu ni, beya bukeye kemo. Anwuosu bilie ngba aani bekyuli bani nlie bukeye kemo. ⁹ Osika bekyuli bani nli bukeye kemo ni, ebi ani na baanwu ndi ebi abuni. Baasu etemila geen na beelie siin. ¹⁰ Na leno ni, beteya lela leni mokkdi Katoti okfo. ¹¹ Amii ku bekyuli bani na bana ablala okya ledisa kemo ni, bitasala lelo bitabla bana okbladu okpidi okdi. Mmomu bidie-ma keyi. ¹² Osika ala ani na baabé taabla mmu adi okfa ka balo-nya anyi muedi. ¹³ Na ala ani fui bedie keyi ni, adubokda okle keyi nwaa. ¹⁴ Osika lela leni na bedie keyi líduo bukeye kemo. Omeni osu na basu banii, "Awo oni mokkdi ni, gyinya na ata ale bekpine ako, na Kristo okdubueye uwi-ok lelo." ¹⁵ Anwuosu benu lelo kemo kadue na beti kale na biti bilie ngba. Bitelie aani bekyuli bani nátada anu. Mmomu bilie ngba aani bekyuli bani náda anu. ¹⁶ Beda bina lelo kadue, osika likyulikpi ala bokla bokfo uwi oni kemo bokya meni. ¹⁷ Omeni osu ni, bitabla lelo aani bekyuli badokkdi. Mmomu bewia na beti ala ani geen na Bloti okyo ka bebla. ¹⁸ Bitekpi nte, osika omeni mokkdi na besyí udu. Mmomu Katoti Koyu okfo-mii lelo kemo fui. ¹⁹ Na biti Bunweni Kedee Oku kemo lenu etemila betemiku lelo, na bidie bokfotaadi lenu ku lenu leni ndanku Katoti Koyu ala. Betu lenu ku agyala biti bimwi Bloti na bina kayi kemo. ²⁰ Na begya Katoti oni ndi bula okti enu na Bloti Yesu Kristo lenyi kemo uwi biala na lela biala osu. ²¹ Na biboku lelo kalo bite bina lelo na kale na besbu Kristo osu. ²² Amii beleku biboku lelo kalo bite bina bagya aani kale na biiboku lelo kalo teete Bloti. ²³ Osika uleku okya okdi lili ute ulekudi aani kale na Kristo okdi lili ute bafotaadine lekpa leni ndi nwuna olona. Anwuosu na úti lelo okpa na bana lili kale na bako bokfo. ²⁴ Kale na bafotaadine beeboku lelo kalo teete Kristo ni, leni kani na okleka beleku leno beteeboku lelo kalo teete bana bagya na

lela biala kemo. ²⁵ Bagya, amii leno beyo bina beleku aani kale kani na Kristo yoo bafotaadine lekpa lemme oso na uti lel okpa na bana lili. ²⁶ Obla omeni kale na obla nwuna oyoko omme kedee. Na etemila ani na osu-nwu oso ni, obla-nwu seen aani kale na beeti ntu taakpila ukyuli. ²⁷ Na oklibi anwu oni ndi nwuna bafotaadine lekpa kedee leni muukeye na bokobodi buuboni lel, osika likpidi iye kokobodi omma-ni lel. ²⁸ Leni kani na oka bagya bayo bana beleku aani kale na baayama alati bana onna. Na onana oni kokoyolekudi ni, kokoyole anwu olati onna. ²⁹ Osika ukyuli odi uuboni na ukisi nwuna onna. Mmomu ni, onnu-nwu lel na obla-nwu kadue, aani kale na Kristo obla teete nwuna bafotaadine lekpa lemme. ³⁰ Osika bodi nwuna lel kake kadi. ³¹ Bunweni Kedee Oso koo oni, "Omeni oso na onana oduboda oti ku uni use na uti lel utamana ulekudi na bana inyo babla onna unwi." ³² Litemi lemeni ledi abela ebendi. Na omme-mii nii etemila amme ese ete Kristo ku bafotaadine lekpa lemme. ³³ Nso ni, akenu amii leno lel. Anwu ndi ka oka ogya biala oyolekudi aani nwuna lel, na uleku biala leno obu ogyani.

6 Amii bebi bebu bina bawone na Kristo ulu lel, osika omeni ndi lela lebuni leni na oka bebla. ² Na oda bubo onni omme onni, "Bu f^oti ku f^ini" ni, bodi budeedi onni ndanku linyese. ³ Busie anumi onni, "Kale na keyi kayoko na elie ngba gyoko na kal lel meni." ⁴ Na amii bawone leno ni, bitabla ala ani makya bina bebi onni. Mmomu betumini-ma na bele-ma besiaku bokotaadi ulu lel. ⁵ Amii bani omme ukyuli bamba kabla ni, biboku lel kal na binu bina benwoti litemi ku obu osiku kayi fui aani kale na bedubunu Kristo litemi. ⁶ Ka bedi Kristo kabla bablane oso ni, biti bina oyikon fui bebla lela leni na Katoti okwia. Na okodi bana anumi na odi ka bebla lela ledi biti betina bekyuli kale na bemwi-mii. ⁷ Bebla bina kabla kadue aani si Katoti na bebla bite na okodi bekyuli. ⁸ Si ukyuli odi omme ukyuli bamba kabla iye omme anwu olati kabla ni, oka omme-ka kadue. Osika oduboko leyofoka osiku Bloti kud. ⁹ Na amii benwoti leno ni, bebla leni kani bite bekyuli bani omme-mii kabla. Bitakya-ma lifu, osika begyi ka

amii ku-ma fui leno bibo Unwoti unwi na katoti oni naaanu bekyuli anumi taateku litemi. ¹⁰ Na kawoko ni, beya na Katoti oyikon okya-mii okplu. ¹¹ Biti Katoti ala ani fui na ute-mii bekyo aani ukpone adala ani omme-gyumana-nwu na bekana binye bitile ukisine omme kakwe kekpidi biala. ¹² Osika okodi abu ku bekyuli muokpo. Mmomu abu ku bayikune ku kenyeko biala ku kayawi kameni ledisa ku kayaa bayikune kekpidi fui muokpo. ¹³ Omeni oso ni, bekyo Katoti adala ani omme-gyumana lel omme fui, kale na bekana na binye kpakplaa na limeyi leni na likpidi ledi leduboko-mii lel. Na omme kama ni, binye kpakplaa uwi fui. ¹⁴ Anwoso binye kagyumana na biti Katoti litemi geen binwini aani kabuli beda kavobi, na biti lel omme siin binwini aani legyumanala bebala kayi. ¹⁵ Na binye kagyumana na biti keyi buee litemi buni lemme oso binwini aani agbanvuo bekyo legba. ¹⁶ Omeni kama ni, biti bina bokotaadi beda konu aani bina legyumanala. Osika amu ndubo-mii omme-gyumana si ukisine omme okodi nwuna ko ala taale-mii aani kontaminta oni omme ogya. ¹⁷ Na biti bina ngba bokobodi lili aani kekpo kabwa na biti Katoti litemi leni nse aani kewii kani na Katoti Oyo kuute-mii beda konu okladi. ¹⁸ Na Katoti Oyo okya-mii lel kemo na bitaakpali katoti uwi biala teevele Katoti kebunku aani kale na Oyo omme okotina-mii. Omeni oso ni, binye kagyumana na enu atafe-mii. Na bitaakpali katoti teete Katoti bekyuli fui lili. ¹⁹ Bivele na ami leno lili na Katoti oya na kada-mi kale na makana menye kpakplaa na medie litemi lemme abela matina bekyuli na oyikon kemo. ²⁰ Na litemi lemme otalane na ndi, ina ka nkya okoba kemo meni. Bivele na mina lili na lesu litemi lemme kale na omanku ku kayi buse! ²¹ Na ofeni ni, kale na obla na beti kale nkya meni oso ni, Tihiko oni ndi bula onwa oyoko ku Bloti kabla omme onni omme Bloti kabla omme anu kadue oduboko-mii ana fui. ²² Omeni oso na omme-tala-nwu na bina kud na ubasu-mii kale na okya, na okya-mii okplu. ²³ Banwa, Unwoti Katoti ku Bloti Yesu Kristo ute-mii keyi buee ku kokobodi bokotaadi. ²⁴ Katoti leyofoka lesiaku bekyuli bani fui kokoyole Bloti Yesu Kristo ku kayi fui.

FILIPIFUO

1 Ami, Paulo ku Timoteo bani ndi Kristo Yesu kabla bablane ni, abu nénweni ɔku ɔmeni. Na búti buuté amii Kristo Yesu badi fui ku bafɔtaadine lekpa batɔnkune ku bebunkune bani fui nkyá Filipi. 2 Na bu-vele bɔnii lefɔndia ku keyi buɛɛ kani nási Katɔti ɔni ndi bula ɔti ku Blɔti Yesu Kristo kudɔ kasiaku-mii. 3 Uwi biala na bina kasusu kébo-mi lili ni, mɔɔɔyá Katɔti enu na bina lili. 4 Na uwi biala na mɔɔɔpali katɔ na bina lili ni, mɔɔɔpali ku lelɔɔɔ 5 ɔsi kale na bíbunku-mi ɔsi limeyi lideedi leni na líti litemi buni lemɔɔ líboku-mii úbedu ɔfɛni ɔsu. 6 Na léfɔ lédi ka Katɔti ɔni nése kabla kabuni kameni kalɔ na bina akɔ ni, ɔdubɔnu ka kabla kameni katáwɔɔ na uwi ɔni na Kristo Yesu wasɔ webó. 7 Bina ala akya-mi kayi kemo geen uwi biala na ɔdi ulu lelɔ lenɔ ka use-mi leni. ɔsika kufi kɔni na Katɔti úte-mi na ɔya léke nwuna litela ni, amii lenɔ béke-nwu lelɔ kɔsia na uwi ɔni na nte ɔɔ meni ku uwi ɔni na mbo bɔnwuna ka likpo lite litemi lemɔɔ na lidie-ni kenye lite bekyuli na bafɔ-ni kpakplaa. 8 Na Katɔti ɔlati nnye-mi kama ka litemi geen na mɔɔsu nnii bina ala akya-mi kayi kemo geen aani kale kani na Yesu Kristo ɔɔɔyá-mii kale. 9 Muuvele Katɔti nnii ɔya na bina bɔɔɔ bɔni na bibo butaako katɔ teebu na beke lelati leni na biti benu ala kemo kadue, 10 kale na bidie lela leni ndia ntulo. Mmɔ na be-dubudie lelɔ na ala ani muusé lelɔ fui kudɔ na baládu-mii kɔɔ na uwi ɔni kemo na Kristo wasɔ webó. 11 Na benwu ebi ani mɔɔtina ka bise siin na bina ngba bulie kemo ka béfɔ Blɔti Yesu Kristo bédi ɔsu, na biti ɔbu ku bumwi bite Katɔti. 12 Banwa, mɔɔyá ka lésu-mii ka ala ani nále ku-mi ni, ébunku na litemi buni lemɔɔ lísie anumi líbu. 13 ɔmeni ɔsu ni, lela biala lébla nwaa na ɔya na bekpone bani fui mɔɔgyumana aban ɔɔ mmɔ ku bani fui nkyá meni bánu báti ka ɔni ndi Kristo Yesu kabla ɔblane ɔsu na nte ɔɔ. 14 Na mina ɔɔ bɔte ɔɔmeni bóya na mina banwa pii na Blɔti kemo básɔ báke kayi buse bébu na bákana na básu Katɔti litemi lemɔɔ, na bɔyia bɔdi ɔɔ buuubo-ma kemo. 15 Na ɔdi ɔɔ ka badi baasu Kristo litemi lemɔɔ ɔsika beekpó kogyulo na baawia lenyi ɔsu. Nsu badi ama baasu-ni taasiku kasusu kabuni kemo. 16 Na bani mɔɔsu-ni ku kasusu kabuni mmɔ ni, baasu-ni ku bɔɔɔ. ɔsika bagyi ka Katɔti néti kabla kameni ɔkyá-mi lekɔka ka likpo na legyumana litemi buni lemɔɔ. 17 Nsu badi balásu Kristo litemi lemɔɔ taasiku bana kayi kemo fui, mmomu ama alati bana leke ɔsu. Na baakali ka baya na mina lebibó litaako

katɔ teebu ɔni na nte aban ɔɔ meni. 18 Nsu ɔmeni fui ɔɔɔɔ! Lela leni kani mɔɔɔ-mi kubiti ndi ka Kristo lelɔ litemi na baasu. Na si baasu-ni taasiku kasusu kabuni iye kekpidi kemo ni, ami lelɔ ledubo-mi butaayɔ. 19 ɔsi-ka ngyi ka ɔkenku bina katɔ ɔɔkpali na mina lili ku Katɔti Kɔyu kebunku kani nási Yesu Kristo kudɔ ɔsu ni, ndubɔke bɔnwuna. 20 Na lela leni mɔɔwia na mina anu lenɔ asia kpakplaa ndi ka kabla kani mɔɔbla meni ni, kɔfa kulekpo-mi. Mmomu na uwi biala kemo ku ɔfɛni muedi ni, lekya ɔkplu na liti bumwi lite Kristo na mina ngba bulie fui kemo. Si ina nli ngba iye líkpi. 21 Na bi ndi ngba? Na mina kake ni, anwu ndi si eli aabla kabla teete Kristo. Na kukpi ndububoku kɔsia utulo. 22 Na si bani nsie anumi na lesɔ lekya ngba ɔɔmeni kemo ni, ndubɔkana na lebla ala abuni libu. Nsu ɔmani na ɔleka lidie? Naaati! 23 Mina kasusu kéfu na ala akpa anyɔ ameni lelɔ. Ndubɔɔ si létɔ na lísie nkyá Kristo kudɔ. Nka ɔmeni ɔdia-mi utulo. 24 Nsu amii ɔsu ni, si nkyá-mii kudɔ ɔdia utulo. 25 Nsu ngyi ka ndubulie kayawi kameni kemo ku-mii na liti libunku bina anumi busie na beke kubiti na bina bɔfɔtaadi kemo. 26 Kale na si nkyá-mii kudɔ ni, bina lelɔɔ ledubɔɔ-mii na Kristo kemo geen ɔkenku ami ɔsu. 27 ɔfɛni lela leni ntulo ndi ka bina ngba bulie ɔbla aani kale na litemi buni lemɔɔ leetina ɔsika ɔmeni na Kristo ɔwia. Na si líbo rɔbanu-mii iye línu-mii kɔku ni, ndubunu ka binye kpakplaa na kɔyu kemo bi-ikpó ku kasusu kenwi na bina bɔfɔtaadi kemo teete litemi buni lemɔɔ. 28 Bitayia bina bekisine. Mmomu binye kpakplaa uwi biala kemo. Na ɔmeni ndubɔtina-ma ka Katɔti ɔdubɔfɔ-mii na ɔyila-ma udu. ɔsika Katɔti muukpó bina kekpo teete-mii na anwu mɔɔyá na beedi kekpo kammɔ lelɔ. 29 Na úte-mii kufi ka bimwi Kristo, na ɔɔɔ ka befɔ-nwu bedi ɔsu kani na ɔsa. Mmomu ɔdi ka amii lenɔ bibo abi na anwu ɔsu. 30 Kekpo kani nnye muukpó meni ni, amii lenɔ bibunku-mi. Kekpo kameni kani na bénu ka lékyá rɔteekpo. Na aani kale na bínu ni, aka kani na mmua nnye muukpó.

2 Mɔɔfɔ taadi ka bina ngba bɔni na bibo na Kristo kemo ɔya na beekya ɔkplu. Na nwuna bɔɔ ɔɔsia-mii kɔnu. Na bébla ku nwuna Kɔyu unwi, na beda lelɔ kɔkɔka, na bina lelɔ leekyá bina lelɔ kafɔ. 2 Na si use leni ɔɔ ni, na mɔɔkya-mii ogya ka beya na lelɔ leyɔ-mi lewɔ, na biti betina ka biiti kasusu kenwi na beeyá lelɔ na bedi benwi na kɔyu ku kasusu kemo. 3 Bitabla lela ledi bitasiaku amii leti leke lelɔ iye bebla na biti betina

lele. Mmomu biboku lele kal bite lele. Na uwi biala ni, cdi biala utaabu okpanadi teetulo lele. ⁴ Na bewia bina bakpana bodia na ccdi awo kani cdi. ⁵ Bina kasusu clexka kabla kenwi ku Kristo Yesu kadi. ⁶ Anwu nkenku Katoti ukyuli udu uwi biala kemo. Nsu utata utenye onii nwuna udu cmmu ute-nwu kufi kodi. ⁷ Mmomu obla lele aani si ccdi lela biala. Obla lele aani ukyuli onii mmbbla ukyuli bamba kabla. Osika ubo aani ukyuli cyawine kale. ⁸ Cmmu cdu ni, uboku lele kal na unu Katoti litemi utedu ka ukpi uguyi lele kukpi muedi. ⁹ Ckenku cmeni cdu ni, Katoti otalaku-nwu kat na ute-nwu kenyeke kenengudi fui. Na ute-nwu lenyi leni ntulo na anyi fui ako. ¹⁰ Na si bal Yesu lenyi ni, clexka cdi biala clexka kono kal, ama bani nkya kat ku kayawi ku kal kemo fui! ¹¹ Na ukyuli biala cdubudie kenye onii Yesu Kristo ndi Bloti. Na beti bumwi bete Unwoti Katoti. ¹² Anwuosu ni, mina bakpana bayone, aani kale na beedi mina litemi lele si nkya-mii kud ni, leni kani na cdi ka bedi-nya lele bitulo si uwi onii na liiibo-mii kud leni. Bise anumi na bitaaba ala ani mmtina ka Yesu ofo-mii ngba, na biti obu geen bite Katoti. ¹³ Osika Katoti okya-mii ako ccbba kabla na bina ako uwi biala kale na obla-mii na bekana na bedi ala ani na osu-mii lele. ¹⁴ Bitaaba lela biala basu-mii, na bitata bitenye lele lele, na bitakyaku lele unyefi. ¹⁵ Mmu na bedubole koto bodu biala kemo na bebla seen aani Katoti bebi bani na likpidi liiibo-ma lele. Na ka bilieku bekyuli bekpidi bani nkya kayawi kani nebie meni kemo cdu ni, bikeye na bana ako aani kale na ayabi eekeye na kayaa. ¹⁶ Na beda ngba litemi lemm kadue. Na si bekana na bebla cmeni ni, nduboke kenyeke na lekun lemene na limeyi leni lele na Yesu wada wale. Osika cdubotina ka ntekeli usi cmmu keeke iye ntebo abi ntewiakun. ¹⁷ Nsu si ina mina ubugya na bada beewi kal aani kale baaba akpala na bina lili kale na bina cofotaadi buusie anumi ni, lele ledubocymii na kubiti koda-mi na bina fui cdu. ¹⁸ Leni kani na cdi ka lele leyocymii na beya na ebiti ada ami ku-mii fui. ¹⁹ Si Katoti otunaku-mi ni, uwi klukui kama ndubotala Timoteo lekya-mii, kale na leke ckokplu si lino bina lele lela ledi lesiku-nwu kud. ²⁰ Liiibo ukyuli cdi liitulo anwu onii na ami ku-nwu kasusu kaaba kenwi. Osika kale na use-mi na bina lele ni, leni kani na ccbba-nwu. ²¹ Nsu ukyuli bamba biala ni, anwu clati bodia lele na nwuna kasusu kasia na kaaakenku Yesu Kristo ulu lele. ²² Nsu Timoteo anwu ni, amii alati begyi kale na nwuna udu buni cmmu use. Osika aani kale na ubi ku cti baaba kabla taasala ni, leni geen na obunku-mi na litemi buni lemm boku kemo. ²³ Anwuosu mbo lenusia ka ndubotala-nwu lekya-mii konakunwi si lenu kale na ala aavinku-mi. ²⁴ Na lefo ledi na Bloti lenyi kemo ka ni, uwi uletu ami leni ndububo-mii kud. ²⁵ Nsu lenu ka clexka letala Epafrodito na ubo-mii kud. Cdi mi na onwani onii nenyeke-mi aani ukpone na obla Katoti kabla. Na cdi bina ukyuli onii na betala ka ubo ubanu-

mi lele. ²⁶ Anwu leni unye kpakplaa ka onu-mii. Na cdi lela leni muokpoku-nwu geen osika oti ka binu ka ubefi. ²⁷ Coko ubefi geen na ubu blii sue nka ukpi. Nsu Katoti onu-nwu konyana. Na ccdi anwu leti na onu konyana, mmomu ami leni. Si ccdi leni ni, nka mina lele ledubocymi kafo geen. ²⁸ Anwuosu na mmbwia geen ka lidie-nwu ulu kale na si benu-nwu ni, na kubiti koda koda-mii. Na ami leni mina konyana buwulo bubo kal. ²⁹ Anwuosu bigyingya enu na befo-nwu ku kubiti na Bloti lenyi kemo. Na biti obu bite bekyuli bani fui nse aani kale na use. ³⁰ Osika uti nwuna ngba okpa na ubu blii sue nka ukpi oti Kristo kabla cdu. Na ute-mi kebunku kani amii alati bitakana-mi bute.

3 Ukplodi ni, mina banwa, beya na lele litaayocymii na Bloti kemo. Lecedaku-ni si noko mmbwia kama teenweni-mii ala ani na linweni mbavi. Na si ina lebla leni muedi ni, cdi bina kebunku. ² Benu ala ekpidi bablane bani mmbba ala aani bakpewe bebuo bekpine mmo beti. Badi bekyuli bani nnye-mii lele ka clexka bikulo bina ago. ³ Abu ndi bekyuli bani mmomu nekulo ago, osika buumwi Katoti ckenku nwuna kocyu lele na ccké ebiti ka abu ku Kristo Yesu obla unwi cdu. Na buteti lele butasia ckonka lele cdi ala ccbba lele. ⁴ Na si ukyuli cdi ckali ka ckana uti lele csia ckonka lele cdi ablala lele ni, na nka ami mbo kufi cmmu ntulo. ⁵ Uwi onii na leke Kwasida unwi ka bawo-mi kani na bekulo-mi lego. Na ami leni ndi Israelni. Na lesi Benyamin kaba kemo. Na mina bati kuuku badi Hebri fuo geen. Na si Mose cda bubo leti pe lele ccdi cdu ni, na nka Farisini na ndi. ⁶ Na nnye cda bubo cmeni lele kadue. Na ckenku cmeni cdu likpoku Kristo bafotaadine lekpa lemm. Na si banii cda bubo cmmu leti pe lele ccdi na baanu ukyuli onii nse siin ni, na nka likpidi ledi liiibo-mii lele. ⁷ Nsu onii na nka clexka lenu ala amm aani kasia kodi ni, cfoeni mmbnu-nya aani ala keeke oti Kristo cdu. ⁸ Na ccdi cmmu leti. Mmbnu lela biala aani lela keeke si liti mmboku lela leni nafo kuye geen meni, na ani ndi ka leti Kristo Yesu onii ndi mina cti. Na anwuosu ni, lino lela biala liwiakun. Na lenu-nya aani kebu alakpi kale na ami ku Kristo ccbba unwi. ⁹ Na mmbwia ka liti mina lele fui lite-nwu. Cmeni cdubotina ka mina siin ccbba utasi ami clati kud aani ctoni udu na bekyuli baakali ka baake ckenku cda bubo lele ccdi kemo, mmomu ckenku Kristo cofotaadi kemo. Na siin ccbba cmeni nasi Katoti kud na bcdanku cofotaadi. ¹⁰ Na lela leni kani na mmbwia ndi ka leti Kristo. Na cyikun onii naya na ota ole bekpine ako okya-mi lele kemo. Na liboku-nwu abi na leblaku-nwu unwi na nwuna kukpi kemo. ¹¹ Na ntaasia anu ka ami leni mata male kekpine na ulu cmmu kani lele. ¹² Na ccdi boku na nda nnii leedi lele iye ami leebba seen lewoko. Mmomu nnye kpakplaa ka leke leyufola leni na Kristo Yesu ubo ute-mi. Na ani ndi ka oya na linwini nwuna cdi. ¹³ Banwa, ccdi boko na leke leyufola lemm. Mmomu lela linwi leni na mmbba ndi

ka leyifla ala aani na lébla lévi. Na lékya ɔkplu na likpo ntédu kawɔkɔ. ¹⁴ Anwuusu muukeli usi na likulo kabuli kale na léke leyu fɔla leni na Katɔti ɔl-mi ka libo mbafo na katɔ na Kristo Yesu ɔsu. ¹⁵ Na abu bani fui nésie anumi na bɔfɔtaadi kemo ni, ɔléka bɔke kasusu kameni. Nsu si badi bebo kasusu kabambadi ni, Katɔti ɔdubɔya na ɔmeni ɔbla-mii nwa. ¹⁶ Na lela leni ná-manku ndi ka beya na bula ngba bulie bómanku kesii kani na búusie anumi búbedu. ¹⁷ Banwa, bisie anumi na bitaateya mina udu, na beteya udu ɔbuni besia ku bani nli ngba ɔbuni ɔkni na búlie ɔtina-mii lél. ¹⁸ Léesu-mii ɔlé ɔlé rɔbavi, na ɔfeni nɔ mɔksu-mii ku keku buwulo ka bekyuli pii bakya-mii ɔkɔ ɔni na bana ngba bulie bóya na bénwini bekisine béte Kristo kukpi ɔkni na úkpi na ugyii lél. ¹⁹ Na ɔdubɔkɔkɔku-ma na bakywi na légyavonku kemo. ɔsika bana kafo kani na beemwi. Na baatina lél na ala ani na nka ɔléka ekpoma kɔfa lél. Na kayawi ala lél kasusu kani na beeti. ²⁰ Nsu abu ni, bula ɔma ndi Katɔ ɔga ɔma. Na bunye ɔgya bula ɔfɔne ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo. ²¹ Na ɔdubɔvumana bula kayawi ɔkɔna kpete kpete ɔmeni na ɔbla-nwu aani nwuna ɔkɔna ɔni muukeye mmɔ kale ɔkenku ɔyikun ɔni na ubo na ɔyá na lela biala liiboku lél kab teete-nwu kenye.

4 Anwuusu ni, mina banwa bayɔne ɔni na naaanu-mii ni, kɔyá kúwi-mi! Bɛekya-mi kubiti geen na mɔkɔtalaku lél katɔ na amii ɔsu. Banwa bayɔne geen, leni na ɔdi ka binye kpakplaa na Kristo kemo. ² Muuvele Euodia ku Sinteke lenɔ ka benu lél kalɔ na basɔ belie aani banwa belekubi na Blɔti kemo. ³ Na amii lenɔ aani mina kabla bablane bakpana ni, mɔkɔyá ka bibunku beleku bameni. ɔsika báblaku-mi kabla na bókana na búgyingya litemi buni lemme. Bóbla ala ameni ku Klement lenɔ ku banwa kabla bablane bakladi bani anyi na bénweni bakya Katɔti Ngba ɔku kemo. ⁴ Na mɔksu-mii nnii beya na lél litaayɔ-mii na Blɔti kemo. Na nɔ mɔksia kama nnii beya na lél litaayɔ-mii. ⁵ Beya na ukyuli biala ɔnu ɔti kale na bɛda lél buɛɛ. ɔsika Blɔti ɔkɔ bubo ɔmmɔ búude. ⁶ ɔdi biala utekpoku lél na lela biala lél, mmomu bitaakpali Katɔti uwi biala kemo, na bitaasu-nwu ala ani bɛɛwia. Na si bɛekpali-nwu ni, na bitaagya-nwu enu. ⁷ Na Katɔti ɔni

muute keyi buɛɛ ɔkni ntulo ɔyawine kalɔ bunu ɔdubɔgyumana bina kayi ku kasusu fui ɔni na biliku Kristo Yesu. ⁸ Na ukplodi ni, banwa, biti bina kasusu besia ala ani ndi etemila geen lél ku ala ani mbo ɔbu ku ala ani nse siin ku ala ani nse seen ku ala ani mɔkɔdia ɔknu ku ala ani náfo lenyi ku ala ani ndia geen ku ala ani ná-manku bumwi lél. ⁹ Biti mina ɔbladɔ ku mina etemila ani fui na bínu na bétéya besiku-mi kudɔ bekya kabla ɔbla kemo. Na Katɔti ɔni muute keyi buɛɛ ni, ɔdubulieku-mii. ¹⁰ Lél léyɔ-mi geen na Blɔti kemo ka bésɔ b'ébla kasusu kawɔdi na mina lél ɔknu lél. ɔkɔdi ɔni na bilánu-mi lél ɔsu. Mmomu ku fi nátaɛ ka bɛbla leni bite-mi. ¹¹ Na ɔkɔdi ɔknu na mɔksu nnii mɔkɔyaki lela lɛdi, mmomu ka léteya kale na lela biala na léke liduku-mi ɔsu. ¹² Na ngyi kale na lɛwaba ku lɛlake lise na lela biala kemo. Na léteya lebela leni mɔkɔtina-mi kale na leti lél ɔkɔda na kesii biala ku uwi biala kemo. Na ɔkɔ kemo o-o, bumo o-o, léke o-o, iye ayaki kemo o-o ni, nnye nte ana fui. ¹³ Mɔkɔkana na mɔkɔbla lela biala ɔkenku Kristo ɔyikun ɔni na úte-mi ɔsu. ¹⁴ Nsu b'éblanwu kadue ka bíbunku-mi na mina lɛbibu kemo. ¹⁵ Na amii Filipifuo ni, amii alati begyi geen ka uwi ɔni na létɔkɔ Makedonia na líse kalɔ mɔkɔkɔ litemi buni lemme lesa ni, amii kani ndi bafoɔtaadine lɛkpa leni néte-mi kebunku na lela leni na lébla líte-mii kenye. ¹⁶ Na ɔni lékya Tesalonika muedi ni, ka mɔkɔwia kebunku ni, bíbunku-mi bítulo kunwi. ¹⁷ Na ɔkɔdi etela na mɔkɔwia lite lél, mmomu lela leni mete-mii ɔkɔsia na katɔ na mɔkɔsia anu. ¹⁸ Na b'éfo-mi kabla kayu fui. Na kayu kammɔ kétulo kale na ɔmanku muedi. Etela ani fui bíti bímene Epa frodito meni ni, émo-mi! Etela ammɔ ese aani akpala fɛfɛɛ ani béti bákpa béte Katɔti, na áyɔ-nwu kafo, na aada-nwu kubiti. ¹⁹ Na mina Katɔti ɔdubute-mii etela ani fui bɛɛwia ɔkenku Kristo Yesu léke ku bukeye kemo. ²⁰ Beya bumwi Bula ɔti Katɔti ɔsi ɔfɛni úsela fui. ɔsia leni. ²¹ Mɔkɔya Katɔti bebi bani ndi Kristo Yesu badi fui kenye-oo! Na banwa bani nkya-mi kudɔ meni lenɔ begyele-mii o-o! ²² Katɔti bekyuli bani fui nkya meni beegyele-mii. ɔni ntulo ndi bekyuli bani nkya Kaesare kaduli. ɔsia leni. ²³ Na Blɔti Yesu Kristo lɛfoɔndia lesia ku bina fui.

KOLOSEFUJ

1 Ami Paulo ɔni nkenku Katɔti lɛfɔɔ lɛl ɔsu na ndi Yesu Kristo ɔtalane ni, ami ku bula ɔnwa Timoteo muunweni ɔku ɔmeni. ² Na bŭti buute amii, bula banwa kedee, bani lenɔ náfɔ Kristo bédi geen na bekya Kolose. Buuvele Katɔti ɔnii nwuna lɛfɔndia ku keyi buɛɛ kasiaku-mii. ³ Uwi biala si ɔkɔkpali katɔ ni, ɔkɔgyá Katɔti ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔti enu na bina lili. ⁴ ɔsi-ka búnu kale na bɛda bina ɔfɔtaadi na Yesu Kristo kemo ku kale na bɛɛyɔ bina banwa baƒɔtaadine fui. ⁵ Uwi ɔni na básu-mii litemi geen leni ndi litemi buni lɛmmɔ kudeedi ni, bínu ala abuni ani nse nte-mii na katɔ. Na ka besia-nya anu ɔsu ni, bina ɔfɔtaadi ku bina ɔkɔ bunye ala ani besia anu meni lɛl. ⁶ Litemi buni lɛmeni ala abuni amua aaléku bekyuli na liigyingya na kayawi ekpo fui aani kale na ɔlɛku-mii uwi ɔni na bínu Katɔti ɔnyana ɔnɔ litemi geen lɛmmɔ kudeedi, na bénu bėti kale na Katɔti ɔkɔ-mii. ⁷ Bula ɔnwa Epafra ɔni náfɔ-bu kuye na anwu lenɔ ɔdi kabla ɔblane geen ute Kristo na bula kabla kamani kemo nábasu-mii Katɔti ɔnyana ɔnɔ litemi lɛmmɔ. ⁸ ɔsu-bu kale na Katɔti Kɔyu kóya na bibo ɔkɔ bite bina baƒɔtaadine bakpana. ⁹ Anwuɔsu ɔsi uwi ɔni na búnu-mii ɔku ni, bútanda Katɔti ɔkɔkpali na bina lili bútaya. Na buuvele Katɔti ɔnii ubimi bina kasusu kemo na ɔya na beti nwuna lɛyɔla. Na nwuna Kɔyu kute-mii lenunda ku ala kalɔ bunu kale na beti ala ani na ɔkɔ ka bɛbla. ¹⁰ ɔmeni ndubɔya na beti bina lɛl ɔda na bilie ngba ɔni na Blɔti ɔkɔwia. Na bina ngba bulie ɔbladu biala ɔbla ɔbuni. Na ɔdubo-mii bubunku na bitaati Katɔti teebu. ¹¹ - ¹² Muuvele-nwu nnii ɔya na nwuna ɔyikun ɔni nási nwuna bukeye kemo ɔfɔ-mii lɛl kemo fui kale na bekana bunye kpakplaa na ala ani muukpóku-mii kenye ku kayi buɛɛ. Bɛgya Katɔti enu ku lɛlɔ, ɔsika anwu náya na bínwini ala badine na Katɔ ɔga ɔma kesii kani na muukeye. ¹³ Na anwu náda-bu údie ukisine ɔmmɔ enu kemo na kasuudikɔ mmɔ, na úti-bu útákya Ubidi ɔni na ɔkɔ geen mmɔ lɛga ɔdi kemo. ¹⁴ Na anwu náfɔ bula ekpidi lili kayu na bóke bula ekpidi buti taakyiɛ. ¹⁵ Kristo ukyuli udu ɔni na ɔkɔnɔ muudie Katɔti ɔni ukyuli udu na bulánu taatina. Na anwu ndi Katɔti Ubi udeedi ɔni mmɔdi nwuna ala ani na údie fui lɛl. ¹⁶ Na ɔkenku anwu ɔmmɔ lɛl na Katɔti údie ala ani fui nkya katɔ ku kalɔ kamani kemo, ala ani na ɔkɔnɔ ku ani na bulánu aani lɛgadi ku bagadine ku bayikune ku kenye ɔ biala fui lɛl. ɔkenku ubi ɔmmɔ lɛl na údie ala fui, kale na lɛla biala lɛbu Kristo ɔmmɔ.

¹⁷ Kristo ɔkya asa na Katɔti údie ala fui. Na ɔkenku-nwu lɛl na ala fui eesié kaduɛ. ¹⁸ Anwu ndi lili ute nwuna ɔkɔna ɔni ndi baƒɔtaadine lɛkpa lɛmmɔ. Na ɔdi lɛkpa lɛmeni kalɔ kesekɔ. Anwu ndi Katɔti Ubi udeedi ɔni na ɔgyila ɔlɛku bekpine akɔ, kale na ɔkɔnku lɛla biala. ¹⁹ Na nwuna kemo na Katɔti ɔya na bekyuli bánu nwuna ukyuli udu fui báti. ²⁰ Na ɔkenku Ubidi ɔmmɔ lɛl na Katɔti ɔklibi anwu ku ala ani nkya katɔ ku kalɔ fui nte. Na ɔya na bóke keyi buɛɛ ɔkenku Ubidi ɔmmɔ ubugya ɔni néwiakun na ugyii ɔni lɛl na bákana-nwu bámana ɔsu. ²¹ Na uwi ɔdi nábavi kemo ni, bínwini kama békya Katɔti na bíkisi-nwu na bina kasusu kemo ɔsi ala ekpidi ku kasusu kekpidi kani na bɛbla ɔsu. ²² Nsu ɔfɛni ni, Katɔti ɔkenku nwuna Ubidi kukpi ɔni na úkpi na ugyii lɛl mmɔ ɔsu ni, ɔklibi amii ku-nwu nte kale na bekana na binye nwuna anumi aani bekyuli bani nse kedee na bátasɔ na beeebo ɔkɔ ɔni ɔdi. ²³ Anwuɔsu ɔdi ka binye kpakplaa na bina ɔfɔtaadi kemo, na bitaya na enu aƒɛ-mii na beyila lenunsia leni bibo ɔsi uwi ɔni na bínu litemi buni lɛmmɔ. Na ɔdi litemi buni leni lɛsa na lɛkɔ líte bayawine fui. Na ani ɔsu na ami Paulo ríbenwini Katɔti kabla ɔblane. ²⁴ Na ɔfɛni ni, ɔdi-mi kubiti ka muubó abi na amii ɔsu. Na mina abi ani na muubó na ɔkɔna kemo meni ni, ɔya na muubunku na libo abi ani na Kristo ɔlɛka ubo na nwuna baƒɔtaadine lɛkpa leni ndi nwuna ɔkɔna ɔmmɔ lili lɛlɛwɔ. ²⁵ Baƒɔtaadine lɛkpa lɛmmɔ ɔsu na ríbenwini Katɔti kabla ɔblane na kabla kani na úte-mi kenye, kale na lɛkɔ litemi buni lɛmmɔ fui lɛsa lite-mii nwaa. ²⁶ Na litemi buni leni kalɔ mbo ɔkplu ku bunu meni ni, Katɔti úti ɔbala kuuku bekyuli. Nsu ɔfɛni ni, údie-ni keyi ɔtina nwuna bekyuli. ²⁷ Katɔti ɔkɔ ɔni ndi ka bekyuli bani naaadi Yudaƒu fui bati lɛla libendi leni na ɔda úse-bu, na lɛfɔ kuye geen. Na ani ndi Kristo ɔni nkya-bu kayi kemo. Na anwu ndi bula lenunsia ka abu lenɔ bubo kadikɔ na Katɔti bukeye kemo. ²⁸ Na ɔmeni ɔsu na ɔkɔsu Kristo lɛl litemi lɛmmɔ teete ukyuli biala. Na ɔkɔma na ɔkɔtina-ma ala na lenunda fui kemo kale na ɔdi biala ɔda ɔlɛ Katɔti anumi na use siin ɔkenku lɛla leni na Kristo ɔbla úte ɔdi biala kenye. ²⁹ ɔmeni ɔsu na muukpóku lɛl ɔkenku Kristo ɔyikun ɔni nkya-mi lɛl kemo ɔkɔ kabla kamani kenye.

2 Mɔkɔyɔ ka beti kale na muukpóku lɛl na amii ku Laodikea ƒu ku bekyuli bani ami ku-ma bútasɔ ɔ dii fui lili. ² Mɔkɔma ɔmeni kale na baƒɛ ɔkplu ɔkya na bana kayi kemo na babla unwi lenɔ na ɔkɔ kemo.

Ɔmeni ndubɔya na bake leke libendi leni nkenku ala kalɔ bunu nwa. Na badubɔti Katɔti lebela leni ndi Kristo. ³ Kristo ɔmmɔ kemo na Katɔti úti nwuna lelati ku lenunda fui ɔbela ɔkya. ⁴ Mɔɔsu-mii ɔmeni kale na ukyuli biala uleti kenye emini etemila adi ulakyaku-mii unyefe na ɔɔɔɔ-mii. ⁵ Ina ka liiibo-mii kudɔ na ɔɔɔɔ kemo ni, nkya-mii kudɔ na ɔkyu kemo. Na leɔ leɔyɔ-mi ka lénu kale na beda leɔ na binye na bina ɔɔɔɔtaadi kemo kpakplaa bite Kristo ɔsu. ⁶ Na kale na béɔɔ Yesu Kristo ku bina kayi fui aani bina Ɔti ni, beɔɔɔɔku-nwu unwi leni kani. ⁷ Binye kpakplaa na nwuna kemo aani kale na kugyii ugyiitu ɔɔɔɔyí kalɔ kemo. Na bina ɔɔɔɔtaadi bu-teesie anumi teebu aani kale na bótina-mii mɔɔ. Na bitaagya Katɔti enu uwi ndi uwi. ⁸ Benu kadue kale na ukyuli ɔɔi uleti nwuna kayawi lenunda leni neeebo ɔɔɔɔia ɔɔɔi ulátɔɔ-mii. Ɔsika lenunda lemɔɔ ni, lesiaku bati kuuku ɔɔi ɔɔɔɔla ku kayawi kameni ala bótina kama na ɔɔɔɔdi Kristo kudɔ na ɔsi. ⁹ Ɔsika Kristo kemo ni, Katɔti ulie ngba na ɔɔɔɔna kemo ku nwuna udu fui. ¹⁰ Na Katɔti ɔɔɔyá na ɔɔɔɔlɔ lili taawɔɔ ɔkenku abu ku Kristo unwi ɔɔɔɔla ɔsu. Na Kristo ɔmeni mɔɔɔdi bayikune ku kenye ɔɔɔɔ biala leɔ. ¹¹ Ka béɔɔɔ Kristo unwi ɔsu ni, Katɔti úti nwuna Ɔkyu úse-mii likpo ka bedi nwuna badi. Nsu ɔɔɔɔdi aani kale na Yudaɔɔ baabla ago bukulo ɔɔi kale. Mmomu Kristo ɔlati náɔɔla-mii ɔmeni úti úkulo ekpidi udu údie-bu leɔ. ¹² Na uwi ɔni na béɔɔ ɔntu ɔɔɔɔpi-la ɔɔi ɔmmɔ ni, ɔtina ka amii ku Kristo nékpi na báva-mii. Na amii ku-nwu lenɔ náta béle bekpine akɔ ɔke bina ɔɔɔɔtaadi ɔɔni bibo kenye. ¹³ Uwi ɔɔi kemo ni, bíkpi na ɔkyu kemo ɔsi bina ekpidi ɔsu ku ka bátaɔla-mii ekpidi bukulo teedie ɔɔi ɔmmɔ ɔsu. Nsu Katɔti ɔya na ɔɔɔɔ búnwini búbo bulie ngba ku Kristo ka úti bula ekpidi fui ɔkyiɔ-bu ɔsu. ¹⁴ Katɔti úkulo lela biala nétile-bu ulu na lébala-bu na bula ngba bulie ablala kemo fui na ɔɔa bubo ɔmmɔ etemila kenye údie-bu leɔ kede kede. Na úti-nya ɔkana ɔmana ugyii leɔ ku Kristo. ¹⁵ Na ugyii ɔmmɔ leɔ ni, Kristo ɔɔɔɔ ɔyikun ɔleku bayikune ku kenye ɔɔɔɔ biala enu kemo. Na ɔkya-ma ɔɔɔa na bekyuli anumi ka ɔɔdi-ma leɔ. ¹⁶ Anwuɔsu bitaya na ukyuli ɔɔi ubo-mii ɔɔa ɔɔi na bina ɔɔɔi ku ɔɔni leɔ, iye emeyi kedee leɔ, iye abuli awɔɔdi limeyi ɔɔɔi, iye lenwunameyi ɔɔɔi leɔ. ¹⁷ Ɔsika Kristo ndi kebi kani geen na ɔɔɔɔwía! Ɔsika ala amɔɔ bene fui leɔ ɔɔɔi mɔɔɔtina ka Kristo ɔdubo úbada ɔle. ¹⁸ Bitaya na anumi leɔ ukyuli ɔni mɔɔɔsiaku katɔ batu ɔɔi ɔɔɔɔɔ-mii na utile-mii ngba ɔɔɔɔ ku fii. Bekyuli bameni baakun lemene ka bánu budie taatina ɔɔɔi ɔɔni na ɔɔɔɔ ni, ɔɔɔɔkenku Katɔti Ɔkyu leɔ. ¹⁹ Anwuɔsu baayifla lili leni leɔ na ɔɔɔna ekpo fui adanku asa na Katɔti ɔɔɔyá na ɔɔɔna umodi ɔmmɔ ɔɔlɔ lili. ²⁰ Kristo kukpi ɔɔɔtina ka amii ku-nwu nékpi, na úkpo ɔɔɔ-mii ɔleku kayawi kameni ala bótina ulu leɔ kemo. Na si use leni ni, bi ɔsu na beɔɔla leɔ aani si be-mua besiaku kayawi kameni ɔɔa bubo ɔmmɔ kama, na bemua beɔɔdi bana ala ani na bényimi leɔ? ²¹ Banii

bitani bitede ala adi iye bitetuku-nya, na bitadi adila adi udu lenɔ. ²² Ala ani fui bényimi na básu-mii banii bitabla mɔɔ ni, asɔ eeebo ɔɔɔia ɔɔɔi uwi ɔni na ana uwi ɔvi. Na kasusu kani béti asa na bényimi ala amɔɔ ni, kayawi kameni kani kemo na lenunda lemɔɔ lési. ²³ Na ɔɔgyi ka ala ani baasu meni ni, aatina aani si adanku lenunda leɔi ɔɔɔi na Katɔti kabla kani na bánwi bámana-ka leɔ ɔsu ku kale na baabla ala adi na bekyuli anumi na baani ɔɔɔna ɔmmɔ ɔɔtu. Nsu ala amɔɔ eléte kebunku kani maya na ukyuli ɔle nwuna ɔɔna ɔkwe adala kemo.

3 Ka amii ku Kristo na Katɔti ɔgyila ɔleku bekpine akɔ ɔsu ni, bewia ala ani nkya katɔ kama ulu na ke-sii kani na Kristo ulie ɔɔɔdi ku Katɔti leɔ. ² Na bina kasusu kataasia ala ani nkya katɔ mɔɔ leɔ, na ɔɔɔdi kalɔ ala leɔ. ³ Ɔsika use aani bíkpi na bekyu Katɔ Ɔga Ɔma ku Kristo. ⁴ Bina ngba fui ndi Kristo. Na si Kristo ɔda ɔle kayawi kameni kemo ni, amii ku-nwu fui beɔɔɔɔɔdi leɔa besala ku kubiti. ⁵ Anwuɔsu ni, beɔɔ ɔɔɔna kemo ɔkwe adala biala nkya-mii leɔ kemo. Na bitasiaku-nya kama aani lesɔɔɔdi ku ala ani muusé leɔ ku ɔɔna ɔkwe adala ani muuti ukyuli teesienku likpidi ɔɔɔla kemo na aayá na ukyuli uuti kasusu kekpidi ku ɔɔivo udu biala ɔni ndi leɔɔkpa. ⁶ Ala ameni udu ɔɔɔla ɔsu ni, Katɔti ɔdubo ɔɔnyí buti ɔɔkya bani naabla kale na nwuna litemi leɔsu. ⁷ Na uwi ɔɔi návi kemo ni, ngba ɔmmɔ udu na bílie. ⁸ Nsu ɔfeni ni, ɔleka beda ala ameni udu ɔɔɔla beya. Anya ndi ɔnyí buti ku ala ani mɔɔtu bekyuli kayi ku bekyuli leɔ kasusu kekpidi buti. Na bital leɔ anyikpi, na bitaya na etemila ani mɔɔyá na ukyuli uusé leɔ ale-mii kenye. ⁹ Bitatɔɔ leɔ, ɔsika béda udu ɔkukudi ɔni nákyu-mii kemo mɔɔ bídie. ¹⁰ Na bínwini bekyuli bawɔdi. Na Katɔti ɔɔyá na beɔɔdia teebu, na bina udu ɔɔla aani anwu ɔɔi kale na beti-nwu geen. ¹¹ Ɔmeni ɔsu kavumana kadi keeebo bani ndi Yudaɔɔ ku bani naaadi Yudaɔɔ nte, iye bani muukúlo ago ku bani neekulo nte. Leni kani na kavumana kadi keeebo bani ndi baɔɔ ku bani nási Sitia ku bekyuli bani mɔɔɔla bekyuli bamba kabla ku bani mɔɔɔla ama alati kabla nte. Mmomu Kristo ndi-bu lela biala, na ulie ɔɔi biala leɔ kemo. ¹² Amii lenɔ bedi Katɔti bekyuli bani na ɔfunu mɔɔ badi. Ɔmeni ɔsu bitaabla leɔɔndia teete bekyuli, na bitaanu bekyuli ɔnyana, na biteeboku leɔ kalɔ, na bitaanyue leɔ ku kayi buɔe. ¹³ Na biteebunku leɔ. Na si ɔɔi ɔɔɔ ɔɔi ni, uti ɔkyiɔ-nwu aani kale na Ɔɔti úti ɔkyiɔ-mii. ¹⁴ Na ɔmeni kama fui ni, beɔɔ leɔ. Ɔsika ɔɔɔ muunyimi ala fui taasala na aabla unwi. ¹⁵ Na beya Kristo ɔni muute keyi buɔe ɔɔi leɔa na bina kayi kemo. Ɔsika Katɔti ɔɔɔ-bu ɔsala ɔnii bula fui ɔɔɔla ɔɔna unwi na ɔke keyi buɔe. Na bitaagya enu. ¹⁶ Beya na Kristo litemi buni lillie-mii kayi kemo kadue. Na bitaatina ala na bitaale leɔ na lenunda kemo. Bitaatu Bunweni Kedee Ɔku kemo lenu ku baɔɔtaadine lenu ku lenu leni nkenku Katɔti Ɔkyu ala leɔ teeti taagya Katɔti enu ku

bina kayi fui. ¹⁷ Na lela biala leni na beesu iye beebila kemo ni, bebla-ni na Bloti Yesu lenyi kemo. Na bitaagya Katoti enu taasiaku Bloti Yesu lel. ¹⁸ Amii beleku bi-boku lel kal bite bina bagya, csika cmeni namanku-mii aani Kristo kama basiakune. ¹⁹ Amii banana leno, biti kocy bite bina beleku. Na bana lel litetee-fi-mii li-vo. ²⁰ Na amii bebi ni, binu bina bawone litemi, csika cmeni mada Bloti ebiti. ²¹ Amii bawone bitakya bina bebi konyi kale na enu afe-ma na kabla biala kemo. ²² Amii bekyuli bamba kabla bablane binu bina benwoti litemi na ulu biala lel. Na bidie kayi na bebla kabla uwi biala kemo, na cadi uwi cni na bakya-mii kud leti kale baki-mii lel kubiti. Mmomu bebla kabla ku kayi fui na obu cni bibo bite Bloti csu. ²³ Na lela biala na beebila ni, bebla-ni ku kafc nwa aani si Bloti na beebila bite na cadi bekyuli. ²⁴ Begyi ka Bloti ndubute-mii leyufala leni na csu use ka wete nwuna bekyuli. Na Kristo ndi Unwoti cni geen kabla na beebila. ²⁵ Ukyuli biala likpidi leni na sbla ni, nina lel na Katoti cdubo bunye na cni-nwu katu. Csika Katoti ulanu bekyuli anumi si cni katu.

4 Amii benwoti bani mbo kabla bablane ni, beda-ma na benu-ma lel kadue. Csika amii leno begyi ka bibo Unwoti cni nkya kat. ² Bitada Katoti ckpali bitaya. Na binye kagyumana, na biteeti linugya teete-nwu. ³ Na uwi biala kemo na beekpali kat ni, bivele Katoti na clemi ulu ute-bu na ckana na csu Kristo litemi buni lemmo abela. Cmeni csu na nte aban kat. ⁴ Bekpali ku-mi kat na lekana na lesu litemi buni lem-mo na benu-ni kal nwa. ⁵ Beda anu na bina keliela kemo na beti kale na bilieku bani naadi bafctaadine. Na kufi biala na beke ni, bebla kabla bite Bloti. ⁶ Beya na bina butemi kadia bunu na cda kubiti. Beya na Katoti lenunda lekya-mii kemo kale na beti ala kenye

budie bite ukyuli biala. ⁷ Tihiko cdubcsu-mii mina lel kate. Cdi bula cnwa cni litemi na macy geen na unye Bloti kabla kamm kemo cca uubunku-bu. ⁸ Cmeni csu na matala-nwu lekya-mii na ubakya-mii ogya na csu-mii kale na abu leno buwi kabla kamm lel. ⁹ Cdubomii kud ku bula cnwa Onesimo cni litemi na macy geen na bcf-nwu badi na cdi bina ak unwi. Ama ndubcsu-mii ala ani fui mace meni. ¹⁰ Aristarko cni na ami ku-nwu kate kat meni ku Marko cni ndi Barnaba cnwani banii beegyele-mii o-o! Lite-mii bdi na Marko cmeni lel ka si ubo-mii kud ni, bigyingya enu na befnwu ku ebiti. ¹¹ Yosua cni na bas baal banii Yusto leno uugyele-mii. Yudafu nkyuli ete bameni ndi bafctaadine bani nkya-mi kud na cckla kabla kale na Katoti lega badi kebo. Kale na benye ku-mi meni ni, sya na lel lecy-mi geen. ¹² Epafra cni ndi Kristo kabla cblane na cdi bina lekpa lemmo bafctaadine kemo unwi leno uugyele-mii o-o! Cnwa cmeni uti sia lel kpkplaa na ckpali kat na bina lili kale na binye kpkplaa na bele lili bewo na bina bcfctaadi kemo na bedi Katoti litemi biala lel. ¹³ Ami clati muudie-nwu kenye ka sbla kabla kpkplaa ute-mii ku bani nkya Laodikea ku Hierapoli. ¹⁴ Bula ckpana cykne Luka cni ndi evogyii cblane ku Dema leno banii beegyele-mii o-o! ¹⁵ Bckya banwa bani nkya Laodikea ku Cnwa Uleku Nimfa ku bafctaadine lekpa leni mca na nwuna kaduli kenye o-o! ¹⁶ Si beka cku cmeni ni, biti bimene Laodikea bafctaadine lekpa, na ama leno baka. Na amii leno beka cku cni na linweni lite Laodikea bafctaadine lekpa lem-mo. ¹⁷ Na besu Arkipo ka cky ckplu na ckla Bloti kabla kani na uti sky-nwu enu kemo mm. ¹⁸ Ami Paulo clati mina kcu na liti muunweni-mii kegye kameni. Na bitayifla ka nte aban kat. Na muvele Katoti nnii cy na nwuna lefandia lesiaku-mii.

1 TESALONIKAFUJ

1 Ami Paulo ku Silivano ku Timoteo búnweni cku cmeni buute amii bani ndi Katoti ku Bloti Yesu Kristo badi na Tesalonika. Na bckpali katc bcnii Bloti lcfndia ku keyi buε kasiaku-mii. **2** Bckgyá Katoti enu na bina lili. Na uwi biala si bckpali katc ni, buuvele leno na bina lili. **3** Na buláyi fla Katoti bcku kale na beda bina bcfctaadi beεbla kabla. Bcksu leno kale na bii-bunku bekyuli na bcku kemo, na besia Bloti Yesu Kristo anu kpakplaa. **4** Banwa, bckgyi ka Bloti bckgyá-mii geen na cfuna-mii aani nwuna badi. **5** Na litemi buni leni búbasu-mii ni, cckdi kenyekplu kani na kadi. Mmomu kadanku Katoti Kcyu cyikun budie taatina cni na bóya na béti ka cck na cdi. Bckgyi ka bénu kale na bóda bula lel na bina akc, na cmeni cdi bina kebunku. **6** Na cck ni, amii leno béteya-bu na besia Bloti udu kama. Na ina ka biibó abi muedi ni, béfc litemi lemeni ku ebiti ani na Katoti Kcyu kúte-mii. **7 - 8** Cmeni csu na bafctaadine bani nkya Makedonia ku Akaia kalc lel fui ni, baanu-mii taateya. Nsu cckdi Bloti litemi lemeni leti négyingya lési-mii kudc lísie Makedonia ku Akaia fui. Mmomu bina Katoti bcfctaadi leno bckcf kesi kesii. Na cckdi abu nck masu lela ledi, csika bekyuli fui béenu-ni. **9** Na ama alati mcktemi taasiku kale na béfc-bu uwi cni na búbo-mii kudc ku kale na béda bafic bckpa béya, na bíti lel bite Katoti cni leti mbo ngba. **10** Na binye begya Ubidi Yesu cni na ógyila óleku bekpine akc, na úbo uli ngba ku Katoti, na cck cckubcsi Katc Cga Cma mmu ubo. Yesu cmeni kani ndubckana na cfcbu ccku kctu bcnii na Katoti cckubute ekpidi bablane fui kemo.

2 Banwa, amii alati begyi ka kabla kani csu na búbo-mii kudc ni, kánwu ebi geen. **2** Na begyi kale na búbo abi na béwi-bu anumi kalc na Filipi asa na búbedu bina kudc na Tesalonika meni. Nsu ina ka bckpoku-bu meni leno ni, Bloti ókya-bu ckplu na búsu-mii nwuna litemi buni. **3** Na bula bck bcnii na bckle-mii ni, bútasi katc iye kasusu kekpidi kemo. **4** Mmomu litemi geen lemme na búsu-mii. Na bcktemiku-mii uwi biala aani kale na Katoti bckwia ka bckla. Csika anwu clati náck-bu ónu ka bckmanku ka bcksu nwuna litemi buni. Na cckdi aani kale na bekyuli lcfcyo leetina, mmomu aani kale na Katoti cni ngyi ukyuli biala kayi kemo leyola leetina. **5** Begyi kadue ka cckdi kenye emini etemila na búti búboku-mii. Na bútasu-mii litemi buni lemeni kale na bckε cckia kcdi bcksi-mii kudc. Na Katoti clati ndubunye-bu litemi lemeni kama. **6** Bútwia

bumwi bútasiku amii iye bekyuli bamba kudc. Ina ka bubo kufi aani Kristo batalane kale na bula lel bcku bunwini etila bckia-mii lel muedi ni, **7** bóda lel aani kale na uwele ccku nwuna bebi lel. **8** Ka bckgyá-mii ku kafc nwaa csu ni, bckwia ka amii leno binu litemi buni lemeni. Na cckdi Katoti litemi buni lemme leti. Mmomu búti bula ngba leno bócpa na bina lili, csika béfc-bu kuye geen. **9** Banwa binyimo ka uwi cni na bókyá-mii kudc na búsu-mii litemi buni lemeni ni, búni ewulu usien ku cfε na bóbla kabla na bútenwini etila bútasia-mii lel. **10** Amii alati ku Katoti ndubunye-bu litemi lemeni kama ka bóda bula lel kedee na bina akc. Bóbla ala abuni. Na ukyuli cdi útanu bckcf bckdi na bula lel. **11** Begyi leno ka bóda bina cdi biala aani kale na ubi cti cckda nwuna bebi. **12** Bókyá-mii cyikun ku ogya na bútaale-mii bcnii bilie ngba bcnii na kafc kayc Bloti, csika anwu clati nálc-mii kale na beke bckcf na nwuna lega bckdi ku bukeye kemo. **13** Na lela leni csu na bóckckgyá Katoti enu leno ndi ka ni, uwi cni na búsu-mii litemi buni lemeni ni, bítetni aani litemi likpludi. Mmomu béfc-ni aani Katoti litemi. Na cdi nwuna litemi cck. Na líboku kavumana geen leno na amii bafctaadine bamck ngba bulie kemo. **14** Banwa, ala ani mckléku-mii meni ni, anya kani náleku Katoti bekyuli na Yudea kalc lel. Na abi ani na amii biibó na bina bekyuli enu kemo ni, anya kani na Yudea kalc bekyuli bani náfc Yesu bádi bébo na Yuda fuc lekck. **15** Yuda fuc bameni nádu Katoti kenye bediene, na báya na bádu Bloti Yesu leno. Ama kani nsia beekpóku-bu na baawia-bu badu. Bana ablala áta énye Katoti lel na badi lifula leni nétile bekyuli fui ulu. **16** Béti básia lel banii butasu bani naaadi Yuda fuc litemi buni lemeni kale na bckε ngba fui. Na baate ekpidi etila taasie ekpidi kama teete lel ani nédu kesii kani na Katoti kctu bcnii bubo-ma lel. **17** Banwa uduo-bu geen ka bódi emeyi aleε na bóck bútasu tó anumi ku anumi. Nsu bekyá-bu kayi kemo. Na bóckya ckckε cckni fui bck. **18** Anwucsu bócyo ka bck bubo bubanu-mii. Na ami Paulo geen ni, léwia ulu ckε ckε ka libo. Nsu ukisine cckmmu únye útile ulu. **19** Mckwia geen ka mbanu-mii, csika amii ndi bula lenu-mi. Na beeda-bu kubiti, csika amii ku bafctaadine bakladi ndi bula cckia cckni csu na bckdubufu uwi cni na Bloti Yesu wasc webo. **20** Cck ni, amii bckgyá lel leeyó-bu, na buufú leno na amii csu.

3 Na ka bina takana to bōnu lefeda lítulo-bu j̄su ni, bótuna bōnii bula inȳ kōkō kōkya Atene. ² Na bōtala Timoteo na ubo ubakya-mii k̄plu, na ubunku-mii na bina bōfōtaadi kemo. Anwu ndi bula onwa on̄i muubunku-bu na Katōti kabla ku Kristo litemi buni l̄meni bōsu kemo. ³ Bōbla leni j̄sika bulawia ka buk̄poku bōmeni bōfē j̄di enu. Amii alati begyi bise ka buk̄poku bōmeni buse bute Kristo kama basiakune fui. ⁴ Bedubunyimo ka uwi on̄i na bōkya-mii kud̄ ni, bōl̄e-mii j̄meni l̄l̄ buse ka buk̄poku bōmeni bōdububo. Na aani kal̄e begyi ni, úbo leni s̄kō. ⁵ Ala ameni j̄su na l̄tala Timoteo nnii ubanu si b̄mua beda bōfōtaadi bōm-m̄ k̄pakplaa. J̄sika litemi l̄meni lil̄te-mii bōl̄e. Na m̄k̄yia ka j̄f̄eni kal̄e ukisine j̄mm̄ úbo úbefu-mii k̄asusu na bula l̄ebibo fui l̄ēbla keeke. ⁶ Nsu Timoteo j̄s̄ úbo ku kubiti úbasu-bu ka bina bōfōtaadi ku bina bakpana bōȳ b̄tavumana. Mmomu b̄ekali-bu geen na binye ku f̄i b̄eȳj̄ ka b̄enu-bu aani kal̄e abu len̄ b̄k̄wiamii bōnu. ⁷ J̄meni j̄su ni, banwa, ina ka buubó abi na ala ameni ényimi-bu muedi ni, bina bōfōtaadi b̄k̄yia-bu kubiti na kayi kaaȳj̄-bu. ⁸ J̄f̄eni na bula ngba bulie b̄k̄s̄ b̄ōbla k̄w̄di, j̄sika búnu kal̄e na binye k̄pakplaa na Bl̄ti bōfōtaadi l̄l̄. ⁹ Bulakana Katōti enu bōgya na bina lili na wedu ebiti ani na úte-bu na amii j̄su. ¹⁰ Buuvele Bl̄ti k̄pakplaa usien ku j̄f̄e bōnii oya na b̄k̄s̄ b̄k̄sa na bōkya-mii bōfōtaadi unu. ¹¹ Na j̄f̄eni ni, Unwoti Katōti j̄l̄ati ku Bl̄ti Yesu bal̄emi ulu bete-bu na bubo-mii kud̄. ¹² Na Bl̄ti oya na bina bōȳ bōni bibo bite l̄l̄ bumomo bubu. Na b̄eȳj̄ bekyuli bamba len̄ aani kal̄e na b̄k̄ȳj̄-mii. ¹³ J̄meni ndubōya na Unwoti Katōti j̄kya-mii k̄plu na uveli-mii l̄l̄ ekp̄idi fui na j̄bla-mii kedee na nwuna anumi ute limeyi leni na Bl̄ti Yesu Kristo was̄o webo kayawi kameni ku nwuna badi kedee.

4 Banwa, mina l̄la likplodi leni muuvele-mii ndi ka ni, bilie ngba bōni m̄k̄ȳj̄ Katōti ka f̄o aani kal̄e na bōtina-mii. Bedaku k̄plu bōkya bōdi, nsu b̄k̄yia-mii ogya na Bl̄ti Yesu lenyi kemo bōnii b̄bla bitulo leni. ² J̄sika begyi ala ani na bōtina-mii k̄enku Bl̄ti Yesu j̄yikun kemo. ³ Katōti k̄wia ka b̄bla l̄l̄ kedee na beda l̄l̄ bidie l̄s̄k̄ndi kemo fui. ⁴ Onana biala ku ulekudi bati l̄l̄ bōda kadue na belie ngba kedee. ⁵ Na bitasiaku k̄l̄na emini kama aani bekyuli bani naaayia Katōti kal̄e. ⁶ J̄enku j̄meni l̄l̄ ni, j̄di biala lenumi litegyie na onwani ulekudi l̄l̄ kal̄e na waf̄i-nwu. Bōsu-mii na bōl̄e-mii na j̄meni l̄l̄ buse k̄pakplaa ka ni, Bl̄ti j̄dubōni bani m̄k̄bla ala ameni k̄tu geen. ⁷ Katōti j̄l̄-bu ka b̄bla bekyuli kedee. Anwu j̄s̄u b̄ya bōda l̄l̄ budie k̄k̄ ala b̄bla kemo. ⁸ Anwu j̄s̄u si bina ak̄ j̄di útadi j̄meni l̄l̄ ni, k̄k̄di bekyuli l̄l̄ na j̄ta únye. Mmomu Katōti on̄i néti nwuna K̄ȳȳ úte-mii l̄l̄ na j̄ta únye. ⁹ Na bina banwa bafōtaadine l̄l̄ bōȳj̄ ni, útaleka bunweni-mii l̄la l̄di na j̄mm̄ l̄l̄. J̄sika Katōti j̄tina-mii j̄meni fui. ¹⁰ Na s̄k̄ ni, j̄di litemi geen ka b̄eȳj̄ bina banwa bafōtaadine bani nkya Makedonia. Nsu b̄k̄s̄

buuvele-mii bōnii b̄bla bitulo leni! ¹¹ Bilie ngba ku l̄l̄ kal̄e buboku, na j̄di biala anu asia nwuna kabla l̄l̄, na biti bina enu bewia bina l̄dila aani kal̄e kani na bōsu-mii. ¹² J̄meni ndubōya na bani náta f̄o b̄tadi bataa fale-mii na bilayaki l̄la l̄di. ¹³ Banwa, b̄k̄ȳj̄ ka bōsu-mii l̄la leni ndubōl̄eku bekyuli bani néekpi, kal̄e na bil̄teewulo k̄nyana aani bekyuli bani neeēbo lenunsia. ¹⁴ Bōf̄o bōdi ka Yesu úkpi na j̄s̄ j̄ta uli ngba na j̄dubōk̄s̄ j̄di kat̄o mm̄ ubo len̄. Anwu j̄s̄u bōf̄o bōdi ka bafōtaadine bani fui nékpi ni, badubōk̄s̄ bata. Na Katōti j̄dubōsia Yesu j̄mm̄ kani l̄l̄ na j̄f̄o-ma na bebelieku-nwu ngba. ¹⁵ L̄la leni na Bl̄ti j̄tina ni, nina l̄l̄ na bunye b̄k̄s̄u-mii ka ni, abu bani nli ngba na Bl̄ti b̄k̄s̄ bubo kemo ni, bulaka bani néekpi kat̄o busie. ¹⁶ Uwi j̄mm̄ kemo ni, b̄dubunu Bl̄ti bubo k̄k̄ ku kudu kubendi. B̄dubunu Katōti j̄tu unengudi l̄di. Na Katōti k̄k̄p̄e kadubōku. Na Bl̄ti j̄l̄ati j̄dubōda j̄l̄ kayaa. Na bekyuli bani náf̄o Kristo b̄adi asa na b̄k̄pi ni, badubōka b̄ta buli ngba. ¹⁷ J̄meni kama ni, Katōti j̄dubutiku abu bani nébu buli ngba na uti-bu ut̄asalaku bekyuli bani náta na but̄asiaku Bl̄ti na kayaa. Na b̄dubulieku Bl̄ti uwi fui. ¹⁸ Anwu j̄s̄u biti etemila ameni bitaasia l̄l̄ k̄nu.

5 Banwa, útaleka linweni-mii l̄la l̄di j̄si uwi iye emeyi ani na ala ameni adubōl̄e l̄l̄. ² J̄sika amii alati begyi geen ka Bl̄ti limeyi l̄emm̄ j̄dububo aani kal̄e na uyune uuȳj̄ ukyuli taatu usien. ³ Na uwi on̄i kemo na bekyuli baasu banii l̄la biala l̄éte ni, uwi j̄mm̄ geen na j̄gbankpi adubōl̄eku-ma on̄i na baaagyi beese. J̄dububo aani kal̄e na kaw̄f̄o kaadu j̄f̄odane. Na kekeliko kadi keeēbo. ⁴ Nsu ni, banwa, amii b̄eēkya l̄disa kemo. Anwu j̄s̄u limeyi libendi l̄emm̄ lil̄ȳu-mii lilatu aani uyune kal̄e. ⁵ J̄sika bina fui b̄kya bukeye kemo. Na b̄k̄k̄di aani bekyuli bani náf̄o l̄l̄ b̄kya likp̄idi kemo na baabla ala taab̄e. ⁶ Anwu j̄s̄u bitaya na b̄l̄e na budie l̄l̄ atu aani ama bani naaagyi Bl̄ti. Mmomu b̄ya bunye kagyumana na bōda l̄l̄ kadue. ⁷ J̄sika ama bani m̄k̄l̄e ni, usien na baal̄e. Na ama bani muukpi nte ni, usien na beekpi-mu. ⁸ Nsu abu bani nkya bukeye kemo ni, b̄ya na bōda l̄l̄ kadue. Na buti bula bōfōtaadi ku bula bōȳj̄ butaagyumana l̄l̄ aani kal̄e na kekpo adala aagyumana ukp̄one. Na butaasia anu ka Bl̄ti j̄dubōf̄o-bu, aani kal̄e na kekpo kabwa kaagyumana ukp̄one lili. ⁹ J̄sika Katōti útedie-bu on̄i nwuna k̄nyi kubo-bu l̄l̄. Mmomu on̄i b̄k̄sia Bl̄ti Yesu Kristo l̄l̄ na b̄k̄e k̄f̄o. ¹⁰ Yesu j̄meni nékpi na bula lili on̄i na si bulie o-o, si bukpi o-o ni, b̄dubulie ku Bl̄ti na nwuna b̄k̄s̄ bubo kemo. ¹¹ J̄meni j̄su ni, bitaakya l̄l̄ ogya na biteebunku l̄l̄ aani kal̄e na biwi-nwu l̄l̄ j̄faani. ¹² Banwa, buuvele-mii bōnii biti j̄bu geen bite bina batōnkune bani m̄k̄tina-mii Kristo ngba bulie ala l̄l̄. ¹³ B̄eȳj̄-ma na b̄bu-ma kadue na bana ulu j̄buni on̄i na b̄ti-mii baasiaku j̄su. Na bilieku l̄l̄ ku keyi buē. ¹⁴ Len̄ ni, banwa, b̄k̄wia k̄pakplaa ka b̄k̄e litemi b̄esu bak̄ōk̄ne. Na bekyu bani na lifu l̄ēda k̄plu. Na

bibunku bani mawia kebunku. Na beke kayi buɛɛ bite ukyuli biala. ¹⁵ Benu kadue na ɔdi uteti likpidi uta faɔ likpidi kayu. Mmomu uwi biala kemo ni, bitaabla leɓuni teete leɓ ku bekyuli fui. ¹⁶ Beya na leɓ litaayɔ-mii uwi biala. ¹⁷ Bitaya na enu afa-mii na katɔ bɔkpali kemo. ¹⁸ Na biti enugya bite Blɔti na lela biala kemo. Ɔsika ameni ndi ala ani na Katɔti mawia taasiku amii bani fui nsiaku Yesu Kristo kama. ¹⁹ Bitetile Katɔti Kɔyu ayikun ulu na bina akɔ. ²⁰ Biteni Katɔti kenye bediene ala kalɔ budie aani lela keeke. ²¹ Mmomu bewia lela biala kalɔ binu na besia ku leɓuni kama. ²² Beda leɓ bidie likpidi ulu biala leɓ. ²³ Na buuvele Katɔti ɔni muute-bu keyi

buɛɛ bɔnii ɔbla-mii kedee na ulu biala leɓ. Na ayu-mana bina kɔyu ku kasusu ku ɔɔna fui kale na beɛ ɔɔɔ ɔɔdu kemo uwi ɔni na Blɔti Yesu Kristo wasɔ webo. ²⁴ Na Katɔti ɔni nɔɔ-mii ɔnii binwini nwuna bekyuli ni, ɔdububunku-mii utɛdu kawɔɔɔ. Ɔsika lela leni na ɔnya ɔsu ka wabla ni, ani kani na ɔdubɔɔɔ. ²⁵ Banwa, bitaakpali katɔ na bula lili. ²⁶ Bekya leɓ kɔgbu na bigyele leɓ ku kafɔ faa. ²⁷ Mawia-mii kpakplaa aani Blɔti Yesu Kristo kenye unyene nnii beka ɔku ɔmeni bite bafɔtaadine bamɔ fui. ²⁸ Muuvele Blɔti Yesu Kristo nnii ɔda-mii kɔɔɔ na nwuna lefaɔndia kemo.

2 TESALONIKAFUJ

1 Ami Paulo ku Silvano ku Timoteo búnweni ɔku ɔmeni buute amii bani ndi bula Unwoti Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo badi na Tesalonika. ² Na buuvele bɔnii beke Unwoti Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo keyi buɛɛ ku lɛfɔndia. ³ Banwa, bɔda Katɔti enugya kayu uwi fui na amii ɔsu. Na ɔdia ka butaaƴ-ka, ɔsika bina bɔfɔtaadi bɔkɔ kɔtɔ, na bina lɛl bɔkɔ lɛnɔ buusié anumi teebu ɔsu. ɔmeni ɔsu na bɔkɔ-mii lenyi buni na Katɔti bafɔtaadine akɔ. ⁴ Na bɔkɔtalaku bina lenyi katɔ ɔsika binye bina bɔfɔtaadi lɛl kpakplaa na bɛɛkya ɔkplu ina ka beekpóku-mii na biibó abi. ⁵ ɔmeni ɔtina-bu ka Katɔti ɔtɛ litemi siin. Na ɔdubute-mii kelieko na nwuna lɛga kadiko kani ɔsu na biibó abi. ⁶ Katɔti ɔdubute litemi na ulu lɛl. Na ɔdubɔni bani muukpóku-mii fui kɔtu. ⁷ Na ɔdubɔya na abu ku amii bani fui muubó abi bɔke bɔnwuna. Katɔti ɔdubɔbla ala ameni uwi ɔni na Blɔti Yesu ku Katɔti batu badubɔda bɔle kayaa na ɔyikun kemo ku ogya. ⁸ Na bekyuli bani naaabu Katɔti na bátaƴ Blɔti Yesu Kristo litemi buni bátadi ni, ɔdubɔni-ma kɔtu na lɛgyavonku kemo. ⁹ Leni na Blɔti ɔdubɔgya-ma ɔleku nwuna anumi. Na balanu nwuna bukeye ku ɔyikun. Na ɔdubɔyila-ma ku udu. ¹⁰ Ala ameni adubɔle na limeyi libendi leni lɛl na Yesu wasɔ webo. Na limeyi lɛmmɔ lɛl ni, nwuna bafɔtaadine fui badubɔsiaku-nwu ku bumwi kudu. Na amii lɛnɔ bedubɔkya-ma akɔ, ɔsika béƴ ɔnwuna litemi buni leni bósu-mii mɔ bédi. ¹¹ ɔmeni ɔsu na bɔkɔkɔpali katɔ na bina lili uwi ndi uwi. Na buuvele bula Katɔti bɔnii bina ɔbladɔ ɔmanku bɔl bɔni na ɔl-mii. Na nwuna ɔyikun ubunku-mii na ɔkya bina kasusu buni biala ogya kale na lɛla biala leni na bedubɔbla na anwu ɔsu lɛtɛ. ¹² Buuvele ala ameni teete-mii kale na bakɔliku Blɔti Yesu Kristo lenyi katɔ na amii ɔsu. Na anwu lɛnɔ wakɔliku-mii lenyi katɔ na anwu ku Katɔti lɛfɔndia ɔsu.

2 Banwa, bɔkɔka ɔka bɔsu-mii lɛla kpakplaa lɛdi na Blɔti Yesu Kristo bɔkɔ bubo ku bula bɔsala na nwuna kudu lɛl. ² Si bínu benii Blɔti bubo limeyi lɛmmɔ líbo líbavi ni, buláwia ka bina kasusu keƴu iye kɔkɔ ɔgyu-mii. ɔfɛni kale ɔdubɔbla-mii aani ka abu násu ɔmeni uwi ɔni na buudie Katɔti kenye iye bɔkɔ kɔlitemi lɛmmɔ lɛsa iye búnweni ɔku ɔdi búmene-mii. ³ Bitaya na ukyuli ɔdi ɔkɔkɔ-mii na ulu biala lɛl. ɔsika Blɔti limeyi lɛmmɔ lilebo tɔ utédu uwi ɔni na bekyuli pii badubuni Katɔti asa na ukyuli ukpidi ɔmmɔ ɔni na Katɔti údie úse ka ɔkyula ɔda ɔle. ⁴ Na ɔdubɔta unye utile kɔyu ɔyikun

biala ulu na ɔtina ka anwu lɛti ndi ayu fui utulone. Na ɔdubɔ bɔta muedi butélie Katɔti kakpakɔ na ɔbla lɛl aani anwu ndi Katɔti ɔmmɔ. ⁵ Binyimo ka uwi ɔni na lɛkya-mii kudɔ ni, lɛsu-mii ala ameni fui. ⁶ Nsu ni, ɔyikun ɔdi utile ala ammu kuƴi ka alɛ ɔfɛni. Na amii alati bégyi lɛla leni na lɛdi. Na ukyuli ukpidi ɔmmɔ ɔdubudie lɛl keyi si nwuna uwi údu. ⁷ Na likyulikpi ala ani baabla taabɛ éese kalɔ aalé. Na ala ani ndubɔle ni, aaadubɔ bɔle tɔ wetédu ka Katɔti ɔda ukyuli ɔni muutile ukyuli ukpidi ɔmmɔ ulu údie. ⁸ Na ɔmeni kama ni, Katɔti ɔdubudie ukyuli ukpidi ɔmmɔ keyi ɔtina. Na si uwi ɔni na Blɔti Yesu Kristo úbo ni, ɔdubuti nwuna kenye ɔfɛfɛɛ ku bukeye ɔkyula-nwu na ɔyila-nwu udu fui. ⁹ Na ukyuli ukpidi ɔmmɔ ɔdububɔ ku Satan ɔyikun, na ɔdubudie ɔkɔ akɔla budie taatina lidu lidu ɔtina. ¹⁰ Na bekyuli bani fui ndubɔ bɔyii ku udu ni, ɔdubɔsia likyulikpi katɔkɔ ulu biala lɛl na ɔkɔkɔ-ma. Badubɔ bɔyii ɔsika bátaƴ litemi buni lɛmmɔ bátadi na Katɔti ɔfɔ-ma ngba. ¹¹ ɔmeni ɔsu na Katɔti ɔdubɔnyonu-ma kale na bafɔ ɔkɔ badi. ¹² Kawɔkɔ fui ni, Katɔti ɔdubɔdu-ma kɔtɔ, ɔsika bátaƴ litemi buni bátadi. Mmomu bátaake ebite na ekpidi bɔbla kemo. ¹³ Nsu ni, banwa, bɔda Katɔti enugya kayu uwi fui na amii ɔsu. Bɔgyi ka ɔkɔkɔ-mii kɔkɔ. ɔsika ɔfuna-mii ɔnii beke bɔfɔ. Na ɔbla-mii nwuna badi ɔsi kalɔ kesekɔ uwi ɔni na Katɔti Kɔyu kúveli bina ekpidi údie-mii lɛl ɔsika béƴ litemi buni lɛmmɔ bédi ɔsu. ¹⁴ Na ɔkenku bula litemi buni lɛmeni bɔsu kemo ni, Katɔti ɔl-mii ɔnii bibo na béƴ lenyi aani kale na Blɔti Yesu Kristo ubo lenyi. ¹⁵ ɔmeni ɔsu ni, banwa, binye kpakplaa na bifie etemila ani na bótina-mii na bula lɛku bunweni ku bɔtemi kemo beda. ¹⁶ Na buuvele kebunku taasiku Blɔti Yesu Kristo ku bula Unwoti Katɔti kudɔ ɔni mɔkɔkɔ-bu, na úti kayi buse ku lɛnunsia úte-bu ɔsi nwuna lɛfɔndia ɔsu. ¹⁷ Buuvele-nwu bɔnii, ute-mii ɔyikun na ɔkya-mii kayi ogya kale na besu na bɛbla ala abuni fui lɛnɔ.

3 Asa na mawɔkɔ ni, banwa, binyimo na bitaakpali katɔ na bula lili kale na Blɔti litemi lɛmeni liteegy-ingya teesie kesi kesii ku ɔbu aani kale na amii lɛnɔ béƴ-ni. ² Na bivele lɛnɔ kale Blɔti wada-bu wedie na bekyuli bekpidi enu kemo, ɔsika kɔkɔdi bekyuli fui náƴ nwuna litemi lɛmmɔ bádi. ³ Nsu Blɔti unye-mii kama, na ɔdubɔkya-mii ɔkplu na wanu-mii lɛl kale na ukisine ɔmmɔ uladi-mii lɛl. ⁴ Blɔti ɔya na bubo lɛnunsia na bina lɛl ka bɛɛbla ala ani na bótina-mii, na bɔgyi ka bɛ-

dubokana-nya butaaba. ⁵ Buuvele Blti bnii ubimi-mii anumi na benu beti kale na anwu Kristo kake kayi teete-bu ku kale na Katoti ky-bu. ⁶ Banwa, bnle-mii geen na Blti Yesu Kristo lenyi kemo bnii beda lel be-mami bafatadine bakone bani neeti bula ala bti-na lel. ⁷ Amii alati begyi kadue ka cdi ka bebla kabla aani kale kani na abu len kbala, ksika butabla kksku uwi cni na bkya-mii kud. ⁸ Buteti bula etila butasia cdi lel. Na mmomu kbala kabla kpakplaa usien ku cfe cni na cdi utebo bula lel bnnyu kayu. ⁹ Bubo cyikun ka nka buti bula etila bnla-mii lel. Nsu ka kky ka beteya kale na beenye kabla lel ksu ni, butabla leni. ¹⁰ Bedubunyimo ka uwi cni na bkya-mii kud ni, bksu-mii geen bnii ukyuli cni muuni kabla ni, bitete-nwu lala ledi na cdi. ¹¹ Bksu ala ameni ksika buuni ka bakone badi bakya-mii ak na bana bakpana lel

etemila kani na baka baasu taavi. ¹² Buubó bekyuli bameni cda kpakplaa na Blti Yesu Kristo lenyi kemo bnii bada ngba kadue na beti bana enu bawia bana ledila. ¹³ Nsu amii ni, banwa, bitaya na enu afe-mii na lebuni kbala kemo. ¹⁴ Na si ukyuli cdi ulabla taasiaku litemi leni na bksu-mii na cku cmeni kemo lel ni, bise-nwu likpo na beda lel be-mami-nwu lel na kfa kukpo-nwu. ¹⁵ Nsu bitekisi ukyuli km. Mmomu bele-nwu aani bina onwani kale. ¹⁶ Buuvele Blti cлатidi cni muute keyi bue bnii ute-mii keyi bue na bina ngba bulie fui kemo. Blti cda bina fui na ulu biala lel. ¹⁷ Ami Paulo muunweni bkada bmeni ku ami cлатi mina cnu aani likpose leni mcina ka ami na cdi. Leni na muunweni na mina leku fui kemo. ¹⁸ Buuvele bnii Blti Yesu Kristo cda bina fui na nwuna lefndia kemo.

1 TIMOTEO

1 Ami Paulo ɔni ndi Yesu Kristo ɔtalane ɔke bula ɔɔne Katɔti ku Kristo Yesu ɔni leɔ na ɔɔsia anu na muunweni ɔmeni. ² Na líti muute awɔ Timoteo. Agyi ka ubi na adi-mi na ɔɔɔtaadi kemo. Na muuvele Unwoti Katɔti ku Blti Yesu nnii bana leɔɔndia lesiaku-ɔ na banu-ɔ ɔɔnyana na bete-ɔ keyi buɛɛ. ³ Na ɔɔfɛni ni, mɔɔwɔia ka asɔ akya Efeso mɔɔ aani kale na lésu-ɔ uwi ɔni na lési mɔɔ lísela Makedonia. ɔsika agyi ka bekyuli badi bakya bani mɔɔɔtina ala ani muufú bula ala ɔɔtina na Kristo ɔɔɔtaadi leɔ. ɔleka abɔku bekyuli bameni na bada udu ɔmmɔ baya. ⁴ Su-ma na bada kuuku atɛ ɔɔnwi ku kaba kasiko lemenɛ ɔɔkun baya. Ala ameni udu muuti unyefi taakya bekyuli akɔ. Na aaakenku Katɔti kasusu leɔ. Kasusu kani na ɔkenku ɔɔɔtaadi leɔ kani na ɔɔdubɔnɔ ɔɔti. ⁵ Na lela leni ɔsu na líti kabla kameni lékya-a enu kemo ndi ka ɔɔɔ bula baɔɔtaadine bakpana ku kafɔ faa ku kayi kani naaadu-bu ɔɔɔ na likpidi leɔi ɔɔbla kemo. Na bula Kristo ɔɔɔtaadi leni ɔɔbla ɔɔbuni ɔmmɔ geen. ⁶ Nsu bekyuli badi bénwini kama bákyá ala ameni. Anwuɔsu báyila ulu ɔɔbuni ɔmeni. Na baakya ɔɔɔɔ unyefi. ⁷ Baawia ka benwini Mose ɔɔda bubo ala batinane. Nsu ni, belenu ama alati etemila muedi kalɔ. Baasu ala kpakplaa taasiku ɔɔda bubo ɔɔmɔmɔ leɔ, nsu ama alati belenu-nya kalɔ. ⁸ Bula fui ɔɔgyi ka Mose ɔɔda bubo ɔɔɔɔ, nsu ɔleka ɔɔɔɔ ɔɔda bubo ɔɔmɔmɔ leɔ aani kale na ɔɔɔtina. ⁹ Na ɔleka buteenyimo leni ka ni, ɔɔɔdi bekyuli babuni na bébo ɔɔda béte, mmomu batuɔkplune bani mɔɔɔfiɔ Katɔti ɔɔda bubo ku bakan-tankpine ku bana udu bani ngba néyi ku ekpidi ɔɔbla. Badi bekyuli bani naaasiaku ɔɔɔtaadi ɔɔɔi kama ku bani mɔɔɔú bana bati ku beni ku bekyuli badune babambadi leni. ¹⁰ Na badi bekyuli bani mɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ku banana bani mɔɔɔtenku leɔ. Badi bekyuli bani muuyú bekyuli teetéye ku ɔɔɔ banyine ku ama bani mɔɔɔnyɔ ɔɔɔ taakpali ala. Na ama bani fui naaasiaku ala ɔɔtina ɔɔbuni kama ni, ama na bébo ɔɔda ɔmeni béte. ¹¹ Na Katɔti litemi buni leni ɔɔsu na úti ɔkyá-mi enu kemo ni, nina kemo kani na ɔɔdubɔke ala ɔɔtina ɔɔbuni ɔmmɔ ɔɔnɔ nási Katɔti ɔmmɔ ɔlati bukeye kemo. Na anwu na ɔɔɔgyá enu. ¹² Naaakana Blti Yesu Kristo enu ɔɔgya na ɔyikun ɔni na úte-mi ɔnii ntaabla kabla kameni ɔsu. Na ɔɔɔ ni, úti-ka ɔkyá-mi enu kemo. ɔsika ɔnu-mi ɔti ka naaale-nwu kama. ¹³ Ina ka líkpoku-nwu na létemi enyekpi ku edumi na nwuna leɔ dii asa na mbenwini kayi ni, Katɔti ɔnu-mi ɔnyana. ɔsika uwi ɔm-

ɔm kemo ni, nátaɔ-nwu ɔɔ ɔtadi na ɔtati lela leni leni na nátaabla. ¹⁴ Mina tati tati ɔya na lédu-nwu kafɔ, na ɔya na lénu Kristo Yesu léti na léɔɔ-nwu léti na léɔɔlaku-nwu unwi. ɔmeni ɔsu na ami leni mɔɔɔ bekyuli. ¹⁵ Kenye kani na ndubo ɔɔsu meni kadi litemi geen, na ɔleka ukyuli biala ɔɔɔ-ka ɔɔdi. Yesu ɔni ndi Ukyuli ɔɔɔna-di úbo kayawi kameni kemo ɔnii ubedie bekyuli ɔleku bana ekpidi ani na baabla kemo. Na ala ekpidi bablane bamɔɔ fui akɔ ni, ami ntulo. ¹⁶ ɔmeni ɔsu geen na Katɔti ɔnu-mi ɔnyana kale na ɔkenku ami ɔni ntulo-ma akɔ fui leɔ ni, Kristo Yesu ɔdubɔya na bekyuli banu kale na ubo ɔɔɔ ɔɔni muuti taakyie ute ekpidi bablane bani maɔɔ-nwu madi. Na ɔdubute-ma ngba ɔɔni nɔɔ naaadubo ɔɔsa leni kudii. ¹⁷ Anwuɔsu ni, beya na buteemwi bula Katɔ ɔɔga ɔni na bulánu ku bula anumi na uli ngba úsela fui. Na butaakɔliku anwu ɔni neekpi kudii lenyi katɔ uwi fui. ɔsia leni. ¹⁸ Mina ubi Timoteo, kabla ku ɔda bubo ɔɔni na líti muute-ɔ meni ni, kadanku ala ani na bula kenye bediene básu básiku-ɔ leɔ. Fie etemila ameni da na adubɔdi likpidi leɔ na Blti kekpo kameni kemo. ¹⁹ Da fula ɔɔɔtaadi kadue kale na fula kayi kaládu-ɔ ɔɔɔ. ɔsika bekyuli bani na bétenu bana kayi ɔle ni, bayii bana ɔɔɔtaadi ulu. ²⁰ Na bana akɔ badi ndi Himeneo ku Aleksandro. Léni-ma ɔɔtu na líti-ma líte ukisine ɔmmɔ kale na bebo abi na nwuna enu kemo. ɔmeni ndubɔya na bateya lela na bada enyekpi ɔɔtemi taasiku Katɔti leɔ baya.

2 Lela lideedi leni na mɔɔɔ ka beti ndi ka bitaakpali katɔ na biteevele na bekyuli fui lili. Na biteeti amii ku-ma fui awiala taava Katɔti anumi. ² Na bitaakpali katɔ teete baga ku bekyuli bani fui mɔɔɔdi bekyuli leɔ kale na bula fui ɔke atu ɔɔɔ ku keyi buɛɛ. Na buboku leɔ kalɔ bute Katɔti na buti ɔbu bute ukyuli biala. ³ Katɔ ɔɔkɔpali ɔmmeni mɔɔɔ bula ɔɔne Katɔti kafɔ. ⁴ ɔsika ɔɔwɔia ka ukyuli biala ɔnu nwuna litemi geen lemmɔ ɔti kale na ɔɔɔ-nwu ngba. ⁵ ɔɔɔ ni, Katɔti unwi kani nkyá. Na ɔnu ɔsiane leni unwi kani nkyá. Anwu ndi ukyuli ɔni baal banii Kristo Yesu. Anwu mɔɔklibi abu ku Katɔti nte. ⁶ Anwu néti leɔ ɔkpa na bayawine fui lili. Na Yesu ɔbla ɔmeni na uwi ɔni leɔ geen na Katɔti úse ka udie nwuna bekyuli ɔɔɔ keyi ɔtina bayawine fui. ⁷ Na ɔmeni ɔsu na Katɔti ɔbla-mi lesa ɔɔne ku ɔtalane. Na ɔɔɔ ɔɔɔ na mɔɔnyɔ. Mɔɔsu-mii geen nnii údie-mi aani ala ɔtinane ɔnii mbedie ɔɔɔtaadi kenye ntina bekyuli bani naaadi Yudaɔu. ⁸ Na baɔɔtaadine kasalako biala

ni, mawia ka banana bataakpali katɔ ku kayi kedee kale na si Katɔti ɔku bina enu katɔ ni, na ɔti ka bɛda leɓ bɛdie likpidi kemo. Na kɔnyi iye unyefi ɔdi uuubomii akɔ. ⁹ Mawia lenɔ ka beleku banu kadue na bana adala leɓ, na batina ka beeboku leɓ kalɔ. ɔkɔdi ka be-teenyimi lili ku kunweni lidu lidu ku sika ugyiedi adala lidu lidu ani náfɔ kuye na aatina ka baakɔliku leɓ katɔ. ¹⁰ Mmomu ni, bana ɔbladɔ ɔbuni udie-ma ɔtina aani beleku bani mawisu banii basiaku Blɔti. ¹¹ Na uleku biala uboku leɓ kalɔ na ɔteya ala, na utakya lese. ¹² Ntete-ma ku fɔi nnii batina banana ala iye badi banana leɓ. Mmomu ɔleka bada bana inye. ¹³ ɔsika Adam na Katɔti ɔka budie asa na údie Eva. ¹⁴ Na ɔkɔdi Adam na ukisine ɔmmɔ ɔkɔ, mmomu uleku na ɔkɔ. Na ɔya na ɔbla likpidi. ¹⁵ Nsu si uleku wenye kpakplaa na nwuna ɔɔtaadi kemo ku ɔkɔ na wada leɓ kedee na weboku leɓ kalɔ ni, ɔdubɔvi nwuna kɔkɔ leɓibo kemo buɛɛ.

3 Lesugba lemeni ledi litemi geen ka ni, si ukyuli ɔdi ɔkwia ka unwini baɔtaadine ɔɔnkune ni, ɔkwia kabla kabuni. ² Na baɔtaadine ɔɔnkune ni, ɔleka ɔbla ukyuli ɔni na litemi ledi leseɛda-nwu, na úti uleku unwi, na ɔda anu, na ɔda leɓ, na bekyuli baabu-nwu. ɔbla leɔ na ɔdi ala ɔtinane buni. ³ Utaleka utaani nte teekpi, na ulekpɔ udi. Mmomu ɔleka ɔbla ukyuli ɔni nse buɛɛ, na ulay ɔkadɔ, na uuubo sika lenungyie lenɔ. ⁴ ɔleka ɔkana nwuna kaduli bekyuli ɔbɔda, na ɔya na nwuna bebi beteenu litemi na ulu biala leɓ. ⁵ Na si ukyuli ɔdi ɔkya na ulákana nwuna kaduli bekyuli leɓ ɔkɔni ni, agyi anii ulakana na watɔku Katɔti baɔtaadine. ⁶ Utaleka ɔbla ɔɔtaadine ɔkɔdi kale na ulatalaku leɓ katɔ, na ɔkenku leɓ ɔbtina ɔmmɔ ɔsu na webuli, na Katɔti wani-nwu kɔtu aani kale na ɔni ukisine ɔmmɔ kɔtu. ⁷ ɔleka ɔbla ukyuli ɔni na ubo lenyi buni na bekyuli bani naaadi baɔtaadine lenɔ anumi, kale na balasu lela likpidi ledi na nwuna leɓ na weduo ukisine ɔmmɔ kɔkɔpagyue kemo. ⁸ Na baɔtaadine kasala bebunkune ni, ama lenɔ ɔleka babla bekyuli bani nda udu buni, na bada kabla kammɔ lenɔ kpakplaa. Na badi bekyuli bani naaani nte teekpi, na anumi elégyie-ma na egulabi leɓ. ⁹ Na ɔleka bada ɔɔtaadi litemi buni leni na bɛdie keyi meni kpakplaa ku kayi kani naaadu-ma kɔkɔ. ¹⁰ Na ɔdi ka beka-ma udu ɔkɔku ɔkɔni. Na si bana leɓ liiibo litemi ledi ni, beya-na benwini baɔtaadine bebunkune. ¹¹ Bana beleku lenɔ ni, ɔleka babla beleku bani nda udu buni, na baaadi bekyuli leɓ ate batemine. Mmomu ɔleka babla beleku bani náda anu, na baabla lela biala kadue. ¹² Benu ka bebunkune bameni ɔdi biala úti uleku unwi, na ɔkɔni nwuna bebi ku kaduli bekyuli fui leɓ kadue. ¹³ Na bebunkune bani mawisa bana kabla kadue ni, ama alati bebo kenye kɔkɔ kabuni na Katɔti anumi. Na baakana na beesé kayi taasɔ bana ɔɔtaadi etemila ɔsi Yesu Kristo ɔɔtaadi leɓ. ¹⁴ - ¹⁵ Na nsia lenu ka ndububo uwi klukui kemo mbanu-ɔ. Nsu muunweni ala ameni lite-ɔ kale na si mawisa kama ni, na ebunku-

na ati kale na ada fula leɓ aani ɔɔnkune na Katɔti ɔkɔ bebi akɔ. Na ngba fui Katɔti ɔkɔ bebi bani ndi baɔtaadine kasala ni, baagyumana nwuna litemi geen.

¹⁶ Katɔti litemi kedee leni na bɛdie keyi ni, léfɔ kuye geen na ukyuli biala ulakana na weni-ni. Ani ndi ka, “Blɔti úbo aani ɔyawine ubi. Katɔti Kɔyu kógyila-nwu na kúte-nwu ubo. Na katɔ batu bánu-nwu. Na bekyuli báku-nwu leɓ lese na kadi fui akɔ. Bekyuli pii báfɔ-nwu bádi na kayawi. Na Katɔti úti-nwu úsienku katɔ.”

4 Katɔti Kɔyu kuudie taasɔ-bu nwaa ka ni, asa na emeyi ekplodi adubudu ni, bekyuli badi badubɔle ɔɔtaadi litemi geen lemeni kama na basiaku ayu ekpidi katɔku ku bani néti leɓ bɛte ukisine ɔmmɔ ala ɔbtina kama. ² Bekyuli bameni mawisa ɔkɔ ala, na baabela ama alati bana likyulikpi, ɔsika bana kayi kaladu-ma kɔkɔ. ³ Na baatina banii utaleka bekyuli beti beleku. Na baasu banii batadi adila lidu leɓi bene lenɔ. Nsu Katɔti nédie adila fui úse kale na bani náfɔ-nwu litemi geen bádi na basiaku-nwu kama ni, badi-nya ku linugya. ⁴ Na ɔkɔni ni, lela biala na Katɔti údie ni, leɓia. Anwuɔsu útaleka bekyuli beni leɓia leɓi. Mmomu ɔleka baka Katɔti enu ɔkya na ana lili. ⁵ ɔsika Katɔti litemi ku bula linugya lébla adila ammɔ kedee. ⁶ Si átina fula banwa ala ameni ni, mmɔ na adubɔbla Yesu Kristo kabla ubunkune buni. Na ɔɔtaadi etemila ameni ku bula ala ɔbtina ɔkɔni kama na asia ni, anya muute-ɔ kenye kɔ kameni. ⁷ Anwuɔsu da leɓ mami kɔkɔ ala batemine ku ate keeke ani neeɛbo kɔsia leɓ. Na ataateya Katɔti etemila na asiaku-nya kama kpakplaa, na elie ngba buni aani ɔɔtaadine kale. ⁸ ɔkɔni leɓ ɔkplu ɔdia ɔkɔdi, nsu kale na baateya Katɔti etemila kama ɔsiaku bubo kɔsia butulo fui. ɔsika uute-ɔ kɔsia na ngba ɔkɔni ku kekpima ngba lenɔ kemo. ⁹ ɔkɔni ɔdi litemi geen leni na ɔleka ukyuli biala ɔkɔ ɔdi. ¹⁰ ɔkɔni ɔsu na bunye kabla leɓ kpakplaa na buubó abi. ɔsika bula anu asia ngba fui Katɔti ɔni ndi bekyuli fui ɔkɔne leɓ. Na bani geen na ɔdubo ɔkɔni ndi bani náfɔ-nwu bádi. ¹¹ Na ala ameni na ɔleka atina-ma. ¹² Taya na ukyuli ɔdi ɔkɔni ɔni ákɔ ka adi ɔnamu ɔsu. Mmomu ni, nwini kanu te baɔtaadine bamɔ fui na fula kɔte ku udu ku fula bekyuli ɔkɔni ku ɔɔtaadi kemo ku fula kedee bulie lenɔ kemo. ¹³ Nye kpakplaa na ataaka Katɔti litemi lemmɔ na ataako-ni lese teete baɔtaadine fui. Na eteedie-ni kalɔ na ataatina-ma ala ammɔ wetédu uwi ɔni na mebo. ¹⁴ Na Katɔti Kɔyu kemo kabla etela ani na úti ɔkya-a leɓ kemo ɔkenku nwuna kenye bediene ku baɔtaadine benengu bani néti enu básia-a leɓ ni, tada-nya aya. ¹⁵ Ya na fula kasusu kasia ɔkɔni leɓ, na ataabla-nya taasɔ kama kale na bekyuli fui banu fula ngba buni bulie letɔkɔ busie bati. ¹⁶ Da leɓ kadue ku ala ani na aatina. Nye kabla kammɔ leɓ kpakplaa. ɔsika sí ábla leni ni, adubudie awɔ ku bekyuli bani fui muunú fula litemi lemmɔ aleku kɔtu ɔkɔni kemo.

5 Tadonku ukyuli zoni nábi lelo utulo-ko momomo. Mmomu die ala kal te-nwu ku kayi buε aani fula oti kale. Na ada baklofu aani banwani kale. ² Da beleku bani nábi lelo bétulo-ko aani fula beni kale. Na ada begblebi leno aani fula banwani belekubi, na atabla lelo kedee. ³ Bekpinele bani neeebo bebunkune ni, da-ma kadue ku zbu. ⁴ Nsu si ukpinele zdi ubo bebi iye bawo ni, bebi bamm bese kal bataateya bana kaduli bekyuli boda ku bana bawone boda aani bana bafotaadi kabla kale. Omm maktina ka beesé bana bawone kade. Omeni maktina Katoti kafo. ⁵ Na ukpinele zoni neeebo ubunkune ni, uuti nwuna anu fui taasia Katoti lelo na kkpali Katoti usien ku kfe ka kwia-nwu kebunku zsu. ⁶ Nsu ukpinele zoni maktina leyale ni, uuubo ngba na Katoti anumi ina ka uli ngba. ⁷ Bo-ma zoda na ala ameni lelo kale na beletemi belewi-ma. ⁸ Na si bina ako zdi úni na uláda nwuna kaduli bekyuli kadue ni, agyi anii kksiaku bafotaadi bamm kama, na nwuna litemi líbie litulo ukyuli zoni nátafo útadi. ⁹ Teti ukpinele zoni nátafo to akwa liti ku leevu lenyi tebunku bekpinele lekpa leni nkya bafotaadine bamm ako. Na zoni nsia ni, ukpinele zoni néduo lekpa lemme kemo leka zbla uleku zoni nélie kogya kunwi. ¹⁰ Leka bekyuli bataab-nwu lenyi lebuni na nwuna ala abuni bbla zsu. Na zdi uleku zoni nányue nwuna bebi kadue na kfo baf. Leka zbla uleku zoni na ubo kono ute nwuna bafotaadine bakpana. Na uute bekyuli fui kebunku na bana lebibu kemo. Na zzo ni, úti nwuna ngba bulie fui úte lebuni bbla. ¹¹ Bekpinele bani nétedu to akwa liti ku leevu ni, teti bana anyi tebunku bekpinele lekpa lemeni. Zsika si zbona kogya bulie emini eekpoku-ma ni, badubule Kristo kama na betélie agya bamba. ¹² Na zomeni zduboya na bafu linyese leni nkya ama ku Katoti nte na zdu-ma zdo. ¹³ Omm kama ni, badububile uwi na bake kono bete bekyuli kduli bvi bataatemi ate keeke. Na ukpidi fui ndi ka ni, badubutaab bekyuli anyikpi na betekeyi ate. Na bataatemi bekyuli lelo kote ku ala abambadi ani na útaleka basu. ¹⁴ Anwuzu ni, maktina ka bekpinele bameni udu belie agya na bawo bebi na bataanu bana kduli ala lelo mmomu. Omeni zduboya na balabla ala ani nátamanku na wete bula bekisine ku fi na bataasu ala taasiku-bu lelo. ¹⁵ Zsika bekpinele badi bénwini basiaku Satan kama. ¹⁶ Si ukpinele zdi kyia bafotaadine zdi kaduli ni, anwu zonu-nwu lelo kale na etila amm aso alasia Katoti bafotaadine lelo. Na zya na bafotaadine bameni bataanu bekpinele bakladi bani neeebo bebunkune lelo. ¹⁷ Na bafotaadine batonkune bani maktina bekyuli kadue ni, leka bake leyufola leni nésie anumi. Na zoni ntulo fui ndi bani maktina ala na baasu litemi buni leno. ¹⁸ Zsika básu na Bunweni Kedee zku kemo banini, "Tenyimi ebuo zoni muuwile edula teete-ko kenye si unye kabla lelo." Leno ni, "Leka kabla biala zblane ke nwuna kabla lelo leyufola." ¹⁹ Si ukyuli zdi úbo kda ztonkune zdi kenye ni, tafu taadi si béte-

du nkyuli inyo ku kama. ²⁰ Na bekyuli bani nli nte ekpido bbla ni, leka edie ale-ma na adonku-ma na bafotaadine fui anumi. Na zomeni zduboya bakladi lifu. ²¹ Anwuzu maktina na Katoti ku Kristo ku Katoti batu fui anumi nni sia ala ameni anu kadue na alanu ukyuli zdi anumi alabla lelo lelo. ²² Wi lelo buε na tababla eti enu asia zdi lelo na ese-nwu likpo ete Katoti kabla. Na tenye ekpido bablane kama, mmomu da lelo seen. ²³ Na fula kafo lelo zsu ni, tasu anii ataani ntu leti. Zdia ka ataani nte bii bii kuvo kale. ²⁴ Bekyuli badi ekpido eeebo zbe zoni na anya alati áaka bana litemi koto kdu budie botina. Nsu badi ama ni, kama kama asa na ama adi leno aale keyi. ²⁵ Leni kani na ala abuni adi bbla leno eeebo zbe, na ani nábe leno adubule keyi.

6 Su bafotaadine bani maktina bekyuli bamba kabla fui anii leka beboku lelo kal bete bana benwoti na kabla biala kemo, kale na bekyuli bamba balatemi koto ala balásiku Katoti ku bula bafotaadi ulu ala botina lelo. ² Na bekyuli bani maktina kabla teete benwoti bani ndi bafotaadine ni, beteti bana bafotaadi kono bdi batata betenye bana benwoti lelo. Mmomu leka beboku lelo kal na bete-ma kebunku bebu. Zsika bekyuli bani na beete kebunku meni ni, basiaku Yesu kama. Na ama ku-ma fui badi nwuna ala badine bani na kyo geen. Omeni na leka atina-ma anii babla na akya-ma ogya. ³ - ⁴ Si ukyuli zdi maktina ala bamba ani naasiaku bula bafotaadi ulu zoni nkenku Bloti Yesu Kristo litemi geen lelo ni, ukyuli maktina lelo katoti na kkyi lelo lelo. Unyefi ukpludi ku kadu kani na kkyia. Omeni kyo na anumi ekpido eegye bekyuli, na baado, na beedumi lelo, na beeti lelo kasusu kekpido. ⁵ Na baani ala teenene uwi biala. Bekyuli bameni kasusu képi-ma na býila litemi geen lemme. Baakali banii baduboya bafotaadi ulu lelo na beyile bana afo. ⁶ Nsu ni, si anumi eegye ukyuli na Katoti kama basiaku kemo na ala ani na ubo aafu-nwu anu ni, uunwini lakene. ⁷ Zsika zoni na báwo-bu ni, maktina lelo lelo búteboku kayawi. Na si búkpi leno ni, buleti lelo lelo bulatoku. ⁸ Anwuzu beya na bula adala ku adila ani bubo emo-bu. ⁹ Nsu bekyuli bani na anumi eegye-ma na leke lelo ni, baani kakyue kani na Satan kywema. Na beeduo adabla bbla kemo, na zbona alaekpido ala bbla aada-ma kwe na eebile bana ngba keliela na beekpi taayii ku udu. ¹⁰ Zsika sika lenungye kemo na ekpido lidu lidu lekwé taasi. Omeni zsu na bekyuli badi býila bafotaadi ulu geen mme. Na bana ngba fui búduo lebibu kemo. ¹¹ Nsu ka adi ukyuli zoni na éti lelo éte Katoti zsu ni, die ala ameni fui atu na eti fula anu asia lebuni bbla lelo. Sia Bloti kama na bafotaadi ku kyo kemo. Ke kayi na ada bekyuli buε. ¹² Nye bafotaadi kabla lelo kpakplaa na adi lelo na ake ngba zoni nso naadubo kyo kudi. Ngba zomeni zsu na Katoti úfuna-a uwi zoni na édie fula lelo kal na bafotaadine bakladi anumi. ¹³ Na Katoti zoni nédie lelo biala ku Yesu Kris-

to ɔnii nése kayi na údie nwuna ɔɔɔɔtaadi keyi na Pontio Pilato anumi muudie-mi kenye ka muute-ɔ ɔda bubo ɔɔɔɔmeni. ¹⁴ Na ɔɔɔɔsu-ɔ nnii da ala ameni kadue kale na ukyuli ɔdi ulasu lɛla likpidi lɛdi na fula lɛb wetédu uwi ɔni na Yesu Kristo wasɔ webo. ¹⁵ Na Katɔti ɔdubɔya na Yesu Kristo wasɔ webo na uwi ɔni ná-manku lɛb. Katɔti ɔɔɔɔne ɔɔɔɔmeni lɛti ɔɔɔɔdi lɛla biala lɛb, na anwu ndi bagadine fui ɔga. Na lɛla biala lɛlɔ-nwu lenii Unwoti. ¹⁶ Anwu lɛti nli ngba ɔni na ulekpi kudi kudii. Na uukeye ɔni na ukyuli ɔdi ulakana-nwu anumi ɔɔɔɔda ɔɔɔɔlɛ. Ukyuli ɔdi útanu-nwu kudii na ɔdi lɛnɔ ulakana-nwu ɔɔɔɔnu. Na bumwi ku ɔyikun ɔdi anwu ɔdi úsela fui. ɔsia lɛni. ¹⁷ Su ama bani mbo kayawi ala pii anii batatalaku lɛb katɔ na beteti bana anu batasia ala

ani udu naaakana-ma ɔɔɔɔɔ lɛb. Mmomu beti bana anu basia Katɔti lɛb. Anwu muute-bu lɛla biala ku kafɔ faa kale na ɔɔɔɔlɛbyɔ. ¹⁸ Su-ma anii bataabla lɛbuni kale na benwini balakene na lɛɔɔɔɔndia ɔɔɔɔbla kemo. Na be-teete bekyuli ala ku kafɔ faa. ¹⁹ Si bábla lɛni ni, badubɔkɛ ala ani naaayii udu bese lɛb kama. Na badubufie ngba geen ɔɔɔɔmmɔ bada. ²⁰ Timoteo, nu ka ágyumana ala ani na bɛti bɛte-ɔ ɔɔɔɔda kadue. Takya ate keeke ku ɔɔɔɔlɔ unyefi kenye. Anya na bekyuli badi beeti taatɔɔ bekyuli banii lɛlati lɛdi kenye. ²¹ ɔsika badi baasu banii bagyi ala ameni. Nsu ɔkɛnku ɔɔɔɔmeni ɔsu na báyila ɔɔɔɔtaadi ulu ɔmmɔ. Muuvele Katɔti nnii ɔɔɔɔmii kadue na nwuna lɛɔɔɔndia kemo.

2 TIMOTEO

1 Ami Paulo ɔni nkenku Katɔti ɛfɔky ɛɛl na ndi Yesu Kristo ɔtalane ni, ami muunweni-ɔ ɔku ɔmeni taasiku ngba bɔni na bɔdubɔkɛ na Blɔti Yesu Kristo ɛɛl na abu ku-nwu unwi bɔbla kemo. 2 Mina ubi ɔyɔne Timoteo, muuvele Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo ɛfɔndia nnii ɛsiaku-ɔ na ɛnu-ɔ ɔkɔnyana na lite-ɔ keyi buɛɛ. 3 Mɔɔgyá Katɔti ɔni na mɔɔkɔpá enu aani kalɛ kani na mina bati kuuku bátaabla. Na mɔɔkɔbla ɛni na kayi kani naaadu-mi ɔɔɔ kemo. ɛnɔ ni, mɔɔkɔgyá-nwu enu usien ku ɔfɛ na muuvele na fula lili si mɔɔkɔpali katɔ. 4 Na mɔɔkali taanu fula keku kani na éwulo na mɔɔkwia geen ka ɛnu-ɔ kalɛ na ebiti ada-mi. 5 Mɔɔkali taanu fula bɔfɔtaadi kpakplaa bɔni na ebo. Bɔfɔtaadi bɔmmɔ nákyá f^iniekú Lois ku f^ini Eunike alati kemo. ɛfɔ ɛdi ka awɔ ɛnɔ ebo-mu. 6 Kasusú kamɛni geen ɔsu na muunyimene-ɔ kalɛ na ada litela ɛni na Katɔti úte-ɔ kpakplaa uwi ɔni na líti mina enu ɛsía-a ɛɛl na ɛkɔpali katɔ. 7 ɔsika Katɔti útetí ɔkyu ɔni náya na lifu litaada-bu útete-bu. Mmomu ni, úte-bu ɔkyu ɔni mɔɔgyá na bɔkɔkɛ ɔyikun, na bɔkɔy ɛɛl, na bɔkɔkana na bɔkɔtí ɛɛl ɔnda ɛnɔ. 8 ɔmeni ɔsu ni, taya na ɔfɔa kukpo-ɔ ka enye Blɔti litemi kama, iye ɔfɔa kukpo-ɔ na mina ɛɛl aani ɔɔɔtɛne kalɛ na Kristo ɔsu. Mmomu ni, awɔ ɛnɔ nye ɛbibo ɛmmɔ kenye kpakplaa na eteedie Blɔti litemi buni ɛmmɔ keyi. ɔsika Katɔti úte-ɔ ɔyikun kalɛ na akana na abla ɔmeni. 9 Blɔti ɔmmɔ náfɔ-bu ngba na ɔlɔ-bu ɔnii bunwini nwuna bekyuli. ɔɔɔdi bula ɛbuni ɛni na bɔbla ɔsu. Mmomu ni, Katɔti ɔmmɔ ɔlati kasusú ku ɛfɔndia ɛni na ubo ute-bu ɔsu. Na ɔkɛ Blɔti Yesu Kristo ɛɛl na bɔkɛ Katɔti ɛfɔndia ɛmení asa na údie kayawí. 10 Nsu ɔfɛni na Katɔti údie ɔmeni ɔtina-bu nwaa na Blɔti Yesu Kristo ɔmeni bubo kemo. Anwu nádi kukpi ɔyikun ɛɛl. Na ɔkɛ nwuna litemi buni ɛɛl ni, údie ngba bɔni nɔ naaadubo bɔsa kudii keyi. 11 Katɔti úti-mi ɔbla ɛsa ɔkɔne ku ɔtalane ku nwuna litemi buni ɛmení ala ɔtinane. 12 Na ɔkɛ ɔmeni ɛɛl ɔsu muubó abi na ɔfɔa kulekpo-mi. ɔsika ɛfɔ ɛdi geen, na ngi ukyuli ɔni ɛɛl na mina anu asia. Na ngi ɛnɔ ka ɔdubɔgyu-mana-mi na ɛda ɛla ɛni na úti ɔkyá-mii enu kemo kaduɛ wetédu limeyi ɛkladi ɛmmɔ ɛɛl. 13 Da etemila geen ani na ɛtina-a fui kaduɛ na abla asiaku-nya ɛɛl. Nye bɔfɔtaadi bɔmmɔ ɛɛl kpakplaa na abla unwi ku Blɔti Yesu Kristo na ɔkyu kemo. 14 Na ɔkɛ Katɔti ɔkyu ɔyikun ɔni nkyá-bu ɛɛl kemo ɔsu ni, da ala abuni ani fui na Blɔti úti ɔkyá-a enu kemo kaduɛ. 15 Agyi ka Asi-

a fɔa bafɔtaadine fui báɛ-mi kama, na Figelo ku Hermegegene ɛnɔ báda-mi bése. 16 Muuvele Katɔti nnii ɔnu Onesiforo ku nwuna kaduli bekyuli ɔkɔnyana, ɔsika ɔfɔa kútekpɔ-nwu na mina ɛɛl aani ɔɔɔtɛne kalɛ. Mmomu ɔkyá-mi ɛɛl na úbunku-mi kaduɛ. 17 Na uwi ɔni na Onesiforo úbo Roma ni, ɔwia-mi ɔvi laa útédu uwi ɔni na ɔnu-mi. 18 Na muuvele Katɔti nnii ɔnu-nwu ɔkɔnyana na Litemi Bɔtɛ Limeyi ɛmmɔ ɛɛl. ɔsika awɔ ɔlati agyi ɔkɛ ɔkɛ ɔni na úbunku-mi na Efeso.

2 Na awɔ, mina ubi, kya ɔkɔplu na bula unwi bɔbla ku Kristo na nwuna ɛfɔndia ɛni na ubo ute-bu kemo. 2 Na ala ani na énu ka ɛtina bekyuli pii anumi ni, anya kani na ɔkɛka eti akyá bekyuli bani náfɔ bádi enu kemo na beti-nya batina bekyuli bamba ɛnɔ. 3 Nye ɛbibo ɛmmɔ kenye kpakplaa aani ukpɔne ɔbuni ɔni nnye ute Yesu Kristo. 4 ɔsika ukpɔne ɔni nnye nwuna kabla ɛɛl geen ni, ɔkwia ka nwuna ablala ada nwuna ɔɔɔnkune ebiti. Anwu ɔsu ɔkɔ ulakya bekyuli bani naadi bekpɔne ablala kenye. 5 ɛni kani na asa na usi uke-line ɔni ɛnɔ nnye ɛɛl kakuku wadi ɛɛl ni, ɔkɛka ɔbla ɔsi-aku nwuna ɔda bubo ɛɛl kaduɛ. 6 Umɔnsene ɔni nábla kɔgyoklo geen na nwuna kemo ni, anwu mɔɔka edula edeedi bɔdi. 7 Kali ala ani mɔɔsu-ɔ mení fui nu, ɔsika ngi nnii Blɔti ɔdubɔya na enu ana fui kalɔ. 8 Nyimo Yesu Kristo ɔni ndi Dawid kaba kemo ubi ɔni na Katɔti ɔgyila ɔkɛku bekpine akɔ aani kalɛ na litemi buni ɛni mɔɔsu mení ɛtina. 9 Muubó abi na litemi buni ɛni mɔɔsu ɔsu. Na bébo-mi ɛkpu muedi aani ukyuli ɔni na ubo ɛkanta likpidi. Nsu Katɔti litemi ni, bétebo-ni ɛkpu! 10 ɔmeni ɔsu na mɔɔfɔ ɛla biala teebweli na Katɔti bekyuli bafunadi ɔsu, kalɛ na ama ɛnɔ bake ɔfɔ ɔni na Yesu Kristo ɛɛl kani na bɔkɔsia na buuti ngba fui ɛɛl ɔkyu teete-bu. 11 Kenye kamɛni kadi litemi geen ka ni, "Si bɔbla unwi ku Blɔti na nwuna kukpi kemo ni, bɔdubɔkɔ bɔta buliku-nwu ngba. 12 Si bɔkana na bunye kpakplaa na ɛbibo biala kemo ni, abu ku-nwu bɔdubɔdi ɛga. Na si buuní-nwu ni, anwu ɛnɔ ɔdubuni-bu. 13 Si ina ɔkɛ bula bɔfɔtaadi kama muedi ni, anwu uláɛ nwuna linyese kama. ɔsika ulakana na wale anwu ɔlati ɛɛl kama kudii." 14 Ya na beteenyimo ala amení na aɛ-ma kpakplaa na Katɔti anumi anii batataakya unyefi. ɔsika ɔkɔsia ɔkɔdi kuláɛ ɔmmɔ kemo. Mmomu ɔdubɔya na bekyuli bani muunú ala ammu bɔfɔtaadi ɔkyuɛ. 15 Da ɛɛl kaduɛ na ulu biala ɛɛl na Katɔti uwi-ɔ livo. Taya na ɔfɔa kuteekpo-ɔ na fula kabla ɛɛl. Mmo-

mu bla ukyuli zoni mawtina Katoti litemi lemme geen.
¹⁶ Die lela na kaba ala ku kaba ate batemi kemo. Tsika bekyuli bani na baabla ala ameni udu ni, uddie bana kasusu na Katoti kudub teesienku ogyu kakaaka. ¹⁷ Ala amme udu botina ese aani lenyama leni mawnyi. Na nkyuli inyoni bani natina ala amme udu ndi Himeneo ku fileto. ¹⁸ Benwini kama bakya litemi geen lemme na bakya beefu bafotaadine badi kasusu banii bula ngba baba buba bubelie ku Katoti buubo bubavi. ¹⁹ Nsu ni, Katoti zoni kal letabi leni na olya ni, lela biala lilakana-ni bokunku. Na letabi lemene lela ni, unweni etemila ameni olya onini, "Bloti ogyi bekyuli bani ndi anwu badi," ku "Ukyuli zoni masu zoni osiaku Bloti ni, zleka unwini kama olya ekpidi bokbla." ²⁰ Na lakene zoni ni, akyami lidu lidu liise. Na adi adi sika ugyiedi ku zfuladi. Na adi leno adi kavu ku kanwi akyami. Na akyami ameni lela kabla ni, adi ese ete emeyi buni badi. Na adi leno emeyi keeke bafufue na ese ete. ²¹ Anwusu si ukyuli zoni da lela udie likpidi kemo na obla lela seen ni, anwu nafu Bloti kuye aani akyami ani nse nte emeyi buni badi. Na omanku ute ka obla kabla kabuni. ²² Da atu die leklofu badi ala keeke kama bosaku kemo. Na abla lela biala ulu lela, na elie zotaadine ngba buni, na ataayo bekyuli, na elieku-ma ku keyi buue. Siaku ala ameni ku bekyuli bani fui mawkpali Katoti na kayi seen kama. ²³ Da lela mami kaba ala ku kaba ate batemine lela, tsika kadu na ala amme udu eeboku. ²⁴ Na utaleka ukyuli zoni na mawnkun Bloti bekyuli utaadu. Mmomu zoni ka utaaba lefonda teete ukyuli biala, na kana ala butaatina, na obla ukyuli zoni na use buue. ²⁵ Na bekyuli bani fui mawta teenye litemi buni lemene lela ni, zleka udie ala kal ute-ma ku kayi buue. Na zfeni kale Katoti zidubya na benwini kayi na banu litemi geen lemme bati. ²⁶ Zomeni zsu bana kasusu kadublemi na bale Satan zoni neti-ma unwini nwuna lefay bablane kakyue kemo.

3 Se zomeni likpo ka ni, na emeyi ekplodi kemo ni, likyulikpi ledubya na keliela kayu kplu. ² Bekyuli badubya bana lela leti zodia na bay egulabi. Badubo lemene butaakun na bataatalaku lela kat. Ama ndi bekyuli bani muudumi bekyuli, ku bani naaabu bana bawone. Na belese kade, ku bekyuli bani naasiaku bafotaadi maw kama. ³ Badi bekyuli bani na ukyuli bamba lela lilakywi-ma kafu, ku bani naaanu konyana. Badi bekyuli bani mawnyi zoni taada litemi taasia bekyuli lela, ku bekyuli bani mbo kalala. Na bana anumi eeese buue. Na badi bekyuli bani nkisi lela lebuni. ⁴ Badi bekyuli bani mawkyu bana bakpana kanya. Na badi bekyuli bani nabi basiaku bana lenunsia kama, ku bekyuli bani mawkali banii ama kani ntulo ku bekyuli bani mawkyu kayawi ebite teetulo Katoti. ⁵ Bekyuli bamene udu mawtina ku kenyekplu ka badi bekyuli babuni, nsu beeni Katoti zoyiku ka zoni-ma lela na bana keliela kemo. Da lela mamiku bekyuli bamene lela ⁶ Zsi-

ka bekyuli bamene udu ni, baabe teeduo bekyuli kuduli na baadi beleku bani naakana bana lela baba lela, zsi-ka ekpidi lidu lidu bokbla bolya na beeebo bunwini teewi. ⁷ Beleku bamene baateya ala uwi fui, nsu belenu etemila geen amme kal kudii. ⁸ Na aani kale na Yane ku Yambri bata benye Mose lela dii ni, leni kani na zoni ala batinane bamene leno baata teenye litemi geen lemene lela. Bekyuli bamene badi bekyuli bani na likpidi bokbla bofu-ma kasusu fui, na bayila bafotaadine geen maw ulu. ⁹ Nsu ni, bekyuli bamene beliese ogyu, zsi-ka bana kawe kukpidi kudubele keyi na bekyuli fui anumi aani bani nabla udu zomeni bavi kale kani. ¹⁰ Nsu awu ni, aanu mina ala botina ati ku mina ngba keliela ku mina kasusu ku mina bafotaadi ku kale na muuwi lela ku kale mawkyu bekyuli ku kale na mawkyu kplu na lebibu kemo. ¹¹ Agyi kale na basiaku-mi na bekpoku-mi ku abi ani na lipo na Antiokia ku Ikonion ku Listra. Kali nu bukpoku zoni kemo na linye kpakplaa. Nsu na zoni fui kemo ni, Bloti udie-mi. ¹² Zoni na zoni ka ni, bekyuli bani fui melie ngba buni na Kristo kemo ni, badububo abi na bekpoku-ma. ¹³ Nsu bekyuli bekpidi ku zoni ala batinane ama ni, bubie maw maw kubokbla-ma kat bubu na bataatob bekyuli. Na bana obladu maw zidubob ama alati leno. ¹⁴ Nsu awu ni, mawka ka enye ala ani na ateya na afu adi leno lela kpakplaa. Tsika agyi bekyuli bani kudub na ateya-nya. ¹⁵ Ka zsi-ku lenamu uwi ni, ati Bunweni Kedee Zku kemo etemila ani naya- na ada anu na ebo ngba bafu etemila ke Kristo bafotaadi lela. ¹⁶ Katoti zoyiku lela na bolya bolye ala ani fui benweni na Bunweni Kedee Zku kemo. Na zodi ute ukyuli mawnkun ku boklibi ku konyue na ngba buni bulie kemo. ¹⁷ Benweni-nya kale na ukyuli biala zoni neti lela ute Katoti wamanku na klibi-nwu ute ala abuni bokbla.

4 Nnye Katoti ku Kristo zoni ndubob ubo ubateku bayawine ku bekpine litemi anumi. Na ka zidubob ubo na nwuna lega badi kemo zsu ni, mawka kpakplaa nnii ² si bebo konu o-o, iye beeebo konu o-o ni, die litemi buni lemme kenye. Klibi-ma, na adonku-ma, na akyu-ma ogya. Na si eedie ala kal taatina-ma ni, na ewi lela na ake ku-ma kayi geen. ³ Tsika uwi zoni zidubob zoni na bekyuli basu baaadubo litemi buni lemene baba. Mmomu badubob ala bamba batinane bete lela na bataasu-ma ala ani udu na baawia beteenu. ⁴ Badubo kama bunwini bokya litemi buni lemene na basiaku etemila anwidi kama. ⁵ Na awu ni, da lela kadue na ulu biala lela, na ataakya kplu na lebibu biala kemo. Na abla kabla aani litemi buni lemene lela kane. Na abla fula bafotaadine zoni kune kabla fui kadue. ⁶ Tsika ami ni, mina ngba badi kal buwi aani nte lekpa. Na uwi leno udu ka lela kayawi kamene kemo. ⁷ Likpo kekpo kabuni na lela mina kabla aani usi ukeline buni kale. Na lela mina bafotaadi na Kristo kemo ute- du kawobka. ⁸ Na zsi zfeni ni, Katoti boklibi mina

kagabwa kani mōtina ka lílie ɔfɔtaadine ngba ulu lɛb úse-mi. Ɔdi kagabwa kani na Blɔti ɔni mōtɛ bula fui litemi ulu lɛb ɔdubo-mi bute limeyi likplodi lemmō. Na ɔɔdi ami leti pɛ ndubɔkɛ-ka, mmomu ami ku bekyuli bamba bani fui lɛnɔ nsia anu bete Blɔti ɔɔɔ bubo ɔmmō. ⁹ Sia ulu biala lɛb na eyile-mi bubanu. ¹⁰ Ɔsika Dema ɔtɔɔ-mi kudɔ na ɔsiaku kayawi ala kama úsie Tesalonika. Na Kreske anwu ni, úsie Galatia, na Tito úsie Dalmatia. ¹¹ Luka leti nébu ɔkya-mi kudɔ. Anwuɔsu tiku Marko na bibo, ɔsika ɔdi-mi ubunkune geen. ¹² Lé-tala Tihiko na Efeso. ¹³ Na si adubo ni, ti mina ɔɔɔ awu gyɔɔɔ ɔni na léda líse Karpo kudɔ na Troia boku-mi. Na eti mina lɛku ku ɔɔkunɛ ɔni na mōɔwia teetulo lɛnɔ boku-mi. ¹⁴ Aleksandro ɔni ndi ɔkywene ɔbla-mi kalala geen. Na Blɔti ɔdubɔɔɔ-nwu lɛla lɛni na ɔbla kayu. ¹⁵ Anwuɔsu awu lɛnɔ nye kagyumana te-nwu, ɔsi-ka ɔta únye bula ala ani na ɔɔtina lɛb geen. ¹⁶ Kudɛ-

di ɔni na báteku-mi litemi ni, ɔdi biala útakana na ubo ubenye-mi litemi kama, mmomu béni-mi bése. Nsu muuvele Katɔti nnii utani-ma ɔɔtu na ɔmeni lɛb. ¹⁷ Nsu ni, Blɔti únyeku-mi na ɔkya-mi ɔyikun na lékana lésu Blɔti litemi lemmō kaduɛ lite bani naaadi Yuda fɔɔ na mmō. Na Blɔti údie-mi kukpi kemo. ¹⁸ Blɔti ɔdubudie-mi na ɔgbankpi biala kemo, na ɔdubo-mi ɔɔkpanku buɛɛ buɛɛ na liduo Katɔ Ɔga Ɔma. Bumwi na buute Katɔti ɔsi ɔfɛni úsela fui. Ɔsia lɛni. ¹⁹ Muugyele Priska ku Akwila ku Onesiforo kaduli bekyuli fui. ²⁰ Erasto ɔmua ɔkya Korinto, na Trofimo anwu uufi ɔsu léda-nwu lékya Mileto. ²¹ Kya ɔkplu na ebo ebeduo meni asa udu ɔɔɔ uwi. Eubulo ku Pude ku Lino ku Klaudia ku baɔtaadine banwa bakladi fui beegyele-ɔ o-o! ²² Blɔti ɔda-a ɔɔyu, na muuvele-nwu nnii ɔda-mii kaduɛ na nwuna lɛfɔndia kemo.

TITO

1 Ami Paulo tšoni ndi Katšoti kabla tšoblane ku Bloti Yesu Kristo tšotalane ni, ami muunweni-tšoku tšomeni. Katšoti šofuna-mi na šotala-mi tšonii mbunku nwuna bekyuli bafunadi tšofaadi na letšoku-ma na banu litemi geen leni na bula tšofaadi ulu tšotina bati. 2 Ulu tšomeni ndanku ngba fui lenunsia leni tšofaadi na bubo lel. Na Katšoti tšoni naaanyi tšoklati nése-bu kenye kameni úse asa na údie kayawi. 3 Údie ngba fui litemi ština-bu na nwuna litemi leni mčoksu meni kemo na uwi tšoni lel na anwu tšolati úse úse lel. Tšomeni na úti škya-mi enu kemo na mčokš-ni leša teete kadi. Na Bloti tšoni ndi bula tšofone násu-mi tšonii nk leša lemeni. 4 Tšofone Tito, muunweni-tšoku tšomeni ka adi-mi ubi geen na tšofaadi tšoni kemo tšokya tšoku. Na muuvele Katšoti ku Yesu Kristo tšoni ndi bula tšofone nnii tšoda-a na nwuna lefšondia kemo na ute-tšok keyi buše. 5 Léya-a na ášok akyá Kreta kale na aklibi ala ani nébu tšoklibi. Na tšoma biala kemo ni, die benengu bani menye bafšaadine kenye aani kale na léšu-tšok nnii bla. 6 Tšofaadi unengu ni, útaleka litemi ledi leda-nwu. Na tšodi ukyuli tšoni na úti uleku un-wi. Na nwuna bebi leno badi bebi bani nda tšofaadi kadue, na beeebo atušokplu, na baabu bana bawšone. 7 Na tšofaadi tšotšokune tšoni mčokš Katšoti kabla lel ni, utaleka litemi ledi leda-nwu iye utaakšliku lel katšok iye uteeti tšoknyi buti buti. Na tšokšok ka utaani nte teekpi, na ulekpo udi, iye anumi leno elégyie-nwu na egulabi lel. 8 Šleka utaašok bafšok na utaayo lešoni na tšoda lel kadue. Na tšobla ukyuli tšoni na ubo udu, na use kedee, na tšokkana anwu tšolati lel leno tšodi. 9 Tšodi ka ufie litemi geen lemčokš tšoda kšakplaa aani kale na tšofaadi ulu tšomčokš tšotina. Na ulu tšomeni lel kani na tšodubšokkana tšokšia na tšokya bekyuli bamba leno ogya na udie bani mčokš teenye litemi lemeni lel tšokšok tšotina-ma. 10 Tšokšia bekyuli pii bakya baatšok bekyuli na baata teenye litemi lemčokš lel ku bana kšokšok ala. Na bani mčokš ala amčokš ketulodikš badi Yudašok. 11 Tšodi ka enye etile bana ala amčokš udu tšotina lel, tšokšia ala amčokš mčokš na tšoduli bekyuli fui beefú bana tšofaadi. Na ala batinane bammčokš leke likpidi leni baawia tšoku na baatina ala ekpidi ameni. 12 Na Kretani tšodi tšoni ndi kenye udiene ššu tšonini, "Kretašok ni, tšokš kani na baanyi uwi biala na bebo kalala kekpidi, na baadi tšokšok, na bebo tšokšok leno." 13 Léla leni na kenye udiene tšomčokš ššu tšodi tšokšok. Anwu-tšokšok tšokšok-ma na bada udu tšomeni baya kale na bake tšofaadi geen tšomčokš. 14 Tšomeni tšodubšokya na bada atu

bedie Yudašok ate anwidi ku bekyuli bani néni litemi geen lemčokš ala tšotina kudš. 15 Léla biala lise kedee lite bekyuli bani alati nse kedee. Nsu bekyuli bani ndi bekyuli bekpidi na balašok taadi ni, léla biala liiise kedee, tšokšia bana kasusu kemo kéyi ku ala ekpidi, na basšok balanu lešoni ku likpidi taati. 16 Ama alati baasu banii baabu Katšoti, nsu bana ablala alátina leni. Badi bekyuli bani muusé lel na balábu léla ledi na báta-manku lešoni ledi leno tšokšok.

2 Nsu awšok ni, tina ala ani nkenku tšofaadi ulu tšomčokš lel. 2 Tina benengu bammčokš fui anii tšodi ka babla anumi ku kasusu nwaa uwi biala. Na bada lel kadue ku bana tšofaadi, na bataayo lel, na bataakya tšokplu leno. 3 Leni kani na beleku benengu bammčokš leno ni, tina-ma anii belie ngba tšoni námanku beleku bani nse kedee ka belie. Na batataalšok bekyuli anyikpi. Na nte tšoni leno butadi-ma lel. Mmomu batina bekyuli udu buni. 4 Na batina begšlebi bani nlie agya ala kale na bataayo bana bagya ku bana bebi leno. 5 Na bati lel tšoda, na babla lel kedee, na babla agya beliene babuni bani muuboku lel kalšok teete bana bagya. Tšomeni ndubšokya na ukyuli tšodi ulasu léla likpidi ledi ulásiku linyesia leni nášok Katšoti kudš lel. 6 Ulu tšomeni kani lel na tšleka eti akyá baklošok leno tšokplu kale na bada lel kadue. 7 Na ala ameni fui kemo ni, awšok tšolati tšleka enwini ukyuli tšoni na tšleka banu bateya. Na enye momomo na atina ala kadue. 8 Ti kale na atemiku bekyuli ku etemila ani mbo tšokšok kale na beledie-tšokšok tšodi, na šula bekisine leno balasu léla ledi balásiku-bu lel, mmomu na kšokšok kukpo-ma. 9 Bekyuli bani mčokšok bekyuli bamba kabla beboku lel kalšok bete bana batšolati. Na bana ablala ataada bana batšolati ebiti na léla biala kemo. Na batakyaku-ma unyešok. 10 Beteyu-ma leno, mmomu batina-ma ka badi bekyuli babuni na baabla ala ulu lel teete-ma. Tšomeni ndubšokya na banu bati ka bula ala ani na tšokšok na Bloti tšoni ndi bula tšofone lel ni, adi ala abuni. 11 Tšokšia Katšoti údie nwuna lefšondia ština-bu na ngba tšokšok tšoni na ubo ute bekyuli bayawine tšoku. 12 lefšondia lemčokš mčokšok-bu ka tšleka tšoda atu budie ngba bukpidi bulie kemo ku kayawi ala keeke kama tšokšok. Na tšoda lel kadue, na bulie ngba tšokšok, na tšokšok lel kedee na kayawi kameni kemo. 13 Leni na tšodubuti butaanu ulu bute limeyi libendi leni lel na tšokšok anu. Limeyi lemčokš lel na Utulone Bloti, bula tšofone, Yesu Kristo bukeye tšodubšokšok. 14 Úti

lel úte na bula lili kale na udie-bu na likpidi biala kemo na bɔbla bekyuli kedee bani ndi nwuna badi kani, na baawia ka bataabla lebuni. ¹⁵ Tina ala ameni ku kenyekɔ kani na Katɔti úte-ɔ, na akya bekyuli bani fui muunú-ɔ litemi ɔkplu, na abɔku bani naaabla taasiaku ulu lel lenɔ. Na taya na ɔdi ɔnu-ɔ ɔnii áɔɔ.

3 Na aya na bana fui benyimo na beboku lel kalɔ bete bana batɔnkune ku lel badine, na benu-ma litemi, na bataabla lebuni na ulu biala lel. ² Na asu-ma anii batalɔ ukyuli ɔdi lenyikpi. Mmomu badi ɔnwana na belie ku keyi buɛɛ. Na bataabu bekyuli na ulu biala lel. ³ Ɔsika abu alati lenɔ bɔbla adɔɔla ku atuɔkplu, na bɔfɔɔ dii. Na ɔɔna kemo ala ekpidi áda-bu ɔkwe lenɔ dii. Na búti bula uwi búte kalala bɔbla ku lenungyie, na bekyuli békisi-bu na abu lenɔ búkisi-ma. ⁴ Nsu uwi ɔni na Blɔti, bula Ɔfɔne, údie nwuna lefɔndia ku ɔɔɔ ɔti-na-bu ni, ⁵ Ɔfɔ-bu. Ɔɔɔdi banii bula lebuni leni na bɔbla ɔsu, mmomu Katɔti ɔke anwu ɔlati ɔnyana ɔɔnu ɔsu na ɔya na nwuna Ɔɔyu kɔfɔ-bu. Ɔɔyu ɔmmɔ ɔɔɔɔku-bu taaw na kuute-bu ngba ɔɔɔɔdi, na ɔɔɔá na ɔɔɔla kedee. ⁶ Katɔti úti nwuna Ɔɔyu úte-bu ku kuna ɔyikun pii ɔsiaku bula Ɔfɔne Yesu Kristo lel. ⁷ Na ɔke nwuna lefɔndia ɔsu ni, abu ku-nwu nte bɔdia kale na abu lenɔ

bɔke ngba fui ɔɔni lel na bula anu asia. ⁸ Litemi lemmɔ leɔdi litemi geen. Na ɔɔɔɔia ka asia-ni lekpuna. Na bekyuli bani náfɔ Katɔti bádi ni, ɔdi ka beti bana uwi bete na bataabla lebuni leni male ɔɔsia mete bekyuli fui. ⁹ Na takyaku ukyuli ɔdi ɔɔɔɔ unyefi. Tebile uwi tete kaba bekyuli ɔka ɔɔdi, tadɔ na ataakya Mose ɔda bubo etemila lel unyefi ɔdi. Ala ameni fui eeebo ɔɔsia ɔdi. ¹⁰ Ɔɔku ukyuli ɔni muufú bekyuli kasusu na ɔɔfɔ-taadi litemi lemmɔ lel kunyɔ. Na ɔmmɔ kama ni, na ada atu edie-nwu lel. ¹¹ Agyi anii ukyuli ɔmmɔ udu ni, likpidi leɔdi-nwu lel na nwuna ekpidi muudie nwuna ɔɔɔ ɔɔdu taatina. ¹² Si létala Artema iye Tihiko lékyaa ni, kya ɔkplu na ebo-mi kudɔ na Nikopoli. Ɔsika mmɔ na lébla kasusu ka ndubɔkya na ɔɔɔ uwi. ¹³ Kya ɔkplu na ebunku Sena ɔni ɔɔɔte litemi teedie bekyuli ku Apolo na bataaklibi lel teete bana ulu busie. Na anu ka báke lela biala leni baawia. ¹⁴ Ɔdi ka baɔtaadine batɛya kale na beeti bana uwi fui taabla lebuni leni male ɔɔsia. Na bakana bekyuli bamba lenɔ buteebunku na ɔɔɔdi ka bataabla ɔɔɔɔ. ¹⁵ Banwa bani nkya-mi kudɔ meni fui banii beegyele-mii o-o! Awɔ lenɔ gyele banwa baɔtaadine bani nkya mmɔ te-bu. Katɔti ɔda bina fui na nwuna lefɔndia kemo.

FILEMON

1 Ami Paulo ɔni nte aban ɔɔ ka mɔɔ Kristo Yesu lesa ɔsu ku ɔnwa Timoteo muunweni ɔku ɔmeni. Na líti muumene awɔ Filemon bula kabla kameni ɔblane ɔkpana ɔni na bɔɔyó geen. 2 Buugyele bafɔɔtaadine lekpa leni mɔɔsa na fula kaduli ku ɔnwa Uleku Apia ku Arkipo ɔni nnyeku-bu na Blɔti kabla kameni kenye kpakplaa aani ukpone kale. 3 Na buuvele Katɔti ɔni ndi bula ɔti ku Blɔti Yesu Kristo bɔnii lekɔndia ku keyi buɛɛ kasiaku-mii. 4 ɔnwa Filemon, uwi biala na mɔɔkpali katɔ ni, muunyimo taal-ɔ lenyi na mɔɔgyá Katɔti enu na fula lili. 5 ɔsika muunú kale na aayó Katɔti bekyuli ku kale na áfɔ Blɔti Yesu ádi. 6 Bubo ala abuni ani na Kristo ɔsu. Na mɔɔkpali katɔ nni Katɔti ɔya na ama bani náfɔ Kristo bádi aani fula kale ni, be- nu ala ameni kalɔ kadue ɔkenku fula leɔ. 7 ɔnwa, leɔ léyɔ-mi geen na ákya-mi ogya na fula bekyuli ɔyɔ ɔsu. ɔsika ánu Katɔti bekyuli leɔ. 8 - 9 Na ina ka lekana lise kayi aani fula unengu na Kristo kemo na lesu-ɔ nni bla lela leni na ɔleka abla ni, mɔɔyó ka livele-ɔ mmomu. Ami Paulo ɔni náabi meni na nɔɔ ndi ɔɔntene lenɔ na Kristo Yesu ɔsu ni, muuvele-ɔ na fula ɔyɔ ɔmeni ɔsu. 10 Muuvele-ɔ na Onesimo lili ɔni nébenwini mina ubidi na Kristo kemo uwi ɔni na nkya ɔgɔba kemo. 11 Ina ka nwuna lenyi kalɔ ndi ubunkune ni, kubunku kani na ɔleka ute-ɔ ni, áyila-ka ka úkeli-ɔ kudɔ ɔsu. Nsu ɔfɛni ni, úbo-mi kudɔ na ɔsu únwini ami ku awɔ fui ubunkune. 12 Lésɔku-nwu muumene-ɔ na anwu ndi mina lenumi. 13 Na ɔfaani ɔni na nte ɔgɔba ɔmeni kemo na litemi buni ɔsu ni, mɔɔyó ka nka ɔsu ɔkya-mi kudɔ na unye-ɔ

kenye uteebunku-mi. 14 Nsu ni, naaayɔ ka lele-ɔ kama lebla lela leɔdi kale na kebunku biala na eete-mi ni, ula- bla aani si bɔnya na nda-a lemana, mmomu kale na abla-ni ku ka fɔ faa. 15 ɔfaale Katɔti ɔya na Onesimo ɔɔɔ-ɔ kudɔ uwi klukui ɔmeni kemo kale na ɔsu unwini ubo ubakya-a kudɔ uwi fui. 16 Na ɔfɛni ni, ɔɔdubo-ɔ kudɔ aani ukyuli bamba kabla ɔblane kani. Mmomu ɔdi bula ɔnwa ɔyɔne na Kristo kemo. ɔfɔ-mi kuye geen! Nsu awɔ ni, ɔdubɔfɔ-ɔ kuye utulo-mi. ɔsika ɔdubo aani fula kabla ɔblane ku fula ɔnwani na Blɔti kemo lenɔ. 17 Anwuɔsu si aanu-mi aani fula kabla ɔblane ɔkpana ni, gyngya enu na afɔ-nwu aani kale na adubɔfɔ-mi na ɔsu ɔkya-a kudɔ. 18 Si ɔfɔ-ɔ iye ɔda-a kayu kadi ni, ti- ka kya mina akunta kemo. 19 Ami Paulo ɔlati néti mina ɔnu línweni ɔmeni. Na ndubɔfɔ kayu biala nkya. Nsu ni, ɔɔdi ɔsu nda-a nni awɔ ada-mi fula ngba kayu na Kristo kemo. 20 Anwuɔsu ɔnwa, mɔɔwɔia ka ete-mi ke- bunku kameni na Blɔti ɔsu. Bla ɔmeni kale na kubiti ɔ- da-mi na mina kayi kemo. 21 Líti ɔku ɔmeni muumene-ɔ na léfɔ lédi ka adubɔbla lela leni na muuye-ɔ meni. Na ngyi geen ka adubɔbla etulo kale na muuye-ɔ meni muedi. 22 Lenɔ ni, klibi keduok kadi se-mi. ɔsika mɔɔfɔ taadi ka Katɔti ɔdubunu fula katɔ ɔkpali na banyonu- mi na lesɔ libo-ɔ kudɔ. 23 Epa fra, ɔni na ami ku-nwu ɔte aban ɔɔ na Kristo Yesu ɔsu, ɔkya-a kenye o-o! 24 Marko ku Aristarko ku Dema ku Luka bani ndi mina bebunkune na kabla kameni kemo lenɔ beegyele-ɔ. 25 Blɔti Yesu Kristo lekɔndia lesiaku-ɔ na fula kayi ke- mo.

HEBRIFUƆ

1 Na uwi ɔni návi kemo ni, Katɔti ɔsia nwuna kenye bediene leɓ ɔtemiku bula bati kuuku kɔle kɔle na lilu bun bun leɓ. 2 Nsu na uwi ukplodi ɔmeni kemo ni, Katɔti ɔtemiku-bu ɔsiaku Ubidi leɓ. Ubi ɔmmɔ na ɔfuna úse ka ɔbla nwuna ala fui ɔdine. Na nwuna leɓ kani na ɔsia údie kayawi fui. 3 Ubi ɔmmɔ ndi Katɔti bukeye ɔkɔ mɔkɔsí Katɔti ɔni nse kede kede leɓ. Na ɔdi Katɔti ukyuli udu ɔmmɔ geen. Na ɔkenku nwuna litemi leni mbo ɔyikun leɓ ɔsu na lela biala linye nina kenyeƙɔ na kayawi. Na uwi ɔni na úti leɓ ɔkpa kale na Katɔti uti bayawine ekpidi ɔkyie-ma ni, úsie útelie kelieƙɔ kenengudi fui na Katɔti ɔdianu kake. 4 ɔmeni ɔsu na ubo kenyeƙɔ utulo Katɔti batu. Na leni kani na lenyi leni na ubo lenɔ léƙ ɔ kuye litulo ama leɓ. 5 ɔsika ni, Katɔti útasu nwuna ɔtu ɔdi dii ɔnini, “Awo ndi mina ubi. Na ɔmwi ni, línwini-ɔ ɔti.” Na ɔsu útasu ɔtu ɔdi ɔnini, “Ami madi-nwu ɔti, na anwu wadi mina ubi.” 6 Uwi ɔni na Katɔti Ubi ɔni nɔ ala fui úbo kayawi kamani leɓ ni, Katɔti ɔsu ɔnini, “Beya na Katɔti batu fui bakɔliku-nwu lenyi katɔ.” 7 Na etemila ani ndanku Katɔti batu leɓ ni, ɔsu ɔnini, “Lébla mina batu na bese aani ɔfɛfɛ. Na ama bani mɔkɔbla mina kabla ni, lébla-ma na bese aani ogya linyemi.” 8 Nsu na Ubidi ɔmmɔ leɓ ni, Katɔti ɔsu ɔnini, “Ati, awo ni, fula lega kadikɔ kadubo buse uwi fui. Na adubɔdi fula bekyuli leɓ na ulu siin leɓ. 9 Awo mɔkɔyɔ lela leni nse siin, na ekisi ala ani naaake ulu leɓ. Anwu ɔsu ni, ami fula Katɔti léƙfuna awo, Ati, ka ake kenyeƙɔ etulo na bakladi fui aƙ. Na léya-a na áke leɓyɔ na uwi ɔni na líti inɔmii líwi-ɔ aani likpose.” 10 Katɔti ɔsu ɔnini, “O Blɔti, na kalɔ kesekɔ ni, awo nédie kayawi kamani fui, na éti fula enu ábla kayaa. 11 Ala amani fui adubɔyii udu. Nsu awo ni, adubulie uwi fui. Ala amɔ fui adubɔɔ aani adala kale. 12 Adubɔfɛnya asala aani kale na baafɛ awu. Na aani kale na baavumana adala ni, leni kani na Katɔti ɔdubo ala amɔ ɔbvumana. Nsu kale kani na awo ese ni, leni na adubo buse. Na fula akwa alása kudii.” 13 ɔkɔdi Katɔti ɔtu ɔdi na Katɔti ɔsu ɔnini, “Sɔ lie kelieƙɔ kani náƙ ɔ kuye ketulo fui na mina ɔdianu kake wetédu uwi ɔni na meti fula bekisine makya-a legba kalɔ.” 14 Na nwuna batu fui ama ni, ɔkɔdi ayu ani muusié-nwu ɔtala ka beteabunku bekyuli bani na Katɔti ɔdubɔya na bake ɔƙɔ na badi yoo?

2 ɔmeni ɔsu na ɔdi ka ɔkɔbla ɔsiaku ala ani na búnu leɓ kadue na ɔɔda-nya kpakplaa kale na bulayii

ulu geen ɔmmɔ. 2 Na ɔfeni ni, si kenye kani na Katɔti batu básu bula bati kuuku kábala-ma na Katɔti ɔni ɔdi biala ɔtu ɔkɔni námanku si báƙɔ ni, 3 de na beekali benii ɔdubɔkɔkana na bukeli ɔtu ɔkɔni ɔkɔni nse nte-bu si búni ngba ɔƙɔ bonwu ɔkɔmeni? ɔƙɔ ɔkɔmeni lesa na Blɔti ɔka ɔkɔ bute-bu. Na bekyuli bani fui nénu lesa lemeni ni, básia kama na bédie-ni básu-bu nwa. 4 Katɔti ɔlati lenɔ údie ɔtina-bu nwa ka litemi lemeni le-di litemi geen ɔkenku akɔla budie taatina lidu lidu ku Katɔti Ɔyɔ etela lidu leni na úle ɔkya bekyuli kemo na nwuna ɔyɔ kenye. 5 ɔkɔdi Katɔti batu na Katɔti ɔsu ka badubɔdi kayawi kani litemi na ɔkɔsu ka kadububo meni leɓ. 6 Nsu likpo leɓ lekye na Bunweni Kedee Ɔku kemo na básu Katɔti banii, “Bi na ukyuli ɔdi, ɔsu na aasia-nwu anu leni? Na bi na Ukyuli Ɔyawine Ubi ɔdi, ɔsu na aanu-nwu leɓ leni? 7 Na áya na úbo úbenye kenyeƙɔ kani náyu kalɔ blii kétulo Katɔti batu bamɔ kadi. Na áya na uukeye na bekyuli baabu-nwu. 8 Na éti lela biala ákya-nwu kalɔ.” Ka Katɔti úti lela biala ɔkya-nwu kalɔ ɔsu ni, lela leɓ leɓ liiibo na leɔɔkya-nwu kalɔ. Nsu ɔfeni ni, bulánu taati si lela biala lekye-nwu kalɔ. 9 Nsu ɔkɔnu Yesu ɔni na úbenye kenyeƙɔ kani náyu kalɔ blii kétulo batu bamɔ kadi ka uukeye na bekyuli baabu-nwu ɔfeni, ɔsika úbo kukpi abi. Na Katɔti úte-nwu ɔyikun ka ukpi na bekyuli fui lili. 10 ɔdi lela leni na Katɔti ɔni nédie ala fui na ɔkɔnu-nya leɓ ɔnu ka leɓia ka ukyuli ɔni mɔkɔkɔnku bekyuli pii teeduoku bukeye kemo ni, ɔka abi bubo kale na ɔkɔnwuna kabla na ɔƙɔ-ma. 11 Anwu ɔni nábla bekyuli kedee ku bekyuli bani na ɔbla kedee fui ni, badi bekyuli benwi. ɔmeni ɔsu na ɔƙɔ kulekpo Yesu ka ɔkɔ-ma ɔnii banwa. 12 ɔkɔsu Katɔti ɔnini, “Ndububo fula lenyi kudu bubo bute mina banwa. Na ndubumwi-ɔ lenyi kedee na baƙɔtaadine leƙpa fui anumi.” 13 Na ɔkɔsu lenɔ ɔnini, “Ndubuti mina anu fui lesia Katɔti leɓ.” Na ɔkɔsu ɔnini, “Aanu ami ku bebi bani fui na Katɔti úti úte-mi.” 14 Ka bekyuli bamani badi ɔkɔna ku ubugya ɔsu ni, anwu lenɔ úti ukyuli udu kale na ɔkenku nwuna kukpi leɓ ni, na wadi ukyuli ɔni nda kukpi ɔyikun leɓ. Na ukyuli ɔmeni ndi ukisine ɔmmɔ. 15 Na ɔkenku ɔmeni leɓ na udie bani fui na kukpi lifu líbo-ma leƙpu líse bana ngba fui kemo. 16 ɔsika geen ni, ɔkɔdi Katɔti batu na uubunku, mmomu Abraham kaba kemo bebi. 17 ɔmeni ɔsu na Katɔti ɔbla-nwu aani nwuna banwa kale na ulu biala leɓ. ɔbla leni kale na unwini ɔkpane unengudi ɔni mɔkɔnu ɔkɔnyana na ɔkɔbla

lela biala ulu lela teete Katcti, na uti nwuna ngba cka kale na Katcti uti bekyuli ekpidi ckyie-ma. ¹⁸ Na ka ala lidu lidu ekpoku anwu clati na ubo abi ni, ckana na uubunku bekyuli bani fui na ala amm ceekpoku.

3 Anwuosu ni, banwa kedee bani na Katcti ol ka bedi Katc Dga Oma ala, biti bina anu besia Yesu cni ndi ctalane ku ckpane unengudi cni kenye na buodie lela. ² Obla ala ulu lela ute ukyuli cni nafuna-nwu use aani kale na Mose obla ala ulu lela na Katcti kaduli.

³ Yesu omanku cbu utulo Mose aani kale kani na ukyuli cni natu ct c f c lenyi utulo ct cni na ctu mm. ⁴ Csika ct biala ubo ukyuli cni natu-nwu. Nsu Katcti natu lela biala. ⁵ Mose obla lela biala ulu lela na Katcti kaduli aani kabla cblane. Na udie ala ani na Katcti cdubo ubasu ctina. ⁶ Nsu Kristo anwu ni, obla ala ulu lela aani ubi cni ntcknku Katcti kaduli. Na abu ndi nwuna ct cmm si buse kayi na bufie lenunsia leni kudu na buuboboda kpakplaa. ⁷ Anwuosu na Katcti Kcyu kosu cknini, "Si binu Katcti ledi cmwi ni, ⁸ bitabla atuokplu aani kale na bebla uwi cni kemo na beta binye-mi lela na bekaku-mi benu na ketele mm. ⁹ Mm na bina bati kuuku bakaku-mi banu banii baanu lela leni mabla ina ka banu ala ani na lebla na akwa aavlene kemo. ¹⁰ Cmm cju na liti cny lky kaba kamm. Na lesu nnini, 'Bana kayi fui kake ulu bamba lela, na batanu mina lilu batati kudii.' ¹¹ Anwuosu na lekpaali lela lesu na mina cny kemo nnii balani belede-mi na baka ckwuna kudii!"

¹² Banwa, benu lela kemo kadue kale na cdi uleti likpidi kasusu na kayi kemo na unwini ukyuli cni naaaf c taadi na wale Katcti cni muute ngba kama. ¹³ Mmomu bekya lela ogya limeyi ndi limeyi si kadi biala kgye-mii na baal-ka banii cmwi. Cmm nduboya na likpidi lilat c cdi na wenwini ukyuli cni cckbla atuokplu. ¹⁴ Bubo kadik ckenku Kristo lela si bufie-nwu boda kpakplaa na buti bula lela fui bosa-nwu lela utedu kawakwa.

¹⁵ Leni na basu babavi cfeni banini, "Si binu Katcti ledi cmwi ni, bitabla atuokplu aani kale na bebla uwi cni na beta binye Katcti lela." ¹⁶ Na cma bene na beekali ka ama nenu na bata benye Katcti lela mm? Cckdi bekyuli bani fui na Mose ctcknku oleku Egyipte kal lela mm badi yoo? ¹⁷ Na cma bene na Katcti uti cny ky akwa aavlene ckck mm? Cckdi bekyuli bani nabla ala ekpidi na Katcti yila-ma udu na ketele kemo mm badi yoo?

¹⁸ Na cma bene na Katcti ckpaali lela osu ka balani belede-nwu na baka ckwuna si ckckdi bekyuli bani netenu-nwu litemi mm. ¹⁹ Anwuosu bonu boti ka cni na bataf-nwu batadi cju na batkana-nwu cni bude na baka ckwuna.

4 Anwuosu ka linyese leni na ute-bu ka buduo nwuna na ckwuna fui kemo kamua kese kete-bu cju ni, beya na cknu lela kemo kadue kale na cdi ulac na kenye kamm lela. ² Csika basu abu leno litemi buni lemm aani kale kani na basu ama leno. Nsu litemi leni benu katala ckcia cdi ketete-ma. Csika ama bani nenu

kenye kamm ni, bataf-ka batadi. ³ Nsu abu bani mm f taadi ni, cdubck ckwuna cmm. Na bani nataf batadi ni, batak-mu aani kale kani na Katcti osu lebo leni na osu cni, "Anwuosu lekpaali lela lesu na cny kemo nnini, 'Balani belede-mi na baka ckwuna kudii!' " Katcti osu cmeni ina ka ute ku fi use uwi cni na olaw kayawi budie. ⁴ Csika na Bunweni Kedee Cku kemo ni, benweni lela ledi na limeyi maatedi lela banini, "Na limeyi maatedi lela ni, Katcti oda kabla fui oya na onwuna." ⁵ Na litemi leni bosu bvi meni kemo ni, Katcti osu cni, "Balani belede-mi na baka ckwuna kudii!"

⁶ Litemi litemi lemua lise leni ka badi badubck ckwuna cmm. Na bani na baka lesa lemm ck bute ni, ama mmomu neteduo ckwuna cmm kemo osi bana atuokplu cju. ⁷ Cmeni cju na Katcti ol use limeyi lelbambadi leni na ck ckni cmwi use uwi cni na stemiku kuuku bekyuli ckenku Dga Dawid lela leni na bosu bubavi cknini, "Si binu Katcti ledi cmwi ni, bitabla atuokplu." ⁸ Csika cnya na si Yosua oya na baka ckwuna ni, nka Katcti ol utasu lela ledi utasiku limeyi lelbambadi ledi lela. ⁹ Cmeni cju na lenwunameyi lemua lise lite Katcti bekyuli. ¹⁰ Csika ukyuli biala cni muuduo Katcti ckwuna kemo ni, ckda nwuna kabla fui taaya na ckwuna aani kale kani na Katcti obla. ¹¹ Anwuosu beya ckya ckplu biala na buduo ckwuna cmm kemo. Na cdi biala ulaw ulu ka csiaku bana atuokplu ckbla kama cju. ¹² Katcti litemi ledi lela leni mbo ngba na lebla kabla pla pla teetulo kewii kani na bad-ka levi iny. Na liiduo ukyuli kasusu ku cny nte. Na lebla leni aani kale na kewii keele ckna ku ekubi nte. Litemi lemm lenu lela biala leni nky ukyuli kasusu ku kayi kemo taatina-nwu. ¹³ Ala ani fui na Katcti udie litab-nwu. Na cknu lela biala kale na lise. Na nwuna anumi na cdubo bula akunta fui ckbu. ¹⁴ Anwuosu ka bubo ckpane unengudi cbuni fui cni ndi Katcti Ubidi Yesu cni nky-nwu kud na kat cmm cju ni, beya na bufie cfctaaadi cni kenye na buodie meni ckda kpakplaa. ¹⁵ Cckdi ckpane unengudi cni na bula lela lilakywi-nwu kaf na bula kpete kpete ckbla kemo. Mmomu cdi ukyuli cni na ala ekpoku-nwu anu na ulu biala lela aani bula kale kani. Nsu utabla likpidi ledi. ¹⁶ Anwuosu beya na buti bula lela fui bute-nwu na ckpe bude-nwu na nwuna legaboku kud ku kayi buse ka ubo lefandia cju. Na ckenku nwuna lefandia cju ni, cdubcknu-bu cnyana na ubunku-bu uwi biala na buvele-nwu lela ledi.

5 Ckpane unengudi biala ni, bekyuli ak na baafu-nwu taaleku. Na anwu muunye bekyuli bammm kenye na ala ani fui ndanku Katcti lela. Na uuti etela ku akpala teete Katcti na bana fui ekpidi lili. ² Na bekyuli bani naaagy cda bubo cmm na bayii ulu ni, ckpane cmm cgyi kale na cbla bana litemi bue. Csika anwu leno ulakana cda bubo cmm fui lela ckdi. ³ Leni cju na cka cbla akpala na anwu clati ekpidi ku bekyuli

bammɔ fui ekpidi lili. ⁴ Ukyuli ɔdi ulakana ɔkpane unengudi kenyekɔ kameni bɔfuna bute lɛb. Mmomu ɔdi ka Katɔti náfuna-nwu aani kale na ɔfuna Aaron. ⁵ Leni kani na Kristo lenɔ útafuna ɔkpane unengudi kenyeko kameni útete lɛb kale na bekyuli babu-nwu. Mmomu Katɔti ɔsu-nwu ɔnini, “Awa ndi mina ubi. Na ɔmwi ni, línwini-ɔ ɔti.” ⁶ Na likpo bamba ni, ɔsu ɔsu ɔnini, “Adi ɔkpane úsela uwi fui na Melkisedek ɔkpane bɔdi ulu lɛb.” ⁷ Uwi ɔni na Yesu úlie ngba na kayawi kameni lɛb ni, ɔkpali katɔ úvele Katɔti ɔni kani ndubɔkana na udie-nwu na kukpi kemo ku kɔvanu momoomo ku imii. Na Katɔti únu-nwu bɔkpali, ɔsika úboku lɛb kalɔ úte-nwu na ɔɔbu-nwu ɔsu. ⁸ Na ina ka ubidi na ɔdi ni, ɔteya abi ani na ɔdi ka ukyuli ubo si uunú Katɔti litemi. ⁹ Na ka Katɔti ɔya na ɔbla nwuna kabla ɔkɔkɔ ni, únwini ukyuli ɔni lɛb na bekyuli bani muunú-nwu litemi fui baasia taake ngba ɔɔfɔ. ¹⁰ Na Katɔti nédie-nwu ka unwini ɔkpane unengudi na Melkisedek ɔkpane bɔdi ulu lɛb. ¹¹ Bubo ala pii na ɔsu ɔsiku ɔmeni lɛb, nsu ka bilákana ala bufie taakya lili kemo pla pla ɔsu ni, nwuna kalɔ budie bubo ɔkplu. ¹² ɔsu ni, ɔfeni kale bene nka beɔdi ala batinane muedi. Nsu beɔsu beɔwia ukyuli ɔni ɔsu medie Katɔti litemi buni lemɔ ala kalɔ keseko mete-mii. ɔni na beɔwia adila geen kama ni, beɔwia lenyi ntu mmomu. ¹³ Na ukyuli ɔni na lenyi ntu kani na ɔɔnyimi ni, ɔmua ɔdi ɔnamu na útedu ka unu ala ɔtina ɔni ndanku ukyuli lɛb ɔkɔkɔ siin kalɔ. ¹⁴ Nsu adila geen ani mbo unu ni, ese ete bekyuli bani náabi lɛb. Leni kani na bekyuli bani náabi lɛb ni, báanyue lɛb na báti kavumana kani nkya lɛbuni ku likpidi nte.

6 ɔmeni ɔsu ni, beya na busie anumi, na bulasɔ bulakya lenamu uwi kalɔ keseko ala ani na ɔteya na Kristo mmɔ kani lɛb kemo. Bitaya na ɔsu butése kalɔ keseko ala ɔteya kalɔ. Ala ameni adanku kayi bunwini na ala ekpidi lɛb ku kale na ɔɔfɔ Katɔti bɔdi lɛb. ² Na adanku lɛla leni ɔsu na beeti ntu taabla ntu ɔkɔkɔ ɔdi ku enu lili ɔsɔia ku kale na bekpine badubɔkɔ bata bale bekpine ɔkɔ ku Katɔti litemi leni na ɔdubɔteku-bu na ɔsu ulavumana-ni kudii lɛb. ³ Anwuɔsu beya na busie anumi. Na si Katɔti ɔtunaku-bu ni, ulu ɔmeni lɛb na ɔdubɔsɔia. ⁴ Na bekyuli bani nánu bukeye dii na báke Katɔti lɛfɔndia na báke ɔsɔia ɔkɔdi ɔkenku Katɔti Kɔyu lɛb, ⁵ na bánu lɛbuni leni nkya Katɔti litemi buni lemɔ kemo báti ku ɔyikun ɔni ndanku Katɔti lɛga bɔdi ɔni mebo lenɔ lɛb ⁶ si béni bana ɔɔfɔtaadi na Katɔti lɛb ni, basɔ balakana na benwini kayi. ɔsika basɔ baaka Katɔti Ubidi ɔmmɔ taamana ugyii lɛb na baakya-nwu ɔɔfa na kadi fui anumi. ⁷ Kalɔ kani ɔmmɔfɔ ntu si ɔnantu ɔna na kaadia edula abuni teete bemonsene ni, Katɔti kuse kuse ɔsɔia-ka. ⁸ Nsu kalɔ kani na liyu na alakpi ɔkɔkɔwé-ka lɛb ni, kadanku ewida na keeɔbo ɔsɔia ɔkɔdi. Na kasɔ kaladia lɛla lɛdi ɔkɔkɔ lenɔ. Na kawɔkɔkɔ ni, kadubɔkywi. ⁹ Bayɔne, ina ka ɔsu ala ameni fui ni, ɔsɔia anu ka ala abuni ani ndanku ngba ɔɔfɔ adubɔsi-

aku amii fui. ¹⁰ Katɔti ɔkɔkɔ lɛla biala ulu lɛb. Na uláyifla bina ala ani na bébla. ɔgyi ka beɔyɔ-nwu ɔkenku kale na bíbunku nwuna bekyuli. Na beɔmua biibunkuma úbedu ɔfeni. ¹¹ Leni na ɔkɔkɔka ka bina ɔkɔ ɔdi biala ɔda lɛb ku udu buni ɔmeni kadue utédu kawɔkɔkɔ kale na bina lenunsia lɛlɛ-mii ɔsɔia. ¹² Buláwia ka bitaabla ɔkɔkɔ. Mmomu beɔteya bekyuli bani náke kayi buɛɛ na báfɔ bádi ɔsu na ɔnu kútuku-ma linyese leni na Katɔti úse-ma mmɔ. ¹³ Uwi ɔni na Katɔti úse Abraham kenye ni, ɔkpali lɛb úse kenye kammɔ, ɔsika lɛla lɛdi liiibo na litulo anwu Katɔti. ¹⁴ Na ɔsu ɔnini, “Geen ni, ndubute-ɔ kuse kuse. Na ndubɔya na edie kaba pii.” ¹⁵ Na ɔmmɔ kama ka Abraham ɔke kayi buɛɛ na ɔsɔia Katɔti anu ɔsu ni, ɔnu kútuku-nwu kenye kani na Katɔti úse-nwu mmɔ. ¹⁶ Bekyuli baakpali ala ani ntulo-ma teese kenye taatina ka lɛla leni baasu lɛdi litemi geen, na unyefi ɔdi uuubo-nwu kemo. ¹⁷ Na ka Katɔti ɔkɔkɔka ka bekyuli bani na úse kenye fui bati nwaa ka kavumana kadi kelebo nwuna linyese kemo ɔsu ni, ɔkpali lɛb úse kenye kammɔ. ¹⁸ Katɔti ɔbla ɔmeni ɔkenku alakpa anyɔ ani naaavumana lɛb. Na Katɔti lenɔ ulakana ɔkɔ ɔnyii. Na ɔmeni ɔdubɔya na abu bani nékeli ɔtámiku-nwu ni, enu alafɛ-bu na lenunsia leni na úti ɔkya-bu lɛb kemo ɔsu. ¹⁹ Bula lenunsia lɛmeni ɔmmɔyá na ɔda Katɔti kɔkɔplaa na bula kayi kemo aani kale na kugyii lidu lɛɛda kalɔ geen. Na ɔsɔia Yesu anu. Anwu néduo katɔma kedee kani kenye na lɛdiku lɛfa kemo. ²⁰ Mmɔ na Yesu ɔgyi ɔkɔ útedu na abu ɔsu. Na únwini ɔkpane unengudi úte uwi fui na Melkisedek ɔkpane bɔdi ulu lɛb.

7 Melkisedek ɔmeni ɔdi lɛga na Salem, na ɔbla ɔkpane kabla úte Katɔti ɔni ntulo fui. Uwi ɔni na Abraham ɔsi kekɔkɔ útádi бага bani nkya amadɔ mmɔ lɛb ɔdubo ni, Melkisedek ɔmeni útásiaku-nwu na úte-nwu kuse kuse. ² Na Abraham úti nwuna ala fui lɛkpa leevudi úte-nwu. Kudeedi ni, Melkisedek lenyi kalɔ ndi Siin ɔkɔkɔ ɔga. Na ɔmmɔ kama ni, Salem ɔga kalɔ budie ndi Keyi Buɛɛ ɔga. ³ Na bétenweni lɛla lɛdi bátásiaku ɔti iye uni, iye kaba lɛb, iye nwuna ɔkɔkɔ iye kukpi lɛb. Na Katɔti ɔya na use aani anwu Katɔti Ubidi, ɔsika ɔdi ɔkpane ute uwi fui. ⁴ Benu kale na Melkisedek ɔmeni ɔfɔ kuye geen. Abraham ɔni ndi bula nana ɔni nédie bula kaba kameni muedi úti ala ani na úkpo ɔfɔ na kekɔkɔ mmɔ lɛkpa leevudi úte-nwu! ⁵ Na ɔfeni ni, ɔda bubo ɔmmɔ búte Lewi kaba kemo bebi bani nébenwini bakpane ka báfɔ ala lɛkpa leevudi basiku bekyuli kudɔ ina ka bekyuli bameni badi bana banwani bani nási Abraham ɔmmɔ kaba kemo. ⁶ Melkisedek ɔmeni útasi Lewi kaba kemo, nsu ɔfɔ ala lɛkpa leevudi ɔsiku Abraham ɔni na Katɔti úse-nwu kenye úse mmɔ kudɔ, na Melkisedek ɔmmɔ úte-nwu kuse kuse. ⁷ Na ɔkɔ ɔdi uuubo-nwu kemo ka ni, ukyuli ɔni muute kuse kuse utulo ukyuli ɔni na béte kuse kuse mmɔ. ⁸ Na bekyuli bani ɔmmɔfɔ ala lɛkpa leevudi ni, badi bakpane bani muukpi. Nsu na Melkisedek kake anwu ni, ɔfɔ lɛkpa

leevudi lemmu aani okpane on ni ngba aani kale na Bunweni Kedee Okusu. ⁹ Na bokana na boku muedi bokni Lewi on okofu ala lekpa leevudi leno sisia Abraham lel ute Melkisedek ala lekpa leevudi lemmu. ¹⁰ Osika uwi on na Abraham ssiaku Melkisedek na uute-nwu ala lekpa leevudi lemeni ni, na Lewi omua okya bana nana bene ubugya kemo. ¹¹ Katoti ute kadi fui bekyuli oda bubo bokni nkenku Lewi okpane badi kabla ulu lel. Na si bokla na babla bana kabla na kedu kawo ni, bi osu na Katoti osu funa okpane obambadi ka ubo osiaku Melkisedek okpane badi ulu lel na okodi aani kale na sifuna Lewi bebi bani ndi Aaron kaba? ¹² Anwusu si kavumana kadi kebo na okpane badi ulu odi lel ni, na agyi anii odi ka kavumana kadi kebo na oda bubo bokni kemo. ¹³ Na ukyuli on lel na basu ala ameni fui basiku ni, ssi kaba bekyuli babambadi ako. Na kaba kamm bekyuli ako odi utabla okpane kabla na lekpa bi lel kudii. ¹⁴ Osika bogyi kede kede ka Yesu ni, Yuda kaba kemo na bawo-nwu basiku. Na kaba kamm lel ni, Mose utasu lela ledi utasiku bakpane lel. ¹⁵ Na ofeni on na okpane obambadi odi oda ole aani Melkisedek kale ni, lela leni na bosu meni ledubokla-mii nwa libu. ¹⁶ Odi ukyuli on nebenwini okpane na okkenku oda bubo bokni ndanku kaba kemo okpane badi ulu lel. Mmomu unwini okkenku okpane oyikun on nkyawuna ngba bokni naaadubo bosa kudii kemo. ¹⁷ Osika Katoti osu nwa onini, "Adi okpane usela uwi fui na Melkisedek okpane badi ulu lel." ¹⁸ Beliiiku oda bubo bokkudi beke komado, osika buuubo oyikun na buuubo kosa kodi leno. ¹⁹ Osika oda bubo bokni na Katoti ute-bu okkenku Mose lel ni, butabla Katoti kabla butawo. Na ofeni ni, boke lenusia leni ndia ntulo na leeyá na bokni teede Katoti. ²⁰ Ofeni ni, okodi okmi leti, mmomu okpane badi ulu okmi odanku Katoti linyese. Na uwi on na beke bakpane babambadi ni, okdanku linyese ledi. ²¹ Nsu Yesu ubenwini okpane okkenku Katoti linyese lel uwi on na osu onini, "Unwoti use kenye kpakplaa kadi na ulavumana-ka kudii onini, 'Adi okpane usela uwi fui.'" ²² Okkenku Katoti linyese lemeni lel osu ni, Yesu ndi bula kama kekoko na bunyimi bokni ndia ntulo meni lel. ²³ Kavumana kabambadi kadi leno kanya kani ndi ka bakpane bakukudi bamm beomomo, osika odi utakana nwuna kabla kenye bunye uwi fui ssi kale na beekpi osu. ²⁴ Nsu Yesu anwu uli usela uwi fui, na ulavumana nwuna okpane kabla ulete odi kudii. ²⁵ Anwusu ni, ukyuli biala on muubo Katoti kud okkenku-nwu lel ni, Yesu okmi okana na okofu-ma ngba uwi fui odubo buteevele teete-ma na Katoti kud. ²⁶ Omeni osu ni, Yesu omeni ndi okpane unengudi on kani ndubokla lela leni na bokwia ute-bu. Na use kedee, na lela ledi leeda-nwu. Use seen na Katoti udie-nwu oleku alaekpidi bablane ako, na okliku-nwu utese sese na kat okaka fui. ²⁷ Na uuuse aani bakpane benengudi babambadi bamm kale bani nale ka bataabla akpala

na ama ku bekyuli bakladi lili taasia kama limeyi ndi limeyi. Mmomu kunwi koni na anwu uti lel okpa na bekyuli fui lili ni, okpa kunwi pe okmi kani na ssa. ²⁸ Osika ni, oda bubo bokmi okfuna bakpane bani naakana bunye kpakplaa ama alati. Nsu linyese leni nebo na oda bubo bokmi kama ni, bofuna Ubi okmi na oya na owok nwuna kabla ute uwi fui.

8 Lela leni geen na bokyi budie bokina na litemi lemeni kemo ndi ka ni, bubo okpane unengudi omeni on nie kesii kani nafu kuye na Katoti legaboku kud na kat. ² Na bokla Katoti kabla na kampak kedee kani ndi kampak geen kani na Katoti oklati nwuna enu obla. Na okodi bekyuli nabla-ka. ³ Bofuna okpane unengudi biala ka uti ala ani na beke ku ani na badubuti bakpa fui okpa ute Katoti. Na leni kani na okla-ka okpane omeni leno uti lela ledi okpa ute Katoti. ⁴ Na si nka kal lel meni na okya ni, nka ulabla okpane kabla kulaa. Osika bakpane bakya bani bokmi akpala kale na oda bubo bokni nte nse bokina. ⁵ Baabla kabla na bana kampak kani nale kani geen nkyawo. Okmi geen osu na Katoti ubo Mose oda uwi on na osu-nwu onii oku bana kampak. Na osu-nwu onini, "Nu kadue na atu kampak kamm na kamanku ulu on na letina-a na bokni lili mm lel." ⁶ Nsu kabla kani na Katoti uti okya Yesu enu kemo ni, kafu kuye ketulo bana odi fui. Leni na bunyimi bokodi bokni kenye na Yesu unye ni, bofu kuye butulo bunyimi bokkudi bokmi fui. Osika beke bunyimi omeni beke na linyese leni ndia ntulo lel. ⁷ Si lela ledi nebie na bunyimi bokkudi lel ni, na nka osu utamanku na ulu biala lel ka basu bete-bu bunyimi bokodi bokbambadi badi. ⁸ Nsu Katoti onu ka bekyuli bafu, na osu onini, "Ami Unwoti okmi ka ni, uwi odubo on na ndubo lela lewodi bunyimiku Israel kadi bekyuli ku Yuda kadi bekyuli. ⁹ Na ulese aani kale na linyimiku bana bati kuuku na uwi on na leda-ma konu konu na letonku-ma leleku Egipte kal lel. Osika badi lela leni na linyimiku-ma lel. Anwusu linwini kama lekyama. ¹⁰ Bunyimi bokni na ndubo bunyimiku Israel kadi bekyuli uwi on ndubo kemo ndi omeni. Ndubuti mina oda bubo lekya-ma kasusu kemo. Na ndubunweni-mu lekya-ma kayi kemo. Ndubokla bana Katoti na ama leno babla mina bekyuli. ¹¹ Na ssi ofeni ni, ukyuli odi ok ulatina okpanadi iye onwani ka oki Bloti. Osika bana fui badubo-mi oki ssi ubliidi fui utale unengudi lel. ¹² Na ndubuti bana alaekpidi ani fui babla lekyema. Na nso leedubo bana ekpidi bunyimo kudii." ¹³ Na ka Katoti osu onii odubuse bunyimi bokodi ni, na budeedi bokla bokkudi. Na lela lekukudi leni neetu uwi ni, ledubo bokii uwi klukui kemo.

9 Bunyimi budeedi bokmi ni, bokdanku ulu on beeti taakpa ku kesii kani na baakpa na kal lel meni. ² Batu kampak kani na beke oku katoma. Na oku udeedi kemo ni, ligyii leni lel na baatu asogya taasia lele. Na ala kasiako kani lel na bodobodo on na

béti bákpa bete Katóti ósia leno use. Mmo baal banii kakpakó kede. ³ Na kakpakó kammó katóma kesii kani na béti kayakun kódi báda ni, mmo baal banii ódi óni nse kedee ntulo fui. ⁴ Mmo na sika ugyiedi lébi leni lel na baakyula olo fui léle ku sika ugyiedi adaka óni kemo na Katóti bunyimi ókya. Na adaka ómeni kemo ni, atabi kóleké kóni lel bényeni bunyimi ómmo basia kókyá. Na Aaron ugyii ódadi óni nédie evete leno ókyá-nwu kemo ku sika ugyiedi lekyami ledi. Na nina kemo ni, Katóti adila ani baal mana akya. ⁵ Na adaka ómmo kató ni, bávo Katóti batu badi udu mbo avwi na baal-ma Kerubim bényene. Na ama mmo óka ka Katóti ókyá mmo. Na bana avwi ebi likpo leni na beeti bekyuli ekpídi taakyie mmo. Nsu bulakana kóte kómmo kemo buduo busie ógyu ófeni tó. ⁶ Leni na bábla ala ameni bése mmo. Na bakpane béteeduo ódi udeedi kemo mení buduo buduo taatábla bana bakpane kabla. ⁷ Na katóma kammó kemo aka ni, ókpane unengudi kani néteeduo mmo kunwi na lékwa kemo. Na ntu úti ebuo óni na béeti bákpa ubugya óda na weti wakpa na anwu ólati ku bekyuli ekpídi ani bátati asa na bábla lili. ⁸ Katóti Kóyu kókenku ómmo lel kóktina-bu nwaa ósi uwi ómmo ka ulu óni lel na ódubóksia buduo Katóti katóma geen kammó kemo ni, útedie-nwu tó keyi uwi óni na kakpakó kedeedi kammó kamua kenye. ⁹ Mmomu ómmo ódi lela leni mmo óka ka etela ku akpala ani fui na bada baabla akpala ammó ni, elédie ókófi na ukyuli óni kómmo akpala ammó lel. ¹⁰ Ósika ala ammó fui adanku ódi ku óni ku lel ókófi ódi na lili bun bun lel. Na adi ókna lel óda bubo óni ndubóbla kabla ófeni wetédu ka ulu ókódi ómmo úbo. ¹¹ Uwi óni na Kristo úbo aani ókpane unengudi kale úte ala abuni ani náada ale ni, óvi úduo kakpakó kani náfo kuye na kadia ketulo fui kemo. Na ókódi ukyuli enu na béti bátu-ka. Na ókana budie kal ókni kókenku kale na bédie kayawi kaméni lel ala kale. ¹² Na ókódku bese iye bakó bebi ubugya útetéduo mmo. Mmomu anwu ólati ubugya na úti útéduo likpo leni nse kedee ntulo fui mmo kunwi pé kani, na ófo-bu lili kayu úte uwi fui. ¹³ Bekyuli bani nábla ala ani náya na beesé lel na ódi ala ókni kenye ni, baakana na beeti bese ku bakó ubugya ku bebuo baméni ntó teewi-ma lel na bana lel léso taabla seen úte ódi ala ókni. ¹⁴ Na si ókladu ómeni ókó na ukyuli ókni seen ni, na Kristo ubugya ókana na ókni ukyuli seen teetulo. Ókenku Katóti Kóyu óni nli uwi fui lel ni, Kristo úti lel ókni akpala ani nédu ákwa úte Katóti na lela ledi lítebie-mu lel. Nwuna ubugya ódubóbla bina kayi seen ósiku ódi ókni óni nse nseebo óksia fui kudó kale na ókni Katóti óni nli kabla. ¹⁵ Ómeni ósu na Kristo ndi ukyuli óni nnye bunyimi ókódi ókni kenye kale na bekyuli bani na Katóti ókni ka babla anwu badi ni, bana ókni kutuku linyese leni ndi ngba ókni nse naaadubo óksa kudii. Ómeni uubo teete leni, ósika Kristo kukpi ósu na Katóti uuti ek-

pidi ani na bekyuli bábla na bunyimi ókni kemo taakyie-ma. ¹⁶ Si bédie ókni óni kóktina kale na beele ukyuli ódi ala keyi ni, ókni batina ka ukyuli óni nényeni ókni ókni úkpi. ¹⁷ Ósika ókni ómeni uuubo tó óyikun ódi si ukyuli óni nényeni-nwu mmo ókni uli ngba. Amu ntu nwuna kukpi kama kani asa na ókni ókni wabla kabla. ¹⁸ Ómmo ósu ni, asa na bunyimi ókni kemo ókni ukyuli ni, ubugya néwi kal. ¹⁹ Kudeedi ni, Mose úbo óda ute bekyuli na ala ani kókni na óda bubo ókni kenye. Ómmo kama ni, úti bese ku bakó ubugya ósalaku ntu na úti ókni ubugya ókni ókni óda bubo ókni ókni lel ku bekyuli bammo fui lel. Na úti unwu ugyiedi únyimi evete ani baal bani hisope na úti ókni ókni. ²⁰ Na ósu ókni, "Ómeni ndi ubugya óni na Katóti úti úse nwuna bunyimi ókni likpo. Na ósu-mii ka bedi-mu lel." ²¹ Leni kani Mose ókni ubugya úwi kakpakó kammó ku ala ani na beeti taabla lékpa lémmo fui. ²² Geen ni, óda bubo ókni kóktina na ókni na ókni ókni ala fui aabla seen ókni ubugya lel. Na ókni ubugya kaló buwi kemo na Katóti uuti bula ekpídi taakyie-bu. ²³ Ómanku úte ka ekposela ani baabla na kaló lel mení na kató adi udu kenye ni, babla-nya seen ku akpala ameni udu. Nsu kató adi alati anya ni, ókni beti akpala ani ndia ntulo ammó babla-nya seen. ²⁴ Ósika ókni kakpakó kani na bekyuli bayawine béti enu bábla básiaku kató ódi kenye kemo na Kristo úduo. Mmomu kató óga óma geen kadi kemo na úduo ókyá ófeni na Katóti anumi na bula lili. ²⁵ Na uléti lel taakpa lékwa ndi lékwa aani kale na ókni unengudi uuuo kesii kani nse kedee ntulo fui mmo ku ubugya óni naaadi anwu ólati ódi kale. ²⁶ Si leni na use ni, ókni nka Yesu ókni ubebo abi óksia kama kóle kóle óksia kayakwi kaló keseko fui. Nsu kale na use ni, kunwi pé kani na úbo kayakwi kaméni kemo úbedie-bu na ekpídi fui kemo ku nwuna ubugya óni na úti ókni na bula lili. Na ódanku uwi fui utéduo kayakwi kókni. ²⁷ Katóti óle ugyii úse ka ukyuli ukpi kunwi pé kani, na ókni kama na ókni-nwu lítémi. ²⁸ Leni kani na Kristo leno úti lel ókni kunwi pé kani na údie bekyuli pii na bana ekpídi kemo. Na ódubóbu ubo kunyódi. Na ókni ókni na ókni ubebo abi na ekpídi ósu. Mmomu kale na uti ngba ókni uboku bekyuli bani na benye bagya-nwu.

10 Óda bubo ndi ekposela úte ala abuni ani ndubo. Na ókni óda bubo ókni ndanku ala abuni ammó alati geen tó. Ómeni ósu ni, akpala ani nkenku óda bubo ókni ani na baabla lékwa ndi lékwa ni, alakana bekyuli bani kókni ka bakpa Katóti ókni seen kókni. ² Na si ókana na akpala ammó adubókana-ma ókni seen kókni ni, nka báada ókni báya na bana kayi kasó kaladu-ma kódi. ³ Nsu ni, akpala ammó geen kókni na beenyimo bana ekpídi lékwa ndi lékwa. ⁴ Ósika bese ku bakó ubugya ulakana ekpídi ókni budie ukyuli lel. ⁵ Ómmo ósu na asa na Kristo webó kayakwi kaméni lel ni, ósu ókni, "Ati, ani na béti babakpa bete-

Ɔ ni, aláda-a kubiti. Mmomu Ɔkna Ɔni na éti éte-mi ka liti lekpa lite-Ɔkna-a kubiti. ⁶ Na akpala ani na bákyula ku ekpidi lili buvele akpala aláda-a kubiti. ⁷ Mmɔ na lésu nnini, 'Ati, aanu-mi. Líbo nnii mbabla fula leƆƆƆ aani kale na bɛnweni básiku-mi lelɔ na Bunweni Kedee Ɔku kemo.' ⁸ Kudeedi ni, 'Ála ani na bɛti béboku na bábla akpala ku ani na bɛti bákyula ku ala ekpidi lili buvele akpala ni, átada-a kubiti. Na útagy-Ɔ kafɔ lenɔ," ina ka Ɔda bubo Ɔkmm náatina ka babla leni. ⁹ Mmɔ na Ɔsu Ɔnini, "Aanu-mi. Líbo nnii mbabla fula leƆƆƆ." Katɔti údie akpala edeedi úse kɔmadɔ. Na úse Kristo Ɔdi na ana kenye. ¹⁰ Na Katɔti Ɔbla-bu kedee na nwuna Ɔkye kenye Ɔkenku kale na Yesu Kristo úti nwuna Ɔkpa úte-nwu kunwi pɛ kani úte uwi fui Ɔsu. ¹¹ Limeyi ndi limeyi ni, Yudani Ɔkpane biala uunye taabla nwuna Ɔkpane kabla kani ndanku Ɔkpa ulu Ɔmm lelɔ. Ɔkbla akpala ammɔ udu kani limeyi ndi limeyi ani naaadubo Ɔkana na udie likpidi na ukyuli lelɔ kudii. ¹² Nsu uwi Ɔni na Kristo anwu úbo úbeti lelɔ Ɔkpa kunwi úte bekyuli fui ekpidi lili Ɔni ndanku utédu kayawi kawakwani ni, Ɔyú úlie Katɔti kɔdi-anu kesii kani náƆƆ kuye. ¹³ Na Ɔsi uwi Ɔmm kemo ni, Kristo unye Ɔgya uwi Ɔni na Katɔti Ɔdubuti nwuna beksine Ɔkya-nwu legba kab. ¹⁴ Ɔsika Ɔkenku kunwi Ɔni na úti lelɔ Ɔkpa mm Ɔsu ni, Ɔkwani nwuna kabla úte bekyuli uwi fui kale na babla kedee. ¹⁵ Katɔti Ɔgyu Ɔlati údie Ɔmeni Ɔtina-bu nwaa Ɔnini, ¹⁶ "Bunyimi Ɔni na ami Katɔti mmɔsu ka ndubo bunyimiku-ma na uwi Ɔni ndubo kemo ndi Ɔmeni. Ndubuti mina Ɔda bubo lekya-ma kayi kemo. Na ndubunweni-mu lesia-ma kasusu lelɔ." ¹⁷ Na Ɔsɔ Ɔsu Ɔnini, "Nɔ leɛedubo bana ekpidi ku bana likyulikpi bunyimo." ¹⁸ Na ka Katɔti úti ala ameni Ɔkye ni, ala ekpidi lili buvele akpala adi asɔ eeebo. ¹⁹ Ɔmeni Ɔsu ni, banwa, ulu Ɔte ute-bu ka Ɔkana na buduo katɔma kani nse kedee ntulo fui mm kemo Ɔkenku Yesu ubugya lelɔ. ²⁰ Ɔsika úti nwuna Ɔkna úte na bula lili na Ɔlemi ngba Ɔni naaadubo Ɔsa ulu Ɔwadi úte-bu. Ɔbla Ɔmeni kale na Ɔkana Ɔni kayakun kɔdi Ɔni nnye nte nwuna Ɔkna, na Ɔda Ɔle Katɔti anumi. ²¹ Na ka bubo Ɔkpane unengudi na Katɔti kakpak kani na katɔ mm Ɔsu ni, ²² beya na Ɔni bude Katɔti ku kayi kani naaatɔl-bu na Ɔda ƆƆtaadi Ɔmm Ɔkplaa. Yesu Ɔkuna nwuna ubugya Ɔmm úwi-bu lelɔ kale na bula kayi kaládu-bu Ɔda. Na úti ntu Ɔni nse seɛn ƆƆbu lelɔ fui. ²³ Na beya na bunye ƆƆtaadi Ɔni kenye na buodie lelɔ Ɔkplaa. Ɔsika ukyuli Ɔni nése-bu kenye kamm ni, Ɔkbla ala ulu lelɔ. ²⁴ Na butaabu taanu ulu Ɔni lelɔ na Ɔdubokana na Ɔkya lelɔ ogya, na butaay bekyuli, na butaabla ala abuni. ²⁵ Bitaya na Ɔda Ɔsa Ɔya aani kale na badi badaku lelɔ Ɔda teedie. Mmomu beya na Ɔkya lelɔ ogya, na Ɔkbla leni butulo na uwi Ɔni kemo na limeyi linengudi lemm Ɔdaku Ɔni teede geen meni kemo. ²⁶ Nsu si Ɔgyi fui na búti bósia lelɔ na Ɔkbla ala ekpidi na uwi Ɔni na bɛdie lite-

mi geen lemm ala bátina-bu ni, na likpidi buti taakyie akpala adi asɔ eeebo na babla lenɔ. ²⁷ Mmomu Ɔleka bunye butaanu ulu ku lifu ka badubɔteku-bu litemi. Ɔsika ogya bonwu Ɔni muubile ala ubakyula Katɔti beksine fui. ²⁸ Ukyuli biala Ɔni néni Mose Ɔda bubo na nkyuli inyɔ iye éte bɛdie kenye ka use leni ni, bekyuli baadú ukyuli Ɔmm Ɔni na balánu-nwu Ɔnyana. ²⁹ Bekyuli bani manu Kristo ubugya aani lela leni neese kedee ni, Ɔgyi ka Katɔti Ɔdubo-ma Ɔtu Ɔni geen! Ɔsika beedumi Katɔti Ɔgyu Ɔni Ɔkbla-bu leƆƆƆ na baanu Katɔti Ubidi aani Ɔkdi lela ledi. Nsu ubugya Ɔmm na Katɔti úti ƆƆ ekpidi údie-ma lelɔ, na ubugya Ɔmm kani na úti úse bunyimi Ɔmm likpo. ³⁰ Ɔsika Ɔgyi anwu Ɔni násu Ɔnini, "Ami ndubodie ukyuli likpidi leni na Ɔbla kasi na leƆƆ-nwu kayu na nwuna kayu kenye." Anwu kani násu Ɔsu Ɔnini, "Ami Katɔti ndubɔteku mina bekyuli litemi." ³¹ Lifu lela bonwu ledi si Katɔti Ɔni nli ngba uwi fui Ɔda-a na Ɔny kemo. ³² Binyimo uwi Ɔni na bɛnu Katɔti bukeye na bɛwini nwuna badi ku bukpu Ɔni kemo na bɛsia béle. ³³ Uwi Ɔdi ni, beedumi-mii na beekpóku-mii na kadi anumi. Na uwi bamba kemo lenɔ ni, beɛnu kale na baabla bekyuli bamba lenɔ aani kale na bábla-mii. ³⁴ Biiwuloku bani na bate aban Ɔni Ɔnyana. Na beeké kayi faa si ina bɛfie-mii ala báƆ, Ɔsika begyi ka bibo akela ani ndia ntulo ammɔ na elɛbie kudii. ³⁵ Anwu Ɔsu bitaya na enu áƆe-mii na kale na biisé kayi kemo. Ɔsika beeduboke leyufɔla bonwu geen. ³⁶ Ɔdi ka binye Ɔkplaa kale na si bébla lela leni mmɔy Katɔti kafɔ béwani ni, na bina Ɔnu kutuku linyese lemm. ³⁷ Ɔsika Bunweni Kedee Ɔku Ɔsu Ɔnini, "Kébu blii na ukyuli Ɔni ndubo mm Ɔda Ɔle Ɔni na Ɔsu uletu uwi. ³⁸ Mina bekyuli bani nse siin ni, badubulie na ƆƆtaadi kemo. Nsu bani menwini kama makya-mi ni, lelɔ lilágy-mi na bana lelɔ." ³⁹ Nsu abu ni, Ɔkdi bekyuli bani muunwini bula ƆƆtaadi kama na Ɔyii udu. Mmomu búƆ bɔdi, na Katɔti ƆƆ-bu.

11 Si ebo ƆƆtaadi ni, Ɔtina ka ebo lenunsia Ɔkplaa na ala adi lelɔ. Na agyi geen ka aduboke ala adi ina ka alánu-nya. ² Ɔkenku ƆƆtaadi lelɔ na bekyuli bani nákyá kuuku ni, Katɔti úmwi-ma ka badi bekyuli babuni. ³ Ɔkenku ƆƆtaadi lelɔ na búnu kalɔ ka Katɔti úti nwuna kenye litemi údie kayawi fui. Na lela leni na bula anumi aakana Ɔnu meni ni, Katɔti údie-nya Ɔsiku lela leni na bulákana Ɔnu kemo. ⁴ Ɔkenku ƆƆtaadi lelɔ na Abel úti akpala ani ndia ntulo Kain akpala Ɔkpa úte Katɔti. Na Ɔkenku nwuna ƆƆtaadi lelɔ Ɔsu na Katɔti úmwi-nwu na Ɔnu-nwu ka Ɔdi ukyuli Ɔni nse siin. Ɔsika nwuna akpala ágy Katɔti kafɔ. Ina ka Abel úkpi ni, Ɔkenku nwuna ƆƆtaadi lelɔ Ɔsu na nwuna ablala amua aatemiku-bu. ⁵ Ɔkenku Enok ƆƆtaadi lelɔ na Katɔti útiku-nwu Ɔkɔku ngba Ɔmeni kemo Ɔni na útekpí. Ɔdi biala útanu-nwu kesii kadi, Ɔsika Katɔti útiku-nwu Ɔkɔku. Na asa na Ɔdubutiku-nwu Ɔkɔku ni, Ɔdi ukyuli Ɔni na bémwi na Bunweni Kedee Ɔku kemo

ka nwuna leɓ leɓa Katɔti kubiti. ⁶ Na ukyuli ɔdi leɓ liláda Katɔti kubiti si uuubo ɔɔɔtaadi. Ɔsika ukyuli biala ɔni muubo Katɔti kudɔ ni, ɔdi ka ɔɔɔ ɔdi ka Katɔti ɔkyia na ɔɔɔ kayu buni teete bekyuli bani mɔɔɔwia-nwu kama ulu kpakplaa. ⁷ Uwi ɔni na Katɔti ɔ́le Noa kpakplaa na ala ani na útanu ɔ leɓ ni, Noa ɔ́ɔ ɔdi. Anwuɔsu ɔni ubendi ɔni kemo na anwu ku nwuna kaduli bekyuli béduo báke ɔɔɔ na ɔɔɔya ɔni na úti úte Katɔti ɔsu. Noa ɔɔɔtaadi ɔni meni búnwini ɔɔɔ ɔdu úte kayawi bekyuli fui. Na ka Noa ɔ́ɔ Katɔti ɔdi ɔsu ni, Katɔti ɔsu ka Noa ɔdi ukyuli ɔni nse siin. ⁸ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na Abraham únu Katɔti litemi uwi ɔni na Katɔti ɔɔɔ-nwu ka uteesie kalɔ kani leɓ na Katɔti ɔsu ka ɔdubuti ute-nwu leɓ. Únu kalɔ na úsie ina ka ɔɔɔgyi likpo leni na úsela. ⁹ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ na úlie kalɔ kani na Katɔti ɔsu ka ɔdubute-nwu mmɔ kemo. Na ɔ́kyia mmɔ aani ɔɔɔ na kalɔ kammɔ leɓ. Kevo letɔ kemo kani na ɔ́kyia. Na leni kani na Isak ku Yakob lenɔ bebelie. Ama lenɔ badi Katɔti ala badine aani anwu Abraham kale úte ala ani na Katɔti ɔsu úse. ¹⁰ Ɔsika Abraham unye ɔni ulu ute ɔma unengudi ɔni na Katɔti ɔda na use uwi fui. ¹¹ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na ina ka Abraham ɔɔɔ ɔvili na Sara ɔlati muedi ɔvi ɔɔɔ ni, Katɔti ɔ́ya na úbenwini ubi ɔti. Ɔsika Abraham ɔgyi ka Katɔti ɔni násu lela lemeni úse ni, ɔɔɔ nwuna etemila leɓ. ¹² Ɔmeni ɔsu ina ka use aani si ka ɔɔɔ ɔɔɔtu na unye muedi ni, údie kaba kani mmomo aani kayaa ayabi. Na bemomo aani epu ɔni winimi ɔni na balakana ɔka. ¹³ Bekyuli bameni fui ni, bélie ngba ku ɔɔɔtaadi útédu uwi ɔni na békpi. Ala ani kenye na Katɔti ɔsu-ma úse ni, éte-tuku-ma ɔni. Nsu ni, bánu-nya ɔgyi kakaaka na bégyingya enu bése ka ba ɔɔ linyese lemmɔ. Na básu nwa ka badi ba ɔɔ na kalɔ kameni leɓ. ¹⁴ Na bekyuli bani mɔɔsu ala ameni ni, baatina ka baanu ulu teete ama alati bana kalɔ. ¹⁵ Na si kalɔ kani leɓ na bátɔ leɓ kasusu na beeti ni, nka báke ulu ɔni na basɔ benwini besie mmɔ. ¹⁶ Mmomu ni, baanu ulu teete kalɔ kani ndia ntulo kammɔ. Na aka ndi Katɔ Ɔga Ɔma kadi. Ɔmmɔ ɔsu ulekpo Katɔti lenɔ ɔɔɔ ka balɔ-nwu banii bana Katɔti. Ɔsika ɔɔda ɔma unengudi ɔdi úse-ma. ¹⁷ Ɔkenku Abraham ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na uwi ɔni na Katɔti ɔ́kɔku-nwu ɔnu ni, na Abraham únu kalɔ ka uti ubidi Isak ɔkpa ute-nwu. Na Abraham, ɔni na Katɔti úse kenye kameni úse ni, anwu nénu kalɔ ka uti ubidi unwi ɔni kani na ubo meni ɔkpa ute Katɔti. ¹⁸ Ɔ́bla leni ina ka ɔkenku ubidi Isak ɔmmɔ leɓ na Katɔti ɔsu ɔnini, “Ɔkenku Isak leɓ na adubudie kaba aani kale na lésu-ɔ líse.” ¹⁹ Abraham kasusu klukui ndi ka Katɔti ɔkɔkana na ɔɔgyila bekpine na baasɔ teebelie ngba. Na ɔɔni, ɔkɔkana ɔsu ka ɔɔɔ na Katɔti ɔ́ɔ Isak ɔ́siku kekpine na úbo uli ngba. ²⁰ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ na Isak úte Yakob ku Esau ku bana bawo fui kuse kuse. ²¹ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ni, uwi ɔni na Yakob ɔɔɔ na ɔ́bu ɔɔɔ nwuna ugyii ɔdadi leɓ na ɔɔɔ ukpi ni, úte Yosef bebi

ɔdi biala kuse kuse, na úmwi Katɔti. ²² Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ na uwi ɔni na Yosef ɔnu ka ɔdubo bukpi ni, ɔsu kale na Israelfuɔ badubo ɔɔɔ Egypte kalɔ leɓ. Na ɔ́tina kale na babla nwuna ekubi ani ndubuwi kafɔɔ kemo uwi ɔmmɔ. ²³ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na Mose bawone béti-nwu bábla abuli ate ɔni na báwo-nwu. Ɔsika bánu-nwu báti ka ɔɔɔ ubi keeke na ɔdi na báwo. Na bátayia ɔda ɔni na kalɔ kammɔ ɔga úbo bawone fui lenɔ. ²⁴ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na Mose úni ɔnii batalɔ-nwu banii Ɔga Farao ulekubi ubidi uwi ɔni na ɔ́le lili. ²⁵ Únu kalɔ ka babla anwu lenɔ kalala aani nwuna badi bani ndi Katɔti bekyuli utulo ɔni na wasiaku ala ekpidi bablane kama na ɔke ebiti uwi klukui ɔdi kemo. ²⁶ Ɔnu ka si bákyia-nwu ɔɔɔ na Ukyuli Ɔfunadi ɔni leɓ na nwuna anu asia leɓ ni, ɔ́ɔ-nwu kuye utulo ka ɔsiaku Egyptefuɔ akela kama. Ɔsika unye ɔni ulu ute leyufɔla leni na Katɔti ɔdubute-nwu. ²⁷ Na ɔkenku ɔɔɔtaadi ɔmmɔ ɔsu na ɔ́tɔ Egypte ɔni na útayia ɔni ɔni na ɔga ɔmmɔ wake. Na unye kpakplaa aani si ɔni na ɔni Katɔti ɔni na bula anumi alákana ɔni ɔni. ²⁸ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ na ɔ́bla Kukpi Lili ɔni ɔni ku ubugya ɔni na ɔ́kuna úwi kayakun biala. Na ɔkenku ɔmmɔ leɓ ni, Katɔti ɔni nébo úbadu ubi ɔni udeedi biala na Egypte mmɔ ni, útetuku Israel bebi ama. ²⁹ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ na Israel bekyuli báke kalɔ kakwidi leɓ bávia Epugyie. Nsu Egyptefuɔ ama ni, epu ɔmmɔ úti-ma ɔni na baavia-ka. ³⁰ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na awodu bonwu ani na bátu bámana Yeriko ɔma ɔmmɔ áfe ewi kalɔ ɔni na Israelfuɔ básie báka bámana-nya leɓ emeyi maate. ³¹ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ɔsu na bátadu Rahab ɔni ndi ɔyale mmɔ aani kale na bádu bakladi bani náta ɔni Katɔti bátadi. Ɔsika Rahab úgyingya enu na ɔ́ɔ Israelfuɔ batu bani nésie baatú kalɔ mmɔ. ³² Bi lenɔ na nsɔ nsu-mii? Uwi uuubo ka letemi lesiku Gideon ku Barak ku Samson ku Yefu ku Dawid ku Samuel ku Katɔti kenye bediene leɓ. ³³ Ɔkenku ɔɔɔtaadi leɓ ni, bana badi békpo na bádi lega kadiko leɓ. Na badi báya na bekyuli baabla ala ulu leɓ. Na badi ɔni kútu Katɔti linyese lemmɔ. Na badi bákalé bagyata inye. ³⁴ Na badi benine legyavonku bonwu leni mɔɔkywi teebile ala. Na badi bale bekyuli bani mɔɔwia-ma badu ku kuwii enu kemo. Na ina ka bekyuli bameni fui beeebo ɔyikun ɔdi ni, Katɔti ɔ́ya na bénwini bayikune! Na bénwini bekpone bani mbo ɔyikun geen na bádi kadi bamba bekpone fui leɓ. ³⁵ Na beleku bani na bana bebi békpi ni, bana bebi bamɔ básɔ báta. Na babambadi ni, bátatuna ka bekyuli besusu-ma na kalala kemo na bekpine. Ɔsika bátatuna ka bale bana Katɔti kama na báke ɔni nwuna na bekyuli bamɔ kemo. Mmomu básu banii baduboke ngba ɔni ɔni ndia ntulo ɔmmɔ. ³⁶ Bekyuli béwi badi anumi kalɔ na bébo-ma. Na badi lenɔ ni, bébo-ma ɔni na bákyia-ma aban ɔni. ³⁷ Bébo badi atabi na bábwé badi lenɔ kemo inye. Na bádu badi ku kuwii. Na

badi béteenyimi bafonu ku bese leku taavi, tsika beeebo lela ledi. Na bekyuli bábla-ma kalala, na bébo abi geen! ³⁸ Bátake kelieko na bekyuli bayawine ako. Na bake baaví ketele kemo ku abi ako na bélie atakpe ku kalb libu kemo. Nsu bekyuli bameni badia betulo kayawi bekyuli. ³⁹ Ōkenku bɔfɔtaadi leɓ ɔsu na Katɔti ɔɓ bekyuli bameni fui anyi buni. Nsu ɔmeni fui kama ni, bana ako kɔnu kútetuku linyese lemme. ⁴⁰ Katɔti nábla ɔmeni úse leni ka benye bagya-bu útédu ka abu ku-ma fui bóke lela leni na ɔsu úse ka leɓia litulo na meni na ɔbla bula fui ngba bɔfɔ kabla kɔkɔ.

12 Anwuɔsu ka bubo bekyuli pii bameni udu bani muudie bɔfɔtaadi bɔmeni kenye ni, beya buti ala ani muutile-bu kufi mme ku ekpidi ani mɔkɔbala-bu uwi pii bɔnvaakun. Na bukeli usi ɔni nte-bu anumi ku lenungyie. ² Na beya na butaanu Yesu leti pe anumi. Anwu nɔnku-bu na anwu kani ndubɔya na bula bɔfɔtaadi bɔbla bɔfɔtaadi geen kɔkɔ. Ka ɔgyi leɓɔy leni na Katɔti dɔubɔya na ke ɔsu ni, ɔkya ɔkplu na úbo abi na ugyii leɓ. Na útakpete edumi ku kɔfa kɔni bákyanwu. Na ɔmmɔ kama ni, útélie legaboku leɓ na Katɔti kɔdianu kesii kani náfɔ kuye ketulo. ³ Beteya Yesu ɔni nákyanplu na úbo abi na ala ekpidi bablane bameni enu kemo, kale na enu alafɛ-mii na binwini kama. ⁴ Leɓ leni na biikpóku kale na bedi likpidi leɓ ni, útedu tɔ kale na bina ubugya uwi kalb. ⁵ Munuu béeyifla Katɔti etemila ani na ɔsu-mii úti ɔkya-mii ogya aani bebi kale? ɔsu ɔnini, “Mina ubi, teti Katɔti kɔtu bɔni tabla lela keeke. Na enu atafɛ-kɔ si ɔkɔnkɔ-kɔ. ⁶ ɔsika bekyuli bani na Katɔti ɔkɔ ni, ama na kɔke kɔkɔplaa. Na bani lenɔ na kɔfɔ ka badi anwu badi ni, ama na kɔní kɔtu.” ⁷ Binye leɓibibo biala kenye aani kɔtu bɔni bɔni na ubi ɔti uute ubi. Na ɔmeni ɔktina ka Katɔti mɔkɔní-mii kɔtu leni aani nwuna bebi. ɔsika ubi ɔti ɔti uuubo ɔni na ulani ubidi kɔtu. ⁸ Si balani-kɔ kɔtu aani kale na bɔgyi ka baani ɔdi biala kɔtu ni, na ɔgbami na báwɔ-kɔ básiku na aaadi kaduli kammɔ kemo ubi. ⁹ ɔmeni kama bubo bati bani náwɔ-bu na kalb kameni leɓ na baaní-bu kɔtu na bɔkɔbu-ma lenɔ na ɔmeni ɔsu. Anwuɔsu ɔleka buboku leɓ kalb bute Katɔti ɔni ndi bula kɔyu kemo ɔti kale na bulie ngba. ¹⁰ Bula bati bani na bubo meni baaní-bu kɔtu uwi klukui ɔdi kemo kani kale na bánu ka ɔmankubu. Nsu Katɔti kɔní-bu kɔtu kale na ɔdia ute-bu na abu lenɔ bɔbla kedee aani kale na use. ¹¹ Kɔtu bɔni biala buláyu ukyuli emini na uwi ɔmmɔ kemo. Mmomu bɔkɔy ɔk. Nsu ɔmmɔ kama ni, bani na báni-ma kɔtu leni ni, baabla ala abuni na ulu siin leɓ, na baaké keyi buɛɛ. ¹² ɔmeni ɔsu ni, bina akɔnkɔ ku enu ani ɔkɔnkɔ-mii ni, beya na ɔyikun kɔkɔdi uduo-ni kemo. ¹³ Bɛbwe na bina kɔvinkɔ fui na kɔdia bɔni kale na bani neeebo ɔkɔkplu ni, balakpa balafɛ belewi kalb, mmomu basia-mii kama na bake ɔkɔkplu bawɔkɔ. ¹⁴ Besia ulu biala leɓ na keyi buɛɛ kakya amii ku bekyuli fui nte na beɓla kedee. ɔsika ɔdi biala ulakana na wanu Katɔti si uuuse kedee.

¹⁵ Benu kadue kale na ɔdi ulayii Katɔti leɓɔndia ulu ɔmmɔ, kale na ulénwini ligyukwi likpidi ulakya bakladi ako na weboku ɔgbankpi na webile bekyuli pii. ¹⁶ Benu kadue kale na leyale ala elebile ɔdi kasusu iye ɔkɔ ulayia Katɔti aani kale na Esau útayia ɔsu na úti nwuna linengu kadiko úye ɔvumanaku adila bɔdi kunwi pe. ¹⁷ Na ɔmmɔ kama aani kale na bɔgyi ni, uwi ɔni na ɔkɔwia ka ɔti use-nwu kama ku kuse kuse ni, úni-nwu. Na Esau ɔkɔ útakana lela leni na ɔbla bɔvumana ina ka ɔwia kuse kuse ɔmmɔ ku keku. ¹⁸ Amii biiise aani Israelfuɔ bani nébenye lela leni na bakana bɔnu bɔti iye betuku kudɔ ɔni ndi Sinai kɔbi kɔni mɔkɔda ku ogya bonwu na leɓisa ku kesii kani nse suu na ɔfɛfɛɛ kɔkɔplaa kemo. ¹⁹ Bítenu tɔ kakpeɛ kani náku momoomo iye ledi leni etemila na bani nénu bévele ka basɔ baláwia belénu lenɔ. ²⁰ ɔsika balákana ala ani na ɔsu-ma leɓ bɔdi ɔni na ɔsu-ma ɔnini, “Si ina ebuo ɔdi nétuku kɔbi kɔmmɔ ni, ɔdi ka bebo-nwu atabi badu.” ²¹ Lela leni báanu mme ledi lifu lela libendi leni náya na Mose ɔsu ɔnini, “Lifu lítulo-mi, na leɓ leɓtɔ-mi!” ²² Biiise aani Israelfuɔ bammɔ. Mmomu amii ni, Sion kɔbi kudɔ na bíbo bínye ɔni ndi Katɔ ɔga ɔma Yerusalem ɔni ndi Katɔti ɔni nli ngba uwi fui ɔma unengudi. Katɔti batu mpimu mpimu kasala bani na leɓɔy leɓɔ-ma kemo na bíbo bíbasiaku. ²³ Na bíbo bíbasiaku Katɔti bekyuli bani nse aani nwuna bebi bedeedi bani anyi na bɛnweni bése katɔ. Katɔti ɔni ndubɔteku bayawine fui litemi anumi na bíbo bínye na bekyuli babuni bani nékpi na Katɔti ɔbla bana ayu seɛn ɔkɔkɔ ako. ²⁴ Na bíbo bíbasiaku Yesu ɔni ndi bunyimi bɔwɔdi bɔmeni kenye unyene. Na ɔkuna nwuna ubugya ɔni mɔkɔsu etemila ani mbo ɔyikun etulo Abel ɔdi úwi-mii leɓ. ²⁵ Benu kadue na biléni anwu ɔni mɔkɔtemiku-mii. ɔsika si bekyuli bani nénu anwu ɔni nále-ma kɔkɔplaa na kayawi kameni leɓ batakana na bekeli bana kɔtu bɔni ni, beti ka ulése abu lenɔ buɛɛ uletulo ama si búni anwu ɔni nási katɔ úbale-bu. ²⁶ Uwi ɔmmɔ kemo ni, nwuna ledi lekunku kayawi. Nsu ɔfɛni ni, ɔsu-bu úse ɔnini, “Nɔkɔ ndubo kayawi kammɔ bɔkunku kunwi. Na kɔkɔdi aka leti, mmomu ku katɔ lenɔ.” ²⁷ Etemila ani na ɔsu ɔnii, “Nɔkɔ ndubo bɔkunku kunwi” ni, ɔktina ka Katɔti dɔubɔda ala ani na údie na aakunku mme budie ana kenyekɔ. Na ani na balákana bɔkunku asɔ akya. ²⁸ Anwuɔsu ka leɓa kadiko kani kemo na bɔdubuduo kalákunku ɔsu ni, beya na bɔgya Katɔti enu na bumwi-nwu na ulu ɔni námanku leɓ ku ɔbu ku bɔyia. ²⁹ ɔsika bula Katɔti use aani ogya ɔni mɔkɔkyula ala.

13 Bitayy leɓ uwi biala kemo aani banwa kale.

² Na bitayifla bafɔ kɔfɔ, ɔsika badi báfɔ Katɔti batu na béduo-ma kudɔ ɔni na baaagy. ³ Na binyimo bani lenɔ nte aban ɔkɔ aani si amii lenɔ na bákyan ɔkɔ ku-ma ku bekyuli bani na baabla-ma kalala aani si amii muubó abi. ⁴ ɔgya ku ule ngba bulie ni, ɔdi ka bite-mu ɔbu geen. Na ɔdi utale ɔkpanadi kama. ɔsika Katɔti

ɔdubɔteku ukyuli ɔni mɔɔdi kɔɔkɔ litemi ku bani na leyale ala áfɔ-ma lɛl kemo. ⁵ Anumi asɔ etegyie-mii na egulabi lɛl. Mmomu beya na lɛla lɛni bibo limo-mii. ɔsika Katɔti ɔsu ɔnini, "Lɛɛdubo-mii bɔɔnyonu kudii, na needie-mii atu lɛnɔ kudii." ⁶ Anwuɔsu bɔɔsu ku kayi fui bɔɔnini, "Blɔti ndi mina ubunkune, anwuɔsu lɛɛdubo bɔɔya. Bi na ukyuli ɔdubɔkɔna-mi bɔɔbla?" ⁷ Binyimo bina batɔnkune bani násu-mii Katɔti litemi. Na bebu bɛnu kɔɔsia kɔni na báke na ulu ɔni na béti bélie ngba kemo. Na bɛnu bana bɔɔfɔtaadi betɛya. ⁸ Yesu Kristo ulávumana. Kale kani na úse uwi ɔni návi kemo ni, lɛni kani na use ɔfɛni ku uwi ɔni mebo fui lɛnɔ kemo. ⁹ Bitafɔ lɛla bamba lɛni na ukyuli ɔdi watina-mii bitadi. Katɔti lɛfɔndia mɔɔyá na bɛɛkya kayi ɔkplu, na ɔɔɔdi ɔɔda bubo bɔni ndanku adila bɔdi kama bɔɔsia. Bekyuli bani mɔɔsia ala ammu kama ni, balake kɔɔsia kɔdi. ¹⁰ Abu ni, bubo lɛkpabi lɛni lɛl ala na ama bani mɔɔkpá na Yuda fɔu kɔkpakɔ kammɔ kemo beeebo ku fi ka badi. ¹¹ Mmɔ na ɔkpane unengudi uuti bebuo ubugya teeduoku kesii kani nse kedee ntulo fui mmɔ. Na uusié mmɔ taatákpa teevele ala na bekyuli ekpidi lili. Nsu baakyula bebuo bammɔ na kabanye. ¹² Lɛni kani na Kristo lɛnɔ úbo abi na ɔma kabanye kale na ɔbla nwuna badi kedee ɔkenku nwuna ubugya lɛl. ¹³ Anwuɔsu ni, beya na busie butásiaku-nwu na kabanye mmɔ na bakya-bu kɔfa kɔni bákyá anwu lɛnɔ. ¹⁴ ɔsika na kayawi mení ni, buuubo ɔma ɔni ndubuse buteesie uwi fui. Mmomu bunye bɔɔnu ulu teete ɔma

ɔni mebo. ¹⁵ Anwuɔsu ni, beya na bɔɔsia Kristo lɛl na buteeti linugya akpala teete Katɔti. Na akpala ammu ndi kale na buubó nwuna lɛnyi kedee kudu ku bula kenye. ¹⁶ Na bitayifla ka bɛbla lɛbuni bite lɛl, na bite lɛl ala. ɔsika akpala ammu udu mɔɔɔda Katɔti kubiti. ¹⁷ Binu bina batɔnkune litemi na biboku lɛl kalɔ bite-ma na badi-mii lɛl. Ama mɔɔnu-mii lɛl aani bekyuli bani na ɔlɛka babu akunta bete Katɔti. Bɛbu-ma kale na bana kabla kenwini lɛɔyɔ na ulabla-ma etila. ɔsika ɔmmɔ ulete-mii kenyekɔ kabuni kadi. ¹⁸ Bɛkpali katɔ na bula lili. Bɔgyi nwaa ka bula kayi kaladu-bu kɔɔ kɔdi. Na bɔɔyɔ ka butaabla lɛla lɛni ndia uwi biala. ¹⁹ Na ɔni ntulo ndi ka muuvele-mii geen nnii bɛkpali katɔ na mina lili, kale na Katɔti ɔya na lɛɔ libo-mii kudu pla. ²⁰ Na muuvele keyi buɛɛ Katɔti ɔni nkenku bunyimi bɔɔɔdi bɔni nse úsɛla fui ɔsu na ɔgyila Yesu Kristo ɔni ndi bafonu ɔdane buni ɔlɛku bekpine akɔ nnii ²¹ ute-mii ala abuni ani fui na bɛkana biti bɛbla nwuna leyɔla. Na muuvele-nwu nnii ɔbla lɛla lɛni na ɔyɔ na bula lɛl kemo ɔkenku Yesu Kristo ɔni námanku úte bumwi uwi fui lɛl. ɔsia lɛni. ²² Banwa, muuvele-mii geen nnii binu-mi ala ani na mɔɔsu-mii ku ogya ɔni mɔɔkya-mii. ɔsika ɔku klukui ɔdi kani na línweni-mii. ²³ Mɔɔyɔ ka leyá beti ka bányonu bula ɔnwa Timoteo na aban ɔɔ. Na si úyile mení búbeduo ni, ami ku-nwu bɔɔdubo bubanu-mii. ²⁴ Bigyele bina batɔnkune fui bite-bu ku Katɔti bekyuli bammɔ fui. Banwa bani nkya Italia fui beegyele-mii. ²⁵ Katɔti lɛfɔndia lesiaku bina fui.

YAKOBO

1 Ami Yakobo ɔni ndi Katɔti ku Blɔti Yesu Kristo kabla ɔblane muugyele amii Katɔti bekyuli fui bani négyingya bakya kayawi ekpo ekpo fui. 2 Banwa, lelɔ litaayɔ-mii si ala lidu lidu eekpóku-mii. 3 Ɔsika si békana na bédi ala ani muukpóku-mii lelɔ ka béƒɔ Kristo Yesu bédi ɔsu ni, ɔdubo-mii bubunku na be-dubɔkana na binye lela biala kenye kpakplaa. 4 Beya na kale na binye kpakplaa meni usie anumi ubu na ɔle-mii kɔsia ɔkɔɔ. Na bebla bafɔtaadine babuni bani na leɓuni ɔkɔɔ bɔƒɔ-ma lelɔ kemo fui. 5 Si bina akɔ ɔdi ɔkyaki lenunda ni, ɔleka uvele Katɔti na ɔdubuti-ni utenwu, ɔsika Katɔti uuti-ni teete ukyuli biala ku kafɔ faa. 6 Nsu si biivele-nwu lela leɓi ni, ɔleka beƒɔ beɓi ka ɔdi-nwu ɔkyɔ ka ute-mii. Na bina kasusu ketenwini. Ɔsika ukyuli ɔni na nwuna kasusu keenwini ni, use aani kale na ɔƒeƒe uufwi ɔnantu ntu taavinku. 7 - 8 Na ukyuli ɔni na nwuna kasusu kese inyɔ inyɔ na nwuna ablala eeese siin ni, utasia anu ɔnii ɔdubɔke lela leɓi ɔsiku Blɔti kudɔ. 9 Si Katɔti ɔtalaku ɔfɔtaadine ɔni ndi ɔwabane katɔ ni, ɔya na lelɔ litaayɔ-nwu. 10 Leni kani na si Katɔti úboku ɔfɔtaadine ɔni ndi ɔlakene kalɔ ni, anwu lenɔ ɔya na lelɔ litaayɔ-nwu. Ɔsika ɔlakene biala uwi ɔdububo ubavi aani kale na leku kemo kugyii kuuwiile kuna anwula teewi kalɔ. 11 Aanu si ɔƒe ɔtu na ɔkɔ ni, ɔkyá na eveteli aayeyɛ na ana anwula eewiile teewi kalɔ. Na ana ɔɔdia lenɔ ɔkɔyii udu. Leni kani na ɔlakene kabla lenɔ kadububo kawɔkɔ. 12 Lelɔ leɓubɔkyɔ ukyuli ɔni náƒɔ ɔdi na unye kpakplaa na ɔkɔsiáku ala ani fui muukpóku-nwu. Ɔsika si enu átaƒe-nwu ni, ɔdubɔke ngba fui leyufɔla leni na Katɔti ɔsu úse ka ɔdubute bekyuli bani muukpóku-nwu. 13 Si lela leɓi liikpóku ukyuli ɔdi taanu ni, utasu ɔnii Katɔti muukpóku-nwu taanu. Ɔsika lela leɓi lilekpoku Katɔti taanu. Anwuɔsu anwu lenɔ ulekpoku ukyuli ɔdi ɔnii ɔkɔ likpidi. 14 Mmomu ɔkɔ na alaekpidi ani ɔkɔda ukyuli ɔkwe ni, anya muunwini teekpoku-nwu. 15 Na ala ani ɔkɔda-nwu ɔkwe mmɔ ni, aafɔ-nwu lelɔ kemo na ɔkyá na ɔkɔla likpidi. Na uwi ɔni na likpidi lemmɔ lenɔ lédi-nwu lelɔ fui ni, ɔdubukpi ɔkya likpidi kemo. 16 Banwa bayɔne, bitaya na ukyuli ɔdi ɔkɔkɔ-mii. 17 Ala abuni ani fui na bubo na ɔkɔnu ka ɔɔdia geen ɔkɔ ni, Katɔti kudɔ na aasí. Na ulávumana iye udie-bu atu aani ɔƒe ku ɔkɔbuli ɔkɔni nédie kuse na buduo leɓisa kemo. 18 Katɔti ɔke ngba ɔkɔƒɔ litemi geen lelɔ na ɔya na ɔkɔke ɔkyu kemo ngba. Ɔbla ɔmeni ɔsiaku nwuna leƒɔkyɔ lelɔ. Ɔsika ɔkɔwia ka ɔkɔla bedeedi na

nwuna ala ani na údie fui akɔ. 19 Banwa bayɔne, binyimo na ukyuli biala use atu unu lela biala. Na uwi lelɔ na ɔkɔsi ɔkɔtemi. Na uteteeti ɔkɔnyi pla pla. 20 Ɔsika ukyuli ɔkɔnyi kulábla ala abuni ani na Katɔti ɔkɔwia taasiku-nwu kudɔ. 21 Anwuɔsu beɓa lelɔ bidie ala ani naaadia ɔkɔnu ku ekpidi udu biala kudɔ. Na biboku lelɔ kalɔ bite Katɔti. Na biƒie nwuna litemi buni leni na úti ɔkya bina kayi kemo beɓa. Ani ndubɔya na beke ɔkɔƒɔ. 22 Ɔdi ka bitaabra taasiku lela leni na litemi buni lemmɔ leɓetina lelɔ. Na ɔkɔdi ka binu-ni kani. Si ɔkɔdi leni ni, na beɓetɔlɔ lelɔ. 23 - 24 Ɔsika ukyuli ɔni na bunu kani na uunú litemi buni lemmɔ na ulábla taasiku-ni lelɔ ni, use aani ukyuli ɔni na úti kanu na ɔnu kale na nwuna anumi ese. Nsu ɔkɔnakunwi ka ɔgyu leɓba na mmɔ ni, ɔyifla kale na use. 25 Litemi buni lemmɔ ndi Katɔti ɔda ɔni na úbo-bu geen. Na ani ɔkɔkyá bekyuli baaké ɔkɔnwuna. Si ukyuli únu na úduo etemila ammmɔ kemo kadue na útayifla ka ɔkɔla ɔsiaku-nya lelɔ ni, ala ani na ɔkɔla fui adubɔte ete-nwu. 26 Si ukyuli ɔdi ɔkɔkali ɔnii ɔdi ɔfɔtaadine buni na ulákana nwuna unyemi ɔkɔda ni, ɔkɔkɔlɔ lelɔ na nwuna ɔkɔfɔtaadi ɔkɔmmɔ buuubo ɔkɔsia ɔkɔdi. 27 Ɔkɔfɔtaadi ulu ɔni na Katɔti ɔkɔnu ka use seɓen na ɔkɔƒɔ ɔkɔdi buuubo-nwu kemo ndi ɔmeni. Ɔleka ukyuli ubunku bekyuli bani muubó abi aani bekpinebi ku bekpinele kale. Na ɔda lelɔ udie kayawi ekpidi biala kemo.

2 Banwa, ka béƒɔ Blɔti Yesu Kristo ɔni ndi Bula Ɔbune bédi ɔsu ni, bitanu anumi bitabla lela leɓi. 2 Bekali nkyuli inyɔ badi beɓu benii bébo bina kasaláku. Unwi ɔdi ɔlakene ɔni nda lelɔ ku sika ugyiedi ala. Na unyɔdi ɔdi ɔwabane na unyimi adikpi. 3 Na bina akɔ ɔdi ɔsu ɔlakene ɔmmɔ ɔnini, "ƒula kelieku ndi kabuni kameni." Na ɔsu ɔwabane anwu ɔnini, "Táwia kesiadi lie, iye ténye ngye." 4 Lela lemani na beɓaku ɔkɔla meni? Beƒuna bekyuli kemo na biilii bakladi teekpo na bina akɔ. Kasusu kekpidi kadi na beɓa beɓbla ala ameni. 5 Banwa, binu! Beɓyi geen ka Katɔti ɔƒuna kayawi kameni bawabane ka babla nwuna badi. Na ka báƒɔ Blɔti Yesu Kristo bádi ɔsu ni, bénwini ɔkyu kemo ala bakene. Na ama ndubuduo Katɔ Ɔga Ɔma aani kale na Katɔti ɔsu bekyuli bani muukpóku-nwu úse. 6 Nsu bilábu bawabane. Na balakene bameni ɔkɔdi-mii lelɔ. Na beeti-mii teesienku litemi katekɔ. 7 Na ama ndi bekyuli bani muutemi enyekpi taasiku lenyi leni na baalɔ-mii na léƒɔ-mii kuye lenɔ lelɔ. 8 Na si bédi Katɔti ɔda bubo

bunengudi bōmeni leḷ ni, bébla-nwu kadue. Ɔkya Bunweni Kedee Ɔku kemo ka, "Ɔ́ fula ukyulikpana aani fula leḷ kale." ⁹ Nsu si anumi leḷ na beenu taabla ala ni, na beḷbla likpidi. Na cda bubo bōmmō bōcōdú-mii kōcō ka bedi alaekpidi bablane. ¹⁰ Ukyuli cni na áta únye Katōti cda bubo bōmmō cdi leḷ ni, áta únye cda bubo bōmmō fui leḷ. ¹¹ Na Katōti cda bubo bōmmō bōcōcō bōcōnini, "Ukyuli cdi utadi kōcōcō." Na cōcō úsu cōnini, "Ukyuli cdi utadu cōkpanadi." Anwuōsu si aládi kōcōcō nsu ádu fula cōkpana ni, áta énye cda bubo bōmmō fui leḷ. ¹² Ka Katōti cōdubōteku-bu litemi cōkenku cda bubo bōcōni muute-bu bōcōnwuna leḷ cōsu ni, benu kadue na lela leni na beesu ku lela leni beḷbla leḷ. ¹³ Ɔsika si Katōti cōteku cdi litemi ni, cōcōdubō-nwu kōnyana bōcōni si ukyuli cōmmō ulánu kōnyana. Nsu si cdi cōcōni kōnyana ni, Katōti uládu-nwu kōcō. ¹⁴ Mīna banwa, si cdi úsu cōnii ubo bōcōcōtaadi geen na uléti-mu taabla kabla kadi ni, na nwuna bōcōcōtaadi bōmmō udu buuubo kōcōia kōdi. Na bulakana na bōcōcō-nwu ngba leḷ. ¹⁵ Biboku kasusu na banwa bani neeēbo lewu leni bakya iye adila ani na badi leḷ. ¹⁶ Si éni na étete-ma ala ani na baawia ni, na kōcōia kōdi kuuubo-nwu kemo ka asu-ma anii, "Biteesie na Katōti cōsiaku-mii. Na bēdubōcō lewu bekya na beke adila bedi." ¹⁷ Anwuōsu si cdi úcō cōdi na uléti nwuna bōcōcōtaadi bōmmō taabla kabla ni, na bōcōcōtaadi bōmmō bōcōdi bōcōcōtaadi bukpludi. ¹⁸ Nsu cdi cōdubōcōni cōnii, "Ukyuli cdi úcō cōdi, na cōbambadi leḷ cōcō kabla." Ami cōcōcōsi ukyuli cōmmō nnini, "Udie cōtina-mi kale na ukyuli cdi cōcōcō taadi na ulábla kabla. Na ami ndubōcōtina-nwu kale na lécō lédi na mina kabla kani na cōcōcō kemo." ¹⁹ Ácō ádi ka Katōti unwi pē nkya, na use leni cōcō. Nsu nyimo ka ayu ekpidi leḷ ácō ádi leni, na baayia. Anwuōsu na leḷ leetō-ma. ²⁰ Ɔcōcōcō! Bōtina na nōcō ndubōcōcō bōtina nnii bōcōcōtaadi bōcōni leḷ na kabla keebunku ni, bōcōdi bōcōcōtaadi bukpludi? ²¹ De na óbla asa na Katōti ku bula cōti Abraham nte bōdia? Ósi lela leni na óbla cōsu. Ɔsika úti ubidi Isak ósia lekpabi leḷ ka uti-nwu cōkpa ute Katōti. ²² Bilánu taati ka nwuna bōcōcōtaadi úti ósalaku lela leni na óbla? Na kabla kammmō náya na nwuna bōcōcōtaadi bōmmō bōcōcō bōcōbuni bōcōcō? ²³ Na Bunweni Kedee Ɔku kemo etemila ébo éte leni anini, "Abraham úcō Katōti ódi. Na cōkenku nwuna bōcōcōtaadi cōsu ni, Katōti óbu-nwu aani ukyuli cni nse seēn." Na anwuōsu Katōti ócōcō-nwu cōnii mina cōkpana. ²⁴ Benu beti ka asa na Katōti ku ukyuli nte bōcōdubōcōdia ni, cōkenku kabla kani na cōcōcō cōsu. Na cōcōcō kale na úcō cōdi leti pē cōsu. ²⁵ Leni kani na óleku Rahab cōyale cōmmō. Anwu ku Katōti nte bōdia cōkenku kale na úcō Israel batu bani na bātala cōsu. Úbunku-ma na bábe básia ulu bamba bále bana bekisine enu kemo. ²⁶ Anwuōsu ni, kale na cōcōcōni kemo na cōcyu kuuubo cdi ukpine ni, leni kani na si ácō ádi na fula bōcōcōtaadi bulábla kabla kadi ni, bōcōcōtaadi bōmmō búkpi.

3 Banwa, bina pii bitenwini litemi buni ala batinane. Bégyi ka abu bani cōcōtina ala ni, Katōti cōdubōteku-bu litemi utulo bakladi. ² Ɔsika bula fui cōcōcō. Nsu si ukyuli cdi ula fōi na lela leni na cōcōcō kemo ni, na ukyuli cōmmō use siin na cda leḷ leḷ kadue. ³ Beeti kabuli taabala cōcōcōcō kenye kale na beti-nwu besienku kesii biala na baayó. ⁴ Na cōcōcō ubendi cni nke epu anumi na cōcōcōcō ubendi muudí-nwu ni, ugyii blii cdi kani na beti taaka-nwu kavinkō. Na baakana na beeti-nwu teesienku kesii kani na baayó ka besie. ⁵ Leni kani na unyemi leḷ use. Ina ka use blii sue na cōcōcō ekpo fui akō ni, anwu na ukyuli uuti taakun lemenē na ala ebendi leḷ. Nu kale na leku líbomo, nsu legyakpabi leekana na leekyula-ni. ⁶ Leni kani na unyemi use aani ogya kale. Use aani kayawi kani na alaekpidi ácō-ka fui. Na cōkya-bu cōcōcō kemo uubile cōcōcō umodi cōmmō fui ku nwuna enyekpi. Cōyila-bu udu na ngba bōcōmeni kemo. Na nwuna enyekpi ási ukisine cōmmō cōyikun kemo na cōdubuti cōkyula kayawi kamēni ku kana ala fui. ⁷ Ukyuli cōcōcōcō na cōcōcō bebuo bebendi ku baase ku balakpi ku cōcōcōcō na beteenu-nwu ledi. Na bábla leni cōcōcō. ⁸ Nsu unyemi kani ndi lela leni na cdi útakana na cōcōcō-nwu na uteenu ledi. Cdi lela likpidi leni na balakana bōcōbala. Ɔkana cōdu ukyuli aani kale na cōcōcōcō cōcōni mbo ugyulo ukpidi kuse kale. ⁹ Unyemi cōmenī na buuti teemwi Katōti. Na anwu kani na buuti teewida bula ukyulikpana cni na Katōti údie aani anwu cōlati kale. ¹⁰ Kenye kamēni na bōcōcō buumwi Katōti, na bōcōcō buuwida bekyuli leḷ. Banwa, útaleka use leni. ¹¹ Libiō ledi biala líláyū ntu buni ku mma ntu na ubu unwi cōmmō kemo. ¹² Mīna banwani, kugyii kulátu ebeli na afōfoli alánwu kugyii ebi leḷ. Leni kani na libiō leḷbuni lilakana na leyu mma ntu. ¹³ Si ukyuli cdi cōcōcōcō aani cōnundane na bina akō ni, cōleka uboku leḷ kalō na cōcōcōcō ala buni uti cōtina ka óda anu. ¹⁴ Nsu si ebo lenungyie na fula kayi kemo ku enyekpi na aawia awō leti leke ni, takun lemenē ka áda anu. Ɔsika aanyi cōcōcō, na alásu litemi geen lemmō. ¹⁵ Lenunda lemmō udu lítasi Katōti kudō. Kayawi menī na lési, na leēkenku ngba buni bulie ulu leḷ. Mmomu ledi lenunda likpidi. ¹⁶ Na kasalakō kani na lenungyie ku ukyuli unwi leke kani nkya mmō ni, bekyuli bammō beefú na alaekpidi lidu lidu cōcōcōcō-ma akō. ¹⁷ Na lenunda leni nási Katōti kudō ni, lise seēn. Na ledanku keyi buē na cōcōcō na ati kale na ada leḷ na ayc fula bakpana leḷ. Cōcōcō na fula ablala aanwu ebi buni na aanu bekyuli kōnyana. Na ulánu bekyuli anumi taabla lela ledi. Mmomu aabla ala ulu leḷ geen. ¹⁸ Na bekyuli bani cōcōcōcōcō bekyuli nte ni, kōcōia cōdubōcōcō cōcōsiku unwi bōcōcōcō ogya cni na baakya bekyuli kemo, aani kale na beedé edula buni na ebi ani na báva kemo.

4 Bi muuti kekpo ku kadō teeboku bina akō? Bina kayawi ebite ani kama na besiaaku na eekpóku-mii na bina leḷ kemo ni, ana kudō na cōcōcō. ² Beēwia kayawi

ala, nsu bilake-nya. Anwuosu na beedú lél. Anumi eegyie-mii na ana lél geen, nsu bilake-nya. Anwuosu beedú na biikpóku lél. Beewia-nya nsu kónu kuletukumii, osika bilévele Katóti na ute-mii. ³ Si ina bívele Katóti muedi ni, ulákpete-mii. Osika kóodi kasusu kabuni kemo na biiye-nwu ala ammó. Na lela leni kani na beewia ka biti lélake lemmó bebla ndi ka biti-nya besia ku kayawi ebiti ekludi kama. ⁴ Bedi bekyuli bani na biládi Katóti oda bubo lél. Beegyie ka si bébi besia ku kayawi ala ni, bíti lél bínwini Katóti bekisine? Na ukyuli biala óni meti kayawi ala aani nwuna kópana ni, ódi ukisine ute Katóti. ⁵ Kóodi keeke na Bunweni Kedee Óku ósu ónini, "Katóti ukpó kogyulo geen na kóyu kóni nkyabu lél kemo ósu." ⁶ Nsu ka Katóti kóyó-bu ósu ni, kókyabu kóplu kale na kókana bunye kóakplaa. Ómeni ósu Bunweni Kedee Óku kósu ónini, "Katóti ulátunaku bekyuli bani mókótalaku lél kató, mmomu kókyu bani muuboku lél kal kóplu." ⁷ Anwuosu biboku lél kal bite Katóti. Bitatunaku ukisine ómmó, na ódubukeli-mii kudó. ⁸ Beni bide Katóti, na anwu lenó ódubókni ude-mii. Amii alaekpidi bablane, befo bina enu! Na amii bani bina kasusu kese inyo inyo ni, bebumana besia Blóti leti kama! ⁹ Na biteewulo konyana. Amii bani mókómá ni, bina lema linwini keku. Na bina lélóyo linwini konyana buwulo. ¹⁰ Biboku lél kal bite Blóti, na ódubókótalaku-mii kató. ¹¹ Banwa, bital lél anyikpi. Si ódi óbla leni iye óteku ónwani ódi litemi ni, na ulábu óda bubo kómmó na óta únye-mu lél lenó. Si béta bínye óda bubo kómmó lél ni, na kótina ka béda óda bubo kómmó lél kódi béya. Na bínwini beeteke óda bubo kómmó litemi. ¹² Katóti muute-bu óda bubo kómeni, na anwu kani ndi Litemi Ótene ómmó. Anwu kani ndubókana na kófo-bu ngba. Na anwu kani ndubókana na óyila-mu. Anwuosu buuubo kufi ka bókoku bula banwani litemi. ¹³ Binu, amii bani kóósu benini, "Ómwi iye kónaadi kódbusie óma ódi butádi kuye, na kódbókókyu mmó lékwa linwi na kóbla egulabi pii." ¹⁴ Nsu beegyie kónaadi lela leni maleku-mii. Bise aani uyo óni na si kófofee úduo-nwu akó pé na kóyii taakya. ¹⁵ Lela leni na óléka besu ndi ónini, "Si Blóti úte kufi na bútekpí ni, kódbókóbla kabla kaméni iye kani ngye." ¹⁶ Nsu kófaani ni, beetina lél na beekun lemené lenó. Na lemené kókun biala kóókódi. ¹⁷ Anwuosu ukyuli óni ngyi lela lebbuni kóbla nsu uláblani ni, ódi likpidi ute-nwu.

5 Ófeni ni, amii balakéne, biteewulo geen na lebbi leni ndubo-mii lél ósu. ² Bina akéla adubutili na ayii udu. Na bina adala lenó kubweyi kódbubibile-nya. ³ Bina sika ugyiedi ku kófuáladi óni na bibo ni, ódubo kónyí bukpi. Na ómmó ndubodie-mii ute na Katóti Lite-

mi Bóké Limeyi lemmó lél. Na ala ani nétili mmó adubókun buduo-mii kóna kemo aani kale na ogya kókyula ukyuli. Na béete-nya bíse bíte lél na bina uwi ukplodi ómeni kemo. ⁴ Benu! Kabla bablane bani nkyu bina mmó ni, bíni na bítafo-ma kayu. Binu kale na beewulo konyana momoomo. Na bana keku kédu Katóti, Bula Unwoti Óyikune Fui kudó. ⁵ Ngba kóni na bílie na kayawi mení ni, béke kayawi kaméni kemo ebiti ku lélóyo biala. Na bílie lemmó kale na badu-mii na Lite-mi Bóké Limeyi lemmó lél. ⁶ Bédu bekyuli bani na bátafo-mii kóó. Na bédu-ma ina ka bátata bétenye-mii lél. ⁷ Banwa, kale na umonsene kóké kayi teete kafendi ónantu ku ketudi ónantu ute nwuna edula ani na óva kódi ósu ni, leni kani na óléka beke kayi utédu uwi óni na Blóti wasó webo. ⁸ Anwuosu amii lenó beke kayi. Na enu atafe-mii, ósika Blóti kóó bubo kómmó búude. ⁹ Banwa, bitadóknu lél, kale na Katóti lenó ulateku-mii litemi. Ósika Litemi Ótene ómmó úde na kóklíbi lél ka óda ólé. ¹⁰ Mina banwa, benu Katóti kenye bediene bani násu Katóti litemi buni ku kale báke kayi na bénye bébo abi biala. Benu-ma beteya. ¹¹ Kóókó-ma bekyuli bani lél léyo-ma ka bénye lebbi biala kenye ósu. Bínu kale na Hiob óke kayi ku kale na Katóti ófo-nwu kayu na kawókó. Ósika Blóti ubo káfo buni na kónu konyana. ¹² Mina banwani, ómeni ndi lela leni náfo kuye lítulo. Bitakpali ala na lél kató iye kal iye lela ledi biala. Beya na bina éen óbla éen, na bina oowo óbla oowo. Na si beebli leni ni, Katóti kóókódu-mii kóó kódu. ¹³ Si bina ódi kókyu lebbi kemo ni, óléka kókpali Katóti na ódububunku-nwu. Na si lél kóó ódi lenó ni, utaatu lenu teemwi Katóti. ¹⁴ Na si bina kemo ódi uufo ni, ótala na baló bafókótaadine benengu na bebo babakpali kató bete-nwu na bawee-nwu inómii na Blóti lenyi kemo. ¹⁵ Na si bafókótaadine bammmó kókpali Katóti na kófoótaadi kemo ni, ólene ómmó ólé ódubókóba-nwu na kólé kóplu. Na si óbla likpidi ledi ni, Katóti ódubuti kókye-nwu. ¹⁶ Anwuosu bidie bina alaekpidi ani na bébla kal bite lél. Na bitaakpali kató teete lél kale na Katóti wabwi-mii léle leni na biifi. Ukyuli óni nse éen ni, nwuna kató kókpali bubo óyikun geen. ¹⁷ Elia úse kale kani na abu lenó buse. Ókpali Katóti kóakplaa na ósu-nwu ónii utaya na ónantu óna. Na kóó ni, ónantu útana útewi kal akwa áte ku abuli aku. ¹⁸ Uwi óni na kóó kókpali kató úye ónantu ni, óó úse kal kóna na edula áó ébo. ¹⁹ - ²⁰ Mina banwa, si bina akó ódi údeyi kófoótaadi ulu geen ómmó lél na kópanadi kóóku-nwu úboku ni, óya na ukyuli ukpídi ómmó kókyu kóle kukpi kemo. Na Katóti ódubuti ekpídi pii kókye-nwu.

1 PETRO

1 Ami Petro ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔtalane muunweni ɔku ɔmeni lite Katɔti baƒɔtaadine bani náɔɔɔ bana lɛma bésie belie Roma ƒuɔ ɔkɔ ɔkɔni ndi Ponto ku Galatia ku Kapadokia ku Asia ku Bitinia lɛɔ. ² Unwoti Katɔti ɔlati náƒuna-mii na nwuna ɔkɔɔ kenye. Na ɔya na nwuna Ɔɔyu Ɣɔbla-mii nwuna bekyuli kedee ka bédi Yesu Kristo litemi lɛɔ ɔsu. Na nwuna ubugya ɔbla-mii lɛɔ sɛɛn. Muuvele nnii Katɔti lɛƒɔndia ku keyi buɛɛ kasiaku bina ƒui uwi biala kemo. ³ Bɛya na ɔɔgya Katɔti ɔni ndi Blɔti Yesu Kristo ɔti enu. Ka Katɔti ɔkɔnu-bu ɔkɔnyana geen ɔsu ni, ɔya na ɔɔdubulie ngba ɔkɔɔdi na Ɣɔyu kemo, ɔsika ɔgyila Yesu Kristo ɔlɛku kekpine. Anwuɔsu na bubo lɛnunsia lɛni naaayii udu kudii. ⁴ Na ɔkɔnu anumi ka ɔɔdubɔdi ala ani na Katɔti ɔklibi úse na katɔ, na adi ala ani neebie na alanyi taakpi iye ayii udu lɛnɔ. ⁵ Amii ndubo ala ammɔ ɔkɔdi, ɔsika Katɔti ɔkɔgyumana-mii teete ngba ɔkɔƒɔ limeyi lɛni ndububo ka béƒɔ Blɔti Yesu Kristo bédi ɔsu. ⁶ Lɛɔ litaayɔ-mii na ɔmeni lɛɔ ina ka ɔɔdubo abi buteebo uwi uwi na bekpoku-mii lɛnɔ. ⁷ Ala ani ndubɔsiaku-mii ndubɔtina kale na béƒɔ bédi geen. Sika ugyiedi ɔni muubie muedi ni, ogya kemo na beeti-nwu taakya taanu-nwu taati kale na ɔdia. Anwuɔsu bina ɔkɔƒɔtaadi ɔkɔni náƒɔ kuye butulo sika ugyiedi ɔmeni ni, ɔlɛka bakɔku-mu banu asa na ɔkɔkana bunye kpakplaa. Na si bina ɔkɔƒɔtaadi ɔkɔmmɔ ɔkɔkana na búnye ni, Katɔti ɔɔdubumwi-mii na ɔtalaku-mii katɔ, na ɔbu-mii na Yesu ɔkɔɔ bubo limeyi lɛmmɔ lɛɔ. ⁸ Bítanu-nwu kudii, nsu ɔɛɛƒɔ-nwu. Na bilánu-nwu ɔƒeni lɛnɔ, nsu ɔɛɛƒɔ-nwu taadi. Anwuɔsu bɛya na lɛɔɔyɔ lɛni náƒɔ kuye geen na ukyuli ɔdi biala ulakana-ni kalɔ budie lɛnɔ ni, lɛkya-mii kemo. ⁹ ɔsika kale na béƒɔ Kristo bédi ɔsu ni, Katɔti ɔɔdubɔya na bina ayu ake ngba. ¹⁰ Katɔti kenye bediene béwi lɛɔ báwia kale na Katɔti ɔɔdubɔƒɔ-bu ngba kemo, na béduo-nwu kemo kadue na básu-bu bése kale na Katɔti lɛƒɔndia lɛdubɔsiaku-bu. ¹¹ Básia ulu biala lɛɔ ka bati uwi ku ukyuli ɔni lɛɔ na ala ameni adubɔlɛ. Na Kristo Ɔɔyu náƒɔ-ma lɛɔ kemo na Ɣɔya na básu-bu ala bése. Ɔɔyu ɔkɔmmɔ Ɣɔsu Ɣúse kale na Kristo ɔdubo abi bubo ku kale na lɛɔ lɛdubo-nwu ɔkɔɔ na ɔmmɔ kama. ¹² Katɔti údie ɔtina kenye bediene bammmɔ ka etemila ani na baasu meni aaadi bana uwi lɛɔ litemi, mmomu ɔdi bina ɔdi. Na ala ani na básu mmɔ ni, abu ndi nwuna batalane na ɔɔdanku litemi buni lɛmmɔ ɔkɔkɔ lɛsa teete-mii nwa. Na ɔkɔsu ala ameni ɔkenku Katɔti Ɔɔyu

kɔni na ɔtala ɔkya-bu ɔyikun kemo. Na anumi eegyie ayu muedi ka nka beduo ala ameni kemo bati. ¹³ Anwuɔsu ni, da lɛɔ bise bite kabla. Na binye kagyumana na bitaanu ulu teete lɛbuni lɛni na Katɔti ɔɔdubɔɔla utemii lɛɔ uwi ɔni na Yesu wasɔ webo wabaƒɔ-mii ngba. ¹⁴ Binu Katɔti litemi, na ɔɔda udu ukpidi ɔni kemo na békya uwi ɔni na bítenwini ɔ baƒɔtaadine mmɔ bɛya. ¹⁵ Na aani kale na Katɔti ɔni náɔɔ-mii use kedee ni, amii lɛnɔ ɔɔbla lɛɔ kedee na bina ablala ƒui kemo. ¹⁶ Na Bunweni Kedee ɔku kemo ni, bɛnweni ka Katɔti ɔsu nwuna bekyuli ɔnini, “Bɛbla lɛɔ kedee, ɔsika Ami nse kedee.” ¹⁷ Bɛɛsu benii, “Bula ɔti” si ɔɛkpalɛ katɔ. Anwuɔsu binyimo ka anwu ndubɔtɛku ukyuli biala litemi na ala ani na ɔkɔɔla kenye. Na ulanu bekyuli anumi asa na wateku-mii litemi. Lɛni ɔsu ni, biti bina uwi ɔkladi ɔni nébu na bilie ngba meni aani baƒɔ kale bitaabu-nwu. ¹⁸ ɔsika begyi ka kayu kani na Katɔti ɔƒɔ na bina lili asa na údie-mii ɔlɛku ngba bukpidi ɔkɔni na béƒɔ bésiiku bina bati kuuku kudɔ ni, ɔkɔdi sika ugyiedi iye ɔƒualadi ɔni muutili na ɔdi. ¹⁹ Mmomu Kristo ubugya ɔni náƒɔ kuye na ɔdi. Anwu ndi Kofonu Ubi ɔni námanku lɛkpa na bina lili. ²⁰ Katɔti ɔƒuna Kristo úse asa na údie kayawi. Na amii ɔsu na Katɔti údie-nwu keyi na uwi ukplodi ɔmeni kemo. ²¹ Na ɔkenku Kristo ɔmeni lɛɔ ɔsu na béƒɔ Katɔti bédi. Na anwu nágyila-nwu ɔlɛku kekpine na úte-nwu kelieku kenengudi geen. ɔmmɔ geen ɔsu na béƒɔ Katɔti bédi na besia-nwu anu. ²² Ka ɔɔedi litemi geen lɛmmɔ lɛɔ na bébla lɛɔ sɛɛn ka Katɔti úti bina ekpidi ɔkyie-mii na ɔɛɛƒɔ lɛɔ ɔƒeni ɔsu ni, bɛya na bina baƒɔtaadine bakpana ɔkɔɔ ɔkɔkɔ katɔ bubu ku kayi ƒui. ²³ Katɔti ɔya na bínwini nwuna badi, ɔsika béke ngba ɔkɔɔdi ɔkɔni ɔkɔ naaadubo ɔkɔsa na ɔkɔdi ɔkɔni ɔkɔsa. Béke ngba ɔkɔmeni bésiiku nwuna litemi lɛni mbo ngba geen kemo na lise líselá uwi ƒui. ²⁴ Na aani kale na Bunweni Kedee ɔku ɔmmɔ ɔkɔsu ɔnii, “Bekyuli ƒui bese aani lɛku kemo alakpi, na ukyuli ɔɔdia buse aani alakpi anwula. Alakpi aayeyɛ na anwula aanú. ²⁵ Nsu Katɔti litemi ani lise lite uwi ƒui.” Na ɔmeni ndi litemi buni lɛni lɛsa na báku béte-mii.

2 Anwuɔsu ɔɔda kasusu kekpidi ƒui buti na bekyuli lɛɔ bɛya. Na ɔɔsa bitanyi ɔkɔ iye ɔɔɔɔ bekyuli. Anumi etegyie-mii bekyuli ala lɛɔ. Na bitalɔ lɛɔ anyikpi. ² Bɛya na anumi egyie-mii na Ɔɔyu kemo etemila geen ameni lɛɔ aani kale na ɔkafɔ ɔkɔwia lɛnyi ntu. ɔmmɔ ndubɔya na ɔɔlɛ lili bewɔlɔ kale na Katɔti ɔkɔwia. ³ ɔsika

amii alati béenu bėti kale na Bloti ka fɔ kadia. ⁴ Bibo Bloti kudɔ. Anwu ndi letabi leni mbo ngba, nsu batune béni-ni. Na anwu na Katɔti ɔfuna na ɔfɔ-nwu kuye geen. ⁵ Biti leɔ bite Katɔti na ɔtu Kɔyu kemo kakpakɔ aani kale na ɔtune uuti atabi taatu ɔɔ. Bedubɔbla bakpane kedee bani muuti Kɔyu kemo akpala ani ná-manku teete Katɔti ɔkenku Yesu Kristo leɔ. ⁶ Ɔsika Bunweni Kedee Ɔku ɔsu ɔnini, “Léfuna letabi leni náfɔ kuye, na líti mɔɔbala Sion kowodu likpo. Na ukyuli biala ɔni mafɔ-nwu madi ni, kɔfa kulékpɔ-nwu kudii.” ⁷ Na letabi lemɛni léfɔ kuye geen líte amii bani náfɔ-nwu bédi. Nsu bekyuli bani nátafɔ-nwu bátadi ni, bati banii, “Letabi leni na batune béni báva ni, ani mmomu nébenwini letabi leni náfɔ kuye litulo fui.” ⁸ Na Bunweni Kedee Ɔku likpo bamba læsu lenini, “Ɔdi letabi leni ndubɔya na bekyuli betulo, na ani kani ndubɔya na begyiile bebuli.” Bétulo, ɔsika bátadi litemi lemɔ leɔ. Na leni na Katɔti ɔsu úse ka waleku-ma. ⁹ Nsu amii ni, bedi bekyuli bani na Katɔti ɔfuna. Na bedi bakpane bani muumwi Katɔti ɔni ndi Ɔga. Bedi Katɔti bekyuli kedee bani na ɔɔ ɔnii binwini anwu badi. Na amii ndububo nwuna ablala ebendi kudu bubo. Ɔsika anwu geen náɔ-mii ɔléku likpidi ledisa kemo úsienku ngba ɔfɔ bukeye kemo. ¹⁰ Uwi ɔdi kemo ni, bæedi Katɔti bekyuli. Anwuɔsu Katɔti útanu-mii kɔnyana. Nsu ɔfeni ka bedi nwuna bekyuli ɔsu ni, Katɔti ɔknu-mii kɔnyana. ¹¹ Bayɔne, mɔɔle-mii aani si bafɔ ku belusiene na bedi na kayawi menii nni bɛda leɔ bidie ɔkɔna ɔkwe adala ani muukpóku-mii kudɔ. ¹² Na bilie ngba ɔkni nse seen na bani naaadi bafɔtaadine akɔ. Na ina baasu-mii leɔ litemi likpidi muedi ni, badubɔnu bina ablala bati ka bedi bekyuli babuni. Na badubɔgya Katɔti enu na litemi ɔte limeyi lemɔ leɔ. ¹³ Unwoti ɔni na biimwi ɔsu ni, biboku leɔ kalɔ bite bina leɔ badine fui ku Roma aban ɔgadine unengu na kalɔ kamm leɔ ¹⁴ ku Roma aban benengu bani na béte kenyekɔ ka bani bekyuli bani mɔɔfɔ ɔktu na bemwi bani mɔɔbla leɔbuni leɔ. ¹⁵ Ɔsika leni na Katɔti ɔkɔ ɔnii bæbla leɔbuni na bita bedu ala ani na badɔɔdi baasu kɔfa ka baaagyi lela ledi ɔsu. ¹⁶ Bilie aani bekyuli bani naaakya bekyuli bamba kalɔ. Nsu bitabla likpidi ka bilie bite leɔ ɔsu. Mmomu bilie ngba aani Katɔti kabla bablane. ¹⁷ Bɛbu bekyuli fui. Beyɔ bina banwani. Na beyia Katɔti. Na bɛbu Ɔga Unengudi leɔ. ¹⁸ Amii kabla bablane, biboku leɔ kalɔ bite bina benwoti na bitaabu-ma kadue. Na ɔkɔdi benwoti bani mɔɔknu-mii kɔnyana na baayɔ-mii leti, mmomu ku bani mɔɔknu-mii ulikplu leɔ. ¹⁹ Si ukyuli ɔdi use kayi na úbo abi ani na utaleka ubo na bekyuli leka ka ɔkɔ Katɔti ɔsu ni, Katɔti ɔdubumwi-nwu. ²⁰ Nsu si fula ekpidi ɔsu na bekyuli báni-ɔktu ni, ɔkɔdi-ɔ bumwi. Nsu si bítabla likpidi asa na biibó abi ni, Katɔti ɔdubute-mii kuse kuse. ²¹ Na ɔmenii na Katɔti ɔɔ-mii ɔnii bibabla. Ɔsika Kristo ɔlati úbo abi na bina lili na ɔtina-mii ɔnii besia nwuna kasiakɔ. ²² “Anwu útabla likpidi ledi, na

útanyi ɔkɔ ɔdi leɔ kudii.” ²³ Bédumi-nwu, nsu anwu út-edumi ɔdi. Úbo abi, nsu úteuida nwuna bekisine. Mmomu úti lela biala úte Katɔti ɔni mɔɔte litemi na ulu leɔ. ²⁴ Kristo ɔlati náfɔ bula ekpidi leɔbibo ɔsia leɔ útédu ka bákana-nwu bámana ugyii leɔ na bádu-nwu. Ɔbla ɔmenii kale na ɔle likpidi kemo kale na likpidi leɔ lila-di-bu leɔ. Na bulie ngba na butaabla ala ani mɔɔyó Katɔti ka fɔ. Abi ani na Kristo úbo na bula lili menii náya na abu bóyu ɔkplu na kɔyu kemo. ²⁵ Bílie ngba dii ani bafonu bani náyii ulu. Nsu ɔfaani ni, Katɔti ɔsɔku-mii úboku bina ɔdane ɔni mɔɔgyumana-mii kɔyu kudɔ.

3 Na amii beleku leɔ ni, ɔleka biboku leɔ kalɔ bite bina bagya. Ɔmenii ndubɔya na si ɔdi útafɔ útadi ni, ɔdubuti leɔ ute Katɔti ɔkenku bina udu buni ɔsu. Na ɔkɔdi ɔni na bitemi bite-ma. ² Mmomu ama alati badubɔnu kale na bina udu use seen ku leɔ kalɔ buboku. ³ Bitatina bina ɔɔdia na ala ani na bæda ku kale na biinyimi lili linwini iye asɛe ku adala ani bækyia kemo. ⁴ Mmomu ni, beya na kale na beda leɔ ku udu buɛe udie bina ɔɔdia ɔtina. Ɔmenii ndi udu ɔni mɔɔda kubiti uwi biala na ɔfɔ Katɔti kuye geen. ⁵ Leni kani na kuuku beleku bani néti leɔ básia Katɔti leɔ báda bana adala, na béboku leɔ kalɔ béte bana bagya. ⁶ Sara ɔbla leni, ɔsika únu Abraham litemi na ɔɔ-nwu ɔnii, “Mina unwoti.” Bedubunwini Sara ɔmenii bebi belekubi geen si bilie ngba ɔkɔbuni na enu aláfe-mii si lela ledi li-ikpóku-mii. ⁷ Amii bagya leɔ ni, beya ala kalɔ bunu ɔkya amii ku bina beleku nte, ɔsika beeebo ɔyikun aani bina kale. Biti ɔbu bite-ma, ɔsika amii ku-ma fui na Katɔti ɔsu úse ka ɔdubuti ngba ɔkni nɔ naaadubo ɔsa kudii ute. Na si amii bagya bébla ɔmenii ni, Katɔti ɔdubunu bina fui katɔ ɔkɔpali. ⁸ Na ɔmenii kawɔkɔ ni, bina fui beke kɔyu kemo kasusu kenwi beyɔ leɔ aani banwani kale na benu ɔdi biala kɔnyana, na biboku leɔ kalɔ bite leɔ. ⁹ Biteti likpidi bitafɔ bani mɔɔknu-mii ekpidi kayu, iye bidumi bani muudumi-mii. Na mmomu bivele Katɔti na ute-ma keyi buɛe. Ɔsika ɔmenii na Katɔti ɔkwia ka bæbla. Na ɔsu bula fui úse ka ɔmenii ɔsu na ɔdubute-bu keyi buɛe. ¹⁰ Bunweni Kedee Ɔku ɔktina ɔnii, “Ukyuli ɔni mɔɔkwia ka ulie ngba na leɔ litaayɔ-nwu na nwuna ngba emeyi ayɔku-nwu buɛe ni, utataalɔ bekyuli anyikpi na utataanyi ɔkɔ leɔ. ¹¹ Ɔda likpidi ɔkɔ na utaabla leɔbuni, na ɔsia ulu biala leɔ na nwuna kayi kabla faa ku bekyuli fui. ¹² Ɔsika Katɔti ɔknu bekyuli bani nse siin leɔ, na uunú bana ɔkɔpali. Nsu bekyuli bani mɔɔknu-mii likpidi ni, bana leɔ lila Katɔti ebiti.” ¹³ Si anumi eegyie-mii ka bæbla leɔbuni uwi biala kemo ni, ɔma ndubukpoku-ɔ? ¹⁴ Nsu si eebó abi adi na leɔbuni leni na aabla ɔsu ni, ya na leɔ litaayɔ-ɔ. Tayia bekyuli bammɔ, na kayi leɔ ketekpoku-ɔ. ¹⁵ Mmomu bitaabu Kristo aani Bloti. Na si ukyuli ɔdi uuye-mii lela leni leɔ na besia anu leni ni, binye kagyumana na bidie leɔ kenye. Nsu bæbla ɔmenii ku udu buɛe ku leɔ kalɔ buboku. ¹⁶ Beya na bina kayi kemo keteese

faa uwi biala kale na si beedumi-mii ka besiaaku Kristo kama ni, na kɔfa kukpo bekyuli bani mɔɔɔ-mii anyikpi mmo. ¹⁷ Ɔdia si biibó abi na leɓuni leni beɛbla ɔsu si Katɔti lenɔ ɔtuna leni utulo si biibó abi na ala ekpidi ani na beɛbla ɔsu. ¹⁸ Ɔsika Kristo ɔni nse siin ni, úkpi na bekyuli bani neeese siin lili. Na kunwi kɔni kani na úkpi mmo ni, ɔfɔ ala ekpidi fui kayu na ɔklibi abu ku Katɔti nte. Bekyuli bádu Kristo. Nsu ɔkenku Katɔti Kɔyu leɓ ni, Katɔti ɔɔɔku-nwu úboku ngba. ¹⁹ Na Kɔyu kemo na Yesu úsie útébo nwuna leɓ ɔɔdi kudu úte ayu ani nkya kekpine. ²⁰ Ama ndi bani nétenu Katɔti ɔɔɔle uwi ɔni na ɔ́ɔku-ma kayi na Noa ɔkya ɔkɔwí nwuna ɔkɔɔ ubendi ɔmmo. Nkyuli ɛɛɛ bani bumomo mabla aani nkyuli maane kani náke ngba na ntu bútetima. ²¹ Na ɔmmo mɔɔtina-bu lela leni na bula ngba ɔkɔɔ ntu ɔkɔpila ɔdi ɔmeni ɔdanku. ɔkɔɔ ɔkɔɔ leɓ ɔkɔkpi na ɔdi, mmomu ɔkenku kenye kani na búse búte Katɔti ku kayi kani nse seen leɓ na ɔdi. Katɔti ɔkɔɔ-bu ɔkenku kale na ɔ́fɔ Yesu Kristo ɔkɔɔ ɔkɔɔ ɔkɔɔ bekpine ako ɔ́di ɔsu. ²² Kristo ɔmeni nésie kato na ulie Katɔti ɔɔdianu. Na kato batu ku leɓ badine ku kayaa bayikune fui bakya-nwu kalɔ.

4 Na ɔ́si ɔni na Kristo úbo abi na ɔkɔɔ kemo na bu-la lili ɔsu ni, amii lenɔ beɔa leɓ bise na biti kasusu kammɔ udu kani beɔa. Ɔsika ukyuli ɔni muubó abi na ɔkɔɔ kemo ni, ɔkɔɔ likpidi ɔkɔɔ taaya. ² Na si beɔa leɓ bise leni ni, ɔdubɔya na bilie ngba ɔ́si ɔfɛni úsela bitaabla lela leni mɔɔɔ Katɔti kaɔ. Na ɔkɔɔ kemo ala ɔɔ alátaada-mii ɔkɔɔ. ³ Beya na kale na bilie ngba bítaabla ala ekpidi uwi pii ɔni návi ɔkɔɔ ɔfɛni. Bébla likyu-likpi ku leyale, na bítaani nte teekpi. Békpá baɔɔ bévili ntu, na bédi ɔkɔpana kukpidi, na bébla ala ekpidi lidu lidu aani bekyuli bani naaasiaku Katɔti. ⁴ Na ka besɔ biláblaku-ma unwi na bitaabla ala ammo udu ɔsu ni, ɔ́bla-ma kale kadi! Anwuɔsu na beetemi teewi-mii leɓ. ⁵ Nsu badubudie leɓ kenye na Katɔti ɔni ndubɔteku ngba beliene ku bekpine fui litemi anumi na ala ammo leɓ. ⁶ Ɔsika ɔmeni ɔsu na Yesu Kristo ɔkɔɔ litemi buni lemɔɔ lesa úte bekyuli bani nékpi lenɔ. Katɔti úti kukpi ɔ́ni-ma kɔtu aani kale na ɔdubɔteku bekyuli fui. Nsu Yesu Kristo ɔkɔɔ litemi buni lemɔɔ lesa úte-ma kale na baɔɔ-ni na baɔɔ kɔyu kemo ngba aani kale na Katɔti ɔkɔɔ. ⁷ Kawɔkɔ kammɔ kéede. Anwuɔsu beya na ukyuli biala kasusu kemo kabla nwaa, na ɔda leɓ use utaakpali kato. ⁸ Na ɔni ntulo fui ni, bitaayo leɓ ku kaɔ nwaa. Ɔsika si beɔyɔ leɓ ni, besɔ bilátaanu bina banwa ekpidi pii. ⁹ Beɔa leɓ bite bina bakpana na beɔɔ-ma na beduo-mii kudɔ faa na bitakyaku-ma unyefi. ¹⁰ Katɔti úte-ma etela lidu lidu na ukyuli biala ɔda nwuna ledi kadue na uti ubunku nwuna bakpana fui. ¹¹ Lesa ɔkɔɔ biala ni, utaako Katɔti litemi buni lemɔɔ lesa. Na ukyuli ɔni muubunku bekyuli ni, uti ɔyikun ɔni na Katɔti úte-nwu fui uteebunku-ma. Na bekyuli basia Yesu Kristo leɓ bemwi Katɔti na ulu biala leɓ. Bumwi ku ɔyikun ɔdi Yesu Kristo ɔdi uwi fui. Ɔsia leni. ¹² Banwa

bayɔne, abi kpakplaa ani na biibó meni ni, anya ndubɔya na bekana binye kpakplaa. Na utabla-mii kale kadi ka lela leni nétebo ɔɔ dii mɔɔléku-mii. ¹³ Mmomu ni, beya na leɓ litaayo-mii ka amii lenɔ biibó abi aani Kristo kale. Ɔsika ebiti adubɔda-mii na leɓ leyɔ-mii geen uwi ɔni na wasɔ webo na nwuna bukeye bonwu kemo. ¹⁴ Leɓ litaayo-mii si bekyuli beedumi-mii ka besiaaku Kristo ɔsu. Ɔsika Katɔti Kɔyu nsiaku-mii ku nwuna bukeye. ¹⁵ Bitaya na bina kemo ɔdi ubo abi aani bekyuli ɔdune iye uyune, iye likpidi ɔkɔɔ, iye ukyuli ɔni neeete bekyuli ɔkɔɔnwuna kale. ¹⁶ Nsu ni, si eebó abi ka adi ɔfɔtaadine ɔsu ni, taya na kɔfa kukpo-ɔ. Mmomu gya Katɔti enu ka akya nwuna badi ɔkɔɔ. ¹⁷ Litemi ɔkɔɔ limeyi lemɔɔ líide, na Katɔti ɔdubɔka nwuna bekyuli litemi ɔteku. Na si abu nwuna bekyuli leɓ na wese kalɔ leni ni, de na ɔdubɔkɔkɔ bekyuli bani na bétemonku nwuna litemi buni lemɔɔ ɔkɔɔ ɔkɔɔ. ¹⁸ Bénweni na Bunweni Kedee Ɔku kemo banii, “Si ɔdubɔyu bekyuli babuni muedi ɔkplu geen asa na Katɔti waɔ-ma ni, bi maleku ala ekpidi bablane ama?” ¹⁹ Anwuɔsu ni, beya na bekyuli bani muubó abi kale na Katɔti uute kufi beti bana ayu bakya bana Ɔfɔne ɔni mɔkɔdi nwuna linyese leɓ uwi fui leɔkɔ.

5 Muuvele amii bani ndi baɔtaadine benengu na bina ako, ɔsika ami ɔlati lénu kale na Kristo úbo abi na muudie mmo kenye. Na mina anu asia ka ami kunnwu ɔdubɔdi leɔa na nwuna bukeye mmo kemo na uwi ɔni na wasɔ webo. ² Na mɔkɔ-mii nnii beɔa bina baɔtaadine bani na Katɔti úti úte-mii kadue aani kale na baɔonu ɔdane ɔkɔɔ nwuna baɔonu leɓ. Beɔa-ma aani kale na Katɔti ɔkɔɔ, na utabla aani si ukyuli ɔdi nnye-mii leɓ. Na bitabla kabla kammɔ na leyufɔɔ ɔsu, mmomu ka beɔyɔ ka bibunku bekyuli ɔsu. ³ Bitanya bekyuli bani leɓ beɔnu bitamana, mmomu beɔa bekyuli bani na banu-mii udu bateya. ⁴ Na uwi ɔni na Kristo ɔni ndi Baɔonu Ɔdane Unengudi fui wada wale ni, na wete-mii kagabwa kani muukeye na kana udu ulávumana. ⁵ Leni kani na ɔleka amii bani ndi baɔtaadine bawɔdi lenɔ biboku leɓ kalɔ bite baɔtaadine benengu bammɔ. Na bina fui beɔa leɓ na biboku leɓ kalɔ na biteebunku leɓ. Ɔsika Bunweni Kedee Ɔku ɔkɔɔ ɔnini, “Katɔti uléte bekyuli bani mɔkɔtalaku leɓ kato kufi. Mmomu uubunku bani muuboku leɓ kalɔ.” ⁶ Anwuɔsu beya na Katɔti ɔyikun utaadi-mii leɓ. Na watalaku-mii kato na uwi ɔni leɓ na ɔkɔɔ. ⁷ Biti bina ala ani muukpóku-mii fui bekya Katɔti enu kemo, ɔsika anwu uuti-mii leɓ kasusu uwi biala. ⁸ Beɔa kayi beva kalɔ buɛ na binye kagyumana! Ɔsika bina ukisine ɔni ndi ɔkɔnsamu mmo ɔsiaku-mii aani gyata ɔni nke mɔkɔ taavi na ɔkɔɔ ukyuli ɔni na ufie. ⁹ Binye kpakplaa na bina ɔkɔtaadi kemo na bitile-nwu kufi, ɔsika abi ameni udu kani na bina bakpana baɔtaadine bani nkya kayawi meni fui beebó. ¹⁰ Na si bíbo abi ammo uwi klukui ɔdi kama ni, Katɔti ɔni kaɔɔ ndia geen na

11 Anwu mbo
 12 Silvano
 13 Bina
 14 Bɛkya

11 Anwu mbo
 12 Silvano
 13 Bina
 14 Bɛkya

2 PETRO

1 Ami Simon Petro zni ndi Yesu Kristo kabla zblane ku ztalane ni, ami muunweni zku zmeni lite amii bafztaadine fui bani na abu ku-mii fui bzdi benwi ku Katzti. Na zya na bula fui bzfc bula zti ku zfcne Yesu Kristo zni nse siin bzdi. ² Muuvele Katzti nnii nwuna lzfzndia ku keyi buze kasiaku-mii kebu uwi biala kemo zkenku kale na begyi-nwu ku Yesu zni ndi Blzti lel zsu. ³ Blzti Yesu Kristo zke Katzti zyikun lel zte-bu lela biala na bzkwia kale na bulie ngba seen aani bafztaadine. Zte-bu ala ameni, zsika bzgyi-nwu geen ka anwu nalzbu zni bula ukyulidu zbla kedee na buteekeye aani nwuna kale. ⁴ Na zkenku ala ameni lel zsu ni, Katzti zti nwuna kafz buni ala enengudi ani nafz kuye zte-bu na kenye kani na zse zsu. Na zke etela amm zlel ni, na bekana bele zlwala ala ani mzkda-mii zkwe na kayawi kameni kemo na bebla kedee aani nwuna kale. ⁵ Kasusu kameni geen lel zsu ni, bekyaz kplu biala na bebla lebzni leni ndanku kale na befcz Kristo bezi. Na lebzni lemme leya na bezi lela leni na Katzti zkz. ⁶ Na lela leni begyi mm leya na bekana na bezi lel. Na si bezi lel ni, na bekana na binye kpakplaa. Na si binye kpakplaa ni, na bekana na bilie ngba zkbuni aani bafztaadine kale. ⁷ Na si bilie ngba zkbuni zmeni ni, na bekana na bezi kwna geen. Na si bezi kwna geen zmeni ni, na zya na bitaayz bekyuli fui. ⁸ Zsika si ala ameni fui asadi zte-mii na bitayuz ni, adubzya na bekana bitaabla kabla na benwu ebi buni ka bezi Blzti Yesu Kristo zmm fui zsu. ⁹ Na si zdi zkzaki ala ameni adi ni, na ukyuli zmm use aani ukyuli zni na ulanu zgyu. Na zyifla lenz ka Katzti zti nwuna ekpizi ani na zbla fui zkyiz-nwu. ¹⁰ Banwa, zmeni zsu ni, binye kpakplaa bibu. Na lela leni na Katzti zlw-mii na zfunamii zni bebla ni, bekyaz-ni zyikun uwi biala kale na bina bzfcztaadi bulayuz. ¹¹ Si bebla leni ni, bebzke kufi biala biduo Blzti ku zfcne Yesu Kristo ngba fui lega kadikz. ¹² Ina ka begyi ala ameni na zedie litu na bina lel kemo muedi ni, ndubzke leya na biteenyimo-nya na zmeni zsu. ¹³ Mzku ka zleka ntaalemi-mii kasusu na zmeni lel uwi zni na nli ngba meni. ¹⁴ Ngyi ka kebu blii na linwini kama aani kale na Blzti Yesu Kristo zsu-mi nwaa kale. ¹⁵ Na ndubzku ka mina kekpima ni, bebzke na biteenyimo ala ameni uwi biala kemo. ¹⁶ Mzke keeke na bnwi bzti bzti-mii ka Blzti Yesu Kristo zkz zdbubo na zyikun kemo. Bzgyi lela leni na bzsu-mii. Zsika abu alati bnz-nwu ku bula anumi

kale na use kedee na zdi zga. ¹⁷ Na bunye mm zwi zni na Katzti zti zbu zte-nwu na zya na uukeye ku uwi zni na Katzti zmm ledi lezi katz na nwuna legadi bukeye kemo lenini, "Zmeni ndi mina Ubi zni mzkz-mi anu." ¹⁸ Na bznu ledi leni nazi katz uwi zni abu ku-nwu bunye kbi kedee kmm lili. ¹⁹ Zmeni zsu bzke bzfc kenye beziene linyese lemme bzdi geen bzbu. Na zleka amii lenz bise atu geen na binu-ni. Zsika lise aani ogya zni mzkda na kesii kani nse suu utale uwi zni na kadi kadubgye. Na kadi bugye zmm ndi Kristo bukeye zni ndubkeye na bula kayi kemo aani kale na ztanta ayabi eekeye ledigye. ²⁰ Lela lideedi leni nalezka lebla-mii nwaa ni, ani ndi ka ukyuli zdi ulakana na wedie Katzti kenye beziene ala ani na basu beze na Bunweni Kedee Zku kemo kalz. ²¹ Zsika kenye beziene batasia lela leni na ukyuli zkz kenye batasu lela ledi beze. Mmomu Katzti Kzyu nafz-ma lel kemo fui na kzya na basu kenye kani nazi Katzti zlati kudz beze.

2 Kale na zkz kenye beziene bakya uwi zni nazi ni, leni kani na zkz ala batinane bamme udu badubkya-mii akz. Badubo zkz bznyi bzti na ala na ulu zni lel na zdi ka bekyuli basia bada bana ngba lel. Nsu zmm zdbuzya na bekyuli bayii. Na badubuni ala fui lel zdi Blzti zni nezdie-ma zleku bana ekpizi kemo. Na zmm ndubzyla-ma udu. ² Bafztaadine pii lenz badubzke ala ekpizi ani na zkz ala batinane bameni baabla. Na si bani nafa fz batadi banu lela leni bafztaadine bameni baabla ni, ama lenz badubzke enyekpi na Kristo bzfcztaadi lel. ³ Zke ala batinane bameni zdbuzke egulabi kzia na bina lel na zkz ala ani na badubzke basu-mii zsu, zsika baayz ama leti leke geen. Ukyuli zni ndubzke-ma litemi zkzlii lel zsema kuuku. Na ukyuli zmeni zni ndubo-ma bzkyula ni, zku-ma nwaa. ⁴ Katzti ztenye ztanu batu bani nafz-nwu. Mmomu zbo-ma ztkya abi kebokz. Na zya na bebo-ma kzga bakya kasuudikz mm wetedu limeyi leni na zdbuzke-ma litemi. ⁵ Leni kani na zbla bekyuli bani nakya kukuuku lenz. Nsu Noa zni nazu bekyuli kale na Katzti zkz ka bekyuli belie ngba ku nwuna badi maate kani na zdie. Na ntu bzfc kayawi fui na bznyina bekyuli bakladi na bekpiz. ⁶ Na Sodom ku Gomora lenz ni, Katzti zdu-ma kzke na zkyula-ma ku ogya zti-ma zti-bu na bznu bzteya lela leni ndubo bekyuli bani naabu Katzti lel. ⁷ Katzti zdie Lot zni nse siin, zsika ngba bzpidi ku leyalz ala ani na bekyuli

bammɔ baabla áda-nwu ɔfɛ. ⁸ Bana ala ekpidi ani na bataabla na ukyuli ɔbuni ɔmeni útaanu uwi ɔni na ɔkya-ma ako fui ni, átaada-nwu ɔfɛ geen. ⁹ ɔmeni ɔkti-na ka Katɔti ɔgyi kale na udie bekyuli babuni ɔleku ala ani muukpóku-ma kemo na ɔda bekyuli bekpidi use ute uwi ɔni na ɔdubɔni-ma ɔktu na litemi ɔte limeyi lemmɔ leɓ. ¹⁰ Na bani geen na ɔdubɔni ɔktu utulo ndi bani na ɔɔna ala aada-ma ɔkwe na balábu Katɔti munu munu. Bekyuli bameni ni, beesé kayi kekpidi muedi teedumi kayaa bayikune. ¹¹ Nsu Katɔti batu muedi bani mbo ɔyikun ku ɔkplu betulo bekyuli bameni ni, balakana Katɔti anumi bunye na bedumi kayaa bayikune bameni. ¹² Nsu bekyuli bameni udu ni, baabla ala aani kale na bebuo bani nnye nte ka befie-ma badu bese. Leɓ kemo kani na beenú ala ɔkɔ taati. Bekyuli bameni baata teenye taatemi enyekpi na lela biala leni na bétenu kalɓ leɓ. Na Katɔti ɔdubɔyila-ma udu aani kale baadú befiebuo teevaakun. ¹³ Katɔti ɔdubɔya na bebo abi aani kale na ama báya na bekyuli bébo abi kale. Bana ebite ndi ka badi lela biala ɔdivo ku ɔfiwi nwaa muedi. ɔdi ɔɔfa litemi ka basalaku-mii si beedi. Na bana ɔkɔ ala kani mɔɔda-ma kubiti. ¹⁴ Leɔɔɔɔ ɔléɔ-ma anu fui, na likpidi ala ɔkwe uláda-ma ɔɔda taaya kudii. Baatɔɔ bekyuli bani ɔɔɔtaadi nátau tɔ ɔkplu. Na baabla ekpidi. Na ama alati bébimi bana kaɔ bése ka beteemu ala taadi. Katɔti úwida bekyuli bameni geen. ¹⁵ Bédeyi ɔɔɔtaadi ulu ɔmmɔ fui, na báyii ulu. Basiaku Boer ubidi Bileam ɔɔɔɔ kama ɔni mɔɔɔla ala ekpidi teeti taake egulabi. ¹⁶ ɔmmɔ ɔsu Katɔti ɔɔɔnku Bileam na nwuna likpidi lemmɔ ɔsu. Nwuna ebuo ɔni muuti-nwu ala útemiku-nwu ukyuli butemi na ɔbala-nwu ɔnii ɔda adɔɔla ammɔ ɔya. ¹⁷ Bekyuli bameni bese aani abio ani nákwí, iye uyɔ ɔni na ɔfɛfɛ ɔda ɔɔvínku. Ama na Katɔti ɔda kesii kani nse suu mmɔ úse. ¹⁸ Baasu etemila keeke taatalaku leɓ katɔ. Na bada ɔɔna ɔkwe adala baatɔɔ bani nétetu tɔ uwi ka báda ngba bukpidi bulie báya. ¹⁹ ɔkɔ ala batinane bameni beesé kenye ka badubɔɔla bana kama basiakune na bake ɔɔnwuna uwi ɔni na ama alati bénwini kabla bablane béte ekpidi ani ndubo-ma ɔkyula. ɔsika ukyuli ɔdi kabla ɔɔlane ute lela leni nádi-nwu leɓ. ²⁰ Si bekyuli bávumana kayi na Katɔti údie-ma ɔleku ala ani muukpóku-ma fui kudɔ ka báɔ Blti ku ɔɔne Yesu Kristo asa na básɔ bénwini básie belie bana ngba kuuku ɔmmɔ ni, bana ablala eebie teetulo kale na úse kalɓ keseko fui. ²¹ Si nka bétenu ngba siin bulie leɓ litemi kudii muedi ni, nka ɔdia-ma utulo. Nsu bénu-ni asa na básɔ bédeyi ulu ɔmmɔ, na baládi ɔda bubo kedee ɔni na béte-ma leɓ. ²² ɔkɔ na ɔdi ka agba ani na bébo ébo éte leni na bana leɓ ka akpewe ɔkɔ uuti nwuna ɔɔdala taadi, na ɔplakuo ɔni na bákpi-la-nwu ɔkɔ uunwíni taatákpi aba.

3 Mina banwa bayɔne, ɔmeni ndi ɔku unyɔdi ɔni na línweni muute-mii. Líti lésia leɓ ka leku inyɔ ɔmeni kemo ni, ndubɔɔ legyila-mii kasusu na kabla-

mii nwaa na ala ameni leɓ. ² Mɔɔɔ ka binyimo ala ani na Katɔti kenye bediene kedee básu dii ku ala ani na batalane bátina na Blti Yesu Kristo leɓ. ³ Kudeedi ni, beya na ɔbla-mii nwaa ka na emeyi ekplodi ammɔ kemo ni, bekyuli bani nsiaku bana ɔɔna ala ɔkwe adala kama badububo-mii kudɔ na bama-mii. ⁴ Na badubuye-mii banii, “We na ukyuli ɔni ndubo mmɔ ɔkya? ɔsika ɔsi uwi ɔni na bula bati békpi ni, lela ledi biala lemuo lise aani uwi ɔni na bédie kayawi kale!” ⁵ Na bagyi fui nsu béni kale na Katɔti útemi na úti údie katɔ ku kalɓ. ɔbla na kalɓ káɔ káɔ ntu kemo. ⁶ Na ɔkenku ntu ɔmmɔ kani leɓ ni, ɔya na ntu búyi ɔɔɔ kalɓ kam-mɔ leɓ fui, na ɔdu kuuku bekyuli bammɔ. ⁷ Na litemi leni leɓ na ɔke údie katɔ ku kalɓ fui ni, litemi lemmɔ kani na úti ɔda kayawi kammɔ use ute uwi ɔni na ɔdubɔkyula-ka ku ogya. Na Katɔti ɔbla leni úse úte limeyi leni na ɔdubɔteku bekyuli bekpidi litemi na ɔkyula-ma. ⁸ Banwa bayɔne, ɔfɛni ni, bitayi fla lenɔ ka na Katɔti anumi ni, kavumana kadi keeboo limeyi linwi ku akwa apimu kemo. ɔsika ɔna fui use-nwu likeke. ⁹ Katɔti uuuse nyɔka ka ɔbla lela leni kenye na ɔsu úse aani kale na badi baakali. Mmomu ni, ɔkɔ kayi teetebu. ɔsika ulayɔ ɔnii ɔdi ɔyii. Mmomu ɔkɔ ka bula fui ɔɔda bula ekpidi ɔɔla ɔya. ¹⁰ Nsu Blti limeyi likplodi lemmɔ ni, ledubo-bu buyu ɔktu. Na ɔdubunu ɔkɔku bonwu ɔkɔdi. Na kayaa kadubo ɔyíi udu. Na ala ani fui nkya kayaa mmɔ ni, adubɔkywi kede kede! Na kalɓ ku kana ala fui adubo ɔyíi. ¹¹ Na si ala ameni fui adubɔkywi leni ni, de na ɔleka beda bina leɓ? ɔdi ka be-da ngba ɔni nse kedee na biti leɓ bite Katɔti. ¹² Na kale na bíti bilie siin begya Blti limeyi lemmɔ ni, anwu ndubɔya na limeyi lemmɔ libo pla. Limeyi lemmɔ na kayaa kadubo ɔkywi, na ogya liwulu leduboya na ala ani nkya kayawi fui ayɛɛɛ. ¹³ Nsu abu bunye ɔgya Katɔti kenye kani na úse-bu úse kani ndi katɔ kawɔdi ku kalɓ kawɔdi kani kemo na ala ɔɔla siin ɔkɔ ndubɔkya. ¹⁴ Anwuɔsu ni, mina banwa, bina fui anu asia Blti limeyi lemmɔ bubo leɓ. Na uwi ɔni binye begya-nwu ni, beya na amii ku Katɔti nte ɔɔdia na bilabla likpidi iye biláfí-ɔnwu. ¹⁵ Na bebu benu kale na Katɔti ɔkɔku-mii kayi. ɔmmɔ ndi ku fi ɔni na úte-bu ka ɔke ngba ɔɔɔ. Leni kani na ɔnwa Paulo ɔkenku lelati leni na Katɔti úte-nwu kenye únweni ɔku úte-mii. ¹⁶ Na ɔmeni leɓ ɔte kani na ɔtemiku-mii si uunweni nwuna leku. ɔfɛni ni, nwuna ala adi bene kalɓ bunu ɔkɔku ɔkplu teete bekyuli bani néteduo tɔ litemi lemmɔ kemo kadue ku bani naaasia ulu geen mmɔ leɓ. Leni kani na Bunweni Kedee ɔku kemo etemila lenɔ ese ete-ma. Anwuɔsu beedie-nya kalɓ na ulu bamba leɓ. ɔmeni ɔsu na badubo ɔyíi ku udu. ¹⁷ Nsu ni, mina bayɔne, begyi ɔmeni bise. Anwuɔsu beti leɓ ɔɔda kale na bekyuli bekpidi balátɔɔ-mii ku bana ekpidi ablala na bideyi ulu geen mmɔ leɓ. Naaawia ka bina ɔɔtaadi ɔyue!

¹⁸ Bisie anumi na Katɔti leɔɔndia ku kale na béɔ Blti

Yesu Kristo ɔni ndi bula ɔfɔne bɛdi kemo. Anwu na buute ɔbu ɔsi ɔfɛni ɔsela fui! ɔsia leni.

Katṭi badi. Na ukyuli biala ṭni ngyi Katṭi ni, uunú-bu litemi. Na ukyuli biala ṭni náṭasi Katṭi kudṭ ni, ulenu-bu litemi. Ḍmeni buuti taanu taati Kṭyu ṭni mṭṭina litemi geen lemṭ ku kṭyu ṭni mṭṭina bekyuli. ⁷ Banwa bayṭne, beya na kṭyu lṭl. Ḍsika kṭyu bṭsi Katṭi kudṭ. Na ukyuli biala ṭni mṭṭina bekyuli ṭdi Katṭi ubi, na ngyi Katṭi. ⁸ Na ukyuli biala ṭni naaayṭ bekyuli ni, mṭṭina bekyuli. Ḍsika Katṭi ablala fui adi kṭyu. ⁹ Ka Katṭi ṭyṭ ka udie nwuna kṭyu ṭina-bu ṭsu ni, ṭtala Ubidi unwi pṭ nṭii ubo kayawi, kale na ṭkenku Ubidi mṭṭina lṭl na bṭke ngba ṭni nṭii naaadubo bṭsa kudii. ¹⁰ Beya na lṭsu-mii lṭla leni geen muudie kṭyu keyi. Mṭṭina kale na mṭṭina bekyuli muudie kṭyu keyi. Mṭṭina Katṭi ṭyṭ-bu, na úṭi Ubidi ṭkpa na bula ekpidi lili kale na ṭklibi abu ku-nwu nṭe. ¹¹ Banwa bayṭne, ka Katṭi ṭyṭ-bu geen leni ṭsu ni, ṭleka abu leni butaayṭ lṭl. ¹² Ukyuli ṭdi úṭanu Katṭi kudii. Nsu si mṭṭina lṭl ni, Katṭi uliku-bu, na kṭyu ṭni bubo bute-nwu búdu bṭṭina. ¹³ Bṭgyi ka buliku Katṭi geen, na anwu leni uliku-bu, ṭsika anwu ṭlati Kṭyu na úṭi úṭe-bu. ¹⁴ Bṭnu bṭti nwa na buudie kenye ka Katṭi ṭtala Ubidi ka ubedie bayawine ṭleku ekpidi kemo. ¹⁵ Si ukyuli biala úṭie ṭsu ṭnii Yesu ndi Katṭi Ubidi ni, mṭṭina ka Katṭi uliku-nwu, na anwu leni uliku Katṭi. ¹⁶ Na abu alati bṭgyi na bṭṭina bṭṭi ka Katṭi mṭṭina-bu. Katṭi ablala fui adi kṭyu. Na ukyuli biala ṭni muulie taayṭ bekyuli ni, uliku Katṭi, na Katṭi leni uliku-nwu. ¹⁷ Na ulu ṭmeni lṭl na kṭyu búdu bṭṭina na bula akṭ. Mṭṭina ṭsu na bṭṭina na bunye Katṭi anumi na litemi bṭṭe limeyi lemṭ lṭl ku kayi buse. Ḍsika kale na Kristo use ni, leni kani na buse na kayawi kameni kemo. ¹⁸ Lifu lṭdi liiibo kṭyu kemo. Mṭṭina kṭyu ṭni nédu bṭṭina bṭṭina lifu biala. Ḍsika lifu ku ṭṭi ṭni nṭe. Na ukyuli ṭni mbo lifu ni, nwuna kṭyu búṭedu búṭawṭ. ¹⁹ Bṭṭina Katṭi ku bekyuli ṭsika Katṭi náka-bu kṭyu. ²⁰ Si ukyuli ṭdi mṭṭina ṭnii kṭyu Katṭi nsu ukisi nwuna ṭwa ṭṭina ni, ṭka ṭnyine na ṭdi. Ḍsika ukyuli biala ṭni naaayṭ ṭnii ṭni na ṭnu ku nwuna anumi ni, ṭe na wakana na wayṭ Katṭi ṭni na ulánu ku anumi? ²¹ Na ṭda ṭni na Kristo úbo-bu ndi ka ukyuli biala ṭni mṭṭina Katṭi ni, ṭleka kṭyu nwuna ṭwa ṭṭina leni.

5 Bekyuli bani fui náṭ bádi ka Yesu ndi Ukyuli Ḍfunadi mṭṭina ni, badi Katṭi bebi. Na alakana ubi ṭṭi kṭyu na ekisi nwuna bebi! Anwuṭsu si aayṭ Katṭi ni, aayṭ nwuna bebi leni. ² Na ṭe na bṭṭina ṭṭi ka mṭṭina bebi? Bṭṭina ṭmeni taati si mṭṭina Katṭi na bṭṭina nwuna etemila lṭl. ³ Na ṭe na bṭṭina ṭṭi ka mṭṭina bebi? Bṭṭina ṭmeni taati si bṭṭina nwuna etemila lṭl. Na nwuna etemila eeese aani etila ani nétulo-bu. ⁴ Ḍsika Katṭi ubi biala ṭkana na ṭṭi kayawi lṭl. Na bṭṭina ndi lṭla leni na buuti taadi kayawi lṭl. ⁵ Nsu

ukyuli ṭdi ulakana kayawi lṭl bṭṭi amu nṭu ṭṭi ka Yesu ndi Katṭi Ubidi mṭṭina. ⁶ Yesu ṭmeni ndi Ukyuli Ḍfunadi ṭni nébo kayawi, na bṭṭina-nwu bṭti ṭkenku nṭu bṭṭina ṭṭi ṭni na ṭṭi ku nwuna ubugya ṭni néwi kalṭ lṭl ṭsu. Na bṭṭina nṭu lṭi pṭ lṭl na ṭke úbo, mṭṭina nṭu ku ubugya fui lṭl. Na Katṭi Kṭyu muudie-nwu kenye na ulu lṭl. Ḍsika Kṭyu mṭṭina ablala fui adi litemi geen. ⁷ Ala ani muudie-nwu kenye mṭṭina ebo ate. Na anya ndi ⁸ Katṭi Kṭyu ku nṭu ku ubugya ṭni lṭl na ṭsia úbo mṭṭina. Na kenye budie ṭe ṭmeni fui buse unwi. ⁹ Bṭṭina ukyuli kenye budie taadi bṭṭi. Nsu Katṭi kenye budie na ulu mṭṭina lṭl ni, bṭṭina butulo. Ḍsika kenye budie mṭṭina bṭṭi Katṭi ṭlati bṭṭi na Ubidi lṭl. ¹⁰ Anwuṭsu ukyuli ṭni náṭ Katṭi Ubidi mṭṭina ṭṭi ni, ngyi geen na nwuna kayi kemo ka kenye budie mṭṭina bṭṭi litemi geen. Nsu ukyuli ṭni náṭaṭ Katṭi úṭadi ni, ṭnu Katṭi aani ṭka ṭnyine, ṭsika úṭaṭ ala ani na Katṭi ṭsu ṭsiku Ubidi mṭṭina lṭl úṭadi. ¹¹ Na kenye budie ṭni na bubo ni, amu ndi ka Katṭi úṭe-bu ngba ṭni nṭii naaadubo bṭsa kudii. Na uute-bu ngba ṭni ṭkenku Ubidi kudṭ. ¹² Ukyuli ṭni mbo ṭni ku Ubidi mṭṭina ni, ubo ngba ṭni. Na ukyuli ṭni neeṭo ṭni ku Katṭi Ubidi mṭṭina ni, uuubo ngba mṭṭina. ¹³ Muunweni ṭku ṭmeni lite amii bani mbo ngba bṭṭi lenunsia na Katṭi Ubidi Yesu lenyi kemo kale na beti ka bibo ngba ṭni nṭii naaadubo bṭsa kudii. ¹⁴ Bṭgyi nwa ka si buuvele Katṭi lṭla biala na nwuna kṭyu kenye ni, uunú-bu bṭṭina. ¹⁵ Na si bṭgyi ka uunú-bu lṭla biala na buuvele-nwu ni, bṭgyi geen ka ala ani buuvele taasiku-nwu kudṭ mṭṭina éenwini bula ṭdi. ¹⁶ Si ṭṭi ṭnu ka nwuna ṭwa ṭṭina ṭbla likpidi lṭdi leni na liláṭpanku-nwu taatáṭya kukpi fui kemo ni, ṭkṭali kṭṭi na nwuna lili na Katṭi ṭṭina-nwu ngba. Na ṭmeni use ute bekyuli bani na bana ekpidi aláṭpanku-ma taatáṭya kukpi fui kemo. Nsu likpidi lṭdi lṭya leni mṭṭina bekyuli taatáṭya kukpi fui kemo. Na naaasu nṭii beṭṭina kṭṭi na likpidi lṭmeni lili. ¹⁷ Lṭla biala naaake ulu siin lṭl ni, ṭdi likpidi. Nsu ekpidi adi akya ani naaakpanku ukyuli taatáṭya kukpi fui kemo. ¹⁸ Bṭgyi ka ukyuli ṭni ndi Katṭi Ubi ni, ulélie taabla likpidi. Ḍsika Katṭi Ubidi ṭgyumana-nwu kale na uleduo ukisine mṭṭina enu kemo. ¹⁹ Abu bṭgyi ka bṭṭi Katṭi badi geen, na kayawi bekyuli bakladi fui bakya ukisine mṭṭina lṭl bṭṭi kalṭ. ²⁰ Na abu bṭgyi leni ka Katṭi Ubidi úbo kayawi kameni úbedie ala kalṭ úṭe-bu kale na bṭṭi anwu ṭni geen ndi Katṭi. Na ṭfaani ni, buliku anwu ṭni geen ndi Katṭi mṭṭina ku nwuna Ubidi Yesu Kristo leni. Na anwu geen ndi Katṭi mṭṭina ṭni ndi ngba ṭni nṭii naaadubo bṭsa kudii. ²¹ Anwuṭsu, mina bebi bayṭne, bṭṭina lṭl bidie lṭṭina kemo.

2 YOHANE

1 Ami bafɔtaadine unengu muunweni ɔku ɔmeni lite awɔ uleku ɔni na Katɔti ɔfuna aani nwuna ɔdi ku fula bebi. Mɔɔɔ-mii na litemi geen lɛmmɔ kemo. Na ɔɔɔdi ami lɛti lɛmɔɔ-mii, mmomu ami ku bani fui ngyi litemi geen lɛmmɔ. 2 ɔsika litemi geen lɛmmɔ lɛfɔ abu ku-mii fui lɛlɔ kemo na lɛdubulie-bu kudɔ uwi fui. 3 Na si bulie na litemi geen lɛmmɔ ku ɔɔɔ kemo ni, lɛfɔndia ku ɔnyana ɔɔnu ku keyi buɛ kadubɔsiaku-bu ɔsi Katɔti ɔni ndi bula ɔti Ku Yesu Kristo ɔni ndi Katɔti Ubidi kudɔ. 4 Kubiti kɔda-mi geen ka lɛnu ka fula bebi badi bamua basiaku litemi geen lɛmmɔ kama aani kalɛ kani na Katɔti ɔbo-bu ɔda. 5 Na ɔfɛni ni, uleku ɔɔne, muuvele-ɔ ka aya na bula fui ɔɔɔ lɛlɔ. ɔmeni ɔɔɔdi ɔda bubo ɔɔɔdi na muunweni lite-ɔ. Mmomu ɔdi ɔda bubo ɔɔni nkya ɔsi kalɔ kesekɔ. 6 Na ɔɔɔni ka ɔɔɔni lɛlɔ si ɔɔsiaku Katɔti ɔda bubo ɔmmɔ kama. Na ɔda bubo ɔmeni ndi ka bulie ngba na ɔɔɔ kemo aani kalɛ na bɔnu ɔsi kalɔ kesekɔ mmɔ. 7 Bekyuli bani mɔɔɔ

bekyuli bɛɛbo bakɛ baavɔ kayawi. Bekyuli bameni muunɔ ka basu banii Yesu Kristo ɔbo kayawi aani ukyuli ɔyawine kalɛ. Na ukyuli ɔmeni udu ni, unye ute ɔɔ ɔnyine ɔni ndi Kristo ukisine ɔmmɔ. 8 Anwuɔsu binye kagyumana kalɛ na bilatuma bilewiakun, mmomu na bina katuma kalɛ-mii ɔɔsia kudu ɔɔɔɔ. 9 Ukyuli ɔni nɔda ɔvia Kristo ala ɔɔtina na ulɔsia-nya kama ni, uuubo ɔɔna ku Katɔti. Nsu ukyuli ɔni nsiaku Kristo ala ɔɔtina ɔmmɔ kama ni, uliku Katɔti ku Ubidi lɛnɔ. 10 ɔmeni ɔsu si ukyuli ɔdi ɔbo-mii kudɔ na ɔɔɔda Kristo ala ɔɔtina ɔmeni ni, bitegyingya enu bitafɔ-nwu na uduo-mii kaduli. 11 ɔsika ukyuli ɔni megyingya enu wafɔ-nwu ni, ɔɔlaku-nwu unwi na nwuna udunkpi ala ɔɔɔ kemo. 12 Mbo ala pii na lɛsu-mii, nsu naaayɔ ka linweni ala ammɔ limene-mii. Mmomu mɔɔɔwɔ kufi ka libo-mii kudɔ na ɔɔtemi anumi ku anumi kalɛ na bula ebiti edu-bu ɔkwɛ. 13 Fula ɔnwani ulekubi ɔni lɛnɔ na Katɔti ɔfuna bebi beegyele-ɔ kaduɛ.

3 YOHANE

¹ Ɔkpana ɔyɔne Gaio, ami bafɔtaadine unengu muunweni ɔku ɔmeni lite-ɔ. Mɔɔyɔ-ɔ na litemi geen ɛmmɔ kemo. ² Ɔkpana ɔbuni, mɔɔkɔpali katɔ nnii ɛla biala ɛte lite-ɔ kadue na ake ɔkɔkɔplu aani kale na ebo ɔkɔkɔplu na ɔyɔ kemo. ³ ƛɛl ɛyɔ-mi geen uwi ɔni na banwani badi bɛbo na bábasi-mi kale na aadi lite-mi geen ɛmmɔ ɛlɔ aani kale na ngyi ka asiaku-ni kama. ⁴ ƛɛla biala lilayɔ-mi ka ɔɔ teetulo ɔni na muunú ka mina bebi basiaku litemi geen ɛmmɔ kama. ⁵ Mina ɔkpana buni, ka aanu banwa bafɔtaadine ina ka badi badi bafɔ bani na aaagyɔ muedi ɔsu ni, aabla ala ulu ɛlɔ teete Katɔti. ⁶ Bafɔ bammɔ bábasi bafɔtaadine bani nkya meni kale na aayɔ-ma. Anwuɔsu muuvele-ɔ nnii bunku-ma na baka ala ani fui na baawia na bana ulu busie kemo aani kale na ɔmanku-ma aani Katɔti kabla bablane. ⁷ Ɔsika bése bana ulu busie kalɔ na Kristo kabla ɔkɔkɔ kemo, na bátafɔ kebunku kadi bátasiku bekyuli bani nátafɔ bátadi kudɔ. ⁸ Ɔmeni ɔsu ni, abu Kristo fɔɔ ɔleka bubunku bekyuli bameni udu kale na bunyeku-ma na bugyingya Kristo litemi geen ɛmmɔ. ⁹ ƛinweni ɔku ɔdi ɛte fula bafɔtaadine ɛkpa ɛmmɔ.

Nsu ka Diotrefe ɔyɔ ka ɔtalaku ɛlɔ katɔ aani ɔɔnkune na mɔɔ ɔsu ni, ulábu ɛla ɛni na abu batalane ɔkɔsu.

¹⁰ Si líbo ni, ndubudie-nwu keyi na ɛla ɛni na ɔbla ɛlɔ ku ala ekpidi ani na ɔkɔsu tasiku-bu ɛlɔ ku ɔkɔ ɔni na ɔnyɔ ɔsia-bu. Nsu ɔmmɔ ɛti ɔkɔkɔ búbabɔ-nwu. Ɔsika ulátuna ɔnii ɔkɔfɔ banwa si bɛbo. Na uutile bekyuli bamba bani mɔɔyɔ ka bafɔ-ma ɛnɔ kufi, na ɔkɔkɔ-ma teedie ɛkpa ɛmmɔ kemo. ¹¹ Mina ɔkpana ɔyɔne, tasiaku likpidi ɔkɔkɔ kama. Mmomu siaku ɛbuni ɔkɔkɔ kama. Na ukyuli biala ɔni mɔɔkɔ ɛbuni ni, ɔdi Katɔti ɔdi. Nsu ukyuli ɔni mɔɔkɔ ala ekpidi ni, ɔkɔgyi Katɔti.

¹² Na Demetrio anwu ni, ukyuli biala ɔkɔkɔ-nwu ɛnyɔ buni. Na kale na ɔkɔkɔ litemi geen ɛmmɔ na nwuna ɛlɔ kemo ni, úte-nwu ɛnyɔ buni. Na abu ɛnɔ ɔkɔkɔ-nwu ɛnyɔ buni. Na bɛgyi ka ɛla ɛni na ɔkɔsu lise ɛni.

¹³ Mbo ala pii na ɛsu-mii, nsu naaayɔ ka linweni ala ammɔ limene-ɔ. ¹⁴ Mɔɔwɔ ka libo-ɔ kudɔ uwi klukui kemo na ɔɔtemi anumi ku anumi. ¹⁵ ƛéwɔ meni. Keyi buɛɛ kasiaku-ɔ. Bakpana bani nkya meni fui beegyele-ɔ kadue. ƛɔ bakpana bani nkya mɔɔ anyi unwi unwi na egyele-ma ete-mi.

YUDA

1 Ami Yuda ɔni ndi Yesu Kristo kabla ɔblane na ndi Yakobo ɔnwani ni, muunweni ɔku ɔmeni lite amii bani nénu Katɔti ɔkɔ. Na ka bésiaku-nwu ɔsu ni, ɔkɔy-mii. Na Blti Yesu Kristo lenɔ ɔkɔgyumana-mii geen.

2 Muuvele Katɔti nnii ɔnu-mii ɔkɔnyana na nwuna keyi buɛɛ kasiaku-mii, na nwuna ɔkɔy butaakɔ katɔ tee bu na bina akɔ. 3 Banwa bayɔne, ɔdi lela leni na ɔkɔy-mii ka ɔkɔ geen ka linweni-mii ɔku ɔsi ulu unwi pɛ ɔni leɔ na Katɔti ɔdubɔsia ɔkɔ-bu ngba leɔ. Na ɔfeni ni, lénu ka ɔlɛka lɛkya-mii ogya na kale na béɔ Kristo bédi leɔ na béda-nwu kpakplaa. ɔsika ɔmmɔ ndi ɔkɔfɔtaadi ulu unwi pɛ ɔni na Katɔti úti úte-bu na ulakana na wawumana kudii lenɔ. 4 Bekyuli bekpidi bani naaayia Katɔti bábe béduo-mii akɔ. Na Katɔti ɔle ugyii úse ɔsi kukuuku fui ka ɔdubɔdu-ma ɔkɔ na ɔyila-ma udu. Badi bekyuli bekpidi bani náke kasiakɔ na bánu kale na Katɔti ubo lɛfɔndia úte-bu, na bátu ala bénwini kale na bákɛ ku fɔi bataabla bana lɛyale ku likyulikpi ala. 5 Bégyi ɔmeni, nsu ɔkɔkɔsu-mii ka uwi ɔni na Katɔti údie Israelfu ɔsiku Egyipte kalɔ leɔ ni, ɔdu bani nátafɔ-nwu bátadi fui. 6 Na Katɔti batu bani nátakana na benye bana kenyekɔ na ɔyikun ɔni na Katɔti úte-ma kenye ni, Katɔti úbo-ma ɔkɔgba ɔkya kasuudikɔ wetédu limeyi leni na wateku-ma litemi na limeyi likplodi lɛmmɔ leɔ. 7 Na Sodom ku Gomora ku lɛma leni náka lɛmana-ma lenɔ ni, bátakana leɔ ɔkɔda na bábla lɛyale ku ala ekpidi bamba. Katɔti úti ogya ɔkyula-ma kale na abu ɔkɔnu ɔtɛya. 8 Leni kani na ala ani na bekyuli bekpidi bani na bébeduo-mii akɔ baanu na ana ani na baate teegye kemo ni, áya na baabla alaekpidi ani ɔkɔyá bana ɔkɔna uusé leɔ. Báta bénye Katɔti leɔ na baatemi enyekpi na bagadine leɔ. 9 Na Katɔti ɔtu unengudi ɔni ndi Mikael muedi ka kadɔ kéduo anwu ku Satan nte na baakya unyefi na Mose ɔkɔna leɔ ni, útetɔ anwu ɔlati kenyekɔ ɔyikun útabɔku Satan. Mmomu ɔsu ɔnini, “Blti ɔkɔku-ɔ!” 10 Nsu bekyuli bamɛni udu ama ni, lela biala kalɔ na bétenu ni, beewida na beedumi. Na ala ani kalɔ na bénu ni, beléti kasusu baabla-nya aani bebuo kale. Na anya geen ɔkɔyila-ma udu. 11 ɔkɔbwe muute-ma! ɔsika ulu ɔni leɔ na Kain ɔvi ni, nwuna leɔ kani na ama lenɔ bákɛ. Na bányonu leɔ na belie ngba bukpidi ɔkɔni na ukyuli ɔni baal Bileam úlie ka baawia kayawi lɛke ɔsu. Báta bénye Katɔti ɔda bubo leɔ aani kale na Koran ɔbla. Na badubɔyii udu aani Koran ɔmmɔ kale. 12 Badi bekyuli bani ablala ɔkɔyá na bina kasala keesé leɔ si

bésala béedi Blti adila ammu. Beedie leɔ na ama leti baadi teemo kale na baayɔ. Bese aani ɔnantu ɔni nánwu, nsu ulána kudii, na ɔfɛfɛɛ kani muubó-nwu taavinku. Na bese lenɔ aani egyii ani naaanwu ina egyi-ibi ɔkɔnwu uwi muedi. Bese aani egyii ani na bágyu-nya ku ligyiitu na ékpi fui. 13 Bese aani epu ntu ɔkɔni ɔkɔnwane leɔ ku avlɔkɔ. Bana ɔkɔfa ala na bada baatina leɔ aani kale na avlɔkɔ aata. Na bese aani ayabi ani ɔkɔkpa na kayaa na aayii. Bekyuli bamɛni udu geen na Katɔti ɔklibi kasuudikɔ kammɔ úse ka uti-ma ɔkya mmɔ uwi fui. 14 Bekyuli bamɛni leɔ litemi geen na Henok ɔni ndi kaba maatedi ubi ɔsi Adam leɔ ɔsu úse ɔnini, “Katɔti ku nwuna batu fui bumomo báyu bébo kalɔ leɔ. 15 Bébo banii babateku bekyuli fui litemi. Na bekyuli bani fui na balábla Katɔti lɛfɔkɔ ku ala ani fui na bábla ka baláyia Katɔti ɔsu ni, bátɛmi enyekpi na nwuna leɔ lenɔ. Anwu ɔsu Katɔti ɔni-ma ɔkɔtu.” 16 Bekyuli bamɛni baadɔ na bana leɔ kemo. Na beedie bekyuli bamba ɔkɔfɔ. Baakun leɔ lɛmɛne, na bekyuli bamba ala alaɔkɔ-ma anu amu ntu uwi ɔni na báke-ma leɔ ɔkɔsia kani. Bana likyulikpi ala ani ɔkɔkɔda-ma ɔkwe kani na baabla uwi biala. 17 Nsu ni, mina banwa, bekali etemila ani na Yesu Kristo batalane básu-mii. 18 Básu banini, “Emeyi ekplodi ammu kemo ni, bekyuli badubomii buti ɔkɔbla lɛmala na ala ani baasu taasiku-mii leɔ ɔsu. Na basiaku bana udunkpi ala ani na Katɔti ulayɔ kama.” 19 Ama ɔkɔyá na bekyuli beele leɔ akpa akpa. Na Katɔti ɔkyu kuuubo-ma leɔ kemo, anwu ɔsu bákɛ basiaku bana ɔkɔna kemo ala ani ɔkɔkɔda-ma ɔkwe kani. 20 Nsu ni, mina banwa, biti leɔ besia Kristo kale na bina ɔkɔfɔtaadi kedee ɔkɔy ɔkplu, na bitaakpali katɔ na ɔkyu kemo na ɔkya-mii ɔyikun. 21 Béda leɔ na bitaayɔ Katɔti uwi ɔni na binye béenu ulu ka Yesu Kristo wanu-mii ɔkɔnyana na beke ngba ɔkɔni ɔkɔ naaadubo ɔkɔna kudii. 22 ɔmeni ɔsu ni, bekyuli bani na bana ɔkɔfɔtaadi bútayɔ ɔkɔkplu ni, bénu-ma ɔkɔnyana. 23 Na bidie babambadi lenɔ ɔkplu kemo na beleduo lɛgyavonku lɛmmɔ kemo. Na bakladi ni, bitaanu-ma ɔkɔnyana. Nsu begyumana bina leɔ kale na bana lɛyale udunkpi ɔni náɔkɔ-ma leɔ aani adala kale alávi-mii. 24 Na anwu ɔni ndubɔkana na ufie-mii ɔda na bilebuli ni, ɔdubɔkana na ɔbla-mii kedee lenɔ. Na leɔ lɛyɔ-mii na ɔya na bekana na binye nwuna anumi ani muukeye letɔkɔ na bilásɔ. 25 Anwu ɔmmɔ ndi Katɔti unwi pɛ ɔni náɔkɔ-bu ngba ɔke Blti Yesu Kristo leɔ. Anwu na buumwi, ɔsika anwu ɔkɔkɔdi le-

ga na ɔɔdi ala fui leɓ ku ɔyikun ɔsi kukuuku ku uwi
ɔmeni kemo ku ɔni mebo lenɔ kemo. ɔsia leni.

BUDIE TAATINA

1 Ɔku ɔmeni ndi ala ani na Katɔti údie ɔtina nwuna kabla bablane ɔkenku Yesu Kristo lɛlɔ ka adubo bɔlɛ na uwi kluku kemo. Báti ɔmeni ɔkenku Katɔti ɔtu ɔni na Kristo ɔtala ɔkya nwuna kabla ɔblane Yohane na ala ani na údie ɔtina-nwu kemo. ² Ami Yohane línweni ala ani fui na línu ku ani na lénu. Na lídie kenye na linyesia leni nási Katɔti kudɔ ku litemi geen leni na Yesu Kristo údie ɔtina lɛlɔ. ³ Lɛlɔ lɛdubɔɔ ukyuli ɔni mɔkɔká ɔku ɔmeni teete bekyuli. Na lɛlɔ lɛdubɔɔ bekyuli bani muunú Katɔti linyese etemila ameni na balábla atuɔkplu na lɛla leni na línweni lɛkya ɔku ɔmeni kemo lɛlɔ. Ɔsika uwi ɔni na ala ameni fui adubo bɔlɛ úude. ⁴ Ami Yohane muunweni ɔku ɔmeni lite amii bafɔtaadine akpa maate ani nkya Asia kalekɛ lɛlɔ. Beke lɛfɔndia ku keyi buɛɛ besiku Katɔti ku nwuna Kɔyu ku Yesu Kristo kudɔ. Katɔti ndi anwu ɔni nli ɔsi kukuuku, na ulie ɔfɛni, na ɔdubo bulie uwi ɔni mebo fui. Na Katɔti Kɔyu ndi anwu ɔni mbo ɔyikun maate ɔni nnye Katɔti lɛgaboku anumi. ⁵ Na Yesu Kristo ndi anwu ɔni muudie lɛla lɛdi biala kenye ulu lɛlɔ. Ɔdi ukyuli udeedi ɔni na Katɔti ɔgyila ɔlɛku bekpine ako na ɔɔ ulekpi kudii. Yesu ɔmeni mɔkɔdi kayawi бага fui lɛlɔ. Na ɔkɔ-bu. Na úti nwuna ubugya ɔkpa na bula lili, na ɔfɔ-bu ɔlɛku bula ekpidi kemo. ⁶ Na ɔbla-bu бага ku bakpane bani mɔkɔkpanku bekyuli teeboku Ɔti ɔni ndi Katɔti. Uukeye, na ubo ɔyikun ɔsi ɔfɛni úsela fui! Ɔsia leni. ⁷ Benu! Aanu-nwu ka ɔsi kayaa ɔdubo na uyɔk kemo! Ukyuli biala ɔdubonwu bɔnu ku bani fui nábla-nwu kalala. Kayawi bekyuli fui badubuwulo kɔnyana ku keku. Ɔsia leni. ⁸ Blɔti ɔni mbo ɔyikun fui mɔkɔsu ɔnini, “Ami ndi kalɔ kɛseko ku kawɔkɔ. Ami nli, na lílie, na ndubo bulie uwi ɔni ndubo fui.” ⁹ Banwa, bɔdi bavinkpana ka buliku Yesu ɔsu. Na ami ku-mii fui bunye lɛbibo kenye kpakplaa na kayawi kameni kemo, na bɔkɔdi Katɔ Ɔga Ɔma ala. Ntaako Katɔti litemi buni leni nkenku Yesu Kristo lɛlɔ lɛsa na ulu lɛlɔ. Nsu ka bekyuli balayo leni ɔsu ni, bɛti-mi bɛtɛse ntunte kalɔ kani baalɔ Patmo. ¹⁰ Na limeyi leni lɛlɔ na bafɔtaadine baasa teemwi Blɔti ni, Katɔti Kɔyu kɔfɔ-mi lɛlɔ kemo fui na línu ka lɛdi lɛdi lɛku momoomo aani kakpɛɛ na lɛetemi na mina kama. ¹¹ Lɛdi lɛmmɔ lɛsu lenini, “Nweni lɛla leni na ánu se na eti-ni esienku bafɔtaadine akpa maate na lɛma linen-gudi lɛdi kemo. Ani ndi Efeso ku Smirna ku Pergamo ku Tiatira ku Sardi ku Filadelfia ku Laodikea.” ¹² Amu ka lɛtu línwini nnii mɔkɔnu ukyuli ɔni mɔkɔtemiku-mi ni,

lénu sika ugyiedi ligyii maate leni lɛlɔ na asogya ɔɔsia. ¹³ Na ligyii lɛmmɔ ako ni, lɛla lɛdi linye aani ukyuli kale. Na ɔkya awu gyɔkɔ ɔni néne útɛdu-nwu kanintɔ. Na si-ka ugyiedi kabuli káda kámana-nwu kayi. ¹⁴ Nwuna lili linwini lɛfɔala aani unwo na úlieku etubanke. Na nwuna anumi aada aani ogya. ¹⁵ Na nwuna lɛgba lise aani lɛbuala leni bɛdie na ogya kemo, na lígyie na liikeye. Nwuna lɛdi lɛku aani ketu kani mɔkɔgbá taasi taayu lɛtabi leni nákuu lɛdi lili ku kɔku bonwu. ¹⁶ Ukyuli ɔm-mɔ ɔda ayabi maate na nwuna kɔdianu. Na litemi geen leni nse aani kewii kani na báɔ-ka lɛvi inyo lɛlɛ-nwu kenye. Na nwuna anumi eekeye aani kale na ɔfɛ ɔkɔbi. ¹⁷ Ka lénu-nwu ni, líbuli rítáyu kalɔ aani ukpine na nwuna anumi. Nsu ukyuli ɔmeni úti nwuna kɔdianu ɔsia-mi lɛlɔ na ɔsu-mi ɔnini, “Ɔɔ tayia! Ami ndi Udeedi ku Ukplo-di. ¹⁸ Ami ndi Ukyuli Ɔni Nli Ngba! Líkpi, nsu ɔfɛni ni, nli ngba. Na nɔɔ lɛɛdubo bukpi kudii. Mbo ɔyikun na kukpi ku kekpine lɛlɔ. ¹⁹ Anwuɔsu ala ani na ánu ku ala ani nkya ɔfɛni ku ani ndubo bɔlɛ lenɔ ni, nweni-nya se. ²⁰ Ayabi maate ani na ánu na mina kɔdianu ku sika ugyiedi ligyii lɛmmɔ enye ete lɛla lɛdi. Na ana kalɔ na ndubo budie meni. Ayabi maate ammmɔ ndi Katɔti batu maate ute bafɔtaadine akpa maate ammmɔ. Na sika ugyiedi ligyii lɛmmɔ ndi bafɔtaadine akpa maate ammmɔ.”

2 Amu na ɔsu ami Yohane ɔnini, “Nweni ɔku te Efeso bafɔtaadine lekpa ɔtu anii Ami Yesu nda ayabi maate na mina kɔdianu na muusié teebo na sika ugyiedi ligyii maate leni lɛlɔ na asogya ɔɔsia mmmɔ ntɛ. Na ami mmmɔ kenye kameni. ² Ngyi lɛla leni na bɛɛbla. Na ngyi kale na binye kabla kammɔ lɛlɔ kpakplaa ku kale na bɛkya ɔkplu. Ngyi ka bilɛte bekyuli bekpidi kufi ku kale na bɛkɔku-ma bɛnu. Ama ndi bani mmmɔlɔ bekyuli banii badi batalane, nsu baaadi batalane. Na bɛnu-ma bɛti ka badi ɔkɔ banyine. ³ Ngyi ka binye lɛbi-bo lɛmmɔ kenye kpakplaa na bɛkya ɔkplu na ami ɔsu, na enu átafɛ-mii. ⁴ Nsu ɔfɔ ɔkɔni muudie-mii lɛlɔ ndi ka bɛso bilayo-mi aani kale na bítaayo-mi kudeedi. ⁵ Anwuɔsu bɛkali bina kenye kedeedi kani binye asa na bíbuli benu. Na binwini kama bɛkya bina ekpidi, na bitaaba lɛla leni na bítaaba kudeedi. Nsu si bítenwini kama bítakya bina ekpidi ni, ndububo-mii kudɔ na mbada bina sika ugyiedi ugyii ku nwuna asogya ɔmmɔ lɛgyu nwuna kenye kɔ. ⁶ Nsu lɛla leni mmmɔda-mi kubiti na bina lɛlɔ ndi ka ala ani na bekyuli bani nsiaku Niko-

latia kama baabla ni, biikisi-nya. Na ami leno nkisi-nya. ⁷ Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katoti Koyu kochu bafotaadine akpa ammu. Anwu zoni madi ekpidi lel ni, ndubute-nwu ulu na zodi ngba kugyii kochi nnye Katoti Paradiso kemo mmu ebi." ⁸ Na zsu-mi zochi, "Nweni te Smirna bafotaadine lekpa ztu anii Ami Yesu ndi Udeedi ku Ukplodi. Na likpi, nsu lesu leta libo nli ngba. Na ami kochu kenye kamani. ⁹ Ngyi ka biibochi abi na beeyaki ala. Nsu geen ni, bibo ala fui. Ngyi enyekpi ani na bekyuli bani kochi lel banii Yuda fuchu basu basiku-mii lel. Nsu ni, baaasiaku Katoti. Mmumu badi kasala kani ndi Satan badi. ¹⁰ Bitayia lebibu biala leni mebo-mii lel. Bise atu na binu! Ukisine zmmu zochu bina akochi badi bukroku kochi na zya na bakya-mii zochi na bekpoku-mii emeyi leevu. Zleka bebla ala ulu lel bite-mi si ina ubo ute ka bikpi muedi. Na ami ndubuti ngba kochi nsu naaadubo kochi kudii lefuchu-mii kayu. ¹¹ Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katoti Koyu kochu bafotaadine akpa ammu. Anwu zoni madi ekpidi lel ni, uleduo kukpi kunyochi zgbankpi kemo." ¹² Na zsu-mi zochi, "Nweni zochi te Pergamo bafotaadine lekpa ztu anii Ami Yesu mbo kewii kani badocha-ka levi inyochi mmu. Na ami kochu kenye kamani. ¹³ Ngyi ka zochi na bilie ndi likpo leni na Satan use nwuna lega kadiko. Besiaku-mi kama kpakplaa. Na bitedie bina bafotaadi atu na mina lel ina uwi zochi na badi Antipa zochi leno nedie-mi litemi kenye ulu lel na likpo leni na Satan ulie mmu. ¹⁴ Nsu alakpa alele adi abala-mii. Bibo bekyuli badi na bina akochi mmu bani kochi siaku Bileam ala botina kama. Ukyuli zochi natinna Balak kale na zochi Israel fuchu. Na zochi panku-ma utakya likpidi kemo. Baadi adila ani na beti bakpa bete bafuchu, na babla leyale ala. ¹⁵ Leni kani bibo bekyuli badi na mmu bani kochi siaku Nikolatia ala botina kama. ¹⁶ Binwini kama bekya bina ekpidi! Na si zochi leni ni, ami ndubochi-mii kudochi uwi klukui ku litemi geen leni kochi zochi aani kewii kani kochi lemi-kenye na mbekpoku bekyuli bani nsiakochi ala botina kochi mmu kama. ¹⁷ Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katoti Koyu kochu bafotaadine akpa ammu. Anwu zoni madi ekpidi lel ni, ndubochi-nwu adila ani na Katoti zochi ala use adi bute. Na ndubochi-nwu letabi lefuchaladi ledi leno leni lel na benweni leni lewochi basia leni na ukyuli kochi kani ndubochi-ni." ¹⁸ "Nweni zochi te Tiatira bafotaadine lekpa ztu anii Ami Yesu ndi Katoti Ubidi. Na mina anumi aada aani ogya na mina legba liikeye aani lebuala leni bakya ogya na lityie. Ami kochu kenye kamani. ¹⁹ Ngyi lela leni na bebla. Na ngyi kale na beeyochi-mi na beeyochi-mi taadi ku kale na bebla-mi kabla na binye lebibu kenye kpakplaa. Na ngyi ka kabla kabuni kani bebla zochi feni ketulo kale na bitaabla kudeedi. ²⁰ Nsu zochi kochi kochi muudie-mii ndi ka biite uleku Isebel zochi kochi lel kochi Katoti kenye udiene ku fi. Nsu uleku zochi mmu ala ani na zochi aay na mina kabla bablane bayii ulu na baabla leyale ala, na baadi adila ani na beti bakpa bete bafuchu. ²¹ Lite-nwu uwi zochi

na uti zochi mana na zochi ekpidi kochi bla zochi, nsu ulenu kale. ²² Anwu kochu ndubochi na zochi ubochi-nwu zochi letala lel. Na bani na anwu ku-ma badi kochi kochi badububo abi geen, amu ntu bada-nwu kama kochi siaku baya. ²³ Leno ni, ndubochi uleku zochi kochi basochi kochi fui kochi du. Na mmu ni, bafotaadine lekpa lemmu fui badubochi ka ami ndi ukyuli zochi ngyi ukyuli biala kayi ku lili kemo. Ndubochi bina akochi zochi biala kayi kochi na lela leni na zochi bla kenye. ²⁴ Nsu amii bakladi bani nkyi Tiatira na beesiaku nwuna ala botina kama na bitateya Satan ala abedi ani baasu ka ana kemo agyu mmu ni, kochi kochi-mii ka nsu leledubochi etila abambadi adi buti kochi siaku-mii lel. ²⁵ Nsu bifie kochi zochi taadi kochi na bibo beda kpakplaa uti utedu uwi zochi na mebo. ²⁶ - ²⁷ Na ukyuli zochi madi ekpidi lel na wenye kpakplaa wetedu kawochi kochi ni, ndubochi-nwu zochi kochi aani kale na lefuchu lesiku mina zochi kudochi na zochi kochi kadi fui lel. Benweni bese banii, zochi kochi kochi-ma lel ku zochi kochi kpakplaa na zochi kochi ma uwi kale kochi kochi kochi aani ebwi kale." ²⁸ Ndubochi-nwu bukeye aani zochi tanta leyabi leno. ²⁹ Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katoti Koyu kochu bafotaadine akpa ammu."

3 zochi zsu-mi zochi, "Nweni te Sardi bafotaadine lekpa ztu anii Leni na ukyuli zochi kochi ayu maate ani kochi kochi Katoti kabla na nwuna lega boku anumi lel na zochi ayabi maate ammu na nwuna kochi dianu kochi. ² Ngyi kale na bebla bina kabla, na ngyi leno ka bekyuli baanu-mii ka bili ngba, nsu bikpi na koyu kemo! Anwu kochu begyinya na bekya lela leni nebu lise-mii ogya kale na bilekpi fui! Zochi leni ka lela leni na bebla ni, litedu zochi litawochi na Katoti anumi. ³ Zochi kochi zochi ni, binyimo lela leni na batina-mii na binu leno, na beda-ni kadue na bina ekpidi eduo-mii na binwini kama bekya-nya. Nsu si bitagyinya ni, ndubochi-mii kudochi aani uyune kale na bilati uwi zochi kemo na meti mada malekochi lel. ⁴ Nsu bibo nkyuli lele badi na Sardi mmu bani nebile bana adala. Na ami ku-ma kochi kochi ala afualadi na kochi butaavi, zochi kochi kochi kochi babla leni. ⁵ Ukyuli zochi madi ekpidi lel ni, kochi kochi ala afuala aani bana kale. Na leledubochi-ma anyi kochi kochi budie ngba zochi kemo. Na ndubochi-ma kenye na mina zochi ku Katoti batu fui anumi ka badi ami badi. ⁶ Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katoti Koyu kochu bafotaadine akpa ammu." ⁷ Zochi kochi kochi ni, zsu-mi zochi, "Nweni te Filadelfia bafotaadine lekpa ztu anii Leni na anwu zochi nse kedee na nwuna litemi ledi litemi geen kochi. Anwu nda zochi Dawid zochi kochi na si zochi kochi kayakun kadi ni, zochi kochi ulakana-ka kochi kale. Na si zochi kochi-ka ni, zochi ulakana-ka kochi lemi. ⁸ Ngyi kale na bebla bina kabla na ngyi ka bibo zochi kochi blii zochi. Besiaku mina ala botina kama na bedi mina etemila leno lel ulu lel. Litemi kayakun kadi lite-mii na bina anumi na ukyuli biala ulakana-ka kochi kale. ⁹ Benu! Zochi kochi banyine bani nasala bewi Satan ku nwuna badi kasalako ngye na baal-ma Yuda fuchu nsu baaadi Yuda fuchu ni, ndubochi na bale kochi kochi na fula legba akochi.

Na bana fui badubwusu banii ܡܘܫܐ-ܟܘ. ¹⁰ Na ka bédi mi-na ܟܕܐ ܟܢܐ na líbo-mii lélb na bínye kpakplaa na bésiaku ala ani fui muukpóku-mii ܟܘ ni, ndubwuda-mii lidie lébibo leni mebo kayawi fui lélb na lékoku bekyuli bani fui nlie kalb lélb lenu kemo. ¹¹ Ndubo uwi klukui kemo. Anwuusu beda lela leni nse-mii kadue kale na ukyuli ܕܐ uláf ܕܐ bina leyufwá ulásiku-mii enu kemo. ¹² Ndubo ukyuli ܟܢܐ madi lélb ܕܐ ܕܐ aani lékpa na mina Katóti kakpak ܟܢܐ na lés ܕܐ lilágyu mm ܕܐ kudii. Ndubo mina Katóti lenyi ku nwuna ܕܐ ma kedee ܕܐ mm ܕܐ lenyi bunweni ܕܐ ܕܐ n-wu lélb. Na ܕܐ Yerusalem ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ mayu masi kató na Katóti kud ܕܐ. Na ndubo ami ܕܐ lati lenyi lewódi len ܕܐ bunweni ܕܐ n-wu lélb. ¹³ Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katóti ܕܐ ܕܐ ܕܐ bafwáadine akpa ammu.” ¹⁴ Na ܕܐ ܕܐ ܕܐ-mi ܕܐ ܕܐ, “Nweni te Laodikea bafwáadine ܕܐ ܕܐ anii leni na anwu ܕܐ ܕܐ ܕܐ na lela biala lésia leni ܕܐ ܕܐ. Na ܕܐ Katóti kenye udiene geen ܕܐ ܕܐ ܕܐ ala ulu lélb, na anwu ܕܐ Katóti ala ani fui na údie lélb. ¹⁵ Ngyi lela leni na bébla na ngyi ka bítaba na bítaf ܕܐ ogya len ܕܐ. Nsu nka ܕܐ si béfuna linwi. ¹⁶ Nsu ka buse kani na bise guguugu na bítaba iye bítaf ܕܐ ogya len ܕܐ ܕܐ ni, ndubo-mii butuo ܕܐ lékku mina kenye kemo! ¹⁷ Bésu benii, ‘Mbo ala na ܕܐ anku-mi, na mbo ala ani fui na ܕܐ.’ Nsu bésu benii biisé lélb na bina lélb libo ܕܐ nyana, na biiibo lela léd, na anumi ábwé-mii, na beke kasongya. ¹⁸ Anwuusu ܕܐ-mii kpakplaa nii bibo na bibeye sika ugyiedi ܕܐ ܕܐ kede kede na ogya kemo na mina kud ܕܐ binwini balakene. Na bibeye adifuala ani na binyimi na bekyuli bas ܕܐ balanu bina kasongya ku ܕܐ fa. Na biye kuvo bekya anumi na bitaanu kadue. ¹⁹ Bekyuli bani na ܕܐ ni, ama na ܕܐ ܕܐ na ܕܐ-ma ܕܐ. Anwuusu besia lélb anu kpakplaa na binwini kama bekya bina ekpidi. ²⁰ Binu! Nnye kayakun muubó ܕܐ nu. Na si ukyuli ܕܐ únu-mi léd na ܕܐ úte-mi ni, ndubuduo-nwu kud ܕܐ na ami ku-nwu ܕܐ. ²¹ Anwu ܕܐ madi ekpidi lélb ni, ndubute-nwu ku fii na ulie-mi kud ܕܐ na legaboku lélb aani kale na léd lélb na nli mina ܕܐ kud ܕܐ na legaboku lélb. ²² Si bibo atu ni, na binu lela leni na Katóti ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ bafwáadine akpa ammu.”

4 ܕܐ ܕܐ kama ni, Katóti údie ܕܐ kemo ala adi ܕܐ-na-mi. Na lénu kayakun kadi ka bálemi-ka na kató. Amu na léd leni na léka bunu aani kakpé ni, línu ka lés lésémiku-mi lenini, “Bo kató kake meni na letina-a lela leni ndubo ܕܐ na ܕܐ kama.” ² ܕܐ ni, ܕܐ ܕܐ ܕܐ kúti-mi kóklíku kató. Ka ܕܐ ni, legaboku léd lise na Katóti ulie liboku lemm ܕܐ. ³ Na uukeye kede kede! Na bukeye ܕܐ buse aani aseebi ugyiedi ku afualadi ani náf ܕܐ kuye. Na bukeye bonwu ܕܐ ܕܐ bámana legaboku lemm ܕܐ fii aani evete awódi bukeye. ⁴ Na agaboku aavlanyc-ene áka ámana legaboku lemeni. Na benengu aavlanyc-ine len ܕܐ belienya lélb. Na bebi adifuala lélb, na sika ugyiedi kógabwa kubi-ma eli. ⁵ Na ogya ܕܐ ku bukeye geen taasi le-

gaboku lemm kud! Na muunú adi adi ku ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ. Na legaboku lemm anumi ni, les-ogya maate lésa. Na ani ndi Katóti ܕܐ ܕܐ ܕܐ mbo ܕܐ ܕܐ maate ܕܐ nnye Katóti legaboku anumi. ⁶ Na kesii kani na legaboku lemm lélb anumi ni, ܕܐ kalb kani nwi aani epu na use kede kede aani kanu. Na legaboku lemeni amad ܕܐ ni, ngba batu ine badi udu benye lésenyi lena fui. Na anumi áka ámana-ma lélb letóku ku kama fui. ⁷ Ngba ܕܐ udeedi ܕܐ gyata. Na unyódi ܕܐ ak. Na ܕܐ ܕܐ ukyuli. Na unedi ܕܐ kódigbo aase ܕܐ ni muuveyi. ⁸ Na ngba batu ine bameni fii bebo avwi aku aku, na anumi akya avwi ameni kemo ku kama. Usien ku ܕܐ ni, baláda ܕܐ taaya banini, “Kedee, kedee, kedee ndi Blóti ܕܐ mbo ܕܐ ܕܐ fii, ܕܐ neli, na uli, na ܕܐ bu-lie.” ⁹ Ngba batu bammu beeti bumwi ku ܕܐ ku linugya teete anwu ܕܐ nlie legaboku lemm lélb na uli ngba úsela fii. Na uwi biala na baabla leni ni, ¹⁰ benengu aavlanyc-ine bammu beebimi bana kógabwa taavanwu anumi, na baayu teebi kalb. Na beemwi anwu ܕܐ nli ngba úsela fii, na baasu banini, ¹¹ “Blóti ku bula Katóti! Aw ܕܐ namanku éte bumwi ku ܕܐ ku ܕܐ. ܕܐ-ka aw ܕܐ neli ala ani fii, na áya na ana fii eli ngba na fula lés ܕܐ kenye.”

5 Amu na lénu ka anwu ܕܐ nlie legaboku lemm lélb ܕܐ kakunke kadi na nwuna ܕܐ ܕܐ, na benweni ala ani ndubo abale bása-ka anumi ku kama. Na báfe-ka, na béti kama bábala-nwu kenye ekpo maate kale na ukyuli keeke ulakana bubimi. ² Mmu ni, lénu Katóti ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ násu ku léd momoomo ܕܐ ni, “Ma namanku ka ܕܐ kama kama ܕܐ na ܕܐ kakunke kamm?” ³ Nsu ukyuli ܕܐ uuubo kató iye kalb lélb iye kekpine muedi ܕܐ makana kakunke kameni ܕܐ ܕܐ na wanu ܕܐ ܕܐ kemo. ⁴ Mmu ni, líwulo geen ܕܐ báta kana ukyuli ܕܐ ܕܐ na ܕܐ ܕܐ kameni ܕܐ ܕܐ. ⁵ Amu na benengu bammu akó unwi ܕܐ-mi ܕܐ ni, “Só tewulo. Nu! Yesu ܕܐ baalb banii Gyata ܕܐ nási Yuda kaba kemo na ܕܐ Dawid Kugyii Ugyiitu ni, ܕܐ lélb. Anwu namanku ka ܕܐ ܕܐ kama ܕܐ na béti bábala ekpo maate ammu.” ⁶ Mmu kama ni, lénu ka Katóti Kofonu Ubi ܕܐ unye agaboku ammu lélb. Na ngba batu ine bammu ku benengu aavlanyc-ine bammu báka bámana-nwu. Na ܕܐ aani si ܕܐ na béti-nwu báka. Ese maate ale Kofonu Ubi ܕܐ lili, na ubo anumi maate. Na alakpa maate ameni adi Katóti ܕܐ ܕܐ mbo ܕܐ maate ܕܐ na Katóti ܕܐ ܕܐ kayawi fii. ⁷ Kofonu Ubi ܕܐ ܕܐ ܕܐ na útáf kakunke kamm ܕܐ anwu ܕܐ nlie legaboku lemm lélb ܕܐ kemo. ⁸ Na uwi ܕܐ na Kofonu Ubi ܕܐ kameni ܕܐ kakunke kameni ni, ngba batu ine bammu ku benengu aavlanyc-ine bammu báyu bébi kalb na Kofonu Ubi ܕܐ anumi. ܕܐ biala ܕܐ agyala ani béti kóbuli bábla na baagyá taatu lenu. Na ܕܐ biala ܕܐ sika ugyiedi kólaku ܕܐ néyi ku olo fii. Na olo fii kameni unye ute Katóti bekyuli kató ܕܐ. ⁹ Bédie ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ ܕܐ-

ni, "Awo námanu ka afo kakunke kammu na amami koma kammu. Osika awo na bádu. Na zkenku fula ubugya akpala usu ni, áfo bekyuli lili kayu, na ásoku-ma éte Katoti. Awo náfo-ma ási ku kadi fui bekyuli ku adi lidu biala batemine ku bekyuli lidu fui ako na kal biala lel. ¹⁰ Awo nábla-ma bėnwini бага ku bakpane bani makkpamku bekyuli teeboku bula Katoti. Na badubodi lega na kal lel." ¹¹ Ka léso lénu ni, lénu katō batu mpimu eie eie ku mpimu leevu akpa leevu ale ale ka bénye bámana legaboku lemmu ku ngba batu ine ku benengu bammu. ¹² Na katō batu bameni bėdie onu ku ledi momoomo banini, "Awo ndi Kofonu Ubi oni na bėti bákpa. Na ámanu éte oyikun ku lelake ku lenunda ku okkplu ku obu ku bumwi ku linugya." ¹³ Na línu ka ala ani fui na Katoti údie na katō ku kal ku kekpine ku epu ku kayawi beedie onu banini, "Linugya ku obu ku bumwi ku oyikun na beete anwu oni nlie legaboku lel ku Kofonu Ubi ka ósi ofeni úsela fui." ¹⁴ Amu na ngba batu ine bammu bėdie kenye banini, "Osia leni." Na benengu bammu báyu bėbi kal na beemwi-nwu.

6 Amu na lénu ka Kofonu Ubi ummu ómami koma kōni nda kakunke kani maktina ala ani ndubo abale mmu ekpo maate ammu ako unwi. Na línu ka ngba batu bammu ako unwi ósu ku ledi momoomo leni náku aani onantu budu onini, "Bo!" ² Na lénu okkō okkō ofualadi odi ka unye. Ukyuli oni nlie okkō ummu lel óda kantaminta na bėti kagabwa kadi bėte-nwu. Ukyuli omeni ulie okkō ummu lel aani ukpone lel odine oni nėsela utádi lel. ³ Na ummu kama ni, Kofonu Ubi ummu ómami koma likpo linyodi na línu ka ngba batu bammu ako unyodi ósu onini, "Bo!" ⁴ Mmu na okkō okkō okkō okkō oni négyie aani ogya kale óda óle. Na Katoti úti oyikun úte ukyuli oni nlie okkō omeni lel onii uti kekpo uboku kal lel fui kale na bekyuli badu lel. Na úte-nwu kewii bonwu kadi. ⁵ Omēni kama ni, Kofonu Ubi ummu ómami koma likpo letedi. Mmu ni, línu ka ngba batu bammu ako okkō ósu onini, "Bo!" Na ka mōnu ni, lénu okkō okkō totonto odi ka unye. Na ukyuli oni nlie okkō ummu lel oda kakpogyue kani na baakōku ala unu taanu. ⁶ Línu ka okkō okkō kōsi ngba batu ine bammu kudō aani ukyuli butemi, na ledi lemmu lésu lenini, "Ya na kamu kalaku kenwi kuye okkō kutėdu limeyi leyufola, na antabi oklaku ete kuye leno okkō kutėdu limeyi leyufola. Nsu tavumana ino iye nte ommu kuye!" ⁷ Amu na Kofonu Ubi ummu ómami koma likpo linedi. Na línu ka ngba batu bammu ako unedi ósu onini, "Bo!" ⁸ Na mmu ni, lénu ka okkō okkō ofufuu odi unye aani okkō. Na básia ukyuli oni nlie-nwu lel lenyi banii Kukpi. Na ukyuli bamba okkō-nwu kama oni baalb Kekpine. Bėte-ma oyikun ka badu kal lekpa linedi bekyuli fui. Na kekpo ku okkō ku okkō ku befiebuo ndubodu-ma. ⁹ Amu na Kofonu Ubi ummu ómami likpo lelondi. Na lénu ayu adi na katō ka enye lebi leni lel na baakpá mmu kal. Badi bekyuli bani fui na bádu ayu

ka básu Katoti litemi buni usu. Ama ndi bani nėdie ala ammu kenye na ulu lel. ¹⁰ Ayu ameni áva ku ledi momoomo anini, "Bloti, ala fui lel odine, awo nse kedee na fula etemila leno adi litemi geen. Uwi eie okkō na adubunye etėdu asa na bekyuli bani nádu-bu na kal kamēni lel ni, atėku-ma litemi na ani-ma okkō?" ¹¹ Mmu na úte bekyuli bamēni odi biala awu ofualadi, na ósumma onii baka kayi betėdu uwi oni na kayawi bekyuli bádu bana kabla bablane bakpane bammu aani kale na bádu ama leno. Osika bana bumomo bútedu bútawokkō. ¹² Omēni kama ni, lénu ka Kofonu Ubi ummu ómami koma likpo lekundi. Na kayawi kemodi kákunku kpakplaa, na ofe óda bukeye óya, na ala fui ábla suu. Na okkō kumodi kammu kóvumana kóbla aani ubugya. ¹³ Ayabi ánu ébo kal aani kale na kugyii ebi aanú na ofefee kpakplaa kemo. ¹⁴ Kayaa káyii aani kale na baafē ebuo okkō. Na bágyu abi ku ntunte kal fui na ana kenyeko. ¹⁵ Amu na kal lel бага fui ku bekyuli bani mbo kenyeko ku bekpone batokkone ku balakene ku bayikune ku bekyuli bamba lidu fui bani mōkbla bekyuli bamba kabla ku bani mōkbla ama alati kabla fui bábala lel na libu ku atakpe kal na abi lel. ¹⁶ Bák-pali abi ku atakpe ammu banii, "Bibo na bibebi-bu lel na bebala-bu kale na anwu oni nlie legaboku lemmu lel ulanu-bu, na Kofonu Ubi ummu uláni-bu okkō!" ¹⁷ Osika Katoti ku Kofonu Ubi ummu okkōni kpakplaa limeyi lídu! Na oma makana okkōni kammu kenye bunye?"

7 Na omēni kama ni, lénu Katoti batu ine badi ka benye kayawi ekpo ene ammu. Na bada ofefee oni muokpó taasi ekpo ene ammu fui kenye, kale na ofefee biala ulėkpo na kal lel iye epu anumi iye na egyii ako. ² Katoti úte-ma oyikun ka babla kal ku epu kalala na beti bani bekyuli okkō. Nsu lénu Katoti okkō okkō okkō okkō odi ka ósi ofe katokkō okkō na oda lela leni na Katoti oni nli ngba okkōbuti use bekyuli likpo. Na okkō okkō okkō okkō batu ine ku ledi momoomo, ³ na ósumma onini, "Bitabla kal iye epu iye egyii adi kalala weti wetėdu lebo leni na búse Katoti kabla bablane likpo ku likposela lemēni na bana atente." ⁴ Na básu-mi ka bekyuli bani na bėti Katoti likposela lemmu bėse-ma likpo na bana atente bumomo okkōokkō aani bekyuli mpimu eti anyo ku aavlene-ine. Na bekyuli bammu bási Israel kaba leevu-inyo kammu kemo. ⁵ Nkyuli mpimu leevu inyo bási Yuda kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Ruben kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Gad kaba kemo. ⁶ Na mpimu leevu-inyo bási As-er kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Naftali kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Manase kaba kemo. ⁷ Na mpimu leevu-inyo bási Simeon kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Lewi kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Isakar kaba kemo. ⁸ Na mpimu leevu-inyo bási Sebulon kaba kemo. Na mpimu leevu-inyo bási Yosef kaba kemo. Na nkyuli mpimu leevu-inyo na bėse likpo na Benyamin kaba leno kemo. ⁹ Na omēni

kama ni, lénu ka bekyuli pii badi benye mm̄ɔ bani na ukyuli ɔɔi ulakana ɔɔka! Bekyuli bameni básí kalɔ biala kemo ku kadi biala akɔ ku bekyuli lidu lidu fui akɔ ku adi lidu biala kemo ka bénye legaboku lem̄m̄ɔ ku Kofonu Ubi ɔmm̄ɔ anumi, na bákyá lewu lefualadi na bada like. ¹⁰ Na básu ku ledi momoomo banini, “Ngba ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ bula Katɔti ɔni nlie legaboku leɔ ku Kofonu Ubi ɔmm̄ɔ kudɔ.” ¹¹ Batu fui benye báka bámana legaboku ku benengu ku ngba batu ine bani nnye mm̄ɔ. ¹² Na báyu bébi kalɔ na legaboku lem̄m̄ɔ anumi na beemwi Katɔti, na baasu banini, “ɔsia leni! Bula Katɔti uukeye, na ubo lenunda ku ɔbu ku kenyeɔ ku ɔyikun, na ɔmanku bumwi ku linugya ɔsi ɔfeni úsela fui! ɔsia leni.” ¹³ Amu na benengu bamm̄ɔ akɔ unwi úye-mi ɔni-ni, “ɔma bene ndi bekyuli bani nkya lewu lefualadi meni leni? Na we na básí?” ¹⁴ Amu na lésu-nwu nnini, “Ati, leegyí-ma. Awɔ ngyi bekyuli bameni.” Amu na ɔsu-mi ɔnini, “Bekyuli bameni ndi bani nénye lebibu bonwu lem̄m̄ɔ kenye, na bále-nwu kemo. Bábla seɛn na Kofonu Ubi ɔmm̄ɔ ubugya ɔsu, aani kale na baafɔ lewu na lefuala. ¹⁵ Anwuɔsu na “benye Katɔti legaboku lem̄m̄ɔ anumi na baabla-nwu kabla usien ku ɔfe na nwuna kakpakɔ. Ka anwu ɔni nlie legaboku lem̄m̄ɔ leɔ ɔkyá-ma akɔ ɔsu ni, ɔdubo-ma ɔɔgyumana. ¹⁶ Na ɔka iye utukwe ɔɔɔ uladu-ma kudii. Na ɔfe iye liwulu ledi leɔ lilefi-ma. ¹⁷ ɔsika Kofonu Ubi ɔni nlie legaboku leɔ na mm̄ɔ ni, anwu ndubɔda-ma aani bafonu ɔdane buni. Na ɔdubo-ma ɔɔɔnku busienku abic ani kemo na ntu ɔni muute ngba buwi uwi biala. Na Katɔti lenɔ ɔdubo-ma imii buni.”

8 Lebo leni na Kofonu Ubi ɔmm̄ɔ ɔmami kɔma likpo maatedi ni, katɔ mm̄ɔ fui kábla diin, na ɔdubɔɔbla aani ɔɔɔ bubo kake kemo. ² Amu na lénu Katɔti batu maate bani muunye Katɔti anumi, na úte-ma ɔkɔpɛe maate. ³ Na Katɔti ɔtu ɔɔbambadi ɔda ɔle ɔni nda sika ugyiedi libwi leni kemo na baakyula olofui, na úbenye lekpa bi lem̄m̄ɔ kudɔ. Béte-nwu olofui pii kale na ɔkyula-nwu na sika ugyiedi lekpa bi leni nnye legaboku lem̄m̄ɔ anumi leɔ. Na olofui ɔmm̄ɔ ku Katɔti bekyuli fui katɔ ɔkɔpali ɔɔɔ akpala enwi. ⁴ Olofui ɔni ɔmm̄ɔkywí mm̄ɔ uɔy ku Katɔti bekyuli bamm̄ɔ katɔ ɔkɔpali fui ɔkɔɔ búsie Katɔti kudɔ ɔsi Katɔti ɔtu ɔmm̄ɔ enu kemo. ⁵ ɔmeni kama ni, Katɔti ɔtu ɔmm̄ɔ úti olofui libwi lem̄m̄ɔ na úyile-ni ku ogya ɔni na údie na lebi lem̄m̄ɔ leɔ, na úbo éwi kalɔ leɔ na kayawi. Mm̄ɔ ni, línu ɔnantu budu kudu ku ɔku bonwu, na kayaa kaabwe ogya, na kalɔ kaakunku. ⁶ Amu na batu maate bani nda ɔkɔpɛe maate ɔmm̄ɔ báklibi leɔ kale na bavwii bana ɔkɔpɛe. ⁷ Katɔti ɔtu udeedi ɔvwii nwuna kakpɛe. Mm̄ɔ kani ni, etubanke ku ogya ɔni násalaku ubugya ɔbwe úbewi kalɔ leɔ na kalɔ kemodi ku egyii lekpa letedi lékywi. Nsu livo fui lékywi. ⁸ ɔmeni kama ni, Katɔti ɔtu unyɔɔdi lenɔ ɔvwii nwuna kakpɛe. Amu na úbo lela leni nále aani ɔkɔɔi ɔni mm̄ɔda ku ogya útákyá epu kemo. Na epu lek-

pa letedi fui línwini ubugya. ⁹ Na ketu kemo bebweyi lekpa letedi fui békpi. Na lekɔɔ linengudi fui lekpa lete-di lékywi. ¹⁰ Katɔti ɔtu ɔtedi ɔvwii nwuna kakpɛe. Amu na leyabi bonwu ledi leni mm̄ɔda aani ogya léle líbo lési kayaa na léyu ntukpa fui lekpa letedi ku abic fui leɔ. ¹¹ Leyabi lem̄m̄ɔ lenyi ndi ɔdu Kati Kati. Ntu lekpa letedi lem̄m̄ɔ fui léyu ɔdu, na bekyuli pii badi békpi na ntu ɔmm̄ɔ ɔdu ɔsu. ¹² Amu na ɔtu unedi ɔvwii nwuna kakpɛe. Na lela ledi léyila ɔfe ku ɔkɔbuli ku ayabi lekpa letedi bukeye. Anwuɔsu usien ku ɔfe limeyi lekpa letedi léɔ lítanu bukeye. ¹³ Amu ka nnye mm̄ɔnku budie ɔtina ɔɔmeni ni, lénu ɔɔdigbo aase ɔdi ɔni néveyi ɔke kayaa kakaaka, na ɔsu ku ledi momoomo ɔnini, “Si uwi ɔni na Katɔti batu ete bani nébu meni bávwii bana ɔkɔpɛe ni, muute bekyuli bani fui nli kalɔ leɔ ɔkɔbwe, ɔkɔbwe, ɔkɔbwe kɔte!”

9 Amu na Katɔti ɔtu ɔɔɔndi ɔvwii nwuna kakpɛe. Na lénu ɔtu ɔdi ka ɔnu ɔsi katɔ aani leyabi úbayu kalɔ. Na Katɔti úte-nwu ɔyikun ɔni mm̄ɔɔbala kasuudikɔ ubu bonwu ɔmm̄ɔ kenye. ² ɔtu ɔmeni ɔlemi ubu bonwu ɔmeni na uɔy ɔle ubu ɔmm̄ɔ kemo aani uɔy ɔni mm̄ɔlé taasi legyavonku bonwu ledi kemo. Na ɔfe bukeye ku kayaa kábla suu na uɔy ɔmm̄ɔ ɔsu. ³ Baalɔɔ bani muubile edula badi báyu básí uɔy ɔmm̄ɔ kemo bébo kalɔ, na Katɔti úte-ma ɔyikun aani ɔni na batamlukpa bebo kale. ⁴ Na ɔsu baalɔɔ bamm̄ɔ ka batabla livete iye livo iye kugyii ɔkɔdi kalala ntu bekyuli bani na Katɔti útese likpo na bana atentɛ. ⁵ Útete baalɔɔ bamm̄ɔ ulu ka baya na ukyuli ɔdi ukpi, nsu babla-ma kalala na bebo abi na benu ɔle abuli alɔ. Na ɔle bunu ɔni nkya lebibu lemeni kemo ni, buse aani kale na katamlukpa kaata. ⁶ ɔfeni na abuli alɔ amm̄ɔ kemo ni, badubo kukpi ɔkwia, nsu baláke-ku. Badubɔkwia banii beekpi, nsu kukpi ɔdubo-ma bukeli. ⁷ Baalɔɔ bamm̄ɔ ɔnku buse aani ɔpɔnku bani nnye kagyumana bete kekpo. Na ɔkɔbwa ɔni nále sika ugyiedi ɔkɔgabwa kubi-ma eli. Na bana anumi ále bekyuli anumi. ⁸ Bana lili linwini lise gyalɔɔ, na bana kenye kemo anyi ese aani gyata anyi. ⁹ Na béti ala ani nse aani abuala lewu leni mm̄ɔgyumana kayi bákyá. Na ɔku ɔni na bana avwi aabla ni, aaku aani keeke pii ɔni ɔpɔnku báni béselaku kekpo. ¹⁰ Baalɔɔ bameni bebo leka ku akple aani batamlukpa kale na bana leka lemeni kemo, na bebo ɔyikun ɔni na badubo buti ɔkɔɔla bekyuli kalala abuli alɔ. ¹¹ Bebo ɔga ɔni ndi ɔtu ɔni mm̄ɔnku kasuudikɔ ubu bonwu ɔmm̄ɔ leɔ. ɔtu ɔmm̄ɔ lenyi na Hebri ledi kemo ndi Abadon. Na Griki ledi kemo ni, nwuna lenyi ndi Apolion ɔni kalɔ ndi ɔkyulane. ¹² ɔkɔbwe lela lideedi lévi. Na alakpa anyi ani ndanku ɔkɔbwe inyɔ ɔni nébu ni, adubo ɔkɔle. ¹³ Amu na Katɔti ɔtu ɔkundi ɔvwii nwuna kakpɛe. Na línu ledi ledi ka lési sika ugyiedi lebi leni nnye Katɔti anumi ekpo ene amm̄ɔ leɔ ledubo. ¹⁴ Ledu lem̄m̄ɔ lésu Katɔti ɔtu ɔkundi ɔmm̄ɔ ɔnini, “Táfenimi batu ine bani na bényimi bése Eufrate ketu bonwu kudɔ!” ¹⁵ Amu na báfenimi batu

ine bameni bani na bényimi-ma bése mm̄o bete ka báfenimi-ma na ɔɔ ɔmeni lɛl na limeyi lɛmeni kemo na kɔbuli kɔmeni kemo na lekwa lɛmeni tutuutu kemo kale na badu bayawine fui lekpa letedi. ¹⁶ - ¹⁷ ɔfeni na lɛla leni bédie bátina-mi meni kemo ni, lénu bekpone pii bani nlie bapɔnkɔ lɛl bésela kekpokɔ. Na básu-mi bana bumomo ɔni ndi bekyuli bɔka etili eti ene. Na abuala lewu leni mm̄ogymana-ma kayi mm̄o égyie aani ogya, na eekeye aani epu ku ogya atabi. Bapɔnkɔ bam-m̄o eli ese aani bagyata eli, na ogya ku uyu ku agyak-pabi aalé taasi-ma inye kemo. ¹⁸ Na alakpa atɛ ani ndanku kukpi na ási bapɔnkɔ bameni inye kemo ɔsu ni, bekyuli lekpa letedi ɔɔn békpi. ¹⁹ ɔsika bapɔnkɔ bam-m̄o ɔyikun ɔkya bana inye ku lɛka kemo. Bana lɛka libo eli aani balakpi kale, na beeti taadu bekyuli. ²⁰ Bekyuli bakladi bani fui nétekpi na alakpa atɛ ani ndanku kukpi mm̄o kemo ni, béténwini kama bátákya ala ani na ama alati bėti bana enu bábla bése bété lɛl ka bataakpa. Ala ameni adanku ayu ekpidi ku bana bafio bani na bėti sika ugyiedi ku ɔfualadi báɔ ku kalɔ kemo abuala ku atabi ku egyii ani na bánwi. Nsu ala ameni fui ni, alánu na elenu na elesie muedi! ²¹ Béténwini kayi na bana bekyuli bɔdu ku evo ala bɔbla kudɔ iye kɔɔn ala bɔbla ku kuyu kudɔ.

10 Amu na lénu Katɔti ɔtu ɔyikune ɔbambadi ka ɔsi katɔ ɔkyu. Na uyu ɔka ɔmana-nwu aani kɔdi, na bukeye bɔka bɔmana-nwu lili. Nwuna anumi eekeye aani ɔfɛ kale, na nwuna legba lise aani akpa ani nnye kalɔ na aada aani ogya. ² Kakunke blii sue kadi kébimi kakya-nwu kɔnu. Na úti nwuna kɔdianu ɔgba únyene epu lɛl, na úti kɔmiinu ɔgba únyene kalɔ lɛl. ³ Amu na údie ledi momomo aani gyata kale. Na ka ɔva ni, kayaa kábwe ogya ku kɔku bonwu maate! ⁴ Ka línu kɔku bonwu kɔmeni ni, líse kalɔ nnii muunweni lɛla leni na línu. Nsu ledi ledi lési katɔ na lésu-mi lenini, “ɔlɛka abela lɛla leni na énu na kɔku bonwu kɔmm̄o kemo ese, na tenweni-nya.” ⁵ Amu na lénu ka ɔtu ɔni nnye kalɔ ku epu lɛl mm̄o ɔtalaku kɔdianu kɔnu katɔ. ⁶ Na ɔkpali ala ɔlɛ Katɔti lenyi. ɔlɛ Anwu ɔni nli ngba ɔsi ɔfeni úsela fui ɔni nédie katɔ ku kalɔ ku epu ku ala ani nkya-nya kemo fui. Na ɔsu ɔnini, “Katɔti ɔɔ ulebile uwi! ⁷ Kabla kabedi kani na ɔsu nwuna kenye bediene bani ndi nwuna kabla bablane ka kadubɔle ni, kadubo kete leni si Katɔti ɔtu maatedi ɔmm̄o ɔvwii nwuna kakpɛ.” ⁸ ɔmm̄o kama ni, ledi leni nátémiku-mi lési-ku katɔ mm̄o léso lésu-mi lenini, “Sie na atáfɔ kakunke kani nkya Katɔti ɔtu ɔni nnye epu ku kalɔ lɛl mm̄o kɔnu kemo.” ⁹ Amu na lísie ɔtu ɔmm̄o kudɔ na lésu-nwu nnii uti kakunke kamm̄o ute-mi. Amu na ɔsu-mi ɔnini, “ɔ, na eti-ka akun! M̄kɔsu-ɔ ka ɔdubo ɔdu ɔkyu na fula kafɔ kemo, nsu ɔdubɔkyu-ɔ emini aani uwu na fula kenye kemo.” ¹⁰ Amu na léfɔ kakunke kamm̄o, na lékun. Na ɔyu-mi emini na kenye kemo. Nsu ka líbwelika léwɔlɛ ni, ɔyu ɔdu na mina kafɔ kemo. ¹¹ Nwuna ka-

ma ni, ɔtu ɔmm̄o ɔsu-mi ɔnini, “ɔlɛka asɔ esie anumi eteedie Katɔti litemi leni ndanku bekyuli lidu lidu na kalɔ pii lɛl ku adi lidu lidu batemine ku бага pii lɛl ete bekyuli.”

11 ɔmm̄o kama ni, Katɔti úti ugyii ɔdi úte-mi ɔni nse aani lekɔkula. Na ɔsu-mi ɔnini, “Sie na atákɔku mina kakpakɔ ku lɛbi leni lɛl na baakpá na katɔ mm̄o, na aka bekyuli bani fui nkya mm̄o beemwimi. ² Nsu takɔku keyi, ɔsika bėti mm̄o bété bekyuli bani naaadi Yuda fuɔ. Badubo mm̄o ku ɔma ɔmm̄o fui legba butu bɔvi abuli aavlene-anyɔ. ³ Ndubute mina kenye bediene inyu ɔyikun na beedie-mi kenye na emeyi apimu unwi ku emeyi eti alɔ ku leevu kemo. Badubun-yimi adala ani mm̄o ɔtina ka bewulo kɔnyana na bekyuli alaekpidi ɔsu.” ⁴ ɔkya Bunweni Kedee ɔku kemo ka inɔ egyii anyɔ ku sika ugyiedi ligyii inyu leni lɛl na asogya ɔsia ni, linye Kayawi Fui Unwoti anumi na katɔ. Na akpa anyɔ ameni enye ete Katɔti kenye bediene inyu bameni. ⁵ Si ukyuli ɔdi ɔkya ɔkplu ɔnii ɔkɔbla-ma kalala ni, ogya ɔdubo ɔlɛ ɔbɔsi bana kenye kemo na ɔkyula bekisine bamm̄o. Na ukyuli biala ɔni mm̄o ɔwia ɔnii ɔkɔbla-ma kalala ni, ulu ɔmm̄o lɛl kani na ɔdubɔsia ukpi. ⁶ Bebo ɔyikun ka betile ɔnantu na ɔɔ ulana na uwi ɔni kemo na beedie Katɔti kenye mm̄o. Na bebo ɔyikun lenɔ na ntukpa fui lɛl kale na baya na bunwini ubugya. Na bebo ɔyikun lenɔ na baya na lɛl lidu lidu libo kayawi fui lɛl uwi biala na baayó. ⁷ ɔfeni si bédie Katɔti kenye báwɔlɛ ni, efiebuo ɔni nási ɔlɛ kasuudiko ubu bonwu ɔmm̄o kemo ɔda bukpu-ka na ɔdi-ma lɛl na ɔdu-ma lenɔ. ⁸ Bana ɔlɛ ɔdubɔte lɛlɔnu lɛl na ɔma unengudi ɔni baalɔ na lɛsugba kemo banii Egyipte iye Sodom. Mm̄o na bákana Blɔti bámana ugyii lɛl. ⁹ Ama bani nási bekyuli ku kadi ku adi lidu fui akɔ ku kalɔ fui lɛl ni, badubo bekyuli bameni ɔlɛ ɔlɛ ɔnii emeyi atɛ ku kake ɔɔn. Nsu badubuni na baláva-ma. ¹⁰ Na bekyuli bani nlie kalɔ lɛl badubo kubiti ɔkɛ na nkyuli inyu bamm̄o kukpi ɔsu. Badubo limeyi ɔbɔdi na bete lɛl ala, ɔsika kenye bediene inyu bamm̄o bėti lɛbibo pii bɛboku kayawi bekyuli lɛl. ¹¹ Na emeyi atɛ ku kake kama ni, ɔfɛfɛ ɔni muute ngba ɔsi Katɔti kudɔ úbo na úduo-ma lɛl kemo na báta bénye. Na bani fui nánu-ma ni, lifu léda-ma. ¹² Mm̄o na kenye bediene inyu bamm̄o bénu ledi bonwu ledi ka lési katɔ na lésu-ma lenini, “Bibo katɔ meni!” Ka bana bekisine baanu ni, báko bésie katɔ na uyu kemo. ¹³ Kɔnakunwi ni, kalɔ ɔkunku kpakplaa ɔbɔdi bóle na ɔma ɔmm̄o lekpa leevudi lɛbwe, na bekyuli mpimu maate békpi. Lifu pim lífie bekyuli bakladi, na bákɔliku Ati ɔni nkya katɔ lenyi katɔ! ¹⁴ ɔbɔwe lɛla linyɔ-di lévi, na letedi ledubo lɛmm̄o kama ɔsia uwi klukui. ¹⁵ ɔmm̄o kama ni, Katɔti ɔtu maatedi ɔvwii nwuna kakpɛ. Na línu ka bekyuli pii báva na katɔ mm̄o básu banini, “Kayawi legá kadiko fui kénwini bula Unwoti Katɔti ku nwuna Ukyuli ɔfunadi kadi! Na ɔdubo lɛl ɔbɔdi ɔsi ɔfeni úsela fui!” ¹⁶ Amu na benengu aavlan-yu-ine

na bese aani efiebuo udeedi ɔni náƒɔ ɔkɛ ka bébeyi-nwu ɔkɛɛ nsu ɔmua uli ngba. ¹⁵ Efiebuo unyɔdi ɔmmɔ ɔkɛ ɔyikun ka ɔnwuna ngba ɔfɛfɛɛ ɔkya efiebuo bafio bani na bése béte lɛlɛ mɔkɔ kemo kale na ɔkana butemi, na ɔya na badu bekyuli bani fui naaadubo akɔnkɔ bɔlɛ bute-nwu. ¹⁶ Na efiebuo ɔmmɔ únye bekyuli fui lɛlɛ, banamu ku benengu, balakene ku bawabane ku bekyuli bani mɔkɔbla bekyuli bamba kabla ku bani mɔkɔbla ama alati kabla ka bese-ma likpo na bana kɔdi-anu kɔnu lɛlɛ iye bana atɛntɛ. ¹⁷ Ukyuli ɔdi biala ulakana na weye lɛla lɛdi wasiku ɔdi kudɔ iye uye lɛla lɛdi ute ukyuli bamba lɛnɔ si uuubo likpose lɛmmɔ. Na likpose lɛmmɔ nnye nte efiebuo ɔmmɔ lenyi iye bumomo bɔka bɔni nnye lenyi lɛmeni kenye. ¹⁸ Ntu ebo lɛ-nunda asa na ala ameni adubɔbla-a nwa. Ukyuli ɔni makana ni, ɔwia bumomo bɔni nnye efiebuo ɔmeni lenyi kenye kalɔ unu. ɔsika bumomo bɔmeni bɔdi bɔka bɔni nnye nte ukyuli lenyi. Na bumomo bɔmmɔ ndi 666.

14 ɔmeni kama ni, lɛnu na budie taatina bɔmmɔ kemo ka Kofonu Ubi ɔmmɔ unye Sion kɔbi lɛlɛ. Na bekyuli bani mabla aani mpimu eti anyɔ ku aavlene-ine benye mɔkɔ. Na bekyuli bameni atɛntɛ ni, bɛnweni Kofonu Ubi ɔmmɔ ku ɔti lenyi básia. ² Amu na línu lɛdi bonwu lɛdi leni nse aani ntu bɔni mɔkɔgbá taayu lɛtakɛ bonwu lɛdi lɛlɛ na lɛsɔ lɛlɛ aani si katɔ muudu ku kɔku bonwu. Lɛnɔ ni, use aani ɔnu na bagyane baagyá na lɛbentaa lɛlɛ. ³ Na nkyuli mpimu eti anyɔ ku aavlene-ine bameni badi bekyuli bani na bédie básiku kayawi na báke ngba ɔkɔƒɔ. Na bana fui benye lɛgaboku ku Katɔti ngba batu ine bammɔ anumi ku benengu bammɔ anumi. Na béteedie ɔnu ɔwɔdi ɔni na ama lɛti pɛ kani nákana-nwu bɔtɛya. ⁴ Ama ndi bekyuli bani náda lɛlɛ sɛɛn. Na bana lɛlɛ lilese lɛlɛ na lɛsɔnkɔdi ala lɛlɛ ɔsu. Ama mɔkɔsiaku Kofonu Ubi ɔmmɔ likpo biala na úsela. Ama na bédie bálekɔ bayawine fui akɔ. Na ama ndi bekyuli bedeedi bani na bétí béte Katɔti ku Kofonu Ubi ɔmmɔ. ⁵ Likpidi lɛɛɛma bekyuli bameni lɛlɛ, na ɔkɔ lɛla lɛdi lɛɛɛda-ma. ⁶ ɔmmɔ kama lɛnu Katɔti ɔtu ɔbambadi ɔdi ka úveyi ɔkɔv kayaa katɔ katɔ ku litemi buni leni nse nte uwi biala. Litemi lɛmmɔ lɛsa na úbo úbakɔ ute bekyuli bani nlie kayawi kameni lɛlɛ. Na ama ndi kalɔ biala lɛlɛ bekyuli ku kaba biala ku adi fui batɛmine ku bekyuli lidu fui. ⁷ ɔsu ku lɛdi bonwu ɔnini, “Bɛbu Katɔti na bekɔliku-nwu lenyi katɔ! ɔsika nwuna uwi údu ka ɔtɛku bayawine fui litemi. Bimwi anwu ɔni nábla katɔ ku kalɔ ku epu ku ntukpa fui!” ⁸ Katɔti ɔtu unyɔdi ɔsia udeedi kama na ɔkɔva momomo ɔnini, “Úbuli! Babilon bonwu ɔmmɔ úbuli geen! Kayawi bekyuli fui báni ɔma ɔmmɔ alaekpidi bɔkɔla békpi aani nte. Na ɔkɔlɔ-ma aani kale na ɔyale ɔkɔlɔ bekyuli taatákya likpidi kemo.” ⁹ Katɔti ɔtu ɔbambadi ɔsia bammɔ kama na ɔkɔva ku lɛdi momomo ɔnini, “Bekyuli bani mɔkɔlɛ akɔnkɔ teete efiebuo ɔmmɔ ku

nwuna bafio bani na bávw béte lɛlɛ ni, ama náƒɔ efiebuo ɔmmɔ likpose na bana lɛtɛntɛ iye kɔku. ¹⁰ Ama na Katɔti ɔdubɔya na babani nwuna kɔnyi lɛbibo ɔkɔfɛɛ ku ɔdu kati kati! Ogya ku ogya atabi adubo-ma bɔkyula na Katɔti batu kedee ku Kofonu Ubi anumi. ¹¹ Na ogya ɔni mɔkɔkyula-ma uyu ɔdubɔkɔ uteesie katɔ uwi fui. Na usien ku ɔfɛ ni, bekyuli bameni baláke bɔnwuna! ɔsika ama mɔkɔlɛ akɔnkɔ teete efiebuo ɔmmɔ ku nwuna bafio, na báƒɔ nwuna lenyi likpose. ¹² “ɔmeni ɔsu ɔleka amii Katɔti bekyuli bani mɔkɔdi Katɔti litemi lɛlɛ na besia-aku Yesu kama ulu lɛlɛ ni, binye lɛbibo kenye kɔkɔplaa.” ¹³ ɔmmɔ kama línu lɛdi lɛdi ka lɛsi katɔ na lɛesu lenini, “Nweni ala ameni. Bekyuli bani na lɛlɛ lɛdubɔkɔma ndi bani ndubukpi ka básia ku Blti kama ɔsi ɔfɛni úsela ɔsu.” Na Katɔti Kɔyu kɔkɔtuna kɔnini, “Eɛn, badubɔke bɔnwuna! Na badubɔke bana kabla kɔsia!” ¹⁴ ɔmmɔ kama ni, lɛnu uyu ɔkɔkɔ fututuutu ɔdi. Na lɛnu ka ukyuli ɔni nále Ukyuli ɔyawine Ubi ulie ɔkɔkɔ ɔmmɔ lɛlɛ, na sika uggyedi kagabwa kebi-nwu lili. Na ɔda lɛsaka. ¹⁵ Amu na ɔtu ɔbambadi ɔle ɔsi kɔkɔkɔ mɔkɔ na ɔva ku lɛdi momomo ɔkɔkɔ ukyuli ɔni nlie ɔkɔkɔ ɔmmɔ lɛlɛ ɔnini, “Awɔ, sala Katɔti bekyuli lɛku kayawi aani kale na beeti lɛsaka taanwa edula. ɔsika uwi údu ka basala-ma bete-nwu.” ¹⁶ Amu na ukyuli ɔni nlie ɔkɔkɔ lɛlɛ mɔkɔ ɔsala-ma na kalɔ kammɔ lɛlɛ fui. ¹⁷ ɔmmɔ kama lɛsɔ lɛnu Katɔti ɔtu ɔbambadi ka ɔsi Katɔti kɔkɔkɔ mɔkɔ ɔyu úbo, na anwu lɛnɔ ɔda asɔkɔ ɔni mbo ɔbi. ¹⁸ Na ɔtu ɔbambadi lɛnɔ ɔsi Katɔti lɛbi lɛmmɔ kudɔ úbo. Na anwu ndi ɔni mɔkɔdi ogya lɛlɛ. ɔtu ɔmmɔ ɔva ku lɛdi momomo na ɔsu Katɔti ɔtu ɔni nda asɔkɔ mɔkɔ ɔnini, “Awɔ, sala bekyuli bekpidi lɛku kayawi aani kale na beeti asɔkɔ ɔni mbo ɔbi teede eggyibi. ɔsika uwi údu ka basala-ma.” ¹⁹ Anwu ɔsu Katɔti ɔtu ɔmmɔ ɔsala bekyuli bammɔ na kayawi lɛlɛ, na úti-ma útéwi kesii kani na Katɔti ɔdubɔni-ma kɔtu aani ebi ani béte béwi nte kablakɔ. ²⁰ Na ɔni-ma kɔtu na ɔma ɔmmɔ kabanye aani kale na baamana ntu teedie ebi ammɔ kemo. Na ubugya ɔgba ɔsi mɔkɔ, na ɔfɔ kaleke kammɔ fui. Na ubugya ɔmmɔ ɔkɔgyu ɔdubudu ukyuli limɔ.

15 Na lɛsɔ lɛnu akɔla budie taatina bonwu ɔbambadi na katɔ bɔni nábla-mi kale kadi. Lɛnu batu maate ka bada lɛbibo maate leni ndi lɛbibo maate likplodi. ɔsika ɔmeni kemo na Katɔti kɔnyi kúdu kɔwɔkɔ. ² Na lɛnu kalɔ kani nwi aani epu na use kede kede aani kanu kani kemo na ogya ɔkɔda. Na epu ɔmmɔ amadɔ ni, bekyuli benye beedie lɛnu na baagyá lɛbentaa leni na Katɔti úte-ma. Ama nádi efiebuo ɔmmɔ ku nwuna bafio ku bumomo bɔni nnye nte nwuna lenyi lɛlɛ. ³ Na lɛnu leni na beedie mɔkɔ ni, lɛdi Mose ɔni ndi Katɔti kabla ɔkɔlɛ ku Kofonu Ubi ɔmmɔ lɛnu. Na beedie banini, “Blti ɔni mbo ɔyikun fui, fula ala bɔkɔla ébomo, na bulakana-nya kalɔ bunu. Na fula ablala ese siin, na fula etemila adi litemi geen. Awɔ ndi Uwi Fui ɔga. ⁴ ɔma makana-a anumi bunye na ulayia awɔ Blti, na

uleti bumwi ulete fula lenyi? Osika awo leti nse kedee, na kalɔ fui bekyuli badubo babakya-a lili kalɔ. Osika bédie bátina ka aabla lela biala ulu siin lélɔ." ⁵ Oméni kama ni, lénu ka bálemi kakpakɔ kedee na katɔ. Na adaka oní kemo na Katɔti bunyimi bokya ni, use mmo. ⁶ Na Katɔti batu maate bani nda lebibu maate bammɔ bále básí Katɔti kakpakɔ mmo. Na bakya lewu lefualadi leni muukeye na sika ugyiedi kɔbuli kóda kómana-ma kayi. ⁷ Amu na ngba batu ine bammɔ kemo unwi úti si-ka ugyiedi kolaku koni na Katɔti oní nli ngba uwi fui konyi kúyi úte batu maate bammɔ. ⁸ Na Katɔti kakpakɔ kammɔ kemo kéyi ku uyo oní nási Katɔti oyikun ku buk-eye kemo. Na ukyuli biala ulakana kakpakɔ kammɔ kemo buduo, amu ntu batu maate bammɔ bétí lebibu maate lemmɔ béboku kayawi báwɔlɔ.

16 Amu na línu ledi bonwu ledi ka leetemi taasiku Katɔti kakpakɔ mmo úte batu maate bammɔ oní- ni, "Bisie na bitéwilimi Katɔti konyi kalaku maate kammɔ biwi kayawi lélɔ!" ² Amu na Katɔti otu udeedi úsie na útéwilimi nwuna kalaku úwi kayawi lélɔ. Ommo óya na alebi ále éwi bekyuli bani mbo efiebuo ommo likpose na baale akonko teete nwuna bafɔ mmo lélɔ. ³ Amu na Katɔti otu unyodi úwilimi nwuna kalaku úwi epu kemo, na ntu bommɔ búnwini ubugya aani oní nkya ukpine. Na lela biala leni mbo ngba na lekyá epu kemo mmo líkpi. ⁴ Amu na otu otédi úwilimi nwuna kalaku úwi ntukpa ku abio fui kemo na búnwini ubugya. ⁵ Amu na línu ka otu oní ommonu ntukpa lélɔ ósu oníni, "Awo oní nli na élie ni, awo nse kedee. Osika áte etemila ameni fui na ulu siin lélɔ. ⁶ Bekyuli baméni nádu fula bekyuli ku kenye bediene. Anwuosu na éte-ma ubugya ukpídi oméni na báni. Lela leni námanku-ma na baa fɔ!" ⁷ Amu na línu ledi leni nási Katɔti lebi lemmɔ kudɔ ka lésu leni- ni, "Bloti oní mbo oyikun fui, fula litemi boté buse siin, na fula etemila adi litemi geen." ⁸ Ommo kama ni, otu unedi úwilimi nwuna kalaku úwi ɔfɛ lélɔ na béte ku fi ka nwuna ogya okyula bekyuli. ⁹ Na bekyuli bákywi ósi ogya liwulu kpakplaa lemmɔ osu. Na béwida Katɔti lenyi, osika nwuna oyikun osu na lebibu lemeni líbo-ma lélɔ. Nsu oméni kama fui ni, bétenwini kama bátakya bana ekpídi na bemwi Katɔti. ¹⁰ Amu na otu olonndi úwilimi lela leni nkya nwuna kalaku kemo úwi efiebuo ommo legaboku lélɔ. Na kalɔ kani lélɔ na efiebuo ommo otu lega fui kábla suu konakunwi! Na bekyuli baadu anyi na lebibu osu. ¹¹ Na bekyuli bammɔ béwida Katɔti, osika bana alebi áya na beenú ɔle geen! Nsu bátada bana alaekpídi bokbla bátaya. ¹² Ommo kama ni, otu okundi úwilimi lela leni nkya nwuna kalaku kemo úwi Eu frate ketu kebendi kammɔ kemo. Na ketu kammɔ kákwi kale na baga bani nási ɔfɛ katuko bake kavinko. ¹³ Amu na lénu ayu ekpídi ate ani nále aani bapɔtɔka ka básí baalé lifu kolakpi kammɔ kenye ku efiebuo udeedi ommo kenye ku efiebuo unyodi oní baalɔ oko kenye udiene kenye kemo. ¹⁴ Ayu ammɔ ndi ukisine ayu ekpi-

di ani muudie akola taatina. Na ayu ate ameni muusié kayawi baga fui kudɔ kale na basala lélɔ na bekpo Katɔti bekyuli na Katɔti oní ndi oyikune Fui limeyi linen-gudi lemmɔ lélɔ. ¹⁵ "Binu! Ami Yesu ndubo bokda bokle-mii lélɔ konakunwi aani uyune kale! Lélɔ ledubokyo ukyuli oní nnye kagyumana na otu adala ani ommonina ka use siin uwi biala kemo, kale na ulake kasongya ku kɔfa na kadi ako!" ¹⁶ Amu na ayu ekpídi ammɔ ásala baga bammɔ na likpo leni baalɔ na Hebri kemo bani Armagedon. ¹⁷ Amu na Katɔti otu maatedi úwilimi lela leni nkya nwuna kalaku kemo úwi kayaa. Na ledi bonwu ledi léku lési legaboku kudɔ na Katɔti kakpakɔ mmo, na léesu lenini, "Ósa!" ¹⁸ Na kayaa kábwe ogya ku oku bonwu, na katɔ keedu taasia kama! Na kalɔ kaakunku oní na kalɔ bokunku bommɔ udu búta le kudii ósi uwi oní na Katɔti údie ukyuli! ¹⁹ Na otu unengudi ommo óbwe úle akpa ate, na lema linengudi lekkladi leni nkya kayawi ekpo fui lébwe fui. Mmo ni, Katɔti únyimo Babilon otu unengudi ommo ekpídi na óya na oní nwuna konyi lebibu okfɛ ommo fui. ²⁰ Na ntunte kolɔ ku abi ani fui nkya ni, áyii ákya. ²¹ Etubanke bonwu adi aani atakpe áyu ási kayaa ábafiemí bekyuli, na béwida Katɔti ósi okbankpi oméni osu.

17 Amu na batu maate bani nda kolaku kammɔ kemo unwi úbo-mi kudɔ na ósu-mi oníni, "Bo, na letina-a kale na badubo oyale oní náfo lenyi mmo kotu koni. Anwu ndi otu unengudi oní na bátu bényene ntukpa pii kudɔ. ² Na kayawi baga bákyá béteesie teesie otu ommo kemo aani kale na banana beesie oyale kudɔ. Na otu ommo ekpídi bokbla búfo kayawi bekyuli lélɔ kemo aani kale na baani nte teekpi." ³ Otu ommo okpanku-mi úsienku ketele kemo na koyu kemo. Mmo na lénu uleku otu ka ulie efiebuo ugyiedi lélɔ. Na bénweni anyikpi ani muudumi Katɔti fui básia efiebuo ommo lélɔ. Na efiebuo ommo mbo eli maate ku ese leevu. ⁴ Uleku ommo unyimi adi atondi ku ugyiedi na úti sika ugyiedi ku aseé ku aseebi oklubi lélɔ. Na otu sika ugyiedi okfɛ otu oní kemo na ala ani na Katɔti ukisi na eesé lélɔ éyi tetete okenku nwuna leyale ala bokbla osu. ⁵ Na nwuna letente ni, bénweni lesugba lenyi ledi básia. Babilon, otu unengudi. Bayale fui uni ku ekisila fui uni. ⁶ Amu na lénu ka uleku ommo ukpi nte na Katɔti bekyuli bani ubugya na oní ku bani na ódu osika benye Yesu kama kpakplaa osu. Uwi oní na lénu-nwu ni, óblami kale kadi. ⁷ Amu na otu ommo úye-mi oníni, "Bi osu na óbla-a kale kadi? Ndubudie lesugba lemeni kalɔ liteko. Lekenku uleku ommo ku efiebuo oní lélɔ na uleku ommo ulie mmo lélɔ. Na efiebuo ommo mbo eli maate, na ese leevu ale eli ammɔ lélɔ. ⁸ Efiebuo ommo ni, ulie ngba dii, nsu oko uuubo. Na otu bokle boksi kasuudiko ubu bonwu ommo kemo, na usie na Katɔti oyila-nwu udu fui. Na bekyuli bani nli kayawi lélɔ na bétenweni-ma anyi bátakya ngba oku kemo asa na Katɔti údie kayawi ni, otu bokle bokla kale kadi si banu efiebuo

mm̄. Ɔsika úlie ngba dii, nsu ƆƆ uuubo, na ƆƆ Ɔdubo Ɔnda Ɔle. ⁹“Asa na ukyuli wenu leſugba lemeni kalb ni, amu ntu ubo lenunda. Efiebu eli maate ku uleku Ɔyale mm̄ benye bete Ɔma Ɔni bátu bále abi maate lele. Na eli amm̄ leno enye ete бага maate ba-di. ¹⁰ Baga el bádi lega bávi, na unwi Ɔmua ƆƆdi lega, na Ɔkladi anwu útadi Ɔ lega. Nsu si úbo ni, Ɔdubo lega ƆƆdi uwi klukui Ɔdi kani. ¹¹ Efiebu Ɔni nélie ngba dii nsu ƆƆ uuubo mm̄ ni, anwu Ɔdi Ɔga maanedi. Na nwuna udu use aani бага maate bam̄ kale, na usie na KatƆti Ɔyila-nwu udu fui. ¹²“Na ese leevu ani na ánu mm̄ ni, adi бага leevu bani nétese Ɔ kalb ku lega Ɔ-di. Nsu badubo-ma ku fi bute uwi klukui na ba-di lega ku efiebu mm̄. ¹³ Baga leevu bam̄ni fui bada ka-susu kenwi, na beeti bana Ɔyikun ku kenyeke teete efiebu mm̄. ¹⁴ Na badubƆta na bekpoku Kofonu Ubi mm̄. Nsu Kofonu Ubi mm̄ ku nwuna bekyuli bafunadi ku nwuna bafƆtaadine geen badubo-ma lele ƆƆdi. Ɔsika anwu ndi BlƆti Ɔni ndi Bati Fui Ɔti ku Baga Fui Ɔga.” ¹⁵ Amu na Ɔtu mm̄ Ɔsu-mi Ɔnini, “Ntukpa ƆƆni kudƆ na ánu ka Ɔyale mm̄ ulie ni, anya nnye nte kalb fui bekyuli ku bani nkya kaba ku kadi ku kalb ku adi fui kemo. ¹⁶ Ese leevu ani nnye nte бага bani na ánu ku efiebu mm̄ ni, badubukisi Ɔyale mm̄. Na badubo ala ani nse-nwu fui ƆƆƆ Ɔsiku-nwu kudƆ na ƆƆ Ɔke utavi kasongya. Badubo-nwu lena ƆƆkun na bakyula leni nébu. ¹⁷ Ɔsika KatƆti úti Ɔkya-ma kayi kemo kale babla lela leni na anwu KatƆti ƆƆwia. Na bénu lele kalb ka beti bana Ɔyikun bete efiebu mm̄ na Ɔdi lega uti utédu ka KatƆti etemila ani na Ɔsu úse ébo-nwu kemo leni. ¹⁸ Uleku Ɔni na ánu mm̄ ni, anwu unye ute Ɔma unengudi Ɔni mbo Ɔyikun na kayawi бага fui lele.”

18 Mm̄ kama ni, lénu KatƆti Ɔtu Ɔdi ka Ɔsi katƆ mm̄ ƆƆƆ Ɔdubo kalb. Na ubo kenyeke geen, na nwuna bukeye ƆƆƆ kalb lele fui. ² Amu na Ɔva ku ledi momoomo Ɔnini, “Úbuli o-o! Babilon Ɔni náƆ lenyi geen mm̄ úbuli! Na Ɔta únwini ayu ekpidi fui kabeko. Mm̄ na ayu ekpidi ku begbini ku baase bani muusé lele fui bakya. ³ Ɔsika Kayawi bekyuli fui báni Ɔma Ɔmm̄ alaekpidi Ɔbla békpi aani nte. Na ƆƆƆ-ma aani kale na Ɔyale ƆƆƆ bekyuli taatákya likpidi kemo. Kalb lele бага fui beesié Ɔma Ɔmm̄ teebo aani kale na banana beesié Ɔyale kudƆ. Na kalb fui beyedine benengudi b́nwini balakene Ɔkenku bana liyedi na Ɔma Ɔmm̄ Ɔni néyi ku akela ani ndanku adikpi ƆƆdi.” ⁴ Na línu ledi bamba ka lési katƆ mm̄ na leesu lenini, “Mina bekyuli, bevi bele Ɔma Ɔmm̄ kemo kale na bilabla ekpidi ani na ƆƆbla, na Ɔgbankpi Ɔni mebo nwuna bekyuli lele ulebo amii leno lele! ⁵ Ɔsika Ɔma Ɔmm̄ ekpidi ée-momo na ákuku étédu katƆ, na KatƆti únymo udunkpi ala ani fui na nwuna bekyuli bábla. ⁶ Amii KatƆti batu ni, beƆƆ-ma kayu na lela leni na bábla KatƆti kenye. Na beƆƆ-ma kayu kamm̄ akpa anyo na bana ablala kenye.

Ala ani na Ɔma Ɔmm̄ Ɔsala aani Ɔdu ala na ƆƆƆ kemo úte bekyuli na báni ni, besala Ɔdu Ɔmm̄ akpa anyo na ƆƆƆ mm̄ kani kemo na bite nwuna bekyuli na bani! ⁷ Na kale na Ɔma Ɔmm̄ ƆkƆliku lele katƆ na nwuna adikpi ƆƆdi akela kenye ni, beya na ubo abi na uwulo utédu ekpidi amm̄ kenye. Ɔsika Ɔma Ɔmm̄ use aani uleku Ɔni násu na nwuna kayi kemo Ɔnini, ‘Uleku Ɔga na ndi, na nlie mina legaboku lele. Leedi ukpinele, na leedubuo Ɔnyana ƆƆdi leno buwulo kudii!’ ⁸ Anwu Ɔsu Ɔgbankpi Ɔdubufie-nwu Ɔva limeyi linwi. Na Ɔdubuduo Ɔle ku Ɔnyana buwulo ku ƆƆka leno kemo. Na ogya Ɔdubo-nwu Ɔkyula, Ɔsika KatƆti úbomo na anwu ndubƆteku-nwu litemi.” ⁹ “Na kalb lele бага bani muusié Ɔma Ɔmm̄ teebo taabla ekpidi na b́keli basi-aku adikpi ƆƆdi akela kama na mm̄ ni, badubo keku ku Ɔnyana buwulo na Ɔma Ɔmm̄ lili si bánu uyo ka ƆƆƆ katƆ uwi Ɔni na ƆƆkywí. ¹⁰ Baga bam̄ni badubunye Ɔgyu kakaaka bataanu ala ameni, Ɔsika baayia ka Ɔma Ɔmm̄ lebibu lemm̄ udu leduubuo-ma lele. Na badubƆsu banini, ‘BƆbwe! BƆbwe! Ɔma Ɔni mbo Ɔyikun! Babilon, Ɔma bonwu mm̄! ƆƆƆ bubo unwi kemo kani fula Ɔtu ƆƆni kóda kóle-Ɔ lele!’ ¹¹ “Mm̄ ni, kalb fui beyedine benengudi b́wulo keku ku Ɔnyana, Ɔsika baso beeebo ukyuli Ɔni meye-ma ala. ¹² Ka ala beyene baso beeebo Ɔsu ni, bana sika ugyiedi ku Ɔfualadi ku aseebi ku aseé ani náƆ kuye ébo kalb. Na bana adi abuni egyiedi ku afualadi ku ana lidu ébo kalb. Na egyii ani muunwenyi fefeé ku ala ani fui na b́ti Ɔtunkpe bábla leno ébo kalb. Leni kani na use ute ala ani na bábla ku egyii ani náƆ kuye ku abuala ani muukeye ku ani neekeye ku atabi ani náƆ kuye leno. ¹³ Na evete ani muudie inƆmii fefeé ku kutu akyala lidu lidu ku klobo ku olofui ku ugyulo fefeé leno kuye kúbo kalb. Nte ku ino ku ƆlaafƆ ku edula ebi leno ébo kalb. Na balake bekyuli bani na beye bana Ɔmanté bakƆ ku bafonu ku bapƆkƆ ku keeke Ɔni na bapƆkƆ baaní ku bekyuli bani na b́fie betéye kale na badubƆbla akpala leno fui. ¹⁴ “Na básu banini, ‘Babilon! Ala abuni ani fui na áyo ka ake ni, anya nále-Ɔ enu kemo meni. Na fula ebiti akela ku leke ni, áyila-nya na aso aaadubo-nya ƆƆni kudii.’ ¹⁵ Beyedine bani mbo eyedila ani na beeti taake leke taasiku Ɔma Ɔmm̄ kudƆ meni ni, badubunye Ɔgyu kakaaka na bewulo keku ku Ɔnyana momoomo banini, ¹⁶ ‘BƆbwe! BƆbwe! Uwi Ɔdi kemo ni, Ɔma bonwu mm̄ úyi ku adifuala abuni ku adi ani nse fufuu ku egyiedi. Na b́klibi Ɔma Ɔmm̄ ku sika ugyiedi ku aseebi ku aseé ani náƆ kuye éyi tetete! ¹⁷ Nsu ƆƆƆ bubo unwi kemo kani na akela ameni fui ébie!’ “Na leƆƆ libendi bakane ku bekyuli bani ngyi ketu lele kabla kadue ku bani fui mm̄ Ɔdi kuye na ntu anumi mm̄ b́nye Ɔgyu kakaaka. ¹⁸ Na báva momoomo uwi Ɔni na bánu uyo Ɔni mm̄ ƆƆƆ katƆ taasi Ɔma bonwu Ɔni mm̄ Ɔkywí mm̄ kemo banini, ‘Ɔma bonwu Ɔmani nsƆ nse aani fula kale?’ ¹⁹ Amu na b́ti enu béwi lili na b́wulo Ɔnyana

geen na básu banini, 'Bɔbwe, bɔbwe na buute ɔma unengudi ɔmeni. Kesii kani na bekyuli bani mbo lɛkɔlɔ bonwu na beesiɛnku-ni ntu anumi báɛ bana lɛkɛ! Ɔɔɔ bubo unwi kemo kani ni, lɛla biala líbie! ²⁰ Amii bani nkya katɔ fui lɛl lɛyɔ-mii. Na amii Katɔti bekyuli fui ku batalane ku Katɔti kenye bediene ni, lɛl lɛyɔ-mii! Ɔsika Katɔti ɔtɛku ɔma ɔmmɔ litemi na lɛla leni na ɔbla-mii ɔsu!" ²¹ Ɔmmɔ kama ni, Katɔti ɔtu ɔyikune ɔdi úti lɛtabi lɛdi nse aani kuko bonwu ɔkɔdi úbo ɔkya ɛpu kemo na ɔɔsu ɔnini, "Leni na Katɔti ɔdubo Babilon ɔma bonwu ɔmeni bubo butáfiemi kalɔ momoomo ɔni na basɔ bal-anu-nwu kudii. ²² Na ɔbentaa ku lenu bediene ku atoloyi ku ɔkɔpɛɛ bavwiine ni, basɔ belénu-ma ɔku kudii na fula kemo. Enu kabla ɔblane biala ɔsɔ ulabla nwuna kabla na fula kemo. Na basɔ belénu kuko ɔkɔdi ɔku na fula kemo. ²³ Na basɔ balanu asogya bukeye ɔdi na fula kemo kudii. Na basɔ belénu uleku buti lenu lɛdi lenɔ. Fula beyedine bani néteeti ala teebeye ni, bekyuli bánu-ma aani bekyuli benengudi fui na kalɔ lɛl meni. Na ɔkenku fula evo ani na aafɛ teete bekyuli ɔsu ni, áya na kalɔ fui bekyuli báyii ulu. ²⁴ Na Katɔti kenye bediene ku Katɔti bekyuli ku bekyuli bamba bani fui na bádu na kayawi meni ni, bana ubugya ɔsiaku-ɔ!"

19 Ɔmeni kama ni, línu ɔku bonwu ɔkɔdi na katɔ aani bekyuli lisu bonwu lɛdi. Na báva momoomo básu banini, "Aleluya! Ngba ɔkɔ ɔku bukeye ku ɔyikun ɔdi Katɔti ɔmmɔ ɔdi. ² Ɔsika nwuna litemi ɔtɛ buse siin. Na nwuna etemila adi litemi geen. Ɔma ɔni nébile kayawi ku nwuna alaekpidi ɔkɔbla aani ɔyale ni, Katɔti náteku-nwu litemi. Na Katɔti kabla bablane bani ubugya na béwi kalɔ ni, údie ɔma ɔmeni bekyuli kasi na ubugya ɔmmɔ ɔsu." ³ Báɔ básu banini, "Aleluya! Uyɔ ɔni ɔkɔkɔ katɔ meni ni, utaakɔ leni usela fui." ⁴ Na benengu aavlanyɔ-ine bammɔ ku ngba batu ine bammɔ báyu bébi kalɔ na bémwi Katɔti ɔni nlie legaboku lɛmmɔ lɛl banini, "Ɔsia leni! Aleluya!" ⁵ Na lɛdi lɛdi lési legaboku lɛmmɔ kudɔ mmɔ na lɛɛsu lenini, "Bimwi bula Katɔti amii nwuna kabla bablane bani mɔɔyia-nwu, benengu ku banamu fui." ⁶ Ɔmmɔ kama ni, línu ɔku bonwu aani bekyuli lisu lɛdi na ɔlɛ aani ntukpa pii ɔku ku katɔ budu taasia kama. Na baasu banini, "Aleluya! Ɔsika Blɔti ɔni mbo ɔyikun fui ni, bédie nwuna legá ɔkɔdi keyi! ⁷ Beya na bula fui ɔkɔe ebite na lɛl lɛyɔ-bu na ɔkɔkɔliku-nwu lenyi katɔ. Ɔsika Katɔti Kofonu Ubi ɔmmɔ limeyi libendi lɛmmɔ lídu aani kalɛ na beeti uleku. Na Katɔti bekyuli báaklibi lɛl bése aani uleku ɔmmɔ kalɛ. ⁸ Blɔti úte-ma ɔkɔdi ɔkɔbuni ɔkɔni muukeye seɛn ka beti benyimi." Na ɔkɔdi ɔkɔbuni ɔkɔmmɔ ndi ala siin ani na Katɔti bekyuli bammɔ bábla. ⁹ Mmɔ na Katɔti ɔtu ɔmmɔ ɔsu-mi ɔnini, "Nweni ala ameni. Lɛl lɛdubɔyɔ ama bani na badubɔlɔ beboku uleku ketikɔ adila kadikɔ." Na ɔsɔ ɔsu-mi ɔnini, "Etemila ameni adi Katɔti ɔlati etemila geen." ¹⁰ Mmɔ ni, léyu líbi kalɔ na nwuna legba akɔ na

límwí-nwu aani Katɔti kalɛ. Nsu ɔsu-mi ɔnini, "Tabla leni! Ami lenɔ kabla ɔblane ɔkpana na ndi aani fula kalɛ ku fula banwa bakladi bani nsiaku Blɔti Yesu ala ɔbtina kama. Katɔti kani na ɔlɛka emwi leni. Ɔsika ala ani na Yesu ɔtina ni, ana kenye budie ndi Kɔyɔ ɔyikun ɔni nákyá Katɔti kenye bediene lɛl kemo." ¹¹ Ɔmmɔ kama ni, lénu ka kayaa kálɛmi na ɔkɔkɔ ɔfualadi ɔdi ɔda ɔlɛ. Na ukyuli ɔni nlie-nwu lɛl ni, baalɔ-nwu banii Kama Kekpɔkɔ ku Litemi Geen. Na ɔtɛ litemi siin na uukpɔ kekpo lenɔ siin. ¹² Nwuna anumi ese aani ogya na ɔkɔgabwa pii kubi-nwu lili. Na bɛnweni lenyi lɛdi básia-nwu lɛl leni na ukyuli ɔdi ɔkɔgyi ntu anwu kani. ¹³ Na ɔkya awu gɔyɔ ɔni na báka ɔkɔnyina ɔkya ubugya kemo. Na lenyi leni kani na bagyi-nwu ndi Katɔti Litemi. ¹⁴ Na katɔ bekpone fui bakya lɛwu lɛbuni lɛfualadi leni nse seɛn, na belie bapɔnkɔ baɔfualadi lɛl na basiaku ukyuli ɔmmɔ kama. ¹⁵ Na litemi geen leni nse aani kewii kani báɔ-ka levi inyɔ lɛlé-nwu kenye kani na ɔdubuti ukpo kalɔ fui bekyuli, na uti nwuna ɔyikun utaadi-ma lɛl. Na ɔdubɔni-ma ɔtu kpakplaa ku Katɔti Ɔyikune Fui ɔkɔnyi geen aani kalɛ na baaka ntu teedie ebi kemo kpakplaa na nte kablakɔ. ¹⁶ Na bɛnweni lenyi lɛdi básia nwuna awu lɛl ku nwuna libuili kake banii BAGA FUI ƆGA KU BATI FUI ƆTI. ¹⁷ Ɔmmɔ kama ni, lénu Katɔti ɔtu ɔdi ka unye ɔfɛ kemo na ɔkpali baase bani fui muuveyi taavi kaya ku lɛdi momoomo ɔnini, "Bibo bibasala na bɛdi Katɔti adila enengudi ani na ɔklibi úse-mii. ¹⁸ Katɔti úte-mii бага ku kekpo kenye benyene ku bayikune ku bapɔnkɔ ku bekyuli bani muulie-ma lɛl. Badi benengu ku banamu ku bani mɔkɔbla bekyuli bamba kabla ku bani mɔkɔbla ama alati kabla. Bana ɔkɔna na úti úte-mii ka bɛduli bibweli na bimo!" ¹⁹ Na lénu ka efiɛbuo ɔmmɔ ku kayawi бага ku bana bekpone fui básala ka betékpɔ Anwu ɔni nlie ɔkɔnkɔ ɔmmɔ lɛl ku nwuna bekpone. ²⁰ Nsu bɛfiɛ efiɛbuo ɔmmɔ ku efiɛbuo ɔni néti lɛl ɔbla ɔkɔ kenye udiene. Anwu ndi ɔni nábla akɔla budie taatina na efiɛbuo udeedi ɔmmɔ kenye, na úti akɔla budie taatina ammu ɔtɔlɔ bekyuli bani na bése likpo ku efiɛbuo ɔmmɔ likpose na bémwi efiɛbuo ɔmmɔ baɔi. Na bekpone bammɔ bɛti efiɛbuo ɔmmɔ ku bekyuli bameni fui na bébo-ma bátákya ogya livongu leni nse bonwu aani ɛpu kalɛ, na ɔkɔda ku ogya atabi kemo. ²¹ Na bekyuli bakladi ni, ukyuli ɔni nlie ɔkɔnkɔ lɛl na kewii katu-nwu kenye mmɔ ɔdu-ma ku kewii kammɔ, na baase bammɔ bá-duli-ma ɔkɔna fui bɛbweli na bémó.

20 Amu na lénu ɔtu ɔdi ka ɔsi katɔ ɔkyu na ɔda ɔkɔba bonwu na ubo ɔyikun ɔni na uuti taabala kasuudikɔ ubu bonwu mmɔ kenye. Na úfiɛ lifu ɔkɔlakpi ɔkɔni ndi ɔkɔlakpi ɔkɔkukudi ɔkɔni baalɔ ukisine iye Satan. ² Na únyimi-ku úse akwa apimu unwi. ³ Na úbo-nwu útákya kasuudikɔ ubu ɔmmɔ kemo, na ɔkalɛ na ɔbala ubu ɔmmɔ kenye kalɛ na ɔsɔ ulátɔlɔ kadi bekyuli wetédu uwi ɔni na akwa apimu unwi ɔmmɔ webo kawɔkɔ.

ƆmmƆ kama ni, ɔlɛka baƒɛnimi-nwu ƙɔgba ƙɔmmƆ uwi klukui ɔdi. ⁴ Na ɔmeni kama ni, lɛnu agaboku adi. Na bekyuli bani na Katɔti ɔte ɔyikun ka bateku bekyuli lite-mi ni, belie-nya lɛlɔ. Na lɛnu bekyuli babambadi ayu. Ama ndi bani nɛdie Blɔti Yesu kenye na bɔsu Katɔti litemi. Anwuɔsu kayawi bekyuli bɛkulo-ma eli. Ama ndi bani nɛtemwi eƒiebuo ɔmmƆ iye eƒiebuo ɔmmƆ baƒiɔ bani bɛse bɛte lɛlɔ ka bataakpa. Na bɔtasia-ma nwuna likpose lɛdi na bana atente iye enu lɛlɔ. Bekyuli bameni bɔsɔ bɔta bɛbelie ngba na bɔdiku Kristo lɛga akwa apimu unwi. ⁵ Na ɔmeni ndi bekpine bɔgyila kudeedi. Bekpine bakladi ama bɔtata bɔtalɛ kekpine ɔtɛdu uwi ɔni na akwa apimu unwi ammmƆ ɔsa. ⁶ Lɛlɔ lɛdubɔyɔ bekyuli kedee bani na Katɔti ɔdubɔgyila na bekpine bɔgyila kudeedi kemo. Na bekyuli bammmƆ ni, kukpi kunyɔdi ƙɔsɔ kulɔke ɔyikun na bana lɛlɔ. Mmomu badubo bakpane bunwini na bataakpanku bekyuli teete Katɔti ku Kristo. Na badubɔdiku-nwu lɛga akwa apimu unwi. ⁷ Na si uwi ɔni na akwa apimu unwi ammmƆ ɔsa ni, badubo Satan budie bɔsiku nwuna kasuudikɔ kakyako mmƆ. ⁸ Na ɔdubo ubatɔlɔ kalɔ lɛlɔ bekyuli bani nkya kayawi ekpo fui, na baalɔ-ma na lɛsugba kemo banii Gog ku Magog. Na ɔdubɔsala-ma kalɛ na betɛkpo. Na bana bumomo bɔdubɔbla aani epu ƙɔnwinimi. ⁹ Otogyi ɔmeni ɔke ɔkɔvɔ kalɔ kammƆ fui lɛlɔ. Na ɔbo ɔbaka ɔmana ɔma ɔni na Katɔti ɔyɔ na nwuna bekyuli kedee belie-nwu kemo mmƆ. Nsu ogya ɔsi katɔ na ɔbo ɔbakyula-ma fui. ¹⁰ Na bɛbo ukisine ɔni nɔtɔlɔ-ma mmƆ bɔtɔkyɔ lɛgyavonku bonwu lɛni mmƆda ku ogya atabi mmƆ kemo kesii kani na eƒiebuo ɔmmƆ ku ɔkɔ kenye udiene bakya, na badubo abi buteebo usien ku ɔƒɛ usela uwi fui. ¹¹ ƆmmƆ kama ni, lɛnu lɛgaboku bonwu fuala fuala lɛdi ka Katɔti ulie-ni lɛlɔ. Na ka ɔda ɔle ni, kalɔ ku katɔ fui ƙɔyɔii na asɔ alɔnu-ka lɛla lɛdi na kesii kadi. ¹² Na lɛnu ka bekpine fui benye lɛgaboku lɛmeni anumi, banamu ku benengu, na bɛbimi lɛku lɛdi bɛwi. Na bɔsɔ bɛbimi ɔku ɔbambadi ɔni ndi ngba ɔku lɛnɔ bɛwi. Na lɛku lɛmeni kemo na baanu taateku bekpine fui litemi ɔkenku ala ani na bɔbla na bɛnweni bɔkyɔ lɛku lɛmmƆ kemo lɛlɔ. ¹³ Bekyuli bani fui nɛkpi epu kemo bɔsi bɔle. Na bekpine fui lɛnɔ bɔta bɔle kekpine ku ɔƒiɔtɔ kemo. Na Katɔti ɔteku ɔdi biala lite-mi ɔkenku ala ani na ɔbla lɛlɔ. ¹⁴ Bɛti kukpi ku kekpine kammƆ fui bɛbo bɔtɔkyɔ lɛgyavonku kemo. Na ɔmeni ndi kukpi kunyɔdi. ¹⁵ Na ukyuli ɔni na bɛtenweni-nwu lɛnyi bɔtɔkyɔ ngba ɔku ɔmeni kemo ni, bɛti-nwu bɛbo bɔkyɔ lɛgyavonku lɛmmƆ kemo.

21 ƆmmƆ kama ni, lɛnu katɔ ku kalɔ kawɔdi. Ɔsika katɔ ku kalɔ kedeedi aka ƙɔyɔii, na epu lɛnɔ sɔsɔ uuubo. ² Na lɛnu ɔma kedee ɔni ndi Yerusalem ɔwɔdi ka ɔyu ɔsi Katɔti kudɔ na kayaa ɔdubo. Na bɔklɔbi-nwu aani kalɛ na baaklɔbi uleku ɔni bɛti beete ɔgyani. ³ Na lɛnu lɛdi bonwu lɛdi ɔsi lɛgaboku lɛmmƆ kudɔ ka lɛsu lɛnini, “Benu! Katɔti kelieku ƙɔyɔii kɛbo bekyuli akɔ.

Ɔdubulie-ma kudɔ na ama benwini-nwu bekyuli. Na Katɔti ɔlati ɔkyɔ-ma akɔ na ɔdi-ma Ƙɔti. ⁴ Na ɔdubuni-ma imii biala na bana anumi. Na kukpi ƙɔsɔ kulakya lɛnɔ. Na keku ku ƙɔnyana buwulo ku ɔle bunu lɛnɔ bɔdi bɔsɔ bulakya, ɔsika ala akukudi fui ɔvi.” ⁵ Amu na anwu ɔni nlie lɛgaboku lɛmmƆ lɛlɔ ɔsu ɔnini, “Benu! Lɛsɔku ala fui lɛbla ɔwɔdi.” Na ɔsu ɔsu-mi ɔnini, “Nweni ala ameni se, ɔsika adi etemila ani ndi ukyuli kama kekpokɔ, na adi etemila geen.” ⁶ Na ɔsu-mi ɔnini, “Ɔsa! Ami ndi Alfa ku Omega ɔni ndi lɛla biala kalɔ kesekɔ ku kawɔlɔkɔ. Na bani na utukwe ɔkɔda ni, ndubute-ma ntu faa na bani basiku libi ɔlɛni muute ngba fui kemo. ⁷ Ukyuli ɔni madi ekpidi lɛlɔ ni, ɔdubɔke kadikɔ kameni. Na ami lɛdi-nwu Ƙɔti, na anwu wadi mina ubi. ⁸ Nsu bekyuli bani mbo lifu ku bani nɔtaƒɔ bɔtadi ku bani muusɛ lɛlɔ ku bekyuli badune ku bayalɛ ku evo baƒɛne ku bani mmƆkɔpɔ baƒiɔ ku ɔkɔ banyine ku bana udu fui ni, badubuduo lɛgyavonku lɛni mmƆda ku ogya atabi mmƆ kemo. Na ɔmmƆ madi kukpi kunyɔdi ƙɔmmƆ.” ⁹ ƆmmƆ kama ni, Katɔti batu maate bani nɔda ƙɔlaku maate ƙɔni nɛyi ku lɛbibo ƙpakplaa maate mmƆ akɔ unwi ɔda ɔle na ɔsu-mi ɔnini, “Bo, na ndubɔtina-a Katɔti bekyuli bani nse aani Kofonu Ubi ɔmmƆ uleku ɔni na ɔdubo buti mmƆ.” ¹⁰ Na ɔtiku-mi na ƙɔyɔ kemo ɔtɔlɔku ɔsienku ƙɔbi bonwu ƙɔni nɔkuku lili. Na ɔtina-mi Yerusalem ɔma unengudi kedee ɔni nɔyɔ ɔsi Katɔti kudɔ na kayaa ɔdubo. ¹¹ Na Katɔti bukeye bɔƒɔ-nwu lɛlɔ fui. Na uukeye aani liseebi lɛni nɔƒɔ kuye geen na baalɔ-ni yaspa, na lise kede kede aani kanu atabi. ¹² Bɔtu kowodu kangyaa ƙɔdi bɔka bɔmana-nwu, na bakya-ku ƙɔyakun leevu-inyɔ. Na Katɔti batu leevu-inyɔ benye-ku kenye. Na bɛnweni Israelfuɔ kaba leevu-inyɔ bammmƆ bebi anyi bɔsia kadi biala lɛlɔ. ¹³ Na ɔƒɛ katukɔ ni, ƙɔyakun etɛ ƙɔkyɔ. Na katɔ kake ni, ƙɔyakun etɛ ƙɔkyɔ. Na kada kake ni, ƙɔyakun etɛ ƙɔkyɔ. Na ɔƒɛ kanukɔ ni, ƙɔyakun etɛ ƙɔkyɔ. ¹⁴ Na kowodu kalɔ atabi ani bɔkyɔ kowodu ƙɔmmƆ kalɔ ebo atabi leevu-anyɔ. Na bɛnweni Kofonu Ubi ɔmmƆ batalane anyi leevu-anyɔ bɔsia kadi biala lɛlɔ. ¹⁵ Amu na ɔtu ɔni nnye mmƆtemiku-mi mmƆ ni, ɔda lɛbuala lɛkɔkula lɛni bɛti si-ka ugyiedi bɔbla ka ɔkɔku ɔma ɔmmƆ ku ƙɔyakun ƙɔmmƆ ku awodu ammmƆ. ¹⁶ Na ɔma ɔmmƆ ɔte lɛƒɛnyi ine ɔmmƆ fui lɛlɔ ɔni na nwuna bune ku bɔbebe fui bɔdi unwi. Na ɔkɔku ɔma ɔmmƆ ku nwuna lɛkɔkula. Na ubo liluku bɔkɔku apimu unwi ku eti leevu. Na nwuna linene ku bɔbebe ku bɔkuku fui bɔlieku lɛlɔ pɛpɛpɛ. ¹⁷ Ɔtu ɔmmƆ ɔkɔku kowodu ƙɔmmƆ butigbli, na kubo lɛgba eti ene ku leevu-ɛku aani kalɛ na bekyuli baakɔku ala. ¹⁸ Yaspa aseebi bonwu ani nɔƒɔ kuye na bɛti bɔtu awodu ammmƆ. Na ɔma ɔmmƆ ɔlati ɔdi sika ugyiedi na use kede kede aani kanu. ¹⁹ Na awodu ammmƆ kalɔ atabi ani lɛlɔ na bɔtu awodu ammmƆ basia ni, bɔkyɔ-nya akya ku aseebi abuni lidu lidu ani nɔƒɔ kuye geen. Udeedi ɔdi liseebi lɛni baalɔ yaspa, na unyɔdi baalɔ sapir. Ɔtɛdi

baal yalkedon, na unedi baal smardo. ²⁰ ƆƆndi baal sardonik, na ƆƆkundi baal sardis. Maatedi baal krisolit, na maanedi baal beril. Yaalenwidi baal topas, na leevudi baal krisopras. Leevu-unwidi baal yiakint, na leevu-unyɔɔdi baal ametist. ²¹ ƆƆyakun leevu-inyɔ ƆƆm-ƆƆm ƆƆdi aseebi leevu-anyɔ ani náƆƆ kuye geen, na ƆƆdi biala ƆƆdi liseebi libendi linwi. Na ƆƆma ƆƆmm ƆƆb ƆƆn ƆƆdi sika ugriedi ƆƆni na akana na anu avinku-nwu kemo aani kanu. ²² Na ƆƆtanu kakpak ƆƆkadi na ƆƆma ƆƆmm ƆƆkemo, ƆƆsika Unwoti ƆƆkatɔti ƆƆni ndi ƆƆyikune ƆƆfui ku ƆƆkofonu Ubi ƆƆmm alati ndi ƆƆma ƆƆmm kakpak. ²³ Na ƆƆma ƆƆm-ƆƆm uláwía ƆƆƆ ƆƆdi iye ƆƆb ƆƆbuli ka ute bukeye ƆƆb ƆƆdi, ƆƆsika ƆƆkatɔti bukeye ndi-nwu bukeye, na ƆƆma ƆƆmm asogya ndi ƆƆkofonu Ubi ƆƆmm. ²⁴ Na bukeye ƆƆm ƆƆni na kadi fui bekyuli badubɔn ƆƆbusie. Na ƆƆkal ƆƆl ƆƆbaga badubuti bana agala beboku ƆƆma ƆƆmm kemo. ²⁵ Na balakale ƆƆyakun ƆƆm ƆƆni ƆƆdubuwí uwi biala, ƆƆsika ƆƆledisa liiibo mm. ²⁶ Na kadi bekyuli fui badubuti bana akela ku ƆƆbu bebeduo mm. ²⁷ Nsu lela biala muusé ƆƆl ƆƆlileduo mm kudii. Na bani fui ƆƆmm ƆƆbala ala ani muusé ƆƆl iye ala ani muukpó ƆƆƆfa iye ala ani ƆƆmm ƆƆl bekyuli ni, beleduo mm. Mmomu bani anyi na bénweni bákyá ƆƆkofonu Ubi ƆƆmm ngba ƆƆku kemo kani ndubuduo mm.

22 ƆƆmm kama ni, ƆƆtina-mi ketu kani ntu muute ngba. Ketu kamm kaagbá taasi ƆƆkatɔti ku ƆƆkofonu Ubi ƆƆmm ƆƆgaboku kudɔ. Na bukeye aani kanu. ² Na ketu kamm kaagbá taavi ƆƆma ƆƆmm ƆƆb ƆƆn nte. Na kana levi inyɔ ƆƆm ƆƆl ƆƆl ni, kugyii ƆƆni muute ngba kunye ku kuna ebi lidu leevu-inyɔ ƆƆm, na ƆƆm ƆƆn ebi amm ƆƆb ƆƆbuli biala. Na kugyii ƆƆm evete adi kuo ƆƆni na beti babwi kal fui bekyuli. ³ Ewida eeebo mm. Mmomu ƆƆkatɔti ku ƆƆkofonu Ubi ƆƆmm ƆƆgaboku ƆƆdubuse mm na nwuna kabla bablane badubon-nwu lenyi buteemwi. ⁴ Badubon-nwu anumi na nwuna lenyi ƆƆdubɔsia-ma atente. ⁵ Ledisa ƆƆl lilakya mm. Na baláwía bukeye ƆƆdi taasiku asogya iye ƆƆƆ kudɔ, ƆƆsika Unwoti ƆƆkatɔti ƆƆlati ndi bana bukeye na badubɔdi ƆƆlega usela uwi fui. ⁶ Amu na ƆƆkatɔti ƆƆtu ƆƆmm ƆƆsu-mi ƆƆnini, “Etemila ameni adi ukyuli kama kekpok na adi etemila geen. Na Unwoti ƆƆkatɔti ƆƆni muuti nwuna ƆƆkyu teete nwuna kenye bediene ni, anwu náƆala nwuna ƆƆtu ƆƆnii ubatina nwuna kabla ƆƆblane ala ani ndubo abale na uwi klukui kemo.” ⁷ “Benu! Ami Yesu ndubo uwi klukui kemo! Na ƆƆl ƆƆdubɔky ukyuli ƆƆni mada linyese lemene etemila ani nkya ƆƆku ƆƆm kemo.” ⁸ Ami Yohane ni, ami ndi ukyuli ƆƆni nénu na lénu

ala ameni fui. Na uwi ƆƆni na línu na lénu-nya ni, lénu líbi kal na ƆƆkatɔti ƆƆtu ƆƆni nédie ala ameni ƆƆtina-mi ƆƆgba ak na límwi-nwu aani ƆƆkatɔti. ⁹ Nsu ƆƆsu-mi ƆƆnini, “Tabla leni! Ami leno kabla ƆƆblane ƆƆkpana na ndi aani fula kale ku fula banwa kenye bediene babambadi ku bakladi bani ƆƆm ƆƆdi etemila ani nkya ƆƆku ƆƆm kemo fui kadue. ƆƆkatɔti kani na ƆƆleka emwi leni!” ¹⁰ Amu na ƆƆsu-mi ƆƆnini, “Teti kenye kani na ƆƆkatɔti údie na ƆƆku ƆƆm kemo etemila tabela, ƆƆsika uwi ƆƆmm úde. ¹¹ Ukyuli ƆƆni na likpidi na ƆƆky ka utaabla ni, usie anumi utaabla likpidi. Na ukyuli ƆƆni ƆƆky ka utaabla ala ani muusé ƆƆl ni, usie anumi utaabla ala ani muusé ƆƆl. Na ukyuli ƆƆni ƆƆmm ƆƆbala ala siin ni, usie anumi utaabla ala ulu ƆƆl. Na ukyuli ƆƆni nse kedee ni, usie anumi na ƆƆda ƆƆl kedee.” ¹² “Benu! Ami Yesu ndubo uwi klukui! Na ndanku ƆƆyufɔla leni náƆmanku kabla biala nduboku, na mbaƆ ƆƆdi biala kayu na lela leni na ƆƆbala kenye. ¹³ Ami ndi Alfa ku Omega, Udeedi ku Ukpodi, Kal Keseko ku Kawak. ¹⁴ “ƆƆl ƆƆdubɔky bekyuli bani náklibi ƆƆl bése aani kale na baaƆ ƆƆlewu seen. Ama nduboke ku ƆƆni ka badi kugyii ƆƆni muute ngba mm ebi. Na badubɔsia kayakun mm beduo ƆƆkatɔti ƆƆma ƆƆmm kemo. ¹⁵ Na bani ndubunye ƆƆba kama aani bakpewe ni, ama ndi bekyuli bani ƆƆm ƆƆe evo ku bani ƆƆmm ƆƆbala ƆƆyale ala ku bani ƆƆmm ƆƆkyuli ku bani ƆƆmm ƆƆbafɔ ku bekyuli bani fui ƆƆm ƆƆky ka batɔ bekyuli na ƆƆku ƆƆny ƆƆm ƆƆda-ma ƆƆkw. ¹⁶ “Ami Yesu náƆala mina ƆƆtu lékyá-a nnii ubedie ala ameni kenye ute awɔ, Yohane, kale na eti asu bafɔ-taadine akpa amm fui. Ami ndi Kugyii Ugyiitu ƆƆmm ƆƆni ndi ƆƆga Dawid kaba kemo ubi. Ami ndi ƆƆtanta ƆƆyabi leni muukeye mm.” ¹⁷ ƆƆkatɔti ƆƆkyu ƆƆmm ku Yesu bayone banii, “Bo!” Na ƆƆleka ukyuli biala ƆƆni muunú ƆƆm kemo leno ƆƆsu ƆƆnii, “Bo!” Na bani fui na utukwe ƆƆda ni, bebo. Na bani fui ƆƆm ƆƆky ni, babani ngba ntu ƆƆmm faa. Kayu kadi tafɔ tafɔ. ¹⁸ Mm ƆƆky ukyuli biala ƆƆni muunú kenye kani na ƆƆkatɔti údie na ƆƆku ƆƆm kemo ka si úti lela ƆƆdi úbunku ala ameni ƆƆl ni, ƆƆkatɔti ƆƆdubɔya na ƆƆgbankpi ƆƆni ƆƆl ƆƆte na bótemi na ƆƆku ƆƆm kemo ubo-nwu ƆƆl. ¹⁹ Na si lela ƆƆdi na ƆƆda údie na kenye budie ƆƆku ƆƆm kemo leno ni, ƆƆkatɔti ƆƆdubudie ukyuli ƆƆmm kadik na ngba kugyii ƆƆmm ebi ƆƆl. Na ƆƆdubutile-nwu ku ƆƆni ka uduo ƆƆma kedee ƆƆm kemo na katɔ. ²⁰ Yesu ƆƆni muudie ala ameni kenye ni, ƆƆsu ƆƆnini, “Een, ndubo na uwi klukui kemo!” Amu na ami leno létuna nnii, “Ɔsia leni. O Bloti Yesu, bo!” ²¹ Muuvele nnii ƆƆfɔndia leni nási Bloti Yesu kudɔ lesi-aku ƆƆkatɔti bekyuli. Ɔsia leni.